سفر العشق

سیف الملوک یعنی قصہ

و بدیع الجمال

مع

سوانح عمری مصنف عارف کامل حضرت میاں محمد صاحب رحمۃ اللہ علیہ

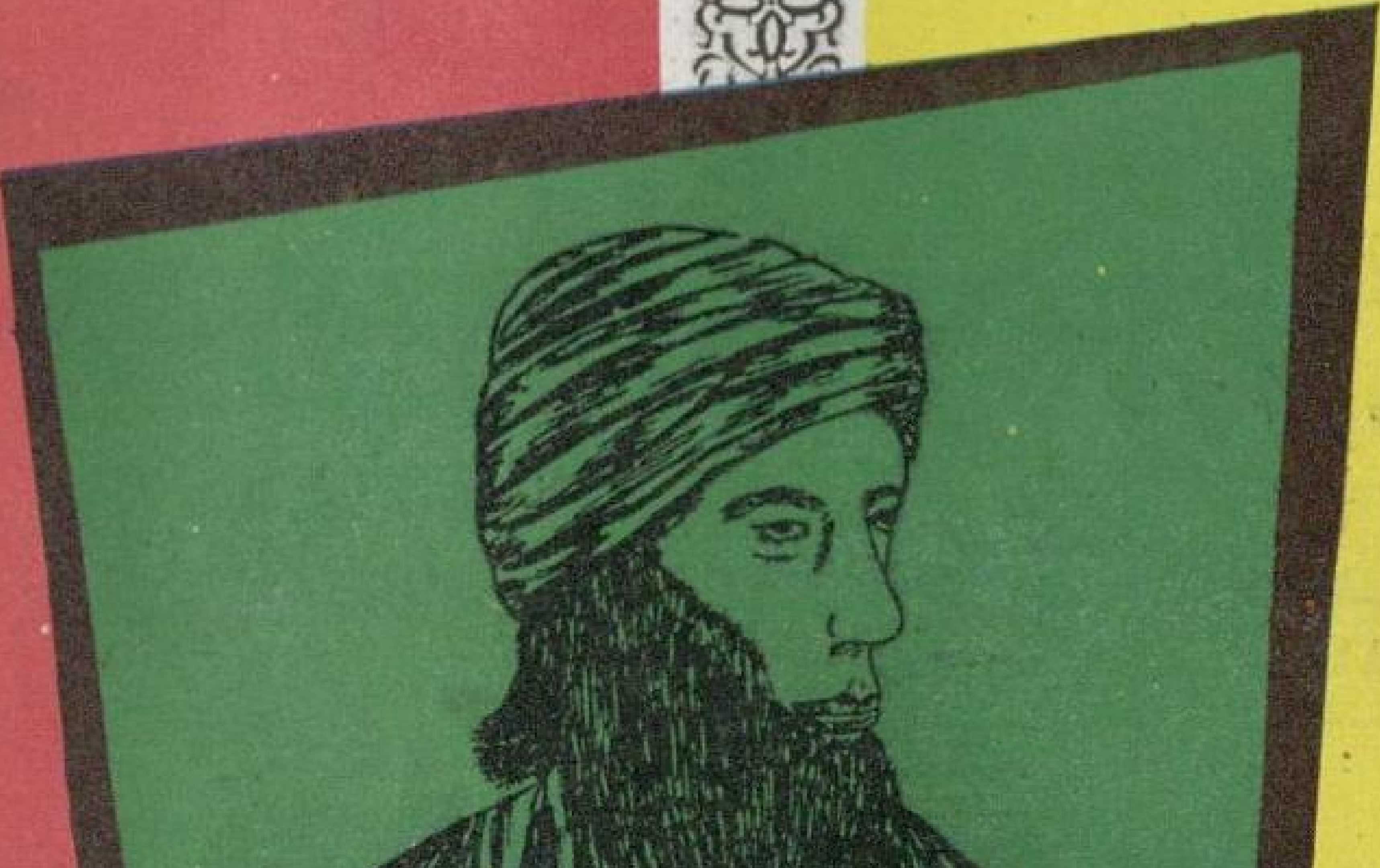
— ناشر —

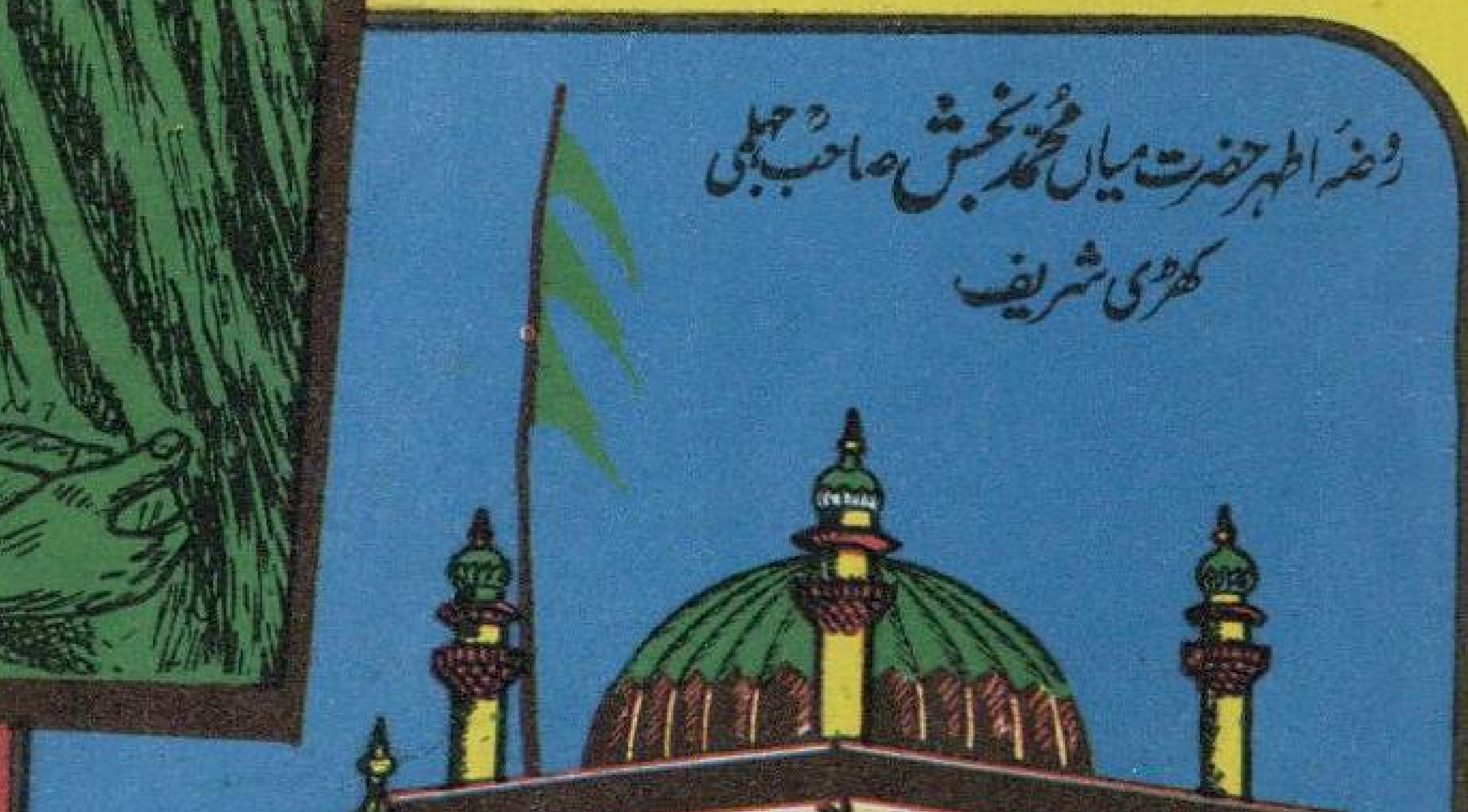
جہانگیر بک ڈپو اردو بازار لاہور

اصلی مکمل

سیف الملوک

بمعہ سوانعمری





روضہ اطہر حضرت میاں محمد بخش صاحب جہلمی کھڑی شریف

جہانگیر بک ڈپو ۔ اردو بازار ۔ لاہور

اَلْعِشْقُ نَارٌ یُحْرِقُ مَا سِوَی اللہ

الحمد للہ والمنۃ کہ دریں ایام میمنت فرجام رسالہ تصوف و سلوک مسمّٰی بہ

سَفرُ العِشق

یعنی قصّہ

سَیف الملوک و بدیع الجمال

مع

سوانحعمری مصنف عارفِ کامل حضرت میاں محمد صاحب رحمۃ اللہ علیہ

ناشرین

جہانگیر بک ڈپو - اردو بازار - لاہور

قیمت۔ سفید کاغذ ۱۸۰ روپے   قیمت ڈیلکس ایڈیشن

سلیم تنویر پرنٹرز - لاہور

حرفِ اوّل

پیش نظر کتاب سفر العشق معروف بہ سیف الملوک اصل کتاب جو ۱۸۹۸ء میں حضرت مصنفؒ نے اپنی نگرانی میں یونیورسل پریس جہلم میں طبع فرمائی تھی اس کے مطابق ہے۔ اس سے پہلے جتنی بھی کتابیں طبع ہوئی ہیں ان میں کئی اشعار رہ گئے تھے۔ اب وہ سب اشعار جو کہ اصل کتاب میں تھے وہ اس کتاب میں شامل کر دیے گئے ہیں۔ ہمیں یہ کہنے میں کوئی باک نہیں کہ:

یہ کتاب حضرت میاں محمد صاحب رحمۃ اللہ علیہ کے اپنے صحیح کیے ہوئے نسخہ کے عین مطابق ھے۔!

جہانگیر بک ڈپو۔ اردو بازار لاہور

فہرست خلاصہ مطالب سیف الملوک

محمد صلعم — ربِّ یسّر ولا تعسّر وتمّم بالخیر — اللہ جلّ جلالہ

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

رحمت دا مینہ پا خدایا باغ سکا کر ہریا — بوٹا آس امید میری دا کر دے میوے بھریا
مٹھا میوہ بخش اجیہا قدرت دی گھت شیری — جو کھاوے روگ اس دا جاوے دور ہووے دلگیری
سدا بہار دئیں اس باغے کدے خزاں نہ آوے — ہوون فیض ہزاراں تائیں ہر بھکھا پھل کھاوے
بال چراغ عشق دا میرا روشن کر دے سیناں — دل دے دیوے دی روشنائی جاوے وچ زمیناں
نعمت اپنی دی کجھ مینوں بخش شناساں پاواں — ہمت دے دے توں تیرا شکر بجا لیاواں
لاہا میرا ایہل برے دا چانن لا عقل دا — بخش ولایت شعر سخن دی ہُن رہے چہ رلدا
اول دیہہ قبل جس دے وچ ہوون سچے سخن خزانے — لعل جواہر کڈھ کڈھ دیوے قوت بخش زبانے
طبع میری دا نافہ کھولیں مہکیں مشک دھمائیں — سن سن مغز معطر ہوون بو عشق دی پائیں
سخن میرے دی شکروں ہوون مٹھے منہ قلم دے — شعر میری دی عطروں کاغذ لاوے خال رقم دے
بوہٹی تویں کتاب میری دی جو بن بخش سنگاریں — پاک نظر دے ویکھن والے تد عشق دی تاریں
جے کوئی میلی اکھیں ویکھے عیب ہنگانے لاوے — اوہ بھی عدل تیرے تھیں گھتیں کجھ سزائیں پاوے
مرمر اک بناون شیشہ مار وٹا اک بھندے — دنیا اتے تھوڑے رہندے قدر شناس سخن دے
اول تے کجھ شوق نہ کسے کون سخن اج سندا — جے سنسی تاں نقطہ اُتلا کوئی نہ رمزاں پُن دا
لد گئے اوہ یار پیارے سخن شناس ہمارے — سخن صراف محمد بخشا لعلاں دے بنجارے
مجلس بہہ گئے سیانے کر کر ہوش سنبھالے — بکدے ویکھے سنگ دستی الفت جیوں کھلیانے جالے

لے گئے سخن دی لذت پی پی مست پیالے
خالی رہ گئے مٹ محمدؐ خانے مجلس والے

کدھرے نظر نہ آوے کوئی بھرے پیالے والا
جے دِستے تاں وِرتے ناہیں ناں ہک گھٹ ڈولا

کہے اساں تھیں اوہلے ہوئے ساقی مٹ پیالے
ہائے افسوس محمدؐ بخشا کون کرے اپرالے

یاراں باجھ شراب سخن دا ورتن نے کد جیوسی
سُچا میلا کڈھ محمدؐ جو ہوسی سو ہوسی

حمد باری تعالیٰ

اوّل حمد ثناء الٰہی جو مالک ہر ہر دا
اس دا نام چتارن والا ہر میدان نہ ہردا

کام تمام میسر ہوندے نام اوہدا چت دھریاں
رحموں سُکے سادے کردا قہروں ساڑے ہریاں

قدرت تھیں جس باغ بنائے جگ سنسار تمامی
رنگ برنگی بوٹے لائے کجھ خاصے کجھ عامی

اکناں دے پھل مٹھے کیتے پت انہاں دے کوڑے
اِکناں دے پھُل کاری آون نفعے پھلاندے تھوڑے

ایس عجائب باغے اندر آدم دا رکھ لایا
معرفت دا میوہ دے کے واہ پھلدار بنایا

رحمت دا جد پانی لگا تاں ہویا ایہہ ہریا
ہر ہر ڈالی نے پھل پایا سر دھرتی جد دھریا

واہ واہ خالق سرجنہارا ملکاں جن انساناں
اربع عناصر تھیں جس کیتا گوناگون حیواناں

کنہ اوہدی توں کوئی نہ ہتھیا عاقل بالغ داناں
در جس دے سر سجدے سٹے لوح قلم اسماناں

حکم اوہدے بن ککھ نہ ہلدا واہ قدرت والی
جیا جون نگاہ اوہدی وچ ہر پتر ہر ڈالی!

آپ مکانوں خالی اس تھیں کوئی مکان نہ خالی
ہر ویلے ہر چیز محمدؐ رکھدا انت سنبھالی

جون ہزار اٹھاراں اس نے دنیا وچ بنائی
صورت سیرت تے خاصیت وکھو وکھری پائی

جدا جدا ہر جونے جوگے جگ تے کیتے کھانے
انھیں لُولے بالڑے ہوٹے ہرنوں نت پچانے

جو جو رزق کسے دا کیتوس لکھیا کدے نہ ٹالے
لکھ کروڑ تکے بریاباں کیڑی بھی اونوں پالے

آدم تھیں لے اس دم توڑی لکھ ہوئے مر مٹی
وکھو وکھرے لیکھ سبھس دے لکھ چھڈیوس اکواری
اکو فرش زمیں دا سارا اکو مینہ ترا وت
نتّے ناڑیں اک پتر اندر جوڑ کئی وچہ جوڑے
صنعت دا انجھ انت نہ لبھدا نظر کرو جس جائی
جے اک مچھر دا پر بھجے توڑے جو جگ لگے
اتنا کم نہیں کر سکدے دانشمند سیانے
آپے دانا آپے بینا ہر کم کردا آپے
رب جبار قہار سنیندا خوف بھلا اس بابوں
بادشہاں تھیں بھیکھ منگاوے تخت بہاوے گھاہی
صمٌّ بکمٌ رہن فرشتے کس طاقت دم مارے
ہر ڈٹھے نوں ہتھی دیندا بخشنہار خطایاں
ہر در توں درکان ہوندا جو اس در تھیں مُڑ با
بادشاہاں دے شاہ اس اگے منہ ملدے وچہ خاکاں
مغروراں نوں پکڑ نہ کردا اوسے وقت شتابی
جیکر خفگی کرے اساں پر تک کے کماں ٹریاں
باڈیہوُدی لے قربانی جو بیٹا نت کردا
سجن بنتیں بھرا نہ ہووں راضی جس بھرا داں
دوست یار کسے دا کدن آدر بھار نہ ہووے

صورت جدا جدا سبھس دی علم اوہدے وچہ ہٹی
جمّن مرن نہ گھُسّن دیندا ساعت ادھی ساری
بُوٹے رُکھ زمیں پر جتنے سبھناں وچہ تفاوت
علم اوہدے وچہ کجھ نہ بھلا سبھ علم بن لوڑے
دھن اوہ قادر سر جنہارا جس سبھ چیز بنائی
ہرگز اس نہ ہوندا مڑکے جیونکر آہا اگے
حکمت پاک حکیم سچے دی کون کوئی لبھ جانے
واحد لاشریک الٰہی صفتاں نال سہیا پے
ہے ستار غفار ہمیشہ رحم امید جنابوں!
کجھ پرواہ نہیں گھر اس دے دائم بے پرواہی
در اس دے پر عاجز ہو کے ڈھیندے بزرگ سارے
ڈتیوس سخن زباناں اندر سخناں وچہ صفایاں
اوسے دا اس شان وہایا جو اس پاسے اَڈیا
او گنہار کہایا اوتھے سچیاں صافاں پاکاں
معذوراں نوں چکے ناہیں کر کے قہر خرابی
بخشش کر کے مہر آوے پھیرے اوہدے دراڑیاں
فرزندی دا پیار نہ رہندا اکھن کو بن ایہ مردا
گھر آئے دا کرن نہ آدر کپّن اوہدیاں وادل!
پھر اوہ مکھ دکھاندا نائیں ماری ہتھیں سیتھ دیہووے

نفر غلام کسے دا ہووے خدمت اندر ڈھلا
خاوند نوں کد چنگا لگدا جھڑکے کر کر گلا!

میر وزیر مصاحب شاہ دے حکموں باہر ہووَن
شاہ کھدیڑے غصہ کر کے ہور بھی نوکر رووَن

واہ واہ صاحب بخشنہارا تک تک ایڈ گناہاں
عزت رزق نہ کھسے ساڈا دیندا پھیر پناہاں

دوئے جہان اسماناں زمیاں جو وافر بے اوڑے
وچہ سمندر علم اوہدے اک قطرے تھیں تھوڑے

کھانے پاء بہائیوس چوکی ڈاہ زمیں وا ایلا
سجن دشمن جیتلے مندے دیندا ناں دہر کلا

جے اوہ قہر کماون لگدا کون کوئی جو چھٹدا
رحمت اس دی جگ وسائے ہر اک نعمت لٹدا

بندگی دی پرواہ نہ اس نوں گھاٹا نہیں گناہوں
زہد عبادت تائیں ہوندے جاں کھلے درگاہوں

سدا اسلامت راج اوسے دا اس در سبھ سلامی
آدم جن بلا اک ہر شے جیا جون تمامی

مان کریندیاں مان تروڑے مسکیناں دا ساتھی
کوہ قافاں وچہ روزی دیندا سیمرغاں نوں ہاتھی

لطف کریندا اکرم کنندہ ہر دے کام سنوارے
سبھ خلقت دا راکھا اوہو بھیت پچھانے سارے

سبھ وڈیائی اس نوں لائق بے پرواہ ہمیشہ
ہکناں تاج سعادت دیندا ہکناں بد اندیشہ

عیب میرے پر پلا دیندا ہنر کریندا ظاہر
جدوں کرم دا واڑا کردا کوئی نہ رہندا باہر

ہر عاجز پر رحمت کردا کرے قبول دعائیں
بن منگے لکھ دان دوائے محرم دل دا سائیں

ہر کوئی محتاج اوسے دا منگن ہڑ اور وا
ہرگز کیتی اس دی اتے انگل کوئی نہ دھردا

دائم نیکو کاری کردا نیکی اس نوں بھاوے
بدیاں ڈھی پھر بخش گزردا جاں رحمت پر آوے

سورج تارے اوہ ٹھگلائے مشرق مغرب جاندے
خاک زمیں دی ثابت رکھدا پانی تے نہر باندے

دھرتی پونڈ ڈولاندی آہی پا بدھر اودھر ہوکے
حکمت نال لگائیوس محکم کوہ قافاں دے کوکے

قطرے ہک منی دے تائیں کی کجھ جوبن دیندا
پانی اتے صورت لکھے حکمت عجب کریندا

اوس صورت وچہ سیرت پاوے اہل بصیرت تکدے
انہیں لوک اسیر بھائی قدر پچھان نہ سکدے

وٹے دے وچہ لعل ٹکاندا جانن قیمت پاندے
سِپّاں اندر موتی کردا رکھ کے قطرہ پانی
اگا پچھا اس نوں معلم ناں چھپیا اک ذرّہ
کناں باہجوں سننے والا تکدا ہے بن نیناں
غالب امر مبارک اس دے ناں ہویاں نوں کیتا
خاک ہویاں نوں وی داری مڑ کے زندہ کرسی
سمجھ جہان کو کیہ نہ را ایہو ہے تحقیق الٰہی
صفت اوہدی نوں فہم نہ پہنچا ذاتی وہم نہ پاندے
اس میدان نہ چلے گھوڑا سینہ حیرت دا گجے
ہر جائی تھیں بلدی بھائی جھبے دی چترائی
اس مجلس دا محرم ہو کے پھیر نہ مڑدا کوئی!
اس خوبی دریاؤں ڈردے عقل فکر دے سائیں
جیکر مینوں طلب محمد اس رستے ترا دیا
نال ریاضت کریں صفائی سان فکر دی گھس نوں
بیر ملے دے کھڑسن اوتھے اوڈیں سب دی بالوں
ایہ دے یا موہانے باجھوں لنگھن ہول نہ ہوندا
سنھاں ملاح منایا ناہیں بڑی خرچ ہی اس دی
رستہ چھوڑ نبی دا ٹریاں کوئی نہ منزل لگدا
رستہ صاف نبی دے تکیے ہور نہ جانوں کوئی

ساوی شاخوں ویکھ نکالے گل پھل رنگ رنگاندے
شِکماں وچوں باہر آنے صورت بی بی رانی
داناں بیناں کشف قلوبی حی قیوم مقرّرہ
باہجھ زبان کلام کریندا ناں اس بھائی بھیناں
ہویاں نوں نابود کریسی آپ ہمیشہ جیتا
وچہ میدان قیامت والے ہر کوئی لنگھا بھرسی
لیکن کنہ مبارک اس دی کسے نہ لدھی آئی
اس ڈاوے کتی بڑے ڈبے تختہ ہویا نہ باندے
خائن ہیلے آ جیسی کھلے اس ڈوروں سن رجے
کن ڈرے جیبھ گونگی ہوندی جاں کوئی ناگہ آ
جو ایہ مست پیالہ پیندا ہوش کھڑا اندر سوئی
کس دی بیڑی باہر آئی ہیچ اجھیں جاہیں
مڑ آون دی رکھ نہ کمھی ایتھوں کوئی نہ مڑیا
مست خوشبو عشق دی کرسی طالب عہد الستوں
اگوں پکڑ یقین لنگھا سی پڑدے یار خبالوں
رڑھ مردا یا ڈبدا جیہڑا آپ ہکلا ہوندا
راہوں رت پئی وچہ باراں منت کرمی مسدی
جے لکھ محنت ایویں کریئے کلر کول نہ اگدا
اوہو کرے شفاعت ساڈی ناہیں رہسی ڈھوئی

ے حدیث شریف لَا اُحْصِی ثَنَاءً عَلَیْکَ کَمَا اَثْنَیْتَ عَلٰی نَفْسِکَ (ترجمہ) تیری ثنا کو میں نہیں بیان کر سکتا ۱۲

در نعت سید المرسلین رحمۃ للعالمین صلی اللہ علیہ وعلیٰ آلہ واصحابہ اجمعین

واہ کریم اُمت دا والی مہر شفاعت کردا
جبرائیلؑ جیہے جس چاکر نبیاں دا سر کردا

اوہ محبوب حبیب رباناں حامی روز حشر دا
آپ یتیم یتیماں تائیں ہتھ سرے تے دھردا

جے لکھ واریں عطر گلابوں دھوئیے نت زباناں
نام انہاں دے لائق ناہیں کی قلمے دا کاناں

نعت انہاں دی لائق پاکی کد اساں ناداناں
ہیں پلیت ندی وچ وڑیا پاک کرے تن جاناں

نال اشارت ٹکڑے کیتا جس نے چن اسمانی
سک روڑاں نھیں جس پڑھایا کلمہ فر کر زبانی

معجزیوں اس بہت ودھائی تھوڑی سی مہمانی
لشکر تسا سبھ رجایا ہکسے کاسے پانی

صدر نشین دیوان حشر دا افسر وچ اماماں
کل نبی محتاج انہاندے نفراں وانگ غلاماں

دنیا تے جد ظاہر ہویا کھڑیا دین دماماں
کوہ قافاں نے سیس نمایا کوٹ کفار نماماں

تخت چبارے شاہی کنبے ڈھٹھے کفر منارے
چھیک دتے قرآن اوہدے نے اگلے دفتر سارے

سبھ نور اوسے دے نوروں اس دا نور حضوروں
اس نوں تخت عرش دا ملیا موسیٰ نوں کوہ طوروں

لَوْلَاکَ لَمَا خَلَقْتُ الْکَوْنَ آیا شان انہاندے
جن انسان غلام فرشتے دوئے جہان انہاندے

نور محمدؐ روشن آہا آدم جد وی نہ ہویا
اوّل آخر دوئے پاسے اوہو مل کھلویا

پاک جمال اوہدے نوں سکدے وچ نبیاں سندے
حوراں ملک انہاندی خاطر خدمت کارن بندے

ولی جنہاں دی اُمت سندے نبیاں نال برابر[1]
امت اس دی نبیاں لوڑن مرسل ہورا کابر

حسن بازار اوہدے تے یوسف بردے ہو وکاندے
ذوالقرنین سلیمانؑ جیہے خدمت گار کہاندے

عیسیٰ خاک انہاندے در دی گھن تیمم کردا
تا ہئیں دست مبارک اس دا شافی ہر ضرر دا

خاں غلامی اس دی دا لایا پاک خلیلے
جانی نوں قربانی کیتا مہتر اسماعیلے

موسیٰ خضر نقیب انہاندے اگے بھجن راہی
اوہ سلطان محمدؐ والی مرسل ہور سپاہی

[1] علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل ۱۲

دہ سنی سدّ جنہاں نوں ہویا نبیڑے آئے پیارا
نعت انہاں دی کی کجھ لکھے شاعر اوگنہارا

دربیان معراج دُرّ التاج انبیاء علیہم السّلام

آئی رات مبارک والی بھاگ اساڈے جاگے
سبھناں تے خوش مشکاں ڈُوہلیاں دُشمن سر سہاگے

آسماناں پر تارے روشن شمع چراغ یگانے
سکدیاں یاراں نوں آپہنچے سکّاں دے پروانے

وحی وکیل لیایا سدّا نالے گھوڑا جوڑا
آملیئے ہک جوڑ محمدؐ تینوں قرب نہ تھوڑا

ہر دم سک تساڈی سانوں آئی رات ملن دی
سد کھلیوں وڈیائی دے کے عزت وڈھی سجن دی

لوح قلم آسماناں زمیاں دوزخ جنت تائیں
کرسی عرش معلّیٰ ویکھیں سیر کریں سبھ جائیں

عزت قرب تساڈا ویکھن حوراں ملک پیارے
نالے روح نبیاں سندے ہون سلامی سارے

دوزخ جنت وچہ آسماناں جو خلق اللہ دو سدی
پاک جمال تساڈے کارن ہر دی جان ترسدی

ویکھ جمال حبیب میرے دا صدقے صدقے جاون
شرف سعادت پاون سارے شکر بجا لیاون

ہویا سوار براقے اُتے اوہ سلطان عرب دا
چائی واگ محبت والی ٹُریا راہ طلب دا

لے لے نذراں ملدے اگوں روح تمام نبیّاں
خدمت اندر حاضر ہوئے بدھے لک ولیاں

تے سنگار کیتے سبھ حوراں منگل گاون کھلیاں
اج جنہاں دا لاڑا آیا مل رکھو گلیاں!

اَسریٰ[1] دا سر گشت سرے تے افسر سی لولاکی
طٰہٰ تے یٰسٓ پھلاں دا سہرا انشرم تے پاکی

سوہنی جھنڈ معنبر سر تے چمکے نور دُکھانوں
سُرمہ سی مَازَاغَ[2] اکھیں وچہ گل تعویز قرآنوں

نعت درود صلوٰۃ سلاموں چھٹیاں جھلن قطاراں
صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّم کرن نقیب پکاراں

چھوڑ آسماناں میاں ناہیں سرورؐ گیا اگیرے
جتھے وحی نہیں پہنچ سکدا ایتھے بیٹھا کر ڈیرے

سرورؐ نے فرمایا اس نوں جے توں ساتھی میرا
چل اگیرے نال اساڈے کیوں بیٹھوں کر ڈیرا

۱ سُبحٰنَ الَّذِیٓ اَسرٰی بِعَبدِہٖ لَیلًا مِّنَ المَسجِدِ الحَرَامِ اِلَی المَسجِدِ الاَقصٰی (پارہ ۱۵) ۲ مَازَاغَ البَصَرُ وَمَا طَغٰی (پارہ ۲۷)

کیتی عرض فرشتے حضرت کون اسیں بیچارے
نہیں مجال اساڈی اگے چمکن نور تجلے

جتھے قدم تساڈا اوتھے پر نہیں کوئی پجدا
بسمہ کسے نہیں کئے اگیرے جا چا پڑے ذنوری

جانی نال ملے دل جانی وتھ نہ رہیا ذرہ
ایسا نبی جنہاں دا والی سو امت کیوں جھرسی

لکھ لکھ نعت تساڈی آکھاں خلقت دے سردارا
تدھ پر ہون درود اللہ دے آل اولاد تیری تے

ہر ہر بد صدیق اکبرؓ سن جے یار پیارے
یار دوجا فاروق عمرؓ سی عدل کیتا جس جھیڑے

شب بیدار غنیؓ سی تریجا جامع جو قرآنی
جو تھا یار پیارا بھائی خاص دل دا جانی

لحمک لحمی دمک دمی شان جنہاں دے آئی
ذوالفقار جنہاں نوں اتری خلعت فقر جنہوں دی

جمندیاں سن جس دے اگے بتاں سیس نوائے
سر دو بھرواں ریں راہ اللہ دے دِکیا!

ربا انہاں اماماں پچھے جو گل لال نبی دے
لکھاں عشق تیرے دے پتے بھر بھر زہر پیالے

ہوندی قوت زور نہ لایا مٹھے من رضائیں
جے اک گٹھ اگیرے ہوواں سڑ جاندے پر سارے

ایسا قرب تساں نوں لائق جا ہو یک ہک سکلے
اِس کمال جلال محمدؐ تو ہیں تو ہیں سہجدا!

قاب قوسین او ادنیٰ تائیں پایا شان حضوری
خلعت تحفے ہدیے لے کے آئے فیر مقررہ!

عیب گناہ خطایاں بابت کیوں دو فرض ول رسی
لکھ صلوٰۃ سلام تیرے تے لکھ درود ہزارا

پیر دا آل اصحاباں اتے بھی بنیاد تیری تے
حق جنہاں دے ثانی اثنین اذ ہما فی الغار

ایہہ شیطان رجیم رولایا پنجے اندر بھیڑ کے
عثمانؓ ذوالنورین پیارا ہتر یوسفؑ ثانی

دلدل دا اسوار علیؓ ہے حیدر شیر حقانی
سخی بہادر جگ وچہ نادر جس دا عالی پایا

جمل جہان ہوئی روشنائی شاہ مرداں دے نوروں
خیبر کوٹ کفار گرائیوس ڈنکے رن جائے

دوئے امام وتے راہ مولیٰ پھیر صبر کر ٹکیا
پاک شہید پیارے تیرے افسر آل نبی دے

خنجر جھاگ محبت والی لکھاں بدن جلائے
پانی بابجھ پیاسے چلے دین دنی دے سائیں

عشق تیرے وچہ گھائل ہوئے مائل حسن ازل دے
سر دتے پر سی نہ کیتی شادی کر کر چلدے

پیر سُنے وچہ نیر عشق دے بیڑا امیر اتاریں
میں عاجز مسکین بندے نوں نال ایمانے تاریں

توڑے رد سوال کریسیں توڑے عرض قبولے
میں بھی دوہیں جہانی پھڑیا دامن آل رسولے

یا نبی اللہ جے کجھ ذرا قدر تینوں رب والی
ذرے جتنا گھٹدا ناہیں ہتھوں ہوندا عالی!

اوگنہار طفیل تساڈے اسیں بہشتیں جائیے
رحمت اتے لقا مہر دا پاک جنابوں پائیے

ہور کسے کجھ نیکی ہوسی توشہ خرچ قبر دا
مینوں ہکو نام تساڈا گہناں روز حشر دا

تینوں قوت بخشی مولیٰ سبھ خلقت بخشاویں
ہوندے زور سوال نہ موڑیں نبی کریم کہاویں

دوست دشمن چنگا مندا جے کوئی ہوئے سوالی
کد کریماں دے دراتوں مڑ آوے ہتھ خالی

رکھی جھول تساڈے اگے پاؤ خیر یتیماں
اوگنہار کو چھیں بھریا بخشیں نبی کریماں!

کیتی بے فرمانی تیری بھلا پھریوس راہوں
نام اللہ دے بخش بے ادبی نہ کر پکڑ گناہوں

سخن نہیں کوئی ہوندا ایں تھیں تیری شان قدر دا
طٰہٰ تے یٰسٓ الٰہی صفت تساڈی کردا

بہت عزت لولاکی تینوں کی میں صفت سناواں
آل اصحاب سمیت سلاماں ہور درود پچاواں

آل اولاد تیری دا منگتا میں کنگال زیانی
پاؤ خیر محمدؔ تائیں صدقہ شاہ جیلانی رح

در مدح جناب حضرت غوث الاعظم شیخ عبدالقادر جیلانی قدس اللہ سرہ العزیز

واہ وا میراں شاہ شہاں دا اُمید دوہیں جہانی
غوث الاعظم پیر پیراں دا ہے محبوب ربانی

نانک دادک دلوں اُچا سُچا حسبوں نسبوں
نبیاں نالوں گھٹ نہ رہیا ہے صفتوں ہر وسبوں

نبیاں نوں رب دلوں آندے وحی سلام سنیہے
وحی نہ محرم میراں تائیں دسے ہیبت ایہے

نام ننانویں ۹۹ اوسنوں بخشے حکم ایہو فرمایا
اعظم اسم تساڈا ناواں جس پڑھیا پھل پایا!

آل نبیؑ اولاد علیؑ دی سیرت شکل انہاندی نام لیاں لکھ پاپ نہ رہندے میل اندر دی جاندی

سٹھ برساں دے موئے جوائے سکے تیر وگائے کھتھے روح فرشتے ہتھوں لکھے لیکھ مٹائے

غوثاں قطباں دے سر میراں قدم مبارک دھریا جو دربار انہاں دے آیا خالی بھانڈا بھریا

نبیاں تے جدا وکڑا آئی روح میراں دا بھیتا مشکل حل کرائی ہر دی قرب شہاں دا بھیتا

اوس محبوب الٰہی جیسا جگ پر سخی نہ کوئی منشت نمونہ سن خرواردل ہکدن کیسی ہوئی

ڈیگر ویلے ہکس مریدے کیتی عرض ضروروں یا حضرت اج کوئی سخاوت ڈٹھی نہیں حضوروں

باطن اندر کیتی سائیاں سانوں نظر نہ آئی! یا کوئی ہور اسرار اجیہا جس دیہاڑ لنگھائی؟

حضرت نے فرمایا شخصا جے لکھ باطن کیتی لیکن تساں نہ ڈٹھی کوئی جو بیتی سو بیتی

ظاہر بھی کجھ دساں تینوں پلک نہ جاندا خالی ایہو جیہی ہمیش سخاوت کھڑدے روز سوالی

سٹ وبہاں کوئی عاصی مجرم چن چن سبھے لیاؤ نظر اساڈی اگے رکھو ساعت ڈھل نہ لاؤ

خدمت گاراں پکڑ لیاندے اوگنہار نکالے میراں نظر کرم دی کیتی غوث بنائے سارے

ہک کوئی ولی اللہ دا ہویا دکسے تقصیروں چور اُچکا تے منہ کالا رب بنایا پیروں!

جنٹول جاوے تکے وڈے لوک سبھو درکارن ایہہ مردود الٰہی مندا آیا ہے کس کارن!

منگیا خبر نہ پیندا کدھروں ہالا گھٹ پانی بھکھا تے ترہایا وندا ایکڑی چال نمانی

ترے سے سٹھ ٣٦٠ ولی دی قدمیں لگا وارو واری اوہ تقصیر معاف نہ ہوئی دن دن ودھ قہاری

صاف جواب ولیاں دتا توں مردود جنابی جے کوئی کرے شفاعت تیری اس دے باب خرابی

اوڑک ہکس ولی نے کہیا جا بغداد سُہاوے اوہ میراں محبوب خدا دا مت تینوں بخشاوے

مونہہ کالا کر گیا نماناں حضرت دی درگاہے حق اوہدے وچہ رحمت منگی میراں شاہنشاہے

ہویا حکم جنابوں میراں نہ کر اس دی یاری جو اوپر اللہ اس دا کرسی اس دے یاب خواری

اس گلوں محبوب الٰہی رُس ہویا مڑ راہی
جاں ہک قدم اٹھا بوس اونویں ہویا حکم الٰہی

ایہہ مردود زبانی بخشاں ہور ہزار اجیہا
رُس نہیں محبوب پیارے منیم تیرا کہیا

دوجا قدم اُٹھایا حضرت فیر کہیا رب والی
دو ہزار اجیہا بخشاں نالے ایہہ سوالی

تو بجا قدم مبارک چایا آیا حکم حضور ول
ترے ہزار اتے ہک ایہہ بھی اصل کرساں نور ول

تیرا کہیا کدے نہ موڑاں اے محبوب یگانے
اوہ سارے جد قطب بنائے پیر پڑھے شکرانے

ایسی عزت خاطر تیری رب دے خاص عزیزا
آس تساڈی رکھاں میں بھی اوگنہار ناچیزا!

سیوادار تساڈا حضرت کوئی نہ رہیا خالی
سخی دوار تساڈے اتے میں کنگال سوالی

لکھاں خیر تساڈے لیندے بن منگے بن لوڑے
دین دوان سبھو ہتھ تیرے کوئی نہ ٹھاکے ہوڑے

میں پاپی شرمندہ جھوٹھا بھریا نال گناہاں
ہکو آس تساڈے در دی ناں کوئی ہور پناہاں

میں انھاں تے ہلکن رستہ کیونکر رہے سنبھالا
دھکے دیون والے بہتے توں ہتھ پکڑن والا

توں پکڑیں ناں کوئی نہ دھکے پہنچ شتابی کر کے
گھمن گھیر اندر منتارو لنگھ نہ سکاں تر کے

تہلک تہلک کے منہ سر بھریا گندی گلی گیا ہاں
تکدا لوک تماشے حضرت میں بیحال پیا ہاں

پاک نہیں ہتھ پکڑا اٹھاندے بھر یوسں نال پلیتی
یا میراں کی حال بندے دا جے تدھ سار نہ لیتی

چوراں نوں نوں قطب بنایا میں بھی چور اُچکا
جس در جاواں دھکے کھاواں ہک تیرا در تکا

سُن فریاد پیراں دے پیرا دھکا دئیں نہ مینوں
بے کساں دا والی توہیں شرم دتی رب تینوں

آپ تُہارے پچھے پیاں سٹ نہ جائیں مردا
عرض کرن دے لائق نا ہا سخن نہ میں تھیوسردا

عرض کراں شرمندہ تھیواں کی میں کراں ککارا
منہ میرا کد عرضاں لائق ناقص عقل بیچارا

منت کوئی سخن ان بھاناں نکلے عاجز بمفت مریواں
رکھو قدم میرے سر حضرت سدا سکھالا تھیواں

بچیاں دے سر صدقہ میں ول نظر کرم دی پاؤ
شاہ مقیم محمدؔ پچھے پاک جمال وکھاؤ

میں بھی جاناں اوگنہارا لائق نہیں جمالاں ۔ تینوں سبھ توفیقاں حضرت نیک کرو بد حالاں

در مدح جناب شاہِ شاہاں حضرت میراں محمد مقیم تارک الدنیا واصل الدین ساکن حجرہ منورہ قدس اللہ تعالیٰ سرہ العزیز

حضرت میراں شاہ مقیماں نیر انشان زیادہ ۔ سوہنا سخی جدھے گھر جایا علی امیر شہزادہ

نوری ملک کرن بندے پچوری حوراں منگل گایا ۔ بالا پیر لکھاں دا داتا دھن مائی جس جایا!

عالم تے روشنائی ہوئی چڑھیا چن نورانی ۔ حسنی سید پیدا ہویا صورت یوسف ثانی

حجرے اندر کھڑیاں پہیراں دیہی ڈنکے مارن ۔ لعل بہاول شیر قلندر دم دم نال پکارن

طوطے میناں خمرے بولن دھن مقیم محمدؒ ۔ گودی وچ کھڈاوے جس نوں نبی کریم محمدؐ

جس نوں ویکھ سوا لکھ ہویا عارف اہل ولایت ۔ کس نوں طاقت آکھ سناوے اسدے قرب نہایت

آل نبی اولاد علی دی واہ سید گیلانی! ۔ دستگیر جہاں دا دادا کون تنہاں دا ثانی

کتنے جو درگاہ اوہدی دے شیراں اوپر بھارے ۔ پیراں دے سرپیر محمد واہ وا پیر ہمارے

پیراں دے درباروں پاوے دائم خلق مراداں ۔ مینوں بھی کجھ شوق الٰہی بخشو سن فریاداں

دمڑی والا لعل تساڈا جس دی ہے منظوری ۔ پاک جناب انہاں دی اندر مینوں کرو حضوری

در مدح جناب مرشد ہادی حضرت پیرا شاہ غازی قدس اللہ تعالیٰ سرہ العزیز

بسم اللہ بسم اللہ اگوں مدح مبارک آئی! ۔ ہادی مرشد دی جس دولے چارے کوٹ نوائی

مسلم ہندو کوئی نہ نابر سبھو سے سبھ لوکائی ۔ داتا سخی محمد بخشا دن دن دیگ سوائی

عاجز نردھن اس دے در تے لکھ نعامت کھاندے ۔ ہک دمڑی دا تحفہ لے کے دیندا داں لکھاں دے

شاہ سلطان اُنہاندے بوہے جھڑن کھاندے
اس در دے سگ عاری کولوں شیر ببر ہو کردا
بادشاہاں دا پیر کہاوے پیراں شاہ کر جاتا
سبک لگے جد سیوک تائیں تر ت سنے فریاداں
زندہ پیر کرامت ظاہر فیض ہمیشہ جاری
جمل جہان دُھمی خوشبوئی جھلی وا کرم دی
ساوی ٹھنگی جوبن رنگی جلوہ حسن کمالوں
طوطے مینا خمرے بولن کوئل مور لٹورے
بلبل بھنور گلاں دی باسوں پھر دے مست دیوانے
لکڑ اُٹھ صباحیں دیندے ٹھپ نیم بانگاں
اٹھویں روز ہووے نت میلہ لوک زیارت آون
ہر ہفتے دی دھوم چوفیرے آون ولی سلامی
جنت شان مکان منور رُوپ ڈلہے سرپاسے
اوتریاں نوں پیر دیندا وچھڑے یار ملاوے
ڈوبدے جہاز لگا دے بنے ہر مشکل حل کردا
جس پر تیرا سایہ پیرا اوگن دے گن اس دے
رحمت نظر تساڈی جیکر میں پر ہووے سایاں
تو ہیں بخشنہارا میرا انت ستاری کردا
میں نکارا اولہاری پر تقصیر بےچاری

عاجز اس دے شاہ سدا دن اس داماں کھانے
اگے چڑے نہ چڑی اوہدی وے باز شکاری ڈر دا
پیرا شاہ قلندر غازی نت سوا لکھ داتا!
پہنچے کر تاکید محمدؐ پان مرید مراداں!
باغ نبی دا گل عجائب کھڑیا سدا بہاری
داہ سُہیل کرے بلغاراں قیمت پیندی چم دی
شاخاں مستاں سر لٹکائے دم دم جھولن چالوں
دھن پیرا دھن پیرا جس نے رزق اساڈے لوڑے
ہدہد کرن بجو دعبادت سرپر تاج شہانے
بوٹے تے کلچٹیاں سوز دیں کردے کوکاں جانگاں
شاہ مرداں تے مست قلندر پھیراں گج ستادن
چمن خاک کریندے خدمت دعوی رکھ غلامی
در اس دے نت نویں سوالی پاون آس نراسے
در اس دے خاک ملن تھیں کوڑھ فرنگ اُٹھ جاوے
لڑ لگے دا شرم تساں نوں پاک شہید امر دا
جانی دشمن دوست بنے جو دوکھی سکھ دے
بخشنہارے دی کی حاجت کجھ عیب خطایاں
ظاہر باطن معلم تینوں تک برائیاں جردا!!
مان تران تساڈا حضرت شرم شہاں نوں عاری

جو چاہیں سو لکھیں سائیاں مالک لوح قلم دا
میں مسکین حوالے تیرے توں ضامن ہر کم دا

لب بل مشکل باہجھ تساڈے سائے پشت پناہوں
ہیں عاجز نوں اسم اللہ دے رہیں نہ درگاہوں

سدا محمد بخش نمانا ہویا کرم فضل دا
تکیہ پر ناں محض تساڈا نہ کجھ زور عمل دا!

کی مجال میری جے آکھاں انجہ کر گل میری
گل میرے ہتھ تیرے سائیاں ساہم پیانت تیری

نہاں تیں بر مصاحبی لائق در تیرے سگ کتا
کتیاں دا بھی نفر نکارا نفراں پچھے کتا

جس سر ہے ستار تساڈی میں بھی اس دے ترتے
خبر خبرات بیٹھا کھاواں جے کجھ چھاندا دیتے

در بیان مدح سجادہ نشین حضرت پیر مرشدی و باعث تصنیف کتاب مے گوید

سخناں دی اوہ قیمت پاوے شعر میرے خوش لیندا
اوس صراف اگے جو تر دا سو ہر خزانے پیندا

شعراں دے پر طبیعت اس دی کردی وال شگافی
ایس زمانے اس نقد دی اس پر ختم صرافی

اللہ بھاوے قدر شناسی اس جیہی اج کس نوں
رمز پچھانے معنے جانے ایہہ تاثیراں جس نوں

کدے عبارت کدے نزالت آپے ہوندا داندا
نازک طبع نہ جھلدی فکر نہیں گل باندا

تاں ایہہ کہ دسیندا اینوں آپ کرے تاں ہوندا
جے کوئی سخن کرے تاں اوہ بھی در یتیم پروندا

صورت خوب سیرت خوبی خوبی ورتن چالا
تاں نہیں نام مبارک اس دا خوبی بخشن والا

نام معمیں اندر دسیا عام نہ سمجھن تد بھی
سادہ اسم باون پڑھدے ملیوں ہوئے ابلے دی

میرا سے اوہ وڈا بھائی عمروں عقلوں وسلوں
دانشمند اکابر دانا بحر نظم دے کسبوں

شعراں دا اسی شوق اونہاں نوں پڑھ پڑھ قیمت پاندے
ہر عاشق دے قصے تائیں خوب طرح دل لاندے

سیف ملوکے دی گل اونہاں کسے کتابوں ڈٹھی
اس قصے دی طلب پیونے ہیں دل کر دے چٹھی!

چٹھی گھن سر تے رکھی کھول جدوں پھر ڈٹھی
سوہنے لفظ عبارت پختی شہد شکر تھیں مٹھی

کاغذ صاف منور گردا جیوں چہرہ دلبر دا
حرفاں وچہ سفیدی روشن جیوں پھل اندر پتاں
ہر ہر سطر مبارک حُب دی آبی نہر روانی
کنڈل دار پئے وچہ گھیرے زلف جیویں محبوبی
ایہہ مضمون چٹھی دا آہا قصہ جوڑ شتابی
صفت حسن دی دُکھ عشق دے جیوں ہوجاں دریا دا
بک بیک سنائیں سارے سخن برابر کرکے
نکے قصے بیت سی حرفی کی ہویا تدھ لکھے
چھپڑ باں وچہ تر تر دکھوبی آندی وچہ پوکھاں
قصے اندر کسر نہ ہووے نالے رمز فقر دی
پاؤں سیر بناویں قصہ تاں گل تیری جاناں
چٹھی ویکھ لگی حیرانی کجھ نہ آوے جاوے
گھمن گھیر فکر دے اندر رہیا عقل دا اُلا
دُوہاں ربّ بھیں مشکل ڈھکی کون کرے غم خواری
قصہ اوکھا نالے لماں زور کمی پنڈ بھاری
طبع ضعیف اوداسی جیوڑا گھٹ جمعیت سی دل
اس کم اندر بھلی فراغت تیز طبع ہوشیاری
رکھ امید سخی دے دردی نال یقین اعتبارے
پیر سچے دی تربت اگے دوئے سوالی ہوئے
لگا کہن فقیر حضوری بنھ لے لک جواناں!

نقطے وانگن بندی مشکی حرف آغاز اوتر دا
شاخاں وانگر سطراں سدھیاں چوٹی بھیں لگ لتاں
لفظاں دے سب وچوں لبھن ڈر یتیم معانی
مرکز تیاں مژگاں دا نگر کون گنے سبھ خوبی
چن چن سخن پرودیں تسبیح موتی سل خوشابی
صلح لڑائیاں عیش قضیے باغیں میوے چھانواں
وانگ مصنفاں وڈکیاں دے دور اندیشے دھرکے
ایسے سوہن تسی بی میاں سخن کرن ہن سکھے
یا دس زور طبیعت والا یا مڑ تائب ہو کھاں
صنعت بھی وچہ تھوڑی بھتی چلے لذت زردی
اپنے موہنوں بن بن بہندا ہر کوئی سگھڑ سیاناں
کون بھنجال فکر دا ہووے جیتا جچنہ ڈنڈاوے
ناں ایہہ لکھیا موڑن ہوندا ناں اوہ کم سوکھلا
جے اج مرشد اکھیں دسے منگاں مدد یاری
ڈاہڈے دا فرمان نہ مڑدا روگی جیند بچاری
جانی رب محمد بخشا اوس گھڑی دی مشکل
میرے کول نہ آہیاں تراٸے عقل دتی پر یاری
شاہ حضوری گھن وسیلہ جا جھڑ یوس سرکارے
کیتی عرض قبول بزرگاں طالع جاگ کھلاٸے
کامل پیر کرے گا مدد ہو جا وہ بھر مرداناں!

فرمائش دے تیر چوفیروں آنون دیکھ تواناں
ہوندے سچ محمد بخشا شاعر لوک نشاناں

ضعف طبیعت دے انگ میں بھی عرضاں مُڑ مُڑ کردا
سائیں جی ایہہ علم نہ سو کیا سو جانے جو کردا

فیر ادہناں فرمایا میاں سچ کہیں توں سارا
بر بے واہر ولی دی ہوئی کر سی پار اوتارا

مشکل حل کریسی مرشد نذر جاسن تنخواہاں
حاضر ہو اس خدمت اندر جو لکھ گھلی شاہاں

جدوں فقیر دلیری دتی مدد کیتی شیر[1]
وانگ حسن میمندی آیوس خوش ہویا مُڑ ڈیرے

حکایت حسن میمندی کہ قصہ ازو پیدا و ہویدا شدہ

سنوں حسن میمندی والی دساں کھول حکایت
جتھوں اس قصے دی اول ظاہر ہوئی روایت

خبراں کھن کتاباں وچوں قصہ جوڑ سنایا
واللہ اعلم اوس زمانے کیونکر حال وہایا

راوی لوک روایت والے پچھلے جُگ[2] دے دانے
ایہہ سبب قصے دا دسدے اندر کس زمانے

غزنی شہر اندر یک آہا والی شاہ شہاں دا
نیکو کار بہادر سوہنا عادل سخی کہاندا

یوسف شکل سکندر شوکت نوشیرواں عدالت
خاتم حکم سلیماں نالوں حاتم نال سخاوت

خاصہ مرد عبادت اندر افسر سر سلطاناں
شاہ محمود اوہدا اسی ناواں روشن وچ جہاناں

مرد کمال علم دا فاضل قدر شناس ہنر دا
قدر بقدری ہر یک تائیں دیندے روزینہ زر دا

شاعر کاتب حافظ عالم زاہد صوفی سارے
کھان انعام معاش جگیراں نر دھن لوک نکارے

ہر جائے پن دان شہاناں ہر جائے بخشیشاں
خادم مخلص سی فقراواں علماواں درویشاں

شاعر مرد سخنور دانے پاس اوہدے نت رہندے
شعر کلام عجائب قصے رہن ہمیشہ کہندے

سخن کلام سنن دا دایم رکھدا شوق شہزادہ!
مجلس اندر شغل علم دا روز دوں روز زیادہ

بسبر سلوک حکایت قصے سندا نال طلب دے
مٹھے چرب نوالے شاعر دیون شعر عجب دے

[1] مراد حضرت حاجی بگا شیر دربار رحمۃ اللہ علیہ [2] یعنی زمانہ گزشتہ بزبان سنسکرت ۱۲

قصے تے اخبار حکایت جھیڑے بادشہانے
کردا سیر کتاباں اندر سند سخن یگانے

مجمع الحکایات آہی ہک کتاب وڈیری!
ہک دن سیر اوسے دا کردے رغبت نال گھنیری

پڑھدے پڑھدے گئے اگیرے سندے کول کچہری
ہے ہک باغ ارم دا کدھرے شارستان سُنہری

رُوئے زمیں تے دیس عجائب ہور نہیں اس جیہا
پریاں دا اوہ مُلک قدیمی آدم کدی نہ رہیا

شاہ شاہیاں اوتھے کوئی ہویا افسر بادشہانا
نبی سلیمانؑ جیو دی جائے رہیا راج کماندا!

اوس گھر اندر بیٹی ہوئی جوبن دے رنگ رنگی!
جے لکھ صفت زبانی کہیئے فیر بھی اس تھیں چنگی!

یوسف ثانی روئے زمیں تے اس بن کوئی نہ ہویا
صورت ویکھ نہ چلدا پانی رہندا ہن کھلویا!

روپ اوہدے پر عاشق ہویا ہک سلطان مصر دا
راج حکومت چھوڑ ملک دی چا لیوس پندھ سفر دا

رنج مصیبت دکھ قضیئے جھاگ بلا قہاری!
اوڑک وچ سجن نوں ملیا ہوئی دہاں دی یاری

سیف ملوک اوہدا سی ناواں شاہ عاصم دا جایا
لے کے نال پری نوں آیا تاں مڑ راج کمایا!

جاں محمود سنی گل آتی شوق اندر وچ دھاناں
کیویں سبھ حقیقت سنیئے جیوں حال دہاناں

ایسا شوق پیا دل شاہے بھل گیاں سبھ کاراں
اُٹھے پہر اہیو دل خواہش ذکر اہیو وچ یاراں

میر وزیر اُمرا بلائے شاعر عالم فاضل
سبھناں نوں فرمایا شاہے سنیو ہر ہر عاقل

یارو سیف ملوک جنے دا قصہ عجب نیارا
اول تھیں لے آخر توڑی آکھ سناؤ سارا

جاں جاں ایہہ کہانی مینوں ساری نظر نہ آوے
دِق طبع دل تنگ رہے گا جان آرام نہ پاوے

جو کجھ اوس جنے پر گزری راحت رنج مصیبت
جمن مرن اوہدے تک ساری دسو کھول حقیقت

ہچھی طرح اندیشہ پائیوس میر، وزیر، دیواناں
جے ایہہ بات سناؤ ناہیں ہوساں مست دیواناں

ایس کہانی دا دل اندر لگا عشق اساں نوں
جلدی پیدا کرو کداہوں کیتا حکم تساں نوں!

دق ہوئے سبھ عالم فاضل شاعر بند زبانوں
لگی چپ امیراں تائیں فکر پیا دل جانوں!

فیلا بند کیتا شاہ ساڈا اس بازی دے داوے
کدھرے دس قصے دی ناہیں پئے ہوئے وچہ بندی
دانشمند وزیرا کابر افسر وچہ وزیراں
آبو اپنی دانش اتے کرسن سبھ تدبیراں
برس تہاں دی مہلت لے کے ٹریا حسن اکابر
شاہنشاہ دی خدمت وچوں رخصت ہوسد ہاے
تحفے ہدیے تے نذرانے ڈالڑیوں سوغاتوں
اٹھکے حسن میمندی ٹریا غربی چھوڑ خراساں
چھوڑ وطن پردیسیں ٹردے ہر ہر شہر ولایتہ
پہنتے ملک ولایت پھر پھر برس رہیا جد تھوڑا
تحفے ہدیے لے نذرانے چیزاں وستاں نادر
مجلس بہن لگا اس شاہ دی عمدے سخن الاوے
بہت حسن دی خاطر داری شاہ لگا فرماون
جدوں حسن میمندی ہویا محرم وچہ دربارے
شاہے بہت مدارا کر کے کہیا سن توں بھائی
مجلس میری وچہ نہ ہویا اس دا ذکر کداہیں!
پر ہک بڈھا خضر نمونہ عمراں دا اسیلانی
سبھ ملکاں وچہ سیر کریندا ملک میرے ہن آیا
آمد رفت خلق دی کولوں بیٹھا ہے چھپ لک کے
ہو حیران سٹے رخ اگے کجھ نہ آوے جاوے
ہک وزیر وڈیرا آہا نام حسن میمندی!
اس نے عرض گزاری شاہا مہلت دیہو امیراں
مت ایہہ قصہ پیدا ہووے شاد کرے دلگیراں
ناں لیا سنو ہور سیانا ں حکموں ہوئے نہ نابر
خرچ خزانے برس دہاں دے نال اسباب لدائے
بادشہاں دی خاطر پائے ہر قسموں ہر ذاتوں
ناں دس پوچھ مقام کسے دی فضل اتے رکھ آس
ہر درسوں ہر مکتب پچھدے کوئی نہ کہے حکایت
پہنتے روم شہر وچہ آکے چڑھے قصے دی لوڑا
اس نگری دے والی تائیں ملیا حسن اکابر
بہت پسند اونہاں نوں آیا شاہ اس کول بہاوے
موتی ہار پروتے سخنوں ہر اک نے دل بھاون
مطلب اپنے دی شاہ اگے عرض تمام گزارے
ایس قصے دی دس اساں نوں اگے کسے نہ پائی
ناں پڑھیا نہ سنیاں ڈٹھا قبض میری وچہ ناہیں
صاحب ہین کرامت والا چہرہ خوب نورانی
جھگی پاء کنارے بیٹھا رب ول چیت لگایا
کرے عبادت دن تے راتیں نال ارادہ جھک کے

منتے سر انکرے گا حاصل خدمت اس دی جائے
سن کے حسن زبانی شاہ دی لے رخصت اٹھ ٹریا
اگے رکھ نیاز شہزادے نیوں کے دیا سلامی
گل حسن میمندی اپنی ساری کھول سنائی
اندر تیرا شیشہ روشن سبھ جگ نائیں ویکھے
ہادی راہنما ساتوں کراج راہ نمائی
بڈھے مرد دتی دل شفقت کہندا سن توں حسنا
ہیں یک واری سیر کریندا شہر دمشق گیاساں
وچ بیٹھا ساں مجلس دہاڑے بادشاہی دربارے
ایہو قصہ پڑھدے آہے سیف ملوکے والا
اوس ساہب دی خدمت جاویں تاں من مطلب پائیں
حسن ایہ خبر نیارک سن کے بہت ہویا خوش ہویا
رحم پیا دل پیر سیچے نے ویکھدا اوہدی مسکینی
نبی اللہ دے پیاندا تنک کیے بانے خیر حسنوں
جنہاں بیسہ پلے نائیں خالی ترن بازاروں
میٹھ اکھیں فرمایا پیرے حسن بجالیایا

حال حقیقت مطلب والی اس نوں آکھ سنائے
اس بزرگ دے ڈیرے آیا ادبوں نیواں اڑیا
پیر تروٹھا آکھن لگا مطلب دس نمائی
اوکھے ویلے باہوڑ پیرا تیری دھن کمائی
حل کروایہہ مشکل میری جیوں جانو بر لیکھے
مشکل حل مراداں حاصل کرے شکر خدائی
ڈھونڈ کرو تاں مطلب پاؤ بہر تیپہ بیں نساں
باغ بازار مکان تکیندا بہتے روز رہیا ساں
انجان دے علم کلاموں ذکر کہا سرکارے
حسن بدیع جمال پری دا عشق کمایا لالا
ہمت کر دو **محمد بخشا** سفروں سور لے جاؤ
او سے مرشد کامل اگے عرضاں کر کرتا
مہر اندر دے لائق ڈکھ دسس جا سہ مرد نقیہنی
جیہڑا پاک غرض دل خالی سو پرکردے نوروں
نقد نصیب **محمد بخشا** بن قسمت کی راتیں
ڈیرے ستے بلک جھپکے اس نوں شہر دمشق پہنچایا

مقولہ شاعر

آہو ہمت مرداں والی ایہو کم کریندی
جس جائی وچہ مطلب ہووے مرد پچاون کھلیاں
ہوندی بند خلاص شتابی مردپون جد ضامن

مرداں دے دڑھہندے ناہیں شامت قدم نیندی
ملن مراداں منگتیاں نوں مرداں دے در بلیاں
دھن نصیب ونہدے جس پھڑیا مرداں سندا دامن

سن تصنیف [illegible] ۱۲ [illegible] ۹

مرد ملے تاں درد نہ چھوڑے اوگن دے گن کردا
جدوں حسن میمبندی ڈٹھا ڈیرا وچہ دمشقے
ہر چارہ ہر ترلہ کر کے ہمت دا کر حیلہ
دو ترن روز گیا وچہ مجلس کرے سلام شہانے
جاں کوئی روز کچہری بیٹھا بادشہاں دل پڑیا
وچہ حضور پسندی آوے جو گل کرے زبانوں [۱] قوی
ہک دن حال حقیقت اپنی اول آخر توڑی.
شاہ دمشقی نے فرمایا مطلب سمجھ حسن دا
زبدۃ الجوابے اندر لکھی ایہہ کہانی !
ماہ رمضان مبارک اندر کارن دل پرچائی
ہر یک شاہ اساڈا وڈ کا ایویں کردا آئیا
عاماں وچہ نہ پڑھنا مولے ناں لکھنا لکھوانا !
ماہ رمضان اندر پڑھنا آپوں ٹہپ کے فیر چھپانا
غرض حسن میمبندی کیتی وچہ حضور شہاں تے
کیوں ہیں پڑدا ظاہر کرنا کاہنوں سنن اٹھاناں
شاہ دمشقی نے فرمایا مٹھی نال زبانے
قصہ سیف ملوک والا اندوں سنا ساں تینوں
جاسی فکر اندیشہ تیرا لوں لوں خوشی سماسی
سن کے سخن صحیح شہانے لگی آس حسن نوں !

کامل ہوک محمد بخشا لعل بناں پتھر دا !
لگا کرن تلائش اس دی آندا جس دے عشقے
بادشہانی مجلس پہتا لے کے نال وسیلہ
ادب قواعد سخن سو چاویں دسدا ہنر یگانے
سبھ وزیراں تے امراواں نال اوہدا چیت جڑیا
بہت نزیکی محرم ہویا نیک کلام بیانوں
گوش گزار شہاں دے کیتی مطلب دی گل لوڑی
ہے ایہہ قصہ پاس اساڈے ناہیں حکم دسن دا
پر عاماں وچہ پڑھنی ناہیں ایہو رسم پرانی !
دو ترن خاص اسیں رل بہندے پڑھدے نال ادائی
پر ایہہ قصہ ظاہر کرنا منع انہاں فرمایا
وسیں وانگ سنتر وچہ رکھنا ایہیں کسے دکھانا !
وڈیاں دی ایہہ سند قدیمی ناہیں اج نہ انلے
باحضرت میں شوق سنن دا اجیہا پیوس وچہ جہانے
مہر کرو یک وار سناؤ فیر وطن نوں جاناں
زبدۃ الجواب کھلے گی اندر ماہ رمضانے
چاہ مراد تیری جد گیسی دیئں عائیں ہینوں !
مشکل حل ہوسی جس کارن بلکیں پھریں اداسی
ماہ رمضان نکے جیوں نکسے عیدی والے چن نوں

رکھ اوڈیک بنگلا بیٹھا جلد نویس سدائے
سینکڑیاں تھیں دو چن کڈھے ماہر ڈھنگی قلم دے
دے دولت وڈیائی خلعت ایہہ صلاح پکائے
تساں دہاں چھپ بہناں چوری خاطر ایسے گل دی
قانوں گو تسلی دیندے کانی پکڑ بہاں گے
جاں رمضان مبارک آیا حسن کیتا شکرانہ
زبدۃ الجواب کھلائی ہویا حکم شہانہ
قانوں گو حسن نے چوری پڑدے وچہ بہائے
جاں سلطان دمشق شہر دا پڑھن لگا ایہ قصہ
ثابت ہوش ہے وچہ پڑدے قانوں گو فرائے
جاں قصہ لکھوا حسن نے قابو کیتا چوری
اٹھ حسن نوں رخصت کیتا شاہ دمشق شہر دے
قصہ گھن وطن نوں ٹریا نال خوشی خوش حالی
بہت انعام دتے سلطانے خلعت ملک جاگیراں
ایس قصے دے پچھے ہویا رتبہ اس دا عالی

دولت خلعت بخش تمامی عزت نال وداعے
خوشخط بہت صحیح شتابی استاکار رقم دے
جاں رمضان مبارک اندر شاہ کتاب سنائے
قصہ سیف ملوکے والا لکھ لیناں کر جلدی
توڑے جلد پڑھے کوئی کیسا لکھہ صحیح لہاں گے
قانوں گو کینے مڑ ٹکڑے دے کاغذ سمیانہ
ہک حسن میمندی سدیا دو تن ہور دیوانہ
آپ حضور شہانے بیٹھا وقت مبارک آئے
سن سن کنبے رکھ چمن دے لے حالت دا حصہ
اوّل آخر تیک قصے دے حرف صحیح آتالے
رخصت لین لگا دربارں فوج وطن نوں لوڑی
خلعت تحفے ہدیے دتے جے کجھ آہے سر دے
مہلت لیے نہ لگی آہی آن دتی اس ڈالی!
اوہ حسن میمندی کیتا افسر وچہ وزیراں!
جے کوئی رنج مصیبت ہاگے کدے نکے خوشحالی

مقولہ شاعرؒ

مردا ہمت ہار نہ بولے مت کوئی کہے نمردا
جاں تک ساس نراس نہ ہووے ساس ٹٹے مڑ آسا
جھل جھل ہار نہ ہاریں ہمت ہکدن بھرسی پاسا

ہمت نال لگے جس لوڑے پائے باجھ نہ مردا
ڈھونڈھ کرن تھیں ہٹیں ناہیں ہٹ گیوں تاں ہاسا
بھکھا منگن چڑھے محمدؒ اوڑک بھر دا کاسا

جاں مقصود میسر ہوندا رنجوں راحت تھیندی — یاد نہ رہے قضیہ کوئی جدوں فراغت تھیندی
بہت پسند کیتا سلطانے ایہ مبارک قصہ — جدوں فراغت کاروں ہوندی پڑھ پڑھ لیندے حصہ
چھپیوس ہو کتاباں قصے ایسے دی مشغولی — ناں دل اکے جیبھ نہ تھکے ایہو کار قبولی
دائم ورد ہویا سلطانے پڑھدا سنے وزیراں — اس قصے وچہ ہین عجائب دانش تے تدبیراں
جس دل اندر ہووے بھائی بک تی چنگاری — ایہہ قصہ پڑھ بھانبڑ بندا نال رہے دی یاری
جاں جاں تیک حیاتی آہی اس عادل سلطانے — اس قصے نوں پڑھدا رہیا خاصے نال دھیانے
اوسے تھیں ایہہ ظاہر ہویا پھریا وچہ زمانے — شالہ درد محبت والے پڑھ سن ہون دیوانے

در بیان اوصاف قصہ مذکور و اوصاف شعر و کلام گوید و التماس پیش دانایاں این فن شریف

ہیں بھی بات عجائب ڈٹھی فارسیوں اخباروں — نالے امر ہویا سی صادر مرشد دے درباروں
ملکاں تھیں منگوا کتاباں بات تمامی لوڑی — چوہاں کتاباں دی تک شاہدی ہک ہندی کر جوڑی
اس ہندی وچہ مطلب بھیتے جیہا جیہا کوئی چاہے — پاوے زیب قبول محمد مرداں دی درگاہے
ہر ہر قسم خوشی دی اس وچہ ہر ہر قوم غماں دی — سننے والے پاون اتھیوں خواہش جنہاں کماندی
بہتی بے تعریف حسن دی ہاسی بری شکل دی! — نالے درد وچھوڑے بہتے نالے خوشی وصل دی
آدمیاں دے راہ طریقے جن پریاں دے نالے — عیش خوشی دے ساجے باجے درد دکھاندے چالے
بادشاہی تدبیراں گھتیاں دولت فوج مثالے — بخل سخاوت ظلم عدالت غفلت سرت سنبھالے
جوش خروش ندی دے بہتے ٹاپو سیر جنگل دے — رہڑناں ترناں اڈناں ڈھیناں ذکر اتھے ہر گل دے
عاجزیاں بیکسیاں گھتیاں حالت دیس بدیسوں! — دیسیوں دیس عجائب اس وچہ کیا بھوئے کیا کھیسوں
کوہ قافاں دے پتے نشانی غاراں شہر اجاڑاں — گلزار شور بغیچے نالے میوے تے پھلواڑاں

سیر شکار اتے بند قیداں نالے صلح لڑائی
سوگ ویاہ محمد بخشا ہر گل اس وچہ آئی

رستم وستی حال شکستی دہشت بھاج دلیری
خوف امید محمد بخشا اس وچہ گھنی گھنیری

بات مجازی رمز حقانی ون وناں دی کاٹھی
سفر العشق کتاب بنائی سیف چھپی وچہ لاٹھی!

جنہاں طلب قصے دی ہوسی سن قصہ خوش ہوسن
جنہاں جاگ عشق دی سینے جاگ سوہلے وسن

شاعر دی آزمائش آہی ایس قصے وچہ بھائی
ہر رنگوں خوش سخن سناوے تاں اس دی دانائی

خوشیاں اندر راوہو جیہا واہ درداں دل وہایا
صفت کو صفت اندر فرماوے سخنوں سخن سوایا

جنگ لڑائیاں کانگاں اندر گج کڑک کے آوے
سفر وطن تے ماتم سوگوں پورے سخن سناوے

ہر ہر فن ہنر وچہ ہووے ماہر تے یک فنی!
لطف خدائی نال عطائی تاں اوہ ہوندا سنّی

لغتاں ورتن وان لیاوے معنی وچہ عجائب
لیکن ایسے ملوں نہ ہوون ہر ہر نظروں غائب

قصے ہور کسے دے اندر درد اپنے کجھ ہوون
بن پیڑاں تاثیراں ناہیں بے پیڑے کد روون

درد لگے تاں ہائے نکلے کوئی رہند ابھر کے
دلبر اپنے دی گل کیجے اوراں نوں منہ دھر کے

جس وچہ کجھی رمز نہ ہووے دردمنداں دے حالوں
بہتر چپ محمد بخشا سخن اجیہے نالوں

جو شاعر بے پیڑا ہووے سخن اوہدے بھی رکھے
بے پیڑے تھیں شعر نہ ہوندا اگ بن دھوں نہ دھکھے

ویکھو ویکھی بیت بناون شعروں خبر نہ پاون
ایس طرح تے صنفتاں سٹھاں بہتے ڈوم بناون

ردی ردیفوں نام نہ جانن قافیوں بدھ نہ کائی
وزن برابر سٹدا اجڑ دا صنعت رسم نہ بھائی!

سخن بھلا جو درد ول بھریا بن دردوں کجھ ناہیں
نڑاں کماواں فرق رہو داکیا کانے کیا کاہیں!

دردمنداں دے سخن محمد دیہن گواہی حالوں
جس تلے پھل بدھے ہوون آوے بو رمالوں

ہک علم دے زوروں کردے اوہ بھی ظاہر سدا
جس پر ہووے عطا الٰہی سخن نہ چھپدا تس دا!

دانشمند پچھان کریندے عاماں سار نہ بھائی
لکڑہارے لین بازاروں جو سستی مٹھیائی!

میں بھی وچوں عیبیں بھریا دساں ہنر زبانوں
اکھیں والے عیب چھپا ہو کراں سوال تسانوں

بھائی دی فرمائش منی جو آیا سو کہیا
سخن کرن دے لائق کتھے میں بے علم اجیہا

بھائی لفظ بولایا جتھے ہوگ مخاطب بھائی
بھائی سو جو بھا کریسی کم وڈیاں وڈیائی!

در مدح اُستاد و التماس پیش ایشاں کہ قصہ را اِصلاح دہند

حافظ عالم فاضل صوفی سالک راہ ہدایت
دائم مست محبت اندر عارف اہل ولایت

خاص غلام امام وڈے دے صاحب میرے سر دے
بے اوہ خاک اساڈا سرمہ جس رستے پر پھر دے

میں شاگرد نکارے اتے نظر مہر دی تکن
اس نسخے دی کرن مطالع دیہن صلاح نہ اکن

سچے مرد نگاہ کرم دی نام اللہ دے پا ہو
اوگن ہارے دے لکھ اوگن پلا دے چھپا ہو

جیہے بھانڈے تیہے آوازے کیا نیویں کیا اُچے
میں ہاں نال پلیتی بھریا سخن ہوون کد سُچے

سخن میرے چا پاک بناون بے توفیق آزادل
چوہڑے دے اُپت مومن ہوندا جہاں ملدا اُستاداں

شعر میرے پر کرو نگاہاں پارس نظر جنہاں دی
نوڑے تھہر سخن بندے دے کر یو سونا چاندی

اوہ خطائی میری بھائی جو جو بات اَدلّی!
جو سمجھ گل سچاویں لکھی پیر سچے دی گھلی

ویکھ الغوزہ سُکّی لکڑ اگی بالن والی
ہر ہر جائی رخنہ موری اندر سارا خالی

جاں مُردے منہ لائی بھائی گج لئی ہر موری
نیک انیک آوازے نکلے پھوک جدوں وچہ توری

سارگیوں تک حال اساڈا خشک لکر کس کم دی
وچوں بھگی باہروں ڈنگی کجی کچے چم دی

کلیاں تورا تے کئیں بہن چھیک پئے ہر جائی
باراں گان لگی جد یاراں تاراں چاہڑو جائی

بے سُر بولے تاں بول اس دا بولی شوہ نہ بھاوے
چپ کرا دے کن مروڑے فیر سُراں پر لیاوے

یار بولائی سُر پر بولے ہر گُنیں من بھانی
جس اوہ رنگ ہوا نہ پائی کد اس بات پچھانی

لہ موری یعنی سوراخ نے

اندر خالی تے منہ کالا طبلہ چم کچے دا
پکے بول سناندا پاندا جاں سر ہتھ سچے دا

اتنی رمز پچھانوں یارو بہت کہاں کی گلاں
میں کر یئوں ہتھ وانگ بلوچے جدھر چلائے وچلاں

التماس پیش خوانندگان و نویسندگان و شنوندگان کہ پردہ پوشی کنند

دانشمند و سنو تمامی عرض فقیر کریندا
آپوں چنگا جے کوئی ہووے ہر نوں بھلا تکیندا

تک تک عیب نہ کردے اندے چنگے لوک کداہیں
نکتہ چینی فتنہ دوزی بھلیاں دا کم ناہیں!

عیبوں پاک خداوند آپوں کون کسے نوں آکھے
کاہنوں گل کسے دی کرنی میں بھی شاعر بھاکھے

میرے نالوں ہر کوئی بہتر ہنر مہئیں نہ آیا ناں
تھوڑا ایہتا شعر سخن دا گھاٹا وادھا جاناں!

ہتھے جتھے گھاٹا وادا جے میں آکل دھر دا
احمد یار مصنف وانگر تاں کوئی معلم کر دا

تھوڑی بہتی تہمت کولوں کون کوئی بچ رہندا
پریں آپوں اوگن ہارا دوسریاں نہیں کہندا

پردہ پوشی کم فقر دا ہیں طالب فقراواں
عیب کسے دے پھول نہ سکاں ہر یک تھیں شرماواں

جس نوں عشق کسے دا ہووے تس دے عیب نہ دسدے
سخناں دے جو عاشق بندے عیب نہ ڈھونڈن اسدے

کرم کردے تے عیب چھپا ہو پڑھو سنبھالا کر کے
ڈونگی نظرے مُڑ مُڑ سمجھو لنگھ نہ جاہو تر کے

ناں شیخی وڈیائی کوئی جھول اڈی کجھ پاؤ!
جے کوئی سہو خطائی ہووے بخشو تے بخشاؤ

میں بھلا تے تسیں نہ بھلو سمجھ بناؤ معنے!
چلدے گھوڑے نوں مت مارو چا یک مہنے طعنے

سیتیاں میں جد حشر دہاڑے نکا لیکھا پڑسی!
بُریاں نوں رب نیکاں پچھے بخشی جنت وچہ کھڑسی

سخناں وچہ تسیں بھی جے کر ویکھو سخن اولا!
خُلق خدائی کر کے کجو گھت شرم دا پلا

سیکڑیاں تھیں جے ہک آوے بیت پسند تساںنوں
اوس ہک چنگے پچھے بخشو سارے مندا ساںنوں

شعر میرے اس ملک اپنے وچہ مول نہ پاندے قیمت
دور دراڈے جس نوں لبھن جانے بہت غنیمت

کیسر سستا ہے کشمیرے پچھوہل لاہوروں!
کرے سوال فقیر محمد پڑھنے والے تائیں
باجھ ادا آواز رسیلے لگدا شعر الوناں!
سٹ لپیٹا کر کے پڑھیاں لذت کجھ نہ رہندی
جیونکر بیٹے تساں پیارے تیویں بیت اساں نوں
دشمن شانگ دسے اوہ سانوں جیکوئی بیت تروڑے
ربا دئیں پناہ اُنہاں تھیں جو ایسے کم کردے
شکر الحمد خداوند تائیں باہر حد شماروں!
گادی والے دے نام اُتے نسخہ ایہہ بنایا
شاعر اتے رہے ہمیشہ شاہ فرمایش کردے
اگلے شعر بناون والے آہے مرد آزادے
ہک ہک سخن میرے دی قیمت پاؤ نال انصافے
امت اپنی وچہ رلائے پاک رسول بندے نوں
سن مقدس ہجری دساں باراں سے ست داہے ۱۲۷۹
ماہ رمضان مبارک اندر وقت بہار گلابی!
عمر مصنف دی تداہی تن داہے تن بکے ۳۳
جہلم گھاٹوں پربت پاسے میرپورے تھیں دکھن
پڑھنے سننے والے بھائی شوق دیہے بسائیں
ہر وچہ ہر دا سر نیارا متے کسے دی منے

پستہ تے بادام محمد سستے ملن پشوروں
رونق کھڑ بن نہ شعر میرے دی نال ادا سنائیں
دودھ اندر جے کھنڈ رلائیے مٹھا ہوندا دوناں
جیس دے بیٹے نوں کوئی مارے کد اس دی جند سہندی
بیٹے نوں کوئی انگل لائے لگدے بیت تساں نوں
بیٹے نازک لال سندر دے ایویں کن مروڑے
سیم سُچے دا ستم بناون عم دانے غم کردے
ایہہ فرمائش پوری ہوئی وہل لدھی سر بھاروں
صلہ سخن دا پایا لوڑاں ہر کوئی دیندا آیا
پرجاں وار صلے دی آوے دے دولت گھر بھردے
صلہ سخن دا کسے نہ سٹیا جو بخشن شاہزادے
دیہو دعائیں سبھے ہیں کھٹاتاراں اگے صرافے
حضرت مرشد دمڑی والا کرے قبول بندے نوں
ست اتے دو ہور محمد اوپر اس تھیں آہے
سفر العشق مکانی مولیٰ ہووس فضل جنابی!
بھین وڈی فرماندی ایہو تیتے لبے نوں پکے
کھڑی ملک وچہ لوڑن جیہڑے طلب بندی دی رکھن
براخدائی میں پر آکھو فاتحہ خیر دعائیں!
بیڑی چاہڑ نبی دی مینوں تار لگا شہ بنے

لے آج کل عمر قبلہ حضور مغفور ۸۰ سال اور مزار شریف بنا ہے عمدہ ... پچھو فاصلہ ... ۱۲

میں شوہدا مر خاک رلیساں جھل ہجر دی کانی — جے رب سچے روشن کیتے رہسن سخن نشانی
جیون پت تساڈے بھائی دیسن جے کجھ سرسن — ماڈ پیو دی قبرے اتے ہتھ کھلے ونج کرسن
آپو اپنے ورثے اتے قدم اگیرے دھرسن — خبر نہیں ایہہ سخن محمد ترسن یا ناں ترسن

بنام حضرت پیر روشن ضمیر قدس اللہ تعالیٰ سرہ العزیز :

کون بندے نوں یاد کریسی ڈھونڈے کون قبر نوں — کس نوں درد اساڈا ہوسی رگ نہ زنڈے در نوں
روح درود گھنن سبھ جاسن آپو اپنے گھر نوں — تیرا روح محمد بخشا تکسی کیہڑے در نوں
ناں گھر چاڑے ناں سکھ ڈٹھے ناں کجھ کھٹی کھٹی — نہیں کسے ول لہنا کوئی ناں چھڈ چلے ترٹی
جے کجھ آیا سو مت پایا تلی رکابی چٹی ! — خالی ہتھ محمد بخشا ٹری بکاری لٹی !
انس اولاد تساڈی بھائی پڑھسن بیٹھ قبر تے — اٹھویں روز دیون گے گلی جے کجھ گھر وچ دستے
مینوں ہور نہیں کوئی پاسا آسا کس دے گھر تے — جاسی روح محمد میرا پیر سچے دے در تے

کلمہ چند در بیان اوصافِ عشق و عاشق و حلاوت اہل سوز و گداز، محرم از

سدا سکھالے اوہو بھائی عشق جنہاں گھٹ آیا — مرہم پھٹ اونہاندے بھانے ہکو جیہا سکھایا
تاج تخت سلطانی تج کے ٹھوٹھا پھڑن گدائی — رکھ امید سجن دے در دی کٹن جو بن آئی !
دم دم پین شراب غماں دے دم نہ مارن مولے — وٹ جھلن وٹ پان نہ متھے واہ تنہاں دے رولے
مٹھا نشہ شراباں والا پر وچ ترٹک پھکی ! — بلبل نوں خوش صحبت گل دی بری کنڈے دی دکی
کر کر یاد سجن نوں کھاندے بھن بھن جگر نوالے — شربت وانگ پیاوے ہتھوں پیون زہر پیالے
فیر خلاصی منگدے ناہیں جو قیدی دلبر دے — پھاہی تھیں گل کڈھدے ناہیں ہوئے شکار اس گھر دے

جھلن بھار ملامت والے عشقے دے متوالے
ہُکّھا اُوکھا ہوئے مستانہ بھار اُٹھاوے بھارے

حال اوہناں دا کس نوں معلم پھردے آپ چھپایا
دل وچہ سوز پتنگاں والا چہرہ شمع بنایا

باہروں دسن میلے کالے اندر آب حیاتی
ہوٹھ سُکے ترہایاں وانگر جان ندی وچہ نہاتی

شہر اُجاڑ ڈھونڈیندے وتدے دلبر یار بغل وچہ
گنگے ڈورے کن زبانوں معنی سب عقل وچہ

رات دہاں گل لایا جانی اک دم جدا نہ ہوندے
عاشق رجن نہیں محمدؐ بھر بھر ہنجوں روندے

جنہاں عشق بندے دا لگا صبر آرام نہ تنہاں
سُنّے بیٹھے اتول وکھین لٹ کھڑے سن جنہاں

ایسا صدق لیاون اس تے سچے نال دھیانے
اس بن باغ بازار نہ بھاون لاون اگ بہانے

ہور کسے دی چاہ نہ رہندی سٹن سبھ آشنایاں
ماؤ پیو دا ننگ اتارن لج لگاون بھایاں!

اکھیں پائے کرن نا ہیں نیہوں جنہاں ندے لائے
اکھ میٹو تاں دل وچہ وسّے لوں لوں وچہ سمائے

شرم حیا نہ رہے کسے دا جھلن بدی خواری
دلبر باہجوں صبر نہ کردے جنہاں لگائی یاری

جے اوہ جان پیاری منگے ترت تلی پر دھردے
سر لوڑے تاں سہل جاپن رتی عذر نہ کردے

اس ہوائے حرص ہواؤں ایسا بے چت مُسدا
جنہاں عشق حقیقی لایا کرو تعجب اس دا!

حالاں اندر کرو نہ حجت بھلی نصیحت بھائی
حال محباں دا رب معلم ہور کی جانے کائی

ہر دم ذکر سجن دے اندر کل جہان بھلاون
دل جانی دے عشقے کولوں اپنی جان رلاون

اک دلبر نوں دل وچہ رکھن سبھ خلقت تھیں نسن
ویدن وید نہ جانن مولے کھو کی دارو دسن

کن آواز پوے نہ ویلے پہلے قول الستوں
قالوا بلیٰ کو کیندے بھائی اوسے فوق قول مستوں

وچوں آتش باہروں خاکی وسدے حالوں خستوں
جے اک نعرہ کرن محمدؐ ڈھہن پہاڑ شکستوں

جے اک آہ درد دی مارن ہوندا ملک ویرانی
کوہ قافاں دے سبزے سڑدے نیندیں رہے نہ پانی

واؤ وانگ پھرن سبھ ملکیں ہرگز نظر نہ آون
چپ رہن کستوری وانگوں فر خوشبو دھماون

راتیں زاری کر کر روون نیند اکھیں دی دھوندے
راتیں دیہاں سوز سجن دے رہن ہمیشہ سڑدے
جتھاں ہک گھٹ بھر کے پیتا وحدت دے مدھ لالوں
دوئے جہان بھلائے دل تھیں خبر نہ رہیا والوں
دلبر نال ہویا ہک جس نے اپنا آپ گوایا
شاہ منصور انا الحق کہندا کیوں نہیں شرمایا
ریت وجود تیرے وچ سونا اینویں نظر نہ آوے
پارہ گھت محبت والا گولی ہک بنا دے
دودھ وجود تیرے وچ شیریں روغن وار سمانی!
گل وچ پھاہ غماں دے گھت کے ذکر دی چھک مدھانی
گلی کھانویں تاں شرمانویں گلی ہے ایہ چاندی
بوتے گال ریاضت والے آتش بال غماں دی
نحن اقرب آپ کوکیندا اک دم دور نہ دسدا
محرم ہوویں کون بھلاوے پڑدا ہے وچ کس دا
اس دوئی دے دعوے پٹیاں سٹیاں دور حضوروں
جاں ایہہ سایہ دور ہٹایا سچ نکلے منصوروں
وحدت دا دریا وڈیرا جاں موجاں وچ آوے
قطرہ وچ پیا دریاوے تاں اوہ کون کہاوے
اوّل نہر ریاضت اندر بیٹھ کنارے گل کھاں

فجرے اوگنہار کہاون ہر تھیں نیویں ہوندے
راتوں دینہ پچھان نہ ہیں نہ لہندے نہ چڑھدے
علم کلام نہ یاد رہیو نے گزرے قال مقالوں!
رانجھے وچ سما محمد چھٹی ہیر جنجالوں!
توہیں پڑدا اگے چڑھدا توہیں یار چھپایا
توہیں محرم یار محمد کہندا کون پرایا
ہنجوں دا گھت پانی دھوویں ریت مٹی رڑھ جاوے
خاک رلے وچ خاک محمد سونا قیمت پاوے
مرشد لاوے جاگ پریم دی تاں جمیں دودھ پانی
ہمت نال محمد بخشا مکھن آیا جانی
سیر اندر سرساہی پانی سستی تدو کاندی بمعنی قلعی
پریم جڑی گھت ویکھ محمد سبھ چاندی من بھاندی
اس دے ڈیرے اندر تیرے پھریں لوڑاو جس دا
جاں جاں دسے آپ محمد تاں تاں آپے دسدا!
نوروں سایہ ظاہر آیا چھپ نسدا فر نوروں
میں ونجیں تاں فیر محمد کون کہے تس دوروں!
ڈاہاں وکھریاں بن ٹھناں ہکو لہر بناوے
جس تے اپنا آپ گواوے آپ اوہو بن جاوے
ڈھیاں ملینہ سیالے پالے سبھ سرے پر جھل کھاں

سانس رہن رت ماس نہ ہوون کالکھ جسے بل کھاں
دکھوں تروڑ لیئے پت سارے بھن مروڑ نکائے
لنگری ڈنڈے گھوٹ بیچارے صورت بھن گوائے
جلبی دا ہک وال دہی دا غسلوں رہے جے سکا
جے ہک وال تیر یوچہ میاں اپنی آپ خودی دا
کی کجھ بات عشق دی دساں قدر نہ میرا بھائی
جس نے قدم اگیرے دھریا سو پوسڑیا سڑیا
جیون جیون جھوٹا ناتواں موت کھلی سر اُتے
جنہاں عشق خرید نہ کیتا ایویں آ بگتے
جس دل اندر عشق نہ رچیا کتے اس تھیں چنگے
عشقوں باہجھ ایمان کو ہیا کہن ایمان سلامت
پل صراط عشق دا بینڈا سو جانے جو تُردا
لکھ جہاز ابیسے وچہ ڈوبے کیہڑا پار اوترتدا
عاشق بن سکھالا ناہیں ویکھاں نیوں نہنگ دے
جے لکھ زہد عبادت کریئے بن عشقوں کس کاری
جنہاں درد عشق دا ناہیں کد پھل پان دیداروں
پاک شہادت قتل ہووے گا جے کر اس تلواروں
چاہیے عشق سپاہی ایسا ایس نوں مار گواوے
پکا پیر دھریں جے دھرنا تک نہیں مت جاوے

جاں تک ہووے وال محمد زلف سجن دی ول کھاں
ہرے بھرے سن آباں والے دُھپے پا سکائے
تاں دلبر دے پیریں لگی مہندی رنگ لگائے
اوسے حال رہے گا جلبی غسل نہ جائز اُکا!
تاں بھی بہت نرگ نوں بالن اکسے عیب بدی دا
ایہہ دریا اگے دا اوگدا جس دا لاہنگ نہ کائی
پر اینتھے سڑ مرن حیاتی ایویں گل نہ اڑیا
لکھ کروڑ تیرے تھیں سوہنے خاک اندر رل ستے
عشقے باہجھ محمد بخشا کیا آدم کیا کتے
خاوند دے دروازے کر دے صابر بھکھے ننگے
مرکے جیون صفت عشق دی دم دم روز قیامت
آس بہشت دلیری دیندا ازگ وچھوڑا کھردا!
ایس ندی دیاں موجاں تک کے دل دلیراں بھردا
خوشیاں نال جلن وچہ آتش موتوں ذرا نہ سنگدے
جاں جاں عشق نہ ساڑے تینوں تاں تاں نہیں نیاری
جے رب روگ عشق دا لاوے لوڑ نہیں کوئی داروں
سدا حیاتی جان محمد مرناں ایس آزاروں!
تھانہ کڈھ طبیعت والا صفتاں سبھ بدلاوے
سو اس پاسے بھے محمد جو سر بازی لاوے

یار کرے جد اپنا تینوں چھیٹسن ہور اشنایاں
جد وں جمال کمال دسے گا سوہناں لعل پیارا
خلقت تھیں گم ہویا چاہسیں گم ہویا ند پاسیں
نالے لاغر لسّا تھیسیں نالے زور توانا ں!
کدے نچلا بیٹھ سکھلا دھاگے لاسیں جُلّی!
جنھاں دلبر پایا اوتھاں ناں پرواہ کسے دی
فارغ ہین اوہ عقلوں ہوشوں ٹُر دے اپنی ٹورے
سُکّے پیر ندی نھیں لنگھن وچہ سمندر چلدے
ناں چنگیاں اکھوایا لوڑن ناں حلقت دی منتے
دچوں نور الٰہی رنگے باہروں کالے کلفی
مِٹھی چھاں انے پھل والے وانگ انجیر انگوراں
خاص انسان انہاں نوں کہیے جنھاں عشق کمایا
اوپر جُلّی مونہوں جُلّی اندر نہیں تجلّی
اوّل الف اکلا ہوویں نقطے چھوڑ جنجالی
کڈھیں ول کھلوویں سدھا کر کے ہمت عالی
جاڑے ترکاں جوڑ بناویں تاج مبارک والے
تاج سوہے جے نبی سلیماں ہدہد کول بہائی
جُلّی دے تے اکھر بھائی سمجھ اشارت ناموں
بلیئوں یاد کرن ہر ویلے دلبر ہر اندا موں

ماں پیو سجن یاد نہ رہسن حرص نہ بھیناں بھایاں
وکھن نال حلال ہوئیں گا چھوڑ جنجال پیارا
براں وچہ درنداں وانگوں چھپ چھپ جھٹ لنگھاسیں
نالے عاقل دانا ہوسیں نالے مست دیواناں
کدے اٹھاسیں اگ جلاسیں جُلّی بستر گُلّی!
وچہ گوشے توحید انہاندے ناہیں جاء کسے دی
اوراں دی نندمت نہ سندے کن انہاندے ڈورے
ہرگز مثل سمندر کیڑے آتش وچہ نہ جلدے
لوکاں دی کد بھاونت چاہن جو بھاوے در کنتے
ناں اوہ میرے وانگوں یار و دل جنجول گل الفی
ناں بے فیض اساڈے وانگوں کوڑے منتھے کھوراں
دھڑ سر نال نہ آدم بندا جاں ل بسر نہ پایا
جب لگ عشقوں جاں نہ جُلّی بھٹھ جُلّی کیا جُلّی
ہکو صورت ہکو ہندسہ بہت حسابوں خالی
اندر الفت ہوئی الف دی تاں الفی گل ڈالی
دنیا، عقبیٰ اپنے آپوں، ترک ترک دی نالے
تاں ہیں توں ولایت والی رتبے عالی عالی
جیموں جاگن سنج سویرے لنگھن کٹن لاموں
جُلّی وچہ محمد بخشا چھپ رہو ہر الزاموں

گل وچہ سیلی دے نشانی جھل عشق دا پھاہا
گل میرے ہتھ تیرے شاہا عذر نہیں کجھ آہا

نفس فسادی مارن کارن کس لے کمر جواناں
رات ہنیری ڈھونڈ چوفیری جنگل بار ویراناں

کتیں سوت اخلاص عمل دا بیٹھ نورے دی لوئی
سدھ بدھ ہوش جہانے سارے دتی کملی ہوئی

سڑ آپوں دبیہ لذت اوراں مثل شراب کباباں
جنھاں جام الستوں پیتا رل کے نال اصحاباں

چھم چھم تیر پون تلواریں عاشق ناں ڈر رہندے
محرم باجھوں بھیت سجن دا ہر یک نال کہندے

عشق لگا تاں شرم کویہا اوہ آتش ایہہ پولا
بیدرداں نوں کچھو ناہیں دردمنداں دا رولا

دیندے جھڑک جواب پیارے پھیر نہ آویں ایتھے
جاہ میاں نہیوں لا اُس جائی قدر ہوئے کجھ جتھے

چیتا چیتا کنڈ نہ دیویں عشق لڑائیوں اڑیا
مُوتُوا قَبْلَ اَنْ تَمُوتُوا والا حرف صحیح جس پڑھیا

جے توں عاشق بنیاں لوڑیں بلا پکڑ سجن دا
تن بھی تاہیں جنت جاسی خلعت لئے مرن دا

ہالی لوک کریندے واہیاں سکدے وچھے سڑدے
چھڈ گرانی ہو سیلانی پکڑ سجن دا راہا

سیل سجن دی سمجھ محمد تاں سیلی دا لاہا
آسا دا پھڑ عاصا ہتھ وچہ ہو جا شیر تواناں

بیٹھ طور دلے دے اتے ڈِٹے نور شہاناں
بان پریت دو کان دُکھاں دا اُنے کر گیر کوئی

اوّل بنھ گلو طعاموں فیر گلو بند لوئی!
آپ فنا ہو ذاتی رل کھاں وانگن آب حباباں

روز حشر تک نہیں محمد ترٹک مست خراباں
عشق پرہیز محمد بخشا نہیں کدے رل بہندے

بدی ملامت قہر قیامت سو سو سر پر سہندے
لائق ہو نالائق بندے سُن بھائی مقبولا!

مر جیون تاں واقف تھیون عشق نہیں پٹ کولا
جے آوین تاں قتل کراں گے اسیں کنٹھے توں کنٹھے

جے لکھ دیہن صلاح سجن دی عاشق ہک نہ منتھے
سولے جاسی برخورداری جو اس سولی چڑھیا

اس میدان محمد بخشا سر دِتا پر کھڑیا
جان منگے تاں دیہہ شتابی صرفہ کریں نہ تن دا

دوزخ موت محمد جھاگے رکھ کے چاہ ملن دا
سالہے رنج پھلے جد رج کے من پایاں گھر گھر دے

ہکناں دسی کیئں کھیت کمائی چھیکڑ گرڑے گوائے
پوری پئی پریت انہاں دی مرد باز نہ آئے

عاشق ناامید نہ ہووَن دن دن لمیاں آساں
جے سو وار کھدیڑن در توں کوکن گلے نکاساں

جے توں طالب راہ عشق دا چھڈ وہماں وسواساں
ہمت دا الک بنھ محمد رکھ آساں پیا پاساں

دلبر جس دا کوئی نہ ثانی جوبن دا متوالا
ہار نہ نیت پریت اوہدی دی نیہوں کمائیں لالہ

جس بن ہکدم جال نہ تھیندی اس بن کیونکر رہسیں
دے جواب کھدیڑے توڑے فیر اوسے ول ڈھیسیں

جے دلبر موہنہ لائے ناہیں توں مکھ مول نہ موڑیں
ڈوہنگی ندی عشق دی اندر جیو جامہ سبھ بوڑیں

جے اوہ نال نہ چلن دیوے پچھا کدے نہ چھوڑیں
لَا تَقْنَطُوْا مِن رَّحْمَۃ والی آس امید نہ توڑیں

جاں توں سر دے پیر بنا کے مگر سجن دے چلیوں!
تاں فر پریت ولاسا دیسی جانی سنگت رلیوں

کھسی ہور نہ کوئی تیرا توڑے سیں توں منّدا
پئے قبول محبت تیری ہیں صاحب تُس بندا

کیتے رب سچے دے اتے صابر شاکر رہناں
اس بن ہور نہیں کوئی والی ونج کس دے در ڈھیناں

تختوں لاہ بہاوے قیدی ہو نمانے بہناں
دکھیں بھریا حال محمد فیر اوسے نوں کہناں

آپے غم لگاوے سانوں آپ کرے غمخواری
آپ پھٹے چھک گلیں لائے آپ کریندا کاری

بادشاہاں دا شاہ کہاوے نال غریباں یاری
عسر دل یسر غریب نوازی کم سدا سرکاری

اس نوں بھلے بھلیرے سانبھیں فرماندار سپاہی
کجھ پرواہ اساڈی ناہیں دائم بے پرواہی

ذکر منزل استغنا

بے پرواہی منزل ناہیں جس وچ سود سوداگر
بے نیازی دی جھکہ اگے دو جگ ککھ برابر!

ست دریا اوتھے ہک قطرہ ست دوزخ چنگاری
اٹھ بہشت ہوئے گم سارے تاں ہک پھل بہاری

باغ بہشت ویرانی وسدے دوزخ سارے بجھے
کیڑے دے منہ سو سو ہاتھی خشخش وانگر سجھے

جس جنگل دے کیڑے دے منہ سو سو ہاتھی وہندا
کالا کاگ جدوں رج کھاوے فرکی باقی رہندا

لکھ ملائک نوری غم تھیں وانگ پتنگاں جلیا
لکھ جسّہ طوفانے اندر ڈُب بے روح ہو یا سی
سے لشکر یک مچھر مارے ہک خلیل اعظم توں
لکھ خلقت گل جنجوں پائے خارج ہوئے ایمانوں
لکھ جانی لکھ جیتڑ کائے سنے چیتاں دسائیں
نوبں پرانے چنگے مندے ایتھے قدر نہ کائی!
جے کر سبھ جہان محمد بھجن مثل کباب
جے لکھ جانی صدقے ہووِن جھل کے تیغ پرم دی
جے لکھ سیس رلن وِچ خاکے کر کے عشق پیارا
سبھ آسمان جھڑن نال جاپے پت درختوں جھڑیا
ڈوئے جہان محمد بخشا جے سبھ ہوون نیوے
آدم جن ہوون قربانی کنی ہکو بارانی
جے سبھ عالم فانی ہوون اوتھے کجھ نہ خطرہ!
کتنے آدم، کتنے پریاں، کتنے حور فرشتے
کتنے نبی اوہ بدن نورانی کتنے جانی پاکاں
جو ہویاں سو ہوسن اگوں کیا نیکی کیا بدیاں
سہل نہیں ایہہ وادی بھائی سہل نکیندے جاہل
جے نت کریں جہاں ہک پینڈا منت جانی کجھ ٹُریا
کس سالک اس رستے ٹُر کے اوڑک انت لیا سی

تاں یک آدم خاکی والا روشن دیوا ہلیا!
اس درگاہ اندر مقبولی تاں یک نوح ہویا سی
لکھ معصوم شہید ہوئے سن یک موسیٰ دے دم توں
تاں یک مہتر عیسیٰ ہویا محرم سر حقانوں!
تاں معراج ہویا یک راتیں ختم نبیاں تائیں
خواہے گریہ زاری کیجے خواہے کرو نہ بھائی
اس منزل وچ معلم ہوندا وانگ خیالے خوابے
کجھ پرواہ نہیں دریا دے یک قطرے شبنم دی
جیوں سورج دے نوروں چھپیا ذرہ یک نکارا!
چوداں طبق ڈُبن تاں جیویں لکھ باروں یک کھڑیا
گھٹ ہویا یک ریتوں دانہ وچ تھلاں دے تودے
جیو جامے جل جاون سارے کھتھا وال جیوانی
کی ہویا کی گھاٹا واہدا گیا سمندروں قطرہ
کتنے شاہ امیر سوداگر کتنے ہور سرشتے!
ہے کی تھاں محمد بخشا وا دپانی اگ خاکاں
بے پرواہی دے وچ نیرے کد قطرے تھیں ڈوھیال
عملاں دا ایہہ حال محمد پر ہو بوہ نہ کاہل!
پرت تکیں تاں او ہنیں پیریں دو تن قدم نہ ٹریا
اس در دے دادار و بھائی کس دے ہتھ پیا سی

جے ٹرنوں دق ہو کھلووین مار سجن دی وگے — جے دَوڑین تاں کیڑ تلی دی سدا اگے ہی اگے
نہیں کھلوناں لائق تینوں ناں ٹریاں پندھ مُکدا — مشکل کم پیا سر تیرے کوئی علاج نہ ڈھکدا
ناں سر مار اتے سر ماریں نر تے بیٹھ چو پیتا! — جھڈ دے کم اتے کم کر کھاں یاد نہ آنی کیتا!
نالے ترک کموں کر بندے نالے کم کمائیں — اپنا ہی کم کریں نہ تھوڑا زور بتیرا لائیں!
جیکر کار نبیری ہے کاری رہیں لگا نت کاری — جیکر کار نہ کاری آوے بہت اتھے بیکاری
ترک کریں اس سارے کموں جو کجھ کیتوئی اگے — کرناں تے نہ کوناں نبرا ایہو چنگا لگے!
اوّل سکھ شناس محمد لائق کار کرن دی — جب لگ کار بیکار نہ پرکھیں کرنی ہے کد بندی
لکھ کروڑ اساں تھیں چنگے خاک ہوئے اس جائی — جے جگ ہوئے نہ ہووے ایتھے سے پرواہ نہ کائی
کار کریں جو کہے کریگر، کریں ہنکار نہ کاروں — عملاں تے دھر آس نہ ذرہ فضل منگیں سرکاروں

ذکر وادی و منزل توحید گوید

اگوں منزل آوے بھائی وچہ وادی توحید دے — عابد تے معبود ملیندے دوئی نہ پیر مریدے
سرکڈھن ہک گلمے وچوں لکھ سراں دے ول کے — اس گلمے تھیں باہر نہ جاوے خشخش دانہ چل کے
ازل ابد دا جامہ ہکو ایہہ گلماں وچ کاروں — ہر دا روپ محمد بخشا ہے ہکسے سرکاروں
توڑے بہتے روپ دسیون توڑے تھوڑے تھوڑے — اصل اندر ہک ہوون گے ندیوں نیر وچھوڑے
ازلوں گھن ابد تک بھائی کم ہویا جد سارا! — کون دوویا فر باہر رہسی ہکو ہک اکارا
ہکس دیوانے کولوں پچھیا شخصے ہکس پیارے — دس اسانوں کی کجھ کہیے ایہہ جگ عالم سارے
اگوں فیر دیوانے کہیا دساں نال مثالے — رستے دا ہک رُکھ بنایا کاریگر نے کمالے
ڈالی پتر پھل بنائے سکڑے کلی مَمولی! — ہتھ وچہ ملے بھجے سبھ چتر بنے ہکو مڑ گولی

جاں اوہ ہکو ستھا آہا نقش گئے بجھ سارے
ہکو ہک محمد بخشا ایں توں کون بیچارے

جے کوئی غرق نہ ہویا بھائی وحدۃ دے دریاوے
کی ہویا جے آدم دسدا ایک زمرد کھاوے

نیکی بدی نہ ٹکدے سوئی جو وحدۃ وچہ پہتے
نیکی بدی تدا ہیں بھائی اسیں تسیں جد بھنے

جاں جاں اپنے آپے اندر جاء بندے دی ہوسی
کر کر شادی کدی ہسے گا کدی غماں نوں چہ روسی

جاں ایہ اپنے آپوں نکلے ناں کوئی غم نہ شادی
دوزخ دا غم خوشی جنت دی وہاں تھئیں آزادی

ہر ہک اندر دوزخ جس وچہ سپ اٹھوئیں واسا!
اس دوزخ تھئیں باہر آویں خطرہ رہے نہ ماسا

جے اج باہر آیوں ناہیں دوزخ نالے جاسی
ہر ہک سپ اٹھوآں ایویں روز حشر تک کھاسی

جاں سالک اس جائی پہتا آپے مر جیوے
گم ہووے مر باہر نکلے گونگا ڈورا تھیوے

کدے رلے اس ذاتی اندر کدے کرے مر ذاتوں
صورت عجب بنی پر خالی بدنوں بدن صفاتوں

چار چوہاں تھئیں باہر آون وڈھدے لکھ لکھاں ئیں
اس دفتر دے حرف نہ دسدے اتھاں عقل اکھاں تھئیں

دور رکتے اس شہروں باہر پھردا عقل بیچارا
جس ایہ سِرّ ذرا اک لدھا ہر تھئیں ہویا نیارا

عقلوں فکروں باہر آوے بنجدا پھرے دیوانہ
آکھے خبر نہیں ہیں کیہڑا، کیہڑا میرا خانہ

ناں ہیں بندہ باری سندا کی ہاں نر نہ مادی
بندگیاں گم ہویاں نالے ناں کجھ رہی آزادی

نالے صفتاں والا ہوندا فیر اوہ صفت نہ جانے
عارف ہوندا پر اس ویلے معرفت نہ جانے

مناں منی کجھ رہندی ناہیں کوئی کہاوے کس دا
جے کر اس ول تکیے اگوں اپنا آپ ہے دسدا!

اپنے دلوں جد پھر ویکھیں اوہو نظری آوے
جتول ویکھیں ایہو لیکھا کوئی نکھیڑ نہ پاوے

جاں توں گم ہوویں وچہ اس دے اپنی چھوڑ نشانی
ایہ توحید محمد بخشا دسے کون زبانی!

ذکر منزل حیرت گوید!

فیر اگوں اک منزل آوے حیرت والی وادی
درد افسوس ہوئے گم اوتھے ہرگز خوشی نہ شادی

لے ہرگاہ کہ مرید را طریق حق روئے دہد بمقصود گرد علم رسیدہ از اسرار ولایت دنیا وی ، شدہ اندر منزل دوم ذوق بسیار لذتی رسد و از ان بیر علم بالصواب اللہ تعالیٰ علم

دم دم تیغ غماں دی مارے حیرت اگ نہ بجھے
آہیں درد اتے لکھ سوزوں رات دہاڑ نہ سجھے

جاں اوہ مرد حیرانی والا جا پہنچا اس جائے
ہوندا گم تحیر اندر اپنا آپ نہ پائے

جیکر اس تھیں پچھے کوئی ہیں توں یا نہیں ہیں
اندر ہیں یا باہر بیٹھا اتھے یا کہیں ہیں؟

فانی ہیں یا باقی میاں، یا نہیں توں دوئی
دس سانوں کجھ پتہ نشانی حال تیرے کی ہوئی

کہندا اصلی خبر نہ مینوں بیٹھا یا کھلویا
عاشق ہاں پر پتہ نہ رہیا کس پر عاشق ہویا

ناں میں مسلم ناں میں کافر خبر نہیں کس چالی
نالے ایہ دل عشقوں بھریا نالے ہے مڑ خالی

جاں پہنچا اس منزل اندر رستہ منزل چھپدا
رستہ منزل کس دا بھائی نالے ہے دل چھپدا

حیرت سرگردانی تائیں کیکر اگے کھڑیے
شہر اتے دروازے چھپدے کتھوں نکل وڑیے

جاں کوئی مرد اس جائی پہنچا گلیوں شکر ہوئیگا
کفرے ڈبوں ایماں کہندے ایماں کفر ہوئیگا

منزل فقر

وادی فقر فنا دے اندر اگلی منزل آئی!
فقر فناء اندر چپ بہتر گل نہ جاندی بائی

فراموشی دی منزل ہوئے گونگے ڈورے جھلے
جاں اک سورج روشن چڑھیا سبھ تارے چھپ چلے

کانگ چڑھے دریا فقر دے جنبش اندر آوے
پتھر نقش برتی بیلا بوٹی ریت چھپاوے

ڈوبے جہان محمد بخشا موج اس اک دریاؤں
جے کوئی ایہ گل منے ناہیں کسر اوہنوں سوداؤں

ایس ندی وچہ چبھی مارے جے کوئی ہمت کر کے
سدا سکھالا رہسی بھائی گم باہر تر کے

ایس ندی دی چبھی اندر چپت ہمیش سکھالا!
گم ہوون بن ہور نہ بھاوے وانگے مین کشالا!

حکمے نال اس چبھی وچوں جاں سر باہر آنے
تاں اوہ کاریگریاں ویکھے تک تک بھیت پچھانے

اس چبھی وچہ غیر نہ مڑدا جاوے اک اکلا!
جتھے اپنا آپ نہ میوے ہور کھڑے تاں جھلا

جاں ایہ اپنا آپ بندے نوں پڑدا ہے دلبر دا
مال ملک تے عزت دولت سنگ کھڑیاں کدر زدا

لَن تَنَالُوا الْبِرَّ بھائی سٹ تمامی چیزاں
خاطر جمع ہوئی جس ویلے خودی ونجیں بیخودیوں
جاں ایہ نیکی بدی نہ رہندی اس دم عاشق ہوندا
جیوں ایہ حال احوال فقر دا غائب ساڈی نظروں
مر کے جیون دی گل بھائی دسے کون زبانوں
بعد فنایوں باقی ہوناں کی جاناں اس باتوں
مر کے جیون دی گل چنگی سو جانے جو کردا
میں کی جاناں حال فقر دے مدعی نفسانی!
اپنی موت حیاتی اندر جب لگ تیرا ڈیرا!
اپنا آپ محمد بخشا تیرا مصر شہر ہے
جاں ایہ مصر پیارا تینوں کوڑا زہر ہوئے گا
دھیاں پتر بھیناں بھائی وچھڑ سنگوں ساتھوں
رستہ دور نہ اوڑک جس دا گھسے قضیے دسدے
توڑے کجھ نہ معلم اس دا تھاں ٹکاناں پاسا!
یار ملے بن مر سوناہیں سبھیں تساں جے ہولے
محبوباں دی بے پرواہی سن کے ہٹ نہ رہو کھلو
صبر توکل عاصم والی ہمت سیف ملو کے
اپنا آپ چھڈیں اس کارن ساجن تاں گھٹ آون
ڈھونڈن والے مرن تہ خالی خود حضرت فرماوے

فرد ہووے تاں مرد کہاوے ملدا ناں عزیزاں
پاک ہووے تاں باہر آوے ہر ہر نیکی بدیوں
ہو، فنا عشق دا اول، یاری کرن کھلوندا!
تیویں شرح زبانوں اوہلے نالے صفتوں خبروں
بَعْثُ بَعْدَ الْمَوْت سخن دے معنی دور بیانوں
نویں کتابیں جے لکھاں باتاں نفی اثباتوں
جس دے سر پر ورتی ہووے کم نہیں ہر ہر دا!
سنی سُنائی لکھ وکھائی پائی نہیں نشانی
اس منزل وچ کد محمد پیر پوے گا تیرا!
مشکل پندھ سخن دے لوڑے رستہ بر بحر ہے
ناہیں دل سفر ول جاسیں پینڈا الہر ہوئیگا
بیڑی روہڑ اسباباں والی عشق ندی دے ٹھاٹھوں
پر جو ناں یقینے تڑدے ونج سجن سنگ دسدے
چھڈ دنیا پو لہر فقر دی رکھ ملن دی آسا!
اوہ تیرا توں اس دا ہوسیں وتھ نہ رہسی مولے
ہمت آس قراری کر کے ونج اوسے در ڈھوکھاں
کریں قبول نہ ہٹیں توڑے سبھ کوئی ٹھاکے کوکے
سبھ جگ اتے شاہی تیری پریاں تخت اُڈاون
ویکھاں سیف ملو کے وسلوں جو لوڑے سو پاوے

عاصم دی سن صبر توکل ہمت آس شہزادے	دلبر بھال محمد بخشا سہ دکھ زیادے

تمّ الکلام بنام حضرت پیر مرشد صاحب قدس اللہ تعالیٰ سرہ العزیز

قصہ سیف ملوکے والا اس کاران بن کہناں	طالب ہمت کر کے چلے روانہ رکھے ہنناں

ابتدائے قصہ سیف الملوک و بدیع الجمال و آغاز داستان بادشاہ عاصم بن صفوان تمام قصہ در تفسیر این بیت مولوی نظامی قدس اللہ تعالیٰ سرہ السامی

چنیں زد مثل شاہِ گویندگاں
کہ یابندگانند جویندگاں

باسم پاک حضرت پیر شاہے	کراں نامہ شروع او ہو نباہے
پیر میرا اوہ دمڑی والا پیرا شاہ قلندر	ہر مشکل وچہ مدد کردا دوہاں جہاناں اندر
عاصم بن صفوان شاہزادہ والی تخت مصر دا	آہا شاہ سلیمان دوجا صاحب دولت زر دا
رومی شامی چین ماچینی غزنی ہندوستانی	زنگی روسی ہور فرنگی یونانی ایرانی
ستر شاہ تختاں دے سائیں چاکر سان اس بندے	خدمت اندر رہن کھلوتے ہتھیں بدھیں بندے
ست ولایت زمیں آبادی ستے تخت اصیلا	چار تخت دے حد صفوانی عمل اپنے وچہ رلیا
فوجاں لشکر کٹک کروڑاں گنتر وچہ نہ آون	جے سو منشی لکھ مصدی لکھ لکھ قلم گھساون
ذوالقرنین سکندر والا شوکت شان زیادہ	بادشاہی گھر اس دے دائم عادی دا شہزادہ
کوٹ قلعے دربند ہزاراں چھاؤنیاں ہر دیسی	سدا برت ہر شہر بنائے رست کھاون پردیسی
عادل سخی سکندر جیسا جیوں دریا وچہ موجاں	زور آوری اوہدی سن کنبن دیو دانو دیاں فوجاں

راکھش آدم کھاون والے تیغ اوہدی تھیں ڈردے ‌ ‌ ‌ کوہ قافاں دیاں غاراں اندر جا گزراناں کردے
بھنڈے چھتر نشان ہزاراں لکھ کوئی سر کردے ‌ ‌ ‌ سر کردے مہماں تائیں آندیں سر دھردے
شاہ زمیں دے سارے ڈردے ثانی کوئی نہ آہا ‌ ‌ ‌ اگے آگنداران ندراں جنت دل پاوے راہا
اک اللہ دا خوف ہمیشہ دہشت ہور نہ کائی ‌ ‌ ‌ دشمن سبھ نہ تیغ کیتے سس عالم وچ دوہائی!
عیش خوشی جو دنیا والی سبھو سی ہتھ آئی! ‌ ‌ ‌ سبھ مراداں چاہاں پایاں کردا شکر خدائی
اک مراد رہی دل اندر گھر اولاد نہ ہوئی! ‌ ‌ ‌ جاں جاں اوہ نہ حاصل ہووے ہور نہ سجھدا کوئی
عاصم اس اندیشے اندر رات دیہاں دلگیری ‌ ‌ ‌ ربا ایہ میری سلطانی دولت فوج گھنیری!
بن فرزند میرے کس کاری ایہ سارے اوسر گئے ‌ ‌ ‌ جاں آس فکر اندر جیو جاوے اگ اندر وچ لگے
جاں جاں عمر جوانی آہی لنگھی آسا آسا! ‌ ‌ ‌ مجلس لاوے موجاں مانے غم نہ آہا ماسا
باٹھ ورھے جد عمر وہانی چلی بہار جوانی ‌ ‌ ‌ شاخ ہری رنگ پیلا ہویا آئی رت خزانی
سرو آزاد لگا خم کھاون چنبے کلیاں کریاں ‌ ‌ ‌ لالی نقیں پئیں کیسر ہوئے ہور بہاراں پھریاں
سنبل فصل پیا آ گھاٹے نکلن لگیاں ناڑاں ‌ ‌ ‌ نیندر مست دتی چھڈ نرگس بیٹھا وانگ بیداراں
کستوری آپ ہتی اوتھے کستوری سنگ بوری ‌ ‌ ‌ وچہ دوچہ آن وکھالی دتی کافوری رنگ نوری
اوہ سبزہ خط چھاپے والا کرن لگائی چنبا ‌ ‌ ‌ لگا ویکھ چنارے پنجے بید ڈرالا تھر کنبا
سر دہویا دل خوشیاں ولوں دنیا جھوٹھ لکارا ‌ ‌ ‌ جے سے برس کیتی میں شاہی اوڑک چلنا ہارا
دولت مال خزانے لشکر تخت ولایت شاہی ‌ ‌ ‌ بعد میرے کوئی ہور لئے گا میں ہاں اج کل راہی
دل میرے نوں چنگا لگدا ناہئیں ایہ لیسارا ‌ ‌ ‌ جے اج اکھیں اگے ہوندا اک فرزند پیارا
میں کی عجب بے عقلی کردا جھلاں مفت لکائے ‌ ‌ ‌ عاصم شاہ محمد بخشا ایہ اندیشے دہالے
ٹراں جہے سختی جھاگاں سہد کراں شکراناں ‌ ‌ ‌ سے اندیشے رات دیہاں وچہ عمر اینویں گزراناں

اوہ تمام پیاں کی کرناں مال متاع گھنیری
گوشے بیٹھاں ہو چپیتا رکھ اللہ دی ڈھیری

جے فرزند ہوندا اک لائق تاں ہوندی خوشحالی
میرے پچھے ہوسی بیٹا تخت ملک دا والی

ایہ اندیشے کر کر عاصم جا گوشے وچ وڑیا
بیٹھ محل اکلے اندر بوہے سنگل جڑیا

آدن جاون لوکاں والا اسارا بند کرایا
نہ کجھ کھاوے نہ کجھ پیوے نیند آرام گوایا

ناں اوہ کول کسے نوں سدے گل کلام نہ کردا
گریہ زاری کم ہمیشہ گھڑی تمام نہ کردا

چالی روز ہوئے اس ابنویں مولیٰ اگے رُنّدا
عسر دل یسر محمد بخشا اوڑک اک دن ہوندا

میر وزیر امراء وڈیرے فکر کرن رل سارے
کہی مہم ایہ ڈاہڈی آئی شاہنشاہ ہمارے

کر مصلاحت کرو تدارک کجھ تدبیر بناؤ
دو وزیر پیارے شاہ دے بوہا جا کھلاؤ

ہتھ بنھ عرض کرو شاہ اگے پچھو حال حقیقت
کس سببوں گوشے بیٹھا اس دل کی مصیبت

مت سلطان اساڈا یارو حال حقیقت دسے
کیجے کجھ تدارک چارہ مت پھر ہسّے رسّے

چہل وزیر عاصم دے آہے اک تھیں اک چنگیرے
پر دو اونہاں وچوں آہے محرم خاص اگیرے

صالح ابن حمید ہکی دا رادی نام بتاندا
مادر پوش ہا ماں دا بیٹا دوجا آکھ سناندا

ایہ وزیر دوئے اٹھ وگے کھول وڑے دروازہ
شاہ پیا بے حال ڈٹھونے لسا بے اندازہ

مُردے ونی رنگ جسے تنے زرد ہویا منہ پیلا
اکھیں نہراں پانی دیون سر دھویا پھر تیلا

نہ اُس طاقت گل کرن دی نہ سی ہوش ٹکانے
چا اٹھال بہال کراون گلاں زور دھگانے

اول کر تعظیم سلاماں کردے پھیر ثنائیں
ثانی تیرا ناہیں شاہا مشرق مغرب تائیں

ادنیٰ حصہ ملک تیرے دا شاہ سلیمانؑ پایا
حکم اقبال تساڈا حضرت دم دم ہوئے سوایا

کئی شاہزادے تختاں والے چاکر تیرے اگے
عالم فاضل کرن دعائیں تتی واء نہ لگے!

اسیں وزیر صلاحاں جوگے تیرے ستھیں پالے
فوجاں کٹک مہماں کارن دشمن مارن والے

اسیں کمینے بندے تیرے ندھ توں گھول گھمائے
کیسی ایہ دلگیری تینوں پچھن کارن آئے

محرم خاص تسیں من بھانے کہندا شاہ وزیراں
افلاطون ارسطو میرے عجب کرد تدبیراں!

جس دن دا ایہہ ہویا ساناں پیر تخت تے دھریا
عزت دولت نال ہمیشہ رہیوس ہریا بھریا

کیتا کرم الٰہی ہیں تے بہتے تخت سنبھالے
چالی شاہزادے نت میری خدمت کرن سکھالے

آسے آسے گئی جوانی فکر پیا ہن ایہا
کالیاں رنگ وٹایا گورا آیا موت سنیہا

ناہیں میں گھر بیٹا صالح دین دُنی دا گہناں
ایہو داغ لگا وچ سینے سدا انہیں ہن رہناں

ایس اندیشے تختوں لاہیا راج دلوں چت چایا
عاصم شاہ وزیراں اگے ویدن کھول سنایا

شاہ اگے پھر عرض وزیراں کیتی ہو درماندے
دس اسانوں ہے کی چارہ جیہڑا اوس اساندے

شاہ کہیا بن صبر دل ایتھے ہور نہیں کوئی چارا
لیکن تسیں وزیر وڈیرے کر دیکھو ایہہ کارا

جو علماء حکیم سیانے رملی ہور نجومی
کرا کٹھے پچھو ہووے کسے متے معلومی

جے میرے گھر دینا ہووے بیٹا آپ الٰہی
تاں میں شکر گزار سنبھالاں تخت ولایت شاہی

ناں ہووے تاں گوشے اندر ایویں چھپیا رہساں
شور کرکارا مشکل بھارا غم وچ کیونکر بہساں

ایہہ جواب عاصم دا سن کے لگی چپ وزیراں
باہر آ رل بیٹھے سارے کرن لگے تدبیراں

سد نجومی عالم فاضل رملی ہور سیانے
دتی لکھ معاش انہاں نوں ڈنڈے ہور خزانے

کیتی عرض وزیراں یارو اساں بنی ایہہ بھاری
شاہ اساڈے دے گھر دسو ہوسی انس پیاری

لگے کرن حساب نجومی ہوا کٹھے سارے
برجاں وچوں وڈ وڈ نکلن گندے راس ستارے

عاصم تے صفوان شہزادے نالے حرم دوہاں دے
جوڑ ناون حرف اکٹھے لکھدے نام چوہاں دے

گن گن کے عدد سبھے حرفاں دے طرح کرن چا باراں
باقی اتے لیکھا پاون کر کر سمجھ ہزاراں

شاہ عاصم دے طالع جاگے اگوں کی کجھ ہوسی
آس مراد اوہدی رب دیسی یا ایویں نت روسی

کر کے سمجھ نجومی کہندے چنگی فال وزیر دا!
شاہ بدخشاں دے دی بیٹی بے عاصم نوں لبھے
عالم فاضل عادل ہوسی ملکاں وچہ اُجاگر
ملیس عمر حیاتی والا رہسی نال اقبالاں
جاں ایہ خبر گئی سلطانے خوشی ہوئی اس گل دی
شکر ہزار گزار وزیراں کیتی آن سلامی!
لا دربار بیٹھا شاہ عاصم وچہ امیر وزیراں
صالح ابن حمید وزیرے نال لائے سر کردے
کئی حکیم افلاطوں جیہے کار روا جگ دیلے
ڈالی تحفے بہت عجائب کئی ہزار سوغاتاں
کہیوس جیکر آیوں فتحا ہور بہوں تدھ بخشاں
شاہ بدخشاں والے اگے تحفے جا گزرانے
جاں پھر شاہ بدخشاں والے سمجھی گل تمامی
بہتی عزت خدمت کیتی دتے محلیں ڈیرے
ست دہاڑے خاطر کر کے رکھے زور دھگانے
اٹھویں روز تیاری کیتی بیٹی ڈولی پائے
گھوڑے خچر اوٹھ ہزاراں موتی لعل جواہر
گولیاں گولے سوہنے سندر زیور لا رنگا لے
جنہاں نال پیار بیٹی دا سنگ سہیلیاں دائیاں

دیہو مبارک عاصم شاہ نوں تکڑے ہوؤ امیرو
اوس وچوں رب بیٹا دیسی ہوسن صفتاں سبھے
علم حیاء ہدایت والا، سوہناں سخی، بہادر
ایہو ہیں آیا نظر وزیر دسانوں اندر فالاں!
گوشے نکلیں اُٹھ آیا بیٹھا تختے اتے جلدی!
لکھ کروڑ دتے سر صدقے لین انعام انعامی
عالم رلی رخصت کیتے دے دھرم ارتھ جگیراں
چالی ہور وزیر سیانے صاحب عقل ہنر دے
سبھناں اتے افسر کیتا صالح ابن حمیدے
صالح دے حوالے کیتیاں گھلیاں کارن باتاں
صالح نال اقبال روانہ ہویا طرف بدخشاں
نالے صالح گلاں کر کے کھول دسے پردانے
شکر گزار وکیلاں تائیں خلعت دے گرامی
رات دہاں مہمانی دیندا کرے انہاں دل پھیرے
رنگاں رنگاں دے نت دیندا بادشہانے کھانے
جو کجھ داج شہانہ دتا کون حساب سنائے
لکھاں نکھاں دتے زربفتوں دولت انتوں باہر
ڈولی دا سر صدقہ کر کے دتے باپ بیچارے
لایاں نال رکھو خوش اُنوں وانگن بھیناں بابل

لشکر سنے وزیراں تائیں بخشے جوڑے گھوڑے
طرف مصر دے ہوئے روانے جاں بھر نیڑے آئے
عاصم شاہ سلطان اُچیرے تنبو باہر لوائے
تنبو خیمے جڑت جڑاؤ موتی تے زرکاری
پلّے سیون سبھ زردوزی تلّے جائی دھاگے
آ دربار شہانہ لگا خلقت کٹھی ہوئی!
دیبا تے زربفت حریروں اطلس خیمے لائے
اگے چھتر سنہری لائے چمک دسن آسماناں
بادشاہی زربفت وچھائی پلاں سیج وچھائی
چاہے طاق محل سہایا انبر تے سر طاقاں
سائے اناں ایٹھ ہر جائے بیٹھی خلق چوفیرے
عاصم شاہ نے مجلس رسی جشن نوروز بنائے
عجب عجائب چیز نعامت بہت منگائے کھانے
کھانے کھا ہوئے آسودے مشکوں خوشی دماغاں
شاہ بدخشاں دے دی بیٹی نائب شاہ بیاہی
بیگم نال کریندا خوشیاں چین ہویا پھر تازہ
بیگم نال سہیلی جیہڑی شاہ بدخشاں ٹوری
ویکھیں بات اوہدا دل وکیا صالح رب تہادے
عاصم شاہ دے اوس وزیرے دی عشق زہیری
دے ہتھیار کھلیرے ٹورے نالے کلغی تورے
دے خوشخبر وزیرے قاصد عاصم طرف وگائے
شادی دے اسباب تمامی اوتھے آن سہائے
سورج نال رلادن رشماں لگی پھول کناری
سیج وچھی وچ عاصم شاہ دی کوہیں جھلمل لاگے
زمین زمن وچہ آدم دسدا انت نہ آوے کوئی
شالاں سچیاں ہور غلیچے فرش فروش وچھائے
کیتی چھاں جہانے اُتے اُچیاں سائباناں
کرسی ہور جڑاؤ سوہنی ہر سر کردے پائی!
ہر طاقے وچہ سوہنے کھیڈن الفت نال اتفاقاں
حوراں ویکھ ہوون دل گھائل کنجریاں آ ڈھیرے
خویش قبیلہ محرم خاصے ہر دن زیر سدائے
دھکھن عود گئی بو، کوہیں عطر عنبر ڈوہلائے
پی شراب ہوون رنگ تازے جیونکر لالٹ چراغاں
آس لگی مت بیٹا دیسی کرسن کرم الٰہی!
مارے طاق نکرے کسلا خوشیاں ۲ دروازہ
صالح ابن حمید اکدن ڈٹھی سی اوہ گوری
بیگم دی سہیلی کیویں ایہ مینوں ہتھ آوے
صبر قرار آرام نہ رہیوس رات وہاں دلگیری

جیوں پنجر وچہ پنکھی ہوندا تیویں وقت لنگھائی
بھل گیاں تدبیراں ہوشاں دانش عقل دانائی

ہوئی خبر امیراں تائیں عشقے دے اقبالوں!
عاصم شاہ نوں واقف کیتا صالح دے احوالوں

جا بخشی سلطانے اس نوں اوہ معشوق پیاری
عقد کیتا خوش وسن لگے بھلی خفگی ساری

داستان تولد شدن شہزادہ سیف الملوک و باعثِ تسمیہ اش

شاہ وزیر دوہاں تے ہویا کرم سچاواں ذاتی
بیگم اتے سہیلی اس دی حمل ہویا اک راتی

نوں مہینے نوں دہاڑے نوں ساعت تھیں پچھے
دوہاں نوں رب بیٹے دتے آئے نی دن بچھے

شاہزادہ سی لعل چمکدا سورج شکل پیارا
نگ موتی صالح دا بیٹا چن جیہا چمکارا

دائی ویکھ ہوئی سودائی ہر دے رُوپ اتارے
چہرے تے چمکارے یارن اقبالاں دے تارے

سُورج ویکھ شہزادے صورت چھپ بدلے دن کڈھا
دیکھ وزیرے دے فرزندے چودھویں دا چن گھٹدا

کھان بدخشاں دوہاں آہی جمیں لعل بدخشاں
حوراں نوں حیرانی آئی دیکھ انہاں دیاں نقشاں

موتی ویکھ سمندر اندر بے آبی وچہ مردے
مانک ہیرے ہار صفائیوں سر دھڑ صدقے کردے

شاہ وزیر دوہاں دے باغیں عجب شگوفے جمیں
صفتاں وچہ نہ رہو محمد اگے قصے لمیں!

شاہ وزیر کیتے شکرانے زر دتی فقراواں
کئی معاش جگیراں دتیاں رملی تے علماواں

سدابرت ہر رستے اتے لایاں ہور چھبیلاں
دے سرو پا نوازش کیتی عادی دیاں اصیلاں!

اکھیں لو ہلے لوڑ شہر دے دتے گھوڑے جوڑے
کوٹھے اتے رستوں لایاں آیاں کوئی نہ موڑے

زر دتی کنگالاں تائیں درویشاں نوں لنگر
کوئی کنگال نہ رہیا شہر میں لے لے ہوئے تونگر

شادی دے شدیانے وجے پھیراں لگیاں چوٹاں
ملکاں اندر شلکاں ہویاں ہر تھانے وچہ کوٹاں

شہزادے امراء ہزاراں میر وزیر تمامی
سر کر دے سبھ جنگی ملکی راجے رائے انعامی

ط گاوراں میراثی گئے نمبر ۱۲

مہر مقدم تے پٹواری دفتریاں دیواناں
قدر بقدری سبھے آندا شکرانہ نذراناں

شاہ یمن دے تحفہ کر کے آندی سیف بھلیری
جو جمشید آہا لک بدھا عید خوشی دے ویری

اوہ میراث یمن دے شاہے پیودادے دی آہی
جمدیاں لے لئی شہزادے واہ اقبال ایہ شاہی

عاصم شاہ ایہ سیف لبھن دا جاتا شگن بھلیرا
ہے فرزند اقبالاں والا ہویا شاد ودھیرا

سیف ملوک اس گلوں دھریا شاہزادے دا ناواں
ہن وزیرا وہدے دی یارو تھوڑی گل سناواں

سید علی ہمدانی میتوں ایہ روایت دسے
شاہ وزیر دوہاں دے جھگے اکس دہاڑے وسے

ہکسے رات نمیں تے جمیں حکمت نال الٰہی
برج ستارہ رات ہکو سی کجھ تفاوت ناہی

صالح نے اس گلوں رکھیا صاعد نام پتر دا
وچہ حساب حمل دے ایہو پورا سی اوتر دا

شاہ وزیر دوہاں گھر شادی ملی مبارکباد ی
لے لے جاون دان ہزاراں جو کوئی منگت عادی

کنجر اتے کلونت میراثی شہنائی رستہاری
بازی گر ہزار طرح دے بھگتی نٹ مداری

چھری مارتے خسرے پیرن ناڑے چڑھن دھگانے
آپو اپنے کارج کر کے لٹن بہت خزانے

طرماں تے کھرنائیں والے مارن ڈھول بھرائی
کیہڑے کیہڑے گنے محمد کٹھی ہوئی لوکائی!

سیف ملوک تے صاعد کارن شہروں باہر کنارے
پکا باغ سہایا بہتا لائے وچہ فوارے

چیکن کھوہ ٹراں کر بولن دانگن چھتری اگے
پر اک دیپک گان نہ ڈردے شالا اگ نہ لاگے

شوقوں طوق پیا گل قمری کوکو کے بولے
کوئل تان لائی ہو اچی کردے ناچ مموے

بلبل طوطے سوہلے گاون حال پئے حیواناں
کھوہ دا کتا چٹکی مارے بیل بھرے دیواناں

ٹنڈاں ہنجوں بھر بھر ڈوہلن جان اندر کر خالی
سدا نہیں اس رونق رہنا سدا نہیں خوشحالی

بہت قطار چنار سفیدے سرو آزاد کھلوتے
سدھے صاف برابر دسن تار پریت پروتے

ہر ہر پاسے نہراں دگن چوک عراق اچیرے
شیش محل چبارے گوشے بھلے بھلیرے ڈیرے

شاہ کہیا ایہ موتی سچے عاماں نہیں دسالو
آندسُن شہزادے والی باغیں رونق ہوئی
جھاڑو دے چھنکار کرائے گرد کندھاں توں دھوئی
سیف ملوک دے آون والا سنیاں باغ آوازہ
پت ہرے پھُل چٹے چنبا ہس ہس دھرتی لیٹے
گلو اسی آداسی مارے سُرخ دہان کھلارے
ست برگے پھل پیلے کڈھے رل مل رکھے پاساں
ہسدی دندیں شکر گزارے نازک سنگھ داؤدی
گلماں پاڑشاہی دا دعویٰ دتا چھوڑ گلاباں!
گلجھرے پھل کرن دعائیں خیر بِن آسلطاناں
سبزے فرش وچھایا سوہنا صاف سرتالوں
انہاں گلاں وچہ اجے **محمد** طبع نہ تیری مٹے
دسد اسفر شہزادے والا اگے بہت سارا
داباں لے شہزادے آیا باغ اندر کر ڈیرے
جاں پھر چودہ برساں دے ہوئے وانگ پھُلاں دے کھلے
چار[1] مہینے چار دہاڑے چارے سال تے ساعت
سنگے کرن حساب نجومی جوڑ ستارے راساں!
بہرہ پاسوں بخت سولے دولت علم اقبالوں
آخر شاہ کہیا چپ کیسی تساں دسّن نہ کوئی
دسّیں بہو شہزادے والی حال حقیقت ساری

صاں خدمت تے شہزادے تائیں باغ اندر کھڑ پالو
خدمت گار گئے اُٹھ اگے لوڑی دا جو کوئی
پُر کر مشکاں ڈوہلن مُشکاں دھوم گھتی خوشبوئی
سکے رُکھ ہوئے پھر نیلے گل پھل کھڑیا تازہ
پچھلا داغ غماں دا لالہ دے دے ورق پلیٹے
آیا وقت نشے دا نیڑے ہوئی تم خمارے
عجب بسنت بنا کھلونا کنت آیا تاں لاساں
نرگس سن مستانہ ہویا آندی دی خوشنودی
سر نیواں کر خدمت اندر بیٹھے وانگ نواباں
لہریے لئے ریحان کھلو تے زیور پہن شہاناں!
دو دو کھلا لئے چمپتر چھوہائے نسریں تانے سالوں
قصہ سرے پچاسیں کیویں رہے بہ رہیوں گئے
زور طبیعت نوں رب دتا کردی ہور پیارا
نال پیاراں پالن دہاں ہوئے آن وڈیرے
آئی راس زبان گلاں تے دسیا سخن نہ بھلے
گزرے تاں سد بہائے اہل نجوم جماعت
خفگی دی گل دس نہ سکن پھاتھے وچہ وسواساں
اک گردش وچہ مشکل دسدی عشقوں سفر وبالوں
جے کجھ روز اول دی لکھی اوڑک ہونی سوئی
کردے عرض نجومی قبلہ بخشیں جان ہماری

[1] قولہ چار چار یعنی ہنوز صورت نباتات عالم ورنگینی فیض ست آوردہ اند کہ ابتدا بے وقت تعلیم طفل چار سال چار ماہ چار روز است چرا کہ عمل کردن نشان زیادتی علوم است ۱۲

طالع وقت ڈٹھے تاں سانوں ایہ کجھ نظری آیا
شوکت ہیبت زور شجاعت علم حیاء حلیمی!
سورج ہار ہمیشہ کرسی نت دہاں زر بخشی
پر اک اس نے پہلی عمرے گردش دے ستارا
جنگل تے کوہ قاف سمندر پھرسی کیتیں جائیں
مارن تے کئی دشمن ڈھکسن مولیٰ ایس بچاسی
عاصم شاہ ایہ گلاں سن کے آن پیا وچ فکرے
جے سو سخت مصیبت اگے درداں والی دسے
ہر کوئی جانے سوڑی سامی اگے قبر انھیرا
جان کندن دی تلخی ڈاہڈی سن گلاں تن کنبے
اس سننے تھیں کہ اسانوں خوف پیا دل بھریا
عاصم نوں تد معلم ہوسی جاں فرزند وچھنیاں
کہندا لکھے لیکھ ازل دے مول نہ جاندے میٹے
کرنا صبر اسانوں چنگا جے اوہ دے بلائیں
شاہ بیٹھا کر صبر تحمل دل توں فکر گوائے
شاہزادے نوں دے دلاسا ہتھ سرے تے پھیرے
پڑھناں علم ضرور بندے نوں کیتا فرض الٰہی
جیوں سورج وچ نور تیویں ہے علم رہے وچ جانے
علمے کارن دنیا اتے آدن ہے انساناں!

سیف ملوک شہزادے ہوسی ندھ تھیں شان سوایا
علم سخاوت عقل تواضع ہوسی خوء کریمی
چن وانگن کئی راتیں چاندی اینویں ہر ہر بخشی
چٹک عشق دی نال اس دیسوں سفر کریسی بھارا
کتنے سال اکلا تکسی راکش دیو بلائیں!
ہنے سخت قضیئے دس کے اللہ آس پچاسی
ہو غمناک تحمل کردا دھن شاہاں دے جگرے
سرور تی بن ہر گز یارو قدر نہ آوے کستے
اک اکلی وچ اجاڑے دائم ہوسی ڈیرا!
پک کتابیں خبراں اگے دوزخ بھاہ النبے
جاں اوہ گھڑی سرے تے آئی پتہ لگے گا اڑیا
کی ہویا اج کرے تحمل سن کے خبر نہ رناں
دنا اس دا سر تے جھلساں جو رب گھڑسی بیٹھے
راضی ہو کے جھلاں چارہ ناہیں نال قضائیں
سد معلم فاضل عالم لڑکے پڑھن بہائے
کہندا بیٹا علم پڑھیں تاں واہ نصیبے تیرے
کردا علم دلے نوں روشن ہوندی دور سیاہی
نورے باجھوں سورج پتھر آدم جنس حیوانے
سمجھے علم وجود اپنے نوں نہیں تاں وانگ حیواناں

سیف ملوک پیو نوں کہندا نیوں کے ہو سلامی
جیہڑا کم تساں فرمایا عین صواب اسانوں
ساعت نیک ہوئی جد حاصل لڑکے پڑھن بہائے
کاتب زرّیں رقم اس اگے جا شیرینی دھر دے
افلاطون[1] ارسطو سلماں سارے کرن تیاری
سحبان[2] نے نوں نال زبانے دسے کھول بیاناں
سیف ملوک اندر رب پایا بہتا اثر دانائی
صاعد بھی سی ودھ علامہ فہم عقل ادراکوں
دس برس وچہ ہر ہر علموں ہوئے حافظ ہوئے
جو خط دنیا اتے لکھدے سیف ملوک پکائے
عربی عجمی عبری کوفی خوشخط فارسیاں دا
ڈوگرے اکھر خط فرنگی انگریزی ہور وجے
سُریانی ایرانی ترکی یونانی اعراقی
ویکھ علم سلیمان نبی دے پائے بھا کھبا غولی
اوسط ملک سمندر ٹاپو سراندیپ شہر دی
اس حدّے اوہ عالم ہویا قاضی سبھ ملکاں دے
سبھ دقیقے کھول دسالے کرے بیان چنگیرا!
مثل داؤد نبی دے آہا شاہزادے آوازہ
جے سو ہوون سننے والے عالم فاضل دانے
جو فرماؤ سر پر بندہ منساں حکم تمامی
شاہ وزیر نجومی سد کے پچھیا ہر یکسیاں نوں
اوہ استاد لیاندا جیہڑا ہر اک علم پڑھائے
لے صلاح پکا دن بیٹھے ہو شاگرد ہنر دے
پچھیئے اس استادے کولوں جو گل مشکل بھاری
اوہ شاگرد اکابر دے اوہ استاد یگانہ نال!
تیز طبیعت ہوش ودیعت فہم عقل چترائی
واہ خالق جس پیدا کیتے بھلے بھلیرے خاکوں
شاہزادہ جاں کرے کلاماں موتی لعل پروئے
خوشخط اس دا ویکھ فرشتہ حیرانی وچہ جائے
بیدا چھیرے گور مکھی ہندی حرف شناسیاندا
اُردو خط بنگالی دکھنی سارے لکھے بو ہجے
سکھے خط زباناں سبھو کجھ نہ رکھے باقی!
دیواں پریاں ساری جانوراں دی بولی
سیف ملوک سلیماں وانگن سمجھے گل ہر ہر دی
جے مسئلے دی مشکل پوندی اس تحقیق پچھن جاندے
عالم فاضل سن سن آکھن دھن اوہ خالق تیرا
جدوں کلام کرے سن ہوندا شوق الٰہی تازہ
نال آواز اوہدے دی لذت ہوندے مست دیوانے

[1] ل [illegible]
[2] ل [illegible]

حسن رسیلا، خوئے حلیمی، سادہ بکھ صفائی
روشن شمع نورانی چہرہ بھجے لاٹ اسمانی!
جے اوہ نظر کرے دل انبر چمکن نہ جھلّن تارے
نیواں تکے دھرتی لگن بجلی دے چمکارے
تھوڑی صفت محمد لکھدا اجل ہر جائی
جے لکھ صفت ثنا سنائیں لکھ لکھ ورق بتیرے
چودھاں برساں دے جد ہوئے صاعد تے شہزادہ
کرنا رب دا اینویں ہویا کھاندا پھیر زماناں
میر وزیر بلا پیارے مجلس خوب سوہائی!
لیاؤ سُرخ شراب پورا تا ہویا حکم کلالاں
ہر جائے کافوری شمعاں عجب سنوان بنایا
لے گئے تان کلونت اتارن زہرہ نوں اسمانوں
دائریاں سر پیر رلائے بیٹھے حلقہ کر کے
کئی قانون سُراں دے کڈھن قانوں اتے سر ندے
سُن سُن راگ ہوون مستانے مارن چٹکی تاڑی
سندر ریاں نکے نفر غلاماں بھر بھر دین پیالے
عاصم شاہ خوشی کر بیٹھا کھڑ دا وانگ گلاباں
ہر ہر قسم ہزار طرح دی بھلیوں بھلیاں وسنوں
شاہزادہ جاں تکڑا ہویا آیا زور جنگاواں!

سوہنے ویکھ ہووَن شرمندے جھال نہ جھلدا کائی
وانگ پتنگاں سڑن چوفیرے عاشق مرد زنانی
تارے جیں دل مہر ہیں آوے کردا پار او تارے
ایسے روپ انوپ کرم دے صفت کرینْدے وارے
نرمی پھڑ مت حسنوں گرمی کاغذ قلم جلائی
لکھوں اک نہ مکدی مولے قصہ ٹورا گیرے
سبھنیں صفتیں اکو جیہے پر کجھ شاہ زیادہ!
عاصم شاہ خوشی وچہ بیٹھا کردا جشن شہاناں
سچے فرش فروش وچھائے عطراں بو مچائی
پی کے مدھ ہوئے متوالے چمکن وانگ مشالاں
سوہنی صورت زیور والے دسے روپ سوایا
تار طنبور گھوکار مچایا کرے بیان حقانوں!
کردے یاد پیارے تائیں ذکر سینے وچہ کر کے
ہوون ناچ تماچ وجاون واچ نہیاں حسن دے
چٹکی تاڑی دا آوازہ زہرہ انبر تاڑی
محبوباں دے حسن عجائب کھڑ دے ہوش سنبھالے
بیٹھے طرف پچائے تحفے ہتھو ہتھ نواباں
گنتر ہوندی کد محمد قصہ اگوں دس توں
کہیا شاہ سپاہ گری دا اس نوں کسب سکھاواں

ملکاں شہراں فوجاں اندر جوسن رستم ثانی
لاون کانی تیر اسمانی دسّن ہنر کمانی

نیزہ مار اتار لیا دن جو کیدار انبر دے
سیفاں نال کرن دے ٹوٹے سیمرغاں دے پر دے

برچھی تنیک تے سیف طمانچے خنجر چھُرا کٹاری
نیزہ بازی تیر اندازی ختم کیتی اس ساری

سیف ملوک شہزادہ صاعد طاق ہوئے ہر کسبوں
شاہزادہ شاہاں نے کموں ایہ وزیری وسبوں

ہو اسوار پیادقواعد کردا ہر ہتھیاروں
رستم بہمن اسفندیاروں دھنی ہویا تلواروں

تھوڑی مدّت وچہ شاہزادہ ہویا سکندر ثانی
علموں عقلوں زوروں شکلوں جو اوصاف انسانی!

نونہال حسن دے باغوں بے نظیر شہزادہ
گلبدن تے بدر منیروں چہرے روپ زیادہ

نواں جوان تے آن حسن دی آن ہویا قد اوچا
جس پاسے اوہ سرو لنگھدا اسو ہے گلی تے کوچا

سیف ملوک شہزادے ہکدن نال قضا خدائی
خوشئیں خوشئیں ڈیرے اپنے مجلس خوب سہائی

جیونکر رسم شہاں دی ہوندی پہلا جشن بنایا
باپ اپنے دی کر مہمانی اوہ بھی کول سدایا

خوب طرح دی دعوت دتی میر وزیر امراواں
قدر بقدری خلعت بخشی کی کجھ آکھ سناواں

باپ اگے نذرانے رکھے بیٹا ہویا سلامی!
راجے رائے مبارک دیندے خوشیاں ملک تمامی

لکھ لکھ لوک پڑھن شکرانے فوجاں تے تکیا!
سبحاں یدوں شادی ہوئی دشمن ہیبت پیا

میر وزیر گذارن نذراں کھڑیا پھل بہاراں
پائی آب گلاب نشاہے دی ہویا چین ہزاراں

عاصم تک بیٹے دیاں نذراں نظراں تھیں بھوکھاندا
سو سو وار وونڈے سر صدقے جے رب خوشی پچاندا

پیئو شراب ہویا خوش وقتی کم تکو تقدیری!
دلگیری وچہ شادی آوے شادی تھیں دلگیری

ساقی بخش شراب پیالہ نوڑ طبع دی مستی
آیا حال محال عشق دا دسے نال درستی

مکھ دسال پیاں پیالہ ہوواں مست خماروں
شاہزادے دے وانگ محمد صورت دے جھلکاروں

داستان در بیان دیدن شاہزادہ دو شاہ مُہر صورت زہرہ را و عاشق شدنش

لکھے لیکھ ازل دے یارو ہوندے نہیں کنارے
بادشاہاں نوں پون قفیئے کون اسیں بیچارے

بہتے کم جگت تے جیہڑے برے ڈھکن تقدیر دل
جے سو آپے ولوں کریئے چنگے کر تدبیر دل

ہر دل گھوٹ وسار بنائیے لا دن کان مسالحہ
موت آوے تاں وچوں پوندا اگنڈھا موہرے والہ

عاصم شاہ پھر شاہزادے نوں بھیجے وانگ عزیزاں
تحفے بہتے عجب عجائب، پیو دادے دیاں چیزاں

اگے پیو عاصم دے اک دن دتے عاصم تائیں
دو شاہ مہرے تحفہ کر کے پچھلی گل سنائیں!

اس نوں شاہ سلیماں دتی جن آدم دی شاہی
انہاں دوہاں دی الفت آہی نال دلاں دی راہی

اوہ بھی شاہ شاہاں دا آہا ایہ بھی شاہ بہادر
ہکدوئے سنگ ورتن کردے آہے دوئے اکابر

شاہ مہرے دی گل سناواں اوہ شاہ مہرے کی سی
دونہہ شکلاں دی مورت لکھی گوری کالی کیسی

قسم حریروں ٹاکی سچی ذات نہ اس دی لبھدی
دونہہ شکلاں دی اس تے صورت لکھی قلم عجب دی

اک صورت مرداویں آہی آہی ہک زنانی!
سوہنے نقش حسن دیاں لاٹاں دسن عمر جوانی

وچہ صندوقاں رکھے آہے عاصم اوہ شاہ مہرے
اوڑک اوہ بھی دیسی لیکن دے تحفے ہور مہرے

پی کے مدھ کرے بخشیشاں بیٹھے نتے دل ڈوہلا
ہر ہر چیز عجائب اس نوں دیندا جاوے کھُلا!

دل وچہ کہندا اوہ سلیمانی تحفہ بہت اوچیرا
سیف ملوک تائیں ہن دیواں اس تھیں کون چنگیرا

ہویا حکم خزانچیاں نوں جلدی قفل اٹھالے
اوہ سلیمانی تحفے والے آن صندوق گذارے

عاصم شاہ دھر اگے اپنے چا صندوق کھلایا
ہور صندوق صندوقے اندر اوہ بھی باہر کڈھایا

اوہ بھی کھول کڈھے شاہ باہر اوہ شاہ مہرے دوئے
سندر شکل نورانی چہرے جھال نہ جھلن ہوئے

بجلی دے چمکارے وانگن ہر ہر نقش چمکدا
سورج بی ہو ساہواں اس دی جھال نہ سی جھل سکدا

تاب اوہدی تنگ آب رہندی گوہر لعل بدخشاں
تن دی ویکھ صفائی رونق چن بہے من مارے
مورت دی تعریف لکھن وچ دیوے لاٹ بجھائی
اوہ شاہ مہرے شکلاں والے کر کے تحفہ نادر
نالے صاعد کارن ٹورے تحفے وانگ ہنشاکاں
جس ویلے اوہ تحفے پہنتے مست آہا شاہزادہ
ادھی راتیں توڑی رہیا ستا نیندر مٹھی
اک شاہزادہ دوجا صاعد آہا کول حضوری
اس گلوں دل تنگ شمع دا کول پتنگ اج ہوندا
ویکھ ہویا حیران شہزادہ ہووے نہ معلومی!
ناں ایہ نقشی چینی وانگر مثل نہ صنعہ فرنگی
کی تکے اوہ صورت کیسی روشن چن فلک تھیں
جے منہ کریئے ول آسماناں سورج پئے پچھاواں
ہر ہر نقش دیئے لشکارے ہنر لاٹ چراغوں
مانی تے ارژنگ سیانے جے ویکھن اک والے
جے لقمان حکیم سیاناں ویکھے یا افلاطوں!
عالم جے پرہیزاں والے اکھ جھپکدی ویکھن!
واہ نقاش کریگر یارو جس اوہ نقش لکھایا!
سیف ملوک شہزادے جاں اوہ مورت ویکھی ساری

دانشمند ہووے سودائی جے ویکھے ول نقشاں!
کاغذ نوں مت پوے انگاری لکھاں نہ بہنی وارے
مہری بھی مت نظر نہ لگے لکھاں حرف خطائی!
شاہزادے ول بھیجے آپوں عاصم شاہ بہادر
خوب ہتھیار لڑائی والے نالے عجب پوشاکاں
نازک بدن اوائل عمرے پینتوس نشہ زیادہ
بعد اس تھیں اُٹھ بیٹھا تاں پھر چیز ٹکی اوہ ڈٹھی
لٹ لٹ لاٹ کرے چوطرفے شمع بلے کافوری
نالے ہسدی نالے رُندی اتھرو ہو ہو چوندا
یا ایہ اطلس ہے خطائی یا ایہ دیبا رومی!
نکلے نوں ہتھ پا شاہزادے مورت کیتی ننگی
نقش نگار بہار حسن دی بہتر حور ملک تھیں!
جے کھڑیئے ظلماتے ملدا آب حیات سچاواں
دانے ویکھ ہوون دیوانے اٹھ دے ہوش دماغوں
کاریگریاں والے بھلن سارے ہوش سنبھالے
بھلن سبھ حساب عقل دے ہوون شتابی مجنوں
کفر اسلام نہ یاد رہن نے بُت ول متھا ٹیکن
واہ واہ خالق سر جنہاں جس نقاش بنایا
لگی اگ ہویا دل اندر تپ کے وانگ انگاری

۱ ۔ ۲ ۔ نام مصوران چین ۱۲

لعل بدخشاں جو بدخشاں علاوہ ایران میں پیدا ہوتے ہیں لعل بدخشاں کہلاتے ہیں ۱۲

۴

پہلی نظروں ہوش نہ بھلی جیونہ رہیا ٹکانے
جادوگر تصویر شہزادے پھیر نہ کیتا ظاہر
اندر گذری جے کجھ گذری ظاہر حال نہ کیتا
اچن چیت گیاں کھل اکھیں مارے عشق نقارے
ویکھ شہزادہ دولت والا ظالم نے ہتھ پایا!
اس تھیں کون چھڈاوے یارو ضامن نہیں وسیلہ
سر دتے بن نہیں خلاصی ایہوا ہدا ظلماناں
سر بھی اوس دہائے لیندا جس دن آپوں منگے
جے عشقے دی صفتیں آپوں رہسی دور کہانی
گھوڑا چرخ نہ مار چوطرفی سمجھ محمد یارا
سیف ملوک شہزادے مورت پھیر ڈٹھی دل لاکے
اس مورت دی صورت ربا ناہیں حد انسانی
اس مورت دا آدم کنتھے سندر روپ گمانی
دوجی مورت جو مردانویں بیٹھی نال برابر
ایہ مورت شاہزادے تک کے اچھی طرح پچھاتی
دوجی دا کجھ پتہ نہ لگدا کون کوئی کس دیسوں
پھر مورت ول ویکھ شہزادے جوش طبع نوں آیا
حکمے باجھ نہ نکلن ہوندا جے سو کرے نباری
موری تھیں سر باہر کڈھے سارا نکل نہ سکدا

جیوں زلیخا پہلی خوابوں رکھی شرم دھگانے
جیونکر ڈائن نال نظر دے کھڑے کلیجہ باہر
دوجی وار شراب پیالہ پھیر نویں سر پیتا
لے ہتھیار لنگھا مل تھانے کوٹ عقل دے مارے
بھ لیا وے اوج حسن دی سوہنا کیوں کھایا
جے سو مایا دولت دییے کریئے لکھ لکھ حیلہ
جے سو سر وٹاویں دییے تروانان جرماناں
نہیں تاں عاشق سر دیون تھیں پہلی وار نہ سنگے
دشمن یار اپنے دی خوبی کدتدھ نزرت مکانی
پینڈا دور اڈا قصے والا رستہ پکڑ سوارا!
ہو متفکر کرے دلیلاں حیرانی وچ جاکے
یا ایہ کوئی حور بہشتی یا کوئی پری ربانی!
نور الٰہی ہے آ بیٹھا کایاں دھار زنانی!
ہتھ اوہدے تے لال شرابوں بھریا کاسہ نادر
ہے تصویر ایہ شکل میری دی کر تدبیر سنجھاتی
مت ہووے شاہزادی کوئی ظن زنانے دیسوں
جھلی گئی نہ جھال حسن دی روح نکلن تے آیا
پنکھی تنگ پیا وچ پنجرے جیونکر کرے اوڈاری
سر توں چم لہے پر بھجن پنجر نال پٹکدا!

جاندا جاند اُروح بدن وچہ رہیا پھیر اٹک کے
پاڑ پوشاک سٹی شاہزادے آیا باہر گھر تھیں
ساعت پچھے صاعد جاگے پھیرے نظر چوفیرے
صاعد اول خفگی کر کے پھیر جمعیت کردا !
ایس دلیلوں صاعد تائیں آیا جیوڑ نکانے
شاہزادے دے پچھے صاعد ستریں جا نہ سکّے
یاراں باجھ آرام نہ آوے جھر نہ بہیے جڑ کے
ڈُھمّی رات ہویا خوش وبلابلیاں بانگاں شہریں
قطرے انھرّواں دے پونجھے نال پیراہن نیلے
صاعد اُٹھ سویرے ڈھونڈے کر کے فکر زیادہ !
نال کجھ سُرت سنبھال بدن دی لعل پیا وچہ گھٹّے
ڈُھوڑ و دھوڑ ہویا تن سارا لیر و لیر پوشاکی
سینہ سارا لہو ہو بھریا نہُواں نال گھروٹھا !
عطر بن بھنے کیس رنگیلے رُلدے اندر مٹّی
جھبدے ہتھ نبض پر دھر دا نالے ساہ سہاٹے
پاڑ پوشاک سٹیندا صاعد روّوے گھت کہاواں
ڈائن ڈچھ لیا از غیبوں چنگا بھلا سُتّا !
روّوے تے کرلاوے صاعد ڈُھے ڈُھے پوے اُپٹھا
صاعد دا سن شور کُکارا ہوئی خلق اکٹھی !

ہوش عقل دانائی ڈُوبی پیکے پھیر اٹک کے
ہو بیتاب ڈھٹھا کھا گردی گرمی سوز قہر تھیں
سنجیں پئی وچھائی دسدی نہیں شہزادہ ڈیرے
چھوکریاں وچہ سیر کرن نوں گیا ہووے مت گھر دا
سیج اُتے پر اکھ نہ جڑدی رہیا ٹکا دھکانے
رکھ اوڈیک سجن دی بیٹھا دروازے ول تکے
ککڑ بانگ دتی نہیں آیا اجے شہزادہ مُڑ کے
سیف ملوک فلک دے غم تھیں کڈھیاں خونی نہریں
ماتم سبز پوشاکی ساری دامن رکھے پیلے
جاں بوہے تھیں باہر آیا ڈھوس پیا شہزادہ
وانگ کپور ہویا رنگ پیلا بستہ سر منہ پھٹّے
ناں اکھ پٹے پیر ہلائے آئی بہت ہلاکی
غیبوں بجلی پئی قہر دی باغ حسن دا لوٹھا !
صاعد دوڑ گیا پھر سر تے ویکھ سر و سر پٹّی !
جاں اوہ پتہ نہ دیون جانوس ایہ گل سرے سر اڑے
گھائل ہویا شہزادہ میرا ایں ہن کدھر جاواں
کتھے چلیوں آپ شہزادے دے اسانوں سُتّا
کر فریاد پکارے اُچا مُٹھا یار وُٹھا
ویکھ شہزادے نوں سبھ ہجدے جیوں دانے وچہ بھٹھی

سارے ہنجوں بھر بھر رووَن جیوں ساون دِیاں باراں
دم درود دعائیں کردے صالح لوک ہزاراں

شاہزادہ پھر چالیہو نے روندے بار چوفیرے
صاعد نے اوہ جا لہایا اوسے اپنے ڈیرے

خدمت گار غلام بیچارے منہ سُکّا تر دیدے
رونق رنگ ہویا متغیر آئے درد رسیدے

وانگ یتیماں جا کھلوتے عاصم دی درگاہے
بیٹھا شاہ مصلے اتے کردا یاد اِلاہے

صاعد نے شاہزادے والا سارا حال سنایا
عاصم شاہ سُن اٹھ کھلوتا جھب بیٹے ول آیا

شاہزادے دے سینے اتے عاصم نے ہتھ دھریا
تھوڑی جان جُثے وچ باقی جانوس ایہہ نہ مریا

کون نہیں پھر رووے اوتھے عاصم شاہ جد رُویا
مجلس اندر شور کُکارا ودھ حسابوں ہویا

ماسی پھوپھی بھیناں مایاں کٹھا ہویا قبیلہ
رُوَن باہاں ٹک ٹک کھاوَن تک تک مندا حیلہ

لکھ ہزار دتے سر صدقے ہووَن رد بلائیں
آکھ محمد ایہیں گلیں کیونکر ٹلن قضائیں

شاہزادے نوں خبر نہ کوئی سر تے ہون سیاپے
عاصم شاہ حکیم سدائے کیہیں مرض سیہاپے

عالم اتے طبیب نجومی رملی کول بہائے
شاہزادے دا حال سناؤ عاصم شاہ فرمائے

اِس دے راس ستارے اتے کیسی گردش آئی!
کی کجھ ہو جا لگدی جس تھیں ایہہ نحوست جائی

کرن طبیب حکیم تمیزاں ویکھن نبض قرورا
اربع عناصر وچہ نہ گھاٹا دسدا لیکھا پورا

گرمی سردی بادی خشکی نہیں بخار لہودا
ہور کوئی ایہہ داناں وگیا کرناں اللہ ہودا

پڑھ پڑھ سورۃ جِنّ مزمل عالم بھی دم پاوَن
گٹ تعویذ بھجن گل ڈولے بتیاں کول دھوکھاوَن

بھر بھر دالے ہٹے سارے دُور نہ ہویا سایا!
اس سائے کئی لوک نسائے عشقے سایہ پایا

مشر برہمن پنڈت پھولن شاستراں تے پوتھی
آکھ محمد عشق کچہری سبھناں دی گل بھوتھی

آئی وار نجومی والی تکے راس ستارے
طالع اندر نظری آئے ظالم وگ ہنیارے

کردا عرض نجومی شاہا ہور نہیں ڈر کوئی!
پر اوہ ساعت عشقے والی آن برابر ہوئی

ہا گے اوہ گل سفر والی جیہڑی اساں وسالی
لمیں لیجے جیاتی اس دی موتوں ڈرو نہ ذرہ
ترے راتیں تے ترے دہاڑے اونویں رہیا شہزادہ
حالت ویکھ شہزادے والی ہر اک نوں غم دہاوے
کر کے تھکے جتن ہزاراں ہوش نہیں اس پھر دی
عاشق دا جو دارو دسے باجھ ملاپ سجن دے
منلے من دے روگ محمد منّدے نہیں دواواں
چوتھا روز ہویا تاں صاعد دور کیتے سبھ دردی
اک دو گلاں نال شہزادے کرن دیو کھاں اوہلے
دُور ہویا سبھ کوئی اوتھوں اک نہ رہیا نیڑے
عاشق تے معشوق کوئی سن سوہنے مرد زنانی
جے میں بھی اس گل ول جاواں ایہ قصہ چھپ جاندا
درد فراق انہاں دے والی جاں پڑھ آیا پیٹی
موہوں بول کہے صاعد نوں پھر ایہ گل سنائیں
عاشق تے معشوق ملن دی جس ویلے گل آوے
صاعد نے سَت واری مڑ مڑ تک کے طبع سکھاندی
خوش آواز زبان رسیلی بہتا علم دانائی
ہک حکایت اثر والی کہنے والا داناں
صاعد دے دل درد سجن دا گل کرے دل لاکے

ایہ نشانی پہلی اس دی ٹلدی ناں ہن ٹالی
پر ہن راج کماناں مشکل کرسی سفر مقرہ
اکو ساہ کھڑا کے لگا ناں کجھ کمی زیادہ
دانشمند علاج دسالن جے کجھ منہ در آوے
ریت سکی دی کندھ اسارن ہتھوں جاندی گردی
اوہ بیماناں جان ایاناں روگ نہ جانے من دے
بید ہووے جے دلبر تائیں بیدن کھول سناواں
کہیوس راتیں خواب ڈٹھی میں چنگی خیر خبر دی
سچی خواب کرے رب میری منت ایہ اکھیں کھولے
صاعد بہہ سرہانے اس دے اک کہانی چھیڑے
درد فراق انہاں دے والی کردا گل وہانی
شالا تور چڑھے فرمائش جاندا وقت وہاندا
جاں پھر گل ملن دی آئی شاہزادے اکھ پٹی
صاعد ہور کہانی کردا اول آخر تائیں
شاہزادہ دل تازہ ہو کے پھر اونویں فرماوے
عاشق تے معشوق ملن دی نویں نویں گل آندی
انخفش وانگ بیان کریندا اثر اندر وچ دھائی
ختم انداز ہتھوں جد چلے مارے تیر نشاناں
شاہزادے نوں چنگی لگی آکھے پھیر بولا کے

کہے شاہزادہ صاعد تائیں نوں بھنجال غماں دا
مُڑ ایہہ گل مُتا اِسے نہیں ہیں وِل ہوندا جاندا

کتنی وار کہانی کیتی تاں اس سُرت سنبھالی
گلاں کرن لگا اٹھ بیٹھا ہوئی ذرہ خوشحالی

وَل ہویا تاں صاعد کہیا قسم تینوں اس رب دی
جس نے خلقت پیدا کیتی روزی لائی سبھ دی

بھیت دلے دا دسیں مینوں غم تیرے نہیں سڑدا
جس نوں یار بنایئے آپوں پھر اس نہیں کی پڑدا

سیف ملوک کہیا ہیں تینوں بیدن کھول سناندا
پر جے ہور کسے دے اگے ہرگز کریں نہ واندا

صاعد کہیا سن شہزادے کی طاقت ہیں بندے
بھبت شاہاں دا جو کوئی پھولے حال ہوون اس مندے

کہے شاہزادہ حال حقیقت سن صاعد دل جانی
باپ میرے جو تحفہ گھلیا شاہ مہرے سلیمانی

رائیں جاگ لدھی اٹھ ڈٹھی تیر کلیجے لگا!
جھگا پاڑ ڈھٹھا کھا گردی بھل گیا اوس رگا

ہک صورت دی مورت اوتھے لکھی نظری آئی
حکمت پاک خداوند والی کر کے نقش سہائی!

آدم دی کی قدرت سرجے ایسے رُوپ نیارے
قدرت دے ہتھ نال بنائی خالق اپن اپارے

جگر کباب کرے تاب اس دا عقل دماغوں سڑدا
ہک ہک وال اس مورت والا سو سو دل کھس کھڑدا

مائل کردی شکل شمائل گھائل کرے جواناں
زینت زیب شہانہ سارا دسے رُوپ زناناں

دیکھن سات ہویا دل بریاں لگا داغ کلیجے
لُوں لُوں لنب بلے سڑ اٹھے ماس ہڈی رت بھیجے

دوجی صورت ہے مرداویں اس دے کول برابر
اوہ ہتوار میرے دی مورت کیتی نقش اکابر!

اوہ شاہ مہرے مہرے ڈٹھے مہری آندی گرمی
دوجی وار تکی تاں عشقے کیتی آن بے شرمی

کہے شاہزادہ صاعد تائیں نوں بھی تک اوہ مورت
مت مورت دی صورت لبھے کر بھائی کوئی صورت

جاں جاں اس مورت دی صورت مینوں نظر نہ آوے
صاعد بھائی صبر نہ دل وچہ مرساں ایسے ہاوے

صاعد کہیا باپ تیرے نوں دساں ایہہ کہانی
اس نوں مت ہووے کجھ معلم دسے پتہ نشانی

سیف ملوک کہیا ہیں تینوں ورتی گل سناتی
جے کجھ عقل تیرے وچہ آوے کر توں اگوں بھائی

بھاویں باپ میرے نوں دسیں بھانویں ہور کسے نوں
قاعد نے شاہزادے والی سمجھ حقیقت ساری
شربت دے شاہزادے تائیں آپ گیا دربارے
عاصم نوں سن گل عشق دی بہت لگی غمناکی
کر افسوس کہے ہیں آپوں کیتی بہت نادانی
نبی سلیماں باپ میرے نوں دتے ایہ شاہ مہرے
ہن اوہ دتے گئے جہانوں کون نشانی دسے
عاصم شاہ سن ایہ قضیہ بہت ہویا درماندہ
فکر اندیشے صبر بھلایا وسر گیاں تدبیراں
کشتی ہوش ملاح عقل دی گھمن گھیر فکر دے
ناں کجھ آوے جاوے چارہ وانگ بیٹھا دلگیراں
شاہا شالا دم دم ہوون تیرے بھاگ سوائے
دولت تے اقبال شہاں دے دن دن ہون زیادے
یا قبلہ غمناک نہ ہوویں کلمہ اللہ دی ڈھیری
ایہ کھو شاہزادے تائیں چنتا چخہ نہ بالے
یار تینوں رب پاک ملاناں جے تدھ قسمت ہوئی
بھیجاں دانشمند وزیراں ہور مصور دانے
اس صورت دی حال حقیقت جس جاؤں منہ آسی
ایہ صلاح وزیراں دتی شاہ لگی دل بھلی!

کر تدبیر وزیرا جیہی صورت دسے مینوں
شربت اک بنایا جیہڑا آہا اس دی کاری
عاصم شاہ اگے اس جا کے حال سنائے سارے
آپوں پیر کوہاڑی ماری کیتی آپ چالاکی
کاہنوں شاہزادے ول بھیجے اوہ تحفے سلیمانی
اس بھی اگوں تحفے بھیجے کیتے ورتن دوہرے
کس دی دھی جدھی اوہ مورت کس ولایت دسے
ستھیں اگ لگائی گھر نوں مٹھا ہیں کرماں دا
ڈیڈا عقل اندیشے اندر جیوں لوہا وچہ نیراں
بھجن وہنجہ صلاحاں والے پے گرداب تردے
عاصم شاہ دی ویکھ حیرانی کیتی عرض وزیراں
مولی باغ خوشی دے تائیں صرصر واءنہ لائے
سنیاں چیر نہ لگے شالا سیف ملوک شہزادے
بیٹھے پاس چلو اٹھ آپوں اس نوں دیہو دلیری
سڑدا عقل نکرتے دانش بھانبڑ چنتا والے
حیلہ وس میرا جو لگسی فرق نہ رکھساں کوئی!
عالم پھر کے صورت ڈھونڈن ہر شہریں ہر خانے
حاضر آن کرن گے ایتھے تاں تیرا غم جاسی
بیٹے نوں جا دیو دلیری بچہ رکھ تسلی

کوشش بے شماری کرساں گھلاں فوج چوفیرا
مت مورت دی صورت لبھے ہووے مطلب تیرا

پرتوں اپنا آپ سنبھالیں ہوش رکھیں وچہ جائی
کد شاہزادے ناطہ دینیلے جے ناؤں پوسودائی

سیف ملوک کہے سن بابل قسم مینوں اس رب دی
ہوش عقل جیو جان نہ رہسی جے صورت نہیں لبھدی

دھڑکے جان میری وچہ جسے تکے ساعت گھڑیاں
عاصم حال بیٹے دا تک کے ہنجوں جھولی جھڑیاں!

اوہ رخسارے ارغوانی ہوئے کیسر پیلے
نموں جھاں بیماری مارے نرگس نین رنگیلے

دھوڑاں پے سکایا خشکی سنبل ہریاں والاں
بدر منیر آہا جو چہرہ دسے مثل ہلالاں!

حالوں بیا بے حال شہزادہ باغ حسن کملایا
اُجڑ گئی بہار پھُلاں دی پتیاں رنگ وٹایا!

لتھے پئے بوہٹے چھاپاں کنگن پوہنچی والے
کلغی توڑے تاج اتارے زیور شاہاں والے

عاصم شاہ تک حال پتر دا اگ لگی بھڑکارے
اتھروآں نے ساون لایا ٹھنڈیاں آہیں مارے

بیٹے نوں لے جھولی بیٹھا گھٹ گھٹ سینے لائی!
آکھے سن فرزندا توں ہیں اکھیں دی روشنائی

عمر گئی غمناکی اندر کر کر رب دی سیوا
آئی باغ بہار خوشی دی لدھوں مٹھا میوہ!

کیسی وا غضب دی جھلی ڈالی میوے والی
دھرتی نال پٹاک گوائی آئی خستہ حالی!

دوہاں جہاناں اندر آہی تیری خوشی گھنیری
تک تک منہ تیرا ایں جیواں سکھ جیاتی میری!

تینوں کی ہویا فرزندا داغ لگائیوئی جانی!
سدا بہار گلاب حسن دا تیری نویں جوانی

کس ڈائن نے ڈچھ لگایا یا کس نظر لگائی
دے جہان دعائیں تینوں پھڑیوں کس بلائی

اے سودائی بیٹیا میرا ناں کر وبے قراری
آپ بھی سڑ دا ایں بھی ساڑیں چھڈ اس کچی کاری

ناں تدھ کیتا ظلم کسے تے ناں کوئی خون کرایا
کیتا پاپ میرا کوئی بھارا تینوں دینا آیا

بھل گیاں سبھ کاراں تینوں بابا دنہ رہیاں نکاں
ایسا غم نہ ڈٹھا ہوسی اگلیاں غمناکاں

دشمن تیرے طعنے دیسن کرسن بہت ملامت
دوزخ سینے میرے تپسی سجناں ہوگ قیامت

ناں کوئی صورت والا ملیا یاری کسنے لائی
کہہ توں کس دے پچھے بیٹا اپنی آب گوائی

بیٹھ نچلا کر خوشحالی چھڈ ایہہ جھورا من دا
ٹھنڈا لوہا کٹیاں بیٹا کوئی ہتھیار نہ بن دا

کر کجھ صبر تحمل بیٹا چھڈ ایہہ کھہیڑا کیویں!
خبر نہیں کوئی صورت ہوسی یا ایہہ مورت ایویں

لگا روگ اُدلا تینوں دارو نال نہ جاندا
نالے دل تیرے نوں کھادوس جگر میرا بھی کھاندا

لاامید نہ ہسڑ جائیں کرن دئیں کوئی چارا
مت رب پاک سبب بنائے میلے یار پیارا

نا امیدی وچہ امیداں رکھیں آس کرم دی!
یہ مجلس داناواں والی لوڑ کریں اس کم دی

دولت مال نہ ہٹیس بیٹا ہوئیں نہ ایویں بیدل
دولت والے نوں گھر اندر مطلب ہوندے حاصل

دنیا دی ہر مشکل تائیں دولت کرے آسانی!
ڈاہڈے قفل اتارے ایہہ بھی کنجی ہے رحمانی!

دولت بخشیں مکھ موڑ نہ بیٹا چھوڑ نہیں ایہہ شاہی
دن دن لوڑ کراں گا ہیں بھی دیگ مراد الٰہی!

صبر کریں ناں اجر ملے گا آئی خبر کتابوں
صبر اوتارے قفل محمد ہر ہر مشکل بابوں

جواب سیف الملوک با پدر

سیف ملوک جواب پیو نوں دیندا نال حلیمی
سُن بابل سلطان ملک دا توں ہیں عادقدیمی

جے کوئی شاہ زمیں دے اکثر تیرے کول سلامی
تاجاں تختاں والے تیری کردے آن غلامی!

در تیرا ہے سجدے لائق قبلے وانگن مینوں
تیری جان حیاتی میری چر رکھے رب تینوں

شالا سر میرے پر دائم رہے تساڈا سایا
تیرے پچھے جیون نالوں مرناں بہتر آیا

جے کجھ تساں نصیحت دتی بھلی میرے حق ساری
پھٹ میرے تے پٹی بدھی مرہم لائیو کاری

پر کجھ وس نہ میرے بابل کی کراں منہ کالا
ہوندے قابو کد کوئی چھڈدا دانش عقل سنبھالا

جے لکھ عقل تمیزاں کرئیے اوڑک ہونی ہوناں
ہسدیاں کھیڈدیاں کس بھاوے بیٹھ غماں وچ روناں

قید کیتا دل میرا مورت پا کے سخت زنجیراں
ایہو قسمت سی تقدیروں کریئے کی تدبیراں

ہن ایہ قید نہ میں تھیں چھٹدی ناں ایہ بھار اتردا
وس نہیں کجھ چلدا بابل چھڈ خیال پُتر دا

میں ہن ہو چکا سودائی جانی تھیں ہتھ دھوتے
گھر در نوں ہن چھڈ یا لوڑاں چایا پٹھی ہوتے

اندر عشق جلاندا جیوں کر آتش سکیاں پتاں
مت نہیں دل میرا منّدا مت ہن دیہو متاں!

تسیں کرا ہو توبہ عشقوں دے دے سکھاں متیں
دل میرا نہیں توبہ کردا کہے اگیرے وتیں

جاں جاں اس مورت دی صورت مینوں نہ ہتھ لگے
ناں ہیں شاہی تخت سنبھالاں ناں کوئی ہور اس رگے

میبرے تھیں ہتھ دھوتوں بابل ہیں اج خاص دیوانہ
جے صورت ہتھ آئی تاں پھر کرساں راج شہانہ

سُن عذاب جواب پتر دا عاصم شاہ دل ڈریا
ہو حیران بیٹھا متفکر زانوں تے سر دھریا

اندر اگ اندیشے والی بل بل دے النبے
باہر ہنجوں مینہ وساوے سرد آہیں تھیں کنبے

ہائے افسوس ہیں آپوں بھانبڑ پا کے تیل مچایا
کسے وزیر صلاح نہ دتی جاں تقصیرے چایا

آپوں ٹھوکر لائی شیشے بھجہ ہویا ہن ٹکڑے
کیونکر پاج لگی ہن ثابت جے سو لائیے اد کڑے

در مُہلت خواستن پدر و باز گفتن کیفیت بدست آمدن مورت

سہڑے نصیب اساڈے بیٹا دوس ہیس کجھ تینوں
لوڑ کراں ہن صورت والی مہلت دیہ کجھ مینوں

کرساں لشکر فوج وزیراں ہر ہر ملک روانے
ڈھونڈن گے اس صورت تائیں گھر گھر بادشہانے

جتھے سوہنی صورت ہوسی کرسن نقش مصوّر
مت کوئی اس دی مورت لبھے آوے تد دہ تصوّر

ہیں جاناں کجھ ایویں کیویں ہوگ خیال شہزادے
متیں لگ دے سار چھڈیگا جاں دن ہوئے زیادے

پر ہن خوب طرح کر سمجھے گنڈ دہ ہی ایہ پکی
دسی خبر نجومی والی ساری اکھیں تکی!

جیویں کہیا اس نے اگے سارا ہویا تویں!
ایہ بھی اونویں ہوون لگا کہیا نجومی جیویں

گلیں وِل نہیں تدھ ہوناں ناں صبر کرہناں
ایہ شاہ مہرے صورت والے جیوں ہتھ لگے سانوں
باپ میرا سلطان ملک دا شاہ صفوان بہادر
میں بھی کول پیو دے آہا بیٹھا نال ہشیاری
بعد اس تھیں دو شخص آئے سن قد وڈے رنگ کالے
باپ میرے ول ہو سلامی چم زمین ادب دی
بعد دعائیں تھیں پھر کہندے عرض احوال تمامی
تدھ کارن اس تحفے بھیجے اے صفوان بہادر
شاہ ہے حکم دِتا تاں بغچہ ڈٹھا کھول وزیراں
مجلس چپ لگی تک تحفہ بہت عجائب چیزاں
ایہ جامے شاہ مہرے ڈٹھے جاں حضرت صفوانے
شاہ مہرے نورانی تک کے آئی شاہ حیرانی
ایہ شاہ مہرے صورت زہرے دسو کتھوں آئی
ایسی صورت دھرتی اتے سجھی نہیں اسانوں
سبھ حقیقت دسی اوہناں اک دن شاہ سلیمانؑ
جو کجھ تابع اس دی اندر آدم جن حیواناں
بیٹھے پڑھدے سن دے قصہ مہتر یوسفؑ والا
مہتر یوسفؑ جیسی صورت اندر جن انساناں
سبھناں عرض گزاری حضرت کدے ہوسی کوئی ایسا

کاہنوں بھیت چھپانواں تیں تھیں لازم ہے ہن کہناں
اوہ حقیقت ساری بیٹا دساں کھول زبانوں
اک دن وہ شاہاں اندر بیٹھا بیٹھے کول اکابر
اچن چیت ہنیری آئی لنگھی واء غباری!
چھل پیندا تک شکل انہاں دی بہت ڈراون والے
کہن نصیب تساڈا ہووے شاہی عجم عرب دی
بھیجے شاہ سلیمان پیغمبر آئے اسی سلامی!
ایہ تک اسیں لیائے بغچہ آن کیتو نے حاضر
کپڑتھان عجائب نکلے نالے ایہ تصویراں
کجھ بیان نہ آوے کسے کر کر رہے تمیزاں
کہن لگا ایہ کسب جنہاں دے تھن اوہ کسبی دانے
جنہاں پریاں تحفہ آندا پچھدا انہاں نشانی
کس کس صورت دی ہے مورت کس استاد بنائی
نبی سلیمانؑ دسو یارو آندی کس جہانوں
بیٹھا مجلس خوب سہا کے رونق گھماں گھماں
ہر قومے دے افسر حاضر مجلس بھری دیواناں
سن سن حسن اوہدے دیاں گلاں کہندا شاہ اجالا
ہور کوئی بھی ہوسی یارو پچھدا شاہ دیواناں
اگے کوئی نہ ہویا سوہنا مہتر یوسفؑ جیسا

لے اور در مطلب حضرت یوسف در شکل و صورت [illegible] ۱۲

ہک پری سی نام عجائز دانشمند اکابر!
کسباں علماں عقلاں و نوں ثانی اس دا ناہا!

جوز بور داؤد نبی دی ہیں پڑھیا اس اندر
سوہنے نقش تے حسن بیحد اخوبی بہت لطافت

مہتر یوسف نال برابر ہوسی حسن اداؤں!
رُوپ انوپ اوہدے دیاں گلاں ملکاں اندر جاسن

سچ کلام الٰہی اندر ہوسی یوسف ثانی!
ہوگن بیٹی شاہپال شاہے دی اوہ شاہرخ دا بیٹا

ایہ جو دیس تساڈا حضرت شارستان سنہری
جوبن اس دے دی دُھم پیسی آدم تیک زیادہ

شکل اوہدی دا عاشق ہوکے دیس وطن چھڈ جائیں
سیف ملوک عاصم دا بیٹا عاصم پُت صفوانے

قدرت صفت خداوند والی جاں ایہنی پیغمبر
حُسن بدیع الجمال پری دا نالے رُوپ شہزادے

ہو بہوا تاریں مورت جیوں جیوں شکل انہاندی
بیٹھ عجائز کر بسم اللہ پکڑی قلم ہنر دی

جو جو صفت کتابوں ڈِٹھی ہر نقشوں ہر والوں
جاں اس نبی سلیمان اگے ایہ شاہ مہری تارے

مہرے تک کے رہ نہیں آیا کیہوں صورت گرنوں
سبھناں علماں اندر عالم سبھ ہنراں وچ نادر

اس نے عرض نبی ول کیتی سن توں شاہنشاہا
نسل تیری تھیں لڑکی ہوسی روشن وانگوں چندر

رنگ نورانی انگ سہیلا بے حساب ملاحت
جے کجھ لکھیا اوہو ہوسی ناہیں جھوٹھ خداؤں

سارے سوہنے اوس وقت دے اس دے پیس نواسن!
نام بدیع الجمال کہاسی قسموں پری زنانی

نبی سلیمان نوں عجائز دسیا تاناں پیٹیا!
اس وچہ باغ ارم ہک لاسی اوس مکان کچہری!

آدمیاں دی قومے وچوں سیف ملوک شہزادہ
گاہ کوہ قاف سمندر پاریں جاملسی اس تائیں

تخت مصر دے والی ہوسن ہر اک شاہ زمانے
کہندا اوس عجائز تائیں توں ہیں بہت اکابر

جامے تے کر نقش دسالیں راضی ہوواں زیادے
والے ختنا فرق نہ آوے دیہی وچہ وہاں دی

خاصہ رکھ دھیان عقل دا کر کے لوڑا اندر دی
ہو بہو تاری مورت فرق نہ صورت نالوں

ویکھ ہویا حیران پیغمبر صورت اپن اپارے
شاباش آفرین ہزاراں تیری عقل ہنر نوں

ل زبور کتاب است الٰہی کہ بر حضرت داؤد علیہ السلام نازل شدہ بود قصائد و غزل وغیرہ درو منقول است از بیں شعراے عجم ازاں اقتباس می کنند ۱۲

ارم پری معشوقہ بمعنی طور اہل العلم

قاضی تے امراء بنائیوس پریاں وچہ عجائز!
اس ویلے ایہ تحفے دے کے گیتوس اسیں روانے
باپ میرے بھی تحفے جتنے جو کمیاب لبھدے
شاہ صفوانے نال محبت سانبھی رکھے دونویں
ایہ میراث پیو دی آہی مینوں بہت پیاری
دنیا اتے تیرے جیہا ناہا کوئی پیارا
اپنے بھانے کر بخشیشاں کیتی خوشی زیادہ
جے ہیں جاناں ایس خوشی دے بنسن غم ہزاراں
ہن کجھ وس نہ میرا تیرا ہو گیا جس ہوناں!
اوہ دوئے شاہ گئے بھانوں تاں کم مشکل آیا
ایہ حقیقت سُن شاہزادہ کردا شکر بیچارا
دیس بدیسی پھردا رہساں جاں تک ہوگ حیاتی
اس گلوں کجھ ہوئی تسلی نالے عاصم شاہے
ست ہزار جوان بہادر جنگی لاٹ مریلے
تھکن نہیں لڑائی کردے دم دم ہون سوائے
سبھ قواعد جنگ کرن دے جانن ہر ہتھیاروں
کر کر بھیڑ لڑائیاں اگے آہی انہاں دلیری!
موتوں خوف نہ کھاون ذرہ بہت دلیراں لاں دے
نیزہ پھیرن دشمن گھیرن دھڑ توں سیس ادھیڑن

حکم اوہدا اسبھ سر پر مین موڑن کسے نہ جائز
شکر کیتا جے آن بچایے تیرے دولت خانے
گھلے نبی سلیمان تائیں سنتھ انہاں دے جھبدے
اس تھیں پچھے مینوں لبھے میں بھی رکھے اونویں
اس ویلے کوئی اس تھیں چنگی ناہیں چیز نیاری
تاں ایہ تحفے تینوں گھلے ہتھیں کیتا کارا!
اوس خوشی دی جائے ہویا درداں در کشادہ
ایہ شاہ مہرے وچہ سمندر ڈوباں سنے پٹاراں
تیر باپ دوہاں نوں بیٹا بھا پیا نت وناں
سیف ملوک اگے ایہ قصہ عاصم شاہ سنایا
اِسے دنیا اتے وسدا کدھرے یار پیارا
مت سبب بناسی مولیٰ لبھسی دست کھڑاتی
فوجاں کڈھ تیاری کیتی دتا حکم سپاہے
دھپا کھاء جنہاں دا انسن خونی ہاتھی پیلے
حملہ ویکھ اونہاں دا بادل شیر ببر نس جائے
زرہ خود فولادی لاون لاہون ڈر تلواروں
سُن کے خبر لڑائی والی کردے خوشی ودھیری
وچہ میدان لڑائی والے پاؤں سیر ہو جاندے
دشمن کون فلک دے بندو ٹوپی سر توں گیرن

ایسے مرد زور آور چُن کے کیتے چار روانے — مانی تے اَرژنگ برابر ہور مصور دانے
لکھ دتے کر عہد اونہاں نوں ملک معاش جگیراں — دلبیاں جیکر آؤ مطلب خوشی ہووے دلگیراں!
ہر ہر طرف روانہ کیتے کیہا ذرا نہ سنگو — خرچ کرو کھڑ نال خزانے ہور گھلاں جو منگو
ہر ہر مُلک آدم دے اندر ویکھ آؤ سبھ شہراں — جس جائے کوئی سوہنا ہووے وچ حسن دیاں لہراں
جے کوئی ہووے شاہزادی سوہنی ہرگز نظر نہ آوے — صورت اس دی لکھو ساری جیوں محرم دس پاوے
جو مشہور ہووے وچ شہراں آفت حسن اداواں — فتنہ دور جگت دے ظالم چپت کھڑے ہزاراں
عشوے ناز فریب زنانے کر کے جیو بھلائے — ٹور لٹکدی اکھ مٹکدی گلیں دل پر چھائے
ایسی صورت دی جس پاسے دس لبھے اس لوڑو — کنیں سُن کے اکھیں تک کے مورت لکھو نہ چھوڑو
جے کوئی خبر پری دی آنے یا اس باغ ارم دی — دس اوٹھ سونے دے بھر دیواں لوڑ نہ رہسی درم دی
کرساں خاص وزیراں وچوں خلعت سر تے دھرساں — ہور ولائیت منگے جیہڑی دلبیاں عذر نہ کرساں
لشکریاں دل تازہ ہویا عہد لکھائے شاہی — زر دا طمع برا اس اتے دیون سر سپاہی
رخصت ہوئی امیراں تائیں ملکو ملکی چلے! — کوئی مدینہ پاک کے کوئی حضرت مکے گھلے
کوئی عدن نوں کوئی عرب نوں کوئی رومے کوئی شامے — بعضے اسکندریہ جا لوڑن بعضے یمن مقامے
بعضے ہند جنوبی پھردے دہلی شہر نادوناں — ہکناں وچ پنجاب زمیں دے سبھنیں شہریں بھوناں
کوئی مشرق کوئی مغرب دکھن کوئی گٹھ شمالی — کوئی کشمیرے لوڑے کوئی کندھی جموں والی!
کوئی ہزبرے ٹاپو لوڑن کوئی تبتاں لداکھاں — سمرقند تے چند اجیہے لوڑ رہے کی آکھاں!
ہک محیط سواحل بھالن ہک قلزم افرنجے — ہک تاتار ہک گئے عراقے ہک میارک گنجے
ہک کابل قندھار خراساں ہک ہرات بخارے — ہک لندن ہک قیر فرنگے ہک گئے زنگبارے
کجھ روسے کجھ چین مچینے کجھ آئے ترکاں نوں — کوئی نقش چگل دے تکن کجھ لوڑن کنعانوں

خوارزم شیراز مصلے غزنی غور تے لارے
جام بھنبور تے بابل تبریز ما وراء النہر کنارے

کوئی بر وع ایجاز ڈھونڈ بندے کوئی گئے سن چے نوں
طے کیتی سبھ دھرتی اوتھاں کئی لوڑ بندے طے نوں

ہک بغداد جیلان مبارک ہو کے شاد سدھائے
واہ محمد بھاگ انہاں دے جو اس پاسے آئے

ڈھونڈ تھکے ہر دیس ولایت شہراں تائیں پنیاں
بدیع الجمال تے باغ ارم دا کدھرں نام نہ سنیاں

نام بدیع الجمال پری دا عربی رسمے والا!
ہندی بتیاں وچ نہ میوے کیتا بہت سمبھالا!

تاں بدیع جمال بنایا فارسیاں دے ڈولے
اوہ بھی بعضے بیت تروڑے جے کوئی پردہ پھولے

دو تن نام پری دے رکھاں سمجھو ہر سیاناں
جتھے جا بلانے والی اکثر نام بولاناں!

کدھرے عجب جمال کہاں گا کدھرے شاہ پری کر
ناؤں بہتے ناؤں والا ہکو سمجھو گل کھری کر!

عاصم شاہ دے بھیجے بندے لوڑ تھکے ہر جائی
عجب جمال تے باغ ارم دی کسے نہیں دس پائی

برس دہاں دے ڈکر کر دھاوے پھیر مصر نوں آئے
چار رہے کسے شاہزادے والے صورت نقش بنائے

کر تصویراں با تدبیراں آن امیراں دھریاں
ہک تھیں ہک چڑھیندی صورت وانگن حوراں پریاں

جے شاہزادے دے من بھاون تاں تعریف بناواں
کاہنوں انہاں وزیراں وانگر میں بھی قلم گھساواں

توڑے ہوون سونا موتی جے دلبر نہیں تکے
موتی روڑ دسن بھس[1] سوناں کھیا مر دے پکے

عاصم شاہ کہے سبھ یاراں بھیت نہ دسو کائی
مت نا امید ہو کے شہزادہ بنے شتاب سودائی

شاہزادے پر سمجھ لیا سی اس تھیں کون چھپائے
شاہ پری تے باغ ارم دی ناہیں خبر لیائے

جے کر کول انہاں دے ہوندی خبر کوئی دلبر دی
شاہزادہ خوشبوئیوں لبھدا جیوں یعقوب مصر دی

خبر ہوئی شاہزادے تائیں سبھ بھیجے مڑ آئے
باغ ارم تے بدیع جمالوں ناں کوئی پتہ لیائے

پاڑ پوشاک سٹی شاہزادے ہنجوں نیر چلاوے
ہو بیہوش سودائیاں وانگر راگ غماں دے گاوے

پیا ہنیر غبار جہاناں یار نہیں ہتھ چڑھیا!
لمیں رات وچھوڑے والی جیو غضب نوں پھڑیا

[1] خاک معنی

کس سنگ پھولاں دکھ سجن دے سول ہڈاں وچ وڑیا ۔ دل وچ یار محمد کاہنوں اوراں پچھاں اڑیا
جے کر بدیع جمال میرے نقیں منگ گھلے دل جانی ۔ دل تے جان کراں نذرانہ دھڑ ہووے قربانی
جے اج اس دے باغ ارم دی واؤ اس پاسے وگے ۔ اوسے دم چھوڑ دیہی نوں ٹکر واؤ دے لگے
ناں دل وس نہ دس سجن دی جھس لیا اس اگے ۔ تاہنگ بُری جیوں سانگ کلیجے تانگ نہیں ہتھ لگے
درداں مار نماناں کیتا کونج وانگر کرلاندا ۔ پُٹ پُٹ سٹدا وال سرے دے مول نہیں شرماندا
خبر ہوئی جد باپ بیچارے بیٹے دے احوالوں ۔ عاصم نوں غم لگا بہتا سیف ملوکے نالوں!
جے کوئی شاہ ملکاں دا ہووے یا بے دولت والا ۔ اس گھر اکو ہووے بیٹا سوہناں روپ نرالا
اس نوں مرض لگے کوئی بھاری لا دوا علاجوں ۔ اچن چیت نسے ہو جھلا ملکوں دیسوں راجوں
بڈھا ہووے باپ نماناں اوہ جوان رنگیلا ۔ تاں پھر باپ شوہدے اپاروں کی کجھ ہوندا حیلہ
رو رو عاصم شاہ پکارے غم دے لشکر بھارے ۔ میرے تے نت چڑھ چڑھ آون اک نہیں اک نیارے
جس دن گھر اولاد نہ آہی ہیسیاں درد وہونال ۔ جاں اولاد لدھی غم مینوں دیناں آیا دوناں
ہن بیٹے دی ویکھ مصیبت لگا بُرا اندیشہ ۔ فرزنداں دے بھیٹ نہ ہولن دن دن پوندا ریشہ
غور دلاسے کر کر تھکا عاصم شاہ بہتیرے ۔ بیٹے دا خفقان نہ جاندا دم دم ہوئے اگیرے
اوڑک عاصم شاہ پتر نوں اپنے کول منگاندا ۔ پند نصیحت حال حقیقت اچھی طرح سناندا!

در بیان پند دادن شاہ عاصم فرزند خود را بر دل نہادن او

کہندا اے فرزند پیارے توں جگر دا بیرا! ۔ تینوں سیک جے لگے رتی سڑدے کلیجہ میرا
ست ہزار امراء سپاہی پھر آئے سبھ عالم ۔ جو جو وسنیک آدمیاں دی ویکھ مڑے رب معلم
نہ کوئی خبر پری دی لبھی ناں اس باغ ارم دی ۔ چار ہک تھیے ہور لکھ لیائے مورت گڈی خنم دی

سبھ اوہ بادشاہاں دیاں دھیاں ہک تھیں ہک چڑھیندی
اوسے نال ویاہاں تینوں جیہڑی کریں پسندی

تخت ولایت فوج خزانے سبھ کجھ دیواں تینوں
آپوں بیٹھ رہاں وچ گوشے بھلی فقیری مینوں!

مولیٰ پاک بنایا مینوں پتر تہہ تختاں دا سائیں!
کئی شہزادے چاکر میرے سبھ بخشاں تدھ تائیں

آپوں پکڑ فقیری دعوی بیٹھا کراں عبادت
دیاں دعائیں سر تیرے نوں دولت عمر زیادت

شاہزادے سن گل پیو دی رو رو آہ چلائی
کہندا بابل توں بھی مینوں لدھا کھڑ اسوائی

دولت دنیا دس دن ٹھگیں اندر پاڑ نہ تکدا
گھر در تخت ولایت کیہڑا سو کھاہے چھڈ سکدا

تخت ولایت کارن شاہاں کیتنے کیڈ کشالے
شاہنامے اسکندر نامے ویکھ لڑائیاں والے

اندر باہر عشقے رُدّھا دسدا نہیں تسانوں
مال خزانے کیکر بھاون اک گیا جیؤ جانوں!

ناں ہیں جھلاناں ہیں کملا سبھ کجھ سمجھاں جاناں
پر کجھ دوس نہ ہیں پر بابل ہویا رب دا بھاناں

لکھے لیکھ ازل دے کیہڑا کر تدبیر مٹائے
کئی امیر وزیر سیانے اس تقدیر بھلائے

جواب دادن شاہزادہ مرید خودرا

کیوں توں تہمت دیویں بابل جان نادان ایاناں
جے کوئی لیکھ ادل دے بیٹھے مردی اس دی جاناں

پھیر شہزادہ ہویا چوپتیا خونی ہنجوں ٹریاں
اندر چھریاں کھن دل نوں مارے آہیں بُریاں

مار اوساس کہے ہن کھرک رکھاں ڈھک غبارے
دل کہندا ایہں کاہلا ہویا کڈھ ایہ دھواں دھارے

عاصم شاہ کہے سن بیٹا کی ہن خواہش تیری
فوجاں لشکر سبھ کجھ حاضر مایاں گھنی گھنیری!

مال ملک ہور جے کجھ منگیں دیساں چیزاں سریاں
پر ہیں ہک اس بکوں عاری پیدا ہون نہ پریاں

سیف ملوک کرے اٹھ عرضاں سن شاہ بابل میرے
جے سبھ آن بہشتی حوراں میرے پھرن چوفیرے

خواہش نال نہ ویکھاں کوئی باجھ بدیع جمالوں
دوئے جہان نہ بھاون مینوں اس دی طلب کمالوں

عاصم نوں سُن گل پتر دی جھورا پیا فکر دا — ہو حیران بیٹھا دل بریاں گوڈے تے سر دھر دا
اندیشے چڑھ ہاٹھاں آئے وُٹھا ریتھ غماں دا — مارے کھبت خوشی دے سارے پالا پیا کماندا
چودھویں طبقیں پیا ہنیرا کدھرے لو نہ دِسّے — ہنجوں بدّل وانگ وسّاوے مت ایہ بھانبڑ ہسّے
پھیر شہزادے کہیا پیو نوں منہ تھیں دے دعائیں — شالا عمر اقبال تساڈے رہن قیامت تائیں
دیہو اجازت مینوں بابل ایہو خواہش میری — سفر کراں اس صورت کارن کٹاں رنج گھنیری
کوہستاناں تے کوہ قافاں ہور سمندر ٹاپو — آپوں ایتھیں جائیں لوڑاں جاں جاں ہووے قابو
رنج مصیبت جھاگ سفر دی مت مطلب ہتھ آوے — نہیں تاں کراں تسلی اپنی دلوں اداسی جاوے

التماس بادشاہ پیش فرزند

عاصم شاہ سن گل سفر دی بیٹے دی اداسی — رورو آکھے سر پر سہناں جو کجھ رب سہاسی
اللہ کولوں منگ منگ لدھوں کر کر بہت دعائیں — بڈھے والے اوکھے ویلے لا فراق نہ جائیں
بچہ میری جان پیاری کر کجھ ہوش سنبھالا! — اس دنیا تے سدا نہ رہنا ہر کوئی چلن والا!
چار دہاڑے عمر جوانی کر لے عیشاں موجاں — سدا نہیں ایہہ دولت دنیا سدا نہ لشکر فوجاں
ناں تدھ سکھ ہنڈایاں سیجاں ناں کجھ کھادا لایا — ناں توں تخت اتے چڑھ بیٹھوں ناں تدھ راج کمایا
ناں تدھ تاج سہرے تے دھریا ناں سلطان کہایا — ناں فوجاں دی لئی سلامی ناں دربار لگایا!
ناں فوجاں سنگ تیرے چڑھیاں ناں تدھ دھماں پایاں — ناں رج میں تیرا منہ ڈٹھا ناں رج ڈھوں بہایاں
ناں میں تیرا سہرا ڈٹھا ناں ہتھ بدھا گاناں — ناں میں تیری جنج چڑھائی ناں وجیا شدیاناں
میں ہاں اج قبر دے نیڑے کوئی دہاڑا رہساں — جے توں اکھیں اگے ہوویں سکھ دا ساہ لے بہساں
جے توں سٹ گیوں پردیسیں مرساں تیرے ہاوے — جے رب خبریں پھیر لیاندوں ایہ افسوس نہ جاوے

محل چوبارے چھوڑ پیارے جلیوں وچہ اُجاڑاں ۔ لہر بہاراں سٹ کے ٹریوں تکن قہر پہاڑاں

ما گرمچھ سمندر اندر باشک ناگ مریلے! ۔ کھا سنسار سنسار نہ رجدے غضب الٰہی پیلے

جاں توں ہوا کلا جاسیں وچہ اجاڑ پہاڑاں ۔ چترے شیر چو فیر پھرن گے خوشی ہوسی بگھیاڑاں

سیف ملوک جگر دا لوٹا پوسی وس غنیماں ۔ باہجہ ربے تھیں کون اس ویلے ہوسی یار یتیماں

توڑے کتنے بن کے رہیئے وچہ وطن دیاں گلیاں ۔ در در جھڑکاں سہیئے تاں بھی بھیر پردیسوں بھلیاں

مورت تیکھے بھجہ بھجہ مریں خبر نہیں جے ملسی ۔ بجلی مرگ جلاسی بوٹا یا باغیچہ کھلسی!

توڑے رستم جیسا ہوسیں سخت جوان ہشتاتی ۔ ایس سفر دی مشکل اندر سڑسیں وانگہ باتی[1]

ناں کر تتے تاء اجیہے ٹھنڈا ہوون کٹ کھاں ۔ سڑ جلیا جیو جامہ تیرا اس کجیایوں ہٹ کھاں

لکھی مورت ویکھ کدے دی بھول نہ بیٹا بھولا ۔ صابر ہو کے بیٹھ نچلا بھجہ بھجہ ہو نہ ہولا

لہندا اچڑھدا دکھن پربت پھرسیں چارے طرفاں ۔ کدھرے گرمی دھپاں والی کدھرے ساڑن برفاں

پریاں ڈھونڈے کدہتھ آون مورت تک تک جیو کھاں ۔ مت کوئی خبر گھلے رب کدھروں صبر پیالہ پی کھاں

ایہہ خوشیاں جو گھر وچہ تینوں ایہناں نال نہ رجیں ۔ لوڑیں عیشاں نال پری دے اوس خوشی ول بھجیں!

خوشیاں کان نہ ہویا بندہ کرن عبادت آیا! ۔ وقت پچھاتا چاہیے بیٹا لبھسی نہیں کھڑایا

ویلا اج بھلیرا تیرا نالے عمر جوانی! ۔ کرو عدالت ہور عبادت اوڑک ہونا فانی

بھلکے موت آئی جس ویلے تُسے افسوس کریں گا ۔ عملاں باہجہ نہ تلہ تسناہیں کویں سمند تریں گا

تاں کوئی رو ملاحظہ اوتھے ناں کوئی عذر بہانہ ۔ جو کجھ کرسیں سو یو ملسی ڈاہڈا عدل شہانہ

عورت کتنی ناہیں لاسی کڑتا سنتھن سلاری ۔ مرد کپے گا سو یو کھیتی جس دا بیج کھلاری

جتنا نوں پری ول بھجیں اتنا رب ول دھو کھاں ۔ جے ندھ عیش خوشی نہیں بھاوے کرن عبادت ہو کھاں

جے اج خوف خدا دیوں سڑسیں اس دن ہوسیں ہریا ۔ موتے دا کجھ خوف نہ اس نوں جیوندڑا جو مریا

[1] بمعنی چراغ

مُوتُوا قبلَ اَن تَمُوتُوا عمل ایسے تے کرناں — مرنوں اگے ہو کوئی مویا پھیر نہیں اس مرناں
جدوں کوئی مرجاندا سجن پٹ پٹ کرن اشارت — آپوں اپنا منہ سر بھنن دسن ایہ بجھارت
یعنی آپ آپے نوں ماریں تاں اج کیوں مریویں — آپ موئے یوں جے آپنے مویوں آمَرِیں اج جیویں
اوہ سفر نہیں سجھدا تینوں چلیں ایس سفر دا — اوس سفر دا خرچ بنائیں غنی سفر سر کردا
لماں پندھ نہ سنبھسی بیٹا ہو کھاں ہو نچلا — جوش خروش مٹا پیارے جاہ نہیں ہو جھلا
گھر سٹن کوئی کم نہ چنگا آہلناں ہے ہر رم دا — تاں غم کر غم جاسی اوڑک ہے ہر کم دا
چوہا چڑا تے کتا بلا ہر کوئی وطن دھراندا — توں آدم شہزادہ ہو کے چھڈیں وسن گھراں دا
آدمی ہیں تاں آدم بن جا جن ہیں تاں ہو وہلے — ایسا سگھڑ شہزادہ ہو کے پھیں غولاں دے رولے
ہیں بڈھا مہمان گھڑی دا پاس تیرے کوئی دن ہاں — کول میرے رہو خدمت کر کے اجر جنابوں گھن کھاں
جنس تیری توں ہیں ہاں لائق کون میرے نوں بھلا — دل بیتاب ضعیف میرے نوں دیہ کھاں خوشی تسلا!
اج مینوں چھڈ ٹریوں آپوں مویاں گیاں جگے لوڑیں — پھیر نہیں ہیں ملناں بیٹا بیٹھا ہتھ مروڑیں
اج نصیحت میری تینوں لگدی مندی کانی — ایہ بھی دوس نہیں کجھ تینوں وڈھی قضا اسمانی
وقت تیرا ہُن ڈیگر ہویا ایس زوال گوایا — ہیشتی آن کیتی ہن مغرب خفتیں سفناں آیا
شالا تیری فجر مبارک وقت قضا نہ ہووے — چڑھدی کلا ستارہ روشن سر تے آن کھلووے
جیکوں سفر آیا توں رہو کھاں ایہہ امان خدا دی — غم ہن مارمکایا مینوں توں کیوں چھوڑیں شادی
اے بیٹا توں ماں پیو تئیں کیوں کویلے نسدا — جاں جاں جان میرے تن اندر ہو گھراں وچ وسدا
تاں پھر ترت میری جد آسی مرساں جیں دیہاڑے — موتے دا غم ہوگ نہ ہو سن بادشاہی دے ساڑے
سجن دشمن کسے نہ بھاوے ایہہ گل کس پسندا — میں مرساں توں کول نہ ہوسیں کہسن واہ فرزندا
دولت دنیا میری جوڑی کھڑسن لوک بیگانے — ملک تیرا کوئی ہور لئے گا بادشاہی سمیانے

جے کجھ تیجے رہسی میرا لشکر ملک خزانے
جے بیٹے دی کاری آئے کرساں تاں شکرانے

میرا اج کل کوچ نقارہ سن فرزند پیارا
جے توں اس دم کول نہ ہوویں برم رہے گا بھارا

جے رب خیری آندا تینوں روسیں نال افسوساں
اس ویلے دے رون تیرے بھیں ہیں دلشاد نہ ہوساں

اس دن دے اس رون کولوں سوز نہیں کجھ تیری
اکھیں اگوں جاہ نہ بیٹا ادھر ویکھ گھنیری!

آساقی بھر دیہہ پیالہ پی ہوواں مستانہ
ماؤ پیو تھیں رخصت ہوواں چھڈاں دولت خانہ

یاراں پچھے وطن بھلاواں ویکھاں دیس بیگانہ
ٹھاٹھاں وچ سمندر غم دے پکے کیویں بیرانہ

در بیان رحم آوردن بپسر پدر و باز گوشمالی دادن عشق مر شہزادہ را و جواب دادن او بہ پدر

ترلے ویکھ پیو دے بیٹے رہن اتے دل کیتا!
سہاں مصیبت نال صبر دے کوئی دن بہاں چو بیتا

توبہ کرن اتے جد ہویا استغفار کریندا
ہوئی خبر عشق نوں آیا مارو مار کریندا

توبہ نوں اس کن پھڑائے پھر بھی ایتھے وڑسیں
کون کوئی توں عاجز ہو کے نساں ہاں اگے چڑھسیں

عشقے دا رخ ویکھ محمد ہوون فیل پیادے
میتیں لگے نال اٹھ وگے کی مقدور شہزادے

ہلّی بن کے وڑدا یارو شیر اندر جا بن دا
خون لئے بن ہاڑ نہ چھڈے سدا بہادر رن دا میدان جنگ

پند نصیحت پیو دی سن کے سیف ملوک شہزادہ
کہن لگا ہے قبلہ تیرے ہون اقبال زیادہ

پند نصیحت جو تدھ دتی سبھ کنجی مشکل دی
اچھی طرح سنی ہیں ساری دھر کے خواہش دل دی

پند تیری ہے دیوا دل دا کرد ی دور ہنیرے
جے ہیں آکھے لگاں ناہیں آئے برے دن میرے

ہیں بھی جاناں فرض میرے تے کہنے تیر بوچہ ٹرناں
کوشش کراں تیر نہ چھڈدا عشقے ہیڑ بابھرناں بمعنی سینہ

توں جانیں فرزند سیانا سبھ کجھ سندا بجھدا
ہیں دل عشق غباری پائی دنی سنسار نہ سجھدا

جو جو گل تساں فرمائی یاد نہیں کجھ میتوں!
ایسے کملے نوں گھر رکھیاں سواد نہیں کجھ تینوں

جے کجھ تساں پڑھائے آہے علم کلام رسالے
یاد نہیں اک حرف انہاں تھیں عشقے ہور سکھالے

کل دا کھاہدا جے اج پچھو کی ندھ کھاہدا آہا
اوہ بھی یاد نہ رہندا مینوں ایہ گل سن توں شاہا

جے کجھ کم ہوواں ہن کردا جے پچھو کی کردا
اس دا بھی کجھ رہے نہ چیتا ہکو چاء سفر دا

صورت ویکھ پچھاناں تینوں ہیں توں بابل میرا
جے کوئی اسم مبارک پچھے یاد نہیں ناؤں تیرا

ہکو توں نہ بھلوں بابل اپنا آپ بھلایا
اوہ بھی یاد نہیں ناؤں میرا کی کجھ تساں دھرایا

اپنا نام رہے کس گنتر چیتا رہے نہ اس دا
کیہڑا اہے معشوق بندے دا عاشق ہاں میں کس دا

میں ہن ایسا ہوساں بابل جیسا ککھ گلی دا
سبھ مصیبت سر پر چھا گی میراں ہیٹھ ملی دا

توں بھی سمجھیں کھیتی وچوں ہک ککھ ہویا نہ ہویا
بیگم نال ہک رات خوشی دی جانی سویا نہ سویا

کیونکر باکاں اندر آ دن ہتھوں چھٹیاں واگاں
پادشاہی کس کاری مینوں دتی ظہیری بھاگاں

تسبیں کہو ہن کوچ کرن دا آیا وقت اساڈا
میرا کوچ تساں تھیں موہرے اوہ مت ہوگ دوراڈا

عمر حیاتی تیری بابل مینوں بہت غنیمت
مرناں تیرا موت میری ہے جاناں میں سبھ قیمت

باپ موئے نوں اوہ کوئی روے آپ ہووے جو زندہ
موت تیری نوں کیکر رواں آپ مویا میں بندہ

ساقی بوتل آن اجیہی پی کے ہوش بھلائیے
سجناں کولوں رخصت ہو کے پندھ سفر دا چائیے

داستان در بیان دیوانہ شدن شہزادہ سیف الملوک و در زنجیر ماندن او

صاف جواب پیو نوں دے کے دھو کے ہتھ مرادوں
کپڑے پاڑ سودائی ہویا تھکے ناں فریادوں

لاہ سٹے پوشاکی زیور سر منہ خاک رلائی
شاہوں مثل ملنگاں بنیاں بھجدا پھرے سودائی

شرم حیا گئے بھج سارے عزت حرمت نٹھی
صبر سکون سڑی محمد عشق تپائی بھٹی

سرت سنبھالا ہوش نہ کوئی بھلے خویش بگانے
یار آشنا پچھانے ناہیں نسّے مثل دیوانے

ناں کجھ کھاوے ناں کجھ پیوے گھڑی آرام نہ کردا
تنگ منگاوتے گلّیں گھلیراں سر دھردا

لایعنی بد ہوائیاں کرداوٹ نزاڑ مریندا
چنگا مندا ویکھے ناہیں بُریاں گالیں دیندا

جھلا کملا خفتی ہویا گلیاں اندر رُلدا!
لکھیں واں نہ ملدا جس دا اج گھاں دے مل دا

عاصم شاہ پُتر وَل تکّے مردا ایس آزاروں
سد حکیم طبیب سیانے کہے دسو کوئی داروں

سیف ملوکے دی تک حالت ہیں تھیں سہی نہ جاندی
نالے بدناموشی سارے دن دن دھماں پاندی

سبھناں عرض گزاری حضرت عشقے نال نہ چارا
جیوں جیوں کرو دوا عقل دی تیوں تیوں ہوندا بھارا

کوئی علاج نہ آوے سانوں ہک صلاح بھلیری
جے صاحب گستاخی بخشن کہیے نال دلیری

عاصم شاہ کہیا ہن یارو دسو جے کجھ آوے
کی خفگی سر سہنی آئی جے کجھ رب سہاوے

نساں نہ کیتی صاحب کیتی کی سر دوس کہیندے
بھلی صلاح دسو کوئی مینوں کیوں درماندے تھیندے

کیتی عرض حکیماں شاہا قید کرو شہزادہ
سنگل پار کھوبک جائی ہوئے نہ خوار زیادہ

سیف ملوک پھلاں دا دستہ نازاں دا پرورده
سنگل گھت کرایا قیدی عشق ستم کی کردا

نوکر سبھ اوہدے وس آہنے تابعدار نمانے
اج اوہ وس انہاں دے آیا پاسے ویکھ ربانے

لاہو سنگل جے سو آکھے کر کر منت زاری!
نوکر کوئی نہ آکھے لگدا جھڑکن نال بیزاری

چت اوداس سجن نوں سکدا تن وچ بند قہاری
سر ورتے تاں معلم ہووے کیڈ مصیبت بھاری

لکھے کون محمد بخشا ظلم عشق دے چنداں
ماپے آپ کراون قیدی فرزنداں دلبنداں

باپ زلیخا قید کرائی ندی روہڑائی سسّی
پنوں بھائیاں بنھ چلایا گل نہ جاندی دسی

عاصم شاہ تخت پر رویا ہائے ربا کی ہویا!
کوئی دن جاگ نصیب اساڈا ونجھ کتے ول سویا

سیف ملوک پیا وچ قیدے بھٹھ پیا ہیں جیواں
کھانا زہر نوالے ہویا نیر نوں دے گھٹ پیواں!

بند اندر فرزند جنہاں دے پائی تند اوّلی
تخت چھتر سرتاج تبر ہسے پیڑا اندر جد ہلی

شاہزادے دی پیریں سنگل ہویا بہت نماناں
سکھیا بدن شاہزادہ نالے نازک بال ایاناں
رب اگے فریاداں کردے ہور نہیں کوئی پاسہ
کس دے کولوں کوک سناواں کسے جہان نہ ڈھوئی
ہک طعنے بک متیں دیندے ہکناں قید کرایا
درد میرے ہاں پیو آہے دکھ پتر دے ونڈے
مورت ویکھ لگی وچ سینے زہر آلودی کانی
لاہی آس سبھس توں دتے کھول جواب رفیقاں
عشق پچاوے تھیا تھیا چھنکن پیریں سنگل
پھر مورت نوں اگے دھر کے گلے الاہمیں کردا
نہ کوئی تیری دس نشانی ناں کوئی پندھ نہ رستہ
ہکو نام تساڈا جاناں تھاں ٹکان نہ کائی!
قید کرا سنگل گھت سانوں آپ پھرو آزادے
کر ہن رحم اساں پر سجناں دیہہ کجھ پتہ نشانی
ویکھاں حال کویہا کیتا طلب تیری مطلوبا
ایہو دین کریندا روندا ہوندا مثل دیوانے
ساعت گھڑی ہے عشق اندر وانگ شہید دکھاوے

مناجات

اک عذاب محبت سندا دوجا قید ٹکاناں
تازہ پھل محمد بخشا دھپ لگی کملاناں
کر تقصیر معاف الٰہی سجن دے دلاسہ
اندر عشق الینبے بالے لوکاں خبر نہ کوئی
واقف حال میرے دا توہیں بخشنہار خدایا
اونہاں بھی پھر قید کرایا آپ محلیں سوندے
تھاں ٹکاناں کوئی نہ جاناں ناں کوئی پتہ نشانی
رہی امید تیرے در ربا مینوں سبھ توفیقاں
قید چھٹے تاں اس لکھ لوٹے ڈھونڈاں ڈیاں جنگل
ایویں لٹ لیوئی ٹھگا پتہ نہ دتوئی گھردا
میں بیدل توں بے نشانی کوں کرے ہند بستہ
کتھے گذر کتھے گھر کتھے محرم میت آشنائی
عشقے بندیوان بنائے آدی دے شہزادے
کنوں ڈھونڈ لبھیوے تیرا مشکل ہوئے آسانی
اجے نہیں کجھ ہر تسانوں بے پرواہ محبوبا!
وانگ شکار زمیں پر جھڑدا لگدا تیر نشانے
جس دم ہوش پھرے کجھ مڑ کے ایہو گاون گاوے

آپ ہسے تے آپے روئے کدے مرے مڑ جیوے
ایہہ سودا محمد بخشا دن دن دوناں تھیوے

داستان در بیان خواب سیف الملوک و برآوردن پڑا او را از نخچیر

بھلا بھلا جیوا آیوں عشقا مکر فریبی یارا
کدے سیاناں کریں سودائی دے کے مست پیالہ
جاں دلبر دی زلفے اندر ماریں گنڈھ حسن دی
جاں اوہ گنڈھ کشادی کر دے بیٹھی دیہن صفائی
سیف ملوک اک راتیں آہا خالی ہوشوں صبروں
مت کوئی جانے ستا آہا غیر ولوں دل سویا
پٹے وال گھتے سر گھٹاں ناں گھت کھائیں
ہوش قرار میرا تدھ کھڑیا عشرت عیش جوانی
نشتر مار محبت والی سُرت نہ لیوئی مڑ کے
سیر شکار کریندا خوشیاں فیدا اندر تدھ پایا!
ناں میں یار کہاون لائق ناہیں تساں پیارا
قدر تیرا گھٹ جاندا ناہیں جے رکھیں کر گولا
میرے جیڈ نہ ہووے کوئی دنیا تے دکھیارا
اوگن میرے تک تک مائی جم کے پچھوں ناندی
نوکر چاکر آپو اپنے گئے اکلا سٹ کے
کیسی اگ لگائیوئی مینوں سڑ یوس وانگر لکھاں
دلبر اگے عرضاں کردا سول گیا شاہزادہ

ہک دن صلح بناویں آپوں آپے کریں جنگ بھارا
کدے جھلے نوں شربت دے کے تُرت کریں بُدھ والا
خفقانی دے سنگل اندر بیہن سیانے بندی
بلدا بھیر چراغ عقل دا اگ پیندی وسمائی
عشق غماں دا اندیشا کن ڈورے ہر خبروں
درداں تھیں آرام نہ آوے ہٹنا دکھیا ہویا
سجنے پئے سجن نوں کہندا اُس عرضاں دل لائیں
غم دے کے غمخوار نہ ہوئیں دل کھڑ کے دل جانی
جے میں جاتساڈی جاناں پہنچ رہاں ڈھیگر کے
دانشمند شہزادہ نامی جھلا نام دھرایا!
گولا کر کے رکھ بندے نوں ان تلا بیچارہ
کر آزاد مینوں اس رنجوں جھول مہر دا جھولا
جگ تے نام ملامت ہوگا وٹے دار نکارا
بابل نوں فرزندی میری ننگ پئی نت لاندی
یار آشنا نہ تکدا کوئی اکھ میرے دل پٹکے
تساں نہ پاس پر تو توڑے آس تساڈی رکھاں
دل نوں بوہ سجن دی آئی مستی چڑھی زیادہ

خوابے اندر نظری آیوس صورت مورت والی
کی کجھ صفت سناواں اس دی شرح بیانوں عالی

سیف ملوک کے خوابے اندر پلا اس دا پھڑیا!
رتو رونماناں عاشق پیراں اوپر جھڑیا!

کہندا اسے معشوق تاں تدھ بن بہت نماناں سڑیا
من سوال محمد بخشا سٹ نہ جائیں اڑیا

جس ایہ صورت جوبن دتے قسم تینوں اس رب دی
کیہڑا شہر ولایت تیری دیئیں نشانی سبھ دی

اپنا آپ دسالیں مینوں دس پکیری پاویں
کس رستے میں ٹراں تساں ول خشکی یا دریاویں

صورت نے فرمایا جے کر اس وچہ مطلب تیرا!
شارستان سنہری اندر باغ ارم میں ڈیرا

شاہ شاہپالے دی میں بیٹی پریاں دی شاہزادی
حسن جمال میری ہے مائی مہرافروزہ دادی!

جے توں میرا یار کہاویں عشق تیرے دل وسیا
میرے باجھ نہ ہور قبولیں میں نہ پھاہی پھسیا

حق محبت میری سندا رکھیں وانگ امانت
کریں نہ جھوٹھا منہ پیاروں پہنچیں باجھ خیانت

مت جانیں معشوق میرے نوں مول نہیں پرواہاں
دل پر داغ تساڈا دائم میل محبت چاہاں!

میں پری توں آدم خاکی پر چیت ساڈا اڑیا
نت اوڈیک شتابی آویں ندیئیں پے کے اڑیا

فَاطْلُبْنِیْ تَجِدُنِیْ میاں میں موجود نساں نوں
میرے باجھ نہ چاہیں دوجا لبھیں لبھ اسانوں

میں نتے آپ محبت تیری تدھ تھیں کجھ زیادہ
تاہیں آپ سداواں تینوں بھیدے آ شہزادہ

خشکی رستے پہنچ نہ سکیں ٹھیل ندی وچہ بیڑے
لہر عشق دی مان محمد چھوڑ تمامی جھیڑے

ندی مجاز سمند حقانوں کھڑ سی راہ اوتے
بیڑا بھجہ ہووے گا ٹوٹے کد ثابت سنگ چلے

رُوح شہزادہ ندی پریم دی بیڑا جان بدن نوں
جانی نال ملیں تدہ جانی کریں شکستہ تن نوں

خشکی رستہ خشک عبادت بن سوزوں بن دردوں
ایہ عبادت ملکی بھائی ناہیں عارف مردوں

مندے حکم عبادت کردے نثر نہیں نفسانی
بارسوئی جس عشق کمایا ایہ دولت انسانی!

عشقے کارن آدم کیتا محرم یار یگاناں!
آہے ملک عبادت جوگے کی حاجت انساناں

خدمت گار حکم دے بندے بہت آہے سلطانے
جو کم فرض ایازے اتے ہور کوئی کی جانے

رکھ گھوڑے دی واگ محمدؐ پھیر پچھے کر پھیرا
اس میدان فواعد جوگا ہے کی باوڑ[۱] تیرا!

صورت دلبر دی جد پائیاں خوابے اندر جھاتاں
آکھ سنایاں عاشق تائیں پتے نشانی باتاں!

جان پئی تن مردے تائیں اگھڑ گیاں اکھاں!
ہوشاں سُرت سنبھالاں ہویاں کس کس نقش لکھاں

اس خوابے شاہزادے تائیں دتی اگے والی
ہوش جندو تے صبر دلے وچہ تن قوت مکھ لالی!

اس لیلیٰ وچہ ستے عاشق ہو کے مجنوں جھلے
خوابوں لے ہوشیاری اٹھے جاگے بخت سوتے

پیا پریت دسالے اپنی دل اندر جوش آیا
پھیر نویں سر عقل کھڑایا دانش تے ہوش آیا

کرے آواز غلاماں تائیں جاگو ساتھی دکھ دے
دیہو مبارک باپ میرے نوں خبر سنیہے سکھ دے

دانش عقل دتا رب مینوں ٹکّی نہ روگائی!
آؤ سنگل لاہو میرے، دل ہویا سودائی!

عاصم ایہ مبارک سن کے چایا خوشی کمالے
ہوئے ہوش گیا کوئی ساعت جاں آیا وچہ چالے

جس گھر بیٹا قیدی آہا اس گھر گیا شتابی
پڑھ شکرانہ سنگل لاہے ہوئے کرم وہابی[۱]

انگل پھڑ کے آن بہایا اوپر تخت سنہری
سوہنے سبھ اکٹھے ہوئے بیٹھے لاہ کچہری

ہانی یار لگے رل بیٹھن کول جینے دے تالے
ہسن کھیڈن باتاں کردے شاہزادے سنگ سارے

گلوں گل ہلاندے جاندے ہر ہر شہر ملک دی
مڑ مڑ کے اوہ گل محمدؐ باغ ارم دل ڈھکدی

دل وچہ شارستان وسیندا نالے باغ ارم دا
اوسے پچھے ذکر کریندے روموں شام عجم دا

لے لے ناواں باغ ارم دا گل کھڑی مڑ اگے
پریاں دی اوہ جا سنیندی کس ڈولے ہتھ لگے

گلے کتھے نال بہانے لیناں نام پری دا
جاں اوہ نام لئے تاں ہوندا جیوں دم دے مری دا

ملک سجن دا نام سجن دا دم دم نال پکارے
ہنجوں دے دریا وگائے آہیں ڈھائیں مارے

گل کلام نہ کردا دوجی باجھ سجن دے ناموں
نام جپے یا بیٹھ چپیتا فکر کرے اس کاموں

[۱] یعنی طاقت

[۱] اسم باری تعالے

خستہ حال کیتا غم توڑے سیف ملوک شہزادہ
گھر گھر شہر ولایت اندر سندر مکھ دا قصہ!
سیف ملوک شہزادے تائیں لگی چھک سجن دی
سیر شکار نہ بھاوے اس نوں مجلس وچ نہ بہندا
نال خیال جمال سجن دے عشق کمال ہویا سی
تاجوں راجوں کموں کاجوں آن ہوئی دلگیری
ہر تدبیروں اتنے صلاحوں ہو گیا ہک طرفے
عاصم شاہ وزیراں تائیں شاہزادے ول گھلدا
مہر وزیر سیانے نالے عالم قاضی مُلّاں
کاہنوں علم پڑھایا تینوں پڑھ کے پتھر ہویوں
عاشق کہندا جے لکھ آکھو ہیں اک بات نہ سُندا
پڑھ پڑھ پتھر بنیاں ہیساں پارس عشق لگایا
وکیا سودا مڑدا ناہیں جے لکھ دیہو بھائی!
جے مورت وچہ ہوندا ناہیں سر سچے دلبر دا
جھلے نوں مت دیون والے جھلیاں وچہ گنیندے
جو جو کرن سوال عقل دا عاشق ڈکدا جائے
اوڑک عاصم گلاں سن کے گلیا غم دے بوتے
کہندا بیٹا منگ منگ لدھوں کیہڑی جا نہ سہری
سیف ملوک کہے سن بابل خیر عافیت منگیے

پھر بھی جوبن اس دا آہا حدوں بہت زیادہ
کن دلے دے دھر جو سندا ایندا عشقوں حصہ
بے آرام رہے ہر ویلے بُری اداسی من دی
خستہ حال اداس ہمیشہ آہیں بھر دا رہندا
لال گلال نہال حسن دا حال بے حال ہویا سی
پٹ دوشالے بھاون ناہیں بھاوے ویس فقیری
مطلب سمجھ چوپتیا ہویا واچ پریم دے حرفے
وعظ نصیحت کریو کوئی واہ ہووے مت چلدا
عاشق نوں سمجھاون لگے چھڈ لالہ ایہ بھُلاں
شاہوں بنیں کنگال دھگانے اس پاسے کس ڈھوبوں
ایہ بھلاں چھڈ بھلاں ناہیں بھولا اپنے گن دا
سونا سکہ جے کجھ آہا ہتھ صرّاف دکائیا
چھبک گئی سبھ حرف تساڈے وگ پریم دی کانی
کی طاقت سی گھائل کر دی جگرا دانش ور دا
اساں سجن دل سر پر جاناں مر سو متیں دیندے
لاجواب حکیماں ہو کے آن جواب سنائے
ہنجوں پانی نال پوئنے بیٹھے توں ہتھ دھوتے
بڈھے والے اوسر ویلے ٹریوں بھن ڈنگوری
کاہنوں بیٹے منگنے رب تھیں بُرے نصیبوں سنگیے

عاصم شاہ کہیا وس بیٹا جے تدھ سر پر ٹرناں
کراں تیار اسباب سفر دا کی اینویں بہ جھُرناں

سیف ملوک شہزادہ سُن کے پیونوں دے دعائیں
شالا خوش رہیں توں بابل اول آخر تائیں

عاصم شاہ پھر سد اُمراواں دِتا حکم شتابی
کرو تیار اسباب سفر دا کشتی بیڑی آبی

خرچ سفر دا مال خزانے عیش عشرت دے سابے
بیڑے ست بھرائے اس دے سنجے بے حسابے

ہور سپاہ ہتھیاراں والے ست جہاز بھرائے
شتری طرم نقارے دھونسے بلجے وچہ بھرائے

ہور نجومی رملی بھارے چاہڑے وچہ جہازاں
نالے بہتے گاون والے مطرب خوش آوازاں

خدمت گار غلام رنگیلے چھوکریاں تے گولے
رنگ برنگی چیز نعامت کس طاقت گن تولے

سبھ جہازاں وچہ رکھائے ہور اسباب خوشی دے
بعضے ظاہر دسدے آہے بعضے سان پوشیدے

خاص شہزادے کارن کیتا اک علیحدہ بیڑا
لمبیس دا کجھ پتہ نہ لبھا ستّر گز سی چیڑا

وچے اس دے حاضر وراں وچہ طہارت خانے
وچہ حجرے سونوں والے خوب مکان شہانے

داستان در رخصت طلبیدن شہزادہ از مادر و التماس مادر پیش پسر خود

جاں سبھ کم رہیا ہو پکا کیتی شاہ تیاری
سیف ملوک مائی تھیں رخصت لیندا جھیکڑ واری

جا گھراں وچہ کول ماؤ دے بدھے ہتھ کھلوندا
نالے آکھے رخصت دیہو نالے ہنجوں روندا

ماؤ بال ڈٹھا تن لسّا جیون بیمار چروکا
چودھویں دے چن جیہا چہرہ ہویا چن اجوکا

پھل بہاری جیہی پوشاکی میلی ہوئی غباروں
شیشے وانگ جُسّا جی جیہڑا کالا ہویا زنگاروں

لال مثال جمال پتر دا آہا کمال انگاروں
کولے وانگ ہویا تن لوہا لنب عشق دی ناروں

دُر خوشاب لبے آب دسیوے ڈالی گل پر کالے
نرگس نین مریض رونوں تھیں داغ لگا گل لالے

سرو آزاد بلند سفیدا نیلا چوہ چوہ کردا
کیسی واء خزاں دی لگی ہو گیا رنگ زردا

مائی دائی ویکھ جدائی آکھن قہر خدائی
بنجوں باراں دہین بہاراں ڈانگن مینہ پھوہاراں
ماں پیار دیوے منہ اتے ہتھ پھیرے ہر پاسے
سر پیراں تک چُمے چٹے لاہے میل بدن تھیں
جی کجھ لاڈ پیار ماواں دے کی کجھ آکھ سناواں
جے اج مائی بابل میرے دنیا اتے ہوندے
بِک انہاں دا لال پیارا خاک اندر رل سُتا
تریجے نوں رب بھاگ لگائے لکھاں شکر خدا دے
ترلے کر کر لدھے آہے خوشیاں کر کر پالے
جے میں اج ٹراں پردیسیں سے کوہاں دے جاواں
اپنے دُکھ محمد بخشا جے توں پھولن لگوں
کس نوں گن گن دکھ سناسیں کس نوں پیڑ اساڈی
سیف ملوک اتے پھر مائی کر کے مہر گھنیری
ایہ کی عشق لگا تدھ اُٹا چلیوں چھوڑ وطن نوں
تاں مورت نے جگ پر رہناں ناں اس صورت والے
موج جوانی ماں گھراں وچ رہو وطن دا راجا
تیری کالی رات جوانی گھر وچ لنگھسی مٹھی
ہانی تیرے رل مل کھیڈن توں وچوں کیوں کرسیں
توں ہکی عمر ایاں طبیعت نازک بدن گلابوں

ایہ کی بھاء اساڈے آیا توں چلیوں کت جائی
اوسے کوں سے جل نہایا بیٹا نال پیاراں
نال محبت کنگھی پھیرے رکھے لاء دلاسے
زاری کر کر آکھے بیٹا جائیں نہیں وطن تھیں
جے اج ماں ہوندی رو مردی کی پرواہ بھراواں
خستہ حالی ویکھ پتر دی سکھ نہ سوندے روندے
دوجا کنبدا لکدا پھردا جیوں کر پانوں کتا
دولت عمر اقبال اسے دے دن دن ہون زیادے
ہائے ہائے اج نہیں آنکدے ماپے جننے والے
کیہڑا پچھوں کرے دعائیں رو رو دانگن ماواں
قصہ ہک بنے گا ایہو بیٹھ صبر کر اگوں
مڑ کے دس شہزادے والی رہیا گل دوراڈی
متیں دین لگی سُن بیٹا ایہہ کی خواہش تیری
اینویں مورت دے بھلکاروں لائیو ئی رنگ بدن نوں
کی برا نہ اس دا جیہڑا اسدا پریت نہ پالے
یا پھر موت سرے تے دسدی کر اس دا کجھ ساہجا
ناں تدھ اگے سفر آزمائے ناں کوئی سختی ڈٹھی
ایہ کوہ قاف سمندر کالے بچ کیکر پھرسیں
عاقل کہندے سفر برابر دوزخ نال عذابوں

سلہ بمعنی صغرسنی

شینہہ بگھیاڑ شتاں غاراں اندر ہور آفات ہزاراں
سنگ جنہاں دے پیش نہ جاندی نال انہاں ہتھیاراں

مت کوئی کھاون ہاوے تینوں کون سنیسی گا چیکاں
تیرے دشمن اوتھے پھاسن سانوں رہین اُڈیکاں

جان تیری کوئی پتھر ناہیں پانی وچہ نہ گلسی
ظالم برف پنجالاں والی نت سرے تے جھلسی

نازیں پچھے لگ نہ مریئے چھڈ بچہ ایہہ جھیڑا!
سنبھل پیر ٹکائیے ایتھے دنیا تِلکن پیہڑا

آپ سڑیں تے سانوں ساڑیں اس گلوں باز نہ آویں
رو رو کہندی مائی محمد ایتھے ہی دل لاویں

ساقی دیہہ شراب شتابی جس تھیں آوے مستی
پیڑا ٹھیل دئیے وچہ ہاہو چھوڑ شہر دی وستی

ماپے روندے چھوڑ گھراں وچہ دے جواب وسن دا
پچھ لئیے راہ عشقے کولوں باغ ارم چمن دا!

زاری کردن شہزادہ از در مادر در جواب دادن مر مادر را و رخصت یافتن از وے و وداع کردن مادر پسر را

سیف ملوک ہنجوں بھر نیناں سن ماؤ دی زاری
پیراں اتے متھا رگڑے چمیں وار وواری

کہندا قدم تیرے دی مٹی سرمہ میرے بھانے
حق تیرے سبھ گردن میری ناہیں ملے مکانے

جے کجھ تساں زبانوں کہیا فرض آہا میں کرناں
عین شہادت مینوں آہی حکم تیرے تے مرناں

ایہہ بے عقلی میری مائے جیہڑی توں اج ڈٹھی
بندے اتے دوس نہ کوئی آہی دھر دی چٹھی

وس لگدے کد چھڈدا کوئی لذت گھر شہر دی
اینھیں کون مائی بن اوکھت مارے تلی زہر دی

کوشش ترلے ساڈے مائی کیونکر آون کاری!
بھاء میرے اس سفرے پئیاں لیکھ لکھے سرکاری

پھر ہویا سر میرے اتے ایہہ نوبت سی گھر دی
پیرہن چھیکڑ ویرے میری نہیں دلیری نر دی

ایسا ظالم عشق اولا جیہڑا تخت چھڑائے
اپنا آپ کوئی واہ چلدے سولی کد چڑھائے

ہن مینوں ایہہ خواہش کیوں مر جاواں جند جائے
توں گھر وسدا رسدا لوڑیں آلی بھولی مائے

گھر رکھن دی گل نہ آکھو مشکل مینوں بہناں
زور نے رکھنوتاں مر ویساں اوہ غم پوسی سہناں

۱ بمعنی اژدہمے عظیم

جے توں بچہ بچیا لوڑیں مائے ٹور سفر نوں !

جے تدھ ہتھیں دفن کرایا کجھ وسواس نہ رہسی

دیہ اجازت مینوں مائے ٹراں سفر نوں جلدی

دانہ پانی ایس وطن تھیں سہنب گیا ہن میرا

کیتا چیت اداس عشق نے رزق مہار اٹھائی

ایہ گل آکھ شہزادہ رو کے سر پرنے ہو جھڑدا

چاہ ماؤ دی من نہ سکے عشق نہ منن دیندا !

ایہ دلیلاں دھاراں والے بخشش تیری دھاراں

جے رب مینوں خیر س آندا ہوساں آن سلامی

روندی تے کرلاندی مائی بیٹا وداع کیتا !

ماؤ پیو جد جاتا بیٹا ناہیں گھر دے کم دا

عاصم شاہ کہے پتر نوں توں جگر دا بیرا

شاہزادے نوں رخصت ہوئی ٹریا چھوڑ گھراں نوں

عاصم شاہ پتر نوں ٹوران شہر وں ہویا باندے

باپ بیٹے دا ڈیرا ہویا آکے ندی کنارے

روندے رل رل وداع ہوندے سارے لوک مصر دے

صاعد نال وزیر ہویا سی سیف ملوک شہزادہ

دولت مال خزانے لشکر سبھ اسباب بلیوے

ترینہ برس دا وعدہ کر کے باپ اجازت دتی

سفر گیاں کجھ لکھی ہوسی ملساں پھیر پتر نوں

بیٹے نال ملن دی تینوں پھر کوئی آس نہ رہسی

رہن نہیں ہن میرا ایتھے چھک لگی ان جل دی

جس جس پاسے لکھیا ہوسی پیا کراسی پھیرا

توڑوں آئی کون ہٹائے سن توں میری مائی

چُم زمین سٹے سر سجدے پیر ماؤ دے پھڑدا

کر کر عذر ہزاراں ناہئیں مڑ مڑ قدم چمیندا

تھاراں تے کوہ قافاں اندر دھاڑاں پون ہزاراں

مت مر جاواں تاں بخشاواں بخشو حق تمامی

رب دا دتا سر پر سہیا، صبر پیالہ پیتا

گھر رکھے ہن بچدا ناہیں ڈاڈھا روگ پرم دا

توہیں جگر میرا ایں توہیں کھاہدا جگر میرا

محلاں اندر پیا کارا باہر حد بیابانوں

یار آشنا محبت والے نالے روندے جاندے

میر وزیر تمام شہزادے نالے آئے سارے

چم زمیں سر دھردے پیریں وڈے وڈے سرکردے

جائی رزق مہار اٹھ چلے جت ول رب راہ دے

صاعد دے حوالے کیتے او ہو لیوے دیوے

لکھ رکھے او روز دوہاں نے سن سمت تے متی

[illegible] ۱۲

صاعد نوں گل لا کے رُنے عاصم صالح دونویں
سیف ملوک تائیں پھر اوڑک عاصم شاہ فرماندا
آ بچہ گل لگ ہلا ہاں توں بھی روا سانوں
الوداع پردیسیں چلیوں ہے میرے فرزندا
الوداع پیارے میرے تساں اساں رب بیلی
الوداع دلبند انزیوں دے ہا ہو وچہ دھکا
الوداع چلے بن ایہ تک اکھیں دی روشنائی
الوداع میری زندگانی ٹریوں سیف ملوکا
الوداع اے موتی سچے ہتھوں پیوں سمندر
الوداع اے یوسف چلیوں مصر میرے نوں تجکے
الوداع فرزند امینوں پائیو ئی کھوہ غماں دے
الوداع اے بیٹا میرا دیوی رب پناہاں!
صاعد نے شاہزادہ دووے رخصت ہوئے روندے
عاصم شاہ بیٹے دے غم بھیں تنگی کرے گھنیری
شاہا نہ کر خفگی ہینی لکھیا لیکھ اول دا
بیٹے ساڈے نیئے رب دے ساتھوں اوس پیارے
اوسے پیدا کیتے بیٹے اوہو پالنہارا
جیکر نیک اولاد ہوئے گی رب دلوں پھل پاسی
عاصم شاہ فرزند پیارا رب دے کرے حوالے

جاہ بیٹا جیوں عقل کہے گا کر تدبیراں اونویں
بیٹا وداع کیتا ایں تینوں لکھیا پڑھ کرماں دا
جاں ہیں مرن لگا اس ویلے سدسی کون تسانوں
خبر نہیں بن کی کجھ ہوسی موت زراعت بندا
تیری جان حوالے اس دے جیوندیاں پھر ملیں
میوہ آس امید میری دا ڈھے پیا اَن پکا
اجے نہیں رج ڈٹھا آہیوں لگا داغ جدائی
ناں ہیں مرساں ناں سکھ جیوساں لا چلیوں تپ سوکا
اِل قضا دی کر جھٹ کھڑیوں لعل شہانہ سندر
یعقوبے جیوں پیا عمر دا روناں بینوں رجکے
مولیٰ پاک لیاوے تینوں دے مقصود دلاں دے
پھیر مصر دا تخت سنبھالیں وانگن شاہنشاہاں
بیڑے ٹھیل روانے ہوئے پچھلے پچھے بھوندے
بیوصا عد دا صالح دا نام ٹرٹدے دلیری
جو فرزنداں دے بھا ہوتا کسے طرح نہیں ٹلدا
اَنَا لِلعَبدِ اَرحَمُ[1] آیوں مِن اَبَوَیہِ پکارے
گھروچہ اس نہیں سو کھے رکھسیں ہیں توں کون بیچارا
جے بدبخت ہویا تاں کاہنوں پیو اس دا غم کھاسی
روندا گھر نوں آیا لے کے داغ جدائی والے

[1] اللہ کی ذات بندے کے لئے اس کے ماں باپ سے زیادہ مہربان ہے ۱۲ ج

بیگم نوں سد کہندا میری غم نے ہوش بھلائی ! بے غم ہو کے کر سلطانی بادشاہے دی جائی

سبھو اس دے ذمے لائے بادشاہی سمیانے فوجاں لشکر تابع کیتے دتے سونپ خزانے

صالح تے زر پوش اکابر دوئے وزیر سیانے اوہ بھی تابع کیتے کوئی حکموں عذر نہ آنے

بہتے وعظ وصیت کیتے منتیں دے سمجھائے رکھنی خبر کنگالاں اتے مت کوئی ظلم پچائے

آپوں ظلم نہ کرناں کوئی فزع اکبر تھیں ڈرناں جس دن آپ عدالت ہوسی تل تل لیکھا بھرناں

عدل انصاف اجیہا کرنا جگ وچہ رہے کہانی مظلوماں تھاں جاں تائیں دادمراد پچانی

کر تلقیناں نے تاکیداں عاصم شاہ چھڈ شاہی گوشے اندر بیٹھ چوپیتا کردا ذکر الٰہی

کرے عبادت رب سچے دی زاری کر کر روے بیٹے کارن وچہ درگاہے نت سوالی ہووے

ربا پت میرے نوں رکھیں اپنی وچہ امانے نال مراد دلے دے آئی پھیر اساڈے خانے

اوہ پردیسی بچہ میرا جس اندر جند میری جتھے رہے سلامت رکھیں تدھ بن کوئی نہ ڈھیری

نال اخلاص محبت سچی عاصم رب دھیاندا وانگ نبی یعقوبؑ ہمیشہ بیٹے دا غم کھاندا

رو رو نیر اکھیں دا گھٹیا رہ ہوئی نورانی زہد عبادت کردا جیوں کر پیغمبر کنعانی

سیف ملوکے دے حق اندر کردا نت دعائیں جس پر ماپے راضی ہوون اوہدیاں دور بلائیں

حضرت پاک نبی فرمایا جو نبیاں دا سرور ! صلی اللہ علیہ وسلم نالے آل اوہدی پر

جس قضائے ہوناں ہووے لکھی روز ازل دی جے سو ہون دعائیں والے کسے طرح نہیں ٹلدی

پر جے ماپے راضی ہو کے کرن دعائیں دل تھیں فرزندے نوں ٹلن بلائیں بچ نکلے مشکل تھیں

جو کچھ حضرت نے فرمایا اس وچہ شک نہ ذرہ سیف ملوک دعا پیو دی[1] پگسی[2] جا مقرہ[3]

داستان رواں شدن شاہزادہ از مصر و کشتی راندن او

جاں شاہزادہ ہویا روانہ کیتی چھاں نشاناں بادبان کھلے کر دتے سبھناں کشتی باناں !

[1] یعنی اول بجائے بادشاہ۔ یعنی دو بادشاہ زادہ کو ... بادشاہ مختار ۱۲

[2] یعنی پہنچسی [3] مقرر ضرور ۱۲

اُٹھ ریادھونسہ تریا ڈیرہ لگی چوٹ نقارے
جلد ملاح ہلاون چپّے زور آور فرارے
جے کجھ حکم کرے شاہزادہ سبھ بجالیاون
ہسّن کھیڈن دل پرچاون رکھن اوس بھلائی
وچہ رِجھدا اکدا کھاندے وچہ سبھ کم ہوندے
اٹھ مہینے دیہاں راتیں گئے وورائی بیڑے
ناں کوئی خفگی تنگی آئی ناں ہوئی دل گیری
اس مدت تھیں پچھوں ہِک دن ٹاپو نظر پیونے
بیڑے کنڈھے لا ملاحاں لنگر سٹ کھلوتے
ہِک پکاون لگے کھاناں ہِک بیٹھے ہِک سُتے
لنگر باسن بیٹھ وچہ لے کے زنگی شاہ پلنگر
کھاناں کھا آرام کیتونے ورتی پھیر صراحی
سبز پیل سبز پوشاک زمیں نوں وانگن نیکو بختاں
ہبود دار رنگی ہر ڈالی لٹک زمیں پر آئی
کوئل ہور چکور ہزاراں خوش آواز لٹورے
کہگاں ٹور گمانی کڈھی چلن وانگن ہنساں
باغو باغ ہووے دل اس دا جو اس جوہے پھِردا
سیف ملوک جمعیت کیتا کوئی دن اوتھے ڈیرا
کدے شہزادہ مجلس لائے جیوں دربار شہاں دے
وچے طرم اشارت ہوئی بیڑے ٹھلے سارے
واء اُڈائی جاوے بیڑے کولو کولی سارے
رنگا رنگ کھلاون کھانے کھیڈن جیو بہلاون
راتیں دیہاں کھلوندے ناہیں جان جہاز چلائی
ناں اوہ دندے لاون بیڑے ناہیں کتنے کھلوندے
خوش بخوش رہیا سبھ ڈیرا آفت کسے نہ چھیڑے
سارا ڈیرا رہیا سو کھلا کر دے عیش امیری
جاں نزدیک دندے دے آئے شاہ تھیں حکم لیونے
لاہاں نال بدھے پھر دندے جیونکر اوتھ قطارے
ہِک لنگر سن بیٹھ ندی دے ہِک لنگر سن اُتے
لقمہ آ منگے جے ویکھے شاہزادے دا لنگر
کرن لگے پھر سیر زمیں دا ڈٹھی خوب نواحی
ہر ہر پاسے پانی نہراں لایا رنگ درختاں
گل پھل رنگ برنگی پھُلے رونق جوہ سہائی
طوطے قمری کالے تتر بولن وانگ کٹورے
بِننے مرگ شکاری دوجے کتنے گن گن دساں
خوش ہوا خوشبوئی والی جنت وانگ چوگردا
کردے سیر شکار اس جوہے ویکھ مقام بھلیرا
کدے شکار کرے وچ جنگل تتر مرگ سہاندے

۱ے آواز ۲ے نقارہ
ع نام زنگی کہ با سکندر جنگ کرد
۳ے لنگر بمعنی دار و لنگر کشتی و لنگر یا ورچی خانہ و نیز نام آذر کہ در دریچہ سائیہ موجود ۱۲
۴ے چال شاندار
۵ے مرگ بمعنی ہرن
۶ے خرگوش

اک دن لا دربار شہزادہ بیٹھا وچہ وزیراں — چار جوان آئے کوئی دکھوں صورت وانگ امیراں

شوکت شان شہزادے والا تک کے ہوئے سلامی — جھل سلام شہزادے کہیا بیٹھو ہو آرامی

جاں بیٹھے تاں پچھن لگا گلوں گل ہلاندے — ایس زمیں دا نام بھراؤ کی کجھ تسیں بلاندے

آدمیاں دی وستی کوئی ہے نیڑے اس گردے — یا تسیں بھی وانگ اساڈے دوروں آئے پھردے

انہاں جواناں آکھ سنایا سن شہزادہ سندر — عین الارض کہن اس دھرتی شہر کئی اس اندر

وڈا شہر ایتھے بک نیڑے ایہ ہے چین کہاندا — رہیا تخت ہمیشہ ایتھے وڈیاں بادشاہاں دا

ہن بھی تخت اتے شاہزادہ ہے فغفور سداندا — عادل نیک بہادر دانا سوہناں نور دلاں دا

فغفوراں دی نسلے وچوں ہے سلطان قدیمی — مہماناں دا یار ہمیشہ تیجھے نال حلیمی!

انہاں گلاں وچہ شاہزادہ ہویا ذرا آرامی — ہور آئے نیڑے بندے کوئی ہوئے آن سلامی

چُم زمیں سر نیواں کر کے کرن لگے تعظیماں — صفتاں کر کر دین دعائیں وانگر نفر قدیماں

بعد اس تھیں پھر عرض گزارن آکھن سُن توں شاہا! — شاہ فغفور نیڑے ول گھلیا عذر نہیں کجھ آہا!

جو پیغام اس نے فرمائے تینوں اساں سنانے — خواہے بخشیں جان اساڈی خواہے کریں جو بھانے

شاہ فغفور اساڈے لکھیا رقعہ خاص تساں نوں — واچو نظر مبارک دھر کے دیہو جواب اسانوں

سیف ملوک ڈٹھا پٹ رقعہ آپوں نال طلب دے — لکھیا بادشاہاں دی ڈولے چنگا نال ادب دے

ساقی بخش شراب پیالہ ہووے نشا زیادے — واچاں خط جواب سناواں الفت کرن شہزادے

نامہ نوشتن شاہ فغفور چین جانب شہزادہ مصر کہ آمدہ بود

سر نامے دا نام سچے دا کیتا کارج جس نے — کنہ اوہدی دا کوئی نہ واقف بھید لبھے سبھ کس نے

سبھ خزانے ہنہ اوسے دے چا بخشے جس بھاوے — نفروں شاہ کرے تے شاہاں نفروں اُکڑ پاوے

۱ معنی مشکل

راہ پہداں نوں لوک مسافر سبھ غریب بدیسی
ہر ہک دا خصمانہ اوسے جو لکھیا سو دیسی!

مشکل پاون والا آپوں آپوں ہے حل کردا
عاشق نوں لا روگ پریم دا میل سجن وَل کردا

سکھیاں نوں اوہ دُکھ سہاوے پاوے سخت اسیراں
اڈّ دے پنکھی قید کرائے چھڈّے سخت اسیراں

جانے جیسی دولت سچی جس دا مُل نہ پیندا
دیندا مفت جیوانان تائیں جاں بھاوے تاں لیندا

خاکوں صورت سندر کر کے پھیر رُلائے گھٹے
پُھل کھڑائے بوٹی وچوں پھیر پتر کھوہ سٹے

سِپاں اندر مانک موتی مدّت قید کراندا!
قیدوں کڈھ نوانے اوہناں بہتا مُل تراندا

اَٹّے وِچوں پنکھی کردا وے کے پر اوڈا لے
پتھر وچوں لعل بنا وے راتوں دینہ کھلالے

میرے جیسے عاجز بندے تخت دیوے سلطانی
واہ کریم **محمد بخشا** میلے وِچھڑے جانی

اس تھیں پچھے سُن شاہزادے کر کے فکر نہایت
ہیں فغفور شاہزادہ عالی والی چین ولایت

کہندا اینوں سچ دسالیں کون کوئی توں بندہ
کتھوں آیوں کتھے جاناں کیہڑے شہر وسندہ

جے توں مرد سوداگر آئیوں پاس تیرے کی بھرتی
کِس کم اتناں لشکر تینوں مِل لئی جس دھرتی

جے توں کوئی غنیم اساڈا البن ولایت چڑھیوں
لشکر سنے مریسیں پل وچ پا سنگل پا کڑیوں

تیغ میری تھیں کوئی نہ بچیا دشمن جس کھایا
توں بھی سہ نذرانہ نارن پاس میرے لے آیا

جے توں کرن لڑائی آیوں لوڑیں زور آزمایا
جان خمیر تیرا اسی ایتھے لشکر سنے سمایا

سارہتھیار کرائیں سبھو چاہڑ اسوار مریلے
جان جہان میدان میرے وچہ کر قرباں سو ویلے

جے توں کوئی شخص ویلانی سیر کرن نوں آیا
چین شہر توں ڈٹھا ناہیں کی پھر سیر کمایا

جے توں شاہ اقبالاں والا چین لگوں سمندر
آب حیاتے دی کم ہوسی مرسیں وانگ سکندر

توں شہزادہ عظمت والا سینوں بہت چنگیرا
جے تدھ طلب ملن دی ہووے ہیں بھی بھائی تیرا

ناں کوئی جنگ خصومت ایویں ناہیں ویر قدیمی
دشمن نال کراں ہیں زور یاراں نال حلیمی!

۱ ح — ولاء دو معنی تراڑ دیکھے طرف دو دم صحبت یابی

۲ ح — بمعنی بیعہ

۳ ح — سار بمعنی آہنی ہتھیار

ناں دشمن نہ دوست ہووے ہووے کوئی طرفینی
گھر آئے دی کراں تواضع جاناں دوست علینی

سچی گل سنا شاہزادے کی سبب اس راہ دا
کیہڑا تخت ولایت تیری بیٹا ہیں کس شاہ دا

در جواب شاہزادہ کہ بہ فغفور چین فرستادہ بود

فغفورے دا خط شاہزادے جاں سارا پڑھ ڈٹھا
ایلچی نوں فرماون لگا بول زبانوں مٹھا

اے ایلچی فغفور شاہے دے جا اپنے سلطانے
آکھ سلام اساڈا اوّل دسیں کھول بیانے

سیف ملوک میرا ہے ناؤں آدمی دا شاہزادہ
نہیں غنیم نہ ویری کسے داہیں دل ہور ارادہ

نہ ہیں ملک ولایت لینی ناں لہنے دی نیت
دو ترن روز شکارے کارن کیتی جا جمعیت

ہیں اپنے اک مطلب کارن آیا چھوڑ وطن نوں
اس مقصود لئی نت بھالاں پانی دشتی بن نوں

جے ہیں وانگ غنیماں آواں آناں فوج گھنیری
چالی شاہ تختاں دے سائیں اینچ منیندے میری

باپ میرا سلطان مصر دا عاصم شاہ بہادر
میرے نال لڑائی کر ہیں ہے تیرا کی بادر

پر ہیں آپ لڑائی چھیڑی نہیں خصومت بھاوے
ہر اک نال محبت رکھدا جے کوئی یار کہاوے

ہیں مقصود اپنے دا بھکھا ہر ہر جائی لوڑاں
جاں جاں اوہ مقصود نہ ملسی سفر دلوں نہ موڑاں

سبھ جزیرے ٹاپو پھر ساں کوہ قافاں تے پانی
ایویں لوڑ کریندا مرساں جس دن عمر وہانی

شاہ فغفور تائیں جا آکھو ایہ حقیقت میری
جیکر کریں غریب نوازی جاناں شفقت تیری

سرفراز کرو جے سانوں لائق ہے شاہاں نوں
نہیں تاں فجری کوچ کراں گے بیڑے ٹھل ہالاں نوں

ایلچی جا اخبار سنائی شاہ فغفورے تائیں
خوش ہویا تے ملیا لوڑے سن کے صفت ثنائیں

تحفے بہت پیارے لے کے ملنے کارن آیا
دونویں شاہ ملے کر الفت ہک دوجے گل لایا

شاہزادے فغفورے تائیں اوپر تخت بہایا
آپوں ہیٹھ بیٹھا اک گٹھے ادبوں رتبہ پایا

سیف ملوک شہزادے کیتا حاضر ہوون ساقی
چھوکریاں نے گولے آئے سوہنے حسن رنگیلے
صورت نازک وانگ گلاباں لالے وانگ پیالے
طوطے کوئل وانگن بولن مِٹھّاں ہار لٹکدے
کاسے ہتھ سفید بلوری بھرے عقیقی مدھ دے
نال محبت پین پیالے اک دوجے نوں دیندے
سیف ملوک شہزادے کولوں پچھیا شاہ فغفورے
کہی مہم ہوئی ایہ تینوں آیوں چھڈ ولایت
سیف ملوک سنایا قصہ جے کجھ اس سر ورتی
جو کوئی وچہ ولایت ساڈی ہیکام سیلانی
جو سیلانی لوک سوداگر ہور فقیر سپاہی
سیف ملوک تِکھے نے اگوں ہر اک گل سناندا
ہوروں ہور ٹکانے دسن پھر آئے جس جائی
اِنہاں وچوں ہک سی بڈھا پھر آیا کئی ورہیاں
اس بڈھے نے آکھ سنایا سُن توں حضرت شاہا
دُور ایتھوں اک شہر وڈیرا استنبول اس کہندے
ملک فراخ نہایت سوہناں انت نہ آوے جس دا
کئی سیلانی کرن کہانی نال زباں نے مٹھی
کوہ قافاں دے پھرنے والے اس جائے سیلانی

سوہنے حسن اداواں والے مصری ہور عراقی!
غمزے نال کرن دل گھائل بُندرنین رسیلے
قد چنبے دی ڈالی وانگر پھل لگے گل لالے
چور دلاں دے ٹھگ نیناں دے تردے اکھ مٹکدے
ساقی نویں[لہ] شراب پرانا ناں تسے سوائے وددھ دے
پی پی مغز ہوں گرمی آئی باتاں خوب کریندے
کیسی سرگردانی تینوں ٹریوں کس ضرورے
جے کجھ میرے وسے ہوشے دسو کراں حمایت
حکم دتا فغفور وزیراں لوڑ و اپنی دھرتی
حاضر کرو شاہزادے اگے مت کوئی دے نشانی
حاضر آن ہوئے سبھ اوتھے حکم جنہیں سی شاہی
پر کوئی اس دے مقصد والی مول نہیں دس پاندا
باغ ارم تے بدیع جمالوں کسے نہ سی دس پائی
گذری عمر اوہدی سی یارو اک سو چالی برساں
مت تدھ خبر لبھے اس راہوں ہیں دساں اک راہا
ہر ملکوں ہر دیسوں اوتھے آن مسافر رہندے
ہر ولایت ہر شہر دا آدم اوتھے دسدا
کتنیں سُنی کوئی سر ورتی کوئی اکھیں ڈٹھی
تیرے مقصد دی مت اوتھوں لبھے خبر نشانی

عہ بمعنی کنیزاں

لہ یعنی ساقیان نوجوان را شراب کہنہ کہ لب تشنہ دارا باشد ۱۲

شاہزادے اس بڈھے تائیں خلعت دتی بھاری
ہور انعام دتے خوش ہو کے گل دسی اس کاری

شاہ فغفور کیتا چا رخصت کیتی آپ تیاری
بڈھے تھیں کجھ لئی شہر دی پتہ نشانی ساری

بادبان سدھے کر لائے ٹھیل دتے سبھ بیڑے
وجن باجے گان گوئیے ساز خوشی کر چھیڑے

استنبول شہر نوں پچھ کے ہویا شاہ رواناں
تیروں تیز چلاؤ بیڑے کہیوس کشتی باناں

بیڑے واؤ گھوڑے چاہڑے جاندے وچہ پہاڑے
چھ مہینے گئے چلائی کھلے نہ اک دہاڑے

خوشیاں وچہ رہیا سبھ آدم گھوڑے ہتر سارے
ناں کوئی خفگی تنگی آئی ناں اوہ واؤ مارے

تاں پھر اک دہاڑے اوہناں ٹاپو نظری آیا
بیڑے جا لگائے اوتھے ڈٹھا تھاں سہایا

میوے رنگا رنگ ہزاراں اشکاراں دے ٹولے
خوش آواز ہر پنکھی اوتھے نال سراں دے بولے

جا مقام کیتا شاہزادے کھان لگے اُٹھ میوے
کیکر کراں آرام محمد جے رب کرن نہ دیوے

سبھنیں گلیں خوب جزیرہ خلل بڑے دا اوتھے
ایسے گلوں رہے ویرانی وسداناں کوا اوتھے

بک بگھیاڑم بیلے مندے مار لے جاون گھوڑے
دوجا پنکھی اُڈدے آون بہت وڈے بے اوڑے

آدمیاں نوں چا کھڑیندے جا کتے ول کھاندے
ایسے طرح دہاڑ گزاری لوک ہوئے درماندے

رات پئی تاں پانی وچوں نکلے مچھ ہزاراں
سبھناں دے منہ لعل پھڑے جو روشن کرن اندھاراں

جوں اسمانی تارے روشن تیویں لعل نورانی
لوہ لگی سبھ رود دریا دے آئی ویکھ حیرانی

جیونکر چور ہنیرے گھر وچہ بال انگریزی تیلی
چانن لاء چوراون چیزاں مچھاں بھی اوہ چیلی

جانن کر دریا کنارے آدم پھڑ پھڑ کھڑدے
مار شکار اوہ کھاون کارن لے پانی وچہ وڑدے

آدم نال دیغے دے پنچھی کڈھ دریاؤں کھاندے
مچھ کھاون دریائیں آدم دونویں بدلہ پاندے

شاہزادے نے معلم کیتا جے ہن ایتھے رہیا
آدم گھوڑے فوج مثالہ کھڑ کھڑ کھاسن ایہا

سبھ سپاہ اکٹھی کیتی مال اسباب سنبھالے
فجرے ٹھیل دتے پھر بیڑے کر کے رب حوالے

کرن عبادت نال ارادت ہر دم یاد الٰہی
با آرام رہیا سب ڈیرا تنگی کسے نہ پائی
ساقی دیہہ شراب پیالہ جس دانشنہ نہ گھٹے
مال اسباب کھڑائیے توڑے بچ رہیے تن جانوں

اگی[21] روز رہے پھر چلدے گھڑی نہ لیندے ساہی
رین دناں وچ چین گذارن آپو اپنی جائی
آیا وقت طوفان قہر دا نال ہمت دے کٹے
اس طوفانوں بنے بگیئے بخرا لئے ایمانوں

داستان در بیان غرق شدن کشتی ہائے در طوفانِ بلا وجدا شدن صاعلم

ظالم دشمن انبر یارو کرے پچو فیرے پھیرے
اس دے نال نہ کردا تھوڑی جو اسدے ہتھ چڑھدا
روشن روز اساڈا آتک کے سوگی بن بن دسدا
کدے پیار کرے ہتھ پھیرے جیوں سر چمیں مائی
لاڈ اس دے دا لاڈ نہ کریئے لاڈیں لاڈی لاندا
سیف ملوک توڑے سی کھیا شاہ پری دی جھکوں
جو کجھ ورتن عیش خوشی دے آہے نال ہزاراں
ہک دن کر نا رب دا ہویا اٹھی سخت ہنیری
کڑکے بدلی دھڑکے پھرناں بجلی دے چمکارے
نوح والا طوفان از غیبوں غرق کرن نوں آیا
بدل قہر نزول مچایا لہر سمندر آئی
صاف کیتے کوہ قاف ہنیری برفاں وانگر جھڑدے
فوجاں وانگن نویاں ہاتھاں آدن کر کر ہلے

کالے سپ مریلے وانگر آدمیاں نوں گھیرے
دُھڑے بندے نس دے دھکا پے پریئے کھڑدا
بھاء ساڈے جد پئے ہنیر اکھڑ کھڑ کرکے ہسدا
کدے چھری بھڑ لاہے کھلاں جیوں نکر لاہن قصائی
بھائیاں وانگر جا کندھاں تے جا یوسف کھوہ پاندا
ہر کوئی ہور نہ آہی اوکھت باہجوں اسے ہکوں
با آرام جہازاں اندر کر دا جائے بہاراں
دھند غبار سنسار چھپایا لگی جھڑی گھنیری !
دور جہازاں کھڑ کھڑ مارے جھکھڑ دے اولارے
شاہ سپاہ تمام پکارن رکھیں بار خدایا
ماگر مچھ سنسار بلائیں دُھڑدے دہین دہائی
چڑھدے دے کھڑ لہندے مارے لہندے دے کھڑ چڑھدے
زوروں زور سوایا بدل جھکھڑ گھڑی نہ ٹلے

جھکھڑ بدل غضب اٹھایا ہک پل مول نہ وسے
شاہزادہ تے یار تمامی کرن ربے دل زاری

ساڈے بخرے دا اج آیا ڈاہڈا روز قیامت
اسیں بیچارے دُھڑ دے جاندے وا مراد جھلائیں

شاہزادے تے لشکر اس دے جانی نوں ہتھ دھوتے
اچن چیت اک ٹھاٹھ[1] ہڑے[2] دی آئی بہت وڈیری

غوغا شور شونکار قہر دا پہتا انبر توڑی[3]
ہک ہک موج اجیہی آوے کی لہناں طوفاناں

اونھوں بہتیر بیٹھاں ہاں سٹے جان زمیں دی تھلے
ہک دوجے سنگ وج وج بیڑے بھج ہوئے کئی ٹوٹے

بھیراں گھمن گھیراں اندر غرق ہوئے کئی بیڑے
کئی بیڑے بھجہ ریزے ہوئے رہی نہ مول نشانی

غرق ہوئی دو دو بہاں کشتی لشکر سنے خزانے
باقی دے کجھ تختیاں اُتے آپو اپنے جاندے

ہک دوجے دی خبر نہ کوئی کی کجھ ورتی کسے
شاہزادے نوں خبر نہ کوئی غرق ہویا سی ڈیرا

جھولاں[6] اندر بیڑے آہے کجھ اچے کجھ نیویں
رب بیڑا شاہزادے والا رکھیا صحیح سلامت

جیونکر تیر بندوقوں گولی جاندے تیز شتابی
روز انہیویں واؤ کھلوتی ہوئی دود غباری

دھند غبار ہنیرا ایسا اپناں آپ نہ دسے
ربا توہیں رکھن والا بنی اساں سر بھاری

اس طوفان قہر دے وچوں رکھیں صحیح سلامت
مت اوہ یار پیارا لبھے ٹھلے ساں جس تائیں

موت اتے دل رکھ لیو نے ہو تیار کھلوتے
پانی نال آسماناں دسنے بھجی ویکھ دلیری

جیوں کر انبر مار زمیں تے ذرہ ذرہ کر توڑی[4]
ہیٹھوں مار الارے بیڑے کھڑدی نال اسماناں

شونک وجی کرنا آخر دی خلق آئی تھر تھلے
کجھ ڈوبے کجھ تختنے ہوئے کجھ وڈے کجھ چھوٹے

مچھ سنساراں آدم نغلے[5] جیوں آٹے دے پیڑے
جو اسباب اونہاں وچہ آہا سبھ کجھ ہویا فانی

دس سے مرد سپاہی رڑھیا زور آور مردانے
کجھ مچھاں نے کچھاں کھادے پھیر نہ ہوئے واندے

دھند و کار غبار ککاراناں کجھ سنیئیں دسے
ہک مصیبت آپو اپنی دوجا برا ہنیرا

اگے پچھے اولے ہوئے خبر رہے پھر کیویں
روز اٹھاراں دُھڑدا رہیا اندر کانگ قیامت

تینہویں کھڑدی بیڑی تائیں کانگ قیامت آہی
دن چڑھیا جگ روشن ہویا گئی ہنیری ساری

[1] ٹھاٹھ یعنی موج ۱۲
[2] ہڑے یعنی کانگ ۱۲
[3] توڑی یعنے انتہا ۱۲
[4] توڑی یعنے شکستہ ۱۲
[5] نغلے یعنی خوردند ۱۲
[6] جھولاں یعنی موج کلاں ۱۲

شاہزادے دے بیڑے اندر مردے بچ سنتر
جاں سورج دی گرمی لگی کجھ کجھ ہوش سنبھالی

روغن لے بنفشہ والا نالے تیل باداماں
دور ہوئی سبھ سردی خشکی ہوش پھری سرساموں

ہتھ کھانے دل کر پھر ڈھوس صاعد کتنے نہ دسے
ہائے ہائے ربا یار پیارا دکھ ونڈاون ہارا

کٹھے نمیں[1] کٹھے جمیں[2] ڈو جُتے ہک جندے
جس دلبر نوں لوڑن آئے اوہ بھی ہتھ نہ آیا

دشمن ساڈا ابر ظالم راکش کھاون ہارا!
دُنی جہان مکان بھلیرا جان جوان ایہ فانی

جو دھرتی نے گل پھل[2] لالے لَہ لَہ کردی لالی
دنیاں اتے کون امین وچ ہر کوئی دکھیارا

کدے کرے سرداریاں[3] دادے پوشاکی چیٹی
ناں کجھ کھاوے نہ کجھ پیوے ہے شہزادہ رُوندا

فوج خزانہ خرچ کھڑایا رزق نہ رہیا پلے
بھکھے تے ترہائے بندے بیڑا جان چلائیں

جے کجھ اینہاں دناں وچ ڈٹھی سخت مصیبت بھاری
تاں پھر ہکس دہاڑے آیا ٹاپو ہور رنگیلا

میوے پکے رنگ برنگی خوب طرح دے ڈٹھے
انہاں نوں بھی ہوش نہ کوئی مُردے نالوں تر

شاہزادے نوں ویکھن لگے اوہ بھی ہوشوں خالی
جلدی مغز اوہدے تے ملیا پچھی طرح غلاماں

کھانا طلب کیتو س آ دھریا بھر رکاب طعاموں
رو رو ہویا بیہوش شہزادہ کھانا یاد نہ کسے

اوہ بھی ہیں تھیں کھس لیوئی جبت را فہارا
ہک دوجے تھیں گھڑی نہ وچھڑے ہوئے ساجس دن دے

صاعد جیسا یار پیارا انھوں باز کھڑایا
اکھیں ہنجوں پانی وسے دل دا پتھر خارا

ہے بدنیت پریت نہ پالے نہیں کسے دا جانی
فطرے ظاہر ہوئے مویاں دے رت جواناں والی

بے وفا سنسار ہمیشہ ٹھگ بازاری بھارا
کدے بناوے بھیر محمد گھمیاراں دی مٹی!

اگلے رونے نوں کی روسی ویکھ اگوں کی ہوندا
کھارا جل سمندر والا قطرہ جیبھ نہ جھلے!

چھ مہینے گذر گیونے ویکھن بہت بلائیں
گنتر وچ نہ آوے یارو جانے واحد باری

بہت نطاقت سن بیڑا یا بیڑا اگر کے جیلہ
نالے پانی نہراں وگن صاف ٹھنڈے تے مٹھے

لہ یعنی [illegible] ۱۲ ۲ھ گل لالہ [illegible] ۱۲ ۳ھ یعنی سرداراں [illegible] ۱۲ ۴ھ [illegible] ۱۲

کھاہدے میوے پانی پیتا پڑھیا لکھ شکرانہ
چار دہاڑے ہویا مقیمی ڈیرا بادشہانہ

بندے ذرا آسودے ہوئے بیٹھے کھیروں کھیروں[۱]
اچن چیت ہوائے وچوں آیا اک پکھیروں

چار بندے وچہ بچے پنجے چار کھبے اس پکڑے
اُڈ گیا لے اُٹھاں تائیں شاہ پر کر کے ٹکڑے

شاہزادے تک ہیبت کھاہدی ایہہ بھی آفت مندی
بھلکے پھر آیا تاں کھڑسی ہور اتنے کر بندی

تھوڑے جیسے بندے رہندے ایہہ بھی مفت کہاساں
رُدھ مرناں اس نالوں چنگا بھسر میوے پاساں

میوے توڑ رکھے وچہ بیڑی جتنے آہے لبیدے
مشکاں تیکاں جو کجھ آہیاں پانی بھی بھر لیندے

بیڑا ٹھیل روانے ہوئے دو مہینے چلے!
عشقے اندر پین محمد دن دن کم آوَلے

بیڑے اتے جاندے آہے وچہ سمند لہراں
جھکھڑ مینہ غباری پائی کا تنگ چڑھی سنگ قہراں

بیڑا چاء چار مارن لگے چھلیاں ہوش سنبھالاں
مشرق مغرب یاد نہ رہیا نہیں جنوب شمالاں

خوفوں جان لباں پر آئی طاقت گئی سریراں
کرن دُعائیں رکھیں سایاں برکت پیر فقیراں

جدھر راہ بیڑے دا آہا گھس[۲] گیا اس راہوں
دھکے کھاندا گیا مربندا حکم جدھر درگاہوں

اوڑک جا اک ٹاپو لگا ٹاپو واہ واہ سدا
رنگ برنگی میوے دلنے ہووے بیان نہ جس دا

مٹھے میوے انت نہ کوئی لذت والے لگن
صفت انہاں دی ہو نہ سکدی تکیاں لیلاں[۳] وگن

آدمیاں جد ڈٹھے میوے بھکھ نزول مچائے
بیڑا بنھ شہزادے ہوریں باہر نکل آئے

میوے کھاہدے جو دل چاہے بیٹھے نال آراماں
دیگر وقت برابر ہویا گنی صلاح تماماں

شاہزادے فرمایا یارو رات گزارو ایتھے
بھلکے فجری وقت ٹراں گے لکھیا کھڑسی جیتھے

سبھناں ایہہ صلاح قبولی جو شاہ نے فرمائی
اُچا رُکھ گھناں اک تک کے اس پر جا بنائی

رُکھ اُتے چڑھ بیٹھے سارے شاہزادے دی ذیلے[۴]
ندیوں نکل بلائیں آیاں شام پئی جس ویلے

بک گدڑ بک شیراں وانگر بک نند سنساراں
بک ڈڈو بک کھگاں وانگن بولن پان لکاراں

[۱] کھیروں کھیروں یعنے جدا جدا ۱۲
[۲] گھس یعنے بطرف دیگر شد
[۳] لیلاں وگن یعنے از دیدن آں میوہ از دہان آب رفتے از لذت ۱۲
[۴] ذیلے یعنے در تابع ۱۲

ہکناں گینڈے وانگر گردن ہکناں وانگر اوٹھاں
ہکناں دے قد ہاتھی جیڈے مل لیونے گھٹاں[۱]

ہک صورت بگھیاڑے وانگر ہکناں لونبڑ والی
ہکناں باشک ناگاں وانگن دِہی تمامی کالی

اوہ آفاتیں رکھیں چڑھیاں ھکھیاں پیٹ انباروں[۲]
میوے کھالیونے اتنے باہر حد شماروں

بہتے مچھ ندی دے نکلے مل لیوں نے جائیں
تسبیحاں تہلیلاں آکھن نالے حمد ثنائیں

پنچھیاں ہور آوازے بولن وانگ طنبور ربابا ں
عجب عجائب سُراں بناون ناہیں وچ حساباں

ایہ گل لہندے آکھن والے جنہاں خبر جہانوں
خوش آواز پنچھی دا ہتا ہر جنسوں حیوانوں

ہک دوجے تھیں بہتر بولی وانگ سرُوداں گاون
ایسا رنگ بنایا اُنہاں سُن سُن ہوش جاون

جدوں اوٹھا آوازاں کیتا رنگ سرُودوں بنیاں
جُوہ جل اٹھی تے بھڑکی اگ درختاں گھنیاں

اگو اگ چوطرفی دسے ٹاپو سارا سڑدا
دیکھ ہویا حیران شہزادہ خوف اندر وچ وڑدا

کرے دلیلاں یا رب سائیاں جے بچیوس اج خیری
فجرے کوچ کریساں ایتھوں مار نہ سٹن ویری

فجر ہوئی تاں اوہ سبھ چیزاں پانی اندر چھپیاں
سبھو جائیں ثابت دسّن ناں سڑیاں نہ تپیاں

سیف ملوک درختوں لتھا ڈھونڈے نال حیرانی
ناں سجی ناں کولا کدھرے اگ دی نہیں نشانی

بہت حیران ہویا اس سِر دِل دہشت من وچہ آئی
یاراں نوں فرماون لگا چلو ایتھوں کر دھائی

مت کوئی آفت مار گواوے ناہیں جا امن دی
بھلی صلاح اسانوں ایتھوں جلدی کوچ کرن دی

یاراں کہیا اُٹھ شاہزادے تابع اسیں امر دے
چڑھ بیٹھے مڑ بیڑے اُتے چلے طرف سفر دے

میوے چن چن بھار بنائے بیڑی اوپر پائے
کر کے آس ربے دی ٹھلّے جتنول چاہے لائے

چار مہینے ٹریا بیڑا اجے نہ خشکی آئی!
میوے خرچ نکھٹا سارا کٹّن رب بنائی

خبر نہ کتناں پینڈا آئے کتناں اگے رہندا
ایسے فکر اندیشے اندر ہر اک دُکھیا ہندا

اک دن اک سنسار مریلے بیڑے ٹکر ماری
دو ٹوٹے کردتا کھلیاں چھک کنڈی دی آری[۳]

۱ گھٹاں اگُوں یعنے ہم گوشہا ۱۲

۲ انبار پیٹ یعنے بسیار خور ۱۲

۳ کنڈے دی آری یعنے پشت شتر آرہ برکشتی زدہ اودا او پارہ پارہ کرد ۱۲

ہک ٹوٹے تے رہیا شہزادہ چالی ہور سپاہی
رُڑھ دیاں ترے دہاڑے گزرے بھکھے تے ترہائے
جے کجھ سختی عشق دسالی شاہزادے دِتے تائیں
اوہ حشر دے ترے دہاڑے گزرے جاں شاہزادے
جِنت ول ٹاپو نظری آیا تختہ ات ول کھڑیا
کنڈھے لگ پئے سبھ بندے پڑھیا شکر ہزاراں
شاہزادے فرمایا یارو کوئی دن ایتھے کٹو
جاں ٹاپو وچہ لتھے ڈٹھی جاء عجائب چنگی
مٹھے تے خوشبوئیں والے کجھ کچے کجھ پکے
پھلاں دا کجھ انت نہ آیا میوے باہر حسابوں
پستہ مغز منقی کشمش کھوڑ انجیر بادام
توت شہتوت بٹنگ بھر دیاں آڑو سیو ناکھاں
سیو بیر بخارے آلو کھوپے گری چھوہارے
ہور[۲] وڈے ہک رُکھ جنہاندے پتر وانگر روٹی
رات پوے اس رُکھ دا میوہ اک اک دھرتی جھڑدا
آپو اپنی جائی لگن مول نہ تھاں وٹاندے
لگی اگ درختاں دسے سر دے وانگر روآل
ہندوستان ملک دی حد وچہ ہے اوہ ٹاپو لالہ
زنگیاں مرچاں دے رُکھ : تھے دسدے گھنے گھنیرے

دوجے ٹوٹے تے جو آہے رُڑھ ہوئے سبھ راہی!
ٹھاٹھاں اندر ادھا بیڑا خوف ڈبن دا کھائے
کراں پسارا مکدا ناہیں چھوٹی گل سنائیں
اگوں آگیا ہک ٹاپو میوے بہت آمادے
مساں مساں[۱] وِنج لگا دندے شکر رباناں پڑھیا
اس طوفان قہر دے وچوں پہنچے وچہ گلزاراں
اس ٹاپو دی لہو حقیقت تاں ایتھوں دل ہٹوا!
خوب درخت اتے خوش سبزی میوے رنگ برنگی
صفت انہاں دی رب نوں معلم کی بندہ کر سکے
کجھ مٹھے کجھ رسلے آہے لذت دار کبابوں
چلغوزے انگور خبانی نغزک نار تماماں
بہی مرچ ہریڑ بہیڑے پپلاں کی کجھ آکھاں
گوشے کیلے انب الوچے شفتالو پھگواڑے
میوے آدم دے سر وانگر اکھیں منہا چوٹی
دہینہ نکلے تاں ہسدا ہسدا پھیر رکھاں تے چڑھدا
نالے راتیں انہاں رکھاں تھیں شعلے ہوون واندے
جیوں کے تیوں ہوون مڑ دہیں نہ کوئی اگ نہ دھواں
کہن جزیرہ مالوہ اس نوں زنگیاں مرچاں والا
بہت عجائب رُکھ انہاں دے وڈے اتے اچیرے

۱ مسار — مساں یعنے بہزار حیلہ ۱۲

۲ یعنے چنیں میوہ بود کہ مثل ادخل سر آدمی بود چوں شب شدے خنداں بر زمیں آمدے چوں روز شدے باز بر شاخ بجائے خود رفتے و نیز شعلہ آتش ازاں درخت بیروں آمدے شدے چوں بہیچ آثار آتش نمودے ۱۲

پنج پتر اس رُکھ دے بوندے جس دن بدل وسے ۔ پھل اتے سبھ تنبو بندے پانی وچہ نہ دھسے

جس پھل نوں ونج پہنچے پانی تیزی ہوندی تھوڑی ۔ اوہو کالی مرچ نہ چنگی ناں مٹھی ناں کوڑی!

اس ٹاپو وچہ پنکھی بہتے خوب آوازاں والے ۔ انت شمار نہ آوے کوئی کر کر رب سنبھالے

عجب عجائب چیزاں دسن جتول نظر کریندے ۔ رب سچے تھیں منگ پناہاں اگے قدم دھریندے

اچن چیت ہک پاسوں نکلے سگ سر کہن جنہاں نوں ۔ جنبش شور ہنگامہ کر کے ٹکرے آن انہاں نوں

سیف ملوکے دے کجھ ساتھی پکڑے انہاں بلائیں ۔ کجھ دلیری کر کے نٹھے چھڈ گئے اوہ جائیں!

تریے دن تے تریے راتیں چلے گھڑی آرام نہ پایا ۔ ایسی تھاں گئے جس گردے آدم کدی نہ آیا

بہت اچے کوہ قافے اتے کوئی دن بیٹھ لنگھایا ۔ نام نشانی اپنی کارن کجھ مکان بنایا

جدھ منہ سر آیا اوتھوں پھیر اگیرے چلے ۔ تھکے ماندے ٹُردے جاندے لنگھے تھاں کوَلّے

تبت شہر اندر ونج پہتے لگے کرن نگاہاں ۔ وڈا نگر عظیم ڈٹھو نے اندر چلے اگاہاں

کی تکدے بازار شہر دے نعمت نال بھرے سن ۔ میوے کھانے رنگ برنگی کئی اسباب دھرے سن

ہور شئیں موجود دسیون آدم کتے نہ دِسے ۔ بنئیں اتے بپاری باندر دیہن گھنن ہر کسے

گوشے کرن لگے اوہ باندر آدمیاں نوں تک کے ۔ ایہہ بازاروں ہٹ آئے منصوبے تھیں جھک کے

داستان گرفتار شدن شاہزادہ بدست بوزنگان و ازانجا خلاص شدن

مارے بھکھ غضب دے بندے میوے کھاندے پھردے ۔ بوزنیاں دی فوج ازغیبوں آن پھرے چوگردے

ہک ہک باندر اڈا اڈا ویکھدیاں دل ڈردا ۔ سارے بندے گھیر لیونے جان نہ دیندے ہردا

قید ہویا شاہزادہ اوتھے کجھ نہ چلدا چارا ۔ ناں اوہ مارے جاون سارے ناں ہووے چھٹکارا

لے ٹرے شاہزادے تائیں نالے اوہدیاں نفراں ۔ عاشق بنن سوکھلا ناہیں ویکھ عشقے دیاں سفراں

قلعہ بلند آہا وچہ ٹاپو خوب طرح دا چڑھیا
مدت پا انہاں تھیں چھوں بوزنیاں نے ملیا

باندر گھیر شاہزادے تائیں لے گئے اس جائے
بہتے برج قلعے دے آہے محکم چھت دیواراں

موتی اتے جواہر جڑیا چھجا چھت بنیرا
سیف ملوک شہزادے تائیں نالے وہدیاں یاراں

شاہزادہ جد پہتا اوتھے ڈٹھا گھر یگانا
تخت اتے یک بیٹھا سندر خوب جوان بدرائی

کالے وال زنجیری بدھے داہڑی سبزہ باغی
سبھی سبھ پوشاک شاہانی شوکت شان زیادہ

سیف ملوک شہزادے جس دم ڈٹھا اسدے تائیں
اوہ شاہزادہ بھی اٹھ تختوں ملیا سیف ملوکے

... ملوکے دی اس شاہے بہت نوازش کیتی
حکم کیتا پھر بوزنیاں نوں جھب لیاؤ کھانے

رنگ برنگی چیزاں نعمت کھانے آن اتارے
کجھ سی گوشت گورخراں دا کجھ کباب پنچھی دے

جو کجھ لوڑ اندر دی آہی کھارہے جد کھاناں!
سیف ملوک ہوریں کھا کھانا ہو بیٹھے جد تازہ

بوزنیاں دے شاہ دا سن کے بہت ہویا دل راضی
شاہ سلیمانؑ نبی چڑھایا لعل جواہر جڑیا

اس ٹاپو وچہ ہور کسے دا داہ نہ تسی پھر چلیا
سیف ملوک قلعے وچہ وڑیا دم دم رب دھیائے

ہک محل آہا وچہ سندر وانگن باغ بہاراں
دیوے وانگن لاٹاں مارے جھلمل نور چوفیرا

اس محلے اندر کھڑیا بوزنیاں سرداراں
وہڑے صفی صفائی والے نالے تخت شہاناں

سوہنی صورت سوہنی دیہی سوہنی بہنی ساری
بھکھدا مثل اناراں دانے اکھیں لاٹ چراغی

سر تے تاج جڑاؤ دھریا نواں جوان شاہزادہ
رسم شہاں دے نال پچھائی ادب سلام دعائیں

دوہاں ہک دوئے گل لایا بھائیاں وانگر ہو کے
تخت اتے کول بہایا یاراں والی ریتی

چالی باندر کھانے کارن اٹھ لنگر دل دھانے
دوئے شاہزادے بیٹھ اکٹھے کھاندے نال پیارے

کجھ پھلکے سن جیوں سنوارے ہنتے کنک پچھی دے
خدمت گاراں چا اٹھائے بھانڈے دستر خواناں

لگا پڑھن زبور زبانی داؤدی آوازہ
سیف ملوکے کولوں پچھدا حال حقیقت ماضی

ف ۱ پچھیاں یعنی بندر لمبے دراز بوزنے ۱۲ ف ۲ چھت یعنی سقف ۱۲ ف ۳ یعنی بندوبست کیتا گیا خوب

سیف ملوک کہیا کی دساں حالی حقیقت تینوں
ہیں دکھیا توں سکھیا شاہا کس سنگ دکھ پھرولاں

دکھیے دی گل دکھیا سُندا سکھیے دی گل سکھیا
کاہنوں چھیڑ حقیقت ساڑیں ہیں کریاں دے تتے

آیا جدھر دا آیا شاہا جو لکھیا سو پایا
سیف ملوکے نوں اس شاہے کہیا سُن توں بھائی

بوزنیاں دی قومے اندر آدم ہو کے جالاں
آپو اپنی قومے اندر راضی سبے ہر کائی

ہیں بھی تینوں کھول سناساں جی کجھ حالت گزری
مینوں بھی ہمجنس شہزادہ ملیوں نال سبب دے

سیف ملوکے معلم کیتا ایہہ بھی ہے دکھیارا
جو کجھ اس سر ورتی آہی ذرہ ذرہ کر دسی

اس شاہے پھر اس دے اگے کیتی شروع کہانی
سُن توں سیف ملوک شاہزادہ کی گل میری آہی

نام میرا فیروز شہزادہ ماں پیو بہت پیارا
ہک دن بیڑی اندر بیٹھا پھر داساں دریاویں

واء مخالف ایسی جھلی رُڑھ ٹُریا اوہ بیڑا
جیون دے دم باقی آہے دھیا پانی داناں!

بیڑا بھج ہویا کئی ٹوٹے رُڑھ گیاں سبھ فوجاں
پچھن جوگی گل نہ میری کجھ نہ پچھو مینوں

مصری دے بنجارے اگے کاہنوں موہرا تولاں
دُکھیا ہائے کرے تاں کولوں سکھیا ہوندا دکھیا

اندر وار میرا رب جانے باہروں ویکھ نہ چھتے
ہو جاں ہان گھراں وچہ بیٹھا کس تو تین لایا

ہیں بھی دُکھیا تیرے جیہا تاں ایہہ گل ہلائی
سدھر نال نہیں ہیں ایتھے کس نوں چاؤ وسالاں

ناجنساں دی بادشاہی تھیں چنگی دیس گدائی
لکھی جو تقدیر اساں پر جھل لئی بے عذری

کوئی دن دردوں نڈ لیے اوڑک بہا وچھوڑا سب دے
بادشاہے نوں کھول سنایا پچھلا قصہ سارا

سُن کے شاہ رُناں بھر ہنجوں جیوں ساون مینہ وسے
جو کیفیت اس دی آہی کھولی پیٹا تانی

یاجوج جاں دی قومے اندر باپ میرے دی شاہی
سیر شکار آہانت کردا جنگل ندی کنارا

تک کے دکھ لگا آسمانے کیوں اس ہلانہ جاویں
ہیں جاتا مر جاساں ڈب کے چک جاسی ایہہ جھیڑا

دوور ہے تے ترے تہیتے رہڑ دا رہیوس ناناں
ہک تختے تے ہیں بھی آیا رُڑھ دا اندر موجاں

۱ بمعنی ظاہر کردن
۲ زہر را وزن کردن
۳ بے جری دلیری
۴ بمعنی خواہش وطلب
۵ قوم یاجوج وماجوج کہ ذوالقرنین آنان را مقید کردہ بود

جے کجھ عجب قضیے گزرے ہیں پر باہر شماروں
دس دن گنیاں لگدے ناہیں وتن ہک ہزاروں

گرفتاری
اوڑک گل مکاواں ایتھے آن لگوس وچہ ٹاپو
بوزنیاں دی فوجے مینوں گھیر آندا کر قابو!

جو سردار انہاں دا آہا اس دے کول لیائے
اوہ دانا اکابر وڈا دانشمند کہائے

ویکھ مینوں خوش ہویا آکھے بہت پسند ایہ آیا
بیٹی اپنی دے کے مینوں عقد نکاح کرایا

عقد نکاح میرا اس جائی خوب طرح جد ہویا
بوزنیاں دا شاہ اوہ اگلا پہلیں روز ہیں ہویا

انہاں دی اس جائے اندر ایہو رسم قدیمی
جاں سردار انہاں دا مردا کردے سوگ یتیمی

کتنے روز نہ جوڑے ملدے ناہیں وٹی کر دیندے
جاں جاں آدم پیدا ہوندا تاں تاں نیک جریدے

جاں پھر آدم پیدا ہوندا دیہن اس نوں سرداری
حکم اوسے دا من کھلوندی قوم انہاں دی ساری

مینوں ست برس بن گزرے انہاں اندر وسدا
ایہہ سبھ حکم میرے وچہ ٹردے جے کجھ موہوں دسدا

چار اک تھئے اس ویلے باندر حکم میرے وچہ بھائی
انہاں دی سرداری مینوں ہور شریک نہ کائی

چالی روزاں دا ہے رستہ ایہ ولایت ساری
نام اس دا ہولنگ جزیرہ جس دی ہیں سرداری

اس تھیں اگے ہور ولایت سگساراں دی دسدے
ساڈے نال سدا اوہ لڑدے پر اوڑک بھج نسدے

یا جو جہ فیروز شاہزادہ نام میرا سن بھائی
ایہہ کہانی میری جیہڑی تینوں کھول سنائی

ہیں جاتا کوئی ہور نہ ہوسی ہیں جیہا دکھیارا
پر پیراں دی مٹی کردی گل تیری سن یارا

سخت مصیبت سر تیرے تے باہر انت حسابوں
رب ملاسی دلبر تینوں رکھ امید جنابوں

سیف ملوک تائیں شاہ رکھیا چالی روز اسجائی
نت شراب کباب کھواوے خاطر کرے سوائی

سیف ملوک شہزادے اک دن ہویا جی اداسی
لگی چھک پیارے والی بھلی کھیڈن ہاسی!

سنگی اپنے کول بلائے کہندا اسنوں یارو
آئے ساں جس مطلب کارن ناں اوہ منوں وسارو

بادشاہی گھر اپنے آہی ترآئے اوہ سٹ کے
کھان شراب کباب نہ آئے کاہنوں ایتھے اٹکے

آئے مُنہ پری دا ویکھن چھڈ اپنی سلطانی ۔ چہرہ بوزنیاں دا تکدے ایویں کرنا دانی
ساتھی کہندے سُن شہزادے ساڈا ہے کی چارا ۔ جدھر چلیسیں نال تیرے ہاں لا نہیں پلکارا
اس اندیشے وچہ شاہزادہ رخصت منگن جاندا ۔ یا جو جے فیروز شاہے نوں جا کے عرض سناندا
اے فیروز شہزادے عالی سدا رہیں خوشحالی ۔ دیں اجازت تاں اک گل داہووں اج سوالی
شاہ فیروز کہیا سُن بھائی جو گل تیں دل بھائی ۔ عین صواب اساڈے بھانے چاہیئے جلد سنائی
سیف ملوک کہیا اے شاہا ہیں نا چیز ابندا ۔ تاج تخت سٹ آیا اپنا فوج ولایت دھندا
جس مطلب دے کارن ٹریا اجے نہیں اوہ لدھا ۔ چالی روز رہیا ہہ ایتھے الفت تیری بدھا
جے سو برس رہاں سنگ تیرے پھر بھی دسدا تھوڑا ۔ اوڑک تساں اساں وچہ شاہا اک دن پوگ وچھوڑا
ہیں اج رخصت منگن آیا ہویا جی اوداسی ۔ ساڈی رزق مہار اٹھائی تسی رہو سکھ داسی
راضی ہو کے رخصت دیہو لوڑاں ہور ٹکانے ۔ مت جس مطلب کارن آئے پائیے اسیں نمانے
بوزنیاں دے شاہے جاتا ہویا بہت اُداسی ۔ ہوئے اداسی نوں اٹکاون بُری صلاح نراسی
شاہ فیروز شتابی کر کے کیتی چاء تیاری ۔ راہ اوہدے دا خرچ دوایا جو کجھ آہا کاری
سبھناں نوں سر وپا بخشائے جو سن اس دے سنگی ۔ سیف ملوکے نوں پوشاکی دتی بہتی چنگی
جو کجھ لوڑ انہاں نوں آہی اگلے پندھ سفر دی ۔ سبھو چیزاں پلے پایاں بن کے خاصہ وردی
گھوڑا ببنھا اوہدے دا آہا کاٹھی نال سنہری ۔ موتی لعل لگام جڑاؤ کلے نعل رُوپہری
اوہ بھی سیف ملوکے کارن کر تیار منگایا ۔ اس تے ہو اسوار شہزادے فیروزے فرمایا
پر اس پر بوہئیں چوپیتا ناں منہ پیر ہلائیں ۔ ناں کجھ تندی کر کے بولیں نہ چابک دکھلائیں
مت چھیڑیں تاں اوکھا ہوسیں رکھیں خوب سنبھالا ۔ اڈ کھڑے پر جو ہے کدھرے ایہ تھاں خطرے والا
باندر اک سیانا تک کے نال انہاں دے لایا ۔ راہ سوکھلے کھڑیں انہاں نوں کر تاکید بتایا

۱ برادر
۲ پسند شدہ

جتھے توڑی حد اساڈی نال اونتھے تک جاویں
اوتھوں پھیر اجازت لے کے گھوڑا موڑ لیاویں

شاہ فیروز شہزادے تائیں رو رو رخصت کیتا
کہیا جے رب پھیر لیاندوں ملیں پیارے میتا!

ہک دوجے گل لاء وچھنے وانگن سکیاں بھایاں
نال اصیلاں ملنا بہتر پالن جو اشنایاں

سونپ ربے نوں وداع کیتا سیف ملوکے تائیں
کہیا جس راہ باندر کھڑسی اوہنیں راہیں جائیں

بوزنیاں دی حد دے وچوں جاں جاویں گا باہر
سنگساراں دا شہر آوے گا آن اوہ ہوسن ظاہر

دے گھوڑا اس باندر تائیں اس جائیوں چا موڑیں
گھوڑے دی اسواری والا رستہ اوتھے توڑیں

سیف ملوک شہزادہ اوتھوں ہوا سوار سدھایا
شاہ فیروز اوہنوں کر وداع رو گھراں وچہ آیا

بدلے وانگر گجے گھوڑا مارے دُنب الائے
بجلی وانگ کریندا تیزی سنب کڈھن کڑکارے

جاں گھوڑا تھک جاندا اکدھرے ہوندا ذرا اُٹھیرا
باندر کن مروڑے اس دے چلدا پھیر ودھیرا!!

شیراں ہار کنوتی مارے ہرناں جیسے ناری
پوری ساخت واگاں چمکن کلغی زین کناری

کوتل کس رکاباں گھاتے تنگ کڑے سبھ زردے
تنی ہمیل لگام زنجیری سبھو لاہ کر دے

دو دن تے دو راتیں چلے آپہتے اس حد تے
باندر مڑ کے ہویا سلامی اگے ترٹے ودھ کے

شاہزادے نے معلم کیتا ایہو انہاں دا بناں!
گھوڑا موڑ دیاں اس جائیوں کہیا پچھلا مناں

اس باندر دے ہتھ پھڑایا گھوڑا انوں ڈھل کے
ہو پیادہ ٹریا آپوں یاراں اندر رل کے

نو بنو شاہزادہ نالے سنگی ساتھی سارے
ست دہاڑے تے ست راتیں چلے بے شمارے

ہکو فکر چلن دا دو جا کوئی نہ چنتا بھاری
اچن چیت اک جنگل وچوں اُٹھی دھوڑ غباری

جاں اوہ دھوڑ غباری پاٹی نظر چوفیرے پاندے
چالی تن سنگساراں وچوں آن ہوئے پھر واندے

دربیان جنگ با سنگساراں

ترکھے ترکھے دوڑے آون وانگن کتے ہلکے
ویکھ شاہزادہ کہندا یاراں سبھ کھلووو رل کے

ایہہ سگسار اسانوں پکڑن آئے نال چلاکی
سبھ اکٹھے ہو کھلوتے کر کے راس ہتھیاراں
مارن تیر سریر پروون چیر کلیجہ بندے
دونہہ طرفاں تھیں جڑی لڑائی چمک کڈھی تلواراں
سیف ملوک شہزادہ بجے وانگن شینہ مریلے
نیزہ مار کرے تن ریزہ سانگاں بھنن سانگاں
سگساراں نے غوغا کیتا آئے کر کے ھلا!
شاہزادے نوں جنبش چڑھیا یاراں نوں للکارے
سیف ملوک بہادر ایسا دیوتیاں سنگ لڑدا
جھلے ویکھ شہزادے والے بھمن بہ من مارے
سر سامے دی ہوش نہ رہندی جیوں سر سامے والے
اسفندیار رنا وے ڈھاہ کے اسفندیار جیہاں نوں
چھڈ لالچ لندھور شتابی شان لندھور نہ کردا
شاہزادے کر زور دلیری بھن دتا سگساراں
کر کے زیر انہاں نوں اوتھوں آپ ہوئے پھر راہی
کئی کوہاں دا پینڈا کر کے پہنچے ندی کنارے
ساقی کاسہ پور شرابوں آن پلا شتابی

ماروں تیر اڈار واہناں نسن ویکھ ھلاکی
چھک کمان جوان توانے آن پئے سگساراں
پھیر ہتھاں شمشیر چلاون وار دلیر کریندے
چھم چھم تیر شوکار اٹھایا جیوں ساون دیاں باراں
پھرے چوفیرے دلیری مارن لُن وچہ سیلے
ڈھالیں اوپر وچ وچ بھجن سگساراں دیاں ڈانگاں
یار شہزادے دے سبھ کنبے آپ دلیر ہکلا
پڑ وچہ رہو کھلوتے دشمن ایہہ مارے کہ مارے
دے مروڑا روڑ جیہاں نوں کوئی نہ اگے چڑھدا
رستم رسم غلامی پھڑ کے آن سلام پکارے
زال زوال ہزیمت کولوں دھولے کردا کالے
پھیریدوں مکھ موڑ فریدوں رکھے جان بچانوں
شاہزادے دی رکھ شیرینی بنے شاگرد دہترا
کھس لئے ہتھیار پوشاکاں خوب کرایاں ماراں
جنگل باراں ہتے لنگھدے شیر جوان سپاہی
ایسی ندی ڈونگھیری چیڑی ویکھدیاں بھو مارے
عاشق سکھیا چنگا ناہیں دم دم بھلی خرابی

عہ متواتر آواز تیراں
سلہ نام پدر رستم ۱۲
سلہ نام پدر زال ۱۲
سلہ لینے تلوار کی واسطے ۱۲
سلہ نام سالار جنگ ۱۲

پی شراب ہوواں مستانہ ٹھلاں ندی پریم دی
جھلاں ظلم اغیاراں والے خاطر یار صنم دی

گرفتار شدن شاہزادہ بدست زنگیاں و عاشق شدن دختر شاہ زنگ بر شہزادہ

راوی اس قصے دا یارو دانشمند سیاناں
جس دے شالا باغ وچوں میں گل پھل چن آناں

پھل اس دے کل رتو رنگے ہک دوجے تھیں رتا
ویکھدیاں تپ اٹھدا سینہ ایسا ہر ہر تتا

اگوں ایہہ گل لالہ دیندا داغ جگر دے والا
سیف ملوک کرے تدبیراں ویکھندی دا چالا

ناں ہن بیڑی کشتی کوئی ناں ملاح مہاناں
جتول چھک اندر دی ہووے سر پر اودھر جاناں

باہیں ٹھل پواں وچہ ہا ہو جے میں ہوواں بکلا
رل کے یاراں بنھ لیو نے لکڑیاں دا ٹلا!

کٹے گھاہ وٹائے رسے محکم کر کے بدھا
جاء فراخ بنائی ایسی چڑھیاں وددھ ادھا

سبھ اسوار ٹلے تے ہوئے کھول ندی وچہ دتا
جاں لہراں وچہ آیا ٹلا تھر تھر کنبے پتا

میوے کھانے سنبھ گئے جد ظالم بھکھ اکائے ط۱ [illegible] معنی ۱۲۵
کنڈی لا پھساون مچھی ماچھی عشق بنائے

ایسں طرح بے خرچے جاندے گذر گئے دن چالی
ویکھو بک تھیں ہک چڑھیندی سختی عشق وصالی

ہک دن دوروں بہتے بیڑے آئے نظر انہانوں
شاد ہویا شاہزادہ نالے خوشی ہوئی سبھناں نوں

مت کوئی ایہہ سوداگر ہوسی سنگ اسیں بھی رلساں
آدمیاں دے منہ تکاں گے ہو اکٹھے چلساں

جاں پھر نیڑے آئے بیڑے تکیتی نظر شاہزادے
آبے تریڑے بیڑے سارے ناں کجھ کمی زیادے

ہک ہک بیڑے اُتے بیٹھا سو سو زنگی کالا
کالے ریچھ خونامی وانگوں آدم کھاون والا

سیف ملوک کہیا ایہہ ظالم پکڑ لین مت سانوں
قید کرن یا مار گواون دیہن جواب جہانوں

جاں سانوں ہتھ پالین گے بیش نہ کوئی جاسی
یارو کرو لڑائی خاصی مت رب جان بچاسی

لے کے حکم شہزادے کولوں اُٹھے مرد سپاہی
آب شتاب دتی تلواراں دھوون لگے سپاہی

اٹھ کھلے سر سنبھل نیزے تیراں پر سنوارے ط۲ ابرو
سخت کماں دی بھروٹے چڑھیا غضب دو بالے

گرزاں کبر بھرے سر چاڑھے کڈھے پیچ کمنداں
جمدھر چھری کٹار تبر بھی پچ کھلوتے چنداں

شیراں وانگن وٹن دیہی جنبش چڑھی جواناں
وار کرن للکار غنیماں رکھ تلی پر جاناں

بھلے بھلے میدان بہادر کس کس مارن بھلے
سانگاں تھر تھر کنبن قہروں برچھے کردے بلے

نیزے تیر پروون سینے کرن بہادر خیزاں
زنگی دے سر ٹھہ ٹھہ بھجن مٹ جویں زنگریزاں

ہائے ہائے دو طرفی اُٹھی غوغا ودھ شماروں
ایہ ہائے سی جنبش والی اوہ ہائے سی ماروں

پیا ہنگامہ وچہ ندی دے جے دھرتی تے ہوندا
اس تھرتھل[1] پچھل اول تھیں ٹلا[2] بھی ڈھے پوندا

جستی ویکھ شہزادے والی زنگی بھی اُٹھ کنبے
غصہ کھاون زور لگاون اکھیں بلن النبے

دونہہ طرفاں تھیں جڑی لڑائی اُٹھیا شور ککارا
ناں اوہ نسن ناں ایہ چھڈن ہویا دُور سہارا

شیر جوان دلیر چو فیروں گھیر رکھن شاہزادے
پھیر اُٹھے جھٹ دیر نہ لائی کردا زیر زبادے

سیف ملوک نہ سیف چلاوے نیزے مار پروندا
جتول منہ کرے پھر اگے ناں سی کوئی کھلوندا

جدھر حملہ کرکے دھائے چھڈ جاون تن جانی
کجھ پھٹے کجھ مارے ہتے ڈب مرے وچہ پانی!

مرد زور آور دے ہتھ کڈھے سخت کمان کڑاکے
ہک ہک تیر انتہہ[3] نکلدا بیہر سر پیر لڑا کے

راہے اوپر راہ بہوندا[4] فوج دو پاسے تکڑی
بین ہزار اڈار تیراں دے جیوں تلیر[5] وچہ مکڑی

برچھے وانگ سیاہ سلے اوہ آبنوسی تختے
تیراں دے وچہ سنبے بھجن لاون کوکے سختے

ختم انداز شاہزادہ مارے چھم چھم تیر خدنگی
رتو نیر کیتا سبھ رتا کوہ کوہ سٹے زنگی!

کوہ کوہ جیڈا بدن زور آور کوہ کوہ (کشتہ کردہ) لائے تودے (پہاڑ ۱۲)
جُثے جامے بیڑے سارے ہوئے خون آلودے

والوں ترکھے سر سانگاں دے والو وال نکھیڑن
ہک تھیں ہک دو چند محمد بند و بند اکھیڑن

لوہو دے تر ہائے نیزے پی پی رت نہ رجدے
کالے رچھ اڑاون نالے شیر لوہے بھی گجدے

کیتا جنگ نسنگ شہزادے تنگ پئے سبھ زنگی
تک کے کارن آپ پکارن واہ شہزادہ جنگی

۱ زلزلہ
۲ نام کوہ
۳ بے درنگ
۴ طاقتور
۵ نام پرندہ

آن گنڈاوڈہوئی لڑائی ہتھ ٹریں آڈھکے
سیف شہزادے دی کٹی زنگی گاجر وانگر ٹکے

ساہمے (باہم) ہوکے آنہ سکدے (دست بدست) سیف ملوکے اگے
ڈہواں تیرے بنا باں انہاں دا کیویں مت لگے

شہزادے داکوٹلا انہاں دے ترے بیڑے
اس ٹلے نوں گھیرن کارن بیڑے چاء نکھیڑے

گھیرا کرکے ہر ہر پاسوں گھیر لیا شاہزادہ
ٹلے نوں ہتھ پا لیونے کر کے زور زیادہ!

سیف ملوک چلایاں سیفاں بہت کیتے پڑسنھے
بھیڑ پئی ہتھ رہیا نہ کھلا جڑے متھے سنگ متھے

جے میدان لڑائی پیندی حملہ تکدے زنگی
ہک ہک ہلے (ہجوم ۱۲) وچہ شاہزادہ سیکڑیاں نوں رنگی

پانی وچہ نہ بھجن ہووے زور نہ کوئی چلدا!
بیہڑا پنجے اندر آوے شیراں وانگر دلدا

زنگی مار گوائے جانوں چوہاں اوپر چالی
سٹیں پھٹیں کئی تروڑے کیتے ہینے خالی!

شاہزادے دے لشکر وچوں اٹھ بنے نقصانے
باقی دے رب ثابت رکھے اپنی وچہ امانے

مقولہ شاعر

جیوں ارمان رہیا شاہزادے ہائے میدان لڑا
سبھ ہتھیار نہ مارے رج کے زور نہ پھبیا ادھا

اوس طرح افسوس اسانوں ہوندا وقت وڈھیرا
سیف زبان تے تیر قلم دا کردے گھاڑ گھنیرا

قصہ بہت لمیرا نالے ہور لڑائیاں اگے
بہتی عمر نہ گدری نالے سارا زور نہ لگے!

تیغ زبان رہن ترہائیاں رج نہیں رت پیون
بہت شراب شرابی پیون اوڑک ماند تھیون

کدھر رہیا گل محمد کس پاسے اٹھ دگوں!
زنگی تے شاہزادے والی کیونکر ہوئی اگوں

پکڑ لیا شاہزادہ اوہناں نال لے اس دے سنگی
ایہہ بھکھے ترہائے تھوڑے بہتے آہے زنگی

ٹلا چھک لیا کر زورا چاٹا پوچھے لائیا
یاراں سنے شاہزادے تائیں شاہے کول پہنچایا

سیف ملوک شہزادے ڈٹھا جاں زنگی شاہ کالا
اول ڈریا تے پھر کہندا واہ واہ سرجن والا!

پاک خداوند ملکاں والا ملکوتاں دا سائیں
قدرت اس دی لبھدی ناہیں سارے عالم تائیں

الیسی الیسی شکل بناوے ویکھدیاں ڈر لگدا!
گندی مرہم اُٹھاں دی وانگر گندے تے رنگ کالے
سبھ والاں چن گند بھیں پایاں کھنجاں والے مندے
کالے کاں پہاڑی وانگر بولن بول اوتے
جاں زنگیاں دے شاہے ڈٹھا سیف ملوک شہزادہ
کہندا اس انہاں دا چاہیے جلد کباب بنایا
اس گوشت دی سدھر آہی گزری مدت الونی
جیہاں پکڑ لیاندے آہے اُٹھے دے دوہائی
چائی زنگی ایس ہکلے مار گوائے کھلیاں
حکمت پاک خداوند والی آپے رکھن والا!
بازاں دے ہتھ دے کبوتر آپے پھیر چھڑاندا
اگے قہر طوفاناں وچوں جیس بچالیاندا
اس زنگیاں دے بادشہے دل پائی رب محبت
دشمن دے دل پئی محبت کردا غور دلاسا
کہندا تیر کمان اساڈے چاء رکھسی ایہ بندا
بار شہزادے دے سبھ ونڈے کجھ کسے کجھ کسے
جو لڑکی دے جھے آئے اس تے حاضر کیتے
شاہزادی اوہ بندے تک کے اپنے کول بلائے
جو انہاں پر گزری آہی دسی کھول کہانی

قد بے وزن وڈا رکھ جیونکر ہوندا لوٹھا اگ دا
وال لمیں بھر وٹے مچھاں دہڑی بغلاں والے
گندیاں مچھاں گندیاں بغلاں سارے ہیسن گندے
چٹے دند دسن جیوں تارے چڑھن توے دے تھلے
ہس ہس کچھاں مارن لگا ہویا خوش زیادہ!
آدمیاں دا گوشت سانوں مدت پا ہتھ آیا
اج نصیباں یاری کیتی کر یے ہاٹر سلونی دنداں بزرگ
شاہا ایہ نہ مارن جوگا وڈا جوان عطائی!
الیسا شیر جوان گنواویں کون کہے گا بھلیاں
منہ بگھیاڑاں دے وچہ دے کے پھیر رکھے بزغالہ
یونس پیٹ مچھی دے وچوں ثابت رکھ موڑاندا
اوہو رکھن والا ایتھے مہر زنگی دل پاندا!
رکھ لیوس شہزادے تائیں نال طلب محبت
خدمت گار کیتا شاہزادہ ویکھ عشق دا پاسا
شاہزادہ پھر نوکر ہویا تیر کمانے سندا
دس زنگیاں دے بادشاہے دی دھی دے آئے حصے
کر کے ادب سلام شہانہ بیٹھے ہو چوپیتے
حال حقیقت پچھن لگی کون تسیں کیوں آئے
روپ انوپ شہزادے والا نالے عقل جوانی

سیف ملوک آہا جس رنگ دا تیسا آکھ سنایا
عشق نہیں اک ویکھن اتے سینیاں بھی اُٹھ لگدا
زنگی دی شاہزادی تائیں لگا عشق ہنروآ
رات دناں آرام نہ اس نوں سہندی تلوپسلیے
آدم بیچ بیونوں کہندی من میرا ایہ بھاناں (بے آرام)
بیٹی دی تک خواہش بھاری کہندا بابل زنگی
ہن ایہ اس نوں دینا بہتر ناں کجھ عذر بہانہ
جا پُہتا تاں زنگن بی بی ڈِٹھا خوب شہزادہ
بسم اللہ بسم اللہ کر کے اوپر تخت بہایا!
لاڈ کریندی ڈُھک ڈُھک بہندی کہندی بے دلجانی
توں شہدا ایہ دیسی بندہ ایہ نعمت نہ دھ کتھوں
توں چند ریں زہرہ وانگر دوہاں نویں جوانی
توں گلبن ہیں چنبے ڈالی ہیں موتی توں ہیرا
جوڑی اج خداوند جوڑی توں راجہ میں رانی
سیف ملوک ڈِٹھا اس ولوں کی کجھ نظری آیا
کاٹھی شاہنک دا جیوں گردا ہوندا اسر کے کولا
ہاتھی وانگن اکھیں گھٹیاں رتیاں سن رت چھائی
ہاتھی وانگن نک موہیں تے ڈڈو جتنا پیڑا
وال گلہاں تے متھے کنبیں سوئیاں وانگر دسدے

زنگی دی شاہزادی تائیں عشق موا تا لائیا
منتر روئی والے وانگن چھیڑا ایہ کلیجے وگ دا
سیج اتے سی تیچ کریندی پیا دلے وچ چُوا
سیف ملوک پیو تھیں گھناں پئی وچارے حیلے
ہک ایہ نفر مینوں جے بخشو دان لکھاں دا جاناں
اس بندے بن بیٹی میں تھیں چیز نہیں کوئی منگی
سیف ملوک کیتا اس شاہے بیٹی ول روانہ
چنگیاڑی تھیں بھانبڑ بلیا ہویا عشق زیادہ
آپوں بھی چڑھ بیٹھی کولے چین نوں گھر بیوں لایا
بن بن دسے میرے جیہی ڈِٹھیا کوئی زنانی
اینویں پھر پھر موئیوں کو تھاویں طالع جاگے ایتھوں
ساعت نیک بھری ہن تیری ہوئی اج قرانی
توں الوان سُرخ ہیں نیوں ہیں سالو توں چیرا (نزدیکی)
میں ہن اگے نہ دھا کلیاں کیونکر عمر وہانی!
منہ توے دے تھلے وانگر اس تھیں رنگ سوایا
پر اوہ بھی کجھ پکا ہوندا منہ آتش دا سی پولا!
گلہاں آپھر آپھر ہویاں جیوں ساون دی چاٹی
دند بھی ہاتھی ہار دسالاں سخن دوجا ہے بھیڑا
ہوٹھ موٹے تے پلپل کردے ایہ پھسدے کے پھسدے

ف منتر روئی یعنی آگ لاون گر اور دوائی گی گر ۱۲ ف پیڑا یعنی چوڑا ۱۲

بکراں وھیان بیان نہ ہوندا مت طبع ہو کھوہری
بلے وانگر کن کھلوتے ٹھوڈی وانگر چوہے
گردن ڈہڈوں وانگ آوازا بولے سوچن ناڑیں
کوجاں دی کی گل سناویں کیتے جیوں ڈنگر دے
کالی کھنجاں والی نالی جیوں کر کھیرا ایگدا
پہارے پیر ٹیڑے پیر ایویں جیوں تھم دوزخدی گرسی
کالے رنگ تے رتی سرخی دہڑی جیوں رت خوکاں
عنبر تے کافوری منکے جو گل پاون ناریں
انہاں شیئیں دے بدلے اس نے کی کجھ ہار بنایا
موتی بدلے گندھے چپٹے سکے چاء پیازی
ویکھدیاں جیو کچا ہوندا اٹڈا کر ڈاکر مریئے
ہور اگے تعریف زنگن دی لازم نہیں سناون
سیف ملوک کہیا ہیں اگے ہر مشکل وچ دل ساں
جس ویلے کوئی دسن لگے تیرے جہیاں بلائیں
کر کر رہی ٹہنگار بتیرے سیف ملوک نہ تکدا!
نالے گل شاہزادے والی ہبنت بری اس لگی
زنگن غصے ہو فرمایا ایہناں نوں لے جاؤ
زنگیاں پکڑ لئے اوہ بندے چا جگڑایاں چکیاں
پیہہ پیہہ چکیاں باہاں تھکیاں پر پر اٹھے چھالے

گندی بو ہواہڑ نکل دی جیوں دوزخ دی موری
ناساں دے سوراخ وڈے سن دوبابل دے کھوہے
سینہے وانگ دیہی پر کندے چھپن نہیں اچھاریں
یا ادھ پھوک تنا ہیاں خیکاں ہلدے ٹھل ٹھل کردے
بغلاں دی بدبوئی کولوں ٹاپو گھاہ نہ اگدا!
ٹنگاں تھم دوزخ دے کالے ڈھڈ ودھیا کی ٹرسی
گل وچہ زلفاں بوء مچائی جیوں پائے بھوکاں
موتی کلیاں سچیاں نالے پاون بوندیں ہاریں
عنبر تے کافورے بدلے ہنگ دا منکا پایا!
کلیاں بدلے تھومے کلیاں دم دم سی بوتازی
جو چاہے سو چا بناوے رب اہڈے تھیں ڈریے
ڈر اگدا امت عاشق سن کے ناریں تھیں جپ چاون
تینوں ویکھ پیا دل سوڑا ہائے بن کنول چلساں
بادشاہی دی دولت دے کے کیتے رکھ چھپائیں
منہ موڑے تے اکھیں میٹے بہت جدوں پھر اکدا
ناامید ہوئی نہیں مندا پیٹ چھری اس لگی
ہر ویلے ایہ ریبن نہ ویلے چکی خوب پیہاؤ
نازک ہتھ امیر شہزادے ریہن جواراں مکیاں
قہر تروڑاں دے منہ آئے راج کماون والے

ملہ غار تاریک
ملہ غار پشت

۱۲۷۷ ہجری

رتوں نال ہوون ہتھ رتے چھالے بھر بھر پھسدے
جاں اوہ بہت ہوئے درماندے ننگی تک تک ہسدے
بھڑکے تبر گئے وچہ جوہے ناں کجھ عذر بہانے
رات پئے تاں چکی جگڑن مر مر پیہندے دانے
سیف ملوک شہزادہ اک دن یاراں نوں فرماندا
پھر بھی نہیں خلاصی کردے آؤ نس کھلوئیے
ایہ صلاح پسند تماماں کیتی نال ارادے
شاہزادے یک یاراں وچوں پاس زنگن دے گھلیا
جا کہندا اس زنگن تائیں میں گھلیا شاہزادے
جو کجھ خواہش تیری ہوسی سو ویں بھی منساں
تیر تبر تلوار کماناں دیہ ہتھیارا سانوں!
سُن کے ایہ سنیہا زنگن بہت ہوئی خوشحالی
دس پہاڑوں باراں سنگیں کوہ کے خوب بنائے
بھیجی ایہ مہمانی کر کے سیف ملوکے تائیں
سیف ملوک شکار بہانے چھڈ گیا اس تھاویں
یاراں سنے سوار ٹلے تے ہوڑیا شاہزادہ
ترے دہاڑے ٹلے اتے رُہڑ دے گئے شتابی
آئی باجھ نہ مردا کوئی جے ڈگے آسمانوں
آئی دے دن بچدا ناہیں جے سو پائیے پُہرے

کس کس نال کیتی گھٹ اس نے عشق لتھا گھٹ جس دے
سبھناں تبر ہتھاں وچہ دتے لکڑیاں کم دسدے
چیرن لکڑیاں دن سارا کھڑن ببرچی خانے
ایسے طرح عذاباں اندر چالی روز وہانے
یارو جے سو برس ایویں ہیں کریئے کم انہاں دا
دھرتی تے نہیں نسن دیندے دریا اندر پوئیے
کہندے آفریں ہزاراں عقل تیری شاہزادے
جو کجھ مکر فریب پڑھایا دین سنیہا چلیا!
کہیوس کرو ظہیر نہ سانوں اوکھے ہوئے زیادے
فرق نہ کرساں حکم تیرے وچہ تابع تیری بنساں
دس دن ہور گذار ملاں گے طلب شکارا ساتوں
بھیج دتے ہتھیار انہاں دے ہور گھلی کجھ ڈالی
پنج دریائی تجھ وڈیرے اوہ بھی جا تلائے
دساں دناں نوں ملنا کیتا بیٹھی چائیں چائیں
ٹلا محکم بنھ کر بہیئیں ٹھل پیا دریا ویں
قیدوں رب خلاصی بخشی کردے شکر زیادہ
چوتھے روز وڑھی پھر اگوں ہوئی قضا وہابی
توڑے وچہ سمندر ڈوبے خوف نہیں کجھ جانوں
لکھ دا ایک گلھ نہ لگدی ہتھوں بندہ ٹوہرے

چوتھے روز پکھیرو کوئی اُڈدا اُڈدا آیا
قدرت اوہدی آکھ سناواں انت نہ جاندا پایا

پنجہ مار اس سنکھی ٹلا چا ہوا وچہ کھڑیا
پار رہے سبھ ٹلے اتے شاہزادہ مڑ چھڑیا

پانی وچہ ہوائیوں گڑیا اُچی جائیوں آیا
ڈُب گیا دریا دے تھلے رکھیں بار خدایا

غوطے کھاندا مر مر جاندا پڑھدا نام الٰہی
ہمت کردا باہیں تردا تارو مرد سپاہی

زور آوری شہزادے والی گنتر وچہ نہ آوے
رب دی پائی بھلے بھلیرے کون شمار لیاوے

راکھا عشق آہا وچہ دیہی نہیں تاں کیکر بچدا
رچدا عشق جتھے پھر اوتھے قاتل موہرا بچدا

یُمن عشق دا ہر کوئی جانے گل نہیں ایہ کچی
سستی پیر چڑے وچہ دھریا چراغے دی بجھی

روڑا وڑھندی وچہ سٹیا تاں بھی ناہا موئیا
آمحبوباں دے دروازے پھیر سوالی ہوئیا

شاہ شمس دی کھل لہائی اڈی چوٹی تائیں
زندے رہے نہ موئے مولے کتنے گن سنائیں

جو ہک واری مر کے جیوے پھیر انہاں کی مرناں
دنیا اتوں جس دن بھاوے اس دن پڑدہ کرناں

بعضے عاشق ہن تک زندے دنیا اتے وسدے
خاصاں تائیں ظاہر دسدے عاماں بھید نہ دسدے

رانجھے ہیر سیالے والی ایہو گل سنیندی
چُپ محمد بات اجیہی ناہیں بہت پسندی

مخفی سر خداوند والے آپ نہ پڑدہ چاندا
بنے لا شاہزادے تائیں اوہ سے رُڑھدا جاندا

پانی اندر تردی رُڑھدی لکڑ اک ہتھ آئی
ہوا سوار لکڑ پر بیٹھا نیں وچہ رڑھدا جائی

دس دن تے دس راتیں رُڑھیا پھیر لگا جا دندے
دندے تے کوہ قاف وڈیرا وانگ اسمان بلندے

ناں کوئی پتن نہ کوئی پہیڑا کدھرے پیر نہ لگدا
اس پر دندا سر تلوایا ہیٹھ سمندر وگدا

میوے دار درخت دندے تے نال پھلاں دے گندے
شاخاں پیچ زلف دے وانگر پھل محبوباں بندے (نام زیور)

ڈالی باہاں پنجے وانگر پیت ندی پر ڈالے
ہتھی دے شاہزادے تائیں اوپر پچھن والے (در دست دادہ ۱۲)

شاہزادے نے ہمت کر کے ڈالاں نوں جا پھڑیا
لکڑ اوتھے خوب پھسائی آپ رُکھے تے چڑھیا

دو دن تے دو راتیں اوتھے بھکھا نے ترہایا
رُکھے اتے چھپیا رہیا کر پتاں دا سایا

ترتیجے روز دو پہراں ویلے اژدہا اک آیا
کوہ قافے نوں لہہ کے اس نے آن ندی منہ لایا

شاہزادہ اس ڈٹھا ناہیں ندیوں پانی پیتا
پھیر پہاڑی ول منہ کر کے ٹریا پربت چپیتا

اژدہا کنڈ دتا جاندا اس ولوں منہ پھیری
شاہ توکّل رب دی کر کے کیتی چاء دلیری

پوچھل اس دی نوں ہتھ پایا محکم کر کے پھڑیا
ایس سبب پہاڑے اتے صحیح سلامت چڑھیا

جدوں پہاڑ اتے چڑھ رہیا دب اس دا چھڈ دتا
چھپ گیا شاہ رُکھاں اندر سپ گیا کنڈ دتا

میوے پکے سن اس جائی خوب انجیر کھجوراں!
کھاہدے جیکجھ خواہش آہی بیٹھا وانگ صبوراں

پانی بھی بہو پوشاکی اوتھے بیٹھ سُکائی!
گھڑی آرام کیتا اس جائی اکھ ذرا اک لائی

جاگ پیا تاں یاد پیو سو ماپے صاعد بھائی
نالے ہور آشنا پیارے سجن یار وفائی

اس سوون دے بدلے اکھیں ہنجوں بھر بھر رویا
کرے نیاری مار کٹاری مریئے بہتر موئیا

پھیر کہے ایہ مرناں مندا آپوں کین گاٹا (بر بدن)
موت حرام شریعت اندر اگلے جگ دا گھاٹا

پھیر صبر کر ٹریا اُتھوں دم دم رب چتارے
اوس جنگل وچہ ٹردے ٹردے اٹھے پہر گزارے.

دُوجے روز ہویا دن روشن ساری جوہ سہائی
رُکھ پہاڑ سنہری ڈٹھے دھرتی جھلمل لائی!

میوے دار درخت عجائب ہر ہر پاسے پکے
اک تھیں اک رسیلا دسدا جیں جیں طرفے تکے

شاخاں توڑ بنا دے خرچی کجھ بدھے وچہ لیڑے
کی نکدا اک پاسوں آئے وڈے وڈے کیڑے

کجھ کجھ وڈے کتنے جیڈے کجھ مثل بگھیاڑے
شاہزادے نوں کھاون دھائے چڑھیا نس پہاڑ

اوسے وقت اک پنکھی آیا وڈا قد شماروں
کیڑے چُن کھادے اس سارے خالی پیٹ انباروں

جاں اوہ اُڈن اتے ہویا شاہزادے کر ہمت
پکڑے پیر اوہدے بہوں تکڑے اُڈیا اوہ لاقوت

شاہزادے دا بھار اس پنکھی لکھے جیڈ نہ جاتا
اُڈ ہوائے اندر جاندا چھڈ زمیں دا حاطا

کئی پہاڑاں اتوں لنگھیا کئی ٹاپو دریاواں
ہیٹھ اوہدے جا بیٹھا پنکھی پیر شہزادے چھڈے
اس پنکھی دا نام کتابیں کوہ پیکر کر کہندے
جاں پنکھی چڑھ رکھ تے بیٹھا شاہزادہ کی تکدا
کوہ پیکر نے بچے اپنے جنگل وچ چھپائے
کوہ پیکر دے رکھے اتے باشک نانگ آ چڑھیا
کیتا جنگ نسنگ دوہاں نے مارے چنگ پکھیروں
پنکھی چھڑیاں مارے چھڑیاں اس بھی جو ہین چھڑیاں
نانگ نہ جاوے بھاگ نہ ورا اور لاگ نہ ہر دے ول
لگی لڑائی نانگ اڑائے ہووے چڑھائی دم دم
کڑ کڑ کر کے پر پڑ بھن دے کوہ پیکر جد وجدا
اوڑک ڈنگ چلایا نانگے مار لیا کوہ پیکر
جھنگی جھلاں جاڑاں پھر دا نانگ غصے نے چایا
ویری نے ہتھ پیندا جس دا ایہو جیہی کریندا
جوہاں دناں دی حرصے انے ستم دوئے تے کرنا
شاہزادے دے پاسے آیا نانگ جد ول کر پھیرا
چھپیا ہویا ویکھے دوروں نانگ جدھر منہ کردا
سڑ بھجی اوہ جوہ تمامی جس جس پاسے بھویاں
سیف ملوک اس جوہے اندر سر دھڑ بیٹے ڈٹھے

اک جنگل وچ آیا اگوں وڈا درخت اچاواں
چھڈیاں سار گیا چھپ اوتھے جھنگر آہے وڈے
اوتھے سن دو بچے اس دے رکھے اتے بہندے
باشک نانگ کوہ قافوں ڈھلیا آیا داؤ پھکدا
آپ لڑائی اس دی کارن آ ہتھ پیر ہلائے
پنکھی کوہ پیکر بھی اگوں تکڑا ہو کے لڑیا!
سپ کل مارانگیا رہو ہیں تھیں مارے ہو چو فیروں
چنج چلائے منج چوائے پنج پنج جائی پڑیاں !
مارے ڈنگ فرنگ کمائے تنگ کرے اس گلوں
بھلن بھپاں کر دے چھپاں مارن سٹاں جم جم
پھڑ پھڑ پھڑ کے اگ مو ہیں تھیں ناگ جدوں پھر جیدا
دشمن دا دم پیو پھر لوڑے بچے جو ہے پے کر
آکھے تخم گواواں اس دا جس ایہ جنگ مچایا
بچا کچا جان نہ چھڈدا چن چن مول مریندا
جھوٹھا دایا کی محمد اوس نہ ہوسی مرناں
نس گیا اوہ چھپیا چھپیا اوتھوں پندھ گھنیرا
بوٹی گھاہ سڑن رکھ اوتھوں ایڈا جوش زہر دا
باشک نانگ ایہ کارج کر کے پھیر پچھاہاں دیاں
کئی پچھاتے اپنے پچھلے یار پیارے مٹھے

سر دھڑ یاراں والے تک کے رتو بھر بھر رویا!
ہک لگا غم یاراں والا دو جا بھکھا تیا!

جس خیبر دی سخت چڑھائی اس تھیں بُری لہائی
پنکھی نے چک آندا آہا شاہزادہ اس جائی

مڑ مڑ روۓ یاراں تائیں ڈاہڈے درد ابالوں
کہندا ہائے ہائے یار پیارے درد ونڈاون والے

کوئی امیر کوئی شاہزادے کجھ وزیراں جائے
ہکدم ہیں تھیں جدا نہ ہوندے سبھی سختی سر سہندے

سبھو اہدے ہو ہو جاندے کھانوں پینوں رہندے
او ہو گل برابر ہوئی ایہہ گئے میں رہیا

خدمت میری کردے آہے نال محبت خاصی
میں کم بخت نہ مویا آپوں جس ایہہ بھانبڑ بالے

ہک رڑھے دریاواں اندر کھادے کجھ بلائیں
ایہہ شہدے آموۓ ایتھے کوہ قافاں دی چوٹی

ماپے گھر اوڈیکاں ہوسن سبھ ہوسن دن گندے
ہک ہکلا رہیا نمانا مارے یار پیارے

خبر نہیں کس جائی ہیں بھی وانگ انہاندے مرساں
ایہہ سب یار پیارے کیتے سر صدقہ دلبر دا

یاراں کولوں ودیع ہویا یار اگوں رب میلی
سر منہ پونجھے تے گل لائے اوتھوں رخصت ہویا

اوس کوہ قافوں لہنا اوکھا کم ہویا بے وسا
لہن نہ ہوندا اوکھے ہو کے چڑھ جائیے جس جائی

پیر بن ٹر کے لہناں آیا بڑی مصیبت پائی
پتھر بھی گل ہوندا پانی شہزادے دے حالوں

مایاں گھر لڈ کے آہے خوشیاں کر کر پالے
میرے پچھے گھر در ماپے دیس وطن چھڈ آئے

جے میرا سر تیتا ہووے کھلے سرے نے رہندے
مر بیٔے ایسیں شہزادہ جیوے نال پیارے کہندے

ایہہ افسوس انہاندا اینوں کدے نہ ہوسی بھیا
ہائے ہائے ربا کتھوں ملسن ایسے یار اخلاصی

کاہنوں نال لیاندے آہے کتنے بھگے گالے
کجھ لڑائیاں اندر مارے میریاں من رضائیں

گور جنازہ کفن نہ ہویا ناں پلیتہ روئی
درد فراقوں ہنجوں موتی ٹوپے بھر بھر مندے

کون کرے اپرالے صرفے کون ونڈے دکھ بھاسے
کی جاناں دیدار سجن دا کرساں یا ناں کرساں

اپنی جان تلی پر رکھی اوہ بھی حاضر کردا!
تساں اساں ہن آخر میلا سبھناں اللہ بیلی

بہت مصیبت سہہ کے لتھا اس کوہ قاف اُتوں
میوے کھاندا پانی پیندا کردا یاد الٰہی
ہور درندے اتے چرندے ملدے وِدھ حسابوں
گوہ پیو شراب برانڈی توپوں مول نہ ڈردے
ہتھوں ڈرن شاہزادے کولوں آدم شیر بلائیں
عاشق عالم مرد زور آور نالے سی شاہزادہ
نیا جوان شجاعت بھریا ہتھ سخاوت والا
اینہاں صفتاں وچوں جیکر اک کسے وچ ہووے
ہک ہک صفت اینہاں تھیں آہی خاصے سائے والی
عاشق اگے تابع ہوون جیو جنتر صحرائیں
مجنوں کول پہاڑے اتے ہر دم بیٹھے ستے
جس نوں آکھے آدن دیون کول اوہدے بہ جاوے
تاہیں سیف ملوکے تائیں آفت کوئی نہ مارے
اس جنگل وچہ ٹردے ٹردے کتنے روز لنگھائے
نالے شکر بجا لیاوے نالے سی بھو کھاندا
تردا تردا اپڑے آیا آہپتا دروازے
ہر ہر جائی نہراں وگن پُھلے پُھل ہزاراں
خوب طرح دی رونق باغیں زینت زیب تمامی
سبھنیں گلیں باغ چنگیرے آدم وچہ نہ کوئی

اگوں سخت اجاڑیں آیا کس پہُڑے تے ریتوں
ناں کوئی شہر گراں نہ آدم ناں ملدا کوئی راہی
سیف ملوک نہ رتی ڈردا مست پریم شرابوں
جنہاں شوق صراحی پیتے بھو کس تھیں اوہ کردے
جھاں اقبال کمال اوہدے دی ناہی ہائیں مائیں
خوش آوانے برق اندانے نالے حسن زیادہ
دانشمند پوشا کے ولوں دسدا مرد اجالا
اس تے بھی کوئی پے نہ سکدا دل کر جدوں کھلووے
جس وچہ ایہ تمامی ہوون اس دا سایہ عالی
نوڑے کرا کٹھیاں رکھے بکریاں شینہ گائیں
شینہ بگھیاڑ بیرڑے گدڑ رہندے آپے کتے
دوروں موڑ ہٹاون پچھے جیہڑا اوس نہ بھاوے
سر نیواں کر چلن اگوں جس ول نظر گزارے
ہک دن فجرے شہر چبارے دوروں نظری آئے
خبر نہیں کی لکھیا ملسی ہوگ ایہ شہر کنہاں دا
ڈٹھا شہر وڈا اہے حد باغ چوفیری تازے
ڈاہل اوڑا زمیں پر آندے میوے سیب اناراں
چوک اراک بنے وچہ عمدے خاصے حجرے عامی
فکر پیا جو سمجھدی آہی شائیت اوہو ہوئی!

کس یعنی باد المفوح و ثانی عمد یعنی جائیکہ دران بجا آب از کردہ زیر آبکرد
پیرسے یعنی جائے گندیدہ آب کہ زرد کردہ می باشد
سرسری شانت کلاں

آدم باجھوں دھرت نہ سوہبے زیب نہیں درایہا
جس باغے وچ جنس نہ دسّے اوتھے بہناں کیہا

شاہزادہ لنگھ گیا اگیرے باغاں وچ نہ اڑیا
شہرے دے دروازے پہتا لوڑے اندر وڑیا

رفتن شہزادہ در شہر زناں و عاشق شدن شاہزناں و رفتن شہزادہ ازانجا بوادی سہناک

کی تکدا دروازے اُتے بیٹھے چالی بندے
زینت زیور لگی سبھناں سوہنے موئی سندے

سیف ملوکے بندے تک کے ہوئی ذرہ تسلّی
کہے سلام علیک انہاں نوں نال عبارت بھلی

کیہا علیک سلام انہاں نے مٹھیاں نال زباناں
سُن آواز شہزادے جاتا ہے آواز زناناں

مرد نہیں کوئی وچ انہاں دے ہین ایہہ سبھو ناریں
مت کوئی مکر فریب ہووے رہا خبر گزاریں

ویکھ جوان زنگیلا سندا اونہاں بھی دل چڑھیا
شاہزادے نتھیں پچھن لگیاں کون کوئی توں اڑیا

آدم ہیں یا جناں وچوں یا کوئی نور فرشتہ
بہت پسند اسانوں آیا تیرا شکل سرشتہ

سیف ملوک کہیا میں بندا نسل آدم دے وچوں
شہر مصر دا میں شاہزادہ پشت عاصم دی وچوں

ہک مصیبت میں پر ورتی پیا قضیہ بھارا
جنگل تے کوہ قاف سمندر اس تھیں پھراں بیچارا

سن کے گل شہزادے والی ہوئی انہاں نوں شادی
سیف ملوکے نوں لے گیاں کول اپنی شہزادی

سیف ملوک جدوں جا پہتا ڈٹھوس تخت شہانا
موتی لعلاں نال جڑاؤ عجب صفا سب خانہ

خدمت گار چوطرفیں ناریں ہر اک پھل گلابی
تخت اتے شہزادی بیٹھی چہرہ وانگ متابی

جوڑا ابرو طاق بہشتی یا دو سخت کماناں
پٹیاں جیوں تیر خدنگی گھائل کرن جواناں

ظالم نین کٹاراں وانگر وچ کھلے دی دھاری
ویکھن والے نوں کر غمزہ سانگ کلیجے ماری

سوہناں قد سہیلی دیہی نازک شاخ چمبیلی
چنن بدن گلے وچ بشیر زلفاں عطر پھلیلی

زیور زیب شہانہ لگا کون شمار سناوے
جنوں منہ کرے جھلکاروں کنبے کلیجہ جاوے

عہ پسند آمد

یعنی خوب صفا دو وزنان ۱۲

عہ بمعنی مرچھی

شوکت شان ڈٹھا شاہزادے ہویا زرت سلامی
بی بی دا دل ویکھدیاں ہی ہو گیا بے وسّا
تخت اوپر چاہڑ بہایا آپوں بیٹھی جُڑ کے
خدمتگاراں نوں فرمایوس جلد طعام لیاؤ
حاضر آن ہوئے اس ویلے کھانے بادشہانے
مغز بادام منقی پستہ میوے ہور بھلیرے
کھانے کھا ہوئے جد فارغ آیا جیو ٹکانے
دسیں توں شہزادہ کوئی ہوسیں بھی شاہزادہ
سیف ملوک کہیا سُن بی بی سوہنی شاہ زناں دی
شاہ عاصم سلطان وڈیرا مصر شہر دا والی
حال حقیقت جتنی آہی ساری کتھا (بیان) سنائی
سُن کے گل کہانی ساری بی بی نے دل لائی
ہر ہر جائے عود دُھکائے بوء گئی وچہ کوہاں
راگ سہاگ بی بی من بھاندے کڑیاں سوہلے گاون
عین شہانہ چین مچایا خوشیئیں رین گزاری
بہت محبت تے دلداری جاں کیتی اس بی بی
بی بی کولوں پچھن لگا نال زبان کراری!
بی بی کہیا سُن شہزادے تیری جان سلامت
نام ملک دا شہر زناں دا وسن اس وچہ ناریں

اوہ بھی اُٹھ کھلوتی تختوں کر تعظیم تمامی!
اُٹھ ملی گل لگ شاہزادے جیوں شربت نوں تسّا
شاہزادے نوں ویکھ نہ رجدی نظر کرے مڑ مڑ کے
اس مہمان پیارے تائیں میرے نال کھلاؤ
کلیے تے پالودے سجے ہور پُلاء زردانے
خوب اچار مربے مٹھے[۲] کھانے چنگ چنگیرے
شاہزادے تھیں پچھدی بی بی کر سخن من بھانے
سچ سنا کس پاسیوں آئیوں کدھر جان ارادہ
غلط کہیا ہیں شاہ زناں دی حاکم ملک مناں دی
ہیں ہاں بیٹا اس دا ابی بی گل دساں سچ والی
آس ملن دی جھاگ قضیے آ پہنا اس جائی
شاہزادے دی خاطر کارن مجلس خوب سہائی
بھر پیالے مدھ پیالے ہکس دوئے نوں دہاں
چُٹکی[۱] تاڑی ماہنگا ہوندا ساز آواز سناون
بی [illegible] ادے سنگ کیتی اُلفت بے شماری
سیف ملوک ہویا دل کھلا ڈاہڈا سفر غریبی
کی کجھ نام اس دیس ملک دا کس دی ہے سرداری
حسن اقبال چڑھاوے ہووی تیکر روز قیامت
میری ہے سرداری ایتھے (امان) دھروئی شہر بازاریں

۱ انگشت زدن و ستک نام بازی ست کہ زناں بزنند ۱۲ ۲ نمکین ولذیذ ۱۲

سیف ملوک کہیا ایہ نگری دیس ملک ہکواری
سبر کرن دی خواہش مینوں تکاں پھر کے ساری

جو جو ایس زمین وچہ ہووے شہر عجائب کائی
جاواں تک افسوس نہ لگے جاں کوئی گل بنائی

بی بی نزت منگائے گھوڑے خاص سواری والے
چوکڑیاں تھیں رہن ناہیں وانگوں ہرن غزالے

پوبیٹے وچہ نہ پہنچن دیندے اوپرے دی تائیں
پیراں نال نہ لگن دیندے دھوڑ کھُری دی تائیں

بی بی تے شاہزادہ دوے ہوئے سوار شتابی
خدمتگاراں بہُ قطاراں کنجکے پھڑی رکابی!

شہر بازاراں جاء مکاناں ہر کوچہ ہر بل وچہ
شاہزادے نوں پھیرے بی بی باغ بہار خنگل وچہ

جت ول نظر کرے شاہزادہ دسن سندر کڑیاں
ہر جھاکے ہر محل چوبارے وا شکلاں دل ٹُرپیاں

ہر غرفے وچہ طرفے تکدا ہر ہر قدم صنم نوں
ہر کوچے تے سوچے سوہنے تم کرن جو غم نوں

ہر ہٹی ہر وہڑے اندر ہر ہر گلی بنیرے
حوراں جیسی صورت ناریں تکیاں شاہ چوپھیرے

ناریں کھٹن ناریں کھاون ناریں سبھ کم چائے
اوہو خریدن اوہو ویچن خوب بازار سوہائے

ہک نڈھیاں ہک وڈیاں ناریں ہکناں خوب جوانی
بیک بیگاں دی صورت وافر تارے جیوں آسمانی

ہر ہک عجب جمال شہزادہ تکدا جاوے کُھلا
ثابت عشق پری دا آہا بار دلوں نہیں بُھلا

جس دل اندر عشق سمانا اوس نہیں پھر جانا
توڑے سوہنے ملن ہزاراں ناہیں یار وٹانا!

غزنی دے سلطان ہزاراں سوہنے آہے گولے
دال ایاز نفر دے اتوں سبھناں تائیں گھولے

چھنزں روپ زیادہ دیہہ تے دیکھ چکور نہ پھردا
بھانبڑ بلدے دیکھ پتنگا دیوا چھوڑ نہ کردا

لیلاں نالوں گوریاں کڑیاں مجنوں نوں دس چکے
اس تے جان کرے قربانی اینہاں ول نہ جُھکے

ہو ہا پتھر مقناطیسے اُٹھ ملدا کر دھائی!
موتی ہیرے دیکھ نہ اٹھدا قیمت رنگ صفائی

پیلا منکا نیڑے کھڑئیے ککھ اس نوں اُڈ ملدے
لعلاں نال نہیں اُڈ چمڑن راہ نیارے دل دے

یار کمینہ جس دل پڑیا چنگا دیکھ نہ بُھلدا
جس دا سبھ تھیں بہتر ہووے سو کیوں در در رُلدا!

حرص مجازی شہوت بازی جس اندر وچہ ہوندی
جس سر سر عشق دا اوتھے شہوت مول نہ وسدی
اگ نہ ساڑے لکھ جنہاں تے رحمت بدلی وسدی
شہوت باز مجاز حرص دے ناز نیاز نہ جانن
کامل عشق خدایا بخشیں غیر ولوں مکھ موڑاں
آوے مستی جاوے ہستی بھلے شکل پرستی
کدھر رہیا گھاٹ محمد کدھر آئیوں تر کے
سیف ملوکے شہر ملک دا کیتا سیر بھلیرا
چوٹی اچی چنتے توڑی ہیر زمیں پر پکے
شیشے بھل زر دے تارے انبر جیسا گردا
جیونکر انبر اتے کردے گردش برج ستارے
اس وچہ بھی اکہ آہا یارو گجھا سرّ اجیہا
اوس گنبد دے اندر آہے بی بی تے شاہزادہ
ناں ٹھنڈا ناں تتا بہتا شیر گرم اوہ پانی
تھوڑی تھوڑی نظری آوے گرم ہوا ہر نکلدی
سیف ملوک بی بی تھیں پچھیا کیسا ہے ایہ پانی
بی بی کہیا سُن شہزادے ایتھے مرد نہ ملدا
شہوت آن کرے جد غلبہ اس چشمے وچہ نہاون
نالے حمل انہاں نوں ہووَن پیدا ہوون دھیاں ۳

ہر اک صورت اجلی تک کے پئی طبیعت بھوندی
جس دل حُب سجن دی اس وچہ حب نہیں ہر کس دی
ایویں صدق نہ ہار محمد ویکھ طبیعت ہسدی
راز گواون باز نہ آون ہتھوں باز ۱ رنجانن
ہکو جاناں ہکو تکاں ہکو آکھاں لوڑاں!
پیر اکسیر گھتے ہو سوناں ایہہ کٹھیالی جستی
قصہ سدّھا صاف سنائیں خوب سنبھالا کر کے
ڈٹھا ہک وچکار شہر دے گنبد بہت اچیرا
رنگ صفائی نظر نہ ٹھہرے سورج مثل چمکے
اوہ قائم ۲ سی دیہاں راتیں انبر ہتھوں بھردا
کہن نجومی اس گردش تھیں ظاہر ہوون بیارے
اوہ بھی آکھ سناساں اگے جے دم زندہ رہیا
سیف ملوک ڈٹھا وچہ چشمہ پانی بہت کشادہ
چمکن ہارا جیونکر پارا صاف شکل من بھانی
ایوں معلوم ہووے جیوں مٹھی سیٹھ ہوندی اگ بلدی
کی کجھ صفت اہدے وچہ بی بی دسیں کھول کہانی
جاں ایہ کڑیاں بالغ ہوون مطلب لوڑن دل دا
لذت مرد زنانی والی پانی وچوں پاون
حکم ربے دے نال ایہ صفتاں اس پانی وچہ پیاں

۲ یعنی بجائے شیشہ وگل کار از کردہ شدہ و گردہ اش مثل آسمان گردندہ است، و آں گنبد قائم است ۱۲ ۳ دھیاں یعنی دختراں پیدا شوند نہ طفل ۱۲

۱ باز اوّل بمعنی قوت آناد باز دوم بمعنی باز شکاری ۱۲

سن کے گل عجائب منہ تھیں شاہزادہ فرمائے — واہ وا قادر قدرت والا جس ایہ کھیل بنائے

فیر شہزادہ بی بی تائیں کہندا کرتا کیداں — بی بی ایہ دن پاس تساڈے گذرے وانگن عیداں

پر جس دے عشق رولایا مینوں کدھ گھراں تھیں آندا — لوڑاں اس نوں مطلب میرا وقت وہاندا جاندا

عشق بدیع جمال پری دے دسیاں جائیں سانوں — دیہو پتے نشانی اس دے جے کجھ خبر تسانوں!

باغ ارم کوئی دیس سنیندا اوتھے اس دا ڈیرا — کدھرے ہووے تساں منت معلم اوہ مکان بھلیرا

بی بی کہیا سیف ملوکا نام سنے ایہ تیں تھیں — باغ ارم بدیع جمالوں خبر چھپی کیں تھیں

اس ولایت ساڈی اندر باغ ارم دا ناواں — ڈھٹھی وڈی کوئی نہ جانے خبر کتھوں میں پاواں

نوعمر بزرگ

نام بدیع جمال پری دا اوہ بھی تدھ سنایا — اگے اتنی عمرے اندر سننے وچ نہ آیا

نہیں سنی کوئی صفت انہاں دی نہ کوئی گل کہانی — اینویں آکھ خلاف شہزادہ دس کدھر میں پانی

ست دہاڑے رہیا شہزادہ نال بی بی رنگ رتا — اوہناں عیشاں موجاں اندر پھر آہا دل تتا

روز و عرض کرے رب سائیاں میل میرے دلبر نوں — اس بن عیش نہ بھاوے کوئی کراں قبول سفر نوں

اٹھویں روز منگی پھر رخصت ٹور مینوں ہن رانی — جتول قدم لکھے ہیں ڈیواں چگاں دانہ پانی!

جاں جاں ساس آس گواواں پاس سجھو دے رہساں — یا ملساں یا مرساں تاہیں ہو نچلا بہساں

ترساں نیر سمندر نہ ڈرساں جان جاں توڑی سرساں — ہمت کرساں مول نہ ہرساں ملنے باجھ نہ جرساں

بی بی کہیا سیف ملوکا بہت تکی تدھ سختی — پھر ہن رب خوشی وچ آندوں کیوں لوڑیں بدبختی

راج حکم کر بیٹھا ایتھے تیرے سبھ سلامی — میں بھی نوکر ہوساں تیری دعوی پکڑ غلامی

ہر اک نار ایتھے جیوں پریاں چنن جیہی دیہی — جیہڑی چاہسیں حاضر ہوسی پھر ایہ خواہش کیہی

سیف ملوک کہیا سن بی بی تدھ جانا کی رکھا — تخت ولایت چھوڑ بدیسیں پھراں رناں دا بھکھا

حوراں پریاں ناریں تک کے یار ولوں نہیں ہٹساں — دوئے جہان لبھن ہن یاروں موڑ پچھاہاں ہٹساں

بی بی جاتا سچا پکا عاشق ہے دلبر دا
لگی چھک اوداسی ہویا مول نہیں اس رہنا
خچر خوب سواری والی کر تیار منگائی
شیشہ اپنے ویکھن والا شاہزادے نوں دتا
گولی اِک جوان سندر تک نال شہزادے لائی
کہیا حدا ساڈی تو ڑی خطرہ رکھ نہ کوئی
شیشہ خچر دے کے اوتھوں موڑیں گولی تائیں

چھلے غم صنم دی خاطر عیشاں چیت نہ دھردا
رخصت کر ئیے جتوں جاندا کا ہنوں مڑ مڑ کہنا
زینت زین سنہری کر کے ہچھی طرح سہائی
کہیا جو کوئی ملسی دسیں جائیں چلا کنڈ دتا
ہوا سوار خچر تے ٹریا۔ بی بی ٹوران آئی
جس ویلے ایہد تسانوں تم تمامی ہوئی
رکھ توکل اِک ہکلا پھر اگوں توں جائیں

مقولہ بی بی شاہ زناں

دے کے خرچ روانہ کیتا وس نہیں کجھ چلے
غیبوں رب ملایا بنا خوشیاں رہیا نہ بناں
آپے آیا گھر سہایا میںنوں رب ملایا
نہ کوئی آس ملن دی مڑ کے کون آنے اس پاسے
سوہناں مٹھا رج نہ ڈٹھا چٹھا میہ اِکلیا
ٹھگ گیا لاء اگ کلیجے وگ ٹھگی نہیں اڑیا
سیف ملوک بندوق لگا کے کوک نہیں سن سندا
صبر کراں گی دکھ جراں گی یا مراں گی ہاوے
کر دکلیجے مرد لگائی ظالم درد جدائی
ساقی سوہناں مدھ کھری دا دہ پیالہ بھر کے
ماراں دشمن دیوے نائیں قید کیتا جس سوہناں

آپ رہندا بال نہ کھڑ دا مشکل بنی اوتے
چھڈ ٹریا ہن رہندا ناہیں لکھ شیرینی مناں
سٹ ٹریا بن بھٹ اسانوں جاں گھٹ عشق سمایا
چھوڑ گیا نیوں تروڑ پیار اکر کے کوڑ دلاسے!
لعل پیارا اپن ایارا لا چمکارا چلیا!
سکھاں کارن لائی آہی آن دکھاں لڑ پھڑیا
پھٹ نہ سیندا ظالم تھیندا رت پیندا نہیں پن دا
کجھ نہ کہناں سر پر سہناں جی کجھ رب سہاوے
جاں شاہزادہ اوہلے ہویا روندی مڑ گھر آئی
پیواں تے پھر کھیواں تھیواں مڑ کے جیواں مر کے
اوہ چھٹے تاں دلبر میلے ہور علاج نہ پوہناں

ل یعنی پشت دادہ براۓ اکبر سوۓ انسان بینی ۱۲ ۲ یعنی دردو غم ظلم شروع ۱۲

ع مست شدن

داستان در بیان مشقت دیدن شہزادہ از گرسنگی و تشنگی و بیتاب شدن او و قصد ہلاک خود کردن و جواب سوال نفس و عقل و خبر دادن اسم اعظم فرمودن و شربت دادن فرشتہ او را

ہے فجرے دی واؤ پیاری توں نت سفر تیاری — ہر ہر شہر ولایت جاویں پھریں لوکائی ساری

باغ بہار ہزاراں ویکھیں جو ہاں جنگل بیلے — کئی کوہ قاف سمندر ٹاپو تکیں سنج سو بیلے

ہر سوہنے دی زلفوں حلے باس آنے ہر پھل دی — تاہیں وقت فجر دے تدھ تھیں بند طبیعت کھلدی

بہت کمال سخاوت تیری ورتے ہر ہر جائے — بلبل بھور ہزاراں تائیں دس پھلاں دی پائے

میں بھی کراں سوال ہمیشہ سخی سوال منیندے — دیکھ کنگال وبال آلودہ جو سر دا سو دیندے

شہر ولایت یار میرے دی اج کل پھیرا پاویں — نام اللہ دے زلف اوہدی تھیں میں دل بو لیاویں

سیف ملوک اس بی بی کولوں جا رخصت ہو آیا — دہو دیہہ کیتے نت تردا دن دن شوق سوایا

رستے اندر ناریں فوجاں ہر جا ملے سواری (تواضع علی) — شیشہ اگوں دسے اونہاں پرت وکھن کرداری

ست دہاڑے تردا رہیا جا پہنتا ہک جائی — اُچی ڈھیری اُتے ڈٹھی قبر بلند بنائی

لعل جواہر قبرے اتے کجھ لگے کجھ ٹنگے — کول قبر دے حجرہ بنیاں کسب ہوئے سبھ چنگے

اُچا اک نشان کھلوتا سونے موتی جڑیا (آمیختہ) — گولی نے شاہزادے تائیں اس جائی ٹک کھڑیا

اوتھے جا پھر ہوئی سلامی کہندی ہے شہزادہ — ایتھے توڑی حد اساڈی ناہیں حکم زیادہ

ایہ تربت حد ساڈی اندر اگے اس تھیں ناہیں — ایتھوں ہن کر رخصت مینوں جاواں پچھلی راہیں

سیف ملوک خنجر توں لتھا واگ دتی ہتھ گولی — نالے شیشہ دے کے کہندا نال اُنہاں دی بولی

دئیں دعا سلام گھنیرا بی بی تائیں میرا — تدھ ہیں نال مروت کیتی بھلا کرے رب تیرا

گولی تائیں رخصت کر کے شاہزادہ اٹھ ٹریا — اوہ خنجر لے ٹری پچھاہاں جاں شاہ اوہلے ہوریا

شاہزادے کر لیا لنگوٹا لک بدھا داہ کس کے
جاوے بار شکار کریندا مار لئے ہر انجوں!
پانی چھڑ دا مول نہ اڑدا جھڑ دا اُٹھدا جاندا
ہک دن اک اجاڑ وڈیری آئی بہت مزیلی
مار وتھل سسی دے وانگر ریت ہوئی تپ رتی
تتی داء جھلے وچہ ایسی جیوں ہوا ہڑ ترگ دی
ناں کوئی ٹھنڈی چھاں چھاواں ساڑے دھپ قہر دی
جیا جون اس جوہ جلی وچہ جل بن جان جلاوے
گرمی تلخی سبھ زمیں دی اوتھے ہوئی اکٹھی
سیف ملوک اس جوہے آیا سٹریا درد غماں دا
آب سوا بیتاب ہویا سی باب شہدے دا مندا
بہت ہویا لاچار شاہزادہ طاقت زور نہ رہیا
کرے ارادہ ایہہ شاہزادہ ماراں پیٹ کٹاری
عقل شاہزادے نوں پھر دے مت نیری کیوں ماری
نفس کہے ہیں کاہلا ہویا کچرک توڑی جرساں
عقل کہے کیوں کملا ہویوں عشقے لج نہ لائیں
نفس کہے ہن کتھوں ملسی ناں کوئی دس سینہا
عقل کہے ایہہ کم عاشق دا عشقوں لیس نہ کرنی
نفس کہے ایہہ ہارن کیہا ہیں مر مصر نہ چلیا

خوب ہتھیار پوشاک سنبھالی وگ پیا بھر ریس کے
آپ کباب شتاب بناوے اگ کڈھے اگ بنجوں
ستر روز ہوئے پندھ کپدے پنڈ نگر نہیں پاندا
ناں شکار نہ پانی اوتھے آپ خداوند بیلی
رتی گھٹ نہ کربلا یوں وانگ قیامت تتی
اُڈ دا پنکھی اندوں جاوے اگ وہتوں بھی لگدی
باہجوں جل دے جلدی جلدی جلدی رت جگر دی
وسنی واس نہ پاس کوہاں تے ویکھ ہراس ستاوے
جو پچھ دا سو بھجدا وہلا جیوں جو اندر بھٹھی!
بھکھ پیاسے تولے پاسے کیتا تھکا ماندہ
جل بن جالن مشکل کیہڑا آن پانی دا بندا
تنگی تلخی ایسی جیسا جان کندن دن ایہا
اس تلخی دے سخت عذابوں چھٹے جند بیچاری
سانس اوڈن تک آس نہ توڑن خاص جنہاں دی یاری
لاکھ مصیبت جھاگ نہ بلیا اج ملے بن مرساں
اتنی سختی اگے جھلیا کوئی دن ہور لنگھائیں
آس ہوندی دس پوندی جس دی اینویں جیرن کویہا
لا کے بازی بے اندازی اوڑک دار نہ ہرنی
راہ سجن دے اندر مر کے بہتر خاکوں رلیا

له ٹکوا یعنی ترنبد لیستہ ۱۲ ۲ه بے غم جھگاں کڈاناں ترش ترانداز ۱۲ ۳ه یعنی دتاب رنجے ۱۲ ۴ه یعنی جان طلب ۱۲ ۵ه تنگ و خفا ۱۲

عقل کہے کھا کاتی مرناں کم ہوندا شیطانی
نفس کہے فرہادے لایا آپ سرے نوں تیشہ
عقل کہے فرہادے سنیاں شیریں گئی جہانوں[1]
نفس کہے کیوں مہینوال نے ماری چھال جھناویں
عقل کہے توں سمجھیں ناہیں اوہ مرنا کت پاسے
جے ایہہ مرناں جائز ہوندا تاں مجنوں کیوں روندا
جس دن ہیر ویاہی کھیڑے رانجھا بھی مرجاندا
ویکھو زلیخا کتنی واری دُکھاں پئی اکائی
ہور ہزاراں عاشق ہوئے دُکھیے تے لاچاری
مرداں والا دایا کر کھاں تاں رکھ پچھلی جو عادت
نفس عقل دی تابع ہوندا جو کہندا سو منّدا
جے کر شرح کراں اس گل دی دور سخن ٹر جاندا
نفس عقل دا جھگڑا اتر ٹا عشقے رٹ مکائی
کہندا ربا جے توں میلیں دلبر نال ملاسیں!
جے اک گھڑی نہ پانی لدھا ظالم لوٹ[2] قہر دی
ایہو فال ربے پر سٹ کے شاہزادہ لٹ آیا
اکھیں سیتیاں تے دل جاگے جاگے طالع سُتے
انگ انسانی رنگ نورانی آن نسنگ کھلوتا
صورت سیرت وانگ خضر دے چہرہ سورج چمکے

بھار لگا تاں پنڈا تاری نہیں عشق دی بانی
اوہ مویا مردود نہ ہویا ایں بھی اوہ اندیشہ
اوس جہان گیا سی ڈھونڈن مویا نہیں اگاتوں
مارو کاتنگ ڈٹھی سی سوہنی کیوں پئی دریاویں
دوے ہک دُوئے دل ہٹھلے گل ملن دی آسے
تریہ[3] ورہے کیوں سڑدا رہندا مرسو کھا ہوندا
کاہنوں کن پڑاندا ٹِلّے گل کفنی کیوں پاندا
مُوہرا کھا نہ موئی تائیں ہر عاشق دی مائی
یار ملے بن درداں اک کے پیٹ چھری کس ماری
وانگ سسی جے نسا مویوں تاں بھی ملیں شہادت
لگے پنڈ مقدم موچی ساڈے اتے بندا
کر کے صبر محمد بخشا قصہ چل سناندا
سیف ملوکے منصف بن کے فال اتے گل پائی
تاں اس وقت کسے دے ہتھوں پانی سر دیا ایں
ساڑ ہلاک کرے گی مینوں چاہ رہسی دلبر دی
جھنڈ گرندا رکھ سرہانے پاس زمیں تے لایا
اچن چیت ہک مرد ازغیبوں آن کھلا سرا تے
بھاری سی دستار سرے تے سبز جیویں رنگ طوطا
والاں تھیں خوشبوئی جُھلے آن چوطرفی رکے

[1] یعنی فرہاد شنیدہ بود کہ شیریں ازیں جہاں بآں جہاں رفت فرہاد نیز برائے جستجوئے او بداں جہاں رفتہ واز برداشتن غم عاجز شدہ ۱۲
[2] یعنی باد گرم سخت کہ در ماہ جیٹھ وزد ۱۲
[3] فقیر [illegible] ۱۲

حسن جمال کمال اوہدے دی اوڑک حد نہ آہی
فیروزہ رنگ عاصہ ہتھ وچ سبھ سفید پوشاکی
خشخش جتنی میل نہ کدھرے ناں پیرین نہ جوڑے
ہتھ دوجے اس چھناں پھڑیا ٹھنڈے پانی بھریا
خوش آواز رسیلا کر کے مٹھی ناں زبانے
اس جو ہے وچ تیرے کارن مولی امینوں گھلیا
تیرے اتے رحمت کیتی آپ خداوند سائیں
اُٹھ شتابی نال خوشی دے پی ایہ شربت مٹھا
اج کل وچ خداوند تینوں ایسی تھاں پچُیسی
اوہ بھی نال تیرے رل جاسی توڑ پیی تک سگی
فکر فراق قضیے سختی دکھاں جھیڑا کر آئی
اگے تھوڑی بیتا رہندی گیا قضیہ لماں
سیف ملوک اوہدی گل سن کے پل وچ دوناں ہویا
شہر سبایوں پاس سلیماںؑ ہیت ہدہد مٹھا
یا سسّی نوں ملے سنھوئی پہلے کیچ نگر دے
یا ہیرے دا ہمن آیا رانجھے دے وچ خانے
یا اوہ مینہ بہاری ملیا باغ خزاں دے بارے
یا بلبل نوں دا فجر دی رُتے کھڑے گلاں دے
یا اوہ رات ہنیری اندر چڑھیا چن آسمانی

دم دم اندر پاک زبانوں کردا ذکر الٰہی
مظہر نور الٰہی دسدا جُتے جامے پاکی
ساوے وال سرے تے لشکن جیوں سی کلغی توڑے
حوض کوثر دے چشمے وانگر دندیاں انوں تریا
شاہزادے نوں کہیا اس نے اٹھ عاشق مردانے
ہور نہیں کوئی مطلب میرا نہیں کنے ول چلیا
پانی دے اوجیجا گھلیا تدھ ول میرے تائیں
تھوڑے دن ہن مہلت رہندی کھلسی تیرا چھٹا
جنھوں محرم اوس پری دا ملسی تنے دس پاسی
دل تھیں چنتا چا شاہزادے ناں کر خفگی تنگی
وقت خوشی دا نیڑے آیا ہمت کر توں بھائی
چل شاہزادے ول سجن دے بیٹھ ہنو کمکماں
گل نہ سی کوئی آب حیاتی مویا اُٹھ کھلویا
یا یوسف پیراہن گھلیا یعقوبے نے ڈٹھا
یا وکیل زلیخا ڈٹھے خاص عزیز مصر دے
یا مجنوں دل زبد لیا یا لیلیٰ دے پروانے
یا اوہ باتی بجھدی جاندی پہنا تیل دوبارے
یا اوہ راہبر محرم ملیا اوہ بھیڑ بھُلے جاندے
یا اوہ انّھیں مادرزادے لدھی نظر نورانی

لم آخر نہایت ۱۲ سلم یعنی رنگی ۱۲

ہٹیلہ از پینہ گردو بیمار

یا تعویذ فرشتے آندا اور چپہ خلیلے
سیف ملوکے اجن جینی اکھیں اوگھڑ گیاں
اوڈِٹھا داہیا اُٹھ کھلوتا کھُلی تربہہ تمامی
باتعظیم سلام ہزاراں کر کے ادب زیادہ
اوس بزرگ نے کہیا اگوں میں ہاں ملک سرشتہ
لکھ لکھ ہووے مبارک تینوں سیف ملوک جوانا
مطلب تیرا حاصل ہوسی جا سن غم ہزاراں
عقد نکاح کریں گا اس نوں راج ہووے گا تیرا
چاہ مراد تیری سبھ ملسی دولت تخت شاہی دا
جے سو حیلے یا ہجھ وسیلے کریے نال دلیلے
نال ملاح صلاح ملائیں ٹھل چلائیں بیڑا
لوڑ مؤکل کر بن توکّل منیں اس دا کہیا
کنڈے سخت گلاباں والے دوروں ویکھ نہ ڈریئے
باشک ناگاں دے سرگاہیں آون ہتھ خزانے
سیف ملوک شاہزادے تائیں حکمے نال ربانے
عاصے نال فرشتے سچے لیک زمین تے پائی
آپ فرشتہ غائب ہویا چھوڑ شاہزادے تائیں
خاطر جمع تسلّی ہوئی خطرہ رہیا نہ کوئی
جنگل برّ اجاڑ وڈیری ہو راگوں پھر آئی !

مسند
باماں
کردن

یا کھوہے وچہ یوسف کارن گھڑیا وحی وکیلے
سر دھڑ کن بنا کے سندا کھل گیاں کھڑ کیاں
اوس بزرگ دل نال ادب دے نیوں کے ہویا سلامی
یا حضرت کی نام تساڈا کردا عرض شہزادہ
میرا نام خداوند دھریا جورائیل فرشتہ
تھوڑی سختی رہندی باقی پھر یا نیک زماناں
نال بدیع جمال پری دے کرسیں جین بہاراں
شاہ پریاں دے گھر وچہ خوشئیں کاج ہویگا تیرا
جبلہ کریے ملے وسیلہ وچہ وکیل چاہی دا !
بھار بیڑے دا پار نہ جاندا یا ہجھ ملاح رنگیلے
پیر بناں تدبیر نہ کوئی جھوٹھا ایہو جھیڑا
دس یاوے تے یار ملاوے غم ہووے بھر نہیّا
چھُپیاں چھلیئے رت چوائیے جھول پھلیں نہ بھریئے
رت ڈوہلیں پھٹ کھاویں شاہا سوکھے نہیں پرائے
اعظم اسم فرشتے دسیا پڑھیا شاہ سیانے
کہیوس اسے رخ تے جائیں لوڑ کریں ہر جائی
سیف ملوک خوشی کر ٹریا ہویاں دور بلائیں
چاہل چایا تے اُٹھ دھایا فقیر جنگل جیوں ہوئی
انت حساب شماروں باہر چڑیائی لمبائی

جے سبھ مخلقت روئے زمیں دی جا اوہدے وچہ چھپے
جیوں آٹے وچہ لون نہ دسدا تیویں ساری کھپے

بارم بلی جان اکیلی یار نہیں کوئی ساتھی
غول ڈراون تے کول آون دیو ڈیڈے جیوں ہاتھی

رات ہنیری خوف چوفیرے بولن دیو بلائیں
عاشق باجھ نہ قدر کسے دا بچے ایہیں جائیں

ان نہ پانی واس مسافی رستے نہیں نشانی
جنڈ گرنڈے ظالم کنڈے پر پر سلے کانی

نازک پیر پھلاں تھیں آہے ریشم پھلے لپیٹے
نت ننگ پینے جنگل گاہنے پھٹڑے بری لپیٹے

رسیدن شاہزادہ بر قلعہ دیواں کہ اسفند باش نام داشت و فتح کردن آں را و خبر یافتن از مقصود و خلاص کردن ملکہ خاتون را از بند دیو و ہلاک کردن دیو را و از اں جا آوردن ملکہ را

دُھپاں پالے سر تے سہندا نیند رہیکھ پیاساں
اگے ہی اوہ مان نہ آہا لگ پیاں ہن آساں

اعظم اسم پکاندا جاندا برکت اس دی بھاری
قوت زور عشق دا تن وچہ ہور اسم دی یاری

ہک دن نزدے نزدے جاندے جا اچی ہک تکی
اوسے ول اوتیرے چڑھیا رکھ دلیری پکی

اچا نھاں وڈیرا آہا چڑھدا گیا اگیرے
اتے جا متعجب ہویا پھیری نظر چوفیرے

ہر ہر پاسے نگاہ دوڑائے تکے رب دیاں کھیلاں
جیوں کر نجد اتے چڑھ مجنوں تکدا سی گھر لیلاں

قلعہ بلند حسابوں باہر نظر پیا اک پاسے
ہک ہک برج اوہدے دا ایڈا سارا کم رہتاسے

باہی ایڈی اچی آہی جے اِل کرے پہارا
پہلے چیرے پہنچے مر کے اگے ہور پسارا

جے سیمرغ اوڈاری مارے ساری قوت کر کے
اس نوں بھی کم مشکل آہا اتوں لنگھن تر کے

بیر زمیں دے ہیٹھ سرے سن کنگریاں آسمانی
دسن بند ہوئے دروازے ناں کوئی راہ نشانی

سیف ملوک قلعے ول ٹریا ذرہ خوف نہ کھاندا
مرجیوا اوکھا سوکھا ہو کے کول قلعے دے جاندا

ادہ اندر نوں وڑیا لوڑے کھول کیویں دروازہ
جتے جا مے پا کی کیتی وضو کیتا مڑ تازہ

اعظم اسم مبارک پڑھیا قفل اتارے در دے
ہر ہر چھپّن چھوتے نکے ہر ہر برج منارے

ڈٹھبوس صحن قلعے دے اندر بہت عجب اک ماڑی
جیوں اسمان کھرے تے راتیں چمکن روشن تارے

لعل جواہر موتی ہیرے جڑت جڑا چو فیرے
شاہزادے جد ڈٹھا دوروں بنگلہ خوب سہایا

جا بنگلے دے در تے پہتا ویکھ تعجب رہیا
بہت بلند شماروں بنگلہ انبر نال منارے

گردے دا کجھ انت نہ آوے کی کجھ آکھ سناواں
چھجا چھت بنیرا اچھار جڑ موتی فیروزے

کندھے اتے طاق سنہری بہت بلند بنائے
زنگارنگ عجائب بوٹے رنگاں نال سجائے

سُرخ عقیق ہیرے دیاں کنیاں لعل زمرد گھڑکے
گوہر تابش دار کھرے دے گئے چوفیرے بن دے

واہ نقاش کریگر بھلے کیتے نقش ہزاراں
تتر مور چکور ہزاراں بھور لٹورے طوطے

آدم جن پری دیاں لکھیاں خوب شکل تصویراں
بنگلے دے دروازے اگے بنے بازار چورستے

کھانے والے چنگ چنگیرے چیز نعامت سچی
کر بسم اللہ اندر وڑیا کر دا سیر اندر دے

ہر باہی دروازے کوٹھے تھاں تکیندا سارے
نال جنت فردوس برابر خوب کریگر چاہڑی

تیویں اس بنگلے دے دسلے شیشے چمکن ہارے
دینہ چن وانگر دوروں لشکن روشن کرن ہنیرے

دل نوں برقراری آئی اٹھا اتے ول دھایا
آکھے دو چار روئے زمیں تے ڈٹھا نہیں اجیہا

خوب بلور عقیق کھرے دے اٹاں وٹے سارے
ہک بنگلے وچہ دنگلے خانے وانگن شہر گراواں

چونے بدلے چاندی کندھیں درج ہوئی زر دونے
لاجوردی وانگ آسمانے نقش نگار سہائے

بیت ہرے فیروزے کولوں چاندی ڈال لگائے
رنگ برنگی پھل بنائے شاخاں اتے جڑکے

ہک ہک ٹکی دینہہ روشن دی ہک ہک چیجے ہدیں چن دے
باغ بہاراں تے گلزاراں میوے رکھ قطاراں

زنگارنگ پھاڑی تکھی ویکھ رہے روح غوطے
تختاں تے شاہزادے بیٹھے کرسی فرش امیراں

ہٹ بھرے کجھ گھٹ نہ آہا لوڑ پئے جس دے تے
برفی خستہ اتے جلیبی پیڑے حلوا لچی!

لہ جاندی گئے پار سمیت شہزادن ۱۲

برفی دانے خوب مکھانے بادشاہانے کھانے
تر بہہ پیاسے جاندی پاسے وبہہ پتاسے دانے
ہمرسے تمرسی دانے ریوڑیاں کھجورے
وڑے کرارے بھٹے پکوڑے پاپڑ اتے پنجورے
لڈو چاکی قرص گلی سی مٹھیائیں ہر جنسی
تھوڑا کھاناں بہت سناناں کون نکماں گنسی
امن امان دوکان بھرے سن نان ادا باں حلوائیاں
آدم کول نہ دسدار با کس تلبیاں تلوائیاں
گوشت حلوے پھلکے چاول ہور اچار مرّبے
دالیں ساگ بھنے نے تڑکے جو چاہیے سو لبھے
گری بادام چھوہارے کھوپے ساؤگیاں سن نغزاں
بھرے بازار انار منقے خستہ پستہ مغزاں
ستر رنگ طعام پکے سن پئے ہوئے وچہ ہٹاں
بہت نہ ٹھنڈے بہت نہ تتے نرم آہے جیوں پٹاں
کھانے تک جیؤ کرے دھگانے کھا لیے من بھانے
مغز چڑھے خوشبو انہاں دی قوت پئے پرانے
شیشی نال پروتی شیشی بھریاں عطر گلابوں
کئی طرح دے شربت مٹھے ناہیں کمی شرابوں
نرم لطیف گوارے تازے کوئی نہ دسدا بہیا
لگا پیا بازار شہزادہ ویکھ تعجب رہیا
آدم زاد نہ کیڑا مکھی کال نہیں کوئی کتا
خبر نہیں ایہ کیسی حکمت ہووے نہیں کوئی بتا
کھانا اک نہ دسدا بہیا سبھو تازے تازے
بھرے رکاب کباب نروئے بہتے بے اندازے
کھان پکاون والے اتھوں کدھر مارے سارے
مت کوئی کھیل جناں دی ہووے شاہ دلیل گزارے
کتنی مدت بھکھیاں گزری ان نہ اکھیں ڈٹھا
اج اس جائی نظری آیا کھانا ہر اک مٹھا
مت کوئی غیبی عالم ہووے مینوں نظر نہ آوے
کھانے نوں ہتھ پاواں اینویں جانوں مار گواوے
یار نہیں میں اکھیں ڈٹھا رکھاں آس ملن دی
جنگل تے کوہ قاف لتاڑے واہگن کوہ شکن دی
باجھوں ملے مرجاواں ایتھے رہگ افسوس گھنیرا
یار سجن نوں خبر نہ ہووے کس کم آون میرا
پھیر کیسے دل ٹکڑا کرکے کی کرے گا کوئی!
جی کجھ بھاء میرے وچہ لکھی اوڑک ہوسی سوئی
چیٹا ٹکا ہٹی نے اک رکاب اٹھایا
طلب موافق پلے پایا ودھدا موڑ ٹکایا!

کر بسم اللہ چائے لقمہ جو کجھ حد ادب دی　　کھا لیا جو خواہش آہی حمد گزاری رب دی

ہو معمور بیٹھا شاہزادہ ذرہ خوف نہ کھاندا　　اوس ہٹندھاتی[1] بنگلے سند ابوہا لوڑن جاندا

لوڑ لدھا دروازہ اوڑک سنگل کنڈی جڑیا!　　ہنھ اپڑایا اپڑے ناہیں اوپراں جائے نہ چڑھیا

قوت پیش نہ جاندی کوئی کرن لگا تدبیراں　　جندریاں نوں مار اُڈاواں جے چلاواں تیراں

پھیر کہے مت دیکھے کوئی خفا ہووے نقصانوں　　نوں لے فحش تنے بولے متد الگدا خوف جہانوں

اوڑک ایہہ تدبیر بنائی کیتا راس کمانے　　اگلے سرے اتنے چا بدھے تیر دلبر جوانے

اُچی کر کے جندرے تائیں تیروں کنجی پائے　　جندر لاہ لیا شاہزادے برکت اسم خدائے

سنگل کنڈی لاہ شتابی کھول لیا دروازہ　　اگوں دُھم پئی خوشبوئی روح ہویا خوش تازہ

جُھلّی بو، بہجن دے والی مٹھی واہ پیاری!　　جان جیسے وچ قوت آئی لتھی سستی ساری

جیونکر واصبا دی لگے دکھیں گھٹیاں کلیاں　　دے مبارک منہ کھلائے کھڑ کھڑ ہسن کھلیاں

تیویں سیف ملوکے تائیں واوجیت کھلایا　　بسم اللہ کر اوس مکانوں پیر اگیرے پایا!

بنگلے وچ اگیرے ہویا نظر چوفیرے مارے　　آدم ذات نہ نظری آوے لگے محل چبارے

پھر پھر تھکا آپے بکا کوئی نہ بولندا تکا!　　ناں گھر والا تے ناں پاہرو[2] ناں کوئی چور اچکا

بیٹھ اڈیکے مت کوئی آوے پھیر تکے ہر پاسے　　کدھرے کوئی نہ نظری آوے پیندا جیئو چرا سے[3]

بہت اچرج تعجب ہویا آکھے ایہ کی باناں　　ایہہ قلعہ ایہہ بنگلہ ایسا کوئی نہیں وچ تھاناں

ہنجی کوچی جا بنائے سوچی مثل کٹورے　　سجرے لبتر مجلس خانے دسدے کور نکورے

اوہ کوہ قاف اجاڑاں براں اوہ قلعہ اوہ جائیں　　اک اکلا ویکھ نہ ڈردا آدم باہجھ سرائیں

دل وچ فکر تمیزاں کر کے لوڑے سر اس گل دا　　ہر ماڑی ہر بنگلہ ویکھے سیر کرے ہر دل دا

نیز کمان ٹکا شہزادے سر دہ پھڑیا ہتھ کھتا ہیں　　بنگلے اندر بنگلہ جیہڑا اس توں ویکھن بھناں

ل ہٹنت دھمات

۲ پہرہ دار

۳ ورکر از رشتہ ۱۲

پڑھ کے اسم مبارک رب دا جا اندر وچہ وڑیا
بہت صفائی تے روشنائی بہتا سوہناں سندر

فرش صفائی شیشے نالوں کندھاں تے خود شیشے
شیش محل سنہری سارا چھت بوہا بہت لیسہ ل

وچہ اس دے اک تخت سنہری لعل جواہر جڑیا
پنجریاں وچہ پنکھی ٹنگے بنگلے وچہ چوفیرے

بلبل کھر سو طوطے میناں قمری گھگی بھائی
بولن خوش آواز تمامی رنگ رنگاں دی بولی

بلبل کر کے یاد بہاراں بولے سخن ہزاراں
باغ ارم وچہ پھل گلاباں ہوسی نویں جوانی

کھر سو آکھے باغ ارم دی کھیتی ہری ہوئے گی
اج کل کنڈے نرم ہوون گے پتر لوٹے سمن دے

طوطے آکھن پکے ہوسن میوے باغ ارم دے
انب انار مزے وچہ ہوسن آن پئی رس مٹھی

قمرے کوکو کوک پکارن اوکو اوکو ماہئے
نال خوشی دے سیر کریندے ہر بوٹے ہر ڈالی

مییناں آکھیں ناں جمدی ماؤ دے گھر نتی
چہرہ چہرہ کر دا اج ہوئے گا مکھ لالی تھیں لالہ

گھگی آکھے کوہ گئی ملیتوں کیسی چھری امر دی

بہت عجائب حد شماروں بنگلہ نظری چڑھیا
لعل جواہر روئے زمیں دے سبھ پئے اس اندر

سوہنی صورت نقش بنائے حسن کمال بے ریشے
جتول تکے پیا چمکدا جیوں سورج دیاں سماں

پر کوئی شاہ امیر نہ اوتھے لگا اوہ بھی اڑیا
پنجرے جڑت جڑا جواہر ول آہے گھنے گھنیرے

کونجاں مور لٹورے کوئل انت نہ آہا کائی
ہکناں کوک اجیری آہی ہکناں دی گل ہولی

قید ہویاں وچہ پنجر کاراں کد رلاں گلزاراں
جے رب قید پنجر دیوں کڈھے چل ملے دل جانی

شاخ فراخ وساکھ مہینے پھلیں بھری ہوئے گی
جے رب ساتوں بندوں کڈھے کریئے سیر چمن دے

ہائے ہائے ربا پائیو سانوں پنجریاں وچہ جمدے
دانے کڈھ اناروں کھاندے جے رب کردا چھٹی

باغ ارم دیاں سرواں اتے ہوندے اسیں گھمائے
راگ سہاگ چمن دے گائیے بھاگ جگائے والی

رج نہ کیتا سیر چمن دا آن پنجر وچہ گھتی
بھاء اساڈے پائیو ئی سایاں داغ وچھوڑے والہ

یوسفؑ کھوہ پیا نہیں دسیا طوق پیا ہن مردی

لہ نورے یعنی بنگلہ آمدہ نازک ورزمی ۱۲ لہ مقام بود نا لو بہ بعنی کہ بیاں گوبند ال گنجے من پیدا شدے ۱۲ لہ گھگی نام جانورے کہ بطوق برگردن باشد و اگشتے گیشیم اجعل کہ بود دار ۱۲

رت بہار نیار چمن وچہ یار ہوسی سنگ سئیاں ہیں بھی بولاں جے اج ہووان چانگیاں وچہ پرئیاں

کونجاں بولن سد غماں دی اسیں نقابل ماٹیاں بچے چھوڑ آیاں ہن اینتھے پنجر وچہ پھسائیاں

جے اج دیس اپنے وچہ ہوئیے اڈئیے بنھ قطاراں باغ ارم دل پھیر اپائیے رل کے نال اوڈاراں

مورے نوں ہڈ کورے لگے اڑ اڑ کر دا اگلاں باغ ارم دے بوٹے ہوسن گھنے ہوئے جیوں جھلاں

پریاں غضب پوشاکاں لاسن جے ہیں اوتھے ہوندا پائل پاندا من پر چاندا خوشئیں ہنجوں روندا

کہن لٹورے مولی لوڑے بندیں اسیں بیچارے اوڈن ہارے باغ کنارے خوشیاں دے بنجارے

باغ ارم وچہ رونق ہوسی دھوتی دھوڑ غباری ہر خانے وچہ خوب صفائی رہوڑے پھری بہاری

کوئل بول کہے اج ہوندی ہیں بھی کول چمن دے سبزہ ویکھ ہوندا دل تازہ بول سناندی من دے

ڈاہڈے رب وچھوڑا پایا کدے اسانوں میلے باغ بہاراں صحبت یاراں کرے نصیب ہر ویلے

خوش آواز پکھیرو بہتے ہور بغیر انہاں دے پنجریاں وچہ ٹنگے آہے ناں کجھ نام تہناں دے

آپو اپنی نال ادائے سبھو کرن پکاراں ربا قیدوں ڈئیں خلاصی یار ملائیں یاراں

اسیں پرندے وچہ ہوائیں اڈن والے ہیساں آپو اپنیاں رنگاں والے خوب اجالے ہیساں

جنتھے بھاوے اوتھے جاناں اجئیں بچئیں جائیں ابتھوں اٹھناں اوتھے بہناں کرناں سیر ہوائیں

پنجریاں وچہ پئے تڑفدے جاء نہیں مکلیری پر بھجے سر گنجے ہوئے ظالم قید بلیری!

کالے تتر کالے ہوئے کرن اچیاں فریاداں تسبیح سبحان تیری ہے قدرت کرناں قید آزاداں

قید ہویاں چا کریں خلاصی ایہ بھی ہے کم تیرا آپ وچھوڑیں آپ ملائیں تکیہ ہر دم تیرا

پنکھی روح تے پنجر جسہ بنگلہ دنیا خانہ باغ بہشت تے روح شاہزادہ یار لقا یگانہ

پنکھی ویکھ شہزادے تائیں مٹھیاں نال زباناں سارے بہت خوشی کر بولے پھر با بانگ نساناں

گھلیا رب مؤکل ساڈے بند اتارن والا اس بن بندہ ہور نہ آیا دشمن مارن والا

جانوراں دے خوش آوازے سیف ملوک سنیندا
بنگلے اندر کرے نگاہاں ہر ہر گوشے جائے
بنگلہ سارا پھر کے ڈٹھا سیف ملوک نہ ڈریا
پھر دے پھر دے نظری آیا بوہا ہور اک گھر دا
بوہے سنگل کنڈا اجڑیا جندریاں سنگ کڑیا
دو کلاں[۱] دے شیر وڈیرے رستہ مل کھلوتے
ویکھن سات شہزادے اتے حملے کر کر آون
سیف ملوک شیراں پر بھاراجیوں چوہیاں تے بلّی
عاشق موتوں ذرہ نہ ڈردا جان تلی پر دھردا
گل فرشتے والی اس نوں آہی یاد دھیلیری
نالے آس اس گل دی آہی جو ہاتف فرمائی
شیر دلیر شاہزادہ تک کے نیڑے مول نہ آون
سیف ملوک ڈٹھے اک رتی پیر نہ اگے پاندے
اعظم اسم مبارک پڑھیا شیر ہوئے ڈھہ ڈھیری
شیر جوان دلبر شاہزادہ ذرہ دیر نہ لاندا
جس کوہ قاف سمندر ٹاپو بڑا اجاڑاں بیلے
جو دلبر دی لوڑے چڑھیا جے اوہ عاشق پکا
جاں اس گھر وچ گیا شہزادہ ڈٹھیوس تخت سنہری
تخت سنہری لعل جواہر جڑت جڑا چوفیرے
پیراں ہیٹھ جواہر رلدے ناہا مول جنیندا
مت کوئی رسّہ الیسے وچ ہووے دس سجن دی پائیے
لعل جواہر مانک ہیرے سونے موتیں بھریا
اوس خانے ول ہویا روانہ نظر اگوں کی کردا
سنگل کنڈے قفل سنہری موتی ہیر اجڑیا
سچلے شیر خونامی دسن نال لہو مکھ دھوتے
پر اس دے گل پیندے ناہیں[۲] سول یا بس ڈراون
دو جا انوں پٹھ عشق دی خوب طرح دی رلّی
جے اوہ ڈرنے والا ہوندا اپچھے کدھرے مردا
یار ملے بن مرناں ناہیں پکی رکھ دلبیری
جھب وسیلہ ملسی تینوں دس سجن دی پائی
اوسے پہلے پیرے اتوں گھڑی گھڑی مڑ جاون
اوسے ہکسے جائیوں مڑدے ہین ایہ بنے کلاں دے
پھر پڑھ جندریاں ول ڈٹھا لتھے اکسے ویری
لنگھ گیا اس گھر دے اندر ہرگز خوف نہ کھاندا
نال دلیری رب دی ڈھیری گل ہے اک اکیلے
دہشت خوف نہ رہندا اس نوں نال او وہ مڑ دا تھکا
بچو ہیں پاویں شیر سنہری بیٹھے لالچھری
ہیرے پنے ہار ہمیلاں گل پایاں ہر شیرے

[۱] کلاں یعنی شیر از جادو تیار کردہ نہادہ کہ حملہ اندک کردند ۱۲
[۲] یعنی حکمت آنچناں برائے ترسانیدن دیگراں نہادہ اند و شیر جاندار نبود ۱۲

ہر شیرے دے ڈَوڈے بدھے کاریگر دے ڈولے
چوکی تے تعویذ جواہر ہیرے دے سن ڈھولے

کناں اندر والے سچے سچے موتی والے
دینی نال سنہری کنگن دُنب مرصع نالے

تخت اتے کوئی سُتا ہویا چادر چِٹی تانی
سر ہیراں تک کتوں نہ ننگا پر دسدا کوئی ہانی

عاشق دی تک ہور دلیری کردا کی جند بازی
ایسی جائے خوف نہ کھاندا کرداد دست درازی

دست درازی کی ہیں آکھی چادر پلا چائیوس
مت کوئی غیر دلیل لیاوُ دیہی ہتھ نہ لائیوس

در وصف جمال ملکہ خاتوں دختر شاہ سراندیپ کہ در قید دیوے می بود

چاپلا شاہزادے ڈٹھا صورت نظری آئی
دُرِ یتیم اَنُ بدّھا موتی لعلوں جوت سوائی

مست بیہوش ستی ہک لڑکی صورت دی شہزادی
حسن کمال جمال اوہدے دی حدوں گل زیادی

سُورج وانگ نورانی متھا نظر نہ کیتی جاوے
جے پتھر دل والا تکے اکھیں پانی آوے

قوس قزح بھروٹے دوئے جیوں عیدے چن چڑھیا
صبر صوفی دا رونے داراں تک روزہ بھن کھڑدا

یا دو طاق بہشتی آہے کستوری رنگ پھبدے
یا خمدار کمان آبنوسی یا دو نون عرب دے

ہر ہر پلکن وال اجیہا سوہناں سر حقانی
ویکھن سات کلیجہ سلّے جیوں ترکش دی کانی

زلفاں ناگ چھجن سنگ لٹکے ول ول کنڈل مارے
یا زنجیر دلاں دے آہے یا کمند ہتھیارے

اکھیں تیز کٹار فولادی آہیاں وچہ میاناں
سُرخ میان بناتی لیا سیون وچہ نشاناں

نک انگشت نبی اللہ دی تیز چھُری تلواروں
اشماناں ول کرے اشارت معجزیاں دے یاروں

چن دُوکھن دونویں رخسارے بندی نال سنگارے
بندی بندی پھبدی آہی وانگ زحل ستارے

سوہے ہوٹھ یاقوت کھرے نفیس کاریگر سنوارے
دندلیاں وچہ نکھے آہے وچہ شفق جیوں تارے

ٹھوڈی سیو باغ بہشتوں سوہا رنگ عنابوں
گاٹا وانگ صراحی کچھ دے جیونکر بھری شرابوں

سینہ تختی صاف چلن دی خوب کریگر جڑکے
میٹھے وات ایویں سی جیویں سُرخ اناراں کلیاں
تلی جیٹی سی لوح روپے دی انگلیاں سن قلماں
پستا لک مٹھی وچ آوے آلا مکھن دیہی
روپ انوپ کڑی دا آہا وانگ بہار چمن دے
قد سفید اسرو رنگیلا یا شمشاد گلستاں
سنبل وال زنجیری بدھے چہرہ پھل گلابی
لالی ویکھ پیشانی والی داغ لگے گل لالے
ٹھوڈی وانگ خبانی سوہی بہی رس بھری سی
جادوگر دو نین کڑی دے وچہ کجلے دی دھاری
جیوں چاندی دی مچھلی ہوندی تیویں نک اوچیرا
کالی رات ہووے روشنائی جے اوہ جلوہ ڈالے
زلفاں دے خوشبوئی جلے تازے کرن دماغاں
حسن اوہدیدی پھلاں کھاری باغ ارم وچہ ڈکدی
باہاں سچی چاندی لوہڑے اُستا کار بنایاں
گل دا ؤدی منہ دے وانگر کو جاں نہیں انگوری
جے باغاں وچہ واؤ فجر دی لوڑ کرے سے برساں
نیسانی کافور دنداں دل ویکھ بہوں شرماوے
چاندی وانگر رنگ جسے دا ہوٹھ مٹھے کھنڈ مصری

اوس اتے پستان لگائے چاندی دے پھل گھڑکے
گھڑ تل ڈبل روپئے والی صاف ستھاندیاں تلیاں
شنگرف منہ بھرے نوہنہ سوہے لکھ عشق دا کلمہ
گندے پانی تھیں رب سرجی صورت پاک اجیہی
نویں جوانی حسن ارزانی نازک شاخ سمن دے
وقت بہار شگوفے وانگن منہ کڈھے سن پستاں
نرگس مست انبے دی پھاڑی اکھیں مرگ شرابی
دند چٹے سن چنبے کلیاں موتی کھرے اُجالے
نیلا اُچا قد رنگیلا نازک شاخ ہری سی
صوفی ویکھ ہوون متانے چھڈن شب بیداری
چہرے سورج چشمے اندر ہر دم رکھے ڈیرا
اکھ کالی ظلمات خضر دی آب حیات پیالے
آدم ویکھ مرن جیوں مردے ویکھ پتنگ چراغاں
حور پری جو صورت سوہنی ہر کوئی استوں سکدی
باہولیاں دو باسنیاں سن دولت نال بھرایاں
یا اوہ آب حباب حسابی آہے عین کافوری
ایسا سندر پھل نہ لبھے ہیں کی صفتاں کرساں
غبغب صاف سیؤدی بہار می ٹھوڈی ہیٹھ سہاوے
مصری سوہنے اس دل تک کے حسن مصر دا وسری

پریوں سوہنی تے من موہنی جوبن دی رنگ رتی
دل آمیزی عشق انگیزی آن ادا بھری سی
شیریں[1] شکر شکل شمائل لیلیٰ ہیر ملاحت
تازہ روپ آوازہ مٹھا نجم نساء رسیلی
تیز زبان یونانی شاعر صفت اوہدی دے وارے
چست طبیعت ہندوستانی فردوسی دی ثانی!
مانی تے ارژنگ سیانے کسباں دی تدبیروں
ایسی سندر صورت لڑکی حور بہشتی نالوں
سیف ملوکے نیڑے جا کے نال کنے منہ لاکے
گنبد وچہ آواز اوہدے دا پیا کنکھار اولے
ایسے ڈولے سیف ملوکے مارے سنتر آلے
سیف ملوکے عقل دوڑایا ایڈی نیند نہ کسے
سوہنی صورت ویکھ کسے نوں لگا عشق کڑی دا
اوس عاشق دے کہے نہ لگی تاں اس جادو پائیے
شاہزادہ اُٹھ لوڑن لگا تختے دے چوگردے
سر بیٹھوں اک تختی لدھی چاندی دی جیوں پھاں
جی کجھ اس تے لکھیا آہا بولی سی سُریانی
شاہزادہ ہر علموں واقف طاق آہا ہر وسبوں
تختی کڈھ لئی سر بیٹھوں باہر گھروں لیایا

شکل نہایت عقل بغایت جادوگر اکھ متی
نازک انگ تے رنگ گلابی سینہ سنگ پری سی
عذرا بدر منیر[2] زلیخا ویکھ ہووے دل راحت
سیف ملوک بدیع جمالے میلے بن ویلی
گنگے ہوندے بول نہ سکدے خوبی بے شمارے
ناز کرشمہ ساز جوانی لکھن ناں آسانی
اس صورت دے نقش نگارے عاری سن تصویروں
تخت اُتے بیہوش سُتی سی خالی سُرت سنبھالوں
بہت بلند آوازہ کیتا کسے طرح ایہہ جاگے
اس لڑکی نوں خبر نہ ہوئی نہ کجھ ہلے بولے
ناں اکھ پٹی ناں اوہ ہلی ناں کجھ سُرت سنبھالے
ناں ایہہ زندی ناں ایہہ موئی جادو ماری دسے
اوس شہدی غم دھایا ہوسی قسمت سخت جڑی دا
ایہو سِر عقل وچہ آوے اس نوں کون جگائے
سجے کھبے لوڑ لواندی ہیٹھ نکے پھر سر دے
اوس اتے کجھ لکھیا ہویا سبز سیاہی حرفاں
خوشخط سی حرفائیت ساری لکھی قلم یونانی
منتر جادو سحر کڈھن دے تکڑا سی اس کسبوں
دُور ٹکا پھر آپوں مڑ کے کول کڑی دے آیا

[1] شیریں و شکر ہر دو نام شہزادیاں خسرو پرویز بودند لیلیٰ خوبصورت ۱۲
[2] عذرا و بدر منیر در بلاد عرب دو مشہور عاشق و معشوق گذشتہ اند ۱۲

جادو سحر ہٹا دن والی پڑھی کلام زبانوں
جلدی ماری پھونک کُڑی تے پڑھیا شکر خدائی
شاہزادے اوہ تخت اوتھوں رکھی جا پریرے
پھیر گیا تاں تختے اُتے بیٹھی وانگ امیراں
آکھ سلام لگا پھر آکھن طالع میرے جاگے
تدھ جیسی محبوب شکل نوں ڈٹھا میں غریبے
چُماں قدم مبارک تیرے سر صدقے کر سٹاں
جاں شاہزادے ایہہ گل آکھی لڑکی اس نوں ڈٹھا
صورت ویکھ ہوئی متحیر کہندی بار خدایا
جھنڈ کھی کستوری بھنی کالی کنڈلاں والی
اکھیں اندر حسن خماری یا ایہہ نیندر بھریاں
شیراں جیڈ زور آور دسے نازک پھل گلابوں
بجلی دے چمکارے وانگوں اس دی اکھ چمکدی
چہرے اُتے رنگ عجائب جیوں کھڑیا گل لالہ
بدر منیر اگا اس حسن دا بے نظیر شاہزادہ
جان پچھان نہ اُٹھی تختوں ہویا جیوبے وسّا
بھیناں بھایاں وانگر دوہاں اک دوجے گل لایا
دوئے دکھاں والے آہے اگ غماں دے ساڑے
آکھن ربا اسیں نمانے کس شامت نوں جمیں

اس لڑکی دے سر تے بھوکی کرم ہویا سبحانوں
تخت اُتے اُٹھ بیٹھی اونویں ہوش ٹکانے آئی
آپوں پھیر کُڑی ول آیا مڑکے دوجے پھیرے
ویکھ شہزادہ ہویا سلامی نال ادب تدبیراں
ساعت نیک بھلے دن آئے نحس ستارے بھج گئے
پھیر سلام تیرے ول کیتا کھلے اج نصیبے
نفر بناں آں مُلّا تیرا لاہ کہنیں اکھٹاں !
دے جواب سلام اوہدے دا بول زبانوں مٹھا
ایہہ جوان جہانوں سوہنا کیہڑے دیسوں آیا
نورانی پیشانی کھلی ابرو شکل جلالی
جے ایہہ نظر بھرا کے تکے جھال نہ جھلن پریاں
نیکو کار فرشتہ صورت وافر حسن حسابوں
الف ازل دے نور دل لکھیا صفت کراں کی تکدی
پر اندر وچہ ہوسی کوئی داغ محبت والا
تک کے اُٹھ کھلوتی لڑکی کر کے ادب زیادہ
ستی جاگی ملی وراگی جیوں پانی نوں تسّا
اوہ ویرا اوہ بھینوں کہندا غیر خیال نہ آیا
ہک کوکاں ہک ڈھائیں مارے ہک دئے تقیں چاڑے
نازاں دے پردے دے آہے پئے قفیّے لمبّیں !

رب سہایا کٹھا کر کے دُکھ اسانوں جگ دا
آہیں ڈھاہیں رجن ناہیں ہیں دو بن کلاوے
لڑکی آکھے گھال گھمائی جس رستے توں آیا
کتھوں ہیں اس دولت جوگی خبر نہیں کی ہوسی
شاہزادہ کر ہائے ہائے رُنّاں گھٹ کہانواں
کوہ قافاں وچ مدت گذری خنگل باریں بھالے
باغ بہاراں پھل ہزاراں باس لئی ہر پاسے
صورت تیری وچوں آئی مینوں بو سجن دی
جھلے جند نمانی میری قہر نزول ہزاراں
دنا درد اوہال سوہانوں پکڑے سنگھ سنگھٹاں
بندش گلوے
آپو اپنے دکھال رونوان کوس کسے بھی روند
سیف ملوک اس کارن روے شاہزادی کوئی ہوسی
ایسی سندر صورت لڑکی جادو بارہ سوالی
جس شاخوں ایہ پھل ترٹا شاخ ہوسی اوہ سُکّی
جس لڑیوں ایہ موتی کریا ہوگ لڑی اوہ تُٹّی
ہن اس بندوں کیونکر چھٹے پھیر ملے رنگ سنگاں
کون لئے ہن ساراں ایتھے پیش نہیں ہتھیاراں
سخت سہیم غنیم سرے تے اک تسیم ہکلے
کر اندیشے روئی لڑکی سیف ملوک تائیں

مدت گذری سک سکیندیاں آدم منہ نہ لگدا
رتوں نیر دوہاں مکھ دھوتے رُردو ہوئے پچھاوے
میں تتی دے طالع جاگے مولی ویر ملایا
ایس خوشی دے بدلے سانوں کیڈی اوکڑ پوسی
کہند اک ہک وال نیرے توں میں قربانی جاواں
کئی سمندر ٹاپو گاہے ڈھٹھے شہر ادھالے
کتوں نہ آئی بو سجن دی عمر گذاری آسے
تیر جیہی تاثیر کلیجے تیرے راست سخن دی
بھل گئے سبھ تینوں ملیاں دم دم شکر گزاراں
ہڈ کورے دم ترسن نہ دیندے یاد پیاں سبھ سٹاں
ربا اسیں بیچارے کدھرے سنگ اپنے وچ ہوندے
سیاں دے وچ ہسدی رسدی قید ہوئی بیدوسی
اس بن ماپے بھیناں بھائیاں ہوگ پیا گھر خالی
جس باغوں ایہ سرو پٹایا رونق اس دی مُکّی
رنگ بے رنگ ہووے گا پیلا ترد جوڑی جس چھٹی
لوٹے دو وٹے پنجے چھکے قید کیتے بد رنگاں لہ
شاہ آوے کوئی راہ نہ لبھدا وا منی پر چاراں
رب رحیم کریم چھڈائے قید قدیم اوتے
ایہ جوان رنگیلا رُنّا آندوئی وچ بلائیں

لہ بازی قماری لوٹے یک لون دوٹے دو لون پنجے پنج لون چھکے شش لون ۱۲

اوڑک دیو کرے گا پھیر اک دن پاس میرے — اس نوں نسن مول نہ دیسی اُچا کوٹ چوفیرے

کول میرے جد بیٹھا تکسی اس شہزادے تائیں — عیب صواب نہ تکسی کوئی کرسی مار اضاعیں

دیو آدم دے دشمن مڈھوں ناہیں تک سکھاندے — جے چھپے تاں مُشکے لگ کے ہر حیلے پھڑ کھاندے

جسؔ دن مہتر آدمؑ اگے رب سجُود کرایا — سبھناں ملکاں سجدہ کیتا دیو نہ سیس نوایا

خاوند دا فرمان نہ منیوس آدم دلوں نہ بھایا — لعنت دا شیطان کما کے طوق گلے وچ پایا

آدمؑ وانجہ بہشتیں بیٹھا خوب مقام سکھایا — دیوے دا کوئی داء نہ لگدا لوڑے ویر مکایا!

جنت وچ نہ وڑناں پاوے ہو مردود دسدھایا — نال اوہدے کجھ پیش نہ جاندی اس نوں رب ہٹایا

جس ویلے وس لگا آہا اوڑک دیر کمایا — جنت تھیں کڈھوایا آدم رو رو حال گوایا

آدم نال انہاں دا رہیا مچیا ویر قدیمی — ایہہ جوان بچے نہ دربا جے توں کریں کریمی

کی جاناں ایہہ ایسا سوہنا کِن تہمت اگن جایا — ایس قلعے وچ آن پھسایا کس شامت نے چایا

ایسا چودھیں دا چن سارا اجھڑیا جس آسماناں — پیا ہنیرا ڈوبا ہوسی چانن او جس جہاناں

جس تاجوں ایہہ لعل چمکدا اجھڑیا اندر گھٹے — شاہاں دے سر رہیا نہ ہوسی طالع اس دے گھٹے

شاہزادہ تے لڑکی دونویں زاری کر کر ہٹے — خالی مغز ہویا ناں قوت اکھیں نیر نکھٹے

تخت اتے ہو بیٹھے دونویں کرن لگے پھر باتاں — لڑکی تھیں شاہزادہ پچھدا اپنے نشانی ذاتاں

سیف ملوک کہے اے لڑکی کون کوئی توں بندی — کی ناواں کی ذات تساڈی کیہڑے شہر دی سندی

آدم ہیں یا حور فرشتہ یا کوئی پری پیاری — آدمیاں وچ حسن اجیہا ڈٹھا ناں ہک واری

نام خدا دے سچ دسائیں کوڑ نہ بولیں ایتھے — ایسا جوبن نازک دیہی آدمیاں وچ کتھے

لڑکی کہیا سچ سناواں ڈاہڈی قسم خدا دی — آدمیاں دی ذاتے وچوں ہیں ہاں آدم زادی

پر توں بھی سچ دسیں مینوں بھائی نیک سرشتہ — صورت تیری دا کوئی ہوسی جنت وچ فرشتہ

لہ اشارہ بسوی شیطان و تکبر وے بوجود آدم موجب از ارتکاب خطاب باری تعالیٰ ... گشتہ بود و ملائک را حکم کرد کہ بر آدم سجدہ کردن لازم است سارو فرشتگان امتثال امر نمودند مگر شیطان انکاری نمود لعین شد نام مرجوم گشت ۱۲

صورت مند جوان زمیں تے مدھ جیہا کس ڈٹھا ‌ ‌ جادوگر دو نین سپاہی لول موہیں دا مٹھا

جس جس پاسے ٹردا جائیں ٹھگیں رخت دلاں دی ‌ ‌ جنہوں ویکھیں سانگ اکھیں دی چیر کلیجہ جاندی

تیرے قد برابر سوہناں باغیں سرو نہ کائی ‌ ‌ جس دے پیٹوں پیدا ہویوں دھن تیری وہ مائی

آدم ہیں یا حور بہشتی کیہڑی ذات تساڈی ‌ ‌ مینوں بھی کجھ ہووے تسلی پچھاں بات تساڈی

سیف ملوک شاہزادے کہیا خطرہ رکھ نہ ذرہ ‌ ‌ آدمیاں دی ذاتے وچوں میں بھی ہاں متقرہ

لڑکی کہیا آدم ہو کے کیوں کر پہتوں ایتھے ‌ ‌ آدم ذات نہیں نہ بچ سکدے ملک انہاں دا کتھے

پریاں دا ایہ ملک ٹکانا دیوتیاں دے تھانے ‌ ‌ آدم سوئی تُبھّے جس نوں دیو کوئی چا آنے

آدمیاں وچ جیہئیں تتی ڈٹھے پربت کالے ‌ ‌ ایہ ولایت ہور کسے نوں نہ رب پاک دسالے

سیف ملوک کہیا گل میری ملیں بہت کہانی ‌ ‌ دس برس ہیں پھردے ہوئے مشکل سخت دہانی

ظالم عشق پری دے والی پیڑ کلیجے جاگی ‌ ‌ سکھ سلامت گھر دے چھڈے سفر ملامت جھاگی

جنگل تے کوہ قاف سمندر کتنے ٹاپو بیلے ‌ ‌ بھکھاں تساں دُھپاں پالے جھلے تاں اس ویلے

عجب عجائب جاء ٹکانے ڈٹھے سبے تماشے ‌ ‌ آدمیاں جو سنے نہ کنیں ویکھے نینیں تماشے

بحراں برّاں شہراں اندر جو میں نظری آئے ‌ ‌ وچ حساب نہ آون توڑے گندیاں عمر وہائے

بھلیوں بھلیاں چیزاں تکیاں انت نہیں کجھ رہیا ‌ ‌ پر کوئی چیز تماشا ناہیں ڈٹھا تیرے جیہا!

تیرا سرّ عجائب ڈٹھا پتہ نہیں کجھ لگدا! ‌ ‌ ایسی بار غبار جنگل وچ سُہنڈ سنگار نہ جگدا ‌ ‌ سرّ: خبر بنیاداں

غول اجاڑے وسدے ایتھے یا کوئی راشک ظالم ‌ ‌ ہور نہیں کوئی جون وسندی ملکوں باہر عالم

تینوں کس نے چاء لیاندا دوجا کول نہ کوئی ‌ ‌ مائی باپ کتھے ہن تیرے کتھے جمیں ہوئی

کس دے پیٹوں پیدا ہوئیں کس نے جمّن پالی ‌ ‌ صورت سیرت دی توں ایسی صفت خداوند والی

سدا گلاب تیرا مکھ تازہ کھڑیا سی کس باغوں ‌ ‌ کس دا خانہ روشن آہا تیرے روپ چراغوں

لڑکی کہیا سُن وے بھائی پچھ نہیں گل ساری — تیرے وانگن میں بھی آئی دُخت قضیئے ماری

دور دراز میری گل لمبی بے انداز کہانی — بھائی کجھ نہ پچھ میرے تھیں میں ہاں درد رنجانی

جے میں دُکھ قضیئے پھولاں بھڑک لگے اگ چھاتی — توں بھی جھل نہ سکسیں مولے بلسیں وانگر باتی

سیف ملوک کہیا میں اگے سڑ سڑ ہویا سنجی — بلنے دا نہیں صرفہ مینوں رکھ نہیں گل گجی

نام نشانی حال حقیقت کھول سنائیں مینوں — درد ونڈے گل کھولے ملدا دردی ساتھی جینوں

دُکھیے دی گل دُکھیا سندا قیمت قدر پچھانی — کی دُکھیا جو دُکھیے اگے دسے نہیں دہانی

جیوں دُکھیے نوں دکھیا ہل کے ہنجوں بھر بھر سوندا — سکھیئے تائیں تک کے سُکھیا ایا خوش نہ ہوندا

ماتم والے دے گھر ناریں جا منہ پٹے یا دن — دُکھیا تکن تاں دُکھ اپنے تبھے با ہجھ سناون

لکڑا پنے رُکھوں وچھڑی تا روچھنی سنگوں — دونویں رلیاں دسن لگیاں کوک سناون جنگوں — سارنگی

بہلاں اپنا نام دسالیں سو کھے گلاں کرئیے — ہک دوجے دے واقف ہو کے نال اتفاقے مرئیے

لڑکی کہیا ہن میں دساں کن دلے دے لاتوں — میرا نام بلاندے آہے گھر وچہ ملکہ خاتوں

میں ساں بیٹی بادشاہے دی بہت لڈی گھر وچہ — باپ میرا سلطان ملک دا سراندیپ شہر وچہ

اوہو تاج تخت دا سائیں کردا حکم جو فیرے — فوجاں لشکر مال خزانے رکھدا گھنے گھنیرے

ترے بولے اسیں اوہدے گھر دھیاں اک اساڈا بھائی — عیشاں خوشیاں موجاں اندر چارے ساں ہکجائی

کوں کسے تھیں گھڑی نہ وسلے بھیناں نہ بھائی — اچن چیتی پیا وچھوڑا ڈاہڈے قلم وگائی

رنج جنیندی ماں تتی نوں یا جمدی مر ویندی — کاہنوں دودھ پلائیوس مینوں نہ گڑھتی دیندی

بھیناں ویر وچھنے میں تھیں بابل مائی سیاں — لڑوں تروٹی کونج نمانی پنجریاں وچہ پیاں

گل سناندی ملکہ خاتوں ہنجوں بھر بھر رُنی — کہندی ویرا بھیناں نالوں ایویں کریں وچھنی

ساڈا اسی اک باغ ہزاری خوب طرح دا بنیاں — سدا رہے رنگ لایا اوتھے گلاں پہلاں گھنیاں

چوہیں پاسیں باغ بغیچے جا آہی وچہ باندی — اس جائی وچہ بنگلہ بنیاں صفت نہ کیتی جاندی
چتر کاری بے شماری خوب سبھے تدبیراں — تتر، مور، چکور لکھائے ہور کئی تصویراں!
بہت صفائی تے روشنائی رونق باہر انتوں — دنیا اتے سی اوہ گردا بنی نشانی جنتوں!
اس بنگلے دے ہیٹھ اگیرے حوض آہا اک بھائی — ترے تنے اندر تنہ بہاں سیاں دی چڑیائی بلیائی
اس حوضے دے چوہیں پاسیں شیر سنہری چارے — شیراں دی الی صورت دسدی بہت زور آور بھارے
دو منہ شیراں دے موہوں پانی وگ وگ ہوندا جاری — دو جے دوسن پیندے جاندے حکمت بنی نیاری
بنگلے اندر کھیڈن جائیے سدا اسیں رل بھیناں — ہسن کھیڈن کم ہمیشہ غم دا نام نہ لیناں
حوض اندر سی کشتی رکھی بھیر او ہدے وچہ تریئے — ہر ہر پاسے باغاں اندر سیر خوشی دی کریئے
اک دن کرناں رب دا ہویا مالے پر تقدیرے — ہارے طالع لیکھ متھے دے اٹلائے تقصیرے
بھیناں نال ہمیشہ وانگر پئے کشتی وچہ تریاں — غنبول بھا تتی دے بیاں آن کلاماں بریاں
اجن چیت بک پنکھی جیٹا او وڈا او وڈا آیا — وڈا قد زور آور بہتا انت نہ جاندا پایا
رناں تے دھر زور بکھیر و چھٹاں اُتے آیا! — دہشتناک ہویاں سبھ سیاں خوفے نے جھل پایا
کشتی اندر سبھی سلامت رہ گیاں سبھ سیاں — ہیں نکر ی بھیڑی ہر می پنکھی دے ہتھ پیاں
دہشت خوف او ہدے نے مینوں پایا جھل اجھا — مردے وانگ ہوئی بے طاقت ہوش سنبھال نہ رہیا
خبر نہیں اس کیکر چایا کیہڑے رستے آندا — کتنا دُور اتھوں گھر ساڈا کس طرفے راہ جاندا
جس ویلے ہیں اکھ ہکاڑی ہوش تویں سر آئی — اپنا آپ اس تختے اتے ڈٹھا ایسے جائی
تاں اوہ کشتی ناں اوہ سیاں ناں اوہ حوض بغیچے — ناں اوہ پنکھی نظری آیا دوس کدھے سر دیچے
ہک جوان رنگیلا ڈٹھا بیٹھا اگے میرے — صورت سورج وانگ نورانی روشن کسے ہنیرے
جس ویلے ہیں اس ول ڈٹھا لگا کرن سلاماں — ہتھ گھمائے صدقے جلئے کردا ترت کلاماں

باہر / پیش

له [illegible] سید صاحب حسن ملکہ ازاں [illegible] ۱۲۵

ہیں سلام نہ جھلیا اگوں رہیوس چپ چپاتی　　کہن لگا اے دلبر لڑکی توں ہیں میں پچھاتی

مینوں بھی ہے تدھ پچھاتا کون کوئی ہیں بندا　　کیہڑے دیس ملک دا راجہ کیہڑے شہر وسندا

ہیں اگوں پھر بولی رکھی میں کی جاناں تینوں　　ناں ڈٹھوں ناں بھاکھوں اگے نہ ہن بھانویں مینوں

اوس جوانے ایہ گل سن کے چھوہی پھیر کہانی　　کہندا مینوں نہ کر خفگی سن گل بی بی رانی

تینج جوان نہیں کوئی ہیں بھی قلزم دا شاہزادہ　　باپ میرے دا باپ تیرے تھیں راج اقبال زیادہ

نکی ہندیں تد صورت تیری مینوں نظری آئی　　ڈبیاں وانگن ظالم نیناں سانگ کلیجے لائی

بادشاہی دا ذوق نہ رہیا شوق تیرے دل پھڑیا　　عیش خوشی دا رہیا نہ چیتا لوڑے تیری چڑھیا

مدت ست برس ہیں ہوئے طلب کمال تیری وچ　　رات دہاں چھوہ بہندا رہیا خواہش بھال تیری وچ

کھاون لاون کجھ نہ سجھا ناں نیندر بھر ستا　　چھت پرت بتیرے کیتے مت کوئی چلے بتا

کتنی وار دٹائی کایاں ظالم عشق اکایاں　　زہر پیا غم صبر نہ رہیا تدھ تے چوٹ کایاں

تینوں پکڑ لیاون کارن کیتے جتن تیرے　　کتاں برساں وچہ نہ لگا دا میرا سنگ تیرے

ترلے ہاڑے بہتے کیتے پیش نہ گیا کوئی　　توں معصوم نابالغ رکھیں پاکی سر منہ دھوئی

ہیں بھی دیوتیاں وچ آہا سپہ سالار کہاندا　　نال تیرے کجھ زور نہ چلیا اک گیوس غم کھاندا

دیواں تائیں قوت بہتی کتنے آسن کر دے　　پل وچہ وددھے پل وچ گھٹدے چھپن وچہ نظر دے

ہور رسن ہور بناون صورت بن سکدے کئی چیزاں　　کدے ڈراون ویری دسدے کدے مثال عزیزاں

آدم ہے کی چیز بے چارا نال اونہاندے لوٹی　　جھٹ اندر جا کھڑدے الویں ال کھڑے جیوں لوٹی

پر اک لیکھے آدم ڈاڈھا پتہ تسانوں دیواں　　ظاہر باطن پاکی ہووے پیش نہیں پھر دیواں

ظاہر پاکی جستے جامے جے بندے نوں ہووے　　ظاہر دے جن بھوت نہ پوہنلے جتھے جا کھلووے

باطن پاک ہووے جس نیت اندر وچہ صفائی　　ویری دیو ابلیس لعینے پیش نہ جاندی کائی

ف یعنی جنّاں را قوت زیادہ از حد آدم ست کہ چندیں فریب کنند ولیکن از یک صورت آدمی زور آور است کہ اگر جسم درجامہ پاک دارد جن عفریت ظاہری برغلبہ کردن نتواند بایں چنیں اگر درباطن پاکی باشد نفس و شیطان را قوت غلبہ نہ باشد ۱۲

ے بے لذت وبے مزہ وخشک

ے جلد ویکر وبہانہ سازی بسیار کردہ

ے صورت اصلی را مبدل بصورت دیگر

ے تنگ و لاچار کردہ

اینہاں گلاں اندر وڑیاں قصہ ہے ٹٹ جاندا
ملکہ خاتوں گل سناندی سیف ملوکے اگے
جاں جاں جسہ جامہ تیرا پاک آہا ہر میلوں
جس ویلے ہن بالغ ہوئیوں آئی حیض پلیتی
خاطر جمع تسلی کر توں خطرہ رکھ نہ جھورا
توں معشوق میری ہیں عاشق اس نفیس کون جنگیرا
دشمن تیرے گھائل ہوسن خوشیاں عیشاں تینوں
جوڑی جوڑی کڑی تے لوہڑا یاری کیتی بھاگاں
چاہ نہ رکھیں دیس وطن دا ایہو وطن بنائیں
بتے نال بنے جد الفت پیکے یاد نہ رہندے
ماپے بھائی بھیناں سیاں تاں ہن مکھ دکھاون
ایہہ ولایت پریاں والی دیوتیاں دے خانے
اصلوں آدم ذات اس جائی نہ آیا ناں آسی
خوب جوان بہادر سوہنا ہوگ شہزادہ کوئی
میلنوں بھی ہے خوف گھنیرا اوس دلیر جوانوں
جاں ایہہ گلاں دیوے دسیاں تاں میں بہتی رُنی
ماپے پیے سیاپے کرسن کی جاپے کی ہوسی!
سیاں جیس دن بھورے بہایں جد فل پڑ پوچھ گیاں
ایہو درد میرے دل آئے رو رو کوکاں ماراں

سدھی صاف محمد بخشا چلیں بات سناندا
اوس دیوے پھر مینوں کہیا واہ میری کد لگے
میرا زور نہ ٹریا کوئی بچئیں اوس طفیلوں
داء لگا تد چاء لیا ئیوس آس پوری رب کیتی
ماں پیو بھیناں بھائیاں والی حرص نہ رکھیں بھورا
شہر ولایت اتے کرساں راج حکم سبھ تیرا
ہور کسے دی چاہ نہ رکھیں جان پیارا مینوں
ہیں راجہ توں رانی ہوسیں وسسیں سنگ سہاگاں
وہٹی جد دل دیا ہی جاندی روندی پا کہائیں
دوئے جی اکٹھے ہوون خوشیاں کر کر بہندے
اوہ نہیں آسکدے ایتھے ناں ہی تیرا جاون
آدمیاں دا آون ایتھے ناہیں کسے بہانے
ہک آدم دا خطرہ مینوں مت اوہ پھیرا پاسی
لمیں بہت کہانی اس دی ترت بیان نہ ہوئی
علم کلاماں وچوں ایہو آہی خبر اسانوں
ہائے ہائے ربا بھیناں تالوں رہساں کویں وچھنی
بھیناں ویناں کر کر مرسن ویر پیا ینت روسی
کرسن یاد صواد نہ رہسی ہنجوں روسن پیاں
ماپے بھیناں بھائی باہجوں ناں میں جھٹ گزاراں

اوہتاں ہابجوں صبر نہ ملیوں ناں توں دل نوں بھاویں
جاں ایہ گل سنی اس دیوے چڑھیوس غضب ہتیری
مُردے وانگ اس تختے اتے پئی رہاں ہر ویلے
اوہو دیو مہینے پچھوں پھیر میرے ول آوے
کھانے دانے چنگ چنگیرے رنگ برنگی چیزاں
کتنی مدت ہے تدھ ستیاں کتنے روز لنگھائے
کہندا ایہنوں ستیاں تینوں ہویا اک مہیناں
ہیں اگے پھر کھانے دھردا خوب طرح دے پکے
جاں پھر ملیوں تاری تکّے کر کر منت زاری
اوہ گل اس دی یاری والی موہرا لگدی ملیوں
پھیر میرے تے غصے ہو کے جادو پا ستوالے
آپوں جاندا پا مہینہ پھیر اات ول مارے
ملکہ خاتوں دی گل ساری سیف ملوک شہزادہ
ہک تھیں ہک چڑھیندی ڈاہڈی مشکل ہیں سر آوے
جا نہ اپنے چھپن جوگی کتول چھپیاں نساں
اپنی گل رہی اک پاسے خبر جیویں کجھ ہوسی
ملکہ خاتوں نوں چھڈ نسن ہے نامردی خاصی
ایہ بھی آدم ہیں بھی آدم نالے ویر بلائیوس
دیوے نال لڑائی کریئے جیں دیوے نس اللہ

بھانویں رنج میرے پر ہو کے جانوں مار گوویں
اس تختی تے جادو کر کے قید کیتی جند میری
بُوہے اتے رہن کھلوتے پاہرو شیر مریلے
تختی کڈھ لئے سر بیٹھوں ہوش میرے تن پاوے
حاضر آن کریندا اگے پچھیدا وانگ عزیزاں
ہیں کہندی ہک ساعت گزری اوہ پھر ہاسہ پائے
تیرے بھاتے ساعت گزری سن توں یار نگیناں
جتنی طلب ہووے ہیں کھاواں خوش ہوندا اوہ تکے
کہندا ایہنوں ہے معشوقہ نال میرے کر یاری
سدھے متھے نہ بولاں کہندی بھس سر پاواں تینوں خاکستر
تختی وچہ ہنر کجھ کر کے ہوش سنبھالاٹاے
ایسے ڈولے قیدے اندر ہیں دس برس گزارے
سن حیران تعجب ہویا کردا فکر زیادہ
ایہ قلعہ اوہ دیو مریلے کیویں رب بچاوے
دیوے نے ہن جان نہ دیناں مارگ دے دے کساں
پر ایہہ لڑکی قیدے اندر پئی ہمیشاں روسی
یا ہیں بھی مر جاساں ایتھے یا اس ہوگ خلاصی
رب سبب بنایا کائی تاں اس جائی آئیوس
ہمت اندر فرق نہ رکھے آپ کرے مت بھلا

مرداں دے کوئی تے پچھے پوندا اوکڑ اوسر ویلے
یک شاہزادی دو جالڑکی تریجا ذات زنانی
مشکلؔ والے دے سر اُتے مرد جدوں آ پچکا
دیوے کولوں مرساں ناہیں جے زندگانی میری
سیف ملوک دلیری کرکے بیٹھا رکھ ہوشیاری
توں بھی اپنی گل سناویں جے کجھ ہے سرورتی
نازک بدن شاہزادہ دسیں صورت وانگ ملوکاں
رستم وانگ بہادر لبھیں نادر لوتھ بدن دی
عمر اوائل رُوپ زیادہ باغ بہار چمن تھیں
آدم زاد نہ پجدا ایتھے یا ہجوں پری وسیلے
سیف ملوک کہیا اے ملکہ آہے لیکھ اوتے نظم نو
پچھ سرود نہ مُنساں کولوں ہندوستان نے فیلوں
لمی گل کہانی میری باہر انت حسابوں
تھوڑی مدت وچ نہ مکدا لماں قصہ میرا
دُخت قضیئے گندا ہویا ہیں رہاں وچہ نساری
میلیوں ویکھ سڑے کہا غیرت بھڑک لگوس اگ سینے
ملکہ پچھدی کی دہاڑا اجنوں ہے دن کتنا ؟
ملکہ کہندی نہ کر خطرہ رہندے پنج دہاڑے خبر آمدن
جس دن ہوگ دائی اس دی ہیں دس سال اسی ویلے

ای جواں بر محتاج و مشکل گرفتہ گزرا ءلیا ء آمد زاری او شنیدہ رحم کند و یاری آں شکستہ حال کند ۱۲

مرد و نگارے کدی نہ ہارے وانگر شیر مریلے
چو نھاروکے حال سنائیوس چھڈ نسن شیطانی
زاری سن کے یاری کرسی چھوڑ نہ جاسی سُکا
ملکہ خاتوں نوں چھڈ نساں کی جوانی میری
ملکہ کہندی ہے شاہزادے دسی ہیں گل ساری
کتھوں آئیوں مطلب کیہڑا چلیوں کیہڑی دھرتی
سوہناں دانشمندا کابر سالک سلک سلوکاں
سبھ ہتھیار سنگار سہائے انگ پوشاکی بن دی
کس مصیبت بھاری تینوں آندا کڈھ وطن تھیں
کس آفت نے چالیا ندوں آپہتوں کس حیلے
پچھن تھیں کی حاصل تینوں چھیڑ نہیں گھائے
سڑیاں توں نہ ساڑیں ملکہ باز آ ایس دلیلوں
چھیڑ تہیں کی لیتاں ملکہ ایس سوال جوابوں
دیو آوے تک تینوں میینوں کرسی بیرا بیرا
اچن چیتی آوے سرتے بنے مصیبت بھاری
یا مارے یا پکڑ وگاوے ہوری کسے زمینے
کہیا شاہزادے روز فلاناں گیا مہینہ اتت
انہاں دناں وچہ آوگ ناہیں تو مہینہ چاہڑے
تیرے نال برابر اس توں سچا رب نہ میلے

رکھ تسلی پکی دل وچ کھول حقیقت ساری! بیدا گئے پھر دسن لگا اپنی مرض آزاری
مصر شہر دا ایں شاہزادہ پلیا بہت لڈکا! ماڈ پیو گھر پت پیارا آہا میہتیں اگا
شکل بدیع جمال پری دی لکھی ہوئی ڈٹھی اگ لگی کجھ آب نہ ہیم وہیہ ملیا جو چیٹھی
بیڑا ٹھیل سمندر میرا ماپے گھر لوں پرتے اگوں صاعد یار روچھناں قہر میرے سر ورتے
ستر ہزار جو بیڑے آہے غرق ہوئے وچ پانی بھلے بھلیرے یار وچھنے لگی کلیجے کانی
صاعد یار پیارا بھائی خاصہ دل دا جانی سوہنی صورت سمجھیں گلیں آہا میرا ثانی
اس نالوں جد پئی جدائی تیل پیا وچ اگی پھٹے اُتنے لون لگائیوس سانگ دوارہ لگی
اوّل آخر تیک کہانی ذرہ ذرہ کر دسی گلاں کر دا آہیں بھر دا ہنجھوں بدل وسی
باغ ارم کوئی جا سنیندی اوتھے اس دا ڈیرا باپ میرے کئی وس لگائے دس نہ پئی چوپھیرا
ملیوں بھی ہن مدت گزری اسے لوڑے چڑھیاں اج توڑی کجھ پتہ نہ لگا پانی پیا نہ سڑیاں
عشق کرے سکھ چھڑائے دیس وطن گھر ماپے شاہزادے نخیں وحشی بنیوس ڈاہڈے پیے سیاپے
میرے نگر پیا اوہ ظالم لین نہ دیندا اساہی ہر ہر پاسے جھوٹے دیوے پار گلے وچ پھاہی
مورت والی تے کرجادو میں نمانا مُٹھا کیتوس ظلم قصائیاں وانگر تناں دے دے کٹھا
بن آئی جند نکلے ناہیں کوئی جہان نہ جھلدا ڈاہڈے نے ہتھ قلم محمد وس نہیں کجھ چلدا
بھانبل بھوسے کھاندا پھردا ہر جنگل ہر غارے چھٹے شہدی جان عذابوں جے کوئی آفت مارے
سنگی ساتھی سبھ کھڑائے جو بیجھاں عماں دے اپنا ساس کرنگ نہ چھڈیا رہے شمار دماں دے
عشق مہار پھڑی ہتھ پکی وتے جھل چراندا تنگ نکیل نہ ہٹن دیندی مناں جو فرماندا
راس ستارہ راس نہ ہوندا انت اوساس چلاندا ساس اوداس نہ باس سجن دی بہتر جے مر جاندا
کیا گناہ کبیرہ کیتا شامت جس دی بھاری بھاہ اسنبے دوزخ والے سڑدے عمر گزاری

۴۔ [illegible]

کتے بدیع جمال پری دی جیوندیاں دس لوندی
مینوں بے وفائی اوسدی بہتر لکھ وفاؤں
توڑے عشق پری دے اندر کیتی نہیں خطائی
جیوندیاں کوئی سکھ سینہا آیا نہیں پری دا
آس سجن دی رحمت اتے مویاں متے سنبھالے
وانگ شمع دل روشن عشقوں جاں سر شمع کپیندا
درباراں دے مرناں بہتر اس بن جیون نالوں
نال پری دی مورت ڈردے نہ دکھ کھول سنائے
تپ تا ثیر غماں دی کولوں پیڑ سرے نوں لگے
پتہ بدیع جمال پری دا یا اس باغ ارم دا
دلبر کارن گھر در سٹے اٹک نہ رہیوس ڈر کے
سیف ملوک ایہ گلاں کر کے رناں نال غماں دے
ملکہ کہیا باغ ارم دی جے دس پاواں تینوں
پتہ بدیع جمال پری دا ایک بیک سناواں
ملکہ خاتوں دی گل سن کے سیف ملوک رنگیلا
چمن چمیت تراہے وانگن کھل گئے دل دیدے
یا جیوں سنیاں شاہ علیؓ نے کلمہ بانگ نبیؐ دا
یا جیوں روز قیامت والے سجن شفاعت والا
جیوں یعقوبؑ نبی نوں آئی مصروں خوشبوئی

لوڑن داوسواس نہ رہندا آس ملن دی ہوندی
وڈی خطائی کول سجن دے بنناں پاک خطاؤں
پھر بھی پر تقصیر کہاواں کرے کیویں اشنائی
پتہ نہیں کجھ ہوسی اس نوں میری رنج جری دا
سر منگے تاں حاضر کریئے ہتھیں پکڑ حلالے
سر کپن دا درد جھلن تھیں نور زیادہ تھیندا
طرف پری دی راہ نہ لدہا اتنی دوڑ ملی چالوں
نازک انگ پری دی مورت مت ایہ بھی اک جائے
پیڑاں جو کلہے دم میرا سے پیڑاں جس اگے
جے مینوں ہتھ لگدا کدھروں اوہ سی دارو غم دا
جان تلی دھر لوڑ کراں گا کدے تے ملساں مر کے
ہو بیتاب پیا جیوں ہوندی جان لباں پر ماندے
نالے خبر پری دی دیواں کہو کی دیسیں مینوں
کی انعام ملے گا مینوں دسیں وانگ بھراواں
آہیں ڈھائیں بھر بھر رناں ہو گیا رنگ پیلا
جیوں نکر روزے داراں دسدا چن مبارک عیدے
جیوں نکر مچھلی نوں ہتھ لگا چشمہ خضر ولی دا
او گنہاراں دے کن پوسی ہوسی لوح سکھالا
جیوں یوسفؑ دے مل وکن دی خبر زلیخا ہوئی

۱۲ ـ لبھی خبر جیون گلستان ۱۲

نعرے مارُ تاں شاہزادہ کرکے ہائے ہائے
عین شراب بیہوشی والا لگا پین پیالہ
ملکہ خاتوں نے جد ڈٹھا شاہزادے دا روالا
قسم کراں میں ربّ سچے دی جس بن ربّ نہ دوجا
جے میں گھر پیو دے ہوندی سراندیپ شہر وچہ
پر ہن کجھ نہ چارہ چلدا کی وس لاواں بندی
دُکھ قضیئے تیرے سن کے برم لگا دل میرے
قیدا پنی دا غم نہ رہیا برم لگا ایہہ بھارا
میں ہن قید ہوئی وچہ ٹاپو محکم کوٹ چو فیرے
ملکہ دی گل سُن شاہزادہ ہو کے مثل یتیماں
ملکہ اتوں ہتھ گھمائے صدقے ہو ہو جائے
جس رستے توں آئی ملکہ میں صدقے اس راہوں
جنھاں اکھیں دلبر ڈٹھا اوہ اکھیں تک لیاں
ملکہ دل ہتھ بنھ کھلوندا روندا نیواں ہوندا
صبر قرار آرام نہ رہیا بہت ہویا دل تتا
ملکہ خاتوں کہندی ویرا بیٹھ تحمل کرکے
یار بدیع جمال پری دی دساں کھول کہانی
سیف لوک نچلا بیٹھا کن دے دے دھر کے
ملکہ خاتوں گل پری دی آن شروع پھر کیتی

ہوش سنبھال چلی ہو راہی نین وچن چھٹلائےؔ[1]
پھیر طبیعت جائی رکھیوس کرکے بہت سنبھالہ
مار او ساس لگی فرماون سن بھائی مقبولا
اوسے دی سبھ زہد عبادت اوسے دی سبھ پوجا
نال بدیع جمال پری دے تدھ ملاندی گھر وچہ
تیری بید ہوواں جے چھٹاں قید میرے تن مندی
مرنے تیک نہ جاسن مینوں ایہ افسوس گھنیرے
جے توں گھر وچہ ملدوں مینوں دسدی یار پیارا
ڈاہڈی قید خلاص نہ ہوندی جے چلاں سنگ تیرے
اُٹھ کھلوتا تخت اتوں کرن لگا تعظیماں
چم زمین سلاماں کردا مڑ مڑ سیس نوائے
جس مونہوں ایہ گل الائی جند واری اس ساہوں
توں ملیئیں تاں ساجن ملیا ہن آساں لگ پیاں
اکھیں پانی ڈل ڈل کردا جیوں ہار پروندا
ملکہ اگے منت کردا دس بھینوں کوئی پتا
خوب طرح متوجہ ہو دیں کن میرے ول دھر کے
پکا پتہ نشانی دیواں اگوں ربّ[2] ملانی
سر دھڑ جثہ جامہ رکھیا ملکہ ول کن کر کے
خوش آواز فصیح زباں توں نالے دُکھاں سیتی

[1] چھٹلائے یعنی در بیہوشی چشم بند شد ۱۲

[2] مردم را کہ مرکردن باید چرا ان وبال ہوش نہ شدن باید کار مرا نی بر رحمت ازو متفال رست ۱۲

ہک آواز زنانہ آہا دُوجا جیبھ رسیلی — تریجا دانشمند اکابر کردی گل رنگیلی
خوش آواز ہووے جے دُکھیا سُروں ادا سہاوے — پتھر دل نوں موم کریندا جاں کوئی قصہ گاوے
اوہ آوازہ جیبھ رسیلی اوہ دلبر دا قصہ! — اوہ عاشق سی سننے والا اس نوں لیندا حصہ
شوق جدھے تھیں شاہی چھڈی گھر در لیں بھلائے — براں بحراں کوہ قافاں وچہ مر مر عمر لنگھائے
جاں اس کوئی محرم لبھے دُکھیے دکھ ونڈائے — دسے سبھ کہانی اس دی دس پکیری پائے
نال ادا، آواز بھلیری بات صحیح سناوے — کر و قیاس محمد بخشا کیسی گل سکھاوے
ملکہ کہندی سُن وے ویرا رکھیں یاد سنائیاں — اسیں ترلوے بھیناں آہیاں ہکسے پیٹوں جائیاں
بھین میری اک بدرہ خاتوں جاں اوہ کجھڑ ہیسی — مماں پی سنگھوڑے کھیڈے صورت ہوتیں جیسی
ہک دن ماں میری اس ویلے حوضے اتے آئی — جس حوضے توں پکڑ لیا ند امینوں دیو قصائی
دائیاں خدمتگاراں کھلیاں ہر اک نے اُسکھ لالہ — ماؤکول سنگھوڑا ٹکیا بدرہ خاتوں والا
نرم کباب بُھجن تر تازے دُھم گھتی خوشبوئی — چاول کلیے رنگ برنگی نعمت چیز نروئی
اس حوضے دے دندے آہا ماں میری دا ڈیرا — سر تے سایہ دار کھلوتا چکڑی رُکھ وڈیرا
مائی میری سی کی تکدی قدرت نال خدائی — رُکھ اتوں اک بڈھی مائی دھرتی اُتر آئی
ماں میری دے کول پلنگ تے بیٹھی آن شتابی — ماں میری نوں اس تھیں آئی وحشت بیحسابی
بڈھی عورت ماں میری نوں کہندی رکھ دلاسا — میں گواہنڈن تیری بی بی نہ ڈر میتھوں ماسا
کوہ قافاں وچہ گھر اساڈے راج حکومت ساڈی — میں بھی بادشاہے دی بیگم بھاری پت ساڈی
شارستان سنہری جیہڑا نبی سلیمانؑ والا — اوہ ہے وطن سہاوا میرا اسندر دیس نرالا
اوس ملک اک باغ ارم دا اوتھے ہاں میں رہندی — اوتھے محل چبارے ساڈے جا ڈٹھیاں بھکھ لہندی
اوس ولایت ساری اتے جس دی ہے سلطانی — شاہ شاہپال اوہدا ہے ناواں اس دی میں زنانی

بغیم خاص مہیں گھر اس دے اوس وڈی سرداری
شاہ شاہپال میرا جو خاوند اوہ بیٹا شاہ رخ دا
دائم اسیں تسیں ہمسائے آدمی دے شاہزادے
بینوں اک مہینہ ہویا اس باغے وچ آیاں
ہن ایں پرت گھراں نوں چلی رہو تسیں سکھ واسی
کھانے تیرے دی خوشبوئی مغز میرے وچ پہتی
بھر کے تھال جواہر موتی ماں میری نوں بندی
ایہ تحفہ ایں دتا تینوں کیتا بھائی چارا
ماں میری نے انوں ڈٹھا سخن اوہدا دل دھریا
مروارید زمرد سچے یاقوتاں رنگ لایا
ست گوہر شب تاب ٹکائے سبھناں اتے کر کے
بنگلے باغ تلاب چوفیرے ہو گئی روشنائی
ماں میری دی گودوں اس نے بھین میری پھڑ چالی
نال خوشی دے دودھ پلایا بدرہ خاتوں پیتا
ماں میری نے کہیا اس نوں سن توں مہتر بھینے
دھی اپنی توں دیئیں بینوں ایں بھی اس نوں چاواں
جلدی حکم پری نے دتا خدمت گاراں تائیں
ماں میری نے پلہ چایا دھی پری دی ڈٹھی
شمع نورانی خاور والی دیکھ اس نوں شرماوے

۵ — مروارید در عرف زبان پنجابی موتی را گویند شب تاب گوہرے است که شب روشن شود ۱۲ — ۵ — تکیہ کی پیالی و کپی در بروز نظر ورزان گشتند ۱۲

دیواں پریاں سبھناں اتے حکم اوہدا ہنت جاری
شاہ رخ دا پیو نبی سلیماں بن داؤد فرخ دا
پریاں اسیں رہیے وچہ پردے ظاہر آدم زادے
نوکر چاکر خدمت والے تاں بہوں دھن بھاگاں
ایہ سر تے ایہ باغ تساڈے ہوئے اسیں اوداسی
تاں ایں کول تیرے آ بیٹھی رغبت اٹھی بہتی
کہندی ہن توں بھین دھرم دی ایں سہیلی پیندی
ورتن کراں محبت والی بنیاں راہ ہمارا
کی تکدی ہتھ تھال پری دے تہاڈی وانگن بھریا
مانک موتی ہیرے پنے لعلاں تھال سہایا
رات ہنیری روشن ہوندی جے رکھیے ہتھ دھر کے
ایہ تحفہ اس بڈھی دتا لیا اساڈی مائی
بہت پیار محبت کر کے میں اپنے پائی
پھیر پری دی ہوئی تیاری اڈن تے دل کیتا
دھی میری تدھ میں پائی ایں بھی بدلے دیتے
میں پاواں دودھ پلاواں صدقے صدقے جاواں
آندا چاء نکھوڑا انہاں رکھیا آن اوتھائیں
سوہنی ہیر زلیخاں جیہوں شیریں شکروں مٹھی
جنت دی کوئی حور حسن دی تا تہ مول نیاوے

ڈوبہ
کہ بدو
عطر وزنان
می کنند

جیوں انار پکے دا دانہ ہوئے جلال آبادی
صورت ویکھ ہوون دلبریاں پریاں ہور تمامی
ایسا حسن اس لڑکی اتے جے اوہ ہوندی ظاہر
ہر ہر وال اوہدے وچہ آہا سو سو پیچ گمانی
جھنڈا اوہدی دیاں والاں وچوں مغز چڑھے خوشبوئی
ذرہ سُرت سنبھال نہ رہیوس عشق اجیہی آئی!
اس لڑکی دی مائی ڈٹھا ماں میری دا رولا
اوہ پھل ماں میری دے سر تے اوس پری نے لایا
ماں میری پھر آکھن لگی حمد خداوند تائیں
قطرے آب منی دے وچوں ایسی شکل بناندا
خشخش جیڈا بیج نچیزا خاکو اندر رلدا!
پانی بوند اسمانی آوے سپاں دے منہ پیندی
کالے پتھر دُھپے سڑدے اندر کان بدخشاں
خلقت اس دی رنگ برنگی دھن اوہ سرجن والا
لکھ کروڑاں ہو ہو گذرے اس دھرتی وچہ مٹی
ماں میری نے اس لڑکی نوں کچھڑ اپنے چایا!
اس لڑکی دی ماں پری نے کیتا قول زبانی
تیرا حق بھلاسی ناہیں چھوڑ وفا نہ بہسی
دھی میری نے تیری بھیناں اسیں دوئے بھی بھیناں

موتیں وانگ صفائی جسے لعلوں تاب نیا دی
نیناں اگے ہرگ شکاری ہوندے ویکھ سلامی
ہر ذرہ ہو سورج چمکے روپ حسابوں باہر!
صورت دا کجھ انت نہ آوے کاریگری زبانی
ویکھن سات اساڈی مائی بے خود بے سدھ ہوئی
کردی بیتاب شتابی تاب شکل دی مائی
کول اوہدے کوئی باغ ارم دا پھل آہا خوش پھولا
ساعت پچھوں ہوش سنبھالی جگرا جائی آیا
واہ واہ قادر پاک کاریگر اس حکمت دا سائیں
پتھر تھیں کر نظر کرم دی چن سورج چمکاندا!
اس تھیں رکھ بلند بنائے رنگ برنگی پھل دا
اس تھیں دُر یتیم سہائے قیمت پوئے جیندی
انہاں وچوں لعل بنائے بے بہا درخشاں!
آپوا اپنی صورت دتیوس اک تھیں اک اُجالا
سندر صورت ظاہر کر کے پھیر رلاوے مٹی
ماتواں وانگر میں پائی مٹھا دودھ پلایا!
جب لگ دھی میری دی ہوسی دنیا تے زندگانی
ہر مہینے وچہ اک ہفتہ پاس تیرے آ رہسی
فرض اس تے ہر چنے اندر درشن تیرا لیناں

ط جلال آباد شہر در علاقہ کابل است ۱۲

جیسی اس دی مائی ہیں ہاں توں بھی ایسی مائی
بدرہ خاتوں ایس سہیلی اس دی ایہ سہیلی
بدرہ خاتوں اُڈ نہ سکدی نال اوہنوں جے کھڑئیے
نہیں تاں نال سہیلی اوہ بھی باغ ارم دا تکدی
شرط اقرار پکے رنگ کر کے اُڈگیاں اوہ پریاں
اوہ بدیع جمال پری سی لڑکی وچہ پنگھوڑے
جب لگ ہیں رہی اس جائی تکدی رہی تماشہ
ہفتہ اک مہینے وچوں باغ اساڈے کڈدی!
رُوے زمیں تے ثانی اس دا صورتمند نہ کائی
سیف ملوک کہیا ہے ملکہ بھین دھرم دی لگیں!
ملکہ کہندی سُن وے ویرا بخشے رب پنا ہاں
کوڑے بندے رب بھاون ہمیں زبان نہ رہندا
بے اعتبار خوار جگت تے کوڑ الاون والا
قسم کراں ہیں رب سچے دی جو عالم دا والی
کیڑے ہاتھی چڑیاں بازاں سبھناں دا رکھوالا
دنیا تے جس پیدا کیتا آدم جن حیواناں
سوہنی صورت تے جس پایا حسنے دا چمکارا
محبوباں نوں آن سکھایوس ناز نخول مروڑاں
بے وفائی تے بے رحمی قہر ستم بے ترسی
کیتی شرط میری نہ بھنسی جے ایہ میری جائی
خیری خیری میلے انہاں پاک خداوند بیلی!
نالے خوف منتے اوہ کھاوے جاں دیواں وچہ وڑئیے
اہیو ایتھے آیا کرسی اوہ نہیں جا سکدی
بول اتے ہن پہرہ دیوان اس دن تیک نہ پریاں
چوہداں برساں دی ہن ہوئی چڑھی ہووگی چوڑے
اوس بدیع جمال پری دا دائم ہے ایہ خواشہ!
صورت حسن اوسے دی تابوں جوت شمع دی گھٹدی
ناں پریاں ناں آدم وچوں ساری وچہ لوکائی
سچ کہیں کہ کوڑ خوشامد کر کے مینوں ٹھگیں!
اللہ بھاوے کوڑ نہ آکھاں جیکوئی ڈھوئے بھا ہاں
گل اوہدی کوئی مندا نائیں سبھ جگ جھوٹھ کہندا
کی لاچار کراں ہیں تیری جھوٹھ خوشامد لالہ
جس نے خلقت پیدا کیتی روزی دے سنبھالی
ہر اک تائیں رزق پچائے کر کے خوب سنبھالا
بھلے بھلیرے روپ بنائے صورتمند جواناں!
عاشق دے دل اگ لگائی سڑدا رنت بچارا!
خود دی تکبر بے پرواہی تلخ جواب تروڑاں
جند عاشق دا کرن نہ صرفہ کی ہویا جے مرسی

عاشق دے دل اندر پائیوس عجز نیاز ہزاراں
خوف امید سمند غماں دی موجاں بے کناراں

ترک سکھاں دی جال دکھاں دی سختی جند بدن دی
دوہاں جہاناں وچہ محمد حرص ہوا سجن دی!

جو یاراں نوں یار ملاوے سیوے پھٹ جدائی
رب غریب نواز ہمیشہ جس دی دھن خدائی

سچو سچ سنائی ویرا جو گل اکھیں ڈٹھی
کوڑوں سچ نکھیڑ دسالاں جے تدھ ہووے چِٹھی[1]

ہائے افسوس جے پہنچاں اوتھے تاں ایہ سچ دسالاں
نال بدیع جمال پری دے تینوں چل بہالاں

ملکہ دی گل سن شہزادہ وانگ گلاباں پھُلا
کر دا شکر ہزار ہزاراں رحمت دا در کھلا

سکا باغ دسلے داہویا تازہ ابر بہاروں!
جان حیران لگی پھر آسا دلبر دے اخباروں

ناامیدی والی آتش دوزخ وانگن بلدی!
آس لقائیوں دس ارم تھیں سرد ہوئی کجھ جلدی

اوہ کہانی ملکہ والی شاہزادے دل بھانی!
کربلا دے تسّے تائیں جیوں کر ٹھنڈا پانی

جیوں پردیسی راہوں بھلے رات ہنیری اندر
اچن چیتی چانن لایا چڑھ چودھیں دے چندر

جیوں کر کئی مدت دے روگی ملیا بید سناسی
آس لگی مُنت ساس بدن وچہ مولیٰ پاک وساسی

جیوں روڑے وچہ بدل ڈٹھا[2] لگی آس فصل دی
بھکھے مال لدھی ہریائی کرم[3] ہویا ہوئی فضل دی

ملکہ انوں صدقے جاوے سیف ملوک شہزادہ
کہندا انوں احسان میرے تے حدوں کیا زیادہ

مینوں دس سجن دی پایو خوب طرح دی پکی
تدھ تھیں سر دیوان لائق نوں بن میری سکّی!

کوئی تدبیر ہووے تدھ معلم سمجھی سنی سنائی
کسے طرح اس قیدوں چھٹیں کریئے زور آزمائی

ملکہ کہندی کیکر چھٹاں کجھ نہ چلدا چارہ
ایہ خبیر ایہ کوٹ چوفیرے ملک بدیس ہنیارا

جس دی قیدے اندر ہیں ہاں دیو بہادر بھارا
ستھ گز اُچا قد مریلا زور اس بے شمارا

راکش غول وڈیرے اس تھیں خوف ہمیشہ کھاون
جہل دناں دے پینڈے انوں نہیں اڈیرے آون

بابجھ اس تھیں اُس جائی تا ہیں پنکھی پر مریندا!
جائی والی جیز ایں ٹاپو کوئی پھرن نہ دیندا!

[1] یعنی نصیبہ
[2] وُٹھا، بارش بادِ بہاراں
[3] مہربانی

سن گلاں شاہزادے تائیں فکر پیا دل بھارا
فکر تمیزاں کر کر تھکا راس نہ آوے کائی

کوٹ وڈیرا چوٹ دیوے دی خوف کلیجہ کھائے
سیف ملوک بیچارہ ہوکے کردا وضو طہارت

امت خاص خلیل اللہ دی آہا اوہ شاہزادہ
پھر سجدے سر دھر کے رناں رو رو کرے دعائیں

بے یاراں نوں یاری کرناں آس تیری بے آساں
بخشش کر کے نفس بچاویں او گنہار انساناں

توڑے ہاں بدکار گناہی اسیں بندے منہ کالے
لکھ مناں پر کین پلیتی شہراں اندر ہوندی

توں غریب نواز ہمیشہ اسیں بندے درماندے
تدھ باہجوں کوئی ساتھی ناہیں بھاتی جان اولی

مان تراں نہ زور نملنے تاں مجھ سخی میری
سیف ملوک غریب شوہدیدی کوک تیرے درسایاں

تیری اوٹ پناہ خدایا ہور نہیں کجھ سجھدا
چڑیاں بازاں داتوں سائیں چڑیوں باز کوہا دیں

توں بندے ناچیز ہتھوں ڈوتیاں توں مروا ند
میں غافل گمراہ تیرے تھیں بندہ پر تقصیراں

صورت دی ہک مورت تک کے بھج بھج مراں اضاعیں
کیویں ملکہ خاتوں چھٹے رب چھڈادن ہارا

مکر فریب ہنر دا حیلہ تڑ داناں اس جائی
راہ نہ لبھے داء نہ لگے ہک پناہ خدائے

ابراہیم نبی دے دینوں کردا اٹھ عبادت
دو رکعاتاں نفل گزارے دل دا رکھ ارادہ

ربا توہیں حافظ ناصر ادکھی سوکھی جائیں
ہر ڈہٹھے نوں آپ اٹھالیں کر مشکل کم آساں

رحمت تیری تھیں نومیدی ہوندا کم شیطاناں
پھر بھی دائم فضل تیرے دی آسا رکھن والے

پل وچہ پاک کرے جس ویلے رحمت تیری پوندی
کرم کریں تاں ہے چھٹکارا اکھے ہاں کرماں دے

توں چھڑکاویں تاں میں چھٹاں دیو دشمن سنگ بلی
ہکو برناں تکیہ تیرا ہور نہیں دھر ڈھیری

دیو غنیم یتیم بندے نوں کوہسی وانگ قصائیاں
جس دیوے نوں آپوں بالیں کد کسے تھیں کھدا

گوشت شیہاں سپاں والا کیڑے پا کھوادیں
واہ قادر دھن قدرت تیری انت نہ پایا جاندا

نہیں عبادت تیری کیتی مگر پھراں تصویراں
آہا فرض میرے سر لوڑن وحدت تیری تاں

لہ آنانکہ تکیہ بر ذات ایزدی نہادہ اند بر مشکلے کہ افتد نمی بینند و کامران می شوند ۱۲

ہر صورت وچہ معنے تو ہیں تیرا عشق نہ چایا
مائی پیو دی خدمت کرنی فرض میرے پر آہی
تیرا نام غفور سنیندا بخشیں میں نکارا
ملکہ خاتوں نے پھر کہیا سن توں ویر پیارا
جے سلیمانی دو شاہ مُہرے ہتھ اساڈے آون
ہیں دیوے تھیں ہک دہاڑے پچھی سی گل ساری
دیوے نے پھر دسیا اگوں ٹاپو ایہ وڈیرا
پھر میں پچھیا ایس مکانوں آدمیاں دا واسا
دیوے کہیا آدم ایتھے مول نہیں آ سکدا
آدمیاں دے واسے ایتھوں نہیں شمار کوہاں دا
ہک روایت ایہ بھی ڈٹھی پینڈا ہک دہیں دا
رستے وچہ کوہ قاف اجاڑاں ندیاں انت نہ کوئی
پھر میں پچھیا عمر تساڈی ہوندی کتنی کتنی
کہیوس عمر اساڈی وڈی آدمیاں دی تھوڑی
کہیوس ست سے برساں توڑی ہیں پرے تم ہوساں
پھر میں کہیا دیوتیاں دی جان ہوندی ہر جائی
ایہ گل سن کے دیوے مینوں دتی جھڑک غضب دی
کس کارے پر جان میری دے پچھیں پتے نشانی
کوئی جوان میرے تھیں چنگا وچہ جہاں انساناں

صورت تیجے جھلا ہو کے اپنا جرم گوایا
اوہ بھی روندے چھڈ کے ٹریا بہت کیتی گمراہی
ملکہ خاتوں نوں لے جاواں دیو مرے ہتھیارا
ہک تدبیر میرے دل آئی اس تھیں بہ چھٹکارا
اللہ بھاوے تاں اس قیدوں اوہ سانوں چھڑکاون
کی گجھ نام اس کوٹ تیر بدا کس دی ہے سرداری
اسفند باش ہے ناواں اسدا راج حکم سبھ میرا
کتنا پندھ دورا اڈا ہوسی خبر نہیں ہیں ماسا
آدمیاں دی جاؤں توڑی دیو وڈا بھی تھکدا
اُڈن والی پری اگے بھی پینڈا برس دیہاں دا
ایڈا فرق ہووے گا کیکر ناہیں عقل منیندا
پریاں اتوں اُڈیا جاتوں مشکل پندھ نہ ہوئی
آدمیاں تھیں لمی چھوٹی یا انہاں دے جنتی
پھر میں کہیا تیرے دم دی ہوسی کتھے توڑی
نئے برساں وچہ عمر جوانی زور دیئے تن موساں
تیری جان پیاری کتھے دس مینوں گل کائی
جان میری سنگ کی کم تیرا نیت کس طلب دی
کون تیرا جو مارگ مینوں سن توں نار حیوانی
ناہیں دیو زور آور بھارا میرے جیڈ توانا

کس اگے فریاد کریں گی کون لڑے سنگ میرے
کس کارن پھر جان میری دتے بھیں تیتے پھیرے

جاں دیوے ایہ جھڑک غضب دی دتی بہت نرو ئی
میں بھی اگوں غصے بولی نال لے ہنجوں روئی

دیوے اگے سڑ کے بولی کیوں توں جھڑکیں بینوں
قید رنجانی ہک ایانی ترس نہ آوے تینوں

ماء پیو بھیناں بھایاں نالوں پائیوئی بُرا وچھوڑا
دیسوں کڈھ بدیسیں بدھوئی قہر نہ کیتوئی تھوڑا

ناں کوئی سنگ سہیلی ایتھے نہ کوئی ماں پیو جائی
ہک اکلی قید تیری وچ میں نمانی آئی

کس اگے میں دسّن چلی کیہڑا ایتھے بندا
کون میرا فریاداں جوگا جس تھیں لگوئی مندا

اگے انت شمار نہ غم دا سارچنے نت پچّاں
میں سر گھٹ مصیبت دسے ہور چڑھاویں وَاں

درداں دی گل سن کے دیوے رحم پیا ات پاسے
سر میرے نوں جھولی رکھ کے لگا کرن دلاسے

کہن لگا سن دیواں تینوں تیرے تھیں کی چوری
جتھے جان میری اس جائے پہنچ نہ کسے ہوری

آدم ذات کسے دا اوتھے پیش نہ جاندا حیلہ
نہ تیرا ناں ہور بندے دا نہ دا اوس وسیلہ

جان میری صندوقے اندر شیشے دا اوہ بنیاں
پھر صندوق صندوقے اندر جندریاں سنگ گھنیاں

اوہ صندوق ندی دے تھلے ایہ ندی جو وگدی
دو شاہ مہرے صورت والے پاس ہوون جس بندے

شاہ مہرے سلیمانی ہوون واہ اوتھے نہ لگدی
اوہ شاہ مہرے باندے کر کے دسے الیس ندی نوں

ہمت کر کے آن کھلوئے الیس ندی دے دندے
کھل وجن صندوق شتابی جاں شاہ مہرے دسے

ندی صندوق لیاوے باہر ساعت گھڑی ادھی نوں
اوس کبوتر اندر رہندی میری جان پیاری

اوہناں وچ کبوتر چیٹا اُڈ کے تے ول نسّے
مر جاواں میں اوسے ویلے جاں اس نوں کوئی ماری

ملکہ خاتوں خبر سنائی شاہزادے نوں ساری
سیف ملوک ہویاں دل خوشیاں بہت آئی ہشیاری

لگی اس ریلے دے درتے ہویا فضل اساں تے
حکم خدا دے دیو مرے گا آیا کم دساں تے

اوہ شاہ مہرے صورت والے پاس شہزادے آہے
کر تعویذ گلے وچ پائے آہے گلوں نہ لاہے

سخت ۱۲ — انقیاد ۱۲

اسار چپے لئی مراد از تعلیم سپاہی ۱۲

شکل بدیع جمال پری دی آہی جان شہزادے
جانی نال رکھے لا سینے شاہ مہرے سلیمانی
سیف ملوک ہویا رنگ تازہ کھل گئی پیشانی
ملکہ خاتوں نوں فرماندا ہن غم کرو نہ کوئی
جو رب کرسی سو لیو ہوسی ہور نہیں کجھ ہوناں
ملکہ خاتوں ایہ گل سن کے بہت ہوئی خوش وقتی
اَلْحَمْدُ وَالْمِنَّۃُ لِلّٰہ! دھن اساڈے سائیاں
رات ہنیری ندی ڈونگھیری گھمن گھیر غماں دے
غیبوں کشتی سنے ملاحاں آن ملائیو مینوں
اوکھی گھاٹی مشکل اندر تدھ بن کوئی نہ والی
اَنَا لِلْعَبْدِ اَرْحَمْ ربا سچ تیرا فرماناں
ہیں عاجز پر کرم کمائیو کیتو ئی رحم رحیماں
توں ڈھٹھیاں نوں ہتھی دیویں چھٹیاں نہیں بٹی
بھاری مرض غریب بندے نوں دارو کجھ نہ سردا
جے کوئی صبر کرے در تیرے جو دیویں سر جھلے
لکھ کروڑاں نعمت بخشیں باہجوں مل مزدوری
لکھ گناہ تیرے در بخشے ایسا لطف غفوری
منگے باہجوں دیں مراداں بے انداز شماراں
کتھے ایہہ شاہ مہرے آہے کتھے سی شاہزادہ

پل پل وچہ نہ وسدا اس نقلیں دن دن شوق زیادے
قوت قوت زیارت اس دی اوہو سی زندگانی
زہر اوہدا ہتھ میرے اندر مرسی دشمن جانی
پاس میرے شاہ مہرے دونویں گل جھاندی کوئی
کیتا کرم کریم تیرے تے مکا پٹناں روناں
سجدے پے کے شکر گزارے دور کرے رب سختی
بس تیسیّ نے رحمت باراں کھڑیوں تدھ سائیاں
روہڑی جاندی غوطے کھاندی وچہ شماراں دے
ہر عاجز مسکین بندے دا ہے خصما نہ تینوں!
آپ مسبب نال سبباں غموں کریں خوشحالی!
ماں پیو بھیناں بھائیاں ایتھوں آہا کد چھڈاناں
توں ہیں ساتھی بے کساں دا الیناں سار یتیماں
بندی واناں کریں خلاصی لکھ نہ لیناں چٹی
توں اس ویلے دکھ ونجائیں سکھ مریضاں کردا
اوڑک اس تے کرم کماویں ہو جاون سبھ بھلے
رات ہنیری اندر دیویں بال شمع کافوری
اگے تیرے ہر کوئی عاجز کون کرے مغروری
جو احسان میرے پر کیتو دم دم شکر گزاراں
کنھوں ٹریا کتھے پہتا تیرا فضل نہ یادہ

ماء پیو سجن بھیناں بھائی ذات میری کل ساری
آپے فضل کیتا تدھ سایاں قید اندر جا دتی
بہت ظہیری تے دگیری ہیں سرور تی آہی
سیف ملوک کہا وہ شاہ مہرے کھول تعویذوں کڈھے
کیتا وضو دوگانہ پڑھیا کردا پھیر دعائیں
نہ کوئی زور ڈلیری میری ناں قدرت شاہ مہرے
حکم تیرے بن کجھ نہ ہلدا جو چاہیں سو ہوندا!
تیرے مان تران دلیری ہور نہیں کوئی ڈھیری
فاتحہ خیر درود دعائیں آہیں آکھ مکائیاں!
کانگ چڑھی بک وانگ طوفانے شو کو شوک قہر دی
پانی دھک کنارے آندا وندے آن کھلویا!
پڑھ بسم اللہ کلمہ جلدی شاہزادے ہتھ پایا
اس نگلے وچ جا ٹکایا جس وچوں سن آئے
اعظم اسم مبارک پڑھ کے جا صندوق ہٹائے
سیف ملوک کے بازاں والا کر کے جھٹ شتابی
نگلے وچوں باہر وگایا وڈھ دھڑوں سر اسدا
جھکڑ مینہ ولوہناں آیا گرد غبار ہنیری
آسماناں تھیں لوہو ڈھٹھا زمیں ہوئی آرتی
دھند وکار ہویا کجھ مٹھا دیو ہوائیوں ڈھٹھا

ط بر شاہ گوہر رقم کردی

ڈھونڈن لگدے ناں ہتھ لگدی ہندی قید بیچاری
جس ویلے توں مہریں آئیوں اوس ویلے آ پہنچی
مہر کیتی تدھ ایہ شاہ مہرے آن دتے وچ پھاہی
ملکہ سنے ندی تے آیا ادھ ٹکانے چھڈے
مشکل حل کریں رب سائیاں ہوون رد بلائیں
سبھ قدرت دا سائیں توہیں حکم تیرا ہے مہرے
جس نوں آپ ڈلیری بخشیں اوہ میدان کھلوندا
ماریں دشمن دیوا ساڈا اسا ہم بپائیں تیری
مہرے کھول ندی نوں دسے دریا موجاں آیاں
گھڑی پچھوں صندوق لیاندا باہر موج لہر دی
شاہزادہ کر یاد ربے نوں پکڑن اتے ہویا
یا قادر یا غالب کہہ کے صندوقے نوں جا پایا
ہر موری دروازے سارے محکم بند کرائے
وچ کبوتر چٹا ڈٹھا راہ نسن دی تاڑے
پنجے مار کبوتر پھڑیا جیوں کیڑا مرغابی
جاں سر وکھ ہویا تاں دھڑ تھیں پھیر نہیں کجھ کھسدا
انبر دھرتی کجھ نہ دسے دھند وکار چوپھیری
مت ڈر جاوے ملکہ خاتوں اندر اوہلے گھنی
ڈاڈھا بلند آوازہ ہویا جیوں گرد ہند اکھٹا

اوپر لادھڑ سارا اس دا کافوری رنگ چِٹا
لکوں ہیٹھ سیاہ تمامی کیا تلیاں کیا گِٹّا

نک وچہ ساس گھُنے تے آکھے واہ دلیر جواناں
تیرے جیسا دنیا اتے ہے اج کون تواناں

میرے جیہا دلیر بہادر دیوتیاں پر بھارا!
تدھ انسانے مار گوایا ہیں کوئی لوک نیارا

اوّل ایسی جائی آون ناہیں کم انساناں
توں کوئی مرد کرامت والا اَڈ دا پھریں جہاناں

میرا تے کوئی زور نہ چلدا مار گوایو ئی مینوں
باپ میرے تھیں کنول نس سیں جان تے دسبی تینوں

کرگلاں دم دیون لگا ایسا نعرہ مارے
کنڈیں ہیٹھ ہویاں ڈھڈ اتے تر دے مچھ موئے سن
مچھ موئے دریائے وچوں لگے ترن کنارے
دیو مویا شاہزادہ ہوریں ڈوئے خوش ہوئے سن!

سیف ملوک شاہزادہ پڑھدا ایہو حرف زبانوں
ہوری بحرے وچہ سناواں ہمیت بنا تسانوں

توکّلتُ علیٰ ربِّ السّماءِ
وسلّمنا باسبابِ القضاءِ

روح شاہزادہ دو شاہ مُہرے صدق محبت بھائی
حرص ہوا دنی دا بنگلہ تن کوٹے دی جائی!

آز حرص دو شیر کلاں دے قفل دراں بدبختی
ملکہ خاتوں ایہ دل سُنا شہوت جادو تختی

نفس اسا ڈادیو مریلا غفلت ندی ڈنگھیرا
جھل صندوق ہوئے در پکے کنجی اسم پچگیری!

پنکھی پنجر بال وچہ جساں پنج باطن پنج ظاہر
باغ ارم دل تانگھاں کر دے نکلن ہوئے نہ باہر

بابل مرشد جس شاہ مُہرے تحفہ چیز پہنچائی
اس دے وتے لے شاہ مہرے ہمت کریں کمائی

ملکہ خاتوں مستی جاگے خبر دیئے دلبر دی
چلے نال جمالی دسالے مجبور مر فقر دی

پر کر آن شراب پیالہ ساقی رنگ رنگیلا
سہل ہووے پھر رنج مصیبت جاں سنگ ٹرے وسیلہ

پیو نشہ جیو مستی آوے جان قضیئے سارے
کنگالوں پھر شاہ کہاواں وچھڑے ملن پیارے

داستان رواں شدن شاہزادہ بمع ملکہ ازاں قلعہ در دریا و کشتن نہنگ ہوشربا را و بہزار رنج بر در گنج مراد رسانیدن ملکہ را و بہ سراندیپ آمدن بمشقت بسیار

مالی ایس بلے غنچے والا داناں مرد سچا واں — جس دے باغوں لے نیری ہیں بھی لوٹے لاواں

ہر ہر جا وکیارے تک کے بوٹے راس لواندا — جس جائے اوہ لائق ہووے اوسے جا بٹھاندا

ایہہ فرماندی آئی اگوں رت بسنت پھلاں دی — کوئی دن سرد خزاں دے رہندے لگی امید گلاں دی

باغ اندر ہریائی ہوسی کڈھسی شاخ انگوری — لالہ اتنے گلاب کھلن گے نرگس تے گل سوری

جاں شاہزادے دیوے تائیں کیتا مار انڈائیں — ملکہ خاتوں نوں لے ٹریا چھڈ دیوے دیاں جائیں

لکڑیاں دا ٹلا بدھا بہت پکیرا کر کے — دھڑ دھڑ رجیا ناہیں تریا پھیر ندی وچ تر کے

لعل جواہر قیمت والے نعمت بے شماری — کھانے دانے ٹلے اتے پا لئے اک واری

سبھ اسباب ٹلے تے دھریا پکا محکم کر کے — ملکہ سنے ٹلے پر چڑھیا ٹلا ٹریا تر کے

اٹھے پھر ندی وچ جاندا ٹلا نال شتابی — سیف ملوک عبادت اندر ذکر ثنا وہابی

لہراں اندر آیا ٹلا اول دل دھکے کھاندا — کدے پتال اندر لہہ جائے کدے گگن چڑھ جاندا

کدے سپئے وچ گھمن گھیراں پھر دا اندر پھیراں — پھیراں وچ گجے ایوں پانی چوٹ لگے جیوں بھیراں

چست گھراٹ پھرے جیوں تیویں پانی تر کھا ہوندا — لہراں فہراں دے منہ ٹلا ڈوبن اتنے ہوندا

شاہزادے نے جھاگے آہے سفر اجیہے اگے — ملکہ سی معصوم شاہزادی ڈر ڈوبن دا لگے

رات ہنیری ندی چوفیرے نظر نہ پون کنارے — جانی توں ہتھ دھوتی بیٹھے ایہہ مارے کہ مارے

اوڑک سفر دوہاں تے آئے مشکل ودھ حسابوں — قدرت نال بچاندا جاندا مالک ہر گردابوں

سرگردان ندی وچ رُڑھدے ناں کجھ پتہ نشانی — کدھروں آئے کدھر جاناں کدھر خلق جہانی

لہ: آلاتِ ناخنے بمعنی مقتوح و فانی از شدہ و چوب کلاں کردہ بسبب آنکہ بر کدو بہ دریا ہر کہ سوار شدن از عرض بر او سوار شدہ ۱۲

نقارہ

ہک تھیں ہک چڑھدی آوے عاشق نوں دلگیری
چوٹھے وچوں لکڑ سڑدی سٹے وچہ چیراں دے
عشقے دی ایہ رسم قدیمی جلیاں نوں نت جالے
ٹلے اتے رُھڑدے آہے ملکہ تے شاہزادہ
ظالم وائ مخالف جُھلّی جھکھڑ جُلّے دیندا
لتھا رنہ اجیہا یارو کی گل کتھ سناواں
بدل آکھے اجے بہرناں توڑے پھیر نہ وسّاں
جھکھڑ آکھے زور تمامی لا خلق نوں وسّاں
تارے چھوہے ٹھاٹھ ندی دی انبر تیک اُچھلے
نہ کوئی کنڈھی نظری آوے ناں کوئی ٹاپو بیلا
جیّا جون روے وچہ آخر سپ سنسار بلائیں
شور لکارا انبر توڑی نیکر لہندے چڑھدے
مُرمُڑ ٹلے تائیں دیون گھمن گھیر کلاوے
ہک اندر وچہ کانگ غماں دی ندیوں موج ودھیری
خونی لہر عشق دی وگی بے کنار ڈونگھیری
شوکو شانک ندی دی سن کے سیمرغاں تن کنبے
راجے دھول پیا دل بھارا ہول اس کانگ طوفانوں
مچھی جان تلی پر رکھی تلیئے نار فکر دی
اد تبل اوبل نکلے پانی جیونکر تیل کڑاہی

دن دن پیر اگیرے رکھے واہ عشق دی شیری
کولہ ہویاں پھیر جلاوے آہرن زرگراں دے
اگلا زخم نہ مولن دیندا ہور اتوں چا ڈالے
ہک دن کرنا رب دا ہویا مشکل بنی زیادہ
بدّل پا غباری آیا مار و مار کریندا
کتنے جہازاں لانگ نہ لگدی کانگ چڑھی دریاواں
کیتے شہر اجاڑ بتیرے واہیاں کوہلاں کسّاں
ہک ہک ندی سمندر ہوئی ندیاں وانگر لسّاں
نیناں ہنجوں مینہ وسائے مارے موت اوتے
کانگ طوفان غضب دا چڑھیا قہر قیامت ویلا
کجھ رُھڑدے کجھ کھاون آون شاہزادے تائیں
زور پیا کوہ قاف ندی وچہ سر پنے ہو جھڑدے
ٹھاٹھاں مار ادلار دگا دن تاں پھر باہر آوے
بدّل وانگن ہنجوں وسن آہیں سرد ہنیری
پھیر کڑاہ فکر دے پیندی ہمت صدق دلیری
جتول نسّن پانی دسے اُڈ اُڈ کے پر انبے
بھار زمیں دا چان نہ ہوندا عذر نہ سی فرمانوں
ایسی کانگ چڑھا ہیونی ربّا ہیں اج بھاروں مردی
تڑفن مچھ کڑاہیاں اندر جان تلیندی آہی

اُڑجانے آب چڑھا تر ۱۲

بڑھا بمعنی جنبیدن
عسے کنارہ دریا
س جائد لیست زیر زمین کہ گاؤ بزمین بر آں ایستادہ است ۱۲
س جوشندہ

دُنی سنسار نہ دسے کدھرے ہتھن سنسار وسیندے
ٹلے نوں تھر تھلی آئی گگن پتال مریندا
عاشق دا رب عشق پکاندا وم دم دکھ سہاندا
سیف ملوکے دا پیو نالے عاصم شاہ نماناں
اٹھے پھر دعائیں کردا مسجدے اندر پے کے
تیرا نام کریم خدایا کرم کریں ہر جائی
پیری وقت میرے تے کیتی بخشش تدھ جنابوں
سیف ملوک میرے گھر دتا بیٹا صورت والا
اس نوں شیر عشق دے کھڑیا جیوں اسنوں لگ بیمار
کاہنوں میں شاہ مہر دسے کاہنوں اس تعبیراں
ہک گیا اس باراں وچوں رورو ہویا نابیناں
اس نوں بھی تدھ خیری کھڑیا لوندا ہو وکایا
سیف ملوک میرے فرزندے صحیح سلامت رکھیں
نامرادی اندر اگے تدھ مراد پچائی
میرا ایت حوالے تیرے ہے خالق سبحاناں
حضرت ختم نبیاں کہیا سچی خبر کتابوں !
خاص حدیث شریفے اندر آون جدھل قضائیں
ماپے کرن دعائیں جس دی ہوندا اثر دعایوں
عاصم شاہ آہانت کردا بیٹے کاں دعائیں

کجھ بیہوش ہوئے کھادھکے کجھ موئے کجھ جیندے
اُلٹا سدھا ہو پھر بچدا جاں رب راکھا تھیندا
رحمت لطف کماندا آپے مڑ مڑ پیا بچاندا !
وانگ نبی یعقوب ہے روندا درد فراق رنجاناں
رتا خیری آوے بیٹا نال پری نوں لے کے
ماریا ایں چوٹ پتر دی تدھ بن اوٹ نہ کائی
او تر نتیں پھر سوتر ہو یم وافر کرم حسابوں
دانشمندا کا بر جنیکا یوسف مثل اوجالا
عاصم تے یعقوب ہے آپوں اگ لگائی واڑاں
اس داکھوہ پیا تے میرا او چہ سمندر نیراں
میرا ایہو ہکو آہا سٹ گیا مسکیناں
پھیر مصر دی شاہی دے کے بابل نال ملایا
نال مراد ولی دے اس نوں میں بھی ویکھاں اکھیں
پھر بھی آس تیرے در اتے ہور پناہ نہ کائی
میں بھی عاجز اوہ بھی عاجز تینوں سبھ خصماناں
صلی اللہ علیہ وسلم ہو دن پاک جنابوں
کوئی دعا نہ جلدی ادتھے نال اوہ ٹلن بلائیں
یا پھر رد بلائیں کردا صدقہ پاک ریایوں
اوہ دعائیں جان بچائیں سیف ملوکے تائیں

۴- کلام عاصم شاہ بحق فرزند دعا کرن (۱۲)

سچے مرد صفائی والے جے کجھ کہن زبانوں!
کم نہیں ایہہ انبر کردا سراس دے بد نابہں

نیل ندی فرعون نہ کھاہدا ناں قارون زمیناں
ہمت مرداں دی ہر جائی کردی کم ہزاراں

ہر مشکل دی کنجی یارو مرداں دے ہتھ آئی!
قلم ربانی ہتھ ولی دے لکھے جو من بھاوے

مرد ادنیندے مرد تنیندے کردے مرد لویراں
مرداں دے ہتھ کارج سارے آپ خداوند سٹے

کدھرے پتلا بیج رلاوے کدھرے کرے گھنیرا
ڈالی قلم کرے اک رکھوں جا دوے پر جوڑے

ہر ہر رکھے پانی پھیرے ہر آڈے ہر بنے ا
دنیا باغ انبر کھوہ وہیندا دینہہ چین ڈانگن بیلاں

اتنے بھید پھر ولن جوگی ڈہل نہ دے مکتالی
ملکہ تے شاہزادے اتے آیار وزحشر دا!

جے ماں باپ میرے سنگ تینوں بیج رب ملاناں
ایہو شگن وچارے دل وچہ پاندا ایہو فالاں

ساعت جھل ہوئی پھر مٹھی صاف ہویا جگ سارا
ایسی اوہ زمین عجب سی ایسے رکھ ہزاراں

ہور اک قسم رکھاں دی آہی کی کجھ آکھ سناواں
مولیٰ پاک منیندا ادہو بکی خبر اسانوں

سبھ کم کردے مرد اللہ دے حکم کریند اسائیں
موسیٰ دی بدعائے کیتا غرق دریاں لے دیناں

پھلاں بھوراں شمع پتنگاں یار رلائے یاراں
مرد دعا کرن جس ویلے مشکل رہے نہ کائی

مردے نوں رب قوت بخشی لکھے لیکھ ہٹاوے
سیون مرد پوشاک بناون شاد کرن دلگیراں

دنیا باغ ولی وچہ مالی لہ بوٹے لاوے پچھے
کدھرے تھوڑا پانی لاوے کدھرے دے ودھیرا

پیوندلا بناوے میوہ آپے پھیر تروڑے!
ہکناں نوں سر راس کریندا گل ہکناں دے بھنے

مالی مرد اتے رب مالک ٹے بھورعاشق وچہ بیلاں
گل سنا محمد بخشا سیف ہوکے والی

باپ اپنے دل ہو متوجہ شاہ دلیلاں کردا
تاں اس ویلے وس سی کوئی ٹاہلو جھاڑ مکاناں

اچن چیت وگی وا ایسی پتر رہے نہ ڈالاں
اچن چیتی نظری آیا ٹاہلو ندی کنارا!

گل پھل رنگ برنگی پھلے وانگ بہشت بہاراں
واہ خالق بے انت محمد خلقت انت نہ پاواں

لہ مالی یعنی باغباں اور دنیا ۱۲
ٹے مالک رب ۱۲
سے ٹاہلو یعنی کھجور درخت جل و در میر ۱۲
کہ یعنی خبراں در راز اکبر درون نغر انہر کہ کھلا سے کھجور درخت جس را اندر دیار در انتظار قصہ ۱۲

جاں خرچنگ دوارے وچوں دن گل سنگ رنگیلا
لاجوردی تلنبو پاٹے انبر دا جس ویلے
صومعہ ارزق وچوں کڈھے جاں سر باہر شتابی
چمکن ہار کٹوری والا جھنڈا جاں سر چاوے
دیکھ چڑھے جگ روشن ہووے خوب سہاوے بندر
جاں اسمانی شاہ تخت توں ستراں اندر جاندا
نکی موٹی فوج اسمانی بستی کھیڈن لگے
قطب شمالی پکا ہو کے چوکیدار کھلووے
رات پئے تاں رکھ سنہری چھپ جاون وچ دھرتی
بندر اندر میوے آہے باہر انت شماراں
لشکن میوے تے رس چووے اک لال بناتوں
محکم کر کے بدھا ٹلا آپ ہوئے سیلانی
ٹھنڈے مٹھے پانی وگن جو من بھاوے پیندے
سیف ملوک کہیا سن ملکہ کس کم ایتھے بہناں
ملکہ کہندی سن وے ویرا ایں پھڑیا سنگ تیرا
کوئی دن دا کر خرچ ٹلے تے رکھ لئے کجھ میوے
ہوئے سوار ٹلے تے دوویں ملکہ تے شاہزادہ
راتیں دیہاں ٹردے جاندے گھڑی آرام نہ پاندے
پانی اوپر جاندا ٹلا بیڑی واگن ترکے

جھاتی پاوے تے سر کڈھے سرخ کرے رنگ بیلا!
صادق صبح ستر تھیں اٹھ کے آوے باہر سویلے
ہتھ تقدیر دسے ید بیضا حکمے نال وہابی
ظل اللہ ملک دا راجہ جس دم تخت سہاوے
رکھ سنہری پیدا ہوون ہور اس بندر اندر
میر وزیر ہوون پھر تارے ہر اک خان کہاندا
کوئی لہندے کوئی چڑھدے دکھن کوئی پربت نوں وگے
سورج ڈبے تارے چڑھدے فرونجیں شب ہووے
دن وددے پھر ظاہر ہوون سدا ایہو کم ورتی
پستہ مغز بادام منقی انب الوچ اناراں
ٹلے توں شاہزادہ لتھا نالے ملکہ خاتوں
کھاون میوے شکر گزارن فضل ہویا سبحانی
ہک مہینہ رہے مقامی پھیر او واسی تھیندے
جب لگ جان سجن دے لوڑے رڑھدے تردے سہناں
اگا تیرا پچھا میرا کوچ کر داج ڈیرا
ویکھ محمد رازق کتھے رزق بندے لئی دیوے
لمیں وہن پئے پھر عاشق سچا رکھ ارادہ
نال سدھ بدھ سنسار جگت دی کوئی رندا دا اندے
سیف ملوک چلائی جاندا آس ربے دی کر کے

پنج مہینے ہور کیبند اپندھ گمنیر آئی !
آپ شہزادہ چپا مارے آپے ونجھ لگاندا
باہجہ ملاحاں ترن نہ بیڑے مرداں باہجہ نہ جھیڑے
یوسف بردہ ہووکاناں غوک بکے صنعانے
پنوں دھوبا نام دھرایا کیچم دے سلطانے
کام کمر چھپڈ گھر در ٹریا مرمر کے جند بچی
بے تیلر دروگئے وگایا قیدا اندر تن گالے
قیس عرب دا راجہ آہا بنیاں مجنوں بھلا
مجنوں نے اک عورت ڈٹھی اکدن نال قضائے
مرڑے دا منہ کالا کیتا وال پئے وچہ گل دے
جاں مجنوں دے کولوں لنگھے پچھدا مرد بگانہ
بڈھی کہیا سمجھ جواناں ایہ کم پیٹ کراندا
اس نوں میں نچاندی پھر ساں ہر بوہے کر پھیرا
جی کجھ حاصل ہوسی ساتوں ونڈ دوہاں کھاساں
مجنوں کہندا اس کم لائق میرے جیہا نہ کوئی
گھر گھر ناچ کراں گا عمدے غزلاں نوں سناساں
جی کجھ حاصل ہوسی تینوں کجھ نہ دیویں مینوں
مجنوں نے گل رسہ پایا منہ لیا کر کالا
شہر شہر یکاں دے گھر ٹھویا مجنوں عشق قلندر

دا ہمرا در ہی نت جھلدی ٹریا گیا شتابی
رانئیں دیہاں خوف ندی دا پلک اک اکھ نہ لاندا
ہویا ملاح ادہ شاہ مصر دا کئیں زھرا کمے بیڑے
پٹ پہاڑ سٹے شاہزادے فرہادے اک جانے
چاک کلالاں دا سد دایا عزت بیگ جوانے
پورن گھر گھر بھیکھ منگیندا پال محبت سچی
نجم نسا، بی بی جوگی بن بیلے کوہ بھالے
شیراں تے گھیاڑاں اندر وچہ پہاڑ اکلا!
مرڑے دے گل رسا پایا چلی نگر دل جائے
رچھ قلندر ر دانگر دوئے اگے تے پچھے چلدے
کس کارن ایہ کارن کیتو کی ایہ مکر بہانہ
میں عورت اس مرڑے تائیں در در پھرے نچاندا
خلقت ویکھ تعجب ہوسی بہتی خیر ودھیرا
ادھا مر دکھڑے گا گھر نوں ادھ میں بھی لیجاساں
پا ہیرے گل رسے مائی کھٹ زیادہ ہوئی
لیلاں دے گھر تو ٹی چلساں کھٹی تدھ کراساں
جی کجھ لبھسی توہیئیں کھائیں ہوگ بنجھیاں نہ پتوں
اس عورت دے پچھے ٹریا واہ عشق دا چالا
رسہ چھک نچاوے بڈھی ہر ہر دیہڑے اندر

غزلاں جوڑے تاڑی مارے ناچ کرے سنگ تالاں
لیلاں دے گھر جا بیچارہ خوب سرود سناندا
ایہو کم عشق دے دائم کرے اجیہے کارے
جے مجنوں دی گل تمامی ہور اگیرے کھڑیئے
ایہو گل محمد بخشا ہے فرمائش بھاری
مولیٰ پاک کرے بس یاری توڑ چڑھے ایہ قصہ
بے آرامی وچہ شاہزادے مدت بہت گزاری
سیف ملوک ٹلے تے ستا نیندر گھل مل آئی
سُتے نوں کجھ ہوش نہ رہیا بہتا سی نندرایا
پھیر اوہل ستاں دی جایوں خبر رکھیندی ساری
ہوراں ہور عاشق نوں آفت نت خداوند دسے
سیف ملوک ستے تے دھائی آفت ہو وڈیری
پانی تھیں سر کڈھ دکھایا ہک سنسار وڈیرے
آن انہاں دل نیت رکھی دشمن سخت مریلے
ظالم کالا رنگ برا سی شکل ڈراون والی
ٹٹے زور دلیر جواناں شیر تکے مر جاوے
سنگھا وانگ ہنیر دروگی دسدا جے منہ اڈے
گرم ہوا ہر ٹرگ دی نکلے جاں اوہ وات ہلاڑے
ٹلے نوں اوہ کھاون آیا ملکہ توں ڈر لگا!

ویکھ شریک مزاخاں کردے ہستے کڈھن گالاں
منہ کالا تے گل وچہ رسہ خوب دھمالاں پاندا
کی ہویا جے پچھے مارے سیف ملوک بیچارے
اس قصے دا رہے نہ چیتا اوسے اگے لڑیئے
سیف ملوکے دی پھر پچھوں دس کہانی ساری
اگوں پھیر نبیڑ دیوے گا جتنوں ہوسی حصہ!
بیحد تھکا ماندہ ہویا نیندر چڑھی خماری
عجب جمال پری دی محرم ملکہ رب ملائی
ملکہ خاتوں بیٹھی جاگے اگے ویر سوایا!
سیف ملوکے وانگ ٹلے نوں ٹورے نال ہشیاری
صدق صفائی اس دی تکدا مت کدھروں مڑ نسے
اس تھیں بھی رب رکھن والا خاص اوسے دی ڈھیری
ٹلے دے چوگردے پھر دا مڑ مڑ پاوے گھیرے
منہ اودے دے وچہ منڈے آہے کتنے ہاتھی پیلے
ویکھن والے ہوش نہ رہندی جس دم دیکھالی
ٹکڑے کرے جہازاں تائیں جے اک دھکا لاوے
دہشت نال بندے نوں بھائی ترت فرشتہ چھڈے
جس پاسے ساہ لیندا آہا بوہ مغز نوں ساڑے
خشک ہوئی رت جثے وچوں ہوگیا رنگ بگا

جھولی وچہ شاہزادہ ستا اس نوں سُرت نہ کوئی
میں واری جے ہینوں کھاوے جان کراں قربانی
جنھاں پیار محبت ہوندے ایسے صرفے کردے
حسر ونوں جد بیٹھے اپنے زخم چلایا چوری
جان کندن دی تلخی اندر بہت ہویا نیں بہایا
شیریں کول اوہدے سی ستی اکد وچے انگ لائی
پھیر کہے ایہ بہن ہی ستی نا ہیں بھلا جگا نال
وگیا لہو شیریں دے ہیٹھوں گرم لگا جاگ آئی
اج زمانے یار کہاون دعوی کرن پیاراں
یاری لاون جان بچاون کرن کمال تے ترسی
بھیناں دیاں ہڑیاں سبس گنداون ہوون ویر کھڑا کے
ناری اتوں کرن خواری بھنگ گھتن وچہ یاری
جے اک ہووے البار اں والا صاحب دولت زردا
سکیاں ویراں بھیناں تائیں پیریں کا ٹھڑ ہو آئے
ماں پیو جائے ویر پیارے بھیناں آپ کو ہاوے
جتھے سپ اٹھواں ہووے یا کوئی آفت بھدی
جے ہک گھر ردی ٹھہووے دُکھ وچھے نوں لگے
ویراں بھیناں تے بھر جائیاں سبھناں دی گل بھائی
پر ایہ بیدہ ظاہر کرناں نا ہیں کم نقیب راں

ملکہ کہندی نہیں جگاواں نیند کچی مت ہوئی
اس داواں نہ ہووے ڈنگا ناں ہووے ارمانی
سجن ستا نہیں جگاواں آپ ہووں جے مر دے
کاری پھٹ لگا وچہ دکھی ہوئی کلیجے موری!
کوئی نہ پانی دیون جوگا کول اس دیلے آیا
کرے دلیل منگاواں پانی ایسے نوں فرمائی
آپ مراں تہ پایا توڑے اس نوں کی ہلاناں
مٹھی مٹھی کہندی اُٹھی شاہ نہ آپ جگائی
اپنی خیر منگن تے مارن نال دغے دے یاراں
ہک مرے ہک ہسد اوتے اوہ جانے جے مرسی
دیر ویرے گل پچھدا نا ہیں مرن لگے نوں جاکے
یار یاراں دی رتو مہاون موجب زمانے ماری
دوجا کول مرے جے بھکھا نہیں مروت کردا
عیب گناہ ڈٹھے بن اکھیں ہتھیں سوڑے لائے
ناریں کنت انزائیں کیتے بھجائیاں ویر کھپاوے
سجناں ٹورن آپ جاون واہ اجکی یاری
ہر تہمت بدنامی دے کے چغلی مارن دگے
ہو بہو وسا لال ساری ورتی جس جس جائی!
کھڑی محبت رب محمد ویر نہ بھاون ویراں

لے جہاں اکٹھا یعنی رنج و غم برادر آوا ۱۲ ۲ے دریغی یعنی برادر شتم ۱۲ ۳ے کھپے یعنی غرق کر دے ۱۲ احوال یاراں یعنی دھال یاراں جان گریز زمانہ ۱۲

ہکو جہی نہ کرے الٰہی ہن بھی بھلے بھلیرے
سیف ملوک جگایا ناہیں ملکہ خاتوں رانی
چپ چپاتی سنجوں روندی آہی بال ایانی
جاگ لگی شہزادے تائیں اُٹھ کھلوتا جلدی
ویر تیرے توں گھول گھمایا توں کیوں روویں بھینے
ملکہ کہندی ایہ تک ویرا آئے سنسار مریلا
ویکھ سنسار شہزادے جلدی سار کمان ہتھ پکڑی
چلے چاہڑ کمان شتابی شیر جوان سپاہی
نال اکھیں دے اکھ بھڑا کے سدھا تیر وگایا
دُستر تیر گیا بھن آناں پئی بجگ سنسارے
دوجی واری پھیر سر کڈھیوس آٹلے دے کولوں
دوجا تیر شہزادے جڑیا کر کے پھیر دلیری
کر کے جھٹ چلایا تیغا سر سنسار سیاہ دے
مار سنسار شہزادے سٹیا اتنی رت وگی سی
رتوں ندی ہوئی سبھ رتی نظر نہ آوے پانی
جو گیلی وچہ پھیراں پیندی جان نہ دیندی بچے
ٹلے دا رب راکھا آہا جاندا آپ بچائیں!
لہراں اندر جاندا ٹلا رات دہاں کر دھائی
لہندا چڑھدا دکھن پربت پتہ نہ دیندا کوئی

چھڈ نہاں دی گل محمد قصہ ٹورا گیرے
ناں ہتھ پیر ہلاندی آہی نیند مٹھی ایہ مانی
شاہزادے دے منہ تے ڈھٹھا اتھرواں دا پانی
ملکہ روندی تک کے پچھدا خبر دسیں اس گل دی
دس شتابی کی غم تینوں دکھ تیرے ونڈ لینے
اساں دہاں نوں کھاون آیا ڈھکا آخر ویلا
مار ہتھیار دو پار کر لبیاں کرے دلیری تکڑی
کرڑی چھک کڑا کے کڈھے کانی اتول واہی
تیر انداز نہ گھنھا شستوں اکھیں وچہ لگا یا
ہو کانا چھڈ گیا ٹلکا ناں جل وچہ جھبی مارے
ملکہ تے شہزادہ دوویں کنب گئے تن ہولوں!
دوجی اکھ اوہدی وچہ لگا سل گیا ہک ڈیری
وڈھ لیا سر اس دا جلدی واہ پئی ہتھی شاہ دے
رتوں ندی ہوئی سبھ رتی مارن موج لگی سی
ٹھاٹھ چڑھی کوئی ہاٹھ قہر دی بھر دی پھیر کہانی
پیڑ نپیڑ بناون الویں جیوں کو ہلو وچہ گنے!
ہون قبول جناب اندر اہم دیاں دعائیں
سئے کوہاں دے پینڈے کر وا انت حساب نہ کائی
دینہ چن ویکھ پچھانن قبلہ روز وقت جد ہوئی

[illegible] ۱۲

یعنی بردے ریڈن

راتیں تارا قطب تکیندے تاں کجھ معلم ہوندا
رات وہاں حیرانی اندر جل تھل دسدا پانی
کوئی دن ایس مصیبت گزرے کرم کیتا پھر مولے
جا لگے اک ٹاپوا ندر نام سماق اس بندر
سیئو ساں ہدوانے جیڈے لٹکن ہیٹھ قطاراں
ایس موافق میوے سارے پک ہوئے رنگ سوہنے
ہر ہر جائی نہراں وگن رکھاں پانی جائے
ہر نہرے تے جھلن شاخاں گھنیاں ٹھنڈیاں چھاواں
آبحیات جیہے وچ چشمے بے ظلمات دسیندے
رنگارنگ پکھیرو بولن اک تھیں اک چنگیرے
رنگ اسمانی اکھ گمانی مٹھے بول زبانی
اُچی نیویں تیزا ڈواری سبز لباس فرشتے
اکناں دے سر سوہے آہے اکناں رنگ بسنتی
بلبل کوئل خوش گفتاراں خمرے کرن آوازے
ہور پہاڑی پنکھی بولن تھاں تھاں لا کچہری
توہیں توہیں پکارے کوئی کوئی کہے رب سچا
اتہ ذکر کسے دے سینے ہمنہ نہ مول ہلاوے
آپو اپنی بولی اندر آہے درد کماندے
واہ خالق بے چوں بکارن چوں کیتی جس ظاہر

شاہزادہ متوجہ ہو کے پڑھن نماز کھلوندا!
ناں بن واس دسے ناں بیلا نہ کوئی جوہ دیرانی
لبھتی کاننگ ندی توں ساری دور ہوئے سبھ رولے
میوے عجب عجائب مٹھے ڈٹھے بندر اندر
پانی والے گھڑے برابر آہا قدر اناراں
دستی واس نہ نیڑے کوئی کس نے آہے کھڑہنے
جیونکر باغ اندر ہر بیچے مالی اڈاں لائے
سبزے نال سہاوے دھرتی پایا خضر بچھاواں
وانگ الیاس شہزادہ ہویں پی پی تازے تھیندے
پر اس ٹاپو اندر آہے طوطے بہت گھنیرے
چنجاں پیراں سرخی سوہنی گل وچ کالی گانی
جیونکر ملک جماعتاں ہو دن کردے سیر بہشتے!
اک ساوے اک سوسن رنگے طوطے قسم بے انتی
جوڑے نال بیٹھے رل جوڑے نال محبت تازے
سوہے ساوے چٹے کالے تتری رنگ سنہری
کوئی پیراں نوں یاد کریندا کوئی بلاوے بچہ
ہر ہر پنکھی رب سچے دی حمد ثنا الاوے
اسماں صفتاں نال تمامی مٹھے بول سناندے
رنگا رنگ پیدائش اس دی انت حساباں باہر

ہک ہک وچہ نگاہ اوسے دی روزی نت پچاندا
جون ہزار اٹھاراں تائیں دسے کے رزق سنبھالے
اکناں آس اُسے دے دردے اکناں تک کمایاں
ہک عالم ہک فاضل ملاں ہک حافظ ہک قاری
ہک زاہد ہک صوفی مفتی بندے ہک نمازی
شیخ شیوخ مربی مرشد پیر بنے ہک بھارے
ہکناں مدھ محبت والا پیتا پور پیالہ
ہکناں اوگن ہار کمایا پر تقصیر گناہی
چور اُچکے ٹھگ اسمتر جوئے باز زناہی
چوری یاری ٹھگی موٹا بدن حرام کمایا لوں
سبز لباس فقیراں والا سر ٹوپی گل الفی
ہر صورت دل مائل ہووے غالب نفس اجیہا
جو جو عیب جگت وچہ بھارے سبھے میں در آئے
اوگنہار کوجھی کوہجی لونڈی لٹ نکاری
گنجی کانی لولی ڈوری تیز زبان چراکی
بے بدنیت پریت نہ پالے کوڑ زبانوں بولی
خوبی خاوند دی کی دساں شالا جگ جگ جیوے
بھلیاں بھلیاں دربر کھلیاں تک گرن وچہ تلیاں
میں نکاری اوگنہاری کی منہ لے کے جاواں

مصنف از حالت خود در رنگ پیر خود بیان می کند ۱۲

ہر ہر دی اس قسمت لکھی لکھیا پاس نہ جاندا
کیا بیکار اسمتر شہدے کیا کمایاں والے
اکناں بہت کمایاں کر کے آخر آن گوایاں
ہک قاضی ہک مفتی سہندے سر دھر پگڑی بھاری
ہکناں روزے دار کہایا شیخی بے اندازی
ہکناں طلب بہشت دی بخشن دی ہک دوزخ ڈرمارے
مست بیہوش دو تن وچہ گلیاں نہ کجھ ہوش سنبھالہ
گل پلّا تے گھاہ مونہیں وچہ متھے داغ سیاہی
سبھناں آس تیرے در سایاں کرسی کرم الٰہی
کر کر توبہ مڑ مڑ بھناں مستی چڑھی شرابوں
یا ہر دسے دبس اُجالا اندر کالا لکفی
ہر دم تازہ جاہ ترے دا کدے نہ ہوندا بیہا
کیہڑے کیہڑے گن گن دساں انت نہ پایا جائے
خاوند دل خریدی سیوے دے کے قیمت بھاری
بے پرہیز آمیز کرندی وچہ پلیدی پاکی
دھن خاوند جس رونہ کیتی بداجیہی گولی
حوراں پریاں اس پر ڈگن جیوں تیلے دیوے
نوشہ پریت نگاہ نہ کردا کجھ پرواہ نہ دلیاں
طلب دیدار ہزار کھلوتے کت گن درشن پاواں

لیکن آس نہ توڑاں ہیں بھی پاس اینہاں دل جاندی
اس پھر سوت پکے دی اٹی ہیں ہتھ تند نہ کچی
ایہ نہیں میں کہندی شاہا خدمت ٹہل قبولیں
بھنی قسم کیتی گستاخی بہت بے ادبی ہوئی
کتنی واری توبہ بھنی ہیں ہاں بے اعتبارا
منہ کالا شرمندہ عاصی کی تیرے در آواں
دمڑی لے کروڑاں بخشیں کافر مسلماناں
اس دی قسم تسانوں حضرت جو محبوب تمہارا
مکر فریب بہانے دیتے سبھو دل چھل کوڑے
کتا بھی بے کار مقصر خدمت کم شکاروں
در تیرے تے پلیا عاجز خبر کرم دا لیا
تدھ جھڑکیاں کوئی نہ جھلدا کسے جہان نہ ڈھوئی
مدد نال بچائیں حضرت ہر شروں ہر بریوں
جام جہان دسالن والا روشن چت سجن دا
اٹھے پہر محمد سر تے موت نقارہ کھڑدا
جس ٹاپو دی گل پچھے سی پنکھی بولن والی
اس حوضے دے گردے آہے پنکھی ہور قد آور
لاجوردی رنگ پنجے دا اکھیں بلن مشالاں
اس حوضے تھیں روڑ دبلے قدرت ہوندی ظاہر

بڈھی دے ہتھ سوتر اٹی یوسف مل کراندی
کچی خواہش میری سایاں طلب اوہدی سی سچی
نام اللہ دے بخش گناہاں سایہ سر تے جھولیں
توں درکار بن تاں پھر سایاں گئے رکتے نہ ڈھوئی
پھر تیرے در توبہ کیتی بخشیں بخشنہارا
مجرم تھیں جا محرم کرنا تیرا فضل سچاواں
شان نشان تساڈا ودھا جیوں جیوں گھٹی زمانا
سبھ بے ادبی تے گستاخی بخش مینوں پیارا
میں کتا توں صاحب داتا پا کرم دے ٹوڑے
راکھی جو کی باجھوں کھاواں خیر تیرے درباروں
ملے صواب جناب سچی تھیں کدے جواب نہ لیا
ہتھ سرے تے رکھیں شاہا بخش بے ادبی ہوئی
کتھے قصہ رہیا محمد ہن کدھر اٹھ ٹریوں
موہوں آکھ نہ آکھ محمد واقف سے اوہ من دا
دس کہانی پکی جانی نہیں دساہ عمر دا
اس بندر وچہ حوض وڈا سی صفت بیانوں عالی
کالے بکرے وانگ بدن تے جت لمیری وافر
صورت دوجی ہور طرح دی کس دی شکل دسالاں
اک ہزار انگیٹھی اگ دی نکلے وندیوں باہر

ہر ہر اوس انگیٹھی اتے اوہ پنکھی آ بہندے
دگونگ چکن اگ تتی جس وچ بلیے رج رہندے

اُڈھ ہوا وجن چڑھ سارے آون پھیر دوہراں
بہ کے خوش آواز الاپن جیوں قانوں وچہ لہراں

داؤدی آواز رسیلی سنگھ صفائی والے
مُرلی تے شترنائیوں چنگی بینسریاں تھیں نالے

بولن عجب سُراں کڈھ اُچی کوئی بتیار نہ ہووے
تان سین سُنے جے اوتھے کھا غیرت بہ روے

جدوں سرود مکاون لگن بولن قہقہ کر کے
اگ انہاں دے موہوں قھیندی سٹن چنجاں بھر کے

پانی وچہ پئے اگ ساری نہ ڈبدی ناں بجھدی
اگو اگ وسے کل پانی حوض انگیٹھی سبھدی

ملکہ تے شاہزادہ دوئے ویکھ تعجب ہوندے
کئی تماشے ایہو جیہے تکدے وتن بھوندے

سجے کھبے تکدے سُندے سیر کرن وچہ بندر
کئی عجائب دِسن جیہڑے نہیں قیاساں اندر

ہِک پاسوں آواز شہزادے آدمیاں دا آیا
الیس پاسیں تکن لگا کی اسرار خدایا!

دیکھدیاں ہِک نظری آئی قوم شہزادے تائیں
سیر کرن دریا کنارے آدم لوک گرائیں

سیف ملوک انہاں ول ٹُریا جا سلام پکارے
بعد سلاموں نال حلیمی پچھدا گل دوبارے

یارو سچ دسالو ملیوں کون تسی کس شہر وں
کیہڑے ملک ولایت رہندے سیر کرو اس لہر ول

یا کوئی وانگ اساڈے آئے دخت قضیئے مارے
یا ہو ایس جگہ دے وطنی کی ناؤں دلیس تمہارے

اوہناں جواناں کہیا اگوں سیف ملوکے تائیں
ایہ ولایت وطن اساڈا دسدے شہر گرائیں

سیر شکار کریندے پھردے خوشیں ندی کنارے
واسطے ایس ملک دا ناواں روشن وچہ سنسارے

سراندیپ شہر وچہ تردا ایس ملک دا پیا
اوتھے شاہ تخت دا والی شان سکندر جیسا

سیف ملوکے نوں اس خبروں خوشی ہوئی دل بھاری
ملکہ والی گل انہاں نوں کھول دسالی ساری

سُن گلاں فرمایا اوہناں ہے ایہ سچ دہانی
شاہ اساڈے دی بھتریجی ملکہ خاتوں رانی

پتہ نشانی راہ شہر دا پچھ لیاں سبھ گلاں
وچو وچہ ندی دے جاناں دسیا انہاں ولاں

آیا پرت شہزادہ اوتھوں آملکہ نوں کہندا
حال حقیقت سبھ سنائی ملکہ خاتون تائیں
پھیر ٹلے چڑھ ٹھلے ہا ہو واہ مراد ہلی سی
ڑواٹلا حملے کردا جیوں نکھی دریائی!
یا پٹے دے دھاگے اتے موتی سُچّا ٹردا
دوروں تاڑ شکار ہوائیوں باز جھپا جیوں آوے
نہ کوئی خلل خروج ندی دا نہ کوئی دوجی آفت
پانی اندر ٹردے جاندے روز گئے پنجتالی
ٹھلے اتوں اُتر آئے ملکہ تے شاہزادہ
ملکہ خاتوں کولوں پچھدا ایہہ شاہ چاچا تیرا
ملکہ کہندی سن وے بھائی دانشمند دلیرا
سیف ملوک گیا دربارے پچھدا جا نقیباں
دربانان فرمایا اگوں شاہ شکار گیا ہے
سیف ملوک کہیا ہیں ملنا خواہ مخواہ اس شاہ نوں
ملکہ نوں چھڈ ندی کنارے او ہلے جا جھروکے
جاں کجھ پینڈا گیا اگیرے مرداگوں اک آیا
شوکت شان نشان اجیہا تاج سرے پر شاہی
نرگجن جیوں رعد گجیندا وجن نالے بلجے
ناں کجھ انت شمار سواری خچر ہاتھی گھوڑے

ہووے مبارک اللہ بھاوے پھار تیرا ہن لہندا
دوہاں دے دل خوشیاں ہویاں پڑھن الحمد ثنائیں
گردش گئی ستارے ساعت آسعدین رلی سی
یا کشمیر اندر ڈل کشتی ٹردی نال صفائی
یار ہوار ٹرے جیوں تازی طرف طویلے ہردا
تاری صاف اڈاری کردا نہ پر پیر ہلاوے
خوشیوں پھر دسے یکارا روز لنگھے جیوں ساعت
واسط شہر اندر جا لگے کرم کیتا رب والی
سیف ملوک سلام اس شاہ دے ٹریا رکھ ارادہ
کی کجھ نام مبارک اس دا دسیں پتہ پکیرا
تاج ملوک اس ناواں ہوسی جے ایہہ چاچا میرا
کتھے ہے سلطان تساڈا ملناں اساں غریباں
شام وقت نوں آ دگ مڑ کے مطلب تدھ کیا ہے
خبر نہیں مت چیرکا آوے مل بہاں چل راہ نوں
سیف ملوک اس شاہے پچھے ٹریا راہی ہو کے
سوہنی صورت زیب شہانہ زیور روپ سہایا
چھتر سنہری اوپر جھلدا اگے چلن سپاہی
میر وزیر امرا چوگردے نوکر سن راہو راجے
شاطر نفر غلام پیادے لشکر سن بے اوڑے

تاج ملوک عماری اندر نظر پیا شاہزادے
پچھے پچھے گیا شاہزادہ ٹردا وانگ غریباں
جا دربار حضوری اندر اس دی ریٹ پچھائی
سوہنی شکل ستارے والا دانش مند یگانہ
جھال شکل دی جھیل نہ سکے کانگ اچھل حسن دی
انگلیاں ہنتھ ہیر آوازہ بھنّی وانگ ملوکاں
ہے کوئی راجہ دیس کسے دا شاہاں ہار سر شنہ
بہتا درد رنجاناں دسے نالے بہت سیاناں
تاج ملوک شاہے نوں سن کے صفت ثنا جنّے دی
حکم کیتا دربانے تائیں واسطہ دے سلطانے
سیف ملوک اجازت پائی وڑیا جا کچہری
کرکے شرط ادب دی پوری جا سلامی ہویا!
تاج ملوک دلاسے کرکے نیڑے سد بہایا!
سیف ملوک کہیا سن شاہا سچا سخن نبی دا
تاج ملوک تہجے پھر کیہڑا وطن ولایت تیری
سیف ملوک جواب سناندا ہیں ہاں شہر مصر تھیں
بنی مصیبت بھاری مینوں کئی قضیئے جھاگے
ندیاں نہر سمندر ٹاپو بیلے جنگل باراں
سیف ملوکے دی گل سن کے شاہ لگا فرماون

لیکن ملن نہ ہویا اس تھیں آہی بھیڑ زیادے
جا کھلا دروازے اتے کردا عرض نقیباں
ایسا شخص ملن نوں لوچے ہے پردیسی کائی
چہرے تے چمکارے ملدے روپ اقبال شہانہ
نقش نگار شمار نہ آوے ہار بہار چمن دی
خوب ہتھیار سیاہی لیایا خبر نہیں کی کوکاں
یا کوئی نوری لوک بہشتوں آیا نکل فرشتہ
کہندا مطلب ہے سرکارے ملن حضورے جاناں
لگی جھک اندر دچہ بہتی خوبی روپ گھنے دی
حاضر کرو حضور میرے وچہ اوس غریب جوانے
سبھ مجلس نوں تابش لگی جیہ نکر و سینہ دوپہری
جیہڑی طرح کھلوناں آہا اوسے وضع کھلویا
کہندا مرد مسافر ہیں دس کھاں کدھروں آیا
اَلدُّنیَا غَرِیبٌ ایتھوں اوڑک کوچ سبھی دا
کنت سبب ہویوں پردیسی پہنتوں جائی میری
قصہ میرا بہت لمیرا کن تھیں جیوں گھر تھیں
باراں برس ہوئے ہیں پھردے تاں پہتوس اس جا تکّے
جو ہیں تے کوہ قاف بلائیں ڈٹھے عجیب ہزاراں
سن توں شیر جوان بہادر سخن تیرے من بھاون

سر اندیپ شہر دا والی ہے اک بھائی میرا
باراں برس ہوئے اس چھپیاں جائی کسے بلائی
ناں وسن بجھ نہ ظن کسے تے عاری ہاں تلے بیروں
نہ کوئی کھوج نشانی لدھی ایسی آفت چکی
تھاں کوتھاں ڈھٹھے تدھ جندیں ویو دیواندیاں جائیں
سیف ملوک تہجے کی آہا نام اوہدا ایہہ واں
شاہزادے فرمایا شاہا ہووے مبارک تینوں
تاج ملوک کہیا دس جلدی ہے اوہ کیہڑی جائی
سیف ملوک کہیا سن شاہا ہے نیڑے اوہ رانی
تاج ملوک ہویاں دل خوشیاں سن کے خبر جگر دی
سنے وزیراں خدمت گاراں ٹریا اُٹھ شتابی!
لشکر فوج رہیا سبھ پچھے شاہ نوں چاہل چاہیا
اگوں ملکہ نظری آئی تاج ملوکے تائیں!
چاچے نے گل لائی بیٹی دوہے ہنجوں روندے
تاج ملوک نے میوے جامے بدن پھنڈا یا شادی
ملکہ نوں پوشاک لوائی زیور بادشہانہ
خوشیاں دے دروازے کھلے مارے طاق غماں دے
حرماں اندر خبراں گیاں کرماں موج اُٹھائی
ہر بیغم ہر گولی بی بی توہاں دھیاں بھیناں

اس گھر وچھی پیاری آہی حوروں حسن گھنیرا!
اس دا پتہ نشانی کوئی اج دن تیک نہ آئی
توں بھی بہتیں جائیں پھریا ہیں بھی سگھڑ وزیروں
اُگی خبر نہیں اج توڑی زندی یا مر مکی
مت کوئی معلم ہووے تینوں پتہ اسانوں پائیں
تاج ملوک کہیا ہے اس دا ملکہ خاتوں ناں نواں
ملکہ خاتوں چنگی بھلی خبر ہکی ایہہ مینوں
تیرے ایہیں غلام ہوواں گے جے سانوں ہتھ آئی
باہر شہروں ندی کنارے ویکھو جا فلانی
تتے تا طبیعت اُٹھی ساعت صبر نہ کردی
اوس پتے تے ڈھونڈن لگا جاکنارا آلی
اک اکلا بھجدا بھجدا اس جائی پر آیا
اٹھ سلام کریندی چاچے رُنی پا کھائیں
شکر الحمد گزاران رب دا صدقے صدقے ہوندے
میر وزیر رلے آ پچھوں ہوئی مبارک بادی
ڈولی پا گھراں نوں چلے پھریا نیک زمانہ
ڈولی اتوں چھراں موتی صدقے سٹدے جاندے
استقبال کرو اُٹھ سبھے ملکہ خاتوں آئی!
میر وزیر سبھس دیاں حرماں لازم ہویا دیناں

۱ دھی یعنی دختر
۲ ...
۳ بچکی یعنی ...
۴ سنے وزیراں یعنی باوزیراں
۵ ...
۶ ... یعنی ...

استقبال ادہدے نوں ڈولے شہروں باہر آئے
باہیاں سونے چاندی آہیاں خوب اُچھال بناتی
ڈولی ویکھ اس ڈولے یارو ڈولے چت دلیراں
ماسی پھپھی چاچی تائی بھیناں سنگت سیاں!
شادی دے شدیانے وجے ملی مبارکبادی!
ہر سوانی بی بی رانی دھانی لے نذرانے
کر عزت اکرام ہزاراں نال تمام آبیٹھے
تخت اتے شاہزادی تائیں گھر دے لوک بہالن
پچھن لگے گل سفر دی بی بی دس کہانی
کی کجھ قید مصیبت جھاگی کیڈک رنج سفر دے
اسیں فراق تیرے وچ رو ندے نیناں نیند نہ پائی
بابل مائی بھیناں بھائی رات دہاں تکہ ہر دے
کوکھ مائی دی تیری جائی دکھ بھر سکھ بھاگے
کھاون لاون بھاون ناہیں جاون جگر جنہاندے
سیاں تدھ بن نگھر گیاں ملیاں مینجھاں جھکیاں
اندر داغ وچھوڑے والے کالے وانگن لالے
ہسن کھیڈن سو ملے گاون سیس گنداون بھلے
سرمہ پاون مہندی لاون دنداں نیل ملاون
دین کرن دن رین غماں دے چین گیا سبھ سنگوں

زیور زیب شہانہ یارو ہانت نہ کیتا جائے
کلس کنارے جھل مل کردے سچے موتی ذاتی
تک بابت دل رہندے ثابت بجھدی تیری شیراں
رودر ملکہ دے گل مل کے لے گھراں تس گیاں
گئی گواتی رب لیاندی پھر ملکہ شہزادی
زیور ہیور نقد تیور گلیں رلے شہانے
ملکہ خاتوں اندر آندی ٹھنڈ پئی وچ سینے
مڑ مڑ پھیر مٹھاں سی ٹھنڈی جے سو نکڑ اٹھالن
باراں برس ہوئے تدھ چھپیاں کس کس طرح دہانی
کیکر رب خلاصی بخشی آئیں طرف اس گھر دے
رب معلم کی جانے عالم ظالم روگ جدائی
جے کجھ بیتہ انہاں نو لبھدا سبھ تصدق ہوندے
چٹا پوئی رنگ ہویا سو سک ہوئی جیوں دھاگے
تاپے کرن سیاپے دل وچ رہندے تاپے مائے
اک مویاں اک ہویاں خفتی اک جیوبن دے دکھیاں
رنگ پہناوا انگ لپیٹاکاں جگر وچوں پرکالے
جھلیاں ہویاں گلیاں اندر جلیاں نے سر کھلے
رنگا دھڑی دنداسہ شیشہ ماسہ کسے نہ بھاون
جس گھر شمع نہیں کد ملکہ مجلس ہوئی پتنگوں

۱۲ نگھر گیاں یعنے غرق شدہ ۱۳ پرکالے یعنی پرزے شد

تیر تیرے دا جیر کلیجے ویر پھرن جیوں پھٹے
درد فراق تیرے جو ملکہ کیتی بھاء اساڈے
خبر نہیں سر تیرے اتے کیکر کیویں وہانی!
ملکہ کھول سنایا قصّہ دفتر بھول غماں دا
ظالم دیو ڈڈے دی قیدوں اس دیسے چھٹر کائی
جیہڑی نال میرے اس کیتی جاندی نہیں مکائی
سکے بھائی ماں ہو جائے نہیں مینوں اس جیہے
وال اہدے توں گھول گھمائے بھائی لکھ بھیناں
جس قیدوں پھڑ کایا اس نے میں نمانی تائیں
سکیاں بھائیاں والی نظرے ہسیا میر لول تکدا
جے کجھ خبر بی اس نے کیتی ہور نہیں کوئی کردا
اس دا حق مکاون جوگی نہیں میری گل ساری
سیف ملوک اہدا ہے ناواں مصر شہر دا والی
مینوں پھڑ پھڑ تخت بہالو اس بن کیکر بہساں
تاج ملوک سنی گل ساری جو ملکہ فرمائی
نوہاں دھیاں حرماں تائیں سبھناں نوں فرمایا
نہ کوئی بی بی چھپے اس تھیں نہ کوئی پردہ تانے
ملکہ خاتوں بیٹی ساڈی اس تھیں کیہڑی چنگی
تاج ملوک تخت تے بیٹھا وڈا فرش سہایا

تنگ حیاتوں آکھن داتوں ملکہ خاتوں پٹے
گذر گئی جس ہوناں آہا مار سہائی ڈاہڈے
رکت سبب خلاصی ہوئی دسیں کھول کہانی
رب سبب بنایا مینوں سیف ملوکے آندا!
حکم ربے دا ہمت اس دی ہور سبب نہ کائی
کرنی اس دی مینوں دسدی قیمت کون چکائی
جس نے میرے کارن کیتے کارن سخت ادیہے
سر بھی کٹ تلی تے رکھاں جے اس ہووے لیناں
جنگ نسنگ ہویا سنگ دیوے کیتوس مار اضاعیں
سا ہوویں اکھ نہ کرے حیاؤں اُچا بول نہ سکدا
جے کوئی سکا میرا ہوسی نہ ہسی اس دا بردا!
میں پر ہے وڈیائی اس دی حدوں بہت شماری
ویراعیل دھرم دا بھائی ہر ہر عیبوں خالی
جاں جاں اوہ دلشاد نہ ہووے میں دکھیاری رہساں
سیف ملوک سدایا محلیں بہت کیتی وڈیائی
سیف ملوکوں منہ نہ کجو جا نوں ماں پیو جایا
ایہ فرزنداں نالوں چنگا ہے اساڈے بھانے
اُس نے اس نوں ویر بنایا دور کیتی دو رنگی
سیف ملوک برابر اپنے سجے پاس بہایا

لہ داتوں لئے ایں سطے گل یعنی اسراں

کھبے پاسے ملکہ خاتوں بیٹھی ہو خوشحالی
سُرخ شراب یاقوت پیالے آن ہوئے پھر حاضر
شربت مٹھے پین پیالے ہور شراب پرانے
عشرت عیش ہوئی سبھ حاصل کجھ نہ رہیا باقی
بارھیں برسیں ڈبا بیڑا مولیٰ بنّے لایا!
سیف ملوکے وانگ کلی دے باہر سوپ سہائے
موہوں کوک پکار نہ کردا آس ربے ول لایا
ہوون کھاون سناں گاون خوشی کماون سارے
کاغذ لکھ دوڑایا قاصد سراندیپ شہر ول!
سیف ملوک شہزادے اتے تاج ملوک تروٹھا
راتیں دینہاں خوشیاں کردے ہر دم دل پرچاون
شمع جلان پلان پیالے مجلس لان پیارے
عود دحود جلائے آتش بود نابود بنائے
تار ستار رست تار بجائے واہ ستار جیائے
تام ساز ہفت تار سراللہ تام صاحب
سارنگیاں سارنگ الاپن ایسا رنگ بنایا
تاڑی رات خوشی دی تاڑی مارے خوب پٹا کے
دستک زدن دیگر
سراک دے دل خوشیاں موجاں غم نہ آہا ماسہ
پین شراب شتاب پیالے کردے نقل کباب
محلاں اندر دوئے شہزادے مانن علیشاں موجاں

شکر ہزار گزارن سارے کرم کیتا رب والی
نرت باورچی چاڑھ لگائے کھانے نادر نادر
کھان پلاؤ کباب ملوو دے رنگ رنگاں دے کھانے
خوش آواز سرندے الاپن سوہنے مطرب ساقی!
جیو جیو خوشی مراداں اندر ہویا چین سوایا
پر اندروچہ داغ پری دا دھونا مول نہ جاوے
ایسے درد بچاون ہسدے واہ مرداں دا دایا
فضلاں دے دروازے کھلے طاق قہر دے مارے
خیر خوشی دی خبر پچائی ملکہ جیو دے گھر ول
کرے تواضع باہر حدوں گردا اسانے گٹھا
سیف ملوک شہزادے اتوں صدقے ہو ہو جاون
عطر عبیر گلاب صندل دے بہت کرن چھڑکارے
دود انہاں دے سوز دوئے دا دل خوشنود کرائے
کھول دتے رب باب کرم دے چنگ رباب پکارے
طبلے پُر خوشبو خوشی تھیں خالی پیٹ پھلایا
چھلکے پچلکے چائی کمندی چھیڑ و ہور لٹاکے
اسباب عشق
سیف ملوکے دا دل گھائل باہروں کوڑا ہاسہ
دس راتیں دس روز گزارے خوشیاں بے حسابوں
آ دربار تخت پر بہندے کرن سلامی فوجاں

۱۷ عود وجود لیے خود در آتش سوختہ بود خود نابود کرد ۱۲

رہے شراب کباب ربابیں وسن تے وٹن لیلاں
جاں کوئی روز گذشتہ ہوئے کردے عیش جوانی
سبھ فوجاں کرواں موجاں عیداں خدمتگاراں
لکھ خزانے بھرے دہانے زیور ہور شہانے
کوتل ہور پنجاہ دتے سن نال اسباب سنہری
ساخت تنی لگام رکاباں کلے رسے سارے
وہتر ہور بلیوے والے گونٹ خچر اوٹھ گھوڑے
ہاتھی کئی عماری والے بہتے خونی جنگی
ہندی آن اداواں والے پتلے لک جنہاں دے
سینے سنگ تے اگ پکے سن سانولڑے رنگ سوہنے
چینی لونڈے رویاں والے مکھ سوہے گل لالے
نفر خطائی ناں خط آئی دسن پاک خطائیوں
نقش چگل دے میوے دل دے حسن لسبنت بہاراں
نرگس نین سیاہ کشمیری بن بیٹھے متوارے
رومی شوخ چلاک لڈکے جو ہتھ آون چڑکے
سیف ملوکے تائیں دتے خدمت گار جیہے
لعل جواہر مانک موتی دولت مال خزانہ
تاج ملوک اوہنوں دن راتیں رکھدا کول بہالیں
سیف ملوکے نوں رکھ کولے رہندا دل پرچاندا

بعد اس تفصیں نت رہندے آہے وچہ خوشیاں سیلاں
تاج ملوک خوشی کر اک دن کرن لگا مہمانی
سیف ملوکے نوں پھر دیندا دولت مال ہزاراں
کئی پوشاکاں سچیاں پاکاں زین اسباب ترانے
پوزی کلغی جھلمل کردی جیوں کر دینہہ دوپہری
سونے موتی نال جڑاؤ کوتل خوب سنگارے
جامے بہت دتے زر کاری زرہاں کلغی توڑے
چھوکریاں تے گولے دتے رومی ختنی زنگی!
بولی خوب طبیعت ہوئی لٹک ترن دل کھاندے
مور چکور تے ٹور کہگاں دی چور دلاں نوں موہنے
بدن صفائی چین نہ کائی چمکن چین بیلے
ذرا خطائی کسے نہ جائی راس سجن ہرجائیوں
زنگار رنگ پھلاں دی صورت کردے قید ہزاراں
ہرگ نیناں دیاں شاخاں جڑکے شیر جنہاں پھر تارے
اگے آئے بھی چھٹ جاون رم گھلن دے پھر کے
تنبو خیمے ہور قناتاں انت حساب نہ رہیے
بخشے سیف ملوکے تائیں جو ہتھیار شہانہ
ہر تدبیر صلاح عقل دی اس نوں کہے دسالیں
قصے عشق محبت والے آہا نت سناندا

خاطر جمع تسلی دے کے شاد رکھے دل اُس دا ۔ جاں صاعد جیت آوے اس نوں کرد غماندی کُسدا

دل سی سیخے لگا بیرا بھجدا وانگ کباباں ۔ سر دا آہیں تے سینہ تتّا اکھیں بھریاں ڈاباں

پر تے پاس اوساس چلاوے رہے اداس نماناں ۔ بے غم ہو نہ ہسے کھیڈے نت دسے کملاتاں

لاغر انگ ۔ رنگ پیلا تنگ رہے دن راتیں ۔ ہر دم صاعد یاد کریندا جاں کوئی لاوے باتیں

کہندا ہائے ہائے بھائی میرا بہت پیارا جانی ۔ جانی نال برابر آہا لا گیا چھک کانی

جے اس کھوہ دریا وگاواں کہے میرے وچہ چلدا ۔ جان کرے قربان میرے توں دوست سوزا دل دا

جے اس نس وچہ اگی سٹاں ساعت ڈھل نہ لاوے ۔ خواہش میری کارن جلدی اپنی جان جلاوے

حکم میرے تھیں مکھ نہ موڑے توڑے سرتھر منگاں ۔ ہتھیں بدھیں رہے کھلوتا بھاویں سکّن ٹنگاں

اک دوجے تھیں جدا نہ ہوندے وسے ہک جندے ۔ اٹھے بہوراگے ملدے گل لگ بندے بندے[1]

پایا رب وچھوڑا سانوں جان جگر نوں چوڑا ۔ نہ کجھ خبر نہ سکھ سنیہا دکھ نہیں ایہہ تھوڑا

کی کجھ رنج مصیبت ہوسی یار میرے سر آئی ۔ میری اس نوں اس دی مینوں ہرگز خبر نہ کائی

خبر نہیں ہن وچہ حیاتی سانوں رب ملاسی! ۔ یا اس داغ وچھوڑے اندر سکدیاں جند جاسی

کانگ طوفان سمندر اندر صاعد یار روہڑایا ۔ رب ملاوے تا میں ملیے لبھدا نہیں لوڑایا

ناگر جچھ ہزار بلائیں سب سنسار ندی دے ۔ کیونکر بچیا ہوسی اندر مشکل بے حدی دے

پھیر کیے اوہ رکھن والا مینوں جس بچایا ۔ جے اُس نوں بھی رکھیا ہو وس نہیں تعجب آیا

نوح نبی دا وچہ طوفانے بیڑا ٹانگ لگائیوس ۔ یونس[ع] پیٹ مچھی دے اندر امن امان بچائیوس

ابراہیم خلیل[ع] بچایا نے اگ کوہاں وچہ گھتی ۔ رکھن والا راکھا ہویا سیک نہ لگا رتی

رب سچے نوں سبھ توفیقاں جس رکھے سو رہندا ۔ توڑے تنے گزاں دے پانی رہے سرتوں وہندا

یارب سائیاں بھائی میرا صاعد نام پیارا ۔ جے ہک وار لاویں خیریں تیرا افضل نیارا

[1] ربندے رہندے یعنی ساعات ساعت

اوہ بھی کوئی دہاڑا ہوسی جس دن صاعد ملسی
جھلسی واء مراداں والی کلی امیدی کھلسی

ویکھاں گا دیدار پیارا صاعد اتے صنم دا
یا ایہنویں مر جاساں سکدا کی بھر واسہ دم دا

گھوڑے جوڑے دولت مایہ راج حکومت شاہی
سنگ بناں کوئی رنگ نہ لاوے تنگ کرے گل پھاہی

پیدا ہویا قضیئے جوگا ایں دکھیا راجے دا
کس دہاڑے نظری پوسی ساتھی ذی سلیم دا

ظالم عشق پری دا سینے تیز النبو بالے
نُوجا گھا وچھوڑے والے صاعد جانی ڈالے

جے اوہ یار پیارا بھائی کول میرے اج ہوندا
دکھ قضیئے ویکھ سجن نے ہنجوں بھر بھر روندا

جاں ہن رب کشائش کیتی ہیں بہنا اس جائی
عشرت عیش سکھاندی ناہیں جاں رل بہندے بھائی

مولیٰ پاک وچھوڑا پایا کون اساں ہن میلے
پھیر اوسے در کوک محمد کرم کرے اس ویلے

ہیں اج موجاں عیشاں اندر عشقے باجھ نہ جھورا
پر ایہ راج حکومت خوشیاں لذت دین نہ بھورا

خبر نہیں اوہ صاعد جانی یار پیارا بھائی
کس مصیبت بھاری اندر ہوسی کیہڑی جائی

بے صاعد رب خبری مہری سانوں جھب ملائے
جس جائی ہن اوتھے تیرا کھیس وقت لنگھائے

بُرا اوگ تیرے ہن تایا مدت بہت وہانی
نہ دُ فراق وساری میںنوں اپنی دُکھ کہانی!

جینکجھ سر میرے تے ورتے سفر قضیئے بھارے
پر ہن غم فراق تیرے دے سبھو ہور وسارے

دولت مایا سبھ کجھ لدھا کمی نہ رہیا کائی
پیراں بیٹھ شہزادے پھر دے خدمت کرسے لکائی

پر میںنوں کجھ بھاوے ناہیں دن دن ہاں دکھیارا
رو رو عرض کراں رب میلے صاعد یار پیارا

ایسے طرح شہزادے اوتھے کوئی دن بیٹھ گزارے
لوکاں بھانے موجاں مانے دل اس دے دکھ بھارے

میر وزیر تمامی لشکر تاج ملوکے سندا
سیف ملوک اگے ہر رہسی ہتھیں بدھیں بندا

سبھناں بہت پیارا لگے ہر کوئی عاشق اسدا
جو تکے سو اٹھ نہ سکے ہر اک دا دل مُٹھدا

علم عقل تے ادب ہنر سی جو دنیا تے خوبی
سیف ملوک اندر رب پائی صورت سی محبوبی

نالے جس دی عزت ہووے بادشہاں دے اگے
واسطے سبھ وسن والے شہری لوک گرائیں
گلوں کرین گلاں محمد آن چڑھین جل گھوڑے

القصہ جو قاصد آہا سراندیپ وگایا
قاصد جا اخبار پوچائی سراندیپ شہر وچہ
عجائب الملوک اوہداسی بادشاہاں وچہ ناواں
رستم سام سکندر ثانی دولت سی بھر اچی
عزت مال ملک واسائیں قید کیتا تقدیراں
اک جائی دی پئی جدائی ایہ افسوس نہ جائی
سو تیر پردیسیں جاون لے کے دیس نکالا
جے ہک وحی چھپاوے کدھرے جور قضائی والا
نتوں جہان غماں وچہ بہندا ملکہ دا پیو دائم!
ملکہ خاتوں دا غم اوہناں کھا گیا دل ٹکے
اٹھے پہر غماں وچ رہندے سکھ دا ساہ نہ لیندے
سکے کھیت خوشی دے اتے اچن چیت اسمانوں
جیونکر ڈبی جنج بڈھی دی حضرت پیر ترائی
قاصد جا اخبار پہنچائی جو جو الکھیں ڈٹھی
چٹھی واچ ہویا شاہ راضی دفع کیتے رب جھورے
گھر گھر اندر شادی ہوئی سراندیپ شہر وچہ

سبھ کوئی اس دی خاطر کردا ہر اک دے منہ لگے
بہت عزیز پیارا جانن سیف ملوکے تائیں
شاعر نے دریا وداں دے وہن نہیں رب توڑے
راتیں دنے اڈیکن اس نوں ایہ آیا کہ آیا
ملکہ خاتوں دا پیو آیا شاہنشاہ نگر وچہ
شوکت شان اوہدی بارکی کجھ گل سناواں
کیخسرو جمشید فریدوں کردے ویکھ غلامی
بیٹی دے غم مار گوایا بیٹھا وانگ زہیراں
دو جانگ ناموس نہ رہیا دھی جوان کھڑائی
ماؤ پیو نوں مہناں ناہیں ناں وٹا منہ کالا
بھلیاں دی پت رہندی ناہیں کہندا لوک بدلالا
رات دہاں غمناک شرم تھیں کدے نہ ہوندا قائم
ماپیاں دے رنگ پیلے ہوئے تیلے وانگر سکے
دم دم نال چلاون آہیں ہنجوں نالے روندے
کھریوں رحمت دا مینہ وٹھا فضل ہویا رحمانوں
تیویں ملکہ خاتوں والی خبر انہاں گھر آئی
نالے کھول رکھی شاہ اگے ویر سکے دی چٹھی
محلاں حرماں اندر سارے سکھ سنیہے ٹورے
ماپے بھین بھرا قبیلے آئے خوشی لہر وچہ

ع۱ جائی اول معنے زائیدہ جائی معنے رفتن ۱۲

استقبال اوہدے نوں چلے ملکہ دا پیو مائی
نالے میر وزیر اکابر سارے ساک اشنائی

واسطے ول روانہ ہوئے قاصد گیا اگیرے
تاج ملوک تائیں جا کہندا اُٹھ شہنشاہ میرے

ایہ تک آیا بھائی تیرا لشکر نال ہزاراں
حرم قبیلے نال تمامی انت نہ ناطے واراں

سیف ملوک شہزادے تائیں استقبال کریندے
سراندیپ شہر دے سارے آون صدقے دیندے

تاج ملوک شہزادہ ٹریا اگوں ملن انہاں نوں
سیف ملوک سخی تے ملکہ کھڑیا نال وہاں نوں

ہور وڈے امراء اکابر عزت والے سارے
میلے کارن چلے اگیرے جاگے بھاگ نیارے

دوہاں ولاں تھیں ٹردے آہے آن ملے اک جائی
خوشیں ملنے دی گل ساری جاندی نہیں سنائی

یک دوجے گل لا لا ملدے شاہ امیر تمامی
سراندیپ شہر دا والی لئے مبارک کامی

ملکہ نوں گل لا کے رُنے مائی باپ مُسیرے
مائی کہندی گھول گھمائی سر جیہے ہتھ پھیرے

خویش قبیلہ بھیناں بھائی قوم رنی سی رِی
ملکہ اُتے صدقے جاون مل مل وارو واری

شکر بجا لیاون رب دا کہندے حمد ثنائیں
گئی گواتی جس ملائی واہ اساڈا سائیں

سیف ملوک شہزادے اگے ہوئے پھر سلامی
شاہ امیر کبیر تمامی کر کے رسم غلامی

وارو وارہ ملن سر کردے سر کر دے قربانی
لاکھ ہزاراں کرن نثاراں دنیا داں زر کانی

ملکہ خاتوں دا پیو ملیا سیف ملوکے تائیں
گل لاوے تے منہ سر چمیں لکھ لکھ دیئے دعائیں

ملکہ خاتوں دا پیو مائی جد کے ملے ورا گے
خوشیوں دونے ہو ہو جاون ستے طالع جاگے

ایسے وکے شہزادے لتے انت نہ کیتا جاوے
سراندیپ شہر دے سارے پھر پھر ملن کلاوے

کر عزت تعظیم ہزاراں جاہ جلال گھنیرا
تاج ملوک دے گھر آیا سبھ اکٹھا ڈیرا

عشرت عیش فراغت اندر ہو بیٹھے مشغولی
بھین بھرا امراء اکابر کٹھی قوم قبولی (تمام قوم)

تاج ملوک کہانی ساری سیف ملوکے والی
الفوں لے لگ بیٹی توڑیں زبروں زبر وسالی

ف ۱ سیم ہے ... یعنی ہم تنہ ۱۲
ف ۲ سرکرنے اول سرکردہ سرداراں دوم سر را قربان کردن ۱۲

جزم اوہدی کر نقطہ پیش قضیئے شدّاں
عشق بدیع جمال پری دا شاہ مہر دی خوبی
ملکہ نال مروت اس دی پاکی غیر دلیلوں
علم حیا پرہیز صفائی قوت صدق دلیری
نئے دیواں پر غالب ہوسی ایبس جنّے تے باد
اس دیواں نوں مار گوایا دیواں ہیں گواہی
ایسا دیو مریلا اس نے مار گوایا جلدی
آفت ہور سنسار وڈیرا مار ندی وچ پایا
ہیں دو برس ہوئے سنگ اسدے وچہ اجاڑاں نیراں
ماں پیو خویش قبیلے تائیں ملکہ نے گل دسی
ایسا صدق محبت والا صاحب درد الم دا
عجب طریقہ محکم اس دا دنیا وچہ نیارا
آفرین پکارن سارے عشقے شابا
دھن بابل توں بیٹا جس دا دنیا اندر ناوے
ملکہ خاتوں دا پیو اس نوں دم دم نال دعا دے
ساڈے ہتھیں ملک آوے کیکر ایہ تیری بھلیائی
نیکی مہر مروّت تیری جیکر چاہیا مولیٰ
کیتی تیری کتے نہ جاسی اجر دیویگا سائیں
ایہ گلاں کر ہوئے باندے کیتی پھیر تیاری

پانی فتح غنیماں اوپر ضم عاصم دیاں یدّاں
اول آخر تیک ستایا (نام حرکت) علیہ (نام حرکتے) تے معلوبی
نالے دے گواہی ملکہ مرد شریف اصیلوں
نئے مرداں نقبیں وڈا دایا سے شیراں نقبیں شیری
نئے ماراں ستساراں اتے ہے تحقیق زور آور
نتے دیواں پر بھارا اکش کٹھا ایس سپاہی
نئے دیواں پر جیں دی آہی زور دوہائی جلدی
لوہو جس دے نال تمامی دریا ٹھاٹھیں آیا
رتی میل نہ ڈٹھی اس وچہ دانگر سکیاں ہیراں!
سب ثنا یا احسنت پکارن واہ شہزادہ جنّتی
عالی ہمت مرد وفائی گھٹ زمیں پر جمدا
ایسی سیرت ایسی صورت واہ واہ سر جنہارا
دو نویں شاہ دلاسا کر دے حدوں بے حسابا
عاشق صادق عالم متقی سگھڑ دلیر بہادر
کہندا بیٹا سیف ملوکا جو تدھ کرم کمائے
بندہ زادی اپنی ملکہ توں قیدوں چھڑکائی
ہیں بھی کجھ مکاساں بیٹا نال طریقہ ادائی
جی کجھ وس اساڈا ہوسی لاساں اوتھے تائیں
سراندیپ شہر نوں چلی بنی نتی اسواری

۱ دیوان اول یعنی زیرو دیوان دوئم ۲ جنتی یعنی بخشش یافتہ ۱۲

ملکہ خاتوں تے شاہزادہ سیف ملوک بدیسی — اوہ بھی نال چاہڑیو نے رب مراداں دیسی

سراندیپ شہر دے نیڑے جاں منزل پر آئے — ملکہ خاتوں دے ہیوا گے قاصد ترت وگائے

دتا حکم وزیراں تائیں جائیں خوب سہاؤ — ہر کوچے بازار اغیچے بنت بناء بناؤ

ہر صُفّے ہر محل چبارے جا دربار شہانے — جھاڑو دے چھنکار کراؤ کر لو زیب یگانے

کنجر آئے کلونت میراثی بھاٹ سبھو ہور سازی — سوہنے ہور شہر دے سارے بانک بناؤ تازی

فوجاں لشکر بھانڈے سارے کرن تیار الیماں — سیف ملوک شہزادے اگے رل کرن تعظیماں

ہر بازی گر بھگتے سارے رنگا رنگ تماشے — ہور عجائب چیزاں نالے دانے بے تحاشے

عالم فاضل ملاں قاضی مفتی قاری سارے — استقبال کرن آ اگے سیف ملوک پیارے

جیوں کر حکم شہانہ آہا سبھ بجا لیاندا — ہر نغمہ ہر ساز ہر سوہنا شہروں باہر آندا

دانے بے عقلمند ۱۲

ہاتھی لال سندھور بنائے کتنے اُٹھ سندکارے — تازی زین مرصع کر کے کوتل آن کھلارے

گڈاں مہلاں نیس ہو وچ پالکیاں تے خاصے — ہور چھفان او چھاڑ بناتی چھتر سنہری خاصے

کھڑکھڑیاں سے کھڑیاں لگے جا کر ہویا کھڑباں — کھینچے لال کرنجی جیونکر ساون ہاٹھاں چڑھیاں

مبل گاڈوتے بگھی رتھ سی ریج گڈے تے بکے — اشتر گاڈی تے بز گاڈی ہور کئی کم پکے!

فوجاں لشکر رنگ برنگی سبھ سوار بیادے — میر وزیر شہزادے کیتے خوب سوداگر زادے

سوہنے سندر بانکے سارے لا لباس سندگارے — مارن اکھ رکھن وچ پڑدے تک تک ڈھین ستارے

زیور حسن انہاں دے کولوں جھلک لگی اسماناں — گاون ساز بجاون سازی نغمہ ناچ تراناں

ہور زور آور کشتی والے لتھے مل اکھاڑے — ڈنڈ سروتے کردے پکڑاں ہک دوئے بھیں چاڑھے

کلاجنگ ہک کرے تنہائی خفا تنگ ہک کردا — ہک جائے ہک اگے آنے روم پھیرے ہک مردا

دھوبی پٹڑا کر ہک سٹے ہک نگڑی کر بھنے — ہک گرداں تے کرے سواری وچ جانو ہندے بھنے

تیر انداز سوار بہادر نیزہ باز سپاہی
سیف ملوک شہزادے کولوں ہویا نیار الٰہی
سیف ملوک اگے وچ ہوئے حاضر سبھ تماشے
ملکہ تے شہزادے اتے صدقے کرن نثاراں
ایسے طرحِ نثاراں کر دے ٹر دے نال بہاراں
تخت اتے شاہزادہ بیٹھا خلقت چائیں جاندی
سراندیپ شہر دے سوہنے ہک بھتیں ہک سوایا
آب گئی بلتیاب دے سیندے ہوئے شتاب سلامی
جیوں کنعانی مصر شہر دے سوہنے خاک کیتے سن
ملکہ خاتوں جس وچ آہی اوس کجاوے اگے
شوکت شان اجیہی کر دے آن شہر وچ پہتے
سراندیپ شہر دا والی نال لئی شاہزادے
اپنے تخت اتے اس پکڑ کے سیف ملوک بہایا
ہک ہزار جیام منگائے کوتل گھوڑے تازے
یوز ہزار شکار آزمودے چیتے چیتے والے
نتبو خیمے سرخ قناتاں ٹل جنہاں دے بھارے
ست صندوق زمرد موتی لعل جواہر ہیرے
ایہ سبھ چیزاں شاہزادے نوں دتیاں کر نذرانہ
سنج اسباب ہتھیار فولادی جو لائق سلطاناں

کرن قواعد آپو اپنی جمع ہوئی سبھ شاہی
کی حساب سناواں یارو سبھے اسباب عظیماں
ملے سلامی میر شہزادے افسر بے تحاشے
چھم چھم برسن سچے موتی جیونکر مینہ بہاراں
ملکہ تے شاہزادے اگے مجرے ہون ہزاراں
نغمے ناچ اگے سے مجرے چمکے سونا چاندی
صفاں بنا کھلوتے آہے جدوں شہزادہ آیا
جیونکر مصر شہر وچ یوسف گئے تکن تمامی
اس مصری نے سراندیپی قند پچھاڑ کیتے سن
ناچ تماشے تے سر صدقے وہل نہیں ہتھ لگے
انت حساب شماروں باہر دے سر صدقے بہتے
عالی تخت اپنے تے آیا دل وچ خوشی زیادے
بدھے ہتھ کھلوتا آپوں خدمتگار کہایا
سم جالی دنب توڑی سلطاناں نت نت در تازے
ہور ہزار شکاری کتے مارن مرگ سکھالے
شتر شتر اشتر شتر لدے زر دے سارے
جالی ہور صندوق پوشاکاں رخت قماش زنجیرے
جو جو چیز پسندی آئی سارا ڈھو خزانہ
ادھو ادھ دتا ونڈ سارا بادشاہی سماناں

ادھو ادھ دلوں ہو راضی باہجوں عذر بہانے
سراندیپ شہر دا والی دے کے دان زیادے

جو تدھ ملکہ تے پچھے جھلی رنج مصیبت دونی
کر کے کرم سخاوت بیٹا بخشیں واہدا سارا

جس جائی نوں پانی ڈوہلیں اوتھے رت ڈوہلیسال
جلنا وس لگے گا میرا لاساں دلوں ایماتوں

سیف ملوک تخت توں اُٹھ کے کرن لگا تسلیماں
جیونکر رسم رسوم شہانی کر کے ادب آداباں

تاں پھر ملکہ دا بیو ہتھوں شاہزادے تے وکیا
باڑھی خاص شہانی جو سی اپنے بیٹھن والی

وچ سونے دا تخت وچھایا لعل جواہر جڑیا
باڑھی دی تعریف نہ ہووے کی گل کراں زبانوں

چھت پرت کیتی استاداں ہر ہر تھاں ہزاراں
شیشے لاون جھلک جھڑے موتی لٹکن جھبے

سیف ملوکے دا اس جائی خوب سہایا ڈیرا
سراندیپ نگر دا والی کول اوہدے نت آوے

چوپٹ گنجفے تے شطرنجوں ہس ہس کرے بازی
پہلے ہتھ اٹھاراں اٹھے چھپ گئے ترے کانے

ست ست واراں بین ستاراں دا اکھے جد اُسدا
سیف ملوکے نوں ڈنڈ دتے ملک سپاہ خزانے

بدھیں ہتھیں عذر منیندا آکھندا اسن شہزادے
حق تیرا ادہ ملدا ناہیں گوہڑے وچوں پونی

اگوں بھی میں نوکر تیرا نہ کجھ عذر نہ چارا
جس پاسے توں قدم اٹھاویں اوہدر سیس جھلیساں

جے مطلب ہتھ آوے تیرا فرق نہ کرساں جانوں
دے جواب اس گل اوہدیدا وانگ اصیل حلیماں

سیف ملوکے راضی کیتا شاہ نوں نال جواباں
بخشی جاء علیحدی جتھے رہے سکھلا ٹکیا

اوتھے فرش سنہری کیتے مانجے دا نگن تھالی
مجلس کاران نرم غلیچے انت نہ آوے اڑیا

دھرتی اُتے آہی یارو مثل بنی اسماتوں
بوٹے تے پھل کھیل رنگاں دے باغ بہشت بہاراں

نقش نگار صفائی صیقاں وہڑے ونق لے جے
لدھا شاہی راج حکومت اگلیوں کجھ ودھیرا

بہت خوشامد خاطر کردا کھیڈیں جیت کھلاوے
بدرنگوں رب رنگ بنایا برسا بولی تازی

پنجے چھکے دوئے پئو رے سبھ آون من بھانے
شاہزادے نوں شہ نہ آوے نہ جگ پھٹکے کسدا

ترہیڑے داء رکھاوے پاسا چھ ترے ہن پنج دو بھائی
چھے دو یکے چھے چار اُٹھاوے پون باراں تے تیراں
پنجڑے چھکے جے لاچاروں دا رکھن ترے پنجے
عاشق نرگوں پے پے نکلے کتنی کتنی واراں
سنگ قبیلے رنگ اپنے تھیں ماری دا اُٹھ کردا!
کدھرے ہوندا قید نمانا کدھرے مُت مریندا
کدے شہزادہ کرے مطالعہ دفتر علم کلاموں
کدے ہکلا بیٹھ سکھلا کردا عیش اندر دے
ساقی وانگ شراب پیالے مکھ روشن گل لالے
عیش شرابوں نقل کبابوں تار کھنکھار ربابوں
چھوکریاں وچہ خدمت حاضر لونڈے ہور ریشے
کول رہے سلطان ملک دا ساعت مول نہ وسے
جاں شہزادہ ہووے اداسی آپ غزل کوئی گاوے
جلدوں نشے دی مستی اندر آپ سرود الاپے
جاں پھر یاد پوے اس صاعد نام اوہدا لے روندا
ہو بیتاب پلنگ پر ڈھیندا طاقت رہے نہ جسے
شاہ ملک دا تے ہور سارے میر وزیر سیانے
شاباش آفرین ہزاراں ہر کوئی کہے شہزادے
ہک پری دی مورت تک کے گھر در شاہی چھڈی
نالے سنجلیں جو ہیں اوتھے بند نہ یوندی کائی
کچے بھی ہو جاون پکے جگ میلن کھڈ چیراں
بدھے باہجھ لیاون ساراں سیج دے کانے گنجے
رنگوں چابد رنگ بنائے چھڈ نکلے گھر باراں!
ہر خانے ہر پاسے گردے دھکے کھاندا پھردا!
جاں رب سچا کرے محمدؔ یک کے واصل تھیندا!
کدے کچہری لا عدالت کردا خاصوں علموں
گاندھی شیشے بھر بھر لاون ہر ہر قسم عطر دے
ہتھ صراحی نور صباحی کاسے پور پیالے
ساقی مطرب ہر اک ٹوٹا خورشید وں ہتا بول
سبھو بسن ان ودھے موتی صابدن جیبوں شیشے
صبر آرام نہ آوس جاں جاں سیف ملوک نہ دسے
سُننے والے رہن نہ ثابت ہوش تمام جاوے
دانے لوک ہوون دیوانے رو رو کرن سیاپے
آہیں ڈھاہیں مار شہزادہ نیلا پیلا ہوندا!
تیغ فراق سجن دی کولوں پل پل اندر کُسّے
ہون تعجب ویکھ محبت صدق صفا یراں نے
ایسے مرد انصافے والے ہوسن نہیں زیادے
جو ہڈاں بربس سر پر جھلے رنج مصیبت وڈی

اوس گلوں بھی مڑدا ناہیں چلا اگیرے جاندا
پھر جو یار پیارا بھائی صاعد نام کوئی ہے
ہر ہر پاسے صدق قول پکا اہل وفا یگانہ
ملکہ خاتوں تے بھین اس دی بدرہ خاتوں رانی
دونویں بھیناں مڑ مڑ آون نالے مال انہاندی
کھاتے داتے ہور پوشاکاں شربت رنگ برنگی
عشرت عیش سبھو کجھ لدھا یار نہ اکھیں ڈٹھا
عاشق نوں ایہ مال خزانے تخت حکومت شاہی
اک دن ہو اداس شہزادہ کہندا ملکہ تائیں
جنہاں دے دل حب سجن دی سو کیوں بہن نچلّے
جاں پھر دس سجن دی پوے بلّھے دہن نہ ٹھلّے
جس دل حب پیار سجن دا ہر دم لیا لوڑے
یا میں تھیں گستاخی ڈٹھی یا تسیں کسے ہوڑے
یا ہن یار ملاؤ مینوں قول موہیں دا پالو!
تخت ولایت دولت عزت گھر میرے بھی آہی
پھیر تساں اس بادشاہی وچہ کیتا قید دھگانے
موجاں مانن نہ میں آیا تخت تساڈے بہہ کے
رخصت کر داوتے ول مینوں جتھوں دس سجن دی
صدقہ کرجو سیس سجن دیاں قدماں وچہ نہ لایا

پھر ملکہ نے ویر بلایا اس نوں بھی گھر آندا!
اوس بن گھڑی آرام نہ اس نوں ہر دم یاد سوئی ہے
گھٹ گھٹ بیدا کرسی یاروا لیسے چپ زمانہ
بدیع جمال سہیلی جس دی شاہ پری من بھانی!
سیف ملوکے کول لیاون جو شے ویس سکھاندی
اوس عزیز اگے آرکھن چیز دسے جو چنگی
جاں جاں یار نہ ملے محمدؔ کجھ نہ لگدا مٹھا!
دلبر باجھوں ایویں دسدے جیوں چوراں گل پھاہی
کدا قرار ہووے گا پورا جاندی عمر اجائیں
جچر فراق ہووے تقدیروں اجر کے وس نہ چلّے
اس شاہی تھیں اس دکھ چے بھلے ملیوں نہ ہر گلّے
کیتے قول اساڈے ملکہ شاید تساں ترو ڑے
ضائع عمر ملے بن جاندی جگ جیون دن تھوڑے
یا کوئی طرف ولایت اس دی رستہ پندھ دسالو
سب کجھ چھوڑ پری نوں ڈھونڈھوں ہو یا سمندر راہی
میں دلبر بن سولی اتے عیش تساڈے بھاتے
پری ملے تاں بہتر نہیں تاں کی لیناں بھول رہ کے
پردیساں سر دیساں کدھر وانگن کوہ شکن دی
بھارا بھار نکماں دھڑ تے ایویں رکھیا چایا

یا مر ساں یا تر ساں کدھرے کر ساں سر قربانی
ملکہ خاتوں آکھ سناندی منت کرے بُھر پیراں
کیتوئی صبر تحمل اگے چوداں برس لمیرے
صبر پیالہ زہر نوالہ اوّل مشکل بھارا
کوڑا منہ مصبّر کردا دہن ہِک ہر ٹیراں
کوڑا کھاون سوگُن پاون ہٹھا کھاون والے
چوداں روز صبر کر بھائی جھلیں درد جدائی
اَلتَّانِیْ مِنَ الرَّحْمٰنِ تاول نہیں کری دی
نور ظہور پری دے کولوں ہوسی دُور ہنیرا!
ہوسی باغ اساڈے اندر آپریاں دا ڈیرا
گھر در ساڈے ہوگ بہشتوں دنوں روپ سوایا!
جس دیدار نہ ویکھن ہویا نال افسوس جلے گا
تو ہیں عاشق خاصہ اس دا آیوں چھوڑ ولایت
میں بھی قسم خدا دی کر کے کیتی شرط پکیری
ماں میری تے بدرہ خاتوں اوہ بھی کھاون ہیاں
نال بدیع جمال پری دے سیف ملوکے تائیں
باپ میرا بھی قسماں کردا جاں وس لگا میرا
اسیں سبھو اس گلے اُتے آپوا اپنی جائی!
دیسی رب مراداں تینوں شک نہیں اک ذرہ

یا مبیلو را! ٹورو ملکہ جاندی مفت جوانی
کہندی کرو تحمل بھائی جیوں دھیراں تیوں خیراں
ہور ہین چودہ دن کر جگرا آئے بھلے دن تیرے
اوڑک نفع اجیہا کردا جیوں تریاق پیارا
پر جاں سنگھوں ہیٹھ لنگھائیے دفع ہوون کئی پیڑاں
خون غلیظ ہووے تن روگی بنھوڑے ہن سکھالے
بیٹھا پی شراب صبر دا کف غماں دی جائی
دم دم خبر اسانوں آوے عجب جمال پری دی
سراندیپ ملک وچہ سارے چانن ہوگ ودھیرا
مشتاقاں دے بھاگ سوائے جدوں کرے گی پھیرا
اوہ بھی نوروں نور ہوئے گا جس کس درشن پایا
عشقے باجھ نہ ڈٹھا جاسی عاشق جھال جھلے گا
اس پچھے تدھ سر تے جھلی سختی بے نہایت
عجب جمال پری دے اگے عرض کراں گی تیری
جے تیری ہن کیتا مولیٰ میلاں نال سبباں
کٹھے اسیں ضیافت کرساں آکھن جائیں جائیں
سیف ملوک دھرم دا بیٹیا کرساں فکر بتیرا!
شامل ہو کھلو تے اپنے جلنتا نہ کر بھائی
نال بدیع جمال پری دے ہوگ وصال مقررہ

۵ ل
مصبر دارو است تلخ دافع درد و بلغم بلغم درد شکم از بادی نزول آید رفع شود تو قطعا خوردن بے مزہ و بیروں آمدن خواہیم درد شکم رفتن ۱۲

سن گلاں شہزادے تائیں ، ہوئی کجھ تسلی ! لے دعائیں اتے ثنائیں ملکہ گھر نوں چلی

آساقی بھر دیہہ پیالہ آیا وقت خوشی دا نیڑے آ مقامی ہویا پچھلا یار پوشیدہ

مدھ پیواں مستانہ تھیواں رل کے سنگ سواراں شہر جنگل تھیں باہر نکل کے ڈھونڈ لیاواں یاراں

داستان در بیان ملاقات شدن با صاعد و بدست آمدن و کیفیت خود بیان کردن بہ یک دیگر صاعد و شہزادہ

راوی ایس کہانی والا لعلاں دا ونجارا چن چن موتی دیئے مزوری کہے محمدؒ یارا

شہزادے نوں چھوڑ اتھائیں سنگ لدھا اس بھارا صاعد دی لے خبر اکلا دور رہیا بے چارا !

اوکھا سوکھا ہوا کواری ڈھونڈ لیاویں اس نوں نینوں بھی رب سنگ ملاوے سنگ ملاویں اس نوں

سر پر سفر مصیبت سہیئے اپنا حال ونجایئے نجم النساء سہیلی وانگر یاراں یار ملایئے !

حاتم طائی نے سن بھائی کیتی کیڈ کمائی من کسوال دوے دے لیئے اپنی جان گوائی

بادشاہی سٹ سفر مصیبت ست واری اس چائی ہن تک نام حیات اوسے دا شابش دیس لکائی

توں بھی مرد جوان کہاویں کوڑا سچا جیسا صاعد تے شاہزادے والا میل کراویں کیسا

اس نوں ہاہوں پکڑ شہر دے راہ پر آن بہائیں سیف ملوک شکار چلے تاں اوسے راہ لنگھائیں

ہک دوجے نوں ویکھ لیئن گے رہسی نہیں اکلا دونویں راضی ہوون اس کموں پاک تیرا اندیلا

بنھ ہن لک محمد بخشا راوی مرد ونگارے ہک دن سیف ملوک شہزادہ چڑھیا طرف شکارے

سراندیپ شہر داوالی شاہنشاہ وڈیرا ! اوہ بھی نال شہزادے چڑھیا لشکر ہویا بتیرا

سراندیپ نگر وچہ پھر دے کوچے گلی بازاراں ہر ہر قدمے نال شہزادے لوک دیئے سرداراں

مانک موتی ہیرے پٹنے مہراں ہور دیناراں صدقے سٹ سٹ تودے لگے پیراں ہیٹھ سواراں

خلقت بھج بھج تکن آوے سیف ملوک پیارا مصر شہر داوالی کیسا دیوتیاں تے بھارا !

میر وزیر امراء شہزادے شاہ سوداگر زادے
شاہزادے نوں ویکھن والے انت نہ رہیا کائی
ہک چبارے چوں ویکھن جھاکی کھول شتابی
سب کسے نوں مٹھا لگدا ہر اک دے دل بُڑ دا
ہک شاہزادہ دوجا سوہنا نالے سخی بہادر
حسن جوانی بدھ مستانی چہرے عشق نورانی
دانشمندا کا برنالے عالم فاضل راگی
ہر بندے نوں لگا پیارا جس جس نے اوہ ڈِٹھا
سننے والے سُن سُن صفتاں عاشق ہوون تبرے
جے اوہ قدم اکھیں تے رکھے سبھ آکھن بسم اللہ
خلقت آکھے جو کجھ خوبی دنیا اُتے آئی
جو بھلیایاں ودھ شماروں وچ کتاباں سنیاں!
جو کجھ زینت زیب بدن دا صورت حسن جوانی
ویکھ حیران رہی سبھ خلقت تھاں تھاں کھلوئی
رکھ شکار رہیا نہ ٹریا ہون خنگل دا واسی
بہی ولوں کجھ ہوئی تسلی وقت ملن دا آیا
صاعد دی ہن چھک سینے وچ لین آرام نہ دیندی
شاہزادہ دل خفگی اندر چپ چپاتا جاندا
صاعد نوں ہر ساعت اندر یاد کرے تے رووے

تخت پنجابت اہل ولایت صلے قے دین زیادے
اک دوجے تے ڈھے ڈھے مردے عورت مردلکائی
ٹکیاں چھت بازار بنیرا خلقت بے حسابی
خلقت تنگ ٹک رہے نا ہیں کوئی نہ پچھے مڑدا
نال لے دور وطن تھیں آیا سغر ڈٹھے اس نادر
عمر اوائل ہوندا گھائل جو دیکھے اس جانی
خوش آواز کرے جس ویلے پیٹر پرم دی جاگی
جیہڑے صفت بیانوں کردے ہو وے اتھاں منہ مٹھا
شاہزادہ وچہ شمع نورانی خلق پتنگ چو فیرے
ہر کوئی دے دعائیں دل تھیں کوئی نہ کردا گلہ
جو جو صفت صلاحن والی خالق پاک بنائی
سبھناں صفتاں وچہ محمد ایہو سبھ گُنیاں
ایسے کارن نر جی خالق دتیوس کرارانی
سیف ملوکے دی اسواری شہروں باہر ہوئی
صاعد دے اس درد فراقوں ہویا جی اوداسی
چوہداں روزاں دا کر عرصہ ملکہ ذمہ چایا
ترٹی سانگ کلیجے اندر ہر دم رڑک مریندی
باہر شکاری دسے وچوں آپ شکار غماں دا!
آکھے یارب سایاں کتھوں ایڈ نصیبا ہووے

۱۵ بمعنی منتر چتر کن
لکاؤ فارسی معصوم
نبکون نون ہندی
سردار گوبند در زبان ہندی
۱۶ ۱۲
جی بمعنی دل ۱۲

صاعد یار ملے اج مینوں اوچن جیت اس راہوں
جاوے داغ جدائی والا ہووے فضل الہوں !

اوسے سیر شکارے اندر پھیر داسی شاہزادہ
کی تکدا اک جائی بیٹھا مرد بڈھا اک سادہ

بیٹھا کول اوہدے ہور دوجا شخص جوان عمر دا
تن رنجوری اوپر بھوری نہ تہ بند کمر دا

لمیں وال مداری وانگر لٹاں بن بن آئے
ناں سر پگ نہ ٹوپی چولی منہ سر خاک رمائے

پیر بس پاڑ سیائیاں کیتے میل کنیتا رنگ کالا
نقش ستندر محبوباں والے مجذوباں دا چالا

لاغر انگ ہویا سک تیلہ رنگ کیسر جیوں پیلا
اکھیں پانی ڈل ڈل ڈلکے بُرا غریبے حیلہ

ہتھاں پیراں دے نونہہ ودھ کے نشتر وانگر ہوئے
بغلاں ہور حجامت والے لمیں وال کھلوئے

ہکو بھوری تنکلا اوپر اوہو لک بدوالے !
چُپ چپاتا بیٹھا ڈٹھا مجذوباں دے چالے

نموں جہان حیران نگر وچہ سر زانوں تے دھریا
آیا نظر شہزادے تائیں ڈھور غماں دی بھریا

جاں کر نظر ڈٹھا شاہزادے پیا بھلاوا عقلوں
صاعد وانگ نمونہ دِسّے ہتھوں پیروں شکلوں

کرتا کید ہزار ہزاراں کہندا شاہ نقیبے
لے چل ڈیرے میرے اندر اس مجذوب غریبے

چھپیا چھپیا قابو رکھیں مت کدھرے اُٹھ جائے
جاں ہیں مڑکے ڈیرے آواں آن دسیں اس جائے

لے کے حکم غلام شتابی پھریا جاچو فیرے
دھر اگے مجذوبے تائیں آن بہائیوس ڈیرے

شاہزادے نے تاول کیتی کیویں مڑکے چلاں
اوس غریب جنے تھیں پچھاں حال اوہدے دیاں گلاں

چال چلایا چایہ چلایا گھوڑے چابک لایا
ہک اندر سی سک سجن دی چھک وراگ لیایا

ڈیرے آن لتھا پھر جلدی فارغ ہو شکاروں
آون سات غلاماں تائیں حکم ہویا سرکاروں

حاضر کرو شتابی ایتھے اس مجذوب عزیزنوں
خفگی دی گل پچھے ساری خفتی رنگ بنے انوں

خدمت گار گئے اٹھ جلدی پکڑ غریب لیاندا
شاہزادے دے تختے اگے جاں اوہ ہویا واندا

کرے سلاماں وانگ غلاماں چم زمین ادب دی
کہے دعائیں صفت ثنائیں وانگ کلام عجب دی

ہت فصاحت نال بلاغت کرے کلام زبانوں
دانگ وزیراں کر تدبیراں خوب کرے تقریراں
چال کمال وبال آلودی نال زوال ادبی
عام تمام کلام اوہدی سُن کام سلام بنہاتے
شاہزادے فرمایا اگوں سُن توں مرد غریبا
کی مطلب کی ناںواں تیرا دسّیں مرد ادیبی
مصر شہر تھیں آیوس شاہا اوہ میں وطن پیارا
نام مصر دا سن شاہزادے بھڑک لگی اگ سینے
پھر پچھے کی ناںواں تیرا سچ دسائیں بھائی
صاعد دا سُن نام شہزادہ تختوں اُٹھ کھلویا!
جاں بیہوش ہویا شاہزادہ ڈٹھا نفر غلاماں
جو جو آہے دانش والے شاہزادے پر ڈٹھے
کند فہماں نے معلم کیتا شاہزادے دا دبرا
اک دوئے تھیں سرس اوہ ظالم ترس نہ کردا کوئی
لتاں مُکے مار طمانچے نال زاڑاں وٹاں!
ماراں کھاندا ڈہندا اگّے کر ہمت اٹھ نٹھا
سیف ملوک اتے چھنکائے عطر گلاب امیراں
جس ویلے شاہ ہوش سنبھالی پچھیوس صاعد کتھے
ماری دا اٹھ نٹھا صاعد ایہیں رہے وچہ ڈولے

خوش آوازہ سمجھ اندازہ چھوڑے سخن بیانوں
سن تفسیراں باتاثیراں اگّی چُپ امیراں
حال مثال کنگال سودائیاں فال نقال اجیہی
نام انعام حرام ہوئیونے ویکھ کمام بگانے
کتھوں آیوں کتھے جاسیں پھیرے کدھر نصیبا
کیہوس مطلب پچھو ناہیں کون سائیں بن دیسی
جادن دا کجھ پتہ نہ اگوں کتنوں رزق ہمارا
آہ چلائے نے فرمائے سکھ وسّ مصر مدینے
کہیوس نام میرا ہے صاعد رکھیا بابل مائی
ہو بیہوش ڈھٹھا کھا گردی سبھی ہو وے جیوں مویا
بے عقلاں کجھ سمجھ نہ کیتی پایا شور رہنگاماں!
صاعد نوں پھڑ مارن لگے ہو بے عقل اکٹھے
سیف ملوک کیتا اس ڈٹھیا ایہ کیوں جاوے خیری
اس عاجز دے ونڈے یارو کی دساں جو ہوئی
سوٹے نال سولاکاں پایاں بھنیاں ٹاں سٹاں
ہک اگلی کوٹھی اندر چھپ گئے وچ ڈھٹھا
پچھے جھلے نلیاں ہبیاں دانگن سگباں دیراں
سبھ حقیقت نفراں دسی ایہ کجھ گزری ابتھے
خبر نہیں وچ جھپیا کتھے ہے بچیا کس ڈولے

ڈلے علم بھنے کالیے ۱۲

سیف ملوک کہیا کم بختو ہُن کیہ کیتوئے
احمق سجن دی بھلیائی ویرہ ہوندا سیاناں
شاہزادے فرمایا اس نوں پیدا کرو شتابی
نفر غلام چوطرفی دوڑے آوے کتنوں نظر وچہ
کوچے گلی بازار محلے ڈھوندا پھرے ڈھنڈورے
ایس گھڑی وچہ اساں کھڑایا دسو جس نے ڈٹھا
اک ہزار دینار دیاں گا جو اس نوں پھر آنے
سرگرداں شہزادہ پھردا سنہ کوڑا دل پھکا
خاطر خوف شاہاں دا اُسلے طمع ہوئے زر دا
نہ کوئی کھوج نشانی لبھے ناں کوئی پتہ نہ دمسال
جیوں جیوں نور نلائق ویکھے ہندا ہوچہ بیتا
کی ہیں خون انہاں دا کیتا ایڈ گناہ بیرا
خبر نہیں جے قتل کرن گے یا پھر قید کریسن
صاعد خوف اندیشے اندر جان سکی تن کنبے
گھر گھر ہو کے دیندا پھردا بھجدا پیر نہ لگے
لدھا یار کھڑایا مڑ کے پیا ہنیر خدایا
اودھر ادھ دعائیں منگے شالا کوئی نہ ویکھے
دو بندے اس کوٹھی آئے اوڑک لوڑ کریندے
صاعد عاجز دے دُہائی کُندا بار وناہیں

اپنے دلوں سجن بن کے میرا لہو پیتوئے
تن دے سجن دل دے دشمن جنہاں ہدر نہ بھاناں
نفراں جاناں ہے تقصیری کر بے ڈھونڈ خرابی
ادا ہناں پیر ولا آپ شہزادہ بھجدا پھرے شہر وچہ
اس صورت اس قد اس ویسے اس رونقے اس ٹورے
یا کوئی ڈھونڈ لیاوے کدھروں کھول دیاں اس جیٹھا
بہت عزیز اسانوں لگسی سجن دل دے بھانے
ویکھ اوہنوں جگ لوڑن چڑھیا کیا وڈا کہار کا
جا بجائی لوڑن خاقت پتہ کرن ہر دردا
صاعد چھپیا سنے ڈھنڈورے آ گئے کنوں لساں
دل وچہ کرے دلیلاں ربا برا کیا میں کیتا
ڈھونڈ سزائیں دیون لگے آندوس کس تقصیرا
یا کوئی سخت تنبیہاں دے کے غصے نال مریسن
سیف ملوک ڈھونڈیندا اوندا چایا دردالنبے
خفگی نال ہویا رنگ پیلا ہوٹھ سکے منہ بگے
جیون بُرا ہے کس کاری جے اوہ ہتھ نہ آیا
ایدھر ایہہ کیہے جھب لبھے میل ہووے کت لیکھے
اندر وڑ کے ویکھ لیونے جھنڈ وال پکڑ مریندے
بنھے ہتھ سوال پکارے انت نا روناہیں

دلاں تھیں پھڑ دھر وہ لبوں نے وچ حضور پچایا
جھکھڑ پت اڈائے پہلے پھری بہار چمن دی
ہو بیہوش ڈھٹھا وچ صاعد کجھ خوفوں کجھ بار دل
عطر گلاب لگے چھنکاون ہور ملن خوشبویاں
حال حقیقت اپنی ساری کھول سنایا جواناں
صاعد دے دعا شہزادے نال اسکھیا جیویں
سر پر ظل الٰہی ہووے قدماں وچہ ولایت
شوکت شان عدالت عزت راج حکومت پایا
عاصم بن صفوان شہزادہ مصر شہر دا والی!
صالح ابن حمید ادہا سی اک وزیر پیارا!
میرا اک شاہزادہ آہا بیٹا عاصم شاہ دا
بھاناں رب دا ایویں ہویا اٹھیا دانہ پانی
ویکھن سانت کٹھا اس مورت جیو گیا ہو راہی
سنے ہزار امرا اسلامی دولت رخت جواہر
ہو اسوار جہازاں اتنے وچہ سمندر رڑیا
بھج جہاز ہوئے کئی ٹوٹے غرق ہویا سبھ ڈیرا!
میں اک تختے اتنے رہیا رڑھیا وچہ جلالی
شاہزادے دے درد فراقوں بہتر سی ڈب مرناں
چوہداں برساں دے ہن نبڑے پٹن ہوئی وچھنے

جا نلے رہنے وانگ فرانے اپنا آپ دکھایا
نس پیا روہ پھند چھوڑا آئی وار رہن دی
شاہزادہ پھڑ تلیاں ملدا آپ کریندا دار دل
ہونن بھری اٹھ بیٹھا کہندا دسیں کیکر ہویاں
کیونکر مصر شہر تھیں رڑکے پہنچوں انہاں مکاناں
دولت تخت اقبالاں والا اسدا زیادہ تھیویں
دشمن چور رہودن نے سجن مانن خوشی نہایت
روز قیامت توڑی شاہا دن دن ہووے سوایا
نوکر اس دے تختاں والے ہور شہزادے چالی
میں ہاں بیٹا اس دا شاہا کرباں دا اعتبارا
سیف ملوک آہا اس ناداں بھائی سورج ماہ دا
کپڑے اتے لکھی ڈٹھیوس مورت پری زنانی
اٹھ پری دی لوڑے چڑھیا چھڈ ولایت شاہی
نال خزانے نے سمیانے لے حسابوں باہر!
ہک دن دا مخالف جھلی مینہ غضب دا ٹھہریا!
ہک دوجے دی سار نہ کوئی آہا سخت ہنیرا!
قدرت پاک خدا ئے رکھیا شاہوں پئی جدائی
ڈاہڈے نال نہ زور محمد جو بھاوے اس کرناں
سنبھ گیا سبھ آنسو پانی دیدے اتنے رنے

سرگردان رہیوس نت پھردا ہر جا پوہر بندر
پنجرے اندر پایا انہاں نے کیتا بہنوں قیدی
درداں نال ہویا پر سینا خوب بلند آوازے
نہیں گل انہاندی سمجھاں نہ اوہ سمجھن میری
کچے دانے پاون بہنوں کھاون کارن چوگا ل
پنجرا میرے والا ہووے نال رُکھاں ریاں ڈالاں
میوے کول ہوون جے پکے توڑ تناسابی کھاواں
میوے پکے دیون لگے دانے بھُن چرادن
پھر پنجرے وچ پاون جلدی کرن وساہ نہ ماشہ
بے ترساں نوں ترس نہ آوے کردے قید پرنداں
کرن جدا اڈاراں نالوں جوڑے چا تروڑن
جنس اپنی تھیں وچھڑ جھبیڑے ناجنساں وچ آئے
وچ ہوائیں اڈن والے قید اندر رہاندے
پنجریاں وچ پڑن نہ ہوندا کیکر ہووے اڈاری
خبر نہیں کس دیسوں آون مرغ غریب بٹیرے
جالاں والے پکڑ لیاون بین پنجر وچ جالاں!
جیئوں جیئوں رودن کرن پکاراں بولن بول غمیندے
نہ کوئی سمجھے گل انہاں دی نہ درداں دیاں کوکاں
ساری عمر بیتیندیاں گذرے سر تے وال نہ رہندے

نسٹاخاں دی قومے پہلاں پایوس قیدے اندر
نال درخت رکھن لٹکائی ناں گل سمجھ کسیبدی
غزلاں گاواں من پرچاواں شعر پڑھاں ترتازے
بہنوں جان پکھیر دلاون اگے دانے ڈھیری
اوہ نہ کھاواں پیٹ سکاواں رب دی رتی بھونگلاں
موری وچوں حیلہ کرکے باہر منہہ نکالاں
تاں اونہاں پھر معلم کیتا ہے ایہ مرغ سچاواں
پنجرے شام نکالن باہر خنگل بول کراون!
مشکل قید مصیبت تینوں انہاں عجب تماشہ
دیکھے باجھیں اُڈن والے پنجریاں وچ جنداں
پر بھجن سر گنجے ہوون اجے بے ترس نہ چھوڑن
کاہدا اکھ سوادا انہاں نوں دم دم دُکھ سوائے
تاں اوہ سنگت ہوگ خوشی دی زہر نوالے کھاندے
آئی باجھوں جان نہ نکلے جھلن سخت قہاری
دانہ پانی پکڑ بدلیبیں ہر ہر بنے پھیر سنے
جالاں یاد کرن تے رودن کوئی نہ محرم حالاں
اوہ رودن تے رکھن والے ہس ہس دوہر ٹھبندے
پھر پھڑ کے اوہ موہا لوڑن عجب تماشہ لوکاں
پتا مارن سٹ گھتن کارن رب دا اُدنا سہندے

بے رحماں نوں رحم نہ آوے ویکھ مصیبت بھاری
سجناں نالوں سجن وچھنے رسم کسی ہتیاری

ہک لہندے دے چڑھدے جاندے چڑھدے دے مڑ لہندے
ہکناں سخت نصیب اول دے پنجریاں وچہ پہندے

دور وطن ہمراہ نہ کوئی پیا قضیہ بھارا
کھولیں قید امید تیری تے یا مرشد سچیارا

بُری جدائی سہنی آئی لد گیوں دلدارا!
رب رحیم غفور محمد میلنے ہیر پیارا

مدّت پچھے صاعد تائیں نظر پیا شاہزادہ
حال سنا محمد بخشا گلاں چھوڑ زیادہ

بارا ڈیک قصے دی اندر لے کھان اُدھارا
سدھی صاف مکا کہانی ناں کر بہت پسارا

صاعد حال سناندا شاہا ایتوں باسال ہیں قیدی
کدے خلاص کریگا اینھوں آہی آس ربے دی

آیا رب کریمی اتے ایہہ سبب بنایا
جو سلطان ملک دا آہا چڑھ انہاں تے دھایا

جس قومے وچہ قیدی ایہساں ہیں پردیسی بندا
اس قومے دی سختی آئی مار چکایوس دھندا

اونھوں رب خلاصی کیتی نس ٹریوس کر جلدی
اگوں شتر سراں نے پھڑیا لکھی ملی اول دی

شتر سراں دا راجہ جیہڑا گھر اس دے سی بیٹی
قوم اپنی وچہ صورت والی زیور نال لپیٹی!

اوس بی بی نے میرے تائیں اپنے کول منگایا
قدرت نال اوہدا دل شاہا ویکھن سانت وکایا

مدّت بعد اس اپنے اس رکھیا لوڑے مطلب پایا
اونھوں بھی پھر نس کھلوتا مولیٰ پاک بچایا

گھنی گھنیری دیکھ مشقت ہینوں ایس نگر وچہ
ہک مسجد وچہ ڈیرا کیتا بیٹھا ساں فکر وچہ

ہک نمازی بڈھا آہا اوس مسجد دا بانگا
اج اس باہر آندا مینوں سیر کرن دی تاہنگا

اس جائی آبیٹھا شاہا جس جائیوں تدھ آندا
سیف ملوک دے غم اندر بیٹھا ساں دربندا

شاہزادے ایہ گلاں سن کے صاعد پک پچھاتا
ہنجوں رویا اٹھ کھلویا فضل رباناں جاتا

صاعد تائیں سینے لائیوس نال پیار صفائی
کہندا سیف ملوک شہزادہ ہیں ہاں تیرا بھائی

سیف ملوک میرا ایہ ناواں عاصم شاہ دا جایا
تینوں بینوں وچہ سمندر رب وچھوڑا پایا

اپناں آپ شہزادہ دسے صاعد مول نہ منّے
جیکر کدھرے روہڑ کھڑ لگا ہوسی حال شکستے

دولت مند اقبالاں والا راج حکم اس بھینا
صورت جیسی صورت ہوندی انگ آواز آوانے

سیف ملوک نہیں نوں بھائی صاعد کرے ثبادر
صاعد نے فرمایا ویکھ ہک نشانی پکی

سیف ملوکے دے وچہ منہ تے آہا خال نورانی
شاہزادے دستار اُٹھائی متھا کیتا واندا

ہوش عقل سُدھ بُدھ نہ رہیوس مردے دانگ پیاسی
لے گلاب مریندا چھٹے سر منہ سینے تائیں

صاعد نے وت ہوش سنبھالی آیا جیوڑ کانے
کہندا شکر ہزار ہزاراں ڈھٹیوں پھیر سو کھلا

صاعد نے شاہزادہ دونویں اُٹھ ملے گل لگ کے
سراندیپ نگر دے شاہے نالے فوج رعیت

گیا گوانا یار شہزادے مولیٰ پاک ملایا!
قیمت دار پوشاک منگائی عطر اوپر چھڑکایا

نغمے ناچ ہوئے ہر کوئی سو ملے گاون آیا!
ہر ہر وال کدھے چمکارے جیوں سونے دیاں تاراں

شاہزادے پھر کھانے منگے خدمتگاراں آندے
خبر نہیں اوہ کتھے رُڑھ پا کس نے لایا بنّے

ایہہ کوئی شاہ ولایت والا فوجاں ملّن رسنے
کیکر اوہ پردیسی شہزادا ایس مراتب پہنا

عاقل دانے سوہنے سندر بھلے بھلیرے تازے
ہر ہر جا نشانی دسدا سیف ملوک اکابر

نذ بقیین لیا داں شاہا جے اوہ جاوے تکی
اوہو خال ہووے اس تھیں دے معلم ہووے نشانی

صاعد خال ڈٹھا جس ویلے ڈھٹھا ہو دربانڈا
سیف ملوک بلیندا لیاں تن بھیں تران گیاہی

عرض کریندا بار خدایا اس نوں پھیر بچائیں
شاہزادے دی پیر ہیں ڈھٹھا چمے قدم دُھکانے

کی کجھ شکر زبانوں آکھاں کرم کیا یا اللہ
سج گئی پوشاک اکھیں ہنجوں نالے وگ کے

اہلاں حرماں تابعداراں ہوئی خوشی جمعیت
سد حجام حجامت کیتی جا حمام نہایا

صاعد دے پھر بدن لوائی چڑھیا روپ سوایا
چڑھیا روپ سوایا لالہ کیسریاں رنگ لایا!

حسن بے انت بسنت پھلاں دی ویکھن لوک ہزاراں
مدت پچھے ملے پیارے رل مل دونویں کھاندے

کھاناں کھا آرامی ہوئے پلیندے لال پیالے
کھیوی ہوندے ٹر مڑ ڈھونڈ داغ وچھوڑے والے

صاعد نوں لے نال شاہزادہ ٹریا طرف محلاں
کی کجھ آکھ سناواں یارو ایس خوشی دیاں گلاں

ہوئے سوار نراں تے دونویں اگے دوڑے اردل
چالی شاطر بھجدی جاندے نال لباس مکمل

ہر شاطر ہتھ ہندی تیغاں قبضے جڑت سنہری
لکی ڈھالیں کھلے گردے پھُل سورج دوپہری

پوشو پوش کریندے جاندے خلقت ڈھہ ڈھہ پوندی
واہ شہزادہ تے واہ صاعد چاروں طرفوں ہوندی

شوکت شان گھنیرا کر کے گرد دس ہزاراں
صاعد دا رنگ روپ سہایا جیوں گل وقت بہاراں

محلاں دے دروازے آندا کر کے ایہ وڈیائی
شاہ نگر دا اگوں ملیا نال ہور لوکائی!

استقبال ادھرے نوں آئے شاہزادے سر کردے
لکھ خاطر لکھ عزت کیتی والی اوس نگر دے

سیف ملوکے دی پھڑ انگل سبھے پاسے ٹورے
صاعد دا ہتھ کھبے پکڑے ٹردے ایسے ٹورے

جا سلطان تختتے بیٹھا اوہ بھی کول بہالے
سجے پاس شہزادہ بیٹھا کھبے صاعد نالے

دتا حکم کلالاں تائیں سرخ شراب لیاؤ
کنجریاں تے کلونت میراثی خوب سُراں کر گاؤ

تان ترانے کرن شہانے نغمے ناچ بگانے
ساز سُراں تے تین گراماں گاون گنیں وانے

پردے رود سرود خوشی دے گان بجاون سازی
پین شراب رباب سنیندے مجلس ہوئی تازی

حوراں ہار بہار بنائے خدمت گار پریشاں
گل رخسار سمن بر نالے سنبل وال پریشاں

چیرے کلغی نوڑی چمکن طلّے دار دوپٹے
گھیرے دار نرم پشوازاں گوہڑے رنگ اولٹے

باراں پھیرے گرد چوفیرے روشن کرن ہنیرے
سن آواز ستارے تارے ہوندے رقص گھنیرے

زاہد صوفی ویکھ نہ سکدے اس مجلس ول دروں
جو تکے سو جا نہ سکے تاب حسن دے نور دی

جاں مہیشاں وسچہ ہوئے سو کھلے دور ہوئی دلگیری
شاہ نگر دا چھین لکا کر کے جلیبھ سٹھیری!

صاعد بیٹا دس اساں نوں حال حقیقت ساری
کس سبب بچایوں مولیٰ کیکر عمر گزاری

صاعد کہندا اس توں شاہا بیری درد کہانی
چالی روز رہی سی جھلدی وا مخالف ظالم
سرگردان رہیا اوہ تختہ اتنی مدت توڑی
آفت بھاٹھاں دہین کلاوے گھمن گھیر قہر دے
ہک دن جھکھڑ دا کھلوتی ہوئی دور غباری
ہک ٹاپو دے دندے بیٹھوں صاحب نے لایا
ٹاپو اندر نظری آئی نعمت وددھ شماروں
گھنیاں چھاواں سجیاں جائیں سبزی دھرتی کجی
کوئی مدت اس بندر اندر کیتا وقت گذارا
میوہ پانی ٹلے اُتے پایا کجھ خرچی
پھیر اوہ ٹلا پانی اُتنے تُرپا چار مہینے
ساری عمر رہاں جے گندا اوہ مصیبت بھاری
مچھ کچھوے نے بلہناں تندوے سب سنسار جاغاں
ماردمار کریندے آون وڈے وانگ پہاڑاں
انہاں بلائیں تھیں رب بیٹوں قدرت نال بچایا
ترے مہینے سنجد باجھوں کھاہدی چیز نہ کالی
ہک دن کرنا رب دا ہویا موج چڑھی دریاواں
اُچی نیویں تھاں نہ چھڈی جل تھل ہویا پانی
اس پانی دے زوروں میں بھی جیوں تھیں ہتھ دھوئے
جاں شہزادے ناوں کھڑ یا دورٗ رہڑ ایا پانی
تختے تے میں رہڑ دا رہیا نہ دسیا کوئی عالم
چاروں طرف دسیے جل بار دزمیں لبھدی لوڑی
دانہ پانی اجے نہ مُکے لکھے لیکھ امر دے
انبر دھرتی دسن لگے کیتی رب غفاری
جان لباں پر آئی آہی بھکھ پیاس رلایا
مٹھے میوے ٹھنڈے پانی خوش ہوا بہاروں
ہریاں شاخاں میوے بھریاں کوئی نہ سکی بھجی!
اوڑک ٹیبوس مجھ کے ٹلا لکڑیاں دا بھارا!
اوہ سرقت بدلیسی بھکھے آپ حکیم لوڑچی
اس سختی دیاں گلاں دساں سٹر بل اٹھن سینے
سبکڑیاں تھیں اک نکدی ایسی رنج گذاری
اُدھر کہیں تے جلہوڑے ہور ہزار آفاتاں
ہر ہر دے منہ وچوں نکلن دوزخ ہار ہواڑاں
ہر عاجز دا حافظ ناصر واہ واہ بار خدایا
سخت مصیبت اوس کٹائی اہی جس بنائی
روئے زمیں نے پانی بھریا کی کجھ آکھ سناواں!
میں پر روز حشر دا آیا مشکل سخت وہانی
ایہہ ہویا کہ ہویا میں بھی یار جویں سن موئے

ا نام … خفقان

قہر کے نَے چھلے دھکے غوطے کھا ہڑے بھنے
ندی اوچھل اجیہا لایا ٹاپو جتے پیا
ٹاپو ڈِٹھا ہویا دل راضی وانگ جنت دے کوچے
فندق اتے عناب انجیراں داکھ انگوراں گچھے
ہندی میوے ہور ہزاراں گنتر وچ نہ آون
ہور عجب اک میوہ ڈِٹھا اس ٹاپو وچ بھائی
شام پوے دِن ڈُبے جس دم جگ پر پھرے سیاہی
ساری رات رہے اوہ بدھا فجر ہووے پھر کھلدا
ہور درخت اک میوہ اس دا اوہ نگر شکل منو کھاں!
ہر ڈالی پر اہیو جیہے میوے بہت رنگیلے
میں بھی دل وچ نیت کیتی ایتھے رہن بھلیرا
اِک دن اچن چیتی آیا انسناساں وا ٹولا
چکراں غو دلکڑ دا اوتھاں پنجرا خوب بنایا
سارے ہیں دل بر بر تکدے انہاں شناس نہ کائی
ایہ معلوم ہووے جے ایہناں آدم کوئی نہ ڈِٹھا
نیلا گھاہ گھتن ہیں اگے یا پھر پکے دانے
دانے گھاہ نہ کھاہدے جاون بھکھ کیتی لاچاری
خورش انہاں دی کھاون لگا مجھی میوے پکے
مینوں عجب پکھیر وجانن کرن آپس وچ گلاں دا

لیکن لکھے دم عمر دے اوڑک موَل نہ پہتے
مولیٰ صحیح سلامت مینوں خشکی اندر رکھیا
سر دچینا رانار کھجوراں ہور سفیدا لوچے
جو من بھاوے سو بو کھائیے نہ کوئی ڈھلکے پچھے
یک پک سبھ ہوئے رنگ رتے رس چوندے من بھاون
وانگ انگورے گچھا اس دا صورت شکل صفائی
بتر جا لپیٹن گچھا قدرت ناں الٰہی!
بیکا بیک آواز اس رکھوں نکلے بھارے گل دا
دِسدا آدم جیوں لٹکایا زلف بدھی سنگ کھاں
بیٹھے کھائیے من پر چائیے بن ہاڑے بن حیلے
میوے کھاساں وقت لنگھاساں سنگ نہ لبھدا میرا
مینوں پکڑ لیا رل سبھناں پا گھیرا کر رولا
اوس پنجرے وچ گھت کے مینوں نال رکھے لٹکایا!
آدم شکل پچھانن ناہیں اوہ انسناس لوکائی
اَن کباب نہ دیندے کھانا ناں کوئی میوہ مٹھا
کھوڑ بدام چھوہارے مجھی کھان آپوں ایہ کھانے
پنجرے وچوں باہر آیوس کر کے بہت ہوشیاری
دیکھ حیران ہوئے متعجب ہسے جیکوئی تکے
ایسا کبھی کدی نہ ڈِٹھا وچ اجاڑاں جھلاں

ساری خورش اساڈی کھاندا دانہ گھاہ نہ کھاوے
پھر مچھی تے میوے مینوں دیہن خوراک ردی
تنگ پیا دل میرا اوتھے چارہ کوئی نہ چلدا
سیف ملوک پچھیندا بھائی شکل انہاندی کیسی
صاعد کہندا سن شہزادہ دساں کجھ نشانی
اکھیں سبز ڈراون دوروں وانگ مثال پلنگاں
صورت آدمیاں دی آہے دنویں ہتھ انہاندے
سیف ملوک پچھیندا اگوں نال محبت خاصی
صاعد کہندا سن شاہزادہ جو گل اگوں آئی
پرکوئی روز حیاتی باقی دنیا اتے آہی
تحفہ کرکے بھیجن لگے دوجے ملک کسے نوں
جاندے جاندے نوں ہک جانی پانی اگوں آیا
پانی کولوں ڈر کے ہٹیا ٹھل نہ سکیا موہلے
پنجرے تھیں میں باہر آیا چھال ندی وچ ماری
اگے رُڑھدا جاندا آہا پانی تے اک تختہ
پنج دہاڑے تے پنج راتیں گیوس ندی وچ رُڑھدا
زنگی آدم کھاون والے اگے سان بتیرے
پھر کوئی پئی دلیل انہاں نوں کرن آپس وچ گلاں
خوب شکار سمجھ کے اونہاں اپنے ملک پچایا
گوشت وچ جاں تیل سنجرسی تر ہوسی سبھ دیہی

خبر نہیں کی ذات انہاندی کیہڑے دیسوں آوے
کھاون پیون سب کجھ آہا سکھ نہ آہا کوئی
دیکھ کلوہی شکل اونہاندی جگر سینے وچ گلدا
کجھ نمونہ دس اسانوں کیہڑی چیز جیسی
سر اونہاندا خوکاں وانگر باندر وانگ پیشانی
گورخراں دی دیہی ساری دسدا ابھی پلنگاں
اوٹھاں وانگر پیر بدن تے ہتنے وال وکھاندے
دس بھائی اس قیدے وچوں کیکر ہوئی خلاصی
ہک دن مینوں مارن لگی اوہ نسناس لوکائی
مارن تھیں اوہ ہوئے پشیماں کیتا کرم الٰہی
ہک جناں پھر چاکندھاڑے لے ٹریا سی مینوں
وہیندی ندی ڈونگھیری اندر پیر جلس اس پایا
میں جاتا ہن ویلا اہو نس پواں ات رولے
دو تن باہاں مار شتابی وہ گیوس کر تاری
ہو اسوار پیا اس اتے پھڑیا اچھا تختہ
پھر کنارے لگیوس اگوں ویکھ سبب کی جڑدا!
مینوں پکڑ لیا پھر اونہاں کھان لگے کر بیرے
مینوں سمجھ نہ آوے کوئی نہ بولاں ناں ہلاں
تیلے والے مٹکے اندر گردن تیک ڈبایا
تدوں خوراک کراں گے اس دی غرض انہاں سی ایہی

تریے مہینے نت بے ناغہ دوئے وقت رجاندے — شکر مغز بادام چھوہارے مچھی بھن کھلاندے

دل وچہ خواہش ایہ انہاندی جاں ہوسی تن فربہ — میوے روغن تری دیون گے گوشت ہوسی چربہ

ہک دن مار کباب کراں گے ہوسی عید دلیدی — ایس طمع تے پالن مینوں کرتا کید دلے دی

جاں پھر گوشت موٹا ہویا پھری دیہی تے لالی — آیا رنگ عجائب جیسے صفت خداوند والی

شیشے وانگ چمکدی دیہی چوہ چوہ رت کریندی — مثل انار بھکھے تن سارا لاٹاں جوت مریندی

زنگی کھاون اُتے ہوئے مارن لگے مینوں — پرجے رکھن والا رکھے مارن طاقت کینوں

وانے رل کے کرن صلاحاں ایہہ سے تحفہ بھارا — ہک دن کھاہداتاں کی ہوسی سال نہ لنگھسی سارا

اپنے بادشاہے دل کھلیے تحفہ کر نذرانہ — نا لے حاکم راضی ہوسی دیسی دان شہانہ

کشتی اُتے چاہڑ لیو نے لے چلے دل شاہے — پانی وچہ رہی اوہ بیڑی روز قدر یک ماہے

ہک دن واہ ٹریے دی جھلی جھکھڑ سخت ہنیری — کانگ چڑھی دریاوے اتے وانگ طوفان وڈیری

چالی روز چلی پھر کشتی واہو واہ شتابی — اوتھے میں بھی تکے بہتے رنج مصیبت آبی!

یک دن ظالم واء کھلوتی نرم ہوا اٹھائی — خشکی دندے کول انہاندی بیڑی بیڑے آئی

اگوں شہر آیا اک نیڑے آدمیاں دا واسہ — مسلمان دین سبھ بندے کفر نہ دسدا ماسہ

زنگی دیکھ نسا دن لگے کشتی پرتے پچھاہاں — شہری لوک اکٹھے ہو کے پکڑ لیو نے لاہاں

زنگی ظالم لوک خونامی پکڑے مسلماناں — سارے مار ندی وچہ سٹے ہٹی وباحیواناں

مینوں انہاں خلاص کوایا مار گوائے ویری — نام عمان اک شہر اگے سی اس وچہ بہتا خیری

قدرت دیکھ خداوند سندی آپے قدرت والا — بازاں دے ہتھ دے کبوتر کردا پھیر سنبھالا

باز پہے سے تتر پنجے جاں رب پاک بچائے — لوہنڈی ہی مریندی بانے تتر پھڑ جائے

بلی ککڑ بچے بھڑیا کر شکار تری ہی — لگیوس سوٹا بچیا بچہ موئی موت بُری سی

کالے سپ پھڑی سی چڑیا ساری منہ وچہ پائی
لگی سٹ ہویا سپ گھائل تابت باہر آئی!

حکایت بطریق تمثیل می گوید

ہک دن کرن شکار شکاری باری اندر آیا
آ درخت گھنے دی چھاویں اس نے ڈیرا لایا

نالے باز ہوا یوں اُڈدا آ بیٹھا اس رُکھ تے
طعمہ لوڑے ماس نہ چھوڑے آیا ظالم بھکھ تے

ہیٹھ شکاری باز اتے سی وچہ بیٹھی اک گھوگی
دشمن ویکھ کہے اج میں بھی چوگ اجل دی چگی

ہیٹھوں شصت شکاری جوڑے تیر گھوگی نوں لاواں
اُتوں باز نکے جے اُڈے پکڑ شتابی کھاواں

گھوگی جدوں اونہاں ول ڈٹھا کر دی فکر گھنیرا
کہندی رہا کیونکر رکھسیں بچن نہیں ہن میرا

بیٹھ رہاں تاں شصت برابر مارے تیر شکاری
جے اڈاں تاں باز پکڑسی ہر پاسوں میں ماری

تیر لگن وچہ دیر نہ کوئی کجھ تدبیر نہ چلدی
آہی گھڑی اجل دی ایہو وچہ تقدیر ازل دی

جاں رب رکھن اُتے ہویا کی سبب بنایا
گھوگی دل شکاری تکدا شصت دھیان پھیرایا

ہیٹھوں ناگ چلائے اس نوں ڈنگ آلو زہر دے
تیر چھٹا اوہ لگا بازے دونویں دشمن مر دے

گھوگی بیٹھی رہی اتھائیں جینگی بھلی نروئی
مارن والے موئے محمد قدرت رب دی ہوئی

قدرت قادر والی والی گنتر وچہ نہ میوے
قصہ دس محمد بخشا یار کھلو تے سیوے

صاعد کہندا ایہن توں شاہا شہر عمان میں آیا
اس نگری وچہ میں غریبے پورا برس لنگھایا

اوڑک ہو یوسں اوداسی اوتھوں آئی دلے نوں تنگی
قافلہ اک ٹریا بھارا سنگت سی اوہ چنگی

نال انہاندے میں بھی ٹریا ایس ولایت آیا
رنج مصیبت بھُلے سارے جدوں شہزادہ پایا

ویکھ جمال کمال خصم دا دُور ہوئی غمناکی
الحمد و المنت اللہ اوسے نوں سبھ پاکی

تک دیدار بہار حسن دی یار پیارے والی ! دُکھ گئے سکھ حاصل ہوئے کرم کمایا والی

سیف ملوکے نوں پھر کہندا صاعد یار پیارا توں بھی دس شہزادہ اپنا سفر قضیہ سارا

سیف ملوک حقیقت اپنی کھول سنائی ساری یاریاراں دے دکھ ونڈانے کر کر گریہ زاری

صاعد نوں سن درد کہانی شہزادے دی کلی رنج مصیبت محنت سختی اپنی ساری بھلی

پھیر شہزادے کولوں پچھیا دس میرے دل جانی باغ ارم بدیع جمالوں لبھیا کجھ نشانی

جے کر دس سجن دی پایا منّے ملانگے کیویں نہیں تاں رنج مصیبت سارے گئے اساڈے ایویں

شاہزادے فرمایا اگوں ہووے مبارک بھائی یاراں روزاں تیک پری دی ہے اڈیک اس جائی

آپے ایتھے آ ملے گی جے چاہیا رب سچے ملکہ خاتوں نے سنگ میرے قول نہ کیتے کچے

صاعد شکر گزار ہزاراں حمد کہے پھر رب دی فارغ گئے نہ رنج اساڈے آس لگی مطلب دی

القصہ اس روز شاہزادہ نالے صاعد تائیں سراندیپ شہر دے والی رکھے کول بہائیں

جاں برخاست کچہری ہوئی رہے امیر وڈیرے صاعد تے شہزادہ شاہ تھیں وداع ہوئے دل ڈیرے

شاہی گھوڑے دو منگائے جلدی وچ کچہری ! زین لگام جنہاں دا آہا سب اسباب سنہری

جوڑے تھان پوشاکاں سچیاں لائق بادشاہانے زیور زر جڑاؤ اوہ بھی دو دستے کر آندے

چاہی ہور غلام پیارے سندر صورت والے خدمتگار ہوشیار سیانے خوب جنہاں دے چالے

ہور ہتھیار امیراں لائق جوہر دار فولادی چمک جنہاں دی مارے دوروں دشمن لوک فسادی

ایہ سبھ چیزاں وانگ عزیزاں شاہنشاہ نگر دے صاعد نوں انعام دتا سی تسیں وزیر مصر دے

صاعد دا اگھوانت نہ آہا حسن علم چترائی طبع لطافت رستاں آوازی قبضہ ہنر دانائی

سوہنا خط صفائی والا مٹھی جیبھ رسیلی بادشاہے نوں دے دعائیں نال کلام رنگیلی

جلدوں کلام زباناں کیتی اوس عزیز مصر دے مالک ملک ولایت والے ہو گئے سبھ بردے

شاہزادہ تے صاعد دوویں لوہ مجلس چھڈ چلے
ہکس وچے سنگ گلاں کردے پھولن بھیت دلاندے
دم دم نال الحمد گزارن کردے شکر ہزاراں
جو جو رنج مصیبت گزری یاد کریندے آہے
سیف ملوک دتی سکھ دولت دکھ متاع خریدی
کدے سرہاندی کدے پواندی بستر پاس نہ لاوے
شام ملے تاں کام سوارے ہون درست شکستے
ظالم درد وچھوڑے والا نام لیاں دل کنبے
موتوں سخت اڈیک سجن دی تلخی جان کندن تھیں
تلوے بلے سی شاہزادہ آہندا بجھ پری دی!
صاعد تے شاہزادہ اندر بیٹھے روپ سہائے
ملکہ خاتوں بدرہ خاتوں نالے ماں انہاندی
تک تک بہت تعجب ہوون جوبن لہراں چڑھیاں
شاہزادے سن ڈٹھیاں ہویاں اوہ جوبن دیاں لاٹاں
ہور کسے دی صورت اس نوں کیکر سی دل لگدی
صاعد وادل شہر لے راجہ ناہا عمل شکل دا!
شاہ زور آور فوجاں والے لگے ملک نہ چھڈدے
ایسے شہر بیدالمش والے وانگ نگر کشمیرے
صاعد پرت ڈٹھا جس ویلے ملکہ بدرہ تائیں

جس ماڑی وچہ ڈیرا آہا بیٹھے آن اکلّے!
سخن پیار محبت والے دسے مول نہ جاندے
کرم کیتا رب پھیر ملایا سک سکیندیاں یاراں
بیٹھ پیارے لیکھا گندے عشق ونج دے لاہے
کھاون پیون سون بھلایا گرم اڈیک پری دی
شام فجر بن شام محمد نیند آرام نہ آوے
رین پلک بھر نین نہ سوندے تکن تکدے رستے
برہی اوڈیک جدائی ناڑوں لوں لوں بلن المبے
نیند رکھ قرار صبر نوں کڈھے مار وطن تھیں
اگے چل فقیرا ناہیں ملیں گل کری دی!
سورج جن محمد بخشا اک برج وچہ آئے
باہر اوہلے کھلیاں تکن صورت خوب دوہاں دی
دور دل رہ نہ سکیاں اوڑک ترلوے اندر وڑیاں
پر اس دل سی عشق پری دا اُہل بیٹھا سبھ واٹاں
مصری نال ہووے منہ بھر یار ریجھ رہی کد گڑ دی
ذوالقرنین حسن نا چڑھیا مارن کوٹ عقل دا
کرن سنبھالا پیجا والا اوڑک ہالہ کڈھدے
کیکر خالی رہن محمد باہجوں حکم امیرے
ڈٹھوس بدرا کس حسن دا کی گل آکھ سنائیں

بدرہ خاتوں صورت ایسی لازم کرے بدر نوں ۔ ہیں بیداغ غمیں تک تلیوں لگا داغ جگر نوں

در وصف جمال بدرہ خاتون و عاشق شدن صاعد بروے

بدر منیر زمیں پر روشن بی بی بدرہ خاتوں ۔ تک آسمانی تک نہ سکدے ڈر وے عشق آفاتوں

صورت گر کوئی چین چگل دا ایسے نقش نہ سنگے ۔ کنڈل دار دو ناگ دو زلفاں اکھ لڑیاں دل ڈنگے

جو تکے سو سٹ سٹ بچے کھڑ دی عقل داناواں ۔ بیداغاں نوں داغ لگاوے صبر کھڑے فقراواں

رنگ گلابی انگ حسابی چہرہ وانگ مہتابی ۔ اُچھلے تھیں خوشبوئی چلے اکھیں مست شرابی

اُچی لمیں نازک گوری نرم جنبے دی ڈالی ۔ ناز انداز تے آن کرشمہ صفت خداوند والی

تک بتیک فولادی کھناں ترکھی گھوڑی اُتلی ! ۔ عشق مجاز اکٹھا کر کے سرجی سی رب پتلی

قد سفیدے وانگر ٹاہنگر بازو شاخاں بھویاں ۔ سخت آہے پستان ڈٹے تھیں مثل نارنجاں نویاں

نال شکر ہم تنگ مٹھی سی تنگ موہیں سی موری ۔ گل کرے تاں خوب آوازہ چھنکے مثل کٹوری

پستہ مغز بادام گری دی لذت تری شکل سی ۔ گرد پیاسہ مٹھا خاصہ رنگ وندا سہ مل سی

سخت کماناں سن بھروٹے پیشہ زور کماناں ۔ پلکاں تیر خدنگ دے دا بارن ترت نشاناں

بھروٹیاں سر آن جھکائے آنگے دو چکارے ۔ جیونکر ہو وے مقام اندر کعبتین قمارے

اچا متھا بہت کشادہ جیونکر زیب نشاناں ۔ دو بھروٹے چن عیدین دے یا خمدار کماناں

اکھ پرت تکے جس پاسے ظالم نین سیاہی ۔ چھک کٹاراں کرے ماراں لٹن باندھی راہی

مست او داس بیمار دیوانے نین منے نیند رائے ۔ چشماں نال کرشماں کر کے جادو منتر پائے

پلکاں تیر آہا تک تیلا خنجر سان چڑھائی ۔ مٹھے ہوٹھ صلح وچ راضی غمزہ کرے لڑائی

ٹھوڑا ہسے تے دل کھسے وسے وچہ مناں دے ۔ بدرہ گوری ہسے چوری جیونکر ترم زناں دے

تلخ سخن جس ویلے بولے مصری مٹھی واتوں
عاشق تائیں چا رلائے شربت موت حیاتوں

منھا گلھاں وانگ انگاراں اوپر بندی کالی
جیوں آتش پر بہہ رہی دانہ بد نظراں نوں ٹالی

نازک جُثہ مخمل کولوں سر پیراں تک سارا!
چال لٹکدی شکل چمکدی جوبن بے شمارا!

نازک دیہی وچوں دسن ناڑیں لہو رتیاں
دُرِّ یتیم وچوں جیوں دسن پٹ دھاگے دیاں تیاں

سچا صاف لہو وچہ چمڑے خوب آہا چمکیندا
جیونکر شیشے حلبی اندر چمک شراب مریندا

آن ادا حسن دیاں لہراں نشان گمان وڈیرا
ساری صفت بیان کرن دا قدر نہیں کجھ میرا

صورت بدرہ خاتوں والی لاٹ شمع دی آہی
صاعد ویکھ ہویا دل بریاں وانگ پتنگ سپاہی

پہلے جنگ خدنگ عشق دا لنگھ گیا دو پاسہ
کاری سانگ پرم نے ماری صبر نہ رہیوس ماسہ

جادوگر دو نین کوڑی دے پل وچہ کیتا مائل
حال دی کی گل محمد ہو گیا دل گھائل

کنڈا سخت محبت والا آن جگر وچہ پڑیا
بدرہ نوں بھی صاعد مٹھا جوڑ دوہاں دا جڑیا

بھاری بدر عشق دی لگی بدرہ خاتوں تائیں
کیتی قید زنجیر غماں دی ہو یوس جیت ازائیں

صاعد وانگ اُچا آہا وانگے انگشت شہادت
بدرہ دا دل بدرے وانگن جڑیا نال اشارت

ہک دوجے دی صورت تک کے بیٹھے بھن غرورت
مورت نے شہزادے والی ہوئی دوہاں دی صورت

کوہس کسے دل ویکھ نہ سکدے صورت دے متوالے
سخت زنجیر محبت والی رب دوہاں دل ڈالے

نین نیناں نوں بھجہ بھجہ ملدے دوروں کر کر دھائی
نین نیناں دے دوست نالے نیناں نین قصائی

میں نہ بکلے آپ وسیلے حیلے کرن نبیرے
آپ وکیل دلیل پچھانن آپے چور لٹیرے

رمزاں نال کرندے باتاں رکھن چھیپ چھپتی
نین نیناں دے محرم یارو کھول دسن جو بیتی!

صاعد شیر جوان سپاہی بدرہ ناتوں رانی
ہک دوجے دے عاشق ہوئے اگوں دس کہانی

رکھن شرم حیا بتیرا تکن بھی شرماندے
پہلے درجے شرم نہ جاندا بہت عاشق فرماندے

جیوں زلیخا پہلی خوابوں ناہا شرم گوایا ! جھلی ہوئی جد یوسف دوجی خوابے آیا !

ملکہ بدرہ اندر آئیاں نال انہاں دی مائی ! صاعد اٹھ سلامی ہویا کر کے سیس نوائی

جو جو ارب شہاں دے ہوندے سبھ بجا لیاندے خیراں سکھاں پچھن نالے صدقے ہتھ گھماندے

صاعد کولوں ملکہ پچھدی حال احوال سفر دا ! نال آداب جواب سناوے صاحب علم ہنر دا

ہے بی بی جیؤ مہر تساڈی ہین احسان ہزاراں بیں شنو بیلے تھیں پچھو کر کے شفقت بیشماراں

لاکھاں شکر الہی آکھاں کرم کیتا رب میرے ایس مقام پچائیوس اوڑک دس دس وخت بتیرے

کالی رات ہجر دی اندر چن کدھے چمکائے سیف ملوک شہزادہ بابا ہل گئے غم سائے

رنج مصیبت سرگردانی جو کجھ سی ہیں ڈٹھی شاید رب سبب بنایا ناں ہن کھلی چٹھی

ہوئے جمال دیدار تمہارے کھاہدے نمک تساڈے شکر اللہ دا ایت سببوں جاگے بھاگ اساڈے

ملکہ جیؤ دی مائی تائیں صاعد دی گل ساری خوب پسندے آئی لگی مٹھی بہت پیاری

ہر ہر پاسوں گلاں کر کے صاعد نوں آزماوے علم عقل چترائی دلوں کدھروں خطا نہ کھاوے

سبھناں صفتاں اندر صاعد بہت پسندی آیا پر بدرہ دے عشق اوہنوں سی کجھا رنگ لگایا

بہت تحمل نے ہشیاری دل نوں دے دلیری مڑ مڑ رنج اڈن تے آوے نال دلاسے گھیری

دل نوں آس ملن دی لاندا سمجھ ولانا داناں سیف ملوک ملاسی بدرہ ہے اوہ یار یگاناں

بدرہ دے ماں باپ بڈھے نے خاص اوہدیاں احساناں جو فرمائے سو لوکر سن ناں کجھ عذر بہاناں

ایسا بار ہمراہی ہوندیاں کر توں چنتا تھوڑی ہوگ وسیلہ کر کے حیلہ جوڑ دئیگا جوڑی

صاعد نوں امید پکی سی میل ہوسی دلبر دا نہیں تاں بدرہ دے غم کولوں اوتھے ہی سی مردا

بدرہ دی بھی حالت اہو جو صاعد دی دسی ! جڑھدیوں چاہڑ عشق دہاں نوں حرص ہوئی توبیسی

عاشق لوک اہنوں فرماندے عشق شہنشہ روحانی الیس وچ جیوں نک لیندے عاشق جو ورتی سر جانی

معشوقاں بھی معلم ہوئے حال حقیقت ساری
ملکہ ہوراں جاں اس جائیوں جت گھر پول چایا
بدرہ ملکہ ماء انہاندی نزیئے گھر نوں آیاں
کی تکدا اجے صاعد اگے مردے ڈانگ پیاسی
وکھیں سات شہزادے تائیں لگ گیا غم بھارا
مساں مساں رب دتا آہا مدت پچھوں بھائی
عطر مقوی دل دا آندا مغز اوہدے تے ملیا
جاں پھر اس نے ہوش سنبھالی سیف ملوک پچھیندا
صاعد کہندا ہے شاہزادے کی پچھیں گل میری
بدرہ دی تک صورت لگا عشق چکوراں والا
باپ اوہدا سلطان ملک دے ایہہ پردیسی بندہ
جاں اکھیں تھیں اوہلے ہوئی بدرخاتوں رانی
ایہہ گلاں کر رون لگا گریہ زاری کردا!
سیف ملوک کہے سن بھائی کول اساڈے رہ کے
دردمنداں دی سنگت رکھے کون بہے خوشحالی
دتا درد خداوند تینوں جانے قدر غماں دا
صاعد رونوں چپ نہ کردا ناں کجھ صبر تسلی
سیف ملوک مریندا طعنے سن توں بھائی میرا
بدرخاتوں دی تک صورت توں سدھ بدھ بھلائی

موہوں بولے باجھ محمدؐ لگے پربت بھاری
شاہزادہ بھی رخصت کارن نال انہاندے آیا
سیف ملوک گیا سر ڈبے خبر گزاریں سائیاں
جس دم بدرہ اوہلے ہوئی ہو بیہوش گیا سی
یارب سائیاں دوست میرے سنگ ایہہ کی ہویا کارا
ہتھاں وچوں جاندا دسدا ایہی بجگ ایہہ کائی
میت وانگ پیا سی صاعد ساعت پچھے ہلیا
دس بھائی کی ہویا تینوں زردی رنگ مریندا
لگی اگ عشق دی ہولیوں سڑ سیجی دی ڈھیری
اوہ اسمانے میں دھرتی تے پوہچن نہیں سو کھلا
کہ بدرہ ہتھ لگسی مینوں اس بن جیون مندا!
میری جان لباں پر آئی جیوں مچھی بن پانی
آہیں ڈھاہیں چلن توپاں ڈھٹھا کوٹ صبر دا
کجھ رگ توڑی رہیں سو کھالا موجاں بانیں بہ گے
درد میرے دا پیا پچھاواں ہیوں نہ دردوں خالی
عشق مشک دی قیمت پاویں جس نے کھانوں آندا
درد فراق سجن دے والی جھال نہ گیوس جھلی
درد تھوڑا تے رون بہتا ڈٹھا دا یا تیرا!
یار جنہاں تکے کول وسدے کاہدی انہاں جدائی

١ جگ یعنی عالم تازے کشور کافی عارسی عشق و یعنی اکثت ناگہاں دیلاتے آسمانی ١٢
٢ دایا یعنی قوم

صاعد کہندا قسم کراں میں سچے عشق تیرے دی
ایسے تیر نیناں دے لگے چیر گئے دل میرا
گھڑیو گھڑی ہیٹوں جو ورتی قہر قلور غماندی
بدرہ نوں ہک قاری ڈٹھیاں ہک میری ہل اٹھی
شاہزادہ فریادن لگا سن توں میرے بھائی
عاشق کل کوہ قاف تے میں دے رنیو واہگن گاہندے
راہ عشق دے چلن والے سچے مرد سپاہی
اوہ بھی عشق ہوائے چائے اُڈ ٹرن ول یاراں
فرہادے ہڑادے لگا عشق شیریں دا شیریں
جد ول زلیخاں عشق ستائی بیٹھی رستہ مل کے
صاعد نال کہنی شاہزادے جاں ایہ بات پرم دی
آہیں ڈھائیں گھت کہائیں تاں درد رنجاناں
بیدل دی کوئی بیدن جانے ہوئے بید سیاناں
ہویا گھاہ کلیجے اندر بیلا آندریاں نوں
آئی جان لباں پر بھائی مونوں بری جدائی
صاعد روندا بے سدھ ہوندا وانگ کبوتر پھڑکے
شاہزادے نے معلم کیتا بیا فساد وڈیرا
تیرے کارن اوس گڑھی دا ناطہ طلب کراں گا
پر بدرہ دے ماں پیو تائیں اجے نہ آکھن ہوندا

عاصم شاہ دے تاج تخت دی نالے باپ میرے دی
بدرہ دے غم کیتا ایتویں جیوں سیکے پر بیرا
چوہداں برساں وچہ نہ ہوئی ایسی بات تساندی
اوہ بھی عشق محبت میرے بن تلواروں کٹھی
عشق کماون نہیں سوکھالے اوہ جانے جو لائی
تھوڑے وانگر ہول نہ کردے بھاراں رکھن کاہندے
جان نہ کوہ قاف سمندر جنتول ہوون راہی
اُڈن والے نوں کی خنگل کی پانی کی دھاراں
بن ترکھان اُجاڑاں اندر جائے پہاڑاں چیریں
سسی ہوئی شہید محمد راہ تھلاں دے چل کے
لگی بھڑک ہنبولاں تائیں آتش جرم کرم دی
کون کوئی بس ٹالے لڑیا ظالم ناگ ایاناں
درداں قہراں لہراں چڑھیاں لوں لوں سر سماناں
نیر اکھیں تھیں لوہو دگیا سدو ماندریاں نوں
برہوں ڈنگے کارن سدو بدرہ بید فضائی
کندھاں نال وچہ سر متھا زخمی ہویا پھڑکے
صبر سنبھالے چپ کراوے سن توں بھائی میرا
کم تیرے وچہ دم نہ لیساں جاں جاں تیک سراں گا
بعضے کم شتابی کیتیاں فتنہ اُٹھ کھلوندا

ے ۱ بک اوّل یعنے بار اور بن بک دوم یعنے سینہ
ے ۲ تہوسلے یعنے گارو زمین
ے ۳ دھارار یعنے کنگرہ کورہ ۱۲

اللہ بھاوے ایہہ کم تیرا پری کرے گی آکے!
صاعد نوں سن ہوئی تسلی لگی آس گھنیری!
باراں روز ہوئے اس گل نوں ناں پھر اک دہاڑے
صبر آرام قرار تمامی ہویا حرام کڑی نوں
کھاون سوون زیور لاون گاون نال سیاں دے
ہویا چت اداس کڑی دا عشقے پکڑ اٹھائی
یار بار اں دل جان ہکلے اوراں سنگ نہ گھڑدے
توڑے سنگ سہیلی ہووے واقف ساری گل دی
اس دن سیف ملوک شہزادہ باغیچہ گیا سی
بنگلے دے دروازے اتے بدرہ آن کھلوئی
چن چوہدیں دا بدر کہاوے حسن وساکھ نہینہ
بدرہ نے سی نویں جوانی سُندر حسن وساکھی
صاعد نوں جد نظری آئی در تے کڑی کھلوتی
ویکھدیاں کجھ صبر نہ رہیا جیئو ہویا بے وسا!
دودھ بدیع جمال پری دی ماؤ دا تدھ پیتا
بدرہ کہندی پایئو ہئی تینوں بھاری قسم جواناں
صاعد کہندا اکی دساں بہنے سخن شماروں
ماں تیری نے ملکہ خاتوں نالے توں ہنیاری
روپ انوپ تیرا جد ڈٹھا صورت اپن اپاری

یعنے اگرچہ واقف رازدار براہ باشد چوں ہو بیار پنہانی

درعشق لازم است آنکہ حجاب دارد رہبر باید بآنجا رسیدہ

صبر کریں ناں اجر ملے گا ہیسیں مطلب پاکے
صبر آرام تحمل کر کے بیٹھا نال دلبری
بدرہ دا دل کاہلا ہویا لگی اگ پہاڑے
کتن وسن ہسن کھیڈن بھلے کام کڑی نوں
بھل گئے سبھ ہور تکاوے برہوں حال پیاندے
آئی صاعد کول جو بہنی نال نہ آند دس کائی!
چوراں ہار چوطرفی تکدے چھپ چھپ اندر وڑدے
دلبر کول گیاں نہیں بھاوے سمجھو رمز اصل دی
صاعد تک ہکلا آ ڈیرے بدرہ نظر پیا سی!
روشن روپ محل دے در تے بدر کھلا جیوں ہوئی
اوہناں وناں وچہ روپ چنے دا روشن بہت نگینہ
نین سمند کجل دیاں لہراں گل نہ جاوے آکھی
لالہ لالہ کر دی صورت ساری نیر حسن دے دھوتی
بدرہ نوں فرماندا ایں ہاں مردا نیر النسا!
اودس دودھ دی قسم ہے تینوں گل میری سن بیتا
کن دے دے دھر کے سنساں جو تدھ سخن بناناں
فرصت تھوڑی گلاں وافر آکھاں اک ہزاروں
راتیں دینہوں ویکھن آیاں جاں تدھ پہلی واری
اکھ تیری نے رکھ کلیجے ماری تیڑی کٹاری

نک بے تنگ فولادی کھناں[1] وانڈ صف بہینے
پلکاں تیر خدنگ نشانی ابرو سخت کماناں
چشمہ آب حیات سچے دا منہ مٹھا جد ڈٹھا
روشن شمع مہتابی وانگر چہرہ تیز انک کے
لاعلاج آزار دوں بدرہ جان لباں پر آئی
جے شاہزادہ آس نہ لاندا آناں ہیں ساں مرجاندا
زرد کیتا رنگ دردے تیرے نے رت سڑی وچہ دیہی
ناہنگ تیری دی سانگ کلیجہ دم دم اندر رڑکے
عشق تیرے دی نار بھلیری دوزخ دی اگ نالوں
اوٹھی کلیجے پیڑ ادلی بیبر لیوس تن سارا
بدرہ خانوں آکھ سناندی صاعد لگے رو کے
عشقے والی حال حقیقت جو ندھ آکھ سنائی
جس دم مینوں نظری آیا صورت دا شہزادہ
پُہرے کتدی ہسدی وتدی چینگ پئی تے چہ چوڑے
عشق قصائی چھری وگائی کوہندا دیدے کستاں
وچہ وچہ جراں سے پیڑاں کی کراں شرماندی
چنگی بھلی تیرے بھاتے ہیں تن وچہ سول سمانے
جے ہک ربے نہ ویکھاں تینوں ہوز کنوں سڑ جاواں
ڈبرا نیر آتکدی رہندی محل اُچے تے چڑھ کے
جھٹ نہ لایا ویکھدیاں ہی پھٹ گھتیوس وچہ سینے
وُلوُل ول کمند دو زلفاں بدھیوس کر سمباناں
خضر مثال ہنیرے اندر کھول ذنار ب جٹھا
بھُج پتنگ ہویا جیویں سرا مر گیا سٹرپک نکے
مردے جاندے نوں شاہزادے آس ملن دی لائی
پلک پلک اس دردے تیرے بھئیں برس دیہاں دا جاندا
ایڈے سفر اندر نہیں دیکھی مشکل بُری اجیہی
ایہ دل میرا گوشت بیرا ہولیا سیخے چڑھ کے
کتب بلے ہر دالوں بدرہ کوئی نہ محرم حالوں
تدھ بن کس نوں نبض دسالوں کون طبیب ہمارا
دتاں یا بجھ تیری ہیں گولی صدقے صدقے ہو کے
سوئیو جان میرے سر ورتی منتھوں ہور سوائی
بھڑکی بھاہ پریم تیرے دی تدھ نہیں کجھ زیادہ
جھڑی منہ نہیں دھڑی خوشی دی سُلفان تنی پر ورّے[2]
جگر کباب شراب لہو دا بول عذاب دستاں!
باہر وداں ظاہر ہووداں کوئی پیش نہ جاندی
من مویا تن ثابت دسدا کون دلاں دیاں جانے
پل پل دے وچہ نئے برساں دی مر مر گھڑی لنگھاواں
جاں غم ہنیا کا بلی پاوے روواں اندر وڑ کے

[1] کھناں یعنی خنجر آبدار از صفاں باریک زبن است
[2] سورے یعنی پارچہ ازاں آرد آسیا تہہ کنند

اٹھے پھر خیال تیرے دا دل وچہ نقش پکایا
ایہ دکھ سہندی ڈردی رہندی گل نہ کہندی کسے
ہیں کواری نیوں لگایا کیہڑے قہر کمایا!
موہوں بولاں تاں ٹرن وچاراں لج لگے کل شاہی ۱ پکڑ کیتی
دوہاں ولوں رب پردہ رکھے عشقے لج نہ لگے برابر خوردہ
مائی وائی سنگ سہیلی کائی بھین نہ سکی ۲ سہوکر بھیجے سسرال
توں بھی لالہ رکھ سنبھالا کریں نہیں گل واندی
تدھ نالوں دس حصے ہتوں حرص ہوا زیادہ
ایہ گلاں کر بدرہ چھپدی ٹب ہن گھر نوں جاواں
صاعد کہندا بیٹھ ذرا اک جاہ نہ آکھاں کیتوں
نت نت ہے ہنجھ لگدا کس نوں ایہ کریاں واویلا
باراں روز گزارے اگے وانگن باراں برساں
بدرہ کہندی ویر میرا بھی باہر روں نہیں ہوندا
کی کراں کجھ وس نہ میرا دس جانی کی کریے
دنیا ڈاہڈی ودتی دشمن دوکھی لوک فسادی
سبھو کوڑ نکھیڑن ناہیں تہمت لان شتابی
یار باراں ول تکے تکن ناں جو سکن ساعت
پردہ پاڑن شرم ہگاڑن ساڑن طعنے دے کے
بن کے ڈیری چاہڑ کچہری ابنویں کرن خواری

صورت تیری حاضر رکھاں تاں کوئی روز لنگھایا
مت معلوم ہووے گل گھر وچہ منہ تیرا نہیں دسے
گرم کچہری باپ میرے دی رکھیں شرم خدایا
چٹی چادر باپ میرے دی لگدا داغ سیاہی
نالے داغ نہ ہووے پیو دی چٹی داہڑی پکے
ناں اس گل دی محرم کیتی بھیت رکھاں ہو پکی
بھید نہ دس شاہزادے تائیں ہیں تھلیں شرماندی
جتنا جینا کریں نہ واقف اس گل دا شاہزادہ
مت باہر ول شاہزادہ آوے بہت اسیں تھیں شرماوے
جو دم گذرے نال سجن دے سوئے جانی ہتھوں
رب جانے پھر نال سبب دے کدوں ہووے گا میلا
کیا جاناں ہن پھیر ملن گے یا جیوساں ہا مر ساں
جان بدن تے بیچ توہیں سجناں چھڈ کے جان نہ ہوندا
ایہں وچھوڑے کولوں کیویں بیٹھ اکٹھے مریئے
جیبھی دا چاکاں بار ن ہتھوں کجھ زیادی!
پاک پلید پریت نہ لوڑن جوڑن جا خیالی
فتنہ پاون شور مچاون گوشے کرن جماعت
عاشق کارن بکڑ اڈاران مارن سہوڑ پیکے
یاراں نالوں یار وچھوڑن بدیاں لان کواری

سنگ نکھیڑن لگ گھیڑن جنگ سہیڑن گھر وچہ
جے لوکاں دی بات ہلائی ترت نہ کسی بھائی
دیلا تھوڑا تے کم بہتا کاہنوں کراں پسارا
مطلب دی لکھ گل محمدؐ ناں کر پیچ نکماں
سید باقر علی پیارا دور گیا دل چاہندا
وقت پچھاں نہ چھیڑ محمدؐ گل پیارے والی
درد اپنے دی چھیڑی کہانی روون پیا محمدؐ
عاشق نے معشوق وچھوڑن نہیں میرا دل منے
پرجاں رب وچھوڑے ہین نہیں ڈھل نہ لگدی بھائی
سجناں کولوں رخصت ہویاں نال نصیباں جڑیئے
بدرہ صاعد وچھڑن لگے اوتہا ساہ لبونے
بدرہ جلدوں جو چلی وچوں باہر قدم اٹھایا
بدرہ خاتوں ہس کے کہندی سیف ملوکے تائیں
سیف ملوک کہیا سن میری بدرہ خاتون بھینیں
صاعد جیہا عزیز نہ کوئی باجھ بدیع جمالوں
بدرہ خاتوں ایس جوابوں لازم ہو شرمائی
بیں پری دے آون والی خبر نہ بیوں ساں دسدی
سیف ملوک کہے لکھ توبہ کراں مزاخ نہ کائی
خانے کعبے دی سوہنیوں ہے سوگند وڈیری

کنگ اٹھاون ٹنگ لگاون بھنگ پاون سر ہر وچہ
نال رقیباں اساں غریباں توڑوں ہوندی آئی
دسن دی کی حاجت ایہ گل جانے عالم سارا
گرم بہار اودا اس طبیعت رہندا قصہ لماں
جے اس کولوں ڈھلا ہوندا طرف سجن دی جاندا
مت ایہ قصہ رہے لباں نے دلوے درد ابالی
صاعد بدرہ کھلے اوڈیکن کتنوں گیا محمدؐ
ناہیں صاعد دلوں کتارے بیا بھراں ہر بینے
خوب ملاپ ہویا ہن ساعت وچھڑن والی آئی
پردے وچہ گئی لنگھ جنگی گھر دل چل بن کڑیئے
باہروں سیف ملوکے والا کن آواز پیو نے
اگوں رو برو شہزادہ ہک ہکلا آیا
کی انجام دلویں گا میںنوں جے خوشخبر سنائیں
کول میرے جو چیز چنگیری سوئیو تحفے دیئیں
اوہ کر نفر دیاں گا میںنوں باجھ دموں بن مالوں
کج لبوس منہ پلاوے کے گل کہے پھر رانی
توں ہن اگوں کریں مزاخاں آکھ سناوے مہندی
مسخریاں دی طاقت ناہیں سچی گل سنائی
کہیا سچ مزاخ نہ کیتی سن توں بھینوں میری

۱۵ کنگ اصلی لفظ کنگھی مت بمعنے شاید ... اصلاح کنندہ

اوڑک مائی باپ تیرے نوں اک دن آکھ سناساں
جے رب سچے چاہیا تینوں صاحب نال منگاساں

یاد رکھیں ایہ سخن اساڈا جان مزاخ نہ بھینے
برکت پاک عشق دی کولوں ساک اساں ایہ لینے

ساک بدیع جمال پری دا منگاں پاک الٰہوں
ناطہ تیرا صاحب کارن منگ لیا درگاہوں

مولیٰ آس کرے گا پوری سخنوں کرسی سچا
درد جھلاں تے نروں نہ ہاراں مرد نہیں ہیں کچا

سیف ملوکے دی گل سن کے دلوں ہوئی خوشحالی
چپ چپاتی چلی بدرہ ناں کجھ بولی چالی

ملکہ خاتوں نے ماں اس دی ناولیاں بھر آیاں
شاہزادے نوں یار ملن دیاں خبراں نیک سنایاں

فوج بدیع جمال پری دی موج جیوں دریائی
ایہ تک آئی سیف ملوکا ہویا کرم خدائی

صدق ثبوت نے مشکل آساں آئی پری پیاری
لکھ لکھ خوشی مبارک تینوں پہنچے سو سو واری

ہے ساقی غم رہیا نہ باقی بہت ڈٹھی مشتاقی
ہسدا نے دل کھسدا آویں کھول دلے دی ناکی

لال شراب پیالہ شتابی کر میری دلداری
ہوواں مست شکست نہ کھاواں یار ملن دی واری

آمدن بدیع جمال بہ شہر سراندیپ و ملاقی شدن با ملکہ خاتون۔ و شنیدن حال شہزادہ و ملاقات نمودن بہزار حیلہ

واہ واہ گھڑی مبارک والی ساعت نیک حسابوں
آوے وال سجن دے پاسوں ہووے کرم جنابوں

جھبدے ملدا یار پیارا نکلے فال کتابوں
آیا یار محمد بخشا چھٹی جان عذابوں

سن گلاں دل مستی پاوے پیتے باجھ شرابوں
ناڑیں ناراں گاون باراں بدن ستال ربابوں

ڈٹھا بیڑا باہر آوے بری ہجر دی ڈھابوں
بادشاہانہ ملے خزانہ اچن چیت خرابوں

رُڑھدے جاندے نوں کوئی لاوے ندی کنارے پھڑ کے
حاجی اوجھڑ بھلے تائیں حج رلاوے کھڑ کے

دوزخ اگ غماں دی اندر خاک ہوئے جو سڑ کے
بخشش دا آوازہ آوے ہو بہشتیں چڑھ کے

بھارا بھار پریت لگی دا سائیں توڑ پچاوے
کیچم دا کروان سسی دے پتن باغ سہاوے
کنعانوں سوداگر آوے مصر زلیخا والے
لڈن ملاح ہیرے دی سیجے رانجھا یار سوالے
شتر سوار کچاوے بیکے تھے ولوں کوئی آوے
سپاں شیراں دے سر گاہ کے وانگ دلیراں جاوے
جاں معشوق پیارا بھائی عاشق دی گھٹ آیا
لِی مَعَ اللّٰہِ وَقْتٌ یارو سیج نبی نے پایا
وحدت دے دریاوے اندر جیہی مارن ٹھاٹھاں
ایہ اسرار نہ کھولیں ایتھے مت کوئی مار گوائی
منہ نکلنے گل وڈیری نہ کر مت کوئی ہسے
وحدت دے دریا وچہ پیاں کم نہیں سر پیر دا
کاہنوں باطن اندر وڑیوں ظاہر دی چھڈ بازی
آئی گل شہزادے والی سن توں بھائی میرے
شہزادہ سن خبر پری دی ہک تھیں چار ہویا سی
جنہاں دی دس لیوندی ناہیں تاں کوئی گل سناندا
نالے ایہ اندیشہ کردا گل نہیں ٹل جائے
جنہاں نکارن گھر در سٹے راج حکومت شاہی
جاں جاں دس نہ لیوندی آہی شوق آیا دس لبھ دا

واؤ فجر دی باغ ارم دی بو بہار لیاوے
سوہنا یار محمد بخشا گھٹ وچہ نظری آوے
جلوہ روپ الٰہی والا یوسف آن دسالے
سُتا عزت بیگ محمد سوہنی جا اٹھالے
چڑھ کے نجد پہاڑی لئے واگ دراگ اٹھاوے
نال پیار محمد لیلیٰ مجنوں نوں گل لاوے
ظاہر باطن غیر نہ رہیا اوسے دا سبھ سایا
چپ محمد جس کس پایا اوسے بھید چھپایا
مت ایتھوں سر باہر کڈھیں سٹی [illegible] لچھاہاں
شاہ شمس نے کہے سخنوں آہی کھل اہالی
اعظم شافعی مالک حنبل ایہ مسئلے نہیں دسے
لکھ جہاز ڈبے پھر مڑ گئے تتم باہر نہ تھوے
رمز حقانی دسدا جیہیں پردہ پاٹ مجازی
سراندیپ اندر آ لتھے شاہ پری دے ڈیرے
بھاہ بھاہ کر وارنگ گلابی وانگ انار ہویا سی
لطف کیتا رب پاک انہاں نوں کول انہاں آندا
مشکل وقت اہو رب میرا پھر پری دی ول پلٹے
چوداں برس مصیبت جھاگی جو کجھ لکھی آہی
دس پئی تاں فکر اہو سی کیویں القول نجدا

۱۵ یعنی شہر اذاں جا کہ سلیم نامی شتربان آمدی محمد سعید [illegible]

جاں سُتّا تاں کجھ نہ سُجھا نت نواں غم کھاواں
نزت بدیع جمال پری دا کیویں درشن پاواں

جاں ہن آئی پری پیاری فکر پیا دل بھارا
خبر نہیں کس طرح ہووے گا نال میرے یہ کارا

آس امید میری دی کشتی بنے لگسی تر کے
یا گرداب غماں دے ڈُبسی یہ تُکّی ڈر ڈر کے

اوہ بدیع جمال پری ہے پریاں دی شہزادی
حسن جمال کمال جہانوں ہوگ اس خود دی زیادی

پریاں دیو آدم دے دشمن ہوسن کئی فسادی
میں عاجز پر دُبسی بندہ تکو آس خدا دی

چوداں برس گزارے سکدیاں دُکھ جھلے اس آسوں
خبر نہیں ہن پل چھل اندر کی ہوندا ات پاسوں

بابل نے شاہ مہرے وتے نال خوشی دے تکے
تکن سات گیاں کجھ خوشیاں عشق چلائے دھکے

دلبر غیبی دانیوں لایا سُولی تے جند چاڑھی
آس فضل دی کر کے دِتّا چھٹّا میں باڑی!

وچ ہوائے پھاہیاں لایاں اُچے نکے چڑھ کے
بھکھا تے ترہایا سو کوس غم دی کوٹھی وڑ کے

شہر گراواں یار آشناواں ہوئیوس چھوڑ اکلا!
متے ہما پھیر وبھے ہو جاوے سبھ بھلا!

سیمرغے نوں جال لگایا ہتھ لگن دی آسے
کچیاں تنداں وچ محمد کد اوہ پنکھی پھاسے

گھر در چھوڑ جنگل وچ وڑیوس میر شکاری بن کے
شاہبازے نوں ہٹی لائی کچے دھاگے تن کے

ہس شاہباز آیا کرتاری نور ماہے گا ہٹی!
جے آیا اُٹھ گیا نہ لدھا چوڑ ہوئی تد ترٹی!

جے شاہباز میرے ہتھ آیا مولیٰ کرم جگائے
ہور ہزار شکار زمیں دے سبھ پھڑے گھر آئے

مشکل وقت ایہو رب سچا کرم کرے اس ویلے
دلبر دے دل پیا محبت پھیر میرے سنگ میلے

رُوح شاہزادہ منزل پہتا کر کر بہتے حیلے
دلبر ٹور لیاندا اگوں کامل پیر وسیلے

وقت لقا سجن دا آیا چنتا ہی گھنیری
بے پرواہ پیا مت رڈے گھٹ محبت میری

مومن تلخی ویکھ نزع دی تنگی ہور قبر دی
مشکل پینڈھ صراط پلے دا گرمی سخت حشر دی

ہور حساب عذاب بتیرے جھل بہشتیں آیا
مہر محبت نال شتابی دس لقا خدایا

سراندیپ بہشت شہزادہ روح تیرا اس بھائی
ہر اک نوں دیدار ہوویگا کافر مومن تائیں!
مومن نوں دیدار ملے گا نال اخلاص پیاراں
ہر بیتے وچ رمز فقر دی جے تدھ سمجھ اندر دی
بہت ہویا خوش وقت شہزادہ صاعد کول بلایا
صاعد تائیں دے مبارک کہیا شہزادے بھائی
آن شراب کباب تمامی چنگ[۱] رباب ستاراں
لے کے نال رووے دل جانی صاعد تے شاہزادہ
سیف ملوک کہیا سن بھائی جانی یار سفر دا
خوشی کمال میرے دل آئی سہویا چین ہزاراں
بھتی آن دماغ میرے وچ خوشبوئی دلبر دی
چوداں برساں دی سردردی ترٹک سخت عمل دی
دلبر دا مکھ لال پیالہ مدھ حسن دا بھریا!
آیا مساں لباں دے نیڑے ہور سبھو غم بھلے
پریاں نوری لوک کہاون جسے جانے پاکی
اوہ بیٹی شاہیاں شاہے دی ایس ولایت منی
خبر نہیں کی ہوندا بھائی باب اساڈے ایتھے
پر جے مہر پیا دل پاوے مالک آپ دلاں دا
ایہ گلاں فرما شاہزادہ غسل وضو کر پاکی

اوتھے یار ویدار دیوے گا جس دی ترے کمائی
کافر دیکھ لقا قہر دا ایسن سخت سزائیں!
باغ ارم وچ کول سجن دے کرسن بیٹھ بہاراں
گل سنا محمد بخشا عاشق تے دلبر دی
اس بن ہور آہا جو کوئی کولوں دور کرایا
اج بدیع جمال پری ہے ایس نگر وچ آئی!
عطر گلاب خوشی دے ساجے جو لائق سرداراں
باغ اندر آ بیٹھے کر کے ڈیرہ خوب آمادہ
ہوروں ہور ہویا ہن میرا حال احوال اندر دا
سکا باغ دلے دا کھڑیا ساوا وانگ بہاراں
میٹی کلی گلاباں والی کھولی واؤ فجر دی
آن نشے دا ویلا ہویا ڈھل رہی پل جھل دی
ساقی قدرت والے مینوں آن تلی پر دھریا!
نفوں تفوں جند کرے محمد مت ہتھوں چھیٹ ڈھلے
دھکے دے کھدڑے ناہیں ہیں بیچارہ خاکی
میں ایتھے پردیسی توڑے مصر اندر ساں سنی
شان اوہدی دے لائق ناہیں میں کتھے اوہ کتھے
لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ یارا قول سچا فرماندا
بن تن سیج اتے چڑھ بیٹھا زیور پہن پوشاکی

[۱] چنگ نام سازے است ۱۲
[۲] عجب نامور

اعظم اسم مبارک پڑھدا سورے نبی خلیلے
شاہ مہرے سلیمانی کھولے سیف ملوک اصیلے

مورت ویکھ پری دی اوّل قلم تسکل دے چمیں
پھیر اکھیں منہ متھے ملدا مڑ مڑ جاندا گھمیں

پھیر لپیٹ اندر تعویذے بازو بند کر بدّھا
کہندا برکت تیری تھیں میں ایہہ ویلا لدھا

صاعد باہجھ نہ رکھیا اوتھے خدمتگار نہ گولا
بہن شراب ہکلے بیٹھے نہ کوئی شور نہ رولا

بھر بھر بہن شراب پیالے پی پی تھیون کھیوے
چہرے روشن مثل متابی نین بلن جیوں دیوے

جاں کوئی ساعت ایویں گزری ہویا کرم خدائی
ہور نویں خوشبو شہزادے دلبر ولوں آئی

ملکہ خاتوں تے ماں اس دی عنبر عود جلائے
ملکاں وچہ گئی خوشبوئی عطر محلیں لائے

پریاں ایس مہمانی تائیں بہت پسند لیاون
بے خوشبو ہووان دل راضی ہسن کھیڈن گاون

ایسے طرح دہاڑ گزاری شام پئی دن لتھا
شمس بدیع جمال پری دے کج لیا منہ متھا

صفاں قطاراں بنھ کھلوتے آدم وانگن تارے
شاہ پری آسمانی چھپی پردے وچہ کنارے

دن ڈبا تے پئی تماشاں شاہ پری بھر آئی
پیا کو ہنگھا رولا ایت اندر رہیا شمار نہ کائی

باغ محل تلا کنارے سارے صحن چبارے
ہر ڈالی ہر تیر اُتے پریاں ڈیرے مارے

چمکو چمک پوشاکاں سُچیاں اک تھیں اک چڑھاوے
ہر اک بدر منیر حسن دی نجم نساء کہاوے

کڑیاں بھرن تریجن جڑیاں بنیاں بہن بچریاں
ہسن گاون ہاسے پاون اوپر باراں دریاں

چمکن سالو ململ واگاں چھنکن چوڑے سچے
جوڑ مروڑ کڈھن لک پتلے لٹک ٹرن قد اُچے

معشوقاں دی صفتیں آیوں تاں گل دور رہے گی
تھاں کو تھاں پتھان محمد خلقت کی کہے گی

ہر ہر جائی کر تکلیفاں زور طبع دا دسدا
درد فراق فقیر دسیندے جو اندر وچہ وسدا

ججے ہر ویلے درد پکاراں سینہ ڈکھے ہوندے
رنگا رنگ کلام بھلیری بہتر بسدے روندے

بدرہ دے گھر شاہ پری دا ہویا آن اُتارا
موتی لعل جڑاؤ تنبو سونے دا سبھ سارا

ص ۱ گھمیں: بیٹھے قربان
ص ۲ اربرو: خوشبو سیوش ۱۲
ص ۳ روز رفت شب رسید

ملکہ بدرہ ہاں اوہناں دی ہور تمامی سیاں
چائل چاء محبت کولوں ملن پری نوں گیاں!

شاہ پری نے ملکہ خاتوں مل اوّل گل لائی
بعد اس تھیں پھر بدرہ خاتوں پھیر اوہناں دی مائی

مائی اگے سیس نوایا متھے تے ہتھ دھر کے
اس نے اگوں سرمنہ چمیں بہت محبت کر کے

وار و وار ملن سب سیاں آکھن صدقے گیاں
جیوں دلبوے تے ڈھیں تپکے تیویں ڈھہ پیاں

پریاں نال سیاں دا میلا خوب طرح دا ہویا!
سراندیپ بہشت برابر حوریں بھریا گویا!

ساوریاں رنگ گورے سیاں کنک ونے رنگ پکے
شرم حضور کوئی کوئی کردی ہس ہس اکھ مٹکے

ہکناں دے گل سوہے کڑتے سر تے بھوچھن بگے
دھڑی سندھور لگے وچہ شیشے چمک پری نوں لگے

ہکناں دے سر سبز دوپٹے سوسن رنگی انگی
گھیرے دار ستھن چن لائی سرمائی کر رنگی

ہکناں سُرخ پوشاک تمامی پیراں تھیں لگ چوٹی
باغ ارم جیوں گھاہ ہرے وچہ ساون تیج بہوٹی

ہکناں چھاپے دار پوشاکاں جوڑے نال بناتی
پیٹ اٹھاون چال کھاون گڈھ گڈھ چلن چھاتی

ہکناں دے سر ساوی چادر گل وچہ کڑتے کالے
ستھن جھٹکی سر پر مٹکی ٹرن کبوتر چالے!

موہنے ٹھارن باہاں اولارن گردن لک مروڑن
حسن مروڑاں کرن اجوڑاں تروڑاں دے تروڑن

نین کٹاراں بھواں کماناں نک خنجر بید ستی
نال سیاں دے ڈھکوہ گیاں دے کوٹھی ملن رستی

کنڈل دار دو زلفاں لٹکن بھنیاں نال قلیلاں
چلن بن کے چھابجر چھنکے منکے ہار ہمیلاں

کجلے پاون تے مٹکاون لاون داغ تلاں دے
اوہلے بہ بہ گاون سوہلے ڈھولے گیت دلاں دے

کی لکھی گل محمد چل اگیرے چلاں
پر بس ایہ فرمائش کیتی اس بھاون ایہ گلاں

جس دی خاطر رکھ ارادہ کیتا ایڈ نکادا
انہاں گلاں تھیں اوس جنے نوں ہوندی خوشی زیادہ

دل میرا ایہ چاہندا ناہیں بن دردان دی باتوں
نال ضرورت تھوڑی تھوڑی گل کراں اس ذاتوں

بدرہ نوں گل لا پری تے بہت محبت کیتی
سرمنہ چمیں نال پیاراں میل دوہاں جند سلیتی

ملکہ دے دل ویکھ پری نوں بہت ہوئی خوشحالی
شکر کرے جو پھر لیا مڑ دی بھین میری رب والی

جیوندیاں منہ اس دا ڈٹھا لدھی گئی گواتی
اس بن جیون ساڈے بھانے آہی بری حیاتی

موئی اسنگ ملائی مڑ کے کرم جگائے ستے
ہو دل شاد پری چڑھ بیٹھی تخت سنہری اتے

مائی نے پھر کول پری دے آن چو گردے دھوپیاں
عود اگر تے عنبر اشہب مشک اذفر خوشبویاں

مشکاں دی کجھ حاجت ناہیں عجب جمال پری نوں
تازی شاخ گلابی سادی پھلاں نال بھری نوں

اس دے قدر موافق آہی ایہہ ہر چیز کیسی
ہر ہر وال اوہدے سنگ آہا لکھ لکھ نافہ چینی

صفت اوہدی دی گل محمد کس منہ نال الاواں
منہ نکا گل بہت وڈیری کیکر آکھ سناواں

در وصف جمال شاہ پری می گوید

کاغذ قلم زبان میری وچ ایہہ بیان نہ مڑدا
عقل فکر ہن عاری ہویا کھلا سر وسر پڑدا

ہر ہر تھاں مرنیدی آہی جو کڑیاں وڈھ ہر نوں
ملے سزا طبیعت تائیں اوس فضولی کرنوں

حسن بیان نہ ہوندا اس دا قصے دی فرمائش
لیک طبیعت اپنی والی کرساں کجھ ازمائش

نہ ہل ہوندا کمتائی وچوں تاں افسوس نہ رہندا
تھوڑی بہتی صفت شکل دی اوڑک میں بھی کہندا

جیوں شاعر پنجابی کردے اوہ کم نرت کری دا
پر اوہ صفت نہ لائق ایتھے اُچار دپ پری دا

اُجلا روپ پری دا بھائی پھیر طبیعت میری
پڑھنے والے کرو نہ طعنہ ہوگ کلام اچیری

جیوں محبوباں دی گل دسدا نظمی مرد حسابی
کجھ کجھ ڈول ہووئیگی اوہو کدھرے ہوگ پنجابی!

جو جڑیاں دی لذت بہتی زرے ہکلے ماسوں
لذت دا سلونا بھائی لہو محمد پاسوں

پر جاں کٹ جگر دے بیرے ہیں کباب بناواں
رت دلے دی پانی پل کے غم دی اگ پکاواں

پر جس ویلے کھاون والے اوہ کھاوے مکھ موڑن
حاضر رہے نہ رجی اساڈا خوشی دلے دی توڑن

سلہ: یعنی کر گوشت دے دہی آمیختہ کی بپزند بعد لذیذ بار بشند ۱۲

پریں بن انصاف تساں تھیں دم انعام نہ منگدا
کرو قبول گدائی ٹکڑا یار دوالیں بلنگ دا

رستہ چھوڑ محمد بخشا پھریں جیڑ تیڈا اچھلاں
کر کجھ صفت پری دی ایتھے دیباچے ایہہ گلاں

اُچا قد سفید ایتلا سرو آزاد بہشتی
یا اوہ نخل مراد خداوند رحمت کنوں سرشتی

کنڈل دار دو زلفاں سر تے کالے ناگ ڈنگالے
ہر میلنڈھی سر کڈھے جیونکر کستبر جلیبھ نکالے

دانشمند کمند زلف دے بند ہودن دل بسنتے
بیچاں بیچ اوہدے وچ پھاسن نہ نکلن دے رستے

کنڈیں بندیاں واگاں گندیاں کیچ کواری کاکی
حوراں وانگ رنجوراں ہوون ویکھ لطافت باکی

نورانی دریا پیشانی نال صفائی چمکے!
واگاں وانگ زنجیری ہویاں اوہ حسن جدر مکے

سیجیاں صیحیاں مشکیں رجیاں سیٹریاں کردیاں
پھاہیاں عاشق پھیض کدائے ٹٹ گلے وچ سلیاں

فرقوں فرق پیا کستوری ہو یا دو ٹکڑے اک دل
مشکل تھیں وچ ہلک فرنیاں پیشکیے دا کم مشکل

واگاں مشکوں لاگاں لگیاں جھولن سے رلمکیا
یا بانشلخ گلابے تائیں سر تو پیراں تک، سایا

دلول دل پئے ول والاں ول دل ولی دلاون
آب حیات ہو ہوں گھت ظلمت ذوالقرنین بھلاون

پٹی صاف آہی خم والی جیوں تلوار سروہی
پھٹے کٹے سٹے راہیں عاشق ڈہین دھر دہی

درس جمال اوہدے دی پڑھدے سورج اتیر تارے
تھا صاف رو پیری تختی رکھن پکڑ کنارے

اوس تختی اپر لکھے آہے نال سیاہی کالی
خوشخط عربی نون دو باسے کانی قدرت والی

نوناں ہیٹھ عجائب سوہنے دوئے صاد لکھے سن
آفرین ہزاراں اس نوں جس استاد لکھے سن

اوس تختی دے دیکھے دیکھے دو نہہ جماں گرے گھیرے
جیم جمال اندر خوش نقطے کالے خال لوٹیرے

نوناں دے سر نالوں لے کے میم مبارک تورے
الف ازل دی کانی لکھیا وچ صاداں دے جوڑے

الف اگے پھر بیدی دے کے حلقہ دات بنایا
شور عشق داستان حسن دا اک تھیں دہ ودھایا

لالی لباں شنگرفوں لکھیا خط فارسی دیاں ریاں
اوہناں دیوں بین دسیندا زور عشق دا پیاں

٥ یعنی ابرو ... دسادل ... بایدکرد
٢ یعنی ... مرغش ... انر غنچہ ... گویا زنخ ... بور ... سیبن ... دانہ ... میم ... دانغیین ... رابعہ ... گردکادن ... انرسرو ... تمام بود ۱۲

پیرے تے سین پیرے سنگ میمے رسم بتی بجھوبی!
باغ ارم دے ٹردیوں آہی اس دی شکل نمونہ!
انہاں پھلاں تے بھوراں وانگن ٹکہ بندی والا
ٹھوڈی سی پھند صاف وپے دی ٹکی یا بجھ زکوتوں
لعلاں مونہٹے طعنے مارن چنبے دے پھل جٹے
موہناں بدن پھلاں دا دسنہ ہلے وچہ چھپایا!
دو بستان صفائی والے لوبں شگوفے اُگے
سینہ صاف صندل دی تختی جوڑ استاد بنائی
پنلاں ہم سفید رسا کم دا جیوں کاغذ کشمیروں
لچ لچ کردا منگا وچہ اک مہین بیانوں!
لکوں لے لگ پیراں تائیں کراں خیال نہ من دا
چاندی پیر نگے جد چاندی جاندی جان بچاندی
نازک پیر گلاب پری دے مہندی نال سنگارے
کلغی مغزی نوک پنجے تے جڑت ہوئی فیروزے
پھوک چلائے تاں اُڈ جاون وانگن سوہیاں چڑیاں
حسن بدیع جمال پری دا وانگ بہار چمن دی
نرگس مست بیمار پری دے نین گوہڑے منوارے
پاڑ سٹے پیراہن گل دے پہرہ ویکھ گلاباں!
لال گلال گلہاں دل تک کے داغ لگا گل لالے

میمے دی گنڈھ نال دنداں دے کھول دکھائی خوبی
صورت اندر پیدا ہویا گل پھل گونہ گونہ
جیوں گلزار اندر آ بیٹھا حبشی بچہ کالا!
وچہ ٹوا پیسٹول بھریا چشمہ آب حیاتوں
ٹٹل گلی دی گھنڈی دہی سرخیں لے لگ گئے
کیتنے جتن ہزار ہزاراں کسے نہ درشن پایا
کالے بھور اوپر گھولے نظر دل زخم نہ پکے
واہ استاد کریگر جس نے ایہہ پیوند لگائی
ریشم قسم اُچی دا یاہی لپّا سوت حریروں
پیرا ٹھٹے تاں ول کھادے ٹھڈی ٹُرے زبانوں
بادشہاں دے ٹٹن ہن جائے کی مقصد ورسخن دا!
قد میں ڈھنڈی عمر غماں کھنڈی سجیلوں سین چاندی
تلے دار بنائی پنیاں چمکن وچہ ستارے
پنے تلے تنا دے پلے سبھ سچے زر دونے
کھڑیاں کلیاں رنیاں جیہاں پیریں سوہن کڑیاں
سنبل ڈال مہین زنجیری ہو بندھی ولن دلن دی
چہرہ پھل گلاب بہاری گل لالے رخسارے
گلدے گلدے عرق سدائے رل گئے وچہ آباں
جمیں رنتے کلیجے اُتے پیندا زہر پیلے

جوش بخار عشق دے چڑھدے جاں نیناں ول تکدا
ٹھوڈی ویکھ غبانی تائیں لیلک پئی وچکاروں

اُچا قد رنگیلا اتنک کے سرو آزاد پیارا!
چوہدھویں دا چن داعی ہویا متھا ویکھ نورانی

کالی لیل زلف وچہ آہا خوب سہیل یمن دا
اچا متھا بہت کشادہ شیشے ہار چمکدا

لاڈ تکبر دِل بھر بھر تے بھر وٹے دو کالے
متھا سی اسمان حسن دا اوہ وچہ قوس قزح سن

چہرہ چمن بہشتی صفہ ابرو طاق بنائے
مکھ محبوباں ابیت اللہ محراب اوہیر سے

زور کماناں کم ہمیشہ ابرو سخت کماناں!
جیتن کدی نہ ہرن یا فی ترکھے تیر خدنگ دے

اکھیں تیز کٹاراں وانگر کرن چوطرفی ماراں
بیٹھے چھوہ دھروہ کرمارن برچھی نیزے سانگاں

سیف ملوک جیہاں نوں لاون کس بندوق کلیجے
بجلی دے چمکارے وانگر اکھ پرت تھر دا

واہ واہ مست نگاہ پری دی گھاہ کرے وچہ سینے
خوب بدامی اکھیں بھائی پیر میاں انب پھاڑی

گوہر دے زمین سمند حسن دے کجلا لہراں مارے!

نرگس نوں سر دردی لگے اکھ ہگاڑ نہ سکدا
پستاناں دی غیرت کولوں وکیا رنگ اناروں

بیراں بھار حیران کھلا تا ہویا قید بیچارا
اکھ بھڑانہ تکن ہوندی سورج ہار پیشانی

عاشق دی بلغارے تائیں رنگ دیہوں دن دا
رُوپ انوپ خدائی دسے اوس اندر جو تکدا

لالی اندر نظری آون جن مبارک والے
شام زلف دی لالی اندر کالی گھاٹ طرح سن

واہ نقاش محمد بخشا جس اوہ رنگ لگائے
کِیراں نمازی زاں عاشق سجدے دین چوفیرے

رستے زمین سپاہی ظالم گھائل کرن بچولنا
لسلے ناگ ایلے چوری نال دلال نوں ڈنگدے

اکھ مٹکے چوراو چکے چھپ چھپ کرن اشاراں
لٹن کٹن سٹن راہیں سِنن نہ کوکاں بے نگاہاں

دھول آواز نہ نکلے کوئی گل نہ جاوے شرمیلے
جو تکے سو ہوش نہ سکے بھج اُدھائیوں ہر ہرا

ڈوری بھوری نیند بھری ہی تکدی طرف زنانیے
کجل کٹک مٹک سوہاوے جو تکے بک جا ٹری

اکھ مٹکے مارن دھکے ٹھل دیوان ہتیارے

۱ ع یعنی باز کرد وچشم ۱۲
۲ ع لیک یعنی شگاف
۳ ع چہرہ یعنی کیس گاہ ۱۲
۴ ع یعنی حیرانی ۱۲
۵ ع بیو بیابانی
۶ ع یعنی دیدار زنان ۱۲

ہوندے غرق جہاز دلاں دے لگدا کون کنارے
جادوگرا ووداس ایانے بن پھینے متوارے

کٹ کٹ سٹن کٹک ڈلاندے لین جہان آزاری
ہکواری دے دیکھن کارن سیکڑیاں سر وارے

تکھن سات کرہیند اگھاتل نک خنجر فولادی
تپلا اُچا تک پری دا دھار جویں تلواروں

سدھا تیر صفائی والا زہر آلودی کانی
کاتب لوح قلم دے لکھیا حکمت دسی تدبیروں

متھا لوح ازل دے نوروں قلم آہا تک بھائی
سُرخی لکھن والی آہی دات دوات نورانی

لکھن کی روشنائی خونی سر خط عاشق فانی
سدا بہار گلاب گوہڑے دی دات کلی مکھ میٹی

سوہنا سُرخ عقیقی تھیوا مہر نگی سلیمانی
سچا موتی سل ٹکایا کاری گراں سیاناں

لعل لباں یاقوت سچے سن شکر مصری ڈلیاں
پستہ مغز بادام گری سن جب ڈیلے منہ میٹھے

لالی ویکھ لباں دے والی والی مصر شہر دا
دند سفید ہیرے دیاں کنیاں گھنیاں گھنیاں لالاں

یا ان بدھے موتی بدھے گھت قدرت دیاں تاراں

پر اس وٹین محمد بخشا جو ڈٹے رب تارے
اوپر خماری کرن اسواری پھرن شکاری بھارے

کر دے سار ہتھیار جنہاں دے سہرے سار سنگاری
پاک شہید محمد بخشا جو اس جھگڑے مارے

اوہو قاتل اوسے اگے پھیر کٹھے فریادی
لونگ بلاق سچی دی تابش جھلک لگے چمکاروں

اڈ دے پکھنوں مار گوائے کیا طاقت انسانی!
وچہ بِسْمِ اللّٰہ اَللّٰہُ اَکْبَر الف فتح تکبیروں

ڈھول اک اگوں منہ دوئے ناہی خط خطائی
صوفاں سر الہیٰ نکلن اکھر عشق حقانی

بول تیرے توں گھول گھمائیں جیتے لکھ جانی
صاف آواز برم رس والا جیویں ابجھے دی سیٹی

موری مثل سوئی دے نکے آہی ذرہ نشانی
یا اوہ گبر دتیاسہ مصری لذت وار کھاناں

لالی تے باریکی وتوں گل عبتاسی کلیاں
گل کرے ونڈ دے چھوہارے ہسے تاں پھل ویٹے

مورت اگے نال ضرورت ہو گیا سی بردا!
استا کار برابر کر کے رکھیاں خوب قطاراں

یا اوہ چنبے کلیاں جڑیاں تنج چوکے ہک یاراں

بجلی ۱ موج دریا ۲ یعنے بغیر نوکھیو ۳ جھوڑے معنا ۴ یعنے سرخی ۵ یعنے بدے بے فکر یا بے سرا زخم ۶ یعنے دنداں سی دد ۱۲

خوب سنجاف چیڑے تے سوہے کنگری چوٹی دار لاں
طوطے وانگن جیبھ مٹھی سی مینا بولن والی
ٹھوڈی سیئو باغ ارم دا ہی سی رس والی
چہا پاک آہا وچہ ٹوآ جوبن پانی بھریا
گردن مثل صراحی کچ دی بوتل صاف بلوری
یا ماہی دی مرلی آہی مائل کرے حیواناں
شیریں شکر نرم آوازہ رسلے بول رنگیلے
مٹھا ہا سہ ہاسہ وند نہ کر دی ننگے
طوطے قمری نالوں سوہنی کوئل وانگن بولے
باہاں لوہڑے رنگ رنگیلے چنن چیر بنائے
یا اوہ باغ حسن دے وچوں چنبے نویاں شاخاں
انگلیاں دس پوں سلایاں چاندی کھری سلاکاں
یا وہ کلسکاں سوہنیاں آہیاں تسنگرف بھریاں نوکاں
چھاتی تختی صاف چنن دی خوب کریگر گھڑکے
شان گمان مخول تکبر لاڈ تے بے پرواہی
نازک جسہ پھل چنبے دا اکھن سیالا
رنگی رنگی چال لٹکی ہنساں کھڑگاں جیہی!
ٹور لٹکدی وانگ کبک دی گردانک مروڑے
حوراں نالوں حسن زیادہ پریاں دی سرداری

گلیاں ہار محمد بخشا سرخ دسن دند لہراں
آکھے ہیں ناں بولن والی ہر اک نال سکھالی
بھلے لکھ آسبب نہ پہنچے اس دے کول سوالی
ٹھوڈی ہیٹھ سلاک جڑی سی مچھ حسن دا تریا!
سرخ شراب لہو بھر رتے شیشے گرد لاہوری
یا کرنا آخر دی سن کے نکل پیون جاناں
تلخ جواب مٹھے منہ وچوں سن کیہندے بیلے
صاف لمبیں تے پتلی گوری گردن مثل کلنگے
چھنکے گل کٹوری جیسی موتی بھر بھر تولے
استا کار ازل دے یار وخند رچیا ہڑ سوہائے
لچکن جوڑ مروڑ کریندے چال مثل گستاخاں
نوبیں مہندی بن بن بہندی لہو ملے غمناکاں
یا شاطر یا تیر اجل دے رت پیون سمجھ لوکاں
چاندی دے دو پھل لگائے منج لوہے دی جڑکے
بے رحمی تے ستم بے ترسی خوئے بے مہری آہی
دھنی تہیں خوشبوئی حلہ مشک تتاری والا!
رنگ گلابی شکل مہتابی پھلیں تلدی دیہی
پت اٹھاوے رب بچاوے کچی تند نہ تر دڑے
یوسف ثانی روئے زمیں تے صورت رب اتاری

روپ بدیع جمال پری دا چودس رچن نورانی
جے سورج ول ویکھے ساہنواں بھجہ بدلی وچہ وڑدا

بابل شاہ پیارے گھر جمیں بالی پالن ہارے
ٹھم ٹھم کردی دھرتی دھردی نازک پیر گلابوں

جے عاشق دیاں نیناں اتے رکھے لاڈ عتابوں
تر ورڑاں جوڑاں تے نک توڑاں دم دم وچہ کجوڑاں

نویں جوانی مدھ مستانی آلی بھولی سادی
آن ادا لکھاں پری دا باہر شمار اندازوں

یوسف دے پیراہن وچوں جلوہ جس دکھایا
جاں بیٹھا سی وچہ کچاوے شمس لیلے والے

فرہادے شہزادے سنیاں جاں شیریں آوازہ
ہر دا روپ مرنیدا بھائی ہر جائے چمکارے

لعلاں وال یان جواہری جوبن دے بنجارے
بھید چھپاویں مطلب پاویں اس ٹکلے کس لائیوں

انگ سہیلی تے البیلی سوہنی راج گہیلی
پری گلاب سندر مکھ والی وچہ گلزار حسن دے

شمع پتنگ جلاون والی گرم لقا پری سی
اوڑدے مکھی ڈھین ہوائیوں جے اک جھاتی پاون

شوخ آشوب جگت دا فتنہ شور انگیز جہانوں
دھاوس زہر کلیجے تکے جے زہرا آسمانی

تارہ ویکھ ہکو چمکارہ ہو بیچارہ جھڑ دا
بابل دے کھوہ پین فرشتے ماروغم دے مارے

مہندی رنگے جیوں پٹ لچھے آون شہر خوشابوں
پر پر چھالے پین محمد اتھرواں دے آبوں

تندی تلخی بے وفائی مویاں نال مروڑاں
رُوپ الٰہی دی اک پتلی دم دم ہو وے زیادی

نور حضور بیٹھی مستورہ تنبو تان مجاز دی
او ہو یار اس باغ ارم وچہ سیر کرن سہی آیا

قیس نمانے نوں کر مجنوں نجد اتے تن گائے
پٹ پہاڑ رٹے اس کیتا خیبر نوں دروازہ

پا جھاتی محبوباں والی گوہڑے نین سنگارے
بک دُوجے دل لین محمدؐ دم کون بیچارے

کدھر رہیا گل پری وی کت پاسے اُٹھ آئیوں
جیوں تارے چن نال سنگارے ہر یک سنگ سہیلی

سنگ سیاں رل کھیڈن پیاں جیوں پھل ہو چمن دے
بہتا جھکے نیواں نکے شرم حیا بھری سی

ویکھن تارے چمکن ہارے ڈگ زمیں پر آون
مٹھی جیبھ ملیح سلونی بہت پیاری جانوں

له عنفوان شباب [illegible]

عاشق سوز تپنگاں وانگن روشن لاٹ چراغوں
جے کجھ صفت پری دی بھائی ٹوراں ہور اگیرے
مشتاقاں نوں شوق سجن دا سن سن ہوگ سوایا
جوش خروش بھرے دل والے بے سدھ ہوسن ہوشوں
مست نگاہ پری دی اندر خونی نین بہادر
جاں چڑھ بیٹھی تخت سجے تے ملکہ کول بہائی
ملکہ خاتوں نوں فرماندی ہے سند رکھ بھینے
کیکر گزری حال حقیقت کس قیدوں چھڑکائیں
کی سبب بنایا قادر کہو کی قدرت ہوئی!
ملکہ سی حیران نہایت ویکھ عنایت ذاتی!
تابش جوش حسن دی کولوں رہے نہ ہوش ٹکانے
واہ کاری گر سرجن ہارا سبھ قدرت دا والی
نہ اس جسند نہ جُثہ جامہ بے مانند الٰہی
آپ حکیم سبھے بدھ جانے ہر کوں رکھ بناندا
پانی دی ہک بوند بقیدری ہو جھڑی اسمانوں
شاخ ہری تھیں پھل نکالے پھلے دچوں شانال
پتھرنوں دے نور جنابوں سورج کر چمکاندا
سادریاں تھیں گورے کردا گورے وچوں کالا
کردا ابنی کنعاراں وچوں سر پہ تاج ٹکا کے
نونہال اتے گلبد ناں بک ارم دے باغوں
ڈر گدا امت عاشق تسے سڑ سڑ مرن چوفیرے
اگ وچھوڑے والی اتے تیل جدوں ایہہ پایا
جگر کباب شتاب کرن گے تاب حسن دے جوشوں
مویاں دلاں نوں زندہ کردے آب حیات برابر
نال پیار پچھیندی گلاں جیوں ماؤ دی جائی!
لکھی دُھر درگاہ سچے دے تدھ آپے دکھ لینے
قلزم دے شاہزادے کولوں کیت بدھ نکل آئیں
ایسا کامل ملیا تینوں کون مؤکل کوئی!
تاب حسن بیتاب کیتی سی بیٹھی چپ چپاتی
بربر تکے بول نہ سکے ایہ دلیلاں آنے
چونوں اتے چگونوں دائم پاک اوہدا در عالی
لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُوْلَدْ ہے سدا اوسے دی شاہی
قطرے ہک منی دے وچوں خوب منکھ سہاندا
دُرِ یتیم بنا وے اس تھیں لعل پتھر دی کانوں
ہک رنگوں سے رنگ بنائے آپ حکیم سیانال
پانی دے ہک قطرے وچوں عرش مجید بناندا
سپ سمندر وچوں موتی کوہ قافاں وچ لالہ
ملکاں تھیں شیطان بنائے طوق گلے وچ پاکے

بک بمعنے غزالہ ۱ صحرا ۲ ۱۲ لکھی بمعنے نوشتہ تقدیر ۱۲

دنیا داراں دے گھر جیندا بیٹے ولی الٰہی ۔ ولیاں دے گھر پیدا کردا میرے وانگ گناہی
قدرت اس دی دا کجھ میتھوں انت حساب نہ آوے ۔ سکی لکڑ سر حقانی بن رباب سناوے
سوہنی صورت سر الٰہی عام نہ سمجھن سارے ۔ خاصاں باجھ محمد بخشا کون کرے نستاکے
وقت ناوقت پچھان فقیرا گوجھی رمز نہ کھولھاں ۔ قصہ تروڑا ڈچیرا ہو دیں بیٹھ بکھلار ہو کھاں
ملکہ خاتوں شکل پری دی دیکھ تعجب ہوئی! ۔ دم مارن دی رہی نہ طاقت گل نہ کر دی کوئی
ایسی صورت ایسی سیرت ایسا روپ نورانی ۔ دھن خالق جس ایہ بنائی مظہر حسن حقانی
پری بولائے ملکہ تائیں ملکہ بول نہ سکدی! ۔ پئی ہلائے گل کرائے اوہ مڑ برابر تکدی!
جاں کجھ ہوش ٹکانے آئی ادھی ہو کے بولی ۔ شاہ پری نوں کہندی بھینے میں تیری توں گھولی
حسن جمال کمال تیرے دی جھال نہ جاندی جھلی ۔ کن ڈورے جبھ گونگی ہوئی ہوش گئی میں جھلی
آب تیری تک تاب نہ رہیم ہو غرقاب رہی ہیں ۔ گل نہیں ہو سکدی ایہہ بھی منہ دے حال کہی میں
یاد مینوں اک سخن نہ رہیا ناں اندر وچہ پھردا ۔ کن نہ سندے منہ نہ ہلدا حرف نہ جیبھوں کردا
شاہ پری پھر ہس کر ہیں سر ملکہ دا پھڑ کے ۔ سینے اپنے سنگ لگایا نال پیار پکڑ کے
ہتھ موہیں تے پھیرن لگی نال محبت خاصی ۔ لذت گل دی نا ہمیں جس دم سوہنے ہون اخلاصی
رحمت دا ہتھ پھیرن سر تے دہین پیار لباں تے ۔ گھلاں جیسے سخن اس ویلے پھرن ہزار لباں تے
ایسے بھاگ لگن گے کس دن دائم تکن وچاراں ۔ سینے لاپے لگاں لگاں سوہنیاں نال پیاراں
ملکہ والا سفر کٹیڑ تے مار دلیوے لوں آویں! ۔ مدت تیکھے ملیں محمد تاں سوہناں گل لاویں
نال پیار پری دے ملکہ بہت ہوئی خوشحالی! ۔ مٹ گئی اوہ مست خماری ساری ہوش سنبھالی
دل وچہ کہندی یا رب سایاں سیف ملوک بیچارا ۔ ایسی آفت ڈٹھیاں ہویاں کیسکر گرگ گذارا
ایسی شوخ لڈکی صورت شان گمان بھری ہے ۔ دیکھن سات مرینگا بھانویں خونی ایہ پری ہے

اوہ پتنگ ایہ لاٹ اگی دی مرسی پُہنچ اتھائیں
سیف ملوکے دی رب سائیاں کیویں جان بچائیں

پھیر پری نوں آکھن لگی نال زبان رسیلی
ہیں بھینے توں پرے پاں وچوں ہیں شاہ پری رنگیلی

بدرہ تے تدھ ہک ووئیے دی ماؤ واد وچھ پیتا
ماں تیری نے نال اساڈے بھائی چارہ کیتا

حق تیرا ہن ساڈے اتے ساڈے حق تیرے تے
ہونیہے زور احسان مروت کیتو ئی نہیں تیرے تے

میں پر آئیڈ مصیبت گذری باہر حد شمار وں
رہیوں قید دلیواں دی اندر دور اپنے گھر بارئیں

ساک اشنایاں بھائی چارے ورتن بھاجی سارے
اسے کارن کردی خلقت اوسر آون کارے

اوسر متر پرکھن ہوندا وچہ غریبی ناریں
دو یدل[1] گال انعاماں ہوندی بھگن باہ بہاریں

اوکھے ویلے کاری آوے بھلیاں دی اشنائی
اڑیا آکھن دی لج پالن جو انسان وفائی

دنیا تے جو کم نہ آیا اوکھے سوکھے ویلے!
اس بے فیضی[2] سنگی کولوں بہتر یار اکیلے

سکھاں عیشاں موجاں اندر ہر کوئی یار کہاندا
سنگی سو جو تنگی تک کے تے پنجھال وکھاندا

کول ہووے تاخیراں اندر یار اشنا کہاوے
دُور مہم پیاں دکھیارے چیتا منوں بھلاوے

اوڑک نفع ہوویگا کتھوں ایسے سنگ درنگوں
سڑدا یار تکے سڑ جاوے سنگ لسنگ تپنگوں

اک بیڑی پر موجاں مانے وکھیدیاں اک رُھڑدا
اس رُھڑدے نوں پھڑ کے بن باہیں دا جس دا سی بیڑا

کاہدا سنگ محبت کیہی کی ایسی اشنائی
مویاں گیاں تدھ یاد نہ کیتا خوشیں عمر لنگھائی

ماں میری دی دھی کہاویں بھینوں نال سہیلی
اوکھے ویلے کم نہ آئیں ساڈا بھی رب بیلی

تیرے جیہی سہیلی ہووے پری اصیل شہزادی
کی لائق اس بے وفائی حدوں بہت زیادی

میں عاجز بیچاری ہوئی رہی اجے وچہ قیداں
ناں کوئی بھائی چارا ڈٹھا واقفیاں امیداں

قلزم دے شہزادے مینوں رکھیا سی وچہ بندی
بندی دے سر بنی قہر دی سخت مصیبت مندی

ماں پیو بھین بھرا وچھنے سنگ سیاں تدھ جہیاں
پیا وچھوڑا دل دا جھورا تلے پیڑاں سر سہیاں

[1] دو دل یعنی
[2] بے خبر دار

ہک ہکلی سو لبیں سلی دھیڑی سنگ قطاروں
تلیاں پھاٹاں ہتھ مروڑاں ہوئی حیران نمانی

تنگ ہیویں کوئی سنگت نہ ساتھی پھاتھی جا کوتھاؤں
وس تیرے سی ادوں اپر اللہ جے توں آہر کرینڈی

باپ تیرے دا لشکر بھارا اودھ اس تھیں سو حصہ
باپ تیرے دے اگے بیٹے آہی گل سکھالی

قلزم دے دریاوے توڑی فوجاں دے گھٹ بھجدے
پریاں دی گھنگھاری پنیدی لوم سپے لجدے

جس شاہزادے ملیوں کھڑیا جاں ایہ باری ہڑا
تساں اگے کجھ چیز نہ آہے دیو قلزم دے سارے

غیر کسے پردس نہ کوئی لکھی سی ذرگا ہوں
ایہہ اپرالا میرے لالا کدی تساں تھیں ڈھکدا

غیبوں ٹور موکل دتا مرد بھلا اخلاصی
ظالم نفس دیوے دی قیدوں رب کیتا خصماناں

اوسے توں لیں گھول گھمائی دھن اوہ ویر پیارا
اوسے وا احسان مروت اسے دی وڈیائی

بھلا ہووے اس مرد سعید انشالا دسیں بھائی
سن کے گلاں ہمیں سچے شاہ پری کملانی

باپ میرے نے بہتی واری کیتے سے سمیانے
کوکاں کوک قہر دی جیونکر ترٹی کونج اڈاروں

تلیاں وچہ کڑاہ غماں دے جیویں مچھی بن پانی
باپ میرے دی پیش نجاندی سو وس لاوے بھاویں

قلزم دے شاہزادے تائیں فوجاں سنے مرینڈی
تسیں اساڈی مدد کرو دے جھب تک جاندا قصہ

جے ہک وار تیاری کردا پریاں دیواں والی
دھونسے تتی ڈھول نقارے طرم تنبورے دجدے

قلزم دے کمر کردے تک کے یا للدے یا بھجدے
باںہہ میری پھڑ دیندا ادویں ماری والی کردا

ماریندا ان ہاں نوں کردے تسیں میرے چھٹکارے
کیتی بند خلاص میری بھی ہویا کرم الٰہوں

منت کر سی ساڈی توڑی ایڈ احسان نہ تکدا
آپ احسان کیتا رب والی قیدوں ہوئی خلاصی

غیبوں میل موکل دتا کامل پیر یگاناں
اوہو بابل اوہو مائی اوہو بھائی چارا

جس نے قید اولی دچوں ہمت کر چھڑکائی
بہت پیار محبت کرکے ملیس پیارا جانی

عذر بہانے کر کر کہندی سن توں ملکہ رانی
فوجاں سنے تیار کرائے سر کردے مردانے

تیری لوٹ کرن دی خاطر لشکر بہت چڑھائے
ملک ولایت ہور اجاڑاں دسدے شہر لوٹائے
خشکی دی سبھ تھاں لوڑائے کدھروں پتہ نہ لگا
باپ میرے نوں کہندی آہی آ بلک ڈھلاں چھوڑو
دلواں پریاں دے ونڈ لشکر ہر تھاں پور دل لوڑو
کوہ قافاں دریاواں اندر ڈھونڈھ کرو جگ سارے
بیٹ او لٹ پہاڑ جزیرے ہور لوڑاؤ سبھے
بابل بھی اتروکے آہا سائنت روز ہکیندا
راکش دیو عفریت ہزاراں کردے سان تیاری
ناں احسان مروت سلئے نہیں کسے دے بھارے
ملکہ کہندی آہو میں تے لطف کیتا رب آپے
شاہ پری پھر کہندی ملکہ چھوڑ نہوتے ہو کھاں
ملکہ خاتوں کہے پری نوں کی گل دساں تینوں
پھیر بدیع جمال پری توں چمک لگی اس گلوں
غیرت غصہ کھا دے وچہ چھدی ملکہ تائیں
پریاں تے عفریت ہریلے راکش دیو بہادر
آدمیاں تے جناں وچوں جو جو لوک قد آور
باشک ناگ سنسار وڈیرے مچھ سمند روالے
کی مہم بنی شاہزادے ایسی بھاری کالی!

مرد زور آور جنگی خونی ہر ہر طرف دوڑائے
کدھروں خبر نہ لبھی تیری سبھ گھریں مڑ آئے
پر اتروکے ماں میری بی کردی ایہہ اوسر گا
وچہ سمندر ٹاپو بندر ملکہ تائیں لوڑوا
ڈھونڈو ملکہ بیٹی میری بنی سلیماں سورو
ملکہ لبھے تاں رہ آوے نہیں اسی ہتیارے
بیت ساڈی ہن تاہیں رہندی جے مر ملکہ لبھے
طلباں خرچ مہم گھلن دا لشکر تائیں ویندا
ہن تینوں رب آپ لیاندا لطف مہوہا مکاری
ہک احسان اوسے دا ایہہ بھی جس دے لگے سارے
لیکن ہک سبب بنایا ہومن تاں ہک گئے سبا پے
کی سبب بنایا مولیٰ ایہہ اسانوں کہو کھاں
مصر شہر دا اک شاہزادہ اوس چھوڑیا مینوں
کون کوئی شاہزادہ ایسا آیا ہے کت دلوں
کون فشاہزادہ کیسا جیہڑا آگیا اجہیاں جائیں
اوس قلعے وچہ جاون جوگا نہیں کسے دا بادر
اوس گردے وچہ پہنچ نہ سکدے جے سو ہوون زور آور
اوس گردے وچہ پہنچ نہ سکدے نہ کبھی پر والے
کس آفت نے چالیاندا جا وڑیا اس جائی

۱ ہنودا سے یعنے کلیبات گلگو ... ۱۲

دھن دلبری گھنی گھنیری سنی زبانی تیری !
الیسا مردا پرآہدی کیہڑا دسّ سہیلی میری

ملکہ خاتوں کہندی اگوں دساں گی تک دیلا !
محرم گل دا محرم کریئے جس دم ملے اکیلا

عاماں بے اخلاصاں اندر خاصاں دی گل کرنی
ہٹھی کھیر لکیا محمدؐ کتیاں اگے دھرنی

عاشق دی معشوقاں اگے چوری عرض پچھیئے
باجھ بیا تھیں بھید سجن دا ہوراں نہیں سنایئے

حاصل کلام

بھیڑ ہجوم ہوائیں والے دور کریں جس ویلے
ساجن دی گل کہے وسیلہ جد جا ہے تد میلے

ودردں آیا یار ملے گا جاں ہو ہیں اکلا
رمز حقیقی کہے محمدؐ پاہ مجازی پلا

پھیر پری نے مجلس ساری کولوں ترت اٹھائی
ہک پری ہک ملکہ خاتوں ہور نہ رہیا کائی

سرداراں نوں رخصت دتی سراندیپ چوفیرے
باہر شہر دں تھاں بتائیں کر و قلعہ وچہ ڈیرے

کجھ فوجاں جا لہو قلعے وچہ ادتھے رہو مقامی
کجھ جاؤ مڑ باغ ارم نوں پریاں ہو سلامی

جس دن پھیر تیاری میری گھر دی طرفے ہوئی
اس دن حاضر ہونا سبھناں جتیا رہے نہ کوئی

سبھناں حکم بجالیا اندا وانگن خاص غلاماں
کہن تُنائیں دہیں دعائیں نیوں نیوں کرن سلاماں

چُم زمین سلامی ہو کے اُڈیاں بنھ قطاراں
کونجاں ہار ہزاراں پریاں جادن نال بہاراں

کئی ہزاراں مڑ کے گیاں باغ ارم دل گھر توں
سراندیپ اندر کجھ رہیاں سر پر من امر نوں

ستے سی سرکردا رہیا لشکر نال تمامی
ست ہزار پری ہور خاصی پرت گئے سبھ عامی

جو کجھ گرد شہر دے آہے اُچّے تھاں اُجالے
بُرج جزیرے باغ بہیرے چشمے پانی دالے

روضے گنبد محل چبارے کوہستان سرائیں
مسجد اتے منارے قبراں ہور بلنداں جائیں

سبھناں پریاں ڈیرے لائے تک جائیں من مٹیاں
نال بدیع جمال پری دے رہیاں ودتن کڑیاں

سراندیپ نگر دی رانی ملکہ جیو دی مائی !
ہر ہر قسم عجائب کھانے شربت شہد لیائی

سٗ: ایہہ اہدی سبھے کار مشکل کنندہ ۱۲

عطر یاناں تے خوشبوئی مغز کیتے تر نازے
سُر ڑے عود رباب کریندے مٹھے نرم آوازے

ملکہ بدرہ شاہ پری نے نالے سبھناں سیاں
کھاہدے کھانے جو من بھانے پھیر خوشبوئیں لیاں

تھال سنہری بھر بھر رکھے کلیئے زردے پلاؤں
کجھ کھاہدے کجھ وَدھے جیہڑے چان لگے اس جاؤں

شاہ پری دے اگوں جیہڑا ودھیا سی کجھ کھاناں
ادھا سی یا گھٹ زیادہ رب علیم کی جاناں

ملکہ خاتوں آپوں اُٹھ کے چائیں اوہ تھالی
شاہ پری تھیں کھِن گئی بن کے وانگ سوالی

ہے سندر مُکھ پری ایہ بھینے ایہ دل میرا کہندا
اک بندہ بیمار جیہدا باغ اساڈے رہندا

اوہ عاجز پردیسی شہدا بہت غریب نماناں
جے آکھیں تاں بھیجاں اس نوں جوٹھا تیرا کھاناں

ایہہ تبرک تیرا کھاسی خیر ہزاروں پاسی
لوں لوں نال دعائیں دیسی دُکھ اوہدا جد جاسی

شاہ پری نے ہس کے کہیا کم مناسب جیہڑا
عقل تیری وچہ چنگا لگا ٹھاکن والا کیہڑا

ہیرے دلوں دیہہ شتابی جس نوں تیری سِک
دُکھ نہیں کجھ مینوں بھینے جے سکھ پاوے مرضی

دردمنداں دے درد ونجائے جے میرا پس خوردہ
دیہہ طعام شراب شتابی گرم ہووے افسردہ

واہ نصیب غریب بندے دے کیہ زباناں دے بھکھے
دلبر دا پس خوردہ لبھے امن پووے وچہ گکھے

ڈٹھے با ہجھ پیارا جانی دے اول مہمانی
لگے آس نراس بندے نوں دور ہووے حیرانی

شاہ شمس تبریزی جوٹھا اک گھٹ سرخ شرابوں
ملاں رومی نوں جیوں دتا ہویا کرم جنابوں

شاہ لادو لودمڑی والا جوٹھا اپنا کھاناں
دیوے ہیں بھکھے نوں تاہیں رج رج موجاں ماناں

جے اوہ مرشد مہریں آوے جوٹھا گھٹ پیالے
ملاں رومی وانگ مینوں سچے سخن سکھالے

پڑھنے سننے والے تائیں تاہیں لذت آوے
منگ نسنگ محمد بخشا منت اوہ کرم کماوے

اگے بھی سبھ کرم اومیدے اگوں بھی لکھ آساں
مدد خاص انہاندی کولوں قصہ کھول سناساں

شاہ پری دا جوٹھا کھاناں ملکہ خاتوں چایا
باہر گھر تھیں آکر اوہنیں گولی نوں چکوایا

واہ واہ گولی نازک ہولی پنجیں ہلیں تولی
سوہنی صورت سندر مورت ٹردی ٹور ممولی

چار رکاب سرے تے چلی گن گن پیر اُٹھاندی
ملکہ اگے نال گماناں مجرے کردی جاندی

سیف ملوک دے داسی بھائی جس باغے وچہ ڈیرا
خوشئیں خوشئیں اوس لنگھے آن کیتو نے پھیرا

سیف ملوک نے جد ڈٹھی ملکہ خاتوں رانی
رو کر دھرتی تے جھنکائیوس اتھرواں دا پانی

ویکھدیاں کجھ وس نہ رہیوس کھس گئی اگ غم دی
ہنجھڑیاں کر بتیاں جھولی بوند جویں شبنم دی

نرگس دے پھُل وچوں ڈھٹھے قطرے اوس بھری دے
لالے وانگن داغ کلیجے لایا سوز پری دے

ڈبیاں رانگلیاں تھیں ڈھلے موتی ڈل ڈل کردے
یا ڈل اندر نیساں والے قطرے پئے ابر دے

ملکہ روندا دیکھ شاہزادہ کہندی نال دلاسے
سن توں ویرا ہو کھاں دھیرا ویکھ زبانی پاسے

اج ویلا خوشحالی والا روون دے دن گزرے
کم تیرے دے چیلے لگے اسیں بندے بے عذرے

تیرے کارن دلبر دلوں اول دی مہمانی
جوٹھا اس دا کھانا آندا ویکھ رکاب نشانی

ایس رکابی وچوں اس بھی ہتھیں اپنی کھاہدا
پھر میں تیرے کارن منگیا جو کجھ رہیا واہدا

آپ بدیع جمال پری نے کیتا اذن زبانوں
تاں ایہ کھانا چائیں چائیں دتا آن تساں نوں

سُن گلاں شاہزادے تائیں بہت ہوئی خوشحالی
کرن لگا تعظیماں اُٹھ کے نال ادب دی چالی

کرکے ادب سلام ہزاراں دل دی نال وسیلے
بیٹھا تاں پھر کھانا دھریا ملکہ کرفکڑی ونکیلے

کر بسم اللہ کھاہدا کھاناں سیف ملوک شہزادے
شکر بجا لیا نذر رب واحد دوں بہت زیادے

گل بدیع جمال پری دی تک چھن لگا ساری
دس ملکہ کی سخن تساں سنگ کیتے پری پیاری

تساں ستیاں کوئی ساعت ہوسی مجلس اسدی کیتی
کیکر حال حقیقت ساری اُس مجلس وچہ بیتی

ملکہ خاتوں نے سبھ گلاں خوب طرح کر دسیاں
سکے باغ ندت دے اتے رحمت باراں وسیاں

جتھوں شاہ پری ہتھ چکھیا کی بنی شاہزادے
کوہ قافاں وچہ پھر دا آیا کیہڑے نال ارادے

ایتھوں لے لگ اوتھے توڑی جاں کھانا کھاچکی
سُن کے بات شہزادے کیتا لاکھاں شکر الٰہی
حال احوال سفر دا پچھیوس کی بنی اس بندے
سخت قضیئے میرے سن کے مت اوہ مہریں آوندے
پر محبوباں دا کم بھائی دائم بے پرواہی
توڑے عاشق مرمر جیوے کرکر جتن بتیرے
دُکھ تنگی سُن عاشق والی یا دن سکھ فراخاں
جاں جاں توڑی خبر نہ ہوندے اسدل پریت ہماری
جس ویلے پھر پتہ لگے نے اس دل عشق سماناں
سجن نام عاشق دے ویری کومہندے دیندے کساں
مت سن عشق میرے دیاں گلاں دتا پری چیت جاوے
ڈر دا خوشی نہیں ہیں کر دامت رب غیرت جاوے
جس دن جنج عزیز مصر دی بن تن مغرب آئی
کہندی سیو بھاگ بندی دے جاگ پئے ہن سوئے
لبھا اج عزیز مصر دا چیز پیاری جانوں
ہوئی خوشی کمال زلیخاں نال دائی دے کہندی
کیتی خوشی زیادہ حدوں کدی نہ پچدی بھائی
اگے اک قضیئے جھگڑے ہور پئے لکھاتوں !
مہتر یوسف خوشی کمائی ویکھ زور آور بھائی

ملکہ خاتوں گل سنائی ساری نکی نکی
دلبر ذکر میرا فرمایا ایہ گل مشکل آہی
آپے آکھ سناسی ملکہ عشق میرے دے دھندے
جاگن بھاگ در اگ کُٹھے دے دلبر کول بلاوے
بے ترساں نوں ترس نہ آوندے تک سولی گل پھاہی
لکھ کیتی نوں ہک نہ جانن چا ٹل چڑھن ودھیرے
روندے ویکھ کھلوندے ناہیں ہس ہس کرن مزاخاں
تاں تاں توڑی کرن محبت صرفہ تے غمخواری
چھڈ غمخواری حیلہ کردے جیویں کیویں رنجاناں
پی پی رت نہ رجدے بھائی دھن اُنہاں دیل تساں
اگے بھی کجھ ذکر کیتا سو پھیر نہ بات ہلائے
اگے سدھ نہیں ہو گذری ہور مصیبت پاوے
تنبو خیمے ویکھ زلیخاں لوں لوں خوشی سمائی
آیا ہتھ سہاگ عمر دا دُکھ گئے سکھ ہوئے
اوکھی گھڑی کھڑی ہن طالعاں سوکھی ہیں جہانوں
تنبو پاڑ وکھا پیارا ایڈ فراق نہ سہندی
ویکھ عزیز زلیخاں ہتھوں آتش پیا جلائی
اچن چیت خزاں مڑ آئی باغ بسنتی رتوں
ایسے شیر جوان سپاہی غالب وچہ لوکائی

پشت پناہ میری ہر ویلے واہ نہ لگدی دیری
اوہو بھائی دشمن ہوئے تھیں ظلم کمایا
مجنوں نوں جد باغے اندر سد گھلیا سی لیلاں
اس لیلیٰ توں گھول گھمایاں اگلیاں سبھے لیلاں
ترٹی آس نراس بندے دی پاس نہ آیا بھائی!
شعر میرے دی قیمت پاندا سبھناں نالوں بھائی
لعلاں نالوں ڈردا ہائے شاہ پیا واہ بھارا
حفظ مراتب ویکھ محمد کردا ونج نرپلڑے
شاہ پری دے یاد کرن دی گل سُنی شہزادے
غفلت غم دی مرض وینگی لوں لوں رہسی شادی
واہ واہ شاہنشاہ جیلانی مظہر ذات ربانی
غوثاں قطباں تے ابدالاں قدم جنہاندے چائے
مدد وے محتاج جنہاندے مرسل نبی پیارے
دمدم صفت شاہاں دی کیئے اس تھیں کجھ نہ چنگی
نام شریف اونہاں دا آیا رہ نہ سکیا جگرا
مت کوئی گل اولی نکلے رہ ہو دیس اسن بالوں
شالا یاد کرے ہین بندے میراں صاحب والی
ذکر سجن دا چھوڑ نہ سکاں وس نہیں کجھ میرے
سیف ملوک رہیا وچہ باغے ملکہ خاتوں چلی
جو بد نظر میرے دل تکسی کیونکر جاسی بیخبری!
پیغمبر نوں خوشی کرن دا بدلہ دینا آیا
خوشیاں کسوا کھیندا جڑھیوس اج جنت وچہ پسیلاں
گھڑیوں چوتھے بھاء کلاوے لیلاں لوں ہیں لیلاں
یار سنگار دیدار نہ دتا مار کیتا غم فانی
تینوں بھی اوہ خوشی محمد، دونی دینی آئی
خوشی کران دا مزا شتابی لے محمد یارا
متے پہلیں بیل قلم دا وے دے معنت سراڑے
لے امید دی کنجی خوشیوں کیتے در کشادے
جس دم کرسی یاد محمد حضرت شاہ بغدادی
سر چھتر محبوبی والا ولیاں دی سلطانی
سے برساں دے موئے جوائے ایسے کرم کمائے
ایسے سید مرد سپاہی توں صفت کریندے والے
سخن تیرے کی لائق اوتھے اوگنہار ملنگا
تھوڑے سخن کہے پراگوں ڈرکھاں ناقص فکرا
بخشش مددمنگ محمد بے پرواہ جنابوں
روڑے تھیں رب بساون لائے بہت ہوئے خوشحالی
شاہزادے دی گل محمد رہ گئی دور پریرے
مجلس خاص پری دی اندر جا شتابی رلی

ے ا لیلی اول بمعے شب امروزہ دوئم لیلاں بمعنی شبہائے گذشتہ لیلا سوئم بمعنی لیلی معشوقہ مجنوں لیلاں چہارم بمعنے حاصل کردم ۱۲

پرتی پچھیندی دس توں ملکہ کتھے تیک گئی سیں
ملکہ خاتوں نے فرمایا بھید نہ دسن ہارا
ویکھ ہجوم نہ پچھی اگوں شاہ پری گل کوئی
مجلس نھیں پھر اٹھ کھلوتی شاہ پری من بھانی
بھوہرے دے دروازے دوہرے سنگل قفل چڑھائے
بھوہرے دی تعریف محمد ساری آکھ نہ سکدا
نوری برج شمس داخانہ نالے دو سعدیناں!
ملکہ اوہ جس ملک فلک دے بابل دے کھود پائے
اگے بھی اس بھوہرے اندر شاہ پری سی بہندی
عاماں دا اوہ تھاں نہ آہا خاصاں باہجھ نہ تیقاں
بیٹھ رہیاں جدتر اے بھیناں شاہ پری پھر بولی
توں اساں وچہ وڈی بھینیں نالے سگھڑ سیانی
سردی گرمی سختی نرمی خوشیاں وقت وصیے
بھورے اندر تر لوے جنداں ہمیں نہیں کوئی نیڑے
کر کوئی گل کہانی ایسی جہیڑی سنی نہ اگے
ملکہ پچھدی کہی کہانی کول تساڈے پھولاں
کہیا بدیع جمال پری نے ملکہ بی بی خاتوں
کنیں سنیاں گلاں اندر کوڑ طوفان بتیرے
جھوٹے نغمے چا اٹھاون جس وچہ سچ نہ ماسہ

ایس تر بخن ساڈے وچوں اٹھی کس لئی سیں
باغے وچہ گئی ساں بھینے کم آہا اک بھارا
کی کم سی تدھ باغے اندر پھیرا آپ کیتو ئی
ملکہ بدرہ دی پھر انگل بھوہرے وچہ سدھائی
ستیاں پرت گیاں پھر اندر بیٹھ رہیاں اوہ ترائے
جنت دا اک خانہ آہا جھل مل نور چمکدا
شمس[۱] پری سعدین پچھانوں ملکہ بدرہ بھیناں
بدرہ بدر آکاش حسن وا صفت نہ کیتی جائے
ملکہ بدرہ باہجھ سہیلی پاس نہ کوئی رہندی
اس جائی کوئی منڈا نا ہیوں بن محرم صدیقاں
ملکہ خاتوں نوں فرماندی کر گل ہولی ہولی
دیس بدیس ڈٹھے تدھ بہتے خبر خشکی پانی
تیرے جیڈ نہ ڈٹھے کسے ماں میری دے جھیڑے
چھپے اندر جی ہمرڑ دا کون وہار نبیڑے
سن سن اثر اندر وچہ دھلے خنگی دل نوں لگے
سنی کنیں یا اکھیں ڈٹھی یا سر ورتی کھولاں
اکھیں ڈٹھی تے سر ورتی سچی بات سنا توں
پاؤں بیر[۲] بنا ندی خلقت ایہہ گھنے گھنیرے
بیوقوف منن سچ اس نوں کرن سیانے ہاسہ

۱ [illegible]

۲ [illegible]

جیئوں ہن کہندے ہلی اندر کھلے دا ایہہ وِ ڈھا
چنگے چنگے سگھڑ کہاون جھگڑے کرن اس گل دے
سنیاں گلاں تے کی باور باجھوں علم کتابوں
یا جو سائیں والے آکھن اوہ سچ من تمامی
توڑے الٹ پلٹ فرماون وِچ قیاس نہ آوے
سائیں والے سدا اسکھالے رب دے بالے دیوے
جیئوں جیئوں لکھیا ویکھن بھائی اکھر لوح قلم دا
باور کر دیقین لیاؤ گل انہاں دی اُتے
ہائے ہائے گل پری دی بھائی پھر پر طرف رہی ہے
ڈٹھیاں سنیاں گلاں اندر ہوندا فرق بتیرا
ملکہ خاتوں بی بی بولی نال زبانے مِٹھی!
بول رسیلے رنگ رنگیلے علم عقل چترائی
عاشق سچے وی پھر سچلی دردوں دردکہانی
خوب بناتنا کہانی ملکہ جدوں سُناندی
شاہ پری نوں آکھن ملی کُن دھر بھینے پرئیے
ملک مصر دے سی اک وسدا تاج تخت دا والی
ہتھیں بدھیں گولے اس دے چالی ہور شہزادے
اک روایت والا کہندا استر تختاں والے
ہور روایت ایہہ بھی ترتجی چار ہک تنے شہزادہ

ادھوں آئے کہن نہ ڈٹھا سنیئے ترن الپوٹھا
عقل قیاس نہ لوڑن ہوے سبعقلاں وِچ رلدے
جو عالم دے موہوں سنیئے سوئی کھری حسابوں
پکی جان کلام انہاندی ذرہ نہیں وِچ خامی
گو جھی رمز ہوہی سب سچی کون انہاں بن پاوے
مست الست شراب وصل دے ہر دم رہندے کھیوے
والے جتنا فرق نہ پاون دین بیتہ ہر کم دا
آیت دانگر سچ کر منوں توڑے نہ بجھیں سنّے
شاہ پری نے ملکہ تائیں ایہو بات کہی ہے
اکھیں ڈٹھی کہیں کہانی ایہو مطلب میرا
اوہ فصاحت اتے بلاغت پری نہ اگے ڈٹھی
مُرلی بینسر یوں بجھ اتے وِچ آواز صفائی
سُن کے پتھر وِچوں نکلے اتھر واں دا پانی
تیر جیہی تاثیر کلیجہ چیر دو سلو جاندی
عجب کہانی دردر نجانی تیرے اگے کریئے
عاصم بن صفوان شہزادہ شان بیانوں عالی
انت حساب شمار دل حدوں لشکر اوس زیادے
عاصم شاہ اگے دن راتیں خدمتگار سکھالے
بدھے لک کریندے خدمت دافر گنج آمادہ

لے ہجیں یعنی گفتار ہا کہ در بیہوشی عواب گفتہ شد و آں بمعنی باشند یعنی اولیا اگر گفتار کنند در فہم نیا یند آنہم راست و صحیح بداں کہ ایشاں ہرچہ گویند بر لوح محفوظ دیدہ گویند و کساں در آں خلاف رائی نیست اگرچہ بر آں فہمید یا نباید قصور افہام عام ست نزد درکلام حق ۱۲

لے سیڑ یعنے سننے والا ۱۲ -

حکم اوہدیا طوق گلے وچ شوق سنداکن بالا
موجاں عیشاں خوشیاں طلباں جو جو سن وچ نیاں
ہک جھورا اولادے والا گھر وچ بال نہ کھیلے
دوہری وار کراں گل کاہنوں قصہ کوتاہ ایہا
شاہزادے دے جمن والا نالے علم پڑھن دا
مورت اتے عاشق ہونا شاہزادے دا سارا
کلمے لفظ بہوں خوش نقطے نال تلازمیاں دے
نال ادا کلام رسیلی خوش خوش سخن الائے
ڈھونڈ قصہ ٹور لیاندا ذرہ ذرہ کر سارا
شاہ پری فرماندی ملکہ تجھ شاہزادے تائیں
کیہڑی شہر ولایت رہندی صورت اس دلبر دی
اوتر نکھیں سن سوتر ہوئے بابل مائی اس دے
ایسی ظالم قہر کنندی ہے کوئی جائی کس دی
گرد کیتا جس مرد اجیہا فرد ہویا چھڈ شاہی!
پھیر دوالے بند سپاہی ملکو ملک اوداسی
صورت دا کجھ پتہ لگا سو یا کوئی سکھ سنیہا
ایسا دلبر کون کوئی ہے از غیبوں دل کھسے
ملکہ کہندی بھینے تینوں تتی واو نہ لگے!
جس صورت دا عشق شہزادے میں اوہ ڈٹھی ہوئی

طلب حضور اوہدے دی خاطر کرن فقر درکشالا
رب گھر پوچھ دیتیاں اس نوں سب مراداں پنیاں
دولت مال بھرے کد سوہن بانی باپ اکیلے
اوّل آخر توڑی ملکہ سبھ قضیہ کہیا
نالے صورت دی تک مورت غم دی اگ سڑن دا
بک بیک سنایا ملکہ سفر قضیہ بھارا
ملکہ ڈر پر وتے وانگن بھلیاں آدمیاں دے
لعل زمرد وسل جھمکی کن پری دے پائے
باغ میرے وچ اوہ شاہزادہ بے غریب بیچارا
دنیا اُتے صورت کیہڑی اس مورت دی سائیں
ہٹیا جس نے ایہ شاہزادہ رونق ملک مصر دی
سوتر نکھیں مڑ اوتر کیتے بری جدائی اس دے
سیف ملوک شہزادے ڈٹھی سوہنی مورت جس دی
سینے سان چڑھائیاں نیناں سخت کٹاری واہی
کسدے عشق مہاروں پھڑیا کدھ اکلا ہیا سی
یا امید سجن دی اتے اوویں رُڑھدا رہیا
اکھیں نظر نہ پوے محمدؒ کول گھرے وچ دسے
سیف ملوکے تیکھیں ایہ گلاں کجھ لیاں میں اگے
اج اس مجلس ساڈی اندر حاضر دسدی سوئی

لے "کو تمنا" ... ب، الف ... (۲۰۶۵-۲۴ ...)

جس جائی اوہ مورت لکھی ہر ہر عیبوں خالی
نام اوہدا ابھی لکھیا اوتھے قلم کریگر والی

سوہنی صورت جو من کھسدی وسدی وچ دلاں دے
کول بہتے تاں بول نہ دسے بھید کردی دانے

خوب شکل محبوب سجن دی کرے غریب نوازی
خونی نعمت عاشق تائیں دیوے دناں دن تازی

جادوگر دو نین لٹیرے دل نوں مارن والے
لعل لباں پھر آب حیاتوں بھر بھر دین پیالے

بادشاہاں نوں تختوں سٹن کرن غریب نمانے
تاج غریباں دے سر رکھن واہ محبوب سیانے

آپے لٹن آپے مارن آپے ذبح کریندے
آپ لوازن محرم کر کے سر پر تاج دھریندے

آپے پاڑن آپے سیون آپے لا بجھاون
آپ اجاڑن شہر دلاں دے آپے پھیر وساون

آپ دکھاون دکھیے تائیں آپ کرن غم خواری
آپ حبیب طبیب دلاں دے دارو دین ازاری

صورت دلبر تے جند پرور سن توں بی بی رانی
تیرے باجھ نہیں ہور دوجی توں گھٹ وچ سمانی

حال حقیقت عاشق والی عرض کراں میں ساری
جیویں شاہنشاہ فرماوے حکم ہووے سرکاری

سد نجومی حال حقیقت اوس پھٹے دل مرد ول
اج دن تجھ پئیں مت بھلکے مر ونجیں اس درد ول

تدھ بجھی گل دسنی آئی نہیں تیرے تھیں ڈرئیے
اس مورت دی صورت توئیں ہیں بھینے شاہ پریئے

سیف ملوکے دی ٹھگ توئیں لٹ لیا جس راہی
دوروں بیٹھی نے جھک آندا گھت عشقوں گل پھاہی

ڈٹھیوسے تیرے در اتے ڈھٹھا آن بدیسی!
جان جہان گھمائے سجن توں سر قربان کریسی

مورت تیری کملا کیتا دانشمند سیانا
شاہنشاہ مصر دا والی در در پھرے نماناں

اوڑک آن تیرے در ڈھٹھا کر کر بہت حیلا
بھلا کرے رب تیرا بی بی سار شوہدے دی لیا

دلبری
شاہ پری پھر ہس کے کہندی سن ملکہ غمخوارے
اپنے موہوں بنا دیں گلاں جوڑ مسودے سارے

اوہ کتھے میں کتھے آہی سٹے کوہاں دیاں تھاں
جوڑ مزاخ اوئی بھینے کریں نکمیاں چیتھاں

نار پری دی ناری بندی اوہ ہے آدم خاکوں
میری اس دی نسبت کیکر ناں کر گل اس ساکوں!
رشتہ

آدمیاں دا کم ہمیشہ بے وفائی کر دے
محبوباں دا نیوں لگاون کر کر مکر بھلاون
ٹھگی دغے فریب بتیرے کر دے نال بیاں دے
پریاں نالوں ہور طرح دا آدمیاں دا چالا
پریاں دا کم لوک وفائی پالن قول زبانی
ساڈے بھانے آدمیاں دی یاری بہت نکاری
جاں معشوق پیارا لبھے رج رج لین کلاوے
ملکہ خاتوں بدرہ خاتوں بدھے ہتھ شتابی
تیری ساڈی مہر محبت گوہڑا بھائی چارا!
اساں شہزادے نال پکائے پکے قول اگیرے
ہتھ تیرے ہن لاج اساڈی بول کریں اوہ سچے
اسیں بھی ایتھے شاہ ملک دا اوہ شاہ مصر شہزادا
اوس شریک بھرا سجن تھیں کریں نہیں شرمندے
صاف جواب پری نے دتا سُن توں ملکہ خاتوں
میں کوئی لنڈا اُچکی ناہیں ماں پیو میرے کیہے
شان میری دی لائق جا توں اوہ مسافر کوئی
کی دیدار میرا تک سکسی اوہ غریب بیچارا
ایہو قدر میرا تدھ پایا واہ ملکہ واہ ملکہ
جے سورج ہووے کوہ طور نہ جھلے نور حضوروں جھانی
اول لا پریت پیاری اکثر بازی ہردے
جاں دلدار ملے گل لاوے جھبدے ہی رج جاون
جاں دل وس کران تاں پاون بھس پرس بیاں دے
ایہ دو جنساں کھو وکھی رلا نہ نسبت والا
جانی نالوں اُتم جانن جس نوں آکھن جانی
عاشق بن بدنام کریندے وچہ ولایت ساری
اس نعمت دا قدر نہ جانن کوئی دِرلا ال پاوے
منت کر کے شاہ پری دل ہویاں پھیر جوابی
بہت پیارا مٹھا گڑئیے حدوں بے شمارا!
اللہ بھاوے میل دیاں گے شاہ پری سنگ تیرے
سہنیں تاں اسیں قیامت توڑی اس دے لوں ہاں کچے
دوجا اس وڈیائی کیتی جیسی کوئی نہ کردا
رکھ لئیں پت ساڈی ایتھوں شاہ پری دل جندے
نامحرم نوں منہ نہ دساں اس گلوں باز آ توں
راہیاں نال کراویں یاری چھوڑ خیال ایجیہے
گلیں رلدیاں نوں منہ دساں لاہ شرم دی لوئی
نال لائق نوں کیوں دسالاں جوبن ایڈا پیارا
ایسے ویسے نوں کد لبھسی رُوپ میرے دا جھلکا
لن ترانی آکھا اس تائیں ہور ہو چپ چپاتی

اَرَنیؔ اَرنیؔ بولے ناہیں کھیڑا ساڈا چھڈے
ماں ملکہ دی سندی آہی شاہ پری دیاں گلاں
ہسدی ہسدی اندر آئی کہیوس شاہ پری نوں
کی ہویا جے ملکہ تیجھے اک واری منہ دس دیسیں
چریں وچھنی ملکہ خاتوں پھر تینوں رب میلی
ملکہ نے اس قیدے اندر قول اقرار پکائے
ملکے نے سنگ اس دے کیتیاں شرطاں قسم سوگنداں
تاہیں مڑ مڑ تیرے اگے کرے سوال بتیرے
بدوہ تائیں کہیں سہیلی میںنوں دسی حال ماتاں
کدے سوال نہ کیتا تیں بھی اساں وہاں بھی اگے
کہیں مسافر راہی اس نوں نال لئی بے چارا
بادشاہی چھڈ آیا ناہیں تیرے کان بدیسیں
گھر در ماپے بھیناں بھائی تخت ولایت سٹ کے
بے انداز جہاز روڑھائیوس باز نہ آیا عشقوں
عیشاں سٹیاں قیداں کٹیاں کیتیاں چوڑ تریٹیاں
باپ تیرے بھی باپ اوہدا بھی گھٹ نہیں شہزادہ
لائق قدر تیرے دے کیہڑا اوس بھی ہور او جیرا
کی ہویا اج عشق تیرے نے ہولا کیتا لکھوں!
ہک واری دیدار دسن تھیں شان کریں شرماندی

ط مرضہ ملکہ اسمت از فرزند جستن کہ در بطن او گذشتہ شدہ ۱۲

استفہام

نامحرم دیدار نہ پاسی لکھ پلیپے کڈھے
دل وچ ہنکر کیتیوس ہن میں بھی کرن حماقت چالاں
ہے بیٹی من لئیں نہ موڑیں ساڈی عرض فقیری نوں
سر سکے تچھ مرے اُتے ساون بدلی وس ہیں
اوس شہزادے کڈھی قیدوں پھاتھی جان اکیلی
تیرے نال ملاتاں کیتیوس تاں دو دل آئے
تاں اُس نے کڈھ آندا اوتھوں تورا جیہا نیدال
کیویں ایس گلوں رہ آوے شرم اوہدا ہتھ تیرے
اساں وچ ہاں وی بھی ایہ خواہش من دھیے سُن باتاں
کی ہویا اک گل مَنیں گی بُری تینوں کیوں لگے
مصر شہر دا نہیں شہزادہ لعلاں دا ونجارا
ایڈی انت نہ ہنگی دھیئے کیوں دیدار نہ دیسیں
ہا ہو نیر سمندر ٹھلا لیں عشق دے ڈھکے
جرم گوائیوس قدر گھٹائیوس کی پھل پایا عشقوں
تدھ تیجھے ایہ پریت پیچھے واہ دتیاں تلیہ کھٹیاں
کیوں اپنا حل یا دیں دھیئے اوس بھی بہت زیادہ
اوہ شاہاں دا شاہ ہے دھیئے ہر کوئی اسدا جیرا
باپ اوہدے بھی منگیا لوڑیں وال نہ دیوے لکھوں
رب ڈٹھا تک آئیں دھیئے لکھی کی کرماں دی

دیہہ دیدار ہکوار شاہزادے پال اقرار اساڈے
جو اس نال اساڈے کیتی کسے طرح نہیں تکدی
شاہ پری فرماندی ملیئے کی تساڈی مرضی
بیٹی تیری ہلی کو پچھن آدمیاں منہ لاندی
جاں شاہپال سنے گل ایسی بھڑک لگوس سیتے
یا مجھ قید رکھے وچہ گھر دے بند کری ابن باسوں
مونے نالوں سخت وچھوڑا ابن بدرہ کد جالاں
پریاں نال میرے جو آیاں بھنگ[1] پئی جے انہاں
لہو میرے نہاؤ ناہیں ملکہ بدرہ مائی!
مائی کہندی سن نی دھیئے باپ تیرے شاہپالے
لکھے اپنے وچہ انہاں نے ایہ گل ڈٹھی ہوسی!
لیکھ اول دے واج دھگانے پھر کیوں غصہ کھاسی
پھیر بدیع جمال پری نے کیتی چپ جوالوں
جاں کوئی ساعت گزری اوین شاہ پری پھر اٹھی
آیا رب کریمی اُتے ہئی قبول یتیمی!
جس ویلے رب مہر یں آوے ڈھل نہ لگدی ماسہ
کھوہ پیا ہو یا لونڈا و کیا پیغمبر[۲] کنعانی!
ناروں جا گلزار بنایا ابراہیم[۳] نبی تے
شاہ پری اٹھ آمی کھن لگی ملکہ خاتوں تائیں!

بولن جو گے ناہئیں ہوئیے لہن ادھار اساڈے
توں ہکواری مکھ دکھاویں تاں ایہ چنتا چکدی
پریاں خبر ہوئی تاں تکھسن باپ میرے دل عرضی
مرد بیگانے نال پرانے عشق کماون جاندی
جلدی میتوں مار گوائے نالے اوس مسکینے
نال تساڈے ملن نہ دیوے ظن برُے وسواسوں
اینڈ قضیئے سجھدے مائے کیکر مکھ دسالاں!
پل وچہ سانوں کرن ازائیں غضب قہر دا جیاں
بابل باب برا کر مارے جے ایہ سنے خطائی
علم کلام کتاباں پڑھیاں غیبی خبر دسالے
آدمئیں سنگ دھی میری دی قسمت اگھڑ کھلوسی
کی دھردوس تیرے سر بیٹی مندا حال کراسی
ماؤ دھیاں چپ ہویاں سبھو گل کٹھی اس بابوں
جاگے طالع بنت پیادے عاشق دے دل ترٹھی
بے مہراں دل مہراں پایاں واہ واہ صفت رحیمی
وَتُعِزُّ مَنْ تَشَآءُ واہ واہ اس دا پاسہ
باراں برساں دی کڈھ قید وں تخت دتی سلطانی
گنتر کی محمد بخشا کر دا لطف سبھی تے
آس باغ تیرے دے اندر لیئے سیر ہوائیں

۱ بھنگ یعنے پیڑ نے اندک ایس لفظ باول مکبور بہ بنا ی یوم وتنا لنشدہ رکاف فارسی بجیر زم ۱۲

ملکہ دے دل خوشیاں ہویاں مولیٰ آساں لایاں
ٹُرٹُر سیر کرن وچہ باغے پھر پھر لین ہوائیں!
رنگ محل چبارے دے ڈھولر بھوہرے باراں دریاں
سبزہ وانگ پوشاک خضر دی پاک ہویا جل نہا کے
ناز آزاد ہمیش سلامت جھولن سرد کھلوتے
نرگس مست محبت کیتا شاہ پری دیاں نیناں
ہتھ کھلار چنار کھلوتے زاہد ہار کنارے
مسو یا مکھ گشت دہ کر کے بن تن روپ اُجالا
کیلے کھلے اکیلے جھولن شاہ پری دل پکھے
اُٹھ اُٹھ ہندی فراخ چنبے دی جویں گوریاں چیلا
شاہ پری ہکھ دسن لگی جھکھ جکیبی سکھ پاساں
زنگا رنگ بہار پھلاں دی جیوں کُڑیاں وچ میلاں
سنبل سُرت پری دل تکدا سنبل کھلیں والیں
اُچا ہو سفیدہ نازک تکدا راہ پری دا
سیو سیو ادار کھلوتے ناکھاں مصری ہبیاں
جائیں انب کھلوتے ڈالے انب گئی سن بہاریں
خوب خبانی سی رنگ رتی داغ نہ رتی لگا
تربوزے خربوزے مٹھے سردے ہرے بھری سن
کھلے بٹنگ مبٹنگ کنارے پک ہوئے رس والے

ہک دوجی دی اُنگل پھڑ کے باغے اندر آیاں
چوک عراق پھوہارے ویکھن چشمے حوض سرائیں
اوس حضوری باغے اندر پیر نہ مارن پریاں
پھل گلاب سکندر وانگر بیٹھے تخت سہا کے
کلیاں بنھ قطاراں کھلیاں در یتیم پروتے
عرض کرے سر کڈھ شگوفہ میں بھی درشن لیناں
کرن دعائیں مولیٰ سائیں پری وکھا کر مارے
وچ لالا داغ وچھوڑے والا کھول دسے گل لا نہ
آکھن ٹھنڈے ہو کے کھائی چرخ پچھلی دی رکھے
گل عباسی مارا اسی کہے نشے دا ویلا!
تر وٹک جاسی نشہ چڑھے گا جاں انگ اس سنگ لاسان
بھر بھر چھجے پھُلاں دے کڈھن ویلاں دین دیلاں
ساوا بیلا ہو ستبر گہندا اکھ دکھالیں
ہار سنگار نہ گنتر جوگا ڈالی ہری بھری دا
تارن تندراں رکھ چمن دے سجریاں تے بہیاں
شاہ پری رس چوپے ساوی یا خوش ہوئے اچاریں
شاخاں لٹک زمیں پر آیاں مل پری دا اگا
گلگل چوڑے کھٹے مٹھے نمبو سنگترے سن
شاہ پری ول ڈگ ڈگ پیندے مت ساتوں مکھ ڈالے

۱ دھوڑ یعنی زرین نقابہ ۱۲

گُچھے موتی ڈل ڈل کردے گچھے بھرے انگوراں
لال گلال ہوئے رنگ رتے دانے پک اناروں
نرم انجیر سمی کھیر بہشتی لذت دار الوچے
توت شتوت بھرو ہیاں سوہیاں گوشتے ہگو پیلے
جانوراں دے لنگر لائے کوہاں وچہ لگو ہاں
رونبل گچھے چھپدے کچھے پری نہ تچھے سانوں
باغ بہار ہزاراں رونق ہر ہر وچہ چوراہے
رت بسنت بہار پھُلاں دی نویاں شاخاں سِراں
اَرہ ذکر کبوتر کردے نیویں اُچے ہو کے
بَن بَن کے بن ککڑ دیون بانگے دانگن بانگاں
عید پڑھن جیوں مُلاں آون نیلا بانا طوطے
میناں حمد ثنا پکارے شکر گزارن گھگیاں
کالے بھور پھلاں پر بھردے گان خوشی دیاں راں
عجب سنواں لگا وچہ باغے جھکن کھوہ چوہلاراں
ٹنڈاں بھر بھر پانی ڈوہلن وانگن دُکھیاں نیناں
ہنیاں ہو چلے سر گرداں پانی آڈی والا
کھوہ وچہ پانی بولے روے جیوں پُت وچھڑے بابل
اوس کھوہوں سی پانی پیندا عاشق مرد بیچارا!
شاہ پری تے ملکہ خاتوں باغ اندر سیلانی
داکھاں کل کل باکھاں جھوجن آلے وین کھجوراں
آکھن شاہ پری منہ پاوے مہر پوے سرکاروں
نغز ک کھوڑ بدام چھوہارے لٹک رہے ہر کوچے
سیئو بیر چوفیر چمن دے میوے رنگ رنگیلے
ہر ہر پنکھی چاہے شالا پری کھے ہیں کوہاں
مت مجھ تک غصے ہو وے باہر کڈھے لبتانوں
انبلتا سے پھلیاں لمکن چور لگے جیوں بھاہے
اہلنیاں پر بستر کیتے باآرام تدرواں
کوئل نفل قرات پڑھدی قاضی ہار کھلو کے
بھجہ بھجہ رلدے صفیں ممولے سن سن کوکاں چانگاں
پڑھ تکبیراں ہو متوجہ کرن قیام کھلو کے
شاہ پری وچہ باغے آئی اج مراداں پکیاں
دائم رہے بہار چمن دی کرن دعا ہزاراں
بوڑ لے گُبتے گل لگ ملدے جویں بھرا بھراواں
مرجاون جیوں ٹور بھراواں گھروں جاون بھینیاں
جیوں شہروں شہزادہ ٹردا لے کے دیس نکالا
پانی ہر کیارے پھردا جیوں ہر لوہے راول
سیف ملوکے دے غم کولوں کھوہ گھتیاں دکھیارا
حوراں نالوں سرس جوانی چلن چال گمانی

۱ بتاں یعنی لباس ۲ کھوہ یعنی چاہ

سیف ملوک شہزادے والا جس پاسے سی ڈیرا!
نظر پیا شاہزادہ دوروں عجب جمال پری نوں
شاہزادہ ملھ پی کے بیٹھا بہت شرابوں مستی
نشہ کمال شہزادے چڑھیا لال وسے رنگ رتا
کلیاں مندریاں بند میلے راس بنائے گھوڑے
آپ شاہزادہ گاون لگا نال رباب نے مصری
جس و بلے مضحک[2] وجاوے لُوں آواز داؤدی
جدوں منوّم[3] ساز وجاندا وانگن مست خماراں!
اڈّے پنکھی ڈھیّن زمیں تے کُٹھیاں ہار نہ ہلدے
جستہ[4] ساز جدوں پھر چھیڑے پا وجان مویاں نوں
با قانون کیتا سُر قانون ہر ہر تار سنواری
پھر در اگ الاپن لگا نال زبان کراری
گاوے پھیر اساوری اگوں پھیر میاں بھراڑے
خوب سراں کو گاون لگے کدے ہنڈولی رلگے
سوہنی کو نسیے قماچی جاچے نال الاپے
ماکوس دی دھرپت گاوے پھیر خیال ہمیرے
سورٹھ مٹھی راگنیاں دی گاوے پھیر ججونتی
کاہنڑیاں دا رنگ بناوے سوہنا سنگھ نہایت
درباری بہپالی گاوے نٹ کلیان لاہوری

او ہلے او ہلے اوس بغیچے آن کنیتو نے پھیرا!
سوداکر سی جاں تک لیسی اول دست کھرنیوں
دلبر دل خیال دلے وا دور کیتی ہور ہستی
لے قانون وجاون لگا جاں ہویا مدھ منتا
ہر ہر تار مقام اپنے تے خوب سُراں کر جوڑے
مُسکر[1] ساز وجائیوس جس دم جانوراں سدھ وسری
دکھیاں دے دکھ جاون سارے ہسّن کر خوشنودی!
گوہڑی نیند نتیں آوے زاہد شب بیداراں
سر دھر او ہدیاں قدماں اتے سونہے مرگ خنگل دے
دیدے ہوش گھراں دل ٹورے سخت بیہوش ہویاں نوں
تاں تاراں دی اسواری خوب وجائے ساری!
رام کلی پھباس الاپے نالے دیو قندھاری
ٹوڈی رسنا دار الاپے جیڈی کلاں دہاڑے
درد ور اگ سجن دی آتش جاگے نال بہاگے
جوگ برج دے دوہڑے سُن کے دکھیے کرن سیاپے
ریختیاں دی لذت کر واٹے نال کنیرے
دیسی تے نار بزا لائے رسناں نال بے انتی
شام نباں دن شام دکھاوے گاوے پھر ولایت
للتہ دیگر وقت الائے لوہڑے بہشتی گوری

[1] مسکر نام ساز ایست کہ از نواختن او شنوندہ بیہوش شود ۱۲ [2] مضحک نام ساز ایست کہ از نواختن او ہر شنوندہ را خندہ بے حد آید ۱۲ [3] منوم نام ساز ایست کہ از نواختن او خواب بے شمار در مغز آید ہر شنوندہ را ۱۲

[4] جستہ نام ساز ایست کہ از نواختن او بار خفتہ و بیہوش شدہ را خیر ائیدہ انگیختہ ہمہ را باز بخانہ خود روانہ گردانند ۱۲

سارنگ گاوے سن فرزنداں جو سارنگ دے خویشی
پوربیاں شاپور سنائے وقت وڈیری پیشی

جھنگلا تے بدھانس الاپے بروا ہور ملھاراں
کالے گھاٹ نیناں تھیں وسن ہنجوں مینہ بہاراں

گل رنج شاہ پری دے شوقوں لیندا تان ہزاراں
غم دے نغمے بیچ محمد دہین گواہی تاراں

غزل رباعی ریختیاں نوں گاوے وچ سر دے
ویلاں دیندے نین شتابی دُرسٹن وچ گودے

اُچا تان اُٹھا لگاوے دو بیڑے وچ جگر دے
زہر آلودی کانی وانگر گھاہ کلیجے کر دے

جھلی وا سجن دی یاروں جاوے چپ [۱] اداسی
بیناں ہو کر نیدا عرضاں داؤ دل اروا سی!

سن سوال میر اک بہار اے خوش داؤ فجر دی
جے اوہ آپ نہیں منہ دسدا اوہ پچھاء دلبر دی

ہیں عاشق بے صبر بندے توں جیت نہیں جے لاندا
آپ کتھے دے سر تے ناہیں قدم مبارک پاندا

پھیر گئیں تاں جا دلیاویں دھوڑا اوہنا تھے دے در دی
سر مہ باداں نین سہا زاں لائق ہووان بصر دی

جاں ہر جاویں میرے دنوں پھیر یا وے جالیں
خدمت کریں سلام پچائیں آکھیں دے دعائیں

اسیں تھیں تیج سکدے اٹھے جب تنگ بتیاں لایاں
یار پیارے ٹور لیا ویں کول اساڈے سائیاں

درد فراق سجن دے کیتا ہیں ہولا اک کھول
لکھاں لکھ اڈاریں واؤ! ایہ بھی جان اک کھول

لئیں اُڈار مینوں بھی ایتھوں اندر دھوڑاں گرداں
لکھ کوہاں دے کھرڑیں مرنیدا اکر کرکے سر گرداں

تخنتوں جا پیا دی نگری جا گلیاں وچ سٹیں
بھلا کریں ایہ نال غریباں اجڑا اہنوں وٹیں

نیوں لگایا تے دکھ پایا اپنا جرم گوایا!
ایہ دل میرا گوشت بیرا سیخاں دے منہ لایا

زہر پیالا عشقے والا پیتا کس بچایا!
نک وچہ آئے ساس محمد اس سجن دی تایا

عشق قصائی چھری وگائی کوہنداوے دے لتاں
چوریں گھیں تم ادسے وا کس پلسے نس دتاں

عاقل تھیں بے عقل سدایا بھل گیاں سبھ گتاں
ننگ ناموس سنبھال محمد دہین سیانے متاں

۱ اروا سی: بیٹھے قاجرانہ ۱۲
۲ فیر بیٹھے پیہڈا
۵ نج بیٹھے ۲

در غزلیات و دوہرہ کہ غزل مے سرائیدے

تختی دل دی اتے لکھے صورت نقش سجن دے
دھوتے دور نہ ہوندے ہرگز ڈونگھے اکھر من دے

یاد میری تھیں بھلدی ناہیں ہرگز زلف پری دی
سخت کمند گھتے جس وانگر رستم تے بھمن دے

حسن جمال اوہدیدا دل توں مول خیال نہ جاندا
توڑے ظلم عذاب میرے تے آون زمیں زمن دے

روز ازل دے زلف پیا دی بنھ لیا دل میرا!
آخر تیک نہ چھٹن دیسن سخت زنجیر سجن دے

توڑے لکھ پہاڑ غماں دے سر میرے پر ترٹن!
سر جاسی پر بھار نہ سٹساں وانگن کوہ شکن دے

روگی جیوڑا دار دلوڑے شربت اک دیداروں
دہین طبیباں دے ہتھ باہاں روگ جنہاں نوں تن دے

خرص سجن دی جان میری وچ ایسا ڈیرا لایا!
جند جاسی پر حرص نہ جاسی پکے قول سخن دے

کھڑے گلاب شگوفے اگے ہوئے سبز بغیچے
آئی واؤ فجر دی لے کے خط پیغام وطن دے

باس لئی تاں بھاس گئی سی پر پر کنڈیں سلّے
ببل نوں کی حاصل ہویا کر کے سیر چمن دے

اُڈ اُڈ تھکے پیے تھکے بات نہ بجھی یاراں
دیکھ چکوراں کی پھل پایا بن کے عاشق چن دے

اس سورج دی آتش کولوں پانی وچ کملاناں
نیلوفر دا عشق اجے بھی بے پرواہ نہ من دے

جے کوئی چاہے داغ محمد سر گرداں نہ ہووے
سوہنیاں دی آشنائیوں چھپ کے بیٹھے نال امن دے

بہتی عمر گزاری ایویں یار نہ نظری پیندے
تھوڑے روز جوانی جوبن دائم ساتھی کیندے

ٹھنڈی واہ صفائی والی خوشبودار وفائیوں!
اجے نہ آئی دلبر ولوں جس پر اسیں دکیندے

اوہ دلبر جو اک نگھ اتوں گولہ لئے نہ تینوں
دوئے جہان دلیوے کوئی سانوں اسد اوال نہ دیندے

گال مو الیں خیگا منہ دا جو چاہے سو بولے
نزش جواب مٹھے منہ وچوں لذت اسیں چکھیندے

اپنا آپ سنبھالاں ناہیں منوں وسار سجن نوں!
اپنا حال نہ تکدے مڑ کے جو اس طرف تکیندے

جے لکھ گالیں طعنے دیوے نالے منہ پھٹکارے
اس تھیں چنگا کی اسانوں اس سنگ بات کریندے

کیتی قسم تیری واری دل دے رنگ نہ دس سال
جان لباں پر رہی نہ طاقت تاں ہن ظاہر پیندے

مکھ پیا دا آب حیاتی اسیں موئے ترہائے
جل بن مچھلی وانگ محمدؐ رہیے کچر تپیندے

جے محبوب پیارا اک دن وسے نال اساڈے
جاناں اج ہما[لے] پھیر وپھا تھا جال اساڈے

مثل حباب سر قس سٹ ٹوپی جل خوشیاں دے ڈوبال
پئے پچھاواں اس دا جے وچہ جام زلال اساڈے

چڑھ چناں تے کر روشنائی کالی رات ہجر دی
شمع جمال کمال سجن دی آگھر ابال اساڈے

دلبر دے در جا، نہ سکدے حوراں ملک اسمانی
کد مجال سلام کرن دی مثل کنگال اساڈے

سوہنی صورت دیکھ لباں تس داری جان پیاری
مت اک گھٹ لبھے اس جاموں ایہ خیال اساڈے

کہندا پھیر خیال زلف دا جان نہ جان پیارے
ایسے کئی شکار پھساندے پھاہیاں وال اساڈے

ناامید سجن دے در تھیں ناں ہوساں نہ مڑساں
کد تے رحم لوے گا اس نوں ویکھ وبال اساڈے

خاک اوہدے در والی والا جس دم میں دم ماراں
مٹھی وا او جنت دی بھر دی مغز دوال اساڈے

ہے وا اس عشق میری دی رمز پیا کن پائیں
اکھیں ہتھیں مار تساں نوں خون حلال اساڈے

جے اوہ ایہ گل منے ناہیں صاف جواب سنا دے
آکھے خالا ہون نہ ایسے نفر بے حال اساڈے

کہہ اگوں ہے شاہ حسن دے بادشہاں در منگتے
ڈھ قدموں کہندے آئے بھائیوال اساڈے

کران گدا سجن دے کوچے بادشہاں تھیں چنگا
جے اوہ پاوے آپ محمدؐ خیر رومال اساڈے

[لے] ہما پرندہ ایست وہمی جملے داہمہ گفتہ اند کہ پرندہ ہما اگر بدست کسے افتد بادشاہ می گردد ۱۲

ہوتے نالوں بری جدائی بینوں یار سہائی
لطف خدائی لیسی بدلہ ہور نہ میرا کائی

ڈیرا یار میرے دا اچا عالی شان جہانوں
کرفریا دا چیرمی ساری ہے جند درد دکھائی

باہجوں اکھر عشقے والے ہور نہ سبق پڑھایو سُو
سوہنی صورت ویکھن کولوں منع نہ کریو بھائی
ہے خوش واؤ سجن دی جاویں اندر باغ سجن دے
باہجھ دیدار تیرے تھیں سجناں خوشی نہ دسے خوابے
ہے واؤ جا آکھ سجن نوں ہے بک باغ ارم دے
آپ سیاں وچ رل کے کھیڈیں ماریں موج نصیباں
شکر وصحن والا بنیاں شالا جگ جیوے
مان حسن دا ٹھاکے تینوں ہے پھل شاخ گلابی
نال سیاں دے رل کے جس دم مدھ خوشی دا پیویں
خبر نہیں کی رنگ اینہاں دا کس سببوں نسدے
حسن جمال کمال تیرے وچ ہور تمامی صفتاں
ہے واؤ جد باغ ارم وچ جاسیں پائیں پیارے
میں نت درد تیرے دی آتش سینے اندر جالاں
جے جگ دشمن بان والا توں اک سجن ہو نویں!
جاں جاں عاشق پہنچے ناہیں محبوباں دے در تے
جلوہ روپ تیرے دا الٹا متقی شاہ گداواں
توڑے دور پیا پردیسی یاد نہیں تدھ کیتا

ا
بک بھئے
عزالہ
یلغ ارم
۱۲
۲
سلہ
فلک فردش
دستوراز
دے چرلیہ

رب استاد میرے نوں دیوے نیکی قسمے وڈیائی
جمدڑیاں ایہ عادت مینوں یا دن والے پائی
سرو آزاد میرے نوں آکھیں کر کے سیس نوائی
مکھ وکھا دیں نال چرلا دیں آ ویں برائے خدائی
کیوں تدھ سرگردانی مینوں وچ اجاڑاں پائی
کدے تے پچھ غریباں تائیں جو ہوئے صحرائی
کیوں نہیں بھیت پچھدا اصلے کدائیں طوطی سکھ سکائی
پچھ نہیں گل بلبل کولوں جو تدھ کان سودائی
کرکھاں یاد مینوں بھی جس نے سکھیاں عمر لنگھائی
گو ہرے نین سیاہ جنہاں دے کردے نال آشنائی
اکو عیب وفا محبت نہیں اندر زیبائی
ہتھ بنھ عرض گذاریں اوتھے ہو کے میری جائی
پیساں وچ کڑاہ غماں دے جیوں مچھی جل جائی
موتوں وزن ڈرساں کرساں دم دم شکر ادائی
کد خلاصی کرواسیں دی ظالم درد جدائی
ایسی صورت سوہنی تائیں نت کوئی نظر نہ لائی
ییس مدھ ہویاں سو تساں نوں اکدم نہیں خطائی

ہے خوش واؤ فجر دی آنی خاک اسدی دربار دں
اس سرمے تھیں لے محمد اکھیں دی روشنائی

ہے سلطان حسن دی نگری راج سلامت تیرا
تدھ بن جان لباں پر آئی جھلیا درد بتیرا!
عشق فراق بے ترس سپاہی نگر پئے ہر ویلے
صبر تحمل کرن نہ دیندے ظالم ہر بے مریلے
بستر نامرادی اُتے میں بیمار پئے نوں
ذکر خیال تیرا ہر ویلے درداں مار لئے نوں
چلنا فکر اندیشے آون بنھ بنھ صفاں قطاراں
پاسے پلٹے چلی جوانی پاس نہ سدیا یاراں
مان نہ سمجھے رُوپ گھنے دا وارث کون حسن دا
سدا نہ بھور ہزاراں بھرسن سدا نہ وقت امن دا
سدا نہ رست بازاریں وکسی سدا نہ رونق شہراں
سدا نہ تابش سورج والی جیونکر وقت دوپہراں
سدا نہ لاٹ چراغاں والی سدا نہ سوز پتنگاں
سدا نہیں ہتھ مہندی رتے سدا نہ چھنکن ونگاں
حسن مہمان نہیں گھر باری کی اس دا فرماناں
سنگ دے ساتھی لدی جاندے اساں بھی ساتھ لداناں
سدا نہیں مرغایاں بہناں سدا نہیں سر پانی
لکھ ہزار بہار حسن دی خاکو وچہ سمانی
مگر شکاری کرے تیاری بار چرہیندیاں ہرناں

ہیں پردیسی ہاں فریادی عدل کریں کجھ میرا
دیہ دیدار اج وقت محمد جگ پراکو پھیرا
پٹن بند سٹن وچہ پیراں وانگر ہاتھی پیلے
تدھ بن الویں جان محمد جیوں دیوا بن تیلے
دارو درد تساڈا سجناں لے آزار پئے نوں
ہے غمخوار ہکلی جائی بے غمخوار پئے نوں
وس نہیں کجھ چلدا میرا قسمت ہتھ مہاراں
ساتھی کون محمد بخشا درد ونڈے غمخواراں
سدا نہ رہسن شاخاں ہریاں سدا نہ پھل چمن دا
مالی حکم نہ دے محمد کیوں اج سیر کرن دا
سدا نہ موج جوانی والی سدا نہ ندئیں لہراں
بے وفائی رسم[1] محمد سدا ایہو وچہ دہراں
سدا اڈاراں نال قطاراں رہسن کد کلنگاں
سدا نہ چھوپے[2] پا محمد رل مل بہناں سنگاں
راتیں لبھا آن سٹھوئی فجری کوچ بلاناں
ہتھ نہ آوے پھیر محمد جاں ایہ وقت وہاناں
سدا نہ سیاں سیس گنداون سدا نہ سرخی لانی
لا پریت محمد جس تھیں جگ وچہ رہے کہانی
جو پڑ چھیا اس ڈھیناں اوڑک جو جمیاں اس مرناں

[1] یعنے در زمانہ ہمیشہ رسم بے وفائی است ۱۲

[2] چھوپے بدراں را گویند کہ دختراں جمع شدہ محفل خود مے کنند ۱۲

بجھ رساد نہ ساد آئے داماں کیہا پھر کرناں
لوئی لوئی بھر لے گڑیے جے تدھ بھانڈا بھرناں
سیف ملوک شہزادہ الویں راگ وراگوں گاندا
ہر ہر بول اوہدا دکھیا راز ہر آلودی کانی!
دردوں آہیں مار شہزادے پُر کر سانگاں لایاں
مارسی آہ زلیخاں بی بی دردوں بال ہواتا!
سسّی نوں اک روز سیّوں نے طعنہ بولی لائی
سسّی جمک لگی اس گلوں اگ دی جڑ بھڑوائی
ماہی دردوں وچھی واہے ہوند اشوق نہیں نوں
راہ کھلانے آہ چلانویں جاں روڈا دکھیارا
ابراشیم چخا پر کڈھیاں آہیں دردہزاروں
پری بدیع جمال کھلوتی وانگر سرو آزادے
شاہزادے دل اکھیں لایاں تکدی ہوئی نہ جھکے
آن ہوئی تاثیر عشق دی لگا تیر کماں نوں
م ظالم ظرح کریندی ہے کوٹ شرم دے ڈھاہاں
پھیر شرم نوں لساتک کے عقل حمایت کردا!
بے تھماری بے قراری دل نوں ٹکن نہ دیندی
موہوں بول نہ ظاہر کیتا بھید دلے دا ذرہ!
سکی لکڑ تے آدھریا شوق اندر وچہ ارہ

جس جستجو نوں جھنڈ جھنڈ رکھیں خاک اندر ونج دھرناں
شام پئی بن شام محمد گھر جاندی نے ڈرناں
اُڈدے پنچھی ڈھہن آسمانوں سن کے کوئی نہ جاندا
دوجا ھدقے ہو ہو جاون حوراں ویکھ جوانی!
آہ عاشق دی کوئی نہ جھلدا جند وجھاں جلایاں
بھڑک لگی اگ چابک سڑیا تاں یوسف؏ سیج جاتا
سچے عشق تیرے وابی بی میںنوں پتہ نہ کائی
نال افسوس ادساس چلایا آتش سرد کرائی
مجنوں وانگن بول ورندے آدن چل زمیںنوں!
جلدی آہرن کارن کردا ٹھنڈا دیکھ لوہارا!
باغ بہار رہویاں گلزاراں آتش شوخ انگاروں
سرتے چھتر چھاں بنائی رکھ گھنے شمشادے
سن سن راگ خیال غماں دے وادی پریم دی رہکے
دُھتر نکل گیا بھن خودیاں جاتوں لوں امیا نیں
ڈھائیں مار ڈھہاں سر پٹنے کوکاں مرشد باہاں
رکھ تحمل یار ملے گا لاہ تھیں اج پردا
ہولاچار پری کوئی ساعت آہی صبر کریندی
پر دل بے قراری چایا جیوں گڈی دا پھرہ
سینے درجے عشق محمد رکھدا اثر مقرہ

جاں اوہ منزل پوری ہوندی موہوں لہندی لوئی
شاہزادے دے عشق پری نوں دتیاں آن دعائیں
برخورداری دھیہ اسانوں ہن آئی گھر تیرے
نکی اتے لڈکی بن کے بہتی عمر لنگھایا
ہگمر تیرے ہن اسیں پیاوے مشکل سختر بن وڑنا
شاہ پری فرماندی اگوں برخورداری دے کے
ہیں بیٹی شاہپال شاہے دی پریاں دی شہزادی
عشق کمیا ہیں بنھ بنھ کھڑیاں تدھ تھیں بھلیاں بھیاں
مغرب دے شاہزادے اگے بی بی نام زلیخا!
سکی نال ہن جاسیں اتھوں آدکھ جھولی پالے!
دیناں ہے مقتول عمر دا جنسوں ردک وٹالے
کھوٹے کھڑسیں ترڈٹے کھاسیں سوٹے پین نالے
گھت زنجیر کرن گے قیدی شاہ عدالت والے
ٹردی ٹردی گل محمد چھوڑ چلی اوہ رستہ
جے سبھ گلاں لکھن لگیں جو جو ہا دی گھلدا!
عشق بدیع جمال پری نوں آپا یا ہتھ پکا!
مان گمان گئے بجھ سارے دل ارمان نہ رتی!
رک گیا جی چھک سجن دی ہک اندر ہتھ پایا
صبر قرار آرام نہ رہیا شام ڈٹھا جس ویلے

وت نہ کاری آوے توڑے سومت دیوے کوئی
بندگی تے تعظیم بی بی جی خالی پرت نہ جائیں
مساں مساں اج لبھئیں داندی کر کر بہتے پھیرے
پیہناں بھا پیا ہن کرڑیے بادشاہاں دا پایا
والی شہر مصر دے اگے بنھ کے تینوں کھڑنا!
پردے نال اکوار بندی نوں جا دن دیویں پیکے
بنھ کھڑن دا آکھیں مینوں نال کر گل زیادی
مائی بابل بٹ پٹ تھکے داہاں ہولن چلیاں
بنھ کھڑی تاں کس چھڈائی تدھ بھی اوہو لیکھا
پالے رب پرتیاں اگوں نیوں سجن والا لے
ترسی کول صراف محمد کھوٹا کھرا وکھالے
سوناں تراماں کرسن جس دن پا کٹھیالی گالے
ڈاہڈے کول محمد بخش کون کرے ابرالے
تنگ پیا دل دس کہانی مکدا ہووے قصہ
ہور دل ہور لیون چہرمزاں قصہ صاف نہ چلدا!
جس نوں پھڑ واہے بنھ کھڑ دا نہیں کسے دے اسکا
ہڑدی گل نہ کردی ہوہوں انگ دیے دی بنتی
کنڈی لگی مچھلی والا حال پری پر آیا!
شامن ملک دل جبر دانا ہیں آکھے ہن کوئی ہیلے

ف ۱
پنہاں یعنی آنکہ حاکمین بہ طریق بیگار اسیبا کنانند یعنی بادشاہ عشق ترا ہمچو اسیا گرداند
عشق فرسودہ
ف ۲
یعنے داد نے دار مجھول عمر جوکس [illegible] [illegible] [illegible]

ہاتھی عشق مہاوت سوہناں مڑ مڑ کے پھر پیلے
اچن چیت محمد لگے سے برچھے سے بیلے
ظالم عشق شہزادے والی بن تلوار دل کُٹھی!
آن پئی از غیبوں گولی مارنس نی مُٹھی!
دُکھ دی دائی پکڑ مناوئی پھر دی سی جو رُٹھی
بیدن جانے کون محمد لگی مرض اپٹھی
اوڑک جاں دل رہ نہ سکیوس کہیوس ملکہ مائیں
آگیرے چلیے بھینے تک لیے ایہ جائیں
ملکہ نے فرمایا اگوں بسم اللہ بسم اللہ
لگی آس ہویاں دل خوشیاں شکر الحمد للہ
ادہلے ادہے ٹریاں دوئے آکھیاں پھیر نیڑے
شاہزادے نوں خبر نہ کوئی تار غماں دی چھیڑے
پھر اوہ مورت شاہ پری دی کڈھ کے باہر حجابوں
چم اکھیں منہ متھے لاوے رووے ودھ حسابوں
مورت دے دو پیر جمشیدا پھیر اکھیں تے ملدا
آہیں درد المبے نکلن ہنجوں پانی چلدا
دھواں دھاری دُکھ غباری سوز فراق تہاری
بھڑکن بھاہیں ڈاہڈیاں نالے وہن واری!
وانگ کباب بھجے تن سارا سیخ لگایا بیرا
پانی جو ہنجوں رندا آتش وچ وسیرا!
سیف ملوک شہزادہ وداں گھیر کیتا دُکھیارا
گن گن موتی دے عشق نوں سولاں دا بنجارا
شاہ پری تے ملکہ خاتوں چھپ بیٹھی دو نجہ کھیل
پری درست ڈٹھا شاہزادہ رکھ نگاہاں بھلیاں
سوہنی صورت نظری آئی جاں ڈٹھا ول نقشاں
دیکھے آب ہودن تمر ہند کے مانک لعل بدخشاں
جیوں کاغذ کشمیری اتے خوشخط حرف قرآنی
ہیتوں سی مس بُردی کالی یا سبزہ بستانی
نویں جوانی حسن ارزانی ہر ہر نقش گمانی
سندر روپ دیئے چمکارے جیونکر چن آسمانی
بدن شریف اوہدا لوپہ سدی جو تعریف النسانی
سرو آزاد بہشتی باغوں نازک قد نورانی

در وصف جمال باکمال شاہزادہ سیف الملوک و عاشق شدن بدیع الجمال بروے

چہرے اتے تاب حسن دا اودھ آہا مہتابوں!
جسے تھیں خوشبوئی حلے وافر عطر گلابوں!

معنی عشق فیل است دو دبرنیں بافیار بانہاورا دلیر کنند برخون عاشق
۲ داہم بردا ہی یعنے شتابی پئے ویپے تا سے جیتی نیالہا ۓ
دستیاک کے یعنی آغاز دریشمی (۱۳)

کنڈلاں والی سر تے جھنڈ معنبر کالی
ہر ہر وال دی پھاہی دوہڑی گھت پالی

لاہ لاہ کرے شعاع متھے دا جوبن جوت متابی
مرگ جنگل دے ہار سنگارے گوہڑے نین شرابی

متھا صاف سمند حسن دا جوبن چڑھیاں لہراں!
تاب بیتاب کرے جیوں سورج روشن وقت دوپہراں

طاق بہشتی دو بھر وٹے یا محراب مسیتوں
خونی نیوں دسن متوالے گوہڑے رنگ پریتوں

ابرو مثل ہلال درخشاں یا دہ سخت کماناں
پلکاں تیر خدنگ نشانی سل جاون دل جاناں

تیز کٹار سوار بہادر ظالم نین سپاہی
نک کھنڈا فولادی ترکھا دھار سنواری آہی

متھے تیر کمان کٹاراں چمک لگدی ہتھیاراں
پریاں حوراں دیکھ شہزادہ جان کرن سرداراں

یوسف ثانی چن اسمانی لعل مثل رخسارے
روپ اوہدی تھیں باغے اندر نور رہے دکھ سارے

چہرے تے چمکار حسن دی آتش دودھ انگاروں
سندر ریہن پھلاں دا دستہ دانہ سرخ اناروں

صورت سیف ملوکے والی اجلی باغ بہاروں
دیکھن بات کھڑے دل کھس گئے شاہ جمال ہزاروں

سوہناں ویکھ جوان فرشتے ہو حیران کھلوندے
تکدے رہن اسمانی تارے ساری رات نہ سوندے

ہر ہر نقش مثل دے وچوں لاٹ شمع دی بلدی
اُٹھدی حور پری دی تک کے جند نمانی جلدی

نونہال حسن دے باغوں گلبدن سہی سادہ
بدر منیر چمکدا چہرہ بے نظیر شاہزادہ

سر اُتے کستوری بھتی جھنڈ لوی خشخاسی
نین متے بیمار عشق دے نرگس مست اُداسی

روپ انوپ بھری رخسارے جیوں گل وقت بہاراں
نوری ناری خاکی بادی تک تک ڈھین ہزاراں

دند سفید ہیرے دیاں کنیاں دُر یتیموں لڑیاں!
سُرخ عقیق اندر دند لڑاں خوب کاریگر جڑیاں

سوہے ہوٹھ مٹھی گل والے مثل اُچھے یاقوتوں
عاشق بھکھے لاغر رکھے قوت پاون اس قوتوں

بازو لوہٹے چاندی خالصوں گرد کریگر ڈوہلے
سینہ تے زور آور سوہنے ہتھیراں وانگر ڈولے

جیوں چاندی دی آہرن ہوندی موہنڈے گورے بھارے
جھڑسے وانگی گردن دسدی تنگ نہ زور آور سارے

۵ جھری کا اول یعنے نشانی دوئم یعنے سوختہ
۱۲ نونہال یعنے محبوب عاشق صبح گلبدن نونہال یعنی نوجوان نیک بدن مثل گل دسادہ دو دیر ہوا
۱۲ بدر منیر یعنے ماہ چہار دہم معنی یعنی ہیرے دو چہرہ عاشق کی بلا یعنی بود

لک جہیں عجائب گرد اچیڑی چھات جنے دی
کوئے پٹ دوپٹ سہائے جندر قدرت چڑھ کے
گوڈے شیشے گرد لاہوری کاری گر چمکائے
نازک پیر ابریشم لچھے بہت حسین انگشتاں
نازک سوہناں بدن گلابوں رنگ رس بھریا بناں
جاں منہ طرف زمیں دی کردا ہوندی صورت نورانی
صورت ویکھ ہووے جن داغی غیرت کھا حسن دی
زہرہ نوں تک زہر مریم دا وچ سینے کلیجے دھاوے
گلناری مکھ تک کے سورج آن چھپاوے رہماں
دھاڑ پوے مریخے تائیں کالے تحل کنک دی
مشتری اکھر ویکھ حسن دے شاہزادے دے در قول
روپ سیجے دا عشق کماوے عین سعادت پاوے
کالا چور زحل آسمانی گورا ویکھ شاہزادہ
سوہنی بہنی سوہنی صورت سوہناں قد رنگیلا
بن بن بیٹھے پوشاکی ساری روپ چڑھے ہر سول
پہن ہتھیار سوار ہووے جاں جدھ طرف شکارے
صورت ویکھ شہزادے والی وگدا دھن کھلووے
شاہ پری دی نظری آئے تیں ایلنے روندے
چہرے تے پرسیوں قطرے جوش بخار الم دے

دلو چہ پری کیے جس جایا دھن اوہ ماء جنیندی
موگریاں استاد بنایاں چنن رکھوں گھڑ کے
پنیاں سن رُوں دار عجائب گل نہ کیتی جائے
سوہنے دیکھ کرن دل جا کر دھو دھوئیں انگشتاں
حسن جمال کمال اوہدے داناں کوئی حلہ نہ بناں
جاں مڑ آ جا کر کے دیکھے لاٹاں چڑھن آسمانی
لگے تیر عطارد تائیں چھٹے قلم لکھن دی
ہاروتے ماروتے وانگن لہہ آسمانوں آدے
یاری لاوے یک وٹاوے دوست نبے کھا قسماں
ہو حیران بہے وچ خانے چوکی چھوڑ فلک دی
چھوڑ قضا دیوان عشق دا کرے مطالعہ سبقوں
سعداں نال کرے اشنائی اکبر سعد کہاوے
بنے غلام حلالی حبشی ثابت رکھ ارادہ
سوہناں خط اتے جھنڈ سوہنی خوش آواز رسیلا
خوشبوئی کستوری اُٹھے آون کالے کیسوں
گولی کھا بندی نہ ڈھیندے مرگ خبگل دے سارے
ڈر سنسار لگے تھر کنباں جاں ہتھیار دہووے
ہر چمن دے ڈالوں موتی ہنجوں ہار پروندے
جیونکر پھل گلاباں اُتے سنے موتی شبنم دے

ےا یعنی سینہ فراخ چوڑا پلنگ
ےا۲ پٹ اول یعنی ریشم پٹ دوم یعنی ران بندہ لبعت
بلی خوب نقش
ےا۳ بناں اول یعنی معراج دوم بیٹھے ۱۲

سیئو بیبی جیہی ٹھوڈی ہوئی گرد آلودی !
چکڑی سرد جیہا قد بانکا سوہناں ہریا بھریا
جس ویلے کوئی غزل رباعی دوہڑا بیت الاوے
سیف ملوک پری دی مورت رکھی آہی اگے
اپنا آپ نہ یاد شہزادے مورت وچہ سماناں
ہویا فنا فی الشیخ ایہ طالب مرشد وچہ سمایا
توں کی جانیں رمز فقر دی بے علماں ناداناں
شاہ پری دی مورت اندر شاہزادہ سی رچیا
مورت ویکھ ہوئی دل گھائل شاہ پری مستانی
دوزخ بھاہ پریم دی سینے بھڑک لگی بھڑکارے
سڑ گئے تھم تحمل والے ڈھٹھے صبر چبارے
شاہزادے دل ویکھ نہ سکی مڑ ڈیرے نوں چلی
جا اگیرے ملکہ تائیں کہیا بدیع جمالے
جاہ ملکہ ونج آکھ شہزادے جے اوہ مورت دسے
ویکھ اسیں بھی معلم کریئے بے ایہ مورت کس دی
ملکہ کہندی سن نی بھینے محبوباں وچہ اوچی
جند اوہدی نوں ملیا لوڑیں کیوں نکھیڑیں تن نوں
شاہ پری نے کہیا ملکہ میں منساں گل تیری
ویکھ لبے دیاں کماں شلوں کرسی کیہڑے کم کھاں

دردوں دردر سیلا نکلے آوازہ داؤدی
چھکھ غماں دی مار اٹھایا سر دھرتی پر دھریا
اڈ دے پنکھی ڈھیلن آسمانوں ہوش وجود دوں جاوے
جیؤں جیؤں تکے اگ بھڑکے نیر اکھیں تھیں وگے
سر ورتے تاں ایہ گل جاپے بے کی سمجھ ایاناں
لا الٰہ دی پھیر بہاری الا اللہ گھر آیا !
قصہ دس شہزادے دالا بھیت جیہا جیواناں
حال اوہدا تک دلبر تائیں اندر بھانبڑ مچیا
دل وچہ داغ موہیں پر لالی جیوں لالہ لبتانی
دھواں دھاری لٹ غباری پائی عشق ہتھیارے
سوہنیاں کول محمد بخشا کس نہیں بڑہارے
تا لبش تھا حسن دی نٹھی جھال نہ گیئوس جھلی
سینوں بھی اوہ مورت کیویں سیف ملوک وسالے
پل چھل تک کے موڑ دیاں گی قدر نہیں کوئی کھسے
ایسی جوبن متی کوئی دھوم پئی جگ جس دی
شاہزادے دے جسے اندر جاں انہ مورت سچی
جند ونے سمیت سبالے عاشق بے وطن نوں
پر توں اجے نہیں کر کھیڑا ہووے حرص گھنیری !
اس نوں بھی مت سد بلاں گی ہور کوئی دن جھکھاں

[illegible]

شہزادہ وڈا شاہ مہرہ کر دلبر [illegible]

ملکہ سُن کے گل خوشی دی تھبدے جھبدے آئی
شاہ پری دا آون جاون جو کجھ بولی ہستی!
شاہزادے فرمایا ملکہ مورت تیرے بھانے
جے اکھیں تکیں اولے ہووے نیر نہ ٹھلن ڈیلے
اوہ ڈاہڈی ہیں لِسا جیکر مورت موڑ نہ دیوے
صورت تے ہتھ لگے ناہیں مورت کیوں کھڑاواں
ہور کسے نوں ہے کی حرفہ ڈکھیے جیو میرے دا
ملکہ خاتوں کہندی دیرا خطرہ رکھ نہ بھورا!
مطلب تیرے کارن ہیں بھی مڑ مڑ عرضاں کر دی
وال اوہدا کوئی ڈِنگا جاتے ہاں میں کرساں ڈنگا
اِن شاء اللہ مورت تائیں کجھ ارگاہ نہ لگسی
ویٔے شکلاں دیکھ برابر حُب اوہدے تن رس سی
القصہ شاہزادے تائیں ملکہ گل منائی
کرلا جاری گریہ زاری کہیا ملکہ تائیں!
ملکہ خاتوں نے لے مورت جا پری نوں دسی
کر کر نظر پچھاتی مورت ہر ہر جا سنبھالی
حُسن جمال کمال دوہاں تے انت حساب نہ آوے
کنب گیا جی جُثہ جامہ مغز سرے دا بھریا!
عطر گلاب لگے چھنکاون تاں پھر ہوش سنبھالی

جو گذری شاہزادے اگے ساری کھول سنائی
نالے مورت منگن والی خواہش بھاری دسی
اک اک وال اوہدے ل جانی ہیں بن قدر نہ جانے
وانگ اٹک دے اٹک نہ رہندے ہنجوں درد رسیدے
گھڑی نہ جر ساں سَر مرساں جیوں تیلے بن دیوے
جے اک وال اوہدا کوئی تروڑے وچھڑیاں مر جاواں
جے نقصان ہووے اک ذرہ کی پھل کھڑی تیرے دا
کون کھسے ایہ مورت تیں تھیں نہیں کسے دا زورا
مت مورت تک شاہ پری نوں جاگے حرص اندر دی
نال ادب دے مورت تائیں تدھ تھیں رکھساں چنگا
شاہ مہر دی جوڑی تک کے کر دیری دل وسی
ہیں بھی قولوں سچی ہوساں مت تینوں منہ دس سی
حرص امید ملن دی اُتے مورت منتھ پھڑائی
کیویں جلدی اس جانی نوں میرے کول بچائیں
ویکھ ہوئی حیران پری بھی تاب شکل دی کھسی
اپنی صورت نظری آئی ہور شاہزادے والی
اونویں اکھیں ٹڈیاں رہیاں نال کجھ آوے جاوے
ہوش طبیعت تھاں نہ رہیوس آن کلیجہ کریا
ملکہ نوں فرماندی بھینے ویکھ گل مورت والی

۵
پیھے لوگ
اگر موٹے
ترا کے
گم کند
یعنی اندک
ایساوہ
منی بند
جنگ
کنم
دیگا
نغمہ
جنگ
دا تو بند

کس ایہ نقش نگار سہائے صورت رنگ صفائی
کیونکر لعلاں دی ایہ جوڑی شہزادے ہتھ آئی!

ملکہ خاتوں کہندی بھلیئے مورت دی گل ساری
سیف ملوک شہزادے میوں دسی سی اک واری

جیونکر سنی زبانی اس دی تویں آکھ سناواں!
اک دن نبی سلیمانؑ ہوراں پچھیا سبھ امراواں

پریاں دیواں آدمیاں دے حاضر سن سر کردے
جے کجھ علم پیغمبرؑ کردا سر اکھیں پر دھردے

کہیئو سس یارو دسو ملینوں سچو سچ زبانوں
مہتر یوسفؑ بھائی میرا جو ہے سی کنعانوں

اوس جیہا کوئی صورت والا دنیا اتے ہوسی
اکھیں ڈٹھیاں کنیں سنیاں دسو پنڈت جو سی

سبھناں عرض گزاری حضرت کوئی نہ ڈٹھا اگے
پر جے ہن کوئی مہلت بخشو ہر کوئی لوڑن لگے

کی جاپے مت ہووے کوئی اس صورت دا ثانی
بھلی بھلیری ہے خلق اللہ کہندے لوگ زبانی

جائی روز ہوئی تد مہلت ڈھونڈو زمیں زمن نوں
پریاں دیو تکیندے پھردے ہر جنے ہر زن نوں

محبوباں مقبولاں والے ڈٹھے حسن بتیرے!
گزر گیاں دے روپ جمالوں قصے سنے گھنیرے

ساری دھرتی پھر کے تھکے آبادی ویرانی!
مہتر یوسف جیہا نہ لدھا سوہنا مرد زنانی

جا سلیمانؑ اگے سبھناں چمیں زمین ادب دی
دہیں دمائیں شاہ پر ہووے اتم رحمت رب دی

اسیں تساڈے حکمے اتے پھر آئے سبھ عالم!
اس صورت دا ثانی کدھرے نہ کوئی جن نہ آدم

ہور عجائب سندر سوہنے ڈٹھے سنے گھنیرے
یوسف ثانی مرد زنانی ناں کوئی جگ جوڑے

پر کوئی لکھی ڈٹھی آیت وچ کلام الٰہی
وَعَلَّمْنٰہُ مِن لَّدُنَّا عِلْمًا ایہ سنیندی آئی

وچ زبور داؤد نبیؑ دے جو ہے نور لبیٹی!
لکھیا ڈٹھا نسل تیری تھیں پیدا ہوسی بیٹی

جو بن حسن ادا صفائی نقش نگار شکل دے
شوخی تے مرغوبی خوبی لٹبر زلف کنڈل دے

مہتر یوسف نال برابر یا اس تھیں کجھ گھٹی
وچ کلام الٰہی ایہو پتے اسانوں دسی!

نبی سلیمانؑ پچھیا اگوں دسو کہاں گل ساری
بیٹی کس دی کس نگر وچ کی ناواں اس ناری!

دانشمند پری پھر بولی یکا پتہ دسالے
اوہ اگوں شاہ رُخ دا جایا اوہ اولاد تساڈی
دتا حکم نبی نے اگوں صورت نقش بناؤ
پری عجائب صورت کارن کیتا فکر اندر دا
ہور کئی تاریخاں والے دیہن جو غیبوں خبراں
کر تدبیر عجائب ہوراں اک تصویر بنائی
زینت زیب ہزاراں کیتے وانگن باغ بہاراں
دیکھ رہیا حیران پیغمبر ست دن تے ست راتاں
اٹھویں روز مصور تائیں نالے ہور حکیماں
سرفرازی بہتی دتی رتبے شان ودھائے
حکم کیتا جو عاشق اس دا ہوسی مرد زوراور
اوہ صورت بھی لکھی مصور کر کے بہت تمیزاں
سیف ملوک ہوسی اس ناں داں عاصم شاہ دا جایا
اس صورت تے عاشق ہو کے سرگردانی چاسی
نبی سلیمان لے کے رکھے ایہ شاہ مہرے دیئے
توشے خانے پیغمبر دے مدت رہے بہتیری!
اک دن شاہ صفوان بہادر نبی سلیمانؑ جی نوں
خوش ہویا صفوانے لتے کہندا اودکجھ دیواں
اودس دیلے پھر ایہ شاہ مہرے صورت سند روالے
نام بدیع جمال پری دا بیٹی شاہ شاہپالے
اگوں آپ میاں صاحبؒ جنت کی اساڈی
تاں میرے دل ہووے تسلی کر تصویر دکھا ئو!
ترے تنے ہور حکیم سیانا ہر اک اہل ہنر دا
کرن لگے تدبیر شکل دی تک تک نیراں زیراں
اطلس لے بہتر رنگا اس پہ خوب سہائی
لے گئی پھر پاس نبی دے صورت نقش نگاراں
واہ خالق جس بندے کیتے صاحب ایڈ صفاتاں
خلعت تے زر دولت بخشی وافر مال نعیماں
گھوڑے جوڑے منصب دے کے خاص امراد بنائے
ناداں شکل اوہدی بھی لکھو اس دے کول برابر
دسیا مصر شہر وچہ ہوسی اوہ سردار عزیزاں
پیو عاصم دلے شاہ صفوان جس ہن تخت میہایا
اوڑک نال بدیع جمالے اوہ نکاح پڑھاسی
نالے اطلس تھان حریروں رنگ رنگ رنگے ہوئے
نکلن دا ڈھو ہویا اوتھوں مولی ساعت پھیری
تحفے ہدیے بہتے دتے ہوئی خوشی نبیؑ نوں
گھر اسدے جو ہووے نہ اگے ہیں شاہ آدمؑ لیاں
نالے اطلس اتے حریروں اوہ سبھے پرکالے

اک انگوٹھی ہتھ اپنے دی نالے ایہ دو نقشے شاہزادے دے وادے آئیں نبی سلیماں بخشے
اُس تھیں بعد لئے شاہ عاصم پھیر ایس نوں ہتھ لگے دیکھن سات ہویا ایہ عاشق آپ ہتا تدھ اگے
جلدوں بدیع جمال پری نے سبھی حقیقت ساری شیشہ ہے لگی منہ دیکھن سنگ مورت کرداری
اپنا آپ تکے وچ شیشے نالے مورت ویکھے تل بھر فرق نہ کدھرے آوے ہر جائی ہر لیکھے
شاہ پری نے معلم کیتا ہے ایہ مورت میری پر شاہزادے دی تک مورت لگی چھک گھنیری
نال محبت مڑ مڑ دیکھے تکدی مول نہ رجے چڑھیا لشکر عشق نقارے آن اندر وچہ وجے
گجھیاں آہیں تو یاں دھریاں صبر دِل دار اُڈائے ہارے کوٹ تحمل والے فوج پریہ ہنر نسائے
سُکھاں دے لُٹ لئے ذخیرے دکھ دی کوٹھی پائی عشقے دے سلطان محمدؐ پھیری شہر دہائی
درداں زرد کیتے رخسارے دیہی ہو یا رنگ پیلا باہروں چپ مرتا کوڑا ابرا اندر دا حیلہ
دچو وچہ کلیجہ کٹّے ڈائن درد پریم دی لاوے سیخ پکاوے بیرے بال انگیٹھی غم دی
تروڑے طاقت تراں وجودوں دہشت تیغ الم دی سُم بکم ہوئی محمدؐ صورت ویکھ صنم دی
گجھی سانگ اندر وچہ رڑکے آہنگ سجی دلبر دی بھل گئے سبھ باغ ارم دے لگی چھک صدر دی
بابہ یہ بھیناں بھایاں نالوں حرص چڑھی آ دردی ترٹے زور محمد بخشا ناں جیوے نہ مردی
ہنہ بولے تاں ٹرن وچاراں شرم نہ رہندا رتی عالم سارا کھاون بھاوے کت ول جاوے تتی
سڑدی رہندی گل نہ کہندی وانگ دیوے دی بتی درداں ماری جند محمدؐ اگھڑی نیند رمتی
بال ایانی درد رنجانی بگڑی قہر ترولاں دل نوں طلب سجن دی ساڑے جیونکر اگ ببولاں
پھر نے گھوٹتے ہول دے سی پائے سُول ڈنڈولاں کھلے وال بیحال محمدؐ ہے وانگ رنجولاں
موہوں سس سس گلاں کر دی اندر گریہ زاری باہروں نابر نال سیاں دے دلوں لگائے یاری
اکھ سجن دی رکھ نہ سکیے ماری چھری کٹاری کٹھی مٹھی فوج اپٹھی جیوں کر مرگ شکاری

مٹھی کس اندر ہڈ بھنے تن من اچویں پالا
بھیت نہ دسدی تے جند جھسدی کردی اجے سنبھالا
آہا بھولی نوں از غیبوں چنگ پئی وچ جھولی
کیسکر نال سجن دے ملساں کر کر خلیتا ڈولی
آپے پھیر تحمل کردی دل نوں دے دلبری
صورت ویکھ شہزادے والی کردی صفت ودھیری
اوّل جس دم باغے اندر شہزادہ سی ڈٹھا
مغز اندر سودا عشق دا وڑیا سی اس ویلے
باز عشق دے پنجے بارے عاجز کیتی پھڑ کے
شاہزادے دے تل دانے تے مرغ دلے دا آیا
سنبل وال پریشاں آہے سیف ملوک جوانے
درداں مار نمانی کیتی بجھ گئے سبھ چارے
اندروں اندر جردی آہی گھٹ لہو دے بھردی
وچو وچ افسوس کریندی ہائے ہائے میں کی کیتا
اوہو اس دا رام پیارا لگن جس دی آہی
آخر تیک نہ چھٹن جوگا جو پھاتھا اس پھاہی
واہ واہ بھاگ نصیب تنہاں دے یار جنہاں تے ہویا
عاشق اتے عاشق ہووے جو محبوب ہتھیارا
عاشق کندے عشق محبت شیشہ ہے رو جاتی

کھادن ہیوں نبندر ناہیں ملیا دیس نکالا
پر ظالم عشق محمد بخشا پیرے پاڑن والا
گڈیئیں کھیڈ وڈری سکھ سوندی آ دکھاں سن رلی
دردا بال نہ مٹے محمدؔ ایہ بارے جے بولی
کدی تے رب ملاسی سانوں لکھ اوسے دی پھیری
ویکھو بھیناں کیسی صورت روشن کرے ہنیری
وکیا جیو کنیاں دل سودا کھول دتا غم جیٹھا
مورت ویکھ دو بارے پائیوس بلدی اوپر تیلے
پکڑن سانت نہ طاقت چھڈی بولے یام ڈھڑکے
کنڈلاں والی جھنڈ شتابی پھاہیاں لا پھاہیا
ویکھ پری جیت ہو یا پریشاں جیوں قیدی بندخانے
چاسے طرفاں کھاون ڈنگ ہائیاں اگ لگی جگ سارے
دروی سیاں بیدن تن چھپن بھید نہ دسے ڈردی
محبوبے دا حسن ڈٹھا سی جیؤ عشقے کھس لیتا
رام ڈٹھا آرام گوایا روہڑی کلام الٰہی
دھاڑو عشق محمد بخشا لٹے باہندی راہی
سبھے عشق عاشق دے دل توں پا مہاراں چھکیا
اوڑک بدلہ لئے محمدؔ پر جے کرے سہارا
حال عاشق دیواں دلبر تائیں دسدا کھول تماشائی

[illegible]

عاشق نوں از غیبوں دسدا اندر روپ گمانی
جاں جاں نوڑی دھرتی انبر کرسی عرش منارے
تاں تاں نیک نکاح عشق دے نہیں ترٹن ہارے
بدرہ خاتوں ملکہ خاتوں کی دیکھن مٹھ سبیاں
منہ کملاناں حال پریشاں شوخیاں بجھ گیاں!
شاید عشق شاہزادے والا چڑھیا کھٹاں بنا کے
ہولیں ہولیں ملکہ خاتوں چھن لگی جا کے
جے مرضوں چھٹکارا چاہیں دیہ بیداں ہتھ باہاں
دارو تلخ سیاناں دیوے نہ کروانٹ بچھاہاں!
پیر طبیب اسیں سبھ روگی غفلت مرض لٹائے
نشتر یار محبت والی ہفت[۲] اندام چھڈائے
کام کرودھ دوں لوبھ ہنکاروں مٹھیوں رکھ کرائے
نامرادی دی پھک[۳] پھکی کراں جو فرمائے
ملکہ خاتوں ایس طرح دے جتن کیئی کر تھکی
عذر بہانے بھیکھ زنانے کر کے گل بھلائی
ہر کوئی آپو اپنی جائی جا آرامی ہویا
کر کلٹباں دے ترنجن نکلے جیوں رل گاون کڑیاں
ڈولی ٹری چھنے دی بن کے گاوندیاں سنگ چلیاں
قطب مہاراج کھلوتا قائم دام درم ور ناون

کون مجاز محمدؐ بخشا ہر اک سر حقانی
لوح قلم تے جنت دوزخ حور فرشتے سارے
عاشق تے معشوق محمدؐ دائم نوں ہیں پیارے
کبسر ورگا رنگ پری دا زلفاں گل وچ پیاں
محرم بید محمدؐ مرضاں ویکھدیاں لبھ لیاں
لٹ گیوس دل شاہ پری دا بدھوس سنگل پا کے
بھیتے روگ طبیباں کولوں رکھیے نہیں چھپا کے
بیدن دس اندر دی ساری دردوں منگ بناہاں
شالا پھڑ[۱] ے علاج محمدؐ خیر تیری ہیں چاہاں
اوسے دے ہتھ دیئے باہاں ویکھ نبض دکھ پائے
کڈھے لہو غلیظ بدن تھیں شربت صاف پلائے
فلکہ دال غذا الونی اوہ بھی گھٹ کھلائے
بلباں کال بید محمدؐ خیر ہوئی دکھ جائے
شاہ پری نے بھید نہ دسیا مار چھڈی چپ بکی
اتنے وچ نماشاں ہویاں رات پون تے آئی
صاعد جن کھلوتا پہرے شاہ سورج گف سویا
کھڑ کھڑ ہسن تے دل کھسن چلن جڑیاں جڑیاں
نر نگڑ بنھ قطار کھلے تے دف بجاون ٹبیاں
دو قطبین دوارے اتے گن گن خیر دواون

سے ۱ پھڑ یعنی علاج کالو گر شود
سے ۲ ہفت اندام دریں جا دو معنی دارد اوّل مراد از تن کہ بزار نشتر رگی اد فرمائید دوم از رگی کہ برائے دفع خون غلیظ کشایند شی
سے ۳ پھک بمعنی خردہ ۱۲

ترٹے تارا ڈے چمکارا خوب کرے لشکارا!
داج کھلار دتا آسمانے پیڑھا پلنگ کوہندا
آبِ حیات خضر دا چشمہ چڑھیا چن نورانی
ترتر تکدے ہسدے سوہندے اسماناں دے تارے
نرم ہوا معطر جھلدی ہر اک کان سکھائی!
با آرام ستا ہر کوئی آپو اپنے ڈیرے
گگن بناں کد جاگے کوئی مستی چڑھی دماغاں
گھگیاں تے کلجبیاں بولن سنواں لگا دچہ باغاں
کٹ لٹ کردی لاٹ شمع دی نور بھری کافوری
شاہ پری دے ہیٹھ وچھائی نازک سیج پھلاں دی
سر دائی دی جھولی دھر کے شاہ پری ہنگلائی
سیّاں سنگ تمامی ستا مرگ جنگل دے ستے
جوڑے نال ستا ہر جوڑا انسانی حیوانی
بے آرامی تے غمناکی ہوئی دور جہانوں
رات برات خوشی دی آہی بہتر سی شب قدروں
نیند مست پئی ہر زندے خوشبودار ہوایوں
سنگ سہیلی کوئی نہ جاگے بے سدھ ہویاں خوابوں
گجھا سول کلیجے وڑیا ڈنگی ناگ ایانی!
خار و خار ہویاں ہا سب سولاں ریشم سیج پھلاں دی

شاباش دلبوں ہور محمدؐ واہ واہ جیبھ سوارا
ایہو جیہے دن اینہاں دے کردا گھاٹا وادھا!
گرد بگرد دے سبزہ سوہناں نیلا رنگ آسمانی
شبنم دے لا منیں جیونکر ساوے کھیت سنوارے
چوکیداراں شب بیداراں نیندر مٹھی آئی!
مست پیالہ لے ہر مجلس نیندر بھری چوفیرے
آئی موت پتنگاں والی کڈھی لاٹ چراغاں
رکھدی چھاویں شیشے لائے چانیاں دے داغاں
ڈوہلے عطر گلاب کھلارے خوش خش نافے کستوری
ستیاں دایاں بستر لائے مل پواند سراندی
سنی ویکھ تمامی ستیاں نالے ستی دائی!
آہلنیاں وچہ عکسی ستے گلیاں اندر کتے
ہر اک سنگ سہاگ سکھایا مانی عیش جوانی!
جمل جہان ہویا خوش وقتی بن عاشق دی جانوں
رونق تے روشنائی وافر چوہدیں دے چن بدروں
جیوں چھجلب ہووے مستانہ نرم پرے دی واؤں
شاہ پری دی اکھ نہ لگدی برہوں بھرے عذابوں
لوں لوں لس پرم دی رچی کون اندر دی جانی!
کدے سرہاندی کدے پواندی بے سدھ دھم جھلاندی

۱ے ننگھرے یعنی در شور بستر نرم ۱۲
۲ے سیتیاں یعنی سہیلیاں ۱۲
۳ے چھجلب یعنی بارسیاہ زحاب کرتراں ۱۲

نیند حرام آرام نہ رتی شام پئی بن شاموں
عشق زور آور تے منہ تاناں گھوڑا باجھ لگاموں
شاہ پری دل چاہ سجن دی کیتا گاہ بھلیرا
چھک پیا دمی سون نہ دیندی پئی کلیجے کنڈی!
جیونکر سستی کیچ نگر ول سکدی تھل وچہ دھائی
نرم سرہاندو سیج پھلاں دی روڑاں وانگر بڑدی
پلنگ پلنگ تے سیج سپیرے ڈسن کھاون والے
دانوں تھلیں غم دھاون ہتے اٹھے ہوا کٹھے!
سینے لٹے زلف پریشاں ناگنیاں جیوں ڈنگدی
ظالم چھک اندر وچہ لگی پلک آرام نہ دیندی
کاری سانگ سجن نے ماری کھبی رڑک مرنیدی
اڈرک سیجوں چھک اٹھائی عشقے پکڑ بلاکوں
ظالم عشق بے ترس قصائی رحم نہیں اس آوے
نازک پیر رکابوں دکھدے بادشاہاں دے بیٹے
یوسفؑ نال کہی اس کیتی جانے سبھ لوکائی!
باراں کوہ گھراں تھیں باہر یوسفؑ دا بندخانہ
کیچ نگر دا راج بھلایا لے گئے دیس نکالے
سستی نازک بدن شہزادی نخل ہارو وچہ وڑدی
کام کنور نوں تخت چھڈایوس ہویا جنگل واسی

منکا منکا ہویا شکستہ کد جوڑے بن شاموں
راہ کو راہ نہ دیکھ محمدؐ بھجدا جا منقاموں
پتے پاس او ساس مربیدے چٹا او داس وڈھیرا
شاہزادے ول جایا لوڑے لاہ دیوے دی کھنڈی
بار ملے بن صبر نہ آوے مشکل سہن جدائی
سول نہ دل اندر وچہ چھکاں ہرگز اکھ نہ جڑدی
پاوے راکش کھلے چوگٹھے باہیاں ناگ ڈنگالے
کر دے کم اٹھوہیاں والا دکھ آئے سکھ نٹھے
ہار سنگار نہ بھاوے کوئی خوشی نہ رہیوس انگدی
شرم حیا تیرا اٹھا کے پر حب زور کریندی
ڈل ڈل کر دے نین محمدؐ سر دا ساس بھریندی
مے مہار چمن دل ٹریا نکل گیا جیوں باگوں!
الخضار ۱۲
نازک بدناں مار رلاندا سہم نہیں اس آوے
جنگل بار پھرن او لے منے ملے عشق لپیٹے
پھیر زلیخا نام شہزادی تختوں سٹ رلائی
پیر پیا دی راتو راتیں کھڑدا عشق دیوانہ
کپڑ پنڈ پنوں سر چاندا ڈھونڈے بنیدے چھالے
اس ظالم نوں ترس نہ آیا دیکھ پیاسی سڑدی
سر پیراں تک حال شکستہ اجے بھی جیت اداسی

بے نظیر وطن تھیں کھڑیا قید دلیواں دی پایا!
نونہال حسن دے باغوں خوب جوان پٹوئی

پورن بھگت ملک دا راجہ بھوہرے اندر پلیا!
گوپی چند گیا چھڈ دولت پایا مال خزانے

خوب شکل فرہاد شہزادہ والی چین شہر دا!
عزت بیگ سوداگر لکھی دانشمند وزیر دل!

اک اکلی نار بچاری سوہنی نزی جھناواں
رانجھا تخت ہزارے والا مائی باپ لڈکا!

جا سیالیں چاک سدایا چالیا دکھ کھارا
ہیر سیالی لاڈیں پالی جو چک باپ امیرے

پشتم پیر سلن دہ ہب سموے لال جیوں ستوئی پٹ لبرے
اوراں دی کی گنتر کرنی سیف ملوکے ہوندے

اوہو عشق پری ول آیا لے ہتھیار تمامی
جوری اٹھ ٹری دل بلغے کیٹر نہ کبنی کسے

پیر بیادی چپ چپاتی بلغے اندر آئی!
کی نکری شاہزادہ اگے بیٹھا اک اکلا!

بیندا بیٹھ شراب شہزادہ پھڑیا ہتھ پیالا!
کاسہ مست نلی پر رکھے کر بھرپور شرابوں

لبیں لان دجھوڑے والی پل جھل سکھیاں بھانے
نجم نسا بنا کے جوگی جنگل قاف کھپایا

منگدا خیر سجن دے نگر دل لاہ شرم دی لوئی!
لنگ گیا ئے کن پرائے بیکھ منگیندا حلیب

بکڑ رومال گدا کر بیندا ہر لوہے ہر خانے
تیشہ پکڑ پہاڑ کپیندا ادھن اوٹے عشقا مردا

مال چگاندا بالن چاندا کرنے کباب سر دیں
ردھڑ دی ویکھ اس رحم نہ آیا پھڑ کے بنے لاداں

بھائیاں دا سردار پیارا چوہدریاں دا لڑکا
دھیاں بالے کیتر جلے کر دا سخت سہارا

رانیں کالی ماہی بھالے بن خنگل جھل چیرے
رانجھے پاڑے کن محمدؐ ناگ لڑایا ہیرے

کی کجھ عشق سہایا اس نوں پنھر جھلی سن سونلیے
کیکر سیج اتے انگ لائے جائی بے آرامی

عشقے صبر چلایا کہندی کیوں بن دلبر دسے
چھپ نظارہ کرے حسن دا جوری دی اشنائی

بلدی شمع پتنگ جلیندے عشق کھڑی کر ہلا
لوہو دل دے وانگر سوہا صاف شراب اجالا

گادے گا دن درد فراقوں تار ہلار ربابوں
جے کوئی قید عشق دے اندر قدر اوہو کجھ جانے

سلہ ... شہزادہ ... بود ... دکون ... پیر خسرو ... شیرین ... آن

با ... بود ... بود ... ال عشق ... ب ... رخ الجمال

کدے کدے ایہہ روہڑے آکھے درد وچھوڑے چایا
مَیں پردیسی نوں اج آئی شالا رات کرم دی
دل وِچ چاہ نگاہ کر دیکھاں صورت اصل صنم دی
زلفاں منہ اوہدے دی حرصوں ایہہ جیوڑا بیچارا
دل آرام آرام دلے دا گھڑیائے لٹ سارا
باغ بہاراں تے گلزاراں بن یاراں کس کاری
اُچی جائی نیہوں لگایا بنی مصیبت بھاری!
غم ہتے غمخوار نہ کوئی گن گن دساں کینوں!
جے کجھ باب میرے دُکھ کر دے سبے کی خبر کسے نوں
ڈٹھے باہجھ پریت لگائی ہو گیا جس ہوناں
دلبر مکھ دکھاندا ناہیں داغ میرا کس دھوناں
اپنے آپ لگائی یاری یار کہاں دلبر نوں
سورج دی اشنائیوں کی کجھ لدھا نیلوفر نوں
شاہ پری دی چاہ میرے دل دانکال ہر ویلے
یا شطرنج محبت والا سر سر بازی کھیلے!
ایسے طرح شہزادہ کر دا دردمنداں دے جھیڑے
کہندا شاہ پری اج ہوندی ایہہ کاسہ اوہ پیندی
ایہہ پیالہ دارو والا پی دھیار اٹھیساں
ایسے طرح پیالے پیتے مغز چڑھی آ گرمی

شاہزادے دے موہوں ہو کے چا ہیہے سخن سنایا
بار سجن دے کوچے اندر حال ہوئی ہر دم دی
دلبر نوں جا کہے محمد کون خبر اس غم دی
کفروں فارغ تے اسلاموں بیٹھا پکڑ کنارا
شالا کدے آرام دیوے گا مل کے یار پیارا
یار ملے دُکھ جان ہزاراں شکر کہاں لکھ واری!
یاراں باہجھ محمد بخشا کون کرے غمخواری
جس دے تیکھے جرم گوایا مکھ نہ دسیوس مینوں
سو ٹیو جانے قدر محمد تن من لگدی جینوں
ہسن کھیڈن یاد نہ مینوں پیا عمر دا روناں
ساجن وا در چھوڑ محمد کیں در جا کھلوناں
بے پرواہ تراہاں گن دے ایس اساڈی ریتوں
اُڈ اُڈ موئے چکور محمد سار نہ یار قمر نوں
مت رب سچا مہر کرے آ دے یار میرے سنگ میلے
ویکھ دیدار محمد سر دھڑ وار دیئے اس ویلے
کالے تتر ابوں بھریاں جاں کھڑ دامنہ نیڑے
میرے نال کرین دی گلاں جاں مستانی تھیندی!
کر کر یاد بدیع جمالے بیہاں جاں جاں جیبیاں
تپ تندور ہویا اندر نہ جاگی آتش جرمی!

[illegible]

پھڑ قانون الاپن لگا خوب سرود عراقی !
غزلاں دوہڑے ریختیاں دی لذت خوب بنائی
سن آواز ملائک نوری لہہ آون آسماناں
نیک انیک سراں کر گاوے پیندا حال اماماں
تیز روی چھڈ نیر ندی دا سن کے اٹک کھلوندا
ہو حیران پشیماں بیٹھے سبھ پنکھی چپ کر کے
ہر تیر ہر ڈال چمن دی حالت مستاں والی
بدھیں ستھیں سر ولوٹے غیر دی پکڑ آزادی
سبزہ زار وزاری روندا شبنم ہنجوں بھر کے
حرص ہوا انچار ڈولائی پئی جاں گل جاتی
کیلے دوہرے ہو ہو بھولن حال پوے جیوں جشتی — نام میوہ
نرگس مست دیوانہ ہویا نین گئے وچ خواباں
ست پر گئے مکھ زردی آئی داغ لگا گل لالے
سیف ملوک شرابی ہویا آیا وچ خیالاں
آسنجاں منہ دس کدائیں جان تیرے توں واری
حوراں تے غلمان بہشتی چاہے خلقت ساری
سرو برابر قد تیرے دے پھول کھلو نہ سکدا — نام گل یاسمین ۱۲
یاسمین ہووے شرمندہ بدن صفائی تکدا
کستوری نے زلف تیری تھیں بو عجائب پائی

عجمی تازی اتے حجازی ہندی رہی نہ باقی
راگاں راگنیاں دے بچے گاوے نال صفائی
حوراں چپت اووداسی ہوون شاہزادے دی تانوں
سر دلاں نوں گرمی آوے جاں وچ پئے گراماں
جگر کباب مچھاں دا سن کے دریاواں وچ ہوندا
راگ وراگ ہجر دے سن کے روندے آہیں بھر کے
سر منہ پرنے ہو ہو ڈھیندے گلبن چنبے ڈالی
سر تے ہتھ کھجوراں شوکن رب اگے فریادی
بیدے نوں تھر کنبا لگا خوف خداویوں ڈر کے
منہ پتاں پر مارن پنجے کدے لگاون چھاتی
دنیا تھیں دل کھٹا ہویا تنبو گلگل کشتی
پاڑ سٹے پیراہن گل دے جاگے شوق گلاباں
کی کجھ آکھاں وانکھاں شاخاں سر دھرتی پر ڈالے
دوہڑے غزلاں بیت محمد آکھ لکھ دسالاں
توں ہیں جان ایمان دلے دا تدھ بن ہیں کس کاری
تیرے باجھ محمد مینوں ناں کوئی چیز پیاری
پھل گلاب تیرے باغ ارم دا صورت تک جھکدا
ارغوان ڈبا وچ لہو ہو چہرہ ویکھ چمکدا
منہ تیرے تھیں پھل گلاباں لدھا رنگ صفائی

مہر تیری دی گرمی کولوں سورج تریلی آئی!
دم دم جان لباں پر آوے چھوڑ حویلی تن دی!
آویں آویں ناں چر لاویں دسیں جھات حسن دی
طلب تیری تھیں مڑ سکاں ناہیں جب لگ مطلب ہوندا
قبر میری پٹ ویکھیں سجناں جاں مر چکو بس ہوندا
ملیں رات وچھوڑے والی عاشق دکھیے بھانے
جے ہن دلبر نظری آوے ہمیں صبح دھگانے
ہے محبوب میرے مطلوبا توں سردار کہایا
اک دیدار تیرے نوں سکدا روح لباں پر آیا
اک نگاہ عشق تیرے دا دوجی بڑی جدائی
وس نہیں ہن رہیا جیوڑا دردان ہو غم بھلائی
درد فراق تیرے دا بھبوں تاپ رہے نت چڑھیا
بھجی نامرادی والی جس دن دا ایں چڑھیا
گل میری ہتھ تیرے سجناں اچا ساہ نہ بھرناں
ناں مصلاحت اپنی کوئی ناں کوئی تکیہ پرناں
سدا نہ روپ گلاباں اتے سدا نہ باغ بہاراں
چار دہاڑے حسن جوانی مان کیہا دلداراں
تتا کس نوں پھول سناواں دردوں دے اسارا
جس دے نال محبت لائی چا لیا غم کھارا

الساہو یا چن محمد حسن محبت لائی
کھلی اڈیکے مت ہن آوے کدھروں وا سجن دی
آٹے بھور محمد بخشا کر کے آس چمن دی!
یا تن نال تساڈے ملسی یا روح ترڑسی ردندا!
کولے ہوسی کفن محمد عشق ہوسی اگ دھوندا!
قیمت جانن نین اساڈے سکھیا قدر نہ جانے
وچھڑے یار محمد بخشا رب کویں اج آنے
ہیں فریادی نیں تے آیا درد فراق ستایا
آرل یار محمد تائیں جاندا وقت وہایا
دور وسیندیاں سجناں مینوں سخت مصیبت پائی
ہتھوں چھٹی ڈور محمد گڈی واؤ واڈائی
اوہو درد دوا اساڈا ہور نہیں کوئی اڑیا!
شربت تیرا نام محمد پیتا جاں جی سڑیا
جو کجھ چاہیں سو یو چنگا جو آکھیں سو کرناں!
دین عشق دے کفر محمد آپے نوں چت دھرناں
سدا نہ بھج بھجہ پھیرے کرسن طوطے بھور ہزاراں
سکدے اسیں محمد بخشا کیہوں پرواہ نہ یاراں
کون ہووے اج ساتھی میرا دکھ ونڈا دن ہارا
سو منہ دسدا نہیں محمد کی میرا ہن چارا

له میمورون شود

غزل

دلبر دے وچھوڑے اندر اجے رہیا میں زندہ — ایس گناہوں آخر توڑ ہی سدا رہاں شرمندہ
اک واری دیدار نہ ڈٹھا لئے پیار نہ موہوں — توڑے طلب اوسے دی اندر ہو چکا بے جندہ
گھر تیرے کئی نوکر چاکر در تیرے ستے کتے — نفراں دا ایس گولا سجناں کیتاں دا پھر بندہ
درد فراق تیرے دی لذت جس دن دی ہیں چکھی — خوشیاں کردی دیکھ لوکائی من وچہ آوے خندہ
زیور زیب پوشاکی توڑے ناہیں بادشہانے — گودڑیاں سر دیا اسانوں ایہو لباس پسندہ

چاہ میری ہٹی چاہ محمد گل میری گل گیا
من لئے ہیں بول سجن دے جے لکھ آکھے مندہ

دوہڑہ

کر کر یاد سجن نوں روواں مول آرام نہ ہوئی — ڈھونڈ تھکا جگ دیس تمامی رہیا مقام نہ کوئی
رُٹھا یار منا دے میرا کون وسیلہ ڈھوئی — لا صبون محبت والا داغ غماں دے دھوئی
جگ پر جیون بابجھ پیارے ہویا محال اسانوں — بھل گئی سدھ بدھ لگا جال عشق کمال اسانوں
باغ تماشے ہستن کھیڈن خواب خیال اسانوں — جا دن ڈکھ محمد جس دن ہوئے جمال اسانوں
کی گل آکھ سناواں سجناں درد فراق ستم دی — آیا حرف لباں پر جس دم پھٹ گئی جیبھ قلم دی
چٹا کاغذ داغی ہویا پھری سیاہی غم دی — ڈکھاں کیتا زور محمدؒ لٹیں خبر اس دم دی
پئیے خوف خدا دیوں ڈریئے کریئے مان نہ ماسہ — جوبن حسن نہ توڑ نبھا ہو کی اس دا بھرواسہ
ایہناں موہاں تے مٹی پوسی خاک نمانی واسہ — ہیں مر چکا تیرے بھلے اجے محمدؒ ہاسہ

غزلیات

کی کجھ گل سجن دل بیٹھی جیت میرے ہتھیں جایا — کی گستاخی نظری آئی تختوں ہیں سٹ رڑایا

جدوں بہت جدائی گزری یار نہ مکھ وکھایا ربا میرا یار ملن دا وقت نہیں کیوں آیا
اگے اس دے مرن شہادت جے دسے اک واریں نہیں تاں گلیاں وچ مراں گا چاہیو دل چایا
کی ہوندا جے دلبر میرا اس کے مکھ وکھاندا دردی بن کے پچھدا اک دن کی کجھ حال وہایا
راہ تکیندیاں اکھیں پکیاں کن پیغام سنیندے توں فارغ تے میں افسوسیں ہر دن رین لنگھایا
رات دہاں نہ تدھ پچھیا ناہیں دردمنداں دا حیلہ کیکر رات دہاڑ گزاراں عشق جنہاں دکھ لایا
جے کوئی سوہنی ہور زمیں تے ناہیں حب کسے دی قبلہ جان میری دا توہیں تدھ دل سیس نوایا
نہ ہیں لائق وصل تیرے لئے نہیں فراق جھلیندا ناں اس راہوں مڑاں پچھاہاں نہ تدھ پاس بلایا

دکھ قضیئے میرے سن کے ہر اک دا دل سڑدا
تدھ نہ لگا سیک محمدؒ میں تن عشق جلایا

عشق محبت تیری اندر میں مشہور جہانی راتیں جاگاں تے سر ساڑاں وانگ چراغ نورانی
نیند پلک نہ لاون دیندے نین جدو کے لائے آتش بھریاں ہنجوں برسن روشن شمع نشانی
بن روشن دیدار تیرے تھیں جگ ہنیر امینوں ناں کمال محبت تیری ہو چکیوس نقصانی
کالی رات ہجر دی اندر ناں کوئی سکھ سینہا! ناں قاصد نہ کاغذ رقعہ ناں کوئی گل زبانی
بے قراری تے غمخواری سول فراق تیرے دا رحم کریں منہ دس پیارے ضائع چلی جوانی
دل پر بھار پہاڑ غماں دے سینے داغ ہجر دا بے وفائی تیری تریجی کردی مینوں فانی
جاندی چلی بہار خوشی دی برم رہے گا بھوراں سدا نہ رہسی رنگ گلابی سدا نہ چال دیوانی
حرص ہوا تیری دی آتش تن من پھوک جلایا بھر مشکاں دو نین بہشتی ڈوہل رہے نت پانی
کالی رات جوانی والی لو ہوون پر آئی ! مکھ دسیں تاں مثل چراغاں جان کراں قربانی
ہوئے موسم بہار صبر دے ستھ غماں جد پایا اگ پانی وچ گلدا جیوڑا شمع جیویں ستانی

جے ہن کریں غریب نوازی عیب نہیں کجھ تینوں — میں دل آوے مکھ دکھاویں سیج سہاویں جائیں

صادق صبح مسند میرا ابھی رہ گیا دم باقی
دیہہ دیدار محمدؐ تاں پھر دیئیے جان آسانی

ہے معشوقہ میں مرچکا اگوں دیر نہ لاویں — آیا سخت نزع دا ویلا مہر دلے وچہ پاویں
بہت جرے دکھ رہی نہ طاقت اگوں ہور جران دی — آسے آسے عمر گذاری آس میری در لیاویں
آپ رہیں خوشحال ہمیشہ ناں تدھ دکھ نہ تھوڑا — سالوں بھی بے درد پچھانے اس تھیں جیت نہ چاویں
قدم تیرے پھڑ سو جند واراں پھر بھی عذر منیساں — خدمت تیری دی میں تھیں سجناں ہوئی نہ نبا سیاویں
تلخ جواب تیرے میں مٹھے ناں ہوساں دل کھٹا — شور عشق دے بھلی کیتی غیر ول جند نبھاویں
من وچہ وسیں تے دل گھسیں کیوں منہ دسیں ناہیں — دردرنجاناں میں نماناں ناں ہن ہور ستاویں

یعنی امید جان بے قوت ۱۲

بھلی میرے سنگ کیتی سجناں جھدڑیاں دکھ لائے
ہویا انت فراق محمدؐ کدے تے پچھن آویں!

بڑے بچھن جرم لیاسی میں دکھیا راجمدا! — درد وچھوڑا لتے سکھ تھوڑا جوڑا میرا دم دا
ناں دل وس نہ دلبر ملدا ہائے ربا کی کرساں — کس سنگ پھولاں بیدن دل دے کون سنبھال اس غم دا
پہلے دل دی سمجھ دی آہی جد دل پریت لگائی — شیریں جان مثل فرہاد دے صدقہ ہوگ پرم دا
شاہ پری دانیوں لگایا خاکی بندہ ہو کے — کد میرے سنگ الفت کرسی کی میں اسدے کم دا
وطنوں چھوڑ ہوئیوس پردیسی پاڑن پاڑ اوتے — دکھ سہے سکھ پایا ناہیں سڑیا میں کرم دا
جس دی یاری تے جند واری نہ کردی دلداری — کس اگے فریادی جائے کرے نیاں ستم دا
نگری میری حکم سجن دا حاکم آپ انیائیں! — بے دوسے نوں سولی دے کے ہسدا ویکھ ظلم دا
ہائے افسوس نہ دوس کسے تے سہے کرم کرایا — آکھ محمدؐ کون مٹاوے لکھیا لوح قلم دا

اسیں تساںنوں سکدے سجناں تدھ نہیں دل سکدا — آن کھلے در تیرے اتے کیوں خالی مڑ چکدا

جے تلوار میرے سر مارین ڈھال نہ رکھساں اگے — مت تیرے اعمالنامے وچ نام میرا بھی لگے

جس دے عشق لتاڑ گوایا خاکو نال رلایا — قدم جیہاں گا عذر کراں گا جے اوہ نظری آیا

میں اوہ عاشق کچا ناہیں ظلم تکاں بھج جاواں — جان منگیں تاں حاضر کرساں ناں کجھ عذر لیاواں

خوش بخوش رہاں جے رکھیں کدی بیزار نہ تھیندا — در تیرے دی خاک نماناں ہیراں بیٹھ بلیندا

اسدا بھی نت فکر اندیشہ مت کوئی برا دلوہساں — جا ایتھوں کھڑ سٹے کدھرے پھیر اس دا کی کھوہساں

عشق نہیں ہو چکا تھوڑا سہیا وچھوڑا لماں ! — دیہ دیدار تے پال بندے نوں جا کرہاں بن ماں

ہر کوئی عیش عمر دی کردا آپو اپنی جائی ! — میں دکھیارا دکھاں جوگا دائم بھلا جدائی

جاں ایہ بول عمانے بولے سیف ملوک بتیرے — شاہ پری نوں رہی نہ طاقت پرت ترٹی دل ویہڑے

پھرناں کریا تے سر پھریا جوش طبیعت چایا — پرت ترٹی گھر پہنچاں کیویں رکھیں شرم خدایا

کھا گئے اوہ بول کلیجہ ڈولے مول نہ بولے — شاہزادے دی صورت مٹھی آ دکھاں چندر ولے

طاقت تراں نہ رہیا جیسے مٹھی مٹھی نٹھی ! — اوڑک کردی کھا اگیرے باغ اوسے وچ ڈھٹھی

ساس اداس اڈن پر آئے ہوش گئی اڈ ساری — اکھیں تاڑے لگیاں رہیاں لگر سجن دل دھاری

دھوڑ دھوڑ ہوئے رخسارے نین بھرے سنگ مٹی — ساوی پیلی ہو ٹیا دیہی جیبے کلیوں چٹی !

کالی زلف رلی وچ گھٹے ناگ جویں ادھ ہویا — لوہو پانی رلیا ملیا نیر اکھیں تھیں چویا !

گھٹے وانگ کبوتر بیا سرت سنبھال نہ کوئی — نازک دیہی ترف ترف کے زخمی زخمی ہوئی

بھل گئے اوہ شان تکبر جان چلی ہو راہی — وانگ شہید رہے وچ ترڑے تیغ عشق تن واہی

آب گئی کجھ تاب نہ رہیوس زرد ہویا رنگ پیلا — شاہزادے نوں خبر پچاون آیا عشق وسیلہ

عاشق کامل مرد اللہ دے خاصے لوک حضوری — ظاہر آکھ سناندے بھائی ایہ گل پکی پوری .

دل مومن دا شیشہ بنیا اک دوئے دے کارن
پر جے سان عشق دی دھر کے خوب نگار اتارن

نور یقینوں روشن ہووے چمکے نال صفائی
صیقل ہوئے تاں سبھ کجھ دسے نظر کرے ہر جائی

گگن پیالاں نہ چھپن دیندا چیز تکے ہر دل دی
دوربین انگریزی لاکھاں اس اک نال نہ رلدی

دلبر لوں کوئی تنگی پہنچے عاشق دا دل کھسدا
تورٹے سے کوہاں پر ہووے پتہ نہ آوے اُس دا

حضرت مہتر یوسفؑ تائیں جاں کھوہ سٹیا بھائیاں
مصرے وچہ زلیخا بی بی پیڑاں عشق ہلائیاں

چیر سر پر کباب بنایا مہینوال جھنگیرا!
سوہنی نے بن ڈسیاں جاتا ایہ عاشق دا بیرا

سسّی موئی تھلاں وچہ تسّی بھاہ غماں دی سڑکے
پنوں موڑ لیاندا عشقے کیچم کولوں پھڑ کے

رانجھے نے جد کن پڑائے جھلی دکھ قتاری
رنگ پورے وچہ ہیر سیالے لگ گئی بیماری

لیلاں لہو چھڈایا گھر وچہ یار نہ ڈٹھا وگدا!
وچہ بہاڑاں مجنوں تائیں لہو چھٹا اس رگ دا

سیف ملوک پری دے عشقے کیتا سی مستانہ
اوتوں پیتا مدھ پیالہ ہویا مثل دیوانہ

گاؤندیاں جیت ہویا اُداسی لگی چھیک سجن دی
کاہلا پے کے اُٹھ کھلوتا بین ہوا چمن دی

اکھیں بلن چراغاں وانگر پہر دا مست دیوانہ
جھُلّی وا سجن دے یاروں آن دتوس پروانہ

ہر ہر چوک اراک تکیندا پھردا سی شاہزادہ
مغز چڑھی خوشبو پری دی لگی چھیک زیادہ

زلف پری دی مشک ختن دی دُھم گئی ہر پاسے
گل پھل باغ بغیچے سارے مل لئے اس باسے

وقت بہار چمن وچہ رونق ہر بوٹے ہر گل دی
نرم نسیم محبت والی خوب معطر جھلدی!

سبزہ تیز زبان تریلوں کردا دُر فشانی!
نعمت کولوں ہریا بھریا کہندا احمد ربانی

رُکھ توں گر نال ثمر دے چھتر جڑے فیروزے
حمد ثناء الٰہی آکھن آہلنیاں وچہ بوزے

بوٹا ویل تمامی ہریا پھلاں رنگ ہزاراں
گاون بھور سنوان لگا دن مثل طنبور ستاراں

چنوں چودہویں رات نورانی چمن لسرے پرآیا
روشن عیدو ساڑے نالوں جمل جہان سہایا!

ہر جائی کستوری چلے ہر گوشے پھل کھیلی
جانبوں تے چھائیوں چنبے دھرتی وانگ چنبیلی

حسن الٰہی چمن سہایا سگل جہان نورانی
پاک لقا جنہے توں ہویا واہ رحمت سبحانی

خوشیاں دے دروازے کھلے طاق غماں دے مارے
آدم جن جناور وحشی چین کریندے سارے

شیراں ہرناں صلح بنائی بھیڈاں تے بگھیاڑاں
تتر باز بٹیرے باشے رل بیٹھے وچ جھاڑاں

دندسیاں دے کھنڈرے ہوئے نکلی وِس زبانوں
دھرتی رُگھر گئے اٹھوٹیں پولے کھا جہانوں

دور ہویا کل عالم اتوں غم اندوہ حیرانی
شمعاں نال ملے پروانے ہر جانی نوں جانی

بھیناں دے گھر آئے موئی ویر گئے پردیسیں
لوشہ کنت ملے سن ناریں عطر ملائے کیسیں

بھائیاں نال ملے سن بھائی عمراں پا وچھنے
شکر گذار ہوئے پھیر اول گل باہاں گھت رُنے

باراں یار ملے اس راتیں بھوراں نوں گلزاراں
کامل مرشد ملے مریداں کر محرم اسراراں

علم یقینوں حاصل ہو یا رتبہ عین یقینوں
غفلت ہوئی دور محمدؒ عالم زمن زمینوں

جیوں کر مہتر موسیٰ ڈٹھا طور اتے چمکارا
تیویں سیف ملوکے لگا اک پاسوں لشکارا

آتش چمک لگی از غیبوں ہویا اتے ول راہی
کی تکدا اک ناری ہے صورت صفت الٰہی

سورج وانگ چمکدا چہرہ جیوں جوت نورانی
گل لعلاں دے ہار لٹکدے جیوں تارے اسمانی

دُر یتیم کناں وچ لڑیاں سونے تار پروتے
واؤ نال پریشاں ہوئے وال معنبر دھوتے

زلف سیاہ کستوری بھنی گل وچ پئی لٹکدی
زیور زیب پوشاکی ساری جھلبل کرے چمکدی

روپ انوپ حسابوں باہر صفت نہ گنتی جاوے
اس دریا حسن دے وچوں قطرہ چین وکھاوے

آب حیات لباں وچ چشمہ غمزہ سحر حقانی
خضر الیاس ہوون دل گھائل ویکھ حسن نورانی

ہیرے موتی لعل جواہر ہور سچے فیروزی!
گلماں دامن کنیں پلے حیرت ہوئی ندوزی

صورت تاب وڈا مہتابوں جھلک لگی اسماناں
انت حساب نہ آوے کوئی زیور زیب شہاناں

لہہ لہہ کرے شعاع حسن دی اہر پاسے ہر جائی
ہر مینڈھی سنگ لٹکن سچیاں مرواریداں لڑیاں
شاہزادے نوں نظری آئی جاں اوہ صورت والی
ویکھدیاں شاہزادے تائیں ہوئی خوشی نہایت
موجیں آئی ندی خوشی دی روح لہر وچہ تردا
دھرت آسمان نہ دسدا کدھرے جان جہان نہ سجھے
دوزخ جنت یاد نہ رہیوس دنیا دین پیارے
وہم خیال گمان نہ رہیا اوس جمال کمالوں
لوں لوں وچوں حمد الٰہی نکلے شکر ہزاراں
بلبل وانگ گلاں تے بیٹھی بھور لدھے گل لالے
عاشق نوں محبوب پیارا آیا نظر اکلا
باغ اندر جو پانی آہے نہراں کھوہ بھوہارے
سکے ککھ نجیرے جیہڑے بیراں ہیٹھ پلیندے
روشن رات دسے ہر پاسے کی گل کراں زبانی
جل تھل مشرق مغرب توڑی ہور نہیں کجھ دسدا
شاہزادہ شکرانہ پڑھ کے گیا پری دے کولے
جلوے روپ گھنے دے کولوں طاقت تراں نہ رہیا
کر سلام طواف چوپھیرے پھر دوہیں پیرہ کے
خوشیاں کردا میوے ناہیں دو ناہو ہو بہندا
واہ واہ وقت سہانا جس ویلے یار شرابی ہو کے
ہر پتر ہر ڈالی اتے اوسے دی روشنائی
ہتھیں چھاپاں باہیں کڑیاں سبھ زمرد جڑیاں
مورت وانگوں پئی ہکلی ہوش سنبھالوں خالی
روح بدن وچہ میوے ناہیں وافر ویکھ عنایت
بھل گیا جیو جیسہ اپنا روپ ڈٹھا دلبر دا
کی کجھ ظاہر کہاں محمد سِر عشق دے گجھے
بھلے علم کلام کتاباں ورد وظیفے سارے
جیونکر آگے کہیا سیانے چھٹی ہیر جنجالوں
گئی خزاں چھوڑے والی آیاں وصل بہاراں
شمع پتنگ اکٹھے ہوئے چن چکورا نالے
ہر ذرے نوں سورج کردا اُس دا نور تجلاّ
ہر ہر بوند محمد بخشا ندیاں دا دم مارے
جلنبے تے گل لالے وانگر روشن سبھ دسیندے
موسیٰ دے کوہ طور دے والی ہویا باغ نشانی
جتول ویکھے اوہو صورت جلوہ سارا تس دا
تریوڑی جو گردے پھر کے طواف کرے جند گھولے
صورت نقش صحیح پچھاتی جو رمیری ہے ایہا
تلیاں چم ملے سر اکھیں قدماں اندر جھڑ کے
تاں اس ویلے اس مضموں بیت زبانوں کہندا
عاشق چوری ہیر چمیندے ہنجوں پانی دھو کے

ہس ہس بلبل ویکھے گل نوں لدھا سو ر و رد کے
سون شرابی یار محمد عاشق کے گھٹ سو کے

شاہزادے نے بیٹھ سرہاندی سر جھولی وچ دھریا
لئے پیار پری دے موہوں پونہچے جو سا بھریا

شاہزادے تھیں چٹی آہی کافوری پوشاکی
چندر بدن پری دی چھنڈی دھوڑ غباری خاکی

پھر مڑ لئے پیار موہیں توں ہنجوں بھر بھر روے
خوشی کمالوں ہنجوں وگن بہت ایہی گل ہووے

جیوں کر خواجہ حافظ صاحب کہیا وچہ دیوانے
اک بلبل میں روندی ڈٹھی بھڑیا پھل دہانے

میں تیں پچھیا کیوں روویں بی بی یار تیرا رل ملیا
درد فراق رہیا پھر کیکر جس سجن گل ملیا

بلبل بولی حافظ صاحب کی گل پچھیں مینوں
اس رووں دی حال حقیقت ہے کجھ معلم تینوں

محبوباں دے جلوے اگے اساں غلامی چائی
رو ون پٹن کار ہمیشہ اس سانوں فرمائی

جنہاں دے دل عشق سماناں رووں کم اناہاں
وچھڑے روندے ملدے روندے روندے ٹردے راہاں

وصل فراق نہیں چیت آنن کامل عشق سنگارے
محبوباں دا راضی نامہ لوڑن سدا بیچارے

سک سکیندیاں عمر گزاری مولا یار ملایا
تکدا تکدا ابھدا ناہیں صورت دا بھرمایا

بوسے لیندا پل پل بیندا سر پیراں تک تکدا
شاہ پری دے چہرے ولوں اکھیں جھمک نہ سکدا

گل پھل جیہے جُسے جامے دوہاں نازک یاراں
کرکے پین پوشاکے اتے ہنجوں مینہ بہاراں

روندے روندے دا اک قطرہ اتھرواں دا پانی
شاہ پری دے مکھ پر ڈھٹھا گرم لگا اس رانی

نال بو شہزادے والی اس دے مغز گئی سی
موئی گئی توں نویں سرے تھیں آہی جندے ہی سی

روح نکھٹے قوت پائی آئی ہوش ٹکانے
اکھ اگھاڑ ڈٹھا کی تکدی بیٹھا یار سرہانے

سوہنی صورت مثل فرشتہ جیوں روپ زیادہ
سر جھولی وچ دھر کے بیٹھا سیف ملوک شہزادہ

لے پیار پری دے موہوں سبھ جُسے ہتھ پھیرے
منہ اوہدے ول تک تک وندا ہنجوں بھر بھر کیرے

شاہزادے ول ویکھدیاں ہی شاہ پری شرمائی
منہ پر پلا لے شتابی صورت پاک چھپائی

بہر گ گل خوش رنگ سہایت دیدمان فواخوش نمے راسعاست اش در عین وصل این نالہ و فریاد داشت درما را جلوہ معشوق دراین کارہاست ۱۲

سر پیراں تک چادر تانی انگل رہی نہ باندی
شرم کنوں لیس پردے ہوکے عاشق نوں فرماندی

کون کوئی توں کتھوں آئیوں صورتمند جواناں
شیر دلیر بہادر سوہناں دسیں روپ یگاناں

کی آشنائی تیری میری بیٹھوں آن سرہاندی
نامحرم توں ہتھ لگاویں انت کہی تدھ آندی

لئیں پیار پری دے موہوں ہوکے آدم زادہ
کتھوں شوخی تے گستاخی سکھیا ایڈ زیادہ!

سر میرا تدھ جھولی دھریا لئیں کلاوے دیہی
انگ ملاندا سنگیں ناہیں ایڈ بے شرمی کیہی!

نہ تدھ خوف خدا دا آوے ناں کجھ سہم شاہاں دا
باپ میرا سلطان دیواں دا شاہنشاہ کہاندا

جے اک ذرہ خبر اس گل دی ڈیوڑھی کوئی پلاوے
بوٹی بوٹی کرکے تینوں وانگ کباباں کھاوے

جھڑک پری دی سن شاہزادہ عرض کریندا روکے
بہت نماناں دردرنجاناں ہنیاں جھیہا ہوکے

ہے محبوب میرے دل جانی اکھیں دی رشنائی
دل جانی دا جان دلے دی تدھ بن ہور نہ کائی

امن قرار دلے دا توہیں عمر حیاتی میری
توہیں موج جوانی والی عیش خوشی سبھ تیری

توہیں دین ایمان بندے دا توہیں لطف الٰہی
توہیں طاقت نین پراناں توہیں دنیا شاہی

ہوش سنبھالہ عقل دانائی فہم طبیعت میری
صورت پاک تیری تا ہے بی بی سخن جمعیت میری

گھنڈ اتاریں درشن دسیں مکھ توں پلا لاہیں
تاں میں نال تیرے دو باتاں کرساں جو او چاہیں

شاہ پری نے کہیا اگوں ناں کر ایڈ دلیری!
میں پری توں آدم زادہ کی گل میری تیری

نامحرم نوں منہ نہ دساں ہوش سنبھالے ہوندے
نال میرے کی مطلب تیرا میں دسالیں روندے

جنس رلی رل گلاں کردی ناجنساں کی گلاں
میں ناری توں خاکی بندہ نال تیرے کیوں رلاں

سیف ملوک کہیا نہیں کیتی میں کوئی معنت دلیری
جس دم جان لباں پر آئی نال محبت تیری

شرم حیا پسند نہ رہیم ناں کوئی خوف کہیندا
سر ورتی تاں جانے بی بی کیونکر دکھ سہیندا

آدم پریاں کس بنائے ہکو سرجنہارا
حسن عشق دو نام لکھائیوس نور اکو منڈھ سارا

بوٹی یعنی پارہ پارہ گزشتہ
ہنیاں یعنی عاجز و بے زور
جھیا

محبوباں دی صورت اتے ادسے دا چمکارا
جو باطن اس نام محبت ظاہر حسن کہاوے
محرم نال ملے جد محرم انگ نسنگ لگاوے
کون کہے نا جنس انہاں نوں اکسے ماپیو جائے
اک کالے اک سبز کبوتر اک چٹے بن آئے
حسن محبت سبھ ذاتاں تھیں اچی ذات نیاری
حسن محبت ذات الٰہی کیا چٹا کیا چمیاری
جنس کو جنس محبت میلے نہیں سیاپہ اکردی
بن چکوراں دی کی یاری تک تک ہوندے دلخوش
بلبل نال نگلے اشنائی خاردں مول نہ ڈردی
حسن عشق ادول پھیرا اتو روز اول دے
گھنڈا دیدار دیدار دکھائیں عشق نہ چھپدا اوتاں
اوہ فرماندی کیوں منہ دساں توں راہی راہ جاندا
سیف ملوک کہیا میں راہی اس وچ کوڑ نہ ذرہ
منہ ہو وے نا محرم کولوں محرم تھیں کی پردا!
پری کہے میں ڈٹھوں ناہیں محرم نیوں کتھے
سیف ملوک کہے تدھ آپے اول نیوں لگایا
آپے باغ ارم دا چھڈ کے مصر شہر وچ گئیں
پری کہے میں کنج کواری دامن پاک گناہوں

عاشق دے دل عشق محمد اوہو سرنیارا
حسن محبت محرم توڑدل کیوں محرم شرماوے
حسن عشق اک ذات محمد توڑے کوئی سداوے
اکو ذات انہاں دی لوڑوں اگوں رنگ وٹاوے
چٹے کالے ملن محمد ناں بن بہن پرائے
ناں ایہ آبی ناں ایہ بادی ناں خاکی نہ ناری
عشق بے شرم محمد بخشا کچھ نہ لاندا یاری
سورج نال لگائی یاری کت گن نیلوفر دی
شمع پتنگاں دی کی نسبت اوہ کیڑے اوہ آتش
جنس کو جنس محمد کتھے عاشق سنے لبڑی
آدم پریاں کی تفاوت اکو جیہے شکل دسے
روبرو دیکھن دے ہو گئے کر لیئے دوباتاں
میں شاہزادی ستراں والی تقدیرے کھڑ آندا
پر وچ راہ عشق دے ٹریا عاشق ملے تنہ
میں محرم اس دن دا جس دن نا پا ہندا اجڑ عبدا
خبر نہیں کس وقت قضیئے آن پہنچایوں ایتھے
رہیں نہیں اکی میر انقش نال الکھیا!
تاں بن گھر تیرے ول ٹریا اسچائی لبھ لبھیں
کیکر منہ مردانویں لگاں شرم تروڑاں راہوں

ف

ف۱ حسن و محبت دو بستند یکے نورست جا گر بر خسار تافت اگر احسن شدہ عاشقگی بر دل تافت ادرا نام محبت رشد

ف۲ در اصل یکے نورست در فی درد نیت و بلندی و پستی در تصور کرد اند نسبت ظاہرش رنگہ کبوتراں بسیار رشد در اصل یک جنس اند

ف۳ اشارت ست بداں خلق آدم کہ حسن ذات از ذرہ ہر چند مخفی مانند یعنی اول عشق و محبت خود دشہ درج کردی کہ انسان را برائے دوستی جزو آفریدے وادر انسان ...

شاہ کہے منہ لگن والا ایہو دیلا تیرا
پری کہے نیواں لادان اُدکھا پریاں نال تساڈوں
شاہ کہے نیواں اُچی جائی اسانہے نال شرمائیے
پری کہے چھڈ کھہیڑا میرا اُٹھ بیاہ بدھر وں آئیوں
شامت عشق تیرے دی چایا تاں اس جائی آیا
جو ملکہ دی مائی تینوں مٹھا دودھ پلایا
گل میری سن ساری پوری کن دلے دے دھر کے
کہیا بدیع جمال پری نے قسم کیتی تد بھاری
شاہزادے پھر حال حقیقت ڈھول پکڑ کہانی
سُن کیفیت شاہ پری نے صاف جواب سنایا
میں پری توں آدم زادہ کد ایہ نسبت ہوئی
جیہڑے ساک نہ ہوئے اگے اج کوئی کد کردا
لنگ لوک سبھی کوئی رکھدا جوہڑا ہووے نال
کمیں اتے کنگال کمینے ایہ گل کیتیں نہ بھائے
نیچاں دے گھر اوچ وڈیرے ناطے کیتے لوڑن!
آدمیاں تھیں اوچ کہاون پریاں ٹبر ناتے
پریاں تھیں کی حاصل تینوں جو ہتھ آون ناہیں
بے وفائی کم تساڈا پریاں لوک وفائی
نیچاں دی اشنائی وچوں کسے نہیں پھل پایا!

دامن پاک سجن سنگ ملیے لگے نیوں پکیرا
اُڈ جاویں پھر ہتھ نہ آئیں کرن ملے مڑ سانوں
جے ملیا تاں واہ بھلیرا انہیں سکدے مر جائیے
پردہ ستر اُٹھایا لوڑیں کس شاہزادے نے چھاتیوں
رکت ول جاواں تیرے تکھے پچھلا جرم گوایا
قسم تینوں اس دودھ دی بی بی سُن میرا فرمایا
نہیں رہیا ہن زور جبران دا الول پیا تد مر کے
دس اسانوں کی گل تیری چا سنساں اک واری
آخر توڑی سبھ سنائی جو اس نال وہانی
تیر امیر الٰہی مشکل کس روا فرمایا
اگلی مدت وچ انہاں دے ساک نہ ہویا کوئی
قوموں باہر ناطہ دیندا جو ایسے ہووے کوئی مردا
رہے گئے نوں ہر کوئی جانے سبھ لوڑے حق باطل
دھی چوہڑے دی سید منگے پھر دیند اشرماوے
وس لگدے کد دیندے میاں توڑے گھر در چھوڑن
ناری دی اشنائی جا کر چھوڑ پری دی یاری
بے وفا کمینہ آدم جیت لیا دن ناہیں!
بے قدراں دی اُلفت مندی نیچاں دی اشنائی
جگر تے انگور چڑھایا ہر گچھا زخم آیا

واڑ جھلے تاں پتر پاٹے نالے سلتے دانے
کالے بھور اشنائی کردے ملن پھلاں دے تائیں
یاری سچ پتنگاں والی شمع بلی آ چکے
آدم بے وفا ہمیشہ اوّل نیوں لگادن
اک چکھن دل نال نہ رکھن پھر اس نوں سٹ پاندے
جاں اوہ ملے محبت کرکے لنگھے کوئی دیہاڑا
تے اسھنی نسے رنج مصیبت جھاگ ملن دلبر نوں
آدمیاں دی یاری ایسی ہیں ایتھوں کی لیناں
وہ جانائی بابل میرا اکدا ایہہ گل مینندے
جے اک ذرہ خبر اس گل دی پہنچے کن انہاندے
دو جی جو گل تدھ فرمائی عشق محبت والی
اوہ بھی ملینوں خبر نہ کوئی جھوٹھ کہیں یا سچی
تریجا ایہہ بھی معلم ناہیں بے وفائی کرسیں
آدمیاں دا عشق محبت قول اقرار زبانی
جاں کوئی روز گزاران کٹھے کرن پریت پرانی
شاہپری ایہہ گلاں کہہ کے عاشق نوں تپائے
اندر عشق شہزادے والا بیا وگاڑے چھریاں
دل وچہ صبر قرار نہ آیوں شاہزادے بیمردی
کسے طرح دے بولی طعنے شاہزادے نوں مارے
چوئے رس زمیں پر ڈسٹھی کت گن کٹھے لانے
اک ڈٹھا پھر وچے تیجے لیندی پھرن ہوائیں
پھیر نہ کدھری جاون جوگے لاٹ اندر سڑ مکے
زور لگاون دلبر پاون بھیدی ہی رج جاون
دوجا ہور پسند کرکے مگرا اوہدے اُٹھ دھاندے
بہاکر کے منوں اتارن پان ہوری نوں پیارا
دس لوپتے تاں رجن جلدی جانن نہیں قدر نوں
کماہنوں لاپریت ڈھنگا نے جاں تجھی دنج بیناں
آدم زاد بدیسی تائیں بیٹی اپنی دیندے
پل وچہ مارگواون مینوں ڈاڈھے ظن انہاں دے
رنج مصیبت دسیں جہیڑی مشکل سہنت محالی!
کجھ اعتبار یقین نہ آوے یُچّی یا گل کچی!
باہیں نال ہووہیں گا چنگا عشق کما ندامر سیں!
اچرک توڑی نال نباہو جاں جاں نوین جوانی
جوش وڈا تے گھاٹا وہلا جیوں کرہڑدا پانی
چلدے گھوڑے نوں جڑ چابک تا اوہدا ازمائے
عشق اوہدا انہ ما یا لوڑے کر کر رمزاں ٹبریاں
عشق چھپائے یار آزمائے دھن ناری دی مردی
شربت میوں پکایا لوڑے ماری عشق آزارے

۵ بیمارہ یعنی خوفزدہ کنتہ ۱۲۵

چاٹ سلونی عشق چٹائے دلوں شہزادہ مٹھا
شاہپری ایہ گلّاں کردی سیف ملوک جیرانی
دھرت پھروے موہوں نشہ ہوئے ہنجھوں بھر بھر رُڑدے
دیدے گریاں تے دل بریاں منہ پچھی جیبھ ٹھگی
دلبر مینوں منہ نہ لاندا عشق پسند نہ کردا
آپ دلوں میں پورے کیتے سچ محبت ڈالے
آسے آسے عمر گذاری جھلّے خار ہزاراں
روڑا تھر تلور ہرے تے ہٹر دے زہر رلایا
ایہ دلیلاں کر شہزادے اوڑک آہر چایا
شاہپری نوں آکھن لگا رو بھر بھر رو کے
ہے محبوب میرے دل جانی نہ کر ایڈ بے ترسی!
میں عاجز ناطاقت بندہ داکھن حال خراباں
مورت ویکھ اندر دچہ تپیا عشق تیرے دا آرن
دولت مال خزانے چھڈے تاج تخت سلطانی
عشق تیرے دے رستے اتے ثابت قدم ٹکایا
بن دیدار تیرے تھیں مینوں حرص نہیں کوئی آہی
شکر الحمد شمار دوں باہر پاک خداوند تائیں
رُڑھے جہاز سمندر اندر ڈوبا بیڑا ڈیرا
پھر زنگیاں دی قیدوں کڈھیا آپ خداوند سچے

تلخ جواب ترش رو کر دی پھکا جادے ڈٹھا
منوں جہان زمیں ول ویکھے فکر پیا دل جانی
اکھ چرا پری دل ہا تکے جاں کوئی ویلا ہووے
شاید جیہڑی سمجھدی آہی آن اوہو گل ڈھکی
کھوہ پئی سبھ کیتی کتری سکہ بنیاں زردا
لکھ پری اک کمکھ نہ لبھی لعل بنے ورٹ کالے
مالی باغ نہ ویکھن دیندا آیاں جد ہل بہاراں
گرڑے گوایا کھیت محمدؐ جس دن ساون آیا
ناامید جہانوں ہو کے مرن اتے دا لایا
ہو بے آس اداس چلائے جیون توں ہتھ دھو کے
اجے محبت میری ندیں رب عدالت کرسی
ڈاہڈے نال نہ سُو نہ کیسی لائق نہیں جواباں!
چو داں برس ہوئے گھر چھڈے صورت ویکھن کارن
ماپے لشکر بھیناں بھائی دوست یار جہانی
دنیا تے مافیہا کولوں ہتھ چرو کا چایا
شمع جمال تیری پر ہتیا مثل پتنگ سپاہی
صورت تیری دستے باجھوں جان نہ کڈھی سائیں
اوتھوں بھی رب کھبایئیوں تکناں سی منہ تیرا!
سنگساراں دی شامت کولوں ویکھ سلامت بچے

پانی وچوں کشتی واری رُڑھدا بنے لائیوس
یاراں سنے ٹلے پر بیٹھا جاں آفت چا کھڑیا

پھیر جنہیں سن مچھ نگلدے راتیں باہر نکل کے
مارے گئے تمامی اوتھے ہور میرے ہمراہی

پھیر جو باشنک ناگ پہاڑوں پانی اُتے آیا
پھر جو اوتھوں کیڑے نکلے وڈے کھاون ہارے

جاں اوہ پنکھی اُڈن لگا بیر اوہدے ہیں پکڑے
اس تھیں بچیوس تاں اک آفت ہور وڈیری آئی

اس تھیں بھی رب ثابت رکھیا سیک نہ لگا آسہ
ہر درندے تھیں رب رکھیا ہر سپیوں ہر شیر دل

پھیر اک جوہے دا اسہ آیا گرم مشعل کر بلدے
ظالم سخت پیاس ستایا جان لباں پر آئی

ناں کوئی دس نہ کچھ تساڈی ناں سجھے کوئی پاسہ
اوتھوں بھی رب رکھ لیا سی آس ملن دی لا کے

پھیر ملکہ دی قیدے والے کوٹ اندر ونج ڈٹھیوس
ظالم دیو مریلے کولوں آپ بچایا سائیں!

ناں رُڑھ لیوس نہ ڈبیوس اوتھے رہیوس وچہ امانے
ہر ہر جا مرن دی آہی کوئی نہ جیون والی

جان بندے دی لیندس ناہیں بن دیدار وصالے
بھکھا تسا تے ترہایا رحمت نال بچائیوس

اوہ جن چیت ہوائیں اُڈدا پھیر ندی وچ چھڑیا
اس جائی کجھ سنگی مارے آپوں بچیوس چل کے

اوس مصیبت بھاری وچوں رکھیا آپ الٰہی
دُنب اسدا پھیر پھڑیا اتے پھر بھی رب بچایا

ہیں بچیا اک ہور خبر اوہ کیڑے جن مارے
سے کوہاں دے بنیڈے نوڑی ہتھ رکھے کر جکڑے

باشنک ناگ اجیہا جس نے جنگل جوہ جلائی
پھیر بلائیں شیراں اندر رہیا جنگل دا واسہ

کتنی جائیں مارن والے کتنے ملے بکھیر دل
پانی جہاں نہ لبھے لوڑی ذرا اک سسی دے تھل دے

ناں مراں نہ جیواں پیاسا تنگ ہویں اس جائی
کھاکٹاری مرن لگا ساں جاں ہویا بے آسہ

ہاتف آن پلایا پانی اعظم اسم پڑھا کے
قادر پاک دتی سی قوت نال دیوے دے لڑیوس

ملکہ سنے ندی وچ ٹھلیوسے کانگ پئی دریائیں
پھیر سنسار لگا جد کھاون جڑیا تیر کمانے

ہور بغیر انہاں تھیں کتنے وقت کٹائے والی
ہن دیدار سجن دا ڈٹھا سخن کیتے کجھ نالے

ک ۱ آسہ یعنی نا امید شدم و مرگ اختیاری کردم ۱۲

ک ۲ ٹھلیوس یعنی جاء در آب شدم ۱۲

جے سمجھائے تاں توں ہس ہس ملدوں ہو جاندوں اتفاقی
توں منہ کج اساں تھیں ستوں تسیں پرے پریتوں
ناقص عشق بندے دا تینوں ذرا پسند نہ آیا
اساں جہیاں دے منہ لگن تھیں تیوں شہرت آوے
مورت ویکھ وفا پیارا نہ ایہہ کجھ ایس تھیں ہو یا
دنیا اتے جیون میرا ہرگز کسے نہ کاری
یاری عمر سنواری میری آپ پریت نہ ہاری
لے لیا جو لینا آہا لکھیا وچ نصیباں
دنیا تے آون میرا یاری کارن تیری!
یاری اندر عمر گذاری ویکھ لئیں اک واری
درشن لے کے جان دے چھٹی ٹٹی آس ہماری
آخر تیک نہ ٹٹسی تاں بھی عشق میرے دا رشتہ
جاں رب سچا قاضی ہوسی آپ عدالت کرسی
جمل جہان سنے گا قصہ عشق ہووے گا ثابت
اس دنیا پر چار دہاڑے کوئی ہس سی کوئی روسی
ایہہ گلاں کر کجھ کٹاری مارن اتے ہو یا
وال اوہدا نقصانی ہو یا جان میری ٹٹ جاسی
ظالم عشق میرے تک آندا متے کٹاری کھاسی
ایہہ مویا تاں میرے بھانے ویسی جگ ہنیرا

تاں مینوں بھی چنگا لگدا جگ پر جیون باقی
مینوں مرن بھلا اس عمر دی قسمت جگ جیو توں
بے اعتبارا نام دھرایا بے وفا کہایا
ایہو جیہا رب بنایا چنگا کون بنا دے
صورت ویکھ نہ کرساں اگوں کی تدھ ٹہر وچھویا
توں مطلوب دے داہلیں تدھ نہ کیتی یاری
جس نیتے سنگ نیتی آہی اوہو نماز گذاری
بے پرواہاں نال محمد زور نہ اساں غریباں
جس کم آئیوں ہوندا نائیں اس تھیں قبر بھلیری
انہیں اکھیں تینوں ڈٹھا ہور نہ ویکھن کاری
تیرے کول محمد بخشا مرساں کھا کٹاری
دفتر تیرے وچ لکھے گا گرمن خوان فرشتہ
اس دن اٹھ نیر الٹہ بھرساں عشق میرا تدھ ہوسی
شاہنشاہ عدالت والا کرسی آپ عدالت
اوس جہان اساڈی یاری اللہ بھاوے ہوسی
شاہ پری نے معلم لیتا ایہہ مویا کے مویا!
میرے کارن جھاگ قضیئے آیا ہوا ادواسی
عاشق بابہجہ محمد بخشا کیہڑا حسن سہاسی
اس تھیں بابہجہ اک پلک جگت تے مشکل رہنا میرا

شاہپری نے معلم کیتا ہے ایہ یار موافق !
عشق محبت میری اندر صادق مرد بھلیرا !
شاہپری نے نال شتابی ہتھوں خنجر پھڑیا
جس جھگڑے دا شاہد نہ ہووے قسموں سچا کردا
سچا کوڑا معلم ہووے قسموں دانشمنداں
جے کوئی کوڑی قسم اٹھاوے سو ایمان گھٹاندا
آدمیاں تے جناں سبھ نوں دین ایمان خزاناں
تے تدھ سچ ولے دچہ ایہو جیکجھ کہیں زبانوں
جے توں سچا عاشق نکلیں تاں تینوں بھی بھانویں
ایہ کوئی ٹھر عشق دی ناہیں مرناں کھاکٹاراں
سیف ملوکے کہیا بی بی توں ہیں بہت پیاری
پیجے ہور کرادیں قسماں تاں اوہ بھی ہیں کرساں
دھوڑ مبارک قدم تیرے دی جو ہے سرمہ میرا
نبیاں ولیاں دی جو بعیت قسم اوہدی پھر چاواں
پھیر کہاں میں قسم ربے دی جس سبھ عالم پایا
دیکھ حسن جس نے روشن کیتے آئینیوں خوب دلوں ریں
بے پرواہی لا دنگتر محبوباں سنگ لایا
جو ہیں حال حقیقت اپنی تینوں آکھ سنائی
سفر قضیئے جتنے جھاگے سبھ جھاگے تدھ کارن

روئے زمیں تے اسدے جیہا نہ کوئی دوجا عاشق
ایسا سوہنا یار مویا تاں بیٹھی جھگ ہنیرا
کہن لگی شاہزادے تائیں گل سنیں اک اڑیا
کرتوں قسم یقین لیاداں خون کریں کیوں میرا
مسلماں ان یقین لیادان کرن جداں سوگنداں
قسم کرا جو منے ناہیں دین اوہدا کھیں جاندا
جو ہارے سو خوار ہمیشہ اندر دوہاں جہاناں
کرکے قسم منا من میرا مرناں ہیں کیوں جانوں
مویا ہویا مڑ جیندیں ناہیں داغ میرے دل لاویں
کہکے سند کرن کم ایسے بھدریاں چھیری ماراں
تیری قسم اساڈے بھانے سبھ قسماں تھیں بھاری
سچ کہساں تے قدم تیرے پر ہتھ دیکے جا دھرساں
پہلاں قسم اسے دی بی بی عشق کماساں تیرا
پھیر پیودا متھابی بی عاصم شاہ جس ناواں
واحد لاشریک ہمیشہ نال جمیاں نال جایا
حسن محبت تینوں جیہنوں کیتی بخش حضوروں
منت داری گریہ زاری عاشق دے بھا پایا
سچو سچ ایویں ہی گزری نہ دچہ ذرا خطائی !
درد فراق تیرے دا سینے ہر دم پھدا آہراں

تیرے سنے باجھوں دوئی غرض مراد نہ آہی — چایا غم دا بھار سرے تے سٹ دنیا دی شاہی

اس گلے وچ جیکر ہووے شک شبہ اک ذرہ — حیف تینوں ایہ پگ مرداں دی سر پر دھرن مقرہ

پاکاں مرداں دا جو قبضہ ہتھ میرے وچ پھڑیا — نال مردی وچ لنگھیئں بی بی جس دن کوئی لڑیا

گاتر گل دا کمر لکے دی جو بدھے دل جانوں — مرداں اندر لکھن ہووے ہاسے تے ناداتوں

جب لگ جان جثے وچ میرے ایہ امیداں آساں — قدم تیرے پر صدقے کرساں پکا عشق کماساں

نالے جو دودھ ماؤ مینوں گودڑ وچ پلایا — اس دی بھی سوگند اٹھاواں چاہساں عشق کمایا

جد تک ہوگ حیاتی باقی تدھ ول کنڈ نہ پھیراں — چاہ محبت گھٹ نہ کرساں نویاں نت ہو سیراں

سفت نعامت جس نوں لبھے وہ نہ قدر پچھانے — مرمر کے ہتھ آوے جس نوں دائم قیمت جانے

دوزخ قبر جو جنت جاوے تا کہ نہیں شکردا — دوزخ بھاہ وچھوڑے والی یاد کرے نت ڈردا

سیف ملوکے قسماں چایاں شاہپری دل لایاں — پکی ہوئی پریت پیاری اس بھی قسماں چایاں

آکھن لگی اے محبوبا توں مقصود جہانی! — دلبر تے آرام روحے دا خاصہ دل دا جانی!

یارا تے غمخوار غماں دا ہیں دلدار پیارا — دارو درد دلے دا توہیں دکھ ونڈاون ہارا

میں بھی آکھاں قسم اٹھا کے قادر جل جلالوں — ظاہر باطن دا جو سائیں واقف ہر ہر حالوں

سبھ خلقت دے معلم اس نوں گلاں کم دلیلاں — سکھیاں تائیں دکھ سہاوے پالے وخت اصیلاں

باغ بہار کتابوں پڑھ کھاں یاد تنہاں دے جائے — لاکے داغ محبت والا چا درویش بنائے

جس دا کم غریب نوازی نالے بے پرواہی — معشوقاں تھیں عاشق کردا پھیر ڈھونڈیندی ماہی

تن حویلی تراں وچ بسلی جان مکان تمہارا! — میں مر چکیاں سچ کر منیں سیف ملوکا یارا!

سختی رنج مصیبت جانی دکھ قضیے بھارے — سفر عشق دے اندر جھلے بھنے تدھ بیچارے

اگے کسے نہ جھلے ہوسن لگے ظلم پرم دے — توڑے ہو ہو گئے تیرے صاحب درد الم دے

لہ گاتر یعنی دوالے کہ تیغ در گردن بداں آویزند و کمر دوال کمر کہ بداں کمر بہ بندند و مردان جنانہ قسم بداں کنند ۱۲ ؂ ہاسے یعنی سپاہ گری فن در وصف مرداں مسخری و ناتواں باد اگر خلاف کنم ۱۲ ؂ تن حویلی است دراں کہ فدا ہستی و جان مکان تست ۱۱

شاہ پری پھڑ رہ نہ سکی عشقے صبر تروڑے / سیف ملوکے دے گل لگ منہ میلے انگ جوڑے

شاہزادے دے موہیں اتوں لے پیار نہ رجدی / رل مل یارے شکر گزارے گھڑی غنیمت اج دی

پھیر پری فریادن لگی قسم مینوں اس ذاتوں / جس وچ نقطہ نہیں اک ذرہ قدرت اسم صفاتوں

جتنی تدھ نہیں کیتی نال محبت میری / اس نالوں بھی بہت اسانوں طلب محبت تیری

لوں لوں اندر توہیں توہیں دل بھی تیرا خانہ / جس دم داتوں ملیا بیلی کیتا لکھ شکرانہ

جو دن باہجھ تیرے تھیں گزرے یاد جدوں اوہ آون / سے افسوس انہاں تدھ مینوں تدھ بن کیوں وہا دن

اگلے روز جدائی والے مشکل وسدے مینوں / شالا یار بنا ہو ہوویں ہیں دریاواں تینوں

ایسے طرح کریندی باتاں دردوں لاڈ پیاروں / اکو وجے دا ہر منہ پھن کرن غماں دا داروں

غم اندوہ جو گزرے آہے کڈھن باہر انھیروں / کوس کسے نوں ہین دلاسے دکھ ونڈن دلگیروں

حرص محبت بہت دوہائی ہتھ ماٹے دل کھچوں / بعضے ہور محابے بھائی دور ہوئے سن وچوں

سیف ملوک کریندا رمزاں کیسے قول عجائب / جاں اوہ ہوئے کڈھن لگیے دل وچ ہوندے غائب

شاہ پری انہارے نخراں عاشق دا دا ہندی / کہندی ہتھیاں ناریں جیوں حرص گھنی تدھ کیندی

شہرزناں دی بی بی جیٹھی اوہ بھی بیگم تیری / ہور زنگین شاہزادی نالے رکھدی حرص گھنیری

ہور جنہاں توں ڈھونڈ لکھیں نام تیرا لے جیون / سبھو بدھ محبت والا یاد تینوں کر جیون

اک تھیں اک چڑھندیاں سبھو صورتمند جواناں / حرص انہاں دی ترٹ کریں گا ہیں اک نال پیاراں

سیف ملوکے ہس کے کہیا سن بی بی شاہ پریے / حسن تیرے دا کوئی نہ ثانی جے جگ کٹھا کریے

جے ہر جائی ہزار اٹھاراں خوب شکل بن آون / سبھ ہوون محبوباں ناریں حوراں دے انگ دکھاون

ہار سنگار پوشاکاں سچیاں بنت بنا بنا کے / سبھو مینوں بخشے سائیں حاضر ہوون آکے

قسم ربے دی وال میرے توں سبھو گھول گھماواں / تیرے باہجھ نہ ہور کسے دل پل اک لگاواں

سچ پچھیں تاں دستاں تینوں اصلی گل اندر دی / حال میرے دی جیبھ ہمیشہ ایہ دعائیں کردی

[illegible]

ربا وعدہ نال اساڈے تدھ دیدار دسن دا
اینھاں گلاں نال شہزادے ٹھگیا جیئو پری دا

اس ویلے فرماون لگی اے دلبر شہزادہ
شاہزادے فرمایا بی بی کھول دسو گل کر کے

میرے نال کریں توں گلاں ہور اسیں کی لوڑاں
انہاں گلاں دا بھکھا تسا رُھڑیا اندر نیراں

آبحیات برابر مینوں بات تساڈی مٹھی
کیتا رب نصیبا میرا ڈنگ الیاس خضر دے

بات کہو اج رات خوشی دی جہات تساں جلد پائی
پری فرماندی لالہ توں جانی دا جانی

جو تدھ چوہداں برساں اندر رنج مصیبت پائے
صورت سخن آواز تیرے نے نال میری جو کیتی

بسم اللہ والحمد للہ کہیا سیف ملوکے
عشق میرے دا آہرن بھکھیا چنگ اُٹھی چمکارن

یاری تے لگ گئی اساڈی پکی کھری پیاری
ہیں تیرا توں میری ہو ویں جان چھٹی اس غموں

دیواں پریاں نال نہ ملدا ہیں آدم دا چارا
شاہ پری نے کہیا میاں کی چارا ہیں کرساں

ترے لکھ پری میر سنگ آئی ناں ہیں اک اکلی

یار میرے بدی صورت بن کے دسیں تاں من مندا
حُب محبت ہوئی زیادہ کدھ ہن عشق جری دا

ہیں اک گل کراں جے بجھیں دل دا رکھ ارادہ
کون ہو داں جے ٹھنساں ناہیں کن ڈرے ونے ھر کے

ایس مراد لئی ہیں ھر دا جھلاں دُکھ کروڑاں
بادشاہی دی دولت سٹ کے لیا وچہ فقیراں

تھکن ڈھونڈ سکندر جیہے کد لبے بن چھٹی
اجن جیت لدھا ایہ چشمہ بھلے رنج سفر دے

داد دتی فریاد میری دی رب مراد پچائی
اکھیں دی روشنائی نالے جوبن دی زندگانی

بدلے اک دیدار تیرے دے سارے دینے آئے
چوہداں برساں وچہ نہ تساں اتنی ہوسی بیتی

آتش شوق میری دی تدھ دل بھکھ پئی سنگ پھوکے
اجن جیت تیرے گھر اندر جا پئی وچہ داروں

پہن کر تجھ حیلہ سازی لبے سہاگ کواری
ہیں عاجز پردیسی ایتھے عاری اپنے کموں

جتوں جائیے چھپن نہ دیندے ڈھونڈ لیئن جگ سارا
جے کجھ پتہ دیواں نوں لگا بدی تیری نے مرساں

جے کجھ معلم ہو وے انہاں نوں ایہ آدم سنگ رلی

لہ گلاں نال وعدہ دیدار دا ... دیدار خوبصورت یار من شدہ ... دیدار ... جان جان ...

تیرا میرا ایہ رل بہناں جے اک ذرہ جانن !
دوہاں تائیں مار گواون رتی رحم نہ آئن

یا ماں باپ میرے نوں دسن تاں اوہ غصہ کھاون
بی بی لیلاں وانگر میں نوں گھر وچ قید کراون

آون دیہن نہ ایتھے میں نوں وت نہ ہووے میلا
مجنوں ہار اجاڑاں اندر مرسیں اک اکیلا

میں نوں داغ فراق تیرے دا دھوتا مول نہ جاسی
میرا تیرا محرم ہو کے کون پیغام پچاسی

سیف ملوک کہیا سن بی بی اکھیں دی روشنائی
پھر بھی ہتھ تیرے تدبیراں میرے وس نہ کائی

آدمیاں دے کم نہ چھپدے ہوندے بہندے باہر
پریاں جن کرن کم جیہڑے کوئی نہ تکدا ظاہر

سیف ملوکے دا منہ چم کے شاہ پری فرمائے
اک تدبیر میرے دل آئی جے اوہ تینوں بھاوے

شارستانی سیمیں اندر رہندی پھوپھی میری
سرو بانو اس نام میرے تے کردی حرص گھنیری

دو راوی فرمانے پھوپھی اک کہنداسی دادی
شہرستان کہن اس جائے لعبت بارادہ دادی

مہر افروزا وہدا ہے ناواں ایہ راوی فرماندا
کس دی گل تے پہرا دیئے دل فکراں وچ جاندا

اوہ دو راوی اہیہ اکلا کس دی کراں حمایت
بھلا اکلے دا ایہ راہ اس دی لان روایت

کہیا پری نے پتے پھڑاواں سیف ملوکا مردا
شارستان ملک نوں کہندے ناؤں دم غول شہر دا

رہندے ہین ہمیشہ اوتھے غول وڈے دو بھارے
پانی وانگن ہیون اگے آدم مارن ہارے

راکھش آدم کھاون والے ہور عفریت بلائیں
رستہ مار وہ دوزخ وانگر آتش گرم ہوائیں !

پینڈا دور دراز مصیبت مشکل راہ اجاڑاں
آتشیں پہاڑ راہے وچ کرداسڑاں ساڑاں

دریا جوشاں نالے لگے شہر گلیم گوشاں دا !
ایسا پندھ نہ چلیا جاوے مارے تخم ہوشاں دا

جے ایہ رستہ پینڈا چلیں تے پہنچیں اس مکانے
جا کر دادی میری اگے عرض اپنی گذرانے

رستم سام سکندر والی جے توں کریں دلیری
زال مثال بیحال نہ ہوویں ویکھ زوال ہمیری

دیو سفید سیاہ تک تے خوف نہ لگی رتی
آتشیں پہاڑ دل لگھیں دیہی غموں کر تتی

سیف ملوک کہیا ایہہ رستہ مشکل بندہ سنیندا
کہیا پھیر بدیع جمالے ناں کو خطرہ تھوڑا
اللہ بھاوے وچ پوچاسی صحیح سلامت تینوں
اگے دانشمنداں کا بر عاقل سگھڑ سیانی
آپوں بھی اوہ آدم زادی بھاوس آدم زادہ
تدھ جے ایڈ قضیئے جھاگے سفر مصیبت تکے
صورت سیرت تیری تکسی سنسی ذات صفاتاں
ایہہ مشکل رب اس دے پیروں مے آسان کریسی
شاہ شہپال اوہدی گل مندا نالے میری مائی
پھیر بدیع جمالے کہیا سن توں پیارے میتا
پر جے سارے عالم لوڑیں تک مڑیں سبھ جائیں
لیکن رستہ خطرے والا سختوں سخت مہیماں
دریا جو شاں ٹھاٹھاں مارے حال اوہدا کی آکھاں
موج طوفان اوہدی پوجہ ڈہن کدھرے نظر نہ آون
آتشین پہاڑ جو لگے اس دی حد نہ کائی
تابش سخت اوہدی تھیں سڑ کے ہوندا مثل کباباں
کی گل کراں گلیم گوشاں دی اوہ ولایت بھاری
جو کوئی اوس ولایت وسدے سبھ ڈراون والے
منو قلا نچ اُچے قد بعضے ڈو ڈو تے قلاچاں

بن ساتھی ہمراہ بندے نہیں کیونکر آساں تھیندا
ناں تیرے عفریت دیاں گی چا کھڑی کر زورا
دادی میری خاطر کرسی ہے توقع میں نوں
آدم بچیاں نال محبت بہت کرے اوہ رانی
تیری نال سختوں کجھ کرسی حسب احسان زیادہ
عشق میرے بیسے مارے ہوئے در در کھانہہ دھکے
کجھ گنشالے مہریں آوے جاں تدھ کہیاں باتاں
ناں پیو میرا اطنس اس دی جو فرمان کریسی
منت تیرے پر راضی ہوکے چا کرے کڑمائی
کتنے تھاں ڈٹھے تدھ اگے سیر عجائب کیتا
شاہرستان جہیاں کد لبھن تھاں مکان ہوائیں
کی کجھ حد سناواں موہوں مشکل پندھ عظیماں
کلے پرین روئے زمیں دے اس وچ ہین بے لاکھاں
سارے گل کے مٹی ہوون رین مثل ہو جاون
جے سی مرغ اُڈے ہوا چا نال اسماناں جائی
اُچے ہو لنگھن اُس راہوں نہیں مجال عقاباں!
ذوالقرنین سکندر نے بھی کر کر زور نہ ماری!
وڈے قد حسابوں باہر بہت زور آور نالے
بہتا چھوٹا قد انہاں دا چالی گز ہیں جاچاں

له یعنی پسندیدہ
٢ له قلا [illegible] یعنی [illegible] کردو دست باشد [illegible]

ناں کوئی کپڑا لیڑا اتنے ناں کوئی پلنگ چٹائی
اوہ انہاں دا شہر ولایت جالی دن دا رستہ
آتشیں پہاڑ اگیرے پینڈا اک مہینا ل
تریہیں مہاں دا پینڈا اگے جو دریا جوشندہ
غول اجاڑی دیو مریلے راکش بشیر کالے
جے سو مرد زور آور ہووے بہت دلیر بہادر
سیف ملوک ہویا سن حیران بہت اندیشہ کردا
اگے بھی میں ڈھیر بلائیں گاہ ایتھے تک آیا
کی علاج ہووے اس کم دا بڑی مہم ایہ آئی
ساہدن کام پہاڑ اگے دا غصہ دریا جوشاں
بھکھ نیندر درد غول وڈیرے آتش ہیون ہارے
جے سبھناں دے سرتوں لنگھے چڑھ دیو دے کاہندے
دستاویز سجن دی لے کے پہنچے کول وسیلے
پھیر پری نے کہیا اگوں جتنا نہ کرنا ہا
اوہ بھی اکس پری پر عاشق دلیساں اسدالارا
دادی بھی نہیں ایسی اگے کوڑی پھکی کھٹی
میں بھی جھٹی اپنی تینوں لکھ نہاساں بیلے
سیف ملوک کہیا سن بی بی جی جگ دشمن ہووے
آکھے باہجھ سمندر گاہے جنگل پربت کالے

اک کن ہیٹھ گھتن اک اتے سوندے نیندر آئی
کون کوئی لنگھ سکدا اوتھوں مارن کرن شکستہ
جنھوں تکیے او ہو دسدا نظر نہ پون زمیناں
جو حیوان اوہدے وچ آوے کوئی نہ رہندا زندہ
ویکھن سانت نہ رہندی باقی دہشت جندہ کالے
ہیبت کھاوے مڑ تا بت نہیں کسے دا بادر
سب دا ڈنگیا آکھ محمد سیلے کولوں ڈردا
پرے اگوں دس پائیو لی جیہڑی اس نے بہت ڈرایا
آخر منزل سخت محمد بچ کے نکلے کائی!
حرص ہوا ہمیت نگے وانگ کلیجے گوشاں
ہور بلائیں نفسانی سمجھو مز بیارے
دیو مطیع ہووے جس ویلے کھل وجن سبھ باہندے
واصل کرے محمد بخشا ناں اوہ کر کر حیلے
جو عفریت نیرے سنگ لاساں اس اگے کی راہا
جائیں جائیں کھڑسی تینوں بندھ سکھالا سارا
مٹھی اتے سلونی ہوسی جاں دس سیں رنج کٹی
کول اودے دے جاہ پیارے مت واہ کوئی چلے
توں سجن ناں خوف نہ کوئی عاشق اٹھ کھلووے
ہن تدھ آپ زبانوں کہیا ٹرسن یار سکھلے

اک اک قدم اتنے جے ہووے سو سو لشیر کالا
عاشق ہو نوں ڈر دے ناہیں تنہ انہاں نفس لگا
کہیا پھر پری نے شاہا کراں ضروراں تینوں
ملکہ بدرہ بادشاہاں دی اگے کیتی ویری
خوبی صفت ثنا تیری نے نالے عشق تیرے دی
پان سوال آرزو وی ایہو کرمنت زاری
گل انہاندی لجے نہ مینوں ہوں نہ کیتی آرے
توں بھی پھیر انہاں نوں آکھیں کیویں پری سوالو
جیوں جیوں توں کریسیں سنگی تیوں تیوں منتاں کرن
مت کوئی بھیت انہاں نفس وسیں میر ابھار نہ رہندا
ہلا ہلا شاہزادے کہیا بھیت نہ کڈھاں ذرہ
قول قرار کیتے پھر پکے قسماں عہد پکائے
ڈیرے نالوں وکھر اتنبو شاہزادے سی لایا
اس تنبو وچہ دوہاں جیاں کٹھیاں رات گذاری
قول قرار پرانے والے کیتی خاص تسلی
گل باہاں گھت ملے پیارے مڑ مڑ وداع کریندے
بھید بھیدی پھیر ملن دی آس دوہاں دل آہی
شاہ پری مڑ چوری چوری سیج اتے آسوئی
دیو دیچہ کلیجا کھائے اچیا ساہ نہ بھردی

جتوں یار گئے ہیں ٹرساں ہول نہ کرساں ٹالا
موت نہیں اکوار مویاں نوں چھپل آفت دا اگا
جیتا جیتا بھیت اساڈا دسیں نہیں کسے نوں
میرے اگے کر کر تھکیاں بہت سفارش تیری
درد کہانی دس دس ہاہیاں کامل صدق تیرے دی
سیف ملوکے نوں شاہ پری تے دیدار اک واری
نہ نہ کردی ہاں اج توڑی بھار گھتاں نت بھارے
جانی نال ملاؤ جانی قول زبانی پالو
چاہیں احسان انہاں تے دس ساں ظاہر ہو کے دشمن
ہیں تنرمندی ہوساں توں بھی چھپیں تہاں کہندا
جو تساں فرمایا اس تے کرساں عمل مقررہ
شاہ پری تے سیف ملوکے پکے نیوں لگائے
ہو الگ او تھے سی بہندا درد فراق ستایا
غم دی تھاں ملی سکھ صواداں رحم ہویا سرکاری
صادق صبح دم پرانی شاہ پری اٹھ چلی
منہ متھے ہتھ چمن دووین دل وٹے کر دیندے
تاں کجھ رہیا لفافہ اوتھے صبر نہ ہویا راہی
دل دیچہ یار مویاں پر پلا نیند کی جانے کوئی
اکھیں میٹ دراز ہوئی سی ایہ مردانگی مردی

دل بدل کردند بایکدیگر یعنی دودم اکٹھے ستک بادل بھنا یعنی دل سخت۔

پلاتاں ہنجوں بھر روئے نظر کریندی سارے
لوکاں بھانے نیندر مٹھی ہوئی بیہوش اوہ تنگ
طاقت نزاں نہ رہیوس ماسہ جے چک پیرتے پاسا
مخمل اندر کرے نگاہاں تکے گرد چوفیرے
اکھیں میٹ سویں مت میرا میت وسے وچہ خوابے
ناں اوہ وسّے نہ دل وسّے خبر نہیں ہور کسے
قہر قلوزنز دل اندر وچہ سول ڈنڈ دل وچھوڑا
تابت نیت پریت لگائی موج گھڑی دی ہانی
منہ پر پلا محرم اللہ اندر دردا دولا
ساری رین پیا سنگ گزری کردی چلین نہ سوئی
رتا بار بلا ہوئی مینوں صورت چین آسمانی
سوہنا متھارج نہ ڈٹھا پیا فراق شتابی
ساعت سال برابر ہوئی لنگھسی کد دہاڑی
روشن روز جگت دے بھانے مینوں ہول نہ بھاوے
کدی پیا کھلن پر آوے کدی کرے ستاری
موہوں چپ اکھیں پر پردہ بے طاقت تن سارا
کھلے وال بیحال پئی سی سخت غماں دی ماری
سیاں بھانے سیج خوشی دی ستی سکھ کواری
عاشق نیند بھری کد سوندے نیوں جنہاں دے پکے

جاں اوہ دلبر نظر نہ آوے بھڑکے بھاہ دوبارے
غیراں نفیں منہ کجیا ہویا دلوں آرام نہ رتی
جان لباں پر بھج بھج آوے موڑ کھڑے مڑ آسا
یار رتو کا نظر نہ آوے چھپ گئے نین لوٹیرے
نینیں نیند نہ آوے موے پکڑی جند عذابے
ہنجوں مینہ وسن پر دل دا بھانبڑ مول نہ ہسے
نویں محبت ہڑ دا پانی زور نہ کردا تھوڑا!
چھپیا مکھ لگے دکھ بھارے نازک دل ایانی
ایہ تن نال سجن دے آہا ہن کیوں پیا اتے
مٹھے نین ہن وین کریندی ایہ کی غرفی ہو
صدق وفا محبت والا عاشق مرد حقانی
خبر نہیں پھر کد ملاسیں رہسی جند عذابی
جند نمانی درد وچھوڑے سولی اتے چاہڑی
کیویں رات لیوے اس سوزوں شوق دل تتی جاٹے
سیف ملوک ملے جند چھٹے جالے درد قہاری
لوں لوں آگ پریم دی بھڑکی دل وچہ یاد پیارا
بیدل داکس دیدن پایا برلیوں بری بیماری
باہر دل با آرام محل رخ اندر چڑھی غباری
مٹھے نین ہوہیں پر پلا کی ہویا جگ تکے!

فجرے نین غبار آلودے ڈورے[1] بھوے ہوئے
کھول ڈٹھے تاں یار نہ ڈٹھا اندر وانگ رہوئے

ہنجوں ڈھلکے اکھیں مل کے بیٹھی کر ہشیاری
موہوں ہاسہ خوشی نہ ماسہ دل دی دلیچہ ساری

موہوں ہسّے بھیت نہ دسّے پون کلیجے چھریاں
نال بیّاں دے کرے زبانوں جو کجھ گلاں تُریاں

اودھر سیف ملوک شہزادہ رو رو آہیں بھردا
اکثر آس ربے دی اتے پھیر تحمل کردا

کیتا وضو شہزادے اُٹھ کے لگا پڑھن دوگانہ
آکھے بانگ نماز گذارے پھیر پڑھے شکرانہ

طاعت رب دی زور سرے دے خوب بجا لیاندی
جتھے ورد وظیفے کردا دھرتی پئی سہاندی

ورداں نفلاں جاں فارغ ہویا دھپ لگی نورانی
شاہ خورشید خاور دا چڑھ کے تخت بیٹھا سلطانی

سیف ملوک تخت تے بیٹھا صاعد گول بہایا
جُسّے تاب تراں زیادہ چہرے رُوپ سوایا!

چراں توڑی باہر باغوں لتھی آن سواری
دھوموں دھام پئی نر بجے چمکی فیل عماری

ہر دروانے کرن آوانے کوتل ترکی تازے
پوشو پوش نقیب کرینے ساز وجاون سازے

سراندیپ شہر دا والی ملکہ دا پیو راجا!
شاہزادے دے ڈیرے آیا نال وجے ہر باجا

چھتر نشان سرے پر جھلدے نال اکابر خاصے
شاطر ٹوپ جڑاؤ سر پر ہتھ سنہری عاصے

میر وزیر کبیر شاہزانے راء امراء تمامی
آئے نال شاہزادہ ویکھن کیہا خاصی کیا عامی

سیف ملوک شہزادے اگے سارے حاضر ہوئے
جس جس جائی بہناں آہا بیٹھے کجھ کھلوئے

شاہزادے فرمایا جلدی حاضر ہودن کھانے
لے کے حکم باورچی سارے اُٹھ لنگر ول دھانے

آن رکاب ٹکائے اگے قسم قسم دا کھاناں
جو جو طلب کسے نوں آہی کھا لیا من بھاناں

شاہزادہ تے شاہ نگر دا تخت اکی پر آہے
رل کے کھانا کھاہدا وہاں نال ولے[2] دی چاہے

کھانا کھا ہوئے جد وہلے حکم ہویا درگاہوں
بھر بھر دیون ساقی سوہنے پین پیالے چاہوں

ساعت گھڑی گذار خوشی دی اُٹھیا شاہ نگر دا
سیف ملوک اگیرے آیا رخصت کردا کردا

---

[1] ڈورے بھوے یعنی نیم خواب و مستانہ ۱۲

[2] ولے یاد ولے یعنی واولے این جا مراد ہر دو است جیسے خورشید دیر نام محبت و خواہش ۱۲

رخصت کر کے پھیر شاہزادہ ڈیرے اپنے آیا
شاہزادہ تعظیماں کر کے نیویں نیویں ہویا سلامی
ملکہ نے فرمایا شاہا جاہ نہیں ایہ غم دی
ایہہ جاگہ خوشحالی والی چھڈ اندیشہ بھارا
چوہداں برساں اندر جو تدھ پیتے زہر پیالے
آہو راہ عشق دے اندر ناہیں نا امیدی
شاہزادے نے بیدل ہو کے کر کے منہ کرماناں
کی تکرار پری سے سنگ کر کے دیو تساں مروایا
کجھ ک توڑی جھوٹھ مدارا کجھ ک ٹرٹسی ٹھگی
اج کل پری تساڈے گھر وچہ پھر بھی قول نہ پالو
پھیر تسیں ہو ہسو سچیاں صبر کرا سو میں نوں
بس میرا کجھ وس نہ چلدا کی تساڈا کھو ہناں
اُٹھ کھلیاں اوہ سبھو جنیاں کر کے گرم تیاری
ملکہ بدرہ منت زاری ترلے بے شمارے
ماں انہاندی سٹ کے بولی ہنسے ہئیے شاہ پریئے
رب تکبر بھاوے ناہیں جو رکرے مغروراں
جس دل نال حقارت تکیے کر کے کبر اندر دا
اوڑک دودھ میرا تدھ پیتا حد دودھاندی بھاری
سانوں ایہ جوان شہزادہ بھاتا ہے دل پُڑیا!

ملکہ بدرہ ماں اونہاں دی آمڑ پھیرا پایا
منہ بگل وچہ لے کے بیٹھا جیوں غمناک تمامی
گئی ہجر دی رات ہن ایہ تک صبح وصل دی دھمدی
تھوڑا جلیا صبر کریں تاں ملسی یار پیارا
صبر کریں تاں وٹن ہوسن شربت شہدے والے
کالی راتے وچوں نکلے اوڑک روز سفیدی
ملکہ نوں فرمایا بی بی قول تیرے کی جاناں
دن دن صبر دسالو اگوں جاں اوہ ویلا آیا!
اوڑک تسیں جواب دیو گے پری نہ آکھے لگی
جاں اُڈ باغ ارم وچہ جاسی کیکر منوں دسالو
مڑ آدن دیہہ شاہ پری نوں درشن دیسی تینوں
بلستے داکی زور محمد بخش جاناں یار دناں
جا بدیع جمال پری نوں آکھن واروواری
کر کر تھکیاں شاہ پری نے مول نہ کیتی آرے
ایڈا ماں گمان نہ کریئے ڈاہڈے کولوں ڈریئے
جادو گر آسمان جیہڑ کلا دھکا کٹی اوبراں!
چاہے تاں دس پاوے اسدے لاڈکی زور آوردا
میری بھی اک گل نہ منیں لوک تسیں ہتھیاری
منالا تیرا اس دا ہووے لیکھ دھرا دوں جُڑیا

پری کہیا کی ہویا مائی جے چت تیرے لگا
پر میرے ایہ لائق ناہیں ناں کوئی پچھا اگا!

راہیاں راہ چلیندیاں تائیں ہفت دیدار نہ دیسیاں
ہور کوئی فرمائش کر سو سر پر چشم منیساں

سبھناں کہیا ساڈے تئیں بھی دیہ دیدار اک واری
رکھ امید اتے پت ساڈی کریں مروت بھاری

ملکہ خاتوں منت کردی مڑ ٹھوڈی ہتھ لائے
من سوال اساڈا بھینے فکر دلے دا جائے

قسم تینوں اس دودھ دی جیہڑا ایتھوں ماں میری دا
دیہ دیدار او ہنوں اوہ پکا عاشق شکل تیری دا!

سختی سفر مصیبت بھاری محض جھلی تدھ کارن
ناامید ہویا مر جاسی بھلا نہ عاجز مارن

شاہ پری منہ پکا کر کے متھے نوں وٹ پایا
نامحرم نوں منہ نہ دساں کیوں تدھ جی اکایا

ملکہ خاتوں رووݨ لگی ہن جھوٹھی ہوئی!
ایتھے اوتھے ہاں شرمندی کسے جہان نہ ڈھوئی

اس گھر آوݨ نالوں میں نوں قید آہی اوہ چنگی
یا دریا اندر ڈب مردی موت لبھے اج منگی

گل اساڈی تدھ نہ منی قیمت قدر نہ پایا
ٹر ٹر کردی تسیں ہم سنتے او ہو لیکھا آیا!

شان تیرے دا کی گھٹ جاندا صورت دا کی گھسدا
جوبن حسن تیرے نوں بی بی کوئی نہ آہا کھسدا

کی ہویا اک واری توں بھی ساڈی گل منیندی
مائی بھی تدھ راضی ہوندی جے اک درشن دیندی

غصے ہو پری بھی کہندی لوک تسیں ہتھیارے
مرد بیگانے دیہو کواری اہیو بھائی چارے

ایسے کارن مائی سینوں بن کے ماں دھرم دی
گھر اپنے سد اندی رہندی خبر نہ ایس بھرم دی

مائی بھلی اساڈی مائی بدرہ بھلی سہیلی
گھر وچ سد کروا ایہ دل چھل خوب تساں گل میلی

جے کر ماں پیو میرے جانن ایہ منصوبہ بازی
پھیر ضرور تساں دل ٹورن نال محبت تازی

جے اکواری پیر دھرے کجھ باغ ارم وچ جاواں
ایس تساڈی نیتی پچھے کاہنوں مر کے آواں

لاجواب ہویاں اس سخنوں ماواں دھیاں ترائے
مدت دی گل رکھی جاگی تروڑ نہ رب کرائے

ملکہ روندی ویکھ مائی نوں بہت لگا دل مندا
غصہ گجھ اندر وچ آیا ہو چکا ہن دھندا

اکھیں لال رتو بھر آیاں مارے نیر ادب چھلے
دل وچ کہیا بدیع جمالے انت نہیں ایہ چنگی
راتیں اوہ ونے ایہ کارن ویکھو مکر زناں دے
خوب کہیا داناں کسے نے سچ اکھان پرانا ں
زناں چنچل ہار ہمیشہ چنچل کم کریہن !
وچ قرآن کہے رب سچا مکر زناں دے بھارے
مت کوئی نار سُنے کھا غصہ کرے چلیتر کائی
ہور نہیں کوئی زور انہاں سنگ ہادی دے پناہاں
ویکھ بدیع جمال انہاں ول آکھن لگی ہس کے
کی کراں میں کتول جاداں تساں واڑ چھکائی
اُلٹی سدھی تساں منائی میں راضی ہو منیں
خاطر ہین تساڈی آہی ڈڈی زمیں آسماناں
مائی نے فرمایا دھیئے جیواں قول راضی ہسیں
ایہ گل شاہپری دی سُن کے بھناں ہوئی شادی
خوشئیں خوشئیں جائیں جا میں ملکہ آئی بھینی
درشن تینوں دینا کیتوس کر احسان اساں تے
اس گلے وچ بل بل پیون چھپی خبر نہ کائی
اس ویلے پھر ملکہ خاتوں بہت ہی لوں خوش ہو کے
خوب لباس نفیس پوشاکی مشک معطر رنگی

غضب النبی تن من کنبے رس گھر دے ول چلے
ماں کہیا دودھ پیتا اس دا رس چلی کر تنگی
مایاں دایاں سنگ سیاں نوں دہین بہت مناں دے
دوجے بحر وچوں الٹا کے آیا بیت سناناں
دہیں ڈرن تچھاویں کولوں راتیں ندی تریہن
گن گن کے لکھ دسنے ناہیں ہیں بھی ڈر ڈرے مارے
گھمن گھیر کسے وچ پاوے ڈوب دیئیے دانائی
چھڈ کراں دی گل محمد جھبدے چل اگاہاں
مائیے بھینوں خفا نہ ہو وچا جا ساں منہ دس کے
جو گل تساں نکالی ہو ہوں ہر یوہ مینی آئی
پیر جے میں بھی پکڑی کوئی ہون نہ دلیاں کیتیں
خواہ مخواہ منیں گل تاہیں جانوں لوں نہ بالوں
کون تیرے جیہیں چنگا سانوں کریساں جیکچھ کہسیں
جھبدے جا شاہزادے تائیں دیہن مبارکباد دی !
سیف ملوکا ہووی مبارک شاہپری گل منیں !
دکھ گئے سکھ بخشے مولا کیتے کرم تساں تے
ساری راتیں رہے اکٹھے یاری پریت لگائی
شاہزادے نوں جوڑا آندا لایا سر منہ دھو کے
جے لکھ کراں بیان صفت دا ایہہ بھی اس تھیں چنگی

لال جڑاؤ تاج سرے دے گوہر قیمت داراں
موتی مرواریدزمرد لعلاں نال لبیٹی !
کیتا زیور زیب شہانہ جی کجھ ہوندا سارا
عقل علم ادراک صفائی صفتاں سبھ کمالاں
بیٹھی پری اکلی جائی کر کے تھاں آمادہ !
جیہڑے رنگ محل اندر سی دلبر پلنگ وچھایا
کر تسلیماں تے تعظیماں جو کجھ حد ادب دی
جھلیا اُٹھ سلام پری نے کر عزت تے پایا
ہیں صدقے ہیں صدقے کیتی نال تواضع بولی
ناں ہلیے تاں ہلنے ناہیں جے ہلیے تاں ہس کے
پچھوں جی کجھ کرناں ہووے کریے اپنا کر کے
نال تواضع کر آشنائی جیو جد دل دس کریئے
جاں اس روز شاہزادے ڈٹھی سندر شکل پری دی
خوبی حسن شمار دل باہر گل نہ کیتی جادے
کڑی کواری نظری آئی نازک پھل گلابوں !
چہرہ سورج ہار لوزانی ابرو مثل ہلالاں
آب حیات موہیں دا چشمہ ظلمت زلفوں سایا
دند سفید جنیہے دیاں کلیاں سچے موتی لڑیاں
ظالم نین کٹاراں والے مار گواون جانوں

دل دے دیدے بھی تک سامہنواں جھلن نہ چمکاراں
شاہزادے دے لگ بنھائی خوب جڑاؤ پیٹی
زینت حسن اوہنوں بس آہی نہ کجھ بہت ہکارا
خوب پوشاک نورانی صورت ہویا شاہ جمالاں
ملکہ بدرہ ماں انہاں دی نال لیا شاہزادہ
سیف ملوکے نوں اس جائی دسن حضور پہنچایا
عاشق جا سلامی ہویا آس لگی مطلب دی
بسم اللہ بسم اللہ کہندی جیؤ آیا جیؤ آیا
جس رستے توں ٹر کے آئیوں اس راہے توں گھولی
مٹھا بول اندر وڑ ایہے عاشق دا دل کھس کے
اوّل نال محبت رہیے اگے اس دے مر کے
لاڈ مخول تکبر بھلے جا اس دے سر دھریئے
چوہدویں دا چن پھل گلابی اصلوں نقل پری دی
جوبن روپ ادائیں بھریا ہر ہر نقش سہاوے
عمر اوائل شکل شمائل دا فراننت حسابوں
دور رخسارے رب سنوارے چمکن وانگ لعلاں
خال مثال خضر دی سوبھے سبز پیراہن لایا
ندی ہمند حقاتی وچوں جوبن کانگاں چڑھیاں
نک کہتاں سی سان چڑھایا دھر پا باہر میاناں

پلکاں تیر کماناں ابرو غمزہ وانگ بندوقے
شاہزادے جد نین پری دے ڈٹھے نین لگا کے
پھیر دلیری ہمت کر کے ہوش رکھی وچہ جائی
جاں اوہ شکل شہزادے ڈٹھی حُسن بھری متوالی
جوبن دی اک پتلی سوہنی وانگر پھل بہاری
سرو آزاد سفیدا نازک نال لگے انب پکے
صورت تک کے دوناں تربیاں مائل ہویا شہزادہ
ملکہ بدرہ ماں انہاں دی بہت ہوئی دلشادی
اس ویلے پھر مجلس تازی کیتی خاص شرابوں
پر شاہزادے نوں حیرانی ویکھ جمال سجن دا
ہنجوں روے کرے دلیلاں اوہوہیں نماناں
مت ایہ خواب خیالوں ہووے یا مر جنت آیا
دس حصے شاہزادے نالوں وَدھیا عشق پری نوں
مشکل مشکل گلاں بُجھے عقل اوہدا ازمائے
دس دس طرح جواب سناوے اکس سوال اوہدیدا
شاہ پری نے کہیا بھینوں سیف ملوک شہزادہ
خدمت اس دی لازم بھینوں ہتھیں دیاں پیالے
جے سو نوکر چاکر ہووے خدمت والا اگے
اپنی خدمت بیشک کہیے خدمتگاراں تائیں

گولی وانگر خال محمدؒ لگدا سیف ملوکے
بیدل کیتا جوش حسن دے ڈھین لگا غش کھا کے
نال عشق دی برکت بچیا ہور مجال نہ کائی
بہت پسندی آئی کہندا بخشے آپ، دوالی!
کالے وال معنبر سوہنے جیونکر مشک تتاری
صورت گر کوئی چین چگل دا نقش نہیں کر سکے
دس حصے اس راتی نالوں آہا حسن زیادہ
قولوں پاک کیتا رب سچے مشکل ہوئی کشادی
ہین پیالے تھیں سکھالے چھیڑن تار ربابوں
صورت حسن اندر گم ہویا نہ چیت چیتیا تن دا
نال پری دے ہاں رل بیٹھا عیش وصل دی ماں نال
ہیں دکھیارے نے سکھ ایسا جیونہ یاں کد پایا
چوری چوری تکدی آہی اس دی شکل کھری نوں
شاہزادہ سی مستی اندر پھر بھی دسد لجائے
کیتا انت حساب نہ جاوے عقل کمال اوہدیدا
اج مہمان میرا ایس کرسا ں خدمت خوب زیادہ
ٹر آئے دی کرن تواضع ایہ بھلیاں نے پیالے
ہتھیں خدمت کریے آپوں جلل سا جن ہتھ لگے
خدمتگار رہیے بن آپوں پاس پیارے سائیں

جائز ہووے دوہے دی سختیں جے خدمت دلبر دی
توڑے سینگڑیاں دے سرتے حاکم صاحب ہوئیے

دلبر دے گھر بے پرواہی کرے غریب نوازی
پر کر کاسہ ہتھ وچ پھڑیا تختوں اُٹھ کھلوئی!

شاہزادہ بھی اُٹھ کھلوتا کیتی شرط ادب دی
بسم اللہ کر پھڑیا ہتھوں صاف بلوری کاسہ

خالی کر کے ترت پیالہ خدمتیاں ہتھ پایا
دوجا تیجا کاسہ دتا ہتھیں آپ پیارے

بچھوں اس تھیں صاعد تائیں پر کر دے کاسے
سیف ملوک پری رل بیٹھے نال محبت دل دی

اڑن والا رہیا نہ خالی لوڑ کیتی جس سچی!
سیف ملوک جیہا من لوڑے لوڑا وہدی تدکی

شاہ پری نے بشارت کیتی بدرہ خاتوں تائیں
جیونکر مور کریندا پایل سوہنے پر ہلائے

جلوہ حسن گھنے دا دسدا رُپ ہر دا پھیرا
جے کر سورت وچہ نہ ہوندا مالک آپ دلاں دا

ہر ہر وچہ نہ ہوندن جیکر ہر دے روپ سمانے
کر تعظیماں بدرہ خاتوں لٹک لٹکدی آئی

اوہ بھی سیف ملوکے پیتا منہ تھیں آکھ سنایا
بادشاہاں دے بدلے سبھو خلق نمازاں کر دی

آپ سجن دی خدمت اندر بدھے لک کھلوئیے
جس پر پاوے نظر محمدؒ جت جاوے اوہ بازی

اول آپ اوہدا گھٹ بھریا پھر عاشق ول ہوئی
نیڑے آ دوزانو بیٹھا خاطر حرص طلب دی

جاں پیتا جندی نویں سر مستی رہی نہ ماسہ
دلبر نے پھر ہور شتابی ایویں دت پلایا

عاشق تے معشوق محمدؒ پی ہوئے متوالے
نالے مجلسیاں نوں دتے جو جو آہے خاصے

جس جنبے نوں لوڑن چڑھیئے اوڑک اکدن ملدی
لوڑ کریندا جو مڑ آیا لوڑا وہدی گن کچی

اللہ چاہے مڑے نہ خالی مطلب دامنہ تکی
بدرہ اُٹھی نال گماناں کی گل آکھ سنائیں

گردن کلغی راس بنا کے گن گن پب اُٹھائے
ایویں نہیں محمد بخش دل دا حسن لٹیرا!

غیبوں چمک مُہار دلاں دی کیہڑا جیو داندا
دانشمنداں دا دل ٹھگن کد معشوق ایانے

کاسہ ہور پری دے ہتھوں شاہزادے دل لیائی
شکر الحمد خداوند تائیں جس ایہ کرم کمایا

مدت ڈیڑھ برس وچ گزری مدھ عشق دا پیواں
آئی اج نشے دی مستی شکر کراں جد جیواں

سُکلے سر ہوئے سر تاروں مینہ کرم دا وُٹھا
ٹُٹی آس مراد دلے دی ہن پر رب تروٹھا!

پی شراب ہوئے جد تازے پائی خوشی تماماں
نال اشارت شاہ پری نے کیتا حکم غلاماں

ہن قانون لیاؤ بنیاں جو لکڑ شمشادوں
سیف ملوک وجاوے گاوے سنیئے عیش مرادوں

قانوں دھریا آن غلاماں چکڑی داسی بنیاں
شاہزادے نے حکم سجن دا سر اکھیں پر منیاں

لے قانون کیتا سر تاروں جھولی اندر دھریا
گھن نال وجاون لگا تار سُراں دا بھریا

کر تحریر حزین وجایا لحن کیتا خرگاہے
اس مضمونوں غزل محمد عاشق گاوے آہے

غزل

اول شکر خدا دا کریئے دلبر مکھ وکھایا
مٹھے منہ تیرے تھیں سجناں قوت میری جند پایا

کر کے پندھ سفر دا آئیوں ڈھوڑ پیئی مت ہوئی
جا کر ہوو ہیں دا چشمہ چاہیے منہ دھوایا

تیغ پیچ بہ پیچ کمند زلف دے جے گل ڈالیں لوئیں
ہر اک گردن کشن ملک دا ہوسی قید کرایا

ڈیرے تیرے نے چوفیرے کی کم چوکیداراں
آہ میری دے بلن النبے رکھن چانن لایا

تورڑے سورج وانگر مینوں اندر جا نہ لبھے
در دیوار تیرے دی بیریں ڈھیساں جیونکر سایا

شکر ہزار خداوند تائیں پھری بہار چمن دی
حاصل ہوئی مراد محمد دلبر کول ہبایا

خیر القصہ اوس دہاڑے شام تلک مدھ پیتا
گاون گائے ساز وجائے جشن خوشی دا کیتا

سورج ہار کیتی زربختی جال پیاں ترکالاں
بل اٹھیاں کافوری شمعاں نالے ہور مشالاں

سیف ملک کے خوشیئں خوشیں سارا دن مدھ پیتا
نالے راگ خیال الاپے ہول نہ سی چپ کیتا

خوب آواز ہویا سی سوہناں ستاں سراں صفائی
تیں گرام محمد بخشا رستے جا بجائی

حدوں بہت اگے بھی آہی چہرے تے روشنائی
نال تراوت مدھ دے ہوئی اگلیوں ہور سوائی

ہور کوئی مدھ پیوی جیوں جیوں گھڑوا ہوش دماغوں
عاشق واہی ہووے زیادہ روشن عقل چراغوں

دلبر کول تے جہڑیں آیا نالے نشہ شرابوں
ساقی سجن ڈِٹے پیالے ہتھیں نقل کبابوں

مجلس خالی نامحرم تھیں نغمے چنگ ربابوں
سبھی سیج محمد بخشا رنگی عطر گلابوں!

صاعد بدرہ بھی سن اوتھے عشق کماندے چوری
نیویں نظر تکن اک دوجے ساوڑا تے گوری

صاعد بدرہ دے دل تک کے تھکھڑ آہیں بھردا
بتر ڈکھ صبر دے والے زیر زبر سی کردا

کہندا اسی شاہزادہ اس نوں نہ کر بے قراری
رکھ تحمل صاعد بھائی تکن دیہہ کھاں یاری

اگ سُلگی نوں مار نہ پھوکاں مت دلوے بھڑکارے
لگی لگے بینہ نہ بہندے بیٹھ نہ جاون چارے

عشق بیپار سکھلانا ایں ہن سکھیوں خبارا!
اس سودے وچ عمر وجاندا جس نے سودیا را

سودا کرکے سودا کیئے سودا سے کی لیکھا!
لکھ سودا لیئے دے ہوشاں سرڑی بھی کر ریکھا

سجن کول نہ دور گو ہاں تے کی ایسی بے صبری
حرص تیری دا اثرا دہنوں بھی نہ بدرہ بے خبری

صاعد کہندا اُسن شاہزادہ نوں ایہ کم ازمائے
ترہائے نوں پانی تک کے صبر نہ کیتا جائے

پھیر جواب شہزادے دتا نال حلیمی نرمی
سُتا جاگے تُرداآوے جتّے ہو وس گرمی

جلدی جان ندی تک جل دی جلدی پیو نہاوے
مغز زکام اندا می سنئی تندرستی جاوے

بھارا مغز اتے سر دردی نک اکھیں جل وگدا
چہرہ دا سنگھ آواز نہ پھردا اچمی پالا لگدا

پچھاں کھنگ ہلاوے چھاتی چہرے جیونکر آری
پورے دانگ کھنگار نکلدے رنگ کیتے نسواری

سبنڈھ کھنگار چو پھیرے کردے سر جائی تر کیرا
منہ گھر اتے کناری وانگر رلیوں مارے ویرا

منہ پر بیٹھ مریندے تھکن مکھیاں دے بھنکاروں
گوشت پوست دا ایہ دشمن اہیو اس دا داروں

شربت مٹھے دیہن نہ لذت نہیں صواد طعاموں
عطراں دی خوشبو نہ آوے رکھے ریب زکام لوں

ا؎ سودا یعنی صد سبز۔ سودا یعنی بیع دل۔ سودا نام مرض ست ۲ سے منہ گھر وکنار نام امراض چارپایاں است ۱۲

رحمت تھیں نامید نہ ہوئیے تتے تا نہ کریئے
شاہزادے دی نال دلاسے صاعد ہویا آرامی
سیف ملوکے دے دل آیا ویکھاں حُبّ پری دی
ملکہ دل اشارت کیتی رخصت لے دیہ تینوں
ملکہ ماں اپنی نوں کہیا عرض پری ول کر کھاں
سیف ملوک منگیندا رخصت جا کر تخت سہاوے
پری پیاری گُڑی کراری عشق کٹاری کٹھی
اج تھہاں میرا شاہزادہ کولوں ہلن نہ دلسیاں
شاہزادہ اس گلوں ہویا ایسا خوش نہایت
مسند ملی فریدوں والی جھنڈا چھتر تمامی
مہر انگوٹھی حاصل ہوئی تخت لدھا سلیمانی
جام لبھا کیخسرو والا سر عالم دا پایا
پھر اک ہو رہے رل بیٹھے سیج بچھی سکھالی
سیاں سنگ سبھو جا سُتے آپو اپنے ڈیرے
شاہزادے نے بدرہ تائیں سد نیڑے فرمایا
بدرہ کہندی سر تے منیاں جو تیرا فرماناں
بدرہ خانوں صاعد تائیں ڈیرے اپنے کھڑیا
عاشق نے معشوق اکلے بیٹھے نال پیاراں
صاعد بدرہ دا منہ تکے بدرہ اس ول ویکھے

عشق خزانہ دوہاں جہاناں جو لبھے تاں جریئے
مجلس خاص رہی کجھ تھوڑی اُٹھ گیاں سبھ عامی
ہے اس سل جدائی بیری پا کر ہنیں جری دی
گستاخی دی طاقت ناہیں قدر اس گل دا تینوں
ماں انہاں دی کہیا پریئے دھیئے توں کن دھر کھاں
کی کجھ حکم اونہوں فرماناں کول رہے کہ جاوے
سمجھ گئی اس رمز گجھی نوں کہندی ہائے میں مٹھی
خبر نہیں پھر کد دل محمدؐ نال نصیب ملیساں
گویا لبھ گیا سبھ اس نوں شاہی رنت ولایت
حکم لدھا جمشید دے والا عیش لدھی بہرامی
ذوالقرنین سکندر والی لبھ گئی سلطانی
رستم بہمن سام جیہاں دا زور تمام ہتھ آیا
شاہ پری نوں نال لذت دے نیندر مٹھی آئی
صاعد نے شاہزادہ نالے بدرہ جب نکھیڑے
صاعد نوں اج رات نصیبیں بھی رکھو کول سوایا
خواہ مخواہ کراں گی اوہو ذرہ عذر نہ آناں
اوہ بھی جا اک حجرے اندر سیج سجن دی چڑھیا
پین شراب کرندے موجاں یار ملے گل یاراں
لین پیار کرن جو باتاں کد آون وچہ لیکھے

سوہنی صورت حسن نرالا جوبن دے منوائے
چوہدیں دا چن رہیا کھلونا بدرہ دامنہ تک کے

راتیں لودیئے دی اندر روپ زیادہ دسدا
ناگ ڈونگالے زلفاں والے بہت دسن کٹ کالے

ناں گورا نہ کالا چہرہ دسدا رنگ گلابی
وانگ کبوتر چوگ وٹادن بھر بھر ہندے ہوندے

لاڈ پیار محبت کرکے پاون ٹھنڈ جگر نوں
سیف ملوک اکلا رہیا مجلس اُٹھ کھلوئی

عاشق وہلا کرے نظارہ تکدا حسن پری دا
باغ بہار حسن دی اندر ہرن نیناں دے چردے

اچن چیت بدیع جمالے نین منتے نیندر ائے
ڈٹھا بار سرہاندی بیٹھا کردا روپ نظارا

ناز نیاز رہے اس دیلے رنگ عجائب بنیاں
مثل گلاب پری دا چہرہ بھنے دال ببیلیوں

جدوں بدیع جمال پری نے حال ڈٹھا دکھیارا
سینے ٹھنڈ بنیوں تدھ ڈٹھیاں سکدی جیوں بلیدا

قسم کراں ہیں روح نبی دی نام سلیماں جس دا
جان کندن دی تلخی وانگر روح رہے وچہ تنگی

دل اندر وسواس نہ رکھیں ناں کجھ خفگی تنگی
دوناں روپ دیئے دی لوئے کھلا لہراں بارے

دھرتی ہیٹھ گیا چھپ سورج صاعد توں شرک کے
دہیں نالوں ودھ صفائی دیکھو سوہنے جبن دا

بن بیٹھے منوائے دیدے اوٹھیں سرخی نالے
راتیں دا رل بہناں یاراں نعمت بے حسابی

مٹھیاں گلاں سنہن ناہیں کردے خوشی نہ ہوندے
کرن دعائیں جے اج سائیں رکھے دفع فجر نوں

سر عاشق دی جھولی دھر کے شاہ پری بھی سوئی
نال ادب دے لئے نہ بوسہ ناں جو لاڈ کری دا

رجن کد محمد بخشا بھکھے سان عمر دے
نیند مٹھی تھیں باہر آندے عاشق نال بھڑائے

حسن اندر حیران پشیماں روندا زار بیچارا
جیونکر وقت بہار چمن تے پدل نکا کنیاں

آنسو نال شاہزادے کیتا جیونکر پھل تریلوں
عاشق تائیں دے دلاسے ہے جانی دلدارا

توں میرا تعویذ گلے وا منکا ہول دلی دا
پھر سوگند پیو دی چاواں جے توں گھڑی نہ دسدا

دو جگ اندر چیز تیرے تھیں کوئی نہ دسدی چنگی
جے ہیں پریاں دے وس آئی کار ہوسی کد چنگی

نہ کر غم اندیشہ کوئی جے چاہیا رب دالی
ہوگ مہم آسان ملاں گے کر عشرت خوشحالی!

خواہش طلب مراد ولے دی مقصد ہوسی حاصل
جاسی فکر وچھوڑے والا جاں آب کریسی واصل

کر وسواس ہراس نہ کائی آس سائیں در لیاسی
لنگھی عمر وچھوڑے والی چھیب ہن رب ملاسی

پُر کر پھیر شراب پیالہ کجھ پری نے پیتا
کجھ شاہزادے دے منہ لایا کھندی پی لے بتیا

عاشق نے معشوق دوہاں نے نال پیار اتفاقے
ساری رات لنگھائی خوشئیں چڑھیا روہ فراقے

عاشق ہو کے خوشیاں کردے یاراں نوں موج وصل دی
سخت سزا انساناں دلیاں کر کڑک تینوں اس گل دی

دھمیں صبح ہویا خوش ویلا جھُلّی واؤ صبا دی
نیند رمست جواناں لذت پیراں فکر دعا دی

باغیں بیٹھی مجلس لکڑ کردے کوکاں چانگاں
گجی نوبت بادشہانی مسجد ملیاں بانگاں

کمراں کس پدہاں نوں اُٹھے راہ پئے کرواناں
کالی رات گئی لو لگی سوہیا جگت زماناں

زاہد صوفی پاک نمازی خوش ہوڈاہن مصلے
شکر عبادت پوری کر کے اسی گھراں دی چلے

عاشق وادل کھسد اجاندا رورو کرن نیازاں
پل چھل گذری رات وصل دی اگے سمان درازاں

کیوں پرات گھڑی کوئی ودھے دان ہو جائے تھوڑا
لوکاں لو لگی تے انہاں پیا ہنیر وچھوڑا

خبر نہیں پھیر کد ملے گی رات اجو کی بنتی!
ہائے ہائے ربا صبح نکاری کاہنوں پیدا کیتی

اس صادق نہیں کاذب ہوندی ہور ہوندا رل سہنا
جس سچوں دل جانی وچھڑن بیٹھ بیا اوہ کہنا

سک سکیندیاں یاراں نائیں دئے وچھوڑ ملا کے
صبح نہیں ایہ ظالم آیا لاء سفید پوشا کے

چھوٹی رات نہ پھولن دتے ملیں بھیت دلاں دے
عاشق وداع ہوئے محمدؐ صبح ہوئی جد بانگے

شاہ پری نے وداع کیتا سیف ملوک شہزادہ
گل لگے تے سر منہ چمیں لایا پرم زیادہ

لین پیار سجن دے موہوں اس ویلے کی لاہا
ملداہی چا رخصت کیتا برم نہ لتھا آہا

ڈبرے آ اُٹھا شاہزادے صاعد بیٹھا اگے
آہ چلاوے تے دکھ گاوے ہنجوں بھر بھر وگے

سلہ یعنی عاشق معشوق را در عیش وصالی بہ نزاع در غضب آمد و گفت کہ سخت سزا انسان رحم داد کہ در عیش عیش گناہ کبیرہ است چرا کہ دید ۱۲

لہ حکم مراد از دل بود وسیلہ ورود شہزادہ گفتہ شدہ چوں روح واصل شد ہم خوش شد ۱۲

طاقت تانے آہنڑ دیہی ہویا بے تراناں
دس بینوں کی ہویا تینوں کس تھیں گریہ زاری
صاعد نے فرمایا اگوں اے صاحب شاہزادہ
بار سنگوں ایہہ ہن ساں کریا وچھڑن دی حیرانی
صاعد ورد رنجانے تائیں شاہ دتیاں دلبریاں
اوہ جے ناری لوک نیارے آدم نال نہ ملدے
یاری تیری نال انساتے جلبن جلنس تس چاہے
میں جیں بھاری مشکل سر تے اوہ بھی جھٹ گزاراں
کیونکر میرا پہنچن اوتھے کیکر پھیر ملیساں
صاعد نوں پکڑا دلیری کرکے خوب تسلی
آکھی بانگ نماز گزاری دوہاں یار رل کے
ملکہ خاتوں نے بدرہ خاتوں نالے ماں انہاندی
سرخرو کیتا رب سانوں سیف ملوکے دلوں!
شاہزادے دی شہرت کس چھپیاں ناں دنیا پر آیاں
جاناں دلوں بہوں خوش ہویا شاہپری دے ملنوں
ست دن گذر رہے جد پورے کیتی پری تیاری
ہوئے تبیر خوشی دے نغانے کوٹ ڈلے دا ٹھکے
پری شہزادہ کول بلایا خبر نہ ہووے پریاں
ملکہ بدرہ ماں انہاندی اوہ بھی سد بہایاں

سیف ملوکے پچھیا بھائی کی تدھ حال وہاناں
راتیں خیریں مہریں گھلیوں ہن دسیں آزاری
ساری رات پیا سنگ گزری الفت نال زیادہ
صبح نہیں کوئی ظالم آیا کیتوس شہر ویرانی
رکھ دھیان میریوں بھائی جس سوداسنگ پریاں
آس پے دی سفر سدھاواں رکھ تحمل دل دے
نالے گھر سجن دے بیٹھوں مل رہسی ہر راہے
اج بھلکے اُڈ جاسن پریاں جا لہسن گھرباراں
باجھ دلیری سادھن اوکھا دیو پریاں دے دلیاں
کیتا وضو شاہزادے سوہنے جاء نماز اُٹھ ملی!
ورد وظیفے پورے کیتے مسند تسبیح مل کے
اوہ بھی بہت حدوں خوش ہویاں لج پت رہی اساندی
قول قرار ہن پورا ہویا سچیاں اپنی گلوں
واصل ہویا روح محمد دل نے خوشیاں پایاں
دم دم حمد ثنا گذارے دے دلاہیاں دل نوں!
باغ ارم ول ٹرناں آیا ہتی مصیبت بھاری
مارے دھونسے ڈھول وچھوڑے چڑھ آیا نے کٹکے
غور دلاسا کرے مدارا دین لگی دلبریاں
نامحرم کوئی رہیا نہ اوتھے سنگت سیاں تے دایاں

چارے رل مصلاحت بیٹھے پری پچھے ہے ماناں
اے ملکہ اے بدرہ خاتوں تساں سنا کے باناں

سیف ملوک شہزادے تائیں میرے نال ملایا
صورت سیرت ذات صفاتوں بہت پسندے آیا

عقلوں علموں ہر ہر ہنروں خوب طرح آزمایا
عشق دغا شرافت تک کے نیہوں ایہد ایہں لایا

رات دہاڑ اکٹھیاں گزری جی ایسا ہن رلیا
موتوں برا وچھوڑا سبھد اکیکر جاسی جھلیا

میرے آن ہوئے دن پورے کوچ کریساں اینھوں
چھاتی داغ سجن دا لگسی پوسن لمبیاں وِنھوں

کشتے جوڑ دوئے دل سینے لے قدرت دی سوئی
اِکو جند اکو دل بنیاں دور ہوئی سب دوئی

اک پل سیف ملوکے باجھوں جیون مشکل ہویا
ایدھروں دھونسے مار وچھوڑا سر پر آن کھلویا

میرے نال نہ جاون اسدا انہیں چھپایا پچدا
کیویں میل اساڈے ہوندے جیوندا ایوں بچدا

سکھاں نال لگائی یاری کرکے پریت پیاری
فوج دکھاں دی بن تن آئی ماری جان بیچاری

ست دہاڑے ایتھے گذرے اوہ بھی موج نہ مانی
درداں آن قہ کھالی دتی وِچھڑن لگا ہانی!

اننے دن اک گھر وچ بیٹھی سینے لائ نہ سُتی!
یار نکھیڑ بیا ہن جاناں کاہنوں آئی بگتی!

لاون سوکھی پالن اوکھی آ فکراں جند گھیری
ملنے ساتھ وچھڑناں آیا ہوئی بناری میری

عقل فکر دے لشکر نٹھے مارے ڈھول وچھوڑے
پورا ہویا قرار رہن دا کون چھڈے دن تھوڑے

سیف ملوکے باجھوں بنیوں دوزخ باغ ارم دا
ایتھے بھی کوئی رہن نہ دیندا مشکل بنی ہمدا

کیونکر پیر اگیرے رکھاں چھوڑ وچھوڑ پیارا
مڑ آون وچہ وتھ مہینہ ایڈ انہیں سہارا

نوں ماں آیہ بھیناں دوئے سجن کون اجیہا
بنو طبیب کرو کوئی کاری روگ اپنا ایں کہیا

سیف ملوکے باجھ نہ لنگھدی ساعت اک سکھلی
پیا وچھوڑا دل داچوڑا ایں ہن گھر نوں چلی

کرو کوئی تدبیر اجیہی سلے اساڈا جوڑا!
ساری عمر اکٹھے رہیئے ہول نہ پوے وچھوڑا

سبھناں ہنسن کناں پہ رکھے کی مقدور اساڈا
اس تدبیروں عقل بیچارا ہیگا دور اساڈا

تیری کجھ صلاح سڑے گی نوں واقف اسراروں
خو مزاج طریقہ چالا بھائے گھاندا انہاں دا
جو کجھ عقل تیری وچ آوے کھول دساں لسانوں
نوڑے کم تساڈے لگن جانی سر گھر ساڈے
ایہ صلاح میرے دل آئی شاہ پری فرماندی
ہمیں شارستانی اندر رہندی دادی میری
پاس اوہدے شاہزادہ جائے کر ہمت ہوشیاری
عرضی پڑھ کے معلم کرسی خواہش میری ساری
ہے امید تینوں رب سچا مہر اوہدے دل پائے
دادی ول فریادی گھلاں داد مراد پہنچائے
ہے توقع بہتی ساری آکھ نہیں کجھ سکدی
ایت سبب ہو ویگا مطلب ہور صلاح نہ پھبدی
اک عفریت اعتباری اپنا نیت جس دی بھلّی
انہوں چا اوتھے کھڑسی امن امان سو کھالا
رکھ توکل آس ربے دی بھیجدیئے شاہزادہ
ایہ صلاح پسندی آئی سبھناں جیاں تائیں
پھیر پری فرماون لگی سیف ملوک صنم نوں
تینوں رب سوکھے کھالا رکھے روگ جیہڑے تن لائیو
گھڑی آرام نہ تیرے باجھوں ڈھونڈی پھوندی رہساں

دلبر پریاں دی مرضی اتنے بدھ معلم کوئی دارُوں
عقل ہنر کجھ آدمیاں دا اتھے پیش نہ جاندا
جو کم ساڈے وسّا ہوسی کرساں دین ایمانوں
والے جتنا عذر نہ کردے مطلب ہون تساڈے
کرساں عمل اُسے پر جیکر تساں پسند لیاندی
شفقت اتنے محبت ہیں پر کردی بہت وڈیری
ہیں دادی ول عرضی لکھساں کر کر منت زاری!
نالے صورت سیرت اس دی لگسی ویکھ پیاری
باپ میرا گل منداس دی جو تو نہوں فرمائے
عاشق تے معشوق دوہاں دی جوڑی آس بنائے
اللہ بھاوے آہر کرے گی عرضی میری تکدی
سیف ملوک روانہ کیتے آس پکی کر ربّے دی
حکم اوہدے دی تابع کرساں لے کے قسم تسلی
اگوں بھی اوہ مولا حافظ پچھوں آون والا
اگوں قسمت ویہہ ٹھگی جو کجھ رب ارادہ
اسے اتنے ختم کیتو نے کہہ کے خبر دعائیں!
لے سجناں ہیں ودیع منگدی چلی باغ ارم نوں
اوجن چیت پرم دا بھانبڑ سینے بال جلائیو
وانگ زلیخا طلب یوسف دی ہو سودائن جاساں

پل پل وچ بو تتے برساں دے لنگھسن آہیں دھاہیں
دم دم نام تیرا ایں لبساں صورت حاضر کر کے
او چی چڑھ کر ودیع تینوں رہیں میدان کھلویا
اے جانی روحانی میرے اکھیں دی روشنائی
تیرا میرا اللہ بیلی سونپ تُنوں اس تائیں!
رکھ دلیری کریں نہ جھورا مت قوت گھٹ جائے
جھورا فکر گھٹاندا قوت نالے نور عقل دا
باز ہوائے اُڈن والا جدوں پٹی وچ اڑدا
باہاں جھنگاں بھن نالے شاہپر سارے سڑن
دے جگر اتے لودس سانے پلک نہ لادن دیندے
رہے دلبر نہ ہمت ہارے تابر نہیں شکاروں
پیریں گھنگر و گل حمائل سر پر تاج شہاناں
مرداں دا کر جگرادا ایا ہسٹر مول نہ جائیں
شاہزادے فرمایا رو کے اوّل ٹورو مینوں
ہور بلائیں سر پر سہیاں خطرہ نہیں کسے دا!
جس دا خوف میرے دل آہا او ہو دشمن آیا!
ملکہ بدرہ ماں انہاں دی بابل شاہ نگر دا
صاعد دی پھر بانہہ شہزادے ہتھ انہاں دے پائی
اکھیں دی روشنائی وانگر رکھناں بہت پیارا

نوں بھی یاد اسانوں رکھیں منوں وساریں ناہیں
کر کے سانگ ہجر دی سینے تری تمانی مر کے
پچھوں مڑ مڑ تکدی جاساں جچے دم باقی ہو یا
نال ضرورت اساں تساں وچہ لگی پون جدائی
صحیح سلامت تینوں تینوں بھیر ملاوے سائیں
مرداں دے سر بنن قضیئے اوڑک بہنجن جائے
تدھ پر کم اجے کئی بھارے ہار نہ جاویں چل دا
سے کوہاندی تاری کردا آن منجی تے چڑھدا
سبز اکھیں گل پان جگولی ھکھاں نال نبیڑن
لڈھن تراہ نگاہ تہ آون ہکاں سخت مریندے
بادشاہاں دے ہتھ پر ہندا لعدر تخوں بسیاروں
گوشت کھاوے پٹ ہنڈاوے بیٹھ کرے شکراناں
عشقوں لکھ بلائیں پیارے ہرگز خوف نہ کھائیں
پچھوں آپ ٹردہیں دیکھاں ہیں ٹُر جاندی تینوں
اک دچھوڑا جھلن او کھادائم خوف اسے دا
کرم کریں تے پھیر ملادیں رکھیں شرم خدایا
شاہزادے نوں ٹورن لگے کر سامان سفر دا!
کتنی بہت سپرد تساں نوں ہے ایہہ میری جائی
نفشخش عتنی خار نہ پہنچے ناں احسان تمہارا

ایہ وزیر میرا دل جانی دوست بھائی چارا
کسے گلوں دلگیر نہ ہووے کرنا بہت مدارا!

بہت اصیل شریف سیانا صاحب علم دانائی
اوّل رب کرادسناہیں اس نہیں عیب خطائی

پر ویکھو بے عیب خدا ہے بندہ او گنہارا
جے کوئی عیب نگوناں پھر بھی کرنا لطف بہارا

میرے نہیں کجھ گھٹ نہ جانو ہے ایہ میرا بھائی
خاطرداری خدمت اس دی کرنی میری جائی

مال اسباب ملازم سارے نقد جنس جو آہی
صاعد دے حوالے کیتی آپ ہویا اُٹھ راہی!

اک دوجے گل لاو چھنے صاعد تے شاہزادہ
آہیں ڈھائیں رووَن نالے ہویا شور زیادہ

روندا او دیچ ہویا جانی لے کے دیس نکالے
گریہ زاری بے شماری چھٹے آہیں نالے

سینے مول نہ سینے جاون گھاہ وچھوڑے والے
سجناں باجھوں پینے آہے بھر بھر زہر پیالے

اک وچھوڑا ماں پیو والا ہور افسوس وطن دا
پندھ بُرا او س دیس پرائے خطرہ راہ چلن دا

دوجا یاری وچھنی مل کے ملنوں بعد جدائی
جس سرور تے سو ہو جانے سب درداں دی مائی

وچہ جنگلے رہ گئے سنجاجڑی دے جھوڑے کانی
پھیر وچھناں توڑوں ساتھی صاعد دل دا جانی

ملک بدیعہ سیہہ وچھنیاں رہیا اک اکلا
سنجھ بیگانی کوئی نہ محرم ناں کجھ خرچ پلا

لنگھنے سپئے پہاڑ اگی دے جایاں سخن نہیاں
عاجز بندہ وس پیایسی راکشس دیو غنیماں!

سبھ دکھاں دی سر پر جائی عاشق نے بھر کھاری
یار ملے بن بہن نہ جلیے کی اوہناں دی باری

اننے روگ مٹائے جنہے ناں مٹدے جیہ طلباں
لُوں لُوں چھلن تیر محمد دھن سر پر محباں

اس ملاپ سجن دی اتے ذرہ ہراس نہ کردے
سیاں شیراں دے منہ اندر پیر دھگانے دھردے

صاعد بھائی توں فرماندا پھیر شاہزادہ رو کے
حق میرے وچہ کریں دعائیں پنجے وقت کھلو کے

پریاں دیواں دے وس ہوویں خبر نہیں کی کرسن
جیوندیاں مڑ آون دیون یا کدھے کھڑ دھرسن

آدمیاں دے دشمن دائم پریاں دیو مریلے!
باہن جان گئی اس منزل یا جانی رب میلے

اِک دوجے نوں رو پٹ بیٹھے آکھ درود دعائیں
صاعد نالوں رخصت ہویا جاں سردار مصر دا
صاعد ڈھائیں دے دے رُنّاں لاہ شرم دا پلّا
اس پردیس وطن وچہ میرا تدھ بن کی کم آہا
بیں ہاں تیری خدمت والا تاں نہیں کیوں گھڑ دا
جمیں پلے اکٹھے آہے مصر دل ٹرے اکٹھے
ہیں ہن مجلس کس دی بہساں سنگ کس دے ونڈ بہساں
کون میری دلداری کرسی کون لئے گا خبراں
کس دی انگل پھڑ کے ٹرساں کون سناسی باتاں
کس اگے احوال کہاں گا کون کرے غم خواری
جوڑی ساڈی رب تروڑی وس دیاں سر کس دے
اکھیں وچہ ہنبول ہجر دے سوئیاں دا نگہ ترڑسن
کی احوال بندے دا ہوسی یا ہجہ تیرے دلدارا
سنگ بناں ولنگ ہووے گا وانگ کلنگ اکلے
کس پیغام اساڈے کھڑ نے کون لیاسی تیرے
صاعد دے سن ہاڑے ترلے شاہزادے دل ٹٹیا
ٹرناں خواہ مخواہ سفر نوں ہر گز رہن نہ ہوندا
صاعد نوں فرماند بھائی جلیاں تخں کیوں جالیں
اک بیتوں بھاپیا وچھوڑا دوجا سفر ادلا

جیوندڑے ساں آن ملائے پھیر میلے اوہ سائیں
اوہ دن وہاں لاں دے سر تے آیا روز حشر دا
ہائے ہائے ایہ کی کیتو شاہا ٹریوں چھوڑ اکلا!
اوکھی گھاٹی منزل اندر ہیوں اکلا شاہا
اگ فراق تیری دے اندر بھڑک جالاں سڑدا
کیویں موت اکٹھیاں ہوندی پھوڑ نسی کیوں نٹھے
تدھ بن سیف ملوک پیارے کسنوں تک تک جیساں
کس نوں دکھڑے پھول سناساں پڑھ پڑھ سیراں زیراں
روز قیامت نال نوں ملیوں آیاں ملیاں راتاں!
کون کریسی صرفے میرے شفقت خدمتگاری
ٹریا گھت فراق عمر دا جس بن گھڑی نہ وسدے
جیت اوداس تیرے دل رہسی پلکاں پلک نہ جڑسن
رکھیں یاد محمد بخشا جلیوں چھوڑ بیچارا
سیف ملوک نہ کوک سنے گا بھاتھی جان کوتّے
سیف ملوک پیارا اڑیا بھاگ ڈبے اج میرے
دوہاں ولاں تھئیں مشکل ڈھکی جیو غضب نوں پھڑیا
لوں لوں لنب غماں دی لگی ویکھ پیارا روندا
جھڑ ئیں جھلیں گھاہ اندر دے لون پھٹاں تے پائیں
تریہ بجا رو دو تسیں ستناؤ کرن لگے کیوں جھلا

مشکل سخت میرے سر آئی سفر پیا جس بھارا
ہر کوئی جان میری دا ویری کوئی نہ چاہن ہارا
اک سجنونت اسیدی اتے ٹریوس رکھ دلیری
ملکہ بدرہ رو رو دیون رونق چلی اساڈی
کون رہول اساڈی ہوسی کس سنگ جیو بھلا ساں
خار و خار تساں بن ہوئی اج گلزار اساڈی!
نال تساڈے دہیں عیداں راتیں سن شب قدراں
شاہپری شاہزادہ چلے سانوں چھوڑ اکلیاں
ملکہ بدرہ ماؤ انہاں دی نالے شاہ نگر دا
جاں تول آئیوں سیف ملوکا خوشی کیتوئی آ کے
سراندیپ ہویا تدھ آیاں سارا گھماں گھماں
عاصم شاہ مصر دے تائیں آئیوں تخت چھڈا کے
او ہلے بیٹھ بدیع جمالے رو رو نین سجائے
ٹریا شاہ سجن دے آکھے سنگ وسار تماہی
سنگ وسیلے رہن او ریے جاں نزدیک بلاندا
سیف ملوک بدیع جمالے یار دوئی گل لایا
شاہپری نے اپنے دے وال پیٹے کجھ کالے
اونہاں والاں وچ پرونے پوچی وانگر کر کے
تاں غربت تے غول کسے دے شر مکر نوں ٹالے

ناں محرم ہمراہ نہ اگے ٹریا اک اکارا!
دُکھیئے لکھ **محمد بخشا** ساجن اک پیارا
نہیں تاں اوس مکان تحقیق دہی کی ہے قدرت میری
شاہزادے بن سنجیں دس سی کوچہ گلی اساڈی
کس آسے تے باغے اندر خوشیئیں خوشبیں جا ساں
دل وچہ لکھ افسوس ہزاراں چلی بہار اساڈی
لا افسوس چلے لد سوہنے مول نہ لبھیاں سکھراں
ہائے ہائے عیش خوشی دیاں جائیں آن غماں من ملیاں
رکھ رومال اکھیں پر رووَن بھانڈا بھن صبر دا
اج اساں تھیں کوئی نہ چھیدا اڑیوں پرم لگا کے
تیرے باجھ او جار ٹوسے گا سٹ چلیوں بیرحماں
سانوں بھی بن او ہو جیہا اڑیوں داغ لگا کے
کانگ لہو دی اندر ڈبے اوہ معصوم سجائے
خاص سجن دے خانے بدر نال نہ جانلے عاصمی
صاعد جیسا محرم جانی سو بھی نال نہ جاندا
لئے پیار مو ہوں اک دوجے الوداع بولایا
نالے جیبوں منکے کڈھے دوہاں زنگاں والے
شاہزادے دے ڈولے بدھے اپنی ہتھیں دھر کے
لے شاہا ایہ پوچی میری رکھیں نال سنبھالے

پھر اک قسم دیواں دی وچوں سد عفریت وڈیرا
بھتی دولت دنیا دتی خلعت تے وڈیائی
عفر بتے ہتھ بدھے کردا اینڈ گیاں تعظیماں
جے کر حکم خدا دا ہویا نبیاں بدو پہنچائی
شاہپری نے کہیا اس نوں سن فرمان اساڈا
ہر ہر وال اوہدے وچ میری ہے جند جان پروئی
خیر خواہی دا تینوں تیرے تے توں جاتوں اعتباری
نبی سلیماں جی دی تینوں قسم گھتاں سنو واری
والے جتنا فرق نہ کرناں میں جو کجھ فرماداں
اٹھے پہر حکم وچ رہناں وانگ غلام حلالی
سمیں شارستانے اندر جا اس نوں لیجاناں
جاں جاں بھیر میرے تک پجدا ایہ آدم دا جایا
بدھا لک حکم وچ رہنا درد اس دا ہوں کرناں
جاں ایہ بھیر میرے سنگ ملیا صحیح سلامت خیری
جس پری پر توں ہیں عاشق نہیں تینوں ہنھ لگدی
ایہو شرط اساڈی تیری، ایہو عہد مسلم
عفریتے ایہ گلاں سن کے لگی آس مراد دل
شاہپری ول سیس نوائے آکھے حکم قبولے
ساہ وساہ نہ بھتاں بی بی کیتے قول نہ ہاراں

دے انعام اس نوں فرمایا کم کریں اک میرا
نالے اگوں ہور دیون دی آس اوہدے دل لائی
عرض کرے فرماؤ خدمت کرساں سر مہیماں
مشرق مغرب توڑی پچساں آکھو جیہڑی جائی
بہت مٹھا ایہ آدم زادہ ہے مہمان اساڈا
ورثن اس دے جیہی میرے دل ہور مراد نہ کوئی
تاں ایہ کم تیرے پر سٹیا چھوڑ لوکائی ساری
دغا فریب نہ کرناں کوئی کرنی خدمت داری
شاہزادے نوں پیارا جانی سکیاں وانگ بھراواں
آپوں اوکھا ہو کے رکھیں اس دی جان سکھالی
دادی میری کول شتابی امن امان پہنچاناں
خدمت اس دی حاضر رہنا بن کے گولا دایا
دیو پریاں دے شراں کولوں راکھی کرنی ڈرناں
اس خدمت دا بدلہ تیرے دور کرلیساں ویری
اوہ حوالے تیرے کرساں جلدی ہندی وگدی
آنی کھڑیں سکھلا رکھیں ایہ اساڈا آدم
دھرتی اتے بل بل پوندا خوشیوں تے دلشادوں
شاہزادے دی خدمت اندر فرق نہ کرساں ہوے
اک اک وال اوہدے دی جائی توڑے سر دھرواراں

جاں جاں سائس بدن وچہ ہوسن خاص غلام تہاں گا
دیوے قسم تسلی دے کے کیتی دل جمعائی
عاماں وچوں بیٹھ کنارے خط دا دی دل کیتا!
آہو خاطف نام دیوے دانال کیتا ہمراہی
دیوے شاہ کند ہاڑ چایا کہیوس میٹ دو اکھیں
بک توکل رب دی رکھیں سوریں نام الٰہی!
اُڈ پیا دیو آہو خاطف شاہزادے نوں چا کے
جاں جاں تک پہنچ نظر دا آہا نین رہے سن لگے
کوکن کونجاں وانگ کھلوتے پچھے سبھ پیارے
ہائے ہائے باز قضا قدر دے اوچلی کونج اڈارول
جلدوں شاہزادہ اوہلے ہویا پری گئی مڑ ڈیرے
محل چبارے دوزخ دسن گئے ڈنگن والے
باغ ہوئے سبھ داغ برابر جیسن چراغ نہ دسدا
داروں اوپر بہین مہوٹے تک تک تھاں ٹکانے
بلبل بھورا اداسی ہوئے بھل گئے جد باغوں
کوئی دن موجاں وچہ گزارے کر خوشیاں حس جائی
جنہاں گھراں دچہ عیش کیتے سن دل کے نال پیارے
جتھاں کو بچ کر نکلے سوہنے لگیاں چھوڑ سرائیں
شاہپری بھی شاد پیا دچھوڑا زبر کیتی دل دکھاں

جے ایہہ کھلا سکائے سکساں حکمے نال یہاں گا
اس ویلے پھر شاہپری نے کاغذ قلم منگائی
سیف ملوک دے ہتھ دتا دیویں جا چوپیا
عفریتاں پر کرے سواری عشق دلیر سپاہی
سر میرے والی ہتھاں وچہ محکم کر پھڑ رکھیں
شاہزادے نے اوہو کیتی جو اس دسی آہی
نظروں اوہلے ہویا شتابی زور پراں دا لا کے
شاہپری دے اتوں اٹکے مول نہ رہندے ٹکے
گردن اچی کر کر ویکھن درد وچھوڑے مارے
ایہن چیت محمد بخشا پکڑ کھڑی وچکاروں
جتوں دیکھے یار نہ دسے پیا غبار چو پھیرے
سب اٹھوئیں ہار سہیلیاں کن کن ٹلان جیوں والے
جس باغوں دلدار سدھاوں چیت لگے پھر کس دا
سیجاں سیخاں ہون محمد دردمنداں دے بھانے
کدتنگ رہے پھر جتھوں بجھی لاٹ چراغوں
اوہ جائیں ہن دلبر باجھوں کھاون آون بھائی
اوہ گھر خالی کیونکر بھاون کھاون طرفاں چارے
عاشق تائیں نظری آون بھریاں نال بلائیں
اپنے آپ پیارے تائیں سونپ دتے پیند سکھاں

جنہیں جائیں دسدا آہا پھر دا سیر کریندا
جاں اوہ جائیں سجیاں دسن غم اویاں مرنیدا

تخت تکے غم سخت مریندا اُلٹی رخت صبر دی
ڈیرا ویکھ ہنیرا اکھیں تاب نہ رہس نظر دی

جت دل دیکھے نظر نہ آوے محرم یار یگانہ
سراندیپ پری دے بھانے ہویا بندی خانہ

سنگ سیاں دی گل نہ بھاوے تنگ پئی گھبرائی
خفا ہووے جس ویلے کوئی لوڑے گل کرائے

جیت دھیان آرام خوشی نوں گھلیا مگر سجن دے
لے کے داغ محمد بخشا آئی وچہ وطن دے

باغ ارم وچہ آکے لتھی بہہ کے سیج سوہائی
باہروں مل مل گلاں کردی اندر دے دوہائی

اوہیں مٹ شراباں والے مگر امثل کباباں
دل عاجز پردیسی تکے بیٹھی وانگ نواباں

مائی دیکھ لگی فرماون ہائے لوکائیں پٹی!
رنگ[1] پتنگ ہویا وس دھیئے کی کرآئیں کھٹی

لاٹ حسن دی مات ہوئی ہے چاٹ لگی کی تینوں
ڈل[3] ڈل نین کرن دل ڈوبے دل دی کہو کھاں مینوں

پھل گلاب گھلی سیں ابھیوں آئیں کیسر ہو کے
ریشم بدن کیتا جیوں پونی کس دھوبی نے دھو کے

کھلے وال سنبھال نہ رکھیں چال تیری کوئی وٹی
چڑھیا چرخ دماغ دسیوے ہوئی طبیعت کھٹی

ناں ہتھ تیرے مہندی رنگے نہ سرمہ وچہ نیناں
سجرا سیس نہیں گند گھلیا بلکہ بدرہ بھیناں

مائی ناں کر کھبڑا میرا اکھیا بدیع جمالے
ہیں تاں آپ بہاں سر بھارے یا ورہے کس چالے

مہندی لاون سرمہ پاون سجرے سیس گنداون
سکھاں اندر ہوندے مائے دکھاں وچہ نہ بھاون

حال میرا اج پچھ نہ مائے ہولن دیہو گل ایہی
باج اساڈے کیں ناہیں تاں توں ماں کو ایہی

جو ہونا سو ہویا مائے جو ہوسی سو دس سی
توں ہیں دردمیری دی ضامن تلکھ بن حرفہ کس سی

بیٹی دی سن گل نمانی چپ رہی کر مائی!
جا گھراں وچہ داخل ہویاں بھید نہ لبھا کائی

جیت اوداس پری دا رہندا انہیں حیران ڈولانے
اٹھے پھر دھیان سجن دل ہوسی کس ٹکانے

سنگ سیانیاں سن کھیڈن جین گئے پھل سارے
گھڑیاں گندی دا دن گزرے رات گنیندیاں تارے

[1] رنگ توسل شمع بود اکنوں پروانہ پریدہ و سوختہ پرندہ شدند و تپنگ دو معنی دارد اول پروانہ دوم تپنگ کاغذ در ہوا پرندہ ۱۲ [2] یعنی شوق و لذت چہ اقتاد ترا ۱۲ [3] ڈل ڈل کریے نین یعنی پشیمان رودادی گویا دردِ دل آید یعنی ابر عظیم غرق شدہ اند ادیں یا عث حال دل بود ۱۲

کھاون پیون ہتھ چاون لگی چھٹ گیا سکھ سونا ل
نیلی پیلی تیلی ہوئی دن دن سکدی جاندی
چپ چپاتی وانگر پانی رانی سڑدی رہندی
نیند حرام اکھیں نوں ہوئی چت آرام نہ اکّا[1]
دھو کھن دھوں نہ دسّن باندی اندر بھانبڑ سلکے
زیور گہناں کجھ نہ بھاوے رہندی سادمرادی
جاں دل غم وچ غوطے جاوے غش اوچھلی مارے
اینویں گھت موہیں پر پلا سیج اتے چڑھ سوندی
نال اوہ رنگ نہ روپ رہیا سی ناں اوہ سوہا بانا ل
والیں تیل پھلیل نہ لایا وٹناں انگ نہ ملیا!
وہرے بہانہ باندگیاں دا اندر مرض پریم دی
توڑے بے غمناک پری بھی نال وکھالے باندی
نالے سیف ملوک بچارا اودھر گیا اکلّا
اٹھ شتاب محمد بخشا شاہزادے ول چلیئے
اودھی منزل ایہو بھاری نہیں بھلا ہٹ رہنا
نالے ایسے دارد کنوں مرض پری دی جاندی
سیف ملوک وچھاں سنگوں چالیا عفر یتے
ہویا بہت زمینوں اُچا ہیتا کول اسماناں
گرمی سورج دی سر ساڑے جیوں تیرے پر ہوندا

سونا چاندی چاہندی ناہیں چاہندی چھپ کے دل
پایا عشق پچھاواں ڈاہڈا رہن لگی نت ماندی
دہیں گھت بھلا وہ کوڑا اوچہ سیاں رل بہندی
دچوں وچہ سڑن ہڈ بھجے جیوں کر بالن سکا
خوشیاں سکھ سواد وچھوڑے ساڑے پہلے چھلکے
بیٹھ اکلی فالاں پاوے دن دن چھک زیادی
کسے بہانے رخصت لے کے ڈھیندی جا کنارے
ستی دیکھ وچن سبھ سیاں تاں رتو بھر روندی
جھلّی خزاں وچھوڑے والی باغ حسن کملاناں
سکّی رت محمد بخشا زور وجودوں چلیا
لیکن بھیت چھپائی رکھدی گل نہ دسّے غم دی
باندی نوں چھڈ جان نہ چنگا بہتر رہس سرہاندی
خبر ضرور او ہدی بھی لینی بیٹھن کدوں سوکھلا
توڑوں نالو نال لیاندا ہن کیوں بچھا بلیئے
ہوسی گرم او ڈیک شہزادے لازم کجھ نہ بہنا
پھیر لیا شاہزادے تائیں دل ہووے ایہ ماندی
دیوے کاریگار نہ جاتی ٹریا نال پریتے
شاہزادے نوں دسنوں رہیا ایہ سنسار زماناں
آہو خاطف وے پرپسڑدے جے اک پلک کھلوندا

[1] اکا یعنی بالکل آرام نہ داشت استخوان در مغز استخوان مسوخت ہمچو ہیزم خورد خشک شد ۱۲

اوپر گرمی سورج والی ہیٹھ پہاڑ اگی دا
آہو غا طف اوس دہاڑے زور تمامی لایا
آتشین پہاڑوں اُچا دور گیا سی بہتا
ناں کوہ قاف سمندر روکے نہ کوئی دھرت نشانی
تسبیحاں تہلیلاں سندے جو کجھ کہن فرشتے
ملکاں کول پہچایا کھڑکے خاکی آدم زادہ
ملک عبادت خاصی اندر دائم رہن کھلوتے
بھار عشق دا کسے نہ چایا ہر ہر عذر بہانے
شان انسان جوان بھلے دا ملکاں ناؤں اگے
جدوں پیارا مہریں آوے آپ آپے ول چھکے
نفس عفریت کندہاڑے چاڑے بن لے عذر اگھوڑا
آتشین پہاڑ غصے دا شہوت دریا جوشاں
مارو غول شہر دے در تے استریاں تے مایاں
سمجھن والے سمجھ لئین گے سر گجھا وید نیلی
آتشین پہاڑوں لنگھے شہر گلیم گوشاں توں
سیمیں شار رتانے اندر جا پہتا جس ویلے
شاہزادے نوں کہیوس شاہا اکھیں کھول شتابی
اکھیں کھول ڈٹھا شاہزادے شہر زبین دیواراں
مرجان تے یاقوت زمرد گھر کوٹھے ہٹ سارے

دوڑے جھلدے جان محمد صدقہ جیک لگی دا
یار رحمٰن دی آسے اتے کیتا قصد سوایا
نازک بدن شہزادہ مرسی سیک ذرہ جے پہتا
کن آواز پئے جیوں پڑھدی خلق اللہ اسمانی
کھوں چاپہ اُچائے کتھے عشقے عجب سر نستے
عاشق اجے نہ سر چے لوڑے رتبہ ہور زیادہ
پر عشقے دی لہرے اندر مار نہ سکدے غوطے
آکھ بلیٰ بلا سہیڑی انسانے ناداں نے
کھول نہیں ایہ گل محمد مت کوئی جھگڑا لگے
ویری بھی تد گوہے ہندے ہر اک دا دل وِکّے
فرماں دار چلے ہو در دی پندھ نہ کردا اتھوڑا!
حرص ہوا گلیم گوشاں بھیں لنگھے کر کے ہوشاں
بازو بند پناہ سجن دی ہون نہ ڈیلے زایاں
پھول نہ رمز محمد بخشا دس حقیقت اَتلی
برکت نال عشق دے گزرے بھی دریا جوشاں توں
رُہر افروز دے شہر باغیچے لبھا دیو سویلے
لعبت باز جگہ وچ بہنے ویکھ زبین جو شابی
چاندی خالص دا اسبھ بنیاں باغ طلاء کناراں
پکڑی چینی عود صندل سن سبھو رکھ سنگارے

ۓ یعنی تاں اوہ آکھن الحمد [illegible] ۱۲

[illegible]

ہریاں شاخاں رنگ برنگی میوے مشک معطر
بولن خوش آواز تمامی اک تھیں اک نیارا
ٹھنڈیاں چھاواں ہیٹھ درختاں پانی وگن نالوں
اس گردے دی ساری جو ہے نہراں باغ کنارے
کیسر تے گلگیر بنفشہ ریحاں نسرین سنبل
تنبو وچہ قماش نفیسوں ریشم سچّا رسے
تنبو نالے خوب تناتاں تھاں نے سلطانی
دل وچہ فکر دلیلاں کردا ایہ بہشت پیارا
مت دنیا توں مویا ہو داتاں اس جائی آیا
پھیر دلیل کرے اج راتیں سراندیپ اندر ساں
حکم پری دے نال عفریتے اُس جائیوں چا آندا
پرت ڈٹھا عفریتے دلوں پر اس دے کجھ بھیجے
کجھ نابن کجھ پھٹیا ہویا تھکا نے کملایا!
شاہپری دے حکمے اتے کیتی تیز اڈاری
شاہپر بہت میرے ٹرتے کھا سورج دی گرمی
مطلب اپنے پچھے جھل جو گذری سو چینگی
لیکن آہو اگیرے چلیئے لیٹے جس دل آئے
جاں باغے وچہ گئے اگیرے بنگلہ نظری آیا!
لاجوردوں تے یاقوتوں اٹ دٹے سبھ لگے

ہر ڈالی نے پکھی سوہنے بہت عجائب شاہپر
دیکھ ہویا حیران شاہزادہ واہ واہ سرجنہارا
دد دھوں چٹے شہدوں مٹھے دس صاف زلالوں
خوشبودار چنگے تھیں چنگے گھاہ عجائب سارے
ایہ سبھ گھاہ محمد بخشا ہور ہزاراں گل پھل
چو باں کلے سبھ سنہری تھاں عجب رب دسے
اینڈ مخمل دیکھ شاہزادے لگی بہت حیرانی!
ہوئے با بجہ نہ حاصل ہوندا ایُسرگ مکان نیارا
خبر نہیں کس بر الہی جنت وچہ پہنچایا
میں تے پری اکٹھے آہے خبر ہوسی جد مر ساں
ناں ایہ خواب خیال نہ مونئیوں ٹُرگئے نام اس تھاندا
ستے کوہاں دے پینڈے اتے آن لبھا ایہ اجے
شاہزادے نوں اُٹھن لگا ہے اُدم دا جایا!
شہر کئی کوہ قاف سمندر لنگھ آئیوں اکواری
بہتے زخم ہوئے وچہ جثے آگئی بہن نرمی!
پر بہن مر کے بچن اوکھا بہت ایہو دل تنگی
مطلب اپنے دی گل کریئے جے اس رب کرائے
بنگلے اندر بنگلہ سوہنا انت نہ جاندا پایا
رنگا رنگ جڑاؤ ایسا نظر نہ آیا اگے

لغت: [illegible]

اندر اس دے ویکھ لیؤ نے سندر تخت شہانہ
ہور جواہر نال لٹکدے شب چراغ نورانی
سیف ملوک کھلوتا باہر دیوا اندر ونج وڑیا
شاہپری جو وتے آہے سکھ سہیلیاں سارے
شاہزادے دی لائق داری قوت سبھ سلاری
حسن جوانی عقل نورانی خوبیں نیک انسانی
علم آداب جواب سچاویں خوب آواز صفائی
بہت سخاوت مغز تراوت شیری زور دلیری
ایڈ سیورن مرد جگت تے لوڑن گیاں نہ لبھدا
سیف ملوک تے شاہپری دی کھری محبت یاری
اینویں حکم پری نے کیتا نہیں خطا اساں تھیں
نال بدیع جمال پری دے اس نے نیوں لگایا
مینوں بھی فرمایا اس نے تاں میں جا لیاندا
بی بی غصے ہو کے بولی اے بدمعاش پلیتا
آدمیاں دی قدرت ناہیں ہیر اس پاسے پادن
مہرافروز گئی تد ہمبر دل غضب اللہ بیا!
ناجنساں دی پریت لگائی ہائے بدیع جمالے
بے باکی بے شرمی شوخی ایسی بے حیائی!
ناجنساں سنگ آپ مہار لاندی پھرے پیرانے

آتشینوں لعلوں گھڑیا گوہر ہی یک دانہ
تخت اتے اک پری پرانم شان دکھے سلطانی
جا پری ول ہویا سلامی سجدے اندر جھڑیا!
مہرافروزا گے عفریتے سبھے ونج گذارے
اشرافائی تے وڈیائی دانش بے شماری!
عالی ہمت بھلیاں صفتاں تے بھلے گھر سلطانی
صفت ثناء سپاہ گری دی رستم نال پہنچائی
مہرافروزا گے اس دسی کر کے صفت بہتری!
ایسا کتے نہ ڈٹھا جیسا کرم اوہدے پر رب دا
آہو خاطف نے سبھ دسی سن بی بی گل ساری
آدم زادہ ہے اک آیا لین مراد تساں تھیں
گھلیا اس دا تدھ ول آیا چاہے مطلب پایا
ایلچی کون مریندا بی بی کاں رہوئی باندا
ایسے سخن اوتے کر لئوں ڈر دا نہیں عفریتا
دم ہیوال تے مار گوال جس دم نظری آدن
پٹاں تے ہتھ مارن لگی ہائے نصیبا حبیبا
ایہ کی کیتو تت پلیتے نام اساڈے گالے
ماں بابل دا شرم نہ آیوس نہیں لوکیک لوکائی
کنج کواری کیوں اوہ ڈاری ویکھے مرد بیگانے

ئے سیورن یعنو بہ بسیار ۔ یعنی قاصدان پیغامبران کرام کس نیز کہ اوشان پیغام دیگرے دارند مثال ہر کہ گوید پیغام رسانند را گویا زاغ در درد سوئی ۔ لنگر باورچی خانہ

جے اس ایڈ قیامت چائی باجھ ورن نہیں سہندی
آدمیاں دے کرے پرانے ویکھ جوان توانے
باپ اوہدا شاہیال بہادر افسر بادشہاں دا
نال ڈٹھیوس پگ داڑھی اس دی ایسی نرتقی چائی
ہرگز کوئی نہ سجھدا اس نوں آپ پھرے خود طوری
دُور گئی جے نیڑے ہوندی اوہ لٹدا ایہ لٹی
عشقے دا کوئی نا دانر گھنے ناں کوئی نہوں لگائے
بُت بیگانہ کاہنوں ماراں بیٹی اپنی بگڑی
کر کے ادب سلام تمامی دلبرے عرض گذاری
ڈٹھے باجھ کریں چترائی سُن توں بی بی رانی
ناں اوہ آدم ایسا دیسا جیہدے مار گواسیں
خاطر خدمت لکھ لکھ داری اپنے آپ لبھیسیں
گلّوں بند زبان ہوئے گی بڑی نال چترائی
لاڈ گمان جھلیں گی اس دے کرسیں آپ لڈکا!
جیکر بیٹھ لتاڑے اکھیں ہول نہ لگسی مندا
ہر افرادے نوں سن گلاں حُبّ محبت اٹھی
بی بی کہیا ہے اوہ کیہا ایڈ کرامت والا
آہو خاطف نے آ کہیا سیف ملوک کے تائیں
سیف ملوک دلیری کر کے کول بی بی دے آیا

جنس اپنی وچہ لوہیے جلدی جیا اسانوں کہندی
تنگ ناہوں نہ تکدی تتی بخ جمیں اس خانے
اج سلیمان نبی دی جائے شاہنشاہ کہاندا
پریاں چھوڑ کریندی پھر دی آدم دی آشنائی
خیر نہ منگدی ہوئی نہ سنگدی نہوں لگاندی چوری
ایسی کراں جیہی جگ جانے کھان عشق دی کھٹی!
دور گئی ہن وس نہ چلدا اکی سر دس پر لئے
چور کسے نوں کہیے ناہیں سانبھی رکھئیے ٹھگڑی
ہودے معاف بے ادبی میری سچ کہاں اس داری
اُچھل اُچھل بوہ نہ اتی بن کے بیٹھ سیانی
جس ویاہ نہ تدھ اکھیں ڈٹھا صدقے صدقے جاسیں
پھیر بدیع جمالے تائیں طعنہ ہول نہ دیسیں
ویکھیں ساتھ مٹے گا غصہ بھلسی عیب خطائی
ترت تساڈے اندر روڑسی جیوں کر بیٹ اکا
جیئو جیو کر دی رجسیں ناہیں فرزندا فرزندا
کیویں نظر لوے اوہ بندہ شاہپری جس کٹھی!
حاضر کر کھاں ویکھ لواں گی ایہ دلبیری حالا
حاضر ہو لولائیوں بی بی تکڑا ہو کے جائیں
کیتے ادب سلام تمامی ویکھ قدرتے پایا

لہ یعنی ناز نخرہ دا لاڈ کرسیں ۱۲

باجھ بولائے بولن ناہیں مجلس دے وچ سیانے
ناہیں قرب اہناں نوں جیہڑے سخن کرن ان بھانے

کر تعظیم چپ بیٹھا ناں کوئی گل زبانی
مہرافروز شہزادہ ڈٹھا صورت حسن آسمانی

سر پیراں تک تکدی جاندی دیکھ تعجب ہوئی
سوہنی بھننی نقش تشکل دے جوبن انت نہ کوئی

چہرے اُتے اقبالاں دا نور دیوے چمکارے
مجلس اتے سایہ پھریا کوئی نہیں دم مارے

نیویں نظر سبھس دی ہوئی کوئی نہ ساہراں دیکھے
عجب سرشتے مثل فرشتے سچا سی ہر لیکھے

دیکھیماں ہی مہرافروزے مہر ہوئی دے وچ سینے
ایسا آدم زادہ ہوسی گھٹ گھٹ دے وچ زمینے

جھل سلام لگی فرماون نال زبان رسیلی
کون کوئی سچ کہو کساں میاں جائیوں کس ایسی

پریاں دا ایہ ملک تمام ہے تیرے کوہاں دے توڑے
آدم زاد نہیں اس دھرتی ہرگز لبھدے لوڑے

نبی سلیمان جی تیس چھپول اندر انہاں مکاناں
آدم زاد نہ آیا کوئی تیرے باجھ جواناں

رکھسو ایہو توں مرد سپاہی کس مطلب نوں آیوں
کس آفت نے چا لیاندوں ایس مکان پہنچایوں

سیف ملوک رہیا چپ کیتا پوند[1] نہ ہویا جوابی
مہرافروز اگے چا دھریا رقعہ کھول شتابی

کر کے بند لفافے اتے لکھیا نام پری دا
دادی دے دل لوچی لکھیا جو جواب کری دا

منشی کھول رقعہ سبھ پھریا پڑھ بیان سنائے
بیں گھٹ جاناں کم خطاں دا مولی راس لیاوے

نامہ بدیع الجمال

سرنامے دا نام اُسے دا جو دیندا انعاماں
روز بروز پہنچاوے روزی کیا خاصاں کیا عاماں

جی کجھ رزق خلق دا کیتوس ان[2] نوں آسوں کاہوں
ہر ہر جائی آپ پہنچاندا بند نہ ہوندا راہوں

قسمت برڑ بناندا آپوں جبر جوڑی اس جوڑی
توڑے لکھ کرے چترائی ہرگز کسے نہ توڑی

نور ظہور گلاں دا کر کے رونق دے بہاراں
مست محبت نال کریندا طوطے بھور ہزاراں

۱؎ پوند بواؤ مفتوح ودال ساکن ونون غنہ یعنی آدل دگشت وایں لفظ پنجابی است در علاقہ پیرہ خرخاب ایں مثال گویند ۱۲ ۲؎ آن یعنی ہر قسم اناج و ماس یعنی گوشت ۱۲

دیوے تائیں دیوے راتیں اگی دی روشنائی

چوہاں طبعاں دی توں گھنائی وکھ کیتے پھر پیڑے

اکتاں ناری نام دھرایا اک سدے کر خاکی

جس دی خاطر پیدا کیتا آدم تے سبھ پریاں

خوب حسن محبوباں تائیں دتوس اپنے لوڑوں

سچے عشق ادنہاندے اندر پایا ونیاں تاثیراں

جس نے قدرت دی پھڑ کانی لیکھ لکھے ہر یک دے

بادشاہاں نوں تختوں سٹے دیندا تاج غلاماں

بعد اس دے ہن عرض گزاراں دادی دی درگاہے

پردہ دار عفیفہ دائم دامن پاک آلودوں

اے دادی فریادی جوگی جا نہیں کوئی مینوں

تدھ ہے میرا صرفہ دادی توں دکھ ٹالن والی

طوبیٰ رکھ تیرے دی چھاویں رہیوس ہیں بہشتی

جس دن دی ہیں پیدا ہوئی نتی وا نہ لگی

ایہ جوان شہزادہ سچا مصر شہر دا والی

کئی قضیئے سر پر سہہ کے آن میرے تک پہتا

مت اس گلوں غیرت آوے غصہ چڑھے تساں نوں

بھاری مرض محبت والی لگ بیٹھم نال قضائے

توں لوں گھاؤ نتی توں ہو یا ہن مصیبت ڈاڈھی

سوز پتنگاں دے دل پاندا بلدے کر کر دھائی

مڈھوں اکو جنس محمدؐ اگوں فرق نکھیڑے

آل سمیت درود انہاں تے شرف جنہاں لولاکی[لہ]

عاشق تے معشوق بنائے دکھ پنڈاں سر دھریاں

عاشق دے دل چھک لگائیوس بھج بھج آون دوروں

معشوقاں دے پتھر دل نوں چور کرن سنگ تیراں

ہور کسے بھیں ہور نہ ہوندے کاشرا و ہو یک دے

معشوقاں بھیں عاشق کردا لکھن ہار کلاماں

دانشمند اقبالاں والی روشن دانگر ماہے

شرف اقبال اساں نوں لدھا اوس شریف وجودوں

سر میرے تے جو دکھ ورتے تدھ بن آکھاں کینوں

سر میرے تے ہے ہتھ تیرا تدھ لڈ کی پالی!

ہن بھی ندی غماں دی اندر توں ہیں میری کشتی

ہن ازغیبوں بھانبڑ بلیا ساڑ سٹی اس اگی

صورت میری دی تک ہورت چائیوس خستہ حالی

مینوں بھی تک صورت اس دی عشق لگا دل بہتا

کرنی رب سچے دی ہوئی دوس نہیں کجھ سانوں

اتوں ضرباں مار وچھوڑا دم دم سر چ پہنچائے

مرہم ہے ہتھ تیرے دادی توں بیری چھپیا ہڈی

[لہ] لولاک — اورائی العزت کہ اللہ تعالیٰ نبی علیہ السلام را ارشاد فرمودہ اگر تو نبودی پیدا نہ کردم ... ربانا درود ۱۲

جیکر جال اندر دا ویکھیں جو میرے پر ہوندا
جی کجھ جال بیچارہ تکدا جال اندر وچ جاندا
شاہزادے دے درد وچھوڑے کیتی جان ازائیں
کٹھی وانگ کبوتر پھٹکاں طاقت تاب نہ رہیا
توں بلائیں لبندی آہیں جدوں بلا نہ آہی
اِک اِک وال میرے دا صرفہ کردی ہیں توں اگے
ماواں والی مہر محبت جے توں اج نہ کریسیں
اج علاج کریں کجھ میرا دیساں سدا دعائیں
دردوں بیاں ماسی وندے با پھر نانی دادی
جیتیاں جیتیاں بھل نہ جائیں کریں ملاپ اساڈا
چٹی چادر داغ لگے گا شہرت تے بدنائیں
بڈھو دادے دا نام گمیں گا دشمن خوشیاں کرسن
وکیا چیت رہاں نت ماندی دس نہیں کجھ میرا
جنس نا جنس نکھیڑیں ناہیں کفو نہ کفو نہ جانی
نامحرم اغیار نہ جانیں سیف ملوکے تائیں
سینوں نک تکمیل اجہی عشق او بدے نے پائی
ایہو عرض سوال بندی دا ایہو خواہش شادی
نہیں تاں بہت افسوس کریسیں روسیں تلیاں ملسیں
مہر افروزے رقعے دچوں جاں سنیاں ایہ قصہ

ہووے محبت اگی ہیں تے نہتیں کھل پروندا
جال سٹے غم ماچھی تائیں جے اوہ تکے واندا
نک وچ آئے ساس پیارے بھبدے پھیر ملائیں
نہ ہوندی ہیں کیوں دکھ روندی حال خراب اجیہا
ہن بلا لگی بن دردی کر میری ہمراہی
اج نہیں آکھدی مینوں اگ بلی وچ جھلیے!
میں مر جاساں نال افسوساں رو رو آہیں بھرسیں
ہور نہیں کوئی دارو چلدا سیف ملوک ملائیں
تاں میں درد ہجر دی ماری نہ دکھ ہاں فریادی
نہیں تاں کھا کٹاری مرساں لہسی لنگ تساڈا
گھر گھر اندر قصہ پوسی ملکیں شہر گرائیں
ساک شریک مریسن ناڑی خوفوں دل نہ ڈرسن
رکھ امید توقع بہتی پھڑیا پلا تیرا
مذہب پاک عشق دے اندر کیا چوہڑا کیا رانی
نال حقارت ویکھیں ناہیں ڈاڈھا ہے رب سائیں
ننے ابرساں دی تبدے وانگر وسدی پلک جدائی
آس مراد نہ توڑیں میری ڈیہیں ایہو وردادی
ایہ ویلا پھر لبھسی ناہیں بھیول تاندی جلسیں
دل وچ کہندی نال عشق دے بیش نہ جاندا غصہ

لہ جال معنی دارد آں آلہ ماہی گرفتن کہ از رشتہ تنیدہ سازند ودم بر تافتن و طاقت آں داشتن سوختن یعنی آنچہ جال جنبد در دریا تحمل وحوصلہ کردہ خاموش نشینند اگر ماہی گیر بیند ماہی گیر را غم آں می سوزد ۱۲

حیدر عشق زور آور سبھ تھیں قتل کریندا اڑیاں
چھپن نسن جان نہ دیندا اہر گز اگے پڑیاں

غدر بہانہ نڑدا ناہیں جو آکھے سو کریندے
جے اوہ جان منگے تاں جلدی سر اگے چا دھریندے

عشق بہادر کسے نہ ولیا ناں بچیا کوئی لڑکے
عشقے دا ہے زور نہ ٹلدا جے جگ سبھ کھلے بھڑکے

کریئے جھیڑ کھیڑ کر سینہ اتنے ہی ہال جھڑیدا
مہر افروزے سد شاہزادہ اپنے پاس بہایا

نرمی نال پچھی گل ساری دس بچہ کی ورتی
شاہزادے نے حال حقیقت اول آخر کڈھی

بی بی پچھیا ہے اوہ مورت پاس تیرے اس جائی
بی بی کہیا دس اسانوں اکھیں دیکھ سنبھالے

سیف ملوک حمائل وچوں مورت باہر کڈھی
دیکھ ہوئی حیران پریشان بہت شعاع حسن دا

معجزات نبی دے وچوں ایہ بھی ہے کوئی کارا
سر پیراں تک تکدی جاندی دیکھ لگا حیرانی

شاہزادے نوں کہندی بیٹا دانشمند سیانے
سیف ملوک کہیا پڑھ دس سان جو کجھ لکھیا ہووے

بی بی نے فرمایا بیٹا آپ پڑھ کھاں ایہ ناں ہوویں
جے کوئی صلح کرے سو چھٹے کوئی نہ بچدا لڑیاں

من رضا محمد بخشا بچیئے قدیں پڑیاں
ڈھگیر نوں جے ڈیندا ہووے کامنوں گل گل مرئیے

ستو سیاں تے مت اکو ڈاڈھے کولوں ڈریئے
شاہ منصور انا الحق کہنوں رہیا نہ سولی چڑھ گئے

ڈاہڈے نال محمد بخشا کیس کسی پایا لڑکے
پڑھ دہ پایئے یار رلایئے مست رہ اندرے پڑدا

خلعت تے وڈیائی بخشی قرب عزت نے پایا
رکس جیلے سنگ بہتوں اچھے کتھے تیری دسرتی

بی بی اگے آکھ سنائی پڑدے وچہ نہ چھوڑی
کہیوس کول رکھاں ہر ویلے اکدم نہیں جدائی

جھوٹھا سچا معلم ہووے عشق تیرا تد جاپے
مہر افروزے اگے رکھی نظاہر کھول دسائی

دل وچہ کہندی نقش اجیہا انہوں کدے نہ بن دا
مورت اتے کدا جیہا قدرت دا چمکارا

کی تکدی اک پاسے لکھے خوشخط حرف نورانی
علم کلام ہوردے گا پڑھیا ایہ اکسر پڑھ جانے

ہر بولی ہر خط دا اکھر بیں تھیں اٹھ کھلووے
شاہزادہ دنج بیٹھا اگے پڑھدا حرف سچا دیں

کھیوس ایہو لکھیا ایتھے جس دی ہے ایہ مورت
شاہپالے دی بیٹی ہوسی اوہ شاہرخ دا جایا
تخت بدیع جمال پری دا باغ ارم وچ ہوسی
دوجی مورت جو مرداویں اس دے حرف سناواں
عاصم بن صفوان ہووے گا والی تخت مصر دا
جاں ایہ گل سنی اس بی بی کیتوس ہتھ اوتیرے
اوتھوں اک کتاب مرخم کڈھ بی بی نے پھولی
سیف ملوکے سی اوہ اگے یاد صحیح زبانی
احمد مرسل ختم نبیاں دو جگ دی جس شاہی
مکی مدنی قریشی جیسی باعث خلق تماماں
نبیاں دا سرتاج ہوئے گا آخر وچہ زمانے
جاں دنیا تے پیدا ہوسی بھجسی کفر کفاراں
عالم تے روشنائی ہوسی نور ہدایت کولوں
غفلت جہل ہنیرے جاسن شمس شریعت چڑھسی
دس سی شہر حقیقت والا جاسی ظلم مجازی!
دوہاں جہاناں وچہ پھروی اوس نبی دی پھرسی
مائی جی دے شکمے اندر ہوگ اجے پس پردہ
اجے وجود شریف انہاں دا پیٹوں ہوگ نہ ظاہر
اوہ محبوب الٰہی خاصہ سر افسر لولاکی!

نام بدیع جمال پری دا ہوسی سندر صورت
شاہرخ دا پیو نبی سلیمانؑ اں ایہو لکھیا آیا
اک شاہزادہ عاشق ہوکے لوڑے چڑھ کھلوسی
عاصم شاہ دا بیٹا ہوسی سیف ملوک اس ناواں
چار اک سے شہزادہ ہوسی اگے اس دے بردا
سر اتے کوئی جا ہنی سی اس اندر ہتھ پھیرے
سیف ملوکے دے ہتھ دتی پڑھ سمجھائیں لولی
پھولدیاں ہی نکلی اگوں صفت ثناء نورانی
صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمْ ہوگ حبیب الٰہی
آل اولاد سمیت انہاں تے ہون درود سلاماں
نام محمدؐ عربی جسی عبد اللہ دے خانے
کسریٰ دے گھر کسر پوگی کھسن کوہ دیواراں
جمل جہان ہووے گا تابع عدل عنایت کولوں
کھلسن راہ طریقت والے ہر کوئی اندر وڑسی
معرفت بازار محمدؐ رونق لاسی تازی
جو کوئی اس دا کلمہ پڑھسی دوزخیاں تھیں کرسی
دین اپنے نوں ظاہر کرسی زور تروڑ کفر دا!
مائی دائی نام اوہدے دا پڑھسن کلمہ طاہر
قدم مبارک اس دے چمسن نوری ناری خاکی

سائے اسدے ہیٹھ ہوون گے دھرت انبر جگ سارے
لکھ یوسف اس دال نہ جیہا ہوگ جوان اجیہا
حور فرشتے عاشق ہوسن صورت ویکھ پیاری
سورج سا ہوواں مول نہ تکسی سیں نواکے جلسی
اللہ اس نوں کول بلاسی عرشوں چانن اگیرے
متھے داغ غلامی والا چوہدریں دا چن لاسی
دو ہیں جہانیں خوشیاں ہوسن حوراں منگل گاسن
باغ بہار ہوسی کل عالم دس سن رحمت باراں
جو کوئی تابعداری کرسی سو مقبول ہووے گا
دو ہیں جہانیں نامی کرسی چارے یار پیارے
اک صدیق اک عادل ہوسی اک سخی لکھ داتا
غالب شیر اللہ دا ہوسی بھائی پاک نبی ﷺ دا
نام اوہدا سن زور گھٹے گا دیوتیاں عفریتاں
دلدل دا اسوار ہووے گا خیبر دلدل کرسی!
جوڑ اوہدی کوئی کوٹ نہ جھلسی دشمن بلسن منجا
زور اوہدا کوئی ہور نہ جھلسی نخنیب ہار میداناں
حیدر صفدر شیر بہادر شاہ دلیر سپاہی
زمیاں تے اسماناں اتے نوبت اس دی گھرسی
نوکر جس دے ایسے ہوسن واہ سلطان اونہاں دا

سایہ نال شریک نہ ہوسی نوری بدن پیارے
دن دن روپ زیادہ چڑھسی کدے نہ گھٹسی بیہا
سبھ تھیں بے پرواہ ہر و یگانا نال ربے دی یاری
بدلی وچ رہے گا چھپیا ہرگز جھال نہ جھلسی
یاراں نال کلام کرے گا تم میرے ہم تیرے
آ رلسی دو ٹکڑے لے کے خدمتگار کہاسی
کرسن ملک مبارک بادی صدقے ہو ہو جاسن
سبھ پیدائش اس نعمت دا کرسن شکر ہزاراں
جو منکر اس پاک جنابوں سو مقتول ہووے گا
پنج جسے اک جند دل ہوسن رحمت نال سنگارے
چوتھا شاہ مرداں دا ہوسی نال عشق مدد ماتا
گنتر وچ نہ آوے ہرگز رتبہ شاہ علی رضہ دا
نعرہ سن کے کوٹ گرن گے یوسی بھانج بلیتیاں
دل دل سٹسی لکھ کفاراں جت پاسے منہ دھرسی
تسے رستم لکھ بمن ثانی جھل نہ سکن پنجہ
دین اسلام کریگا یکا کڈھسی کفر جہانوں
تسے سورج تھیں روشن ہوسی کرسی دور سیاہی
حوراں ملک نقیب ہوون گے جس پاسے اٹھ ٹرسی
نوری بدن مبارک ہوسی سرور شاہ شہاں دا

ـه یعنی ز تیسا کوٹ یعنی قلعہ منجی یعنی چارپائی یعنی دشمن بر چارپائے بیمار ا۔ ۲ پہلوانان تاب پنجہ او ندارند ۳ دلدل بضم اوّل دوم مرکب حضرت دلدل بفتح اول و سوم یعنی گاہ گل نرم و بنز

آدم جن ملائک حوراں سبھ طفیل انہاندی — اوہ سلطان نبیاں سندا ہور وسیل انہاندی
آدم اجے نہ ہویا آہا جاں اس نبیؐ کہایا — انبر دھرتی دو زخ جنت خاطر اس دی پایا
مہتر نوحؑ سلیماںؑ موسیٰؑ جھنڈا اسدا چانے — اوس عزیز لگے ہو بردے یوسف جیہے دکانے
کرسی عرش نہ لوح قلم سی تاں سورج جن تارے — تاں بھی نور محمدؐ والا دیندا سی چمکارے
کل نبی محتاج انہاندے اوہ سرتاج تماماں — آل سمیت محمدؐ بخشا ہون درود سلاماں
آفرینش حضرت جی دا کھلا ذکر کتابوں — خوش آوازے نال شہزادہ پڑھدا جگر کبابوں
جوں آہا اُس من صافی عشقوں روشن چھاتی — نالے دکھیا پڑھنے والا ہور عنایت ذاتی!
سبھ صفتاں تھیں صفت وڈیری ہویا فضل حضورو — کھلی عالی صفت مبارک پاک نبی دے نوروں
جیوں جیوں پڑھے شہزادہ اُچا نال دا صفائی — یمن نبی دا اثر کریندا ہر سینے سر جائی
ہر پتر ہر ڈالی کمبے ہر ہر محل چبارے — ہر ذرے نوں رقص عشق دا چمکن وانگ ستارے
شاہزادے دے سرتے کیتا لکھ پریاں آسایا — جتھے تیک آوازہ پہتا جیو جنتر ٹر آیا
مرگاں مرگاں دا غم چھڈیا شیراں نور آوریاں — تتر باز سبھور ل آئے کٹھیاں ہویاں پریاں
سن کلام کڈھے سر باہر مچھ سنسار ندی دا — مجلس اندر ظاہر ہویا معجزہ پاک نبیؐ دا!
شور شہر وچ ظاہر ہویا اُٹھیا شعلہ نوردل — تر فراٹ پیا وچ خلقاں کیا نیڑے کیا دوردل
حالت وچ بیہوش ہوئے سن پیر جوان ایانے — اکد وجے پر ڈھیندے اٹھدے جیوں بھٹھی وچ دانے
حوراں دور بہشتوں آیاں جیوں ڈولی دل ستیاں — صفت نبی دی سن سن سودن آکھن صدقے گیاں
چھوڑ آسماں فرشتے آئے سن سن ہوئے دیوانے — شاہزادے پر ڈھیندے جیونکر شمع اتے پروانے
کوہ قافاں دے پنکھی آئے ہور حیوان چرندے — سنن کلام زمیں تھیں باہر نکلے سبھ خزندے
روون تے کرلاون سارے شوق کنوں دل بیتے — پڑھن درود شہزادہ جس دم نام نبیؐ دا جیتے

لہ یعنی نوکر و کار دار ۱۲ ۔ ؎۲ آدم اجے الخ در کتب حدیث آمدہ کنت نبیا و آدم بین الماء والطین ۱۲ ۔ ؎۳ مرگ یا لکسر جانور شکاری ونوں لغتہ بمعنی موت۔ حاصل آنکہ جانور تخم مرگ کردند از شوق کلام ۱۲

جن دیواں عفریتاں ٹلی گئی کوہاں تک دھرتی
وچ ہوا نہ مٹدے پنکھی تڑف تڑف گئی مردے
غل پیا آسماناں توڑی دُھر دُھر بجھ نہ رہیا
اول آخر تیک جنہاں دا نشان نہ تھیندا ایہا
جیوں جیوں پڑھدا نام نبیؐ دا سیف ملوک شہزادہ
جیوں جیوں کرے آوازا چیرا تیوں تیوں شگھ صفائی
صفت نبی دی پڑھے شہزادہ دھر کے خاص ارادہ
پریاں جن پکھیرو وحشی سب اکٹھے ہوئے
چھجیں کھاریں رُنی بی بی ہنجوں جھولیں بھریاں
جاں پھر سیف ملوک شہزادے کیتی چپ کلاموں
بی بی نے فرمایا بیٹا غرض تیری ہن ایہا
ایہہ مہم نہیں سر ہوندی ہے کم مشکل بھارا
پریاں ناری لوک نیارے پورے قول قراروں
مکر فریب بہانے کرکے پری کسے نوں ٹھگو
صاف جواب شہزادے سنیاں لگ گیا غم کاری
راوی کہندا مہر افروزے عشق اوہدا آزمایا
ہور عفریت بدیع جمالے گھلیا آہا اگیرے
حال احوال شہزادے والا نالے اپنا سارا
ایس مہبرے پر عاشق ہو کے جھلے قہر تر دلاں

ہوئے ہجوم اجیہے گویا روز قیامت ورتی
جنت دے دروازے کھلے دوزخ ہوئے سردے
حضرت دی سن صفت مبارک ہر کوئی آکھے ایہا
صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّم دھن حبیبؐ اجیہا
تیوں تیوں ہووے آواز صفائی جوش خروش زیادہ
دم دم نال نبی دی برکت ہووے کلام سوائی!
ہونٹے جاون بول رسیلے روشن صاف تے بادہ
کیتا اثر کلام تماماں ہنجوں بھر بھر روئے
ہائے ہائے کرکے رنیاں اوتھے ہور تمامی پریاں
ہر اک دا جیو جائی آیا کیا خاصوں کیا عاموں
شاہپری ہتھ لگے کیویں بنے سبب اجیہا
نوں آدم اوہ پری شہزادی وڈی بلند ستارا
بے وفا تساں نوں گندے کھیچ وبخن نکار دل
ہتھ لگے تاں ایویں کیویں چھوڑ گئے دل وگو
دند کٹن وٹ ڈھٹھا کھا گردی ہوش گئی بھل ساری
اگے ہی پیغام اس گل دا بی بی دل سی آیا
سبھ حقیقت لکھ پہنچائیوس کم دادی ہتھ تیرے
دادی اگے ظاہر کیتا کریں اس دا چارا
میتوں بھی ہن عشق اس دے نے کیتا ڈانگ رنجولاں

جوڑی ساڈی جھب بنائیں ہین مرّی وِچہ سولاں
چھیتا دیئیں جواب نہ اس نوں جے توں ڈِٹھی دی ہیری
اگے ہی ایہ ہے دُکھیارا پیر پر سلیا درداں
اتوں توں نہ بلدی اُتے پائیں تیل جوابوں
ایہہ مریا تاں ہیں بھی مرساں گھڑی نہ پچھے رہساں
کر کے آس تیرے در گھلیا موڑیں نہیں نراسا
جاں جاں جان میرے تن اندر ایہو خاصہ دل دا جانی
اکھیں ڈٹھے باجھوں اس نے کیتی ایڈ آشنائی!
آدم جن پری وچہ کیہڑا اتنی ہمت والا
نام نشان مقام ذریت صورت رنگ جوانی
بی بی سبھ حقیقت سمجھی گل نہیں ایہہ کچی
جیٹوں جیئوں شاہپری نے لکھی تیویں ڈٹھی ساری
جے اس عشق بیہوشی وچوں نج کے باہر آوے
عنبر اشہب آن سنگھائی عطر اوہدے تے ملیا
شکر گذار ہوئی اوہ بی بی کرن لگی دلداری
آکھن لگی اے شہزادہ ناں کر غم نہ جھورا
نال عنایت رب سچے دی مشکل حل کراساں
جیکجھ زور میرے وچہ ہوسی لاساں جاں جاں مرساں
سیف ملوک ایہ گلاں سن کے ہنجھ ہنجھ اکھ کھلویا

جے ایہ ورنہ دیہو بینوں ہتھیں ہونٹ قبولاں
جے اکوار جواب دتوئی مر کے ہوسی ڈھیری
اندر اس دا پیر نرے پُرنرے باہر داعیہ مرداں!
ساعت ڈھل نہ لگسی او تویں مرسی ایس عذابوں
جے تدھ ایہ احسان نہ کیتا مہر تیری کی کہساں
بیدل نوں دلیری بھائیں دے کے عذر دلاسا!
جے جھڑکیں مرجاسی عاشق ہیں بھی ہوساں فانی
دنیا اتے کوئی کوئی ہوسی الیسا مرد وفائی
جو اس سفر قضیئے کٹے ہین پر نگت سنالا
گلیاں لکھ بدیع جمالے صفتاں نیک انسانی
شاہپری دے سخن آزمائیوس کوڑ لکھے یا سچی
نکر پیوس ہن جے مرجائے ہوسی وڈی قہاری
دیاں دلاسا لاواں آسا ساک کراں سب بھاوے
سیف ملوکے ہوش سنبھالی اُٹھیا خاکو رلیا!
غور دلاسہ بے وسواسہ خاطر سیئے غمخواری
کم تیرے وچہ ہمت کرساں قسمت نال نہ زورا
مطلب تیرے کارن ہنیں باغ ارم وچہ جاساں
ناظر تیرا اللہ بھاوے شاہپری لے گھر کرساں
جھک کے ست سلام کریندا جیوُ پیا سی مویٹیا

بی بی تائیں دُعائیں دیوے رب جزائیں
بی بی نے فرمایا لیاؤ جھب باورچی کھانے
کھاہدا کجھ طعام شہزادے لائق قدر طلب دے
جاں کجھ ہویا آسودہ راہی چھیڑی بی بی رانی
سیف ملوکے مجلس اندر پھول دتی سبھ ورتی
بہرامے دے مارن والا ملکہ دا چھٹکارا
ساعد یار ملن دا قصہ ہور مصیبت اُس دی
زار وزار رُنّاں سب کوئی نالے بی بی رُنّی
خدمتیاں نوں کہیا بی بی جھب جھب کرو تیاری
ہویا تیار اسباب تمامی پھیر عفریت بلایا
بی بی حکم کیتا عفریتے شاہزادے دے تائیں
ہیں بھی ایہ تک آئی جانوں وصل نہ لاساں موے
اُڈیا دیو محبت جایا اک پل کتے نہ اڑیا
باغوں باہر سی اک چشمہ آ لتھا اس اُتے
تا ستیں جے پھر آیا پچھوں اس بی بی دا ڈیرا
باغ ارم دے گرد چوفیرے ہو گئے ڈیرے ڈیرے
پریاں زیور گہنے بھریاں جیونکر ہریاں شاخاں
آدن سات لگائے تنبو باغ ارم وچہ لتھے
سچا سائبان شتابی شاہزادے پر لایا
جے توں بھلا میرے سنگ کریں اجر دیویگا سائیں
پور رکاب ٹکاندے جاندے خدمتگار سیانے
رکھ امید پیارے بیٹے فضل نیارے رب دے
دس زبانی اپنی سانوں ساری سفر کہانی
دریاواں وچہ جو کجھ ورتی جو گذری وچہ دھرتی
واسطہ سراندیپ ٹکن دا احال سُنایا سارا
سبھو راس براس سنائی مجلس سن سن کُسدی
تنیاں دی سُن گل محمد مجلس تتی ہوئی!
باغ ارم ول ٹرے شہزادہ خرچ دیو جو کاری
اوہوا آہو خاطف جیہڑا اگے چاء لیسایا
صیح سلامت باغ ارم وچہ اگے چل پہنچائیں
عفریتے شاہ کاہندے چایا سر پر حکم قبولے
سیف ملوک اس بیہڑے اندر باغ ارم تک کھڑیا
ساعت گھڑی آرام کیتو نے بیٹھ رہے یا سُتے
لشکر فوج نشان نقارے شوکت شان وڈیرا
شارستان سنہری اندر فوجاں پائے گھیرے
سیف ملوکے نال محمد ہس ہس کرن مزاخاں
مِلن چلے شاہپال نشاہے نوں دھو کیہڑے منہ متھے
بستر لادتے گادتکیے عزت نال بہایا

شاہپالے دے میلے کارن ہور گئے اُٹھ سارے
خاطر جمع تسلی کر کے آہو خاطف آئیا
اس جائی کجھ پریاں آہیاں ہور کئی طرفینی
کہہ کے گئے انہاں نوں چیتیا ویکھ آدم دا جایا
انہاں نوں کی صرفہ آہا گیاں جت دل جاناں
سیف ملوک اکلا رہیا پاس نہ رہیوس کائی
گل پھل رنگا رنگ دے تکدا پنچھی خوب ہزاراں
دم دم شکر ربانا آکھے حمد ثنا کروڑاں
پریاں باپ میرے دُکھیارے چھم چھم ہوسن روندے
پر میری کی خبر انہاں نوں جا پھتا کس جائی!
اوہناں بھیکھی لاہی ہوسی ہوگ سکتے مر رہیا
بابل میرا روندا ہوسی وانگ نبی کنعانی!
میں اج باغ ارم دچہ پھر دا بن پریاں دا لاڑا
ماپے غم میرے وچہ ہوسن کر دے نت سیاپے
رو رو کے ہن ہویا ہوسی پیو میرا نابینا
اس دی وَنڈے دا میں ہوساں مر کے خاکو رُلیا
مینوں رب دُتی وڈیائی موج بہشتیں ماناں
اینہاں خوشیاں اندر آہا خوشی نہ پچدی رکنے
بھتے سالکے راہ چلیندے خوشیاں مانن لگے

آوے جدوں قضا محمدؒ داناواں مت مارے
دیواں خبر پری نوں تیری سیف ملوک پہنچایا
گئے شہزادہ سوہنے انہاں نوں سبھو واقف علینی
شہر ہکر کجھ کر ٹیوناہیں ایہ گھر ساڈے آئیا
خوف خطر دی جائی رہیا ٹُتا بال ایاناں
بستر توں اُٹھ سیر کریندا باغ اندر ہر جائی
پھلے بھلیرے رُکھ نورانی انت نہ میوہ داراں
جیوندیاں وچہ جنت آندوس بگ گیاں سبھ لوڑاں
لُوں لُوں ٹھنڈ انہاں نوں اپوندی جی اج تکدی ہوندے
کردا سیر بہشتاں اندر ہولی آس لوچائی
اُنہی لذت یاد نہ آیا ناں کوئی خبر سینہا
نہ معلم اس یوسف والی پُت لدھی سلطانی
ناری لوک میرا تن خاکی چا دِن رکھ کند ہاڑا
خاکو اندر سوندے ہوسن جیونکر ہالی تاپے
آتش غم میری دی اس دا ہوگ جلایا سینا
یا وچہ وخت قضیتے بھارے پا کڑاہی تلیا
بیٹو بہار میری ہن دیکھے سبز ہووے کملاناں
توڑے کول سجن دے پھتا نوڑ پڑھے تل دستے
ہوئے بند نہ پھتے کدھرے ناں تھے نہ اگے

سالکے اشارت ست بآں سالک کہ بمنزل قرب ولایت رسیدہ در کشف وکرامات خوش شدہ مشغول اند از قرب محبوب اصلی دور ومحجوب وازمنازل دیگر ۱۲

خوشیاں خوشیاں سیر کرنیدا نظر چوطرفے پھیرے
لکھ ہزار درخت پہاڑی بہت بلند شماروں
سبز شعاع انہاندے کیتا ابر دا رنگ نیلا
بنگلے محل چبارے ڈھولر باغ اندر خوش جائیں
نقش نگار عجائب سوہنے ہر ہر طرح بنائے
تک معمار ادراکے والا کند ہویا تدبیروں
ہر حیوان انسان پری دی صورت نقش بنائی
ہر پاسے خوشبو پھلاں دی مغز معطر کردی
شاہزادہ تک باغ ارم دا ہو متعجب رہیا
بند رتے کوہ قافاں اندر باغیں تے صحرائیں
جنت اعلیٰ کہندے جس نوں ہوگ متے اوہا
کر کے سیر بہار چمن دا پھر چشمے پر آیا!
خوش ہوا نہایت مٹھی بہت سکھاون والی
دگن نہراں لہر بہ لہراں سجے تھاں کنارے
نارونی دا رکھ گھنیرا چشمے اُتے ہے سی!
جھلی وا دہن وچہ شاخاں کرن اشارت راہیاں
چشمے وچوں آپیلے ٹھنڈا پانی پیو!
نارونی دی چھاؤں جاکے ہویا دراز شہزادہ
مدت دا اندر آیا آہا نیندر گھل مل آئی

دریا تے کوہ قاف اس تھائیوں وسلے آہے نیڑے
نال آسمان جنہاندی چوٹی دسن قاف کناروں
رنگ برنگی میوے دسن کوئی سوہا کوئی پیلا
روضے مدرس مجلس خانے مسجد ہٹ سرائیں
ویکھ نقاش خیال اوہدے ہوش گئے بھل سارے
حکمت کاریگر دی روسے چتر کار منیروں
بہت کمال نہایت سوہنی زیور لا سہائی
ہر میوے تھیں باسن بہشتی قوت دے جگر دی
دل وچہ کہے بہشت اصلیا ہوسی کدا جیہا
ایہہ عجائب رکھ نہ ڈٹھے نا خوش آب ہوائیں
دنیا اتے کتھوں ہووے سُندر باغ اجیہا!
جس پر ہو خاطف آہا اول آن بہایا!
ستے برساں داماندہ مارا کرے نروا حالی.
ٹھنڈیاں چھاواں کولے کولے سبز فرش کھلارے
دریائی دی چھتر کی رادی ہوگئ سوہنی ایسی
آہو ہین تساڈے کارن خوب وچھائیاں ڈاہیاں
چھاں گھنی آرام کردتے گھڑی آسودے تھیو!
باغ ارم دی دار سکھائی مستی چڑھی زیادہ
ستا ہو بیہوش شہزادہ دشمن دا رچلائی

سے برساں دی رہا بس مرے جاں دچ منزل پہنیا ۔ الا گھڑی دی غفلت توں شیوں مور ہٹے مڑ بہتا

نفس موئے دا نگی بنیلیاں آن کرے اُپرالے ۔ باغ عقبٰی وچوں پھڑ کے قید مجازی ڈالے

سلوٹں سخت ہووں پھر ہٹاں کہن حکیم سیانے ۔ اس قیدوں چھٹکارا اوکھا کڈھے یار دھگانے

ویری دشمن موئے گئے وا اماہ دساہ نہ کریئے ۔ سپ موئے دا کنڈا چبھے پھر بھی دردیں مریئے

کر کر زہد ریاضت بھائی جاں میلے پر آیا ۔ خوشی غز در رت غفلت کیتی روح بندی مُڑ پایا!

تنگ پیا دل آہن ساقی بھر کے دیہ پیالہ ۔ دشمن دے وس ہیوس اکلا ہے تیرا اپرالا

قیدے اندر رہاں امیدی پی کے جام صبر دا ۔ من رضا محمدؒ ڈاڈھا جو چاہے سو کردا

داستان خبر شدن دیواں را از کشتن دیو و فتح کردن قلعہ اسفند باش و جستن ایشاں سیف الملوک را و یافتن و قید کردن اورا

راوی ایس قصے دے لینوں ہور صلاح وسالی ۔ پھر پچھوں چل پکڑ محمدؒ گل شہزادے والی

قلزم دا شاہزادہ جس دن کُٹھا سیف ملوکے ۔ چالی روز گذشتہ ہوئے بن فریادے کوکے

بعد اس قتلیں ماں باپ دیو دے خبر ہوئی اس گل دی ۔ اسفند باش قلعے وچ کُٹھا بیٹا تیغ اجل دی

ماتم بہت کیتا تخدا سوگ وڈا وچ دھرتی! ۔ اوہ مہینہ قلزم اندر روز قیامت ورتی

لوہے لوہے ہوئے سیاپے ہائے شیرا ہائے سیترا ۔ مائی باپ پٹن سر داڑھی منہ نہ ڈٹھا تیرا!

کون بجگت بپی آسماناں نوں کر گئی ایہہ کارا ۔ دیو پری کوئی مار نہ سکدا ساڈا لال پیارا

روندے دھوندے تے کرلاندے لٹے اسیں جہاناں ۔ کوئی نہ سمجھدا مارن والا ایڈ دلیر جواناں

جاں اس سوگوں باہر آیا کہندا شاہ دیواناں ۔ کر کے دغا دیواں نوں مارن ہے ایہہ کم انساناں

آدمیاں بن کسے نہ کُٹھا میرا شیر رنگیلا! ۔ مشرق مغرب نوڑی لوڑ کرکے وڈا حیلہ

ایہا دیو زور آور مارے آدم دی کی طاقت
اسفند باش قلعے وچہ کیہڑا آدم ہے جا سکدا
پھر بہرام تساڈا بیٹا جو مویا اس جائی
آدم شہدے دی کی طاقت نہ کوئی دیو اچالا
اینویں نال غمی دے تیرا فکر ہویا سودائی
ہاشم آہا نام اس دیوے قلزم دی جس شاہی
حکایت کتابوں آہا لکھیا وچہ کلامے
آدمیئیں بن کسے نہ کٹھا لوڑو جاگ سارا
پریاں دیو اکابر دانے عاقل سگھڑ سیانے
اوس آدم نوں لوڑ لیا و خون کیتا جس میرا
ٹاپو تے کوہ قاف سمندر جنگل بارا جاڑاں
لوڑ رہے ویرانے سبھے خونی ہتھ نہ آیا
شہر ولایت چودہ چو پھیرے چشمے حوض سرائیں
جس جس جائی سیہد آہا آدمیاں دا واسا!
کوئی کدھری کوئی کدھر لڑے کر کر دیواں لوں بھاری
باغ ارم دے اتوں لنگھیاں نال قضاء الٰہی
اوس درخت اتے لہہ آئیاں گوہ گوہ مچائی
سن آواز اونہاں دا آیا جاگ پیا اوہ راہی
کون کوئی توں کتھوں آئیوں تدھ معلوم نہ ہویا

عرض کیتی امراواں شاہا ہئی انسانی آفت
تساں عفریت بہادر اتوں جاون کولوں جھکدا
اس دا ثانی ہور زور آور کیہڑا اوس لوکائی!
اس بہرام بہادر اگے ہتھ اٹھاون والا
آدم عاجز مٹی دی کر سکی کی کمائی!
امراواں نوں آکھن لگا خبر مینوں ایہ آہی
آدمیاں دے ہتھوں ہوسی موت میرے بہرامے
سخت سزا دیاں جد لبھے اوہ دشمن ہتھیارا
لکھ ہزار روانے کیتے ہر پاسے ہر تھانے
ہندی جدھے دکھن پربت لوڑن چڑھ چوپھیرا
ندیاں بیلے خیبر غاراں وچہ پنجاب پہاڑاں
کیہڑا آبادی بھالن لگے ملکیں پھیرا پایا
رکھ بیچے کھوہ بنہوڑے ڈھوکاں کھیت گرائیں
پریاں دیو لگے سبھ لوڑن مل لیا ہر پاسا
اوس دہاڑے چالی پریاں آیاں وچہ اڈاری
ہیٹھ درخت ڈھونڈ نہ آدم زاد سپاہی
دیکھو وسوسے ایہ خونی ساڈا ہور نہ ہوسی کائی
سبھو پریاں دیکا دے کے جھن اڈے سپاہی
پریاں دیواں دے ایہ تھانے کیوں اس جائی سویا

احمق ہیں یا جھلا خبطی یا مغرور جوانی
کیہڑی جائی آکے ستوں مار کرے کوئی فانی

سیف ملوک دلبر جوانے خوب جواب سنایا
باجھ رضا ربے دے کیہڑا مارن والا جایا

جدوں قضا الٰہی آسی مول نہ رہسی ڈکی
حکمے باجھ نہ مراں کسے تھیں معلم ہے گل پکی

بیگناہ میرے ول جیہڑے بریاں اکھیں کرسن
سبھٹوں ہوگ جنہاندی آئی میرے ہتھوں مرسن

پریاں نے تد معلم کیتا ایڈ دلیری جس دی
قلزم رنڈی ہائے کیتی سچ ایہو گل دسدی

شاہزادے تھیں تھیں لگیاں نکے وانگ حلیماں
اسقند باش جزیرے تدھے کیتیاں سر مہیماں

قلزم دا شاہزادہ اوتھے تدھ ہی مار گوایا
سراندیپ دی شاہزادی توں چھڑکا لیایا

جے اوہ شیر بہادر توں ہیں سندر شکل سپاہی
تاں سو شکر اساں بھی ڈٹھوں چاہ تکن دی آہی

سیف ملوکے ایہ گل سمجھی ہین ایہ پریاں ایتھوں
سراندیپوں سنیاں گلاں رہ رہ آئیاں جتھوں

جیکوئی دور ملک تھیں ہووں کد واقف دستانوں
باغ ارم وچہ آیاں ہوسن زریں شارستانوں

آہو جیہیں کٹھا آہا شاہزادے فرمایا
ملکہ خاتوں قیدوں کڈھی جاں رب کرم کمایا

اوسے دل نوں ہمت دتی اوسے یاری کیتی
نہیں تاں اینویں کد مرنیدا ایسا دیو جمعیتی

پریاں کہیا دس اسانوں کیسکر کٹھا آہی
جیوں جیوں گذری سبھ سنائی سیف ملوک سپاہی

ویکھ اقبال دلیری اس دی ہتھ نہ پاون پریاں
ایڈ بہادر دلیواں مارے زور آور بلا شیں ڈریاں

حکمت مکر فریبیں کر کے قلزم گھڑیا لوڑن
سیف ملوک بھلاون کارن جھوٹھ مسند اجوڑن

شارستان سنہری دچوں کہن اسیں ہن آئیاں!
شاہ شاہیاں تیرے ول گھلیاں خوشیں خوشیں دھائیاں

شاہزادے نوں جا لیا تے حکم کیتا شاہیا لے
جے آکھیں تاں چالے چلئے کول بدیع جمالے

شاہزادے شکرانہ پڑھیا بہت دلوں خوش ہویا
نہن لئے ہتھیار پوشاکی اول منہ ہتھ دھویا!

پریاں نوں فرمائیوس جھبدے چالے چلو مینوں
نال شتابی جایا پریاں ایہہ ہن گھر تساں نیوں

ست دن تے ست راتیں اُڈیاں کر کے تیز اُڈاری
آن ہجوم اکٹھے ہوئے پریاں دیو مریلے!
ہن جاسیں تاں دسّاں ایتھوں آئی شامت تیری
قلزم دے درباروں آئے اسیں لوڑاؤ تیرے
ڈھونڈھ تھکے کل عالم تینوں مساں مساں ہتھ آئیوں
بے گناہ شاہزادہ ساڈا کیوں تدھ مار گوایا
سُن گلاں شاہزادے تائیں بہت آئی غمناکی
کی ہویا مر ویساں شوہدا کی جیون دا جھورا!
اک تے مائی بابل سنگیاں مر دیاں منہ نہ ڈٹھا
اوڑک اک دن مرناں بنلے کیتا پچھے کیا اگے
جان ہووے قربان سجن توں عشق ایمان نہ ہارا
سیف ملوک ایہناں نہ کھڑیا سندگدیپ شہر وچ
جو ویکھن سو ہائے ہائے کردے ہتھ مروڑن سارے
اوڑک کوٹ اندر پھر کھڑیا وچ حضور شہانے
سُچے فرش فروش وچھائے کرسی تنے ستھری
سیف ملوکے نظری آیا تخت اتے اک تودہ
سیف ملوک سلام پہنچایا جیونکر رسم شہانی
توہیں میرا بیٹا کٹھا اسفندیاش جزیرے
تینوں کجھ نہ سجھدا آہا اس دا بھی کوئی ہوسی

اِکس پہاڑ اُچے تے لتھیاں کِلک اِنہاں نے ماری
آکھن نس ڈھوئی تخصا اگے ہی بہوں ویلے
مدّت ہوئی اساں بھی چڑھیاں کیتی لوڑ بتیری
اس سلطانے گھلیا ساتوں پکڑو دشمن میرے
چڑھیا خون اکھیں وچ تینوں اوسے آن بہائیوں
مارا زائیں کرساں تینوں اج بدلہ ہتھ آیا
کہندا لبے کی مارن میرا عاجز بندہ خاکی
دو افسوس رہے دل اندر ڈاڈھے نال نہ زورا
دوجا جھیکڑوار نہ لیا یار پیارا مٹھا
نیت پریت تیری وچ مویا پتہ سجن نوں لگے
اپنی توڑ نباہ محمدؐ کجھ پرواہ نہ یاراں
پریاں دیو عفریت بتیرے ویکھن آئے در وچ
ایہ جوان نہ مارن جوگا کی کرسن ہتھیارے
سیف ملوکے ڈٹھے اگے بادشاہی سمیانے
تخت جڑاؤ تے شاہ بیٹھا دیواں بھری کچہری
سٹھ گز لماں قد دیوے دا چہرہ غضب آلودہ
جھل سلام تخت پر گجیا کہندا ہے نقصانی!
گھاٹل کریں جوان اجیہے جا پاسیں تقصیرے
جیونکر ہیں اوہدے غم رُناں باپ تیرا ہن روسی

سیف ملوکے جھڑکاں سن کے رت گئی سک ساری
نال دلیری اٹھ سلامی کردا دوجی واری!

دے دعائیں کرے ثنائیں دل وچہ اوٹ اللہ دی
نال فصاحت عقل بلاغت صفت کیتی اس شاہدی

پھیر اس اگے چھوہیا قصہ اپنے حال احوالوں
اوس جامے اس مورت والا عشق بدیع جمالوں

سفر سمندر فوج ڈوبن دا ذکر زنگی دا آندا
بوزنیاں تے سنگساراں دا قصہ شہر زناں دا

ہور قفیئے جانوراں دے بھی گل تتی ہتھل دسی
اسفندباش جزیرے والی گل دسی پل پل دی

ملکہ دی بیہوشی والی ساری گل سنائی
مورت دسی بہرام دیوے دی جیہوں مویا سنگ آئی

واسط سراندیپ وڑن دا سارا حال سنایا
ہور بدیع جمال پری دا جیہوں جیہوں درشن پایا

شفقت الفت شاہپری دی قول قرار زبانی
مہرافروزے دے گھر دردی دسی گل نشانی

مہرافروزے دا نال لے جانا باغ ارم وچہ جانا
پھر پریاں دا نال بہانے سنگلادیپ پہنچانا

سچو سچ سنائیوس سارا جھوٹھ نہ کہیوس ماسہ
سبھے ناہیں آکھ محمدؐ کہہ سچ لے وسواسہ

شاہزادے بھیتیں کہن لگا ہاشم شاہ غم بھریا
متھے وٹ اکھیں پر لالی ڈھیر بچارا جریا!

بعیڈاں وانگ حلیم دکھاویں نیت دے گھبیاڑا
مثل فرشتے صورت وسے باطن دیو اداڑا

ناحق خون کیتا تدھ کاہنوں بیگناہاں ماریں
روز قیامت بجھ ہوویگی من وچہ خوف دیاریں

سیف ملوکے کہیا اگوں آکھ سلام دوبارے
لکھن ہار ازل دے شاہا جو جو نقش اتارے

متھے میرے جو اس لکھے عیب گناہ خطائی
کد تدبیروں دھوون ہوندے پکے لیکھ خدائی!

ایہہ منہ کالکھ لگنی آہی لکھی دھر درگاہوں
دوس دیہو کی مینوں شاہا ڈاڈھی قضا الٰہوں!

توڑے لکھ افسوس بندے نوں لگے کم وہاٹیاں
ترٹا لعل نہ جڑیا مڑکے ہرگز جھوں تایاں

صورت شاہ جوان تیری دی ویکھ لگا غم مینوں
ہونی ہوئی نہ مڑدی آہی کی ہن آکھاں تینوں

ہتھوں چھٹا باز نہ مڑیا نال افسوساں گھیاں
کجھ نہ حاصل ہویا شاہا پٹ پٹ منہ سر بھیتیاں

کیتی اپنی دا دل اندر بہت افسوس کتیائیں
ہائے ہائے ڈب مراں وِچ ندیاں رنج آیا اس رستے
ڈاہڈھی ہے تقدیر الٰہی منہ مارے تدبیراں
کیتا عذر خطائی مُنیس سیف ملوک شہزادے
گنتریاں وِچ آیا کہندا مار سٹاں کہ چھڈاں
کدی کہے جا قید کرائیے کدی کہے ہے ماراں
لِلّٰلہ خون پتر دا بخشاں مت ہیں بھی بخشیواں
رہ رہ کے پھر رہ نہ سکیا کیتوس حکم قتل دا
ہاشم شاہ فرمایا اوڑک معلم ہویا میینوں
جلّادے ول شارت کیتی ترت اوہ حاضر ہویا
بلّیاں اکھیں تے منہ کالا گکیاں داڑھی مچھّاں
پھکی خوہ تُرش و دبے تلخ زبان رنجانی
رنگ دیدار زہلے والا وانگ مریخ صلابت
خونی سُرخ لپوشاک لگائی باہر تیغ میانوں
مریخے دل ہوئے شکستہ تیغ اوہدی تکھیں ڈر کے
دہشت دیں البرز کنباوے پیٔے پہاڑ تریلی
توبرہ ریتو بھریا گل وِچ خونی نطع بغل وِچ
رتی رحم تے سہم دلے نوں ترس نہ وِچ سرشتے
اوّل نطع زمیں پر دھریا اوپر ریت کھلاری

ظلم بُرا ایہ تُھے لگا ہتھیں زہر پیتا ئیں
ٹٹّا شیشہ پھیر نہ جڑیا نال گجے بند بستے
کس سر دس محمدؒ پھڑ لویں اپنیاں تقصیراں
ہاشم دا بجھ غصّہ گھٹیا رہیا کمی زیادے
اوڑک ورم پتر دا آکھے بہتر جے سر وڈھاں
کدی کہے بہرام نہ مرڑدا نال اجیہاں کاراں
گرم پیالہ غصّے والا اندر و اندر پیواں
گج پچاوے کون غصّے دا اُچّا بھانبڑ بلدا
توں دلبند اساڈا اکٹھا قتل کراواں تینوں
جیوں بدکاراں دے سر آ کے ملک الموت کھلویا
چٹے دندلیاں تھیں باہر ال موہیں تے مچھّاں
گنیوں کھاؤں کر دا سبھے چہرہ مثل سوہانی
ویکھن ساتھ دلیری بھجے کھاون آئی آفت
تبر اتے خوں ریز زیادہ باشک ناگِ زبانوں
جوزا برج کرے دو پھاڑاں سر تیرے دھر کے
لرزہ پوے زمیناں تائیں جاں اس نوں شاہ پیلی
سینکڑیاں نفس ذبح کریندا وانگ قصائیاں پلیچ
خونی کم ہمیشہ وانگر ملک الموت فرشتے
پریاں دلوو ڈیرے نٹھے ویکھ اوہدی ہتھیاری

شاہزادے نوں باہوں پھڑ کے ریتے وچ بہایا
قدرت ویکھ خداوند والی کردا کیڈ تماشے
مارن لگے شیر دنبے نوں گرگ کرے ایرالا
کھاون لگا باز کبوتر پنجہ مار غضب دا!
ہاشم شاہ اگے جلادے اس دم عرض پکاری
ہمت تیری نال نہ آوے زور رہیوں وچ باہاں
اج دن تیک نہ بچیا کوئی جو میرے تک بہتے
شالا خیر تساڈی دائم مانوں خوشیاں لاکھاں
ہاشم کہیا کہہ توں بیشک جو تیرے دل آئی
نیک نصیحت ہر دی منیے عار نہ کریے ماسہ
ہاشم شاہ اگے جلادے عرض بنا سنائی
خویش قبیلے اس دے سارے میر وزیر تمامی
سبھاں رل صلاح پکائی ایہ شاہزادہ کائی
سرو بانو ہمشیرہ شاہ دی مائی مہر افروزے
ناطہ کرن اوہدا اوہ گیاں شاہپال دے گھر نوں
ڈرکھاں روح نبی دے کولوں مت کو غیرت آوے
تیرے تے شاہپالے اندر ویر پوےگا بھارا!
خون اودھا لے کیکر بچدے ایڈ جنہاں ایرالے
تدھ جوائی اس دا کیتا کداوہ کرسی تھوڑی
اگر تیغ سرے تے آندی مارن اُتے آیا!
پنجے وچوں تیتر چھڈے رحم کیتے جد باشے
بہے چڑی دا راکھا بن کے باشک ناگ ڈنگالا
لگڑا اس تھیں چھڑ کلکے رکھے فضل پچھانوں ربدا
شاہا تیز تیرے اقبالوں واہڈ میری تلواری
دو جا دم نہ لیندے مڑکے تیغ جنہاں تے واہاں
گرگ شفاعت کون بندے دی پاپ کمائے بہتے
دو تن سخن میرے دل آئے جند بخشو تاں آکھاں
نیک صلاح سبھس دی سنیے کھائیے نہیں خطائی
جو آمتاں دے گھر آیا ہو یا لے وسواسہ
شاہ وڈا شاہپال اجیرا نبی سلیمان جائی
بھیناں بھائی ساک آشنایاں کیا خاصی کیا عامی
شاہپالے دی بیٹی نے کر کرنا خاص جوائی
ویکھ پسند کیتا ایہ لڑکا اندر پہلے روزے
نبی سلیمانؑ ایہ کڑمائی کیتی ویکھ امر نوں
اُٹھے فتنہ شرا جیہا ایہ کم مشکل پاوے
ایہاں معاملیاں تحقیق پچھوں ڈھکدا منداکارا
شہر ولایت اندر شاہا ہسو نہیں سکھالے
ایہ کم کر کے جیہیں کتھے ہے کوئی جا گڑھ لوڑی

آدمیاں دے ملکے اندر باپ اوہدے دی شاہی
دیو پریاں دے ملکے اندر کدھیں شناہ پیالوں
ایس جوانے خون تساڈا کیتا نال نادانی
زوری خون کرایا اس تھیں چاچیکا زنانی
ہٹ نفیر مقدم ہویا موضع وچ بلا کے
ویری کولوں ویر کوہاون ٹُہے رناں دکالے
کدے کسے دی سگی ہوئی جس نے نار سرایا
نور حیا ہدایت والا برقعہ گرد جنہاں دے
کی ہویا جے چہرہ ساڈا ہوگیا مرداں
ناریں سو جو شہوت بھریاں تاڑن ڈنڈ جواناں
کھیکھن تھیں کر خوف محمدؒ باہر نکل اس گلیوں
اینہاں گلاں تھیں بے کی لبھدا عیب کسیدا کرنال
عرض کرے جلاد بیچارہ مڑ مڑ نال تاکیداں
کہندا آہی خبر تسانوں بھی بہرام جوانے
جیونکر توڑ دل لکھی آہی سر پر اوہو ہوئی
ایسا رستم دستاں آہا دیو پریاں وچ نادر
دس ہزار نرہ دیو جنگی چہل ہزار عفریتے
ایہ کمزور جوان بیچارہ کی آہا اس لگے
کرو قیاس دلے وچ آپے کی کجھ اس دا باور

چار اک نہے شہزادہ اسدا خدمتگار سپاہی
ادھر نٹھوں اوہ مریسی ڈاہڈے تیر نہ لوں
عشقے سی مت ماری اس دی کر بیٹھا دیوانی
موت اہدی سی اس دے ہتھوں لکھی قلم ربانی
کہندے بھینوں قتل کرایا ویری چاچیکا کے
ہتھیں زہر پلا کھیاون خاوند یار پیارے
نتے برساں اگ پوجے کوئی پھر ساڑے ہتھ لایا
سو کیوں ناریں گنیئے بھائی مرد ایمان تنہاں دے
جس دی نیت مرداں والی سو ٹیوم دسیجاواں!
اک ککھن پھر دو چار کھن لکھن بُرا برا تاں!
بُریاں تھیں بُریائی نکلے بے بھلیائی بھلیوں!
اپنا آپ سنبھال محمدؒ جو کرناں سو بھرناں
نام جلالؔ دتے نم شقا عنت راہ دسے سب بیداں
آدمیاں دے ہتھوں مرنا اوڑک اکس زمانے
نہیں تاں اوس بہادر دے جیہے مار نہ سکدا کوئی
جیوں اجڑ وچ ننبر تیریں سی لشکر وچ بہادر
اکسے حملے نال ہلائے مار گواہ پڑ جیتے!
پر جاں گھڑی برابر ہووے ساعت ڈھل نہ لگے
نال اوہدے کی قدرت دھردا توڑے لکھ بہادر

جو کجھ وچ کتاباں لکھی ہونی سی سو ہوئی
دوجا ہور سنو گل میری تر کھے کم شیطانی
جیوں جیوں دنیا تے اوہ ورتے سو درتب بھلیرے
طوق سنگل جمشید بنا کے چھوڑ گیا اس گلّے
زندہ مارن پھر بھی سوکھا جاں چاہیے مر جایا
ہاشم شاہ جلاّدوں سن کے گل پسند لیا ندی
جو توں دسیں سو ٹھیو کریئے گل کیتی تدھ خاصی
عرض کیتی جلاّدے شاہا اس نوں قید کراؤ
جے اس کجھ اپاؤ نہ کیتا باجھ اسدی نہ لوڑی
جے اوہ زور اکر کے منگے دیہہ جدائی میرا
ہاشم شاہ جلاّدے تائیں آفرین پکاری
جلاّدے نوں خلعت دے کے کیتا وچ امیراں
قلزم کوٹ اندر سی کھوہا ڈونگا ودھ شماروں
یا اوہ روز حشر دے والی آہی رات ہنیری
کی کجھ آکھاں بھلا اس دا دھول تھمی تک پہتا
جے کر پتھر اتوں سٹیے ربے برس تک راہی
جے سورج وچ جھاتی پاوے ویکھ ہنیر اندا
برا در وگ دیواں دا آہا دوزخ دنیا اُتے
پیریں سنگل طوق گلے وچ شاہزادے نوں پا کے

سر پر مَن رضائے بے دی دوس نہیں اس کوئی
اگے بھی تدھ نالوں وڈے ہوئے شاہ جہانی
جے جلیں پھڑ چال انہاندی ایہ بہتر حق تیرے
بندخانہ اسکندر کیتا تقصیری دُکھ جھلے
مویا گیا مڑ کیسکر پھسی جس دن دینا آیا
کہندا اس نفس توہیں دسیں ایہ صلاح اساندی
پر اک بھاوے ناہیں اس دی مُڈھوں کرن خلاصی
شاہا پیلے دی جاں جاں توڑی مرضی نہ آزماؤ
اوس ویلے بہرامے بابت مارسٹن گل تھوڑی
قیدوں کڈھ کریسیں حاضر تاں کم چنگا تیرا
ایہ صلاح پسند لیاندی نالے مجلس ساری
خونی قید کراون کارن کرن لگے تدبیراں
بہت لماں تے باطن وچوں کالا تار زناروں
ویکھن سات کنارا اس دا جیاندی بھج دلیری
پیروں سرا نہ نظری آوے جے سو تکیے بہتا
جیا جدن اوہدیو چہ مر کے گندی ترقی آہی
کالکھ بُری اوہدی وچ آیاں نور دہیں دا کھسدا
سب اٹھوئیں ہور خزندے وانگر کالے کتے
اوس درو گے وچ وگایا بیٹھا تھلے جا کے

صورت سیرت وچوں آہا بہتر یوسف ثانی
بے نظیر شہزادہ آہا عشق پری دے پھڑیا
پیٹ پہاڑ دتا چا اتے منہ کھوہے دا گھیا!
دیواں قتل کرن تھیں چھڈیا قید بُری وچ پایا
اوس پڑے وچ موری کیتی وانگ چکی دے گالے
کدی کدی کجھ روٹی پانی تھوڑا ایہتا کھانا
جاں شاہ مہرے باہر کڈھے روشن وانگر اگی
سپ اٹھوئیں ہور خزانے نس چھپے وچ دھرتی
پیر مِیں سنگل بیڑی بدھی گن جاپئے گل گولے
آب حیات کھریدا چشمہ سیف ملوک شہزادہ
نال افسوس اوہدے کر بیٹھا انبر باناں نیلا
سینے داغ چنے نوں لگا تک کے شاہ دا رولا
رکتول نس ونجاں اسماتوں دھاڑا لوکو دھاڑا
یوسف ثانی ویکھ جوانی ترس نہ آوے تینوں
پیا خیال اساڈے ویری کس نوں کوک سنائیے
اوّل لاء امید بھلے دی قید بری وچ پاندا
دن دن واہدا گھٹ جینے دا کرچوہدیں نوں پورا
کوک دوہائی کرے لوکائی دولابی اسمانوں
باغ دلاں دے اندر جیہدا ایک لڈکا پھڑ کے

تاہیں ملی میراث انہاندی کھوہ پیا زندانی
تاہیں قید دیواں دی اندر جا بیچارہ جھڑیا
ویکھ عاشق دی بھکھ محمدؒ اجے نہ عاشق رجیا
بھکھا تے ترہایا مرسی سہم اونہاں کجھ آیا
انّ پانی لمکاون اوتھوں پا کے وچ پیالے
سیف ملوکے ول پہنچاون کر کے خوف ربانا
اعظم اسم زباتوں پڑھیا کھوہے وچ لگی!
بہتر یوسف والی حالت سبھ اوتھے ونجہ ورتی
ہتھ ستھوڑی سنگل نالے کجھ بھارے کجھ ہولے
وچ ہنیر کھوہے دے بیٹھا رب داویکھ ارادہ
سورج دا غمناکی کولوں ہو گیا رنگ پیلا
نت دہاڑے گھٹدا جاندا کہندا ہائے مقبولا
زندتیرے کہے تیز اساں تے ہے بدھیا گھیارا
خوب جوان اجیہا پکڑیں عالم دیکھے جینوں!
ظالم ستم ہمیشہ کردا کت پاسے نس جائیے
کھڑ خورشید دوپہراں اتے دھرتی وت ڈوباندا
پھیر اٹھائیں راتیں توڑی کر چھڈدا بے نورا
نت کھوہے وچ سٹدا پھڑ کے روشن جن جیہا نوں
گھبیاڑاں دے ہتھ پھڑاندا وند وند کھاؤ کھڑ کے

ننگے سر پہاڑ چکائے جنہاں پھُل نہ چایا — دیکھو پھل گلاب چوطرفوں سیخاں دے منہ آیا
باغیں سیر کریندی بلبل پکڑ پنجر وچ پاوے — سیف ملوک جیہے تن نازک ایسے دکھ سہاوے
جاں اس اُتے باز آسمانے سٹیا درگ شہزادہ — تروٹے بھیٹ پُرانے مڑکے ہویا درد زیادہ
زار و زار روئے وچ درگے رتو نیر او چھلّے — بھارے سنگل کا ٹھڈیے سن کجھ ہتھ پیر نہ ہلّے
رین دناں کجھ چین نہ رہیا دین کرے دکھیارے — فکر دھیان نہ جان اپنی دا دل وچ سان پیارے
ایہ کی سخت زمانہ آیا ہائے ہائے وے اسماناں — قدر بقدری موجاں مانے ہر کوئی وچ جہاناں
مینوں دن دن دکھ زیادہ ہوروں ہور سیاپے — کتھے وطن کتھے سنگ ساتھی کتھے دکھیڑے ماپے
کتھے ساعد کتھے ملکہ کتھے باغ ارم دا! — کون کرے اج بھال محمدؐ ہووے سنبھال اس غم دا
نال میرے کی نالش تیری ہے آسمان بلندا — میں کی شرکت سادھن جوگا عاجز خاکی بندا
میں شہدے پردیسی بندے کی گمایا تیرا! — ناں کوئی تیر اتارا لاہیا ناں چن چھپایا تیرا!
ملکوں دیسوں باہر ہوکے مگر میرے کیوں لگوں — اجے میرے پر تھوڑی ہوئی کی کجھ کریسیں اگوں!
شوق سجن دے والی مینوں مشکل آہی تھوڑی — بیدادی اپنایئیں راجہ بھلی عدالت لوڑی
اگے بھار غماں دے میرے چور کیتے ہڈ سارے — ہوراتوں وس جھٹے پائیو ہے ظالم ہتیارے
ایسے پاپ کمادن وچوں کی تینوں ہتھ لگدا — کی لیجاسیں دنیا اتوں پھڑ پھڑ غریباں ٹھگدا
لسّے اتے زور لگاون کم نہ زور آور دا! — موئیاں ہویاں نوں پھر کی ماریں بے انصافا مردا
میں تے اگے عشق پری دے مار کیتا ترانا ں — مُردے تے کی زور لگاویں ہوا ایسا ستراناں
اگے ہی میں درداں والا سانگاں سار پروتا — اُٹھدا بہندا روندا رہندا روندا ہیا کھلوتا!
جمدڑیاں بھاپئے قفسے سکھ نہ ڈٹھا کائی — عمراں دے دکھیارے تائیں پنج جنیندی مائی
یا پھر زہر آلود گھلوتی اس دم دیندی دائی — میرے نہاں کٹے دکھ کیہڑا ایتھے دی لکھوائی

وقت جوانی عیش جہانی ترنجن ست روز عمر دے
پُلصراط جیہے تے پینڈے جھل جھل روز حشر دے

موج غماں دی اندر آئی رُڑھ دی جان نمانی
دوروں نظر پئی اک بیڑی پانی اتے تر دی

نیڑے آئی کھاون سہائی بن سنسار مریلا
تتی ریت دُکھاں دی اندر ریں ترہایا سڑدا

نیڑے جا ڈٹھے جس ویلے اوہ آہے ہتھ بدے
سراندیوں آندوئی پریئے ہکھی لا وصل دی

شاہ بدیع جمال پری دی صورت حاضر کر کے
بھل گیا تدھ اوہ رل بہناں قول قرار زبانی

یاری لا پریت پکائی بے وفا نہ رہئیں
گیا وفا تساڈے دل تھیں بھلی محبت گھولی!

میری جان محبت تیری تدھ نہ وچہ دلیلاں
کھوہ پیا ہیں تیرے پچھے ہتھ منہ دھوتے جانوں

غم تیرے وچہ گئی جوانی جان چلی ہن ایتھے
یاری لا کے چا ئیوئی اول سٹیوئی وچہ خواری

ویکھاں کیڈ سوگنداں چایاں کیسے نیوں لگائے
توڑے عاشق کجھ نہ کہسی تینوں عیب نہ لاسی

طعنے لوک دیوے گا سارا کہر کہ اندر وڑسیں
ایوبں دُکھاں وچہ لنگھائے رو رو آہیں بھر دے

باغ ارم وچہ بہتیا ہیساں کول اپنے دلبر دے
ناں کنڈھی نہ پل بریتی جل تھل دِسدا پانی

پکی آس لگی وچہ دل دے ہوئی مہر خضر دی
یار ملن دی ہکھی ہو یا دشمن دے سنگ میلا

پانی دا ڈل نظری آیا ٹریوس اُٹھدا جھڑدا
ترنی آس پیاس تپایا ہڈ کلیجہ جلدے

راہے قید کرائیو مینوں خبر نہ سی اس گل دی
غم دے گلے اولا ہمیں کردا رو رو آہیں بھر کے

اول لا امید وصل دی ہن ہوئیں بیگانی
ہن کیوں ڈٹھے باہجھ گناہوں جھب تینے ول گئیں

کار مبری جند واراں تدھ توں کم تیرا بد قولی
ایسے کم نہ لائق پریئے تیرے جیہیاں اصیلاں

شاید یاد نہیں تدھ کیتا مینوں کدے زبانوں
سی اقرار ملن دا پریئے دس ہن ملسیں کیتھے

ایہ بدظن نہ آہا تدھ تے جد ئیں لائی یاری
ہن تدھ منوں بھلایا مینوں اوہ دن یاد نہ آئے

ہور بھی خلقت دنیا اتے کدا یہ گل لچیاسی
بیوفا کہے گی خلقت کس کس دا منہ پھڑسیں

کہسن واہ پیرا نہ تیرا یا دنہ کیتوئی جانی
توڑے میں نہ ٹکساں جا کے خلقت ہور ٹکیسی

کس مذہب وچہ جائز آیا بھجن قول قراروں
ویکھاں یار قرار جنہاں دا کی گلاں پھل پائے

ویکھ شراب شرابی تاہیں سٹ سٹ کے منہ پھیندا
ویکھاں رات پیالہ جن دا جس ویلے بھن سٹدی

کی امید ترے سنگ رکھاں کس ہیکھے خوش ہوواں
ایسا مردنہیں میں کجا تیری بے پرواہیوں

عشق تیریبے رستے اندر جے لکھ سختی سہساں
کون نکے اس ویلے آکے حالت میرے من دی

ناں منہ یار کہاون جوگا کراں سنگار جی لاکھاں
عاجز کیتا خو تیری نے نام تیرا کی دھریئے

جے لکھ ظلم کرو پھر رکھساں جانی نال تساں نوں
خوب شکل محبوب اجیہا مشکل ترو ڑن یاری

گلے اولاہمیں آکھ شہزادہ مڑکے پچھوں تاوے
کہندا ہے بدیع جمالے ہیں تدھ پیاد چھوڑا

پیر شہید کرے کوئی بدلا وے تیر نشانے
ٹھنڈی واہ تساڈے دل دی اس کھوہ وچہ نہ لگدی

متھا مار زمیں پر پٹکے ڈھیندا اکھلا کھلوتا!

یار بنا مڑ سار نہ لیئو مار کرائیو ای فانی
جگ بدنام کرے گا تینوں بولی لوک مریسی

اَوْفُوا بِعَہْدِیْ پڑیئے مکھ نہ موڑیں یار ول
نازک بدن اتے اُٹھ خاراں تیرے آن لگائے

تاہیں نام حرام دھرائیوس پاک شئیں دا بندا
عالم تے منہ کا لکھ لیندی کی رشنائی گھڈدی

عمر چلی تدھ قول نہ پالے بیانصیبے روواں
یاد تیری تھیں غافل ہوواں نساں تینوں داہیئوں

سیج ہو کے اک قلعہ نہ ہٹساں پھیر او تے دل ڈھیساں
اک فراق دو جا تن گھائل قید ہو یا وچہ بندی

ناں دل ایہ گواہی دیندا بے وفا تدھ آکھاں
ناں جانی نہ دشمن جانی دوئے کہندے ڈریئے

نام بدیع جمال جنہاں دا خون حلال تنہاں نوں
سو سو واری راہ او بدکے تے بہتر ہے خیدواری

نال خیال جمال پری دے حال احوال سناوے
میں رنجور تیرے غم اندر تدھ بھی ناں غم تھوڑا

اس قیدوں تے درد فراقوں کڈھی کسے بہانے
جس داؤ وچہ لوہ نہ تیری ساڑے وانگر اگ دی

کہندا یار وچھناں تدھ تھیں درداں وچہ پروتا

کجھ گناہ بے ادبی ہوئی قید ہویوس اس راہوں
چاہ تیری دی بہاہ قبولی کون کڈھیں ہن چاہوں

ہتھیں پیریں سنگل بیڑی آ ویکھاں ہیں قیدی
دکھ جھلاں تے بکھ نہ موڑاں تیری دل امیدی

جے ہیں لکھ بے ادبی کیتی کیتا اپنا بھرناں!
توں حاکم ہیں رعیت تیری کرے جی کجھ کرناں

ہرگز چیت نہ لیا پیارے کیتا سخن دلیری
رحم کریں ہن عاجز ہویا قید بری تک میری

جے ہیں سو گستاخی کیتی ظلم نبیرے کجھ چھلے
اجے نہیں گستاخی مکی ناں کر ستم ادتے

ایسے طرح نہ رکھ ہمیشہ مارا کے کر یاری
یا تلواری دے منہ ویکھاں یا منہ دس اکواری

جے ہیں نال تساڈے مندا جانے رب دلیلاں
بے دوسے سر دوس قبولے اگوں شرم اصیلاں!

جیوندیاں تدھ یاد نہ کیتا مویاں دلاسہ دلیسیں
بے امید تیرے تھیں سجناں مت سر ہتھ دھریسیں

ہتھیں یار ہوواں قربانی کم تیرے سر لگے
کھوہ پیا ایہہ جیون میرا مرن بھلا تدھ اگے

پاس تیرے ہن پہنچن اوکھا گلساں وچہ درگاں
درد میرا سر دردی تینوں کیونکر نیڑے لگاں

ہنوں جہان نکل وچہ بیٹھا ڈرداسیس نہ چاواں
دور بھلا مت کول ہوواں تاں تینوں رنج پوچاواں

خوشی رہو تم یار پیارے دور اسیں دکھیارے
سکھ نصیب تیرے ہن جائے بھر دکھاں دکھارے

دکھ سدا سکھ گاہ بگاہاں دکھاں توں سکھ وارے
دکھ قبول محمد بخشا راضی رہن پیارے

بے سجناں ہن تے پہنچ شتابی واگ چلی چھٹ ہتھوں
ایہو خوف آہا دل میرے ایس بیگانی ہتھوں

تدھ کہیا سی تاں ڈر مولے ہیں کرساں اپرالا
ہن اس سخت مصیبت اندر ہویوس مرنے والا

حسن جمال تیرا کس کاری عاشق سکدا مرسی
جاں دیدے نابینے ہوئے پھر سرمہ کی کرسی!

دنیہ جاں تجھیاڑاں کھاہدا آجڑیاں کی کرناں
کانگے نیں گھراں دی پٹی کس اتے چھت دھرناں

جاں کھیتی دا کجھ نہ رہیا ناں سکاناں ہریا
کس کم دھپ بکاون والی کس کم بدل وریا

سجناں سار نہ لئیا میری آ ویکھاں کی رولا
نک وچہ آئے ساس محمد درشن دس مقبولا

دکھ میرے کی آکھن جوگے کد آون وچ لیکھے
تد پتیجے یار محمدؒ جیکر اکھیں ویکھے

کتھے یار کتھے میں قیدی کتھے صاعد بھائی
کون ونڈے اج دکھ محمدؒ حال نہ تکدا کائی

سیف ملوک درگے اندر بہت ہویا دکھیارا
اگ فراق کیتا دل پُرزے ناں سہیدا چھٹکارا

پل پل سال مثال گزارے اک اک روز حشر دا
رین لنگھائے وین کریندا ناں جیوے نہ مردا

انت حساب دکھاں دا ناہیں لوں لوں ہویا شکستہ
دل بستہؔ تن خستہ لبستہ نالے لبستہ رستہ

نال تیمم کرے عبادت پڑھدا نفل نمازاں
مُکّن کد غماں دیاں راتیں ہویاں دور درازاں

کالی رات وچھوڑے والی ڈبکیّ وچ درگے
ہتھیں پیریں سنگل بیڑی کٹن عاشق مُکّے

کون سُنے تے کیہڑا پچھے جے سوکرے لکارا
صبروں باجھ علاج نہ کوئی صبر کرے بیچارا

کوکے موت نہیں میں جوگی کس دی آئی لیلاں
جاگدیاں رت کٹے لیلاں جیوں مجنوں بن لیلاں

آئی رات اک رحمت والی وانگر لیل قدر دے
ابر سبز بغیچہ کیتا تازہ نور بدر دے

نیلے چھتر آسمان کھلارے جھبے لا سنہری
فرش فلک دے اتے تارے پخن وچ کچہری

نسدا پھرے شیطان دوراڈا کھا کے خوف شہابی
لَاحَوْلَ وَلَا پکارن جو کیدا رجنابی

رات کیتی کستوری چُلے سبھ ہوا جہانی
لعلاں وانگر چن چمکدا صاف زمین نورانی

باغاں اندر چھاں رُکھاں دی نقش نگار بنائی
کالی چھاں چٹا وچ چانن خوش مرگان وچھائی

ماہی مُرغ آسودے ہوئے وحشی شیر آرامی
خوش ہوا سکھائی سبھناں ستے سکھ تمامی

باراں اند لبستر کیتے رل شیراں تے ہرناں
ساہ گُتے رل سُتے آہے ویر نہیں اج کرناں

گھٹ وچ سوالے چوہے بلی جیوں مشتاقاں
باز تتر اک اڈے اتے بیٹھے نال اتفاقاں

نیند رکھٹے کر سواندی چوراں جو کیداراں
غفلت نشہ رقیباں چڑھیا یار ستے سنگ یاراں

سیف ملوک درگے اندر بیٹھا اکلا جاگے
رب دی دتی سخت مصیبت پیا سر تے جھاگے

له [illegible]

عہ دل [illegible]

مورت وے چمکارے کولوں کھوہ اندر روشنائی
روٹی پانی آون والا منگھ آہا جو اوتے

سیف ملوک ڈٹھا جد زہرہ کہندا اسنوں رو کے
تینوں رب بھلیائی دتی مندے وزرہٹا ویں

چانن تیرا رات اندھاروں کردا خوب اجالے
توہیں نور مثال حضوری خوشی کریندیاں یاراں

لطف سخاوت کم ہمیشہ سرداراں دی خوبی
سنئیں بنھ تیرے وچہ کتنی ہر مشکل دے دردی

سبت سراں خوش گاون والے تاں تیر تھیں پا ندے
چھاپ شہانی داتوں تھیوا عیشاں دے گھر رالی

زہرہ لنگھ رہی پھر لگا مشتری وں چمکارا!
مشتری نے سعد اکبر تینوں آکھے سب لوکائی

نظر کریں تاں جان وہاویں جگ پر سکہ تیرا
منشی خوشخط لکھن والا لکھیں خط کتابت

تدھ کولوں ہے راس براسا امن قرار جگت دا
نال وفا تے مہر اپنی ہیں ول کریں نظارہ

موڑ کیویں بدبختی میری کردیہہ بخت سولے
اوہ تارہ بھی اولے ہویا نٹھا گل گھسا کے

دل وچہ کرے دلیل شہزادہ کی کم کرسن تارے
طرف آسمان تکے شہزادہ دسدا تارا کائی!

اوتھوں زہرہ تارا ڈٹھوس طالع جاگے تشتے
عرض کراں تدھ اگے زہرہ سن کھاں گھڑی کلکو کے

بخت بخیل کسے دے ہوون طالع نیک وٹاویں
فتحمند تیرے تھیں ہوندے طالع دولت والے

سبھ کوئی چاکر تیرا ایہی توں وانگر سرداراں
کر کھاں لطف میری ہن بیڑی لانبے لگ دھ ڈبلی

بار ہیں گھر ملک تیرا ہے پھیرا اختیاری ہر گھر دی
خلقت عطر عبیر تیرے تھیں منگ ہمیشہ لاندے

ساجن چند میری دادار و خبر اوہدی اج آلی
اس اگے مرعرض کریندا سیف ملوک بچیارا

سچے سبھو وعدے تیرے ناں وچہ کجھ خطائی!
ہوون بخت بلند تیرے تھیں نور پھیرے دل میرا

ہر میدان تیری ہے فتحا والی خوب ولایت
مائل نال صلاح تیری دے کاروبار جگت دا

جے کوئی چارہ چلدا تیرا کر دیکھاں کوئی چارہ
نال میرے کر نیکی جیسی مرد کریندے بھلے

سیف ملوکے ڈٹھا اوہ بھی آپ پیا کھوہ جا کے
آپ تخت توں ڈھینڈ جاندے ہو غریب بچارے

سطہ زہرہ نام ستارہ ایست بر آسمان سوم کہ سعد است وطالع از وی نیک گردد سلہ نام ستارہ است کہ سعد اکبر است و آں قاضی فلک بر آسمان ششم

جانوس ایہ خیال نہ پکا کی تارے ہیں سیواں
ایہ آپوں وچ قید حکم دے ٹُردے اُٹھ نکیلے!
رُناں پھیر نماناں ہو کے خاص ربیدے در تے
عرض کرے شاہزادہ ربا تدھ بن نہیں پناہاں
ناموراں دیاں ناماں اتے نام تیرا سر ناماں
علم تیرا سبے پڑھنوں اگے کسے نہ پڑھیا سارا
توں مقصوداں دے بند کھولیں دیویں آپ مراداں
بند آزاد تیرے سب بندے ہور نہ رب کسے دا
لہندا چڑھدا دکھن پربت ہور زماں اُچا ناں
جو دانشور اکھیں والا درنج تیرے تک بہتا
جو گتے در تیرے اتے اوہناں ذاتاں کاں
خاکی بدن میرا ربا یاں گل کے آب ہویا ہے
سٹ نہ مینوں عاجز بندہ ہویوس تدھ بن کون غریباں
رب نہ وسائے عنایت والا کالکھ ساری دھووے
آوے نیک دہاڑا میرا اچھڑن بخت بہانے
صبر کریں نامید نہ ہو دیں لیسیں اجر خیالوں
پئی دُعا قبول حضوروں رحم ہویا سرکاری!
دُکھیے نین ہوئے تد رائے خواب مبارک ڈٹھی
شدھ ہویائے بُرج ستارہ گئی نحوست راسوں

اینہاں کولوں کم نہ ہوندا سو ڈیائی دیواں
رات دنے آرام نہ کردے سرگرداں ہر ویلے
دائم جس دی لطف کریمی بے پرواہی ورتے
زہرے مشتریاں سبھ گولے توں شہنشاہ شاہاں
کنہ تیری وچ راہ نہ پایا کیا خاصاں کیا عاماں
بھی دریا احسان تیرے دا بیحد انت شمارا
اُچے تدھے اُچے کیتے شاد کریں ناشاداں
لوح قلم تے انبر دھرتی توں رب سب کسے دا
زور تیرے دے اگے ربا ہر اک بے تراناں
اُنہاں ڈورا ہویا شتابی حسن ڈٹھوس جاں بہتا
تینوں جس پچھاتا ناہیں سر اُسدے تے خاکاں
ویکھاں حال غریب بندے دا کیڈ خراب ہویا ہے
رحمت کنوں وانج نہ موڑے چل نواز نصیباں!
کالی رات ہجر دی میری جھبدے روشن ہووے
جس دم نظر کرم دی ہووے آون بھلے زمانے
مٹھے کم ہوون رحمانی بہتر کار شتابوں!
عُسروں یُسر کرن تے آیا چلی مصیبت ساری
بند خلاص ملے گا جانی کھل پیا ہن چٹھی!
زاری سنی خداوند ساری فضل ہویا اس پاسوں

سیف ملوک شہزادہ اُٹھ کے پڑھن لگا شکرانے
سو سو شکر زباتوں آکھے کرے ادا دوگانے

اُٹھے پہر عبادت اندر رہندا انت کھلوتا!
عشق حقیقی ہویا مجازوں ہر میلیوں دل دھوتا

ایہ مشغول عبادت اندر گلاں کول نہ کریندے
توڑے قید سنگل وچ ہووان پھیر شہیاں تھیں ٹُر رہیندے

عاشق قید محمد بخشا پیر نہ بدھے تیرے
کر کجھ آہر چھڈاون والا کریں ایتھے کی جھیڑے

خدمتگار وفائی تاہیئیں ہاں وبلا کر دھائی
خبر قفیئے دی کس کھڑتی کول توں نہیں اس جائی

شارستان اندر چل جلدی شاہپال ابید گھر نوں
عاشق دی اس حالت والی خبر ہووے دلبر نوں

سیف ملوک کول اکلا رہ کے کی کمانواں
فوجاں چاہڑ لیاواں توڑاں تاں قیدوں چھڑکانواں

مہر افروز گئی جس ویلے کول شاہے شاہپالے
گو شے گل ستاون کارن جا کر دکھ بہالے!

سیف ملوک دی گل ساری اوّل آخر توڑی
کھول دسی شاہپالے لگے عفت کینی بے اوڑی

سُن گلاں شاہپال شہزادہ بہت تعجب ہویا
آدمیئیں نوں عشق پری دا کیسکر اُٹھ کھلویا!

متھے وٹ اکھیں وچ لالی چڑھیوس غضب بتیری
تتا بول مائی نوں کہندا کی مت ماری تیری

اس آدم نے جادو پلٹے یا کوئی جڑی کھلائی
یا کوئی منتر جنتر کیتا تیری ہوش بھلائی

یا کوئی پڑھی عزیمت اس نے یا کوئی سیفی ڈالی
یا سر تیرے اُتوں پھیری لکڑ چاد بنگالی

توں جے ایہ منصوبہ کر کے آدم نال لیائیں
نہ کجھ عقل قیاس کیتوئی اینویں ہی ٹڑائیں

جو گل تدھ فرمائی بنیوں باہر علم حسابوں
دس مائی ایہ مسئلہ پُٹھا پڑھیوئی کس کتابوں!

آدمیاں تے پریاں اندر ساک اگے کد ہوئے
موتی تے گل ڈوڈے مائے کس نے جوڑ پروئے

دوئے ذاتیں وکھو وکھی مولیٰ آپ بنائیاں
اول دے دن رلیاں ناہیں کس تھیں جان رلائیاں

وڈے وڈیرے وڈکے ساڈے دیو ہوئے برہتاویں
کسے نہیں ایہ رسم قبولی شرح نویں توں پاویں

ایہ گل مول نہیں دل لگدی رسم نویں کد بھاوے
قوم دیئاں دی مندا اکھیگا آکھن جو دل آوے

گل میری نوں وٹا لگے نیچ بناں ہر اک تھیں
بھلی صلاح دسالیں ہائے کریں خراب اسانوں
رب پناہ دئیے اس کموں ننگ ناموس نہ لاہے
جے قسمت نے ایہو کرنی زور نہیں کجھ میرا
اوہ آدم از ہائے باجھوں عقل نہیں گل مندا
شہرت تے بدنامی جو گائیں کریں نشاناں
بے وفا ہمیشہ لکھن آدمیاں نوں پریاں!
دو جاتوں جو آکھیں اس نوں سچا اچا ذاتوں
ہور اوہدی جو کہیا ساری سفر مصیبت بھاری
صورت تے تدھ ڈٹھی اکھیں ایہ گلاں سبھ سنیاں
ہر کوئی سبر کہاوے آپوں کیہڑا پار سراندا
جو رستم سدواندا موہوں کد اوہ ایسا ہوسی
رکس گواہی دتی تیتوں ہے ایہہ مرد اجیہا
چھڈ خیال ملماں ہلئے ناں کر کھیڑا میرا
مہر افروز کہیا نشا ہیا لاکیوں تدھ چڑ ہن سر بدھے
کن نہ دے دھر کے سن کھاں تاں آکھاں گل سچی
غصے ہو عفریتے تائیں جھڑکاں دے دبکایا
جاں اس صفت ثناء سنائی دتی عقل گواہی
کہ ملکہ سنئے اسانوں لگی وکھدیاں حیرانی!

کل دیواں دے چپ چکا ہوواں کی حاصل اس پھک تھیں
ہور کوئی آکھ نچنے ناں جاناں آکھاں کی تساں نوں
پت بھلا نوں مائی اچھی ٹوریں اوہ سجڑا اہے
اکھیں ویکھ آزماساں تاں بھی اوہ کوئی آندا تیرا
کفو اپنی چھڈ غیر کفاں دا کیہڑا سو ہر ایندا
ناڑی مار تماشا ویکھو مار وتیر جہاناں!
بھل خطایاں ہوئے خاکی لوکاں بنھ پنڈاں سر بھریاں
رستم اسفندیار بناویں زور آوری صفاتوں!
اسفندیار قلعے دی فتحا ملکہ دی غم خواری
سنیاں نے کی ہاور ہائے کوڑ بھوں وچ دنیاں
رستم بہت کہاون موہوں پر منہ کون دکھاندا
جدوں کسے آزمائش کیتی پیا سر دسر ردسی!
یانوں ڈال پئی سن موہوں جی جچھ اس تے کہیا
ناں ایہ گل لپیندے آوے حکم نہ مڑدا تیرا!
لاہ دلے دے جھتنے انوں غصے دے لکھ کنڈے
میں نوں بھی ایہ گلاں سن کے پوند آہی گل نجی!
مارن لگی سماں اس دیوے جیہڑا چالیا یا
ویکھ لئے اوہ آدم زادہ کیسا مرد سپاہی
وہ ڈٹھی سو حصہ صورت جو سی سنی زبانی

سیرت عقل آواز ہدایت بہتی زور جوانی
آدم پری فرشتہ کوئی ایسا نظر نہ آیا

صفتاں عمر تکاں تدمیر اتک تک جیوڑا لوبے
ہر وا کابل نظری آیا ایڈے ملتاں پائے

اس جیہا گوئی تارا کڈھے موڑ نہ انبر سر دا
اِستے نال دیا ہے بیٹی لائق ایہ اس گل دے

میں ہن اپنی عقلوں جوڑی انہاں دوہاں دی جوڑی
ذات صفات پچھانوں اسدی ویکھو صورت سیرت

اکھیں دیکھ پرکھ شاہزادہ مت تیرا دل جمیں
ایہ گلاں کر مہر افروزی ظاہر کڈھ وکھائے

واج رقعے شاہپال بہادر جیب کیتا شر پایا
نال فکر دے پیلے ہوئے دیدے غضبوں رتے

بیٹی میری عاشق ہوئی اکھیں ڈٹھے وردی
جے ہیں ایہ صلاح نہ منی خالی نہیں فسادوں

زچ ہویا شاہپال بیچارہ راہ نہ لبھدا کائی
دانشمند وڈیری تو ہیں ماں بیو دی جائی

مہر افروز کہیا میں بڈھی عمر میری تنے برساں
نیکی بدی زمانے اندر تک تک وقت لنگھایا

دیکھدیاں سر چٹا ہویا بازی گری فلک دی
آدم کی اک نظری آیا مظہر روپ حقانی

مجلس تے اقبال اوہدا بھریا سارے سبایا
ایہ بدیع جمال میری دا کنت ہوئے تد سو ہیے

مت یاری لاہور کسے دی اُٹھ لشورے جائے
کد جموں کی بٹیا ایسا ثانی ہار گھیر وا!

تول برابر کیتے موتی کنڈے چاہر عقل دے
اکھیں دیکھ آزماؤ اول بہتر ہے گل لوڑی!

چلدے راہ منکھ پرکھیں تینوں ایڈ بصیرت
کر ناطہ تدھ نظری آوے جے لائق اس کمیں

خط بدیع جمال پری دے جو اس ول سن آئے
جھٹ گھڑی کوئی فکر دلیلاں کر کے قید بہایا

گرمی چھوڑ پیا وچہ نرمی ڈھل گئے سب پچھتے
بیٹی نہیں من جاندی ہولے غیرت غصہ مر دی

مائی بھی دلگیر ہوئیگی نہیں وساہ اولادوں
مہر افروز نے کون پچھدا دس کوئی ڈھب مائی

نہیں خطا نصیحت تیری کئی واری آزمائی
ٹھنڈیوں تتیوں بے نکلی ٹڑھ جکی کئی ورہیاں

مٹھا کوڑا پھل جگت دا چکھ چکھ کے آزمایا
اک تقدیر الٰہی اگے کوئی تدبیر نہ پک دی

ناظر کنید و نیز کابل ، ملتان ولاہور ، پشاور وامرتسر وجموں کلہم نام شہر است ایں چنیں عبارت صفت منقولیت باید شناخت ۱۲

علم قیافے اندر ڈٹھا رمل نجوم حسابوں !
ایہہ جوان شہزادہ سُچا پرکھی ذات شرابوں

دسدا ہے ایہہ لعل بدخشاں گوہر شاہنشاہی
دوروں آکھ دوہایاں دیندے سبھ عنوان گواہی

صورت سیرت علم ہدایت عقل ادب اقبالوں
ظاہر پیا شہزادہ دسدا ہر نقشوں ہر چالوں !

صورت ڈٹھی مجلس کیتی پرکھ لیا تدبیروں
دانشمند منکھ پچھانن صورت دی تصویروں

اشرف اتے اصیل لبھیا تاہے تحقیق شہزادہ
ایڈ دلیری ہمت جس دی ستیوں نقد زیادہ

غیر کفاں تے کف دی لالہ نہیں سیانپ کائی
اربع عناصر نفیس سبھ ہوئی آدم جن لوکائی

ناں ایہہ پریاں خاکوں خالی آدم پاک نہ ناروں
تدھوں اکو جنس جنہاں دی فرق پئے وچکاروں

اگ جنہاں وچ ہئی زیادہ ناری اُنہاں کہایا
خاک جنہاں وچ وافر آئی خاکی نام دھرایا

اینہاں نوں ہاں پر ناطہ ہووے جے قسمت دے زوروں
آدم اوچ نہیں کجھ وٹہ عیب ٹھگوں یا چوروں

ساک بدیع جمال پری دا دِہ شاہزادے تائیں
نہیں تاں بہت افسوس کریں گا جاسی وقت ازائیں

سیف ملوک بدیع جمالے جو تدھ ناں پرنایا
پچھوں تائیں پھیر نہ پائیں ویلا وقت وہایا

خاطر جمع جمعیت کرکے لاہ اندیشہ لایا !
اوہ مہمان خدا دا گھلیا جو در تیرے آیا !

اپنے کول بلا کے اس نوں کرکے غور دلاسہ
تدھ بلا کے پرکھ شرافت کیا تولہ کیا ماسہ

جے معلوم اصیل کیتوئی ناطہ دے نوازیں !
دوہاں دلاں سکندیاں تائیں میل موافق سازیں

مت انکار کریں اس کموں دونا دینا آوی !
ڈاہڈا ہے سلطان عشق دا سخت سزا اسہا وی

پلیش آوے کوئی ہور خرابی بھالیوے بدنامی
شہرت ہوئے جہانے اندر ہسن خاصی عامی

عشق زور آور شیر شکاری اس دا ہاڑ نہ خالی
چھیڑ کھیڑ نہ کریئے مارے اُنگل جس دسالی

کوئی ہتھیار نہ پوہندا اس نوں نال ہٹ لگدا کاری
مارا اپنا چھڈ جاندا ناہیں پھیر پیا کرے خواری

مہرافروز صلاح وسالی شاہ ہمیالے دل لگی
مت موڑاں تاں مڑے نہ مڑکے اُٹھ سیفی دگی

حکم دتوس شاہزادے تائیں وچہ حضور لیاؤ
محرم کرو کچہری اندر ہوویں نہ رہے بیگانہ
جاں کوئی روز اساں وچہ رہسی ہر کاروں ہر گلوں
اس ویلے چا کم کراں گے جو عقلے وچہ آیا!
شاہپالے حیرانی آہی ایس تعجب بانوں!
جنس اپنی دا عشق محبت لگدا کسے کسے نوں
گل نہیں ایہ الوہیں کیویں ہے امداد ربانی
مالی کو لون چھن لگا ہے گنھے اوہ بندا
مالی ہیبا نال لیاندا باغ ارم وچہ رہیا
شاہپالے فرمایا بھلیے ایہہ کی اُبر اکینتوئی!
ایہہ دیواں دے جاہ ٹکانے دیو آدم دے ویری
اسو ویلے پھر چالی پریاں بھلیاں بھلیاں چھلیاں
چائیں چائیں چاون چلیاں گاون چال چلایا
جاں آیاں ناں آن سہایاں شہرے کوچے گلیاں
ہر ہر سالی جیبے ڈالی جھٹیاں جھولن آئی!
اُٹھ وے لالہ سنبیا منیا سالڑیاں رل آیاں
سرمہ مہندی تے تل وٹناں عطر پھلیل لیایاں
اُٹھ وے بنیاں جاگ سویلے بنھ سرے پر چیرا
لا مہندی مل وٹنا جوبن گوہڑا رنگ رنگایا!

مجلس خاص مبری وچہ بیٹھے رل دانے آزماؤ
ذات صفات آزما پچھانوں سچ یا کوڑ بہانہ
تاناں پلیٹا معلم ہوسی دریافت ہر ولوں
کوئی زبان نہ دیواں اگے جب لگ ناں آزمایا
اگے نہیں پری دا عاشق سنیاں آدم ذاتوں
تا جلسے دا شوق اجیہا سنیاں مردا سے نوں
ایسے کم مجازی کتھوں خاصہ سر خفائی!
جے اس چھوڑ اکلا آئیں کم کیتو ئی مندا
ہے فلانے جننے اتنے ہن چھپو ہدا کہیا
چنگی بھلی سیانی بن کے ہتھیں زہر پتیوئی
پھر کھڑ بابا مار گوایا او کھا ہوسی خیری
باغ ارم تھیں چالیاؤ شاہزادے نوں کھلیاں
سنئے متے نوں جگاون ابیں آیاں ابیں آیاں
بنیاں کم تیر اہن بنیاں ابیں لیاون چلیاں
کلی جلنیے دی پھل روپلی ہر ہر چھیٹی بنائی
ویکھن بنے نوں ویکھن والڑیاں چل آیاں
پھل گلاب پرونے سہرا گندرو ل لیایاں
والیں تیل پھلیل ملائیں اکھیں سرمہ ویرا
بنھ سہرا اتنگ شبنشہ لالہ چڑھدا روپ سوایا

اسیں آیاں اسیں آیاں لالہ جا لٹ تیرے جایاں
لال ہتے توں لوڑن آیاں اُٹھ ٹُر نال سیاں دے

اسیں آیاں اسیں آیاں لالہ تدھ کیسر چھنکاون
باغ ارم دے چشمے اتھے لاڑا لوڑن آئیاں

سائیاں لگے سن اوتویں بستر تے گاؤ تکیے
لوڑ رہیاں سبھ باغ ارم وچ سیف ملوک نہ لدھا

نالے روون نالے گاون ساجن گھر اُٹھ چلے
جس نوں لوڑن آیاں آہیاں اوہ نہیں ہتھ لگا

گرم اُڈیک شہاں توں ہوسی سیف ملوک لیایاں
غالب جانگن دا آہا سیف ملوکے نائیں

ہے اس سانوں ملنا ناہا کس شامت نوں آیاں
شان گمان کرندیاں آیاں لاسنگار پوشاکاں

کوئی کدھر کوئی کدھر آوے کوئی پچھے کوئی اگے
تھکیاں ٹٹیاں آکھر ہٹیاں نامیدی دی ماروں

آ بد خبر جواب دتو نے نہیں اوتھے شاہزادہ
چہل ہزار پری نوں جلدی حکم کیتا شاہ پالے

نالے آہو خاطف سُن کے باغ ارم ول بھجیا
جس بستر تے چھوڑ گیا سی جا ڈھٹو س اوہ ڈیرا

ظن تیہوس منت ایدھر اودھر لول گیا یا جھاڑے

جا گیں جا گیں جاگیں بنیاں دلسیاں اسیں وداہیاں
موںہہ دکھلایاں پیارے ویکھ جمال سیاں دے

الویں سوہلے گاون پریاں خوشیئیں خوشیئیں آون
ڈھونڈن پتے نشانی ہر ہر پاسے اتے وہاہیاں

کتے نہیں شاہزادہ دسدا گبھر ار سنہ تکیے
منہ کملانے مڑکے ٹریاں چین نہ رہیا ادھا

گھڑی سوہلے کیوں نہ آئے تا ہیں ٹرے اکلے
بھٹھ اساڈا آون جاون بھٹھ کوڑا اُس رگا

کی جواب کریساں اگے خالی ہتھیں آیاں
اُلٹے بھاگ نہ نظری آیا ڈھونڈ رہیاں سب جائیں

دل بجھے مڑ پچھے چلیاں آکے پچھوں تایاں
میلے ویس کیتے مڑ آیاں منہ سکے غمناکاں

جیونکر میل ویاہوں مڑیا آپو اپنی وگے
جیونکر مرد شکاری آون خالی ہتھ شکاروں

سُن شاہ پیاں سیاتے نائیں لگا غم زیادہ
ہر جائی ہر تھاں کو تھاویں ہر کوئی استوں بھالے

ہائے ہائے اپنی ہتھیں میں نوں بیر کھاڑا دجیا
سیف ملوک نہ نظری آیوس خالی تھاں ہتیرا

اودہلے بانہدے کول دور اڈا ہر ہر پاسے تاڑے

کدی نچلا بیٹھ اوڈیکے مت باہروں پھر آوے
ڈھونڈا اوڈیک لبھیا ہر پاسوں سیف ملوک نہ آیا
آہو خاطف روند اپیڈا لوڑ رہیا سے کوہاں
پریاں دور نگاہیاں دھریاں لوڑن سبھو ساہیاں
ہر جو ہے ہر باغ مقامے لوڑ کرن ہر پاسے
جتھے توڑی طاقت آہی ہنبھ چکیاں اوہ پریاں
جاں قلزم دے رستے پیاں پری ملی اک راہوں!
اک شاہزادہ آدم زادہ کدھرے ڈٹھا ہوئی
اگوں اوس پری نے کہیا دس تساں نوں یاداں
چہلاں پریاں جائیں جائیں قلزم پاسے کھڑیا
ایہو خبر لئی تے مڑیاں پریاں نال چالاکی
مائی نال خفا ہو لڑدا کی کیتو نادانی!
اوہ پر دیسی آدم زادہ لڑکا اک اکلا
میں اگے سُن بیٹھی گلاں ویلو قلزم دے سارے
چھ ہزار پری نت پھردی اس آدم دی لوڑے
جے اوہ ہاتھ نوں ہتھ لگا ماریاں وچہ دیسی
جنہاں قلزم پاسے کھڑیا دشمن ہوسن اسدے
ہن کوئی کرو صلاح سیانی ڈھلی گل نہ چھوڑو
مجلس اندر غوغا ہویا نکلیں گیا آوازہ

ویکھے راہ چوطرف کھلوتا نال آواز بلاوے
آہو خاطف لوڑن ڈھونڈن سرگردان ہو دھایا
ہو بیتاب ڈھٹھا پھر اوڑک ڈھونڈ تھکا سبھ جوہاں
جت پاسوں کوئی آوے جاوے پچھن پاہندی راہیاں
ڈکھن کھوج شہزادے والا ڈھونڈن لاہ وسواسے
کجھ نشانی پتہ نہ لگا پھر پھر ہٹیاں ہر باں
اس کولوں اتھے کھن لگیاں آئیں توں اگاہوں
باغ ارم نہیں اساں کھڑایا پتہ نہ لگدا کوئی
ڈٹھا ہیں فلانے ویلے آدم اک سجاواں!
اتنی خبر مینوں بھی اگے پتہ نہیں کجھ اڑیا!
سنا ہیا اسے نوں جا سنائی کجھ لگی غمناکی
کھری تتیجھے ہے کہن سیانے اوڑک مت زنانی
دلیواں دے گھر سٹ گئے آہیں عقل کیتوئی بھلا
اس آدم نوں پھرن ڈھونڈیندے بن گئے ویری بھارے
جس بہرام شاہزادہ کٹھا باپ اوہدا کدھ چھوڑے
بیٹے دا غم ڈاہڈا اس نوں بدلہ کد ول چھڈسی
ہائے ہلے اوہ نہ مردا توڑے اسیں اوہدے تھاں مردے
سیف ملوک مرا دے کیویں جب مصلاحت جوڑو
اگے شاہ پری دے دل وچہ فکر آہا نت تازہ

دادی مہر افروز ی تائیں جلدی کول بلائیوس
جیئو میرا اسن غوغا اوتھے بے آرام ہویا ہے

انہاں گلاں دا اسن کے رولا نہیں تحمل رہیا
مہر افروز ے سچ نہ دسیا اوّل رہی بھلاندی

جدوں بدیع جمالے مڑ مڑ مہر افروزا کائی
باغ ارم وچہ چھڈ یا آہا سیف ملوک شہزادہ

قلزم پاسے کھڑ یا دیواں پیندی دس ہوائی
وچہ سمند رھبڑیا موتی کیکر مڑ ہتھ آوے

سُن ایہ گل بدیع جمالے پاڑ گوایا جھگا!
پٹیاں پٹ زمیں پر سٹیاں جکیں باہاں کٹیاں

پنجے مار چھلے سبھ چہرہ پا سرے پر سچی !
دھو نسے مار چیڑھے غم لشکر نٹھے صبر سہارے

پھلاں کارن جھول کھلاری اگوں پئے انگارے
لگی سانگ بندوق کلیجے بانہہ سرے پر کوکے

تتی جلدی بلدی کھوری کھاؤں کھاؤں کرکے
جا تائیں غمخوار تسانوں ماں پیو بھین بھراؤں

مرضی داں مزاج میریدی لاڈ میرے سیں جھلدی
ڈردی نے نہیں ہاں بولے گئے بیدن کہیا نہ دل دا

اپنے اتے جاتا آہا مشفق بہت جہلتوں!

کیسا شور کچہری اُٹھیا دل میرا گھبرائیوس
سچو سچ وسال شتابی کی کمام ہویا ہے

دس حقیقت کی کجھ گزری بہتا کی سینہا
شاہپری دا چیت نہ ٹھیرے چھڈ خیال جاندی

کہیئوس دھیئے کی میں دساں چیز اک وڈی کھڑائی
ہن اوہ گم ہویا نہیں لبھدا کیتی لوڑ زیادہ

گیا گواتا رب ملاۓ ہور علاج نہ کائی
شیشہ ٹٹیاں اندر ڈھٹھا ثابت رب بچاوے

شرم حیا کھلو دن کیکر جھل عشق دا آگا
کٹیاں ایڈ مہماں اس نے بھلیاں کھٹیاں وٹیاں

کپڑے بھجے دیدے سُتے رو رو اجے نہ رجی
آہیں ڈھائیں نال نہ رجدی ننگ ناموس اتارے

آیا گھروں سہاگ کھڑایا بھاگ تتی دے ہارے
یاد کرے فریاداں کر کے دلبر سیف ملوکے

دادی تائیں آکھن لگی لوں لوں ہیں مر کے
مہر محبت تیری جاتی وافر ہر ہر تھاؤں!

چاہ مراد ولے دی ساری بن منگے نت گھلدی
دردی سمجھ تسانوں دسیا مت ہووے شو ہلدا

جانوں ودھ اساں پیاری سوہنی تد تسانوں

سنگ سیاں تے ماسی پھوپھی ماپے ساک قبیلہ
سبھ تھیں سجن ڈیکھ تساں نوں لڑ پھڑیا کر حیلہ

مینوں خبر نہ آہی دادی عرص بھلاؤ تیری
نال دغے دے گم کریسیں وست پیاری میری

جان میری اُس بندے اندر جو تدھ کتے کھپایا
گجھا ویر کیتوئی تیرا ایں سی کی گوائیا!

جیہی امید بھلے دی آہی تیرے اتے مینوں
ایسا بُرا کیتوئی رج کے کیکر پچھسی تینوں!

مینوں ایہ معلوم نہ آہا کوڑ دلاسہ تیرا
بہت اعتبار تیرے پر آہا ساہ وساہ گھنیرا

تدھ میرے سنگ ایسی کیتی جیسی کوئی نہ کردا
ویری دیری نال ایہی کردا رب تھیں ڈردا

جے میری زندگانی لوڑیں جھب اسنوں کر پیدا
نہیں تے کھا کٹاری مرساں بینوں درم اسیدا

نُجھتے جامے میرے اندر ادہو جند پیاری
جند دبا ہجہ محمد بخشا جُثہ ہے کس کاری

اس بن جیون گھڑی نہ میرا آئی باہجوں مرساں
نام ہُوس تساڈے کولوں صرفہ مول نہ کرساں

ایہ تک جان لباں پر میری تکدی کھلی جوابے
جاں توں صاف جواب سنایا دھرسی میر کابے

ایہ گل آکھ ڈھٹھی سر پرنے غشش پری نوں آئی
مُردے وانگ ہویا سبھ جُثہ حال نہ رہیوس کائی

نیلی پیلی ہوئی نمانی تختے وانگر ڈھیہی
سیاں جا پلنگ تے رکھی کموں گئی اجیہی!

پکڑ بلاون لسّے بُلاون گل کراون سیاں
نال انہاں دے گل نہ کردی جے سو آکھن پتیاں

اکھیں تاڑے لگیاں دکھن رستہ یار سجن دا!
عاشق اتے شہید محمدؒ نال محتاج کفن دا

موہل جیپ جپاتی دستے حال کرے فریاداں
کہندی بھڑے نصیب تتی دے کون دیوے اج داداں

نیک ستارا میرا سیتو بری نحوست پھڑیا
تارا برج اقبال میرے دا ہو مندا ہو کے جھڑیا

ڈاڈھا ظلم میرے سر آیا اجن جیت اگا سوں
خبر نہیں کی پاپ کمایا گئے بھلے دن راسوں

ہائے افسوس کیتا کیوں رخصت سر اندیپ شہر تھیں
نہئیں کڈھ بجھکا کیتا لشکر تے گھر زر تھیں

سر اندیپ اندر جے رہندا اللہ دی پاہ مہیناں
اج پتے بن لوڑن جاواں کیہڑے دیس دہیناں

اپنی ہتھیں پیر کہاڑا مار لیا میں تتی!
آپ پیارا دور کیتا تاں پیڑاں سر سہتیاں
ہائے افسوس زبان اجیہا تھیں یچایا جاندا
کیسی نال میرے تدھ کیتی ڈیری ہے اسماناں
عیشاں لاڈ کریندی تتی اجن جیہے ایانی
خبر نہیں کی حق تیرے وچہ برا بندی تھیں ہویا
اول یار وکھایؤ مینوں اندر باغ بہاراں
سکھیا جان ہوئی ڈھیاری عشق جدوں گھسڑ آیا
جھنڈا اوہدی دی کنڈل اندر کر اول دل قیدی
اوڑک کھس لیؤ نی یانی مار میرے تن کانی
شارستانے سارے اندر نشتر ہوئی میں لٹی
کھٹی ہوئی ماں ہیؤ و تاں لاج گلے دی لاہی
ہار پھلاں دے ہار گلے وچہ پائی سی بدنامی
شہرت اتے ملامت جھلی نام دھرایا جھلی
سینے داغ لگایؤ الٹا ہتھوں ساڑن لگا
کچرک تیک وچھوڑے اندر میری جان جلیسیں
جیکر یار ملانا ناہیوں وار میری جند تائیں
بخش نبیندی بھول عاجز ہویاں من سوال ربانا
ہائے ہائے ربا آفت بجلی سر پیٹی تاں جاتی

شربت صاف وصل دے اندر زہر پڑی میں گھتی
مفت ندامت اگوں چائی کد تیکے میں جھیاں
سیف ملوک ملے ہن کتھوں گم کیتا جس آندا
بھورے کندی ہمدی وتدی خوشیاں نال گماناں
بری مصیبت اندر پائیو جیونکر تل وچہ گھانی
تاں توں کھول غماں دا بوہا قہر میرے سر ڈھویا
کھس میرا دل دتوئی اس نوں لگے فکر ہزاراں
پھل نہ جھلدی بال ایانی تدھ ایہ بھار سہایا
لاہو چھوڑا دل دا جوڑا رکھیوئی پھیر امیدی
رج نہ ڈٹھا مکھ نہ کیتے سخن کلام زبانی
گھر گھر قصے سخن کچہری جگ بدنامی کھٹی
میں نکری نے ناری ہوکے خاکوں ملی سیاہی
دل آرام نہ دتوئی پھر بھی دن دن بے آرامی
جھلی نال تدھ عرض بندی دی اس مراد نہ گھلی
دم دم قہر میرے پر درتے مشکل سمجھدا اگا
ہت انصاف دتوئی اگے ہور اجے کی دسیں
دلبر دا سر صدقہ کرکے کر کھاں یار ضائعیں
نہیں تاں ہوادا ہی ٹرہا سکدا اساس نماناں
سیف ملوک باجھ اساتوں ہوئی حرام حیاتی

میں ہتیاری کتھے اڈاں دل دی وست کھڑاتی
ہنجوں تیل ہڈاں دا بالن وانگ چخانت سڑساں
دس علیق لہو دے چشمے نین رتو بھر بھسدے
حال بدیع جمال پری دا جاں ایہ ڈٹھا دادی
مہر افروز دے دل اندر در دالنبا بلیا!
شاہپلے نوں آکھن لگی اے سرتاج جہاں دے
شان تیرا رب اچا کیتا توں سلطان ملک دا
شوکت عزت دولت تیری ایسی رب ودھائی
شرف اقبال تیرے دا تارا رہے ہمیش چمکدا
ہن کجھ ساعت الٹی ڈٹھی نمہاں بیا ستارا
متھے وٹ تیرے پا ٹیوس مہروں خالی ہوکے
بھارا اک قضیہ بنیاں جس تھیں پت نہ رہسی
ناری منہ انگاری جیہا ہوسی کالا کولا
جگ دی شہرت تے منہ کالکھ شالا ہیش نہ آوے
بھی شرمندہ خوار نہ ہوویں رب سچے دے در تھیں
بادشاہاں توں پچھ ہووے گی مظلوماں دے حالوں
توں ڈاڈھا ایہ لسے کیتے تیر انتاں وڈھایا
ظالم دا تدھ زور نہ بھنیاں دس سزا قہر دی
نفس کتے دباں علیشاں اندر غافل رہیوں نیائیوں

قبرے وچہ یکساں رستے مار چوطرفے جھاتی
روز حشر دے خلقت اندر ڈھونڈ متے لڑپھڑساں
موتی گلیاں ہار پروون پلک پلک نہ وسدے
جلدی جلدی شاہپالے دل جا ہوئی فریادی
صبر قرار آرام تحمل لکھاں دا نگہ جلیبا
پریاں دیو تیرے سبھ چاکر در توں سیس نہ چاندے
پریاں دیو سبھن تے دشمن در تیرے آجھکدا
توں سلیمان نبی تھیں پچھوں ہویوں اس دی جائی
کوئی ہزیمت ہیش نہ آوے رہیں مراداں تکدا
بیٹھا پھیر زمانہ پھریا کرن لگا کوئی کارا
داہڑی پگ نیزے لیوال تکدا دشمن مثل کھلو کے
بدنامی تے خجل خواری خلقت بہریاں کہسی
کر کجھ جتن بچن دا بیٹا دیئی بہنا ہاں ہولی
بے غیرت نامرداں اندر ناں کوئی ناداں لادے
ناں اپنا ہیں نام دھرائیں ڈر کہیں روز حشر تھیں
کہسی رب وڈیایا تینوں دے عزت اقبالوں
کیوں تدھ عدل انصاف نہ کیتا باطل حق رلایا
رستے دا اپرالا چھڈ لیوئی کر کے عجب نامردی
مظلوماں دی خبر نہ لیا ہلیوں نال اس جائیوں

ایسے کارن سوہنی تینوں چوکیداری جگدی
اجڑ دل گرگ نہ موڑے راکھی بھلی ایالی سگدی
راج تیرے وچہ دھاڑا ہویا ایڈ انرتھ نہ بچیسی!
شاہپالے فرمایا سن کے دیہ بیان تنتابی
رتو رتت ہوئیں توں ایسی عیب ڈٹھوئی کیہڑا
مہرافروز کہیا شاہپالے فیض تیرا ہر اک تے
صفت اوہدی سن بنٹھوں ساری صدق محبت پکی
غم الم بتیرے جھلیوس فضل کرم دی آسے
نہ اس اجے سلام تیری دی ہوئی سعادت حاصل
آس مراد نہ پُنی اس دی ہویا آزاد نہ دردوں
موتی کھڑیا جاہ بیچارہ آیا ہتھ غنیماں
مظلوماں دا ہتھ نہ پکڑے جیکر عدل تُہا نہ
کوئی بہانہ ٹرسی ناہیں ناں کوئی گل ہوویگی
شاہپالے فرمایا مائے حکم نہ موڑ سکی دا
بے دفا کمینہ بندہ بھریا ناں خطایاں
ہاشم شاہ اساڈا بھائی بانہہ بے کول وسندا
اساں وساں وچہ جنگ مچاویں ایہ کی لائق تینوں
اس آدم نے بیٹا اس دا ہتھیں کھٹا پھڑ کے
کاہنوں اینویں فوج کہاواں ضائع کراں خزانے

چور خونامی مارن دھاڑے ہوڑیں ناہ واہ لگدی
اوس مہموں ڈریوں بند یا کٹ ہاہتم نرگ دی
جے تدھ ایہ عدالت ڈوبی راج تیرا کد بچیسی
کیسا کوئی فساد کولا لگا کرن خرابی
کراں تدارک جے توں دسیں ظلم کریندا اجیہڑا
سیف ملوک شہزادہ دوروں آیا ساڈی سکتے
اک سلام تساڈے کارن سہے اس سختی تکی
کرم ہویا تاں پہتا ثابت باغ ارم دے پاسے
ناں اوہ درشن ویکھ تساڈا ہویا حضوری داصل
ہو برباد گئی سب کیتی یاد کریں اس مردوں
تدھ بن کون کرے اس تے پھے بھاد پا ہیماں
روز حشر دے شاہ پوچھیسن کرسن کی بہانہ
گل اگی دے سنگل پوسن دوزخ چل ہووے گی
پر ایہ سخن نہیں دل لگدا جاں وچہ عقل تکی دا
ایڈ کردا پرالہ اس دا صفتاں تے وڈیایاں
بنے ہائے تے ہمسایہ نال میرے نہیں ہندا
فرزنداں دا دکھ نہ منڈا جانے لگدا جانوں!
ایہ بھی انہاں ہودیگا کٹھا جُرم نہ رکھیا گھر دے
بے عقلاں وچہ گنیاں مائی کرن ملامت دانے

آدم ذات اکلے تیجھے گل اپنی لوں ماراں
مہرافروز کہیا سُن بیٹا ناں کر عذر بہانے
جو تدھ عقل قیافے دتے ایہ سبھو ایہ باتاں
جس دن دا جگ پیدا ہویا آدم جن اُدیائے
جے توں صورت اس دی تکدیں خوئیں ادب حلیمی
بے بہا کھرا ہے گوہر آدمیاں دی کھانوں
دوجا بُرا اُنہاں ایہ کیتا پھڑ کھڑیا گھر نالوں
توڑے اوہ بُرا کر آیا آڈریا گھر تیرے
گھر آیاں ماں جایا جانن لاجا ونت وڈیرے
اسفند یاش قلعے وچہ اس نے دیو کٹھا سی ظاہر
مار دیوے نوں ملکہ آندی کر آیا تد بدیاں
کیتی اپنی دا تداس نوں فکر آیا ہر ویلے
اس ویلے گل بیاں نہ کوئی تیغ اوہدی تھیں ڈرکے
سراندیپ شہر دا راجہ ددھ ہویا تدھ نالوں
سیف ملوک ستا سی ایتھے ہواساں تے گیرا
دتا ہوگ وساں اُنہاں نے لے کے نام تساڈا
ایہ مردی تیری تک کے کون کہے گا چنگا!
ہاں شتاب کرو اُٹھ جیرا تل چوٹ لگاؤ بھیرے
حد تیری تھیں پھڑ کھڑیو نے کر جتیا اس گلدی

اس دنگیوں کی حاصل پائے وانگ سیاں کل باراں
ویکھ مہماں آ ہلک کر ناں ناہیں کم شہانے
پر اس آدم زادے اندر حد وں ودھ صفاتاں
صورت سیرت ہنر کسے دچہ اس جتنے کد پائے
تاں معلوم تساں نوں ہوندی اس دی در یتیمی
کوشش بہت کرو اس تیجھے ڈر ونہ قوت لانوں
دہشت خوف اتار دتو نے ایس تیرے اقبالوں
دس لگدے کد دیندا کوئی چھور ہداں لوٹیرے
بانھ تیجھے سر دین بہادر لڑکے مران اگیرے
اوتھے کسے نہیں ہتھ پایا نکل پڑے وچہ باہر
اک اکلا وچہ اجاڑاں بھر رہیا وچہ ندیاں
بنھ ہتھیار زور آور ہندا کر کے آہر سویلے
سراندیپ رہیا کوئی مدت خون اذاندا کر کے
اوتھے ہتھ نہ پایا دیواں ڈر اس دے اقبالوں
نال دغے دے پھڑیا اونہاں لے گئے بنھ ہتھیرا
نام تیرے پر بارن ہوسی منعت غلام تساڈا
دشمن دے دل بھو نہ رہسی ہر کوئی جاسی دنگا!
مت اوہ سیف ملوک پیارا سٹن مار اگیرے
مت ڈردے شبخون تیرے تھیں مار گواون جلدی

اس ویلے مڑ بیٹھ نہ جاسی لکھ ہاہڑا سو حیلہ
فرزنداں دے دکھ نہ مٹدے آکھیں آپ زبانوں
کن آواز پیوس جس ویلے سیف ملوک نہ مڑدا
یوسف ثانی لائیوس کانی ہے فریاد کریندی
حال بدیع جمال پری دا اسرار اکھول سنایا
کن بلبل پوے گی اس نوں جاں یہ خبر سجن دی
ایہو نیک صلاح تساں نوں کرو شتاب تیاری
ترکھے کم شیطانی ہوندے کہن حکیم سیانے
جاں اُٹھ اگ گھراں نوں لگے جلدی جل نہ پائیے
ایہو گلاں کردے آہے مائی پُت فکر وچہ
شاہپیالے دل ہو سلامی کر کے صفت دعائیں
شاہ شاہپیال اشارت کیتی دس تیرا کم کیہا
پھوپھی دل روانہ کیتوس بیٹھی اندر خانے
آن لدھے ایہ بی بی ہوریں وچہ تصور شہانے
سرو بانو نے کہیا اگوں ہیں معلوم سنیہا
ایلچی کہیا سنیہا ایہو ظاہر آکھ سناواں
حیف بیٹی جے اوہ شاہزادہ زندہ پرت نہ آیا
اوس بیلے نے میرے پچھے بھلے ایڈ کشالے
میرے پچھے جان ونجائیوس جے کٹھا پھڑ دیواں

نال افسوس حیران ہوئے گا یاں جیہا رنگ پیلہ
سنیاں جدوں بدیع جمالے کرسی کوچ جہانوں
مرویسی جی جیوڑا اس دا لگے انت ہوس رڑوا
اس نے عشق زلیخا کیتی دم دم یاد کریندی
بیٹی تیری دا شاہپیالا ساس لباں پر آیا!
تلخ غموں جند شیریں دیسی دانگر کوہ شکن دی
سیف ملوک مڑا دُخیر بس کر کے ہمت یاری
ڈھل مناسب اوتھے جیتھے کجھ زیان نہ آنے
جلدی مال متاع تمامی آپوں بھی جل جائے
آیا کوئی سنیہا لے کے آن کھلوتا در وچہ
کہند اٹکم ہووے جند بخشو تاں ہیں عرض سنائیں
کہیوس ہیں یہ بدیع جمالے گھلیا دے سنیہا
سرو بانو نوں دیہ سنیہا گل اوہدی شاہ مانے
جے آکھن تاں دیاں سنیہے نہیں تاں جلن خانے
وس ایتھے کوئی غیر نہ سُندا آکو ٹبر ایہا
کہیا بدیع جمال پری نے رو رو کے دل بالواں
مرساں کھا کٹاری ہیں بھی ظاہر آکھ سنایا
اکھیں ڈٹھے بابجہ پیارے قول سو حال دے پالے
ایسے حرد وفانی پچھے ہیں کیوں جند نہ دیواں

ا؎ العجلۃ من الشیطان والتأنی من الرحمٰن

سن بیٹی دے گرم سنیہے فکر پیا شاہپالے
سرو بانو کر بیر شتابی شاہپری دل آئی

اوس بندے نوں دتی ہولی ایسی قابل کاری
دوجا خوف دلیواں نوں بارے شاہپالے کیہ زوروں

نہ کر خفگی تنگی کوئی رب چھڈا دن ہارا
نالے آپ خداوند کہیا سچی خبر کتابوں

نیکوکاراں دے رنج ہولے جان نہ دیندا ایویں
پندرہ برس ہوئے اس تھیں دے حرص تیری وچ بھردے

صحیح سلامت راج کرندے چائی بنڈ ملامت
ہن جے آن تیرے گھر بہتا آس لگی جو آہی

حق کسے دا بھنے ناہیں رب عدالت کردا
باپ تیرا دی سی کرا ساں لشکر سنے تیاری

ہاشم شاہ نوں مار گوائیں سخت تنبیہاں دیکے
باپ تیرا جد قہریں آوے سب قلزم پٹ سٹی

سیف ملوک ہوویگا قیدی کیونکر یار رکھن گے
سرو بانو ایسے گلاں کرکے دتی ذرہ تسلی

رتی ہوش پری نوں آلی اٹھی تلیاں ہل کے
آہیں ڈھاہیں داہو وائیں ساہ گھٹن ہڈ گورے

پیسے نال ہوئی سی میلی خاکوں بھری بوشاکی
بھین گھلی جاہ خوب تسلی دیہہ بدیع جمالے

دین لگی دلبریاں آکے سن بھائی دی جائی
ہوگ خلاص دلیواں تھیں آپے نال عقل دی یاری

شیراں نال دلیری شوخی کد ہوسکدی گوروں
ایہہ آیا کہ آیا دسیئے سیف ملوک پیارا

رنج کسے دے کراں نہ ضائع اپنے عدل حسابوں
دھیئے رکھ تسلی اس تے مرگ شہزادہ کیویں!

باری لاء محبت والی جو رے کھیڈے سر دے
ہر ہر روز گزارے اس نے وانگر روز قیامت

کیکر رنج کرے گا ضائع سچا قول الٰہی
خاطر جمع تسلی رکھیں سیف ملوک نہ مردا

قلزم دی سبھ دھرتی تائیں مار کرے تہ باری
یا اوہ آہا اگیرے ملسی شاہزادے نوں لیکے

پریاں دیونہ چھڈسی کوئی سبھناں دے سر کٹسی
آپے آپ کرن گے حاضر جاں ایہ زور رکھن گے

عنبر اتے گلاب ملایا منہ پر بھی جھلی
مست خمارا وداس نمانی نین لبون ڈال کے

پٹ پٹ داغ لگے منہ متھے نیل پئے رنگ گورے
پٹے تردے وال متھے دے جسے بہت ہلاکی

وچو وچہ کلیجہ گلیا لوہو ہنجوں بھر دی
بھو تھن چٹے چھاپے لگے اتھر واندے داغوں
ہستن کھیڈن نال سیاں دے گل کرن رہ جھکی
جھکی یار مہار دلے دی داہڈی ایہہ ڈھکی
ہالو ہال کرے ہر ویلے ویکھ خیال صنم دا
باغ تماشے ہول نہ بھاون لگی بھاہ چمن نوں
تک پاٹے پیراہن گل دے پاڑ گواوے جھگا
بیٹھ سرہاندی جاں بھر ویکھے نرگس دی بیماری
سرو آزاد حیران کھلوتا پیر زمیں وچہ گڈے
ہو حیران کھلوئے اوتھے تکدی چاچا اڈیاں
بیداں تاپ ہجر دا چڑھیا کنب کنب لیٹن دھرتی
آوے درد سجن دا اس نوں کنب زمیں پر جھڑ دی
وال موہیں پر ٹکے سٹ کے مٹی وچہ رلائے
ہر مُن دے والوں کردے ہنجوں موتی گلیاں
وچہ بازاراں گلیاں دے تے کھلے وال دیوانی
کرے وچھاپ بلاپ سجن دے آچی سد سنا دے
حال بدیع جمال پری دا جو ویکھے سو سڑدا
عشقے آن کیتا گھر خالی نفیوں بھیر بہاری
درد غماں دے بھانبڑ بھڑکے اگ لگی جیوں باری

گل لالے دی لالی ہویا کیسر والی زردی
جوبن رتن محمد بخشا بھور گیا اُڈ باغوں
آدن سیاں گل کرادن بولن تھیں ہن مکی
رودن دھودن کم محمد غم ماری سڑ سکی
جتھوں یار کھڑایا بھاوے گردا باغ ارم دا
رُدھے باہجہ محمد بخشا کس کم لائے تن نوں
ویکھ سڑے گل لالے والا داغ کلیجے لگا!
لا گل روے درد وچھوڑے کیتے اسیں ازاری
اُچا ہو ہو رستہ ویکھے مت سوہنا سر کڈھے
وانگ سر دہر سہندی تا لبش دھپ جلائے ڈیہاں
جاتے پری فراقوں گرمی سخت اینہاں پر ورتی
تھل اندر جیوں جلدی مچھی چال اوہو سہی پھڑ دی
ٹکے کھا زمیں پر ٹکے ہٹ ہٹ پٹ انبائے
جس باہٹر دی سٹدی جاندی تتے لڑیاں انگلیاں
اندر تتا مندا جیتا سر گھتا منہ پانی
دوہڑے بیت الاوے غزلاں سد سراں کر گاوے
جوبن شان گمان محمد لٹس گیا لاہ پیڑ دا
نقش سجن دا ثابت ہویا بیٹھی دھوڑ غباری
ظاہر ہوئی محمد بخشا جگ پر دھوآں دھاری

چھپدے گُدڑیاں وچ سوہنے ہوندی خبر دلالاں
لُکاں وچ کہانی ہوئی گھر گھر گلاں ٹُریاں

جھولی پا انگار محمدؔ کوئی بچا نہ سکے
کر کے صبر بچایا لوڑے بری دوا غماں دی

عشقے اندر صبر نہ رہندا سورج میل نہ لگدی
نیناں وچ کئی غم غمزے غمزے کم غمازی!

زلف اندر تے سنگل کُنڈے کردے قید دلاں نوں
نویں پریت اصیلاں والی مل کے یار وچھُنتاں

جے سو بھُلن غم دے بھولاں دِرتاں داغ لگاوال
پھڑ ہتھیار محمد بخشا بن کے مرد سپاہی

انگلیاں کر وانگ کماناں سدھا تیر قلم دا
چڑھ گھوڑے لک بنھ شتابی ہین سفر دی درسی

وانگ وزیراں دیہ صلاح حال کرے جلیبہ بلا غم
اوّل لکھ رقعہ مت صُلحوں ہو جاون چھٹکارے

سخن بندوقے وارن دیوے ساز سپاہی والا
باڑ اندر کر کھاڑ چوطرفی صف پر صف لٹاواں

صفدر سد کرے ہر ویلے جو شہنشاہ شاہاں
ہرو بانو تے مہر افروزے جنتا جکھا جلایاں

گھر نشے سد کے آکھن لگیاں سن شاہا کن دھر کے
باندا ہو یا بھیہ ملک تے تنگ تک بُریاں چالاں

جے سو بھید چھپایا لوڑن عشق دسے کر کھُریاں
عشقاں مُشکاں تے دریاواں کون چھپائے ڈھکے

جتول دا ہڑ پے وی جاوے دھماں گھتدی جاندی
سُکّا رُوں نہیں کر سکدا پردہ پوشی اگ دی

کیونکر چھپی رہے محمدؔ بانس چڑھے دی بازی
پیر عشق وچ پا محمدؔ کون بچے خفقانوں

آپ مہتے ٹوہ کھڑایا چیت پری دا ہنالاں
دردمنداں دے درد نہ مکدے جے لکھ گاون گاوال

چڑھ نلے شاہپال شاہدے نے ہو قلم دل راہی
کاغذ دے میدانے اتے سایہ ڈال علم دا

چل دبار تہانے چل کے دس دلیری مردی
شاہپالے نوں ہاشم شاہ دے جنگ اتے کر قائم

نہیں تاں تیغ زبان تیری دی لگن دیہے چمکارے
کانی نال پرو قطاراں رن کراں سب کالا

دشمن دی ماں تھیں محمدؒ مکھی ہار پیٹاواں
زوراں ہاندے نال محمدؒ دیو دشمن نوں گاہاں

نال فکر دے اٹھ شتابی شاہپالے ول آیاں
اہو کم وڈا تد ھ آیا نال ہٹے رہناں ڈر کے

سیف ملوک نہ نکا نکا ہو لو لکھ نہ جانے
اس نہ بخشے سر دینا لازم عین فرض کر مانے

ہاسی ٹھٹھا جان نہ موئے اس دا ضائع ہوناں
جے اج آہنک ڈھل کریں گا لوگ عمر دا طعناں

باپ اوہدا سلطان مصر دا عالیشان کہاوے
چار اک نہ سے تخت دا سائیں اس دل سیس نوادے

ایہو اکو بیٹا اس نوں کر کر عجز دعائیں
منتاں منن لدھا آہا کرم کیتا رب سائیں

حق اہدے وچہ ایویں آہی لکھی قلم ربانی
بیٹی تیری دی تک مورت جانیوس سر گردانی

پندراں برس ہوئے جد ایویں سفر مصیبت سہندے
ندیاں اندر رڑھ وار ہیا نینکر چڑھدے لہندے

محنت سختی جھاگ مصیبت قہر قلور بلائیں
شہر تیرے دے زیر بیٹھا کھڑیا پکڑا ساعیس

ایہہ ہن نہیں مناسب تینوں ڈھل کریں اک پائی
سیف ملوک بے شبہ قید ایہہ تیری واہ چلدی

اوہ بے مرد کرامت والا جے آیوں تھیٹ آیا
کی جوانا مردی تیری کی جانے گا پایا

توں سلیمان نبی دی جائی دیو پریاں دا را[illegible]
زور تیرا کی یاد کرے گا چھیٹا اے تحت جا

آدمیاں دے راجے تینوں کی آکھن گے سارے
حیف اوہدی سلطانی یار وجس ایسے پڑ ہارے

اک آدم گھر اس دے پوہنتا کر کر اڈ کشالے
بھی دیو نیاں پھڑ کھڑیا کیتوس نہ ایرالے

جے مہمان تیرا اوہ بنیاں سدا رہیں گا لازم
کی جانیں گا کڑماں چاری باپ اوہدا شاہ عاصم

نالے نرم اقبال تساڈے جانے گا ہر کوئی!
گھروں جوائی قید کرائیوس اس یقین نال کجھ ہوئی

بے آبروئی تے نامردی ہور نہیں اس جیسی
قلزم دا شاہ کون نکارا کرے دلیری ایسی

در تیرے توں پکڑ منگائے خاص جوائی تیرا
کر کے قید عذاب دے سالے ہائے ہائے قہر ہنیرا

سیف ملوک مہمان تساڈا کوڑ نہیں اس گل وچہ
ایہہ نکاح روحاں دا مولیٰ کیتا روز ازل وچہ

اُٹھ شتابی لشکر لے کے قلزم ول دھائے
سیف ملوک لیاویں زندہ تاں تیری رہ آئی

شاہزادے وچہ جو سن صفتاں بی بی آکھ سنائیاں
نالے واسطے سراندیپوں شاہاں لکھ پہنچایاں

شاہپالے نوں سن سن صفتاں پئی محبت اُسدی
کیویں اکھیں نظری آوے دل سکدا جند کھُسدی

شاہزادے دے سچے عشقے اثر اوتھے وکھ کیتا
قدرت دے ہتھ نال الٰہی بھڑ سوئی دل سیتا

سروبانو تے مہر افروزے دِتے تاء گلاں دے
آتش بھڑک لگی شاہپالے جیوں بھڑکار جھلاندے

ایسی لنب غصے دی اُٹھی سڑن لگا سر سینہ
بجھ گیاں سبھ ہور صلاحاں گرم ہویا جد کینہ

جنبش جسے جوش مغز وچہ چلیں پاہاں لبدا
منشی سد لکھائیوس رقعہ بھریا قہر غضب دا

منشی تیز نویس شتابی پہتا وچہ حضورے
زریں رقم جیہا خوش کاتب حرف لکھے وہد اتک جھورے

کاغذ اتے کالی کانی کیتی اوس روانی
لکھے سخن کھرے جو دسے شاہ شاہپال زبانی

لکھیا خط عجائب پتلی سوہنی صاف نوشتوں
حرفاں دی پھلواڑ بنائی باغ بہار بہشتوں

ہر ہر سخن میانوں باہر فولادی تلواراں
سخنوں سخت زبان محمدؒ کردی ماراں ہاراں

خط تیار ہویا جس ویلے لگی مہر نشانی
اوہو آہو خاطف ٹریا جس تن رڑکی کانی

تنّے کوہاں دا پینڈا کر کے قلزم اندر آیا
ہاشم دے دربارے جا کے ایلچی سیس نوایا

ادب سلام بجا لیاندے جیونکر ایلچی کردے
تھیلی کھول رکھے لے منشی پڑھ پڑھ کنبن ڈردے

آ ساقی بھر دیہہ پیالہ اوہ جمشیدے والا
کالی راتیں جان لگے واہ خورشیدے والا

ایسا مدھ جدھے چمکاروں ایہہ شب گوں کالی
بن کے خاص عقیقی تارا گگن چڑھے فی الحالی

نامۂ شاہپال بہادر بطرف ہاشم

اوّل نام ربے دا لکھاں نامے دا سر نامہ
تنگا روح بندے دا جیوس بخش جُسے دا جامہ

ہر دانش تھیں بجز اوتوس نالے دین ایمانوں
روزی دیندا اجل کریندا اشکل سخت کمانوں

اسماناں دی رونق کردا روشن تارے لا کے
دھرتی آدم نال سہاوے آدم نوں حب پا کے

دانا بینا زور آور ہے تا لے بخشنہارا
میرے جیہاں احمق بندیاں بے عقلاں بیہوشاں
اکناں نوں ایہ تنگی دیندا روٹی باجھوں مردا
ناں جس کم کمایاں کیتیاں اوسے دولت کھٹیاں
جو چاہندا سو کردا آیوں کوئی نہ حاکم اُسدا
والے جتنا سیس نہ چلیئے حکم اوہدے وچہ ہوئیے
شاباش رحمت اس بندے نوں جس نیواں در پھڑیا
کی حاصل اِن قوموں جیہڑے نہ حق قدر پچھانن
ویری دی کر ادب تواضع اپنی بھو گوائیے
سُن ہاشم توں قلزم اندر بیٹھوں راج بنا کے
تُوں بڑ تھیں بن چیترا ڈھکدا جس نوں جا چھوہیندے
زور میرا آزماون جوگا کتھے ہے کوئی ساجا
ڈھوئیں تھیں سب بنیاں لوڑیں ناگاں نال کیہڑیں
دُنب اُٹھا کر کنڈل پا دیں سر وچہ پوسی جتی
چھڈ دے غفلت شیراں والی کیوں سر مفت چوٹائیں
جے میں قلزم اندر آئیوس دھرتی پٹ دیاں گا
حق تیرے وچہ ایہ کم چنگا نوکر بن کے چلئیں!
تینوں مار کراں گا ایسی یا مرسیں یا نس سیں
میں نوں قسم زبور کتابوں تے داؤد نبیؤں

ہر دم مدد روحاں نوں دیندا عقلاں نفس چمکارا
سخن وری دی خلعت بخشی یا طبع وچہ جوشاں
اِکناں نوں ان گنے خزانے غیبوں اگے دھردا
نہ جس عیب گناہ کمائے اوسے رنجاں کٹیاں
جان دلیوے تاں زندہ بندہ کڈھ لئے تاں کسدا
اُس بن ہور نہ حاکم کوئی جس در جا کھلوئیے
اڑیا کھڑیا پڑ اُس جیہڑا جھڑیاں اگے جھڑیا
آفرین جنہاں نوں کہئیے گالیں وانگر جانن
دشمن تھیں خم کھائیے ناہیں لسیاں زور نہ لائیے
گھر میرے تھیں بکڑیں ڈھکاں دیں سزائیں جا کے
زور شاہاں دا پرکھن لگوں ناہیوں خیر لوڑیندے
کیہڑا لشکر تابع تیرے کیہڑا ہے راہ راجا
آکڑ آکڑ مارڑیں گمانوں نال کٹہاں دے داہڑیں
سُتے شیرے بھونک جگایا شامت آئی کتی
کر سٹساں تہ بار ولایت قلزم ملک لوٹائیں
کٹھے پٹ تساڈی ساری ندئیں سٹ دیاں گا
سیف ملوکے نوں دے خلعت پاس اساڈے گھلیں
میرے نال کھیہڑ غریبا کد قلزم وچہ وس سیں
جے پھڑ ھیا تاں قلزمیاں ہوا نہ چھڈ ساں بیوں

کیا قلزم کیا قلزم والے جے ہیں لشکر چاڑھاں
توڑے توں بھی لکھ فولادی کر ہتھیار لیاندے
تیر انداز نہ نکلے اگے تد تدھ تندی چائی!
بھن کماناں اگ وچہ سٹ کے تیراں دے ڈھیر بلکے
نہیں تاں ایسے کن بھڑ اساں جانیں گاہیں کی سال
ہوندے زور جراں ہیں قوت صلحوں مکھ نہ موڑاں
سیف ملوکے نوں پھڑ بانہوں لے آیا پاس اساڈے
تندی تیزی ست نہ چھڈی کرے رات دہاڑی
ڈاہڈے نال نہ نگرے ہوئیے ڈھٹھے کر ترمی
جے ہیں بھی اس گا ہر آیو بر ہو ئیگا ساتھی
جیہڑا الک تیبوں ب وتا بہ ے لھاہ بہار ہیں
کاویں ویکھ ہنساں نوں چھڈی چال اٹھ ہوں جو سبھی
خبر نہیں رب کس نوں دیسی تاج تخت سلطانی
آہر ک وہڑے وانگر بھڑکیں کیوں چا پا سنگ میٹھی
میں اج ہاں سر بادشاہاں اتسیں مشل بستھ بیراں
تینوں سے مغروری چایا وکھن دے نہ اگا
غضب کے میر اک تو ہیں ناہیں کٹی دلیر کھیائے
میں سلیمان نبی دا پوتا آدمی دا شہزادہ
تساں جیہاں تھیں ہیں کیوں ڈرساں جے رب کیتی یاری

لشکر فوج سمیت ولایت گاہ مروڑ تاڑاں
موم ہوسن تک اگ غضب دی کتنے نہ دسن جاندے
ہون لگوں سر میدے آپے مل مت رب بچائی
لاہ زرہ لاعلمل آ دل یار گلے وچ پھکے
ٹھنڈا دیکھ نہ ہوویں گیرا ہتیا تاں ست بیسیاں
حاضر ہولے جیز اساڈی جو کجھ منگاں لوڑاں
توں نہیں ہیوُدا تیر اٹھوں اس اساڈے
کس تھیں لے کمان اساڈی سب ویر چاہڑی
ہاشم سخت سزائیں گا کرن لگوں بے شرمی
بیراں بیٹھ ملیدہ کرساں توں کیڑا ایں ہانتھی
شیراں نوں انگشت دسائیں گھر کیں سرانگاریں
ناں اوہ آئی نہ ابہہ رہیوس دگی نزی ٹوہی
طالع کس دے مدد کر بیسن یاری ہوگ آسمانی
جے شیراں دا دھپہ لگا اجے ہیں جاسی ہٹی!
سر اپنے نوں آپ مریندا کون کوئی وچ خیراں
ککڑ بانگ نماشیں دتی جانوں کسن لگا
ہیودا دے تھیں اسیں بہادر بادشاہاں دے جائے
دیوتیاں وچہ جنگ بہادر ہیں تھیں کون زیادہ
بھیڈاں تھیں بگھیاڑ نہ ڈردے گوروں شیر شکاری

[1] از خود رفتہ شدن، پشیمان گشتن بر دیگراں رفتن ۱۲ [2] پنجابی مردماں می گویند کہ ہر مرغے کہ بوقت مغرب آواز یا اذان می کند کار خیر نباشد بلکہ منحوس است ۱۲

نبی سلیمانؑ گئے جہانوں تاج میرے سر دے کے
کس دی طاقت راج میرے وچ شرکت کیتی لوڑے
قدر اپنی دے کا غذ اتے حرف غلط تدھ پایا
سچے رب بنایا مینوں مالک سب ملک دا
آہن سمجھ ملیں کر توبہ جے ایہ وقت وہاناں
سنبھل زور جوانی والا ناں کر ایڈ دلیری
نیواں ہو در میرے چھڈ کے وڈیائی اچیائی
جے میں اٹھیا تاں توں مٹھیا کجھ نہ رہسی باقی
کی ہویا جے ویری میرا لشکر تیرا بھلا
میں ہاں بھارا وانگ پہاڑاں وسیں وسیں کد ہلاں
جے ہلیوس تاں دھرت ہلے گی ذرہ ہلانہ مینوں
بیٹے تیرے نال ہمیں سی اینویں قلم ربانی
مردیاں ہار اکیتا اس نے سودھ نہ پچھیا اگا
جیت تیرا ہن مرڑواناں ہیں کیوں سر ظلم دھرائیں
کسے طرح بہرام نہ مرڑدا کیوں قتلام مچائیں
کاظمین الغیظ پڑھ کھاں والعافین کلاموں
کر احسان اساں پر ہاشم چھڈ دے ایہ پردیسی
ٹورا کے شاہزادے تائیں اکے جواب سنائیں
جاں خط پڑھ سنایا منشی تیل اگی پر پایا

میں مالک سبھ کھان جگیراں ہتھیں میری لیکے
وچے گز اقبال میرے دا گردن لک تروڑے
کاردی تیغ میری دی کٹسی زور نہیٹوں آزمایا
خاوندیقیں کیوں باغی ہوویں پھریں نیبڑے لگدا
لکھ افسوس کریں گا پچھوں کس کم پچھوں تانا
حد میری وچ آ ہتھ پاویں شامت آئی تیری
مینوں اٹھناں پانہ اتھوں جی تدھ سہنا جائی
قلزم ساری پٹ سٹ گے شماں نال عراقی
جے کوہ قاف لوہے دا ہووے میں ٹیاں کر بلا
جے ہلاں تاں انبر ہلے جگ سارا تھر تھلاں
لے مل سیف ملوکے تائیں مڑ مڑ اکھاں تینوں
نہیں تاں ایہ نہ آیا مصروں بن کے دشمن جانی
عمرے دے دن پورے ہوئے متھے اس دے لگا
جے آری دھر چیر میں اس نوں بابھوں گل بھرائیں
بخشن گناہ اس بندے تائیں اجر جنابوں پائیں
صابر شاکر ہو در رب دے بھلا ہووے اس کاموں
نہیں تاں میں بھی فرق نہ کرساں رب جس نوں ٹرڈیسی
نہیں تاں پوہتا جان اسانوں جی کجھ کرسی سائیں
جلد جواب ایہدا مڑ لکھو ہاشم شاہ فرمایا!

والکاظمین الغیظ والعافین عن الناس واللہ یحب المحسنین ۰

لے کانی مسوانی منشی نال طبیعت دانی
لکھ جواب شتاب ٹکایا سُن سُخن زبانی!

پا لفافے تھیلی اندر ڈال رقعہ بند کیتا
آہو خاطف دے ہتھ دتا لے کے گیا چھپیتا

شاہپالے دل ہو سلامی تھیلی جا گزرانی
منشی کھول وکھاندا جاندا سخن پروتے گانی

گھڑی تروٹک جھب دیئے ساقی دردمنداں دا داروں
دیہ شراب اجیہا جس دی مستی ودھ شماروں

اس پانی دے زوروں میں بھی اگدی ٹُو جا چاواں
گورو گوراں دا جو فرماوے سبھ بجا لیاواں

جواب نامۂ ہاشم شاہ بطرف شاہ شہپال و برخاستن جنگ از غضب کمال

سر لکھیں منہ خط پر منیاں سر خط دا جو ناواں
شالا اوسے نام سچے توں میں بھی صدقے جاواں

مٹی وچوں کڈھ وکھاندا سوہنے پھل ہزاراں
خاکوں چا اجیہے کردا سرو بلند چناراں

ویکھو کیڈ بلندی دتیوس ایڈ آسمان بلنداں
نور اپنے تھیں روشن کیتوس ویدے دانشمنداں

جمل جہان کیتا اس پیدا بے پرواہ جہانوں
لاچاری وچ چا اے کردا رکھدا اساں جہاں نوں

دھرتی خاک تمامی اتوں ابر نت گھماندا!
لاکھ سمندر تے ڈل اندر مٹی مٹھ بچھاندا

اوہو صاحب ملکاں والا اسیں تسیں سبھ بندے
ہر اک وار کھوالا آپے کیا چنگے کیا مندے

اکو خاوند سرجنہارا کوئی نہ اس دے جیہا
رکھن ہارن والا اوہو ہوروں خوف کویہا

ہر ڈاہڈے تھیں ڈاہڈا آپے ودھ شمار حسابوں
بے نیاز اوہو جگ سارا منگن ہار جنابوں

اسیں نہیں ہر کم کمائیے نال اسباب ہتھیاروں
اس نے جے کجھ پیدا کیتا بن اسبابوں یاروں

حکمت حکم اوہدے تھیں بھریا ایہ تمام پسارا
حکموں ظاہر حکمت اوہلے کی جانے جگ سارا

دل روشنائی نور اکھیں وچ جسے زور اسے تھیں
تینوں تینوں شاہی لدھی ہوئی غور اسے تھیں

حکم اوہدے تھیں کوئی نہ نسدا اسیں حکم دے بندے
جاں دم کڈھ لئے تاں ہلوچہ ٹک جاون سبھ دھندے

توں بھی راج نہ ملیں آندا الدھا او سبھی گھر تھیں !
لشکر گذار ریہیں شاہپالا راج پچا ملک دا
میں بھی دیو ناقوت ناہیں افسر وچہ دلیراں
کی ہویا جے لشکر تیرا اودھ حساب شماروں
تینوں مان ودے وچہ بھارا اکرساں خرچ خزانہ
دوئے شیر اسیں گج اُٹھے جس نوں زور زیادہ
آدم ذات کمینی اتوں تدھ خصومت چائی
اوہ آدم سی خونی ساڈا انسدا اچھیدا اوگدا
خونی مارن روا شرع وچہ عیب نہیں کجھ کیتا
اک خونی دے مارن کارن ہیں پر چڑھ چڑھ آویا
خاکی بندہ جنس نہ ساڈی کون کوئی پر دیسی
اس ناجنس اکلی تیجھے برا گلے دامنگیں
ایہیں ضدیں چھڈ ساں ناہیں خون کیتا اس میرا
توں ہیں مرد کچہری اندر رن وچہ مردی میری
تدھ کی جاتا ہور نہ کوئی تو ہیں تو ہیں جائیوں
میرے جیسے مار مریلے ناں وس مہرہ بازی
نیویں ہویاں ہو نہ اُچیا اگوں مار نہ لاقاں
پتھر نال ٹھکور نہ شیشہ کی کر لیسیں کھٹی
موجاں مان تخت تے بیٹھا چھڈ دیہ کھہڑا میرا

مینوں بھی جے چا نوانے عجب نہیں اس درتھیں
چھوڑ ٹکر مُنہ پر پیندا جے کوئی اُچا تھکدا
جس پاسے شمشیر چلاواں ڈھیر لگاواں شیراں
میرے نے یو بہادر ایسے اک اک سخت ہزاروں
مینوں قوت باہاں اندر لڑساں وانگ جواناں
سو ٹیو مار کھڑے گا ایتھوں سن شاہپال شہزادہ
جس دن موت سپے دی آوے ہیندا آن کجائی
دشمن ہتھ لگا بھڑ آندا تیر اسی کی لگدا
تدھ کی لہاں نال اساڈے ہٹ ٹکے بیٹھ چوپیتا
لکھ بیدو سے خون ہوون گے رب توں نہ شرا دیں
اسیں تسیں ہاں ناری بھائی ایہ کینوں کی دیسی
ناریں خاک اگیرے ہوئی کہو کھاں کیہڑی رنگیں
ایہہ ساڈا کجھ لگدا ناہیں ہوگ جوائی تیرا !
جس دن ہتھ اساڈے تکسیں منٹھی اچویں تیری
بھلیوں بھلی دے کی تاہیں جس ویلے چڑھ آئیوں
کم تیرا منصوبہ میرا پڑو چہ تیر اندازی
شتار ستاں پچیا اکلا ہٹ نہیں کوہ قافاں
لے لے اگ نہ آدھنگانے دار وگردی ہیٹی
لوڑ لستا کوئی جے کر آیا جنگ اُتے دل تیرا

توں سلیمان نبی دی جائی چھیڑ نہ دیو ہتیارا
دیو انگوٹھی اس دی ڈوبی تاں بنیاں ہتیارا

واگاں موڑ اساڈے وتوں ہیں بھی مفت نہ تسدا
کوہ قافاں سیمرغ تیرے تھیں بھاہیاں وچہ نہ بھیدا

ہتھوں غور اساڈی کرتوں وڈا ہیں کئی جائیں
نیک نہیں آزردہ کردے خلقت رب دی تائیں

جے توں دانشمند کہاویں ہیں بھی نہیں ایاناں
جے سوچاگے تیرے طالع ہیں بھی یاد جاناں

القصہ ہٹک دیساں ناہیں نہ اول اٹھ کھڑ ہساں
صلح کریں تاں راضی شاہا جنگ کریں تاں لڑساں

دوہاں گلاں تھیں جو تدھ بھاوے کر اللہ بسم اللہ
ڈھل کہی منہ طرف اساڈی در اللہ بسم اللہ

بر جنگ تیار شدن و سپاہ جمع کردن از ہر یار شاہ شاہپال و ہاشم دیو!

جاں ایہ سخت جواب سنائے منشی نے خط پڑھ کے
اڈیوں لنب گئی لگ چوٹی غصیوں بھانبڑ بھڑکے

وال لگر دے کنڈے ہوئے لوں لوں چڑھے سنڈے
لاہ دھڑکے بڈ کڑکے اکڑ شاہ پراں پر چھنڈے

گج اٹھیا شاہپال بہادر نعرہ مار قہر دا
کنب گیا سب باغ ارم دا کوٹ بازار شہر دا

سب سنسار ندی دے ڈر کے طرف سمندر نٹھے
ناہر شیر پلنگ جنگل دے سن نعرہ سب ترٹھے

پاہڑے ہرن نٹھے چھڈ بیہڑ نیل گائیں گھب وٹھے
دیو عفریت اتے جن پریاں لشکر ہوئے اکٹھے

حکم دتا شاہپال بہادر فوجاں جمع کراؤ
کوہ قافاں تے کوٹاں وچوں لشکر سبھ منگاؤ

ہاٹھاں کٹک اکٹھے ہوئے منشی لین تلاشی
وچہ حساب نہ آون فوجاں خلقت بے تحاشی

آ لکھیاں کوہ قافاں والگر فوجاں گرد چوفیرے
کوہ قافاں نوں پٹن والے راکش دیو وڈیرے

سیکڑیاں حد قافوں گوآں قلماں بہت گھسایاں
جو جو جنگ بہادر فوجاں گنتر اندر آیاں

لکھ چوداں ہزار دیو بہادر تے لکھ فوج عفریتاں
سٹھ ہزار ہو یا جن حاضر نمک حلالی نیتاں

ایہ کجھ ناسی لوک سپاہی ہور بے انت شماراں
بنھ ہتھیار سوار چڑھے سن بھکھن مثل انگاراں

فوجاں ہاٹھاں کانگاں وانگر گج گرڈک کے چڑھیاں
کر کے نظر ڈٹھا شاہیاں لشکر بنیاں تنیاں
آتش وانگ سپاہ النبا قلزم دل چلائے
قلزم دے دریا وے تورٹی شارستانوں لیکے
شارستان وچوں چڑھ آیا کانگ جویں دریا دا
بوٹی گھاہ زمیں پر ہوئی پیراں ہیٹھ تکیدہ!
توڑے پیر شہاں دا یار وہبت مبارک بھلا
جاں قلزم دے نیڑے آیا شاہیاں دا ڈیرا
ہاشم شاہ نوں لبھے نہ خبراں اگ بلی سر میرے
تخت اتے سی عیشاں اندر بیٹھا وانگر شاہاں
آن اونہاں فریاد پکاری سن توں ہاشم شاہا
شاہیاں دے لشکر آئے تھاں نہ دسدا خالی
اکس وزیر صلاح دسالی راتو رات اٹھ بھج
ہاشم کہیا چوری بنیاں کم نہ بادشہاں دا
دوجے کہیا فوج اونہاں دی انت حسابوں باہر
ہاشم نال دلیری کہندا اک بگھیار ٹھنکاری!
ہاشم دی سن ایڈ دلیری تکڑے ہوگئے سپاہی
ہاشم قلزم دے سلطانے پتہ پیا اس گل دا
لشکر جمع ہویا جس ویلے شاہے لیا الیماں

قلزم دے دریا وے تائیں گاہن شتابی وڑیاں
شارستان ہوئی پر پساری وانگر فصلاں گھنیاں
جس راہ جاندے جوہ جو ہیرا سبھ کجھ جلد اجائے
نیر تپے تے دھرتی بلے جس راہ چلن پیکے
دھوڑ دی دھند وکار غبار وچ راہ نہ لبھدا ادال
دھرتی ہیٹھ گئی چھپ کدھرے دولت یار پوشیدہ
جتھے جاوے کرے خرابی دھرت دیوی تھر تھلا
ملکاں وچ قیامت آئی اٹھیا شور گھنیرا!
شاہ شاہیاں بہادر چڑھیا کر کے تاء دو دھیرے
اچن چیت نموکا ڈو آئے سر پر دھریاں باہاں
چڑھ آیا طوفان تیرے تے نہیں نستن دا راہل
زرہ پوش سپاہیاں کولوں زمیں ہوئی سبھ کالی
بیخبراں نوں بھانج لوے گی شبخونی چل وجو
جو ہونی سو ہوسی اوڑک لڑساں نکل باندا
ویکھدیاں دل دہشت کھاندا اکیکر لڑسیں ظاہر
بہتیاں بھیڑاں تھیں کدڑو اسو مثال ہماری
غل پیا سبھ قلزم اندر ڈٹ آئی ہے شاہی
اس بھی فوج اکٹھی کیتی حکم جنھے تک چلدا!
نمشی انت سنبھالن لگے چڑھنے طرف غنیماں

لکھ پری وچہ گنتر آئی چہل ہزار عفریتاں
سنگلادیپوں نکل ہاشم آن لتھا وچہ پڑدے
وڈے گھٹاں برابر ہویاں آہموں ساہمنے ڈیرے
میر وزیر سبھو رل بیٹھے تھیدا فشاہ صلاحاں
وسو کی تدبیر کچھیوے مشکل بنیاں کاراں
ہٹ ڈڈرال تامر دکھاواں جے چک کراں حلیمی
نبی سلیمانؑ دا اوہ پوتا جے اج اسنوں ماراں
نالے خوف ڈلے وچہ آوے لشکر اسدا بھارا
فکر دوڑا اندیشہ کرکے خوب جواب سناؤ
دانشمند سلامی ہوئے سن فرمان شہانہ
باغ اقبال تیرے دا ساوا رہے ہمیش بہاریں
فکر اندیشے تیرے اچے ناقص عقل اساڈا!
لیکن حکم قبول سرے پر جو آکھو سو کرناں!
اول صلح بنایا لوڑوے جے اوہ من کھلووے
صلح ہوئے تاں بہتر سبھ تھیں نہیں تاں چڑھ کے مارو
ایلچی گھل کے پتہ کراؤ کس مطلب شاہ آیا
آکھ گھلو اوہ آوندیاں ہی قتل کیتا بن خبروں
جے شاہپال اسے کم چڑھیا لاہ امید مڑے گا
جے کجھ ہور انہاں دل غصہ تاں بھی وس گھلن گے
کیتوس سبھ اسباب اکٹھا کر جھگڑیدیاں نیتاں
تر شاہپال بہادر اودھروں چڑھیا گھوڑے چڑھدے
ہاشم دی جند ورڑ ورڑ نکلے منہ کیویں ہن پھیرے
تسیں اساڈے بیڑے اندر ہر اک مشکل ملاحاں
چڑھ آیا شاہپال بہادر کرداماراں ماراں
جنگ کراں تاں ہووے بے ادبی اوہ سلطان قدیمی
روح انہاندا رنج ہووےگا لکھیاں وچہ بدکاراں
مارمنداں متے پڑ جیتے کر ویکھو کوئی چارا!
دیر کرن دا وقت نہ رہیا کجھ تدبیر بناؤ
دین دعائیں ہوئے زیادہ شان مکان شہانہ
دائم تخت مبارک ہووے وتی دشمن ماریں
سو ٹیوکم مبارک ہووِن جو دل کہے تساڈا
عقل اساڈا ایہ فرماندا اکثر بہتر جرناں
نہیں تاں جنگ کراں گے خاصہ جو ہووے سو ہووے
جیکجھ رب کرے اوہ ہوسی ہر دی ڈلوں نہ ہارو
جے اس سیف ملوکے کارن ایہ ہنگامہ چایا
جے توں طلب کریں اج شاہا کیونکر کڈھیئے قبروں
عذر تو اقبح اسیں کراں گے کیوں تا جنگ جوڑیگا
اپنا آہر اسیں بھی کرساں جو کجھ وس چلن گے

ایلچی ہتھ منگاؤ خبراں ایویں بھلا نہ چڑھناں
ہاشم شاہ نے ایلچی بھیجے دل شہپال بہادر
جیکر طلب ولایت والی آپ ہوویں انصافی
میں بیٹھا اک ٹاپو اندر صبر قناعت کر کے
حضرت نبی سلیمان والی ہتھ تیرے سبھ شاہی
جے کوئی ہور تساڈا مطلب تاں اوہ بھی بتلاؤ
جیکر ایس تھیں ہوون والی غرض تساڈی ہوئی
ایلچی آن بچایاں عرضاں جیوں ہاشم فرمایاں
باغ ارم تھیں آدم زادہ جو تساں پھڑ آندا
ایلچی عرض کرینداں شاہا کی اک آدم زادہ
اتنی گل اتوں کی آئیوں لشکر جابڑ مر لیے
جاں بد خبر شہزادے والی کن پئی شاہپالے
مکے وٹ وٹ مارے چھاتی دھرتی مارے اڈیاں
عنبر دا چھنکار کرایا ہور گلاب عطر دا!
جس دم ہوش سنبھالی شاہے بیٹھا رکھ دلیری
ہائے افسوس جوان اجیہا عاقل فاضل کامل
میں بھیڑے نوں نظر نہ آیا کامل شوق تکن دا
لشکر فوج سمیت مرانگا ہاشم دے سنگ لڑ کے
پھر سوگند اٹھائیوس بھاری غصے جان جلائی

صلح ہووے تاں واہ بھلیرا جنگ ہووے تاں لڑناں
کت سیتوں لشکر لے کے آیا شاہ اکابر
ایڈے ملکوں میں اک کوچہ توں شاہی کوہ قافی
نال تیرے کوئی شرکت ناہیں توں بھی بھو کھان جر کے
میں اک گوشہ ملیا جیونکر لئے جگیر سپاہی
کراں صلاح علاج اوہدے دی خیری ہر گھر جائے
حاضر آن کریسیاں نہیں تاں قرض نہ دینا کوئی
کہن لگا شاہپال بہادر بخشاں تدھ خطایاں!
موڑ دیئے تاں بچسی ہاشم نہیں تاں ملک کھڑاندا
بے وفا نکارے تیجھے چاہئیں شور زیادہ
اوہ تے جس دم آندا آہا قتل کیتا اس ویلے
ہو بیہوش ڈھٹھا اس غم دے کر کے جان حوالے
آپ مہارا نیر اکھیں تھیں درداں کوہلاں چھڈیاں
میر وزیر ملیندے تلیاں ایلچی ڈر ڈر رہندا
مارے سر دا او ساس پکارے بھٹھ حیاتی میری
خوش آواز ظریف تے سوہنا ہر ہر ہنر دل عاقل
وچہ فراق اوہدے ہن مرساں نہیں سواد جیون دا
سیف ملوک اتوں سبھ وارے کی کرنے گھر کھڑ کے
قسم مینوں اس رب سچے دی جس وچہ غلط نہ کائی

اس جائیوں مُڑ جاساں ناہیں جب لگ دم حیاتی
بچہ کچا اِس جنسے دا ایٹاں تخم زمینوں
پر جے سیف ملوک شہزادہ میرے پاس بچاسن
کر گلاں شہپال شہزادے ایلچی رخصت کیتے
طالع روز ستارے سوہدے گھڑی مبارک تکی
چا واگاں شاہپال بہادر چڑھیا جنگ کرن نوں
اوہ تلوار اوہدی سی کنجی سب ملکاں دے در دی
وانگ ڈڈاراں نال کو کھاراں کر دا ماراں ماراں
جیہڑا وقت موافق آہا فتحاں دے در کھُلے
چکڑی دے گھڑ راس بنائے تِنے گزاں دے جھنڈے
جھنڈے اُتے مورت لائی شینہ مُہرہ ہشتا تی
کئی کوہاں توں دسدا دُوروں اوہ جھنڈا اسلطانی
دُھوڑو دُھوڑ ہویا سبھ عالم جاں چڑھ ٹری سواری
لشکر جنگل باراں گاہیاں ہوئے رُکھ پلیدہ
صحراواں دی سبزی سنبھی ندیاں نیر نکھٹے
شاہپالے دا لشکر چڑھیا سنیاں شور جہانے
ہوس بلخ تھیں وافر فوجاں مار وشیرون بازوں
شاہ شہپال بہادر آیا بھریا شوکت شانوں
وچ میدان لڑائی والے آن کیتونے ڈیرے

قلزم ملک ویران کراں گا مار دیواں دی ذاتی
چھڈساں نہ اک بال انہاندا قسم اسلاموں دینوں
ترکھی تیغ اساڈی کولوں تاہیں جند بچائن
دِتا حکم چڑھو سبھ لشکر بیٹھے کیوں چپ بیتے
فالاں نیک پیان جس ویلے ساعت آئی زکی
لک بدھی تلوار فولادی زرہ لگائی تن نوں
سنگلدیپ جیہاں در بنداں فتح ہمیشہ کردی
شاہپالے دا لشکر چڑھیا گھناں اُڈار اُڈاراں
سُرخ سیاہ سفید نشاناں رنگ عجائب جُھلے!
پرچم کالے وال سہالے جیوں حبشی سر جھنڈے
ویکھدیاں ہی دشمن تائیں ہیبت پاڑے چھاتی
اژدہا مریلے وانگر کردا دشمن فانی
پیراں ہیٹھ پلیند مُردے بھجہ بھجہ مرگ شکاری
ہو کف دست گیا سبھ رستہ کجھ نہ رہے پوشیدہ
صفن صفا ہوئے رُکھ بوٹے تخم زمینوں پٹے
زمیں زمین کجھ نظر نہ آوے باہجہ اوسے طوفانے
دھرت سماہاں دی لرزہ کھائے لشکر بے اندازوں
جیئوں کرڑے دا بدل آوے بنھ گھٹاں آسمانوں
راکش دیو لتھے یا گھیرا جیوں کوہ قاف دے ڈیرے

چھ وِیہاں کوہ چوڑی دھرتی چھ دیہاں کوہ لمبیں
دو ہاں شاہاں دے ڈیرے ملی فوج سہنگر بن جمبیں

لشکر نال ہوئی پُر دھرتی ہور حساب نہ جاناں
جے خشخش دا چھٹا دیئیے بھنجیں لوپے نہ داناں

جنگ کردن شہپال بہادر باہاشم شاہ دیواں روزِ اوّل!

الویں کیویں مول نہ جانوں ہنت دا پھیر آسمانی
چڑھدے تارے تے مڑ لہندے دائم سر گردانی

کھیڈ تماشے کارن ناہیں ویلے تنبو تانے
اِک دِہاڑا بیکار نہ اس دا کون حکمت پر جانے

کس نوں خبر ہوئے گا بھلکے کی اساں سنگ کارا
کون اکھیں تھیں اوہلے ہوسی کس دا اہمیت پیارا

کس گھر دین سیاپے ہوسن کس گھر منگل سوہلے
کس سر تاج ٹکے کس ہونھوں کرن ہٹی دے اوہلے

کس دا تخت ولایت اُس سی ملسی خستہ حالی
کس دی قید وں ہوگ خلاصی وچ کرسی خوشحالی

کون رنڈی کوئی تتی ہوسی منہ سر سبھی پاسی
کس دا کنت سہاگ ملیگا دھڑی سندھور لگاسی

کس کس اندر پوگ وچھوڑا کون ملے گا مُڑ کے
کیہڑے کیہڑے یار محمدؐ بھلکے بہسن جڑ کے

پچھلا مرد روایت والا واقف انہاں راہاں دا
الویں سخن سناندا اگوں اونہاں دوہاں شاہاں دا

لنگھی رات اکاسو بن چھپیا سارا لشکر شامی
دھمیں صبح لگی لو ملکیں چڑھیا سورج نامی

دو لشکر پڑ مل کھلوتے پربت وانگ اچیرے
کینہ غضب مچے تے کیتے کوچ تحمل ڈیرے

جان غریب تلی پر رکھی کرن نقیب پکارا
اکھیں نیند آرام نہ دل وچ بھجدیاں چوکیدارا

ربھیڑا ہجوم خلق دے ہتھوں پیر ہتھ ہین نہ کھلے
سر ہیوں ماری لوپے نہ بھجیں سبھ سراں پر ڈھلے

صفاں قطاراں بنھ کھلوتے اکدو جے ول تکدے
میر وزیر نہ تیر چلاون میر کرن تقیں جھکدے

مت کوئی ڈھو ملے دا ڈھکے اوّل سٹوں پھٹوں
وچ میان رہی شمشیراں تیر ہٹن اس چھٹوں

ایدھر غضب مرید اٹھاٹھاں موج جویں دریاواں
ہاشم بھی مغروری چایا آتش ہار اچاواں!

[illegible]

کوئی صلح دی گل نہ ہوئی مچیا شور ہنگامہ
مہر محبت گئی جہانوں ہوئے بتر ہوئے ویری
یاراں یار پچھانن ناہیں کیا صورت آشنایاں
اوڑک آن چڑھو چڑھ ہوئی ماریے گج نقارے
بیلاں ادبر پیا گھر وچ گھس گھس گئے لاگی
منہ آسمان بنے کر بولن کوک اٹھائی طریاں
دھونسے دھونسن آواز وانج سرڑی قنسری شور مچایا
یونانی ایرانی باجے ترکانی کرنائیں
کوڑیاں دے سخت کڑاکے نکل جان آسمانوں
کمچی دا شونکار اٹھائے سل پتھر دے گھوڑے
شیر جواناں دی مچھ پھڑکے سن سن شور دماماں
زیں زمین وچہ پیا گھکار ترکاں دی ہنکاروں
مشکاں وانگر مٹکی چمکن نکرے سچے موتی
جا جا سنب کریندے مجرے اڈن نال پہاڑاں
پایا زور رکاباں اتے آسن تل سواراں
ہائے ہائے کر چھیڑن گھوڑے شپ شپ چلن داراں
زہوڑو وہوڑ ہوئے منہ متھے گرد چڑھی سر خود ال
غلط لکھی میں نیدراں ناہیں دھرتی اک گھٹی سی
قہر غضب دے نعرے سن سن پھٹ پھٹ پئے کلیجے

کینے ردہ کیتے دو پیارے سرجند حبہ جامہ
بھائی وانگ قصائی ہوئے مول نہ منگن خیری
فتنے شور فساد خصومت انتو انتاں چایاں
دھوے تیگ بجائے ڈھوے ڈنڈ کہار کٹکارے
ڈھائیں مار اٹھے جرمہرے جیونکر ویرو راگی
تیغاں بجلی وانگن ہڑیاں تیغاں وانگن چھریاں
ٹرم طنبوراں تے کرنائیں غل جگت دیہہ پایا
گاڈو ماں کن ڈورے کیتے وجن تھاؤں تھائیں
پتھر بس اولے کڈھن تازی ماں ہماں نوں
چابکدست چلاون چابک ہوش بٹا کاتر ڈوڑے
ران وچہ تازی جنبش چائی چین سار لگائیں
سیمرغاں نن تراں تراٹ لشکر دے للکاروں
ماراں دُنب اٹھاون گردن پھڑکے آکھ کنوتی!
ڈنڈ گھمنڈ کرن جیولاں وچہ شیر بنے اگواڑاں
نیزہ باز قواعد کردے ازماون ہتھیاراں
للکر کے پڑوڑن بہادر چھڑے مانند ڈڈاراں
بیندراں ہو گئے اس جگ وچہ ملق آہی جو جیوداں
گرداں انبر بنیاں جیہڑی سماں نال پٹی سی
ہتھیاراں دی تابش کولوں بل اٹھے ہٹ بھجے

گل گھوڑدی موت دیاں تون پائی آن کمنداں
گرم ہوا بڑ مونہاں دی کو لوں اٹھی دھوڑاں دھاری

لوتھاں وچہ زمین نہ میون جاناں چہ ہوائی
ہاشم شاہ بھی فوج سواری جیونکر آہی کاری

کھبے پاسے صف سنگاری کندھ پکی فولادی
اس پاسے میدان سہایا شار ستانی شاہے

دچلی فوج سواری تکڑی کوٹ بنا کھلوئی
پچھے اگے صفاں بنایاں کندھ جویں شتاقی

وردی تے ہتھیار سپاہیاں جولوٹے سو دتے
سجا کھبا پاس سہایا زرہوں خوددں تیغوں

گرد دے لشکر ہاتھاں گھنیاں بنھ کے گھٹاں کھلویا!
جاں دو لشکر ہوئے سو ہنجے ملیا حکم شہاناں

مارو مار اسمانوں آئی کہہ کی دوس شہانوں
لتنے خون زمیں پر ہوئے باہر انت شماروں

تلواریں دے پیل تبرے کھلے ہوئے سن ابھے
چمکو چمک وچن تلواریں نویاں سان چڑھایاں

گوشے جوڑ کماں کمینوں ملدے تیر خدنگاں
باشک ناگ کمنداں والے کنڈل کھولن مارن

وچن تیز تشیا شپ تیغاں تیر نہ دیون واری
نیزے سینے لادن بیرے تیغاں کٹن بنداں

لائی اگ جہانے اندر لنب کڈھی تلواری
خاک لہو دا گارا بنیاں پیر نہ دھریا جائی

سبجی صف بنائیوس اوّل ہیبت زور آور بھاری
اگا پچھا راس بنایا راہ جیویں استادی

اگے ولیو بہادر رکھے ساتھ گھتن جو ماہے!
کیڑا لنگھ نہ سکے وچدوں بھیڑا جیہی ہوئی

وچہ شاہیاں بہادر آپوں جیوں دل اندر چھاتی
دے دلاسے مار د دشمن جیونکر عاشق پیتے

جیونکر باغ آرائش بھیڑ دا بارش بید لیوں
وچہ شاہیاں بہادر گجے رعد موافق ہویا!

دھیر اتے تدبیر نکھٹے کیتے میر جواناں!
پیا ہنیرا تے روشنائی نٹھی دور جہانوں

گند ھک سرخ ہوئی اوہ دھرتی تتی تیز انگارا
مکھی مچھر اڈ نہ سکن وچہ جنگے دے رھتے

رتی رحم نہ زخم کرن بھلیں زہروں پان چڑھایاں
لیندے خبر زمان زمینوں بھجن مثل نہنگاں

لشکر دے گنج لٹن کارن آن منہ کھلارن
دوسیئے ہاتھاں گھل مل آیاں لتھا مینہ ہتھیاری

کجھ مقدور کسے دا ناہیں انگل کرے اُچیری!
تیرے سل سل ٹانگے لاون سیخاں سیتن سیانگاں
بھلے بھلے تن سلے بکتے بھلے ٹبر ٹیراں
پیش قبض دی قبض جرہ دی کھُلی اوس دیہاڑے
چلی سیف صفا صفائیوں صفن صاف کریندی
موجاں مار چلے ہڑ خونی دم دم وچہ تڑپاواں
مہر محابا رہیا نہ قطرہ ناں غم خطرہ جالوں!
چھم چھم وسن تیر خدنگی جیوں رتھ پہاگن والے
ایسی گرم لڑائی گوہڑی دوہاں پہاڑاں جائی
اُدھر دل ہاشم شاہ مربند ایہہ دا وچہ سیاہے
شارستانی مارن کارن لاوے زور جوانی
جدھر ہتھ کرے سر وڈھے لوں نہ چھڈے اڑیا
بہتے شارستانی ملے ہاشم نے کر ہتے
اس پاسوں شاہیاں بہادر قلزمیاں پر بھارا
دوہیں ہتھیں کوشش کردا مت پڑ بینوں لبھے
ویری اتے واراں کردا دوہیں ہتھیں تلواراں
ہاتھی سنے سوار عماری جس تے ہتھ چلائے
قلزم دے دریائے اُتے جے غصہ کر آدے
اگا دیکھ جواناں ہتھوں ڈھین ہتھیار لپلاوی

جو سر کڈھے تیغا وڈھے چاہے جنگ ہنیری
مُردے ہاڑ لگی وچہ رن دے لوہو چڑھیاں کانگاں
چھُریاں چیر نکالے ہتے سمر دل تکبر تیراں
ماری لوک لہو دی پڑ وچہ پیٹ پنجر پڑ پاڑے نام سلاح
چیر لوے کوہ قافاں تائیں سچی لاف مربندی
تھم تھم کے تھم جھنڈیاں والے رکھن کھلے ہڑانواں
امن امان خلاصی نٹھی والے سے چھوڑ جہانوں!
چھک کماناں ہئی جواناں ہتھیں پڑ پڑ چھالے
نعلاں وچوں ڈھین اولڑے اگ دسے ہر جائی
گجدا مار نہ رجدا خونوں وانگر شیر سیاہے
ملتیں ہتھ کرے پڑ ہاتھی بنیا بہمن ثانی!
جس جس پاسے حملہ کیتوس تن تنے پر چڑھیا!
ہلے ناں اک قدم پچھیرے بھیٹ ہویاں پر جھلے
پھڑ ہتھیار قیامت کردا اڈر دا لشکر سارا
وڈھ وڈھ دشمن ستھر پائے کیا سجے کیا کھبے
دوہاں دے وڈھ چار بنائے اٹھ کریندا چاراں
کر دو ٹک اٹک نہ رہندی تیغ زمیں لہہ جائے
جلدی اگ کڈھے دریاؤں شور ندی وچہ پاوے
جیوں شیراں دے ویکھدیاں ہی بول نکلدا مادی

ہاشم شاہ اگے ونجہ کوگے لشکر دے سرکردے
خالی کردا ہاڑ اکلا شاہ بہادر جنگی
ہاشم نے فرمایا اگوں ڈریو نہیں دلیرو!
گھیرا پا چوطرفوں فوجاں آن پیاں شاہپیائے
جاں شاہپیال ڈٹھا اوہ غوغا لشکر آیا تد فوجاں
آخر فوج اکٹھی ہوئی جیوں کیڑے یا مکڑی
شمشیراں فولادی چمکن چلن تیر خدنگی
سر پر چھاؤں کیتی ہتھیاراں سورج اکھ چھپائی
زہری بین زنبوراں وانگن کر کر ہتھ کرارے
نیزے اُڈدے جان تناں دے جیوں تیلی رُوں تُنبے
والوں والوں مڑھکا آیا ڈریا ڈھول دبالوں
برچھی سانگ موہوں موہ وچے ساہ نہ نکلن دیندی
خنجر سنجر پنجر اندر کڈھ کڈھ آنے بوکے
جھمدر جمدڑیاں دا ویری واری دے نہ موہلے
پھُل پھلاں وچ ٹُنگے ساراں وانگ گلابی خاراں
نسن والا نس نہ سکے تھاں نہ پیر ہٹن دا!
سارا روز نہ مٹھے ہوئے تیر انداز مریندے
بازاں وانگر باز نہ آون نیزہ باز شکاری
ایسی کھیڈ مچی شطرنجوں دم دم ہوئی زیادہ!

کرن لسبت شتابی شاہا دیو تیرے سبھ مردے
ناں اوہلے کد پوری پیندی بھلی پناہ ہن منگی
کٹھا ہویو سبھ لشکر شاہپیائے نوں گھیرو
کر کر جھپٹ سٹاں وٹ مارن کس کس دے بھیٹ ٹالے
جوش خروش کریندے بہتے جیوں دریا ویں موجاں
ہوندا جائے جنگ لڑائی پل پل اندر تکڑی
اک کیڑے دے چلن جوگی زمیں نہ لبھے تنگی
پنچھر نوں پر مارن جوگی تھاں نہ وچ ہوائی!
بھٹے گڈے ہون اگیرے چھوڑ پچھیرے مارے
نیزے برچھے جا جا رگڑن انہاں دے سینے
ہتھیاراں دے کنڈے چبھن انہاں اڑیا چالوں!
جھٹک نہ رہندی اٹک کٹاری وتدی کٹک مریندی
ہر پسلی تھیں پسلی خونی وکدے دہن نہ ٹوکے
جیوں کھٹھی وچ چھولے تیویں تڑفن رنت بچھولے
ڈھالاں اوپر ڈھالاں کھڑکن وانگن لالے ٹھاراں
ناں نسن نہ چھپن ہوندا وقت نہ جھٹ کٹن دا
ترکی تازی تازی ترک وتازکریندے
کھنڈے مول نہ ہوون کھنڈے تلواری خمداری
شاہپیالے دے رخ تھیں ہوندا بار وپیل پیادہ

ل دو جوگی جنہاں اتے عمل کیتا ہووے ۱۲

قلزمیاں پر شار سنانی پیندے جان زور آور
ہاشم شاہ کر زور دلیری رن وچہ کھلا ونگارے
لڑدیاں روز گذشتہ ہویا آئی رات ہنیری[له] له یعنی روز رفت شب آمد ۱۲
زنگی تاج سرے پر دھریا ہیرے موتی جڑیا
دوہاں ولاں بھیں جڑھے طلاوے نیراں رکھن دوویں
تھکے ماندے لشکر ڈھٹھے سارے کرن دعائیں سه یعنی شب رفت و روز آمد ۱۲
خبر نہیں دن کیسا چڑھسی کس دی شامت آئی!
جلسی اج لنگھی جے بھلکے ایہو جیہی ہوئی
کیکر ہون قبول دعائیں وقت اجل دا آیا
جیہی شاہ زنگی نوں گُٹھا ڈوہلی رت کنارے
پھیراں چوٹ لگی درگاہوں مارے ناد فقیراں
ڈیرے کوک گھتی کرنائیں ڈھول نقارے وجے
بنھ ہتھیار بہادر اٹھے مل میدان کھلوتے
تیغ بہادر دوہاں ولاں تھیں حملے کر کر آون
بیدل باغل نس نس مرتے پیراں ہیٹھ ملیندے
ہاروہار آہی دن سارا انت ہوئی قتلاموں
دیو قلزم دے ڈیرے آئے ڈھیندے اٹھدے ڈھہندے
ساری رات نہ ڈیرے آئے کھلے رہے بڑ ہل کے
جھنڈا شاہ حبش دے والا سر پر نے ہو ڈھٹھا

ہاشم شاہ دی آس ترٹی شاہپیالے توں یاور
شاباشا یا لڑدو جوانوں کون کوئی پھر ہارے
سورج شاہ گیا وچہ خلوت فوج کھلار گھنیری
شاہ خاور دا تختوں لہہ کے محلاں اندر وڑیا
پہرے دار چوپھیر کھلوتے لے کے حکم حضوروں
ربا عمروں لمیں رکھیں رات اجو کی تائیں
ساڈے بھانے بھلک ہاڑے[سه] روز قیامت آئی
دنیا اتے جیون والا رہ جاوے گا کوئی!
ملک الموت محمد بخشا منتیں کس منایا
ہنجوں روا اسمان بیچارہ پونجھ کھلار خسارے
نور فجر دا ظاہر ہویا بدھے لک امیراں
شور مچایا طرم طنبوراں شتری دھونسے گجے
صفاں قطاراں راس بنایاں آن برابر ہوئے
چھیڑن تازی تیرہ بازی جھٹ پٹ بھیٹ چلاون
شیر دلیر لڑے وچہ تیغوں سر دھڑ قلماں تھیندے
روشن روز گذشتہ ہویا پیا ہنیر اندھاموں
شاہپیالے دے شیر مریلے رہے بڑے وچہ گجدے
آ پھر لو صبح دی لگی چھپے تارے ہل کے
خاور دا شاہ آدن لگا زنگی کالا نٹھا!

خاور شاہ سونہری جھنڈا جھل مل جھل مل کردا
وچہ میدان جگت دے لایا چایا پندھ سفر دا

عالم تے روشنائی ہوئی گیا ہنیرا نوروں!
آمد رفت خلق دی ساری دسن لگی دوروں

ایہ سورج جمشید فلک دا لایا قوتی جوڑے
وچہ میدانے آن کھلوتا چڑھ کے تیلے گھوڑے

آن نویں سر وجے واجے گجے دھوسے بہیراں
سانگاں قہراں کنبن لگیاں جنبش چڑھی دلیراں

تیغاں نے منہ ننگے کیتے رتو دے ترہائے
نیزے سر تے جگر پردے سیخے بیرے لائے

چلتاہاں تے بختر پہنے زرہاں خود جواناں
پائے متھے وٹ کمنداں ابرو چڑھے کماناں

بازاں وانگر اڈن لگے تیر تتے بنھ تاری!
بھج بھج کو بن جوان جواناں مرگاں جویں شکاری

اوس دن پہلے پہر جواناں کیتی زور آزمائی
اک ادھر دں اک ادھر دں آوے دو دو کرن لڑائی

آئے شیراں پھر شور مچایا بکلھوں اچ گھنیرا
گوراں نال ہویاں پُر گوراں گوراں نال جہیرا

وچے ٹل اُدھاں گل بھارے بنسریاں رنگ لایا
بہیراں نے سیپوراں رل کے لشکر بول ڈرایا

تیز ترنگاں مثل ملنگاں دھوڑوں خاک رمائی
گڈھن چالاں یان دھمالاں رن وچہ کھید مچائی

ترکاں گل ہمیلاں چھنکن گھنگرو جوش خروشاں
آن زنگوے اُچے بولے کھڑن دماغوں ہوشاں

کرن ککارے مرٹھے نقارے جھیاڑاں دی کھل دے
ہیبت بھیں سن کرن کلیجے گرز لوہے دے گلدے

اس شاہاں دی شورش شروں شادی گئی جہانوں
مرن جوان ہارن ہمت ڈرن نہیں جند جانوں

اِک مرے مڑ دوجا آوے جان تلی پر دھر کے
تیر جواں کرن جند بازی اٹک نہ رہندے ڈر کے

اِک دوجے دی نین آزمائش خوب کرن پھر متھے
اک زخمی ہو ہو کن ڈھیرے اک برن سر لتھے

اک سپاہی قلزم میاں دا گھیدا پڑ وچہ آیا
اکھیں بلن الٹیے اگ دے تیزی تندی چھایا

سیخاں نال ہویا ہستا تی رہند انہیں بچلا
پڑ وچہ کھلا ونگارے کوئی آکر لڑدا اکلا!

جے کوئی جاوے پرت نہ آوے ہاڑا اندر ادہ رکھدا
جاندا آپ لہو دا تسا زہر پیالہ چکھدا

بہت دلیر ڈرے اس شیروں کوئی نہ ہووے اگیرے
مستی تے مغروری چایا رن وچ گھوڑا پھیرے

ساعت گزر گئی اس گل نوں تاں اک شاہ رستانی
وچلی فوج وچوں اُٹھ آیا جیوں ترکش دی کانی

جوش خروش کریندا آوے وانگر ندی اٹک دی
کندھے اوپر ڈھال کھڑکدی گل وچ تیغ لٹکدی

آہس جسم اٹھاوے گھوڑا سر پر نیزہ پھیرے
اس اگلے نوں آکھن لگا چڑھسیں لگے میرے

ہتھ میرے ایہ تیغ سروہی بھریا زہر پیالہ
قلزمیاں دے سر دھڑ تائیں کردی اک نوالہ

ایہ گل آکھ ہلائیوس گھوڑا پیر رکابیں دھر کے
اکھر گرز لگائیوس اس نوں زور ضروری کر کے

گرز اوہدے نے برز گرایا ڈھٹھا قلزم والا
رتو نال ہویا پڑ رتّا ڈہیر پڑیا اک نالا

ہور اک ساتھی اس دا آیا بت وڈا کوہ قافوں
اوہ بھی گاجر وانگر ولیئوس اکسے ہتھیوں صافوں

اسے طرح بہادر کتنے مارے وار وواری
اوہ بھی جدوں تکبر چایا قتل کیتا تلواری

پیشی تھیں لے ڈیگر تورٹی پڑ وچ کوئی نہ لتھا
مغرب وچ فجر دے لاڑے کج لیا منہ متھا

جنبش کھا سیاہی سورج یا پڑ سیاہ قناتاں
چڑھ میدان امبر دے آیا بھجیاں ہور جماتاں

دونویں لشکر اُٹھ کھلوتے کر کے ہائے ہائے
جھنڈیاں نے سر اُچے کر کے نال آسمان لگائے

جیوں کر شونک چڑھے دریاؤں بدل ساون والا
بجلی وانگر کڑکن راکش فوج چھڑاندا جالا!

ہر ڈیرے تھیں نکلے جنگی جیوں چیترے ہر جھنگوں
آہا ہا کراون رن وچ مول نہ رجن جنگوں

شاباشا باد دھن دھن مردہ ہون چوطرفوں دالے
جان نہ دلیاں ایہ تک مارے دہین بہادر دالے

سانگاں تیرے سلن سینے دوروں دور کریندے
گرز پوان اسمانی گولے چکنا چور کریندے

بجلی والی مار کریندی تیغ کڈھے کڑکارے
اُڈن پھل ٹکیندے گرزے ڈھالیں دے دھڑکارے

کڑو فر گونہنکاری تیراں پھر پھر ہون فراری
ڈُبّر وہندے اٹک نہ رہندے کٹے کنگ کٹاری

سورمیاں دی سیف سروہی سن سجاں سر دھڑ ڈھے
مار منداں مکاٹے مرداں مغز بنجالی کڈھے

تاں پھر حکم کیتا شاہپالے لشکر ہوئے اکٹھا
ہلا کروا انہاں پر سارے جاتو قلزم نٹھا

کوہ قافاں دی فوج تمامی باغ ارم دی ساری
ہاشم شاہ دے لشکر اتے آن پئی اک واری

جانی توں دھو ہتھ بہادر آن گڈا وڈھوئے
مارن تیغاں بید لیغاں تیراں جگر پروئے

لوہو پان لئی شمشیراں تیز ہوئے گھس نیزے
برچھی ساون وانگر ربی جگر کرتی دی ریزے

شیر جوان دوڑاون گھوڑے کر کر ہائے ہائے
ٹلیاں شور لکارے غوغے انبر تیک پچائے

تازی سمّ وجاون دھرتی پٹ کھڑی اک ساری
چھ زمیاں اٹھ انبر ہوئے جڑ کے گرد غباری

سورج چھپ گیا وچ دھوڑاں پیا غبار ہنیرا
چمکو چمک ہتھیاراں والی چانن کرے چوپھیرا

کنگن کنٹھے تے زر نقدی شاہ دیئے انعاماں
بھر مردانے رہو دلیر دشاباش کہے غلاماں

ہاٹھاں چڑھیاں فوجاں لڑیاں لہو بدل وٹھے
نیزے کوہاں وچہ نیر تو دے لکھ بہادر کٹھے

دھرتی انبر تیک سیاہی زمیں ہوئی سبھ رتی
عالم اوپر رہیا نہ مولے صلح تحمل رتی

جیہڑا تیر کماناں چھٹے کوئی خطا نہ جاوے
سر سینے یا جگر دشمنی نوں اپنی جا بناوے

جائیں واگاں رسی سواری جیوں بھٹی وچہ دانے
ڈھیندے اٹھدے مثل پتنگاں جل جل مرن دھگانے

موہوں منہ جھلین پھٹ کاری سور میاندے دا ہے
مارو مار کریندے آکھن اکدوجے نوں کھائیے

شتری طرم طنبور شہنائیں دھونسے ڈھول نقارے
گجن دیو غریو آسمانی غلغل شور لکارے

خالی ڈھول اتے بے مغزا باہر ول سخن کریندا
فتنے دوزاں وانگ لڑائی صلح نہ ہوون دیندا

تیر وسن جیوں جھڑ کے چھلا گوہڑا بینہ آسمانی
ملک الموت آہے سبھ بنھے لے لے جاون جانی

تبر تبر تلوار کٹاری زہر دل یان چڑھائی!
پیٹ سٹے نبیا دنتاں دی زورو زور لڑائی

چاکو چاک کران تلواراں بجلی دے چمکارے
کڑاکن گرز البرز گراون موت طوفان کھلارے

مور منگھار کیتے لکھ سینے نیزے سیلے سانگاں
اوس موری تھلیں وچ تماشہ دین بلائیں بانگاں

پھٹے مارے پڑ وچہ رُلدے تن اُتے تن چڑھیا
تیراں شونک شپا شپ تیغاں سُن کڑ کار کمانی

لکھ تناں دے بیرے بیرے کھنڈ گئے ہر پاسے
قاروں والے گنج بنائے کاگاں گدھ گدھ آتے

اِلّاں چائے اُلّاں جیڈے لوہو بھرے بُھکانے
پاگل لوگ ڈرا کل تائیں نسّن ہار شکستے

ہانبڑ بہین کمند گلاں وچہ سر وڈھن تلواراں
شاہپالے دی فوجے اوڑک ایسا زور اٹھایا

چار اک سے پری کل نچی جا چھپی دریاویں
ہاشم قلزم دے سلطانے بڑی ہزیمت آئی

اوڑک نس بیابن فوجوں کھڑک یار ڈویلے
ڈھین لگا دریا فکر دے شاہپالے تھیں نس کے

اِک اُمرا لگا اُٹھ پچھے فوج زور آور نے کے
شارستانی قلزمیاں نوں پکڑ لیائے ڈیرے

شاہپالے دا خاصہ آہا اک اُمرا وڈیرا
اس اُمرائے دی کر منت کھڑے وسیلہ آکے

جا ملیا شاہپالے تائیں کہندا صاحب میرے
جھڑک دتی شاہپالے اگوں اے بدبخت نامردا

ایسا آدم زادہ سوہنا سے صفتاں دا سائیں

ڈھیر لگے کوہ قافاں جیڈے لشکر ایسا لڑیا
دہشت کولوں اُڈا اُڈ دھمبھیاں جیوں لاں آسمانی

گدڑ لونبڑ تے بگھیاڑاں منہ موڑے کھا ماسے
تیراں گرزاں کیتے میتاں یعنی مردہ منہ سر گنجے کانے

لکھاں گھن مکھاں دے بہو کن کیڑے پھڑے دہانے
کانگ طوفان لہو دی ہتھوں نیدے ہو سب رستے

جیوں اجڑ وچہ چیترا ایویں کرن سپاہی واراں
قلزم والے بادشاہے دا لشکر مار گوایا!

ہور تمامی لشکر اس دا قتل ہویا وچہ تھاویں
نسّن جھین بچن والی جا نہ تجھدی کائی

کھوہ ذندا دریا نہ سجھدا ایھاج لوے جس ویلے
جان نہ دیتا موذی تائیں شاہ فرمایا بس کے

ہاشم سنے سپاہیاں پھڑیا نگر دلیراں لے گے
نظر حوالے ہویا ہاشم بہرے پھرے چوفیرے

ہاشم شاہ دے نج ملیا اس نوں ہو محتاج بھلیرا
گردن تیغ موہیں وچہ بہنری پگ گلیوچہ پا کے

خواہے مار خواہے چا رکھیں جان میری ہتھ تیرے
دل تیرے نے چاہیا کیکر ایسا ظلم قہر دا

ساڈے باغ ارم نخیں پھڑ کے کیتا مار ازائیں

فرزنداں دی جائی جینوں جیسی بہت پیارا
شاہ فریدوں تے جمشیدوں جیسی بال نشانی
ہر علموں ہر ہنروں کامل خوش آواز بہادر
زاہد شب بیدار نمازی ادب ہدایت والا
صوفی اہل اسلام پرہیزی سالک سفر عشق دا
اوہ عجیب بے مثل شہزادہ بار کیتا نہ ہو فانی
تک تجھیل گھناں گا جینوں مشکلیں پائیں کرسارے
قلزم اندر اک جھڈساں باغ ارم وچہ کھڑساں
سیف ملوکے دا اک بھائی نالے یار پیارا
سراندیپ شہر وچہ رہیا بادشاہاں دے خانے
نسبیں جو اے اسدے ہوسو حکم اودے ہتھ دسیاں
اکھیں اگے یار پیارے لے نصدیعے مرسن
ملک ولایت تیری نائیں خاک سیاہ کرلیساں
ہاشم کہندا اے سلطاناں سن پیا من تیرے
پر کجھ آپ خیال کرو کھاں لوڑ و مقصد ایتے
مسلمان پری لکھ کٹھی جہیل ہزار عفریتوں
اس اک آدم ذات کمینے بندے بے وفایوں
کتنیں کجھ ہوائی گلاں مائل ہویوں شاہا!
جتنے منہ بناون گلاں اتنی اکسے گلوں!
آدی داشاہزادہ آہا نسل سکندر دارا
فاضل عاقل قابل دوجا کوئی نہ اسدا ثانی
مرد شریف ظریف سیانا سخی لطیف اکابرا
ایسں زمانے ثانی اس داناں کوئی مرد اجالا
صورت سیرت خوب جوانی گنج یقین صدق دا
بس بھی بدلہ چھڈاں ناہیں قلزم کراں ویرانی
نالے فوج پچھے جو تیری ساری ایویں بھڑساں
ہتھ ہتھوڑی پیریں بیڑی طوق گلیں چہ جڑساں
نائب اتے وکیل سیاناں صاعد نیک ستارا
باغ ارم وچہ سدساں اسنوں گھل کے دیوتوانے
پنبر دھبیاں ٹبر تیرے کر کر خوار مریساں
ایسی ہوسی روح نساڈے یاد موئے بھی کرسن
کوٹ قلعے گھر محل جیاں نے پٹ تباہ کرلیساں
جیکجہ چاہیں ظلم تعدی کرے ونجے میرے
بے وفا اک بندے پچھے خون کئی سر کیتے
جینوں بھی ہن بال بچے دے یارن لگوں جیئوتوں
کی بھلیائی ہے نہ ڈٹھی شدت کریں ہوا بول
اوہ بکارا آدم جایا ایسا کتھوں آہا
نہ ہو سیناں ہیں اکھیں ڈٹھا چادیں کیہڑی وتوں

شاہپالے فرمایا اگوں اے مردود دلبر دا
دردمنداں دی حالت سن کے دکھیے دا دکھ جاگے
بے وفا حکارا آکھیں قدر او ہدا تدھ ایہا
ہاشم نوں بھی ورم تیر دے زخم کیتا سی سینہ
جتھے درد کٹے کوئی ساعت سوئیو جا سنوارے
صفتاں تے تعریفاں کہیاں دانشمنداں بھلیاں
سیمیں شار ستاتے اندر رہے جنہاں سلطانی
سنیاں بہت انہاں دے موہوں صفتاں دھو حسابوں
واسط ملک اندر جو راجہ اس نے اینویں دسیا
گل اونہاں دی ساڈے بھانے ستد مرتب پکی
تینوں کیونکر جنگا لگے پت تیرا اوس کٹھا
توڑے اوگن اک نہ لبھے گن نفیں اوگن کردے
چام چڑی دے بخرے یار دسورج بہت کلونہاں
جتھاں پھڑ کے کھوہ دگایا کی انہاں دے بھانے
گھنن گاہک زلیخا آوے ٹل تیجھے یعقوبوں!
جاں شاہپال کہیاں ایہ گلاں سن ہاشم شاہ ویا
شاہپالے ول عرض کریندا اے شاہ شیر جواناں
دیہو اذن زبان شریفوں کرو معاف خطایوں
تاں ہن سیف ملوکے تائیں حاضر آن کرلیاں!

کی ہویا میں آپ ڈٹھا جے اوہ جن مصر دا
رحم پوے غمناکی اندر روہ تکبر بھاگے
عاصم شاہ کنوں وچ بچپن سیف ملوک کو بیا
دردمنداں دے سخن سنن تھیں بجھ گیا روہ کینہ
خالی بھی پھر مشکوں بھریا پھل رہے جیں کھائے
ہرگز خطا نہ کھائیے کدھر قول کہے جہناں دے چلیاں
مائی بھین میری ہشیاراں عاقل عقل جہانی
گل انہاں دی ساڈے بھانے جیونکر نقل کتابوں
سراندیپ شہر دے والی لکھ گھلیا من وسیا!
خاطر خواہ پسند اسانوں جیہا او ہناں دی تکی!
لکھ گن چھڈ اک اوگن پکڑن ویری ٹرن ایٹھا
رنداں سخن محمدؒ تیرے وٹ بناں گھردے
بقدراں نوں یوسف مصری کیونکر دسے سوہناں
کھوٹیں وٹیں وچ دتو نے اوہ بھی زور دھگانے
تاں واہ پوے محمدؒ بخشا صورت سیرت خوبوں
کر افسوس اوساس چلاندا توبہ تائب ہویا
توں سلیمان نبی دی جائی سرور ہیں سلطاناں
نالے لشکر میرا اجتو جو بچ رہیا لڑائیوں!
بند کیتو تاں بندہ لاواں بانہہ تیرے ہتھ دسیاں

حکم دتا شاہپال بہادر قید زنجیر اتارے
شاہپالے نوں کہندا ہاشم بخش بے ادبی مینوں
قید ورگ اندر سی پایا آؤ چل وکھاواں!
ہاشم نال لیا شاہپالے ہور امراہ چنگیرے
سنگدیپ اندر شاہ آیا ہاشم نال لیایا
شاہ شاہپال کھوہے وچہ اڑکے آپ مرنید آالے
بٹیا سیف ملوکا ہیں ہاں باپ بدیع جمالے
لاغر بدن شہزادہ ہویا اُچا بول نہ سکدا
مساں مساں کجھ بہتا اتے نرم آواز نکھٹا
صدقے بہت خیرایت کیتی ونڈے مال خزانے
خاص وزیر آہا جو اپنا شاہ اس نوں فرمایا
عطر عبیر گلابوں شیشے نال اچائے بھر کے
جدوں وزیر تھلے ونجہ پہتا نظر پیوس شاہزادہ
جدوں وزیر شہزادے لیا پچھدا خبر جے تینوں
سُن کے گل وزیرے تائیں بہتی حیرت آئی
سر تیرے پر اینڈ قہاری دِسیں ایہ تک مردا
ایس حدی نوں پہتوں آپوں اپنا کجھ نہ چھوڑا
شاہزادے فرمایا اگوں سن توں بھائی میرے
انھاں دسکھاں تھیں مکھ نہ موڑاں توڑے جان ونجاواں

ہتھڑی ہتھوڑی طوق تکیلاں دور کرائے سارے
زندہ ہے اوہ آدم زادہ ہوئے ہیارک تینوں
جے اس توں رب زندہ کڈھے میں چھٹکارا پاواں
رستم ثانی دیو سپاہی بہتے بھلے بھلیرے
اوس ڈرگ لتے جا پہتے جا سرپوش لہایا
کہندا اے فرزند پیارے عشق کماون والے
زندہ ہیں تاں بول شتابی ہتھیں آپ نکالے
کہیوس یاد نہ ہامیں زندہ راہ تساڈے تکدا
شاہپالے نوں خوشیاں ہویاں غم بیٹھی دلوں چھٹا
دلوں زباں توں رب سچے دے لکھ پڑھے شکرانے
شربت شمع لپو فشا کی محمے کے کھوہے وچہ دگایا
ونج وزیر کھوہے وچہ پہتا حکم سرے پر دھر کے
نیوں نیوں ہویا وزیر سلامی کر کے ادب زیادہ
حال بدیع جمال پری دا اول دس بے ہینوں
کہیوس اے شہزادہ تینوں ایس مصیبت جائی
تن گلیا چند تک وچہ آئی عشق کھلوت نہ کردا!
حال احوال سجن دا پچھیں صبر نہ آیوئی بھورا!
توڑے دکھ عشق دے کھڑتس اینں تھیں کیہ پیڑے!
اتنی اوکھت سہتی پچھے یار نہ منوں بھلاواں!

دکھ ملامت عشقے اندر جیوں گکھ اندر اگے
جیوں جیوں گکھ اگی وچ پلیئے بھڑک زیادہ لگے

اپنے آپ اتے توں آکھیں دکھ قضیہ ایتا
اپنا آپ رہیا ہن کتھے کس توں اس دا جیتا!

آپوں آپ رہیا اس گھر وچ کوئی شریک نہ دوجا
آپے ٹھاکر نام دھرائیوس آپ کریندا پوجا

آپے حاکم آپ رعیت مہر آپے پٹواری
کون ٹبیرا کیہڑا بادشہ کیہڑا امیر شکاری

منہ بلی دا لگ شیہاں دی ہرناں تکھے دھانی
وحدت دور محمد بخشا دسدا اچل کہانی

باجھ بدیع جمال پری دے حال پچھاں ہیں کسدا
تن من زمیں زمن وچ بھائی ہور نہیں کوئی دسدا

ہوئی نشاں وزیرے تائیں سن کے سخن پیارے
سو سو شابش دے شاہزادے آفرین پکارے

ہتھ چمیس سر گردن چمیں پونہچے دھوڑ بدن تھیں
مویں اوپر پلّا پھیرے گرد اتارے تن تھیں!

عطر گلابوں سر منہ دھوتا مشک نال نہایا
شربت صاف پلایا اتوں جوڑا خوب لوایا

اک صندوق وڈیرا اتوں جلدی نال منگایا
دوئے وچ صندوقے بیٹھے چھک لیؤ فرمایا!

آپ ہتھیں شاہپال بہادر چھک کے باہر نکالے
سونپ صندوق وزیرے تائیں جادر بار سنبھالے

جا رکھیا شاہزادہ ڈیرے شفقت نال وزیرے
شربت کھانے مالش مشکاں کردا وانگر ویرے

شاہپالے دے فکر نکھٹے بیٹھا نال فراغت
لکھ نذرانے لٹے لدھے لاکھاں صدقے لاگت

دے انعام سپاہیاں تائیں خرچ کیتی سبھ لوٹی
ننگیاں نوں پوشاکاں دتیاں بھکھیاں تائیں روٹی

قیدی سبھ خلاص کرائے صدقہ اوس خوشی دا
عدل سخاوت دان کمائی ظاہر ہور پوشیدہ

کیتا غسل وضو کر تازہ سر سجدے وچ دھریا
سکا باغ مراد میری دا رب کیتا مڑ ہریا!

جاندی جاندی لج پت میری رکھ لئی تدھ سائیاں
انت نہیں احسان تیرے دا بخشیں عیب خطایاں

توبہ تائب ہو در رب دے روندا نال افسوسے
کرم کریں تے بخشیں مینوں خون کیتے بے دوسے

توں ہیں دائم بخشنہارا پاپی اسیں ہمیشہ
پکڑ کریں تاں کدھ چھٹکارا کوتہ فکر اندیشہ

ساری عمر اجابت چائی کھٹی بُرے عمل دی
باب تمیرے وچہ اینویں آہی لکھی روز اول دی
رب سچے دی بخشش اتنے تکیہ پر ناں دھر کے
اُٹھ خچر تے ہاتھی گھوڑے سنج ہتھیار پوشاکاں
عیش خوشی دا جشن بنایا نغمے ناچ سنوارے
آن کلاونت گاون لگے پار بدھی آوازے
سارگیاندی تنتے رگ وچوں نے رنگ سارنگ والے
کافوں نوں سُر سُنائے کماچی قانوناں
دھن دھن ذکر دھنا سری اندر ریب ورد ربابا‌ں
کنجر بھگتی لوگ گویے تان بیان سناون
سُن سُن پٹے اک ٹپے حالوں اِکناں پتے دردونے
کھاوے کھانے جو من بھانے خوب لطیف انازوں
بمعنی اناج
اک خوشی شہزادے والی دوجی فتحا ماری
تین دہاڑے سیف ملوکے پیتے شربت داروں
زیور زیب لباس شہانہ جوڑا خوب لوایا
شاہ شاہپال بہادر آگے حاضر کیتا جا کے
شاہ شاہپال تخت توں اُٹھ کے دے جواب سلاموں
سر منہ چمیس نال محبت بہت کیے دلداری
سیف ملوک ڈٹھا جد شاہے نظر شکل دل دھر کے

کاغذ چھیک گناہاں والا کانی پھیر فضل دی
جف القلم محمد بخشا لکھی کدی نہ ٹلدی
سجدے تھیں سر چایا شاہے بیٹھا خوشیاں کر کے
دتے بخش سپاہیاں تائیں فکھی ہیر ہشتاکاں
شادی دے دروازے کھلے طاق غماں دے مارے
چنگ چغانی مدھم تنبورے سار سبھو سُر سارے
سات سُراں دے نال سرندے دین ولایت ہالے
یا ستار کہن ستاراں دف کرے دف دوناں !
شابش شکر شگن شہنائیں شیشے نشے شراباں
ساقی سندر دے صراحی آن گماں دکھاون
اِکناں اگ چھپائی رکھی جیوں پھل ہوئے چونے
بوئے عطر دی نشہ شرابوں لذت تار آوازوں
خوشیاں وچہ امیر شہزادے مجلس خوب سنگاری
چھ تھے روز ہویا کجھ تکڑا بھار جھلے ہتھیاروں
سبھ ہتھیار ہیبت شہزادہ نال وزیر لیایا
سیف ملوک سلامی کیتی جھگی سیس نوا کے
سیف ملوکے نوں گل لائیوس حرص ہوائیوں عاموں
صدقے ہوندا ویکھ عجائب صورت اپنی پیاری
خوب جوان نہایت سوہنا اکھ نہ ٹھہرے بھر کے

صاحب حسن جمال گھنے دا روشن چن اسمانی
کالی رات اندھاری اندر جے اوہ جھاتی پائے
جے لکھ صفت زبانوں آکھاں موول نہ ہوندی پوری
سوہنا خط آغاز اتر دا اسو ہی رنگیلہ
آپوں قادر قدرت والے اُستا کار ہنر دے
وات مثال اہو جیوں چشمہ آب حیات خضر دا
مشک بھری انہو سی گھونڈی وانجہ چھپنے نوں پائے
سبھ ہتھیار پوشاکی سجدی سر پیراں تک سچا
بہت صفائی تے روشنائی انت نہ جاندا پایا
شاہ پیارے دل دونی کیتی رب محبت اس دی
بہت کاریگر نقش سوارے دے کے عجب صفائی!
مٹھا پیارا اتے سلونا تم آہی مرغوبی
کہن لگا شاہ پال بہادر جیوں باہی فرمایا!
ویکھدیاں وس جھسے ہوئی شفقت اوس زیادہ
ایسا آدم زادہ لائق لکھ ھزار احساناں
ہور میری سو بیٹی ہووے مثل بدیع جمالے
قلزم دے بھی بادشھے نے بہت نوازش کیتی
بہت بیعقلی ہیں تھیں ہوئی بھلیوس تے جھکھ ماری
سیف ملوک کہیاہیں بخشی بدلہ لواں نہ کسے

کردا رات ہنیری تائیں وانگن شمع نورانی!
دن چڑھیا لو لگی شاید ایہ بھلا دا جائے
پھل گلاب بہاری وانگن دور خسارے نوری
یا سنبل یا سبزہ نیلہ وال نہ لگا پیلہ
رخساراں دے صفحے لکھے خوشخط عنبر تر دے
سو ہیے سبزی گرد دیگر دے سجرا بور اُتر دا!
سارا چن کھنڈ دری وانگن کنڈل وچہ لیائے
سوہنی بھننی نازک جُسا قد سرو جیوں اُچا
شرم حیا حلیمی سر تے اقبالاں دا سایا
نال پیارے کول بہایوس دور گیاں جند مُسدی
جو ویکھے سو رجے ناہیں رسناں الیسی پائی
فائق رب کیتا اس ویلے واہ واہ اوہ مرغوبی
اس تھیں بھی دس حصے یار ددھ شہزادہ پایا
گل لاوے منہ اکھیں چمے آکھے واہ شہزادہ
جے میرے لکھ بیٹی ہووے اس اگے گند راناں
تحفے تے نذرانہ دیواں ایس جوان کمالے
عذر کرے نادانی کنوں ایڈ بے ادبی بیتی
سیف ملوکا بخشیں میئوں اوہ بے ادبی بھاری
لیکن ایہ بےعقلی تیری ظاہر سبھ نوں دستے

جیکر پہلے روز انہاں دا حکم قبول کریندوں
پھیر کہے شاہزادہ آپوں قلم وگی تقدیروں
کجھ جواب نہ آیا ہاشم لازم رہیا چوپیتا
جاں شاہزادہ باغ ارم تھیں ہاشم بنھ منگایا
اسد ن کیوں قسم مار نہ سکیا سیف ملوک سپاہی
ہاشم شاہ نوں کرنی آئی اس اگے محتاجی
نفس شیطان تبدے پر غالب جاں جاں غائب نظروں
مہر میں آوے کول بہاوے جس دن شاہ شہاں ا
شر شیطانی لشکر مارے بند کاٹے رُحانی
شاہ شاہیاں شہزادے تائیں تا بہت دلاسا
لاہ امید وصل دی بدھیوس گھاہ الے پریٹی
سیف ملوکے نوں فرماندا اے ہشیار شہزادہ
پہ سچ اساتوں دس پیارے نال زبانے مٹھی
حرص ہوا تیرے دل اٹھی ایسی دہ شمار دل
کیکر ایہ قضیہ بنیاں بات تعجب دِستے
سیف ملوک کہیا سُن قبلہ توں افسر سلطاناں
سجن دشمن ہتھ تساڈا ہر دم سر تے جاتن ا
کد کسے تھیں مٹدی شاہا متھے دی لکھوائی
جو اس کیتا سو ہیو ہویا دس میرے کی آہی
امر اوہدے بن ککھ نہ ہلدا لکھ کرے کوئی زورے

اتنے مسلمان نہ کسدے بانہہ میری چا دیندوں
نال قضاء رضائے باہجوں چارہ ناں تدبیروں
اکسے گلے نال شہزادے بند جوابوں کیتا
سنگلا دیپ اندر گھت سنگل درگے وچہ وگایا
اج ہاشم پر غالب آیا شاہ ملی جد شاہی
جان خلاصی تاہیں ہووے بنے انہاں دا پاجی
نظر حضور کرم دے پہتا تاں بچیا ہر مکروں
سر تے ہتھ رکھے رب ہاوے دشمن بھی بھو کھاندا
یارہلا محمد بخشا پھیر دیئے سلطانی
پھٹ اوہدے پر مرہم لائیوس لا مطلب دی آسا
زر دانش دی میر کھی بل کے سخناں دی گھسوٹی
باپ تیرے دا راج سلامت تیری عمر زیادہ
ایس ملک دی نام نشانی باہجہ سُنی بن ڈٹھی
مال ہیو راج حکومت کسے لٹکے نکل ہیوں گھر بارِیں
اوس ملک دل ٹر پیوں جس دی واہ نہ لبھدی کسے
لطف عدالت نیکی تیری روشن وچہ جہاناں
دائم ہووے اساڈے اتے مہر تیری دا چانن
حق میرے وچہ اینویں آہی لکھی قلم خدائی
لَاتَتَحَرَّكُ ذَرَّةٌ حضرت باہجوں حکم الٰہی ا
آپ دیئے توفیق چلن دی سبھو اس دی ٹورے

لہ بجز خدا دے حکم دے اِک ذرّہ وی نہیں ہِل سکدا ۱۲

نال قضاء رضائے باجھوں چارہ عذر نہ چلدا
عجب نہیں کجھ شاہنشاہا ایس اساڈی گل دا

سُن گلاں شاہپالے تائیں بہت پسندی آیاں
عقل ہدایت سمجھ حلیمی سچے سخن صفایاں!

پھر شاہپال کہیا سُن بیٹا سچ آکھ کھاں مینوں
قلزم دے سلطان نے اگے بہت صلاحیا تینوں

تدھ تھیں سخن عقل دے پچھاں جے توں راس سناویں
ہن سچ صلاحاں میرا اہرالدے دل بھاویں

سیف ملوک کہیا یا حضرت دسو جو فرماناں
جیکوئی سخن بندے تھیں پچھو عین عنایت جاناں

شاہپالے نے پچھیا بیٹا دس دُوئے چھڈ جھیڑے
ہر زندے پرندے تائیں چیز کیہڑی ہے نیڑے

سیف ملوکے دسیا حضرت نیڑے موت اینہاں نوں
اچن چیت لئے اک پلو چہ دیوس جان جنہاں نوں

پھر پچھے کی چیز دوراڈی ولیاں تے انساناں
جے سو ڈھونڈاں نال مڑ لبھے ایہہ بھی دس جواناں

کہیوس گذری عمر بندے دی نیر لنگھے دریاؤں
دِن دِن دُور وگن ایہ دوئے مڑ دسے کسے واؤں

پچھیوس کیہڑی چیز پیاری ساری خلق جہانی
دسیوس عمر جوانی والی نالے ہے زندگانی

پھر پچھیوس جو نفس دھڑاں دا ناہیں جان رکھاندا
کون شخص اوہ دس اسانوں عقل تیرا آزماندا

دسیوس شاہنشاہا اوہ ہے صادق صبح نورانی
نالے طوبا رکھ بہشتی رکھدا ایہ نشانی!

سبھ بہشتیں اس دا سایہ ہر دروازے ڈالی
ایڈ فراخی بخشی اس نوں آپ خداوند والی

پھر پچھیوس جے دنیا اتے اس دی کی نشانی
دسیوس سورج جوت حسن دی ہر ہر تھاں ٹکانی

پھر پچھیوس جے دنیا اندر بہت زندے یا موئے
دسیوس موئے جتنے شاہا زندے کتھوں ہوئے

جو دنیا تے پیدا ہویا ہر کوئی موت زراعت
مُردے کہن بہت اس گل توں کر دو قیاس جماعت

پھر پچھیوس آبادی بہتی یا بہتی ویرانی؟
ایہ آبادی بے بنیادی دسیوس رمز حقانی

پھر پچھیوس جے عالم اتے مرد بہوں یا ناراں
دسیوس مرداں نالوں ناراں بہت لکھے انت شماراں

جو ناریں دی تابع ہوئے سو بھی ناریں گنئیں
کد ناریں دی نال صلاحے مرداں دے پڑ جھیڑے

ناریں کہن انہاں نوں حضرت جنھاں طلب بہشتی
اوہو جیہے مرد محمدؒ کتھوں نظری آون

پھر پچھیوس جے سخناں وچوں سخن کیہڑا ہے بہتر
پھر پچھیوس جے سبھناں وچوں کھانا خوشتر کیہڑا

پچھیوس نیند مٹھی چنگی کیہڑی دسیں شاہ نگینے
گھڑے جواب سنے جد شاہی تُوں تُوں ہویوس تنا دی

ہاشم شاہ نوں آکھن لگا ویکھاں رکھ نگاہیں
ہاشم شاہ سلامی ہویا چُم زمین آدابوں

جے جاناں ایہہ فاضل دانا لائق لکھاں ناؤں
میں جاتا کوئی آدم ہوسی بے وفا ایا ناں

لائق تخت سلیمان عؑ والے اسکندر دے تاجے
ہاشم شاہ دے اس انصافوں شاہ ہیالے دل کھلا

ہاشم نوں فرماون لگا دوس نہیں سر تیرے
غم بیٹے دے جھلا کیتوں تاں تدھ ناں آزمایا

سیف ملوک شاہزادہ اوہوں بیٹھا کر سر نیواں
شاہیالے پھر ہاشم شاہ نوں خلعت دتی بھاری

لشکر فوج موئی دا بھائی غم نہ رکھیں کائی
سیف ملوک تپھے اشنائی بنیوں میرا بھائی

لے فوجاں اپرائے رلساں کوشش کر کے جانوں
مرد محبت رب دی والے رڑے چلاون کشتی

ناریں جے لکھ تج وسالن اپنے سنگ رلاون
کہیوس کاسن حق دے جیہڑا کہیئے سچ برابر

کہیوس بے ریا ہوئے گا پاک شبہے تھیں جیہڑا
دسیوس جے کوئی سونا شاہا چھڈ بخلاں دکھ کیتی

شاہزادے دی عزت کیتی حدوں بہت زیادی
تے تعریفاں لائق بندہ ہیگا ہے کہ ناہیں

کہندا جو فرمایا شاہا جاناں عین صوابوں
سو بیٹا بہرامے جیہا گھولاں اس بے وائیں

ایہہ کوئی سبھنیں صفتیں کامل ہر اک دے من بھانا
اوہناں وانگ سنبھالے ایہو سبھ دھرتی دے راجے

خوشی ہزاراں وانگ بہاراں باغ مراد دں پھلا
مرد نجیب فرزند جنہاں دے جگر کبیوِن بیرے

نہیں حقیقت اس دی سمجھی ناں جھٹ کول بہایا
پچھن تاں گل کرے زبانی شوخاں وچہ نہ تھیواں

تحفے تے انعام نوازش بہت کیتی دلداری
ملک سپاہ میرا ہن تیرا ہرگز نہیں دوجائیؒ

جلدی خبر لیائیں سانوں بنے مہم جے کائیؒ
میرا تیرا ہیے گھر اکو بھائی کہیا زبانوں

ہاشم شاہ نوں رخصت کیتا دیکے فوج مثالہ
وجے طرم تنبور نقارے پٹے پیر نشاناں
مائی بھین تے بیٹی تائیں لکھ گھلیا پروانہ
خوشیاں نال ہویا سی راہی کر کے تیز اڈاری
خیر سکھے دی خبر دیاں گا اول جھٹیں چل کے
شاہپری نوں خبر نہ کوئی کی ہویا اس پاسے
گل وچہ مالاں ہتھ بیراگن سر منہ خاک رمائے
دھڑی خوشی دی جھڑی متھے بھیں لٹاں گل وچہ پیاں
سالو پاڑ بنائی کفنی سوہی سار گمائے
سرمہ نیر اکھیں وچہ ٹریا نالے لہو جگر دا
کالے بشیر مشکاں وٹلے دودھ دہیں دے پالے
لبھے لنگ گیاں بھج سنتاں درداں انتاں چایاں
دکھاں بنھ لئی بے عذری گندڑی تنہر موں لجوں
نموں جہان حیران فکر وچہ خبر نہیں کی ہوندا
بلبل نوں اوہ پھل کھڑایا پھیر لیوے گا جھولی
سرو بلند کرے گا سایہ شاخ سمن رل بہسی!
باپ میرے نوں لبھسی اوہو گوہر تاج شہانہ
خبر نہیں ہن بابل میرا ٹردا کیہڑیں رنگیں!
اگے سیف ملوک کھڑایا بہت آہا غم اس دا

آپوں چا ولے وچہ چایا باغ ارم دے والہ
وجے دھونسے ڈھول تے شتری بدھے لک جواناں
آہو خاطف کاغذ لے کے اگے ہویا روانہ
ہن بلینوں انعام ملے گا مہر ہوسی ہر کاری
یار ملاسن اجر اس گل دا پریاں دلسین رل کے
اکھ جھمکی ہنجوں وگن ہر دم نال اُداسے
داغ دراگ دراگن کیتی راگ غماں دے گائے
گھُٹ لہو دے ہو گھٹی چھٹ گیاں سبھ سیاں
جان بجوگ کیتی سی جوگن جوبن روپ ونجائے
اس رنگوں ہن داغی ہویا چہرہ نور قمر دا
عطر پھلیل کنگھی بن ہوئے بھکیھ مداری والے
دو نرخ ہو ڈھکے گھر چپتیاں کنڈے پھل وچھایاں
کڈھے درد فراق سجن دے باہر تج کو تجوں!
باپ میرے دی فتحا ہوسی یا مڑ آسی روندا
یا اس خاروں خار فراقوں سدا رہیگی ڈولی
یا ایہہ قمری کوک کریندی خشک چمن وچہ رہسی
یا اوہ خالی ہتھ مڑے گا دے کے فوج خزانہ
سیف ملوک لیاوے خیری جا پیا وچہ جنگیں
اتوں بابل رخصت کیتا پیا کلیجہ کھسدا

ایسی وصی کو کرمی تائیں نخ جنے توں بائے
کاہنوں سراندیپ گئی ساں کس شلمت نے چائی
جے بابل نے نال نہ آندو سیف ملوک سلامت
نال میرے کی دعا کیتوئی اے قہری آسماناں
اوّل ٹھگ لئی دے ٹھگا بن کے وانگ حلیماں
ناہی ایہ امید رلاسیں سکھیاں مڈھ قدیماں
مٹھیوئی اوّل بابھلا دا اگے کھیہ نہ جاتا
کیپ کلیجا. بیرے کیتوس کر دہشت ری وگی
گجھے روگ میری جند ماری تدھ علاج نہ کیتا
پھیر امید مراد خوشی دی پل جھل اندر لا کے
حال نمانی دا تک تینوں ترس نہ آوے بھورا!
جیکر سیف ملوک نہ آیا کھا بندوق مرانگی
دادی پھوپھی ماں کوڑی دی ویکھ اوہدی دلگیری
ننگ ناموس اساڈے ویکھیں لج بیت باوشہانی
سُن نی مائی اس دن یاتا پڑدہ نج شرم دا
عشق شرم کد رہن اکٹھے ڈاہڈے دشمن عادی
بیشرمی تھیں کہہ کی تھیسی اندر بیٹھی جر کھاں
سُن مائی ہن پڑدہ اوکھا یار کولاّ یا ٹا
دھیئے صبر تحمل کر کھاں تھم دلے دی دا گے

خبر نہیں ہن بھاء نتی دے روز کو بیہے آئے
کاہنوں نیہوں لگایا نتی جند کڑاہی پائی!
ہائے ہائے ربا بھانبڑ دی کی کجھ ہوگ قیامت
میں اپانی نال نساں سی سارا ستم کمانا ں
ناہو دھکا دے اسانوں ٹریوں یاء جھیماں
کرے پکار پکار محمدؒ میلیں اساں بنیماں!
اجن جیت لگھاں دی گلی لا یوئی بھوک ہوا تا
رات دہاں دل سڑ سڑ سلکے جیوں لوٹی وچ اگی
شربت منگیا زہر پیالہ ہتھ لگائیں پیتا
دوناں غم اندوہ سہایو دلبر یار جھیلکے
خبر نہیں کی کرسیں اگوں نال تیرے کی زورا
تڑی آس محمد بخشا کیونکر سول جراں گی
دین دلاسے تے دلبریاں ہی اکھیں دی دھیری
شرم حیا گواہو نہ دھیّے نہ ونت مست دیوانی
جس دن مینوں نظری آیا روپ انوپ صنم دا
پچھیو وچہ زلیخا کولوں اوہ بھی سی شہزادی
لٹی ہن کے کھٹی کھٹیں پڑدے اندر مرکھاں
بھلیاں بھلیاں عشق تجایاں ننگا کر چھاٹا
صبر مراد نچا نداجیو نکر دو دھ جمیں سنگ جاگے

مائی صبر دسیں تدھ مسئلہ سنیاں نہیں کتابوں
تتے تاء نہ کرکھاں دھیئے بلبُھ بخلی ہو کے

مائے وس نہیں کجھ میرے کد سو کھلی رُواں
دھیئے روپ گوائیں اپنا بن بیہوش دیوانی

مائی جوبن ہے مل نقدی عشق خریدن کارن
دھیئے کئے کر لیسی ایتھوں رُدن دھوون تیرا

رُون دھوون کیکر جھیڑا ہویا کم ہمارا
دھیئے قہر قیامت جائیں کی تدھ پھڑ باجھنا

الڑے گھاہ نہ چھیڑو میرے پھٹ پر لون نہ لاؤ
کیں در کوکاں کوک سناواں سیف ملوک دوراڈا

اس اگے کجھ دیر نہ لگدی سانوں مشکل بازی
انہاں گلاں نوں جیہ آہیاں دے داں فکراں مار ڈولایاں

آوندیاں اس سیس نوا کے خوشخط اگے دھریا
پریاں کھول شتابی واچے لکھے حرف شہانے

لوں لوں خوشی تماماں ہوئی شکر رباناں سیون
حلوا لچی تے مٹھیائیاں صدقے شادی ونڈے

آہو خاطف نوں کر شفقت منہ مٹھا کروایا
نالے جس پری پر اس دی حرص محبت آہی

تہوئی بدیع جمال شہزادی سچی قول قراروں

پانی صبر میرا دل چھانی کیونکر بھریئے آبوں
سیف ملوک نہ کوک سنیندا جے سند لیسیں بڈکے

میں ڈھولک کٹ کرے وچھوڑا کیونکر صابر ہوواں
بے رویاں نوں انگ نہ لاندے سوہنے یار گمانی

عشق لیا تاں جوبن دینا میں ہن نہیں بیارن
کا سنوں اپنا حال وکھاویں اکھیں لوک ہنیرا

کد کوئی سٹ بیٹھا مائی آپو اپنا کارا
کریں سنبھالا منہ سڑ کیا چیٹ نہ بہنا تتا

اندر یار نہ ویکھو مائی متیں نال سناؤ
جے چاہے تاں آن ملائے قادر رب اساڈا

عاجز ویکھ محمد بخشا کرے غریب نوازی
اتوں آہو خاطف آیا خوشیں دا گاں چایاں

ہسدا ہسدا دے مبارک سکیوں ہویا ہریا
نالے اوس زبانی دسے جیوں جیوں حال وہانے

تنبیاں تریٹ گیاں لشوازاں جامے وچ نہ میون
گلیاں وچ خیرایت کرکے ہیرے موتیں چھنڈے

خلعت دولت دان دیوائے نال انعام رجایا
زیور گہناں وافر دے کے اس دے تاں ویاہی

دیو دعائیں دیندا اٹھیا رخصت لے سرکاروں

شارستان سنہری اندر ہویا چلن سوایا
لگی گرم اڈیک سجن دی تولیں نویں آوائی
زیور ہار سنگار پوشاکاں شاہپری انگ لایاں
شاہپری دے چہرے اتے آیا رنگ گلابی
عطر پھلیل ملایا وٹناں مہندی ہتھ لگائی
گئی گواتی وانگ زلیخا پھیر جوانی آئی
اُچے محل چبارے چڑھ چڑھ ویکھے راہ سجن دے
دل وچ صبر قرار نہ آوے جاں جاں یار نہ دسے
ڈیگر ویلے جے چڑھ بدل مغرب دے بنہ چھپائے
توڑے تیغ ہجر دی کولوں عاشق دا دل کُسدا
موتوں سخت اُڈیک سجن دی جانن عاشق سارے
آساں لاوے دل پرچاوے اکھیں نظر نہ آوے
نیندر بھکھ نہ یاد پری نوں پل پل اُٹھدی بہندی
اے سجناں تدھ منوں بھلایا تاں جر لایا اینا
کوئی خبر کوئی سنیہا دسالے اکی سُن سُن کوڑاں
شُمّ وچ پا گھوڑا اٹکے نکل جان ترائے
جاں دل کے کوئی ملے لوکن پئی بھلاوے کھاواں
کاگ اڈاواں اڈسیاں پاواں تھکدی پابند راہی
جلدی آ پیارے مینوں ٹھنڈ پوے وچ سینے

آمد آمد داغل اُٹھیا ایہ آیا کہ آیا
درزی سد سواون جوڑے پریاں پٹی توائی
پریاں کر سنگار خوشی دے منگل گاون آیاں
نرگس ہار کیتے مستانے کھلے نین شرابی
والو وال پروتے موتی رونق ہوئی سوائی
کر سولاں سنگار محمدؒ یار طرف اکھ لائی
جیوں آخر رمضان نماشیں چڑھن لوڑا دین دے
دُور ہوئے تاں پھر کجھ جروا عاشق کول نہ دسے
روندے دار آرام نہ کردے تلخی تا دل پائے
لیک اُڈیک سجن دی اندر بہت کلیجہ کھُسدا
ساعت سال مثال محمدؒ با ہجر وصال پیارے
تک تک راہ گئے پک ڈیلے آوے شک گوادے
سوندی سیج نہ لاندی پاسا آسا ونتی کہندی
کھلی تکاں نت بندھ نساڑے کتوں جا ہوئی جینا
اُبھڑ واہے اُٹھ اُٹھ ویکھاں جتوں جھمن دھوڑاں
اُٹھ بہیاں تاں آکھن اگوں ہور کوئی ایہ آہے
اکھ جھمکاں نے مژ نکاں کتے نہ آواں جاواں
جو لوڑے سو آکھے آیا اج کل ڈیرہ شاہی
عمراں وانگ نہاڑے لنگھدے پل پل مثل مہینے

شام بناں آرام نہ ملنوں شاہپری فرماوے — جاہ وکیل محمد بخشا اینویں کنت نہ آوے

رب اسانوں فتحا دتی نالے مطلب پایا — قلزم چھوڑ چلو گھر اپنے شاہپیالے فرمایا

وجے طرم طنبور نقارے پٹے پیر نشاناں — گجے دھو نسے ڈھول تے شتری بلھے لگ جواناں

پھیرے ہتھ کیتے ٹرتانے تازی پیدھ کین تے — زین تڑنگ پلان اوٹھاں تے پاکھر پٹے ہاتھن تے

قطب قطب کرنادیکارے علی علی کرطریاں — مست قلندر بولن پھیراں پاء کھڑاں کھڑیاں

اگے کرن نقیب آوازے شاطر وٹن گھڑیاں — سادھ مہم گھراں نوں فوجاں چائیں واگاں مڑیاں

شاہ شاہپیال اتے شاہزادہ مزلو مزلی تردے — سر پر چھتر نشان سنہری گرد وے واجے گھر دے

جنگل جوہ سہایا سارا رُت بہار وساکھی — کرن شکار سوار پیادے ٹردے جان ہر باکھی

ہر جوہے ہر جنگل بیلے اینویں تکدے جاندے — گل پھل رنگ برنگ ہزاراں بوٹے ون ونا دے

ٹھنڈیاں مٹھیاں نہراں وگن جیونکر پانی گنگی — خوش ہوا مقام عجائب ہر ہر جائے جھنگی

اچن چیت اک جھنگی وچوں بھکھے شیر مریلے — ہاری گج تے ڈنب وجایا ہتھ مچھاں پر بیلے

بھن اگواڑی[1] آ کر چاڑی جٹ[2] کیتی جیوں سوئے — اوہی واگن ڈنب مریندا اتے پے واگر کوئے

دیو عفریت ہوئے اُڈ اُچے اوہ آئے سبھ ناری — سیف ملوک آہا وچ خاکی آئی اسدی واری

نالے سن ہتھیار انہاں دے لوہو پی پی رجے — تسی سی تلوار اسے دی برم آہا ہتھ سجے!

شیر ببر خم مار زور آور شاہزادے پر آیا! — بدل واگر گج کرا کے ڈنب سرے پر چایا

کڈھے ڈنڈ گھمنڈ چڑھایوس نالے جٹ کھلاری — مل کھلا میدان بہادر فوج گئی ڈر ساری

شیراں سندی ہاڑ نہ خالی ڈردا کوئی نہ ڈھکے — ہر کوئی اک دوئے دے پچھے منہ چھپا وے سکے

شاہزادے وی رستم دستی نالے سن ازماندے — کیسا مرد دلیر سپاہی دس رہے گا وانگدے

شیر اُپرجے پیا اکلا دھن مائی جس جایا — نہیں تاں اینویں منہ دا رستم مہرا فروز بنایا

---

[1] بھن اگواڑی: یعنی تازہ زدہ ہیں پانچ گھوڑا برد دار دم
[2] جٹ: تازیانہ جٹ کرے جابک سواراں دارند واسپ را برجہانند کہ رفتار او سخت باشد ۱۲

ارت: گل بہار رساندن

وڈے وڈے عفریت بہادر کھلے تماشہ تکدے
وَرج رہیا شاہپال بہادر سیف ملوکے تائیں
تن تیرے وچہ تراں نہ اگلا قیدوں نکل آئیوں
ہولیں ہولیں کرن مزاخاں ہور سپاہی جنگی
جاں مردی دا ویلا آیا لگے منہ چھپاون
سیف ملوک دلیر کھلوتا شاہپالے نوں کہندا
توڑے ہاں میں لِسا ماڑا تسیں نہیں کجھ جھکو
کاجر دانگ کراں گا ٹکڑے جے چاہیا رب میرے
لِسّے سر دی سار لئے گا سار سروہی والا
نوں باری دا شیر مریلا آدم کھاون ہارا
گجاں مار ہلاٹیوس دھرتی شیر غضب نے چایا
باہجھ ونگارے ویلیں ناہیں شیر جنہاں دے ناویں
نال چلاکی ماریلا کی کر کے حملہ ہلا!
نال مصیبت لاغر لِسا توڑے سی شاہزادہ
شیراں باہجھ نہ جھلیا جاندا شیراں سندا اگا
جوش خروش کریندا آیا پنجے چا چا مارے
سیف بہادر سیف ملوکے الیسی نال صفائی
نعرہ مار لگایا کاری پھٹ الیسا تلواروں
شیر مریلا آدم کھایا لشکر جس ڈرایا!

پو شیراں دی ہیبت ڈاہڈی نیڑے آئے نہ سکدے
نال ببر دے ناں گزبیٹا ایہ نی سخت بلائیں
پین لگوں اس آفت اتے کس شامت نے چائیوں
کم پیا تاں صرفہ کیتا ڈھٹی مردی جنگی
بیٹھی دین اُتے دل ہویا گلیں شیر بناون
ثانی ہاراں ہتھیں مکھ موڑاں شرم میرا کد رہندا
شیر میرے تک آون دیہو پھیر تماشہ تکو
تسی تیغ پیوے گی لوہو لالاں کھاسن بیرے
کھلا ونگارے آجا شیرا جائیں ناں کرٹالا
ییس بھی شیر جوان مصر دا شیراں اُپر بھارا
وٹ دیہی کر جھٹ شتابی سٹ چلاون آیا
کھیت ونگارے کدے نہ ہارے ہارے جانی ون بھاویں
آل ہیبا شاہزادے اتے ڈھیوس کھلا اللہ
پراوہ جوہر وچہ دیہی دے آہا کمی زیادہ
ثانی ہار برابر ہوئے گھول پڑے وچہ لگا!
سیف ملوکے نُصرت میاں نوں وکھ کیتا تلوارے
سر شیرے دے آوندیاں ہی اکو وار چلائی
متھے ہتھیں لے ڈنبے توڑی دل سٹیا وچکارو
اکسے سٹھوں سیف ملوکے خاکو نال رلایا

نجدا اٹھدا گجدا آیا کردا شور لکارا
سیف ملوک بہادر اگے ڈھٹھا ہو بیچارا

شاہزادے دی مردی تک کے شاہپالے ہتھ بھرے
شاباش آفرین پکارے واہ ڈٹھے ہتھ تیرے

دیوتیاں نے رستم دستی سر متھے پر منیں
اوس نقیں بہتر ڈٹھا اکھیں جیسا سنیاں کنیں

اُٹھ شاہزادہ پیر پیادہ کرن لگا تعظیماں
شاہپالے دل ہویا سلامی کر کر کے تسلیماں

گھوڑا ہور منگایا شاہے سونے موتی جڑیا
سیف ملوکے اگے رکھیا شاہزادہ پھر چڑھیا

کاٹھی تے غلگیر سنہری لعلاں نال جڑائے
زرتاراں لمکاراں سچیاں زر لگام چڑھائے

شاہزادہ اس گھوڑے چڑھیا ٹردا چال گماتے
تک تک پریاں دیو پکارن واہ صورت انسانے

اوسے ڈوے خوشیں خوشیں ٹردے ٹردے آئے
اوسے باغ ارم وچہ مڑ کے آن نشان لگائے

شارستان اندر سن خبراں ہرگز رہیا نہ کائی
استقبال شہاں دے کارن آئی باہر لوکائی

سروبانو تے مہر افروزہ پریاں دیو تمامی
نکے وڈے نذراں لے کے آئے پھیر سلامی

سیف ملوک تماماں ڈٹھا دین لگے تشریفاں
بادشاہانے تحفے دتے کی دساں تعریفاں

رنگ رنگاں دے تاج سنہری چیرے کلغی توڑے
ون ون دے کھیس دوشالے چوغے فرغل جوڑے

پھر نویں سر تازہ کیتا سیف ملوک شہزادہ
خاطر تے دلداری کیتی حدوں بہت زیادہ

غور دلاسے ہور خوشامد لطف احسان نہایت
سیف ملوکے نال کیتونے چاہ پیار عنایت

باہنوں اوہدی شاہپالے پھڑ کے نانی دے ہتھ پائی
ایہہ لے چیز کھڑائی مائی شکر میری رہ آئی

مینوں فرض تیرا فرماناں سر توں لتھا بھارا
راضی رہیں اساڈے اتے ہیں ہاں چاک تمہارا

ماں منیں تاں رب منایا پہلا مرشد مائی
شکر خدا اجے توں راضی نالے پت رہ آئی

شاہپالے پر راضی ہوئی مائی دلوں بجانوں
دے دعائیں کیتوئی مینوں سرخرو جہانوں

اساں تساں مر جانا جیونکر توڑوں ہوندی آئی
دنیا تے رہ جاسی بٹا بھلیاں دی بھلیائی

مردی کولوں رہندا جگو جہ مرداں سندا ناواں
مہر افروزی پاہوں پھڑیا سیف ملوک شہزادہ
مہر افروزہ عذر کریندی سیف ملوکے اگے
ایہہ مصیبت قیدے والی تدھ پر لکھی آہی
پھر بھی لکھ شکرانہ پڑھیے خیری مڑ گھر آیوں
سیف ملوک کہیا اے مائے پریاں دی سرکردی
جس دن قدم ارادت والا راہ طلب دی رکھیا
ہر سختی ہر رنج مصیبت ظلمت قید قہاری
سبھ قبضے سہل بندے نوں کوئی نہ مشکل دسدے
خرچے راہ عشق دے اندر طعنے رنج ملامت
لطف عنایت رب دی اتے آس آہی ہن پکی
مہر افروزے انگل پھڑ کے شاہزادہ سنگ کھڑیا
ونجہ ملیا محبوب پیارے روپ ڈٹھا دلبر دا
سورج نال برابر رشماں جھال نہ جھلی جاندی
چشمہ آبحیات سبجے دا وات مٹھی دلبر دی
نازک قد جنبے دی ڈالی واہ واہ سرو لٹکدا!
ٹھوڈی سیو باغ بہشتی رنگی گوہڑے رنگے
بار وصفت پری دی ناہیں ہر جائی ہو سکدی
گنگی ہوئی زبان قلم دی نالے قلم ربانی!

مردی کردے مرد محمدؒ دھن کہاون ناواں
سر چمیں منہ متھا چمیں کرے پیار زیادہ
اے بیٹا کد مٹدی جیہڑی قلم ڈہر اہیوں وگے
برا ایہہ غفلت ذمے میرے ہو گئی کوتاہی
جاگے بھاگ اساڈے بیٹا اکھیں رب وکھائیوں
کی دکھاں دا اصرفہ مینوں نہیں غموں خندڑ دی
آبحیات پری دے عشقوں اک گھٹ بھر کے چکھیا
جا لئی سر اتے آیوں بھر دکھاں دی کھاری
اک وچھوڑے ظالم کولوں نین میرے بھر پھسدے
ناہیں عشق محمد بخشا جیا آرام سلامت
دسیی آپ مراداں توڑے سو سو سختی تکی
جا بدیع جمال پری دے محل چباریں چڑھیا
حور بہشتی تھیں نس چھپے روشن نور قمر دا!
اکھ پرت تکے جس پاسے پھٹ کلیجے لاندی
سرخ لباں یاقوتوں کھریاں یا اوہ کھنڈ مصر دی
گل وچہ زلفاں ناگ ایانے وس چڑھے جو تکدا
ہنساں والی ٹور لٹکدی گردن مثل کلنگے
تازی تیز طبیعت والی حیرت اگوں ڈکدی
خوف لگے مت جلوہ جالے کاغذ تے مسوانی

سیف ملوک پیا جد نظری عجب جمال پری نوں
غش پئی کجھ ہوش نہ رہیا تابش نال پری نوں

اس مستی وچ کہندی آہی نال زبانے حالی
حمد ثنا رب نوں لائق کرم کریندا والی

دولت دوہاں جہاناں والی رب ملیوں اج دتی
کھلے در مراد میری دے بار غماں نوں بھتی

سدھ ہویا اج برج ستارا گئی نحوست راسوں
جاگے بھاگ سعادت والے فضل ہویا رب پاسوں

درد فراق آزاد پرانا دور ہویا من جانوں
لتھا تاپ بلاپ سجن دا آپ ہویا گھر سانوں

یاراں نال بہاراں آیاں کیتے شکر ہزاراں
جھلی واؤ مراد خوشی دی بھور رلے گلزاراں

جاگدیاں ایہ نعمت کتھوں مت میں ستی ہوواں
جاں جاگاں تاں یار نہ لبھے پیاں ملدی روواں

وانگ زلیخا نت اوڈیکاں رو رو ڈیکاں ماراں
گھر بیٹھی نوں یوسف مصری آملیا سرواراں

جان پئی تن مردے تائیں ملیا یار یگانہ
لکھ خیرات صدقے دیندی پڑھدی نفل دوگانہ

جاں خوشبو سجن دے دلوں مغز اندر ونج پہتی
آئی ہوش ٹکانے مڑکے ویکھ ہوئی خوش بہتی

سکی بیل جوانی جوبن ہری نویں سر ہوئی
انگل پکڑ مجلس کھڑیا کول نہ رکھیا کوئی

سینے لا ملے دل دل نوں منہ ملے سن موہاں
ہار ہمیل گئے ہٹ پچھے چھیدے لوڑن لوہاں

رسکدے دل دلاں نوں ملدے جس دم کر کر دھائی
وچ حجاب نہ بھاوے تن دا زیور کس دی جائی!

خار لگن تد ہار ہمیلاں ملن نہ دیندے چھاتی
نتھ بولاق پیا رون جھبین چاہیے رمز پچھاتی

بانہہ سرہاندی دھرن نہ دیندے چھلے کن دکھاندے
لائے ساں پیارے خاطر ملیاں نہیں سکھاندے

بھاون نہیں وچھوڑے اندر ناں رلے گل لگیاں
قصہ دس وبخیں گا کتھے اس رستے اٹھ وگیاں

جس دم کنت پری نوں ملیا مرہم لگائی پھٹے
لعل جواہر ہیرے موتی سر صدقے کر سٹے

صدقے ہوون جتھے دل جانی ذکر اوتھے کی زر دا
تجدے ہتھ محمد بخشا کد عاشق گھٹ کردا

عاشق تے معشوق پیارے رل بیٹھے اک جائی
دکھ ونڈن تے حال حقیقت پچھن سبھ دہائی

سیف ملوک دھیان کریندا واہ واہ سچیا سائیاں
شاہ پری ہتھ لگسی مینوں کسے نہ سمجھدی آہی
جے میں لکھ زباناں ہووَن لکھ لکھ شکر گزاراں
جس دی وسّ نہ پوندی آہی وچہ زمیاں آسماناں
جلدی داؤ نہ لبھدی آہی ہرگز خواب خیالوں
میں عاجز پر ربّ تروٹھا پایوس لوڑ کرم دی
دوتی دشمن کوئی نہ رہیا نہ کوئی دوکھی ویری
دلبر یار میرے وس ہویا میں اسدا اوہ میرا!
مت میں تہمت وڑیا ہوواں چھڈ کے دنیا فانی
جیکجھ ہے ہو واہ واہ واہ واہ تُٹھیاں سبھ مراداں
ودّے رل کے کرن دعائیں رب غریب نوازا
گھلا آ دیکھ اسیں مکھ اپنے سنگن جتّیں کدر رہندے
آپے اج ملایا تو ہی رحمت نے دربار وں
کر ایسا ہر بندہ اساڈا رہیے سدا اکٹھے
وت جدائی بھاء نہ پائیں لذت دس وصل دی
دیہن ورباہ خوشی کر گھر دے بیٹھیں نہ پوے بدالا
پئی دعا قبول حضوروں مہر ہوئی اس دل دی
جاں اوہ تخت اتے ونج بیٹھا لگی کول کچہری!
گلوں گل ہلاندے ہوئے شاہزادے دل آئے

تیرے جیہے غریب بندے نوں تدھ دتیاں وڈیایاں
اج میرے نصیب سیاہ نہ دسدی ہویا کرم الٰہی!
لکھوں اک احسان نہ کدا توڑے سو سو واراں
ناں کوئی تھاں ٹھکانہ آہا معلم وچہ جہاناں
اج وصال میسر ہویا اوہی ہر لحظہ جمالوں!
لوں لوں اندر خوشی سمائی بو نہ لبھدی غم دی
بیٹھا سیج سجن دی اتے عیش کراں اج ٹھہری
غیر نہ کول تمام بخشا اک اساڈا ڈیرا
ایہہ مجازی صورت اندر ہوئی لقا حقانی
سب غریب نواز محمد من لیاں فریاداں
اج اساں پر رحمت والا کھلا ہے دروازہ
اگلی مدت تیرا ذرا رہے وچھوڑا سہندے
بعد اس تحقیق رکھیں کرم کریما یار وچھوڑ نہ پائیاں
کاج سوہا نخاج نہ ہوئے آن تیرے در ڈھٹھے
میل اساڈا میل شتابی پال امید فضل دی
عاشق دا اندھو باہجہ خدایا کون کرے اُپرالا
شاہ پیارے دے دل وچہ پایوس حرص ہما اس گل دی
پریاں دیو اکٹھے ہوئے کیا فانی کیا شہری!
صفتاں کر کر رجدے ناہیں سبھو کہن گھمائے

حکمت پاک خداوند کیتی عشق پچھے تاں تیراں ۔ سبھناں دے دل لگا عاشق وانگن سکیاں ویراں
ڈھنڈ لوے شہپالے تائیں جیوں جیوں صفتاں کردے ۔ دتاں باجھ شاہزادے اگے ہور ہے سبھ بردے
کیتی صفت نہایت سبھناں جان لیا شاہپالے ۔ مرضی لوڑے دیونیاں دی بجھے تنے پڑتالے
سنو دیوانو تے امراؤ مہر وزیر کبیرو ۔ خویش قبیلہ سبھ اکٹھے کرو صلاح وزیرو
قصہ ایس شاہزادے والا سُن بیٹھے ہو سارا ۔ صفتاں وچ لیاں تے اندروں عشقے دا انگارا
حسن بدیع جمال میری دے مٹھا ہے از غیبوں ۔ نہاتا ندی غماں دی اندر پاک ہویا ہر عیبوں
بیٹی میری عشق اوہدے تے بدھی نال کمنداں ۔ مینوں بھی ہے مٹھا پیارا وانگ پتاں فرزنداں
جے ایہ گل تساں دل بھاوے ناطہ دے دیاہاں ۔ نہیں تاں دیہو جواب شتابی گھلاں پت پچھیاہاں
سبھناں کہیا فتح مبارک سُن حضرت شہپالا ۔ بھلی گلے دا چھین کیہا گھڑی نہ کریو ٹالا
ایہ جوان شہزادہ آدی صفتاں انت نہ کائی ۔ ایس جیہا کوئی کنت نہ لبھے لائق تیری جائی
ایہو کم مبارک تینوں راضی ایس تمامی ۔ دیو پری کوئی عیب نہ دھرسی ناں وٹاناں خامی
جیکر غرض اساڈی بنیں ساعت دیر نہ لائے ۔ ایہ جوان پسندا سانوں ناطہ بخش ویاہو
ساک قبیلہ راضی تک کے ہویا شاہ سوایا ۔ مجلس وچوں اُٹھ شتابی محلاں اندر آیا
مائی بھینوں بیگم تائیں سد کے کول بہاندا ۔ دسو کی تساڈی مرضی تہاں نوں فرماندا
بسم اللہ بسم اللہ شاہا ایہو اساڈی مرضی ۔ اسے مطلب کارن منتھوں ایس تیرے ول عرضی
دھی اساڈی لائق شاہا ایہو کنت رنگیلا ۔ قسمت جوڑی رب محمد کراو سے دا حیلہ
نیت خیر اسے پر آکھو چھڈو ہور دلیلاں ۔ بھلیاں وٹھیاں دین اجیہاں مرد نجیب اصیلاں
پھیر اوتھوں شاہ اُٹھ کھلوتا آکھ دعائیں خیراں ۔ جا دربار تخت پر بیٹھا خلق چمیندی پیراں
نیت خیر دلوں اس آکھی کر چھڈی کڑمائی ۔ سیف ملوک بدیع جمالے باہروں خبر نہ کائی

بیٹھے سیج خوشی دے اتے اک اکلّی جائی
گھڑی آرام کیتا رل دوہاں پھیر اُٹھیا شاہزادہ
مائی جی دے ڈیرے جاواں وِنج ہووواں حاضر
ایہ صلاح بدیع جمالے بہت پسند لیاندی
مائی جی دے ڈیرے آئے شاہپری شاہزادہ
خوشیئیں خوشیئیں رات گزاری اوسے وچہ مکانے
کیتا وضو شہزادے اُٹھ کے آکھی بانگ فجر دی
ذکر وظیفے ورد کریندا ابیٹھا مل مصلےّ
سرو بانو اس ویلے اُٹھ کے پاس گئی شہپالے
بسم اللہ جیو آئی بھیناں کول اساڈے بہو کھال
سرو بانو نے کہیا اگوں ہے اوہ میرے ڈیرے
شاہپالے فرمایا بی بی کیوں تدھ نال نہ آندا
سرو بانو نے شاہزادے دی شاہے اگے دونی
شاہپالے فرمایا اس دی سد کراں مہمانی
سرو بانو بھی کہندی اگوں اے بھائی ایہ سانوں
جیکچہ مفت نعامت مولیٰ آپ پچایئے غیبوں
سیف ملوک پیارا شاہے وچہ حضور بولایا
گھر بیٹھک تے بنگلے مجلس ہور عمارت شاہی
ایسی عالی شان عمارت جیسی جگت نہ سارے

باتاں کر دے من پرچاندے پڑھدے شکر خدائی
رخصت اذن پری تھیں لیندا اکر کر عذر زیادہ
اوتھے بھی کوئی جھٹ گزاراں کراں خوش شاہ خاطر
بسم اللہ بسم اللہ اگوں شاہ بشّ دے فرماندی
راتیں نیک رہے اس جائی اُلفت نال زیادہ
دھمیں صبح ہویا خوش دیلا لگی لو جہانے
پڑھی نماز عبادت کیتی اپنے زور قدر دی
شکر گذارے رب جنارے تیری ذات معلّٰی
اوہ بھی اگوں نال ادب دے عزت نال بہالے
سیف ملوک کتھے کجھ اس دی حال حقیقت کھول کھال
تھکا ماندہ رہیا اتھائیں پاس نہ پہنتا تیرے
بہنوں شوق دیدارا وہدے دا غلبہ کردا جاندا
آدمیت دے عذر لیاندے کیتی صفت سپونی
اینت زبانے آدمیاں وچہ کوئی نہ اس دا ثانی
غیب الغیبوں تحفہ آیا فضل ہویا سبحانوں
کریئے قدر شناسی اس دی پاک ہوندا ہر عیبوں
چم زمین سلامی ہویا جاں مجلس وچہ آیا
گردھیاں ڈٹھے جس ویلے سیف ملوک سپاہی
ویکھ ہویا حیران شہزادہ سندر محل چبارے

گنبد چھت سنہری سارے سر کڈھن آسمانوں
نقش نگار نہ گنتر جوگے آہے ددھ جہانوں

صفے صحن صفائی والے دسرنی سبھ سنہری
موتی ہیرے فرش فیروزے جنھے ہے کچہری

تخت سنہری لعلیں جڑیا پچیاں بیٹھ وچھایاں
فدیاں بیٹھ تمامی مجلس کردی سیس نوایاں

شاہ شاہپال بہادر عادل بیٹھا تخت سہایا
چوری دار کھلوتے جھولن چھتر کوہاں وچہ لایا

جھمی تاج مبارک والی چمکے نال آسماناں
ظل الٰہی نظری آوے شوکت شان شہاناں

جاں ویکھے تلواری ولوں کردا ذرہ ذرہ
ذرے نوں اک نظر کرم تھیں سورج کرے منورہ

مُہر مبارک ہتھ انگوٹھی نبی سلیمانؑ والی
مشرق مغرب حکم چلیندا اتیک جنوب شمالی

جاں گھوڑے پر کرے سواری ہین سبھو سماناں
اسماناں وچہ پئے تزلزل تک کے زور شہاناں

دشمن دا دل دائم زخمی ڈر کے اسدے تیروں
سنیا تیر شہانے والا قلم ہندی تقدیروں

جاں اوہ زور دہی دا لاوے مارے ہتھ اسماناں
کھچ ملاوے نال زمیں دے دھن شاہپال جواناں

سبھ سپاہ بہادر جنگی وانگ مریخ سپاہی
سورج جھنڈا پکڑ شہانہ ہوئے اگیرے راہی

سیف ملوکے نے جد ڈٹھی عظمت شوکت بھاری
شاہپالے دا جاہ جلال فوج بے انت شماری

ہو رہیا حیران شہزادہ ویکھ تجمل شاہی
نال عظمت تے کبریائی کردا یاد الٰہی

توں بے انت سچے رب سایاں دھن خدائی تیری
مول کسے نے انت نہ پایا ایڈ لوکائی تیری

باپ میرا بھی بادشاہاں وچہ عالی شان کہاندا
جو کجھ ایتھے نظری آیا اوہ پاسنگ ایہناں دا

ڈھنگوں تخت بلند سہایا لاکھاں نقش نگاراں
جڑے جواہر قیمت والے لعل بلن جیوں ناراں!

ہور زمرد خاص بیانی تے یاقوت رمانی
دُر یتیم اتے کئی گوہر شب چراغ نورانی

گرد بگرد تخت دے لٹکن جھانجھر ہار پروئے
سُورج سندی رشم نہ لگدی مول انہاندی لوئے

سن تے کرسی ہور سنہری سبھے پاس ٹکائی
پنج سے اوہو جیہی کھیے اک تھیں اک سوائی

کئی شہزادے شاناں والے دیو عفریت بہادر
ہر ہر کرسی اُتے بیٹھے دانش مند زور آور

سیف ملوک جدوں آ وڑیا سبھے اُٹھ کھلوئے
بدھے ہتھ شہزادے اگے آن سلامی ہوئے

سبھے پاس تخت دے نیڑے کرسی خوب شہانی
مخمل مشکیں نال لپیٹی خاص آہی سلیمانی

پریاں حکم شہانہ لے کے اوہ غلاف اُتارے
گلناری زربفت پچیدے نویں اچھاڑ سنوارے

نرم وچھائی پُر کر پائی گاؤ تکیے پُر کر کے
شاہزادے دی خاطر رکھے نال تخت دے دھر کے

شاہ شاہپال اس کرسی اُتے سیف ملوک بہایا
شاہزادہ تعظیماں کر کے بیٹھا کہہ سکھ پایا!

سیف ملوکے ول منہ کیتا شاہپالے سلطانے
کہندا اے فرزند پیارے سُن گل نال ایمانے

اک سفر دی خفگی تینوں دوجا چاء وطن دا
مائی بابل دا دل اندر ہوسی شوق ملن دا

ملک سپاہ رعیت سندی چنتا ہوسی بھاری
نالے سک شہزادی والی نال بہانے یاری

لتے غم تیرے دل اندر ہوسن درد رنجاناں
نالے دکھ عشق دا تینوں لوں لوں اندر بھاناں

پر من رکھ انشاء اللہ نا ہیں حام تیری میں بھرساں
جے رب چاہیا مطلب تیرا خوب طرح دا کرساں

بھیجی پریاں عفریتاں نا ہیں مصر شہر توں جاواں
تیرے سکھاں دی خبر لوچاواں نالے پھیر لیاواں

سُن گلاں شاہزادہ اُٹھ کے کرن لگا تعظیماں
توں ہیں مائی بابل میرا دیں ولا یتیماں

شاہے پھیر بہایا پھڑ کے بیٹا چھڈ دے جھورا
سیف ملوکے ہوئی تسلی فکر نہ رہیوس بھورا

شاہپالے پھر مجلس اندر عشرت عیش مچائی
جیونکر جشن شہاں دا ہوندا ہو ترتیب بنائی

یاقوتی مٹ آن ٹکائے بھر کے لال شرابوں
بھر بھر دیہن پیالے پریاں شکل مثل مہتابوں

اک پریاں دے حسن عجائب گوہڑے رنگ گلابی
زیور زیب پوشاکاں پہیاں نازک انگ حجابی

دیوون کاسے ہر ہر پاسے ہین پیالے سارے
تاب حسن دی آب دلبیدی باب غماں دے مارے

نشہ شرابوں نقل کبابوں ساقی نین بنگارے
تار ربابوں لوڈ گلابوں ہو رہے منوارے

نغمے ساز وجاون لگیاں ناچ اُٹھائے پریاں
سندر شکلاں عجب پوشاکاں زیور پہن پچریاں

پچن گاون کرن تماشے مجرے بادشاہانے
طائفیاں نے بول سنائے دُھرپت نال زنانے

اُٹھ اُٹھ دیوم بند تاڑی پلیندے حال جواناں
پیر زمیں پر محکم کر کے ہتھ گھتن آسماناں!

چار دہاڑے چائے رانیں رہے تماشے ہوندے
بھُن بھُن کھاون مرغ بٹیرے مٹھ پکیے بکھ دھوندے

شاہزادے دی عزت حرمت کر دے وِدھ حسابوں
دیہن شراب کباب سناون نغمے چنگ ربابوں

بعد اس تھیں دن پنجواں آیا مجلس چاء اُٹھائی
سبزی جو ہے گل پھل والی سیر کرن دی آئی

شاہ پیارے سنگ لیا شہزادہ لگا سیر کراون
خنجر گل جوہ جو بیرے اندر ہر دل پھیرا پاون

مرغزار ڈٹھا شاہزادے کی گل آکھ سنائیں
سُچا بنیا دانگ آسمانے خوش ہزار خوش جائیں

سمن بنفشہ گل دے گِردے سبزہ ایہوں سہاوے
محبوباں دُکھ داہڑی جیونکر خط نواں لے آوے

گل لالے دل تازی لال جیوں رخسارے یارے
شکر لب معشوقاں والے روشن کرن اندھارے

دلکش بہت لطیف عجائب واہوا سکھاندی
ہر ہر منزل نیک مبارک زوری چیت لگاندی

ہر ہر پاسے نہراں کھٹے چلیں بھرے کنارے
نال تریلے منہ متھ دھو کے موتی پہن بندگارے

ہر ڈالی تے پنچھی بولن خوش آواز ہزاراں
ارغنون سیج سر کر کے خوب وجاون ناراں

چکوی چکوا بط مرغابیاں مارن سر وچہ غوطے
پپیلے انب جوانوں نیلے چوہ چوہ کر دے طوطے

اُچے رُکھ دی چوٹی اُتے ذکر کریندے بوزنے
ہدہد مست مجنوں بھر دی ذکر زبانوں روندے

سوہنے سرو آزاد کھلوتے رونق جنت والی
قمرے اُتے تدرو بولیندے ہر ہر پتے ڈالی

اُچے قد درخت کھلوتے محبوباں دا باناں
سیجے سبز زمرد نالوں ہیت اوہناں دے جاناں

ایسا مرغزار کھلوتا واؤ اس دی خوشبو باسوں
باغ بہشت معطر ہوندا جاں جھلدی اس پاسوں

اوہناں گلاں دی خوبی کولوں انبر نور سنوارے
ہر گلبن دی ڈالی اُتے پھُل مانند ستارے

طے ہو یعنی بمستاب کر بیار آب از دریائے دیہ بہ رند

اوہ سبزی اوہ پھل ہزاراں اوہ ہوا نورانی
سبزی اندر پانی وگن ہر کوئی کرے نظارا
ہر پانی دے وندے وندے خوب بنے پھل کھیلے
دلفریب قصے دے سُنیہ سنکر دوڑاؤ بھائی
ایسا خوب مکان ڈھونڈیندا دنیا توں نہ ڈھوو
شاہزادہ مقبول دوہاں نوں پائی تے شاہپیالے
سیر کرینداں شاہے کہیا اے بیٹا دلبندا
برکت صدق یقین تیرے دی مولیٰ خیر گزاری
ہن توں آن تیرے گھر پہنچوں ہوئے جاں اساڈے
سیف ملوک نہ بولن دتا پائی اگوں بولی
ندہ جیہے انصافے والے شاہنشاہے اگے
شاہپیالے فرمایا مائی ندہ معلم گل ساری
جیونکر بھاوے تیوں کرکھاں ہور نہیں کجھ تینوں
لے کے اذن شہانہ بی بی کاج ویاہ رچایا
پریاں جن عفریت دیاں نوں سدیا بڑے ہڑول
جو نہہ گنٹھاں تھئیں ڈھکی خلقت کٹھی ہوئی نہ تھوڑی
حکم دتا شاہپیال بہادر کار رواواں تائیں
باغیں زینت بنا بناؤ چوک اراک پھوہارے
جوں فرمایا تیویں ہویا داہ دولت سلطانی

غیرت کولوں وانگ آسماناں چائی سر گردانی
لاجوردے نالے اندر جیوں کر چلے پارا
گل داؤدی گل عباسی گل ریحان چنبیلے
باغ ارم جس نام سدایا اس وچہ کد خطائی
باغ بہشت محمد بخشا جے ہووے تاں ہووے
تاں شاہپیال اوہدی پھڑ انگل کر کر سیر وسالے
اتنے سال ہوئے تدھ چایا عشق سچے دا دھندا
گھمن گھیر بلائیں وچوں کڈھیوں کرکے یاری
دس صلاح کراں اج کیکر جو کم نال اساڈے
شاہپیالے نوں آکھن لگی اے شاہا ہیں گھولی
گل کرن دی حاجت ناہیں جو تدھ مرضی لگے
دھیاں تیراں سبھ کماں دی تینوں ہے مختاری
ہن دھی تیری جھولی پائی ہور کہیں کی بینوں
جو حکماء علماء اونہاں دا سبھو چلو سدایا!
شاہر ستان سنہری اندر کٹھے ہوئے ضروروں
باغ ارم دی دھرتی ملی کوہ چوربنجاں[۵۴] توڑی
باغ ارم دا گرد اسارا خوب سہاؤ جائیں
زینت زیور نال بناؤ زیب چمن دے سارے
باغ ارم دا بنیاں یارو جنت اعلیٰ ثانی

ملکہ بدرہ ہاں اونہاندی سنے قبیلے بالے
ہور حکومت واسطے والا تاج ملوک شاہزادہ
صاعد ول روانہ کیتے دے کے خط رسولاں
صاعد تے شاہزادہ دوئے یار ملے گل لگ کے
شکر بجا لیاندا رب دا بیٹھے کر خوشحالی
قلزم دے دریاوے والا ہاشم شاہ سدایا
میر وزیر آہے جو خاصے سبھ شاہاں سنگ آئے
سیف ملوکے دے دل خوشیاں تک تک کاج سہایا
اک دلگیری اندروں اندر گھاہ کلیجے کردی
ساک قبیلے بھیناں بھائی ہانی یار پیارے
سیف ملوک دلیل گذاری سمجھ لئی شاہپالے
ہاں پیو یار مصر دے تینوں یاد پئے اس ویلے
سیف ملوکے کہیا حضرت شیشے دے دل تیرا
بائی نوں فرماون لگا شاہ شاہپال بہادر
شاہزادے دے بھیناں بھائی وطنی یار پیارے
بائی اس مصلاحت تائیں بہت پسند لیائی
شاہزادے تھیں پچھن لگے دس صلاح پیارے
سہرے گانے شادی تیری دیکھ ہوون خوش ہوون
شاہزادے فرمایا اگوں سن حضرت سلطاناں

سراندیپ شہر دا والی بادشاہ شاہپالے
ایلچی بھیج منگائے سارے کر کے چاہ زیادہ
دیواں چا لیاندا اودہ بھی وانگ سجن مقبولاں
پیراں نیک گئے سن نالے نیر اکھاں دے وگے
جیوندیاں جس یار ملائے دھن اساڈا والی
سنے قبیلے تے فرزنداں پریاں نکل لیایا
باغ ارم وچہ میل اکٹھا وکھ وکھ جھنڈ ڈلائے
اک تھیں چار ہویا شاہزادہ رب اجہ روز دکھایا
بائی بابل شادی تکدے سنگت ہور مصر دی
سہرے گانے کاج اجیہا تک ہوندے خوش سارے
کہندا اے شہزادہ دل تھیں کدھیں نہ شکر مکالے
دور نہیں کجھ صاحب اگے جے چاہے تاں میلے
کی حاجت جے موہوں آکھاں جانے مطلب میرا
خواہش میری بابیوا ایسے ہوون اینجے حاضر
اس مجلس وچہ حاضر ہوون ساک قبیلے سارے
شاہپالے نوں آکھن لگی بیک ایہو گل آہی
خواہش ساڈی ہاں پیو تیرے آون بنے سنگارے
کڑیاں چارے ساڈی ویکھن کلجے وچہ کھلوون
ماپے میرے چاکر تیرے تینوں سبھ خصماناں

دوہیں بھائیں بابے میرے سر پر تسیں ہمیشاں
کون تساں بن ایہہ غمخواری کرے اساں دکھیاں

مائی تے شاہ پیالے تائیں ایہہ جواب بگاناں
بہتا خوش پسند آیا شاباش کہن جواناں

شاہزادے نوں نویں سرے تے بہت پسند لیائے
آکھن لگے اے فرزندا اساں سچ سخن سنائے

پر دل ساڈا چاہندا ایہو ہیں بڈھا بابل تیرا
درداں دکھاں نال نہ ہووے بگا جیوں سچ سینہ تیرا

ماء فراق تیرے دی ساڑی ہوسی درد رنجانی
شادی تیری ویکھن دوئے پوے اگی پر پانی

نالے سیئں وہاڑیں سانوں طعنہ مول نہ مارن
تساں اسانوں یاد نہ کیتا وچہ خوشی دے کارن

شاہزادہ فرماندا اگوں سن توں صاحب میرا
جیکچہ خنی بندے دے اندر کہندا شاہ او جیرا!

علم صواب ایا ڈے وڈے محض لطف تے رحمت
ہر غم میرا اکھڑ یا لوڑو دور کرو سبھ زحمت

بابل دل لکھاں ہیں عرضی پرچے دیکھ نشانی
نالے نال گھلاں اس پاسے صاعد دل دا جانی

خبری دا خط میرا پہنچے نالے یار ہمراہی
مصر شہر وچہ خوشیاں ہودن دسے فضل الٰہی

ویکھن سات اعتبار لیاون اٹھ ٹرن ات پاسے
یا محرم یا لکھے باجھوں رہسن وچہ وسواسے

شاہ پیالے فرمایا بیٹا لکھ ہن دل عرضی
رکھ تسلی سو ئیو کرساں جیو نکر تیری مرضی

سیف ملوک شہزادہ بیٹھا لے کاغذ مسوانی
ہتھ وچہ کانی بیٹنے کانی سخن سدھے جیوں کانی

ڈل ڈل رنت اکھیں وچہ آئی وگ ٹرے پرنالے
کاغذ اتے نظر نہ لگدی قلم جھنڈے پرنالے

نیناں اگے پانی آیا اس تھیں نظر نہ ٹکدی
کنبن ہتھ اندر دے جوشوں تاہیں قلم پھڑ لکدی

نامہ نوشتن سیف ملوک خورسند بطرف پدر دردمند

اول صفت ثنا رب دی شکر الحمد لکھائیے
کرم اوہدے دی حد نہ کائی رحمت انت نہ پائیے

دور کرے سبھ زحمت جس دم نہریں آوے سائیں
لاکھ منا ندی دھووے بلیتی پاک کرے کل جائیں

سُکّے وہن کریندا جاری کھبّن سہاون نہراں
روگی بدن درست کریندا دے انہیاں نوں بینایاں
دہ مارے سے باغ ہزاراں یاراں نال سنوارے
اے بابل توں قبلہ کعبہ دل تے جان میری دا
در تیرے دی خاک اسانوں سُرمہ عین نورانی
ظل اللہ وجود تساڈا چھتر میرے سر سایہ
سیف ملوک تیرا اک بیٹا فرزند ازچہ نیواں
بے مقدار ناچیز اعاجز اوگنہار نکارا
قبلہ گاہ حقیقی کولوں جاں میں رخصت ہویا
جے اوہ حال سناواں سارا دفتر بنداں بھارا
اج میرے سر رحمت دی ٹھنڈی پئی وچہ بنتے
محض طفیل تساڈی میں پر ہویا فضل حضوروں
میں وچہ کجھ نہ آہی شیخی نال قوت ہمنیدی
تساں نگاہ میرے ول رکھی دِتیاں نیک دعائیں
جس مطلب لئی ٹریا ہیساں اوہ مطلب میں پایا
شاہ شاہاں پری دے بابل بہت محبت کیتی
عزت بہت کرے وڈیائی پھر گھنی حق میرے
شاہ شاہاں جمال تیری دی رکھدا چاہ گھنیری
نال اقبال تساڈے ہوئی بندے دی کڑمائی

گرم بزار مچاوے رونق اُجڑیاں مڑ شہراں
گئے گواتے پُت پیارے وت ملاوے باباں
رسکدے روح محمد بخشا میلے یار پیارے
دائم اسم شریف تساڈا ورد زبان میری دا
تخت تیرا کوہ طور تے چہرہ چشمہ فیض ربانی!
قدم تیرے دی دھوڑ مبارک چاہاں تاج بنایا
نفر غلام کمینہ بندہ شاہ توں صدقہ نیواں
سورج تیرے دا اک ذرہ کرداعرض بیچارا!
لاکھ مصیبت سختی کٹی رنج رنجوں روبا!
بابل دے دکھ ہودن دونے اگے ہی دکھیارا
نال دعا توجہ تیری سبھ مطلب رب دِتے
مدد قبلہ گاہ دی کولوں لتھے رنج رنجوروں
ہر آفت تھیں راکھی ہوئی ہمت خاص تمہاری
نال ایہ سفر عشق دے سادھے گاہے دیو بلائیں
ڈِٹھا روپ انوپ پری دا باغ ارم وچہ آیا
ساک دُھیو دا دتیا کیتوس نال دِلے دی نیتی
ہتھیں چھاواں کرن بندے نوں سبھ ہابے تیرے
قدم مبارک رنجہ کریو آس دِگے ند میری
آپ آؤ ناں کاج سوہاوو ڈھل نہیں مڑ کائی

جیوں اگے احسان کمائے بس پر تساں زیادہ
کرو معاف بے ادبی میری رد سوال نہ ہووے
بخشو شوخی تے گستاخی رحمت کرم کماؤ
دلبر یار میرے وس ہوسی جد دل تساں منہ لایا
آوے پیر ودھاوے اگے درجے عین یقینوں!
سبھ دیدار تیرے دے شوقی جو لوکی اس پاسے
باغ ارم وچہ سنے وزیراں خود تشریف پچاؤ
تھوڑے لفظ لکھے میں ادبوں مت دلگیری آوے
جاں شاہپال سنی ایہ عرضی بہت دلوں خوش ہوئے
عرضی اتے چاہڑ لفافے مہر جڑی شاہپالے
حکم دتا شاہپال بہادر کرو تیاری راہ ول
فاضل چھیل حکیم سیانے ہور پری سنگ چاہے
سراندیپ نگر دا والی نالے صاعد بھائی
ڈیرا چایا عفریتاں کیا آدم کیا گھوڑے
تحفے تے سوغاتاں گھلیاں عجب نفیساں حیراں
خاص اپنے وس تھاں عجائب کپڑے قیمت والے
القصّہ اوہ ڈیرا سارا ہویا مصر دل راہی!
شاہزادے تے شاہپری نوں لگی آس بلندی
فوج چڑھی سلطان عشق دی ایسی بھیڑ مچایوس

تیویں ہور مروّت سمجھو اٹ ول کرو ارادہ
نہیں مراد تساڈا جاں جاں پاک جمال نہ ہووے
سارو سار نہ ہو بندے دی ہرگز منوں نہ لاہو
کل مراداں حاصل ہوسن قدم ایتھے جد پایا
محرم کرے محمد بخشا حق الخاص یقینوں
کرو غریب نوازی حضرت نور چڑھاؤ آسے
صالح ابن حمید وزیرے نال ضرور لیاؤ
مطلب بہت آہے وچہ جانوں آکھ سلام مکاوے
نالش دے شاہزادے تائیں دسدا سارے لوکے
آہو خاطف دے ہتھ دتی پیندھ مصر دل چاہے
ٹرے دو کیل اکابر وڈے حضرت عاصم شاہ ول
دو سو نال عفریت بہادر ڈیرہ چاون ہارے
تاں ہے ہاشم قلزم والا ایہ چلے کر دھائی
وچہ ہوائے اُڈ کھلوتے پیندھ نہ کردے تھوڑے
عاصم شاہ تے صالح تائیں دیہو وانگ عزیزاں
شاہزادے دی مائی کارن گھلے بدیع جمالے
آہو خاطف گیا اگیرے دیون خبر آگاہی
گھڑیاں منگلے تے دن گندے کد شادی ہن بندی
ساعت جیڈ دسے پلکارا گھڑیوں روز بنایوس

لہ حق الیقین، عین الیقین، علم الیقین، مراتب ایمان است [illegible]

اک اک روز دسے جیوں ہفتہ ہفتہ وانگر سالے
سال مہینے عمراں جیڈے کون اجڑنک جالے

سخت ایام وچھوڑے والے آرہندے جدھ خوڑے
حرص ملن دی رہے نہ ٹھلی عاشق پیندے سوڑے

نیندر بھکھ نہ رہندی مولے امن قرار اک جائی
اُٹھ اُٹھ تکدے کدے نہ تھکدے نظر راہاں پر لائی

کیہڑی گھڑی مبارک ڈھائی جھبد جھبدے آوے
نال سجن دے واصل ہووے فکر ہجر دا جاوے

آساقی بھر دیہہ صراحی سُچی لال شرابوں
پی پی مست وصل دے ہوئیے پاک فراق عذابوں

رل کے بیٹھ پیارے سارے کریئے مست صبوحی
خوشیاں نال محمد بخشا ملن مراداں روحی

آمدن صاعد مصر ہمراہ دیواں تیار شدن عاصم شاہ بشارستان!

واہ واہ رُت بسنتی آئی گئی سیالی مردی
لو بہار سکھاون لگی جھلی واؤ فجر دی

رحمت باراں وقت بہاراں رنگ لگے گلزاراں
بھور ہزاراں بنھ قطاراں آئے شل سواراں

رکھاں نوں پر شگوفے کڈھے نہراں نیر اُچھلے
سبزی ساری جوہ سہائی بھاداں نے پڑ ملے

بلبل نوں خوشبو پھلاں دی آئی لے سنیہے
پھل گلاباں یاد کیتا ای رو ہجر کریہے

درد وچھنی بہتی ڈرلی ہو گیو چل ملائی
رحمت دے دروازے کھلے بار غماں نوں تاکی

شارستانوں رخصت ہو کے دیو مصر نوں آئے
نیل ندی دے دندے اتے آکر ڈیرے لائے

دیواں پریاں آدم رنگی کایاں جا اُلٹائی
پھر بھی قوم نیاری دسے ویکھ ڈرے ہر کائی

ویکھ دیواں دے رنگ ڈرانے خلقت ڈر ڈر نٹھی
جا دربار شہانے اندر ہوئی ہجوم اکٹھی!

دیوتیاں نوں ویکھ ویکھ کے زمیندی پھر دوہائی
یارتا ایہہ فوج کوہی کھاون سانوں آئی

ظاہر یاراں والی دسے باطن جنداں والی
باہر دل بار ہنیری لبھے اندر آب حیاتی

مثنویوں ایہہ معنے لبھن جے کوئی سمجھے بھالے
ہوس حکایت وچوں جنھے بیٹوں نانگ نکالے

قصہ سارا اوے اشارہ جے کوئی سمجھن ہارا
کاہنوں ظاہر کریں محمدؐ گجھا بھید نیارا

جس عفریت لیاندی عرضی آہو خاطف ناواں
ڈیرا چھوڑ اگیرے آیا اوّل خبر پچاواں

شارستانوں ساہ دہاڑی پہتا مصر دوارے
زوراں نہاں نوں ایہو جیہے دتے دلیوں ہارے

جا عفریت مصر وچہ پہتا بادشاہی دروازے
آدربان بلائے اس نے اچے نال آوازے

شکل شمائل اس دی تک کے خوف لگا درباناں
کجھ تھکے کجھ ڈربل ہوئے تک وچہ آبان جاناں

عفریتے نے کہیا شتابی ڈرو نہ مصری لوکو
میں ہاں ایلچی بادشہانہ سنگل دریں نہ ٹھوکو

شمع جمال شہاناں تک کے دیندے دل پروانے
ہو کے مال پچاوو اندر ناہیں اسیں بیگانے

درباناں فرمایا اگوں کاہنوں اندر جاسیں
عاصم شاہ اساڈے سندا درشن مول نہ پاسیں

اوہ بیٹے دے درد فراقوں گوشے اندر رہندا
نہ کوئی گل کلام کسے سنگ نہیں تخت پر بہندا

پھر عفریت کہے میں آندا درد اوہدے دا داروں
میرے ہتھوں سب کھڑے گا ماندہ جس آزاروں

میں طبیب اوہناں دا آیا گھن بڑی تریاقوں
پڑھ منتر دے جنتر کڈھساں لبسلا زہر فراقوں

شاہیا نے شاہرخ دے بیٹے باغ ارم تھیں گھلیا
سیف ملوکے دی لے عرضی عاصم شاہ ول چلیا

عاصم شاہ دی خاص کچہری بلینوں چل دسالو
نال میرے ہمراہی ہوکے وچ حضور پہالو

جس دم سیف ملوکے والی خبر سنی درباناں
اجن جیتے گیاں کھل اوہیں خوشی ہوئی وچہ جاناں

بھجدے بھجدے گئے شتابی چھلے وانگ گلے باناں
عاصم شاہ دے حجرے آئے نال شتاب شتاباں

جس دن سیف ملوک وچھناں عاصم نے اس روزوں
تخت اتے مڑ پیر نہ دھریا بیٹے دے غم سوزوں

اس دن تھیں لے اس دم توڑی جس دن خبراں آیاں
عاصم شاہ چلے وچہ بھوراں نیں جاگ لنگھایاں

سیف ملوک جنیندی مائی حکم کریندی آہی
صالح ابن حمید حلالی باہر کریندا شاہی

ہور امیر وزیر اکابر کردے کارروائی
سر تے سی اقبال شہانہ ہوندی کد خطائی

عاصم شاہ دا دُکھ قصیبت کد سنایا جاندا | وانگ نبی یعقوب ہمیشہ رہیا کلیجہ کھاندا
رو رو دیدے چٹے ہوئے نیر اکھیں دے چوئے | اکھیں کج ڈھٹھے بھروٹے پٹ پڑبّاں وچہ لوٹے
ساس اڑے کوئی گھڑی اوڈیکن قدرت نال پروئے | لوہو ماس تراں محمد ترلوے وِدیع ہوئے
ہڈیاں ناڑیں چم بیچارا اٹرائے رہے وفائی | کن ڈورے نابینے دیدے رنگوں گئی صفائی
دند نکلے ہڈ کھڑکن لگے قوت ہوش وہانی | معدے مغزوں آتش بجھی رہیا منجھوں دا پانی
کالے وال صفائی والے ہو گئے سبھ بگّے | جیونکر باغوں پت خزاؤں تیویں نکلن لگے
صبر قرار آرام دے دا خواب خیال بنایا | سوون کھاون بولن والا جیتیا منوں بھلایا
سبھ سبب حیاتی والے چھڈ کے ہوئے کنارے | اک امید فضل دی رکھدے زندہ ادس بیچارے
دِتی جدوں مبارک یادی در پر جا درباناں | سیف و کے کاغذ گھلیا واج اُٹھ کے سلطاناں
کن آواز پیا جس ویلے اس بیرے دلگیرے | ڈورے کن گئے کھل اوویں نال اوہدی تاثیرے
سُکے کھاہ اتے جیوں برسے ساون مینہ بہاری | تیویں اوہ آوازہ بلیا عاصم نوں کر یاری!
زکے بینگر مسجد والے سنیاں سخن چھٹی وا! | جیوں کنگال بھکھاری سُندا ایہہ تک گنج لٹی دا
یا جیوں وال زیارت والے کلمے سنے موودوں | یا جیوں شب معراج نبی نوں ہوئی خوشی درودوں
اٹھیا ترت مرصلے اتوں جیونکر کھاہ زمیںوں | بُھلاں ہار ہویا مکھ تازہ روشن یاسمینوں
اُٹھ بیٹھن دی قوت ہوئی دل نوں ہوش سنبھالا | اُجراں تک لیا یا صالح خط شاہزادے والا
صالح ابن حمیدے آکے کہیا مار آوازہ | لکھ مبارک ہے سلطاناں ہو نویں سر تازہ
اک غربت اساں تک شاہا خبراں لے کے آیا | شاہزادے نے صاعد والا اس سبھ حال سنایا
جبر خبر شاہزادے والی نالے باغ ارم دی | یک بیک سنائیوس ساری ہور مبارک کم دی
عاصم شاہ کہیا اے صالح ایہہ گل خواب خیالوں | خواب خیال انتے کی باور ڈھٹھے با بجہ جمالوں

اتنی مدت وہاں لگے گزرے پندراں سالاں
کوڑے اٹھوے اُٹھ اُٹھ ایویں پایا دن اساں بھلاوے
ایہ بھی خبر ہوئیگی ایویں کوئی دن رہسی نتی
صالح ابن حمید سے کیہا سُن شاہا گل پکی
تلے صاعد آپوں آیا ڈیرا دور سنیندا
عاصم شاہ مصر دے جس دم گل سنی دل لاکے
عنبر اتے گلاب شتابی پایا مغز وزیراں
کہن لگا اس جلیوں میتوں جھیدے باہر نکالو
تلیاں اتے چاہ وزیراں لکھ پڑھے شکرانے
وہ عفریت کیتا ند حاضر ہویا آن سلامی
عاصم شاہ گل لایا لوڑے اوہ قدماں پیر ڈھیندا
قاصد پیر مبارک والے بھلے قدم دو تیرے
قاصد نیک تیری تل کیہڑا توں کوئی ہرن ختن دا
توں کوئی گاندھی عطر گلابی بھر یا گیئے نورں
گاندھی شیشے عطروں جائے نہ ایہہ پیغام سجن دے
عفر بینے نے اُٹھ شتابی کہی سلام دوبارے
شاہنشاہا ظل الٰہا جم سکندر ثانی!
میں ہاں خدمتگار پیادہ دیو پریاں دے شاہ دا
فال فرخ شاہپال بہادر نال اقبال سوایا!

ہر گز خبر نہ آئی کائی باہجوں کوڑ نشالاں
جاں کوئی روز اُڈیکاں رکھیے کجھ سر پیر نہ آوے
کوڑے دی روشنائی تھوڑی جیوں تیلے بن بتی
شاہزادے دے ہتھ دی لکھی عرضی اکھیں تکی
ایہ گل سچی جاپے شاہا لکھیا ویکھ منیندا
ہو بیہوش ڈھٹھا کھا گردی طاقت ہوش کھڑائے
ہوش بھری شاہ عاصم تائیں یاد پیاں تدبیراں
کیتی رب غریب نوازی اوپر تخت بہالو
تخت اُتے شاہ آن بہایا زیور لا شہانے
چُم زمین کرے تعظیماں جیوں کر رسم غلامی
زور بزوری سینے لاکے شاہ اسنوں مڑ کہندا
سُکے کہاہ کریں ہریاول جنگل پاویں پھیرے
اس کستوری سینے رکھی توں بھی سخن سجن دا!
مٹھی جبھوں بولے باہجوں خوشبو دیویں دوروں
دس سانوں خوشخبراں جلدی ہور سلام سجن دے
ادب دعاء ثنائیں کر کے سخن گزارے سارے
دم دم ہوون اقبال زیادہ سدا ہووے سلطانی
جس شاہپال بہادر تائیں دم دم ہووے وادھا
وارث تخت سلیماں شاہی شاہرخ دا جایا

کوہ قافاں دریاواں اُتے ادّے دی سلطانی
لکھ مبارک ہوئے تسانوں صاعد تے شاہزادہ
لئی بدیع جمال شہزادی سیف ملوک جوانے
شاہنشاہ اساڈا صاحب جو شاہپال بہادر
ایساں ڈناں وچہ کرے تیاری بیٹی نوں پرناواں
ایہ ارادہ کرکے اس تے سدّے خاصی بھائی
نالے ماں پیو صاعد سندے بھین بھرا آشنائی
اینت سبب تساں وَل گھلیوس سبلہ بہنا سارا
چار اکّے پری ہے خاصی جہل حکیم سیانے
قلزم دے دریا دے والا ہاشم شاہ بھی آیا
بزرگ لوگ تساں وَل گھلیوس سبلہ خوب بنا کے
رخصت اذن ہویا ہی تھوڑا بہتی مدّت لگی
انہاں بزرگاں دی کر خاطر بخشو کوڑ بہارا
بھی سبھ لوک تساں وَل آئے شارستان گھراں نوں
ایہ کاغذ جو آیوں لکھیا سیف ملوک شہزادے
عاصم شاہ دے ہتھ پھڑایا شاہزادے دا لکھیا
کر بسم اللہ پٹیا شاہے رقعہ بند سجن دا
سورج انوں گرہیوں لنگھا جگت ہویا نورانی
اوّل چم اکھیں پر دھریا پڑھ الحمد زبانی
شارستان پرستاں اس دا من حکم زبانی
صحیح سلامت خیریں مہریں نال اقبال زیادہ
باغ ارم وچہ موجاں کردا شاہپالے دے خانے
تخت انشیں سلیمانی شاہے ملکاں وچہ اجاگر!
سیف ملوک بدیع جمالے دوہاں عقد پڑھاواں
سیف ملوکے نے ہاں بابل یار آشنا تمامی
اس شادی پر ہون اکٹھے رب مراد پوچائی
دو نتے ہے عفریت وڈیرا ڈیرا جاون ہارا
سراندیپ شہر دا والی ہر کوئی جسنوں جانے
نالے صاعد نال انہاندے آپ شہزادے لایا
بخشو اوہ خلاف جو آیوس قول قرار بھلا کے
وس میرا کجھ چلیا ناہیں قلم حضور وں دگی
بھریا نال خطایاں بندہ توڑ دل ہا بھلّن ہارا
خاصاں سنگ تیاری کر کے باغ ارم ڈران نوں
واج کرو معلوم حقیقت ہووے خوشی زیادے
پڑھ کے شکر لیا اٹھ شاہے جیوں بھکھیاری بھکھیا
آئی بو اشنائی والی کھڑیا غنچہ من دا
جیوں کر مُردے نتے برساں دے پھیر لدھی زندگانی
جیوں پیراہن یوسف سندا پیغمبر کنعانی

قدرت پاک خداوندوالی نور اکھیں وچ آندا
چہرے نور جھسّے تے رونق فضل ہویا سبحانی
بیٹھے باہجہ ہویا سی اس نوں جمل جہان ہنیرا
سُکے نیل مصر دے آیاں لہراں بنھ قطاراں
پندراں برس خزاں دے مارے کھوہئے سن پیلے
خار و خار گلاب ہوئے سن بن بتیاں بن پھلاں
بلبل نوں خوشبو پھلاں دی آندی واؤ فجر دی
شاہزادے دی بائی سن کے ددی ہوندی شاہوں
اندر باہر بیرنہ لگدے خوشیاں حد نہ کائی
دم دم کرے سجود ربے ول تیری دھن خدائی
گولی لونڈی جو کوئی آہی دین مبارک آیاں
بی بی رانی تے چودھرانی جو سبھی وچہ مصر دے
مہراں دے دھر تھال سراں تے دین نیاز آیاں
سُتے بھاگ عمر دے جاگے ڈوبنیاں تے ڈوماں
لے لے داں تونگر ہویاں رج رج دین دعائیں!
بیگم داول بیغم ہوۓ ٹھنڈ پوۓ وچہ چھاتی!
جم جم کہن پری دا ڈولا آن وسے اس جائی
مصر شہر وچہ جو کوئی آہی چھیڑ رنڈی تتی!
ہر تھاۓ وچہ شگناں ہویاں ہر ڈیرے شدیانے

ہر دو دیدے روشن ہوئے گیا غبار غماں دا!
نویں سرے تھئیں وانگ زلیخا لبھیوس دت جوانی
چڑھیا چن ہوئی روشنائی لگی لوہ چوپھیرا
خشک چمن تے بدّل ووٹھا ہویاں باغ بہاراں
رحمت باراں وقت بہاراں پل وچہ کیتے نیلے
شاخ ہری پت ساوے کڈھے ڈوس نکالے گلاں
سدا گلاب ہویا مکھ روپوں دور ہوئی رنگ زردی
کہندی جس ساہ آیا قاصد میں صدقے اس راہوں
بلدی بھاہ غماں دی اتے رحمت رب سائی
پڑھ شکرانے ذنڈ خزانے گھر گھر دے ددھائی
چولی کھنڈی تے پشوازاں سبھناں لے گل پایاں
شاہزادی سوداگر زادی بابے جنہاں سرکردے
قدر بقدر زیور بخشے دیکھے شان وڈیائیاں
منگل گاء وجاون ڈھولک دیر کران ہجوماں
عاصم شاہ دی بیل خدایا ہری قیامت تائیں
شاہزادے دی نال مراداں خواجے جیند جیائی
سہرے گاتے ویکھ مراداں دار ہوئے جل مائی
گھن خیرایت بیگم کولوں ہو رہی رنگ رنی
شہراں اندر پھرے ڈھنڈورے منگتاں بھرے خزانے

لکھاں لوک مبارک دیون در پر حاضر ہوئے
عاصم دے در رنگ برنگی خلق ڈھکی ہر پاسوں

عاصم شاہ وزیر بلایا نالے بیسکم دانی
ہور وڈے مہمان سنیندے ایہہ آئے کہ آئے

اوس عفریت اگے آ رکھے بادشاہانی کھانے
ایہہ دھر دے اوہ کھاندا جاندا ساعت ڈھل نہ لائے

ہڈی ماس نکھیڑے ناہیں سبھ کجھ کھاندا جاندا
شاہے کہیا وزیراں تائیں ایہو لیکھا بھالو

جاں عفریت ہویا سی فارغ کھانا دانہ کھا کے
جاں عفریت آسودہ ہویا بادشاہے فرمایا!

عفریتے کجھ آکھ سنائی جو آہی اس جائی
عظمت شوکت شان جلالت شاہپیا دے قدر دی

فوج دسی شاہپیال شاہے دی جو جنگے دے کم دی
جیوں جیوں سی اوہ گلاں کر دا اسدے شان مکالو

باغو باغ ہوئے دل کھلے سبھ مجلس دے سن کے
شاہے حکم دتا امراواں سن گلاں دل لاؤ

شاہپیلے دے شان برابر کد ایس ہو سکدے
حکم ہویا فراشاں تائیں سیجے فرش وچھائے

اتنے اوٹھ حلال کرائے دُنبے بکرے گائیں

ناں بھئے کرد آنکی میلہ عظیم جمع شود وسکی میں ۱۲

آپو اپنے کسب تماشے کر دے سبھ کھلوئے
بیک بیکاں دے مچے تماشے وافر کھبڈ کٹاسوں

کیہو س ایس عفریتے تائیں دیہو جلد مہمانی
کردنیار مہمانی تر کھی جو لوڑے کوئی کھائے

قلیے اتے کباب سلونے بھلکے چاول چرانے
اک اک لقمے دا کر لاون ہیچ دنبے منہ پائے

کھار ہیا جو خواہش آہی شکر بجا لیاندا
سبھ مہمان اجیہے ہوسن گھوڑے اوٹھ جالو

بھر بھر شیشے مدھ پیالے شاہے کول بہا کے
اوس جائی دی دس حقیقت جس تھاؤں توں آیا

شاہزادے دا قدر بزرگی خاطر نے وڈیائی
حسن بدیع جمال پری دا روشن سورج بدروں

رونق خوبی روپ لطافت دسی باغ ارم دی
عاصم شاہ نوں تُوں تُوں خوشیاں ہوون اوس بیانوں

سیف ملوکے ناطہ کیتا اچی جائی جن کے
ایسی شوکت شان موافق فرش فراخ وچھاوو

پر کوئی ڈول بناؤ ایسی ہوون تعجب تکدے
کوہاں وچہ عبیر عطر دے جا چھنکار کرائے

ہر ہر طرف لہو دے نالے وگن پیٹے دریائیں

اتنے خون نہیں لکھ سکدی قلم ہر اسے ماری
ترے دہاڑے تنے بھول بہیا لشکر باغ ارم دا
عاصم اگے عرض کیتو نے بعد آداب پچھانوں
جھل سلام ہویا خوش عاصم کردا شکر الٰہی
لشکر باغ ارم دا سارا حکم حضوروں پا کے
صاعد نوں گل لا لا رویا عاصم شاہ دکھیارا
صاعد مڑ مڑ قدمیں ڈگے درداں بھریا کوکے
صاعد دے سر منہ سینے تے شاہ عاصم ہتھ پھیرے
صاعد ادبکا ہو ہو جاوے پھڑ پھڑ قدم چمیندا
اوڑک خاصاں ہم جاں عرض گزاری شاہ جی کرو سہارا
صاعد نوں فرماؤ رخصت مائی بابل تائیں
پھر صاعد نوں ہوئی اجازت ونجھ ملو گھر وار اہل
لے اجازت ہو سلامی صاعد گھر نوں آیا
دوئے پیر پیو دے پھڑ کے ملدا اُوپر متھے
صالح ابن حمید دے تائیں ملیا بیٹ پیارا
ماواں بھیناں سر منہ چمن بھیباں ہتھ گھماون
خویش قبیلہ سارا ملیا رو رو کے گل لگدے
گھر واراں نوں مل کے صاعد نال پیو دے آیا
طرف جہاناں نظر گزاری شاہنشاہ مصر دے

کاغذ اتے جا نہ رہندی بس جاندی رہ سیاہی
جا سلام کیتا رل سبھناں عاصم شاہ تی جم دا
ثنا ہپایے تے سیف ملوکے کہی سلام لسانوں
جیوندیاں رب خبر پہنچائی جان لباں پر آئی
تھاں بتھاں مقامی ہوئے بیٹھے صفاں بنا کے
سینے نالوں لاہ نہ سکدا جانی وانگ پیارا
عاصم شاہ تکیندا اس ول وانگر سیف ملوکے
کھڑ وچوں مول نہ کڈھے سڑیا نال ہنیرے
نال پیار دیئے سر صدقے سر توں ہتھ گھمیندا
روون دے دن کھڑے رہے تے ہویا فضل نیارا
مل کے ٹھنڈ کلیجے پاوے دیون نساں دعائیں
ماء پیو بھیناں بھایاں تائیں ہویا شاد ویاراں
باسی پیو بھی مائیاں بھیناں سبھ دل سیس نوایا
بابل سینے لا کے رنّاں رم دو ہا تیدے لتھے
بڑھ شکر اتے ونڈ خزانے ول ہویا دکھیارا
جیوں دیوے پر ڈھین پتنگے تیویں بھج بھج آون
سن سن یار آشنا محبتی آئے وہندے وگدے
بیٹھا آن کچہری اندر شاہ ول سیس نوایا
کیتا حکم جہانی آدے کھاون لوک سفر دے

مٹھے شربت آن پلائے اول ہر اک تائیں
پھیر رکاب طعام عجائب و نسنر خانے چائیں

رنگا رنگ طعام لیائے کھاوے بادشہاں تے
گوڈے ڈاہ ڈاہ رج کریندے رکش دیو مرداں تے

میوے مرغ کباب کھلاوے باہر حد شماروں
خلعت ملی تماماں تائیں وکھو وکھ سرکاروں

تحفے تے نذرانے سارے جو بھیجے شاہ ہیالے
عاصم اگے چا گذرانے ہیسن جنہاں حوالے

ہور بدیع جمال پری دے تحفے تے سوغاتاں
محرم ہتھ پچائے اگے شاہزادے دی ماتاں

قوت خوشی ہوئی سی ایسی عشرت اتے جمعیت
عاصم شاہ تے بیگم تائیں لشکر شہر رعیّت

ہر اک دے دل ایس قدر سی خوشوقتی خوشحالی
جیوں تن مردے اندر آوے جان جوانی والی

شاہ عاصم تے مصر شہر وچ خوشیوں عید بنائی
جتنی عمر غماں وچ گذری اتنی وری مکائی

ملک شہر وچ پھیر ڈھنڈوے سدّے خاصی عامی
دولت دے در کھول دتیونے لین انعام انعامی

لشکریاں نوں طلباں ملیاں کنگن کنٹھے بالے
ہوئے معاف رعیت اتوں بہت مدت دے ہالے

حافظ عالم زاہد متقی گوشے گیراں تائیں!
بہت انعام جگیراں دتیاں سارے کرن دعائیں

ہور غریب یتیم مسافر جو سن وچ زمیناں
دولت بخش تونگر کیتوس معذوراں مسکیناں

بندی پیہہ خلاص کرائے بن جٹی نذرانے
دے سروپا گھراں نوں گھلے پڑھن لگے شکرانے

سدّ امراء وزیر تمامی راجے رائے حضوری!
قدر لقدری منصب دتے حاجت کیتی پوری

صالح نوں تشریفاں دتیاں بہتا شان ودھایا
کرو تیار سفر دا ساماں کرتا کید بنایا

تخت صندوق بناؤ ڈڈے ڈیرے ہٹ سکھالے
تنبو ستر لکڑ وے ہوون جرماں کارن نالے

ملیا حکم وزیراں تائیں اوہ لگے اس کم نوں
شاہے آپوں جشن مچایا دور کریندا غم نوں

سرخ شراب پرانی آندی بھر بھر مٹ کلالاں
سارنگیاں قانون ہلائے مدہم طنبور قوالاں

طائفیاں نے مجلس لائی راس کھلی کر صفاں
طبلے خنجری رنگ بنایا داریاں تے دفاں

مرلی تے الغوزے وچے بنسریاں شرنائیں
ڈھولک دے جواب برابر لے خوب ہوائیں

ماراں دین نخون ہزاراں جارج تاراں جوڑن
سارگیاں نوس ملن ہنرائیں بھڑ بھڑکن مروڑن

ہُن کے بول سرندے سندے بندے ہون اڈنڈے
کمائچی مرونگ بنا ون رنگ عجائب چندے

بولن غم دے بیت چکارے باراں گان دوتارے
کھول کتاب رباب خوشی دے رب رب ذکر چتارے

پہن تجریاں پریاں جیہیاں کنجریاں پڑ ملّے
نغمے ناچ اٹھاون گاون تان مریدے ٹلّے

بھیروں جنگلی سارنگ بردے توڑ کلاونت کھڑدے
یار بدی آوازے کڈھن سات سُراں تھیں جڑدے

بین شراب سُراں سدھ ہووَن گاون دھرپت اوچے
ساقی سوہنے پھرن چوپھیری پھیرن پیالے سچے

عاصم شاہ خوشی وچ بیٹھا ہور امیر حضوری
وقت آیا نزدیک ملن دا رب کھڑے غم دوری

گئی خزاں بہاراں آیاں ہوئے چمن ہزاراں!
اجیبی گئی ترٹنک والی لدھے خم خماراں

عاصم شاہ رہیا وچ علیشاں دے کے حکم وزیراں
سبھ اسباب بنائے اوہناں کر کر کے تدبیراں

چنن چیر بنائی تختی صندل عود قمارے
مشک جنہاں دا کوہاں اندر خوب ہوا کھلارے

سد کریگر ہور کماگر یکا تخت بنایا
دو کوہ لماں دو کوہ چوڑا چتر کڈھ سہایا

سونے چاندی دے پھل لگے موتی جڑے قطاراں
اک پاسے کر حجرے چوبی دتیاں گرد دیواراں

ہرماں کاران ستر بنائے خوب مزین کر کے
جایاں ہور بنایاں سبھو جو درکار سفر کے

تخت اتے پھر بال چڑھائے جو جو آہے کھڑتے
گھوڑے تیز سواری لائق جوسن کوتل پھڑنے

ہاتھی بھارے وانگ پہاڑاں کجھ چٹے کجھ کالے
کجھ جنگی مستانے خوتی کجھ سواری والے

خچر اوٹھ قطاراں بھریاں انت نہ بیلاں گاواں
چیتے سگ شکاری نالے پھڑے ہرن ارانواں

قیمت وار پوشاکاں پایاں پشمینے دوشالے
پوستیناں تے ہور سفیدے چھٹیاں ویرکالے

باراں روز گذشتہ ہوئے نت نویں مہمانی
اُٹھے چیت تحمل بھجے صبر گیا ٹٹ جانی

ساعت نیک مہورت تک کے دن تاریخ بھلیری
اول حرم تخت پر چاہڑے ستر میں داخل کیتے
صالح دے بھی حرم تمامی چاہڑ لئے وچہ تراں
جو جو چیز لوڑیندی آہی کارن کاج ویاہے
شادی دے اسباب چڑھائے باہر انت شمارے
سہرت العام دے اس نائیں خبر اول جس اندی
دلواں بریاں بھلیں پچھلیاں اول کر تجویزاں
اوہ بھی تخت لئے پالیاں ہوئے تیار سفر نوں
بیگم سنے روانہ ہویا عاصم شاہ بہادر
باغ ارم ول ہوئی تیاری کر سارے سمیانے
دنبے گائیں بکری ککڑ بھیڈ مٹے اٹھ گھوڑے
مصری ہیاری تیغاں تحفے ہور کئی ہتھیاراں
مروارید عقیق زمرد بھرے صندوق فیروزے
مانک موتی ہیرے چاندی جوہر پئے گلیاں
ہر ہر قسم متاعاں لکھ ٹرے جو درتن انساناں
حوراں سنے تخت پر چڑھ کے ہویا شاہ روانہ
تخت اتے چڑھ عاصم کہندا آہو خالق تائیں
خبر نہیں کی ہوندا اگے متے قبول نہ پیئے
زینت زیب اساڈا سارا اٹھ بیا اس ویلے

عاصم چھوڑ مصر نوں ٹریا آس خدایا تیری
چھوکریاں تے لونڈے سوہنے چین چین کے سنگ لیتے
بھر بھر مشکاں مشکاں پاس مثل گلاباں عطراں
تحفے ہور سوغاتاں میوے پائے عاصم سلے
کئی بلچے نے کئی تماشے آتش بازی داراں
سروپیاں دے تھان جڑاؤ موتی سونا چاندی
شارستان سنہری اندر جو لکھیاں باں جیراں
نبیاں میں سہاوا چلے کرتاں دے گھر در نوں
صالح صاعد ہور تمامی میر وزیر اکابر
ہور متاع حسابوں باہر سونا جمل خزانے
ہر منزل دے خرچے کارن نال لئے نے اوڑے
لعلوں تے یاقوتوں ڈبے بھرے مانند انباراں
نالے سنگ بہا بے قیمت والے گوہر شب افروزے
گنتر منتر وچہ نہ آون سن سن ہو سناں بھلیاں
پنکھی خوب آوازاں والے جو جو وچہ حیواناں
صالح صاعد نال چڑھے سن کر سمیان شہانہ
ایسیں ارم ول راہی ہوئے چھوڑ مصر گھر جائیں
نال حقارت ویکھن اگلے جاں وکھلاوے دیکھے
جد ول پسند نہ آئے شاہاں کون اساں پھر میلے

جے سو اساں نکاوے کیتے پیئے قبول نہ اگے — یا ہجر قبول محمدؐ بخشا بھاہ اسباباں لگے

کھوٹے نقد اساڈے نک کے موڑ موہیں پر یارن — ناں ایدھر نہ اودھر جوگے پھر کریئے کی کارن

پرت جواب ڈِتا عفریتے پاک جہناں دی یاری — کیا صوفی کیا مست دیوانے اندر باہر نمازی

ہر جائی منظوری جیس تے ترک گھراں دی سازی — راہ یہی رکھ جاہ محمدؐ ہتھی بے اندازی

بیندھ پٹوں توں چھڈ جنجالاں جا رپلے جھنڈے — رات ہنیری نہ ڈر راہوں ہونج اول گکھ کنڈے

آہو خاطف دیواں تائیں نال اشارت کہندا — جاو تخت ہوائی اڈو کی کم باقی رہندا

تخت اتے چڑھ بیٹھا ڈیرا جھنڈی رنگ رنگاں دے — شلک ہوئی اک پلک نہ لگا چلے سنگ سنگاں دے

سراندیپ شہر دا والی چڑھیا نال نشاناں! — نالے ہاشم قلزم والاں دیواں سنے جواناں

کر کے ساز نے وجے باجے نج چڑھے راہ راجے — دھم ہئی کوہ قافاں اندر کون کوئی مہاراجے

ڈھول نقارے دھونسے وجے شتری تے کرنائیں — طریاں طرم طنبوراں چائی کوک اسماناں تائیں

تخت اٹھالیا عفریتاں چلے باغ ارم نوں — باآرام ہوئے سبھ مصری رخصت کیتا غم نوں

سراندیپ نگر دا والی ہاشم عاصم مصری — ترائے شاہ خوشی کر بیٹھے رنج غماں دی وسری

تخت شہانے اور پرسل کے بیٹھے نال اتفاقے — اک دوئے دی خاطر کردے وانگ عاشق مشتاقے

بھر بھر پین پیالے نشیوں کھان کباب نروئے — کنجر بھگتی تے اربابی مجرے کرن کھلوئے

خوشیاں وچہ ہوئے متوارے نشیوں سا گوں نگوں — ڈیرا دیو اٹھائی جاون باجھوں دیر درنگوں

منزل منزل لڑدے آئے موجاں نال مراداں — شاہ پیالے دی حد وچہ پہتے نظر پیاں بنیاداں

باغ ارم وچہ پہتا ڈیرا خبر ہوئی شاہ پیالے — سنے امیراں باہر آیا کارن استقبالے

جناں دیواں پریاں تائیں ملیا حکم خیالی — کہ سولاں شنگار تمامی حاضر ہوون شتابی

عاصم شاہ مصر دا آیا استقبال کچیوے — جاہ جلوا ساڈا تکے تاں اوہ دو ناں تھیوے

شاہزادے نوں خبر پوچائی بابل تیرا آیا
بن تن کے توں ملنا اگوں ویکھے عزت پایا

پریاں بنت بنا بنائے زیور پہن پوشاکاں
چمکو چمک کر بندے جھمکے کھریاں سیم سلاکاں

اکھ پٹن تاں لکھ جیاں نوں مارن نال نظارے
جنہوں نظر پچھوے دسن بجلی دے چمکارے

لشکریاں نے وردی لائی پریاں زیور گہناں
ہاتھی گھوڑے اُدھو سنگارے سادہ کسے نہ رہناں

آپو اپنی زینت کر کے ہر اک شخص سہایا
نال لئیں شاہپال بہادر میلے کارن آیا

تحفے نذرانے آندے باہر حد شماروں
جوڑے گھوڑے جنس نفیساں ہوئے وسوہ انباروں

آملیا شاہپال بہادر عاصم شاہ مصر نوں
بھایاں ہار ملے گل لگ کے خوشی ہوئی ہر ہر نوں

اک دوجے دے سر توں سٹے موتی لعل جواہر
کیتی خوشی ملن دی بہتی انت شماروں باہر

ادب سلاموں فارغ ہوئے پچھدے خیراں سکھاں
تکدے تکدے رجن ناہیں اک دوجے دے مکھاں

دوئے گرم جلوس ل بیٹھے شگن دتے شاہپالے
عاصم شاہ ول نیواں ہو کے کر کر نذر وسائے

رنجہ قدم مبارک ہوئے گھر میرے ٹر آئے
ایہہ احسان نہ تکدا حضرت بخشو رب کرائے

شکر ربے دا ایہہ گھر میرے اگے سان ہنیرے
روشن ہوئے جاں ہن آئے قدم مبارک تیرے

عاصم شاہ خوشامد کر کے کہندا اے شاہپالا
تدھ چاہڑی وڈیائی ہیں پر کیتا ایڈ کشالا

ایہہ احسان مروت تیرا جاندا نہیں مکایا
گیا گواتا بیٹا میرا مڑ کے تساں ملایا

سو سو شکر خداوند تائیں ایس ملک ہیں آیا
شاہ البش لکھ تساں نوں جس نے ہمت کر منگوایا

ساڈی عمر نہ مکسی میں تھیں ایہہ تیری وڈیائی
جیسی تدھ میرے سنگ کیتی ایسی کرے نہ کائی

ڈٹھے بھالے بن تدھ بیٹوں عیاں ونگن ہیراں
اجڑ دیئے رب صاحب جس نے شاد کیتا دلگیراں

دوئے شاہ کر بیٹھے باتاں نال اتفاق رسائی
اساں تساں گھر اکو ہویا جانوں نہیں دوجائی

ایہو گلاں کر دے آہے ویکھن راہ سجن دا
سیف ملوک شتابی آوے ہویا وقت ملن دا

سرندیپا نوں تے مہر افروزی لکوڑیا نال شہزادہ
اگے پچھے سندر پریاں جوبن جھل مل کردا
چھوکریاں نے گولے سونے جوہریں دے جڑن سارے
کوتل گھوڑے نذراں کارن جو آندے شہزادے
لشکر نال شہزادے اندر سندر صورت پریاں
چار ہی ہار عماری چٹی چلن چیر بنائی
اوس اندر شہزادہ بیٹھا نال نقیب پکاراں
بابل عزت میری ویکھے بہت ہووے خوشحالی
کراں فرآں نال شہزادہ شوکت شان سوایا
مشتاقاں نوں صبر نہ رہیا اٹھ ٹرے اس طرفے
سیف ملوک پیو نوں ملیا پیر چمیندا ابھڑ کے
بابل نے بھر سینے لایا ہنجوں بھر بھر رُتے
ٹھنڈے کلیجے نور اکھیں وچ جند پئی وچ دیہی
جتوں ویکھے باغ بہاراں ہویا چلن ہزاراں
اسماعیل وفا قربانی ثابت نظریں آیا
کاری زخم برابر ہوئے داغ نہ رہیا باقی
جامے وچ نہ میون جانی ترٹ گیاں سبھ تنیاں
جو جگ جنت نظریں آیا کھل گئے سبھ پڑدے
پھیر شہزادہ سترس آیا اذن پیو تھیں لے کے

خدمتگار غلام چوفیرے فوج امرا زیادہ
سوہج ہار بنیدا رسماں سجایا نال زردا
بھرے اُڈار اُڈار قطاراں اک ٹھہیں اک سندگارے
ڈر ڈر پیر زمیں تے رکھن فیلاں کرن بیادے
سالڑیاں سنگ سوہلے گھوڑے گاون ٹھنڈیاں ٹھریاں
سونے موتی نال جڑاؤ نقشاں خوب سہائی
آیا ملن پیو دی خاطر نال کجھ سندگاراں
جاں ملیئے تاں بھلے اس نوں پیڑ وچھوڑے والی
عاصم شاہ تے صالح تائیں دوروں نظریں آیا
دیکھ شہزادہ ہویا پیادہ پڑھ ادب دے حرفے
دھوون ہوئے قدم مبارک ہنجوں پانی جھڑکے
سچے رب ملائے مڑکے سجن چر پیں وچھنے
ملیاں یاد نہ رہیوس مولے رنج جدائی سہی
لگا انگ خلیلؑ نبی دا چخوں ہویا گلزاراں
یعقوبؑ نوں یوسف ملیا غم الم بھلایا
ٹل ٹل ہک ہویا ہک حصہ لاہی برم فراقی
درد خوشی رت پانی رلیاں جھڑیاں ہنجوں گھنیاں
لگی لوڑ محمد بخشا تیسکر لہندے چڑدے
درد ستائی مائی تائیں ملیا بیریں پے کے

ہنجھ گھمائے سینے لائے کر کر گریہ زاری
سر پیراں تک چم نہ رجدی ماں وچھوڑی ماری

لکھ لکھ شکر الحمد گزارے ٹھنڈ ہوئی وچ چھاتی!
صدقے صدقے ہو ہو جاوے لدھی جان گواتی

سے سر ملے تے سر توں سٹے جیسے ساس سنبھالے
ستڑی گھور رہوئی مڑ تازی ساون ہنجھ وسالے

تیجے دا سر جھولی دھر کے سر متھا منہ چمیں
دالوں وال نکھیڑے جڑ سوں مڑ مڑ جاوے گھمیں

بندراں پرسان تحقیق ملیا بیٹا بابل مائی
سینے سڑے فراقوں آہے رحمت رب دی سائی

لکھن اجازت مائی کولوں پھیر آیا دربارے
صالح ابن حمید نے تائیں ملیا نال پیارے

ہور امیر وزیر شاہزادے راجے راؤ سپاہی
ملے شہزادے نال تمامی جیوں جیوں تشنہ آہی

صاعد صالح تے شاہزادہ شاہ عاصم رل بیٹھے
سر کر دے امرا حضوری جا جا اپنی بہہ بیٹھے!

بیٹے تھیں شاہ عاصم پچھدا بچہ دس وہانی
سیف ملوک سناون لگا ساری درد کہانی

شاہ شاہپال سیانپ کیتی اسیں ایتھوں اٹھ جائیے
مہماناں دے ڈیرے کارن جائیں خوب بنائیے

بہت مدت دے وچھڑے ہوئے اج ملے ایہہ سکے
گلاں کردے ناں شرماون ہون آسودے تھکے

اس ویلے اغیاراں وانگن اسیں ہوواں گے دسدے
ہوراں کاں اٹھایا لوڑے ملن پیارے جس دے

اٹھ شاہپال گیا گھر اپنے کرن تیار مہمانی
سیف ملوک حقیقت پھولی جیوں گزری زندگانی

سن عاصم تے صالح تائیں اگ لگی ہر والوں
ڈاہیں کے دے رون پیارے ہون ہجائی حالوں

جیوں جیوں سنن قضیے اسدے تیوں تیوں کردے زاری
سیف ملوک حکایت اپنی آکھ سنائی ساری

رات پئی اس قصے اندر لے تمام نہ ہویا
مکھ پر کالے کیس کھلارے شاہ مشرق واسویا

پے کے فوج امیر جنگیراں چن مبارک چڑھیا
باآرام ہوئی سبھ خلقت ہر کوئی اندر وڑیا

شاہپالے دے گھر دی بیگم شاہپری دی مائی
حسن جمال آہا اس ناواں دس کیسے ہن پائی

پریاں نال اڈاراں آیاں شاہپری دی ماتاں
شاہزادے دی مائی کارن تحفے تے سوغاتاں

اس بیگم نوں خبراں ہویاں ایہہ بھی باہر آئی
سر چپلیں گل لگیاں دوئے بیٹھ ڈنڈاون دکھاں
حسن جمال کہے میں گھولی جس راہ بیگم آئی
اک اک قدم تیرے اتے ایں گھتیں حق نہ مکدا سارا
توبہ توبہ کہندی اگوں شاہزادے دی مائی
رب اندوہ اساڈا کھڑیا دتیوس فتح تساں نوں
درد وچھوڑے گھتیں جھیڑا کایا تساں اسانوں پھڑ کے
بیٹی تیری اندر آہی جان میرے دلبند دی
گلاں کیتھاں کر کے دوہاں الفت نئے وڈیائی
رب بچایا بچہ میرا اتھے تساں ول پائی
شاہپالے دے نوکر چاکر بھائی تے سر کردے
شاہ مصر دے سبھناں تائیں دے شاباش وڈیائی
شوکت شان شماروں باہر ہویا شاہ مصر دے
باغ ارم وچہ آیا عاصم نال اقبال سوائے
آن اگے کی تکدا عاصم ترے کوہ بنیڈے نائیں
عاصم شاہ مصر دا نالے ہور اکابر سارے
عاصم شاہ دلیلاں کردا میں بھی شاہ کہاواں
ایہہ فوجاں ایہہ بھانڈے اسلے ایسے باغ بنائیں
اس جیہے شان برابر ہرگز قدر نہیں کجھ میرا

آن دوہاں دا میلا ہویا نال پیار صفائی
بھول بھول کہن گھمائی صدقے جہیں خبریں سکھاں
گھر ساڈے تشریف لیاندی بہت کیتی وڈیائی
کیتا تساں اساڈا بھینے قدر مراتب بھارا
ہتھوں تساں زیادہ کیتی ساڈے تے وڈیائی
گیا گواتا خیر بن لیا بیٹا پھیر اسانوں
دے ناطہ احسان کیتوئی حد حسابوں چڑھ کے
ساڈی جند حیاتی باقی اوہ مٹھے فرزند دی
حسن جمال اوتھوں ہو رخصت پھیر سراں ول آئی
گیا تساڈے یاروں بھینے ساڈا درد جدائی
شاہ عاصم ول ہوئے سلامی سر نوں نیواں کردے
مرحبا پکارے اگوں جیو میرے بھائی
سبھ سلطان اوسے دی تابع حکموں عذر نہ کردے
شاہ دیواں تے آدمیاں دے ہو کے نال لیائے
اک اٹ سونے تے اک چاندی فرش لگا ہر جائیں
شاہپالے دا پایہ تک کے ہوئے حیران بیچارے
ایسی جیہی اک جا نہ نبدی جے سبھ دولت لاواں
ایہہ سڑکاں ایہہ محل سنہری رنگ برنگی جائیں
پھر میری اس عزت کیتی فضل خدایا تیرا

شاہ عاصم دے لائے لگے جیوں جیوں اگے جاندے
شان قدر شاہپال شاہے اودیکھ تعجب ہوئے
زریں شاہرستان ڈٹھونے شہر زبین سنہری
جھنڈے تخت کچہری آہی جاں پھر اوتھے آئے
ناں سنیاں نہ ڈٹھا اگے خوابے نظری آیا
اگے پچھے جنہن تختیں سونے تخت بنائے
آتشیں جواہر لعلوں نور چوفیرے برسن
ہور آہے سنگ یارے ایسے مل جیہا نالے بھارے
سارا تخت جڑاؤ ایویں روشن کرے ہنیرے
تخت اتے شاہپال نہ بیٹھا عاصم کان یہا کے
سراندیپ شہر دا والی نالے ہور شہزادے
قدر بقدری جائیں ملیاں کرسی موہڑے چوکی
سیف ملوک شہزادہ نالے پریاں ہور جواناں
راوی کہندا شاہپالے دی مجلس سوہنی ایسی
روٹی وقت ہویا جس ویلے آئے دستر خوانے
چہل ہزار رکاب سنہری کجھ چاندی دے آہے
ہر رکابے اتے اک ڈونبہ خوب طرح دے پکے
جلدوں طعاموں فارغ ہوئے سارے لوگ مہر دے
شاہ شاہپال بہادر اگے رکھ دتیاں سبھ چیزاں

اک نفیس اک مکان چڑیندا ویکھ پئے شرماندے
عقل فکر بھل گیا تمامی مورت ہار کھلوئے
چھجیاں اتے لعل چمکدے جیونکر دیہوں دوپہری
نظر پیونے تخت شہانہ گل نہ کیتی جائے
ست کرسی وچہ عاصم ہوراں ایسا تخت نہ پایا
گوہر شب افروز چوفیرے بہو قطاراں لائے
مروارید زمرد لگے ستے یاقوت احمر سن
ہرگز اکھ نہ ہوندی ساہویں انو لعل تکن ہارے
کرسی موہڑے قدر بقدری چوکی فرش چوفیرے
آپ برابر اس دے بیٹھا کرسی کول ڈہا کے
تاج ملوک اتے شاہ ہاشم میر وزیر زیادے
سبھے فرش اتے ہو بیٹھے ہور تمامی لوکی
جا بجائی بیٹھے سارے مجلس بھری دلواناں
نبی سلیمانؑ دی سی لگدی کدے کدے اس جیہی
چہل ہزار رکاب جڑاؤ موتی لعل نگینے
قدر بقدر تماماں اگے آن غلاماں لائے
سبھ مجلس وچہ ورتے کھانے جیہے کوئی کھا سکے
تحفے ہدیے جو کجھ آندے رکھے وچہ نذر دے
تک شاہپال لگا فرماون ہس کے آکھ عزیزاں

ہے شاہا سب تھنے ہدیے خدمت تے نذرانے
سبھو حق مکائے اس نے اپنے نالے تیرے
اوس گھر اندر جو کجھ چیزاں سبھو دولت تیری
ساڈے تے پچھے سیف ملوکے جو کجھ بھوگن بھوگے
القصّہ دس روز گزارے ایس طرح سلطاناں
ساعت نیک ستارہ تک کے اکدن مجلس لائی
رملی لوک نجومی سدّے یا ہندی پنڈت جوسی
شاہیالے فرمایا سو اوچ حساب حسابی!
سبھناں نال حساب عقل دے ساہ ددہانے جوڑے
باغ ارم وچہ لبھا عاصم کرا اپنے سمبانے
سراندیپ شہر دا وانی لشکر سنے زیادہ
ایہہ بھی باغ ارم وچہ لبھے بن عاصم دے سنگی
اگوں پریاں گاون سوہلے جمع ہوئی ترلوکی
ملکاں اندر چانن لگدا چلدی آتشبازی
شر شر کر نشر ناہیں شوکن جان اسماناں تائیں
کرن آوازے بے اندازے گولے گھت غباری
سنج صباحیں وجن واجے ملکیں جان کہیڑاں
ہر ہر جائی ہون تماشے وہین شہر دے ویلاں!
شاستان اندر شاہیالے کاج وچھیوڑا چایا

سیف ملوک تساڈے بیلے بہت اگے گذرانے
راحت جان ہیوڑے ہوندے جو فرزند بھلیرے
کبنی اگے خدمت میری سیف ملوک تیری
دولت دنیا دی سبھ دیئیے نہیں مکاون جو گے
مجلس لاون کھانے کھاون خدمت ہوئی مہماناں
میر وزیر اکابر بیٹھے ٹبر ساک اشنائی
مجلس اندر آکے بیٹھے ملاں قاضی جوسی
ہوئی جوان میرے گھر بیٹی دیاں دیاہ شتابی
چا اک روز مقرر کیتا رہے دیہاڑے تھوڑے
پتر دا اس کاج رچایا دھر دتے شدیانے
بھائی اس دا واسط دا لاتاج ملوک شہزادہ
سکیاں بھائیاں وانگر ورتن سبھانے دل چنگی
نوبیں نوبیں ہر واری ہوندی کنجریاں دی چوکی
رستم دست نشانے مارن کر کر تیر اندازی
چادر چرخی دے پٹا کے ملن انار ہوائیں
شارستان پرستان اندر کبنی خلقت ساری
ہر میدان قواعد ہوندی انبر تائیں دھوڑاں
دولت دے دریا اچھلے ہویاں ریلاں بیلاں
ہر چیزے دا سنجا کیتا دولت گنج اوڈایا

چاول کنک کروڑ مناں دے انت نہ جاندا پایا
جو گل گنتر وچ نہ آوے کاہنوں قلم گھسائی
جے لکھ ہووَن لکھن والے تاں لکھن ایہ لیکھے
جے میں لکھ کراں ہنرائی نال شمار عقل دے
درزی موچی کام بہائے جوڑا جامہ سیتا
پتھر اگرّ کے عنبر تاں دیگاں ہمت بنایاں
دنبے پنج ہزار جنہاں وچ جاندا اک سو کھالا
پریاں دیو جتھے تک آہے راکش دیو لوکائی
شارستان پرستان آہا ملک فراخ وڈیرا
ہاتھی گھوڑے اُوٹھ قطاراں انت نہ رہیا کوئی
منشی قانون گو متصدّی ننّے کاغذ کر کر ہوٹے
خلقت دا کجھ گنج نہ ہوندا کاہنوں بیا پکارا
دُنبے پنج ہزار کوہایا خاص کباباں تائیں
کونجاں مور آہا لکھ کٹھا چکھی ہور وڈیرے
سبھ اناجاں وچ پکائے خرچ ہویا اکدن دا
پریاں دیو گواہی دیندے مہتر آدم توڑی
ایسے شادی ہار برابر کدھرے گرم نہ ڈھکے
شاہ عاصم بھی شاہ شہاندا وارث تخت سکندر
ست ست شاہی پیا ہے سِن کٹھے دوہاں کول خزانے

مصری گھنڈ انبار بھرائے سودا جمع کرایا!
مدّت ہوئی محمد بخشا چھوٹی دس کہانی
بادشاہاں دے کلج وڈیرے سو جانے جو دیکھے
اوس ویلے دے کجھ تیرے پھیر حساب نہ رلدے
ہویا حکم بناؤ دیگاں ہر کسے عقل جیتا
اک اک دیگ وڈیری حوضوں ہین جنہاں نے پایاں
ایسی ایسی دیگ بنائی ہٹ دیاں دا چالا
بادشاہاں دی شادی اتے کجھ بہتا ہر کائی
پراوہ سارا اٹن ہویا ڈیرے اوپر ڈیرا!
خلقت روز قیامت والی آن اکٹھی ہوئی!
گنتر وچ نہ آئے ڈیرے پھر پھر کے تھک ترڈے
روٹی دا کر آہر شتابی بھکھ پکی ہٹن باراں
اوٹھ بھی ست ہزار جلالی ایسے لیکھے گائیں
گگڑ گکڑ دا انت نہ کائی گنتر کھک بٹیرے
یعنی بہاڑی جانور
اگے ایسا کاج نہ ہویا تاں آدم نہ جن دا
ایسی شادی کسے نہ کیتی جیس کیتی اس تھوڑی
دیو دانو کوہ قافاں والے پاس جنہاندے جھلے
سی شہپال سلیمانؑ جانی اک جیہیں اک اجاگر
تحفے ہور عجائب بہتے پچھلے بادشاہانے

ناماں جاندیاں سی گڈیاں انتظار کردہ نمبر ۱۲

اِس گھر اکو بیٹی آہی اُس گھر اکو بیٹا
اودھر سی شاہپال بہادر خرچ کریندا کھلا
باغ ارم دے وچ شور مچایوس خرچ خوشی دا کردا
گھوڑے جوڑے دان کریندا اکھڑے جہان خیرایت
خرچ کرن تھیں منگتے ناہیں دان دیئے بن منگے
اک دوجے دے شاہ شہانوں شابش کھٹی لوڑن
شاہپالے گھر میل منڈل سی پریاں دیو کروڑاں
اودھر عاصم شاہ چلائے جانوراں پر کوہی
چلے دیگ لہو دے نالے اتنے اوٹھ حلالے
نرم کباب پلاؤ سلونے پھلکے تے فالودے
مٹھیائیاں دا انت نہ کوئی کھانے رنگ برنگی
چالی روزا ہیر خرچ اُٹھایا میل رہیا سبھ بنیا
سادھ ستارا چمکن ہارا گھڑی مبارک تکی
مائی باپ مبارک جھلّی خوشیاں رہیا نہ بناں
سوہلے گاون ہتھ گھماون رل کے پریاں کڑیاں
پانی آیا گرم کرایا چوکی دھری کنارے
نائی تیل لگائے سر تے خوب اتار اتارے
لعل بادا چوکی بیٹھا چوکی کھلی چوپھیرے
رل کر نہایا وضو کرایا دتناں تیل ملایا

زیور زر دا خرچ کیتونے سارا اتانا پیٹا
ایدھر عاصم شاہ مصر دا ابدّل دا انگن ڈہلا
کنجر بھگتی تے اربابی انت نہ بازی گردا
دھن دھن عاصم سخی بہادر دھمیاں وچ ولایت
منگت لِک محمد بخشا دولت دے دے رنگے
ثانی ہار سہار نہ کردے سنگل سار تروڑن
کھیڈن پریاں ہون تماشے کی کجھ لکھاں جوڑاں
دُنبیاں بکریاں دے وٹڑے ذر قیامت ادہی
میلوں باہر خیرایت کر کے نت پکا کھوالے
حلوائی اتے جلیبی برفی لگے تودے
کیتی انیار خلاص کریندے رسد لگی ہر ڈنگی
اینڈا کاج شاہپالے کیتا دھن مائی جس جنیاں
نیک دہاڑے جس دم آئے ساعت عمدی تکّی
بسم اللہ بسم اللہ پڑھ کے کھارے چڑھیا بنّاں
سیف ملوکے کان گھڑولی بھر مڑیاں بھر مڑیاں
عود جلایا دُھوپ دُھکھایا مشک چوپھیر کھلارے
لاہ پوشاکی تے رل وٹناں جیوں بنیاں چڑھ کھارے
رل مل سیّاں کامن پاون سبھ تکن دل تیرے
کر بسم اللہ تے پڑھ کلمہ پانی انگ لگایا

میل ہوئے ناں لاہے وٹناں دے فلیل صفائی
تیل چوا دتا لگایا پنڈے وٹناں ملیا
پانی پایا اپنے ٹھنڈا کر کر نہایا
پھر پھر کئیے چا پایا چھتیے بیٹھا سیس نوایا
جوڑا جامہ آن ٹکایا نائیاں پکڑ پہنایا
بن مہراج فرش پر بیٹھا زیور پہن سہاتا
مالن گندلیائی سہرا سچی تند پرو کے
دتاں وناں دا بنیا سہرا مُنھ بنّا مُنھ بنیاں
حوراں چھائی پایا دیکھن جلوہ روپ باناں
پریاں دے دل بریاں ہوئے تک کے لاٹ حسن دی
مکھ پر سہرا سونے تاراں سوہنے پھل پرو تے
جوبن روپ گھٹاں بنھ آیا جھنڈ کڈھے چمکارے
کالی جھنڈ معنبر اُتے واہ گلناری چیرا
نیویں نظر شاہزادہ بیٹھا ہوکے چُپ زبانوں
لے تلوار ٹکائی اگے پھڑ قبضہ مرداناں
ٹکیاں آن جنگیراں سُنجیاں ورتے جوڑے جامے
بھجہ بھجہ پہتے صفاں قطاراں جمع ہوئے نندارڑو
اٹھ سوار ہویا پھر بناں جنج چڑھی لے اوڑی
روپ انوپ بنے پر آیا دیکھے خلق تمامی

جنہاں میل نہ لگن دتی کھو کی لاہسی نائی!
نہا دھو پا لاڑا ہویا ساہوڑے گھر چلیا
کھارے اتوں لاہون کارن باپ تکر پر آیا
کھارے آ اُتارے پیو پاسوں جو سکیا سو پایا
کیسریاں رنگ لایا لالہ کیسریاں رنگ لایا
دوست رل کے بہندے بھائی سر سہرا بنھ گانا
سہرا نوشہ دا ایہں آندا ایسیں عجائب چُن کے
رب دا دتا آشنا لی جوبن رویا گھیتیاں
ڈالوں ڈالوں چوندا جوبن جس تن عشق سماناں
وانگ پتنگاں ڈھہن نہ جھلن تا لین سیم بدن دی
سچّی چوری پھیرن سر تے دوست گرد کھلوتے
نین سمند حسن دے ہوئے سرمہ لہراں مارے
لعل جواہر جڑے کڑے سن بازوبند ہمیرا!
سر تے چھتر ظلّ الٰہی نور برسے آسماتوں
جو دیکھے سو دے مبارک واہ واہ شیر جواناں
دفتریاں نے کاغذ کڈھے لکھدے جاندے نامے
بھر بھر بک جواہر سٹن میل لئے کر چھاڑو
بھیناں تے بھرجایاں گاون جیو لالہ چڑھ گھوڑی
وڈیاں اگے سیس نمایا رج رج لئے سلامی

جاں چڑھیا تاں واجے باجے رل مل چڑ تل منگدے
دولت تے دستار وٹائے ان وتے رنگ رنگ دے

راضی ہوئے اٹھ کھلوئے بدھے لک تماماں
نصرٌ من اللہ آکھ شہزادہ چڑھیا مار دماماں

آکھ توکلت علی اللہ پیر رکابیں پائے
افسر تے سرگشتے غلاماں سر پر آن جھلائے

بھینوں واگ بنّی دی پکڑی دین مبارک آئی
بھو سر آیا سواس دِتا ویرے بھین منائی

ماڈ کول گیا پھر بلیٹ جا گھوڑی توں لتھا
پیر پھڑے سرا گے دھریا اس چمیاں منہ متھا

سہورڑے گھر ٹریا بیٹا دیندی ماں دعائیں
ربّا آس مراد اساڈی خیریں سبھ وکھائیں

سیف ملوک میرے گھر آئے گھن برہ یدا ڈولا
نال اقبال مصر وچ چلے گھت کے بالا بولا

ماتا تھیں لے اذن شہزادہ بیٹھا وچ عماری
چڑھی کھلوتی جنج سواری ساری بنی سنگاری

مائی دائی دیہن دعائیں خوشی ہوئی ہر کسے
گانون ہالوں ہاں محمد جنج چڑھیندی دسے

دھونسے دھونس آوازوں چاہڑی ڈھول نقارہ کھڑیا
عاصم شاہ محمد بخشا یت دہاسن ٹریا!

شتراں اُپر شتری وجی ہاتھی اوپر پھیراں
ناداں ناد علیا پڑھیا گجے وانگن شیراں

وجدے چلے دفاں بتایاں دفاں تاشے ڈھولاں
پھنطوری تے مرلی آکھے اجے رج رج بولاں

ٹُریاں نیزیاں کوک اٹھائی کوٹ طنبوراں پائی
بینسریاں الغوزے بولے تان لئی شرنائی!

چھپے چھپے چوکی ہوندی کنجر کنجن گادن
ہسّن کھیڈن کرن تماشے سانگی سانگ بناون

بتاں باپ اکٹھے چلن دم دم حمد دھیادن
پیش نقیب پکاراں کردے بول گیت سناون

بھر بھر تک جو فیرے سٹن مارن جھٹے زردے
دے ویلاں کر خرچ خزانے پیراگیرے دھردے

کئی کوہاں وچہ ٹری سواری حدوں باہر پیادے
مصری سرانہ یہی سارے خلقت ہور زیادے

نیزہ بازی تیر اندازی پائی کھیڈ سواراں
چمکن نوڑے چھیڑن گھوڑے سر پر دھر تلواراں

سُتماں وے کرم کارے کڈھن ترکی کاوڑ چائے
گھوڑے دوڑ سوار کرانہ ے ضرب زمیں لون جائے

عاصم شاہ دی ویکھ سواری دیو پری بھو کھائے
چھپے چھپے بلن مشالاں شمع بلن کافوری
ہوون تماشے بے تحاشے رنگ برنگی بازی
ملک ولایت ساری اندر گھماں گھمی ہوندی
شوکت شان نقارے نوبت جھنڈیاں نال نشاناں
مز لو مزلی بڑ دے آئے چھٹے وبندے زردے
لے لشکر شاہ پسال بہادر میلے کارن آیا
دوہاں ولاں تھیں وچ واجے دفاں ڈھول نقارے
آدمیاں دی جنج تمامی ہو کھلی اک پاسے
دھر آسمانی غوغا پایا ترکاں دے ہنکاراں
چال روالوں گام چلاون لو یہ چھوٹی پٹن
نیزہ بازی کرن بہادر بٹ بٹ سٹن کلے
ٹل لئے میدان سواراں مڑ مڑ کردے پھیرے
تولن سُم دھاون دھرتی گا مچیاں ٹکن چلن
آتشبازی بے اندازی لائی لو جہانے
شاہ پیلے نے نال لیاندی جنج اگوں جھل اگا
پہلی گلی ترنجن آیا ترے سے سٹھ سہیلی
گڑدی جائی مصری دتی اس گھر کمی نہ آہی
تدھ شہزادہ نام دھرایا خرچ نہ دولت تھوڑی

کلغی توڑے تے ہتھیاراں چاہن چمک لگائے
شارستان اندر اوہ آئی رات مبارک نوری
راگوں رنگی انت نہ کائی رونق بے اندازی
دھرتی بھاروں لرزہ کھائے چھنجے جنج کھلواری
عاصم شاہ دیاں ڈھکا انت نہ رہیا داناں
شارستان سنہری اندر پہتے کول شہر دے
دیواں پریاں صفاں بنایاں انت نہ جاندا پایا
منہ جوڑے سن دوہاں قنداراں ہوون لگے لشکارے
پریاں دیوہوئے اک طرفے لایا رنگ لباسے
مارن سُم اٹھاون دھرتی چین نہ رہے ساراں
چوکڑیاں وچ سرناں پائیں ونج کتاں تھیں نیں
تیر انداز نشانے مارن چاہڑ کماناں چلے
چاہن واگاں اُڈن ترکھے اک تھیں اک چیرے
مارن سُنب ہلان کنوتی سر اُچا کر ہلن
زور جنجیں داہور کی آکھاں شور تکبر اسمانے
شاہزادہ مہراج محمدؒ وٹن شہر وچ لگا
ٹل ٹل راہ گوہڑائی[1] منگن دے کے لنگھن پیلی
مشکل کرے آسان محمدؒ دولت شاہنشاہی
اے شاہاں گر ستاوکدا لا کھ ٹکے اک روڑی[2]

۱؎ گوہڑائی یعنی مملو از قند کرد ختراں از مہراج بگیرند ۱۲ ۲؎ یعنی انسان مومن نامداری کار انسان مومن بکن ۱۲

اک اک روڑی دہ اسانوں تاں اس گلیوں لنگھیں
شاہزادے فرمایا اگوں کمی نہیں اج کائی
اس تھاؤں پھر گئے اگیرے خاص شہر دے ورتے
دربا تاں تھیں سجے ہوئے دے نعلاں دی جوڑی
اندری ہیج لگائی مجلس بیٹھی نال امن دے
آیا شرم حیا شاہزادے رتی جدوں بولائی
رتی خسرہ عملاں والا جس وچہ رد بدل نہ رتی
باپ میرا اتن ودواع کیتی داں رنی دے دیکے
شیچا ٹکا ٹکایا اس وچہ پرت گیا کھن لاگی
جنجاں دی کر خدمتداری ڈیرے آن بھائی
کرکٹیاں وے ترنجن بن کے آیاں پریاں جائیاں
اسیں آیاں اسیں آیاں لالہ گاون نال صفایاں
سنتے منتے کان جگاون آیاں چاہل جایاں
اٹھ مہراجا جاگ مہراجا کس ویلے ویاں کھلیاں!
سالڑیاں لے آیاں چوری تھالڑیاں الایہیاں
ویکھو تی سردار گراہیاں نہیں دیندا انہیں دیندا
یادوں لگا بھار گراہیاں نہیں دیندا انہیں دیندا
سیف ملوک کھا بدی چوری بھر مٹھاں ورتائی
اٹھ وے بنیاں جاگ مہراجا ٹوران آیاں سیاں

نہیں سپلے تاں ترنبڑ[۱] کھاسیں مینگاتاں کیوں سنگیں
نال میرے چڑھ آیا بابل لاگ دیئے ہر جائی
اور با تاں داگاں بھیڑیاں حصہ ساڈا در تے
سیف ملوک شہر وچہ وڑیا جا اترن دی لوڑی
رتی گھن میرا اتن آئی تفتش بنے وان وہن دے
سینہ عمر دی کیتی کتری اکھیں اگے آئی
وسدی تند محمد بخشا ہوئی ٹنگی کتی!
بھیر چھناں دودھ بھر آیا یاراں پیتا لیکے
رل مل کڑیاں ٹورن آیاں سک اندر دی جاگی
شاہزادے نوں ٹورن لگیاں بیٹھی عام لوکائی
نیچیاں چھپڑیاں اچیاں اچیاں سرپر آن جھلایاں
بیریاں گاون بول سہاون موجاں سب وکھایاں
تلیاں جھیتن کھڑکھڑ ہسن آکھن کھول کھمایاں
کھلیاں کھلیاں نات وہایا دکھن لگیاں تلیاں
کر بسم اللہ کھاہ مہراجا نالے ونڈ گراہیاں[۲]!
شاہیری دا یار گراہیاں نہیں دیندا انہیں دیندا
کیوں بیٹھا جھنب گراہیاں نہیں دیندا انہیں دیندا
سالڑیاں دی جھولی پائی یاراں ہور لوچائی
ساہورڑے گھر چل شہزادہ کھیڑے تیرے پیاں

[۱] ترنبڑ یعنی چوبیکہ دختراں چرخ را از آں زنند آن زدن از نانہ باشد ۱۲ [۲] یعنی آں چوری مارا ہم بدہ کہ مہراجاں بداں وقت ایشاں را بوری دہند آں را گراہیاں نام است ۱۲

ہتھ وچہ پھیر تلوار شاہزادہ نال اتھاں دے ٹریا
بچے بچے ہووے سلامی گن گن پیر پٹاون
سوڑی گلی گھنے وچہ ٹوئے ڈھے ڈھے پین نرویے
جس بنے کوہ قاف لنگھائے ندیاں جنگل بیلے
ہمت نال ہوون جس سادھے سفر محبت والے
ناں ڈرووے توں تاں ڈر لالہ روشن ہویا انھیرا
ہولیں ہولیں آمہراجا خوشیاں نال مراداں
ہولیں ہولیں ٹردا یاں ساہورے گھر وڑیا!
جیبوں کدھ شتابی دتا جو کجھ منگیا سالی
رج رج خرچ کریندا جاندا سالڑیاں جو دسّن
گھونگٹ اندر لوہٹی ڈٹھی سیجے چاہڑ نہ سویا
سیف ملوک مہراج بنا تا کم آہا مرداواں
کی مجال اساڈی اوتھے ستر گھنے سلطانی
عاشق تے معشوق سکندے کیویں کریا تاول
گھتی امید محمد بخشا کال وچیں محتاجوں
سیف ملوکا عرض کریندا خدمتگار مصنف
رب تیرا اہت کاج رچایا اللہ دے دان تماماں
برس ہویا ہیں صدا لگایاں اج دن دان منگن دا
دیسی دان محمد بخشا جاں داتے ہتھ چڑھیا

ٹُربا دے نوں ٹرے آلالہ پیلا پھرما آ مڑیا!
اللہ بیلی دے سر جھٹیاں خوشیاں نال جھلاون
سنبھل قدم ٹکائیں بنیاں کٹی تماشے ہوئے
اوس بنے دا صاحب راکھا کیوں جھڑ سی اس ویلے
نال اس گلیوں سٹ نہ کھاندا لنگھے نال سنبھالے
ٹر آوے توں ٹر آ بنیاں ایہ اگے گھر تیرا
اسیں بھی تک لیے اج تینوں سبھاں نال صواداں
سالی نے پھڑ بیر شتابی گھت انگوٹھا کڑیا
خاص محل اندر رچا وڑیا کردا پھر خوشحالی
دور ہویا غم درد ہجر دا خوشیاں من وچ وسّن
جاگدیاں سبھ رات گزاری وقت فجر دا ہویا
شاہپری دا لوہٹی بننا تاں میں کھول سناواں
پردے دی اوہ بات محمدؒ دسے کون زبانی
ہوئے نکاح متے ہتھ آون بینوں بھی تل چاول
تل چاول تے دان گھنیری لین شہانے کاجوں
کاج تیرے پر کھاندا رہیا گھن اودہا مصنف
میں بھی تاج محبت منگاں خلعت وانگ غلاماں
جھولی اڈاگیرے ہوویں ناہیں وقت سنگن دا
عقد نکاح مرادا نہاندی تک لے اوّل اڑیا

برج ستارا ساعت تک کے نیک گھڑی جد آئی
جاں سعدین اکٹھے ہوئے گئی نحوست ساری
تل چاول مٹھیائیاں ونڈیاں ہوئی مبارکبادی
نویں سروپا اتے نویں گھوڑے نویں ہاتھی اٹھ خچر
جاں اوہ روز گزشتہ ہویا آئی رات وصل دی
نقش نگار بہار چمن دی رونق رنگ ہزاراں
عطر عبیر اتے کستوری اس جائی چھنکائی
سوہے پلنگ نوادی ڈاہے سیجاں صاف وچھایاں
دایاں سنگ سہیلی سیاں وہوٹی آن سوالی
شاہپری نوں سک سجن دی پلک آرام نہ دیندی
لکھ سرانے ملدی سانوں گھڑی اس شب دی
جاں میلے دا ویلا ہووے پلن لگن دو جاتی
پندراں برس گئے وچ روندے شربت وصل نہ پیتا
پلک پلک دا صرفہ پیندوں رب شہزادہ بھیجے!
سنگ سہیلی کوئی نہ بھاوے جس دم بیلی آون
تھوڑے ہووے پیارا کوئی محرم یار وچولا
کرے بدیع جمال دعائیں گجھیاں وچ دلیلاں!
سنی دعا شہزادہ آیا اٹھ گئیاں سبھ سیاں
بسم اللہ میں گھولی صدقے آکھ پری بھی اٹھی

زہرہ ماہ دا عقد پڑھایا راسوں گئی جدائی
دو مشتاق ملے دل جانی پایا دُر کواری
خلعت دولت ونڈن ہوئی حدوں بہت زیادی
چھوکریاں تے لونڈے سوہنے دان دتا شاہ وافر
وہلی جائی سی اک ماڑی وانگ بہشت اصل دی
چھجے چھت سنہری وڈا شیشے جڑت دیواراں
دائی شمع بلائی جلدی عنبر عود جلائی
گند پھلاں دے سہرے لائے مشکاں دھماں پایاں
شاہزادے نوں ویکھن لگیاں جھب آنے رب والی
پل پل برس دہاں دے گذرن جوڑی راہ تکیندی
ہائے افسوس محمدؒ ساعت گزری پھیر نہ لبھدی
ساعت صبر نہیں کر سکدے جیوں تسا تک پانی
ہے امید اجو کی راتیں جے رب حاصل کیتا
دایاں سیاں سبھ اٹھ جاون یار چڑھے جھب سیجی
جدوں پتنگ دیوے نوں ملدے پر بھی انہاں نہ بھاون
پھر اغیار دسے اس ویلے جدوں ملے خود ڈھولا
ویہلا میل شاہزادہ رہیا جھب اٹھال وکیلاں
سیج سہاگ سہا اتھا ندی یار پھوہاڑ گیاں
باہوں پکڑ بہایوس سیجے تیغ عشق دی کٹھی

عاشق تے معشوق پیارے چڑھ سیجے رل سُتّے
اوّل آب حیات پیائے دھرے لباں دے اُتے

لے بوسے دل کوسے ہوئے تاں محبت کیتا
جامہ جی حرص دے سوزن میں طرزاں سیتا

چاندی دی سلاخ شہزادہ باسنیوں کڈھ باہر
رنگ رنگیلی ڈبی گھتے مُڑ مُڑ کردا ٹھاہر

لبھ پیا اک بِدّھا موتی سچّا ذرہ نہ ولیا
فولادی کر تیز سیاری سیف ملوکے سِلّیا!

حرص ہوا کھلائی زوری میٹی کلی رویلوں
کر کر جتن پھُلّے وِچ پہنا موتی صاف تریلوں

تنگ میدان لمبت چلایا سیف ملوک شہزادے
اوڑک تھک کے لنگاں ہویا پھیرے پا زیادے

عجیب بہار حسن دی اندر سیر شاہزادے کیتا
لذت نال ہویا مستانہ کجھ نہیں گل بیتا

کیتا وضو شہزادہ نہاتا نتّا پانی کر کے
نفل دوگانہ پڑھ شکرانہ ثنا بلند ربھر کے

وِنہیاں برساں دے ترہائے سیف ملوکے تائیں
لدّھا شربت صاف وصل دا ہویاں ردّ بلائیں

جھک اوڈیک کہٹی کوئی لذت عشق پریت نہ ہاری
اوڑک دل دی آس پچائی فضل ہویا سرکاری

راتیں دیہاں اکٹھے رہندے ناں کوئی فکر نہ جھورا
اوہ اس دی ایہ اس دا ہویا وِتھ نہ رہیا بھورا

بیت الوصل اندر دن راتیں نال عیش اندر دی
سبھ مراداں دتیاں اس نے آس آہی جس در دی

لذت دے ترہائے لدّھا چشمہ حوض کوثر دا
حاصل ہویا شراب طہور النساں دے گھٹ بھر دا

سینہ شکم صیبونی حلوا جنت دا فالودہ
مارے ہتھ گھٹے وِچ پہنچے ہوندا دلوں آسودہ

جاں اوہ لقمہ مٹھا چکھیوس ایسی لذت آئی
لذت نال کٹے کوئی ساعت ہوش نہ رہیوس جائی

ڈٹھیوس گرم بازار حسن دا بھنتا روپ سہایا
باغ بہشتوں پھل عجائب انت حساب نہ آئیا

بو اوہدی بھتیں جگ معطر دردمنداں سکھ دائم
جس اوہ پھل سرے پر دھریا پائیوس تاج ملائم

پائی صحبت سنگ محبت جس بلبل اس گل دی
مال متاع دو عالم سندی نہیں گھڑی دے مل دی

اک دم فارغ اپنے آپوں نالے غیر رقیبوں
رل مل بہناں نال سجن دے گل سُنن اس جیبھوں

دو جگ دی سلطانی توڑے لبھے سبھ عمر دی — اس دم کول محمد بخشا حشمت قدر نہ دھردی
جد دوں شہزادے ہوش سنبھالی حیرانی وچہ آیا — قدرت تیری انت نہ کوئی واہ واہ یار خدایا
سُتے کرم صحیح سچ جاگے یا ایہ خواب خیالوں — لدھا وصل موافق دائم اصل بدیع جمالوں
عجب جمال پری دا ڈٹھیوس پاک سچا ہر عیبوں — یا ہر حد شمار بیانوں حسن اوتار اغیبوں!
نور اوہدے تھیں عالم روشن اوہ سی پاک جہانوں — کوئی تشبیہ نہ دینی جاندی اعلیٰ اجسیوں جانوں
سارا آہا مٹھا بہت پیارا نال ملاحت بھریا! — شہد شکر وچہ شیر رلیوں جیویں تیویں عشقوں تریا
سیف ملوک اوتھوں تک پائی نویں سروں زندگانی — تان جانی وچہ جانی پیاں جان ملیا دل جانی
شاہزادے فرمایا اس نوں ہے جندے کی آکھاں — ملن تیرے دا شکر نہ ہوندا نال زباناں لکھاں
ملن تیرے وچہ ملنوں آہا توت قدر نہ ذرہ — سورج آپ ہنیرا کھڑیا چانن ہویا مقرہ
کہیا پھیر بدیع جمالے سُن توں یار پیارے — میں بھی کیونکر شکر الاواں پائے کرم نیارے
جس دن نظر تیرے دل کیتی عشق تیرا گھٹ آیا — کد ملاپ ہووے گا ساڈا شوق اندر وچہ پایا
میں ناری سلطان ملک دی اوہ اک عاجز خاکی — کیونکر اک میرے سنگ ہوسی جے سو کرے چلاکی
آہو دائم سجھدا آہا داغ دچھوڑے والا — اِنَّ اللہ لَطِیفٌ بِعِبَادِہ کردا خوب سنبھالا
اج اسیں ہک جوڑی سُتے ہک کیتے رب والی — کیکر خلق مکائے مکی ابھل رکھ دی ڈالی!
پر اک جتنا رہندی ملنوں ٹر ادے وچہ جھورا! — منت توں قول قرار میرے تھیں بھج وچھیں اک بھورا
کریں قبول اساں دی صحبت جہاں نوں مل آیوں — ہوگ قہر دی گھڑی میرے تے جاں ہوری انگ لالوں
شاہزادے فرمایا بی بی تدھ تھیں گھر سٹے — ندیاں تے کوہ قاف نہ نارڑے کئی قفیئے کٹے
مفت نہیں ہاسیتھا آئیں ملنوں جے میں قدر نہ جاناں — کیونکر توڑے قول سجن دے جس تن عشق سماناں
بیوفائی دی ایہ تہمت کیوں توں مڑ مڑ لاویں — قولاں قسماں نال نہ سر چلیں کہو کی ہور کراویں

جے سر تیری جھولی پاواں جان کراں قربانی
اج حضور تیرے مر ونجاں چھڈ عشرت زندگانی

تاں اس تہمت تھیں چھٹ جاواں بھلی میرے حق ایہا
جے آکھیں تاں ایہا کرساں جو کجھ تیرے دل کہیا

حسن تیرے دا کوئی نہ ثانی جے میں تیں تھیں ہٹکے
اس دے نال پریت لگاساں ترٹ وٹساں درست ٹکے

ہیرا ہرن ہویا دل میرا زلف تیری دی مشکوں
چاہیوس نظر اجیہی چریوں کیا ہر لوں کیا خشکوں

غیر ولوں بند ہویاں ایہ اکھیں تدھ بن ہور نہ تکن
دیوا چھوڑ پتنگ نہ جاندے جے سو چاند چمکن

ادنیٰ روپ پتنگاں ڈٹھا اعلیٰ ول نہ جاندے
اعلیٰ لدھا جنہاں محمدؐ کد ادنیٰ دل لاندے

سنے بدیع جمال پری نے سبھے سخن ہیر تیوں
عاشق نوں مڑ دسن لگی سبھ مراداں ہتھیوں

اے سجناں تدھ باہجوں مینوں کوئی نظر نہ آوے
جتول ڈیکھاں جلوہ تیرا ہر ہر تھاں سہاوے

جس دن دا توں نظری آیوں لوڑ نہ رہیا میری
ایدھر اودھر توہیں توہیں بھری دھروئی تیری

سنگ سہیلی بھینیاں بھائی ماں پیو ساک قبیلہ
گھر در حرص وطن دی بھلی رہیوں یاد رنگیلا

جھڑکاں سہساں مر مر ڈہساں چھٹساں نہ لڑ تیرا
تو ڑے توں لکھ ہور سہیڑیں اک توہیں شوہ میرا

لوں لوں وچ محبت تیری شالا ہوٹے نہ بیہی
دل توہیں جند جانی توہیں تیری ہے سبھ دیہی

ناں کوئی فکر وچھوڑے باجھوں نہ کوئی رنج سفر دی
ناں کوئی چاہ مراد تیرے بن نہ کوئی طلب اندر دی

تدھ بن باغ بہشت ارم دی خواہش مول نہ کردی
تیرے سنگ محمدؐ بخشا دوزخ تھیں گھٹ ڈردی

سبھ خوشی دے ستے عاشق کرن دعائیں تاں
پلپل دے دن ہوون شالا برس دہاں دیاں راتاں

چھریاں دے منہ اودن کیویں سارے جان جلالے
ڈھولی تے گھڑیالی بانگا ککڑ بانگاں والے

درد فراق اندر کٹی راتیں ملیاں لمیاں کٹیاں
جاں ہن وار وصل دی آئی گھڑی گھڑی تھیں گھٹیاں

دراں نال دعا منیندے خوشیاں وچ کٹھیر سے
ایہ دعا قبول نہ ہوئی بولے مرغ سویرے

شاہزادہ اٹھ نہاتا دھوتا جسے جامے پاکی
محلاں وچوں باہر آیا پہن ہتھیار پوشاکی!

اول عرض نیاز گزاری سنتاں فرض فجر دے
پھر دستار ہووے آیا بیٹھی مجلس ساری
جاں اس کاجوں فارغ ہوئے ویکھے شاہ بہادر
سبھناں دے دل خوشیاں ہویاں غم نہ رہیا باقی
جاں خوش وقت ڈٹھے شاہ دوئے صالح ابن حمید ے
سراندیپ شہر والی اس دم حاضر ناہا!
صاعد خدمت گار تساڈا آسا وند جنابوں!
صاعد بدرہ خاتوں والا قصہ سبھ سنایا
سراندیپ نگر والی بی بی کول بہا کے
ٹری بدیع جمال اکلی پر جنسیں بر دیسیں
شاہزادہ وچ تخت بہیگا ایہ محلاں وچ ہوسی
کون اس دی گل سمجھے اوتھے کون کرے غمخواری
شاہزادے دا بھائی صاعد خاص وزیر پیارا
بدرہ دے پیو کہیا اگوں عذر نہیں ہیں کوئی!
نسبت نال دتا ہن ناطہ مڑ ساں نہیں ایمانوں
سرو بانو فرمایا مڑ کے اس گلوں کی جھر ناں!
دھی ساڈی بنیں دھی تساڈی ہوسی بہت لڈکی
قوم اپنی وچ دیتاں تینوں آکھ ویکھاں کی خطرہ
دکھ سکھاں دی گل کریسن اکدوجی سنگ رل کے

درود وظیفے پڑھ پڑھ پھو کے نالے نفل شکر دے
اوتھے سی شاہیاں بہادر حاضر سبھ درباری
باغ ارم وچ مجلس والی بیٹھے سبھ اکابر
پین شراب پیالے لون بھر بھر سوہنے ساقی!
دیئے دعائیں عرض گزارے نال ہیوں تاکیدے
شاہیاں لوں کہندا صالح سنتوں شاہنشاہا
بدرہ خاتوں تے ہے عاشق تتا جگر کبابوں
سرو بانو بھی سندی آہی اس ایہ خبر چایا
دانگ بجھارت رمز سنائی گلوں گل ہلا کے
دل دی محرم بدرہ خاتوں نال سہیلی دسیں
اک اکلی محرم باجھوں اوڈرا اودر روسی
بدرہ نال ایہدا دل رلیا ہور نہیں کوئی کاری
اس کارن ایہ ناطہ دیہو مطلب اصل ہمارا
سبھ کم ہتھ تساڈے منساں جو فرماؤ سوئی
پر بیٹی دے دور دخن دا آوے ترس اسانوں
دھیاں دھن نماناں اینہاں جدھر ٹور و ٹرناں
قوم اپنی تھیں باہر دتی پردیساں وچ چکی
نال بدیع جمال ہووے گی غم نہ رہسی قطرہ
خیر سلا دی خیر منگاساں اسیں ذیاں نوں گھل کے

سرو بانو ایہ گلاں کر کے پرت گھراں نوں آئی
سد بہا ترت، بدیع جمالے بدرہ خاتوں تائیں

میں تیرے پر حرص گھنیری جانوں دلوں سہیلی
میں تیرے بن کیونکر رہساں توں میرے بن کیویں

بدرہ کہندی سن توں بھینے درد افسوس نہ تھوڑے
باہجھ سبب نہ جاندی چنگا جے گیؤس اک داری

پے چلیاں ہن دونہاں بھینیاں توں کتھے میں کتھے
سراندیپ اندر میں دس ساں بدھ مصر وچہ پنہاں

اگے میل اساڈا آہا ہوندا یار نہ بھینے
ست دن پھیر خوشی دے لنگھے سنگ سنگاں نوں لدے

میں اوڈار تیری تھیں ترٹی دساں آنگ کلنگاں
دساں نال دی کتھ وچہ آہا بھید ازور صبر دا

تساں اساں ہن اللہ بیلی سکھ دیئی رب گھر دا
سیف ملوک تساں دا پیا پیسو جا وچہ علیشاں

ہور تساں کجھ یاد نہ رہسی کنت جدوں گل لاسی
خیر تسیں سکھ وسو شالا خوشیاں نال مراداں

پھیر بدیع جمالے کہیا جے منتیں فرمایا
گل اساڈی موڑیں ناہیں یادیں قدر سخن دا

بدرہ کہندی دس شتابی گل تیری کیوں موڑاں
آن بدیع جمال پری نوں ایہ صلاح سنائی

گوشے بیٹھ پچھیندی اس تھیں سچو سچ سنائیں
تینوں درد افسوس نہ لگدا اٹھ ٹریوں میں اکیلی

نال میرے توں چل سہیلی جیونکر جانے تیویں!
کی کراں کجھ دس نہ چلدا پیندے سول مروڑے

دو دن کٹ گھراں نوں مڑساں ہتھوں گئی قہاری
کیونکر شہد محمد بخشا پھیر ملے ہنگ رنتھے

ایڈ جدائی رب سہائی کد اساں رل بہناں
گھڑیاں تے دن گندے رہندے سکدا رہندا سینہ

جاں توں گھر نوں ٹردی ہیں میں چین ترٹدے دل دے
لکھی سی تقدیر محمد پیا وچھوڑا سنگاں

رب دا دتا کون نہ جھلے پیا فراق عمر دا!
ہوئے نصیب محمد بخشا بھاگ سوہاگ اس در دا

تینوں منوں بھلائیں ناہیں رکھیں یاد ہمیشاں
تینوں داغ وچھوڑے والا دھوتا مول نہ جاسی

کرے سبب ملاپ میرے دا رب اگے فریاداں
اک دلیل میرے دل آئی رب سبب بنایا

تاں میں تینوں آکھ سناواں نیک سبب ملن دا
ہائے مڑ ٹریں صدقے اس تھیں ہور چنگا کی ٹوراں

مرضے درد زبان پھوڑا ری تناں
خورسند

شاہ پری نے کہیا بھینے صاعد نوں سر دھرلے
اج دیا ہیاں ڈولی پیاں چلیئے شہر مصر نوں!
بدرہ خاتوں کہندی اگوں اے کوڑیئے نادانے
باپ تیرا سی شاہ کہاندا اوہ بھی شاہ شہاں دے
باپ میرا سلطان دڈیرا سراندیپ نگر دا
شان اساڈی نوں ہتھ پاون کی مجال اتھاندی
پھیر جواب پری نے دتا سن کھاں نی ہشیارے
سیف ملوک تیرے گھر آیا اک اکلا راہی
بینوں تساں سوالیں دتیا تاں میں مکھ دکھایا
اس دن اوہ پردیسی شوہدا عاجز سی بے پایا
صالح صاعد دا اج رتبہ بادشہاں دے جیسا
بدرہ دے دل لگن گلاں مٹھیاں وانگ اناراں
اندر لٹکاں وانگر کٹکاں صاعد ٹھیکاں لایاں
جیوں جیوں پری کریندی منتاں بدرہ بجھے بھارول
کر کر تھکی جتن بتیرے بدرہ کرے نہ آرے
اکھیں ڈل ڈل پانی آیا متھے پئی تربلی!
میں سی گل تساڈی منیں تدھ نہ جھلی کائی
جیڈی بدیع جمال سنایاں ایہ گلاں رد کر کے
اے بھینیں کجھ دس نہ میراں ہیوے سیتھ ڈوڈاں

خوب جوان اوہ لائق تیرے کمنت موافق کرلے
اک دوجی دے دکھ ونڈائیے ملیئے سنجھ فجر نوں
ہو کے پری سکھے تدھ کتھوں ایسے سخن دیوانے
تاں ایہ ساک تساڈا ہویا در تن نال اساں دے
صاعد دا پیؤ نوکر چاکر میر وزیر مصر دا
ایہ گل ہوندی دسدی ناہیں کس عقلوں تدھ آندی
آدم لوک تسیں کوئی ڈاہڈے کر و بلند پسارے
شوکت شان آہا تد کتھے نالے دولت شاہی
مکھ دکھایا تاں تیوں لایا رب دتا ور پایا
تساں پچھے میں شاہ پری نے یار آشنا بنایا
اس دٹ سٹے دا کی وٹا وٹ چڑھے کیوں ایسا
اینویں موہوں نہ نہ کردی پئی مکاوے واراں
دل شکر اتے موہوں بہانے وریاں رب میں کایاں
صاعد دی گل منیں ناہیں بولے بھری ٹنگار[1] دل
شاہ پری نوں خفگی آئی زرد ہوئے رخسارے
تتے بول لگی فرماون توں ہیں بھلی سہیلی!
ٹردی وار آزردہ ہوئیوس کی پچھلی آشنائی
بدرہ دے دل خطرہ آیا کہن لگی ڈر ڈر کے
کنج کواری بن کے ڈاری طور اپنا کی توڑاں

[1] ٹنگار لفظ پنجابی پہاڑی بمعنی شان وتکبر و خود بینی ۱۲

جے ماں بابل راضی ہوون عذر نہیں کجھ میرا

اتھاں گلاں وچہ آہیاں دوئے ماں ملکہ دی آئی

گلوں گل ہلا شتابی مائی نوں فرمایوس

اے مائی کر ہمت تساں سفر میرے سر پایا

محرم دل دا اک شہزادہ اوہ درنج تخت بہے گا

سنگ میرا سی بدرہ خاتوں نال اوہدے دل رلیا

نوڑے شہر مصر وچہ ہوسن گڑیاں کھلیاں کھلیاں

جمدڑیاں دی محرم آہی بدرہ خوب سہیلی

اک صلاح میرے دل آئی جے توں منیں مائی

نالے خوف تساں نہیں لگدا امت دلگیر نہ ہودیں

ہیں محتاج تساڈی ہویوس مہر کرو تر جاواں

مائی نے فرمایا دھیئے کی ایسی گل بھاری

مشکل گل اجیہی کیہڑی جیہڑی توں فرماویں

جنہاں دا ناں وچہ سخن تساڈے بیٹوں منوں تھاوں

بیشک دس تیرے دل جیہڑی ہووے ہار نہ موڑاں

شاہ پری نے کہیا مائے بدرہ دیہہ اسانوں!

مائی نے فرمایا دھیئے کہیا بات اجیٹھی

اساں تیرے نہیں فرق نہ کوئی نہ کجھ عذر رہیا نہ

اٹھ بدرہ دی مائی اوتھوں گاوندے دل آئی

سر اکھیں پر منیاں بھینے جو فرماناں تیرا

اگوں اُٹھ بدیع جمالے عزت نال بہائی

حال احوال بدیس وتخن دادرداں نال سنایوس

چلی میں پردیس اکلی واہ آدم سنگ آیا

کس سنگ میں گل کتھ کریساں جیت اوداس رہیگا

بھیت اندر دے ونڈن والا نال نہیں کوئی چلیا

بس پری اوہ آدم جایاں کد طبیعتاں رلیاں

یا ہجے سہیلی کیکر کٹساں اس پردیس اکیلی

رد نہ کریں سوال تیری دا تاں آکھاں گل کائی

شفقت والا حرف نہ دے توں جلدی کرار نہ دھوویں

ساں منوں تاں بول دھگانے کاہنوں بھرم گنواویں

مڑ مڑ پکے قول کراویں ہووے ہودن ہاری

ہیں اگوں من سکساں ناہیں نومیدی کر جاہیں

شالا ایسے روز کوئے ساڈے دل نہ آون

توں دھیاں یقین ریہی بیٹوں آہیں تیری کیوں تر دڑاں

صاعد نال ویاہیے بس نوں ایہ گل کہاں تسانوں

کی کراں نہیں موڑن ہوندی حرص تیری ہیں کٹھی

باپ گڑھی دے کولوں بھجیئے ڈاڈھا اطوار شہانہ

مطلب دی گل پچھن لگی ورتی کھول سنائی

سراندیپ شہر دے شاہے سمجھی گل تمامی
نالے صاعد اگے اس نوں بہت پسندی آیا
بی بی نوں فرمایا شاہے توں جانے کم تیرا
نیک صلاح اساڈے بھانے جے رب سچے بھاوے
در گھر ویکھ لئے ہن سبھے نقص نہیں کجھ مولے
نالے شار نشانی سارے کر دے منت داری
مائی بابل گلاں کر دے بدرہ چھپ سنیندی!
باپ میرے نے گل تمامی ماں میری پر ستی
شاہ پری سن راضی ہوئی رب دتا سکھ لیناں
صاعد ول پری کہہ گھلیا اے بھائی مردانہ
صاعد کہیا میں ہاں بندہ جا کر تیرے در دا
شاہ پری پھر اٹھ شتابی آپوں اندر آئی
اتوں شاہ پری ونجہ نکلی جاء سوال سنایا
شاہپری خوش راضی ہوئی سبھناں دے دل شادی
سرو بانو نوں آن شتابی کہیا بدیع جمالے
عاصم تے شاہپالے خوشیں مجلس کیتی تازی
سراندیپ نگر دے شاہ نوں شاہپالے فرمایا
دھیاں دا سر بھار نہ چنگا کاج ایہہ امیں کرساں
سراندیپ شہر دے شاہے کیتے جشن تیرے

ایس صلاح اُتے سبھ راضی کیا خاصی کیا عامی
سرو بانو تے آہا نالے ایہو ساک بنایا
کیتی تیری بھیناں ناہیں سخن ایہو سن میرا
کیا نبڑے کیا وڈ دھیاں نوں مولی سکھ وساوے
صاعد جیہا منگھ اسانوں ہور لبھے کت رولے
گوہڑا مٹھا بھائی چارا یا نہہ اساڈی بھاری
نائی نالوں اوّل آکے خبر پری نوں دیندی
اس نوں تساں نہ ہٹیے دینا مت کوئی ماسے پٹی
شہر مصر وچہ کٹھیاں دس سال اسیں دوئے دودھ بھلیاں
جے بدرہ نالے ویاہے تینوں دلیس کی نذرانہ
سر دتا کی چنگا سر تھیں سداراں ہاں گا بردا
اگے گلاں کر دے آہے بدرہ دے پیو مائی
دوہاں ہتھ سرے پر پھیرے ناطہ جھولی پایا
مائی شاہپری نوں دتی شگن مبارک بادی
اوس مبارک ونجہ پوچائی عاصم تے شاہپالے
شاہ وزیر سبھو رل بیٹھے شادی بے اندازی
بدرہ خاتوں دا حق میں پر بیٹی اوس کہایا
داج اتے دستور تمامی دے دلیساں جو کرساں
کاج کراں میں آپ دھیو دا تسیں ڈھکو گھر میرے

شاہ پیالے گل اکتہ منی کاج رچایوس آپے
پھیر تواں اس کاج سوہایا ادسے تچھلی جاپے
سعدؔ امیر بنائی مجلس خوشیوں رنگوں راگوں
اوہ جوڑی بھی جوڑی مولیٰ غم گیا مشتاقوں
باغ ارم دے وچہ عاصم ہوراں گزرے چار مہینے
باغ ارم وچہ عیشاں کردے ہر اکدا دل لگا!
صاعد صالح عاصم تائیں سیف ملوکے نالے
شاہ پیالے دی الفت تکے رخصت منگ نہ سکدے
بہت محبت حرص ہوائیں گوہڑا دم مریندے
رخصت منگ نہ سکن ڈردے دل وچہ کرن دلیلاں
شاہ پیالے نے معلم کیتا سبھ میرے دل تکدے
دھیاں جے سو دولت رجیاں سوبھن نہ گھر پیکے
اکثر ایہ سراں دے تکھی اُڈسراں نوں جاسن
بعد اس بیٹیں شاہزادے تائیں شاہ پیالے فرمایا
ایہ صلاح تساں نوں چنگی شاہ تسیں ہو بھائے
ادھا مال خزانہ لشکر دے بدیع جمالے
پریاں دیو عفریت وڈیرے جو آکھن سنگ لاداں
جتھاں عاجز ہوندا ڈٹھوں غم دے وچہ فسادے
نالے باپ تیرا ابن بڈھا عمر بندے دی تھوڑی

کوئی ننھیال نہ ہووِن دِیتوس سوہرے پیکے ماپے
اوہو میل اوہو جنج رونق مڑمڑ کون دسالے
صاعد نال ویاہی بدرہ سوہلے گان سہاگوں
عیش وصل دی مانن لگے لتھا فکر فراقوں
دن دن حرص محبت دونی سک گھنی وچہ سینے
بچپھا مول نہ یاد رہیونے ہویا پیار اگا
راج حکم دی جنتا تچھلی مت کوئی ہور سنبھالے
بیٹی چھوڑن وخت ہوندا اٹو رنہ آکھن جھکدے
آدمیاں نوں تنہیں چھاواں پریاں دیو کریندے
دن دن مٹھے ہوون نہ چھکے ورتن واہ اصیلاں
شہر مصر نوں جایا لوڑن جھکدے آکھ نہ سکدے
ساہو پریاں نال رخصت کریئے جو سر آوے ویکھے
اوڑک اکدن داغ ہجر دا چھاتی ساڈی لاسن
اے فرزندا مطلب تینوں رب دتا ہتھ آیا!
جے پردیس ملے لکھ عزت پھر بھی وطن پیارے
تیرے نال مصر نوں ٹوراں اوہ بھی ڈٹھوی پاپے
شہر مصر نوں جاہ شہزادے جا مل یار بھراواں
اوس ملک دے بندے تینوں ویکھن نال مرادے
مت کر جاوے کوچ جہانوں گھڑی نہ لبھے لوڑی

جس دن چاہیں پاس تساں دے اسیں ہووانگے حاضر
دیواں اگے پندھ نہ کوئی تیڈیاں مشکل آخر

سیف ملوکے دے دل اگے ایہو خواہش آہی
جھکدا عرض نہ کردا آہا منت جانن کوتاہی

جاں ہن آپ کہیا شاہپریاں کھلا اس دا راہا
حکم زبین لگا فرماون سن توں حضرت شاہا

دم دم نال اقبال نصیباں دائم شان سوایا!
سر میرے پر لطف تیریدا رہے ہمیشہ سایا

میں گولا توں صاحب میرا حکموں سئیں نہ موڑاں
جو صاحب دے گھر دن بھجے لیندا سخت مروڑاں

جو فرماؤ سر پر منّاں کیا مقدور بندے دا
ہر دم والی نوں خصماناں تیرڑے دور رہندیدا

اس ویلے شاہپریاں بہادر دیندا حکم وزیراں
ستر ہزار عفریت بہادر جو جانن تدبیراں

سیف ملوکے سنگ لوائے ڈیرا جاون تائیں
داج جہیز کروڑاں دتے کی کجھ آکھ سنائیں!

تحفے ہدیے تے نذرانے زیور حد نہ کائی
لکھ پکوان اتے سوغاتاں میوے تے مٹھیائی

جوڑے جامے گھوڑے ہاتھی اشتر اوٹھ قطاراں
تازی ترکی تر عراقی کوتل پھرڑے ہزاراں

نقرے لگے گلّے پینے مشکی بوزے نیلے
پنج کلیان اتے شاہ کھنڈے ابلق رنگ رنگیلے

چور کمیت اتے کجھ سہر گے سوسن تے رنگ ساوے
گل وچ ہنس حمیلاں لوہاں زیور انت نہ آوے

چاندی دے گھڑ لعل بنائے سونے دے سبھ ہنّے
ہر اک اوپر زین مرصع لعل جواہر پنّے!

شاہرستان اندر جو آہیاں سوہنی صورت پریاں
خدمتگاراں کر کے دتیاں زیور گہنے بھریاں

دیو زور آور تے جن سوہنے دتے کر کے گولے
ہور گویا ایسا ایسا وہن ڈکے جد بولے

دولت مال حساباں باہر راج ادّھا ونڈ دتّا
توشے خانے نئے خزانے دھن دتا دھن لتّا

پوستیناں پشمینے رومیں رنگ عجائب جامے
چاندی سونے دے نئے بھانڈے جیوں جگ ڈیٹی ترامے

پنچھی خوب آوازاں والے جرّے باز شکاری
ہور کئی ہتھیار جنہاں دی قیمت پوندی بھاری

مشکاں تے خوشبوئیں گھنیاں کئی عجائب چیزاں
گنتر مشکل کار محمد جے لکھ کریں تمیزاں

دس ہزار پری جو خاصی نالے چار ہزاراں
کئی کوہاں وچہ تخت بنایا اس پر بیٹھے ڈیرے
شہر مصر دل ہوئے روانہ کوچ بُلایا شاہاں
پریاں دیو عفریت زور آور راکش جن بتیرے
پریاں دیواں تے عفریتاں شاہ کرے تاکیداں
عاصم شاہ نے سیف ملوکے صاعد صالح تائیں
یار آشنا محبتی خاصے آہو خاطف ہو رہیں!
ڈولی پا بدیع جمالے آ گل لگی مائی!
سباں سنگ اوتھے جو رہیاں سبھ کو کاں ڈریاں
شاہ پری دے سر تے آون پریاں بہت قطاراں
پیا فراق ہزاراں تائیں کوچ کیتا گلزاراں
رتّ لسنت لڑے پھل جن کے ویکھے خار گلاباں
بلبل بھور پریشاں بیٹھے خستہ حال خراباں
مائی نوں غش آئی غم تھیں پھڑنے پیا مروڑا
جاں فرزند پیارے وچھڑن کون روڑے مرتھوڑا
بابل ہتھ سرے پر پھیرے کریں تحمل بیٹی!
جاں جاں ہوگ جیاتی ساڈی فکر نہیں کجھ تینوں
سراندیپ شہر دے والی بدرہ ڈولی پائی!
بدرہ سی خود بیٹوں کڈھی مٹھی بے شماری

لایاں نال بدیع جمالے کر کے خدمتگاراں
حجرے شہر سرائیں بنیاں ہور مکان بتیرے
سرو بانو شاہپیال چلے سن رخصت کرن اگاہاں
شاہزادے توں سوہرے وِرتے لشکر گھنے گھنیرے
شاہزادے دے عکمے اندر رہناں وانگ سریداں
دکھو وکھ کیتو نے دو باغ رنے گھت کمائیں
ہنجوں روندے صدقے ہوندے گھرنوں موڑے رو رہیں
رتوں روندی ڈھے ڈھے پوندی دھپے پئی جدائی
رٹا ہائے بدیع جمالوں رہساں کویں وچھیاں
کوتجاں ہار مریہن کوکاں بھجا جکین اڈاراں
باغ ارم پر خزاں محمدؒ ٹریاں لد بہاراں
مالی دے دل خار غماں دے وانگر جگر کباباں
سکے ٹہنیگر ویکھ محمدؒ پکڑی جان عذاباں
یعنی ہر سبز و خشک ۱۲
محلاں وچہ ہنیر او سدا یا غماں اندر روڑا!
سب رو لگاں سر روگ محمدؒ جس دا نام وچھوڑا
قسمت قلم حضور ول وگی کس تھیں جاندی میلیٹی
گھڑی گھڑی دی خیر لوانگی کھلساں کہسیں جینوں
ہتھ گھماوے صدقے جاوے اودھر اسدی مائی
شاہپری دھی دودھ دی آہی اس تھیں دودھ پیاری

دواں نوں گل لا لا روندی اوہ بڑہوڑی ہائی
سیف ملوک تے عاصم شاہ نوں شاہ بہائے کرزاری
کسے گلوں دلگیر نہ ہونا کرکے کوڑ پھِکی!
سچ سچ ازمایا ہونا ہیں عین مہردی نظروں
جس نیں گرلوں الفت کرکے آپ کچھ چپا چائے
اے شاہا توں ہاں پیو ساڈا اجیہیں عیب خطایاں
عاصم شاہ فرماندا اگوں بخشے رب پناہاں
تدھ کیتا احسان مروت باہر حد شماروں
کیتی تیری کدے نہ بھُلسی رہسی وچ دلیلاں!
بڑہ وڈا ہیوں ہائی نالے تاج ملوک شاہزادہ
عاصم تے شاہزادے تائیں پھیر کہیا شاہ پیارے
کرنا دا سانوں اوتھے دیو پری کوئی گھل کے
بڑہ وڈا ہیوں غرضی ہویا گل سنو اک میری
اوتھے دے سبھ لوک تساڈے تسے تے سدھرائے
قدم مبارک نال مشرف کرد مکان بندے دا
نالے اوہ سنگ سیاں نوں ل چلے ہن جاندی
غرض اوہدی پریاں ہوئی سی عاصم دی درگاہے
اوسے راہ تیاری ہوئی عاصم شاہ مصر دی
تخت سوار ہوئے سبھ ڈیرے لک بدھے عفریتاں
ٹھنڈیاں ڈٹھو تسیں اے دھیو ساتوں ساڈ رجدائی
بہت پیر دو دھیو دی کیتی ہے معصوم بچاری
اکو دھی اساں گھر آہی رہی ایان لڈکی
توڑے اسیں کمینے کوئی گھٹ تساڈے قدروں
توڑے بول کرے وچ بھولی دھرنی نہ ٹکایئے
سبھ لوکاں شرم اس گل دی آپ تسیاں سن لایاں
مائی تیری بڈی میری تاں کر عذر اگاہاں
میری تے فرزند میرے دی جھیٹی جان ازادوں
اسیں اصیل اصیلاں سندا قادر بھیجیاں اصیلاں
سن شاہ پیال ہوئے سن سارے منت دار زیادہ
جدوں مہم بنے کوئی بھاری فکر تساں دل ڈالے
اللہ بھاوے سہدیاں گے اودن جھے چل کے
سرانددیپ اساڈے اندر قدم گھتو اک دیری
گھڑیاں گندے تے رات کدے لنگھنا ناں کترائے
نذر تساڈا گھنداناہیں وہی شان بندے دا
ہوئے قبول اساڈی دعوت بگے آہن مناں دی
بلا تردد وچن کدینگا جو چھلکے سنگ جائے
مصری سرانددیپی چلے طرفے اپنے گھر دی
جاریا تخت ہوا اڑایا چلے پال پریتاں

عاصم تے شاہپال بہادر رو رو ملے گل لگ کے
مہر افروز تے سرد بانو تے سیف ملوک بلایا!
خلعت وکھو وکھ دتیونے لائق شان قدر دے
نال بدیع جمال پری دے مل مل رجن ناہیں
الوداع ہوئی ہر پاسوں پر تے ٹور پیارے
الوداع ٹر وہن سجنوں جایاں رزق مہاراں
الوداع ٹرے شب کٹ کے جیوں موتی شبنم دا
موتی چھوڑ مصر نوں چلے سپ جھوں کس کم دا
الوداع چلے لد ساتھی دے کے بھار غماں دے
اڈے دیو تخت نوں چائیں کر کے زور ضرور دی
ملک ولایت خبراں ہویاں آیا لوک سلامی
شلکاں شور اٹھایا وچ شادی دے شدیانے
بوہٹی دیکھن کڑیاں آون تک تک ہوش بھلاون
نویں نویں نت میلے لگدے لوک زیارت آوے
پریاں دیو آ سودے ہوئے مصری آدم نادے
کھاون کھانے چا دل دلے پین شراب پرانی
اوڑک جنت اداسی ہوئے عاصم تے شہزادہ
سراندیپ نگر دا والی سدا اجازت لیندے
کڑیاں سنگ سہیلی سیاں بھین بھرا پیارے

نالے سیف ملوک جوائی لیئوس گلاوے لگ کے
دوہاں دل سلامی ہویا ادب بجا لیایا
منہ چمن ہتھ پھیرن سر تے نال پیار جگر دے
چمن منہ تے سینے لاون روون آہیں ڈاہیں
چلے لد **محمد بخشا** جوبن دے بنجارے
خاراں چھوڑ ہوئے پھل راہی دیکے داغ ہزاراں
دوزخ ہوگ گلاں بن بھوراں سنجاں باغ ارم دا
ملنا نال نصیب **محمد** نہیں بھروسہ دم دا
بوہی چلی بلغاروں لوکا رہ گئے یم جمیاں دے
سراندیپ شہر وچ رہندے لنگھے باغ حضوری
قلندر لقدری ندراں تاران کیا خاصی کیا عامی
خلق مبارک دیون آئی ہوندے خرچ خزانے
لاڑا دیکھ جوان ملک دے صدقے ہو ہو جاندے
جو کوئی منگے سو ہو پیدا خلق مراداں پاوے
سراندیپی خدمت کر دے حد دل بہت تپاوے
کوئی دن سراندیپ شہر وچ ایسے طرح وانی
حب وطن دی غالب ہوئی گذرے روز زیادہ
سکھ وسو تم دلبیاں والے اسیں بھلے ہن وندے
بدرہ خاتوں نوں چل ٹوراں ہیو بجن سلے

بدرہ نوں گل لا لائی ہر اک سنگ سہیلی
ملکہ ہنجوں بھر بھر روندی رہیوس ہیں اکیلی
سیف ملوک ڈٹھا جس دن دا غم نہ رہیا کوئی
جنھاں نال مراداں خوشیاں چائل چلیں سوائے
مدت پچھے جھاگ وچھوڑا ساتھی رب ملائے
الوداع ٹرو ہن سجنوں تساں اساں رب بیلی
روشن لاٹ اندر دی چلی پیا ہنیر حویلی!
الوداع چلے اُٹھ ساتھی ترٹی کونج اڈاراں
جوگ بنجر وچہ زہر ہووے گی مرسی ایس ازاروں
الوداع ٹرے دل جانی مار کلیجے کانی!
ہائے افسوس نہ وس کسے تے لکھی قلم ربانی
شاہپری تے بدرہ خاتوں پالکیاں وچہ پایاں
دیواں تخت زمینوں چایا کر دے قطع سفر نوں
شتری دھونسے بھیر طنبوراں لگی چوٹ برابر
ماواں بھیناں تے سنگ سیاں درد فراقوں بھریاں
گھڑی گھڑی وچہ سے کوہاں دی دیو تھاں سن ٹپدے
جاں اوہ نظروں غائب ہوئے گھر نوں گیاں سیاں
درد افسوس انہاندے بھولاں تاں ادھروں گل ٹٹدی
اُڈن دیو جھلاون جھکھڑ زور بدن دا لاندے

چلئیں سٹ اسانوں بھینے سُکھ دیہی رب بیلی
رونق نہیں تساں بن کھاوے باغ بہار حویلی
اوڑک جو کجھ سمجھدی آہی آن برابر ہوئی!
لد چلے اوہ محرم دل دے رہے اسیں سدھرائے
وچھڑ چلے پھیر محمدؒ رج نہیں گل لائے
کوئی جہان نہ سمجھد اپنوں رہی حیران اکیلی
ڈھینگر خار ہزار محمدؒ چلے گلاب چنبیلی
نت اداسی تے کرلاسی کر کر یاد قطاراں
سو بجبیں محل محمد بخشا دوزخ بھرے انگاروں
حال حقیقت رب نوں معلم کی گل کراں زبانی
سجناں باجھ محمد بخشا زہر ہوئی زندگانی
ماسی پھوپھی مائی دائی سنگ سیاں مڑ آیاں
سر اندیپی رہے کھلو تے مصری ٹرے مصر نوں
شہر مصر ول دھائی کر کے اُڈے دیو بہادر
طرف انہاندی ویکھن چڑھ چڑھ اوپر باراندریاں
اوہ تک جاندے کہن پیارے جب لگ آہے واندے
ہسن کھیڈن بھل گیو تے وانگ رنجوراں بیاں
بہت لسیارے چھوڑ فقیرا بات سنائیں چھیڑدی
صفن صفا کرن رکھ لبھے کوہ قافاں وچہ جاندے

کئی کوہ قاف سمندر لنگھے کئی شہراں کئی بڑاں
نیل ندی دے دندے اترے شہروں دور کنارے
لتھے ڈیرے گرد چوفیرے دِسن بھیراں تُریاں
چھنکی ناڑی تال ترانہ مجرا ہوئے شہانہ
شادی دے شدیانے وجے چھیڑے ساز قوالاں
کتنے سپاہی لکڑی کھیڈن پھیر گتکے سنجھ ڈھالاں
سُن دلبریاں ملک سہایا روپ بھلکھی من بھانے
ملکاں اندر خبراں ہویاں آئے شاہ ہمارے
میر وزیر اتے سرکردے ساک اشنا کر موہراں
سارے ملک مصر دے اندر جو جو سی سدھرایا
ہر اک شخص ملن نوں آیا نذر سوغاتاں گھن کے
دیواں تے عفریت کہاراں جنہاں سی مڑ جانا
راضی کر کے گھر نوں ٹورے دے دے راضی نامے
مصری لوک تمامی آئے استقبال شہاں دے
بگھی بہل گرنجی آئے بتیس گڈ کجاوے
کشتی بیڑی پانی وچ دوں آن ہوئے سن حاضر
سد نجومی ساعت کڈھی خوب مہورت لے کے
بابل بچت سوار ہوئے سن کر آئین شہانی
اشرفیاں زر جھراں موتی پیراں ہیٹھ ملیندے

آن مصر دی حد وچ لتھے شور مچائے نراں
جھنڈے چھتر نشان کھلوتے گجے ڈھول نقارے
اکش دیو مرنیدے نعرے ناچ اُٹھائے پریاں
ملکاں وچ حسن دا جانن بھریا نیک زمانہ
نچن پریاں زیور بھریاں مکھ مانند مشالاں
کدھرے نوبت کھڑے جھنڈیاں ملنگ دھمالاں
بھراں اڈار بازار بغیچیں سوہے ساوے انے
لے تھنے زرانے بھائے لوک ملے ونج سارے
شاہزادے توں صدقے سٹن اشرفیاں سم جُھراں
گھر گھر ڈھول خوشی دے وجے شاہزادہ مڑ آیا
بھکھے لوک تونگر ہوئے صدقے دا مال گھن کے
خلعت نعمت بخشش نوازے دان دتا من بھانا
سبھو گئے دعائیں دیندے لے دولت زر جامے
سر صدقے دے جھراں موتی رلیے وچ راہاں دے
ہاتھی گھوڑے اوٹھ خچر دا انت نہ پایا جاوے
مال متاع اونہاں وچ پایا جیونکر بھرن سوداگر
نال مبارک چلی ڈولی راہ مصر دے پے کے
پالکیاں توں سٹن موتی کر کر زر قربانی
کس نوں حاجت رہی حلتن دی سبھ تونگر تھیندے

ملکاں وچہ نہ میوے خلقت دین مبارک آئی
کئی صندوق خلاص کرینلے چھٹے دینلے زر دے
پچ دستور رسوماں سبھو کروڑیاں دے چاۓ
سبھ ملکاں وچہ پھرے ڈھنڈورے جو جو بھکھے ننگے
درساں اندر خرچ پواۓ نالے وچہ سرائیں
نویں سروں کئی لنگر لاۓ مٹھیاں کئی سبیلاں
قدر بقدری خلعت لدھے ہر جا کر امراۓ
نال اوہدے دن موۓ آہے جو جو لوک دفائی
ٹر گھر جاندا نالے کردا عذر بے انت شماراں
سبھو لوک آسودے ہوۓ دھن سنتوں گزرانوں
خیر سکھاں سنگ آیا بیٹا آس پئی سرکاروں
پیر فقیر شہید مناۓ دے دے نذر نیازاں
انھیں لولے ہور آزاری عاری لوک تمامی
عالم فاضل زاہد صوفی فقراں گوشے گیراں
جوسی پنڈت جوسی رملی پاہندا جوگ نجومی
جس گھر دھی کواری آہی خرچ دتا اس تائیں
جو مسکین یتیم مسافر خستہ حال شکستے
ہویا معاف رعیت اتوں تین برس دا ہالہ
امن امان رہیا وچہ خلقاں ہل نہ رہیا کائی!

سیف ملوک لیایا ڈولا موئی خوشی وکھائی
زوریں شوریں انہیں ٹوریں پہتے وچہ مصر دے
ڈولی سترین داخل کیتی شاہاں تخت سمبھالے
شاہاں دے در حاضر ہوۓ دولت دے دے رنگے
بہت طعام پکا کھلاۓ عاماں خاصاں تائیں
خلعت بخشش ودھائی عزت اشرافاں اصیلاں
بخشش دا کجھ انت نہ رہیا گن کون سناۓ
سبھناں دے گھر گیا شاہزادہ ہر خانے ہر جائی
دولت مال جگیراں دتیاں سبھناں ندیاں گھر داراں
شاہزادے نوں دیون دعائیں راضی دلوں ایمانوں
عاصم شاہ خیرات کر دایا ہر حد شماروں
راہاں اندر خرچ پواۓ نعمت بے اندازاں
طلباں لاہ سو کھلے کیتے عیشاں کرن مدامی
نعمت مال پوشاکاں دتیاں سٹے دھرم ارتھ جگیراں
سبھو رج رج دولت لیندے سہمو ودھ دسومی
گہنے داج پوشاکاں دتیاں زینت کر پرنائیں
سوکھے تے آسودے کیتے کر عمدے بند لتتے
خوش کیتا مظلوماں تائیں کر کے عدل سنبھالے
رنڈی نتی دے دعائیں پایا سکھ لوکائی

انتی خیر خیرائت کیتی مایا ونڈ اوڈائی!
ننگا بھکھا کوئی نہ رہیا وچہ ولایت ساری
دتے خرچ مسیتاں اندر درویشاں علماواں
لشکریاں نوں چھٹیاں دتیاں دے طلبیاں انعاماں
دفتر دور غماں دے ہوئے مارے خوشی نقارے
بین شراب رباب سنیندے کردے نقل کبابوں
بھگتی بھنڈ تخت سر باہی انت نہ بازی گردا
یا دن بیلاں دا اگر میلاں خوشیں مہر شہزادے
شاہ عاصم شکرانے پڑھ اوڈا ابہت خزانے
شاہزادہ پھڑ تخت بہایوس ڈیندا تا عقبال
نفل نمازوں ہوئے نہ فارغ دم دم حمد دے کہیا
عادت ہوئی عبادت والی لذت زہد پیونے
یاد دے اصواد جہاں نوں بن بابا دل گھٹ گھٹدے
جا لی جلے جھاں نفس گندرے گوشے بہن سکھایا
اوہو مشک مغز وچہ رہندی ہور نہ بھاون لوئیں
گوشے گیر آزاد محمدؐ تنگ ہوون بہوں گلیں
سیف ملوک تخت پر بیٹھا تاج سرے تے دھریا
راجے رائے سلامی ہوئے پرجا فوج شہزادے
جاں اوہ قدم تخت پر دھردا سبھو سیس نواندے

سبھ کنگال تونگر ہوئے چھٹی ٹکر گدائی
گھاٹ معاف زکوتاں ہویاں کرن بپار بپاری
بندیوان خلاص کرائے چھیت ملاے ماواں!
ظالم رہزن دور کرائے خوشیاں ہور تماماں
عاصم شاہ جشن وچہ بیٹھا ہور اکابر سارے
کھاون کھانے جو من بھاتے وافر خوشی حسابوں
پیریاں نٹ کرن تماشے مجرا نت کنجر دا
دن چالی ایہ جشن کیتو نے دم دم جلن زیادے
سر سجدے تھیں چائے تھوڑا کرے ادا دوگانے
آپ عبادت خانے وڑیا وانگر اہل یقیناں
رات دہاں وچہ گوشے رہندا مجلس وچہ نہ آوے
پچھلے ورد صفائی دتی اوہو کار لبھونے
جیبھوں رت سلونی لگدی پا لذت وت چھڈے
دل داعود محبت آتش اندر دھوپ دھکھایا
ڈبی ستسار ہنیرا دسدا گوشے اندر لوئیں!
بہتر سے ہن عاصم ولوں شاہزادے ول چلیں
لکھن پڑھن میرے نقیں باہر جو تدرانہ تریا
جمن تخت دھرت دے اگے سبھ سوار پیادے
خدمت وچہ امیر شاہزادے کھلے رہن جیوں باندے

جسدم باہر سواری چڑھدا فوجاں گھٹاں بناون
پوشو پوش کریندے شاطر اتبر تیک آ وانے
پریاں دیو غلام جو فبرے آدم انت نہ کائی
جت دل شاہ ارادہ کردا شیر شکار کرن دا
جس ولایت ملک شہر ول کردا شاہ ارادہ
دم دم شان اقبال زیادے دن دن زور سوایا
سکے باغ ہوئے مڑ ساوے آوڑیا وچہ مالی
سروقیاماں وچہ کھلدے نبتے شکر دوگا تے
نہراں خشک ہویاں بھر جاری دھوتی دھوڑ غماں دی
سچے سخن آسمانی کھلدا موتی شبنم والے
عدل سخاوت کم ہمیشہ و نگر حاتم طائی
عزت صورت سیرت ساری یوسف، وانگ نکو نہ
ہتھ مبارک نال انگوٹھی نبی سلیمانؑ والی!
دیو عفریت اتے جنّ آدم تابع سبھ حکم دے
شاہ شاہیاں دیواں توں گھلد انت لویاں دے جیرا ں
نویں نویں نت تحفے گھلدا نذراں نذر سوغاتاں
ہور عجائب جیراں گھنیاں بیٹھی کارن گھلدا
راج ولوں شاہزادہ ہویا جم سلیمان ثانی
خوشیاں دی کجھ رہی نہ باقی دولت عشرت شاہی

رعد مانند نقیب اُجیرے گجدے بھجدے جاون
نویں نویں سر چھتر جھولیندے اسن تائے تانے
قدماں ہیٹھ تمام رعیت سر تے ظل خدائی
کوتل لکھ اُڈیکو ہوندے پیر رکاب دھرن دا
اگوں پلیے نال چڑھیندے لکھ سوار پیادہ
کوئی غنیم نہ رہیا کدھرے ہر اک قدمیں لایا
نبے حسن وچہ رنگ ہزاراں پھل کڈھے ہر ڈالی
شاخاں مکھ زمیں پر رکھے کر سجدے شکرانے
سبتری تیز زباناں کرکے حمد بجا لیاندی
میوہ بیتنگیہ خوشی دی جھوجے خوشبیں جھولن ڈالے
دب دبا سکندر والا جھکدی بہت لوکائی
سر پیراں تک جبہ روشن عشقوں سی اندر ونہ
پریاں تخت ہوا اُڈاون شان دتا رب عالی
ہتھیلیں بدھیں رہن کھلوتے فرمانبردار حکم دے
ٹبراں وانگ منگائے خیراں جانے مثل عزیزاں
خوشبوئیں پھل باغ ارم میوے ذات بذاتاں
شہر مصر ول راہ دیاں دا رہے ہمیشہ چلدا
شارستان پرستاں تورہی کھر چلی سلطانی
عشرو ل لیسر محمد بخشا کیتا فضل الٰہی

مشرق مغرب دھماں پیاں واہ واہ شاہ مصردا ——— ہر سلطان سلامی ہویا ہر راجہ سر کردا

ظلم ستم دی عالم اُتے ذرا نہ رہی نشانی ——— عادل مروت والا جیں چڑھیا سیف ملوک نورانی

جتنے دُکھ قضیئے ڈِٹھے سفر فراق یتیمی ——— تنے حصے سکھ حاصل ہوئے کیتی رب کریمی

وصل سجن دا موج عمر دی سکھ بدن دل جانی ——— جاری حکم ولایت اُتے تابع جن انسانی

عشرت عیش رہے نت کردا حکم بہشت نشانی ——— ناں کوئی فکر اندیشہ تنگی ناں جیوں خوف زیانی

نویاں نت مراداں خوشیاں اندر باہر خیری ——— پرلے فکر نہ چھڈ دا دائم اوڑک انت دیری

اے ساقی ہن مدت گزری دردیاں اداسی ——— پٹ منہ مٹ الست نشے دا کٹ جھکی جھٹ باسی

(پُر بکتا — خم — سرنگوں — ساعت خندہ)

مدھ وصال پیال اسانوں آئی ترٹ داسی ——— ہیو پیالہ ٹڑاں محمد ہویا جیوا داسی

وفات یافتن بادشاہ عالی درجات یعنی عاصم ثانی جم

روزوں رات ہنیری آوے راتوں روز نورانی ——— مکر فریب دغا کر ٹھگے کم ایہو اسمانی

اکی نوں چا گگن چڑھاندا اگن سورج پاکے ——— اک نچھا دیں دا اگے محمد خوش رہے چپ کھاکے

اوہو داناں وچ جہاناں جو ہر کم دی واری ——— تے بازی اسمانے تائیں جانے ناں اعتباری

عزت تے اقبال اودھر تے کرے نہیں مغروری ——— ناں وچ شامت تے بدبختی چھوڑے ترور صبوری

دنیا دائم کھاوے ناہیں جو آوے سر جاوے ——— آخر دا کر خرچ محمد راضی ہو گھر جاوے

عاصم شاہ عبادت کردا جانوں دلوں زباناں ——— درد فراق مجازی اندر کھولے رمز حقانوں

بھلی عشرت عیش جہانی لگی جھک حقانی ——— باقی دل محبت اٹھی ایہ جگ سمجھیوس فانی

فانی دی آشنائی کولوں دل بیزار ہویا سی ——— باقی دل محمد بخشا اُٹھ سوار ہویا سی

ذکر شہادت کلمے پڑھدا خوشیاں نال مراداں ——— عاصم شاہ پکے گھر ٹریا چھڈ کچیاں بنیاداں

پنجرے وچہ اداسی ہوئی بلبل مست چمن دی
عاصم شاہ بلایا بیٹا سینے چھک لگایا
سکھ وسو تم سیف ملوکا ٹریا باپ سفر نوں
جاں تدھ سفر تیاری کیتی لگی اساں جدائی
جنھاں چھک سجن دی لگی پھیر نہیں مڑ ہندے
الوداع تساں تھیں بیٹیو کیتا یاد سہیلی
لے کے نال گیا جو آیا قاصد نیز سجن دا
حرماں اندر گریہ زاری حدوں ہوئی زیادہ
میر وزیر رعیت روندی لشکر دے سرکردے
تدھ نہیں پرواہ اساڈی حوراں خدمت گاراں
سانوں لکھ محتاجی آہی درشن دے سدھرائے
اک اک سخن مبارک تیرا آہا لعل یمانی
لطف احسان مروت شفقت کرسی کون اجیہی
مغفرت کرے رب تیتوں دیندے اسیں دعائیں
کفن صندوق تیار کیتو نے غسل دتا علماواں
نال ادب دے کفن پہنایا بند سوہنے ہنکائے
شہر خموشاں دے دل چڑھیا عاصم شاہ مصر دا!
اوس نگر وچہ اگے آہے اس تھیں وڈے وڈیرے
جاں تابوت پیو دا اٹھیا سیف ملوک شہزادے

پھاہی گرنے لائی کڑکی قید مکی جل ان دی
بہت وصیت دتی نالے الوداع بولا بابا
ماتم سوگ نہ کرو سفر دا چلے اصلی گھر نوں!
مڑ مڑ موڑ رہے ساں تینوں خبر نہ آہی کائی
اج سانوں کوئی موڑ نہ سکدا ناں موڑے ہن رہندے
اللہ بیلی جان اکیلی چلی چھوڑ حویلی!
عاصم شاہ پیالہ پیتا ہویا آہر دفن دا
آہیں ڈھاہیں کھلیں بانہیں روندا کھلا شہزادہ
کیوں شاہا منہ کج اساں تھیں ہو چلیوں پس پردے
کون اسانوں یاد کریسی یار ملے جد یاراں!
اک اک دم دی صحبت تیری سو سو عیب گمائے
ہر ہر پند تساڈی اندر ہر دل دی زندگانی
شالا چھک محبت تیری کدے نہ ہووے بیبی
راضی رہیں اساں پر دائم متھے وٹ نہ پائیں
ظاہر باطن چھتر نورانی سر پر کرے چھاواں
کیسر عنبر عطر گلاباں بھر شیشے چھنکائے
فوجاں دا کجھ انت نہ رہیا صدقے گنج گہر دا
شاہی چھوڑ رہیا ہو بردا دھرت اتے کر ڈیرے
صدقے خیر خیرات دتی حدوں بہت زیادے

روپے مہراں لعل جواہر مانک موتی ہیرے
اس تابوت اتوں سن سٹے چین چن رجے کیرے

جیونکر سیف ملوکے اتے بابل سی زر لائی
تیویں سیف ملوک پیو دی کھٹی گھول گھمائی

قدر موافق صدقے دتے کر اسقاط جنازہ
شاہ محل وچہ داخل ہویا بند کیتا دروازہ

فاتحہ آکھ گھراں نوں آئے رونلے تلیاں ملدے
ہائے ہائے دنیا تے کس رہنا بھلے بھلیرے چلدے

ایہہ ٹیل پور لنگھاون ہارا جو آیا اس ٹرناں
کون مقامی ہر دے سر تے کوچ نقارہ کھڑناں

دنیا باغ پرانا بھائی تویں تویں پھل بندے
پھلن سات چنیندی لبھے اک کوئی روز وسندے

ہر اک شاخ عمر دی نالوں توڑ کھڑے جدا مالی
پتاں پھلاں پوے وچھوڑا رو رو کہندی ڈالی

بیٹوں یار شگوفے کڈھے پھل ہوئے رنگ والے
مالی تر وڑ بازاریں سٹے برے وچھوڑے والے

اساں اُنہاں کد ملنا مڑ کے پئی ہمیش جدائی
رون پھل محمد بخشا رج نہ شاخ ہنڈائی

کئی بہاراں ہو ہو گیاں ڈھٹھے بہت بجالے
کئی ہزاراں بھور گلاں دے کر کر گئے نظارے

جائے کئی نہ نظریں آئے گل پھل بھور ہزاراں
دستاراں سر مٹی ہوئے سیکڑیاں سرداراں

لاکھاں سرو آزاد جیہے ہو ڈھٹھے سر پرتے
لکھ لالے رنگ لالاں والے گل دے داغ ہیرنے

کتھاں گئے جمشید فریدوں بہمن ناگ ڈنگالہ
کیخسرو تے رستم دستاں سام نہ ہویا سنبھالہ

کیکاؤس سیاوش کتھے کتھاں سکندر دارا
افلاطون ارسطو کتھے کر دے عقل پسارا

دنیا نال نہ گئی کسے دے ٹر گئے اکلے!
او ہو بھلے جنہاں جھنڈ رکھے اس دھوڑوں ہتھ پلے

جھنڈریاں وچہ خاکو ستے جگرا بیر نہ بھریا
اس جوئے جس بازی لائی کس نہیں دھن ہریا

دانشمنداں واکم ناہیں دنیا تے دل لانا
اس بُہٹی لکھ خاوند کیتے جو کیتا سو کھانا

جس چھڈی ایہہ کھائی سو ہو سگھڑ سیانا
ایسی ڈائن نال محمدؒ کاہنوں عقد بھانا

ہر تت نوں ایہہ بن بھندی بڈھی مول نہ وسدی
ہر اک سنگ کریندی گوشے نہیں اگی پروسدی

سو ہُو ہوتوں لگاندا اس دا شامت آئی جسدی
ہو ہو گئے تخت دے سائیں تاج سراں پر دھر کے
ننگیں پیریں گئی لے ویسی خاک دلے سبھ مر کے

ہر ہر نے دا بھر تھا کیتوس بنی محمدؐ کس دی
مہر اجے سلطان کہائے شان اُچیرا کر کے
کہو کی مان محمدؐ بخشا رہو نماناں ڈر کے

ماتم سوگ سنسار تمامی جا خوشی دی ناہیں سمجھ کدائیں
اک اک قدم شہاں دے سر تے خلق ٹرے جو راہیں ویہڑے پائیں

پھیر نہیں مڑ آون لگے تیر گئے وگ واہیں لو کے لاہیں!
جو کر گئے سو اج محمدؐ بھلک نہ ہوگ انھائیں بھر سیں آہیں!

پلنگھیاں بہت ہولائے چڑھیاں تسٹ زمین پر جھڑیاں
موتی کد ملے مڑ سپّیاں وِنجھ پئے وِچ لڑیاں
جِنت ول وِکھو فکر جدائی کیتے ملاپ نہ سکھ دا
سُن مُرلی دی لکڑ کولوں درد وچھوڑا رُکھ دا
مٹی گھٹے رُلدا جاندا جو کوئی سندر مُکھ سی
دُکھ دکھا گئی ٹرا گے جتھاں اساڈا دُکھ سی
کیتھے گل گئیوں اُٹھ کیتھے کر کجھ سُرت فقیرا
ہور رضا قضاء مینوں سی جے کجھ رب ارادہ
ٹھپ کتاب عماں دی رکھی شادی دفتر بھولے
نویں لئے سر دیا وزیراں صدر چڑھے مڑ صدرے
کر دا عدل انصاف شہزادہ خلق مراداں تکے
میلی نظرے ویکھ نہ سکے باز کبوتر تائیں!

کڑیاں فیر نہ مُڑیاں پیکے ساہوریاں جھک کھڑیاں
ڈگیاں بھلیاں خاکو رلیاں پھیر رکھیں کد چڑھیاں
لنب انگار نہ کیٹھے رہسن اَنت غم دھوَاں دُھکھدا
سبھناں دا ایہہ حال محمدؐ کہو کی حال منکھ دا
کھاٹ ملی دل رلیا تہیں تاں کس کسیدی بھکھ سی
مطلب دے افسوس محمدؐ کون اسانوں جھکھ سی
قصہ چھوڑ وڑیں وِچ حالاں بھجہ بھجہ ترت فقیرا
ماتم فاتحہ خیر درودوں فارغ ہویا شاہزادہ
جیوں کے تیوں اقبال حکومت ہین نہ دتے رولے
فوج رعیت اندر ورتے خلعت قدر بقدرے
سخت سزا تنہاں لیندے ظالم جور اُچکے
پیتی تے رل پانی پیندے شیر ببر تے گائیں

بھیڑاں نے بگھیاڑاں کٹھے پھرے وچ اجاڑاں
کوئی کسے نوں چھیڑ نہ سکے عدل چھکایاں داڑاں

ہیو وادیے دے کسب ہنر تھیں ہر کوئی کری کمایاں
دھاڑو مارو کرن مزوری چور کریندے لایاں

جس جس کم دے لائق کوئی تس تس کم تے لایا
دانشمنداں لائق داراں پایا عالی پایا

ملکاں اندر خوشیاں خوشباں وریندا جگ دعائیں
ظل اللہ اسا ڈے سر تے رہے قیامت تائیں

ظلم ستم دا بیٹ گوایا جس نے تخم زمینوں
عالم اتے دیوا بلیا صدق اسلاموں دینوں

لنگر درس لوائے شہریں لاہاں وچ سبیلاں
آس منداں دی آس پوجاوے بجھے شاہ دلیلاں

نال بدیع جمال پری دے رج رج خوشیاں کردا
اول کوڑا زہر محمد مٹھا پھل صبر دا

عاشق تے معشوق دوہاں نے چاہن چین لُجالا
شاہ پری دے پیٹوں ہویا بیٹا صورت والا

دم دم شکر الٰہی پڑھدے پئیاں سبھ مراداں
بہتی عمر گزاری دوہاں عیشاں نال صواداں

وفات یافتن سیف الملوک و نا پدید شدن بدیع الجمال از درد آن

ہائے افسوس انہاں دا چیہڑے سگدے ملن پیارے
سینے لاون اک ہوجاون غم بھلاون سارے

دھو تے جان غباراں دے جیتا رہے نہ کائی
عیشاں خوشیاں وچ گزارن کوئی دن نال صفائی

اوہن جیت ہنیری جھلے شمع خوشی دی بجھے
باغ دلاں دے پٹ اڈائے خزاں ہجر دی ججھے

دھند وکار غباری یاوے مارو مار کریندی
باغ وصل دے اندر آوے زیب خوار کریندی

لمی ہری امیداں والی ڈالی تروڑ گواوے
خوشیاں دے بھوڈال تمامی ڈال زمیں پر جاوے

سیف ملوک ہویا رنگ رتا نال بدیع جمالے
سدا ملاپ آرام دوہاں نوں غم نہ خواب خیالے

اندر باہر خوشی پری نوں ناں دکھ درد نشانی
ناں کوئی خبر وچھوڑے والی نہ کوئی فکر جہانی

سال پنجاہ پیو دے پچھوں سیف ملوک لنگھائے
بھر بھر پینے وصل پیالے تروٹک دے دن آئے

سبھ مراداں حاصل ہویاں سکھ سہاگ ہنڈاون
جاں اس دا ہتھ پہنچے بھائی پاوے انت جدائی
ایہہ پروانہ موت لیاندا فانی جگوں تغیری
واگاں موڑ امیداں دلوں کھچ لے پیر رکابی
سیف ملوک سنیہا سُن کے بہت دلوں خوش ہویا
بیٹے نوں سد تخت بہائیوس پند وصیت دیّے
جاں اوہ گھڑی نزع دی آئی کہیوس جی نہ آئی
کیتی عرض وزیراں شاہا اوہ محبوب پیاری
بیدل ہوسی دلبر تیری تک کے سفر تیاری
اکھیں اگے دیکھ نہ سڑدا اس دے وین سیاپے
عزرائیل فرشتہ آیا لے کے حکم جنابی
اُڈیا بھور آسماناں نے چڑھیا آئیوس بوء بہشتی
ہُدہُد چھٹ گیا اس قیدوں چھک لگی سرکاری
پاس لسبنت بہاروں آئیوس چھڈ جنگل دی واسی
منزل گور شہانی کر کے کیتا دفن شہزادہ
نکل گیا تراہ پری دا تڑ تراٹ بدن تھیں
پچھیوس کیسا شور ککارا جس میری جند مٹھی
کس آفت نے پھڑنا پھڑیا باز تتر جیوں پھڑدا
لوکاں سچ سنایا بی بی کوچ کیتا اج شاہاں

پر دشمن آسمان محمدؒ خوش انسان نہ بھاون
سیف ملوک اُداسی ہویا دنیا دلوں ہٹائی
دارالبقاء اندر چل شاہا کر کے ویس فقیری
جگ جیون دے گھوڑے اتوں اُتر بیٹھ شتابی
اِس پاسوں منہ رج لیوتے اس پاسے ول ڈھویا
آپ جہانوں رخصت ہویا خرچ عشق دا لیکے
نال اوہدے مل رخصت ہوئیے ہوئے نہ بے وفائی
حالت ویکھ فراق تیرے نفس کریسی گریہ زاری
دلبر نوں دلگیر تکن نفس لگسی درد قہاری
جے کجھ رب اوہدے سر لکھی پئی کٹے گی آپے
بڈھیا شاہ عشق دا کلمہ دتی جان شتابی
گیا ملاح محمد بخشا چھوڑ شکستی کشتی!
شہر سبا نوں ہویا روانہ کر کے تیز اُڈاری
پنجر سٹ چمن دل اُڈی بلبل جند اوداسی
ماتم ڈھا ہو واہ پچھری ہویا شور زیادہ
غیبوں سانگ کلیجے لگی گئی دوسلومن تھیں
ہائے ہائے لوکا نظر نہ آئی کس چھری ہیں کٹھی
ناگ نہ ڈٹھا ایں کن ڈنگی زہر کلیجے وڑدا
تخت اتوں لہہ تختے بیٹھے دنیا چھوڑ پچھاہاں

ایس دو کانوں اُٹھ کھلوتے ہوئے وداع جہانوں — وطن مقام پسند کیتو نے لامکان مکانوں

کن آواز پری نوں جس دم پایا یا یا وِن ہارے — ہو بیہوش زمین پر ڈھٹھی جان پران وسارے

کتنے روز بیہوش رکھی سی وحشت ایس سخن دی — عاشق کیونکر جرن محمدؒ سُن بد خبر سجن دی

جاں کوئی ساعت ہوش سنبھالی بلدا ایہ آوازہ — مڑ ہوندی بیہوش تمانی دردا ہیو کہ تازہ!

بہتے روز گزارے اینویں اوڑک اکھ ہکاڑی! — سیف ملوک نہ نظری آیا ہو ٹیوس حشر دہاڑی

ناں اوہ شاہ تخت پر ڈٹھوس نہ تابوت رُوانہ — اکو خبر سنائی لوکاں اوہ تک کیتا خانہ

چھاتی تے ہتھ مارے اول جھگا پاڑ گمایا — مت ایہ دُھواں باہر نکلے سینے منگھ بنایا

ہتھوں ہو رہی اس منگھوں نکلی درد قہر دی — سڑ وی بلدی اُٹھدی جھڑ دی ناں جیویں نہ مردی

چوہنڈیاں مارے ماس اتارے چھیل سٹیوس رخسارے — رت بھچول ہویا سبھ چہرہ سُرخ ہوئے ہنجھ سارے

وٹ مٹھیں وٹ مارے چھاتی وٹ پئے جد سینے — وٹ لئے دُکھ عشق بیاروں دے کے سُکھ نگینے

پٹ پٹ پٹ کیتے پٹ رتے پٹ پٹی گھت کٹے — سٹ سر سٹ سڑے دی لیندی بھن زیور سٹ سٹے

ٹیک ٹیک زمیں پر ٹھلکے ٹیکے کھا پھٹک دے — کٹ کٹ ہتھ ہوئے رت گٹ گٹ مارے وردا لٹک دے

اندر لاٹ لٹکدی نکلے لوئی لٹک لٹا کے — در دو چھوڑے بھاٹک پایا منہ منہ مار پٹا کے

کدے طمانچے منہ پر مارے کدے گھتے ہتھ والاں — توڑے چھک کنوں جھک والی تر وڑ سٹی دہن مالاں

زلف پٹی کر بیند ڈھی بلیند ڈھی گلیں ناگ کھلارے — اوسے نوں سبھ ناگنیاں نے مڑ مڑ کے ڈنگ مارے

جاں بیتاب ہوئی رہ گئی پٹ کیتوں بھن دینگاں — کر کر وین لگی پھر رون کوکے وانگ کلنگاں

کتھے شاہ سنگار تخت دا بھاگ سُہاگ تتی دا — کرسی کون غریب نوازی جاہ وراگ تتی دا

کیوں اوہ سفر اجل دے ٹریا ایڈ شتابی کر کے — میں بھٹھ بیر رکانہ جمیں سر قدماں پر دھر کے

جاں اس کوچ جہانوں کیتا تتی کول نہ آہی — کیکر چھوڑ اسانوں ٹریا کس راہ ہویا راہی

ناں رنجور نہ منجی پر ڈٹھا بدن ترانوں ہریا
تتی نے اس وقت نہ لائی کنڈ اوہدی سنگ چھاتی
جاں تختوں لہہ تختے چڑھیا توشہ کنت تتی دا
جس دم کفن لوایا اس توں درزی سیر شتابی
جس دم جاء ڑے سن اس نوں آہیں ڈھائیں بھر کے
جاں ساہی دے ڈبے وڑیا ذرہ تیسم بدن دا
ہائے افسوس جہاں تاں الیس زبان ترے دا
ایہ دُکھ ورم نہ جاسی ہوئے تو ڑے میں مرگیوس
ہائے ہائے سیف ملوک پیارے حال نہ ویکھیں میرا
چلدی واری یاد نہ کیتوئی ٹربوں یاد چھوڑا
سجناں ایہ سجنوٹ نہ آہی یاراں نال نہ یاری
ترٹی لت کلیجے الیسی کدے نہ باہر نکلسی
الیسی جاگیوں ٹر نشاہا جتھوں کوئی نہ مڑدا
درد قصائی اندر وڑیا لے کے تیز کٹاری!
ہٹی کڑاہ ندی دی تھی تیسیں پاہ تلبیندی
اک اُڈیا اک پھاہی بھاتھا حکمت کاریگر دی
اندر باہر بھابڑ بلیا گتے نہ دِتے سر دی
جتول ویکھاں درد لبنے دُھواں دہار غباری
کتھے راج سہاگ تتی دا لوٹھی جیں کواری!

ہسٹر پلے نال نہ پونجھے ناں سر جھوبی دھریا
بھار میرے پر سٹ نہ بیٹھا آخر دم حیاتی
ہنجوں پانی نال نہاندی تکدا انت تتی دا!
رتو نیر اوچھل جگر دا کیتا تہیں گلابی!
روندی پٹدی نال نہ کیتوس باہنہ سرے پر دھر کے
ہتھیں آپ نہ کیتا تتی بستر صاف سجن دا
لگا داغ کلیجے اُتے اس نقصان تُسے دا
جاندی واری نال نہ کھڑیوس وہن ہجر دے پٹیوس
کی کجھ ظلم تیرے بن ترٹے دسدا جگ ہنیرا
ناں منہ ڈٹھا تاں سنگ گیوس وسم افسوس نہ تھوڑا
یاد کیتے بن گیوں اکلا مینوں دے سر بھاری
جب لگ ہڈی ماس تتی دا ہٹی وچ نہ گلسی
گھیے روگ کنوں دل میرا اگھرک رہسی پڑدا
گیا کلیجہ بُرنے کیتوس سیخ بھتی وچہ ناری!
خار وخار ہویا سبھ گوشت کھرک اگ کھلیندی
چکوے چکوی پیا وچھوڑا طاقت نہیں صبر دی
ساعت گھڑی محمد بخشا ثانی روز حشر دی
کتے آرام نہ نظری آوے سڑدی دنیا ساری
سنجیں سیح محمد بخشا ہر دم کھاون ہاری

کتھے یار کتھے رَل خوشیاں کون تتی دا بیلی
خونی لہرا یہ شہر دسیندا دوزخ گرم حویلی!

تن کوہو دل بھج میرا درد تساڈا تیلی
تتی تاں داں لاہو محمد پیر طیمی جان اکیلی

کی کجھ حال اساڈا سیو لدگیا پھٹ بتاں
لوں لوں گھا فراق او ہدیا کتنے سیڑاں بھناں

پکڑی جان عذاباں جیونکر بیلنیاں منہ گنّاں
آکھن رہو نہ رہاں محمد صبر پیا بن بھناں

ایہو بھلی میرے حق رہا جا ساں پاس سجن دے
درد بخار اندر دے پھولاں بھیٹ دسالاں من دے

کی کجھ ہاوس میرے سنگ کیتی ظریا سٹ اکلّی
دُکھ او بال نہ ٹکن دیندا کیکر یہاں بخیلی!

کیتا حکم چھاں منگایا چڑھ ڈولی اُٹھ گئی
جا کر قبر کلاوے لیویں وانگ سجن گل لگی!

چہرہ زرد مٹی پر ملیا رتو نیر چلائے
دلبر نوں آزار دلاں دے درداں نال سنائے

کدی سر اندی کدی پواندی جمیں خاک قبر دی
کوکاں تے فریاداں کردی نامراد نہ مردی

جیکر موت ہوئے ساتھ میرے بندی ترت قبولے
سیف ملوکا حال تتی دا دیکھاں ہی کت سولے

کیوں مترک اساں بھتیں بیٹھوں بات نہ پچھیں موئے
او ہو بدیع جمال پیاری سر تیرے پر جھولے

تیس زمیں وچ اوہلے ہوئے جیونکر لونڈا آسمانی
میں وچ مٹی گھتے رُلدی گلھاں وانگ نمانی

جس صورت دا اوال تینوں سی لکھ جانی دے دل دا
او ہو حسن پری دا شاہا خاک تیری وچ رُلدا!

جس کارن ندھ کارن کیتے جھلے دُکھ ہزاراں
جاں او پھل ارم دا لدھا آیاں عیش بہاراں

شاخوں تروڑ گھتے وچ رستے آپ گیوں نہ باغوں
کولہ ہو گیا اس نا غوں بدن مثال چراغوں

سیف ملوک بندوق لگائی کوک تھیں بن کاری
غم میرا غم خوار نہ بھیدا کون کرے غم خواری

جلیا بلیا جیو تتی دا اگ لگی جیوں رو داں
بھانبڑ بھڑک اٹھے بھڑ کارے زمیں زمن تک دھوواں

لوہو بھریا مکھ تتی دا یار ہوندا تد دھوندا!
اج میرا یہ درد وچھوڑا جو تکدا سو روندا!

لگن چڑھن دا راہ نہ کوئی دل وینّدی دھرتی
شالا بھاو نہ لوے کسے دے جو سر میرے ورتی

لد گئے دلدار دلے دے پھیر نہیں مڑ آئے
جاں قبروں کجھ خبر نہ لبھی صبر قرار نہ رہندا

دونی بھڑک لگی اگ سینے خالی ویکھ ٹکانے
کدے گھر میں منہ پلّے پاندی رتو نیر چلاوے

آئی باجھ نہ مردی جیوے بن پیتے بن کھادے
ناں اوہ رنگ نہ ونگ حسن دے بدن کرنگ ہویا سی

کھاون پیون یاد نہ رہیوس ہویاں سبھ خوراکاں
منہ پر خاک سرے پر گھٹا گھٹ وسدا وچ نیناں!

پانی اَن نہ چکھے مولے اکھیں پلک نہ لاوے
سُنجیاں اکھیں لوہو بھریاں لاسن گیاں لاسوں

چین آرام گئے لد سارے گل کلام نہ بھاوے
دیدے دلبر ویکھن کارن بن دلبر کیوں رکھاں!

اکے تے ایہ منور دیوے روشن سان دیداروں
اُٹھے پھر نہ ہویا کم اس داروں دھووں آہیں!

اک دن پھیر قبر دے اُتے درداں گھیر لیاندی
دن دن بھار ہجر دا ودھدا زور تحمل گھٹیا!

اوہ پری سی اُڈن والی اُڈدی جے جیت جاندی
دلبر آپ جہاندا ہویا پھیر نہیں ست جاندا!

بابے نانک بانی اندر بات کہی یک رنگی!

پُھل دا بھار نہ جھلیا آہا رب پہاڑ سہائے
ونجر گھراں وچ ڈھونڈے جائیں جیہتی شاہ سی بہندا

سُنجیں تخت سُنجیں گاؤ تکیے سُنجیں پلنگ سرہانے
کدے قبر پر جا شتابی لیندی گور کلاوے

درد فراق محمد بخشا دن دن ہوندا وادھے
توڑے ہار سنگار نہ چھوڑے انگ ملنگ ہویا سی

دل دا شہر اجاڑ کریندی سٹے پاڑ پوشاکاں
گھٹ وچ درد مقامی ہویا آکھے کدے نہ دیناں

رو رلے تیں تلبیے ہوئے لَطریں کجھ نہ آوے
سڑیا نور نینوں دھو کھڑیا ہڈ وچھنے ماسوں!

اکھیں مور رہے حیرانی دین وجھاپ الاوے
جنہیں اکھیں یار نہ وسے بھٹھ پیاں اوہ اکھاں

جاں چھپیا دیدار محمد بس تمام سنساروں
پٹ کر سٹے وچ محمد گذری اک چھما ہیں!

چہرہ پاک ملے وچ خاکو کون نجیب کرلاندی
جے چاہے تاں توڑ لیو جائے راہ نہ جاندا سیٹیا

اوہ ناری ایہ خاکی بندہ خاک ہویاں چھڈ جاندی
دوہاں جہاناں وچ محمد خوب پریت پکاندا

وس ہویا مڑ جاندا ناہیں ریت سجن دی چنگی

روندی روندی نوں غش آئی ڈھٹھی نال ہلاکی
خدمت گاراں نال شتابی تھلاں وچ پچائی
آ خوشبو سبیہا دتا رکھڑے گلاب بولاندے
حسن سمندر خفاں وچوں سی قطرہ صاف نورانی
باغ حجازی اندر آہی بوند سچی شبنم دی
حق اپنے سنگ ملحق ہوئی جیوں بو وچ گلاباں
خویش قبیلے خدمت گاراں پایا شور گکارا
جو سُندا اسو نجوں بھر دا ہر کوئی ہاہکا مارے
جوں نیر وگے پرنالے نالے آہیں نالے
شاہیری دے درد وں تاریں زلفاں پٹ پٹ سٹن
جیونکر ادہ کر بندی آہی سیف ملوکے کارن
روان پیٹو دے جاں ہو چکے غوغے کتنی واریں
جیونکر مینہ بہاری دھوندا روشن پھل گلابی
انگ گلابی نے رنگ کیسر رنگ عجائب بندا
تہ بہ تہ پہنائے پروے کلیاں وانگ لپیٹی
سیف ملوک شہزادہ آہا دفن ہویا جس جائی
جنگا گور جنازہ کر کے دفن پری نوں کیتا
ماتم بہت مصر وچ ہویا روندے مرد زنانی
بند بازار رہے کوئی مدت کوئی نہ آوے جاوے

بھناں چھٹ گیاں رنگ بھریاں چڑھیا ساہ چلاکی
دتو سن جاں سجن دے درد وں نیک گھڑی جد آئی
بلبل مست چمن ول اُڈی ورتن لین گلاں دے
ندی حجازی اندر آیا بن کے شکل زنانی
سورج ویکھ ہوئی اُڈاچی جاگی سک جنم دی
ٹبر بن تنہہ اندر جیوں ہے مستی وچ شراباں
اج بدیع جمال پری دا ہویا کوچ نقارا
عورت مرد مصر وچ رُنے شور ملک وچ سارے
اتر داں جل پاء نہائے آہیں تھکن جاوے
سخت طمانچے منہ پر مارن جھکیں باہاں کٹن
تیویں ہون سیاپے اس دے درد تپایا آہرن
رو رو غسل پری نوں دتا نیک اجیلاں ناریں
تیویں بدن پری دا کینا جو بن نات جنابی
سجرے پت چنبے دے وانگر باناں سبز کفن دا
چلی دوالے بند عشق دے بنھ کمر توں پیٹی!
قبر او ہدی دے نال برابر اس دی گور بنائی
عاشق تے معشوق محمدؐ وصل پیالہ پیتا
کئی دہاڑے اُٹھ نہ سکا خلق رہی حیرانی
ناں دربار کچہری لگی ہر کوئی رووے ڈھاوے

سیف ملوک بدیع جمالے کر کر یاد لوکائی
آہیں ڈھاہیں بھر بھر روندی جیوندی رہندا جائی

واہ واہ بھاگ تنہاں دے جنہاں دلبر کول وسیرا
جیوندیاں بھی رہن اکٹھے مویاں ہووے اک ڈیرا

واہ عاشق معشوق جنہاں نے ہوئے پار اتارے
جیوندیاں نت داہد واہدے مویاں بھی قول نہ ہارے

اس پچھے اُس سفر کٹے سن اُس پچھے ایہ موئی
واہ بیت محمد بخشا دوہاں ولاں تھیں ہوئی

الیس پچھے اُس شاہی چھیڑی اوس پچھے اِس اکھیں
خالو ہے لے محمد بخشا وال جنہاں دا لکھیں

پاوے لاکھاں فیض اتہانے جان ہمیت بدن دے
دیلے ولدے روشن ہوئے نال جمال سجن دے

قطرہ عشق محبت والا پاون خیر جتابوں
پر کر دیون ٹھوٹھا میرا خاصے شوق شرابوں

دنیا تے دل لان نہ جینگا جھٹھا اس دی آشنائی
سبھ جگ چلن ہار ہمیشہ نہیں نباہو کائی

جتوں ویکھو قید غماں دی کس خلاصی پائی
کرے خلاص محمد بخشا رحمت لطف خدائی

در شکایت ظلم زمانہ بطریق عاشقانہ

باشک ناگ آسمان اساں پر غضبوں کنڈل مارے
آدمیاں نوں ڈنگن کارن جھجلی نت کھلارے

کنڈل گھت کیتا اس قیدی کس راہ ول نس جایئے
ہر دم فکر اساڈے لگا کردا کھائیے کھائیے

ڈنگ اس دے تھیں کوئی نہ خالی ہر اک نوں لہر دہائی
سیکڑیاں وچ اکس کسے پر رحم نہیں اس بھائی

ظلم اس دے تھیں کوئی نہ چھٹا ہر اک نوں بھیٹ کینوس
زخم گھنے تے مرہم نہ کوئی ناں بنھ پٹی سیتوس

ویری دغا کماون کارن کھیڈاں کر کر دسدا
سوگ دسے بن نیلا دہیں راتیں کھڑ کھڑ ہسدا

راتیں بنے بربڈا جیبا شیر دیہاں اک رنگا
شیر بربڈے دے منہ آیوں ایہ سنسار کرنگا

دم دم فکر غماں وچ مرئیے کر خفگی دل تنگوں
کیکر ہوگ بچا اساڈا ظالم شیر پلنگوں

جس پاسے اشنائی کریئے یکا لا یرانہ
اپنا آپ نہ نال بناہو کی سنگ کر گ بیگانہ
ماتم سوگ غمی جگ سارے ویکھو کون سکھالا
اک گھڑی دے سکھ دا بدلہ کتنے روز کشالا
کیوں کلیاں منہ لاہے پردے سبزہ خاک ملیندا
سرو آزاد کھلوتا قیدی ارغواں رت پیندا
نرگس نال رنجوری روندا بھر آنسو شبنم دے
جگڑی دا دل سوسو ٹکڑے مارے دھپ گرم دے
جھلن دکھ ہوائیں کنوں کھیڈن حال غماں دے
خمرے کوئل کوکو کردے کیسی کوک سنانیدے
سوگی بھور وجاون تاراں گاون سوز ہزاراں
گھگی طوطے دے گل گانی طوق جویں بریاراں
ایسا ویکھیا حال چمن دا وقت بسنت بھلاں دی
ٹھنڈی واء مرتیندی آہیں واہیں جیت ٹھلاندی
کیتا فکر فراق سجن دے پتاں دا منکھ پیلا
برف غماں دی ساڑ سوکایا سبزہ رنگ رنگیلا
رونق رنگ گئی خوشبوئی باغ اندر جو آہی
ننگی شاخ کنگال بیچاری لوٹی جویں سپاہی
کاں کاں کردے کانگ کلاے الاں پان پوہار

اوڑک پوے وچھوڑا اس تھیں کرکے کوئی بہانہ
سبھ جگ فانی ہوگ محمدؐ کت دل گیا زمانہ
جے کوئی سدا سکھالا دسدا سو بھی ہے دکھ والا
رت بسنت محمد بخشا ویکھ چمن دا چالا
کیوں گلاباں کپڑے پاڑے رنگ پیلا دل تھیندا
سنبل کیوں حیران پریشاں لالے داغ سنیندا
کیوں بنفشہ کالا ہویا سوگ پیوس کوئی غم دے
نویں جھلن منہ محمدؐ جیبے نال الم دے
بولن خوش آواز جبا ورھولن درد غماں دے
کتھے سکھ محمد بخشا بھرے جہان دکھاں دے
خوش سوئی جس چیت نہ لایا وچہ ایہاں گلزاراں
دمن کول خلاص محمدؐ بیٹھا ہی پئی سنساراں
کرو قیاس ہو ویگی کیسی سرد خزاں گلاں دی
سر داو ساس محمد بخشا جھل فراق جھلاندی
ننگا تر نبڑ ہو کھلوتا ہجر کنول رنگ نیلا
ککڑ ہوئے محمدؐ پانی جھاگ ہجر دا بیلا
ماتم سوگ پوشاکی لائی کاواں رنگ سیاہی
کھڑ کھڑ کردے پت محمدؐ چلے وطن چھڈ راہی
ہو سندے لٹک رہے چمگدڑ الو جلی مارے
بعضے اٹھے

سر منہ پرنے ڈھینڈ وتلے پتر وادُو ڈارے
وقت بہاراں اوہ عمناکی وقت خزاں ایہ رولا
جگت زمانہ دُکھیں بھریا رون دھوون آہیں
ہر دم کوچ نقارہ سرتے کھُڑ دا پیا سُنیندا
کالے اک اک وچھڑ چلے گورے خط لیائے
اُڑ کے ٹرن لگوں جیں ویلے موت سلام پچائے
اڑ یا اجے نہیں اُڑ ڑیوں کی ہویا اُڑ ٹڑیا!
مشرق دی جد مغرب سٹی کس کم تیرا جُھریا!
منزل مارن والے گھوڑے لنگ لنگیں ہن چلدے
وَلْ کھڑ سن ول ہو سیں ہا سیں ول گدھیں وَل ول دے
قوت باہ گئی کر بھگا گنڈ کا سٹ نہ جھلدا!
ڈھلا ہو یا وضو دا قبضہ دائیوں پھڑ پھڑ ہلدا
معدہ سرد غذا نہ ساڑے دست اپھارے پیڑاں
کھنگ لگی کف آئی جانوں چڑھدی لہر اجل دی
اک پل غم نعبیر نہ لنگھدا بلغم زور اپایا
ہتھاں نوں تھر کتب لگا جھولا تدھ بنایا
بھار اجل دے لک دُکھایا تاں تدھ چک بنائی
موتی جڑے برابر جٹے دند ہوئے رنگ پیلے
تدھ جاتا کوئی کیڑا لگا دند نزولوں ہلدا

ہو رہے بیتاب بیچارے سُکے منہ فوارے
کدوں ہووے گا دنیا تے سکھ میرے معقولا
جے سکھ ہوگ کتے دل تاں بھی آدنیاں نوں ناہیں
ساتھی ٹر وے جاندے دسدے کیونکر سکھ وسیندا
بھوں بھار تیار سفر دا کوچ سُنیہے آئے
لے سلام سناءِ محمدؒ کون امن بھریائے
بدلے نوں جھٹ کٹن دیہہ کھانے وریں تھُل نہ پُریا
کہے محمدؒ ناں ہو غافل سمجھ منان توں پُریا
رہنگیں وا او بناہو جیس نوں جھولے نے اتول دے
کاغذیاں تھقیں کد محمدؒ مٹدے لیکھ اول دے
جاں چڑھ ہالے نال جھو ہارے کچرک رہسی چلدا
بادی تے بواسیر محمدؒ کرن بہانہ گل دا
کلکھاں دی اگ کچرک دیسیں سونف جوین ہر پڑاں
تم ساہول تم ساہ ہوئے نے تر کھ کرے جند چلدی
آپ ہتھیں منہ لٹھ لیوئی عاصا موت ٹکایا
ایہ جھولا اوہ جھلیا کہندا اچھڈ دیہہ مال پرایا
چک لئی اوہ قوت اس نے آہی جیس ٹکائی!
کسراں دتھاں چھیک پئے نی دین لگوں وچ تیلے
کہہ کیڑا کت پاسوں آیا کہن نزول اتول دا

لے دانا دل نام مکان اولیائے امیر پور کی حد میں ہے جس کو بھینگن کا درد ہو اس کی خاک ملنے سے آرام ہو جاتا ہے لوروَل معنی کھیرے کے بھی ہیں یہاں دونوں لگتے ہیں اور دوسرا بیت خود ظاہر ۱۲

ہکوں پانی ہی مہانی رڑکیں سنج سویرے
پانی رڑک وہانی الویں کہہ کی حاصل تیرے

ٹھنڈر کام بناویں موہوں کام ہویا من لوڑا
اس شوروں پت رہندی ناہیں کی لوڑیں پت شورا

ٹھنڈا ہویا بازار عمر دا اہو ٹھنڈر بجورا
اجے محمدؔ حرص ہوا لوں ٹھنڈ نہ پیا بھورا

چشماں چشمہ جل دا ہویاں اٹھے پہر ادبنا ہو
ٹھنڈیاں باراں تھیں چھپ بیٹھو بار رہیندے آہو

جس جس پاسوں آن رلے سن ہوٹے اتے ول راہو
دجھڑ چلے سبھ ساتھ محمدؔ کوئی نہ نال نباہو

دھند غبار ستسار وسیوے ہار ڈھٹھی جد ہرنی
سرمچواں سے تیر چلاؤ سرمے ول نہ کرنی

ڈوہلی شیشی صاف نظر دی گھٹ بھرنی کی بھرنی
عین گییئے پھر کی محمدؔ عینک نک پر دھرنی

ہک ہک کر کے لیندا جاندا جس دتیاں ایہ چیزاں
رل ڈھوں زمی گھڑی غنیمت ہوگ فراق عزیزاں

جتنے ساری دنیا اندر پت درختاں اتے
اتنے صورت سوہنی والے خاک اندر رل ستے

جتنے پھل جگت پر سارے سوہے چٹے پیلے
ہر ہر رنگوں نہیں نشانی ہو ہو گئے نہ نگیلے

سبزی نالوں وافر گذرے سبز لویشاکاں والے
لالے تے گلنار دل دا فر رنگ جنہاں گل لالے

چٹے پھل جگت پر جتنے دسلے وانگ ہشاکاں
وودھ اس تھیں ہوگزرے کتنے جنہاں سفید لویشاکاں

ہوئے وودھیک گلاباں کولوں سوہنے مکھ گلابی
زرد پھلاں تھیں بہت محمدؔ عاشق جگر کبابی

پنکھی خوش آواز ہزاراں جو باغاں وچ بولن
شاعر گھنے انہاں تھیں ہوئے سخن جواہر تولن

آہیوا پنے بول آوازے کوئی نہ کسے جیسا
ہکناں دا مُل ہزاراں تھیں ہکناں دھیلا پیسا

جیسا جیسا دان کسے نوں دتا بخشنہارے
سو ٹیوو رتن ہوندا بھائی وِبندا کون اُدھارے

جو جو چیز ہٹی وچ ہوسی سو لدھی بنجارے
ہک بنجارے موتی وِیچن ہک منکے کچکارے

بسر ور تے جس حال سنائے لعل جواہر ادہا
جس اشمتر سنی سنائی عمل اونہاں دا لوہا

حالاں والے گئے اگیرے کر کر سحر حلالاں
جھے جھے رب دتے گھوڑے دس گئے سبھ چالاں

سخن کسے دے ہیرے موتی کوئی جواہر لعلاں
روشن شمع مشالاں جھنّے ہور چراغ اُچیرے
آپ ولوں تدھ مُہراں ٹکیاں فکروں رکھ سیاری
جنہاں صرافاں اگے رُلدے لعل جواہر پنّے
دیہن تونگر زرفاں والے کھانے خاصاں عاماں
سوہناں منقا ویکھ کسید امندا تاں بھرت مرناں
اگے سخنی بتیرے ہوئے شاعر چنگ چنگیرے
وڈے نظم کتاباں والے کون انہاں نوں رلدا
شاعر بہت پنجاب زمیں دے ہوئے دانش والے
ہکناں جوڑ کتاباں لکھیاں قصّے ہور رسالے
اوّل شیخ فریدؒ[1] شکر گنج عارف اہل ولایت
پھر سلطان باہو ہک ہویا خاصہ مرد حقانی!
بُلھے شاہ دی کافی سن کے ترٹدا کفر اندر وا
فرد فقیر ہویا کوئی خاصہ مرد صفائی والا
بالو باب فقر دے اندر وڑیا نال سنبھالے
سَل سَل لعل پروتی تسبیح مرد ظریف مداحی
ہک کوئی جان محمدؐ ہویا رسلے سخن سناندا
کوئی کوئی دوہڑا آکھ سنایا ہور کسے مستانے
شاہ چراغ ہوئے اک سیّد دیوا دین دنی دا

ہک دیوے ہک شمع محمدؒ ہک باتتد مشالاں
کی چراتی تیری اوتھے کھیسن رکھ پریرے
بر جے ترن صرافاں اگے تاں آدل مت کاری
کچے منکے ویکھ اساڈے کدانہاں دل مَنّے
کلیے اتے پلاؤ پاکیزے حلوے نال باداماں
کھہ کی رلسیاں تدھ کنگالا جو جڑیا سو جھڑناں
نکے وڈے محمد بخشا ایں بھتیں سبھ اچیرے
ملح انہاں دی آکھن جوگا ناہیں قدر عقل دا
کافی باراں ماہ جنہاں دے دوہڑے بیت اُجالے
کدھر گئے اوہ سنگ محمدؒ کر کے ویکھ سنبھالے
ہک ہک سخن زبان او ہدہدا رہبر راہ ہدایت
دوہڑے پاک زبان او ہدہدے روشن دوہیں جہانیں
وحدت دے دریا دے اندر اوہ بھی دتیسا تروا
فقہ اندر بھی جیبت سخن ہے عشق اندر خوش چالا
بیت ترازو تول بنایوس مسئلے دسیوس نالے
ہتبل ہتبل سخن دی چڑھیا پی کے مست صراحی
دوہڑا اس دا کاری آمویاں دلاں نوں جان محمدؐ یاندا
اس دا بھی ہر تیر محمدؐ لگدا وچ نشانے
دھنی ملک مکان اونہاندا شہر جہان سنیندا

[1] حضرت خواجہ فرید شکر گنج اگرچہ ایک صوفی منش ہوئے ہیں مگر فلسفیانہ شاعری میں بڑھے ہوئے تھے یہاں یہی ذکر ہے ۱۲

ہر ہر سخن اُنہاں دا سوہنا موتی بحر صفایوں
سیوک خاص انہاں دا ہویا دونی چند زیادہ
چھڑی چھڑی گل آکھی لیکن جو آکھی سو ہچھی
خالی خللوں کہے خلیلے خوب سخن کجھ تھوڑے
سخن شریف شرف دے رچے کتھے شاہ شرف دے
ہک ترنوٹ گراویں اندر تخلص ہویا عبداللہ
میاں ہک امام بخش سی رہندا اوچ بناہے
وارث شاہ سخن دا وارث نندے کون انہاں نوں
جیہڑی اوس چوہڑیٹی آکھی جے سمجھے کوئی ساری
شاہ مراد جنے دے کتھے سخن مراداں والے
مقبل دی گل سدھی سادی ہے مقبول پیاری
مدح مبارک اندر پہلا بیت کیا اس جیسا!
میر علی کوئی نال صدق دے مدح مبارک کہندا
اشرف تخلص نوشاہی ہویا اشرفیاں شعر اس دے
حیدر دے سن بیت مرید اخیر نفس شیطانی
واہ دوہڑے محمود سخن دے خون غماں دیوں رتے
کوئی کوئی بیت پرانا لدھا سنیاں شاہ فضل دا
ہور غلام ہویا اس آکھے عمدے بیت سسی دے
مصطفے ہویا سیالکوٹی جاں چایا اس درد دے

جیوں دلبر دا چہرہ روشن جوبن ذات خدایوں
بازی جت سخن دی اس بھی کہے کبت زیادہ
پیلو سُتھرا پہلے ہوئے بہت زمیں جد کجھی
دردمنداں نوں فیض پچاون فیض بخش دے دوہڑے
بیدھڑیاں نوں راہ دکھاون رہبر اوس طرف دے
دوہڑے بیت کہے اس چنگے نہیں کتابیں کھُلے
شعر اوہدا بھی وانگ صبونے میل دلاں توں لاہے
حرف اوہدے تے انگل دھرنی ناہیں قدر اسانوں
ہک ہک سخن اندر خوشبوئیں وانگ پھلاں دی کھاری
محبوباں دی جھنڈ لہاون واہ مستاں دے چالے
لفظ کمیں تے معنے بہتے یادر کھن دی کاری
ہکو بات لکھاں نقلیں اُچی وچن مصنف ایسا
ہک ہک نقطے دا مل بھائی لکھ لکھ لعل نہ لہندا
واصل دے سن بیت محلتی بکرے وانگر کس دے
بیت سدھے دیدار بخش دے سخت کمانوں کانی
میراں دے کوئی بیت عجائب درد ہواہڑ دل تے
پر اوہ بھی کوئی دکھیں بھریا بولے جلدا بلدا
واہ واہ میر حسین ثنائی خوب جواب دسی دے
جنگ امام علی الحق دا خوب کیا اس مرثے

حامد جس امام صاحب دا اوڈا جنگ بنایا
ہور ہویا کوئی پیر محمد اس بھی جنگ بنائے
دوجا پیر محمد دوٹھا موضع نوناں والی
میاں معظم دین ہوراں نوں عظمت ملی حضوروں
جس انواع شریف بنائی ہور ہویا کوئی عبدی
رانجھا برخوردار سیند البیل باغ سخن دی
حافظ برخوردار مصنف گور جہاں دی جٹی!
عبد حکیم زلیخا جس نے ہندی وچ بنائی
ہک صدیق کہاوے لالی مرد بھلا کوئی ہویا
آیت اتے حدیث پروتی وچ وچ وانگ گلاباں
ہاشم شاہ دی حشمت برکت گنتر وچ نہ آوے
اوہ بھی ملک سخن دے اندر راجہ سی سر کردا
مختصر کلام انہاں دی درووں بھجی بوٹی!
ہک شیریں فرہادے والی گل وڈا سنائیوس!
حضرت خسرو شیخ نظامی دسد ہور کیتا بیس
یا اوہ ہور ہویا کوئی ہاشم ہاشم شاہ نہ ہویا
ڈھونڈ روایت سچی کوڑی کرنا سی ایہ کارا
متقدمیناں دے فرمائے بھنگ نہ پوے پیارے
برت ترازو تول بنائیوس ساوے لذت والے

ہک ہک سخن او ہدا ایہا ہر گز مل نہ جاندا پایا
موتیں صاف زمرد سچے لڑیاں بنھ ٹکائے
چٹھے دی اس یار بنائی مُہریں بھر لویں تھالی
گوہر سخن پروتے اس نے حضرت جیوے توڑوں
کیتوس خوب بیان فقہ دا سبھناں رحمت ربدی
شعر او ہدا جیوں واؤ فجر دی آنے باس چمن دی
ہر ہر بیت او ہدا بھی مٹھا جیوں مصری دی کھٹی
اوہ بھی دردوں خالی ناہیں فارسیوں الٹائی
بہتر یوسف دا اس مہرا جس پھل پر دیا!
سبھناں نوں رب صاحب بخشے نالے اساں خراباں
در یتیم جواہر لڑیاں ظاہر کدھ لٹاوے
جس قصے دی چیڑھے تھے سوئیو سی سر کردا
درد ہویا تاں سبھ کجھ ہویا کیا بلبل کیا چھوٹی
عام خلق بھی سنی سنائی چا تصنیف بنائیوس
ہاشم نے کجھ ہور سنائے ناہیں روا حسابیں!
یا اس شیریں خسرو والا معلم راز نہ ہویا
خیر اس درد بیان کرن دا آہا مطلب سارا
سنے سنائے اس بھی آکھے کی سر دوس بجایے
کلیاں چن چن ہار پروئیوس نرگس نے گل لالے

پھیر ولایت شعر سخن دی احمد یار سنبھالی
دھونسا مار تخت پر بیٹھا مل پنجاب حوالی

تیغ زبان چلائیوس ترکھی وچہ پنجاب زمینے
سکہ ملک سخن دے اتے جڑیوس نال آئینے

ایسی غالب بن کے چلی ضرب اوہدی وچہ دھرتی
بہت صرافاں نے چھنکائی وٹا لا اونہہ پرتی

بھر بھر ٹک سٹے اس تتویں ملکاں اندر روڑے
سوہنے صاف گھنیرے قطرے ٹبل وانگر چھنڈے

باز طبیعت اس دی والا گگنوں ہو یو لتھا
جس اوہ بازو کایا مڑ مڑ دھن تو ہیں اوہ ہتھا

ہر قصے دی ہٹی اس کے زیور لاد سنگاری
صنعت تے تکلیفوں گھنے زینت کر کر ساری

قادر بخش قلم دا گھوڑا اس میدان ہلایا
چھوٹے جملے چھال نہ دسے چال صفاء چلایا

سادمرادے بیت ولیکن یمن برکت والے
مٹھا حلوا کیتوس اس وچہ پاندا کون مسالے

جاں معراج مبارک کہیوس ندی سخن دی تریا
پاک ہویا ہر عیب خطائیوں نوروں منہ ہتھ بھریا

گوجر اندر چھوہراں والے مرد ہویا کوئی لگے
اس بھی نام محمد آہا لگا اس اسر گے

تھوڑے جیسے بیت بنائیوس ستے درد جگانسے
سانگ غضب دی دانگ محمد سل کلیجہ جانسے

میرے اس دے بیت نہ رلدے جیکر سمجھو بھائی
انہاں اندر صنعت ڈونگھی اونہاں وچہ صفائی

نالے ہور نشانی میری معلوم ہوندی ظاہر!
وزن حساب نظم دے وچوں نام نہ ہوسی باہر

مصرعے اندر جڑیا ہوسی جیوں بھیوا وچہ چھاپے
جیکوئی ڈونگھی نظروں ویکھے بیتوں بیت سیہاپے

کسے کباب کسے مٹھیائیاں کسے پلاؤ پکائے
کسے اچار مربے عمدے کیلئے کسے ٹکائے

مستا لوناں جے کجھ جڑیا ٹکڑا اساں گدائی
حالوں حجت کوئی نہ کیتی کھاؤ براہ خدائی

شاعر نام دھراوان لائق قدر نہیں کجھ میرا!
اوہ کھبتاں دے سائیں میرا کھل بنے پر بھیرا

گڈی وتھا بھکا جنگا بن بن لوپا دہاڑی!
یار بھراواں دی کر خاطر میں بھی کھچڑی چاہڑی

جو دتا سو دتا میں نوں کسے دلیوں والے
بھاویں رُکھا بھاویں تھندا بھاویں چرب نوالے

جگ وچ جگ جیوے ولیوں والا جس ایہہ کرم کمائے
اندر میرے باغ سخن دے دھن مالی جس لائے

کلر شور زمین نکاری آہی وانگ خرایاں
اک بھیکڑ پال نہ سکدی لائق کد گلایاں

ملبا مالی بنیاں والی رحمت پانی لائیوس
کلر وچہ محمد بخشا باغ بہار بنائیوس

بوٹا بچہ باغ اتھاں دا رہے ہمیشہ ہریا
سکا ٹھینگر میرا جس نے پھلیں پتیں بھریا

در مدح پیر خود میگوید

آ قلمے منہ لا سیاہی حیم زبین نورانی
رت کالی چھنکا اکھیں تھیں وانگ ہنجھوں دے پانی

پئے سجدے نک رگڑ زمیں تے کر کر عجز نیازاں
ہتھ لوے مت حال پیر تے اتھاں غریب نوازاں

صفت مبارک پیر میرے دی باہر حد بیانوں
پیر توں بھی کجھ چکھ شیرینی جاسے پھک زبانوں

مرد بجلیر امرشد میرا شاہ غلام محمد
اہل شریعت اہل طریقت وانگ امام محمدؒ

محرم حال حقیقت کولوں واقف سی عرفانوں
پر تقصیراں نوں تاثیراں ہوون اوس زبانوں

جیوں جھتر داؤد نبی سن موم کریندے لوہا
پتھر دل نوں مومن کردے گل انہاں دی اوہا

صحبت مجلس پیر میرے دی بہتر نفل نمازوں
ہک ہک سخن شریف انہاں دا کردا محرم رازوں

سینہ سر الٰہی بھریا متھا چن اسمانی
چشماں شرم حیاؤں بھریاں روشن دوہیں جہانی

ہمت حلم وفا محبت چارے طبعاں لا کے
رب اوہ شخص شریف بنایا نیک صفاتاں پا کے

آب حیات کلام رسیلی چہرہ خضر ولی دا
درد کنوں رنگ زرد ہمیشہ آتش عشق تلی دا

تن من اندر راہ حقانی اندر دین پیغمبرؐ
سالک صوفی نالے زاہد نالے مست قلندر

جیبھ مٹھی تے خوب سلونی صورت اپن اپاری
راہبر راہ ہدایت اندر کسب تواضع داری

چبھی مار لیاون موتی وحدت دے دریا دل
کھریاں گلاں کھریاں چالاں دامن پاک ریاؤل

کھرباں دے لڑ لگا ہیں بھی کھوٹا آپ جہانوں
شالا کھوٹ کمیر نوں کجن دائم شرم انہاں نوں

پردہ پوشی کم فقیر دا کرسن اللہ بھاوے
سدا امید محمد بخشا زور دے وچ پاوے

آساوند نہ خالی جاون سخیاں دے درباروں
ایتھے اوتھے دوہیں جہانی کرم منگاں سرکاروں

کسے کسے تھیں کسے کسے تھیں کسے خضر الیاسوں
شعر کلام سخن دی بخشش مینوں مرشد پاسوں

ہکو سخن نہ ہور تمامی جو نعمت میں پائی
اوسے مرد سچے دا صدقہ اپنی نہیں کمائی

خشخش جتنا قدر نہ میرا اس نوں سبھ وڈیایاں
میں گلیاں دا روڑا کوڑا محل چڑھایا سایاں

سایاں رب وڈے بابیاں لوے جس میرا ہتھ پھڑیا
عاجز رُھڑدا ڈبدا جاندا بیڑی تیری چڑھیا

اوس بیڑی دا پور ہمیشہ شالا صحیح سلامت
دنیا اتے موجاں مانے سکھی روز قیامت

ہر دم رہے ملاح سرے تے رکھے ہر گرداوں
پار چڑھاوے پورا ساڈا بچیے سبھ عذابوں

سر ساڈے پر ہووے ہمیشہ مہر اوہدی دا سایا
پاون سبھ پیارے اس دے یمن برکت پایا

در خاتمہ کتاب و بیان راویان اُولوا الالباب

سیف ملوک بدیع جمالے کامل عشق کمایا
کیتا جوش طبیعت میں بھی قصہ جوڑ سنایا

چوہاں گٹھاں تھیں پریاں سدیاں ہر پاسے گھل عرضی
چارے وارو واری آیاں جیوں جیوں لگی مرضی

معتبراں اخباراں دسن ہر دانی بھر دانی
کدھروں اکو گل سناون کدھروں ہور نشانی

بہتی گل لکھائی اس نے جو سی اول آئی
اس دی وسی کوئی نہ چھڈی بتیاں اندر پائی

ہوروں ہور سناون لگیاں جیوں جیوں چھوہ آیاں
جے سبھ گلاں جوڑ سناواں قصے پین خطایاں

جو جو بن دی پھبدی آہی اوہ روایت پائی
تھگڑی ٹاکی جوڑ جٹا کر جُلّی راس بنائی

الیسی رفو کیتی ہر سیون کوئی معلوم نہ کرسی
ہکو پوت دسے گا بھائی جے کوئی اگے دھرسی

مخلفاں جو نظری آیاں چھڈ دتیاں کئی گلاں
ہک لکھیاں تے دوجی بھجدی دسو کتول چلاں

سیف ملوکے دے نہانے ہتے کہن یمن وچ
ہک ہراوی قحطان تناند اکس دی پایئے من وچ

پہلے یار بدخشاں دسی اوہو کاغذ لائی
اوہ بھتاں ہن ہور بناواں اس وچ کی وڈیائی

مخلفاں اس روشنی گلاں کوئی ضعیف روایت
بھجدی نہیں قوی ضعیفوں کیتا فکر نہایت

پریاں چار مراد کتاباں کیوں بھلاوایاواں
نہیں تاں حکم میر اکدا اتنا پریاں مد بہاواں

تھوڑی بات کتاباں اندر بہتی آپ بنائی
کیکر آپ بناوے عاجز سبھو دات خدائی

ظاہر دل بگلائی کارن قصہ عشق مجازوں
اندر خانے خبراں دسی فقراواں دے رازوں

رمزاں نال پروتا سارا جاہیں سمجھن ہارے
ہمت اگے مشکل آساں ہمت مرد نہ ہارے

اسے ہکسے مصرعے اندر غرض قصے دی ساری
جو ڈھونڈے سو پاوے بھائی ملت نہیں پریاری

سخنے چند در خاتمہ کتاب و مناجات می گوید

شکر الحمد خداوند تائیں اندر ایس زمانے
تم ہویا ایہ قصہ روشن ورتے وچ جہانے

قافیاں دے فکر اندر سی دل جیتا وچ جھردا!
کم لماں تے پتہ نہ کوئی موت نقارہ کھردا

تاول بھتیں کم سادہ کیتا چھڈیاں بہت اسلوباں
چنت اوداس جمعیت تھوڑی نالے کول ہجوباں

والی والی چار دوالی عالی چڑھدی آہی
اوہ لکتا لی فکر اندیشہ نالے سی کجھ واہی

وزن برابر بیت بنائے کنڈھے چاہڑ عقل دے
ردیفاں[1] قافیاں سنگ جاسن ملیے رلدے

صنعت بھی کجھ تھوڑی بہنی ہوسی نال طریقاں
لذت سوز نہیں وس میرے حسب ہتھاں توں توفیقاں

[1] شعر و شاعری سیکھنے والے علم کا نام علم عروض ہے اس میں ردیف اور قافیہ بیت کے آخری اجزا ہیں ان کے متعلق اس میں کافی بحث ہوتی ہے ۱۲

کاٹھی گھوڑے رب دے بخشے آہا اک طویلہ
اک جھیلہ کشمیر بہایا کردا ایک سواری!
پل پل اندر ہندوستانوں جاندا سی کشمیرے
ہرن ہیرا ستور اینوں پیر استاد پھڑایا
پانی پیو تتاروں نکلے جا کشمیرے چڑھدا
اوہ بھی رج رہیا اس جیہوں جیں اندر ونج سویا
منہ پر بلا لیا دوا تے جھٹی ورق پرتوں
شالا وانگ گلاں دے اس وچ سدا رہے خوشبوئی
ناز نیاز تے سفر عاشق دا ایس قصے وچ آیا
واہ وا باغ ارم دا بتیاں بوس بہاراں!
ہر بستان بغیچہ کھڑیا دستے وے گلاں دے
خط کالا تے کاغذ چٹا ایوں دکھلائی دیندا
چشمے دار حرف وچ جیہڑے منبول چشمے وگدے
اس کھٹے پر کٹھے ہو کے آن لتھے جو راہی
جس ویلے دل لہریں آوے کرد نگاہ شرم دی
جاں باغوں پھل چن چن سنگھو کلغی ہار بناؤ
اس باغے دے پیر تساں نوں جم جم سدا اسکھاون
جے رب بیجے رحمت کیتی رہسی باغ اوجالا
تسیں پھر دتت باغاں اندر خوشیوں عیش مراداں
وار و واری ڈاک چلاواں جا ہڑ گھلاں اک جیلہ
پھیرے اور پھیرایا وے حکم منے سرکاری
گھوڑے تھک ترٹے بہتے لیٹ رہے ہو ڈھیرے
سو ہتی چال چلاکی والا بعد ایسے کھڑایا
خوشبوئیں تے کھورج کھلارے مغز معطر کردا
جاگ اٹھے گا اللہ بھاوے حکم جدوں پھر ہویا
وانگ گلاں بک کاٹھی ہوسی اندر بھریا پتوں
بیجیاں مرداں دی سنگ برکت عیب نہ گوس کوئی
سفر العشق محمد بخشا نام دلیلوں پایا
ٹھنڈی تتی وا نہ لگوس رونق رہے ہزاراں
جیوں شاخاں وچ شاخاں گندیاں تیوں معنے دکھلاندے
چاننیاں وچ چھاؤں چمن دی چمکاں نور مریندا
لبکاں نہراں صاف محمدؔ پانی پیکھے لگدے
نہاتے دھوتے خوشیاں ہوئے میل غماں دی لاہی
بس عاجز ترہائے کارن منگو بوند کرم دی
جس لایا ایہ باغ اوہنوں بھی یاد دلوں فرماؤ
دیہو دعا اسانوں دلبر خوش ہو مکھ وکھاون
مر کے خاک ہوئے گا عاجز باغ بناون والا
خاک ہویاں پر رحمت بھیجو دور نہ سٹو یادوں

سبھ کر خوشبوئیں مانوں بھل مباح تسانوں
شاخاں لفظ اتے رُکھ معنے کر وزبان نہ دوہاں
چھوڑ نکمّی گل محمدؐ چتر ائیوں ہٹ رہو کھاں
کی کھٹیا کی وٹیا اگے ناں کجھ ہتھ نہ پلّے
ہور کسے کجھ عمل ہوئے گا بدعملی ہتھ میرے
جگتوں باہر پاپ کمائے لائ فقر دے جامے
فضل کریں تاں ڈھوئی سایاں عدلوں نہ چھٹکارے
جو کیتا سو بُھلیاں کیتا سر پر ہیں تقصیری
توں سبھ عیب چھپائی رکھے پردہ مول نہ چایا
نعمت بہت دتی تدھ ایتھے باہر لطف حسابوں
جس گھر منگتے آور ہووے دان بہوں ستھ آوے
میں ابھی تدھ آدر کیتا دتے دان گھنیرے
سرتے بنڈ گناہاں والی قدر میرے نہیں بھاری
ناں آشنائی ناں ملاحاں پلّے نہیں مزوری
عملاں والے لنگھ جاندے کون چڑھاوے بیڑیوں
ہکناں عشق پیالے پیتے ہکناں زہد عبادت
میں عیباں وچ عمر گنوائی کر کر کاغذ کالے
ہر اک دی میں آس تروڑی جو آسا کر آیا
راہ پیداؤں ٹکن مکانے رات پوے گھر جس دے

شاخاں رُکھ تروڑو ناہیں بھلی صلاح تساں نوں
منت کر کے کہے مصنف بیش نہیں کجھ رہاں
منہ شرمندہ نال گناہاں ہادی دے ور ڈھو کھاں
بوہا منگ کریم سچے دا رکھ جھولی کجھ گھلے!
ہے مسکین نواز خدایا کرم نیارے تیرے
توں سچا میں جھوٹھا ربّا کیا لیکھا کیا نامے
کرم تیرے وی لکھی اتے پاپ کمائے بھارے
بدبختاں دے کم کمائے کر کے ویس فقیری!
عزت رزق بدن وچہ میرے کجھ نقصان نہ پایا
اوسے لطف ہلایا میں نوں لگی آس جنابوں
جاں لاچار لوے کوئی اس نوں پھیر اوسے در دھاوے
اگوں بھی سبھ اوکھے ویلے آس رکھاں در تیرے
خوبی تیری اجل دی اگے ناں میں تلہہ نہ تاری
کون لنگھائے پار ندی نوں جاناں کم ضروری
پار چڑھاں جے رحمت تیری ہتھ پھڑاوے بیڑیوں
ہکناں کھوہ تلاو بستیاں ہکناں دان سخاوت
پھر امید نہ تروڑی ربّا ویکھ کرم دے چالے
پھر بھی آس تیرے دربیوں ہرگز ناں شرمایا
سخی ہوئے تاں پچھے یارو خرچ ویلے کس کس دے

جنھاں خرچ دلیری تنہاں کڈھ کڈھ دیندے آٹا
شرم پوے گھر والے تائیں اس اگے بھی دھرنا
اک کوئی شخص شرابی ہویا مسجد اندر آیا
مُلاں پکڑ کھدیڑن لگا باہر جاہ پلیتا
مستانے فرمایا حضرت جاں رحمت ول تکاں
رحمت تھیں نا امید نہ ہوساں نال گناہاں بھریا
نسّن جھیبن کتے نہ ہوندا سر منہ اگے دھریا
ان ہلیاں نوں تدھ ہلایا وے وے دافر چیزاں
قدر اپنے تھیں باہری منگی گل وڈی منہ لگا
آتش بخش محبت والی ساڑے غیر بنیولاں
مائیں تے استاد ہری میں پیر حق جنھاں دے

خالی ہتھ حیران بیچارے بیٹھاں رٹ گاٹا
میں بھی خالی ہتھ مسافر تکیہ تیرے گھر دا!
رب سچے ول عرضاں کردا بخش بہشت خدایا
نیک بہشتی نبیاں لوڑیں کی عمل تدھ کیتا
یاد گناہ نہ رہندا کوئی ناں مونہوں کہہ سکاں
بُریائیاں دی حد نہ رکھی بھلا نہیں کجھ سریا
قہر کریں تاں کوئی نہ چارہ رحم کریں تاں تریا
نام حبیب سچے دے تکھے رکھیں وانگ عزیزاں
گن گن بہت سناواں کتھوں لکھاں دی ایہ اِکا
پیرا شاہ قلندر اگے ہوواں اندر مقبولاں
رحمت بخشش مہر اللہ دی ہووے حق تنہاں دے

ہووے نصیب نبی دا کلمہ دین قبول محمد
لا الٰہ الا اللہ سچ رسول محمد

تمّ الکلام بنا سیدنا علیہ افضل الصلوٰۃ والسلام وعلیٰ آلہٖ واولادہٖ واصحابہٖ واہل بیتہٖ وسلم

اشھد ان لا الٰہ الا اللہ وحدہٗ باجھ شریکوں
واشھد ان نبی محمد پیغمبر نزدیکوں

وصلی اللہ تعالیٰ علیٰ حبیب خیر خلقہٖ محمد وآلہٖ واصحابہٖ
واولادہٖ وذریاتہٖ مرشدین وسلم

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

اول حمد خداوند تائیں بخشنہار گناہاں
لکھ صلوٰۃ سلام نبیؐ تے جو رت شفیع اساہاں
شہر لاہور مبارک اندر صحبت کیتی یہ کے
جس صاحب انواع بنائی سورج وانگ نورانی
عجب لگائیوس باغ فقہ دا دائم وچہ بہاراں
شہر شریعت دے وچہ جس نے خوب بازار بنایا
عاماں خاصاں اُس بازاروں جو خواہش سو پایا
عالم عامل فاضل کامل حافظ سر حقانی
حضرتؐ جی دی سنت اتے قائم رہے ہمیشہ
ہالس ملک وچہ رہندا آہے اول وقت جوانی
پڑھیا علم ہوئے سن عالم اجڑ چارن جاندے
اجڑ چارن کم مبارک بہت نبیاں کیتا
اجڑ چاردیاں نوں ہک دن روز مبارک آیا
کہن سلام علیک عبداللہ جیہن لگے سواراں
کہیا علیک سلام انہاں نے نبیر بشارت کر دے
جا ملے عبداللہ ہوریں نال ادب تسلیماں
ظاہر باطن روشن ہویا کھلے علم تمامی

ظلم بے ادبی جو میں کیتی بخشش اس تھیں چاہاں
جرم سزاواں اس دے تیجھے ربا بخش پناہاں
مولوی عبداللہ جیو دے نخاتے اندر رہ کے
ہر اک تائیں فیض پچاوے اندر مسلمانی
اس گلشن دے سیر کتندے پاون خیر ہزاراں
ہر مسائل دیتی والا سودا بہت لوائیا
دھن محمدؐ شیخ عبداللہ جس ایہ فیض کھنڈایا
زاہد صوفی متقی صائم راہبر مسلمانی
روون درد محبت کنوں سدا انہاں دا پیشہ
اوہو وطن پیارا کہندے جیونکر رسم جہانی
فخر ریا نہ آہا مولے کسیوں ناں شرمائے
نبی ولی دے کم وچہ حکمت ویکھیں بیٹھ چو بیتا
سرور عالمؐ دی اسواری اپنا آپ وکھایا
کون کوئی ایہ شاہ شہاں دا کون ایہ فوج قطاراں
ایہ سرور سردار نبیاں سارے جس دے بردے
حضرت بہت نوازش کر کے کیتیاں سر مہیماں
پختہ کار ہوئے عبداللہ دور ہوئی سبھ خامی

کیتا امر نبیؐ نے جاؤ شہر لاہور مبارک
تاں تشریف لاہور لیائے آ بیٹھے ہک تھاویں
حسن محمد سی اک تیلی بندہ خاص سائیں دا
چکی پیس کراں مزدوری کسب حلالوں کھاون
شاگرداں نوں کرن نصیحت نالے سمجھان یاراں
ہکدن ستے شاگرداں آہے ٹرے جاندے رستے
زیور تے پوشاک عجائب صورت بہت صفائی
شیخ عبداللہ چلدے چلدے جاں اس جائی پہنچے
ویکھ حیران ہوئے ہمراہی جاں پھر آئے ڈیرے
آپ اسانوں مڑ مڑ درجو بہت کردا تاکیداں
آپ اج رستے وچہ کھلو کے ویکھدیاں جھٹ لایا
آپ ہوریں فرمان لگے سمجھ نہ آئی تساں
ہے خمیر میرا اس تھاویں قبر ہوئیگی اوتھے
ہر اک تائیں وطن پیارا جیوں انساں وفائی
جاں رحلت فرمائی ایتھوں اوتھے قبر ہوئی سی
ہور انہاں دی ہمت ویکھو نالے بے ریائی
ہور کسے تھیں ہو نہ سکدی صحبت نالے جلدی
تھوڑے دن دا عرصہ کر گے شیخ عبداللہ لیتی!
دربے آن آوازہ کیتو سُن کے باہر آئے
نام اللہ دے علم پڑھاویں کدے نہ ہوویں تارک
مرد کرن گلزار زمیں نوں کلّر ہووے بھاویں
اس دے آن نیئے ہمسائے نام نہ یاد جائیں دا
نام اللہ دے علم شریعت ہر اک تائیں پڑھاون
نامحرم ول ویکھو ناہیں اندر ریل تہاراں
اگے نار آہی ہک بیٹھی خوب سندر رنید لبستے
رنگ گلابی انگ حسابی جوبن جوت جگائی!
رستے اُتے چپ چپاتے رہے کھلوتے بہتے
کیتی عرض شاگرداں حضرت ایہہ نہیں کم تیرے
نامحرم نوں ویکھو ناہیں ایہہ ہے کم لیے ویداں
عامل آپ شریعت اُتے اج کی ویلا آیا؟
میں اس عورت ول نہ ڈٹھا رمز نہ پائی تساں
تاں اوہ جا کھلو کے ویکھی تسیں نہ جاؤ گھوتھے
تاں مینوں اوہ جا پیاری رہیا کھلو اس جائی
ایہہ کرامت ظاہر دیکھی لوکاں خبر ہوئی سی!
ہک کوئی شخص کتاب وڈیری جاسے جلد لکھائی
پاس انہاندے لے آیا کاغذ دس ہئیوں اس گل دی
پھر اوہ آیا شخص گھنن نوں جس دن دینی کیتی
داہڑی لتے آٹا ڈہلا ظاہر ہیا دکھائے

ویکھدیاں اس کہیا حضرت ایہ کی حال تساڈا
آکھن لگے چکی پیہن ہے نت کم اساڈا!

کراں مزوری چھڈ مغروری الویں ہوئے گزارا
کھائیے حلال عیال اساڈا امت پائے چھٹکارا

اوس شخص نے کہیا حضرت ایڈے رنج نہ پاؤ
یاد مینوں اک حرف اجیہا اس دا ورد کماؤ!

سجدے پچھے تھوڑی واری روزی کارن پڑھنا
دو روپیہ روز ہوئیگا انت لے کے گھر وڑنا

بیٹے ایہ گل سندے آہے بہت دلوں خوش ہوئے
ہن گزران فراخ ہوویگی کھاساں بیٹھے سوئے

جاں کوئی روز گذشتہ ہویا آمد کجھ نہ ہوئی
اوہو حال رہیا سی سارا واہدا ہور نہ کوئی!

باباجی ایہ کی کجھ ہویا بیٹیاں عرض گزاری
یا اوہ عمل تساں نہیں کیتا یا اوہ ہویا نہ جاری

کہن لگے عبداللہ ہوریں سنو میرے دلبندو
مینوں شرم رہے بھیں آیا پڑھیا ناں فرزندو

اتنی عمر گذشتہ ہوئی روزی رہیا بچاندا
روزی کارن کراں نہ سجدے ایہہ رہیا ہو جاندا

خالق رازق آپ الٰہی نت دیندا بن منگے
روزی کارن سجدے کرنے نہیں اسانوں چنگے

ایسے مرد اخلاصی آہے اج اجیہے کتھے
غرض نہیں نفسانی اوتھے شوق الٰہی جتھے

ایسی بے ریا عبادت خوشبودار اخلاصوں
عاماں دا کی قدر محمدؐ ہوندی مرداں خاصوں

بیٹا اس دا نور محمدؐ کہن مدقق جیں نوں
بہت مناقب اس دے لیکن یاد نہیں اوہ مینوں

بہت کتاباں اتے اس نے حاشیہ شرح لگائی
لقب مدقق حضرت دتا ویکھ اوہدی دانائی

اگے بیٹے دو اوہناں دے زاہد صوفی بھارے
نقی محمدؐ تقی محمدؐ رب دے خاص پیارے

ہک گیا لاولد اوہناں تھیں من رضا خدائی
دوجے نوں رب بیٹا دتا صاحب صدق صفائی

جینوں کہن محمدؐ عاشق لقب مبارک پایا
وچ لاہور لوہاری منڈی اوس نشان لگایا!

پشت بہ پشت بزرگ ہوئے جیوں ایہ گھر وڈا قدیمی
اساں غریباں کراں تواضع بولن نال حلیمی!

جتھے چشمہ مٹھا ہووے ہر کوئی اتول جاوے
مرد ایسے دی خدمت جتھے اوتھے ڈیرا لاوے

دوہاں سبباں بھیس اس بندے اس گھر ڈیرا لایا
جہرے والے پیر اساڈے اس گھر رہے اُترے
اِسے کارن بندہ عاجز اوسے گھر اُتردا
سو ہن نام دلیا قت والا جس نوں بخش خدائی
ہچھی حُبّ گیتی اس میری نال چڑھا لیا یا!
اگے اک داماد انہاں دا اہل چراغ اندر رتہ
وڈا صاحب جیوڑے مدرس جو صاحب سجادہ
نال فقیراں ادب محبت رکھدا بہت اشنائی

ہک پیراں دی پیری نوں دوجا حُبّ پھسایا
کہن اُستاداں دا گھر اس نوں ادب اس دا ایہی کردے
نالے خدمت عزت الفت کردا صاحب گھر دا
بزرگ زادہ مثل شہزادہ خادم ہے فقرائی
وچہ چیارے نال پیارے رکھیا اوس بہایا!
نام محمدؐ الدین اوہ حافظ خوش درویش نمونہ
ایہ محمدؐ الدین اونہاں دا بیٹا نیک ارادہ
ترئیے مہینے خدمت میری تاں اس رکھی چائی

مرشد دا احسان میرے تے سارلئے محتاجاں
اوہ رکھوالا سدا محمدؐ اوسے نوں سبھ لاجاں

جہانگیر بک ڈپو۔ چوک اُردو بازار
لاهور

تقریظ سیف الملوک از جناب شاہزادہ والا گوہر خاں صاحب ڈسٹرکٹ جج کرنال

لعون اللہ کتاب لاجوابے
زفکر روشن عالی جنابے

ئے تقریح یاران محبت!
چو فردوس بریں بجشو دبابے

ویا از فیض ایزد تشنہ کامان
ہمے جستند باران سحابے

کہ یزداں از کرم مرساکے را!
معین کرد بر شغل کتابے

بر پنجابی زبان نظمے بیار است
کہ از پنجاب باشد بہرہ یابے

زمین بیختن پنجاب پنجاب!
دریں لبستاں ہمی بخشند آبے

چنیں نظمے نہ دیدم حیت وموزوں
اگر بیدار بودم یا بہ خوابے

زمضمونش لبان مے پرستاں
بود خوشبو تر از برگ گلابے

بیا اے سالک راہ خدائی
بخواں زیں نظم دلکش یک دبابے

کہ تا از جام وحدت بادہ نوشی!
شوی مشتاق بر سیخ کبابے!

دریں لبستان دنیا اے خرد مند!
دہی تا چند خود را آب وتابے

جو دایم از خزاں اندیشہ داری!
سفر ابی کشتہ کردانش خرابے

دلے از برقع حکم شریعت!
نباید بود رویت بے نقابے!

چناں سالک کہ از ہر چار مملو ست!
بہ پنجاب است مرد با حجابے

محمدؐ نام کز فیض محمدؐ!
بہ شیطاں میز ندتیر شہابے

کتابش ہیچو نامش پاکباز است!
ثنا لیش کسے شود از بے حسابے

بیا گوھو کہ از دریائے فیضش
بہ آب زندگی یابی خطابے!

تقریظ سیف الملوک از ملک محمد صاحب بھٹیکہ داگر جہلم مرید آنحضرت قدس سرہ

بیا ساقی بجان ہوشمنداں
زخود وارستہ و ہمت بلنداں

بسوز سینهٔ مشتاقانِ دلدار
بده جامم که جانم زنده گردد
رہائی ده مرا از خود پرستی!
بیک جامم مراہوش گرداں
بخوانم چوں دریں روشن کتابے
کتابے قصهٔ سیف الملوک است!
ز تصنیف شریف پاکبازی
بظاہر گرچه رُوا اندر مجاز لیست!
فانه دیگراں کرده بہانه
حضورش قبلهٔ صاحبدلاں بود
منم از خاکپایان مصنف!
الہی آں سہی سروم کجا رفت!
الہی در فراقش زاریم بیں!
نیم گاہے ز درد فرقتش شاد
منم چوں صبح صد چاک گریباں
برین ہمت مولائے مخدوم
صدائے کن بہ مشتاقان دلدار
اڈیٹر مالک اخبار جہلم!
اجازت مر ورا طبع کتاب است
خوشش آں کو داد آبے ایں چمن را
جمیع تاجراں باشند ہشیار
ہر آں کس بے اجازت طبع سازد
مصنف را نه رنجانند عزیزاں

بآب دیده بے دید دیدار
دلم از مہر تو تابنده گردد
چو بشکستی دلم را کن درستی.
ز یادم ماسوا فرموش گرداں
کند بر طالباں حق فتح بابے
سراسر شوق و دریائے سلوک است
بدلقی بادشاه بنده نوازی
ولیکن باحقیقت راست بانه لیست
نوائے زد بطرز عاشقانه!
درونش مخزن راز نہاں بود!
دل و جانست قربان مصنف!
ز باغ دہر چوں باد صبا رفت
ز رنج دوریٔ اُش بیماریم بیں!
تن و جانم نثار مرقدش باد!
ز دیده شد نہاں آں ماه عرفاں
بزیب طبع آمد سلک منظوم
حریفان محبت بزم اشعار
از و گر زینت و بازار جہلم
مبارک فاصلے فصل الخطاب است
چمن را اہل محبّان وطن را!
بلا اذنش طبع نه کنند زنہار
بنادانی سوئے نقصاں بتازد
تمامی تاجران باتمیز ال!

ہرآں کس با ولی حق ستیزد
بترسید اے عزیزاں عز د بند
دگرنہ روز بازار قیامت!
ہمانا از ملک آئید تباہی

چناں اُفتد کہ ہرگز بر نہ خیزد
زبندہ بشنوید ایں پند دل بند
ازیں سودا نہ باشد جز ندامت!
دریں دُنیا بوقت داد خواہی

سوانح عمری حضرت میاں محمد صاحب مصنفہ میاں ملک محمد حسن صاحب مرید حضرت مرحوم

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

الحمد للہ الذی رب السموات والارض وما بینہما والصلوٰۃ والسلام علی خاتم الانبیاء محمد المصطفیٰ صلی اللہ علیہ وعلی آلہ واصحابہ وازواجہ اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین۔

مدت سے خاکسار کا ارادہ تھا۔ کہ حضرت جناب میاں صاحب میرے پیرو مرشد قبلہ مرحوم کے حالات زندگی ایک کتاب کی شکل میں لکھے جاویں۔ کیونکہ حضرت مرحوم کے حالات معمولی آدمی کی طرح نہ تھے آپ کی ریاضت و عبادات و کشف و کرامات معہ دیگر صفات کے سلف صالحین کا نمونہ تھے۔ تمام واقعات کا مشاہدہ کرنے والے لوگ صدہا موجود ہیں۔ گو خاکسار راقم ایسے بلند مقام ولی کے حالات لکھنے کی قابلیت نہ رکھتا تھا۔ ایک ذرہ بمقدار آفتاب عالم تاب کی حقیقت کس طرح بتا سکتا ہے۔ لیکن اہل درد و شوق محبان حضرت قبلہ مرحوم نے اشتیاق ظاہر کیا اور اطراف سے خطوط لکھے اون کے اصرار پر ناچار ڈرتے ڈرتے سادہ سادہ عبارت عام فہم میں تحریر کرتا ہوں۔ مقولہ مشہور ہے۔

پیراں نمے پرند مریداں مے پرانند۔ خوش اعتقادی سے لوگ مبالغہ کر جاتے ہیں۔ تھوڑی بات کو حاشیہ چڑھا کر زیادہ کر کے دکھلایا جاتا ہے۔ لیکن یہاں برعکس معاملہ ہے جو کچھ آنکھ سے دیکھا تھا۔ واللہ باللہ اس کا بیان کرنا بہت مشکل ہے۔ حضرت قبلہ کی زندگی سراسر درد اور شوق زہد و ریاضت گریہ زاری۔ صدہا کرامات شجاعت و سخاوت۔ فصاحت۔ کشف باطنی۔ بلند خیالی۔ آداب۔ بے نفسی۔ صدہا اوصاف کا مفصل بیان کرنا مشکل ہے۔

از خاکسار مؤلف

آں بحر محیط آشنائے — آں عاشق ذات کبریائے
آں غوث جہاں و قطب اقطاب — آں عارف ذات و فرد احباب
آں مخزن شوق و کان عرفاں — آں مطلع نور پاک یزداں
آں زبدہ اتقیا محمدؒ قدس سرہ — آں قدوہ اصفیا محمدؒ قدس سرہ
آں مرد مجرد از علائق — فائق ز ہمہ بدوست شائق
آں نور حقیقت و طریقت — آں ہبیرو رہ شریعت!
آں عارف اصل و ہم فروعات — آں مخزن گنجہائے برکات
آں معدن حکمت خدائے! — آں شاہ جہان پارسائی!
آں نور چراغ جان پاکاں! — آں مرہم ریش دردناکاں
آں شاہ سخن دراں پنجاب — آں سیف زباں چو برق درتاب
آں افسر ملک کامرانی — آں سرور شہر جاودانی!
صد کشف و کرامتش چو دیدم — زاں خاک درش بجاں خریدم
خلق از چہ مرا ملکؒ بخوانند — دانم کہ طفیل آں بدانند!

سلسلہ نسب: آپ حضرت عمر ابن الخطاب خلیفہ دوم رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم کی اولاد ہیں۔ آپکے والد بزرگوار قدوۃ السالکین۔ زبدۃ الکاملین حضرت جناب میاں شمس الدین ولی قادری سجادہ نشین دربار دُربار حضرت قطب الاقطاب فرد الاحباب شاہباز اوج طریقت و حقیقت سیادت پناہ حضرت پیر پیرا شاہ غازی قلندر المعروف بہ پیر دمڑی والا کے تھے۔ ابتدا ہی سے منصب سجادگی دربار آج تک آپ کے خاندان میں چلا آتا ہے۔ سجادہ نشین اول بابا دین محمد صاحب جنکا مزار مقدس حضرت قلندر پیر دمڑی والا کے روضہ مبارک سے مشرق کی طرف پاکی گنبد نما میں موجود ہے۔ وہ حضرت قبلہ کے پڑدادا تھے۔ اور حضرت پیر دمڑی والا صاحب نے آپ کو فرزند

حقیقی کی طرح پرورش کیا تھا۔ تمام خلفاء سے آپ زیادہ عزیز اور مقرب تھے۔ پیدائش سے ایغر حیات تک خدمت میں رہے۔ صدہا کرامات خوارق عادات آپ سے صادر ہوئے۔ آپ کی ولایت ایک مسلمہ تھی۔ خاص و عام میں آپ کی وقعت زیادہ تھی۔ حکام وقت بھی حضرت کی کفش برادری کیا کرتے تھے۔ تذکرہ مقیمی فارسی میں آپ کی کرامات معہ حالات دیگر مندرج ہیں۔

آپ کے خاندان میں منصب سجادگی: حضرت جناب شمس الدین صاحب والد ماجد حضرت قبلہ مرحوم غوث روزگار تھے۔ آپ کی زبان مبارک سے جو نکل جاتا۔ وہ اسی طرح ہوتا ہے۔ آپ کے حالات بیان کرنے کیواسطے علیحدہ دفتر چاہئیے۔ حضرت قبلہ مرحوم نے کتاب تذکرہ مقیمی میں جو بزبان فارسی تصنیف فرمائی رہے۔ اسمیں مفصل کرامات آپ کی معہ اوصاف تحریر فرمائے ہیں۔ آپ کے تین فرزند تھے۔ صاحبزادہ کلاں حضرت میاں بہاول بخش صاحب جو بعد انتقال حضرت والد ماجد سجادہ نشین دربار قرار پائے۔ دوسرے صاحبزادہ آپ کے حضرت میاں محمدؒ صاحب ابدال۔ تیسرے حضرت میاں علی بخش صاحب تھے۔ حضرت میاں بہاول بخش و میاں علی بخش صاحبان کی اولاد انکی وراثت پر قائم ہے۔ اور حضرت قبلہ جناب میاں صاحب نے تمام عمر شادی نہیں کی۔ بحالت تجرید و تفرید بسر کی۔ تمام جائداد جدی سے دست بردار ہو کر تعلقات دنیاوی سے کنارہ کشی اختیار کی۔

ابتداء: ابتداء عمر میں بعد تکمیل تحصیل علوم ظاہری کسی کامل کی تلاش میں نکلے۔ دور دراز مقامات کا سفر کیا۔ اسوقت کے مشہور مشائخ سے جاکر ملاقات کی۔ پنجاب کے شہروں میں اکثر مقامات متبرکہ پر مراقبہ کرتے رہے۔ ہر ایک ولی سے جو اس وقت بقید حیات تھا استفادہ کیا۔ اور اس امر کے منتظر تھے۔ کہ کس سلسلہ میں کس بزرگ سے اپنا تعلق مریدی پیدا کریں۔ ایک رات بعد استخارہ درمیان خواب و بیداری حضرت جناب غازی قلندر پیر دمڑی والہ صاحب نے آپ کا بازو پکڑ کر ارشاد فرمایا۔ اے فرزند تو میرا مرید ہے اور میں تیرا پیر ہوں۔

بیعت: سلسلہ عالیہ قادریہ میں حضرت ولی کامل پیر سائیں غلام محمدؒ صاحب میرے روحانی فرزند سے بمقام کلروڑی ظاہری شرائط بیعت کر لو۔ حضرت سائیں غلام محمدؒ صاحب مرید بابا بدورح صاحب ابدال کے اور بابا بدورح صاحب مرید میاں حاجی صاحب لگامیشر

ساکن درکالی شریف اور حاجی صاحب مرید پیر اشاہ غازی قلندر دمڑی والا کی ہے۔ ہر ایک صاحب کے حالات وکشف کرامات خارق عادات اگر جدا جدا لکھے جاویں تو ایک ایک دفتر جدا گانہ ہو سکتا ہے۔ خاکسار کو صرف حضرت قبلہ میاں کی سوانح عمری کے چند واقعات لکھنا مطلوب ہیں۔ الغرض آپ کو جب خواب میں یہ ارشاد ہوا تو کمال دلولہ اور شوق سے پیر کے دروازہ تک پہونچے۔ حضرت سائیں غلام محمد صاحب کامل اکمل صاحب کشف وکرامات ولی تھے۔ دنیا وما فیہا سے کنارہ کش رہ کر صرف یاد حق میں مصروف تھے دنیا وما فیہا سے کنارہ کش رہ کر صرف یاد حق میں مصروف تھے۔ ریاضت ومجاہدہ میں شب وروز بسر کیا کرتے۔ عام صوفیوں کی طرح پیری مریدی کا طریق اختیار نہ کیا۔ آپ بڑے معزز خاندان اہل حکومت کے رکن تھے۔ مال ومتاع دنیاوی کو ترک کر کے پیر کے قدموں میں اوقات بسر کرتے خاندانی امیر تھے لیکن عیش وعشرت دنیاوی کی خواہشات کو پامال کر دیا تھا۔ جب حضرت قبلہ نے جاکر قدم بوسی کی اور اپنا مدعا ظاہر کیا اور نیز حضرت قلندر صاحب کا ارشاد جو بحالت خواب ہوا تھا۔ عرض کیا تو آپ نے فرمایا چند روز صبر کرو۔ بعد چند روز دوبارہ عرض کیا تو وہی جواب ملا۔ غرض اسی طرح چند سال گذر گئے۔ حضرت قبلہ کا اضطراب زیادہ ہوتا گیا۔ دن رات بے چینی رہتی تھی۔ آپ فرمایا کرتے تھے۔ اس انتظار میں جو تزکیہ ہوتا گیا۔ وہ کسی اور ریاضت سے نہ ہوا۔ ایک روز مبارک میں حضرت قبلہ کو پیر بدرح شاہ صاحب اپنے پیر کے مرقد مبارک کے قریب لاکر اپنی بیعت سے سرفراز فرمایا تکمیل شرائط بیعت کے بعد ارشاد ہوا کہ شیخ احمد ولی جو اس وقت قطب مدار تھے۔ ان سے کشمیر میں جاکر ملاقات کرو۔ ان کے پاس جو نعمت باطنی آپ کا حصہ امانت رکھا ہے کرو۔ بموجب فرمان پیر پاپیادہ صرف ایک کمبل اوڑھے ہوئے کشمیر روانہ ہوئے۔ راستہ میں بعض کشمیر سے واپس آنیوالے مسافروں سے یہ کہتے ہوئے سنتے کہ وہ شیخ احمد صاحب ولی کی زیارت کے واسطے ملتان اور دیگر مقامات سے سفر کر کے آئے۔ وہ دو تین تین ماہ تک کشمیر میں قیام کیا اور حضرت شیخ کی تلاش میں سرگرم رہے مگر اب مایوس ہو کر اور بحالت ناکامی واپس جا رہے ہیں۔ اسی طرح اکثر لوگوں کی زبان سے سنتے تھے۔ لیکن آپ کے استقلال میں فرق نہ آتا تھا۔ چونکہ حضرت کا سفر بموجب ارشاد مرشد تھا۔ جب کشمیر میں پہنچے اور اس محلہ میں تشریف لے گئے۔ جہاں حضرت شیخ کا مسکن بتایا جاتا تھا۔ پرس پرسان جب نشان مکان پایا اور دروازہ پر ہاتھ لگانے سے کواڑ کھلا دیکھا۔ تو ایک نوجوان تخت چوبین پر بیٹھا ہوا تلاوت قرآن شریف کر رہا ہے۔ آپ نوجوان سے اجازت لیکر صحن میں داخل ہوئے

نوجوان نے بادریافت ہی حضرت قبلہ سے کہا کہ آپ شیخ صاحب سے ملاقات کرنا چاہتے ہیں۔ فرمایا ہاں اس نے کہا یہ مکان تو ضرور شیخ صاحب کا ہے۔ لیکن معلوم نہیں یہاں کب تشریف لاویں۔ ایک یا دو ماہ میں کسی وقت ناگہاں تشریف لے آتے ہیں۔

کوئی روز وقت تشریف آوری کا مقرر نہیں۔ یہ سن کر حضرت خاموش رہے۔ اور سوچ میں تھے۔ اب کیا کریں۔ ناگاہ بیرونی دروازہ سے ایک بزرگ نورانی صورت عصا ہاتھ میں معہ ایک اور آدمی ہمراہی کے اندر تشریف لائے۔ آتے ہی حضرت کیطرف ایسے متوجہ ہوئے۔ کہ

شیخ احمد ولی سے ملاقات

جیسے کوئی دیرینہ آشنا بخندہ پیشانی ملتا ہے۔ حضرت نے معاً ایک نظر سے شناخت کر لیا۔ دل میں کہا۔ جس دُرِ مقصود کی تلاش میں دور دراز سفر کی صعوبت اختیار کی ہے۔ وہ ہاتھ آیا۔ حضرت شیخ نے فارسی زبان میں دریافت حال شروع کیا۔ حضرت قبلہ نے اصل مدعائے سفر جو باجازت پیر بغرض زیارت حضرت شیخ اختیار کیا تھا بیان فرمایا اور مقام مسکن خود ظاہر فرمایا۔ جب حضرت شیخ نے غازی قلندر پیر دمڑی صاحب کا اسم مبارک سُنا تو ارشاد نا سر کو خم کر کے تعظیم کی۔ دیر تک باہم گفتگو ہوتی رہی۔ نہایت شفقت سے حضرت شیخ نے اپنا دست مبارک حضرت قبلہ امم کے شانہ مبارک پر رکھا اور فرمایا۔ زیرک ہستی حضرتِ قبلہ پابرہنہ تھے۔ تہبند اور کرتہ اور ایک کمبل اوپر تھا۔ حضرت شیخ نے جیب میں ہاتھ ڈالا اور چند درم رائج الوقت نکال کر فرمایا کہ کوچہ ہائے کشمیر گندہ ہیں۔ آپ مرد نمازی ہیں پالوش جو گھاس سے بنا کر بازار میں فروخت کرتے ہیں۔ خرید کر پاؤں میں پہنیں۔ حضرت قبلہ نے چندے انکار کیا۔ لیکن اصرار جناب شیخ پر درم لے کر رکھ لیئے اور عرض کیا شاید دوبارہ اتفاق زیارت نہ ہو سکے۔ اُسی وقت رخصت مل جاوے۔ حضرت شیخ نے متبسم ہو کر فرمایا جب آپ کا ارادہ واپسی وطن کی طرف ہو تو اسی جگہ آویں۔ انشاء اللہ ملاقات ہو گی۔ جب یہ گفتگو ہو چکی تو جناب شیخ ہمراہی اس مرد کے تشریف لے گئے اور حضرت قبلہ مزارات متبرکہ کی زیارت کیطرف تشریف لے گئے۔ جب آپ شیخ نورالدین ولی کے مقبرہ پر تشریف لائے تو ایک مرد جو دیوان ہیبت رائے۔ حاکم کشمیر کا درباری تھا۔ اُس نے شناخت کیا اسی وقت حاکم کشمیر کو خبر دی۔ وہ حضرت کا نادیدہ محب تھا۔ اور با مذاق باخبر اہل علم آدمی تھا۔ عموماً فقراء سے عقیدت رکھتا تھا۔ سید باقر علی شاہ صاحب مرحوم سے اس کے دوستانہ تعلقات تھے۔ ان سے حضرت قبلہ کے

کے اوصاف سن کر مشتاق دیدار تھا۔ اسی وقت معہ ایک مجمع معززین کے خود آکر حضرت قبلہ کو بااصرار ہمراہ لایا اور سید باقر علی شاہ صاحب بھی کشمیر میں موجود تھے۔ ان کو بھی اطلاع ملی تو نہایت خوشی سے دوڑتے ہوئے تشریف لائے اور حضرت کے آرام و آسائش کا انتظام خود شاہصاحب کے اہتمام میں تھا۔ ایک ماہ کامل حضرت قبلہ مقیم رہے۔ جب ارادہ واپسی کیا تو اسی مکان پر جس جگہ جناب شیخ سے شرف ملازمت ہوا تھا۔ تشریف لائے۔ دیکھا وہی نوجوان اسی طرح اسی تخت پر بدستور سابق تلاوت قرآن میں مشغول ہے۔ اس کی اجازت سے آپ اندر داخل ہوئے۔ ابھی کلام بھی نہ کیا تھا کہ اس ماہ آسمان ولایت نے طلوع فرمایا۔ آتے ہی عجلت سے قبلہ کا دست مبارک پکڑ کر حجرہ خاص حضرت شیخ احمد ولی

حضرت شیخ احمد ولی سے فیض باطنی حاصل کرنا

میں جو عبادت خانہ تھا۔ اندر لے گئے۔ اور دروازہ بند کر دیا۔ باقی خلوت کا راز ہے۔ وہ راقم الحروف کو معلوم ہے اور نہ ہی حضرت مرحوم نے زبان سے کچھ ارشاد فرمایا۔ بہرحال نعمت باطنی سے حصہ دیگر رخصت کیا۔ اس کے بعد آپ پہاڑوں اور جنگلوں میں تنہا رہ کر یاد الٰہی میں مشغول رہتے۔ شب و روز مجاہدہ اور مراقبہ میں گذر جاتے۔ دو دو تین تین روز تک کوئی چیز نہ کھاتے پیر کی بیعت سے پہلے شاعرانہ جذبات آپ کی طبیعت میں پوشیدہ تھے۔ بیعت کرتے ہی درد اور شوق کی آگ دل میں پیدا ہو گئی۔ جسکی چنگاریاں دور دور تک پہنچیں۔ انہی حال میں چند سال گذرے تو دربار شریف کے درختوں میں ایک جبیر میں ۱۴ سال تک جو ریاضت کرتے رہے اس کا بیان کرنا حیرت افزا ہے۔ حضرت عالی جناب غازی قلندر دمڑی والہ صاحب سے آپ کو بلاواسطہ روحانی فیض پہنچا۔ آپ کی تربیت پر زیادہ تر آنحضرت کی توجہ کا اثر ہے۔ غوث پاک شاہ بغدادی۔ آپ کو سچا عشق تھا۔ قصیدہ غوثیہ کا وظیفہ درمیان مغرب و عشاء مقرر تھا۔

حضرت کا سلسلہ قادری

آپ کا سلسلہ غوث پاک پیر بغداد تک جس طرح سے پہونچتا ہے۔ وہ شجرہ ذیل میں لکھتا ہوں۔

از خاکسار مولف

برتر ز فہم و عقل مقام محمدؐ است
او از جناب حضرت شیخ جہاں پناہ
بدوح شاہ کہ نعمت کونین یافتہ است
حاجی لگا شیر کہ بود عاشق الہ
بر آسمانِ فقر کہ ماہ منور است
در ہر کشید خرقہ ز سید علی امیر
از جام خضر نیز حیات مدام یافت
سید علی امیر کہ حد بخشش کریم بود
حضرت حیات میر بشاہ مقیم شاد
آں زندہ چو خضر سخی حیات میر
قطب مدار غوث جہاں شاہِ اولیاد
بیچارہ ملک بدرِ تو امید دار

پیر طریقتش چو غلام محمدؐ است
نوشید جام شوق ز بابائے بدوح شاہ
زیگہ شیر حاجی حرمین یافتہ است!
بر سر گرفت تاج خلافت ز پیر شاہ
آں پیر شاہ ماست کہ غازی قلندر است
زاں دُر درج حیدر و فرزند دستگیر
بالاتر از مقام بلندان مقام یافت!
فرزند و جانشین محمدؐ مقیم بود
آں خلعتے ز فقر لشان عظیم داد
نوشید جام معرفت از دست دستگیر
محبوب کردگار و جگر بند مصطفےٰ!
یا پیر دست گیر کہ از دست رفت. کار

بعد نماز صبح وظائف مقررہ سے فراغت پاکر قلندر صاحب کے روضہ مبارک میں جاکر خود جاروب کشی کیا کرتے۔ دیر یا گاہ گاہ ظہر تک اندر ہی مراقبہ میں گذر جاتے۔ حضرت غازی قلندر کے روضہ مبارک کی ڈیوڑھی میں بائیں جانب ایک زینہ اتر کر نشیب میں آپ کا خلوت خانہ تھے۔ جسمیں بارہا چہ چہ ماہ تک چلہ کشی کی ہے۔ اوس مقام سے اہل دل کو تجلیات روحانی کا اثر ہوتا ہے۔ روضہ مبارک سے آپ جسوقت برآمد ہوتے اپنے مقام تک پس پشت ادب سے چلا کرتے مرقد منور کی طرف گاہے بیٹھ نہ کیا کرتے۔ جب صحن دربار میں تشریف لاتے۔ اُس وقت صدہا جانور مختلف اقسام کی بولیاں بولتے ہوئے درختوں کی شاخوں پر جمع ہو جاتے۔ خادم دربار حضرت کے ارشاد پر دانہ لاکر پیش کرتا۔ آپ اپنے ہاتھ سے جانوروں کو ڈال دیتے۔ ہر وقت چشم پرنم دل میں درد اور شوق غالب تھا۔

چونکہ طبع موزوں تھی۔ شعر و شاعری کے ذریعہ درد بھری آہوں کا دھواں باہر نکالتے۔

شاعرانہ مذاق: جب کسی محب کی طرف کوئی تحریر کرنی منظور ہوتی تو عموماً منظوم ہی لکھا کرتے تھے۔ فارسی اردو۔ پنجابی زبان میں بے تکلف اور سرعت سے اشعار لکھتے تھے۔ عربی زبان میں آپ کی نظم اور نثر نہایت اعلیٰ پایہ کی ہوتی۔ مگر کم اتفاق ہوتا تھا۔ آپ کے اشعار ترانہ حقیقی کا نغمہ ہیں اہل دل کو ایک ایک مصرعہ پر وجد طاری ہو جاتا ہے۔ ذرہ توجہ کی تو بس ایک دریا سے جو امڈ چلا آ رہا ہے۔ مسلسل سلسلہ نظم شروع ہو جایا کرتا۔ کوئی کیسا ہی تیز نویس ہوتا اور آپ اس کو جب تازہ اشعار زبان مبارک سے بول کر لکھاتے۔ تو وہ ہرگز برابری نہ کر سکتا تھا۔

میاں احمدؒ یار مشہور مصنف قصہ شیریں فرہاد نے جو بلند خیال اور تیز طبع شاعر تھے فرمایا تھا۔

سہ قلم میری تو قند وچھیر ادسدی تاگھیر ی!

اسکے جواب میں آپ نے شیخ صنعان کے قصہ میں جو آپ کی پُر صنعت اور پُر تکلف تصنیف سے ہی اس طرح فرمایا۔

احمدؒ یار خضر تھیں پائی سبزی باغ سخندی
کلک میری اک ہرن ختن دا ملن نہ دے وچھیرے
تیز زبان قلم تھیں اگے جاوے کتنی منزل
طالب ہوون لکھن دا ہے ہوش ہووے دیہ تہادیں
آیوں جوڑن آپوں لکھن آزادوں کم بہاوے

مینوں پیر میری بن بخشی عجب بہار جمیندی
ہر جنگل کستوری کھلی جھنڈڑی جائی جو پھیرے
تر کھی طبع زبانوں میری گیتی مرشد کامل
راتیں دینہہ لکھدی چلن گھڑی نہ جالن بہادیں
ہور ہووے جو لکھن والا تاں وہ ہاڑا پاوے

آپ کی کلام میں روانگی اور صفائی کے علاوہ باریک سے باریک اسرار اور معارف جو اہل کمال صوفیائے کرام صاحب حال کے جذبات پر شاہد ہوں پائے جاتے ہیں۔ ایک ایک لفظ جو درد دل سے نکلا ہے سامعین کے خفتہ دلوں کو بیدار کرتا ہے۔ حضرت عارف کامل ولی اکمل جناب سید صوفی حاجی پیر جماعت علی شاہ صاحب محدث نقشبندی علی پوری (ضلع سیالکوٹ) نے خاکسار سے حضرت قبلہ مرحوم کا ذکر کرتے ہوئے خود فرمایا تھا۔ کہ ہمارے پاس دو مرد حاضر ہوئے۔ ایک ان میں سے مسلمان اور دوسرا ہندو

تھا۔ دونوں تعلیم میں بی۔ اے امتحان کی ڈگری یافتہ تھے۔ مسلمان نے دوسرے ہمراہی ہندو کی طرف اشارہ کرکے عرض کی۔ اس کو آپ مسلمان کریں۔

شاہ صاحب نے فرمایا کس سبب سے مسلمان ہوتا ہے۔ ہندو نے جواب میں عرض کیا۔ اسلام کی حقیقت سے مجھکو اس میرے دوست نے آگاہ کیا ہے۔ اسی کی صحبت سے میرے دل میں رغبت پیدا ہو گئی! مسلمان نے عرض کیا۔ میں بھی ہندو تھا۔ چند مدت سے مسلمان ہوں۔ شاہ صاحب نے اس سے بھی وہی سوال کیا تم کس وجہ سے مسلمان ہوئے۔ اس نے جواب دیا کہ میں نے صرف کتاب **سیف الملوک** پڑھتے پڑھتے اسی کلام کی تاثیر سے دائرہ اسلام میں داخل ہوا۔ اور میرا دوست بھی اسی نور کے شعاع سے دل کی روشنی حاصل کرنا چاہتا ہے۔ حضرت کے **اشعار** کی خوبی تو ناظرین ماذاق پر پوشیدہ نہیں۔ میرا ارادہ چند واقعات حضرت کے زمانہ حیات کی دکھلانا ہے۔ جن پر مجھکو خود آگاہی ہوئی ہے۔ اور بسبب قرب زمانہ صدہا لوگ ان واقعات کی تصدیق کرنیوالے موجود ہیں۔

پیر کی زندگی میں ہی آپ کے کمالات باطنی اور کشف و کرامات کی اطراف میں شہرت ہو گئی۔ اگرچہ آپ نے کتابی تعلیم میں کمال حاصل کیا تھا۔ لیکن جو معارف و اسرار آپ کی کلام میں پائے جاتے ہیں۔ وہ کتابوں سے نہیں ملتے۔ درسی تعلیم صرف قال مقال ہے۔ آپ صاحب وجد و حال تھے۔ اکثر ویرانوں اور جنگلوں میں بود و باش رکھتے۔ برسوں اگرچہ محویت اور جذب کے حالت طاری تھے۔ لیکن سلوک کے عالم سے الگ نہ ہوئے۔ فرائض اور سنن کی بخوبی پابندی کرتے۔ سر مو احکام شریعت سے تجاوز نہیں کیا:

خاکسار کا قدم بوس ہونا:

راقم خاکسار جب خدمت میں بشوق زیارت حاضر ہوا اسی وقت میری عمر ۱۶-۱۷ سال کی درمیان تھی ان ایام میں آپ احاطہ دربار میں جو چھپر تھا۔ وہاں ہی سکونت پذیر تھے۔ آپ اس چھپر کے باہر جانماز پر تشریف فرما تھے چند آدمی اور بھی بیٹھے تھے۔ یہ پہلا موقعہ تھا۔ جب خاکسار نے حضرت قبلہ کی زیارت کی۔ آپ کا لباس نیلگوں موٹا کپڑا تھا۔ اور کمر میں سیاہ کمبل لپٹا ہوا سلام کیا اور بیٹھ گیا۔ مجلس خاموش تھی۔ آپ نے خاکسار سے میرا نام دریافت فرمایا۔ جواب عرض کرنے پر ایک چھوٹا سا کاغذ نکال کر اس پر دو سہ حرف تحریر فرما کر مجھکو عنایت فرمایا۔ وہ ذیل میں درج کیا جاتا ہے۔

عاشق اوہو تے عشق نکیلاں لبروانگ سواراں ایہہ تن تیرا اجڑا جنگل دا حرص ہوائیں نباراں	سنبھل پڑیں مہار نہ اٹکے توڑ پہونچائیں بہاراں آکھ محمدؐ پو بخین ناہیں پکڑے ملک مہاراں

خاکسار نے جب رخصت کیوقت قدم بوسی کی تو فرمایا کبھی کبھی ملنا حضرت کی توجہ سے میرے دل میں ارادت پیدا ہوگئی۔ ہر وقت زیارت کی آرزو لگی رہتی۔ ان ایام میں موضع سعیلہ میں حضرت جناب میاں فضل صاحب سے کتاب گلستان پڑھا کرتا تھا۔ ایک روز میاں اشرف ساکن بیلہ شاہنواز جو حضرت کا خادم تھا جہلم آیا اور خبر دی کہ حضرت قبلہ وہاں رونق افروز ہیں تو اسی روز رخصت لے کر مقام مذکور میں جو جہلم سے قریب ہے حاضر ہو کر قدم بوس ہوا۔ حضرت قبلہ نے بہت شفقت فرمائی۔ قریباً ایک ہفتہ حاضر رہا آپ کا دستور تھا۔ جب کسی جگہ تشریف لیجاتے۔ آبادی کے باہر دور فاصلہ پر قیام گاہ پسند فرماتے۔ گرمی کا موسم تھا۔ رات کو کنارہ دریا پر ڈیرا لگایا۔ ہوا سرد اور مقام پر فضا کا عجیب دل کش نظارہ تھا۔ شب ماہتاب میں عین برلب دریا فرحت خیز ہوا۔ پژمردہ دل کو تازگی بخش رہی تھی۔ چند اور آدمی بھی حضرت کی ہمرکاب تھے۔ سب نے اپنے بستر جمائے خاکسار ایک نادان عمر تھا۔ اہل اللہ کی شناخت نہ تھی۔ لیکن ایک ہفتہ حضرت کی شرف صحبت سے اور آنجناب کی اوقات بسری سے حیرت زدہ ہوگیا۔ دن رات آپ کا مجاہدہ اور ریاضت۔ شب بیداری اور قناعت غذا اور ترک لذات نفسانی۔ بلند خوصلگی اعلیٰ ہمت سخاوت۔ ایثار نفسی۔ وجد اور شوق تمام حالات کو دیکھ کر دل میں جوش محبت کا ولولہ پیدا ہوگیا۔ کیونکہ میری نگاہ میں کوئی ایسا حقیقی پاکباز بے ریا زاہد۔ عابد انسان نظر نہ آیا تھا۔ یہی تمنا دلی تھی۔ کہ آپ سے کسی وقت جدا نہ ہوں۔

آپ تمام تعلقات دنیاوی کو چھوڑ کر کنارہ کش ہوگئے تھے۔ ان دنوں عجیب ذوق اور وارفتگی کی حالت تھی۔ متکلف لباس کی جگہ بدن پر کمبل تھا۔ اور ساگ سبزی پر گذر اوقات تھی۔ نہایت قلیل غذا استعمال کرتے۔ باوجود اسکے رعب اور جلال چہرہ مبارک سے ٹپکتا تھا۔ بڑے بڑے حکام بھی روبرو آکر مرعوب ہو جایا کرتے تھے۔ تمام عمر کسی راجہ یا امیر دنیادار یا رئیس کی ملاقات کے واسطے ہرگز تشریف نہیں لے گئے۔ والیان ریاست بھی آپ آپکے سلام کیواسطے حاضر خدمت ہوتے رہتے۔

والی ریاست کا زیارت کے واسطے تشریف لانا } خدمت ہوتے رہتے۔ چنانچہ مہاراجہ صاحب حال والی ریاست جموں وکشمیر بذات خود معہ برادر خورد راجہ امر سنگھ صاحب و دیگر اہالیان وارکان ریاست

دربار شریف حضرت قبلہ مرحوم کی سلام کے واسطے حاضر ہوئے۔ اور نذر و نیاز پیش کیا۔ ہمیشہ والی ریاست کی طرف سے نذر و ہدایا مثل پارچات و نقدی پہنچتا رہا ہے۔ اور حضرت قبلہ بھی والی ریاست حال کی تعریف فرمایا کرتے تھے۔ سیم و زر کی آپ کی نظر میں کچھ وقعت نہ تھی۔ جو نذر و نیاز آتا فقرا و مساکین و مستحقین کو تقسیم فرما دیتے۔ آپ کا فقر اختیاری تھا۔ تمام سامان امیری کو ترک کر کے گوشہ تنہائی اختیار کیا تھا۔ حضرت قبلہ کے والد صاحب سجادہ نشین دربار نے ایک عفیفہ سے اپنے خاندان میں نسبت شادی قرار دے رکھی تھی۔ ان سے بھی معہ تمام علائق تعلق قطع کیا۔ تمام عمر شادی نہیں کی۔ بمقام بیلہ شاہ نواز سے جب آپ نے دربار شریف تشریف لیجانیکا ارادہ کیا تو خاکسار بھی رخصت لے کر گھر چلا آیا۔ لیکن دل میں آنجناب کی کشش لگی رہی۔ یہی آرزو تھی۔ پھر حاضری خدمت کا موقعہ بنے۔ میری تعلیم کے واسطے والدین زیادہ کوشش کرتے تھے۔ کوئی روز اگر سبق قضا کرتا تو مورد عتاب ہوتا۔ اسوجہ سے معذور تھا۔ چند ماہ بعد حضرت کا نامہ مبارک پہنچا جو ذیل میں درج ہے۔

ن۔ نفس تہے اوٹھ تے بار دنیا دا صاں دکھ دی بیت خاروالے
انہاں لذتاں وچہ نی بھل گئے جتیے اوہ الست دے بہار والے
شیطان برے ڈا اگر ہویا ایتے یادتاں سنگ قطار والے
ہن اڑی تکیل محمد آ جیو چھیپ پہونچیاں ملک مہار والے

یہ نامہ مبارک جب مجھ کو پہونچا اور گھر سے رخصت ہو کر دربار شریف حاضر ہو کر قدم بوس ہوا۔

آپ کی تصانیف۔ آپ کی تصانیف سے متعدد کتابیں مشہور ہیں۔ قصہ سوہنی مہینوال تحفہ میراں کرامات غوث اعظم۔ تحفہ رسولیہ معجزات۔ قصہ شیخ صنعان۔ شیریں فرہاد۔ نیرنگ۔ عشق سخی خواص خاں۔ مرزا صاحبان۔ شاہ منصور۔ ہدایت المسلمین۔ گلزار فقر۔ تذکرہ مقیمی۔ قصہ سیف الملوک و بدیع الجمال دیگر بے شمار تصانیف سی حرفیاں و غزلیات۔ دوہڑہ جنکا شمار کسی کو بھی معلوم نہیں ہو سکتا۔

خود مصنف صاحب بھی درست شمار نہ بتلا سکتے تھے۔ لیکن قصہ سیف الملوک جو جناب کے عہد شباب کی تصانیف سے ہے۔ آپ کی عمر شریف اسوقت ۳۲ سال تھی۔ ذوق اور شوق غالب اور دل میں عجیب درد تھا۔ جس سے تنہا رہ کر بیابانوں اور جنگلوں میں بے باکانہ گشت لگاتے رہتے تھے۔ اُس وقت کی تصنیف ہی اس میں یہ خصوصیت ہے۔ کہ اس کے پڑھنے اور سننے والے کے دل پر عجیب اثر ہوتا ہے۔ ہر ایک مصرعہ گویا نشتر کی طرح دل کو لگتا ہے۔ اس کے لفظ لفظ پر وجد ہوتا ہے۔ اہل ذوق اس کتاب کو تعویذ کی طرح گلے میں لگائے رکھتے ہیں۔ خاص و عام عالم و جاہل ہر طبقہ کا آدمی اپنے مذاق کے مطابق اس کتاب سے لطف اٹھاتا ہے۔ باوجود شغل عبادات۔ اوراد۔ وظائف مقررہ کے آپ کسی فرصت کے وقت تصنیف میں مشغول ہوتے نہایت تیزی سے اشعار لکھتے جاتے تھے۔ تاہم ایک سال تک کتاب مکمل ہو گئی۔ حضرت قبلہ کے والد صاحب سجادہ نشین کو بہ نسبت دیگر اولاد کے آپ سے زیادہ محبت تھی۔ ابتدا ہی سے آپ کی طرز اور خصلت دیگر ہم عمروں سے ممتاز تھی۔ راست بازی اور کم سخنی کی عادت تھی۔ کلمات ہزل یا فحش مطلق کبھی زبان سے نہ نکلتا تھا کبھی عہد طفولیت میں بھی کسی سے جھگڑا لڑائی نہ کیا تھا۔ بڑے فیاض رحم دل تھے بڑے طاقتور۔ تنومند۔ بہادر تھے جنگل سے خود خشک لکڑیوں کو کاٹ کر لاتے۔ نادار اور غربا کے مکانوں میں رات کو بے خبر چھوڑ جایا کرتے تھے مزاج قدرتی طور تند اور زود مشتعل واقعہ ہوا تھا۔ اگر کسی خادم سے کسی وقت عتاب فرماتے جلدی اُس کی تلافی کرتے۔ ہر ایک خادم کو خدمت کا معاوضہ ادا فرما دیتے۔ ایک مرتبہ حضرت کے والد صاحب نے ایام علالت میں اطراف سے قرب و جوار کے رؤسا اور علماء وغیرہ کو طلب فرمایا اور مجمع عام میں حاضرین سے خطاب کیا کہ انسان کی زندگی ناپائیدار ہے۔ سفر آخرت ہر وقت در پیش ہے۔ اسواسطے مناسب ہے۔ کہ اپنی موجودگی میں آپ لوگوں کے روبرو دستار سجادگی اور منصب خلافت دربار شریف دستار سجادگی اپنے فرزند حضرت قبلہ کا نام لے کر فرمایا ان کو دیا جاوے۔ ہمارے خیال میں یہی فرزند ہے جو اس بار گراں کا متحمل ہو سکے گا۔

جب آپ یہ کلمات فرما چکے تو ہر طرف سے اونکی تائید کی آوازیں آنی شروع ہوئیں۔ اسوقت حضرت قبلہ نے سر و قد باادب والد صاحب کے روبرو کھڑے ہو کر ایک تقریر کی جسکا خلاصہ یہ ہے۔ حضور نے اپنے ناچیز فرزند کو شفقت پدرانہ سے ایسے عالی منصب کے واسطے منتخب فرمایا ہے۔ یہ محض ذرہ نوازی ہے۔ اس شکریہ کے واسطے نیاز مند کو کافی الفاظ نہیں ملتے۔ حضرت قبلہ کا قلب منیر مثل آئینہ جہاں نما ہے۔ عنایت خداوندی نے جناب کو ظاہری۔ باطنی۔ نشیب و فرائض سے اطلاع دی ہے۔ ہمارے حق میں حضور کی فرمانبرداری میں سعادت

دارین ہے۔ حضرت قبلہ کی تعمیل ارشاد میں برکات کا خزینہ مہیا ہے۔ لیکن برادر کلاں حضرت میاں بہاول بخش صاحب کی دل شکنی گوارا نہیں دوسرا امر قابل گذارش یہ ہے کہ منصب سجادگی میں شان امیری اور ریاست پائی جاتی ہے حکام اور امراء سے میل ملاپ رکھنے سے گویا ایک ہنر داری کی صورت ہے۔ کاروبار دنیاوی کا بارگراں اور اسکی مشاغل اصلی مقصود کے حصول میں حائل ہو جاتے ہیں۔ اس ناچیز فرزند کو بدیں وجوہات معذور جانکر سبکدوش فرمایا جاوے اور دولت فقر کی جدی میراث خزانہ الٰہی سے دلوائی جاوے۔ حضرت قبلہ والد صاحب نے یہ تقریر سن کر اپنے پیارے فرزند تیرے دونوں بازو پیر بغداد غوث الاعظم نے پکڑ لیئے اور دعائیں دیکر آپ کو سرافراز فرمایا۔ آپ کی تمام تصنیفات مقبول ہیں۔

زیارت غوث پاک بحالتِ خواب: جب آپ نے دردِ دل اور شوق سے حضرت غوث پاک کی جناب میں رجوع لاکر سی حرفی ذیل تصنیف فرمائی۔ تو اسی رات کو بحالت خواب آپ کو دربار غوثیہ میں برسر مسند خلعت فاخرہ پہنائی گئی۔ بدیں لحاظ سی حرفی ذیل کو طالبان محبوب پاک اگر باوضو وظیفہ کریں گے۔ تو آنجناب سے روحانی نسبت قائم ہو کر فیوضات باطنی حاصل ہونگے۔

سی حرفی مقبول

الف آ میراں تک حال میں
ب بہت ظہیر خوار ہاں
ت تک جناب کریم میں
ث ثابت نال یقین میں
ج جال سوس دی بھتیاں
ح حد ہوئی تاں لبولیا
خ خاوند منوں وساریا
د در در منگاں بھکھیا
ذ ذوقوں دل بیذوق ہے
ر راہ زن نفس شیطان دے
ز زور تیری دی مان تے
س سنگ سہیلی ساتھ ناں
ش شام پئی دن ڈوبیا
ص صبر تحمل بھجیا
ض ضارب آگ رنج گئے
ط طرف تیری دی اوٹ ہے
ظ ظلم کیتیا میں آپ نے
ع عرضی ہویاں آن کے
غ غم الم کمال ہے
ف فسق فجور گناہ میں

اس مشکل سخت محال میں
سب خلقت تھیں بیزار ہاں
درد ڈسٹی آن یتیم میں
ستھ پایا حبل متین میں
میرے تن من سیاں سیاں
اس مرض گناہوں ولیا
میں جتیا پاسا ہاریا
میری بھاء ایتھویں سی لکھیا
گل غفلت سندا طوق ہے
جو دشمن میری جان دے
ستھ پایا نفس شیطان تے
اس نڈی ڈونگھیری ہاتھ ناں
میرا اگدو جگر کھو بیا
جاں سرتے بدل گجیا
تیری پچھے ہیاں بھجکے
تیرا نام اساڈا کوٹ ہے
دن راتیں پھیر لویں تاتے
تیرا سخی دوارہ جان کے
اس غم تھیں بدبلا ل ہے
سب کیتی عمر تباہ میں

بن تیری اوٹ پناہ ناں
میری جرم حسابوں باہرنے
رکھ ستھ سرے تے والیا
جہیڈ پلانس نہ خاوندا
کڈ مجھی جالوں ترڈ ندی
توں نے طبیبا حاذقا!
ہن رنگ گیا بدرنگ ہو
تو شہنشاہ کریم ہیں
میری سبھیں بیریں برڑیاں
نت لٹن رغبت اکلیاں
کر مدد شاہ بہادرا
میں بائیں تران نہ جاندی
سب ساتھی شہریں جاوڑدے
میری تن من لگی کننے
سن دیکں نہ قیدی دشمناں
ہر تیر تفنگوں گولیوں
اک گھڑی نہ کیتی بندگی
پا خیر مسافر منگتے!
کدی لا جھکارا مہردا
ہن گذری ستھ نہ آذری

میں عاجز اوگنہار دی!
نہیں گنتر لاکھ ہزار دی
میں بردی ہاں سرکار دی
توڑ آس نہ آسادار دی
پھیر وسیں خبر بجار دی!
کر کاری میں بیمار دی
جاں مدد ہوئی نہ سار دی!
ویہہ روٹی صبر قرار دی!
لا جیہی شوق بیمار دی
کون کوک سنے لاچار دی
تیری تیغ عدوں مار دی
کون آنے کشتی پار دی
مینوں آئی رات اجاڑ دی
اوس بجلی دی چمکار دی
تینوں قسم سچے ستار دی
مینوں راکھی اوس حصار دی
اوس خالق سرجنہار دی!
کر پوری آس پکھار دی!
کڈ ظلمت لیل انہار دی
تدرورو آئیں مار دی

ق قول قدیم بہلا ئیا
چھڈ یار خصم گل لائیا
میں ستیاں اندر گند گی
تج سیج سیجے دلدار دی

ک کرم کریں تا جیو سان
تیری ہتھیں ہر اہو سیاں
میرا شافی اوہ تریاق ہے
بس کہڑسی شیطان مار دی

ل لئیں خبر بیمار دی
نت تینوں کھلی فلکاری
ویہہ شربت شوق وصال دا
نہیں حاجت عرق انار دی

م منگن ہار جناب تھیں
لکھ باہرا نت حساب تھیں
سب پان مراداں منگیاں
میں آں اجے دربار دی

ن نشر ہویاں وچہ کشوراں
ہر شہراں بحراں لشکراں
شاہ عرب عجم عراق دی
آچمن خاک مزار دی

و واہ واہ مرشد پاک توں
جند گھولی تیری خاک توں
دیہہ اک گھٹ ہو کٹھا اپنا
جو مستی کہڑے خمار دی

ہ ہول قیامت روز دا
اوس مشکل سینے سوز دا
جاں نیکی بدی تو لیسی ا
اوہ او کہی گہڑی شمار دی

لا لائیں ڈھل نہ آنوندا
میرے عیب نہ دس حجت خاندا
توں شاہنشاہ کریم ہین
رکھ عزت میں کوڑ مار دی

الف اتھے اوتھے اج کل
وچہ وطن سفر وچہ اگے چل
میں چاہاں شفاعت مرحمت
تدولیاں دی سردار دی

ی یار تیرے ہر کم دا!
کر آخر حبیب محمدا
مت کرے ملامت غو غیوں
اوہ خاطر نازک یار دی

آپ کا ارشاد ہے۔ سی حرفی مندرجہ بالا کو ایک مرتبہ روزمرہ باوضو ہو کر جو شخص ورد کرے گا۔ اس کو حضرت غوث پاک سے روحانی نسبت قائم ہو جاوے گی۔ اول بسم اللہ الرحمن الرحیم اور آخر درود شریف سہ مرتبہ پڑھ کر ایک مرتبہ فاتحہ شریف روح مبارک حضرت محبوب پاک اور پیران سلسلہ کو ثواب اس کا نذر کرے

آپ کا ترک طعام: ایک مرتبہ آپ نے اس طرح کا چلہ کیا کہ ہر ایک قسم کا اناج کھانا بند کر دیا گوکن بیر کوٹ کر ایک ہتھیلی میں رکھ لیئے شام کو روزہ اسی سے افطار کیا کرتے۔ ساگ وغیرہ کسی قسم کی سبزی نمک مرچ ڈال کر پکائی جاتی اور قدرے قند سیاہ استعمال کرتے۔ اسی طرح سے پانچ سال گذر گئے۔ آپ کا بدن مبارک بالکل لاغر ہو گیا تھا۔ بجز استخوان کچھ باقی نہ تھا۔ اس حال سے حضرت مسمی سائیں کھیوا جو دربار کا باورچی تھا۔ اور خاکسار باخبر تھے۔ آپ نے ہمکو تاکید اس امر کے اظہار سے منع فرمایا تھا۔ اکثر آدمی ضعف بدن اور زرد رنگ حضرت کا دیکھ کر دریافت کیا کرتے ان کو علالت مزاج کے بہانہ سے ہم ٹالدیا کرتے۔ اس کمزوری میں فرائض کی بجا آوری کے علاوہ تمام دن اور رات نفلی عبادات میں بسر کیا کرتے۔ ورد وظائف میں ذرہ کمی نہ تھی۔ جس جس طریق سے حالت صحت و طاقت بدنی میں عبادت کرتے تھے۔ اس سے بھی اس حالت میں ترقی کرتے گئے۔

یہ صورت دیکھ کر خاکسار کو گمان ہوگیا کہ آپ ضرور عنقریب سفر آخرت کریں گے۔ اس خیال سے میری حالت خوشی اور راحت یک لخت بدل گئی۔ میں ہر وقت اوداس رہنے لگا۔ اور کبھی تنہائی میں حضرت کی مفارقت کے تصور سے روتا۔ آپ نے میری حالت کا تغیر دیکھا تو پاس بلا کر دلاسا دے کر فرمایا۔ کہ کیوں مغموم رہتا ہے اتنا حضرت کا فرمانا تھا۔ کہ میرے آنسو جاری ہو گئے۔ اور زور سے رونا شروع کیا۔ آپ نے سر پر ہاتھ رکھ کر مجھ کو تسلی دی اور فرمایا میں تیرے سے کبھی جدا نہ ہوں گا۔

میں بیمار ہوں۔ ہر ایک بیمار کا مرنا ضروری نہیں۔ خدا مجھ کو شفا بخشے گا۔ حضرت نے یہ کلمات فرمائے۔ علاوہ ان کے اور بہت سی شفقت آمیز گفتگو تھی۔ میں نے عرض کیا۔ حضرت اپنی خوراک میں تبدیلی منظور فرما دیں۔ تاکہ بدن مبارک میں توانائی ہو۔ فرمایا تھوڑے روز صبر کرو۔ بہت آدمی ہیں جو اکل و شرب کے سوا بھی زندہ رہ سکتے ہیں۔ قریباً ایک ماہ جب اسی طرح اور گذر گیا۔ تو آپ نے کوئی تبدیلی خوراک میں نہ کی۔ عام لوگوں میں یہ خبر تھی کہ آپ بیمار ہیں۔ اتفاق سے آپ کو جلد جلد پیشاب آنا شروع ہوگیا۔ ایک نماز میں قریباً چار مرتبہ وضو کرنا پڑتا۔ جب عبادت میں خلل آنا شروع ہوا تو اسکے علاج کے واسطے حافظ نور حسین صاحب ساکن ہموال شریف کو طلب فرمایا۔ یہ بزرگ بڑے حاذق حکیم تھے۔ جب تشریف لائے اور تشخیص مرض کے بعد مقوی مثانہ کی دوائی تیار کروا کر استعمال کی تو اس مرض سے آرام ہو گیا۔ اس کے بعد نیم پاؤ آٹا وزن کر کے روٹی تیار کی جاتی تھی۔ اس سے زیادہ کبھی استعمال نہ ہوتا۔ اس سے جسم میں طاقت آ گئی۔ اس چلے کے بعد آپ کسی وقت عبادت سے فارغ نہ ہوتے۔ ہر وقت استغراق میں رہتے۔ اپنے خاندان کے بزرگوں کے مزارات کے سوا کسی اور زیارت کیواسطے سفر نہ کرتے۔ ذیل کا دوہرہ آپ کا شاہد حال ہے۔

جیہم جدو کا نہیوں لگا یا پائیا سکھ تدوکا غرق ہویاں وچہ چاہ سجن دی پر کر کدی ٹویں ٹو کا	لاہی لج وٹی لج آنسو ہویاں خالی بو کا! آہو بیو جل محمد کھیر کھیر دیلواں ہو کا!

پُر زور کرامت: جب سید محمد شاہ صاحب رئیس سیداں میرپور نے انتقال کیا بعد انکے ہر دو فرزنداں انکے سید حیات علی شاہ اور سید باقر علی شاہ کے مابین تقسیم وراثت پر اختلاف پیدا ہو گیا حیات علی شاہ صاحب نے باقر علی شاہ صاحب کو دوران بحث میں بطور طعنہ کہا کہ تمکو خدا نے کوئی نرینہ اولاد عطا نہیں کی۔ جسکو حق وراثت تمہاری جائداد کا تمہارے بعد پہونچتا۔ ایسی حالت میں اس قدر جھگڑا تمہارا تقسیم

ملکیت پر فضول ہے۔ حریف کی اس طنز پر باقر علی شاہ صاحب کو بحد رنج اور دل کو صدمہ ہوا۔ اسی روز دربار شریف کھڑی حضرت قبلہ مرحوم کی خدمت میں حاضر ہو کر عرض کیا۔ کہ مجھکو آج تک فرزند کی کوئی آرزو نہ تھی۔ لیکن برادر کلاں کے کلمات نے میرے دل پر سخت اثر پیدا کیا ہے۔ حضرت کو سید باقر علی شاہ صاحب سے کمال درجہ عنایت تھی۔ شاہ صاحب کی کلام سے آپ کی رگ حمیت کو جوش آیا۔ شاہ صاحب کو کلمات تسلی آمیز فرما کر رخصت فرمایا۔ چندروز بعد میاں شرف دین خلیفہ دربار کو دو برگ سبز درختاں دربار سے دیکر شاہ صاحب کی طرف روانہ کیا اور زبانی خلیفہ شرف دین یہ ارشاد فرمایا کہ دونوں پتوں میں سے ایک ایک پتہ میاں بی بی باوضو ہو کر کھالیویں۔ خلیفہ میاں شرف دین کہتا ہے۔ کہ آپ نے مجھ کو حکم دیا کہ جب یہ برگ درخت شاہ صاحب کو حوالہ کردگے تو اسوقت چند آدمی روبرو و شہادت کے طور پر طلب کرنا اور صاف فرمادیا کہ ہم اس کا کوئی عوض آپ سے طلب نہیں کریں گے۔ لیکن بطور شکریہ اس انعام کو یاد رکھیں۔ کسی دوسرے حیلہ کیطرف منسوب نہ کرنا بعد اس کے آپ جلدی پہاڑ مقام موضع پنجن پر تشریف لے گئے۔ پہاڑ پر پہونچکر شاہ صاحب کی طرف آپ نے ایک مفصل نامہ مبارک تحریر فرما کر بھیجدیا اس میں صاف درج تھا۔ کہ اس سال کے اندر سید مظفر تمہارے گھر آویں گے۔ ان کو ہمارا سلام ہو طرفہ یہ کہ سید مظفر صاحبزادہ کا بحساب ابجد تاریخی نام قبل ولادت لکھکر ارسال کردیا تھا۔ شاہ صاحب نے نامہ مبارک دیکھا۔ لیکن اصلی راز کو نہ سمجھے۔ یہ خیال پیدا ہوا کہ کوئی مہمان یہاں آنیوالا ہے۔ جس کا نام سید مظفر ہوگا۔ تبدیلی موسم پر جب آپ پہاڑ سے دربار شریف لائے تو جلدی موضع جانی چک ضلع گجرات بغرض زیارت موئے مبارک سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم کے تشریف لے گئے۔ بعد زیارت واپسی پر حسب استدعائے خاکسار راقم جہلم شریف لائے۔ عیدگاہ میں ظہر کی نماز ادا فرمائی اسی وقت ایک قاصد میرپور سے پونچا۔ اس کے پاس سید باقر علی شاہ صاحب کا خط تھا۔

وہ حضرت قبلہ کو دیا۔ آپ نے خط کو مطالعہ فرمایا۔ لکھا تھا۔ کہ حضور کی دعا اور توجہ سے خداوند تعالے نے فرزند عطا کیا ہے۔ اس کا نام بھی خود زبان مبارک سے تجویز کر کے فرماویں۔ حضرت کو اس خبر سے فرحت حاصل ہوئی۔

سید محمد شاہ مدرس گورنمنٹ سکول جہلم معہ اور مجمع کے اسوقت خدمت میں حاضر تھے۔ شاہ صاحب کو ارشاد فرمایا۔ کاغذ۔ قلم۔ دوات۔ لے کر جو ہم لکھاتے ہیں۔

وہ جواب خط لکھو۔ چنانچہ محمد شاہ صاحب سامان تحریر لیکر روبرو بیٹھ گئے۔ اسی وقت ایک ایک نظم فارسی میں جواب فی البدیہ لکھاتے گئے۔ وہ نامہ مبارک مکمل دستیاب نہیں ہوا۔ لیکن اس کا ضروری حصہ درج ذیل کر دینا مناسب ہے۔ وہ یہ ہے بعد حمد و نعت تحریر فرماتے ہیں۔

مرا شمس دین مست چوں تاب بخشش
ہماں نامہ دیرینہ ہمہ رنگ بود
تجسس نمودہ مطالع کنید
ہماں نام شاہاں باابجد بود

عجب نیست گر یافت ماہتاب بخشش
کہ بندہ زینجن فرستادہ بود
کہ از رازد از نام آنکہ شوہد
کہ مولود ہمرنگ ابجد شود

یہ ایسی قطعی اور یقینی کرامت ہے۔ جس پر کسی منکر کرامت کو بھی انکار کی گنجائش نہیں ہوسکتی اور نادم تحریر ہذا سید مظفر جسکا سن ولادت بحساب ابجد ۱۲۹۴ھ نکلتا ہے۔ اپنے والد مرحوم کا جانشین موجود ہے۔

کرامت: ۱۳۲۰ھ ۱۹ ہجری میں جب دربار شریف کی چار دیواری کلاں کی تعمیر کرا رہے تھے۔ مسمی کالا بیلدار جو معہ عیال یہاں آ رہا تھا۔ اور گدھوں پر لاد لاد کر پڑیاں جمع کرتا تھا۔ گویا وہ اس کام کا ٹھیکہ دار تھا۔ اس کا ایک ہی لڑکا تھا۔ وہ قضائے الٰہی سے فوت ہوگیا۔ تو وہ فرزند کی موت سے بے تاب ہوگیا۔ آہ و نالہ کرتا ہوا حضرت قبلہ کے پاس آیا اور رو کر عرض کیا۔ کہ حضرت کی دربار کی برکت سے صد ہا بے اولادوں کو خدا نے اولاد بخشی ہے۔ میرا صرف ایک ہی لڑکا تھا۔ وہ بھی مجھ کو داغ مفارقت دے گیا۔

حضرت اسوقت چارپائی پر استراحت فرما تھے۔ اسکی درد آمیز فریاد نے آپ کے دل کو ہلا دیا مجمع حاضرین بھی اسکی کلام سے متاثر ہوگئے۔ اس وقت آپ نے ارشاد فرمایا۔ خدا کے حکم سے تمہارے گھر میں عنقریب ایک اور لڑکا پیدا ہوگیا۔ یاد رکھو اسکے داہنے شانہ پر سیاہ رنگ کا داغ ہوگا چنانچہ اس کے دوسرے سال خدا تعالیٰ نے اس کو فرزند عطا کیا۔ جو اب تک والدین کی آنکھوں کو رہا ہے اس پر وہ نشان کرامت بھی ظاہر ہے۔

کرامت: حضرت شجاول شاہ صاحب ساکن موضع ڈھنگ وے سیداں تحصیل گوجر خان جنکو حضرت قبلہ سے روحانی تعلق ہے۔ فرماتے ہیں مسمی دلیل خاں صوبیدار تو بخانہ جو شاہصاحب کا محب ہے چند روز رخصت لے کر اپنے گھر کو آیا۔ جو شخص اس کی جگہ پر قائم مقام مقرر ہوا تھا۔ اس نے شرارت سے چند الزامات غبن مال سرکاری دلیل خاں مذکور پر اسکی عدم موجودگی میں قائم کردیئے اور کمان افسر کو ہر حیلہ سے صوبیدار کے خلاف کرلیا۔ دلیل خاں صوبے دار بعد ایام رخصت جب حاضر ہوا تو کمان افسر نے جسکو اسکی بد دیانتی کا کامل یقین کرایا گیا تھا۔ اس نے صوبے دار مذکور کو بے عزتی سے حدود چھاونی سے باہر نکال دیا۔ اور حکم دیا کہ صرف برخاستگی کی سزا جو تمکو دیگئی ہے۔ یہ تمہارے پر مہربانی کی ہے۔ اسوقت بیچارہ صوبیدار بحالت یاس دل آزردہ واپس گیا اور اپنی داستان درد انگیز شاہصاحب کی طرف بذریعہ عریضہ ارسال کی شاہصاحب نے حضرت قبلہ مرحوم سے اس بے گناہ کی سفارش کی شاہصاحب کی عرض سن کر حضرت نے فرمایا کہ اگر وہ صوبیدار ان الزام سے بری ہے جو اسکے مخالف نے ناحق اس پر قائم کیئے ہیں تو خداوند تعالیٰ اس کو اپنے عہدہ پر بحال کردے گا۔ شاہ صاحب کو تسلی ہوگئی۔ چند روز بعد اس کا خط بنام شاہ صاحب آیا کہ کمان افسر صاحب نے بذریعہ چٹھی سہ ماہ بعد مجھکو گھر سے طلب فرماکر اپنے سابقہ عہدہ پر بحال کردیا ہے۔ مبارک ہو۔

آپ کی طبیعت میں فیاضی کا جوہر کمال تھا۔ جسنے کوئی خدمت کی اس کا حق ہر طرح ادا فرماتے اپنے ذمہ کسی کا احسان باقی نہ چھوڑے۔ پنڈت گنیش بل صاحب جو پنڈت من پھول صاحب سی۔ ایس۔ آئی مرحوم کے فرزند ہیں۔ وہ لاہور سے جب حضرت کی قدم بوسی کیواسطے جہلم تشریف لائے تو اس وقت حضرت نے ایک یارقندی بابو پنڈت صاحب کے واسطے ارسال فرمایا نہایت عمدہ تیز رفتار گھوڑا تھا۔ لیکن پنڈت صاحب نے نہایت عاجزی سے اسکی واپسی پر اصرار کیا۔ اور عرض کیا کہ حضور میرے واسطے صرف دعا فرماویں۔ اس حضرت نے ذیل کا شعر ان کو لکھ کر ارسال فرمایا ؎

لینا ہاتھ دراز کر بخشیں درویش
عار انکار ہنکار ہے پنڈت سنو گنیش

سید معظم شاہ صاحب سے ملاقات — ایک مرتبہ ورکالی شریف سے حضرت حاجی صاحب پیڑ واداؔ مرشد کی مزار کی زیارت کرتے ہوئے سید معظم شاہ صاحب مست قلندر کی ملاقات کو بمقام جلہاری تشریف لے گئے۔ میاں عطا محمد فقیر ساکن ضلع گجرات ہمراہ تھے۔ شاہ صاحب بڑے دلی قلندر تھے۔

آپ سے بے شمار خرق عادات کرامات مشہور ہیں ۔ کابل ۔ قندہار سے خلق اللہ ان کی زیارت کو آتی تھی ۔ جب حضرت قبلہ وہاں پہنچے دیکھا تو شاہ صاحب ایک پلنگ پر برہنہ بیٹھے ہیں ۔ صرف ایک لنگوٹ باندھے ہوئے اور کوئی کپڑا بدن پر نہ تھا ۔ تنومند اور قوی ہیکل جوان تھے ۔ ریش وغیرہ بالکل چٹ ۔ پاس بڑی بڑی موٹی لاٹھیوں کا گٹھا رکھا رکھا تھا ۔ ارد گرد بڑا ہجوم متعلقین ۔ خادمان کے علاوہ صدہا زائرین کا انبوہ تھا ۔ شاہ صاحب کسی کی طرف متوجہ نہ تھے ۔ اور خود بخود ہنس رہے تھے ۔ اور بار بار آپ کو ہنسی آتی تھی ۔ حضرت قبلہ نے قریب جا کر اشارتاً سلام کیا ۔ اور روبرو کھڑے ہوگئے ۔ میاں عطا محمد صاحب فقیر حضرت کے پس پشت استادہ تھے ۔ جس وقت شاہ صاحب نے حضرت کو روبرو کھڑے ہوئے دیکھا ۔ اور باہم دونوں حضرات نے ایک دوسرے کی طرف ٹکٹکی لگائی ۔ شاہ صاحب نے ایک خادم کو اشارہ کیا ۔ وہ آپ کا پیراہن اور سیلی وارچیہ حاضر لایا اور شاہ صاحب نے عجلت سے اسکو زیب تن فرمایا اور پیراہن سے بدن کو پاؤں کے ناخنوں تک پوشیدہ کرکے بیٹھ گئے ۔ وہ ہنسی بالکل بند ہوگئی صرف ایک دوسرے کی طرف برابر نظر لڑ رہی تھی ۔ زبان سے کوئی کلام مطلق نہ نکلتی تھی ۔ قریباً ایک گھنٹہ تک یہی حال تھا ۔ تمام حاضرین کی توجہ اس طرف لگ گئی ۔ حضرت نے دوبارہ اشارتاً سلام کیا اور چلنے کو تھے ۔ شاہ صاحب نے ایک ران مرغ کباب شدہ سے جو موجود رکھا تھا ۔ حضرت کو توڑ کر دی ۔ آپ رخصت ہوئے تو وہ سب لباس اتار کر دیدیا ۔ بدستور سابق برہنہ ہوگئے ۔ خادمان شاہ صاحب نے باصرار تواضع کرنی چاہی ۔ لیکن آپ نے کوئی توجہ نہ کی اور رخصت ہوکر چلے آئے ۔

بابا جنگو شاہ صاحب سے ملاقات

ایک مرتبہ آپ دربار شریف کھڑی سے صحرا کو نکلے ۔ کوزہ آب ہاتھ میں تھا ۔ جاتے جاتے وہ کوزہ ہاتھ ایک جگہ چھوڑ دیا ۔ پا برہنہ اور کمبل اوپر راستہ میں کسی نے شناخت کرکے قند سیاہ دے دیا ۔ موسم گرما تھا ۔ براہ راست بخدمت بابا جنگو شاہ صاحب مقام چکوڑی جو ضلع گجرات میں مشہور کامل ولی تھے ۔ خاص وعام میں انکی کمالیت کا شہرہ تھا ۔ اور بڑی مجذوب صاحب حال ولی تھے ۔ اسوقت چند ماہ گذر گئے تو دن رات ایک مقام پر کھڑے رہنے ۔ پائے مبارک پر بہت ورم ہوگیا تھا ۔ زیادہ ورم پاؤں سے بعض جگہ زخم ہوگئے تھے ۔ چمڑا اپھٹ گیا تھا ۔ حضرت قبلہ جب وہاں پہونچے تو شاہ صاحب کے قریب جا کر کھڑے ہوگئے اور قند سیاہ ہاتھ میں رکھ کر انکے پیش کیا شاہ صاحب کی آسمان کی طرف نگاہ تھی اور مشغول تھی ۔ حضرت قبلہ کا عہد شباب تھا ۔ جسم میں طاقت تھی فرماتے

تھے۔ ہم نے دل میں ارادہ کر لیا تھا۔ جب تک بابا صاحب زمین پر نہ بیٹھیں گے۔ ہم برابر اس طرح روبرو انکے کھڑے رہیں گے۔ اسی خیال میں ایک گھنٹہ گذرا ہوگا کہ بابا صاحب نے ہمکو دیکھا اور فرمایا۔ تم اس درخت کے سایہ میں ٹھیرو ہم آتے ہیں۔ آپ یہ ارشاد سن کر وہ درخت جو قریب تھا۔ وہاں آکر کھڑے ہوگئے۔ تھوڑی دیر انتظار کیا مگر بابا صاحب اپنے مقام سے نہ سرکے۔ پھر آہستہ آہستہ حضرت قبلہ نے انکی طرف دوبارہ قدم اٹھایا۔ یہ دیکھ کر بابا صاحب نے فرمایا دو بہاٹیا میں آیا ٹھیر د۔ اسوقت جب بابا صاحب نے قدم اٹھایا تو بڑی تکلیف محسوس ہوئی۔ قدم اُٹھ نہ سکتا تھا۔ بڑی وقت سے تشریف لاکر درخت کے نیچے بیٹھ گئے۔ قند سیاہ پیش کیا۔ شربت طلب کیا۔ آپ نے شربت بناکر پلایا۔ حقہ طلب کیا۔ وہ آپ نے مہیا کیا۔ آپ نے حقہ نوشی کی اور حضرت قبلہ کو بھی ارشاد کرتے۔ آپ کو عادت حقہ کی نہ تھی۔ تعمیل ارشاد کیا۔ بمشکل رخصت لے کر واپس تشریف لائے۔ بارہا حضرت قبلہ کو یہ فرماتے ہوئے سنا کہ باباجنگجو شاہ صاحب اپنے عہد میں بے نظیر ولی تھے۔ آپ کا مقام بہت بلند تھا۔

سید پیر مدد علی شاہ صاحب سے ملاقات!

ایک مرتبہ آپ مقام حجرہ شاہ محمد مقیم صاحب تشریف لے گئے۔ اسوقت خاکسار راقم الحروف بھی حضرت کے ہمراہ تھا۔ مقام شیر گڈھ سے پاپوش پاؤں سے اتار لیا۔ ادب سے پابرہنہ چلتے ہوئے آپ بوقت چاشت حجرہ شریف پہونچے۔ دیکھا تو ایک عالیشان دربار لگا ہوا ہے۔ بڑے بڑے بزرگ مشائخ و امراء وغیرہ ہر طبقہ کے لوگ حاضر ہیں۔

حضرت جناب سیادت پناہ سید پیر مدد علی شاہ صاحب سجادہ نشین دربار حجرہ شریف کے حضور میں تمام لوگ باادب دو زانو بیٹھے ہیں۔ پیر صاحب کچھ ارشاد فرمارہے ہیں۔ دفعتہً جب پیر صاحب کی نظر مبارک حضرت قبلہ پر پڑی بے اختیار نعرہ خوشی بلند کیا۔ آپ نے باادب تعظیم پیر صاحب کو سلام کیا اور کنارہ فرش پر بیٹھ گئے لیکن پیر صاحب نے بعد مصافحہ باصرار مسند کے قریب لاکر بٹھایا۔ تمام حاضرین کی توجہ آپ کی طرف ہوگئی۔ مجلس کا استعجاب دیکھ کر خود جناب پیر صاحب نے حضرت قبلہ کے اوصاف بیان کرنے شروع کیئے بارہا فرماتے کہ موجودہ وقت میں ہماری خاندان میں اس مرد کا وجود ایک چراغ روشن ہے۔ انکی ذات پر نہ صرف ہم بلکہ ارواح متقدمین مشائخ سلسلہ قادریہ کے فخر کرتے ہیں۔

آپ خاموش تھے۔ ایک ہفتہ کامل مقیم رہے۔ پیر صاحب ہر مجلس میں حضرت صاحب کے کرامات اور ریاضات کا لوگوں سے ذکر فرماتے۔ حضرت پیر صاحب بڑے کامل ولی تھے۔ آپ کا شاعرانہ مذاق اعلےٰ تھا۔ آپ سخن ور اور سخن شناس تھے۔ حضرت قبلہ کی تصانیف کو شوق سے سنا کرتے تھے خاکسار کی عمر کا زمانہ لڑکپن تھا۔ اسوجہ سے خوش الحان تھا۔ پیر صاحب کے ارشاد پر حضرت کے اشعار سناتا اسوقت حضرت پیر صاحب مرحوم پر وجد اور محویت کی حالت طاری ہوجاتی اور بار بار زبان سے فرمایا کرتے واہ میاں صاحب اور وہ لڑکا ہفتہ کے بعد حضرت پیر صاحب نے بوقت رخصت دو لوشاکیں قیمتی ایک صاحب کیواسطے ایک خاکسار کو عنایت فرمائی۔ آپ حونکہ قیمتی مکلف لباس کا استعمال نہ کیا کرتے۔ لیکن بلحاظ ادب و پاسخاطر خانوادہ پیران باحترام قبول فرمائی۔ خاکسار کو وہ نظر توجہ وہ شفقت اور لطف حضرت پیر صاحب قدس سرہ کا یاد ہے اور اس قبولیت پر فخر کرتا ہے۔ خداوند تعالےٰ کی بارگاہ میں دعا کرتا ہے کہ بطفیل پیران عظام و مشائخ سلسلہ عالیہ قادریہ کی میرے جیسے اذل ترین مخلوق کو میدان محشر میں اپنے حبیب ختم المرسلین صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی شفاعت نصیب کرے۔

آمین

آپ کی نسبت پیشگوئی

آپ ایک مرتبہ عارف کامل حضرت جناب صاحبزادہ سید محمد صاحب سی کا دھلوڑائی شریف سے موضع سلطان پور نگگرڑاں میں کسی تقریب پر تشریف لائے۔ حضرت قبلہ ہمراہ والد بزرگوار اسجگہ رونق افروز ہوئے۔ جناب صاحبزادہ صاحب اپنے عہد میں لاثانی ولی تھے۔ آپ کے کمالات و کرامات کا دور دراز ممالک تک شہرہ تھا۔ بڑے بڑے حکام اہل ہنود اور اہل اسلام آپ کی کفش برداری کرتے مہاراجہ گلاب سنگھ والی ریاست پیادہ آپ کی رکاب میں دوڑا کرتے تھے۔ مہاراجہ رنجیت سنگھ بارہا آنحضرت کی زیارت کو حاضر ہوکر نذر و تحائف پیش کیا کرتے۔ حضرت جناب میاں شمس الدین صاحب والد ماجد حضرت کے سجادہ نشین دربار تھے۔ اور صاحبزادہ صاحب کو بھی اسی خاندان سے تعلق مریدی تھا۔ بابا بدوح صاحب ابدال سے شرف بیعت حاصل تھا۔ اس لحاظ سے حضرت سجادہ نشیں صاحب سے خود آکر ملاقات کی۔

دونوں حضرات باہم ایک جگہ بیٹھے تھے۔ حضرت قبلہ میاں صاحب نے فرمایا۔ بٹیا یہ صاجزادہ حکیڑالی شریف والی میں ان کو سلام کرو۔ آپ نے باادب سلام کیا۔ صاجزادہ صاحب نے شفقت سے آپ کو گود میں لے کر پیار کیا۔ فرمایا کیا پڑھتے ہو۔ عرض کیا۔ گلستان۔ صاحب زادہ صاحب نے ارشاد کیا کوشش سے پڑھنا۔ خدا نے چاہا تو تم سب سے بہتر ہوگے۔ حضرت سجادہ نشین صاحب کیطرف مخاطب ہوکر فرمایا یہ آپ کا فرزند جوہر بے بہار کہتا ہے۔ ان کی تعلیم و تربیت کا خیال رکھیں۔ ان کی خوشبو سے مشام جان معطر ہوگئی۔

چونکہ حضرت جناب صاجزادہ صاحب اور حضرت سائیں غلام محمدؐ صاحب جو حضرت قبلہ کے پیر و مرشد تھے۔ باہم مرشد بھائی تھے۔ دونوں صاحب بابا بدوح شاہ صاحب ابدال کے مرید کامل تھے۔ صاجزادہ صاحب کی زبان مبارک سے جو لفظ کسی حال میں نکلتا۔ خداتعالےٰ اس کو ایسا ہی کرتا آپ بلند پایہ کے ولی تھے۔ اب تک بھی اس خاندان میں آپ کی اولاد میں سے برکات کا چشمہ جاری ہے۔ حضرت قبلہ عہد طفولیت میں سموال شریف حافظ محمدؐ علی صاحب سے تعلیم حاصل کرتے۔

حافظ ناصر صاحب سموالی کی دعا

روزمرہ گھر سے چل کر وہاں پڑھنے کو جاتے۔ حافظ ناصر صاحب سموال جو بڑے کامل اکمل ولی تھے۔ آپ کو سماع سے زیادہ رغبت تھی۔ سرود سماع سے آپ کو وجد ہوجاتا۔ حضرت قبلہ جن دنوں مولانا جامی کی یوسف زلیخا کا سبق پڑھا کرتے جماعت سے الگ بیٹھکر اس پُر تاثیر نظم کا پڑھنا آغاز عمر میں آواز کی صفائی سے زیادہ پُر لطف تھا۔ حافظ صاحب ہر روز مسجد میں تشریف لاتے اور حضرت کا سبق سنا کرتے۔ جب آپ آواز سے ان کو سناتے تو حافظ صاحب کو محویت کی حالت طاری ہوجاتی اور زار و زار روتے

ایک روز حسب معمول حافظ صاحب مسجد میں تشریف لائے اور زلیخا کے اشعار سنانے کی فرمائش کی حضرت نے عرض کیا۔ کہ آج ہم اس شرط پر سبق سنا دیں گے۔ کہ آپ دعا کریں کہ ہم کو جلد علم نصیب ہو۔ آپ نے بڑی شفقت سے اسوقت دعا کی کہ تم کو خداتعالےٰ علم لدنی عطا کرے۔ جو کتاب تم نے سبقاً پڑھی ہے

وہ اور جواب تک نہیں پڑھی۔ سب آسان ہوں۔ سبحان اللہ جو ارشاد کیا وہی ہوا حضرت قبلہ کو ہر ایک کتاب آسان تھی۔

حضرت والد صاحب کی دُعا

ایک روز دوپہر کے وقت حضرت قبلہ کے والد ماجد صاحب پلنگ پر استراحت فرما تھے اور سر سے پاؤں تک چادر اوڑھے ہوئے لیٹے تھے۔ کہ آپ آتے ہی قدموں کی طرف بیٹھکر پاؤں دباتے لگ گئے۔ آپ نے پوچھا کون ہے۔ اپنا نام بتایا۔ فرمایا کیا کہتے ہو۔ عرض کیا حضرت مجھکو سچا فقیر بنا دو۔ صغیر سنی کے زمانہ میں عزیز زندگی پیاری پیاری لبوں سے جب یہ موزون کلمات نکلے تو انہوں نے شفیق والد بزرگوار کے دل پر عجیب اثر پیدا کیا۔ اور والد بھی جن کا دریائے کرامت صدہا تشنگان بادیہ ضلالت کو سیراب کر رہا تھا۔ لخت جگر کی عرضداشت کو سن کر بیٹھ گئے۔ عزیز فرزند کو سینہ مبارک سے لگالیا اور آب دیدہ ہو کر خدا کی جناب میں دعا کی۔ اے پروردگار تو علیم ہے اور بصیر ہے۔ یہ میرا عزیز فرزند میری سے کسی جسمانی حاجت کی کبھی آرزو نہیں کرتا۔ صرف مجھسے تیری محبت اور رضامندی کا طالب ہے۔ میں اسکو تیرے سپرد کرتا ہوں تو اپنے بندوں پر مجھ سے زیادہ رحمت کرنیوالا ہے۔ الٰہی اس بچہ کو اپنے خاص بندوں کی صف میں کھڑا کر۔ (آمین)

سبحان اللہ ایک غوث وقت کی زبان مبارک سے اور دلی شفقت سے جسکے حق میں یہ دعائیہ کلمات نکلے ہوں۔ وہ کہاں تک اپنا اثر دکھا سکتے ہیں۔ یہی وہ اثر تھا جس نے عہد شباب سے اول ہی حضرت کو دنیا و مافیہا سے آزاد کر دیا تھا۔ آپ کے قوائے جسمانی و روحانی کی مجتمع طاقت مقصود اصلی کی طرف تھی آپ کے کام میں ہوائے نفسانی کو دخل نہ تھا۔ آپ حقیقی تارک دنیا تھے۔ دنیا داروں کے شان و زر و مال کی آپ کی نگاہ میں کچھ قدر نہ تھی۔

کسی حاکم یا رئیس کی طرف اگر کچھ فرمائش تحریر کرنا منظور ہوتا تو بڑی آزادی سے جیسا کسی ماتحت کی طرف اگر کچھ فرمائش تحریر فرمایا تو منظور ہوتا۔ تو بڑی آزادی سے جیسا کسی ماتحت کی طرف لکھتے ہیں تحریر فرمایا کرتے۔ القاب آداب مطلق درج نہ فرماتے۔

چنانچہ ایک راج پوت میرباز نام باشندہ تحصیل میرپور مخالفین کی سازش سے چوری کے الزام

میں پکڑا گیا۔

بے گناہ ملزم کی سفارش

حوالات سے ضمانت دیکر براہ راست دربار شریف حضرت قبلہ کی خدمت میں حاضر ہوکر زار و زار رونے لگا۔ چونکہ وہ بالکل بے گناہ تھا۔ حضرت کو اس کی حالت زار پر رحم آیا۔ اسوقت ایک منظوم نامہ لکھا۔ اسی کے ہاتھ حکام کی طرف ارسال کیا وہ ذیل میں درج ہے۔

سنو تحصیلدار و پیش کار و
دعا گو سے سنو یہ بات کن دہر
اگر نالش کرے اس پر کوئی اور
نہیں چور ونکا سنگی ہے یہ سادہ
رہائی دیجے اسکو طرف خانہ
فقیروں کی سدا یہ مت کرو رد
دیوانی فوجداری کے جو حاکم

حکومت کی سواری پر سوار و
کرہے یہ شخص اس تہمت سے باہر
نہ کرنا قید اسکو یہ نہیں چور
فقر کے در ہوا آ الیستادہ
شتابی سے کر دیا رو روانہ
نہ کرنا بے گناہ پر ظلم بیحد
یہ فرمائش سبھی پر کرے راقم

حکام میرپور نے جب نامہ مبارک ملاحظہ کیا۔ ایک ایک نقل اسکی ہر ایک صاحب نے رکھ لی۔ ملزم بے گناہ کو الزام سے بری کرکے اور شیرینی دے کر حضرت کی خدمت میں والیس بھیجا۔

حضرت کی کرامت

دربار شریف کھڑی کے قریب ایک موضع بانگ دوارہ مشہور ہے۔ وہاں کے باشندے مسمیاں حسن علی و حیدر جہلم شہر کی طرف کسی کام کے واسطے آرہے تھے۔ راستہ میں ایک ساہوکار ہندو سکھ بھی ان کے ہمراہ ہولیا۔ وہ بھی اسی موضع میں دوکانداری اور ساہوکاری کرتا تھا۔ مسمی حسن علی مدت سے اس کا مقروض چلا آتا تھا۔ جب جہلم کی آبادی کے قریب پہونچے۔ ساہوکار معہ حسن علی قاضی

محمد اسلم خان صاحب سیشن جج بہادری کی کوٹھی کے قریب قضائے حاجت کیواسطے بیلہ میں اتر گئے وہاں
وہاں حسن علی نے موقعہ پاکر ساہوکار کو قتل کر کے کھیت میں ڈال دیا۔ خود بازار سے اشیائے ضروری
خرید فروخت کر کے معہ حیدر گھر کو واپس چلے گئے۔ لاش کے ظاہر ہونے پر پولیس میں اطلاع ہوئی بابو
حبیب علی خان صاحب مرحوم سب انسپکٹر صدر تھانہ جہلم نے موقعہ پر پہنچکر تفتیش شروع کی نعش
شناخت ہونے پر موضع بانگ دوادہ میں پہنچکر سرگرمی سے سراغرسانی کی کوشش کی۔ کچھ پتہ نہ
چلا۔ اکثر اوقات خاکسار راقم بھی بابو صاحب کے ہمراہ گیا۔ چونکہ دربار شریف کھڑی میں موضع
بانگ دوادہ بالکل قریب ہے۔ حضرت صاحب کی قدم بوسی کا موقعہ ملتا تھا۔ قریباً ایک ماہ تک کوئی
سراغ نہ ملا۔

بابو حبیب علی مرحوم حضرت کا جان نثار اور مودب محب تھا۔ روبروئے آنحضرت کے بہت کم کلام کیا
کرتا۔ خاکسار کے ذریعہ حضرت قبلہ مرحوم سے عرض کرائی۔ حضور توجہ فرمادیں کہ اصل قاتل کا پتہ مل جاوے
مجھکو افسران بالا کی طرف سے عتاب آرہی ہیں۔ حضرت قبلہ نے سنکر تبسم فرمایا اور کوئی جواب نہ دیا
خاکسار معہ بابو صاحب رخصت لیکر جہلم آئے۔ دوسرے روز ہی مسمی حسن علی نے اپنی عورت کو کسی
خانگی قصور پر مارپیٹ کیا۔ عورت مذکورہ نے باہر نکل کر زور سے رونا اور واویلا کرنا شروع کیا شور
سن کر لوگ جمع ہو گئے۔ سب نے آواز بلند عورت مذکورہ کو یہ کہتے ہوئے سُنا کہ میرے خاوند حسن
علی نے فلاں ساہوکار کو قتل کیا ہے۔ اور اب مجھکو بھی مارنا چاہتا ہے۔ اس شور کو سن کر
چوکیدار دیہہ نے تھانہ صدر جہلم میں آکر رپورٹ دی۔ بابو صاحب سوار ہوکر بانگ دوادہ پہنچے جاتے
ہی حسن علی کو علیحدہ کر کے ایسی طریق سے دریافت کیا کہ اُس نے اس وقت اقبال جرم کرلیا اور مفصل داستان قتل
اپنے بیان میں لکھائی لیکن بوجہ عداوت حیدر کو الزام قتل میں ناحق شریک جرم بتایا۔ دونوں کا چالان ہوکر عدالت سے سزائے
پھانسی کی سزا کا حکم ہوا۔ عدالت سیشن سے بھی سزا بحال رہی۔ قتل مقدمہ چیفکورٹ میں تھی کہ حیدر علی کی والدہ ضعیفہ نے
دربار شریف میں حضرت کے روبرو آہ وفغاں شروع کیا۔ آپ اسکے معمولی الفاظ سے تسلی فرماتے۔ اس طرح وہ روزمرہ
دربار حضرت کے مقام کے قریب فریاد کرتی۔ آپ اس کو کچھ چیز دیکر دلاسہ کرتے۔ اور اس کی دلداری اور دلجوئی فرماتے
مگر اس نے آپ کا دروازہ نہ چھوڑا۔ فرزند عزیز کے غم میں اس کو تاب شکیبائی کہاں۔ ایک روز آپ حسب معمول جب
حضرت پیر غازی قلندر کے روضہ مبارک سے برآمد ہوئے۔ تو اس وقت بے خودی اور استغراق میں آپکے چہرہ مبارک

سے ہیبت اور جلال ظاہر ہوتا تھا۔ جب تک ذرہ استراحت اور سکون نہ فرمالیں۔ کسی کو روبرو آپ کے یارائے تکلم نہ ہوتا۔ لیکن وہ ضعیفہ دردرسیدہ فرزند کے غم میں معذور تھی۔ بیصبری اور بیہوشی کے عالم میں موقع شناس نہ تھی۔ بیتاب ہوکر حضرت کے قدموں جاگر گرپڑی اور رو رو کے آہ وفغاں کرنا شروع کیا۔ اس وقت کا نظارہ دیکھنے والے یاد رکھیں گے۔ جب کہ اُس پاکباز خدا کے برگزیدہ نے سلسلہ قادری کی نسبت کو جناب باری میں پیش کرتے ہوئے اپنے کلاہ مبارک کو سر سے اُتار کر بارگاہ ایزدی میں اس طرح التجا کی کہ اے پروردگار عالم تو قادر مطلق ہے۔ تو علیم اور بصیر ہے۔ اور رحیم ہے۔ اور کریم ہے۔ یہ ضعیفہ میرے ظاہری لباس فقر کو دیکھکر تیرا مقبول بندہ گمان کرتا ہے۔ میرے فقر کی شرم رکھ۔ اور اپنی رحمت واسع سے اس کے فرزند کو ناحق الزام قتل سے نجات بخش۔ اس وقت زائرین کا مجمع موجود تھا۔ یہ دعا کے الفاظ جب حاضرین نے سُنے سب کو قبولیت کا اثر معلوم ہوا۔ ضعیفہ کو سب نے تسلی دیکر رخصت کردیا۔ ہنوز تاریخ پھانسی مقرر نہ ہوچکی تھی۔ کہ ایک روز بوقتِ شب حسن علی قاتل جیلخانہ جہلم میں رو روکر توبہ واستغفار میں مشغول تھا۔ اور حیدر اُسکے متصل حوالات میں تھا۔ کہ حیدر نے حسن علی کی آواز سن کر پکارا اے غدار تونے مجھ کو بوجہ عداوت ناحق الزام قتل میں سزا دلوائی۔ خداوندِ عالم تجھ کو یہ گناہ کبھی نہ بخشیگا۔ اور میدان محشر میں میرا انتقام تجھ سے لیگا۔ حسن علی چونکہ زندگی سے مایوس ہوچکا تھا۔ اور کسی قدر خواندہ بھی تھا۔ اُسکے دل کو حیدر کی راست کلام سے سخت ہراس پیدا ہوا۔ صبح جب صاحب سپرنٹنڈنٹ جیل میں آیا۔ تو اس وقت حسن علی نے نہایت عاجزی اور الحاح سے صاحب بہادر کو اصلی حالات سنائے۔ اور اس امر پر حلف اُٹھایا کہ ضرور میں نے حیدر کو بوجہ عداوت ناحق شریک جرم بنایا ہے۔ اور میں صرف خداوند عالم سے ڈرکر اسوقت راست بیان کرتا ہوں۔ خوفِ خدا نے میرے دل کو گھیر لیا ہے۔ صاحب سپرنٹنڈنٹ جیل ایک صاحب یورپین تھا۔ اس کے دل پر حسن علی کی زبان کے الفاظ نے جو راستی اور صداقت پر مبنی تھے۔ پورا اثر کیا۔ وہ بیان اس کا اپنی قلم سے لکھ کر مسٹر اگینو صاحب ڈپٹی کمشنر بہادر کے پاس بھیج دیا۔ صاحب بہادر نے راجہ جہان داد خانصاحب سی آئی۔ ای اکسٹرا اسسٹنٹ کمشنر بہادر کو تصدیق بیان کے واسطے بھیجا بعد تصدیق بیان صاحب ڈپٹی کمشنر بہادر نے چیفکورٹ کو لکھا۔ تو حیدر کو بری کیا گیا۔ وہ اپنے گھر جاکر معہ والدہ خود دربار شریف حاضر ہوا۔ اور چند بیگہ اراضی کاشت دربار شریف لنگر کیواسطے نذر گذرانی۔ حیدر ابتک زندہ موجود ہے۔ لیکن بعد انتقال قبلہ مرحوم کے اراضی مذکور واپس کر لی ہے۔ اور بدعہدی و ناشکر گذاری کا داغ پیشانی پر لیا۔ جسکے باعث حکام سے اس کو مالی اور جانی صدمات پہنچ رہے ہیں۔

کرامت

میاں عبدالغنی سب انسپکٹر پولیس راجہ محمد حسن صاحب مرحوم سب رجسٹرار جہلم کے مقدمہ قتل میں تفتیش کر رہے تھے۔ کہ دورانِ تفتیش میں مسمی شیر باز سکنہ لہڑی تحصیل جہلم ان کی حراست سے فرار ہو گیا جس پر وہ ایک ماہ قید سخت کے سزایاب ہوئے۔ مگر خاکسار کے ذریعہ ضمانت پر رہا ہو کر حضرت قبلہ کی خدمت میں حاضر ہوئے۔ اور التجائے دُعا کی۔ آپ نے کچھ عمل کرنا ارشاد فرمایا۔ وہ کرنے سے اپیل میں بَری ہو کر عہدہ پر بحال ہو گئے۔ کچھ عرصہ بعد اور کسی جرم میں زیرِ عتاب ہو کر قید ہو گئے خاکسار نے دربار شریف میں حاضر ہو کر ان کے واسطے دعائے خیر طلب کی۔ آپ نے کچھ ورد بتلایا۔ وہ ان کو سمجھا دیا گیا۔ وہ وظیفہ چند روز کرتے رہے۔ خدا کی عنایت اور حضرت قبلہ مرحوم کی توجہ سے صاف بری ہو گئے۔ اور تھانہ ڈومن میں تعینات بھی ہو گئے۔ قید سے رہائی کے بعد ان سے جو خطا ہوئی۔ وہ یہ تھی۔ کہ ایک ہفتہ تک جہلم میں رہے۔ اس وقت حضرت قبلہ دربار شریف مقیم تھے۔ اونکی خدمت میں حاضر ہو کر شکریہ ادا نہ کیا۔ حالانکہ صرف ایک روز میں بآسانی واپس آجا سکتے تھے۔ دوسری غلطی یا غفلت ان سے یہ ہو گئی کہ جب وہ دوسری دفعہ قید تھے۔ تو ایامِ قید میں اقرار کیا تھا۔ کہ اگر قید سے رہا ہو کر عہدہ سابق پر بحال ہونگا تو مبلغ ۵۰ روپیہ دربار شریف حضرت کی خدمت میں نذر کرونگا۔ آپ اس کو کام عمارات دربار میں صرف فرما دینگے۔ مگر جب سات ماہ کی تنخواہ یکمشت ہاتھ آئی اور تھانہ ڈومن میں تعینات بھی ہو گئے تو وہ عہد فراموش کر دیا۔ چند ماہ گزر گئے حضرت قبلہ نے جانی چک سے واپس تشریف لاتے ہوئے خاکسار کی التجا پر جہلم میں نزول فرمایا۔ اتفاقاً میاں عبدالغنی کسی کارِ سرکار میں جہلم آئے۔ حضرت کی خبر پا کر باغ متصل محلہ عیدگاہ میں حاضر ہوئے۔ اس وقت خاکسار راقم اور ابوحبیب عسلی خاں مرحوم شہید معہ چند کساں دیگر موجود تھے۔ حضرت قبلہ اس وقت نماز عصر پڑھ رہے تھے۔ نماز سے فارغ ہو کر جب آپ نے ہماری طرف توجہ فرمائی تو اس وقت میاں عبدالغنی نے اٹھ کر سلام کیا۔ اور ایک روپیہ آگے رکھا۔ آپ نے جب غور سے دیکھکر اونکو پہچانا تو فرمایا۔ یہ عبدالغنی ہے۔ عرض کیا گیا حضرت وہی ہیں۔ تھوڑی دیر بعد فرمایا۔ عبدالغنی تم اپنے کام سے باز نہیں آیا۔ تمہارا فلاں فلاں قصور ہے وہ باتیں آپ نے اس وقت زبان مبارک سے جلال میں آکر فرمائیں۔ جو ہم لوگوں کو بھی معلوم نہ تھیں۔ فرمایا یہ جرم تو کرتا ہے۔ دو مرتبہ کسی کی سفارش سے بچ گیا۔ اَب تیرا موقع آتا ہے۔ اب نہ بچیگا۔ خبردار میری طرف کسی کو مت بھیجنا۔ یہ فرما کر آپ اس جگہ سے اٹھ کر چل دیئے۔ لیکن چہرہ پر رعب اور جلال تھا۔ شام کو جب وضو کرنے کو خاکسار نے کوزہ پانی آگے رکھا۔ تو اس وقت تبسم فرما کر کچھ کلام کیا۔ عرض کیا گیا۔ کہ عبدالغنی بیچارہ حیران ہے۔ اس وقت فرمایا۔ میں نے اس کو بد دعا نہیں دی۔ لیکن اوسکی صورت دیکھ کر مجھ دکھایا گیا۔ کہ عنقریب

اس پر بسبب گناہوں کے کوئی سختی آنے والی ہے۔ ماہ مئی یہ واقعہ درپیش ہوا حضرت قبلہ دربار شریف تشریف لے گئے۔ ماہ جون ایک خط میاں عبدالغنی صاحب کا راقم کی طرف آیا۔ کہ میں ایک مقدمہ میں ملزم گردانا گیا ہوں اور ساتھ ہی لکھا تھا۔ کہ حضرت صاحب کا فرمان شاید برابر ہوتا ہے۔ چند روز ہی گزرے ہونگے کہ میاں عبدالغنی معطل ہو کر لائن پولیس جہلم میں آ گئے۔ اور مقدمہ شروع ہو گیا۔ اس وقت میاں عبدالغنی نے بابو حبیب علی خان صاحب مرحوم کو اپنی منت صہ والے کا ماجرا سنایا۔ یہ اب تک کسی کو ہم میں سے معلوم نہ تھا۔ وہ فرمانے لگے کہ میں نے منت مانی تھی۔ اور پھر خیال آیا تھا کہ حضرت صاحب نذریں لوگوں کی قبول نہیں کیا کرتے ان کو کیا پرواہ ہے۔ یہ بھی واپس کر دینگے۔ اس واسطے روپیہ نذر کرنے سے میری رائے بدل گئی۔ بابو حبیب علی خان صاحب کو یک صد روپیہ دیکر عاجزی سے کہا۔ کہ دربار شریف جا کر میری طرف سے نذ گذرانو۔ اور دعا کراؤ۔ بابو صاحب راقم کو بھی باصرار ہمراہ لے گئے۔ جب روپیہ پیش کیا تو حضرت قبلہ نے نہایت خفگی سے دور ہٹا دیا۔ اور فرمایا میرے روبرو مت لاؤ۔ اور کوئی ایسا ذکر نہ کرو۔ جب شام کو رخصت لیکر ہم واپس آنے لگے۔ تو میں نے عرض کیا۔ یا حضرت اگر میاں عبدالغنی قید ہو گیا۔ تو اس کا بال بچہ ناز پروردہ تباہ حال ہو جاویگا۔ اس وقت آپ نے بعد کچھ خاموشی کے فرمایا۔ اچھا خدا اس کو قید سے بچاوے۔ ہم خوشی خوشی واپس آ گئے۔ اور وہ روپیہ میاں عبدالغنی صاحب کو واپس دے دیا گیا۔ وہی ہوا جو آپ نے زبان مبارک سے فرمایا تھا۔ کہ ملازمت سے برخاست ہو گئے۔ اور قید سے بچ گئے۔ لیکن بے پر جانور کی طرح زندہ ہیں۔ خدا کے پاک مردوں سے بدعہدی بڑا کبیرہ گناہ ہے۔ خداوند تعالےٰ اپنے دوستوں کے عتاب سے محفوظ رکھے۔

کرامت ایک مرتبہ جب آپ حجرہ شاہ محمد مقیم میں زیارت کے واسطے تشریف لے گئے تو وقت روانگی خاکسار کو کچھ ہدایات فرمائیں۔ میں نادان تھا۔ حضرت کے ارشاد کو یاد نہ رکھا نافرمانی کا اقدام کیا۔ آپ اس وقت حجرہ شریف سے چل کر مقام موضع جوینیاں میں تھے۔ اور خاکسار راقم جہلم میں تھا۔ مقام جوینیاں سے ایک نامہ منظوم بسبیل ڈاک پہنچا جس میں میری خطا کا حال درج تھا۔ حیران رہ گیا۔ اور حضرت کے کشف باطنی پر ایمان لایا۔ وہ نامہ مبارک یہ ہے۔

ازمن کہ ترا عزیزے دارد	بہتر ز دل و سخن چہ آرد
ازمن شدہ بدور خوسند	آں کیست کہ در کمندت افگند۔

زیں ماہِ محرم اے دلا زار	چوں سینز ۱۲ دہم بدست لبشمار
روز آیت و وقت ظہر اوّل	بودی یکہ خوش بکن تامل
چوں روز گذشت وآں شب آمد	جامی بگیت لبالب آمد
ایں راز نہ باز ایں چنیں بر	خاموش محمدؐ ا ہمیں بہ

خاکسار بوجہ شرمندگی بعد عرصہ جب حاضر خدمت ہوا تب آپ نے کوئی ذکر نہ فرمایا جس سے مجھ کو شرمندگی ہوتی :

کرامت ایک مرتبہ خاکسار لاہور میں کتاب تحفۂ میراں و شرح فرہاد مصنفہ حضرت قبلہ طبع کرا رہا تھا۔ قریباً چار ماہ تک وہاں رہنا پڑا۔ موری دروازہ کے اندر مقابل مکان پنڈت من پھول صاحب سی الیس آئی میاں سزاوار کے بالاخانہ میں میرا ڈیرا تھا۔ اور اکثر احباب سے ملاقات ہوتی رہتی۔ ڈاکٹر عبدالرحیم صاحب بھی اُسی بالاخانہ میں میرے ہمراہ تھے۔ ایک روز صبح کو پنڈت گنیش بل جو پنڈت من پھول صاحب کے صاحبزادہ اور حضرت قبلہ کے معتقد اور محب ہیں۔ میرے پاس تشریف لائے۔ ایک رکابی جسمیں کچھ مٹھائی تھی۔ مجھ کو دیکر فرمایا۔ کہ ہمارے گھر میں تیار کی گئی ہے۔ اس میں سے چند دانے میں نے کھائے۔ اور پنڈت صاحب مجھ کو دیکھ کر مسکرائے۔ چونکہ باہم بے تکلفی اور مزاح رہتا تھا۔ مجھ کو شبہ پیدا ہوا۔ مٹھائی سے ہاتھ اٹھالیا۔ آخر معلوم ہوا کہ اس میں بھنگ کی ملاوٹ ہے۔ تھوڑی دیر کے بعد میرا حلق خشک ہوگیا۔ چونکہ میں کسی نشہ کا عادی نہ تھا۔ اس وجہ سے ایسی حالت بگڑی کہ بے ہوش ہوگیا۔ میاں سزاوار معہ دیگر دوستان علاج معالجہ کے واسطے دوڑے اور پنڈت صاحب کو بھی اضطراب پیدا ہوا۔ آخر ڈاکٹری علاج سے دوسرے روز مجھکو ہوش آیا۔ تیسرے روز ایک منظوم اور نثر نامہ مبارک حضرت قبلہ کا بسبیل ڈاک میرے نام پہنچا جس میں میری تکلیف کا ماجرا صاف درج تھا۔ اور وہ مبارک خط اس روز کا لکھا ہوا ہے جس روز میں بیمار ہوگیا تھا۔ بدستخطی خاص حضرت قبلہ میرے پاس موجود ہے۔ ضروری حصہ درج ذیل کرتا ہوں۔ اور بحالت صحت خاکسار نے ایک عریضہ مشتمل خیر خیریت خود لکھا تھا۔ اس خط کے جواب میں میری علالت کی خبر بھی درج فرمائی۔

ای جفاہائی تو وفا پرور	آبروئے تو آشناد پرور	دُرّ دُرج تو در دِل سنگ	گوہر لعل را صفا پرور
مشک ساخط بخطِ تو کافور	بیخطا آبروئے خطا پرور	لکنت نکتہ پنیر ملحت ریز	سرعت نزل را دوا پرور

طوطئ طبع تو بباغ سخن
جلوہ گر شد ز روئے نامۂ تو
بُد دو چشمم پئے دو چار براہ
خبر صحتِ مزاج رسید
لیک امشب دلم بو سواس است

غنچۂ صنع را صبا پرور
صحنِ دل گشت زو ضیا پرور
گرد جویاں تو تبا پرور
رفت رنجی ز در دوا پرور
کرمیا واکست بلا پرور

یا ربّ دوستانہ تو کہ ہست
یعنی عنبر شمامۂ یار
کحل دیدہ رسید از بر یار
شکر حق را کہ یار بے رنج است
ہفتہ بے یار ہفت سال بود

بر سر ساسداں جفا پرور
خائفاں را شدہ رجا پرور
شد لبعر را ببین دوا پرور
از زبر پنجۂ دغا پرور
ذوق صحبت محمدؐ پرور

بائد دانست کہ امشب شب پنجشنبہ ۲۸ ربیع الاول ۱۱ چیست چہ اسرار بوقوع پیوست فقیر ۔

یہ مبارک نامہ بحالت صحت مجھ کو پہنچا۔ جب دوستوں نے دیکھا تو ان کے ازدیادِ یقین کا باعث ہوا۔ جس کام کے واسطے میں لاہور گیا تھا وہ کام ختم ہو گیا۔ لیکن میرا تعلق بعض لاہوری احباب سے ایسا ہو گیا تھا کہ ان کی جدائی گوارا نہ تھی۔ اور وہ بھی حضرت قبلہ مرحوم کے تعلق کی وجہ سے میری خاطر اور عزت کیا کرتے نیز لاہور کا شہر اور اس کے مخلص احباب کی بے تکلفانہ صحبت نے کسقدر غفلت کا پردہ ڈال دیا تھا اُس پر جناب قبلہ نے ذیل کا دوہڑہ تحریر فرمایا۔ بس دیکھتے ہی احباب سے دوسرے روز رخصت لیکر آ گیا۔ جہلم سے دربار شریف جا کر حضرت قبلہ کا قدم بوس ہوا۔

دور دسندیاں سجناں ولوں نہ کوئی سکھ سنہیا
رل بیٹھن دی لذت بھلی یا اوہ نشہ نہ رہیا
جے تدھ پریت پرائی کیتی ساڈا نہیوں نہ بہیا
نہیں تاں ہوندی دس محمدؐ اینڈ دچھوڑا کہیا

خاکسار جب حاضر خدمت ہوا تو فرمایا جس کام کے واسطے لاہور تم گئے تھے۔ وہ کام جب ختم ہو چکا تھا تو بعد اس کے اتنا عرصہ کس سبب سے رہنا پڑا۔ عرض کیا یونہی آجکل کرتے کرتے گزر گئے۔ اور ہر روز اگرسیر و تماشا میں گزرتا تھا۔ لیکن حضرت جناب پیر علی ہجویری داتا گنج بخش کے مزار پر بھی حاضر ہوتا رہا یہ سُنکر آپ خاموش ہو گئے۔ دوسرے موقع پر خاکسار نے عرض کیا۔ لاہور میں بکثرت مزارات متبرکہ اہل اللہ کے موجود ہیں۔ لیکن میرے دل میں حضرت پیر علی داتا گنج بخش کی محبت کا اثر زیادہ ہے۔ اسکی وجہ کیا ہے۔ آپ نے فرمایا۔ اسکی وجہ یہ ہے کہ داتا گنج بخش سے خود میرا تعلق ہے۔ اس جواب کو سُنکر خاکسار راقم کے دل میں اسقدر فرحت ہوئی جس کا اندازہ حد بیان سے باہر ہے۔ الحمد للہ علی ذالک حضرت قبلہ کا معمول تھا جبرہ شریف سے واپسی پر حضرت داتا گنج بخش قدس سرہ کی زیارت کے واسطے لاہور میں قیام فرماتے اور باغ شیخاں میں ہی تشریف رکھتے۔ ہر روز پابرہنہ حضرت داتا گنج بخش کے مزار پر سلام

کو تشریف لے جاتے تھے۔ اور واپسی کے وقت روضہ مبارک حضرت داتا گنج بخش کیطرف ادب سے پشت نہ کیا کرتے۔

کرامت ایک روز درمیان لوہاری ، موری دروازہ باغ شیخاں میں حضرت کی خدمت میں نواب سند ہے خاں ملتانی حاضر ہوئے۔ اور خلوت میں عرض کیا۔ کہ نواب شیخ غلام محبوب سبحانی رئیس لاہور میرا داماد ہے۔ اور دختر میری جو انکی اہلیہ ہیں۔ وہ ان کی بدسلوکی سے تنگ ہیں۔ نواب صاحب نے مسمات کموں طوائفہ سے اپنا تعلق کر لیا ہے۔ حضور دعا فرمادیں کہ نواب صاحب مسمات مذکورہ سے علیحدہ ہو کر اپنے گھر کی آبادی کا خیال فرمادیں۔ اور میں یہ اقرار کرتا ہوں۔ کہ جب اودہر سے نواب صاحب کا قطع تعلق ہوگا تو اس وقت بالقدر روپیہ لیکر خود حضرت کی خدمت میں دربار شریف کھڑی حاضر ہونگا۔ آپ نے سن کر فرمایا فقیر کو نذر ونیاز کی پرواہ نہیں ہے۔ لیکن لوگ مراد دلی پر آنیکے بعد صرف زبانی بھی شکریہ ادا نہیں کیا کرتے یہ سُنکر نوابصاحب نے بڑی چرب زبانی سے تقریر فرمائی۔ دوسرے روز حضرت کی تشریف آوری کی اطلاع پاکر خود نواب غلام محبوب سبحانی صاحب بھی سلام کو تشریف لائے۔ نواب صاحب چونکہ بڑے معزز خاندان کی یادگار تھے۔ اور بڑے مؤدب فقیر دوست صاحب علم تھے۔ نہایت ادب سے تعظیم سے حضرت کی قدم بوسی کی۔ لیکن نواب سند ہے خان صاحب کی زبان سے جو شکایت انکی حضرت قبلہ سُن چکے تھے اس وجہ سے نوابصاحب سے فرمایا تم کو معلوم ہے جس باپ کے تم بیٹے ہو۔ وہ کیسا انسان تھا۔ اور اس باپ کے اوصاف سے تمہاری ذات میں کونسا وصف ہے اس کا فرزند کہلانیکے لائق تم کب ہو سکتے ہو جب تک اسکے جوہر تم میں نہ ہوں۔ نوابصاحب نے حضرت کا یہ فرمان سُنکر ادب اور حیا سے سر کو جھکالیا اور فرمایا بیشک میں اس لائق نہیں ہوں جس سے میرے بزرگوں کو میرے وجود پر فخر ہو۔ یہ فرما کر حضرت خاموش ہو گئے۔ نوابصاحب نے دعوت کی درخواست کی حضرت قبلہ نے منظور فرمائی چونکہ کسی کے مکان پر جاکر دعوت نہ کھایا کرتے۔ اس لئے جائے قیام پر شام کو نہایت پُر تکلف خوان ہائے طعام گوناگون آئے حضرت کے ہمراہ صرف تین خادم تھے۔ اور کھانا تقریباً پچاس آدمیوں کا ہوگا الغرض جب لاہور سے رخصت ہو کر دربار شریف تشریف لائے۔ تو قریباً دو ماہ بعد میاں سرادار لاہور سے حضرت کی قدم بوسی کو حاضر ہوئے۔ ان کی زبان سے معلوم ہوا کہ نوابصاحب نے مسمات کموں طوائفہ سے اپنا قطع تعلق کر لیا ہے۔ ایک دو سال بعد جب حضرت قبلہ حجرہ شریف سے واپس ہو کر لاہور تشریف لائے

اور اسی مقام پر باغ میں قیام فرمایا تھا۔ چند روز گذرے تو ایک دن عصر کے وقت حضرت قبلہ باغ میں تشریف فرما تھے۔ اور بھی بہت آدمی اسوقت حاضر خدمت تھے۔ خاکسار راقم بھی اس مرتبہ ہمراہ تھا دیکھا کہ نواب سندبے خانصاحب ایک نقرئی گھوڑی پر سوار بطور سیر چلے جاتے ہیں جب انہوں نے حضرت قبلہ کیطرف نظر کی اور ہاتھ کے اشارہ سے سلام کرتے ہوئے چلے گئے اسوقت حضرت قبلہ نے ایک آدمی سے جو قریب تر آپ کے بیٹھا تھا دریافت کیا کہ یہ سوار نواب سندبے خاں ہے۔ اس نے جواب دیا یا حضرت وہی ہے راقم خاکسار نے اس وقت حضرت قبلہ کے چہرہ مبارک کی طرف نظر کی جس سے جلالیت کے آثار معلوم ہوئے۔ اور فاروقی رگ نے جنبش کی۔ کچھ زیر لب فرمایا۔ کسی کو کوئی سمجھ نہ سکا۔ القصہ حضرت لاہور سے دربار شریف تشریف لائے۔ بعد ان کے کسی رئیس کے ہاں تقریب شادی تھی جس میں لاہور کی تمام طوائفوں کو ناچنے گانے کیواسطے بلایا گیا تھا۔ اسی گروہ میں مسمات کموں بھی شامل تھی۔ لاہور کے رؤسا اور امرائے اعلیٰ پایہ کے آدمی شامل تھے اور محفل سرود و رقص گرم تھی۔ نوابصاحب مرحوم بھی محفل آرا تھے۔ گانا بجانا شروع تھا۔ کہ مسمات کموں نے اپنی پُر اثر آواز سے گاتے ہوئے نوابصاحب کے مقابل یہ شعر دیوان حافظ کا جب گایا

توبہ زمے کردم و آمد بہار ساقیا توبہ شکنم آر نہ دست

گویا ایک تیر تھا جس نے نوابصاحب کے دل کو نشانہ بنایا۔ یارائے ضبط نہ رہا۔ ایام ماضی کی صحبت کا زمانہ یاد آ گیا۔ محبت کی آگ جو کسی گوشۂ دل میں پنہاں تھی۔ ایک ہی آواز سے اس کا شرارہ اُٹھا جس نے دامن صبر و شکیبائی کو جلا کر راکھ کر دیا۔ بے اختیار بے حجابانہ نواب صاحب نے رومال آنکھوں پر رکھ کر رونا شروع کیا۔ اسطرف بی کموں صاحبہ بھی اپنے معزز و دیرینہ مشتاق کو لبیک کہتے ہوئے مجمع سے الگ ہو گیا۔ اور نوابصاحب مرحوم کے حرم سرائی میں بحیثیت زوجہ محترمہ داخل ہو گئی۔ اور ایسی گئی کہ نواب صاحب کو مار کر ہی مری۔ اناللہ و انا الیہ راجعون۔ یہ ہیں مردان خدا سے بدعہدی کی سزائیں جحضرت قبلہ کو سیم و زر کی کچھ پرواہ نہ تھی۔ اگر نواب صاحب مذکور کچھ پیش بھی کرتے۔ تو ضرور واپس کر دیتے جیسا کہ صدہا بزرگوں سے ایسا معاملہ ہو چکا ہے۔ صرف زبان سے شکریہ کرنے پر حضور کی رضامندی ہو جاتی لیکن تقدیر الٰہی سے چارہ نہیں۔ ہدایت بھی وہی لوگ حاصل کرتے ہیں جو ازل سے سعید ہوتے ہیں۔ خداوند تعالےٰ اپنے دوستوں کی عتاب سے محفوظ رکھے۔ ان کی رضا سے پروردگار عالمین کی رضا وابستہ ہے جو کسی کے احسان کا شکریہ نہیں کرتا۔ وہ خداوند جلّ و علیٰ کا شکر بھی نہیں کرتا:۔

موضع چکڑالی صاحبزادگان میں حضرت صاحبزادہ عبدالحکیم صاحب جنکا مزار قلعہ سنگنی میں واقع ہے۔ وہ بڑے کامل ولی اور غوث روزگار تھے۔ ان کا فرمان ہے مصیبت کے وقت میرا نام لیکر کوئی مجھ کو باآواز بلند آبادی سے دُور پکارے اور اپنے واسطے استمداد طلب کرے گا۔ تو اس کی فریاد کو پہنچ کر امداد کرونگا۔ یہ معمول آج تک چلا آتا ہے۔ جو ان کے مرید یہ عمل کرتے ہیں۔ خدا کے فضل سے انکی مشکلات حل ہوتی ہیں۔ آپ کو حضرت بگا شیر حضرت حاجی صاحب درکالی شریف والا سے تعلق مریدی تھا۔ دادا مرشد انکے حضرت دمڑی والہ صاحب تھے اور آپ کے فرزند جناب قدوۃ الکاملین حضرت صاحبزادہ سید محمدؐ صاحب عرف سرکار باکمال ولی تھے۔ جس نے صدہا کرامات اور نشانات ولائیت ظہور میں آئے۔ حکام وقت کو آپ کی کفش برداری پر ناز تھا۔ راجہ و مہاراجگان والیان ریاست آپ کی رکاب میں پیادہ اردل میں دوڑا کرتے تھے۔ آپ کا مزار بھی مقام سنگنی مقابل قلعہ جس میں آپ کے والد صاحب قبلہ کا مزار ہے واقعہ ہے۔ اور زیارت گاہ خلق اللہ ہے۔ آپ کا دور دراز ملکوں میں نام روشن تھا۔ آپ کے مزار مبارک سے کوئی سائل اہل یقین مراد سے خالی نہیں جاتا۔ یہ بزرگ خاندان قوم میں گکھڑ ہیں۔ اورنگ زیب بادشاہ کے وقت ہندوستان میں تشریف لاکر آباد ہوئے۔ قدیم سے اس خاندان میں باکمال باعلم بزرگ ہوتے چلے آئے ہیں۔ حضرت صاحبزادہ صاحب سرکار کے تین فرزند تھے۔ سب سے بڑے صاحبزادہ غلام رسول صاحب تھے۔

کشف و کرامت

خاکسار ایک مرتبہ پہاڑ میں بمقام پنجوئی حضرت قبلہ کے ہمراہ تھا۔ ایک روز آپ نے بعد فراغت وظائف خاکسار کو خلوت میں طلب فرماکر ارشاد فرمایا قدرے شیرینی اور میوہ جات جو موجود ہیں ہمارے روبرو حاضر کرو۔ جب لاکر روبرو رکھے گئے تو فرمایا صاحبزادہ سائیں غلام رسول صاحب کا آج انتقال ہوگیا ہے۔ انکے نام پر فاتحہ پڑھکر تقسیم کردو۔ میں اس خبر کو سُن کر بیتاب ہوگیا۔ چونکہ میرے والدین کو آپ کے خاندان سے تعلقات مریدی تھا۔ اور خاکسار کو بھی غلامی کا دعویٰ ہے۔ نہایت درد دل پیدا ہوا۔ اس قدر دور دراز مسافت سے قبلہ مرحوم نے اپنے کشف سے صاحبزادہ صاحب کے انتقال کی خبر دی۔ جب خاکسار ایک ماہ بعد جہلم آیا تو معلوم ہوا کہ وہی روز اور وہی ساعت تھی جب صاحبزادہ صاحب کا انتقال ہوا۔ اوسیوقت حضرت قبلہ نے پہاڑ میں ہمکو خبر دی بمقام پنجوئی رستہ پہاڑ کا ایک ویرانہ مقام ہے۔ اور چکڑالی شریف سے دُور دراز مسافت پر ہے۔ یہ صریح اور صاف نشان کشف تھا جس کی اطلاع فرمائی۔

دُعا کا اثر

ایک مرتبہ حضرت قبلہ درکالی شریف تشریف لے جاتے ہوئے براستہ چکڑالی شریف مقام چوہا سے گزرے وہاں حضرت صاحبزادہ سائیں وہاب الدین صاحب اپنی بیٹھک میں معہ ایک مجمع کے تشریف فرما تھے۔ صاحبزادہ صاحب کو حضرت قبلہ کا پتہ لگا۔ بڑے ادب اور تعظیم سے ملاقات کی۔ اور ڈیرہ میں لاکر آپ کو بٹھایا۔ کھانا حاضر کیا۔ آپ نے تناول فرمایا۔ اس وقت صاحبزادہ صاحب کی اولاد سے کوئی فرزند نہ تھا۔ اور چار حرم تھے۔ صاحبزادہ مرزا سائیں جو حضرت سرکار کے نواسے تھے۔ انہوں نے حضرت قبلہ سے طلب دعا کی کہ صاحبزادہ صاحب کے ہاں کوئی فرزند پیدا ہو جس سے خاندان میں بزرگوں کا نام قائم رہے۔ حضرت قبلہ نے توجہ سے دُعا کی۔ خداوند عالم نے یکے بعد دیگرے ستر برس کی عمر میں دو فرزند عطا فرمائے۔ صاحبزادہ کلاں غلام اکبر نہایت بابرکت۔ نیک سیرت۔ صفائی باطن آباواجداد کے اطوار پر قائم ہے۔ آپ کی زبان مبارک میں تاثیر ہی دعا بدعا تیر بہدف ہے۔ خداوند تعالےٰ اس خاندان کو تا قیام قیامت ظاہری باطنی برکات سے معمور رکھے۔ اور تشنگان بادیہ ضلالت اس سرچشمہ فیض سے سیراب ہوتے رہیں۔ آمین۔ صاحبزادہ دوم کا نام محمدؐ زاد عمرہٗ حضرت قبلہ کے نام پر رکھا گیا۔ بخیر باد۔

سادات کا ادب

حضرت قبلہ ہر سال بمقام جالی چک ضلع گجرات میں بغرض زیارت موئے مبارک سرور کائنات تشریف لے جایا کرتے تھے۔ اور چند روز بمقام موضع دہمنی میں بعض احباب کی التجا پر قیام فرمایا کرتے۔ موضع مذکور میں ایک بے ادب ملانہ نے ایک سیدزادی کی عصمت پر حملہ کیا۔ اور باشندگان موضع مذکور نے اس ناپاک سے تعلقات قطع نہ کیئے تھے۔ اس رنجش سے قبلہ مرحوم نے دوبارہ اس سرزمین میں قدم نہ رکھا۔

کرامت

کھڑی دربار شریف کے قریب ایک موضع سیم آباد ہے۔ اس جگہ سے ایک عورت مسمات بالی حضرت قبلہ کی خدمت میں حاضر ہوئی۔ عرض کی حضرت دعا فرماویں مجھ کو خداوند فرزند عطا کرے۔ آپ سن کر ابھی خاموش تھے اور کچھ آدمی اور بھی حاضر تھے کہ ایک اور دوسری عورت نے اسی وقت وہی آرزو ظاہر کی۔ مسمات بالی کا شوہر ڈہل زن تھا۔ دوسری کا نام وغیرہ راقم کو یاد نہیں حضرت قبلہ نے دونوں عورتوں کو حکم دیا۔ کہ وہ پتھروں کی کھیڑی ایک جگہ سے اٹھا کر دوسری جگہ اشارہ

کر کے فرمایا وہاں سے جاؤ۔ خدا تم دونوں کو فرزند عطا کرے گا۔ آپ کا یہ فرمان سنکر دونوں عورتوں نے مردانہ جرات سے وہ پتھروں کا تودہ ایک جگہ سے دوسری جگہ جہاں حضرت قبلہ نے ارشاد فرمایا تھا اٹھا کر رکھ دیا آپ نے ان پر نہایت توجہ سے دعا کی اس روز سے ڈیڑھ سال کے اندر ہر دو عورات کی گود میں شیر خوار بچوں کو راقم نے بچشم خود دیکھا ہے

بزبان تو حق سخن مے گفت آنچہ گفتی ہماں شدی ہر بار

کرامت : راجہ محمد خانصاحب گکھڑ رئیس بکڑالہ جو حضرت قبلہ کے جاں نثار فدائی محب و مرید صادق ہیں انکی شادی کے موقعہ پر حضرت قبلہ بھی وہاں تشریف فرما تھے۔ شادی کو چند سال گذر گئے تو کوئی فرزند پیدا نہ ہوا اسوقت راجہ صاحب نے بباعث شرم وحیا کسی دوسرے کی معرفت فرزند کے واسطے طلب دعا کی آپ نے فرمایا انشاءاللہ جلد لڑکا پیدا ہوگا۔ لیکن ہمارے نام پر اس کا نام رکھو چنانچہ حضرت قبلہ کی برکت سے خداوند تعالےٰ نے ان کو فرزند عطا کیا اس کا نام محمد اسلم رکھا خدا اس مولود کی عمر دراز کرے اور خاندان کے بزرگوں کا نام زندہ کرنے والا ہو۔

(آمین)

حضرت قبلہ کے پڑدادا مرشد حضرت حاجی صاحب لگا شیر درہ کالی والی کا خاندان گکھڑ تھا۔ اسوجہ سے آپ کو راجہ محمد خانصاحب کی طرف خاص نظر عنایت تھی۔ حضرت حاجی صاحب عرف لگا شیر آپ کا اصلی نام مبارک مرید خاں ہے۔ محمد شاہ بادشاہ دہلی کے عہد میں چار ہزار سوار کے افسر تھے۔ دہلی میں ایک باکمال ولی کی ولایت کا شہرہ تھا۔ حضرت حاجی صاحب نے بھی ان سے بیعت کرنے کا ارادہ کیا۔ حضرت پیر دمڑیوالہ صاحب غازی قلندر نے بحالت خواب فرمایا۔ تمہارا پیر میں ہوں اور کسی کی طرف رجوع مت کرو۔ غرض تیسرے روز بڑے جلال سے فرمایا تو میرا مرید ہے۔ جلد حاضر ہو اور اپنا نام ومقام تبلایا۔ غرض تمام تعلقات امیری کو ترک کر کے پا پیادہ فقیرانہ انداز سے بمقام ملوٹ جو میرپور سے قریباً چار کوس کے فاصلہ پر شمال کی طرف حضرت غازی قلندر کی بیٹھک مشہور ہے حاضر ہوئے۔ اسوقت بیعت ظاہری سے سرفراز فرما کر نعمت باطنی سے مالا مال کیا اور ارشاد فرمایا بجائے چار ہزار سوار کی افسری کے تمکو فقیر نے چار ہزار اولیا اللہ کی سرداری کا منصب عطا کیا۔ حاجی صاحب حضرت قبلہ کے پڑدادا مرشد تھے۔ آپ کا عالیشان روضہ مبارک معہ مسجد شریف خود حضرت قبلہ نے موجود

رہ کر درگاہ شریف میں تعمیر کرایا بعض متمول محبان نے اس وقت اخراجات تعمیر روضہ مبارک کیواسطے زر نقدی پیش کیا۔ لیکن حضرت نے کسی سے کچھ منظور نہ فرمایا۔ بعد انتقال حضرت قبلہ مرحوم روضہ مبارک کی چھت میں شگاف پڑ گیا تھا۔ راجہ محمد خانصاحب رئیس بکڑالہ نے گنبد روضہ مبارک کو از سر نو تعمیر کرایا۔ پہلی عمارت میں جو نقص رہ گیا تھا۔ وہ درست کرایا گیا۔ راجہ سلطان علی خاں گکھڑ رسالدار جو اب پنشن پر ہیں۔ انہوں نے بحالت حیات حضرت قبلہ کو مبلغ یکصد روپیہ ایک مرتبہ پیش کیا تھا۔ کہ آپ اس کو اخراجات تعمیر میں صرف فرمادیں۔ آپ نے فرمایا تھا۔ یہ روپیہ تم سے پھر کسی وقت ضرورت پر لیا جاویگا۔ جب گنبد روضہ مبارک کی مرمت ہو رہی تھی۔ بعد وفات جب پہلا گنبد گرایا گیا۔ تو خرچ کا اندازہ کرنے پر زیادہ روپیہ کی ضرورت معلوم ہوئی۔ اس وقت حضرت قبلہ مرحوم نے بحالت خواب سید سجاول شاہ صاحب سے ارشاد فرمایا۔ کہ راجہ سلطان علی کو ہمارا پیغام پہنچاؤ کہ وہ روپیہ اسوقت ادا کرے۔ چنانچہ شاہ صاحب نے راجہ سلطان علی خاں صاحب کو جاکر پیغام سنایا۔ وہ روپیہ ان سے وصول کیا۔ اور روضہ مبارک پر صرف ہوا۔ راجہ صاحب فرماتے ہیں یہ کسی کو معلوم نہ تھا۔

ایک کرامت: ایک مرتبہ مقام بیلہ شاہ نواز میں تشریف فرما ہوئے۔ میاں شرف الدین ساکن مغدوپور آپ کا خادم تھا۔ اس کو تپ ربع یعنی چوتھا بخار آتا تھا۔ دو ماہ سے برابر بخار سے لاچار تھا۔ آپ کنارہ دریا پر اس کو وہاں طلب فرمایا۔ جب حاضر ہوا۔ آپ نے دریافت حال کیا۔ اس نے عرض حال کیا۔ فرمایا یہاں ہمارے روبرو غسل کرو۔ اس نے اسی وقت چار ناچار تعمیل ارشاد کیا۔ جب غسل سے فارغ ہوا فرمایا ہوشیار ہو جا۔ اب تمہارا بخار دریا میں غرق ہو گیا۔ حضرت کی توجہ سے وہ اسی وقت سے تندرست ہو گیا۔ اس کے اطراف دیہات میں ہر ہر گھر میں قریباً ہر ایک کو تپ ربع نے گھیر لیا۔ گھروں کے گھر بیمار و لاچار ہو گئے۔ حضرت قبلہ تو دربار شریف کو تشریف لے گئے تھے۔ اور بیماروں نے اسی جگہ غسل کرنا شروع کیا روزمرہ صدہا مردان زن و مرد بیمار وہاں آکر غسل کرتے جاتے اور صحت پاتے۔ دور دور سے بیماران تپ ربع وہاں سے غسل کر کے شفایاب ہوتے۔ ایک عرصہ تک یہ معمول رہا جب حضرت قبلہ نے اس خبر کو سنا فرمایا ہم نے تو صرف میاں شرف الدین کو غسل کرنے کو کہا تھا۔ اور لوگ خود بخود کس طرح شروع ہو گئے۔ یہ فرمانا تھا۔ کہ وہ فائدہ بند ہو گیا۔ آپ کو ایسی شہرت بالکل پسند نہ تھی۔ آپ کے ہر ایک کام میں ہوائے نفسانی کو دخل نہ تھا۔ ہر ایک عمل و سخاوت از قسم معاملات و عبادات میں سراسر اخلاص تھا۔ ریاکاری۔ ظاہرداری۔ دنیاوی مراتب

مشیخت وغیرہ خواہشات کو زیر کر چکے تھے۔ اپنے نام مبارک کے ساتھ اپنا لقب ہمیشہ جاروب کش لکھا کرتے چنانچہ فرماتے ہیں۔ ؎

رہناں کیر ظہیر فقیر تیکے بنیں پیر نہ شیخ امام میاں لکھ لکھ محمد ارکھ سر تے نیواں ہو اگے خاص وعام میاں

معمولی فقرا کے روبرو بھی تواضع پیش آتے اور پشت خم کر دیتے۔ ایک مرتبہ آپ جہلم تشریف لائے فرمایا آج لنگر پور حضرت میاں غلام حسن صاحب دلی کی زیارت کو چلیں گے۔ نیازمند معہ چند دیگر مردمان ہمراہ تھے۔ قریب آبادی لنگر پور سواری سے اُترے جب میاں صاحب کے روبرو ہوئے آپ اس وقت مسجد میں تھے۔ حضرت کو دیکھکر میاں اُٹھے۔ فرمایا وہ غوث پاک کا لاڈلا آیا۔ آپ جب مصافحہ کر کے بیٹھ گئے تو میاں صاحب نے فرمایا پیادہ ہو یا سوار فرمایا سواری پر آنا ہوا حضرت میاں غلام حسن صاحب نے سنکر فرمایا اب آپ چاہو نہ دوڑاتے پھرو غوث الاعظم نے تمہارا بازو پکڑا ہوا ہے۔

طریقہ ادب آپ ہر بزرگ سے نہایت با تعظیم ملاقات کیا کرتے۔ لیکن سادات کا بیحد ادب کرتے ایک مرتبہ ایک سید جوان سیکڑ پولیس تھے۔ انہوں نے وقت روانگی محبت سے حضرت قبلہ کا پاپوش جھاڑ کر سیدھا کر کے آگے رکھا۔ بس آپ نے وہ جوڑا بالکل استعمال نہ کیا۔ اور تمام راستہ ایک منزل دراز پا برہنہ چلتے رہے۔ کوئی سید ملاقات کو آتے ہر حالت میں اُسکی تعظیم کے واسطے کھڑے ہو جایا کرتے۔ بحالت بیماری باوجود ضعف ناتوانی کے کسی موقعہ پر طریق ادب کو ترک نہ کیا کرتے۔ تمام عمر پشت بقبلہ نہ بیٹھے۔ بیوضو کلام الٰہی کو ہاتھ نہ لگایا کرتے۔ آپ کا کشف باطنی بہت کامل تھا لیکن اسکا اظہار کم فرمایا کرتے۔ ایک مرتبہ خاکسار ہمراہ حضرت قبلہ مقام موضع نیجوی پہاڑ میں تھا۔

کشف: میرے والد بزرگوار سیف علی صاحب مرحوم بمقام موضع سماہنی تحصیل بھمبر میں تھے۔ انہوں نے ایک آدمی کو سواری اور خط دیکر مجھ کو اپنے پاس طلب کیا۔ خاکسار نے وہ خط حضرت قبلہ کی خدمت میں پیش کر کے اجازت طلب کی۔ لیکن آپ نے کوئی جواب نہ دیا جس سے میں سمجھ گیا کہ میرا اس طرف چلے جانا حضرت جناب قبلہ کے منشہ مبارک کے خلاف ہے۔ والد صاحب کی خدمت میں مناسب طریق سے خاکسار نے معذرت لکھی اور عدم حاضری کی معافی طلب کی۔ چند عرصہ کے بعد والد صاحب جہلم تشریف لائے تو خاکسار پر کسی قدر ناراضگی کا اظہار فرمایا جس پر میں نے عرض کیا کہ مردانِ خدا کی ناراضگی سے خوف

آتا ہے۔ ورنہ میں خوشی سے حاضر یہ سنکر والد صاحب نے دبی زبان سے جواب دیا کہ وہ ایسے مرد اس زمانہ میں کہاں ہیں۔ خاکسار نے حضرت قبلہ کے حالات جو دیکھے تھے۔ ظاہر کیئے۔ چند روز بعد والد صاحب سماہنی تشریف لے گئے۔ اور خاکسار ابھی جہلم ہی میں تھا۔ کہ حضرت قبلہ نے از راہ کشف باطنی میرے والد صاحب کی کلام اور گفتگو سے اطلاع پاکر یہ منظوم خط اونکی طرف بمقام سماہنی ارسال کیا۔

ہم وہی ہیں تم وہی ہو اے اخی	قحط مردوں کا نہیں کم ہے سعی
کبر کے شر سے چھٹی اب پردی	اے محمد میں کی سب نے سیف کی

جب یہ خط مبارک والد صاحب کو پہنچا وہ یہ سمجھے شاید خاکسار نے وہ الفاظ اُن کی زبان سے حضرت قبلہ کی خدمت میں ظاہر کیئے وہ سخت ناراض ہو گئے لیکن جب خاکسار نے اونکی خدمت میں مفصل طور پر ظاہر کیا کہ میں ایسا نادان بھی نہیں ہوں جو آپ کا اس طریق سے ذکر کروں۔ اس سے والد صاحب کی تسلی ہو گئی۔ بعد اس کے والد صاحب نے ایک ایرانی گھوڑا نہایت قیمتی دربار شریف کھڑی کے نذر کیا۔ میرے والد صاحب حضرت سرکار سید محمد صاحبزادہ جیکڑالی والا صاحب کے مرید تھے

حضرت قبلہ ہر ایک بزرگ عالم فاضل درویش کا ادب کیا کرتے تھے۔ کسی کی نسبت نکتہ چینی نہ کرتے۔ حسن ظن غالب تھا۔ لیکن معاصرین صوفیا سے حضرت جناب قبلہ قاضی سلطان محمود صاحب سجادہ نشین آوان شریف کی نسبت فرمایا کرتے تھے۔ کہ قاضی صاحب بے شبہ ولی ہیں۔ اور قاضی صاحب آپکو شیر کھڑی فرمایا کرتے ہیں باہم دونوں بزرگواروں کا دلی اتحاد تھا۔ جب جناب حضرت قبلہ مرحوم نے انتقال فرمایا۔ تو خاکسار کی نظروں میں جہان تاریک ہو گیا۔ خواب و آرام جاتا رہا دل میں سخت درد اور غم پیدا ہو گیا۔ اسی غم سے دو ہفتہ کے بعد سخت بیمار ہو گیا۔

خاکسار کی علالت:۔ ایک ہفتہ تک بیہوش رہا۔ ڈاکٹر اور حکیم یونانی علاج کرتے تھے۔ خاکسار کی موت کی خبر شہر و اطراف میں پھیل گئی۔ آخر ڈاکٹر میر ہدایت اللہ صاحب اسسٹنٹ سرجن نے میرے ورثا کو بعد مایوسی خبر دے دی کہ اب امید زیست کم ہے۔ کسی سے حساب کتاب کا معاملہ ہو تو دریافت کر لو۔ تمام گھر میں گریہ زاری کی آواز آ رہی تھی۔ ناگاہ حضرت جناب قدوۃ العالمین فخر الاولین والآخرین حضرت قاضی صاحب آوان شریف سے جہلم تشریف لائے۔ اسٹیشن ریل پر کسی نے آپ کو خاکسار کی بیماری کی خبر دی۔ اس وقت ابر و باران کا نزول تھا۔ ترشح ہو رہی تھی۔ آپ نے

میری علالت کی خبر کو سنکر سیدھے خاکسار کے غریب خانہ پر قدم رنجاں فرمایا۔ میں سخت بیہوش تھا۔ میرے شانہ پر دستِ شفقت پھیر کر فرمایا۔ یہ میاں صاحب کی نشانی ہے۔ اور پانی میں دم کر کے مجھکو پلایا۔ اس وقت سے حالت بیماری رو بصحت ہوتی گئی۔ چند روز بعد میں تندرست ہو گیا۔ یہ سب کرم بخشی جناب کی بطفیل حضرت قبلہ مرحوم تھی۔ جو کوئی خاکسار سے مہربانی یا تلطف کرتا ہے۔ وہ سب بطفیل اس ذات مرحوم کے ہے ورنہ من آنم کہ من دانم۔ خاکسار ہمیشہ حضرت قبلہ کی خدمت میں التجا کرتا تھا۔ کہ غلام کو بیعت سے مشرف فرما کر سلسلہ میں داخل فرماویں۔ کہ بطفیل پیران عظام رحمۃ اللہ علیہم سگ اصحاب کہف کی طرح نجات اخروی نصیب ہو۔ ایک مرتبہ خاکسار نے ایک طول طویل تحریری عاجزانہ درخواست اسی مضمون پر ارسال خدمت کی اسوقت آپ نے اسکا جواب ذیل میں بطرف تحریر فرمایا:۔

بست رمز یکہ گفتنش نتوان	طرفہ دریکہ سفتنش نتوان
غنچۂ بستہ لب نہفتہ شمیم	بے بہاراں شگفتنش نتوان
گفتہ آمد جواب نامۂ ملک	ایں قدر بس نہفتنش نتوان

آپ مجھ کو بیعت نہیں کرتے تھے۔ اور میرا دل کسی اور طرف رجوع نہ کرتا تھا۔ جو کچھ سالہا سال کی صحبت سے آنجناب کی ولائت کے صدہا نشانات دیکھ چکا تھا۔ وہ پر توجمال روحانی میری نظر میں تھا۔ دل اور جان ایک نگاہ پر قربان کر چکا تھا۔ چند سال بعد ایک روز بمقام بیلہ شاہ نواز خاکسار حضرت کی خدمت میں حاضر تھا۔ بعد فراغت وظائف صبح حضرت قبلہ نے تازہ وضو کیا۔

خاکسار کی بیعت ہ۔ اور خاکسار کو غسل کرنے کا اشارہ فرمایا۔ آپ کشتی میں سوار ہوئے۔ اور خاکسار راقم کو ہمراہ لیا۔ کشتی کو ایک لڑکا ملاح آہستہ آہستہ لے جاتا تھا۔ اسی میں حضرت قبلہ نے راقم کو حلقہ بگوشوں میں شامل کر کے بیعت سے سرفرازی بخشی۔ خاکسار نہایت ذلیل۔ آنجناب نے بڑے بڑے عالی مرتبت آدمیوں کی درخواست پر توجہ نہیں دی۔ اکثر ایسے ایسے اشخاص نے آپ سے شرف بیعت حاصل کرنے کے واسطے التجا کی جو خود صدہا مریدوں کے پیر تھے۔ اور خلقت کو اپنی بیعت میں لیتے تھے۔ ایک وجہ اس کی یہ ہے کہ جب خاکسار کو بحالت شیر خواری میرے والدین نے بمقام جیکڑالی شریف جناب حضرت سرکار صاحبزادہ سید محمد صاحب کی خدمت شریف میں حاضر کیا۔ اور میرا نام آپ نے رکھا۔ اور دعا دیکر فرمایا۔ کہ اس ملک کے پیر فقیر تمہاری مدد کرینگے۔ اور خاکسار کے سر پر دست مبارک رکھا۔ میں برابر یہ سنتا رہا اور ابتک

اس خاندان کے مرد اور مستورات کی زبان زد ہے۔ کہ میرا نام لیکر یہ سرکار کی دعا سے پیدا ہوا ہے۔

پس حضرت قبلہ کی شفقت اور نظر توجہ جو خاکسار کے حال پر تھی۔ وہ اسی دعا اور سفارش کا نتیجہ خیال کرتا ہوں ضلع جہلم میں جب سلسلہ بندوبست شروع ہوا۔ اس وقت مرزا اعظم بیگ صاحب مرحوم افسر بندوبست تھے۔ خاکسار راقم معہ ایک دوست انکی خدمت میں بغرض ملازمت حاضر ہوا۔ مرزا صاحب نے معمولی تحریری امتحان خسرہ نویسوں میں شامل کیا۔ اور حکم دیا سہ ماہ تک عہ ماہوار ملیگا۔ بعد اس کے کام دیکھکر ترقی دیجاویگی چند عرصہ تک کام کیا۔ جب حضرت قبلہ نے اس خبر کو سنا تو ذیل کی نظم تحریر فرما کر ارسال کی میں اسی دن کام چھوڑکر دربار شریف میں حاضر ہو گیا۔

برخوردارا محرم یارا ڈھونڈہ نہ بہت بسیار دنیادارا
بے روزگارا ہو بیچارا غیر نہ کریں پیار اسن دل دارا

ہوگ گذارا اُبدا سارا جیکر کریں سہارا ہو آوارا
بے سر بہارا انہیوں ہمارا ہمت کر ہشیارا سمجھہارا۔

پہنچیں منزل تاں کجھ حاسل ابنویں مشکل کارا مفت لگارا
ملکا نہیں بھروسا کل کا پل چھل کا ونجارا رکھ تیارا

ایک مرتبہ خاکسار راولپنڈی میں گیا۔ اوس جگہ ایک میرے رشتہ دار کو معاملات دُنیاوی میں میری وہاں موجودگی کی ضرورت تھی۔ چند ماہ تک اسی جگہ سرگردانی اور غفلت میں گزرے۔ واقعی حضرت کا فرمان جسکی مجھ کو تعمیل ضروری تھی۔ وہ بھی ترک ہوتا رہا۔ اس حال میں نامہ مبارک میری طرف جو لکھا وہ ذیل میں درج کرتا ہوں۔

ایکہ بزرگی ملکت نام کرد نہ از پئے ایں زشت سرانجام کرد
یاد کن از حشر و شیریں زبان برگس اندایں ہمہ شکر لباں
برکہ نگس دار بر ایشاں فتد منزلہ دیو درویش شود
گر ملکی چرخ سواری طلب درنگسی چرگ خواری طلب
تکیۂ دل بینۂ عقل اے منام نعفتہ مماں تاکہ لسوز د تمام
یاد کن از ناصح خود بک سخن جاہ جو چاہ است مبیں چوں چمن
آہ دفغانیکہ زبازاری است زہر شکر گون نہ بازاری است
وزدِ تواند ایں ہمہ ہمسائیگان رختِ لفیست نہ دہی رائیگاں
موشکِ کور اند نخواہند نور از خورِ خود بنز ترا کردہ دور

شیر صفت دمِ شکارت بکش ۔۔ نے چو سگاں باش بہ پس خوردہ خوش
ایکہ توئی دوحۂ جان را ثمر ۔۔ ویکہ توئی میوۂ باغِ عمر
گلشن دلرا رُخ تو آب ہست ۔۔ رنگ رزِ عیش چو ماہتاب ست
نامۂ تو قفل کشائے طرب ۔۔ لقمۂ شیریں بدہانِ طلب
تشنہ لباں راست زلال شگرف ۔۔ باز مدار انیست و بالِ شگرف
چوں نگرہی قطرہ فشا نیم را ۔۔ آب بدہ باغِ نہا نیم را
گلشنِ اُمید کہ شد خار حال ۔۔ بخش بہارش بہ نسیم وصال
دورِ شباں روز بہ بیں در دغا ۔۔ دیرِ شباں روز نداری رواہ
دو بدو آور دیکھے دہ شدہ ۔ ۔۔ دیدہ بدو چارِ تو بر رہ شدہ

اس نامہ مبارک کو دیکھتے ہی میرا دل اداس ہو گیا۔ لیکن کچھ ایسے اسباب پیدا ہو گئے اسی طرح ایک ماہ اور گزر گیا۔ بعد اس کے دوسرا خط مبارک بسبیل ڈاک مجھ کو ملا جو درج ذیل کرتا ہوں

تیری دوستی دانت چاہنیوں سُن جاں میری ایہو جان میری ۔۔ یاقوت لبا توجہ قوت جانی الویں زندگی ناں آسان میری
تاڑ تاڑ ترفدی تاڑ نبض وچہ تار دی خبر پہچان میری ۔۔ ہو ویں ملک نے تپک نہ رہیں غافل انح بہلک سی گھچی تان میری
سجناں یاد نہیں ہون تینوں اوہ گھڑیاں اوہ ویلے ۔۔ رو رو جدوں نکھڑی آہے ہس ہس کر دے میلے
سنگ سنگاں تہیں نال پیاراں بھندی ہو اکیلے ۔۔ ملک رلے وچہ چھیڑ محمدؐ سانوں چھوڑا لبیلے۔

اس مبارک خط کو دیکھ کر یارائے صبر نہ رہا۔ دل بیقرار ہو گیا تیسرے روز سب کام چھوڑ کر چلا آیا اور دربار شریف جا کر قدم بوس ہوا۔ اور عرض کیا۔ ابھی وہاں رہنا میرا ضروری تھا۔ لیکن بموجب ارشاد حضور جلد آگیا ہوں۔ فرمایا خدا کے ہاتھ میں سب کام ہیں حضرت کی توجہ سے میری عدم موجودگی میں بھی سب کام ایسے خاطر خواہ ہو گئے۔ جنکی میری موجودگی میں توقع نہ تھی۔ خاکسار کی حاضری خدمت کے عہد میں کتنے اشخاص نے آپ کی سفارش سے ملازمت حاصل کی۔

خاکسار کا خیال ملازمت ترک کرنا اور بڑے بڑے عہدوں پر سرافراز ہو گئے۔ جس دیوان یا حاکم اعلیٰ کی طرف کسی بے روزگار کی سفارش فرماتے وہی ضرور ملازم ہو کر ترقی پا جاتا کتنے تحصیلدار وغیرہ آپ کی توجہ ظاہری اور باطنی سے بلند مرتبہ پر پہونچگئے۔ خاکسار کا ارادہ تھا کہ حضرت کی اجازت

اور سفارش سے کسی صیغہ میں ملازمت اختیار کروں گا۔ مجھ کو پوری تسلّی تھی۔ کہ بڑے بڑے با اختیار حکام جن کے ذاتی اختیار میں کسی کو کوئی عہدہ دینا ہر وقت ہو سکتا ہے۔ وہ حضرت کے قدموں میں آکر انکساری سے نیاز حاصل کرتے ہیں۔ ایک روز ایک آدمی محمدؐ حیات خاں صوبہ دار بہادر حضور کے سلام کو حاضر ہوا۔ وہ اوّل معمولی غریب آدمی تھا۔ آپ کے خاندان کا قدیمی آباؤ اجداد سے خادم تھا۔ اس کی اچھی آسودہ ظاہری حالت کو دیکھ کر خوشی سے فرمایا۔ انگریزوں کی ملازمت سے لوگوں کو فائدہ ہوتا ہے۔ مگر خاکسار کی طرف اشارہ کر کے فرمایا اسکی قسمت میں خداوند ملازمت نہ کرے۔ یہ سُنکر میں حیران ہو گیا۔ بعدہٗ یہ عرض کیا اور کیا کام کر کے گزربسر کروں گا۔ فرمایا یہ خیال مسلمانوں کے نہیں۔ بس میں خاموش ہو کر رہ گیا۔ اور خیال ملازمت دل سے دور کر دیا۔ اگرچہ بعض افسران اور اعلےٰ حکام انگریزی سے میرا رابطہ اور اتحاد اور دوستانہ تعلقات تھے۔ کئی ایک ملازمت پیشہ کو میری سفارش سے فائدہ پہنچا۔ لیکن خاکسار نے اپنے واسطے مطلق خیال نہ کیا۔ اور آج تک پیشہ ٹھیکہ داری سے گذر اوقات کرتا رہا۔ اگرچہ وہ بھی سرگرمی سے کام نہیں کیا۔ میں نے قریباً ایک ہفتہ حاضر خدمت رہ کر رخصت طلب کی۔ اسی وقت یہ بیت تحریر فرمائے۔ جس سے میرے دل میں درد اور رقت پیدا ہوئی۔ اور عزم روانگی اور سروز فسخ کر دیا۔

ب

باغ ہزار ہزار علیشاں سنگ یاروی ہسدیاں رسدیاں نوں
بہنور بہشت دے طور اندر کیہے چورئیے سکھ وسدیاں نوں
پیّا نال پیالڑے پیندیاں جیو پیارون فراقدا ہسدیاں نوں
اج کون محمدؐ موڑ کیہے ملکاں اوکھٹ پلانیاں کسدیاں نوں

ت

ترت پیاریاں و داغ منگی بیٹھے وصل اندر کیہے ٹھیک سیاں جیو
آئی موت فراق سی نام جیندا اُجتے جان دلیوانگ نزیک سیاں جیو
اج اکھ باجوں لگھ نال رلساں توڑے لکھ تھیں کل دو ہیک سیاں جیو
موڑیں جب سُہارنوں پھیر ملکا کھلی راہ تے نت اوڈیک سیاں جیو

ایک مرتبہ چوہدری حاجی سلطان محمدؐ خاں صاحب بیرسٹر ایٹ لاء سیالکوٹ جن سے میرے قدیمی دوستانہ

تعلقات چلے آتے ہیں ۔ وہ بھی حضرت قبلہ کے معتقد محب ہیں ۔ لیکن ان کی بیعت سلسلہ نقشبندیہ میں ہے ۔ سرہند شریف میں امام ربانی مجدد الف ثانی کا عرس تھا ۔ وہ مجھ کو معہ بابو حبیب علی خانصاحب شہید انسپکٹر پولیس کے عرس پر باصرار ہمراہ خود لے گئے ۔ کسی حاسد نے جاکر حضرت قبلہ سے خاکسار راقم کا نام لیکر کہدیا کہ وہ سرہند کے سجادہ نشین صاحب سے بیعت مریدی کرنے کو گیا ہے ۔ ان دلوں آپ کا نامہ مبارک پہنچا جو ذیل میں درج کرتا ہوں ۔

ق

قول پالیں ناہیں بول گالیں رکھیں تول نہ پویں خطا اندر
کوئی ملکھ آکھے ہووین وکھ ناہیں اکھ رکھ پکی ہکسے جا اندر
ملکا سود لوڑیں اس سودیوں جیو جیہڑا آپ کیتو دریا اندر
بن خاص غواص محمدا جیوا اخلاص موتی رمزوں پا اندر

خاکسار کو قبلہ نے دریا میں کشتی رواں کے اندر بیعت سے سرافرازی بخشی تھی ۔ جیسا کہ قبل ازیں لکھا جا چکا ہے اسی کی طرف اس میں اشارہ ہے ۔

ع

عرض سُنی من موہنیاں اوکدی سوہنیاں مکھ وکھا جائیں
جھڑی ہووٹی سی اوہ تے ہو گیا اوس ہوئی نوں خوب سُہا جائیں
رکھیں فکر امانتاں ساڈیاں دا ضامن ڈاڈھڑے واہو کھا جائیں
سُنی ملک پریت محمدے دی ہن ملک جیو جیت نہ جا جائیں ۔

خاکسار خط مبارک کو دیکھ کر حاضر خدمت ہوا تو فرمایا ۔ سرہند کیوں گئے تھے عرض کیا چوہدری صاحب کے ہمراہ بطور سیر چلا گیا تھا ۔ آنجناب نے وہاں کا کچھ حال دریافت فرمایا اور کوئی ذکر نہ ہوا ۔ ایک مرتبہ خاکسار بمقام حیکڑائی شریف گیا ۔ چند روز بعد جب مجھ کو ادھر گذر گئے تو آپ کا نامہ مبارک پہنچا جو ذیل میں درج کرتا ہوں :۔

ودراگ تیری دی حالت تدبن کس نوں دساں
کتاں کہا کہا کتاں التگہاں تاں سنجاں سنگ وساں
دس سال تاں حدیار لنگدا اوڑیا جیوں ہساں
لد گئے کروان نہ آئے کرکے راس قطاراں

دیگر

دساں پاون دور دراڈے کمر دلے دی کساں
وساں وچہ ہووے تاں بدلے ہوتساں تے دساں
ہساں کھٹ وچہ ویکھ محمد مٹن تساں تک تساں
کنت بغیر نسبت نہ ہوسے بلبل بن گلزاراں

جتوں کھوج ستر وا ویکھاں اتوں نظر گذاراں　　مہر ہووے جد دسر دں محمدؐ موڑی ملک مہاراں

ایک روز ایک نوجوان عورت کو خاکسار نے اپنے دروازہ کے باہر کھڑا دیکھا۔ اس کی وضع سے یہ خیال ہوا کہ کوئی سائلہ ہے۔ اس نے اس کا مسکن اور نام دنشان دریافت کیا۔ اس نے جواب دیا۔ کہ میرا گھر موضع کلروڑی شریف علاقہ میرپور جو لکھ ہے۔ خاکسار نے جب مسکن دادا مرشد کلروڑی شریف کا نام سُنا۔ خیال آیا کہ یہ جوان عمر لڑکی تنہا کوچہ ہائے شہر میں اپنی حالت کو تباہ کرے گی۔ وہ والدین سے روٹھ کر آئی تھی۔ بڑی کوشش اور ادب سے خاکسار نے اس کے واسطے پارچات تیار کروا کر ایک آدمی معتبر کے ہمراہ اسکے گھر پر واپس کیا۔ وہ صرف اس موضع شریف کے رہنے والے تھے۔ حضرت کو جب یہ حال معلوم ہوا تو ذیل کا نوازش نامہ خاکسار کی طرف ارسال فرمایا وہ درج ذیل ہے۔

اے محبِّ خاندانِ پُر ضیاء	مہر ورزِ مہربانِ بے ریاء
بود بودِ دوست اندر بود تو	سود سودِ خویش بودے سودِ تو
گرد بادِ گرد را گردا ندی	رانِ را برد را ہو امیراندی
آجراں کارے کہ کردی در نخست	بالحاظِ پیر بار اے درست
یاقیتی یا باقی است اے باخرد	بازگو بامن زحالِ نیک و بد
با زبان کرد عویت صد چند بود	بے گو اہے راستی را کے فزود

کلروڑی شریف میں حضرت قبلہ کے پیر ومرشد اور خاکسار کے دادا مرشد کا مسکن ہے اس لحاظ سے اس بی بی کو باادب واپس کیا گیا۔ جس پر حضور نے اس خدمت پر اجر کا وعدہ فرمایا ہے۔

خاندان غوثیہ قلندریہ کا طالب اگر کسی دوسرے آستان کی طرف بلا اجازت پیر رجوع کرے۔ برق غیرت اسکے خرمن اعمال کو جلا دیتی ہے۔ البتہ پیشوا کی اجازت سے اگر طلب مدعا کرے گا۔ تو حرج نہیں خاکسار نے ایک مرتبہ ایک درویش باصفا سے ملاقات کی۔ اور اظہار عقیدت کیا۔ درویش نے ایک وظیفہ مجھ کو تلایا۔ حضرت قبلہ کے جب یہ حال کسی سے سُنا تو اس وقت ذیل کے اشعار تحریر فرما کر ارسال فرمائے۔

ف　فند قریب دے تھاں ٹھتے اکھے دغے تے کوڑی جا ناہیں

ہکے راہ پریت دے چلیے ناں چل ہیوں تاں قدم ہٹانا ہیں

ف

کریں غیر دا ئیر تاں ویر پیسی ڈ و ہد وچہ تاں اک ملاناہیں
پلک ملک جیو جھلک ناں وس آوراں تیر نال محمدؐ دے لاناہیں
فند فریب تھیں رہیوں ناہیں بار بار تینوں پیا ہوڑیائی
کئی پک کیتے اسی تک ادتے پہر دوہد تے اک نچوڑیائی
ایہہ ودوہ پیناکدے زہر ہوسی قہر اپنی جان تے لوڑیائی
دت وت نہ نیاں مت میری جت ست تے پت نوں بوڑیائی

خاکسار کو جب یہ گرامی نامہ پہنچا حضرت قبلہ کی ناراضگی سے میرے دل کو سخت قلق پیدا ہوا۔ دوسرے روز دربار شریف حاضر ہوکر خواستگار معافی ہوا۔ آپ نے شفقت فرمائی۔ اور فرمایا بردرویش کی خدمت کرو۔ اور ادب سے پیش آؤ لیکن کوئی تلقین یا عمل دریافت کرنا اجازت نہیں۔ تمہارا حوصلہ وہ نہیں ہے۔

ایک مرتبہ چند ماہ تک خاکسار خدمت شریف حضرت قبلہ میں حاضری سے قاصر رہا۔ دفعتہً بیمار ہوگیا۔ طلب دعا کے واسطے ایک آدمی کو دربار شریف حضرت کی خدمت میں بھیجا۔ آپ نے دعا فرمائی۔ اور ذیل کا مبارک نامہ تحریر فرما کر ارسال فرمایا:۔

ی

یار دی خیر گذار ربا پوے بھنگ ناہیں وچہ یاریاں دے
ساڈی عشق بازی سدا رہے تازی کدے پوے نہ وچہ خواریاں دے
ہووے دس جانی نت ہس ملے سٹے سب جاپے کھوروگھاریاں دے
شالا ملک محمدؐ اسنگ رہے پاے انگ پکتے وفاداریاں دے

جب یہ گرامی نامہ خاکسار کو پہنچا۔ خدا کے فضل سے تندرست ہوگیا۔ جب کبھی حضرت قبلہ کی یاد میرے دل سے ذرہ کم ہوتی۔ آپ بذریعہ تحریر متنبہ کیا کرتے۔ ایک مرتبہ ذیل کا نامہ مبارک اسی حالت پر تحریر فرما ارسال کیا:۔

اے مہر سپہر خوش ادائی	وے ماہ بجاہ دل کشائی
اے گوہر درجِ آشنائی	وے اختر برج دلربائی
اے سرو خد لقۂ جوانی	وے گلبن ناز و مہربانی
اے بلبلِ باغ شعر خوانی	وے قمریئے شاخِ خوش زبانی

اے رشک پری بری ز پرہا	تیر نگہت بر از سپہر باد
اے ملک بخوبئے کہ غلماں	از داغ تو چاک جیب و داماں
برگو براستی کہ چونی	در حلقۂ ما دیا بہ دونی

ایک مرتبہ حضرت قبلہ دربار شریف سے رخصت ہوکر پہاڑ پر تشریف لے گئے اور خاکسار راقم حضرت سے اجازت لے کر جہلم آیا۔ راستہ میں ایک مقام سے ذیل کا دوہرہ لکھ کر ارسال فرمایا:۔

س ہجریں کہا پیا ریا ندی سوہنا رولنوندا چھوڑیا کل سیتو
اک ہجر تے دوسرا سفر سانوں پیندا یاد جانی پل پل سیتو
نانے فکر سے دور رہانیا نداجاوے قول دلوں ناہیں حل سیتو
رہے جیک محمدؐ املک تاہیں ہوسی فضل تاں ملانگی چل سیتو

خاکسار کو خط میں اپنے انتقال کی خبر دینا

خاکسار جب حضرت قبلہ کی قدمبوسی کرکے گھر کو آیا۔ اور کاروبار میں مشغول تھا۔ ایک خط سات روز قبل از وفات کا لکھا ہوا منظوم ذیل کا پہنچا جس میں صریح اور زبردست کرامت کا نشان ہے۔ اس وقت آپ کا مزاج تندرست تھا کوئی تازہ علامت بیماری کی نہ تھی۔ اس تحریر میں آپ نے انتقال کی طرف صاف اشارہ کیا ہے

الف۔ آنوندا دیر لگا ناہیں پھر وقت گیاں پچھوں تاونان توں
دلدار تیرے جلدوں دور گئے کدوں وقت ضروری ونان توں
ہو یا جیو اداس نہ پاس جانی جانی میر ڑے ناں ستاونان توں
جاوے رزق مُہار محمدؐ اجاں ملکا نال قطار دے جاون ان توں

گو اس خط سے اشارتاً خبر انتقال کی میں سمجھ گیا تھا۔ لیکن اس سے درست تاریخ کا پتہ نہ تھا۔ میں کام میں مشغول رہا۔ ایک دن بوقت عصر دربار سے ایک آدمی صاحبزادہ میاں عطا محمدؐ صاحب کا خط معہ سواری میری طرف لایا جس میں حضرت قبلہ کی علالت سے جو دائمی مفارقت کا پیش خیمہ تھی۔ کل حال لکھا تھا۔ خاکسار اسی وقت غم سے بیتاب ہوکر چلا گیا۔ اور دربار شریف شام کے بعد پہنچا حضرت اس وقت بالکل خاموش تھے اور چشم برہم زدہ چارپائی پر دراز بے ہوشی کا عالم تھا۔ اسی حال میں بعد نصف شب ۲ بجے رات کے روح مبارک نے

قفس عنصری سے پرواز کیا۔ اس نامہ مبارک کو جب غور سے دوبارہ دیکھا تو میرے دل پر غم کی تلوار چل گئی ۲۲ روز قبل وفات خاکسار معہ بابو حبیب علی خاں انسپکٹر پولیس حضرت کی خدمت میں حاضر تھے۔ اس روز حضرت قبلہ نے طول طویل نصائح اور وصایا فرمائے۔ اور خاکسار کو علیحدہ حجرہ مبارک میں جس جگہ بعد وفات آپکو غسل دیا گیا ہے۔ دیر تک کچھ فرماتے رہے۔ حضرت کی کلام سے ہر ایک لفظ میں دائمی مفارقت کا اشارہ پایا جاتا تھا۔ اس تصور سے خاکسار کے حواس بجا نہ تھے۔ صرف روز اور وقت انتقال کا صاف لفظوں میں ظاہر نہ فرمایا تھا۔ اور سب تقریر حضرت کی صاف صاف سفر آخرت کے آثار کو ظاہر کر رہی تھی۔ وقت رخصت خاکسار کے سر پر دست شفقت رکھ کر فرمایا۔ فقیر کو یاد رکھنا اور قبر پر بھی اسی طرح آتے رہنا۔ اگر فقیر کو ارحم الراحمین نے راست باز گروہ فقراء میں شامل کیا تو تم کو اسی طرح دیکھا کروں گا۔ آپ کا مزاج مبارک درست تھا۔ نقرس کی وجہ سے جو چند سال متواتر تکلیف چلی آتی تھی۔ سوائے اس کے کوئی اور کسی قسم کا تغیر نہ تھا۔ اس وجہ سے خاکسار کو ذرہ گمان نہ تھا کہ ایسی جلدی یہ کوہ غم سر پر ٹوٹنے والا ہے۔ الغرض بابو حبیب علی خاں نے بعد قدمبوسی مبلغ ڈیڑھ سو روپیہ نذر پیش کر کے عرض کیا۔ میں عہدہ انسپکٹری پر مترقی ہوا ہوں۔ اور نذر مانی تھی کہ اول ماہ کی تنخواہ حضرت کے پیش کرونگا۔ یہ وہ روپیہ ہے۔ قبول فرمایا جاوے۔ آپ نے فرمایا یہ روپیہ پاس رکھو فقیر کے بعد مناسب طریق پر خرچ کرنا۔ چنانچہ وہ سب روپیہ حبیب علی خاں نے بعد انتقال حضرت قبلہ ایک ماہ میں ہر جمعرات کے روز حضرت قبلہ کے نام فاتحہ پڑھکر مساکین کو طعام وغیرہ تقسیم کیا۔ ایک دن حسب معمول بعد نماز عصر آپ وظائف و اوراد میں مشغول تھے۔

وفات کس طرح ہوئی

جب آفتاب غروب ہو گیا۔ اس وقت آپ نے بغرض ادائے مغرب تازہ وضو کیا۔ ایک خادم نے آگ جلائی۔ موسم سرما تھا۔ بعد وضو آگ کے قریب تشریف لاکر بیٹھ گئے۔ اس وقت بدن مبارک میں کمزوری سی ہو گئی جس سے آپ ایک طرف کو جھک گئے۔ خادم دربار جو آگ جلا رہا تھا۔ اس نے پشت مبارک پر ہاتھ رکھ کر دوسرے آدمی کو آواز دیکر بلایا۔ دونوں نے مل کر آپ کو بستر چارپائی پر لٹا دیا۔ اسی حالت میں دوسرے روز اس آفتاب عالمتاب نے رخ انور کو ہماری نظروں سے پوشیدہ کر لیا۔ خاکسار کی آنکھوں میں جہان تاریک ہو گیا۔

انا للہ وانا الیہ راجعون۔ مرثیہ از خاکسار مولف :-

ایں چہ شوری در جہاں آمد پدید	خار ہائے غم بجانِ من خلید
پیرِ ما و مرشد و سرکارِ ما	آنکہ دُنیا داد و عقبےٰ راخرید
مظہرِ انوار و اسرارِ خدا	داند آنکس کو بچشم دل بدید
بود تصویرِ تصوف چون اویس	آں جنیدِ وقت و ثانی بایزید
رحلتش چوں زیں جہاں آمد پسند	در زمیں شورِ قیامت شد پدید
صورتش چوں شد نہاں از چشم ما	اہلِ معنی را بدل دردے رسید
بلبلانِ و قمریاں نوحہ کناں	در چمن گلہائے پیراہن درید
ہر بشر ہر جانور شد بے قرار	یک جہاں در ہجر بارِ غم کشید
باز کے آید بدستم دوستاں	شاہبازِ اوجِ معنی بر پرید
ہمرہاں رفتند و من در ماندہ ام	کے شود با دوستانم باز دید
بر سرِ خاکت ملک از سر فتاد	نالہ ہا میز و ترا بایُد شنید

آپ ابدال تھے

ایک رات خاکسار کو بحالت خواب چند بزرگ سفید لباس میں نظر آئے ہر ایک کے بشرہ سے ان کی کمالیت و جلالیت کا پرتو پڑتا تھا۔ میرے دل پر ان کی ہیبت اور رعب نے اثر ڈالا دل میں خیال آیا۔ یہ کوئی باکمال مردانِ خدا کی جماعت ہے۔ استعجاب سے میں ان کی طرف دیکھ رہا تھا۔ پیچھے سب کے جو مرد تھا۔ اس نے خاکسار سے سوال کیا۔ یہ کون بزرگ ہیں۔ فرمایا یہ ابدال ہیں۔ عرض کیا ہمارے میاں صاحب اس جماعت میں نہیں آئے۔ فرمایا وہ پرسوں آئینگے۔ وہ جماعت بالکل خاموش تھی۔ ایک دوسرے سے کوئی کلام نہ کرتے تھے۔ بحالت استغراق جا رہے تھے۔ راستہ میں ایک آب رواں پر پہنچی جس انداز سے خشکی پر چلی جاتی تھی۔ اسی روش سے آبِ رواں سے گزر گئی۔ نہ کسی نے دامن کو سنبھالا اور نا ہی پاپوش کو پاؤں سے نکالا۔ خاکسار نے اپنا یہ خواب جب حضرت قبلہ سے عرض کیا۔ آپ نے سن کر کوئی تعبیر نہ بتائی۔ جب اس خواب کو چار سال سے زیادہ عرصہ گزر گیا۔ ایک روز دربار شریف حجرہ مبارک کے صحن میں چارپائی پر دراز ہو کر پائے مبارک کو مالش کرا رہے تھے دوپہر کا وقت تھا۔ خاکسار حضرت کے روبرو صف پر بیٹھا تھا حضرت نے میری طرف متوجہ ہو کر آہستہ فرمایا۔ وہ تیری

پرسون اب پوری ہوئی ہے۔ اس کلام کا مطلب خاکسار کی سمجھ میں نہ آیا۔ بسبب عرصہ گزر جانے کے مجھ کو اپنا خواب یاد نہ رہا تھا۔ قریب جاکر عرض کیا۔ حضور کے ارشاد کو خاکسار نہیں سمجھا۔ اس وقت آنجناب نے نہایت نرم آواز میں فرمایا۔ تم کو وہ اپنا خواب یاد نہیں رہا وہ پرسون اب برابر ہوئی ہے۔ اور فرمایا انکی پرسون بڑی لمبی ہوتی ہے۔ اور اس روز سے خاکسار کو معلوم ہوا کہ آپ ابدال تھے۔ سبحان اللہ اس پاکباز مرد نے تمام عمر تفاخر مشیخت اور بزرگی کو اپنی ذات کی نسبت ایک لفظ سے بھی کبھی ارشاد نہ فرمایا تھا۔ اپنے وجود مبارک کو ہر ایک ارذل سے بھی کم درجہ دیا کرتے تھے۔ یکایک جب خاکسار نے یہ کلمہ سُنا میرے دل پر اس کلام نے عجیب اثر پیدا کیا۔

حضرت قبلہ سے حضرت شاہ مراد ولی کے سجادہ نشین کا ملاقات کرنا

فاضل کامل مولانا مولوی محی الدین صاحب محدث مرحوم ساکن گرجاہا او تم سنگھ حضرت شاہ مراد صاحب ولی کی اولاد تھے۔ خاکسار سے ایک مرتبہ جب وہ جہلم میں مقیم تھے۔ فرمایا تھا۔ شاہ مراد صاحب کی مزار مبارک کا یہ خاصہ ہے کہ عالم باطن میں ایک میعاد میں اہل ولائت کے مناصب میں بغرض انتظام باطن تغیر و تبدل جو عمل میں آتا ہے۔ سات سال عرصہ کے بعد شاہ صاحب مرحوم کی اولاد میں سے کوئی صاحب باقاعدہ استخارہ اس غرض کے واسطے کرے کہ مجھ کو صدر مجلس اہل ولایت موجودہ عہد کا نام دلنشان تبلایا جاوے۔ تو اس کو وہ عمل مطابق ارشاد کرنے سے پتہ مل جاتا ہے۔ چنانچہ مولوی صاحب کے چچا صاحب سجادہ نشین مزار حضرت شاہ مراد صاحب تھے۔ انکا نام خاکسار کو یاد نہیں۔ انہوں نے جب مطابق معمول بزرگان کے عمل کیا۔ تو ان کو حضرت قبلہ کا نام تبلایا گیا تھا۔ چونکہ سجادہ نشین صاحب کی عمر اس وقت اسی سال سے متجاوز تھی۔ باوجود کمال ضعف بدنی کے پالکی میں دربار شریف کھڑی پر آکر حضرت قبلہ سے ملاقات کی۔ روبرو بیٹھ کر زار زار قطار آنسو جاری تھے۔ اور چہرہ مبارک پر برابر نظر تھی۔ چند ساعت حضرت قبلہ کی صحبت میں رہ کر بعد رخصت اسی روز بسواری پالکی واپس وطن کو تشریف لے گئے۔

کرامت بعد وفات امداد کرنا

سید شجادل شاہ صاحب ساکن موضع دھنگ دی سیداں کے فرزند نے بندوق سے شکار کھیلتے ہوئے غلطی سے ایک آدمی کو ہلاک کیا۔ علاوہ اس کے بلا لائسنس خلاف ورزی قانون اسلحہ کا جرم کیا۔ اُن کا ایک بھائی جمعدار رسالہ رخصت پر آیا ہوا تھا۔ اس کی بندوق کو ناجائز استعمال کرنا ان جرائم کے ارتکاب سے گرفتار ہو کر چالان ہوا۔ شجادل شاہ صاحب کا حضرت قبلہ مرحوم سے تعلق مریدی ہے

اور شاہ صاحب ایک باتاثیر عابد اہل وجد وشوق ہیں حضرت سے آپ کا روحانی رابطہ ہے اور کمال ارادت ہے۔ اور حضرت قبلہ کو بھی شاہ صاحب پر خاص نظر توجہ تھی۔ فرزند عزیز کے درد سے بیقرار ہو گئے وکلا پیروان مقدمہ نے بھی مایوسی ظاہر کی۔ صاحبزادہ کی والدہ صاحبہ کو نہایت اندوہ تھا۔ بحالت اضطراب شاہ صاحب کو کہا۔ آپ ہر روز دربار شریف کھڑی پر دوڑتے ہو۔ اب میرے فرزند کو خلاصی دلواؤ۔ وہ حضرت اور کس دن ہمارے کام آویں گے۔ آج کے روز سے زیادہ کیا مصیبت ہوگی۔ اسی ایک بحالت خواب بی بی صاحبہ کو حضرت قبلہ کی زیارت ہوئی ارشاد فرماتے ہیں۔ بی بی جیو تسلی رکھیں۔ تمہارا فرزند بند سے خلاص ہو کر تمہارے پاس ضرور آوے گا۔ لیکن شاہ صاحب کو اس طرح طعنہ زنی نہ کرو۔ چنانچہ بی بی صاحبہ نے بیدار ہو کر اسی وقت اپنا خواب شاہ صاحب سے بیان کیا۔ اور حضرت کا حلیہ وضع اور لباس جو دیکھا تھا بتلایا۔ جب شاہ صاحب نے ان کا خواب سُنا۔ فرمایا بی بی جیو وہی میرا مرشد ہے۔ اور ہماری امداد پر آمادہ ہے۔ خدا کے فضل سے تمہارا فرزند بخیریت تمہارے پاس آتا ہے۔ تاریخ پیشی مقدمہ پر عدالت میں حاضر ہوتے ہی جج نے صاحبزادہ کو بریّت کا حکم سنایا۔ اور حضرت نے بعد انتقال اپنے راسخ الاعتقاد محب کی امداد فرمائی خاکسار راقم کو شاہ صاحب نے یہ تمام حالات خود آکر لکھوائے ہیں۔

کرامت اکثر حجاج کو اپنی طرف سے زاد راہ وغیرہ اخراجات دیکر بیت اللہ حج کے واسطے روانہ فرمایا کرتے تھے۔ ایک مرتبہ سید عبداللہ شاہ صاحب ساکن موضع گڈاری تحصیل جہلم کو جب حج کے واسطے روانہ کیا۔ تو زاد راہ کافی سے زیادہ دیکر ارشاد فرمایا۔ اگر حج کے موقع پر آپ کو کچھ اور ضرورت پیش آئی۔ تو وہ بھی کفائت ہوگی۔ شاہ صاحب بیت اللہ پہنچ کر بیمار ہو گئے اس سبب سے اخراجات میں زیادتی ہو کر روپیہ تھوڑا رہ گیا۔ اسی خیال میں حیران ہو کر امداد طلب کی۔ دیکھا کہ ایک آدمی کابلی وضع کا روبرو آیا۔ آتے ہی چند پونڈ شاہ صاحب کے ہاتھ میں دیکر ان کی پشت کی طرف چلا۔ شاہ صاحب نے پونڈوں کی طرف دیکھکر اس مرد کی طرف مڑ کر دیکھنا چاہا۔ لیکن کسی آدمی کو موجود نہ پایا۔ حیران رہ گئے۔ صرف ایک دم میں اس میدان سے غائب ہو گیا۔ اسی وقت حضرت قبلہ کا فرمان یاد آیا۔ جو اُن کو فرمایا تھا۔ کہ یہ لوگ یعنی مردان خدا ہر لباس میں ہو کر امداد کیا کرتے ہیں۔

ایک مرتبہ خاکسار راقم کو سخت بخار شروع ہو گیا چند ماہ بیماری میں مبتلا رہا۔ حالت خطرناک بتلائی جاتی تھی۔ اس وقت ایک مختصر عریضہ لکھ کر اپنا حال زار ظاہر کیا۔ اور دعا طلب کی گئی۔ جب آدمی میرا نیاز

نامہ لیکر حضرت قبلہ کی خدمت میں حاضر ہوا۔ بعد مطالعہ دعا فرما کر ذیل کی رقم تحریر فرما کر ارسال فرمائی۔ جب یہ گرامی نامہ خاکسار کو پہنچا تو اس کے مطالعہ سے میری طبیعت میں اسی وقت سے صحت کے ارسال شروع ہو گئے حضرت کی توجہ باطنی سے چند روز میں تندرست ہو گیا۔ دربار شریف حاضر ہو کر حضرت قبلہ کی قدمبوسی کی وہ نامہ مبارک ذیل میں درج کرتا ہوں۔

سک سکندیاں سجناں ولوں اج آیاں اخبارے ۔۔۔ سکھاں دیہ نہ پاس دے سن یا دکیتا بیماراں
سُن بنجار گلادی سالوں چڑھے بنجار ہزاراں ۔۔۔ رب ملاوے پھیر محمدؐ سک سکندیاں یاراں
اگے زخم لگائے سجناں جڑ جڑ تیر بھر دے ۔۔۔ سیان مسابن ہن مرہم لگائی اک رفیق اندر دی
سن بیماری تے لاچاری ٹٹی گھاہ جگر دی ۔۔۔ خیری رب محمدؐ مینوں میل دسے دلبر دے

حاجی الحرمین حافظ مولوی امام الدین صاحب سیالکوٹی مہاجر بیت اللہ جن دنوں میں بمقام جہلم مقیم تھے۔ اور مسجد جامع محلہ کشمیریاں کو تعمیر کرا رہے تھے۔ ان کو حضرت قبلہ کی زیارت کا شوق پیدا ہوا چنانچہ خاکسار راقم کو ہمراہ لیکر دربار شریف چلے۔ حافظ صاحب باکمال عابد متقی باوقار باخدا بزرگ تھے۔ نہایت خوش بیان واعظ صاحب تاثیر مرد خدا تھے۔ سلسلہ عالیہ نقشبندیہ میں صاحب ارشاد خلیفہ تھے۔ پنجاب و ہند میں صدہا مریداں آپ کے حلقہ بگوش ہیں۔ خوش لباس امیرانہ طرز کے پیر تھے۔ جہلم سے چل کر جب دربار شریف پہنچے تو دوپہر کا وقت تھا۔ اس وقت حضرت قبلہ مرحوم حجرہ مشرقی جانب دربار شریف کے صحن میں زمین پر صرف ایک بوریہ پر استراحت فرما تھے۔ ہماری آہٹ سے اٹھ کر بیٹھ گئے۔ خاکسار نے قدمبوسی کی۔ حافظ صاحب نے بھی نہائت تعظیم سے حضرت کو سلام کیا۔ خاکسار نے حافظ صاحب کا نام و نشان مفصل عرض کیا۔ اس وقت حضرت نے بغرض مصافحہ ہاتھ بڑھایا۔ بس اتنا ہی تھا کہ حافظ صاحب چیخ مار کر زار زار رونے لگ گئے اور حضرت کا چہرہ مبارک دیکھتے ہی وجد طاری ہو گیا۔ تھوڑی دیر روبرو حضرت کے خاموش بیٹھ کر پابرہنہ کہیں غائب ہو گئے۔ خاکسار ان کے کھانے کا انتظام کر رہا تھا۔ اور حافظ صاحب کا کچھ پتہ نہیں ہر طرف تلاش کرایا مگر کوئی نشان نہ ملا۔ بعد انتظار خاکسار نے بوقت عصر تنہا کھانا کھایا۔ جب حضرت قبلہ کو معلوم ہوا آپ نے بھی ان کی تلاش کا ارشاد فرمایا۔ آخر کار بعد مغرب دربار کے اندر مزار غازی قلندر پہ آستان بوسی بوسی کرتے ہوئے مل گئے۔ دیکھا تو چہرہ اترا ہوا رنگ فق آنسو جاری تھے۔ باصرار کھانا حاضر کیا معمول سے بہت کم غذا کھا کر الگ ہو گئے۔ ہر چند خاکسار بوجہ بے تکلفی دریافت کرتا رہا۔ فرمائے حضرت یہ تغیرات

حالت کا کیا موجب ہے فرمایا یہ مت پوچھ۔ بعد اس کے حضرت قبلہ کی خدمت میں آیا کرتے۔ اور مریدانہ انداز سے نہایت انکساری سے ملاقات کیا کرتے۔ حالانکہ حافظ صاحب کو جیسا کہ لکھا جا چکا ہے۔ خاندان عالیہ نقشبندیہ مجددیہ سے تعلق تھا اور وہ کثیر التعداد جماعت مریدان کے راہبر تھے۔ بہت مرتبہ حج بیت اللہ کر چکے تھے۔ آخر جب ہجرت کر کے تشریف لے گئے تو قریباً ۲۲ سال تک مدینہ منورہ اور بیت الحرام میں مہاجر مقیم رہے۔ اور تمام تعلقات دنیاوی سے علیحدہ ہو کر محبوب ازلی کی آستان پہ جان قربان کی آپ کا مقبرہ حرم بیت اللہ شریف میں زیارت گاہ خاص و عام ہے جس قدر حجاج کو حضرت قبلہ نے حافظ صاحب کی موجودگی بیت اللہ میں حج کے واسطے روانہ فرمایا۔ اسی کے ہاتھ نقدی روپیہ بھیج کر حافظ صاحب کی امداد فرمایا کرتے تھے۔ آخر ۱۳۲۶ھ میں حافظ صاحب نے انتقال فرمایا۔ انا للہ وانا الیہ راجعون۔

ایک مرتبہ خاکسار چند عرصہ بوجہ مصروفیت مشاغل دنیاداری حضرت کی قدمبوسی سے قاصر رہا لیکن دل میں کشمکش ہر وقت لگی رہتی تھی۔ ایک روز نہایت اداسی کی حالت میں اپنے حالات معہ دیگر بعض ضروری امورات کے عریضہ لکھ کر ارسال کیا۔ آنجناب نے بکمال شفقت مجھ کو اس کے جواب سے سرفراز فرمایا۔ وہ نامہ مبارک ذیل میں درج ہے۔

س
سکھ وسے کدھے جھلے دے جتھے ڈیرا ہے ساڈڑے یار والا
سکھ چین ہووے دن رین اندر سارے ملک لوں باغ بہار والا
میں چھیڑ نکھیڑ کے یاد تا ادنہاں قسمتاں نے بندہ بار والا
ہووے فضل محمدؐ ا رب ولوں جیب باہوڑے ملک مہار والا

ش
شوق سی سوہنیاں صورتاں دا پر میرتاں والڑے یار کتھے
قدر روپ دا فقر پہچان دینے پر فقر سندا خریدار کتھے
سردی تاں نتر دے لئے لذت کھر رو کدا اج بیار کتھے
رب میلیا ملک محمدؐ ے لوں لے چلسی ہوگ تدار جتھے

سادات کالحافظ | سید چراغ شاہ جو دربار جموں میں معزز عہدہ دار تھے کسی بے اعتدالی کی وجہ سے خان بہادر منشی غلام احمد صاحب مشیر مال ریاست کی عدالت سے ملازمت سے برخاست کئے گئے

بارہا دربار مہاراجہ صاحب کی طرف سے حضرت قبلہ کی خدمت میں نذور وہدیا لیکر آیا کرتے تھے خان بہادر مشیر مال جب دربار شریف کھڑی حضرت قبلہ کی زیارت کے واسطے آئے تو حضرت نے انکی ملاقات سے انکار فرمایا۔ صاف بتلا دیا کہ میں اہل بیت نبوی کی بے ادب سے ملاقات کرنا نہیں چاہتا اس وقت خانصاحب بہادر نے بعد انتظار ناچار خود بخود حضرت کی خدمت میں آکر عرض کیا حضرت ہمارا قصور کچھ نہیں۔ چراغ شاہ نے خاص بیت المال میں خیانت کی تھی۔ اس وجہ سے وہ بڑی سزا کا مستحق تھا۔ صرف سزائے موقوفی اس کے واسطے رعایت کی گئی ہے۔ فرمایا اسی قسم کی تاویلات یزید پلید نے امام حسین علیہ السلام کے برخلاف کرلئے تھے۔ الغرض حضرت قبلہ کی ناراضگی کی وجہ سے خانصاحب بمقام آوان تشریف بخدمت جناب حضرت قاضی صاحب جاکر حاضر ہوئے۔ اور حضرت قبلہ کی ناراضگی کا تذکرہ کیا۔ جب خود قاضی صاحب دربار شریف کھڑی تشریف لائے اور خانصاحب کو بھی تشریف آوری کی قبل ازیں اطلاع دے رکھی تھی اسی روز ایک آدمی خانصاحب کی طرف سے خاکسار راقم اور چوہدری سلطان محمد خانصاحب بیرسٹر کے نام ایک خط لایا۔ خاکسار اور چوہدری صاحب کو بھی دربار شریف طلب فرمایا تھا۔ جب وہاں پہنچے۔ دیکھا تو دربار شریف کے جنوبی طرف خانصاحب کا مقام ہے وہاں بہت سے خیمے لگے ہوئے ہیں۔ چونکہ مشیر مال صاحب جناب قاضی صاحب کے خاص مرید تھے۔ بعد نماز مغرب جناب قاضی صاحب نے خاکسار کو فرمایا تم حضرت قبلہ کی خدمت میں جاکر حاضر کرو۔ کہ خلوت گاہ سے باہر تشریف لاویں۔ تاکہ خانصاحب کا سلام ہو۔ خاکسار ڈرتا ہوا اندر گیا۔ چونکہ وہ وقت حضرت کی مصروفیت کا تھا۔ لیکن جناب قاضی صاحب کا ارشاد تھا۔ اس کی تعمیل کے واسطے جانا پڑا۔ حضرت قبلہ تاریکی میں تھے۔ اس واسطے میں دیکھ نہ سکا۔ ایک جگہ قریب جاکر کھڑا ہوگیا۔ آپ نے فرمایا۔ کون ہے۔ خاکسار نے اپنا نام لیکر عرض کیا۔ کہ قاضی صاحب نے مجھ کو بھیجا ہے۔ کہ حضور کو اطلاع کروں کہ وہ آپ کے منتظر ہیں۔ ذرا تامل کے بعد فرمایا چل میں آتا ہوں۔ تھوڑی دیر بعد آپ مسجد میں تشریف لائے۔ قاضی صاحب نے حافظ صاحب سے کچھ نقدی نذر پیش کی۔ چند بار واپس کرتے رہے۔ لیکن جناب قاضی صاحب کے اصرار پر قبول فرمایا۔ اور خانصاحب کو شاہ صاحب سے عمدہ سلوک کرنے کے واسطے سفارش کی۔ آپ کو سادات کا نہایت احترام تھا۔ اگر جناب قاضی صاحب کی سفارش نہ ہوتی۔ تو آپ کبھی رضامندی ظاہر نہ فرماتے۔

روضہ مبارک غازی قلندر کی تعمیر: حضرت قبلہ کے آبا و اجداد سے ہر ایک مسند نشین دربار اپنے اپنے عہد میں حضرت پیر غازی قلندر ومڑیالہ کے مزار پر گنبد تعمیر کرانے کے آرزومند تھے۔ جب کسی صاحب نے

انتظام کی طرف توجہ کی۔ ناگاہ کوئی وجوہات ان کے درپیش آجاتے جس سے رکاوٹ پڑجاتی۔ اور دربار قلندریہ سے کسی کو ایسی تعمیر کی اجازت نہ مل سکی۔ لیکن اس خدمت کا بار گراں حضرت قبلہ کے ذمہ تھا۔ حضرت غازی قلندر سے آپ کو روحانی نسبت کمال تھی۔ گویا دو قالب یک جان تھے۔ آپ کے روحی اتحاد اور یگانگت نے گوارانہ کیا۔ کہ ایسے عالیشان افراولیا بے مزار بے گنبد دیکھ سکتے خلوص قلبی اور سوز دروں سے قلندر صاحب کی مزار مبارک کے روبرو باادب استادہ ہو کر تعمیر گنبد کے واسطے اجازت طلب کی۔ اور عالیجناب غازی قلندر نے اپنے روحانی فرزند کی التجا اور دلی تمنا کو شرف قبولیت عطا فرمایا۔ اور روضہ مبارک کی تعمیر کو منظوری کا شرف عطا کیا۔ چنانچہ چند مدت میں خاطر خواہ انتظام ہو کر خاکسار کے روبرو روضہ مبارک اور مسجد شریف کی عالیشان تعمیر اختتام پذیر ہوئی حضرت قبلہ کو حضرت غازی قلندر پیر وڈھر لوالہ سے بلا واسطہ روحانی نسبت ہے۔ اسی وجہ سے جس پر ایک صاحب کی جناب سے عتاب آتا ہے۔ وہ دوسرے صاحب کی بارگاہ سے بھی دور کیا جاتا ہے۔ جو ایک صاحب کے حضور میں منظور۔ وہ دوسرے صاحب کی جناب میں شرف حاصل کرتا ہے۔ بعض بزرگان عہد نے عالم رؤیا میں حضرت قبلہ کو اور حضرت وڈھر لوالہ صاحب کو ایک ہی دربار میں تاج شاہی برسر دیکھا ہے۔ حضرت جناب ندوۃ الکاملین عمدۃ العارفین قاضی صاحب آوان شریف نے فرمایا تھا۔ کہ حضرت پیر غازی قلندر کا دریائے فیضان ناپید اکنار ہے۔ حسب روائت ضرور صحیح ہے۔ کہ یہ فیض آپکو خضر علیہ السلام کی صحبت سے ملا ہے۔ بہر حال چند مرتبہ قاضی صاحب کی زبان مبارک سے انکشاف ہوتا رہا۔ آپ نے حضرت غازی قلندر پیر وڈھر لوالہ صاحب سے بعض امورات کا استفسار فرما کر ارشاد حاصل کیا ہے۔ جناب قاضی صاحب کا پاک موجود موجودہ زمانہ میں بے نظیر ہے۔ حضرت قبلہ مرحوم سے قاضی صاحب کا دلی اتحاد ہے۔ جناب قاضی صاحب کا ایک مقرب مرید جس کا نام ظاہر کرنا ضروری نہیں اس کی زبان سے حضرت قبلہ مرحوم کی شان میں کوئی گستاخانہ لفظ نکل گیا۔ اس جرم پر حضرت جناب قاضی صاحب کے دربار سے دور کیا گیا۔ ہر چند اس نے آپ کی رضامندی کی کوشش کی لیکن دل میں نخوت اور غرور جو کسی متکبر کی میراث سے اسکو ملا تھا۔ آپ نے اسکی ظاہری عرض معروض پر کوئی توجہ نہیں فرمائی جو ایک دربار سے راندا گیا وہ دوسرے دروازہ پر بھی بلا رضامندی اسکے درجہ قبولیت نہیں پا سکتا حضرت غازی قلندر کے دربار میں سرکشی کرنا آسان کام نہیں۔ اب وہ قاضی صاحب سے بھی سرکش اور بد اعتقاد ہوگیا ہے۔ حضرت قبلہ مرحوم کی جناب میں گستاخی کرنے والے کو غازی قلندر کی بارگاہ سے سزا ملتی ہے۔ حضرت قبلہ اگر انتقام سے درگزر بھی کریں لیکن قلندری دربار سے مخلصی نہیں ہو سکتی:۔

از خاکسار راقم در مدح پیر غازی قلندر دمڑی والا صاحب قدس سرہ

آں جہانِ معرفت را بادشاہ — قبلۂ عالم جنابِ پیر شاہ
مطلع انوار و اسرارِ ازل — ہادیئے راہِ خدائے لم یزل
قطبِ عالم غوثِ وقت اندر جہاں — مقتدا و پیشوائے کاملاں
سید السادات شاہِ اولیا — مفخرِ اسلام و شیخِ اتقیا
شیر مرد و غازئے راہ خدا — آں شہیدِ در شہودِ کبریا
در طریقت راہنمائے سالکاں — در حقیقت پیشوائے عارفاں
متصرف جانِ او در ہر جہات — بہرِ استمدادِ مابعد از وفات
آں شدے او ہر چہ میگفت از دہن — برزبانِ او خدا گفتہ سخن
اے خوشا چشمیکہ دیدار تو دید — فرخ آں گوشے کہ گفتارت شنید
ہر کہ سر بر آستانِ تو نہاد — نامرادی باشد ار یا بد مراد
دیر شد در بندِ عصیانم اسیر — دستگیرم شو طفیلِ دستگیر
منکہ بر خاک درت در ماندہ ام — گو ملک باشم سگِ ناخواندہ ام

حضرت قبلہ مرحوم کے حالات زندگی میں جو کچھ دیکھا تھا۔ اس کا بیان آسان نہیں۔ مجاہدہ اور ریاضت سے تمام خواہشات نفسانی کو پامال کر دیا تھا۔ حالت بیماری یا تندرستی میں ترک نوافل بھی نہ کیا کرتے مولوی زین العابدین صاحب ساکن سماہنی قاضی گرد اور نکاح خواناں علاقہ میرپور حضرت قبلہ کے مخلص محب مرید ہیں۔ وہ فرماتے ہیں کہ ایک مرتبہ مقام کوہ پنجن پر حضرت کی طبیعت علیل تھی۔ اور اسہال شروع تھے۔ اور باربار قضائے حاجت کی ضرورت لاحق ہوتی کمال ضعف تھا۔ بالکل بدن میں طاقت نہ تھی۔ لیکن ہر مرتبہ بعد فراغت آپ جلد وضو کر لیتے تھے۔ تخمیناً پچاس مرتبہ تک آپ نے ایسا کیا ہو گا۔ اور بعد فراغت باوضو ہو جاتے ایک دم بھی سوائے یاد حق خالی نہ جاتا تھا۔ حضرت غازی پیر دمڑی والہ صاحب کا روضہ مبارک معہ تمام چار دیواری ہائے متعلق دربار شریف فرش و مسجد شریف و پالکی معہ چار دیوار حضرت والد صاحب خود و حجرہائے دربار دربار وغیرہ۔

تعمیرات۔ کل عمارات جو دربار شریف کے گنجان درختوں کے اندر اور چار دیواری کلاں جو احاطہ دربار کو

گھیرے ہوئے ہے۔ یہ تمام حضرت قبلہ نے خود زمانِ حیات میں تعمیر کرائی ہیں۔ علاوہ انکے روضہ حضرت حاجی صاحب بگا شیر بڑے دادا مرشد ورکالی والا صاحب کا معہ مسجد حضرت نے وہاں موجود رہ کر تعمیر کرایا ہے۔ علاوہ ان کے اور پانچ مساجد پختہ تعمیر کرائی ہیں۔ متعدد حجاج کو زاد راہ اپنی طرف سے دیکر حج بیت اللہ کو روانہ کیا تھا۔ شب و روز عین مشاہدہ حق میں رہتے۔ چند سال تک بعارضہ نقرس پاؤ مبارک کو ورم آگیا۔ اور درد محسوس ہوتا۔ بسبب ضعف علالت اور پیرانہ سالی کے بدن کمزور ہوگیا تھا۔ لیکن اوقات عبادت میں آپ ایک تندرست انسان کی طرح فرائض ونوافل کو باقاعدہ ادا فرمایا کرتے تھے۔ اس وقت کوئی درد محسوس نہ ہوتا۔ درمیان مغرب و عشاء قصیدہ غوثیہ کا وظیفہ مقرر تھا۔ اور اس کو آپ استادہ ہو کر باادب پڑھا کرتے گیارہ قدم بغداد کی طرف جب چل کر اپنے شانہ مبارک کو خم کرتے تھے۔ اس وقت شوق اور وجد کے غلبہ میں بالکل تندرست دکھائی دیتے۔

سجادہ نشین دربار شریف کا انتقال:۔ حضرت قبلہ کے برادر کلاں حضرت میاں بہاول بخش صاحب سجادہ نشین دربار نے جب انتقال فرمایا۔ اس وقت حضرت قبلہ موضع بیخن مقام پہاڑ میں تھے۔ آپ نے بزرگ برادر معظم کی وفات کی خبر جب سُنی تو غم سے بیتاب ہو گئے۔ ہر دو برادران میں علاوہ برادرانہ تعلقات کے یک جہتی ہم خیالی کی وجہ سے بہت پیار تھا۔ دونوں صاحبان ایک والدین کے فرزند ایک استاد کے شاگرد اور ہم سبق تھے عملی مذاق آپ کا ایک قسم تھا۔ ہر دو صاحبان ہم خیال اور ہمزبان تھے۔ صورت، سیرت میں باہم مشابہ تھے۔ حضرت قبلہ سے عمر میں تین چار سال کا فرق تھا۔ آپ امیر تھے۔ اور فقیر تھے۔ عابد شب بیدار متقی صاحب وجد و شوق تھے بعد کلام اللہ شریف کتب تصوف کا اشتغال تھا۔ مثنوی شریف مولانا روم کو حرز جان جانتے تھے۔ اور اس کے مطالب ومعنی باریک سے باریک بیان فرمایا کرتے۔ آپ کی وفات کے بعد جب حضرت قبلہ پہاڑ سے واپس تشریف لائے۔ تو حضرت برادر صاحب کے مزار پر بعد فاتحہ دعا خیر کی۔ باآواز بلند اس طرح دعا کی۔ اے پروردگار میں اپنے بھائی کے جسم مبارک کو تیرے سپرد کرتا ہوں۔ اس کو ہر ایک نقصان سے محفوظ رکھو۔ اور خاکسار راقم بموجب ارشاد حضرت قبلہ ایک صندوق نعش کے واسطے تیار کروا کر دربار شریف لے گیا۔ قریبًا ایک سال تک صندوق رکھا رہا۔ ایک روز جب غازی قلندر کے روضہ مبارک سے آپ باہر تشریف لائے۔ تو آتے ہی قبر کھودنے کا ارشاد فرمایا۔ چنانچہ اسی وقت قبر کھود کر نعش مبارک کو صحیح سالم باہر نکال کر چارپائی پر رکھا گیا۔ مردمان قرب وجوار سے زیارت کے واسطے دوڑے آئے۔ صدہا لوگ گواہ ہیں۔ کہ ایک خشخاش کا قدر بھی جسم مبارک پر خراش نہ تھا۔ دوسرا کفن پہنا کر نعش مبارک صندوق میں رکھ کر پہلوی والد بزرگوار اس گنج کرامت کو سپرد کیا گیا۔ آنحضرت نے زمانہ حیات میں اکثر کرامات

صادر ہوتی رہیں۔ آپ کی دعا کا اثر تیر بہدف تھا۔ تذکرہ مقیمی میں آپ کا مجمل حال لکھا ہے۔ خاکسار راقم کو شائستہ فرزند فرمایا کرتے تھے۔ اور کمال شفقت ظاہری و باطنی سے سرفراز فرماتے رہے۔ خاکسار راقم اس قبولیت پر ہمیشہ فخر کرتا ہے۔ اور دعا کرتا ہے۔ کہ خداوند ذوالجلال انکی اولاد اور پسماندگان میں اپنی برکات نازل فرمائے۔ اور آبا و اجداد کی نقش قدم پر چلنے کی توفیق بخشے۔ اور مسند دربار کو زینت دیتے رہیں۔ آمین۔

قصہ مرزا صاحبان کی تصنیف کا جب آپ کو خیال پیدا ہوا تو خاکسار نے بھی اس کے واسطے اپنا اشتیاق ظاہر کیا۔ آپ نے جب توجہ تصنیف کیطرف مبذول فرمائی تو خاکسار رخصت لیکر جہلم چلا آیا۔ یہ وہی زمانہ تھا۔ جب راقم بندوبست میں امیدوار ملازمت تھا۔ چند روز بعد ایک عریضہ خدمت شریف میں ارسال کیا۔ علاوہ اور مضمون کے تصنیف قصہ کے واسطے بھی یاددہانی کی گئی تھی۔ میرے عریضہ کے جواب میں نامہ ذیل میری طرف تحریر فرمایا۔

یہ نامہ بنام شہے کارساز
سکھائے ہیں خوبوں کو جس نے یہ ناز

پس از شوق دیدار یارائے قلم
جواب رقیمہ بیاکن رقم۔

جو قصہ کی تو نے کری آرزو
وہ یوں ہے سُن اے دلبر خوبرو

اگر طبع شاعر کی پُر جوش ہے
دلی غیر طالب کی خاموش ہے

اگر شیر درگا دگا میش ہو
دیئے شیر جب بچہ درپیش ہو

نہ منظور ہے اسکو دوروں کی بات
طلب دور کی ہے غروروں کی بات

جو لکھتے ہو تم ہم کو آرام ہے
اس آرام سے تیرا کیا کام ہے

تم اب ڈپٹیوں سے ہو اُمیدوار
نہ اس در کی اُمید ہے خوشگوار

ہو قسمت ہماری امید اس در کی
اسی در کی صاحب دئی چاکری

نیز حضرت قبلہ کی طبیعت علیل تھی۔ جس پر راقم نے خط میں لکھا تھا۔ کہ اب جناب کو آرام ہے اس کے جواب میں فرمایا کہ ہمارے آرام سے تمکو کیا واسطہ ہے جس سے ناراضگی کا اظہار تھا۔ اس وجہ سے خیال ملازمت کو دل سے ترک کر دیا۔ اور خاکسار کی غیر حاضری میں آپ نے مشغلہ تصنیف بھی چھوڑ دیا تھا۔ تب حاضر خدمت ہو کر عرض کیا۔ اس وقت آنجناب نے تحریر کا کام خاکسار کے سپرد فرمایا۔ خود بولتے جاتے۔ اور راقم بیٹھ کر روبرو لکھتا جاتا تھا۔ نہایت سرعت سے تصنیف فرماتے۔ مرزا صاحبان کا قصہ پڑ

صنعت اور بدائع معنوی ولفظی وتلازمات واشارات کے لحاظ سے بے نظیر تصنیف ہے۔ بعض دیگر شعرا کی طرح صرف تجنیس خطی پر زور نہیں دیا گیا۔ لیکن افسوس تاجران کتب نے بلا اجازت قبلہ مرحوم کے غلط در غلط چھاپ کر کتاب کو خراب کر دیا ہے۔ میں منتظر ہوں کہ ایسا کرنے والے جلد سزا پاوینگے۔ کسی مصنف کی تصنیف کو غلط کر کے کتاب کی حیثیت کو زائل کرنا خدا کے نزدیک بڑا جرم ہے۔ حضرت قبلہ مرحوم نے جب ایک دو مرتبہ کتاب سیف الملوک مصنفہ خود کی خراب چھپائی کو دیکھا۔ تو اسی خطرہ پر بذریعہ تحریر دستخطی خود مولوی فقیر محمد صاحب مالک سراج الاخبار جہلم اور خاکسار کے نام رجسٹری کرادی تھی۔ اور حق کاپی رائٹ حسب ضابطہ ہم کو دیدیا تھا۔ اور آئندہ کے واسطے بجز ہمارے کسی کو بلا اجازت خاکسار یا مولوی صاحب کے طبع کرنیکا اختیار نہیں ہے۔ اور جس کسی صاحب نے آج تک طبع کیا ہے۔ تمام غلط در غلط کر دیا ہے۔ حضرت مصنف کی روح مبارک نے اگر فریاد کی تو دینی یا دنیاوی خسارہ اٹھا دیں گے۔

حضرت پیر علی ہجویری داتا گنج بخش کشف المحجوب میں تحریر فرماتے ہیں۔ ایک شخص نے میرا تصنیف کردہ دیوان میرے سے عاریتاً طلب کیا۔ اور اس کو گم کر لیا۔ میرا نام کاٹکر اس میں اپنا نام درج کیا۔ گویا یہ اس کی تصنیف ہے۔ اور کتاب کو بگاڑ کر لکھا۔ اس کی پاداش میں فرمایا حق تعالیٰ نے اپنے نیک بندوں کی فہرست سے اس کا نام کاٹ دیا ہے۔ مصنف کو اپنی تصنیف سے گہرا تعلق ہوتا ہے۔ جس طرح حضرت قبلہ نے فرمایا ہے۔

جیونکر بیٹے تساں پیارے تیویں بیت اساں نوں + بیٹے نوں کوئی انگل لائے لگدی بیت تساں نوں

اپنا ارادہ ہے۔ ایسے بے اجازت طبع کرنے اصحاب پر نالش دائر کی جاوے گی اور اپنی طرف سے مقدمہ باقاعدہ راستے پر چلایا جاوے گا۔ اگر ظاہری عدالت سے ہم کو کامیابی ہوئی۔ تو بہتر ہے ورنہ اپنے فرض سے سبکدوشی حاصل ہو گی۔ اور خداوند تعالیٰ کی جناب میں حضرت مصنف کی روح استغاثہ کرے گی۔ یا نہ کرے گی۔ اس کا علم خدا کو ہے۔

حضرت قبلہ کو اہل اللہ کی جماعت میں جو منصب حاصل تھا۔ بلحاظ عہدہ آپ کے واسطے سواری کا رکھنا لازمی امر تھا۔ آپ شہسوار تھے۔ فن سپاہ گری اور نیزہ بازی میں مہارت تامہ تھی۔ کیسا ہی تیز تند سرکش گھوڑا ہو۔ آپ کے زیر سواری رام ہو جاتا تھا۔ عموماً اعلیٰ نسل کی اسپ مادی نے کبھی بچہ نہیں دیا۔ خادمان دربار نے بارہا باامرار حضرت سے اجازت لیکر گھوڑیوں سے بچہ پیدا کرنے کی کوشش کی لیکن کسی کو کامیابی نہ ہوئی چونکہ

آپ مجبور تے۔ اس اثر سے آپ کی سواری بھی متاثر ہو جایا کرتی۔

ضلع گوجرانوالہ کے باشندہ ایک عیار نے آپ کی آخری اسپ مادی پر تاک لگائی اور اسکے چرانے کا ارادہ کر کے ایک زین معہ لگام لیکر دربار شریف کے مشرقی جانب کسّی میں ریگ کے اندر چھپا کر رکھی جس رات کو چور نے گھوڑی چرانے کا عزم کر لیا تھا۔ حضرت قبلہ نے اسی دن بعد نماز مغرب دو اشخاص منجملہ خادمان دربار کو گھوڑی کی نگہبانی پر مقرر کر دیا۔ بوقت شب دونوں نے قریب بستر لگائے۔ ان میں سے ایک خادم نے عرض کیا حضرت آج خلافِ دستور سابق اسپ مادہ کی حفاظت کا باعث کیا ہے۔ فرمایا ہر روز ایک دوسرے روز سے جدا ہوتا ہے۔ الغرض چور نے جب رات کو آ کر دیکھا تو دو جوان گھوڑی کے نگہبان موجود پائے۔ اس نے خیال کیا۔ کوئی آج اتفاقیہ مسافر آ کر ٹھہر رہے ہیں۔ کل سہی۔ دوسرے بلکہ تیسرے روز بھی جب اس نے نگہبانوں کو باقاعدہ حاضر پایا تو اس وقت دن کو اس نے اِدھر اُدھر سے اجنبی وار دریافت کرنا شروع کیا۔ جب یہ امر اسکے بخوبی ذہن نشین ہو چکا۔ کہ جب سے اسے گھوڑی چوری کرنے کا ارادہ کیا تھا۔ اسی روز سے اسکی حفاظت کا انتظام فرمایا گیا ہے۔ قبل ازیں کوئی نگہبانی نہ کی جاتی تھی۔ چور کے دل میں خدا کے ولی کی ہیبت نے غلبہ کیا جب اس پر حضرت کی صریح کرامت کا نشان ظاہر ہوا دوپہر کے وقت جسوقت آپ قیلولہ میں استراحت فرما تھے۔ آتے ہی آپکے قدموں میں گر کر زار زار رونا شروع کیا۔ اور عفو تقصیر کا خواستگار ہو کر تمام ماجرا خود بیان کیا حضرت قبلہ نے اسکو خلوت میں توبہ کی تلقین فرما کر آئیندہ ترک معاصی کا عہد کیا حضرت نے قدرے نقدی انعام دیکر اس کو رخصت فرمایا۔ وہ اکثر مرتبہ حضرت کی خدمت میں آتا رہا۔ اور دلی محبّ رہا۔ راقم کا بھی اچھا واقف ہے۔ خاکسار اسکے مسکن اور نام سے آگاہ ہے۔ حضرت قبلہ نے کسی آدمی پر اس کا انکشاف نہ فرمایا تھا۔ بدیں لحاظ راقم بھی ظاہر کرنا مناسب نہیں جانتا اس دن سے وہ ایک نیکو کار اور پابند صوم وصلوٰۃ او حضرت قبلہ کا دلی محبّ ہے۔

ایک مرتبہ خاکسار راقم قریباً دو ماہ تک بوجہ مصروفیت کار دربار حاضر خدمت شریف حضرت قبلہ کے نہ ہو سکا اس وقت ذیل کا دوہڑہ بغرض طلبی خاکسار تحریر فرما کر ارسال کیا۔

یاراں آون جاون چھڈیا کون پچھے غم ناکاں
سکدی جان ہووے گی راہی تن رلسی وچ خاکاں
دلبر باجھوں کون لگائے مرہم سینے چاکاں
کوئی نہ سُندا کوک محمدؐ باجھوں مرداں پاکاں

اس کے جواب میں خاکسار نے معذرت تحریر کی۔ اور چند روز کے بعد حاضری کا اقرار کیا اس خط کے جواب میں قطعہ ذیل ارسال فرمایا۔

ساعت نیک مبارک ویلے خط آیا دلبر دا
گھیرے زلف سنجدے وانگر نقطہ خال عنبر دا

سطراں ابرو مشک سنگارے بربرن تنتر دا
کاغذ پیچ سجندیاں لبلاں کافوری بر پردا

سخن لمیں تے وقت نہ لماں قاصد ٹہل نہ کردا
فضلوں وسے ملک محمد بخش حسینوں تروا

اخیر مصرعہ میں فضلدین و حسین بخش میرے دونوں برادران کی طرف اشارہ کیا گیا ہے۔ حضرت قبلہ کے روحانی مدارج اعلےٰ اور ارفع تھے۔ زمرہ اہل اللہ میں آپ کا مانند مقام تھا۔

آپ عابد اور زاہد اور اہل ریاضت تھے۔ لیکن آپ کی خصوصیات اور امتیازی اوصاف قابلِ ذکر یہ ہے کہ دل میں درد اور شوق غالب اور عشق الٰہی کی آگ شعلہ زن تھی۔ یہ تو جمال حقیقی کا سچا عاشق زمانہ حال میں اسی فرد کامل کی ذات تھی۔ آپ کے سینہ مبارک میں غیر معمولی طپش تھی۔ قریب جانے والے کو حرارت محسوس ہوتی تھی۔ وہ صرف گوشہ نشین عابد زاہد نہ تھے۔ بلکہ سراپا درد اور شوق الٰہی کی تصویر تھے۔ حضرت قبلہ کی ریاضت شاقہ انتہائی بشری طاقت پر پہنچی ہوئی تھی۔ آپ کی ذات مبارک تمام کمالات انسانی کا جامع تھے۔ آپ قادر الکلام کثیر التصانیف ولی تھے۔ فارسی۔ اردو۔ ہندی میں بے تکلف سرعت سے اشعار لکھتے جاتے تھے۔ جب آپ قلم کاغذ لیکر لکھنے لگ جاتے اسی وقت مسلسل سلسلہ نظم شروع ہو جاتا۔ ایک مرتبہ ایک آدمی کے یداد نام میرپور سے جہلم آتا۔ ہوا راستہ میں دربار شریف حضرت قبلہ کا قدمبوس ہوا۔ جب آپ کو معلوم ہوا کہ جہلم کو جاتا ہے۔ اسی وقت اس کے چلتے ہوئے نامہ ذیل تحریر فرما کر خاکسار کی طرف جہلم ارسال فرمایا۔

اے سرو حدیقہ جوانی۔
دے میوۂ باغ دل ستانی

اے راحتِ جانِ دردمنداں
در گلشن دل بہارِ خنداں

چونے دچگو نہ میگذاری
برگوئے کنوں کہ در چہ کاری

از نامہ و از پیام نگسل
کن صحبتِ نیکنام حاصل

باحکمِ قضا اگرچہ دوری
از یاد مکن چنیں صبوری

اے مردمِ مردم دو دیدہ
در خدمتِ مرد شو خمیدہ

از اہل دلاں مباش یکسو
برتاب ز صحبتِ بداں رو

خاموش چرا نشستی اے دل
از منتظران مباش غافل

اندر زبریں تمام شاید
در ظلِّ خوشاں مقام باشد

آپ کے اخلاقی اوصاف

آپ کریم النفس حلیم الطبع روشن دماغ زیرک بلند خیال بلند ہمت ۔طاقتور ۔دلیر فصیح اللسان عالم فاضل ۔عابد و زاہد ۔اہل ذوق و شوق سخن فہم وفا شعار ۔خوشنویس ۔شاہسوار اور پہلوان تنومند تھے

حلیہ مبارک

قد بلند موزون گندم گون ۔سر مبارک کلاں خوشنما ۔پیشانی کشادہ ۔بینی بلند چشم مبارک خوبصورت سرخی مایل اندام جسمانی نہایت موزون ۔بازو قوی ۔سینہ کشادہ جسم طاقتور تھا ۔پیادہ سفر میں تیز رفتار تھے ۔باریک سی باریک اشارہ کنایہ کے سمجھنے کو آپ کا فہم و ادراک نہایت تیز تھا ۔

خاکسار راقم ایک مرتبہ کاروبار میں سخت مصروف تھا ۔فرصت نہ تھی ۔اور دل حضرت کے واسطے تڑپ رہا تھا ۔اس حالت میں یہ عریضہ لکھا ۔اس کے جواب میں ذیل کی نظم مجھ کو ارسال کی ۔

بنامے کزو نامہا راست تاب
کنم نامۂ نیک را سر جواب

پس از مدتے نامۂ خوش نگار
رسید از نگار فراموش کار

زشکرِ چنیں نامۂ نغز فام
چگویم بصبح و چہ گویم بشام

بباضش چو صبح و سوادش شفق
فلک را گرفتہ بمہر ایں نسق

الوفش خدنگ و صفوفش بجنگ
برزم الم حملہ گر چوں پلنگ

نہ نامہ ز ملکِ احبّا رسید
بمخمورِ بیتاب صہبا رسید

سخن سنج دیرینہ اوستادِ کار
چہ خوش گفت گفتش بہ از صد ہزار

بہ بلبل گلِ بوستان ہاں خوش است
ہوائے دِل و دستاں زاں خوشتر است

نسیمے ز مصر آورد بوئے یار
کہ دار الحزن را کند لالہ زار

بمستانِ الفت سرودے رسید
زیا راں بیاراں درودے رسید

درودے چہ گویم ورود سرور
بجان و بدل نیز در دیدہ نور

زمکتوبِ مرغوب قصد ایں بود
کہ حُبِ محبان نو آئین شود

برین ختم شد نامہ راتر کتار بما باد روزے حب دلنواز

ایک مرتبہ حضرت قبلہ موسم گرما میں موضع پنجوڑی کے پہاڑ پر مقیم تھے۔ خاکسار راقم بھی حاضر خدمت تھا اُن دنوں سکندر نامہ، زلیخا وغیرہ کتابیں حضرت سے سبقاً پڑھتا تھا۔ قریباً دو ماہ بعد جب رخصت لیکر جہلم آیا۔ تو چند روز بعد حضرت قبلہ کا عنائت نامہ بنام خاکسار پہنچا جو درج ذیل ہے :۔

ز

زور ناہیں تقدیر اگے تدبیر ناہیں کوئی اڑ کدیئے
کل سجناں دے سنگ کھیڈ دلیساں اج سانگ فراقدی رڑکدیئے
جانی دیچہ جانی کانی لاکیتا پانی بابجھ جھی جیویں ٹرفدیئے
جدوں ملک محمدؐ الد گیئے سوجیں دیکھ ڈیرے اگ بھڑکدیئے

ک

کل آئے اج لد گئے سیئو سوہنے ملک قطار دالے
ساڈے سکھ دے رکھ اُجاڑ کے جیو اک چھڈ گئے بوٹے جار والے
جاندا صبر قرار آزار کوں خالی بسترے دیکھ کے یار والے
سونجی سیج محمدؐ اسیج ہوئی تن وانگ کباب انگار والے

ایک مرتبہ آپ درکالی شریف پوٹھوار سے واپس دربار شریف کھڑی پر تشریف لائے۔ اور لاہور کو تیار تھے۔ خاکسار کو بغرض ہمراہی جو گرامی نامہ ارسال فرمایا وہ ذیل میں درج کرتا ہوں :۔

ی

یار دے خوب دیدار دے جیو طلبدار آئے پوٹھوار ولوں
لاہور نوں پھیر تیاریاں نی جیتاں حکم ہویا سرکار ولوں
جے تے آلو تاں موکھ وکھالو ناں ہے چت بھالونان چاہ یار ولوں
ساڈا ملک محمدؐ ارہے ناہیں شالا دُور دراز قطار ولوں

خاکسار کو جب نامہ مبارک پہنچا دوسرے روز دربار شریف حاضر ہو کر قدمبوس ہوا۔ دو تین دن تک حاضر خدمت رہ کر رخصت لیکر جہلم آگیا۔ لیکن بستر کا پارچہ دوتہی اور ایک تسبیح چھوڑ آیا اس پہ دُوہرہ ذیل خاکسار کیطرف لکھا :۔

ہنجوں موتی ڈگ ڈگ پیندے تسبیح دے تک منکے
تہی دوتہی ڈٹھی تاں ڈٹھے خوشی چوبارے منکے

خالی بستر نشتر ماری بچھاہاں منتاں منکے
یا فراق محمدؐ ملکے پا کیتے ہم منکے

ایک مرتبہ خاکسار بوجہ مصروفیت کاروبار چند ماہ تک حاضر خدمت نہ ہو سکا اوسوقت برادرم حسین بخش کو دربار شریف روانہ کیا چند روز تک وہ حضرت کی خدمت میں حاضر رہا۔ جب اس نے واپسی کے ارادہ پر رخصت طلب کی۔ اور خاکسار کا نام لیکر عرض کیا۔ کہ اس کی طرف کوئی عنائیت نامہ تحریر فرمادیں اس وقت ذیل کی رباعی تحریر فرما کر عنائت کی۔

دوہڑہ
کس سار لیبی بیچار باہجوں کوئی یار نہ وچہ سنسار رہیا
سارے سخن دے رخت نہ خرچ ہوئے شاید ایہہ بھی رنج بیار رہیا
روک روک کے روک وٹا رہے ساڈے ولوں نا کجھ اُدھار رہیا
لکھاں کسدے دل حسین بخشا کوئی یار ناہیں خریدار رہیا

دوہڑہ
جاں جاں سبزہ خط سی رُخ سی سرخ چراغ
تاں پروانے آلوندے لیئے سینے وچہ داغ
صبح سفیدی وُہم پئی اوڈی شب دی زاغ
بُلبل بہور محمدا ہٹے خزاں تک باغ۔

حضرت قبلہ کی خاکسار کے حال پر توجہ رہتی۔ جب غفلت کی تاریکی میرے دل پر چھا جاتی۔ تو بذریعہ ہوشیار فرمایا کرتے۔ اسی حالت میں ایک مرتبہ ذیل کا دوہڑہ تحریر فرمایا:۔

دوہڑہ
نیند رسخت پیاری کر کے بخت سُتے دے ہاراں
حُب وفا جہانوں نٹھے یار بُھلائے یاراں
نت نزدیک اوڈیک جنہاندے دور نہ لیندے ساراں
ستے ملک محمدؐ بخشا موڑے کون مُہاراں

بعد وفات خاکسار پر توجہ:۔ ایک مرتبہ خاکسار راقم بعارضہ بخار بیمار ہو گیا۔ ہر قسم ڈاکٹری یونانی علاج کرایا۔ لیکن روز بروز مرض بڑھتا گیا۔ دو ماہ تک بستر علالت پر پڑا رہا۔ یہ حضرت قبلہ کے انتقال کا دوسرا سال تھا۔ خلیفہ دربار میاں امام بخش کو حضرت مرحوم نے خواب میں میرا نام لے کر فرمایا۔ کہ وہ بیمار ہے

اس کے لئے روغن زرد اور مرغ ارسال کرو چنانچہ ایک آدمی کے ہاتھ خلیفہ نے دونوں اشیاء میری طرف ارسال فرمائیں۔ اور اپنا خواب بھی مجھکو تبلایا۔ اس وقت میرے واسطے میرے معالج نے صرف غذا ساگودانہ اور یخنی تجویز کی ہوئی تھی۔ سوا اس کے ہر ایک چیز کے استعمال سے روک دیا تھا۔ چنانچہ وہ مرغ گھر کے لوگوں نے اپنے واسطے پکایا یا تبرکاً ایک ذرہ سا ٹکڑہ گوشت مجھکو چوسنے کو دیا گیا اسکو میں نے دیر تک منہ میں رکھ کر چوسا بعد اس کے اسی وقت سے میری حالت رو بصحت مائل ہوتی گئی۔ ناظرین کچھ مبالغہ نہ خیال فرمادیں راستی سے اظہار کرتا ہوں کہ خاکسار نے بیٹھ کر اسی روز چند دن کی قضا شدہ نمازوں کو ادا کیا تھوڑے دنوں میں جسم میں طاقت آگئی اور خدا نے کامل صحت عطا کی۔ حضرت قبلہ کا زمانہ حیات ہی خاکسار کی کامیاب زندگی کے ایام تھے۔ وہ کیسا مبارک عہد تھا۔ جبکہ خاکسار کی ظاہری یا باطنی حالت میں ذرہ نقص پیدا ہوتا اسی وقت بذریعہ نامہ و پیغام خاکسار کو خبردار فرمایا جاتا تھا۔ چنانچہ خواجہ حافظ شیرازی فرماتے ہیں ؎۔

آں عہد یاد باد کہ از بام و در مرا ... ہر دم پیام یار و خط دلبر آمدی

حضرت قبلہ نے زمانہ حیات میں اپنی قبر کے واسطے موقع پسند فرما کر قبر کھدوا رکھی تھی۔ قبر تیار کروا کر مٹی سے برابر کر دی گئی۔ موسم گرما میں کوہ سخن پر قیام فرمایا کرتے تھے۔ اسجگہ بھی ایک قبر کھودی گئی تھی لیکن آپ کی ہمیشہ آرزو تھی کہ حضرت غازی نبیر کی ہمسائگی سے بعد وفات الگ نہ ہوں۔ جیسا کہ ایام حیات میں تعلق رہا ہے۔ خدا کرے میدان قیامت میں یہی زیر سایہ علم قادری حشر ہو بعد وفات آپ کا مقبرہ عالیشان تیار ہو گیا ہے۔ جس کے گنبد کی شعاع نورانی سے ماہتاب کو رشک ہے حضرت کا مزار مبارک زیارت گاہ خاص و عام ہے۔ اہل حاجات حاجتیں مانگتے اور مرادیں حاصل کرتے ہیں زائرین کو گویا حسب حال خود مولانا نظامی کے اشعار فرماتے ہیں۔

مرا زندہ پندار چوں خویشتن ... من آیم بجان گر تو آئی بہ تن

مداں خالی از ہمنشینی مرا ... کہ بینم ترا گر نہ بینی مرا

ملفوظات۔ فرمایا کرتے۔ فقیر کو صحبت اغنیاء مردہ دل کر دیتی ہے۔ نفس انسان گرسنگی اور تنہائی سے راہ راست پر آتا ہے۔ فرمایا فقیر وہ ہے جسکو فقر سے انس ہو۔ جس طرح غنی کو فقر سے نفرت فقیر کو حضور مرشد سے زیادہ کوئی چیز مفید نہیں۔ فرمایا فقیر وہ ہے جس کا املاک نہ ہو اور نا امید خورسند ہو

فرمایا دل کی زندگی محبت سے ہے۔ جس دل میں محبت کی آگ نہ ہو وہ دل زندہ نہیں ایمان محض محبت سے اور محبت ایمان سے ہوتی ہے۔ اگر تم میں سے ایک نہیں تو دونوں کالعدم ہیں۔ فرمایا انسان کا خاصہ محبت ہے جو محب نہیں وہ انسان نہیں چنانچہ فرمایا ؎

جس دل اندر عشق نہ رچیا کتے اوس تھیں چنگے
خاوند دے در راکھی کردے صابر بھوکے ننگے
عشقوں باہجھ ایمان کوہیا کہن ایمان سلامت
مر کے جیون صفت عشق دی دم دم روز قیامت

تعمیر روضہ کی تاریخ ۔ آپ کے ملفوظات جو معارف و اسرار کا خزینہ ہیں بے شمار خاکسار کو از بر ہیں۔ اکثر آپ کی تصانیف میں ملتے ہیں اسواسطے بغرض طوالت ان کا اعادہ ضروری نہیں۔ بعد انتقال پر ملال حضرت قبلہ کا روضہ مبارک۔ جب تیار ہوا تو اندرون گنبد کے مصنف خاکسار راقم یہ تاریخ ثبت کی گئی ہے۔

گنبد ہمشکل ماہ آسمان ۔ قد قطب زماں را سائباں
از عطا ہائش بنائے شد بلند ۔ بر طواف آں ہجوم زائراں!
ہاں گدائی بر درش امید وار ۔ فاتحہ را از سر اخلاص خواں
بعد ازاں معروض کن حاجات را ۔ مظہر عون خداوندش بداں
سال تعمیر بنائے سر بلند! ۔ در خیال آمد ملک را ناگہاں
با سر قول بزرگی راز داں ۔ خواب گاہ شیر یزدانی بخواں

(تاریخ وفات)

قبلہ عارفان حق آگاہ! ۔ جانشین جناب پیرا شاہ
غوث وقت ولی وحق ابدال ۔ بیکساں را مدام پشت و پناہ
پاکبازاں محمدش خوانند ۔ منکر انند سر لیمبر گمراہ!
ہر کہ از درگہش نتابد سر ۔ ز۔ ۔ ۔ اد باد ہچو موئے سیاہ
بسیر ابن دآں بگو مغفور ۔ سال ترحیل آں شہے ذیجاہ

لفظ این دآں کے دونوں الف کے حرف کا تخرجہ کردگے تو تاریخ سنہ ۱۳۲۴ ھجری برآمد ہو گی۔ خاکسار ایک مرتبہ بنجوئی پہاڑ پر حضرت قبلہ کے حضور میں حاضر تھا۔ دو ماہ جب گذر گئے تو برادرم فضل الہی نے جہلم سے مجھکو خط لکھا اور حضرت قبلہ کی خدمت میں بھی نہایت آداب سے اشتیاق ظاہر کیا گیا تھا چونکہ حضرت کا ان ولی صادق محب ہے اور آں حضرت کی توجہ خاص اسکی طرف تھی آپ اسکے مکتوب سے نہایت لبشاش ہوئے خط کو ملاحظہ فرما کر خاکسار کو اس کا جواب اسوقت لکھاتے گئے جو ذیل میں درج ہے۔

خوش رقم نامہ ز فضل الہ در نقاب سطورِ مستورات	گشت دارد بملک تت لگاہ معنی ہمچو بحر نیک صفات نحشہای غلط از دم ز دود	در سوادش ہزار سود نہاں نقطہالش چو خال محبوباں دست نامحرماں برون علد	بہ بیاعیش وخید مایہ جاں مرکزش ہمچو زلف خوباں

ایک مرتبہ آپ نے برادرم فضل الہی کیطرت پیغام بھیجکر سواری کی زین کے واسطے گدی کا پارچہ مارکین طلب فرمایا۔ اس نے خوشی سے محبت کے جوش میں آکر بجائے مارکین مرتبہ نہایت عمدہ لے کر ارسال کیا آپکو چونکہ ظاہری زیب و زینت سے نفرت تھی وہ مرتبہ والپس کیا اور ذیل کا نامہ لکھکر ارسال فرمایا۔

کمن مرتبہ ہتیے [illegible] مار	مارکین میسرے درکار	ہنیں کیسے پر عمل کمانا	کم نیرا ہر درجہ [illegible] اکانا

آپ نہایت سادگی لپسند تھے۔ اپنی ذات کے واسطے کسی آرائش کی پرواہ نہ تھی۔ برادرم فضل الہی نے آپ کو موسم سرما میں سرد پانی سے وضو کرتے ہوئے دیکھ کر اپنی مرضی سے ایک مسی حمام بڑا جسمیں غسل کے واسطے بھی آب گرم کافی ہو سکے امرتسر سے منگوا کر دربار شریف لاکر حاضر کیا۔ جب حضرت نے اسکو دیکھا نہایت ناراضگی ظاہر فرمائی اور ارشاد فرمایا۔ تمہارا یہ خیال ہے کہ مجھکو ایسے سامان تکلف اور زیبائش و آسائش کے میسر نہیں آسکتے ہیں۔ محتاج نہیں۔ لیکن فقیر ہوں اور فقیر کے واسطے دنیا مسافر خانہ ہے۔ یہ سامان جسکو تم قدر کی نگاہ سے دیکھتے ہو۔ فقیر کی نظر میں اسکی کوئی قیمت نہیں اور فرمایا فقیری تو بہت دور منزل ہے۔

لیکن اس عاجز کی نظر میں خاک اور زر برابر ہیں اکسیر زر وہ حمام واپس کیا جو جیسلمیر میں ہماری یہاں رکھا تھا۔

حضرت کی ایک عامل ولی سے ملاقات

آغاز عمر میں جب آپ نے میدان طریقت میں قدم رکھا اور بیابان میں تنہا مصروف لعبادت رہتے۔ ایک مرتبہ آپ کو جنگل میں ایک بزرگ نورانی صورت نظر آئے روبرو آتے ہی بزبان فارسی کلام کیا حضرت نے فرمایا۔ ہمکو یقین آگیا کہ یہ کوئی ولی اللہ ہے ہمارا لباس اور وضع اسوقت ایسی نہ تھی جس سے گمان ہوسکتا کہ ہم فارسی جانتے ہیں۔ دیر تک نہایت پاکیزہ گفتگو فرمائی اور ہمارا ہاتھ پکڑ کر چند قدم ہمراہ لیا اور ایک سبز بوٹی کو زمین سے توڑ کر فرمایا اس سے زر خالص بن سکتا ہے۔ اگر ضرورت ہو تو ابھی ترکیب تبلادوں آپ نے نہایت استغناء سے فرمایا روپیہ ہمارے گھر میں بھی ملتے ہیں۔ کوئی ایسی ترکیب بتلادیں جس سے قلب کی مس پر تبدیلی واقعہ ہو۔ یہ سنکر وہ تبسم کرتے ہوئے چلے گئے۔ چند دن کے بعد اسی طرح ناگاہ تشریف لائے ہم نے نہایت تعظیم سے سلام کیا فرمایا قندہار سے آئے ہیں اور ہمکو ایک عمل تبلادیں۔ جس سے تمام وحوش جنگل اور بیابان تمہارے تابع ہوں گے اور جس وقت ضرورت ہو شیر حاضر ہوگا۔ اس پر شوق سے سواری کیا کرو گے۔ آپ نے فرمایا۔ ہمارے گھر میں عمدہ عمدہ اسپان سواری کے واسطے موجود تھے۔ ان کو چھوڑ کر پیادہ چلنا جس مطلب کے واسطے اختیار کیا ہے۔ وہ مقصود دلادیں ورنہ شیر کی سواری گھوڑی کی سواری سے اعلیٰ نہیں ہے اُس وقت اُس بزرگ نے دعا دی اور کچھ وصیت فرماکر اور کچھ عمل بھی تبلاکر تشریف لے گئے آپ کا نام نہ ہم نے پوچھا اور نہ خود تبلایا بڑے باکمال ولی تھے۔

آپکا عرس!

حضرت کا دو مقام پر ہر سال ۷ ماہ ذوالحجہ کی تاریخ پر عرس کیا جاتا ہے۔ آپ نے زمانہ حیات میں کوہ پنجن کے مقام پر جس جگہ وہ جسم اطہر مدفون ہے۔ اور اب عالی شان روضہ دکھائی دے رہا ہے پہاڑ کی قبر میں آپ کی زندگی یعنی ایک گودڑی جس کا وزن بیس سیر سے کم نہ ہوگا۔ اسی پر ہو ند لگاتے لگاتے اس کا وزن زیادہ ہوگیا۔ آغاز زمانہ تجرد اور طریق سلوک میں یہی آپ کا بستر اور اسباب تھا۔ اسی ملبوس میں آپ نے روحانی مدارج طے کیے تھے اس واسطے وہ ایک متبرک لباس تھا۔ ایک آپ کا دانت مبارک اور ایک عصا ہاتھ کا ہر سہ اشیاء کو اس قبر میں دفن کیا گیا ہے۔ اور اس مقام سے جس جگہ سالہا سال حضرت مرحوم نے مجاہدہ اور مراقبہ اور ریاضت و عبادت کی ہے اہل یقین کو وہاں سے انوار تجلیات اور کشائش دل حاصل ہوتی ہے۔ ہر سال وہاں عرس کے موقعہ پر محبان

آنجناب جمع ہو کر آئے۔ صاحبزادہ دربار کی نگرانی میں خرچ کیا کرتے ہیں۔ جیسا کہ ہر سال ۷ ماہ ذوالحج کو خاص دربار شریف کھڑی روضہ مبارک پر زیر اہتمام صاحبزادہ حضرت میاں عطا محمد صاحب۔ سجادہ نشین حضرت قبلہ مرحوم کا شاندار عرس ہوتا ہے۔ اور میاں شرف الدین صاحب خلیفہ دربار کی سعی اور خوبیٔ انتظام سے باقاعدہ حاضرین کو کھانا کھلایا جاتا ہے۔ علماء اور فضلاء اور اسرار محبان حضرت مرحوم نہایت دلی شوق سے آکر شامل ہوتے ہیں۔ حفاظ و ناظرہ خوان۔ صحن دربار میں ایک مکلف فرش پر بیٹھ کر اول قرآن شریف کے ختم کرتے ہیں۔ بعد ختم نظمیں مدحیہ اور قصاید نعتیہ پڑھے جاتے ہیں اس وقت حاضرین محبانِ آنجناب کے دلوں پر عجیب رقت طاری ہوتی ہے۔ بعد اس کے کھانا کھلایا جاتا ہے۔

خاتمہ - حضرت قبلہ مرحوم کے حالات حیات کا اکثر حصہ جس میں مختلف واقعات اخلاقی پائے جاتے ہیں۔ اس میں درج نہیں کیے گئے۔ یہ سوانح عمری مختصر ہی لکھی گئی ہے اسکی وجہ یہ ہے کہ اسکو بعض وجوہات سے کتاب سیف الملوک کے شامل طبع کرانے کا فیصلہ کیا گیا تھا۔ مندرجہ بالا حالات کی اشاعت کے بعد اگر محبان قبلہ مرحوم نے اپنا اشتیاق ظاہر کیا۔ اور خاکسار کی عمر اور صحت نے وفا کی تو بقیہ حالات واقعات اور مختلف کشف و کرامات آنجناب جو خاکسار راقم کی نظر میں وقتاً فوقتاً گذرتے رہے ہیں۔ اور وہ کرامات جنکی تصدیق کرنے والے اشخاص موجود ہیں مکمل علیحدہ ایک کتاب کی شکل میں لکھوں گا۔ آخیر میں دعا کرتا ہوں کہ وہ ارحم الراحمین میری ظاہری باطنی خطاؤں کو معاف فرما کر میدان محشر میں مشائخین سلسلہ عالیہ قادریہ کے حلقہ بگوشوں میں میرا حشر کرے اور حضرت خاتم الانبیاء محمد مصطفےٰ صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم کی شفاعت نصیب کرے۔ آمین ٭

راقم

خاکسار ملک محمد ٹھیکہ دار سکنہ جہلم

تقریظ جامع کمالات صوری و معنوی جناب قاضی عطا محمد صاحب نائب تحصیلدار جہلم

حضرتِ مصنف کے حالات جو میاں ملک محمد صاحب ٹھیکدار نے تالیف کیے ہیں اگرچہ ہنوز پورے بسیط اور تفصیل سے نہیں لکھے گئے کہ اُن سب کا احصا اور احاطہ ناممکن ہے۔ تاہم مشتے نمونہ از خروارے بہت صحیح اور بے کم و کاست تحریر فرمائے ہیں اور عاقبت کیلئے اپنا توشہ بنایا ہے۔ جزاہم اللہ خیر الجزا۔ یہ حالات مبالغہ اور آمیزش سے اس لیئے مبرا ہیں کہ صرف ملک صاحب کو ہی انکی معلومات نہیں بلکہ ہزاروں سینکڑوں وہ لوگ اسوقت موجود ہیں۔ جو حضرت کی خدمت میں حاضر ہوتے رہے اور ان درج شدہ حالات سے بخوبی واقف ہیں۔ میں نے اسکی تاریخ طبع لکھی ہے جو یہ ہے۔

بحمداللہ یہ خوش مضمون کتاب مستطاب آمد
بحالات مسمی صاحب لولاک بنوشتہ
مضامینش رفیع و طبع صاف و حسن خوش تعلی
ز آمیزش مبرا و معرا از کم و بیشی
جہاں از نور عرفاں مضامینش منور شد
ندائے غیب در گوشش عطا از غیبی سالش

ملک تالیف فرمود است و چوں شئ عجاب آمد
کہ اہل درد و عرفان را بشہ مالک رقاب آمد
قبول خاطر پیر و جوان و شیخ و شاب آمد
و جیز و واضح و لائح پر از صدق و صواب آمد
برون از مطلع جو رخشاں آفتاب آمد
ملک زد شمہ ذکر کمالات جناب آمد

بہ ہجری۔ پاک حالات از حیات عارف کامل
چو پرسیدم ز سال طبع و بالفن جواب آمد

تقریظ منشی حسن الدین سیالکوٹی کاتب سراج الاخبار جہلم

پاکبازان و عاشقان خدا
ایسے ایسے نشان دکھلائے

کس زبان سے ہو انکی صفت و ثنا
منکروں نے بھی جنکو مان لیا

یہ ہیں حالات ایسے عارف کے
یہ حسن کی ہے مختصر تقریظ

جنکا قائل ہوا جہان سارا
باارادت زراہ صدق و صفا

جہانگیر بک ڈپو۔ اردو بازار لاہور